

Godin Akar Aghuim

Aruamu New Testament

© 2004 Pioneer Bible
Translators and the
Bible Society of Papua
New Guinea

This Bible is copyrighted by Pioneer Bible Translators (pbt.org) and is produced at cost by the Digital Bible Society (dbs.org). This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

This Bible, and many others, are available for free download in a variety of digital formats at dbs.org/bibles.

MAT	4
MRK	42
LUK	65
JHN.....	101
ACT.....	130
ROM.....	165
1CO	184
2CO	201
GAL	213
EPH	220
PHP	226
COL	231
1TH	236
2TH	240
1TI.....	243
2TI.....	249
TIT	253
PHM	256
HEB	258
JAS	273
1PE.....	278
2PE.....	283
1JN	286
2JN	291
3JN	292
JUD.....	293
REV.....	295

Akar Faragha Zuim

Matyu Osirizir Akar Aghuim, a 4 plan akinafaribar faragha zui. Egha akinafarir 4 plan kaba, da Iesusin akar aghuim miġia, egha dughiar Iesus nguazimin ikiava amir bizir otivizibagh eghari.

Matyun akinafarim, a Maria Iesus batezir dughiamin otivizir bizibagh egharava, egha ghua dughiar me Iesus misoghezi an aremezimin tu. Egha a ua mozimim dikavigha, uan adarazi ategha Godin Nguibamin ghuavanabo. Ezi bizir ekiar mam Matyu anakakaghosa, a kamakin, Iesus bizir God fomira dikirizir akamin dagh amigha gifa. Me Akar Dikirizir Gavgavir Ghurimin da osirizi, da iti. God akam akirigha ghaze, a Israelba ua me inisi gumazitam amadaghti a izam. Ezi akinafarir kam kamaghin en aka, Iesus a gumazir kamra. Egha Matyun akinafarir otevir aviravirir mabar, akaba kamaghin en miġia ghaze, bizir Iesus amiziba, da bar miġirigiar Godin akam nigha izir gumaziba fomira mikemezir akabar miraram otogha gifa. Ni gansi Matyu 1:22-23, 2:4-6, 2:14-15, 2:23, 4:13-16, 8:16-17, 12:15-21, 13:34-35, 21:2-5, 21:16, 26:24, 26:31, 26:54, 27:6-10.

Ezi bizir ekiar igharazir mam, Matyun akinafarim a miġei, a God Bizibar Ativamin Dughiam miġei. God kamaghin ifonge, Iesusin ingangarimin a bar gumazamizibar atirivimin ikiasa, eghti gumazamiziba bar an ifongiamin gin mangam.

Ezi Matyun akinafarimin aven, Iesus mikemezir akar ruarir 5 pla, da iti. Faragha zuim, a sapta 5 ko 6 ko 7in iti, ezi akar Iesus miġhsiar mam gisin ikia, mikemeziba an iti. Ezi akar kam a guizbangira God gumazamizibar arazibar en aka. Namba 2in akar ruarim, a sapta 10in iti. Kar akar Iesus uan suren gumazibagh aningizim. Dughiar kam, me mangiva Iesusin akam gumazamizir igharazibav kimasa, ezi Iesus me mangi damuamin bizibav gei. Ezi namba 3in akar ruarim, a sapta 13in iti, Iesus God Bizibagh Ativamin Dughiamin akar isin zuimin gumazamizibav gei. Ezi namba 4in akar ruarim, a sapta 18in iti, Iesus gumazamizir guizbangira an suren gumazibar itir arazibar gun miġei. Egha namba 5in akar ruarim, a sapta 24 ko 25in iti, Iesus dughiar abuananammin bizibar gun miġei.

Akinafarir kam uabi, gumazir akinafarim osirizimin gun mikemezir puvati. Akinafarir kam kamaghin ziar kam ini, Matyu Osirizir Akar Aghuim. Guizbangira, me gumazir dagiaba isir Matyu, a ginighnisi. (Mt. 9:9-13in gan.)

Iesus nguazir kammin oto

(Sapta 1:1-4:16)

Iesusin inaziba ko ovavibar ziaba

(Luk 3:23-38)

1 Kar Krai Iesusin inaziba ko ovavibar eghaghanim. Iesus a Devitin ovavim. Ezi Devit Abrahamin ovavim. ² Abraham Aisakin afeziam. Ezi Aisak, Jekopin afeziam. Ezi Jekop Juda ko an aveghbuabar afeziam. ^{†3} Ezi Juda, Peres ko Seran afeziam. Aningin amebam Tamar. Ezi Peres Hesronin afeziam, Ezi Hezron, Ramin afeziam. ⁴ Ezi Ram Aminadapin afeziam, Ezi Aminadap Nasonin afeziam; Ezi Nason Salmonin afeziam. ⁵ Ezi Salmon Boasin afeziam. An amebam Rahap. Ezi Boas Obetin afeziam, an amebam Rut. Ezi Obet Jesin afeziam, Ezi Jesi Atrivim Devitin afeziam.

⁶ Ezi Devit Solomonin afeziam, an amebam Urian amuim. ^{††7} Ezi Solomon Rehoboamin afeziam. Ezi Rehoboam Abiyan afeziam, Ezi Abiya Asan afeziam. ⁸ Ezi Asa Jehosafatin afeziam. Ezi Jehosafat Jehoram in afeziam. Ezi Jehoram Usian afeziam. ⁹ Ezi Usia Jotamin

† (1:2) Juda uan aveghbuaba ko, me Israelin ikizir 12 plan inaziba. †† (1:6) Amizir ziar kagh otiviziba, Israelian amiziba puvati. Me Israelin gumazibar iti. Tamar ko Rahap aning Kenanin amizimning. Rut, a Moabin amizim. Betseba Solomonin amebam uabira Israelin amizim. A faragha Urian ike, Uria Hititin gumazim.

afeziam. Ezi Jotam Ahasin afeziam. Ezi Ahas Heskian afeziam. ¹⁰ Ezi Heskia Manasen afeziam. Ezi Manase Emonin afeziam. Ezi Emon Josaian afeziam. ¹¹ Ezi Josaia Jehoiakin ko an aveghbuar mabar afeziam. Dughiar kammin Israelba ghua Babilonin kalabusin ghue.

¹² Ezi me Babilonin kalabusin ghuezi, gin Jehoiakin Sealtielin afeziam. Ezi Sealtiel Serubabelin afeziam. ¹³ Ezi Serubabel Abiutin afeziam. Ezi Abiut Eliakimin afeziam. Ezi Eliakim Asorin afeziam. ¹⁴ Ezi Asor Sadokin afeziam. Ezi Sadok Akimin afeziam. Ezi Akim Eliutin afeziam. ¹⁵ Ezi Eliut Eleasarin afeziam. Ezi Eleasar Matanin afeziam. Ezi Matan Jekopin afeziam. ¹⁶ Ezi Jekop Josepin afeziam, a Marian pam.

Ezi Maria Iesus bate, ezi me ziar kam Krai a gati. A Gumazir God Uam E Iniasa Misevezim. ¹⁷ Kamaghin Abrahamin dughiamin ikegha ghua Atrivim Devitin dughiamin tu, 14 plan ovaviba otifi. Ezi Devitin dughiamin ikegha ghua dughiar Israelba Babilonin nguibamin kalabusin ikezim, 14 plan ovaviba otifi. Ezi dughiar me kalabusin ikezim ikegha ghua God Uam E Iniasa Misevezir Gumazim, Kraisin dughiamin tuzim, uaghan 14 plan ovaviba otifi.

Maria Krai Iesus bate, a God Uam E Iniasa Misevezir Gumazim

(Luk 2:1-7)

¹⁸ Krai Iesus otozir eghaghanimra kara, a God Uam E Iniasa Misevezir Gumazim. An amebam Maria, me Josepin ikiasa a ginaba. Egha aning tighar uaning inigh ikiasava amima, Maria navim asangi. Godin Du-

amra borim a gati. ¹⁹ Ezima Josep Godin damazim derazir gumazim an averara Maria ataghraghasa nighnisi. An azenimin Maria aghumsizim a daningan aghua. ²⁰ Egha a kamaghin nighnigha itima Ekiamin enselin mam irebamin kamaghin a migei, "Josep, ni Devitin ovavim, ni atiatingan marki. Ni Maria inigh an iki. A navim asangizir borim, a Godin Duam da ize. ²¹ An otarim bateghtima, eghti a uan gumazamizibar arazir kuraba gin amadagh men akurvagham. Kamaghin ni ziam Iesus a datigh." †

²² Arazir kabanagh kamaghin otiva, egha Godin akam inigha izir gumazir mam in migirigiamin miraram otifi. ²³ A kamagh mikeme, "Amizir gumazitam ko akuizir puvatizim navim asegh, otaritam bategham. Eghti me ziar kam Emanuel a darigham, ziar kamin mingarim kara, 'God e ko iti.'" ²⁴ Ezi Josep daguraguimin dikavigha, Ekiamin ensel irebamin aven a mikemezi moghin, ghua Maria inigha an iti. ²⁵ A poroghamiba uari isava akuir arazitam Maria gamizir puvatigha, ghua an otarim bate. Ezi a ziam Iesus a isa a gati.

Saghon itir fozozir gumaziba Iesus bagha ize

2 Maria Distrigh Judian aven itir nguibam Betlehem in Iesus bate. Dughiar kamin Herot, Atrivimin iti. Amebam Iesus batezima fozozir gumazir maba aruem anadi naghin ikegha Jerusalem in ize. †² Egha me kamaghin azai, "Borir Judabar Atrivimin ikiamim, amebam a batezi a managh iti? E an gun migeir mikovezim aruem anadi naghin an ganigha an ziam fasa izi." ³ Ezi Herot akar kam baregha an dighorim a bira. Ezi Jerusalem itir darazi uaghan kamaghin ami. ⁴ Egha Herot ofa gamir gumazir ekiaba ko Judan arazibagh fozir gumazibar diagha me akuvagha kamaghin men azai, "God Uam E Iniasa Misevezir Gumazim, an amebam managh a batam?" ⁵ Ezi me ghaze, "Judian Distrighin aven itir nguibam Betlehem in, an amebam a batam. E bizir kam kamaghin a gifo, Godin akam inigha izir gumazimin osizirim kamaghin iti, ⁶ Ni Betlehem, ni Judan nguazimin aven iti.

Ni Judabar nguibar ekiabar tongin uaghan ziam iti, nin aven atrivir ekiatam azenim giram, egh a nan gumazamiziba Israelbagh ativagham."

⁷ Ezi Herot averara aruem anadi naghin izezir gumazibar diagha mikovezim otozir dughiam bagha men azai. A me faraghavira mikovezimin apizir dughiam gifogha, ⁸ egha me isa Betlehem in me amadagha kamaghin me migei, "Ia mangi borim bativsi deraghvira rui. Ia a batoghiva ua na bagh migirigiam amadagh. Eghti ki uaghan mangi, an ziam fam."

⁹ Me Herot baregha zuima mikovezir me faragha aruem anadi naghin ganizim, men faragha ghua borim itir danganim batogha a gisirara iti. †¹⁰ Me

† (1:21) Ziam Iesus Hibrun akamin bar roghira migirigiar kam, "Ekiam, a gumazamiziba ua me iniamin gumazim." Ziam Iesus Grighin akam. Me Hibrun akam Iesus, Josua a garisi. †† (2:1) Atrivim Herot Judia ko Judian boroghin itir distrigh bar gari. Herot Atrivimin ikia, uaghan Rom in Atrivir Ekiam Sisarin apemin iti. ‡ (2:9)

mikovezimin ganigha bar akonge. ¹¹ Egha me dipenimin aven ghua borim bato, a uan amebam Maria ko. Me tevibar pirigha avigha ghuaghira borimin ziam fe. Egha me uan mitariba kuigha bizir aghuir a bagha inigha izezibar an ekarim gami. Me gol ko mughuriar aghuim itir boreme ko avir migharir muguriar aghuim gamim da isava a ganingi.

¹² Ezi God irebamin me batogha Herot bagh ua mangan me anogoroke. Ezi me tuavir igharazimin uamategha uan nguibamin ghue.

Josep ko Maria borim inigha Isipin zui

¹³ Fozozir gumaziba ghuezima Ekiamin enselin mam irebamin Josep batogha a migia ghaze, "Ni dikavigh borim iniva an amebam sara inighiva ia ari Isipin mangi. Herot borim bagh ruiva amisueghti an aremeghasa. Kamaghin amizi ia mangi maghira iki mangiti, dughiar ki ua ni mikimamim." ¹⁴ Ezima Josep dikavigha borim isa an amebam inigha me dimagarir kamra Isipin ghue. ¹⁵ Egha Josep Isipin ikia ghua, dughiar Herot ovengezim. Arazir kabanagh otiva Ekiamin akam inigha izir gumazir mam in akatorimin mikemezir migirigiabar min otifi. A kamaghin mikeme, "Nan Otarim Isipin itima ki an diazima a ize."

Atrivim Herot mikemezima, me borir aviribav soghezi- ma da ariaghire

¹⁶ Ezi Herot garima, fozozir gumazir aruem anadi naghin izeziba a gifara. Ezi Herot bar puv atara uan midorozir gumaziba amadagha, migirigiar gavgavim me ganiga, me amadima me ghua, Betlehem koma an boroghin itir nguibaba bar dar ghua borir otarir azenir pumuning ko an apengan itiba, me misozima me ariaghire. Kar ana aruem anadi naghin izezir fozozir gumazibar migirigiamin gin ghua kamaghin ami. ¹⁷ Arazir kabanagh otiva Godin akam inigha izir gumazim Jeremaia mikemezi moghin, otifi. A ghaze, ¹⁸ "Me Raman nguibamin tiarir mam barasi, azir akam ko tuatem. Reselin boriba ua itir puvati. Kamaghira a uan ovengezir boriba bagha azi. An navir amirizim inian aghua."

Josep amuim ko Iesus inigha uamategha uan nguibamin ize

¹⁹ Herot ovengezima, Josep Isipin itima, Ekiamin ensel irebamin Josep bato. ²⁰ Egha kamaghin a migei, "Borim misoghasa amir darazi me ovenge. Kamaghin amizi, ni dikavigh borim koma an amebam inigh ua Israelin mangi." ²¹ Ezi a dikavigha borim isa an amebam inigha me ua Israelin ghue.

²² Egha an orazima, Arkelaus uan afeziam Herotin danganim inigha Judian Atrivimin iti. Ezi Josep Judian Distrighin mangan atiatingi. Egha God da irebamin migirigiam inigha egha Galilin Distrighin ghu. †²³ A ghua Galilin Distrighin nguibar mam, Nasaretin apera.

Betlehem a Jerusalem in saghon itir puvati. Aning tizim 8 kilomitan iti. †† (2:22) Herot ovengezima Rom in gavman a garir kantri

Bizir kaba otiva Godin akam inigha izir gumazim mikesi moghin otifi, a ghaze, "Me Nasaretian gumazim, a darigham."

Jon, Gumaziba Ruer Gumazim, akam akuri

(Mak 1:2-8 ko Luk 3:1-18 ko Jon 1:19-28)

3 Dughiar kamnaghin Gumaziba Ruer Gumazim Jon izava, Judian gumaziba itir puvatizir danganimin ikia akam akuri. ² Egha ghaze, "God Bizibagh Ativamin Dughiam, a roghira ize. Kamaghin amizi, ia navibagh iragh." ¹³ Godin akam inigha izir gumazim Aisaia fomira Jonin gun migia ghaze, "Gumazir tiarir mam gumaziba puvatizir danganimin dia ghaze, 'Ia Ekiam baghiva tuaviba azeniva, dar kir.'"

⁴ Jon kemelin ariziba ingarizir korotiaba aghuigha asizir inim uan ivariam ike. An odeziba ko ruarimin haniba api. ¹⁵ Ezi gumazamiziba, me Jerusalem nguibar ekiam ko Judian Distrigh ko Jordanin danganimin ikegha, bar a bagha zui. ⁶ Me iza uan arazir kurabar gun migeima, Jon Jordan dipamin me rue.

⁷ Egha a gari, Farisiba ko Sadyusibar men avirim a gumaziba ruer danganimin izi. Ezi a kamaghin me migei, "Ia kuruzir divir anababa, tina ia mikemezi, ia Godin aningagharir gin izamimin ar mangasa?" ⁸ Ia navim girazir arazibar amu. ⁹ Egh ia pura uarigh nigh-nigh suam 'E Abrahamin ovaviba.' Ki ia migei, God dagiar kabara amighti da Abrahamin ovavibar min otivighamin gavgavim iti. ¹⁰ Sobiam datirighin temer povibar iti, eghti temer dagher ovizir aghuiba itir puvatiziba, God bar da okeghiva da isiva avim mikinam.

¹¹ "Ezi ki ia navibagh irazir arazim akakaghasa ki dipamin ia rue. Ezi nan gin izir gumazim, an gavgavim nan gavgavim gafira. Ezi ki an dagarir asuabar at-eramin gavgaviba puvat. Gumazir kam Godin Duam ko avimin ia ruam. ¹² A witba misevir savol an agharimin iti, eghti a uan witba misiva dar daghebar arighiva, witba misevir dipenimin witin miseviba aviva, egh dar miseviba avir munger puvatizimin da akuntima, da isiam."

Jon Iesus rue

(Mak 1:9-11 ko Luk 3:21-22)

¹³ Ezi dughiar kam Iesus Galilin Distrigh ategha Jon a ruasa, Jordanin dipamin zui. ¹⁴ Ezi Jon an anogorogha ghaze, "Ni manmagh sua, uabi ruasa na bagha izi? Ni na rut, kamaghin deragham!" ¹⁵ Ezi Iesus an migirigiam ikaragha a migia ghaze, "Marki. Ni datirighin ki ni migei moghin ni damu. Ga arazir kam, God ifongezir araziba dar gin tighti, da otivam." Ezi Jon an migirigiamin min ghu.

abigha an otaribagh aningi. Ezi Arkelaus atrivimin ikia Distrigh Galili ko Distrigh Judian gari. A 10 plan azenibar atrivimin ike. † (3:2) Ziar kamning, "Kingdom Bilong God" o "Kingdom Bilong Heven," aning God Bizibagh Ativamin Dughiam migei. Ezi kagh Matyu osirizi Akar Aghuimin aven e ghaze, "God Bizibagh Ativamin Dughiam." †† (3:4) Jon apir dagheba ko an azuir korotiaba an akakagha ghaze, a Godin akam inigha izezir gumazim Elaijan min iti. Akar 2 King 1:8in itimin gan.

¹⁶ Ezi Iesus ruegha givagha zuamira dipam ategha azenimin ize. Ezi overiam kuiaghrizi a garima, Godin Duam bunbamin min mighegha izaghira a gisin apera. ¹⁷ Ezi tiarir mam Godin Nguibamin ikia dia ghaze, "Karan Otarim, ki bar a gifonge. Ki a bagha bar akonge."

Satan Iesus gifarasa a gakaghori

(Mak 1:12-13 ko Luk 4:1-13)

4 Dughiar kam Godin Duam Iesus inigha ghua Satan a gifarasa danganimin gumaziba itir puvatizimin ghu. ² Ezi Iesus 40 plan arueba ko dimagaribar daghetam inizir puvat. Ezi mitiriam an azi. ³ Ezi gumazir ifavaribagh amim Satan iza a batogha kamaghin a migei, "Ni guizbangira Godin Otarim, ni dagiar kaba akar gavgavim dav kemeghti da bretin rubuzibar min otogh."

⁴ Ezi Iesus Satan ikaragha ghaze, "Godin Akinafarim kamaghin migei, 'Gumazamiziba daghebara damiva dar gavgavimin ikian kogham. Puvat. Me God migeir migirigibara bar dar gin mangiva me ikirimirir aghuim iniam.'"

⁵ Ezi Satan Iesus inigha Jerusalem ghua a isa Godin Dipenimin pin mar anefa. ⁶ Egha Satan a migei, "Ni oragh, Godin Akinafarim kamagh migei, 'A ni bagh uan enselba akar gavgavim me mikimtima me deraghvira nin ganam. Egh me uan dafaribar ni fueghti, ni uan dagarir dagiatamin aneseghan kogham.' Kamaghin ni guizbangira Godin Otarim, ni kagh uabi ekunigh."

⁷ Ezi Iesus an akam ikaragha ghaze, "Godin Akinafarim ua kamaghin migia ghaze, 'Ni uan Ekiam God a gifariva, a gakaghonti, a nin nighnizimin gin mangan marki.'"

⁸ Ezi Satan ua Iesus inigha ghua mighsiar bar pin itir mam ghua nguazir kam kantriba bar, ko dar bizir aghuiba an akakagha ghaze, ⁹ "Ni tevemning apirigh nan ziam feghtima, bizir kaba ki bar da ni daningam."

¹⁰ Ezi Iesus a migia ghaze, "Satan ni na gitagh! Godin Akinafarim kamagh migei, 'Ni uan Ekiam God, ni an apengara iki an ziamra fam.'"

¹¹ Ezi Satan Iesus ataghizi enselba iza an akura.

Iesus Galilin Distrighin ingari

(Mak 1:14-15 ko Luk 4:14-15)

¹² Ezi Iesus orazi, me Jon Gumaziba Ruer Gumazim a isa kalabus gati, ezi a uamategha Galilin Distrighin ghu. ¹³ Egha a Nasaretin nguibam ategha ghua Kaperneamin nguibamin iti. Nguibar kam dipar ekiam Galilin dadarimin Sebulun ko Naptalin nguazir asizimin iti. ¹⁴ Arazir kabanagh otiva fomira Godin akam inigha izir gumazim Aisaia mikemezi moghin otifi. A ghaze, ¹⁵ "Ia gumazamizir Sebulunin nguazim ko Naptalin nguazimin itiba, nguazir kam a tuavir ongarimin zuim boroghira itir danganim ko Jordanin dipar dadarir vongin itir danganim, a Galilin Distrighin nguazim. Danganir kam Kantrin Igharazibar Gumazir

‡ (4:13) Israelin inazir pumuning Sebulun Ko Naptali fomira Galilin dipar dadarimin ike. Egha Iesusin dughiamin aning Galilin Distrighin aven iti.

aviriba uaghan an aven iti. ¹⁶ Kar, gumazamizir arazir kurabar mitatemîn aven itiba, me angazangarir eki-amin gani. Egha gumazamizir ovengamin mitatemîn aven ikeziba, angazangarim me gisira.”

Iesus akar aghuim akuri

(Sapta 4:17-9:34)

Iesus suren gumazir 4 plan diazi, me an gin zui

(Mak 1:16-20 ko Luk 5:1-11)

¹⁷ Dughiar kamin Iesus ingarim foregha akam akura gumaziba me miġia ghaze, “God Bizibagh Ativamin Dughiam a roghira ize. Kamaghin amizi, ia navibagh iragh!”

¹⁸ Ezi Iesus Galilin dipar dadarimîn ghua gari aveghbuar mamning iti. Saimon, me “Pita” a garisi. A uan dozim Endru ko, aning iver ekiaba dipamin da kuri. Aning osiriba isa da amadir gumazimning. ¹⁹ Ezi Iesus aning miġia ghaze, “Gua nan gin izitima ki guan akakaghtima, gua osiriba isi moghin gumaziba iniam.”

²⁰ Ezi aning an akam baraghavira, uan iveba ategha an gin zui.

²¹ Ezi Iesus mong sivagha ghua aveghbuar mamningin api. Jems, a Sebedin otarim, a uan dozim Jon ko iti. Aning uan afeziam Sebedi ko me botin mamîn iti. Men iveba dighoraghrezi, me dar toribar kiri. Ezima Iesus aning diazima, ²² aning maghira uan afeziam ko bot ategha Iesusin gin zui.

Iesus akam akura arimariabar kiri

(Luk 6:17-19)

²³ Ezi Iesus Galilin Distrigh bar a garua me God ko miġeir dipenibar aven men sure gami. Egha a God Bizibagh Ativamin Dughiamin akar aghuim akura, men arimariaba akirava men mikarzaribar itir bizir osimtiziba a uaghan da gefi. ²⁴ Ezi an biarim Sirian Provins bar an ghu. Ezima gumazamizir arimariaba itiba, me bar me isa a bagha izi. Gumazir aria mizazir kuraba baraziba, ko duar kuraba apazaziba, ko gumazir arimariabar inirizibagh amiba, ko gumazir agharapaniba ariaghreziba, me bar me inigha a bagha izi. Ezi Iesus men arimariaba bar da gifa. ²⁵ Ezi gumazamizir bizir dafam, me a koma arui. Galilin itir darasi ko Distrigh Dekapolisin itir darazi ko Jerusalem ko Judian Distrigh, ko Jordanin vongin itir danganimin itiba me an gin arui.

Iesus miġhsiamin akam akuri

5 Iesus gari avirir ekiam an gin izima a miġhsiar mamîn anabogha, egha apera. Ezi an suren gumaziba a bagha izi. ^{††}

[†] (4:24) Judan Nguibam Romîn gavmanin apengan itir dughiamin, kantri Israel a Romîn Provinsin ekiam Sirian aven iti. ^{††} (5:1) Judabar arazim, men tsaba apiava akam akuri. (Matyu 13:2 ko 24:3 koma Luk 4:20in gan.)

Iesus gumazamizibar sure gami

(Luk 6:20-23)

² Ezi Iesus kamaghin uan suren gumazibar sure gamua ghaze, ³ “Ia Godin damazimîn ia fo ia an bizibagh asa, ia God Bizibagh Ativamin Dughiamin aven mangam. Kamaghin ian naviba deragh. ⁴ Ia datirighin azia itir gumaziba, ia bar akuegham. Kamaghin ian naviba deragh. ⁵ Ia gumazir uan gavgaviba ko ziaba fer puvatiziba, God nguazim bar ia daningam. Kamaghin ian naviba deragh. ⁶ Ia gumazir arazir aghuiba baghavira ikia egha mati gumazim mitiriam an azi, egha mati gumazim kuarim an piri, God ian mitiriam a givagham. Kamaghin ian naviba deragh. ⁷ Ia gumazir apangkuvim igharazibar itiba, God ian apangkuvam. Kamaghin ian naviba deragh. ⁸ Ia gumazamizir navir averiar zueziba, ia Godin ganam. Kamaghin ian naviba deragh. ⁹ Ia gumazamizir adariba ko midoroziba ageviba, me ‘Godin Boriba’ ia darigham. Kamaghin ian naviba deragh. ¹⁰ Ia gumazamizir arazir aghuibagh amiba, ezi me arazir kam bagha osimtiziba ko mizaziba ia ganidi, God Bizibagh Ativamin Dughiam, a iananam. Kamaghin ian naviba deragh. ¹¹ Me ian gari ia na ko iti, ezi bizir kam bangin me paza arazir osimtiziba ko mizaziba ia ganidi, egha migirigiar ifavarir aviriba ia gasi, kamaghin ian naviba deragh. ¹² Ivezir bar ekiam ia mizua Godin Nguibamin iti. Godin akam inigha izir gumazir ian faragha ghueziba, me uaghan kamaghira osimtiziba ko mizaziba me ganingi. Kamaghin ia naviba deragh bar akongegh.”

Ia amangsizim ko angazangarimîn min iti

(Mak 9:50 ko Luk 14:34-35)

¹³ Ezi Iesus ua me miġia ghaze, “Ia gumazamiziba bar me bagha, amangsizimîn min iti. Ia uan isingtizim ateghtima e manmaghin a damuti a ua singigham? Amangsizir kamaghin otiviba ingangariba puvati. Me a isi nguazimîn anekunigh a dikabinam. ¹⁴ Ia mati nguazir kamin angazangarim. Ia kamagh nighnigh! Nguibar ekiar mam miġhsiamin iki modoghan kogham. ¹⁵ Egha gumazitam lam tam a gaborogha a isa minetamin aven anetizir puvati. An a isi dakozim dafaghtima, an angazangarim gumazir dipenimîn itiba bar me gisiragham. ¹⁶ Nin angazangarim kamaghira isightima, gumaziba bar an ganam. Egh me ian arazir aghuir kabar ganiva ian Afeziar uan Nguibamin itim, me an ziam fam.”

[‡] (5:2) Matyu 4:23-25 koma 9:35 ghaze, Iesus ingangarir pumuning gami. A faragha gumazamizibar sure gamigha gin men arimariaba batosi. Kamaghin e Matyu sapta 5in ikegha ghua sapta 7in tu Iesus, God Bizibagh Ativamin akabar men sure gami. Egha gin Matyu sapta 8 ko 9 e gari, Iesus men arimariaba batosi. Matyun Osirizir Akar Aghuimin aven Iesus migirigiar bar ruarir 5 pla akuni, sapta 5-7in itir migirigiar ruarim a 5 plan kabar faragha otifi, ezi 4 pla ikiavira iti. Akar sapta 5-7in itiba a miġhsiar mamîn ikia da akuni.

Moses Osirizir Arazibar akaba

¹⁷ Egha Iesus ua miġia ghaze, "Ia kamaghin nigh-nighan marki, egh suam, ki Moses Osirizir Araziba ko Godin akam inigha izir gumazibar akaba batoghasa ize. Puvati. Ki izi dar amuti dar dagheba guizin otivam. ¹⁸ Ki bar guizbangira ia miġei, Moses Osirizir Arazibar akar muziaritam givaghan kogham, mangi nguazim ko overiam givaghamin dughiam otogham. Dar osirizir otevir muziariba ko ababanir me osiriziba, da kamaghira iki mangi bizir otivamiba bar otivigham. ¹⁹ Kamaghin amizi, gumazir manam Moses Osirizir Arazitam in kuragh egh suam, a pura bizim, egh kamaghira igharaz darazi men sure damuva, gumazir kamaghin amim, God Bizibagh Ativamin Dughiamin an ziam bar gin ikiam. Eghtima gumazir manam Moses Osirizir Arazibar gin mangiva egh kamaghira ua igharaz darazir men sure damuti me an min arazir kabar gin mangiti, gumazir kamaghin amizim, God Bizibagh Ativamin Dughiam, a ziar bar ekiam iniam. ²⁰ Kamaghin ki ia miġei, ia Godin ifongiamin gin tighan koghiva ian arazir aghuiba Judan arazibagh fozir gumaziba ko Farisibar arazir aghuiba dagh afiraghan kogham, eghti ia God Bizibagh Ativamin Dughiamin aven mangan kogham."

Iesus akabar kikir arazim miġei

(Luk 12:57-59)

²¹ Egha Iesus ua kamaghin miġei, "Ia miġirigiar ian ovaviba iniziba, ia da baregha gifa egha dagh fo, ia tav misueghtima an aremeghan marki. Ian tav gumazitam misueghtima an aremegham, a kotiamin otivam. ²² Ezi ki kamaghin ia miġei, gumazir manam uan aveghbuamin atari, a kotiamin mangam. Egh gumazitam miġirigiar kurabar uan aveghbuam mikim suam, a Kotiar Ekiamin otivam. Egh gumazitam gumazir mam in atar suam, a gumazir onganim, a helin avir ekiamin mangam.

²³ "Egh ni ofa damusi ofa gamir danganimin mangi, egh ni nighnigham, ni uan aveghbuam ko miġirigiar osimtizim iti, ²⁴ egh ni uan ofaba ofa gamir danganimin dar atigh. Eghiva uamategh mangi aveghbuam ko miġirigiabar kirigh. Gua dar kirigh, egh ni datirighin mangi uan ofa isi God daning.

²⁵ "Egh nin apanim ni inigh kotiamin mangiti, ni a ko osimtizir kam akirsi tuavimin a mikim mangi. Puvatightima, a ni inigh jasin damazimin mangam. Eghti jas ni inigh polisin agharim datightima, polis ni inigh kalabuziam datigham. ²⁶ Ezi ki guizbangira ni miġei, ni azenim giran kogham, iki mangi ni ivezim bar anekirighamin dughiamin gin, azenim giram."

Iesus poroghamiba uari bakeir arazibav gei

²⁷ Egha Iesus ua kamaghin miġei, "Ia oraki, me fomira ghaze, ia poroghamiba uari bakeir arazim, damuan marki. ²⁸ Ezi ki kamaghin ia miġei, ni gumazitam ni amizir mam in gara paza a ginighnisi, ni

poroghamiba uari bakeir arazim uan navir averiamin aven, a ko a gamigha gifa.

²⁹ "Eghti nin damazir guvimin itim ni gami, ni arazir kuram damighti, anesigh a makunigh. Kamaghin dera, nin mikarzitam dutughti, ni arazir kuratam damighan kogham. Puvatightima, me nin mikarzim bar a isiva helin anekunigham. ³⁰ Eghti nin dafarir guvim ni damuti ni arazir kuratam damighti, ni anetugh a makunigh. Kamaghin dera, nin mikarzitam dutugh deragham, egh ni arazir kuratam damuan kogham. Puvatightima, me nin mikarzim bar a isi helin anekunigham."

Iesus ghaze, gumaziba uan amuiba ataghraghan kogham

(Matyu 19:9 ko Mak 10:11-12 ko Luk 16:18)

³¹ Egha Iesus ua miġia ghaze, "Me fomira kamaghin miġei, 'Gumazir manam uan amuim ataghraghsi, an a bagh akinafarim osirigh egh anetegham.' ³² Ezi ki kamaghin ia miġei, Gumazir manam uan amuimin garima, a gumazir igharazitam ko akuiz puvatizi a pura anetaki, gumazir kam uan amuim gamima a poroghamiba uari bakeir arazim gami. Eghti amizir kam gumazir igharazitamin ikiam, a poroghamiba uari bakeir arazim gami. Eghti gumazitam amizir pam ataghizimin ikiva, egh gumazir kam uaghan poroghamiba uari bakeir arazim gami."

Iesus ghaze, ia bizibav kim egh guizbangira darigh Godin Nguibamin akakaghan marki

³³ Egha Iesus ua kamaghin miġei, "Miġirigiar mam ian ovaviba a inizi ia a baraki, a kara. 'Ia ifariva Godin Nguibamin akakagh mikiman marki. Egh ia Ekiamin damazimin miġeir akamin mirara mangi, arazir kam deragh a damu.' ³⁴ Ezi ki ia miġei, uan miġirigiaba gavgavim dar aningsi, bizir katamin akakagh mikiman marki. Bar markiam. Ia Godin Nguibam akakagh egh mikim suam, 'Bar guizbangira,' ia kamaghin damuan marki. Bar markiam. Kar Godin Atrivir Dabirabim. ³⁵ Ia uan miġirigiaba gavgavim dar aningsi, nguazir kam diponan marki. God nguazimin uan suemning arisi. Egh ia uan miġirigiaba gavgavim dar aningsi, Jerusalem diponan marki. Jerusalem Atrivir Ekiamin nguibar ekiam. ³⁶ Egh ia uan miġirigiaba gavgavim dar aningsi uan dapanibar akakaghan marki. Ia fo, ian tav uan dapanir arizitam damuti a pigham, o ghurghurighan kogham. ³⁷ Ia pura kamaghin mikim, 'Guizbangira' o 'Puvati.' A kamaghin dera. Ezi miġirigiar igharazir isafuraziba, da Satanin otivaghirir miġirigiaba."

Iesus ghaze, arazir kuraba ikarvaghan marki

(Luk 6:29-30)

³⁸ Egha Iesus ua kamaghin miġei, "Ia oraki, me fomira ghaze, 'Tav igharaz tav in damazim a gasighasighti, eghti me uaghan an damazim gasighasigham. Eghti tav tav in ataritam asighti, me

uaghan an ataritam asigham.'³⁹ Ezi ki kamaghin ia migei, gumazim arazir kuratam ia damightima, ia a ikarvaghan marki. Egh gumazitam ian koviatam apezeghti, ia koviari vuem sara a daningh. ⁴⁰ Eghti tav ian korotiar azenan azuim bagh ia isi kotiam datighti, ia uaghan uan aven azuir korotiam sara a daningh. ⁴¹ Eghti tav uan biziba iniasa ni bagha gavgava ghaze, ni an biziba atera an aku tuavir asizitam mangam, eghti ni an aku tuavir asizir ruarir pumuningin angi. ⁴² Eghti tav biziba bagh ian azangsighti, ia a daningi. Eghti gumazitam pura ia da biziba iniasa ian azai, ia akirim ragh a gasan marki."

Iesus ghaze, ia uan apanibagh ifongegh

(Luk 6:27-28 ko 6:32-36)

⁴³ Egha Iesus migia ghua ghaze, "Ia oraki, me fomira kamaghin migei, 'Ia uan namakabagh ifongegh, egh pazi uan apanibar amu.' ⁴⁴ Ezi ki kamagh ia migei, ia uan apanibagh ifongegh, egh me bagh Godin azang, eghti God gumazir osimtiziba ko mizaziba ia ganidibar, men apangkuvigham. ⁴⁵ Arazir kam kamaghin ian ak- agham, ia guizbangira uan Afeziar uan Nguibamin itim, ia an boribara. Guizbangira, an aruem gamima, a gumazir kuraba ko aghuiba bar me gisisi. Egha an amozim gamima, a gumazir aghuiba ko gumazir arazir kurabagh amiba sara me gizi. ⁴⁶ Eghti ia gumazir ia ifongezibagh ifueghiva ia ivezir manatam iniam? Puvati. Gumazir dagiaba isiba uaghan arazir kabagh ami. ⁴⁷ Egh ia dughiam isi uan adarazira aning, egh ian arazir manam igharaz darazir arazim gafiragham? Gumazir God gifozir puvatiziba ti uaghan ia amir arazibagh ami! ⁴⁸ Kamaghin amizi, ia uan Afeziar uan Nguibamin itim, an arazir aghuibara dagh ami moghin, ia uaghan arazir aghuibar amu."

Iesus igharazibar akurvazir arazim migei

6 Egha Iesus ua kamaghin migei, "Ia deraghvira gan. Ia gumazamiziba gansi osamiva, arazir aghuibar amuan marki. Ia kamagh damu, uan Afeziar uan Nguibamin itim da ivezitam inighan kogham. ² "Egh ia bizitam isi gumazir asaghasazitam daningsiva, tav amadaghtima a mangi ian arazir aghuir kam an gun mikiman marki, egh mati gumazir maba me God ko migeir dipeniba ko tuavibar tuiva odava ami moghin. Ia men min damuan marki. Kamagh amir darazi, me gumazamizibar damazibar uan araziba akakaghtima, me men ziaba fasa. Ki guizbangira ia migei, me uan ivezim inigha gifa. ³ Ia asaghasazitam akurvaghsi, ian agharir guvim arazir kam damuti, agharir ikiriam arazir kam gifoghan kogham. ⁴ Eghti ian akurvazir arazir kam averara ikiti, ian Afeziar bizir mogomebar garim, ian arazir aghuim ikaragham."

† (5:43) Migirigiar uan akar gumazibara ifongeghamim Wok Pris 19:18in iti. Ezi akar uan apanibagh ifongeghan koghamim itir danganim e a gifozir puvati. Pura Lo 7:2, ko 20:16; koma Song 139:21-22in gan.

Iesus God ko migeir arazibagh eghari

(Luk 11:2-4)

⁵ Egha Iesus ua kamaghin migei, "Ia God ko mikimsi, gumazir ifavariba ami moghin damuan marki. Me God ko migeir dipeniba ko tuavir ekiabar akabar tuiva, God ko mikimasa bar akonge. Me odava, egha ghaze, gumazamizir aviriba nan ganigh nan ziam fam. Ki guizbangira ia migei, me uan ivezim inigha gifa. ⁶ Egh ia God ko mikimsi, uan dipenir averiamin mangi tiam asaragh, egh modogh ia uan Afeziam ko mikim. Kamaghin, ian Afeziar bizir mogomebar garim, a ian ivezim ia daningam.

⁷ "Ia God ko mikimsiva migirigiar kinir aviribar amuva, God gifozir puvatizir darazi ami moghin damuan marki. Me ghaze, me migirigiar aviribar amuam, eghti kamaghin God me baragham. ⁸ Ia me ami moghin damuan marki. Guizbangira, bizir ia puvatiziba, dughiar ia tighar uan Afeziam da bagh an azangsighamim, ana dagh fogha gifa.

⁹ "Kamaghin amizi, ia kamaghin God ko mikim: 'En Afeziar uan Nguibamin itim, nin ziam bar zue, ezi arazir kuraba an saghon iti.

¹⁰ Eghti Dughiar Ni Bizibagh Ativamim, a izi.

Eghti nin Nguibamin itir darasi nin ifongiamin gin zui moghin,

e uaghan nguazir kamin nin ifongiamin gin mangam.

¹¹ Eghti ni e datirighin damamin dagheba da isi e daning.

¹² Eghti me e gamir arazir kuraba e da gin amadi moghin,

ni en arazir kuraba gin amang.

¹³ Egh e ateghti, e osimtizibar aven ikiti bizitam en navim biraghtima,

e arazir kuratam damuan kogham.

Ni arazir kurabar gavgavim da e inigh.' ††

¹⁴ "Guizbangira, ia gumazamiziba ia gamir arazir kuraba gin amangti, ian Afeziar uan Nguibamin itim, ian arazir kuraba gin amangam. ¹⁵ Ia men arazir kuraba gin amangan koghtima, ian Afeziam uaghan ian arazir kuraba gin amangan kogham."

Iesus dagheba ataghrar arazibav gei

¹⁶ Egha Iesus ua migia ghua ghaze, "Ia dagheba ataghrar dughiamin ia gumazir ifavaribar min uan guabagh ekuan marki. Gumazir ifavariba dagheba ataghrar dughiamin, gumaziba men ganasa, me uan guaba ruer puvatigha pughpurighav arui. Me odava arazir kabagh ami. Ki guizbangira ia migei, me uan ivezim inigha gifa. ¹⁷ Eghti ia dagheba ataghrar dughiamin, ia borem uari aghiva uan guaba ru,

†† (6:13) Fofozir gumazir maba migirigiar kam "arazir kuraba," a ghaze "Gumazir arazir kurabagh amim," a Satanra. Fofozir gumazir maba ghaze, migirigiar otevir mam uaghan vezin kamin ikiam. Migirigiar kam kamakin: "Atrivir arazim koma, gavgavim koma, ziar ekiam bar ni nanabara, egh zurazurara ikiam."

¹⁸ Eghti gumaziba ia dagheba ataghrazir arazir kam gifoghan kogham. Eghti ian Afeziar danganir mogomemîn itim, anarira ian ganigh fogham. Egh gîn ian Afeziar bizir mogomebar garim, a ian ivezim ia daningam.”

Iesus biziba akumakuir arazibav gei

(Luk 12:33-34)

¹⁹ Egha Iesus migia ghua ghaze, “Ia nguazimîn ikia uari bagh bizir aghuiba akumakum dar pozibav kinam marki. Nguazir kamîn, barereba ko omebaba dar amitî, da maziva akughregham. Eghti okimakiar gumaziba biriba akar da okimam. ²⁰ Ia Godin Nguibamîn uari bagh bizir aghuiba pozibav kin. Godin Nguibamîn barereba ko omebaba bizibar aman koghtîma, da mazigh, akughran kogham. Eghti okimakiar gumazitam biritam akarighiva da okemeghan kogham. ²¹ Danganir manam nîn bizir aghuiba iti, danganir kam nîn navir averiamîn aven itir ifongiam, a uaghan iki-am.”

Damazim a namnamîn angazangarim

(Luk 11:34-36)

²² Egha Iesus migia ghua ghaze, “Damaziba, da lamin mîn namnamîn angazangarimîn mîn iti. Damazim der- agham, angazangarim bar nîn namnam gizivaghti, ni arazir aghuibar amuam. ²³ Eghti nîn damaziba ikuvigham, nîn namnam bar mitarmeghtîma, ni arazir kurabar amuam. Eghti nîn angazangarim mitarmegham, mitarmer kam bar pirigham.”

Ingangarir gumazitam, gumazir ekiar pumuning bagh ingaran kogham

(Luk 16:13)

²⁴ Egha Iesus migia ghua ghaze, “Ingangarir gumazitam, ingangarir gumazir ekiar pumuning bagh ingaran kogham. A tavin aghuagh, tav gifuegham. O, a tav baghvira iki, tav akirim a gasaragham. Ia God ko dagiaba bagh uaghara ingaran kogham.”

Ia pamten biziba bagh dighorim isiva dagh nighnighan marki

(Luk 12:22-31)

²⁵ Egha Iesus migia ghua ghaze, “Kamaghin amizi, ki ia migei, ia pamten uan ikirimirim ginighnighiva, kamaghin azangan marki, e dagher manatamra damam, o e dipar manatamra damam? Egh ia pamten uan nivafizibagh nighnigh mikiman marki, inir manatam uan nivafizim avam? Gumazimîn ikirimirim ti daghebagh afira, ezi gumazimîn namnam ti inibagh afira. ²⁶ Ia kuarazibar gari, da dagheba oparir puvati, egha da dar pozibagh aghua da isa dagher dipenibar amadir puvati. Ian Afeziar uan Nguibamîn itim, dagheba me ganidi. Ezi ian dabirabim ti kuarazibar dabirabim gafirazir puvati? ²⁷ Egh ian tav deraghvira ikisi nighnigh kamaghin a ti uan ikirimirim damuti a tong ruaragham? Bar puvati.

²⁸ “Ia tizim sua, pamten korotiabagh nighnisi? Ia akimarir aghuaribagh nighnigh. Da manmaghin otifi? Me ingangarir ekiatam gamir puvati. Egha me korotiatam isamizir puvati. ²⁹ Ezi ki ia migei, fomira Atrivim Solomon bizir bar aviriba ikiava an azuir adiariba bar dera, egha an korotiatam akimarir kabar min otozir puvati. ³⁰ E fo, graziba pura biziba, da iti, gurumîn gumazitam dar akoreghiva da isiva avitam mikinigham. Grazir kinir kabanagh God adiariba me gazui. Ia bizir kam gifogh, God uaghan adiariba ia daningam. Ia gumazamizir nighnizir gavgavir muziarim itiba! ³¹ Kamaghin, ia pamten nighnigh mikiman marki, ‘E dagher manatam ramegham? O, dipar manatam ramam? O, e inir manatam ikegham?’ ³² Gumazir God gifozir puvatiziba pamten bizir kabagh nighnisi. Ezi ian Afeziar uan Nguibamîn itim fo, ia bizir puvatizir kaba, ia da ini-am. ³³ Ezi bizir ia bar faragh damuamimra kara: Ia God Bizibagh Ativamin Dughiam baghvira nighnigh, egh God ifongezir arazir aghuibar amuti, a bizir kaba ko maba sara bar ia daningam. ³⁴ Kamaghin amizi, ia pamten gurumizaraghan bagh dighorim isiva nighnighan marki. Gurum izamin dughiam, a mar uan bizibara nighnigh. Dughiar manamin otivir osimtiziba, da anarira iki. Aruer manamin otivamin biziba, mar an biziba.”

Ia munen araziba tuisighan marki, egh suam, men araziba ikufi

(Luk 6:37-38 ko 6:41-42)

⁷ Egha Iesus ua kamaghin migei, “God ia tuisigh ian kuraghan koghsi, kamaghin ia munen araziba tuisighan marki suam, men araziba ikufi. ² Ia me tuisigha men ikurvagha ami moghira, God kamaghira ia tuisigham. Egh ia men gara me ginighnizi moghira, God ia ginighnigham. ³ Tizim bagha, minezir bar muziarim nîn aveghbuamin damazimîn itima, ni ti an gara egha temer ararir ekiar nîn damazimîn itimîn garir puvati? ⁴ Ter ararir ekiam nîn damazimîn ikiti, ni manmaghin uan aveghbuam mikim suam, ‘Aveghbuam, ki nîn damazimîn itir minezim asigham?’ ⁵ Ni bar ifari! Ni faraghvira ter ararir nîn damazimîn itim asigh, egh deragh ganiva minezir nîn aveghbuamin damazimîn itim asigh.

⁶ “Ia God baghavira itir biziba inigh, afiabar aningan marki. Guizbangira, da ua raghrigh ia givigham. Egh ia uan manmaniar ikarizir aghuiba isi dabav kinan marki. Da pura da dikabinigham.”

God bizir aghuiba isiva, gumazir a ko migeibar aningam

(Luk 11:9-13)

⁷ Egha Iesus migia ghua kamaghin migei, “Ia God ko mikim, egh biziba bagh an azang, eghti a da isi ia daningam. Egh ia biziba bagh ruiva, ia da bativam. Egh ia tiam gafughafughti, God ia bagh tiam kuigham. ⁸ Gumazir Godin azaiba, me biziba isi. Ezi gumazir biziba bagha ruim, a biziba batifi. Ezi gumazir itiam gafughafuzim, God a bagh akuigham. ⁹ Eghti ia afezia-

ba, ian boritam Bretba bagh ian azangtîma, ia ti dagiatam a daningam? Puvatî. ¹⁰ Eghtî boritam osiriba bagh uan afeziâmîn azangtî, a ti kuruzitam a daningam? Bar puvatî.

¹¹ "Ia afeziar arazir kurabagh amiba, ia zurara bizir bar aghuiba uan boribagh anîdi. Egh ia kamagh deraghvîra fogh, guizbangîra ian Afeziar uan Nguibamîn itim bar akueghvîra bizir aghuiba isi gumazir a ko migeibar aningam.

¹² "Kamaghîn, ia arazir aghuir igharaz darazi me ia damuasa ia ifongeziba, ia arazir kabara me damu. Migirigîar kaba, Moses Osirizir Araziba ko Godin akam inigha izir gumazibar osiririba, dagh isin tu."

Tiar akar asuvazim ko aroghezim

(Luk 13:24)

¹³ Egha Iesus migîa ghua ghaze, "Ia tiar akar asuvazimîn aven mangî. Tiar akar aroghezim nguibar ikuvtizimîn zui. Ezi nguibar kamîn zuir tuavim an aruegha bar ekefe. Ezi gumazamizir avirim an zui. ¹⁴ Ezi nguibar aghuimîn zuir tiar akam bar asufa, egha tuavir an zui bar pîri. Ezi gumazamizir vaghvaziba tuavir kam batogha an zui. Kamaghîn amizî, ia tiar akar asuvazimîn aven mangî."

Ia akar ifavarim akurir gumaziba bagh deravîra gan

(Luk 6:43-44 ko 13:25-27)

¹⁵ Egha Iesus migîa ghua ghaze, "Ia akar ifavarim akurir gumaziba bagh deravîra gan. Me ia gifarsi migirigîar aghuibar amuam. Egha me guizbangîra ia gasighasighasa izi. Me guizbangîra afiar atiabar min ikia, egha me ifara en damazibar sipsipbar min sipsipbar ariziba aghui. ¹⁶ Ia men arazibar gan me gifogh, egh suam, me akar ifavarim akurir gumaziba. Gumaziba ter ataghataritamîn wainîn ovizitam kuarizir puvatî. Egha me ti fighîn ovizitam kuarasa ghua, dikônir ataghatarimîn, da isi? Bar puvatî. ¹⁷ Ezi kamaghîra temer aghuiba ovizir aghuiba bati, ezi temer kuraba ovizir kuraba bati. ¹⁸ Eghtî temer aghuitam ovizir kuratam bateghan kogham. Eghtî temer kuratam ovizir aghuitam bateghan kogham. ¹⁹ Temer ovizir aghuiba batir puvatiziba, me da oka da isa avim mikiri. ²⁰ Kamaghîn amizîma, ia men arazibar gan fofogh suam, me akar ifavarim akurir gumaziba, o akar aghuim akurir gumaziba. ²¹ Ia kamaghîn nighnighan markî, gumazamizir 'Ekiam, Ekiam' na gariziba, me bar moghîra God Bizibagh Ativamin Dughiamîn aven ikiam. Puvatî. Gumazir nan Afeziâmîn ifongiamîn gin zuiba, merara God Bizibagh Ativamin Dughiamîn aven ikiam. ²² Godin Kotin Dughiamîn, gumazamizir avirim kamaghîn mikîmam, 'Ekiam, Ekiam, e nin ziamîn Godin akam akuri.' Egh mikim suam, 'E nin ziamîn duar kuraba batoke,' egh mikim suam, 'E nin ziamîn mirakelin bar aviribagh ami.' ²³ Eghtî kî Dughiar kamîn bighvîra me mikim suam, 'Kî tong ia gifozir puvatî. Ia gumazir arazir kurabagh amiba, ia na gitagh!'"

Dîpenir ingangarîr arazir pumuning

(Luk 6:47-49)

²⁴ Egha Iesus migîa ghua ghaze, "Gumazir nan akam baragha an gin zuim, a mati gumazir mam fofozir aghuim ikia, egha uan dîpenim ingara gavgavim a daningasa dagiam gisin an ingari. ²⁵ Ezi amozim izima, aperiam otozîma, amînir ekiam dikavigha dîpenir kam givava a munamadi. Ezi dîpenir kam dîpîriaghrîzir puvatî. Dîpenir kam me dagiam gisin an ingari. Kamaghîn amizî, a irîzir puvatî. ²⁶ Ezi gumazir manam nan akam baregha an gin zuir puvatî, a mati gumazir onganimîn min gigimîn uan dîpenim okore. ²⁷ Ezi amozim izima aperiam otozîma, amînir ekiam dîpenir kam pamtem a givai. Bizir kaba dîpenir kam gunabagha a munamadima, a irî. A guizbangîra bar pazavîra irî." ²⁸ Iesus migirigîar kabav mikemegha givazîma, gumazamizir avirîr ekiam digavir kuram gami. ²⁹ Me fo, Iesus Judan arazibagh fozir gumaziba ami moghîn migeir puvatî. A gumazir ziar ekiam itir mamîn min men sure gami.

Iesus lepa itir gumazim gamizî, a ua dera

(Mak 1:40-44 ko Luk 5:12-14)

8 Egha Iesus mighsîam ategha ghuaghirima avirîr ekiam an gin zui. ¹² Ezi gumazir lepa itir mam, Iesus bagha iza uan tevîmning apîrigha a migîa ghaze, "Ekiam, nî fueghîva na damutî, kî Godin damazimîn zuegh ua deragham." ^{†13} Ezi Iesus uan agharim isa gumazir kam gatîgha ghaze, "Kî ifonge. Nîn mikarzim zuegh, egh ua deragh." A kamaghîn migîavîra itima, gumazir kamîn lepan arimariam zuamîra anetaghizîma gumazim ua dera. ^{†4} Ezi Iesus a migîa ghaze, "Nî oragh, nî batozir bizir kamîn gun mikîman markî. Nî mangî uan mikarzim isi ofa gamir gumazimîn akagh, egh Moses fomîra e mikemezi moghîn, nî ua bagh Godin ofa damu. Eghtî gumaziba fogh suam, nîn arimariam gîfa."

Iesus midorozir gumazimîn ingangarîr gumazimîn arimariam a gîfa

(Luk 7:1-10)

⁵ Egha Iesus ghua nguibar ekiam Kaperneamin aven ghu. Ezi 100 plan midorozir gumazibar garir gumazir ekiam iza, Iesus gaghora ghaze, ⁶ "Ekiam, nan ingangarîr gumazim ariava muna dîpenimîn iti. An sorogharîba bar ariaghîre, ezi a mîzazir kuram barasi." ⁷ Ezi Iesus ghaze, "Kî mangî a damightî, a ua deragham." ⁸ Ezi midorozir gumazir ekiam Iesusin akam ikaragha a

† (8:1) Akar Matyu 5:2in itimîn gan. †† (8:2) Moses osirizir akaba migîa ghaze, gumazim o amizir lepan arimariam itim, a Godin damazimîn mize. An arimariam givaghtîma a ua mangî uabi isiva, ofa gamir gumazibar akagh, eghtî me an gantîma an arimariam givagham, eghtî me a mikim suam, a Godin damazimîn zuegha ua dera. Wok Pris 13 ko 14in gan. ‡ (8:3) Judabar akar mam ghaze, gumazim arimariam lepa ikitîma nî an suiragh, nî uaghan Godin damazimîn mize. Ezi Iesus uan dafarim isava gumazir lepa itir kam gatî, egha Godin damazimîn mizezir puvatî. A gumazimîn arimariam a gîfa, ezi gumazim ua dera.

miglia ghaze, "Ekiam, ki gumazir aghuir manam, ni nan dipenimin aven izam? Marki. Ni pura mikimtima, nan ingangarir gumazim deragham. ⁹ Ki uabi midorozir gumazir mabar apengan iti, egha uabi mabar garima, da nan apengan iti. Ezi ki me migei, 'Ia mangi,' eghti me mangam. O, ki me mikimam, 'Ia izi.' Eghti me izam. Egh ki uan ingangarir gumazir mam mikim suam, ni ingangarir kam damu, eghti an a damuam. Egha ki fo, ni mikimti, nan ingangarir gumazim ua deragh." ¹⁰ Ezi Iesus migirigiar kam baregha, digavir kuram gami. Egha ragha a ko izir gumazibav gia ghaze, "Ki bar guizbangira ia migei, ki Israelin aven kamaghin nighnizir gavgavim itir gumazitam in ganizir puvati.

¹¹ "Ki ia migei, gumazamizir avirim uan nguibabar aruem anadir danganim ko aruem ghuaghiri danganim ategh, izi Abraham ko Aisak ko Jekop dukuagh, God Bizibagh Ativamin Dughiamin aven dakozimin daperagh damam. ¹² Egh God faragh uan Nguibamin ikiasa misevezir darazi, God me batuegh me isiva danganir mitatem me akunigham. Eghti me tuangiva arangiva atariba kuskugh danganir kam in ikiam." ¹³ Egha Iesus 100 plan midorozir gumazibar garir gumazir ekiam migia ghaze, "Ni mangi. Bizir ni nighnizir gavgavim itim, a ni bagh otogham." Dughiar kamra, gumazir kam in ingangarir gumazim ua dera.

Iesus Pitan ivozir amizim gamizi, a ua dera

(Mak 1:29-31 ko Luk 4:38-39)

¹⁴ Ezi Iesus ghua Pitan dipenimin aven ghua garima, Pitan asamimin mikarzim an feima, an aria dakozim girighav iti. ¹⁵ Ezi Iesus an dafarim suirazima, an arimariam maghiram anetaghizima, a dikavigha Iesus bagha isai.

Iesus gumazamizir avirim gamizi, me ghuamaghe

(Mak 1:32-34 ko Luk 4:40-41)

¹⁶ Ezi aruem gevima, me gumazamizir avirir duar kuraba apazaziba inigha, Iesus bagha izi. Ezi Iesus duar kurar kabav gia me batozima, me an akamin gumazamiziba ataghrasi. Ezi Iesus arimariaba itir gumazamiziba bar men arimariaba agifa. ¹⁷ Godin akam inigha izezir gumazim Aisaia ghaze, "A uabi e bativir arimariaba ko mizaziba da batoghezi, da ghue." Iesus Aisaian akam damighti, an otivasa, arazir kabagh ami.

Iesus uabin gin mangamin arazibav gei

(Luk 9:57-60)

¹⁸ Egha Iesus garima, avirir ekiam anakufa. Ezi a uan suren gumazibav gia ghaze, "E dipam giregh vongin mangam." ¹⁹ Ezi Judan arazibagh fozir gumazir mam iza, kamaghin Iesus migei, "Tisa, ni danganir manamin mangam, ki uaghan ni ko mangam." ²⁰ Ezi Iesus a migia ghaze, "Afiar atiaba nguazir toribar itima, kuaraziba mikonibar iti, ezi Gumazibar Otaram danganir dakuamiba puvati." ²¹ Ezi gumazir mam, a uaghan Iesusin suren gumazim, a kamaghin Iesus migei, "Ekiam, ni faragh na amamangatightima, ki mangi uan afeziam mozim dafaka." ²² Ezi Iesus a migia

ghaze, "Marki. Ni nan gin izi, gumazir ovengeziba uari uan gumazir kuabar afi."

Iesus migeima, aminir ekiam gifa

(Mak 4:36-41 ko Luk 8:22-25)

²³ Ezi Iesus botin anaboz, an suren gumaziba an gin zui. ²⁴ Me ghua ongarimin torimin aminir bar ekiam dikava ongarim gamima, a dipira kurim avasava ami. Ezi Iesus akuavira iti. ²⁵ Ezi an suren gumaziba agaghuragha a migei, "Ekiam, ni en akuragh, e arimighiregham!" ²⁶ Ezi a kamaghin me migei, "Ian nighnizir gavgavim bar sufi. Ia tizim bagha atiat?" Egha a dikavigha aminim ko ongarim migirigiar gavgavim aning ganingizi, aminim givazima, dipam uam amiraghiri. ²⁷ Ezi an suren gumaziba nighnizir aviribagh amua ghaze, "Kar gumazir manmaghin amizim? A migeima, aminim ko dipavsizim an akam barasi!"

Iesus gumazir pumuningin duar kuraba batoke

(Mak 5:1-17 ko Luk 8:26-37)

²⁸ Ezi Iesus ghua Galilin ongarir dadarimin vongin itimin oto. Kar Gadaran nguazir asizim. Egha iza gumazir pumuning duar kuraba apazimning bato. Aning matmatin tongin ikegha izi. Egha aning bar ikuvizima, gumazamiziba aning in atiatigha tuavir kam garuir puvati. ²⁹ Egha aning pamten dia ghaze, "Ni Godin Otaram, ni tizim ga damuasa? Dughiam tighari, ni kagh izi ga gasighasighasa?" ³⁰ Ezi dar bizir ekiar mam mong saghon apa iti. ³¹ Ezi duar kurar kaba pamten Iesus gakaghora ghaze, "Ni e batosi, kamaghin ni e ateghti-ma, e mangi dar bizir munamin aven mangam."

³² Ezi Iesus me migia ghaze, "Ia mangi." Ezima duar kuraba gumazir kamning ategha ghua dabar aven ghue. Ezi dar bizir ekiar kam puv ara ghua davarir kurar mam in ghuaghira dipam apa bar ariaghire. ³³ Ezi gumazir dabar gariba men ganigha ara ghue. Me ghua nguibar ekiam in otivigha bizir kabar gun gumazamizibagh eghari. Me uaghan gumazir duar kuraba apazazir pumuning bativizir bizibagh eghari. ³⁴ Kamaghin amizi, nguibar ekiar kam in itir gumazamiziba Iesus bagha izi. Me iza an gara a gakaghora ghaze, a men nguazim ategh danganir igharazitamin mangi.

Iesus gumazir soroghafariba aremezim akirizi, a ua dera

(Mak 2:1-12 ko Luk 5:17-26)

9 Ezi Iesus ua bot inigha uamategha ongarir dadarir vongin itimin ghua uan nguibamin oto. ² Ezi me soroghafariba aremezir gumazir mam inigha a bagha izi. Gumazir kam akuriam in iti. Ezi Iesus men garima, me nighnizir gavgavim itima, a kamaghin arimariar gumazir kam migei, "Nan borim, nin navim bar amiragh iki. Ki nin arazir kuraba gin amada." ³ Ezi Judan arazibagh fozir gumazir maba Iesusin migirigiar kam baregha kamagh uariv gia ghaze, "Gumazir kam Godin danganim inigha kamaghin migei."

⁴ Ezi Iesus men nighnizibagh fogha givagha kamaghin me migei, "Ia tizim bagha nighnizir kurar kaba

uan navir averiabar dagh ami? ⁵ Ki akar manam mikimam? Pura gumazir kinitam kamaghin a mikim suam, ki nin arazir kuraba gin amada. Egh uaghan gumazir kinitam kamaghin a mikiman kogham, ni dikavigh uan akuriam inigh mangi, egh ua deragh. ⁶ Eghti ki ia kamaghin foghasa ki ifonge, Gumazibar Otarim, a nguazir kam in arazir kuraba gin amangamin gavgavim iti." Iesus kamaghin mikemegha soroghafariba aremezir gumazimin gara kamaghin a migei, "Ni dikavigh uan akuriam inigh uan dipenimin mangi!" ⁷ Ezi gumazir kam dikavigha uan dipenimin ghu. ⁸ Ezima gumazamiziba arazir kam in ganigha bar digavir kuram gami. Egha me God in ziam fa ghaze, "Godra gavgavir kam isa gumazibagh anidi."

Iesus Matyun diazi, an an gin zui

(Mak 2:13-17 ko Luk 5:27-32)

⁹ Ezi Iesus danganir kam ategha ghua garima, gumazir mam dagiaba isir dipenimin aperaghav iti. An ziam Matyu. Ezi Iesus a migia ghaze, "Ni nan gin izi." Ezima Matyu dikavigha an gin zui.

¹⁰ Ezi Iesus dipenimin ikiava apima, gumazir dagiaba isiba ko gumazir arazir kurabagha amir aviriba, me iza Iesus ko an suren gumaziba ko api. ¹¹ Ezi Farisiba kamaghin gara Iesusin suren gumazibar azai, "Ian Tisa, a tizim bagha dagiaba isir gumaziba ko arazir kurabagh amir gumaziba koma api?" ^{††}

¹² Ezi Iesus migirigiar kam baregha kamaghin me migei, "Arimariaba puvatizir gumaziba, dokta bagha zuir puvati. Gumazir arimariaba itibara, me dokta bagha zui. ¹³ Ia mangi, God in Akinafarir osizirim da fozim inigh. Ki ia ofa gamir arazibagh ifongezir puvati. Nan ifongiamra kara, ia arazir aghuibar gumazir igharazibar amu." Egha Iesus ua me migia ghaze, "Ki God in damazimin derazir gumaziba bagha izezir puvati. Ki gumazamizir arazir kurabagh amibar dimasa ize!"

Iesus dagheba ataghrarazir arazim migei

(Mak 2:18-22 ko Luk 5:33-39)

¹⁴ Ezi Jon Gumaziba Ruer Gumazimin suren gumaziba iza, kamaghin Iesusin azai, "Manmaghin amizi, e ko Farisiba, e God ko mikimasa dagheba ataghrarazima, nin suren gumaziba dagheba ataghrarazir puvati?" ¹⁵ Ezi Iesus kamaghin me migei, "Ia nighnigh. Gumazitam amuimin ikisi damu, uan adarazi ko ikitima, me ti amughamugh, dagheba ataghragham kogham. Puvati. Me dagheba ataghrarazir dughiam iti. Gumazitaba gin izi, gumazir kam in aku mangiti, a me ategham, eghti dughiar kam in me dagheba ataghragham."

[†] (9:10) Matyu osirava migirigiar kam abizir puvati. Me ti tinan dipenimin api? Avirir ekiam ghaze, ti Matyun dipenim (Mak 2:15) Marazi ghaze Iesusin dipenim. ^{††} (9:11) Farisiba bar akar gavgavir aviribagh amigha dar gin zui. Egha ghaze, gumazir manam men migirigiabar gin zuir puvati, egha arazir kuram gami, kamaghin me God in damazimin mize. Egh gumazir igharazitam gumazir kam ko ikegham, a uaghan God in damazimin mize. Farisiba uaghan ghaze, gumazir Rom in gavman bagha dagiaba isiba, me zurara Rom in itir darazi ko iti, kamaghin me God in damazimin mize.

¹⁶ "Gumazitam inir avizir igiatam inigha korotiar ghuritam porogha a isamizir puvati. A kamagh damigh gin korotiar kam rueghtima, inir avizir korotiar bibizim apirizim akuvaghiva korotiar ghurim bar anebigham. ¹⁷ Eghti gumazitam wain in igiam inigh, a isiva asizir inir misevir ghuritam agurighan kogham. A kamaghin damightima, wain in dipam gin buva anangva asizir inir ghurir kam abighti, wain in dipam nguazim giregham. Eghti wain ko asizir inim virara ikuvigham. Kamaghin me wain in igiam isa asizir inir igibaram azui, eghti aning virara deraghvira ikiam." [‡]

Iesus guivir aremezim gamizi, a ua dikafi. Egha uaghan amizir mam in arimariam agifa

(Mak 5:22-43 ko Luk 8:41-56)

¹⁸ Ezi Iesus Jon in suren gumaziba ko migiavira itima, gumazir dapanir ekiam mam iza Iesus in borogh in tevemning apirigha kamaghin a migei, "Nan guivim datirighrama areme, ezi ni izi uan dafarim a datightima a ua dikavigham." ¹⁹ Ezi Iesus dikavigha an gin zuima, an suren gumaziba a ko zui.

²⁰ Ezima amizir mam, a 12 plan azenibar, zurara ghuzim bati. Amizir kam Iesus in girakirangin iza an korotiar avizimin suira. ²¹ A kamaghin nighnigha ghaze, "Ki ti an korotiar avizimin suiraghti, nan arimariam ti givagham." ²² Ezi Iesus ragha an gara a migia ghaze, "Nan guivim, ni navim bar amiragh iki. Ni nighnizir gavgavim nan iti, kamaghin, nin arimariam gifa." Dughiar kamra, amizir kam in arimariam gifa.

²³ Ezi Iesus ghua gumazir dapanir ekiam kam in dipenimin otogha gari, amiziba ko gumaziba azia iti. Gumazir maba sighbagh ivima, gumazamiziba azia nighnir ekiam gami. ²⁴ Ezi Iesus me batogha me migia ghaze, "Ia dikavigh mangi. Guivim aremezir puvati. An akui." A kamaghin migeima, me a dipofi. ²⁵ A me batoghezi, me azenan ghuezima, Iesus aven ghua guivimin dafarimin suirazima, a dikafi. ²⁶ Ezi Iesus amizir bizir kam in eghagham ining nguibaba bar dar ghu.

Iesus gumazir damazir okavirizir pumuning, ko gumazir migeir puvatizir mam, me gamizi, me ua dera

²⁷ Ezi Iesus danganir kam ategha zuima, gumazir damazir okavirizir pumuning an gin iza kamaghin an dei, "Ni Devitin Otarim, ni gan apangkufigh." ^{‡‡} A ghua dipenimin aven ghuzima, gumazir kamning a bagha izima, a kamaghin aning in azai. "Gua bizir ki damuamin kam, gua nighnizir gavgavim an iti, o puvati?" Ezi aning ghaze, "Are, Ekiam ga nighnizir gavgav-

[‡] (9:17) Judaba asizir memeba misoghava dar iniba isava dar dipav kivizibagh ami, egh me da inigh wain in dipabar aghuam. Wain in oviziba, me igiamra da mirmirighiva, da isiva wain in misevibar aghuam, egh aneteghti a dughiatabar ikegham. Egh wain, onganim itir dipamin otogham. Wain memen inir kam in aven iki buv mangi, egh memen inir ghurim abigham. Me wain in misevir bar igiam a gurighi, wain deravira iki, egh inir igiam abighan kogham. ^{‡†} (9:27) Judaba ghaze, Gumazir God ua Gumazamiziba Iniasa Misevezim, Atrivim Devitin ikizimin otivam. Gumazir damazir okavirizir kamning nighnizir gavgavim Iesus ikia ghaze, Israelba gumazir kamra mizuai. Kamaghin aning dia ghaze, "Devitin Otarim."

im an iti.”²⁹ Ezi Iesus uan dafarim isa aningın damazimning gatıgha kamaghın migei, “Gua nighnızir gavgavim iti. Kamaghın, gua ua gan.”³⁰ Ezi aningın damaziba kuiaghrezi, aning ua gari. Ezi Iesus aningın anogorogha aningın miğia ghaze, “Gua tong bizir gua batozir kam tavin mikıman marki.”³¹ Puvati. Aning ghua Iesus amizir arazir aghuir kamın gun bar distriğhın kamın itir gumazamizibav keme.

³² Gumazir kamning Iesus ategha zuima, gumazamiziba migeir puvatizir gumazir mam inigha, Iesus bagha izi. Gumazir kam, duar kuraba a gapasa.³³ Ezi Iesus an duar kuraba batoghezima, gumazir kam ua migei. Ezi gumazamiziba digavir kuram gamua ghaze, “Fomira, kantri İsrailın aven, bizir kamagh garitam otozir puvati.”³⁴ Ezi Farisiba ghaze, “A duar kurabar gumazir dapanimın gavgavimın duar kuraba batosi.”

Iesus ingangarim isa uan suren gumazibagh anidi.

(Sapta 9:35-10:42)

Iesus gumazamizibar apangkufi

³⁵ Ezi Iesus nguibar ekiaba ko nguibar doziba bar dagh arua, men God ko migeir dipenibar aven ghua, gumazamizibar sure gami. A God Bizibagh Ativamin Dughiamın akam me miğia men arimariaba ko osımtızir men namnabar itiba bar da gefi.³⁶ A gumazamizir avirir dafamin garima, men nighnıziba tintinibar itima, me osımtızibar aven arua, mati sipsipba ghuaviba puvatizir moghın iti. Kamaghın amizi, a bar men apangkufi.³⁷ Egha a uan suren gumazibav ğia ghaze, “Dagher bar avirim anigha ğivagha azenimın iti. Ezi ingangarir gumazir da iniamın avırıba puvati.”³⁸ Kamaghın, ia azenir kamın ghuavimın azangsiğhti, a ingangarir gumaziba amangtım, me an azenimın mangı, dagheba iniam.”

12 plan suren gumazibar ziaba

(Mak 3:13-19 ko Luk 6:12-16)

10 Ezi Iesus uan suren gumazir 12 plan diazi, me izima, a duar kuraba batoghıva arimariar gumazamizibar itibar akıramın gavgavim me ganingı.² Aposelın 12 plan ziabara kara: Men faragha zuim, Saimon, an ziar mam Pita, ko an dozim Andru. Ko Jems, Sebedin otarim, ko an dozim Jon,³ Filip ko Bartolomyu ko Tomas ko Matyu, a gumazir dagıaba isim, ko Jems, an Alfiusın otarim, ko Tadius,⁴ ko Saimon, a marazi ko me Selotın ikızimın iti, koma Judas Iskariot, gumazir Iesus isava, apanibagh aningızim.

Iesus ingangarim isa, 12 plan aposelbagh anidi

(Mak 6:7-13 ko Luk 9:1-5)

⁵ Ezi Iesus gumazir 12 plan kaba amaga akar kam me ganıga ghaze, “İa Kantrin İgharazibar Gumaziba bagh

mangan marki. Egh Samarian nguibar ekiabar mangan marki.¹⁶ İa sipsipın ovengezir İsrailın ikızimın itiba bagh mangı.⁷ İa mangı, akam akun suam, ‘God Bizibagh Ativamin Dughiam a roghıra izegha ğifa.’⁸ İa mangı gumazamizibar arimariaba ağıva; egh gumazir aremeziba me damuti me ua dıkv, egh lepa itir gumazibar amuti me ua zuegh, egh duar kurar gumazamizibagh apazaziba da batogh. Bizir ia inizim ia purama a ini, ia a ğivezezir puvati. Kamaghıra ia pura a isi gumazamizibar aning. İa a bagh ivezitam inian kogham.

⁹ “İa gol tam o silvan dagıatam o kapan dagıatam inigh mangan marki.¹⁰ İa daruamin dughıabar, ia bi-amıtaritam inian marki. Egh ia siotiar pumuning, o dagarir asuatam o difizitam inigh mangan kogham. Bar puvati. Guızbangıra, ingangarir gumaziba, me damamin dagheba, me da isi me daning.

¹¹ “Egh ia nguibar ekiatamin mangan, o nguibar dozitamin angıva, ia deraghıra azangsiğ fogh, gumazir manam an arazir aghuibagh amua egha bar deıra. Egh ia gumazir kam ko iki mangı, dughıar ia nguibar kam ategh mangamim.¹² Egh dipenir ia aven zuim, ia kamaghın an aven itir daraziv kim, ‘God deragh ia damuam.’¹³ Egh gumazamizir dipenir kamın itiba, ia ğıfueghıva ia inıghtı, ia me ko iki, egh ia Godın azaraghti, ian navir amırızim me ko iki. Me ian aghuaghti, ia uan navir amırızir kam me da uam a inigh.¹⁴ Egh gumazitam ia inigh uan dipenimın mangan aghuagh, egh ian akam baraghan koghti, eghtı dughıar ia dipenir kam o nguibar kam ataghraghıamim, ia uan dagaribar itir mıneziba apisiğh.†¹⁵ Kı guızbangıra ia migei, Godın Kotın Dughıamin, God gumazamizibar arazir kuraba tuisiğhıva, eghtı gumazamizir nguibar kamın itiba iniamın osımtızim, a Sodom ko Gomora uan arazir kuraba bagh inizimın osımtızim bar a ğafiraghıam.”

Osımtızir avırıba otivam

(Mak 13:9-13 ko Luk 21:12-17)

¹⁶ Ezi Iesus miğia ghua ghaze, “İa oragh, kı sipsipbar mın ia isava afiar atıabar tongın ia amadi. Eghtı ia kuruzibar araziba inıva deravıra bizibagh nıghnıgh ia ğın dar amu. Egh ia kuarazir bunbabar arazibar amu, kamaghın ia arazir kuratam damusi nıghnıghan marki.¹⁷ İa deraghıra uari bagh gan. Me ian suiragh, uan kaunselbar damazibar ia isi kotiam darıghıva, egh uan God ko migeir dipenibar ia fozorogham.¹⁸ Egh me nan zıam bangın, ia inıva gavmanba ko atrıvıbar damazibar mangam. Egh ia akar aghuimın gun gumazir ekiar kabav kim. Egh uaghan Kantrin İgharazibar Gumaziba, ia uaghan me mikim.¹⁹ Egh me ia inigh kotiamın mangıtım, ia atiating kamaghın nıghnıghan marki, ‘E miğirığıar manatam damuam? O, e manmaghın men

† (10:5) Kar İesusin miğirığıar ruarir mam, Namba 2. Akar 10:5-42in itiba, da suren gumaziba Godın akam akun darutıma arazir me batıvamıbav ğei. †† (10:14) Suren gumaziba arazir kam damutıma, nguıbar ekiamin itir gumazamizıba gan fogh suam, me arazir kuram gami. Mak 6:11 ko Aposel 13:51in gan.

akaba ikarvaghham? Puvati. God uabi dughiar kamin ia mikimamin akaba ia daningam. ²⁰ Ia uari mikiman kogham, puvati. Ian Afeziamin Duamra, ian akatoribar aghu mikimam.

²¹ "Gumaziba uan aveghbuaba isi kot darighiva, egh me misoghiva arimighrisi me mikimam. Eghti afeziaba kamaghira uan boribar amuam. Eghti boriba uan afeziaba ko amebaba pazi me damuva, me misoghti, me arimighrisi, gumazibav kimam. ²² Eghti gumaziba bar nan ziam bangin ian ikuvigham. Me bar paza ia damuti, eghti gumazamizir gavgavigh iki mangi dughiar abuananam in otoghamiba, God men akurvaghham. ²³ Egh gumazamiziba nguibar ekar mam in pazi ia damuti, ia ari nguibar ekar igharazimin angi. Ki guizbangira ia migei, ia Israelin nguibar ekar kabar aven damuamin ingangariba, da givaghan koghtima Gumazibar Otarim uamategham.

²⁴ "Suren gumazitam uan tisa gafirazir puvati, ezi ingangarir gumazitam uan gumazir ekiam gafiraghan kogham. ²⁵ Eghti suren gumazim uan tisan min otoghiva, egh deragham. Egh ingangarir gumazim uan ekiamin min otoghiva, a uaghan deragham. Me ziar kam Belsebul a isa dipenimin ghuavim gati, ezi e kamaghin fo, me uaghan bar ziar kuraba da isiva an adarazi darigham." †

Gumaziba Godrama atiatingam

(Luk 12:2-7)

²⁶ Egha Iesus migia ghua ghaze, "Gumaziba pazi ia damuti, ia men atiatingan marki. Bizir mogomebar aven ikeziba, bar azenim giram. Eghti migirigiar aven ikeziba, gumaziba bar dagh fogham. ²⁷ Ki mitatem in ia mikemezir akaba, ia angazangarimin dav kim. Egh sighsirir akar ia oraghiziba, ia mangi dipenir nogoribar tuiv dar gun gumazamizibav kim. ²⁸ Ia gumazir namnar kinibav sozibar atiatingan marki. Me ian duabav sueghan kogham. Puvati. Ia Godram atiating. A namnam ko duam uaghara aning isiva avimin aning gasighasighamin gavgavim iti. ²⁹ Ia fo, gumaziba kuarazir dozir pumuning wan toean virara aning givezegham. Ezi ian Afeziam deraghavira kuarazir kabar gari. Ian Afeziam ifueghan koghtima, kuarazir katam nguazim giran kogham. ³⁰ Egha God uaghan ian dapanir ariziba dar pone, egha a bar deraghavira ia gifo. ³¹ Kamaghin amizima, ia atiatingan marki. Ia kuarazir dozir kabar min itir puvati. Ia Godin damazimin bar ekeveggha dagh afira."

E Iesusin adarazir ikiva aghumsighan kogham

(Luk 12:8-9)

³² Ezi Iesus migia ghua ghaze, "Gumazir manam gumazamizibar damazimin ghaze, a nan anav, eghti ki uaghan uan Afeziar uan Nguibamin itimin damazimin mikim suam, gumazir kam a nan anav. ³³ Eghti gumazitam gumazamizibar damazimin mikim suam, a nan anav puvati, eghti ki uaghan uan Afeziar uan

† (10:25) Ziam Belsebul, a Satanin ziar mam. Matyu 12:22-28in gan.

Nguibamin itimin damazimin mikim suam, gumazir kam nan anav puvati."

Ia Iesus bar a gifuegh, faragh anetigh

(Luk 12:51-53 ko 14:26-27)

³⁴ Ezi Iesus migia ghua kamaghin migei, "Ia nighnigha ghaze, ki navir vamiran arazim inigha, nguazir kamin ize. Ezi ia kamaghin nighnighan marki. Ki adariba ko midoroziba givasa izezir puvati. Puvati. Ki midorozir sabam inigha ize. ³⁵ Ki bizir kam bagha ize, ki gumazim damuti, a uan afeziamin apanimin ikiam. Eghti guivim uan amebamin apanimin ikiam, eghti amizir pam in itim uan ivozir amebamin apanimin ikiam. ³⁶ Gumazimin anababa uari, an apanim ikiva, an ikuvigham.

³⁷ "Gumazir manam uan afeziam ko amebam bar aning gifongegha, faragha aning arigha, egha na isa gin arigha, a guizbangira nan namakam puvati. Egha gumazir manam uan otarim o guivim bar aning gifongegha, faragha aning arigha, egha na isa gin arisi, a nan namakam puvati. ³⁸ Egh gumazir manam uan ter ighuvir an ovengamim a gisaghpugha nan gin zuir puvati, a nan namakam puvati. ^{†39} Ezi gumazir manam deravira uan ikirimirim anekiriva, gumazir kam gin ikian kogham. Eghti gumazir manam na bagha nighnigha uan ikirimirim akirizir puvati, a guizbangira ikirimirim bativam."

Gumazir manam Kraisin adarazi deragha me gami, a uan ivezir aghuim iniam

(Mak 9:41)

⁴⁰ Ezi Iesus migia ghua ghaze, "Gumazir manam ia inigha arazir aghuibar ia gami, a na inigha arazir aghuibar na gami. Egha gumazir na inizim, a Godin na amadazi ki izezim a ini. ⁴¹ Eghti gumazitam suam, ki Godin akam inigha izir gumazitam in akurvaghasa, egha Godin akam inigha izir gumazir kamin akua uan dipenimin ghua an akurvagha deragha a gami, God gumazir kam, bizir aghuir an akam inigha izir gumaziba isiba, God da isiva a daningam. Eghti gumazitam suam, ki gumazir aghuitamin akurvaghasa, egha gumazir aghuitam inigha uan dipenimin ghua deraghavira an akurvaki, God gumazir kam uaghan, bizir aghuir gumazir aghuiba isiba, God da isiva a daningam. ⁴² Eghti tav suam, ki Iesusin suren gumazitam in akurvaghsi, egh pura dipar orangtizim a isiva suren gumazir ziaba puvatizir katam a danigam, bar guizbangira ki ia migei, God gumazir kam ivezir aghuim a daningam."

†† (10:38) Romin gavman, nguibar gumazir igharaziba koma pura ingangarir gumazir arazir kurabagh amiziba, me me isava ter ighuvibar me dui. Me faragh uan ter ighuvim gisaghpugh mangi danganir me misevizimin otogham. Iesus akar isin zuir kamin uan suren gumazibav gia ghaze, tina guizbangira an suren gumazimin otivsiva uaghan ovengamin nighnizim iki.

Iesus bar tinara

(Sapta 11:1-16:20)

Jon Gumaziba Ruer Gumazim, uan suren gumaziba amadaži me Iesus bagha ghue

(Luk 7:18-35)

11 Ezi Iesus akar kaba uan 12 plan suren gumazibagh ganiga, egha danganir kam ategha nguibar igharazibar ghua men sure gamua Godin akam me mikiri.

²Jon kalabusin ikia kamaghin God Ua Gumamaziziba Iniasa Misevezir Gumazimin ingangariba baregha uan suren gumaziba a bagha me amada. ³Egha me migia ghaze, ia mangi kamaghin Iesusin azang, "Ti nirara, gumazir God faragha amangasa mikemezim? O, e ti ua gumazir igharazitam mizuamam?"

⁴Ezi Iesus men azangsziba ikaragha ghaze, "Ia mangi, bizir ia garava orazibar gun Jon mikim suam, ⁵Gumazir damazir okaviriziba ua gari, ezi gumazir suer amiriziba uam arui. Ezi gumazir lepa itiba ua zuegha dera, ezi gumazir kuarir orazir puvatiziba uam orasi. Ezi ovengezir gumaziba ua dikavima, ezi gumazir onganarazibagh amiba akar aghuim barasi."

¹⁶Gumazir nan ganigha nighnizir gavgavim nan itim, an nighnizir gavgavim ikivira iki, eghti an navir averiam deraghti a bar akuegham!"

⁷Ezi Jonin suren gumaziba an ategha ghuezima, Iesus an gun gumamazizibav gei, "Ia gumaziba itir puvatizir danganimin ghua tizimin ganasa ghue? Ia ti ghurunir aminim vaimin ganasa ghue? Puvati. ⁸Ia tizimra ganasa ghue? Ia ti gumazir korotiar aghuiba aghuizitamın ganasa ghue? Puvati. Gumazir korotiar aghuiba azuiba, atrivibar dipenibar iti. ⁹Ezi ia tizimin ganasa ghue? Ia Godin akam inigha izir gumazitamin ganasa ghue? Bar guizbangira! Ki ia migei, Godin akam inigha izir gumazir kam, a Godin akam inigha izir gumazir igharaziba, bar me gafira. ¹⁰Gumazir kam baghavira Godin Akinafarim migia ghaze, 'Ia oragh. Ki uan abuir gumazim amadaghtima, a faragh mangiva ni bagh tuavim akiram.' ¹¹Ki guizbangira ia migei, Jon Gumazibar Ruer Gumazim, gumazir nguazimin itiba, bar me gafira. Ezi gumazir God Bizibagh Ativamin Dughiamin aven ikia ziaba bar puvatizim, a bar Jon gafira.

¹²"Jon Gumaziba Ruer Gumazimin dughiamin ikegha iza datirighin, gumazir kuraba God Bizibagh Ativamin Arazim iniasa puv ingara misosi. Egha me midorozir arazir anabar igharazibagh amua, egha osimtizir aviriba a ganidi. ^{††13}Godin akam inigha izir gumazibar osiziriba ko Moses Osirizir Araziba, da Godin akam akura

† (11:5) Godin akam inigha izezir gumazim Aisaia fomira ghaze, God uan adarazi Israelian akurvaghamin dughiam, arazir kaba otivam. Aisaia 35:1-7 ko 61:1-4in gan. †† (11:12) Grighin akamin migirigiar kam me deragha anebighizir puvati. Marazi nighnigha ghaze, Iesus ghaze, gumazitaba otivigh Romın gavman ko misogh

iza Jon otozir dughiamin tu. ¹⁴Kamaghin amizi, ia dar akam baraghsi ifuegh, a baragh, 'Godin akam inigha izir gumazim Elaiza izam,' kar a Jon baghavira migei. ¹⁵Tina kuarimning iti, an oragh.

¹⁶"Eghti ki datirighin itir gumamazizibar arazibar gun mikimsiva akar isin zuir manam mikimam? Me boribar min biziba amadir danganimin apiaghav ikia uarir dei, ¹⁷'E ia bagha marvibagh ivima,

ia ighian aghua.

Ezi e ongerakar amirizibagh amima,

ia azir puvati.'

¹⁸Datirighin itir gumaziba, borir kabar min ami. Jon izava pamten apir puvatighava wainin dipaba apir puvatizima, me ghaze, 'Duar kuraba a gapasa.' ¹⁹Ezi Gumazibar Otarim izava dagheba ko wainin dipaba api. Ezi me ghaze, 'Ia gan, a gumazir puv daghem ko wainin dipam apim. Egha a dagiaba isir gumaziba ko gumazir arazir kurabagh amiba, a men roroabagh amua me ko iti.' Me kamaghin migeima, gumamaziziba men gara fo, Godin fofozim a guizbangira bizim."

Navibagh irazir puvatizir gumamaziziba, me bar ikuvigham

(Luk 10:13-15)

²⁰Iesus nguibar ekiar mabar mirakelin aviribagh amizi me uan navibagh irazir puvati. Ezi Iesus dughiar kamın nguibar kabar gumamazizibar atara ghaze,

²¹"Ia Korasinin nguibamin itir gumamaziziba, Iavzika! Ia kuram iniam. Ia Betsaidan nguibamin itir adarazi, Iavzika! Ia bar ikuvigham. Gumazitam Tairin nguibam ko Saidonin nguibamin ghua, mirakelin ki amiziba men tongin dagh amighai, Tair ko Saidonin itir darazi ti fomira navibagh iragha, egha azir adiariba aghuigha, averenim gapiava aguruava, egha uan arazir kamın uari akakagha ghaze, me uan arazir kura-ba ataki. ²²Ezi ki ia migei, Godin Kotin Dughiamin, osimtizir ia iniamim, an osimtizir Tair ko Saidon iniamim gafiragham. ²³Ezi ia Kaperneamin nguibamin itir darazi, ia ghaze, ia uari fegh Godin Nguibamin ikiam, a? Bar puvati, God ia akunighti ia Helin avim magiram. Ezi gumazitam ti Sodomın nguibamin ghua mirakelin ki ian tongin amizibagh amizi, kamaghin Sodom ti iki-avira ikiai. ²⁴Ezi ki ia migei, Godin Kotin Dughiamin, osimtizir ia iniamim, an osimtizir Sodom inimizim gafiragham."

Ia na bagh iziva aghuvsazim iniam

(Luk 10:21-22)

²⁵Egha dughiar kamın Iesus kamaghin migei, "Afeziam, ni nguazim ko overiam gativazir Ekiam! Ni fofozim ko nighnizir aghuiba itir gumaziba bizir kaba men modo, egha boribar min itir gumazibar aka. Kamaghin ki ni minabi. ²⁶Guizbangira Afeziam, ni uan ifongiamin kamaghin ami."

²⁷Egha Iesus ua kamagh migei, "Nan Afeziam biziba bar ada isa nan dafarim gati. Ezi gumazitam Otarim gi-

me batuegh eghiva God Bizibagh Ativamin Dughiam damightima, a nguazimin ikiam.

fozir puvati. Afeziam uabira a gifo. Egha tav Afeziam gifozir puvati. Otarim uabira, koma gumazir Otarim ifuegha Afeziam isava men akaziba, merara Afeziam gifo. ²⁸ Ia, gumazir ingangarir ekiabagh amua osimtizir aviriba ateriba, ia bar moghira na bagh izi. Eghti ki aghuvsazim ia daningam. ²⁹ Ia na da fofozim iniva nan migirigiabar apengan iki, egha mati temer ruarir me bulmakauningin tuemning gatizima aning uaning inigha ingangarim gami moghin, ia nan apengan iki. Ia na gifo, ki uan navir averiamin aven uabi dik-abiragha, egha ki gumazibar asughasusi. Egh ki ia damuti ia aghuvsazim iniam. ³⁰ Ter ruarir ki ian tuebagh arizim, ia a gumuam, ezi bizir ki aterim an osemezir puvati."

Farisiba Sabatin dughiam bagha Iesus adoghadosi
(Mak 2:23-28 ko Luk 6:1-5)

12 Egha Iesus Sabatin dughiar mam in uan suren gumaziba ko, raizin min garir dagher mam wit, an azenir ekiamin torimin zui. An suren gumaziba mitiriam men azima, me witin ovizir maba kuara da api. ² Ezi Farisiba men ganigha kamaghin Iesus migei, "Ni gan, arazir nin suren gumaziba amim, en Judabar Araziba ghaze, me Sabatin dughiamin dar amuan kogham." ³ Ezi Iesus me ikaragha ghaze, "Ia ti Devit fomira amizir arazimin eghaghanimin ganizir puvati? Devit dughiar kam in uan adarazi ko mitiriam men azi, ⁴ ezi Devit Godin Averpenimin aven ghua me ofa damuasa atizir bret inigha uan adarazi ko me aneme. E fo, me bretin kam raman kogham. Puvati, Moses Osirizir Araziba ghaze, ofa gamir gumazibara bretin kam ramam. ⁵ Egha ia ti Moses Osirizir Arazibar ganizir puvati, a ghaze, ofa gamir gumaziba me Godin Dipenimin aven Sabatin me ingaram. Me ingara, egha Godin damazin arazir kuraba puvati. ⁶ Ezi ki ia migei, bizir Godin Dipenin gafirazim a kagh iti. ⁷ Egha Godin Akinafarimin aven itir migirigiar mam ghaze, 'Ki apangkuvir arazim gifonge, ki ofan kinibagh ifongezir puvati.' Ia migirigiar kam gifogha, egha ia pura osimtiziba gumazir aghuibagh arighan koghai. ⁸ Ezi Gumazibar Otarim a Sabatin dughiamin Ekiam."

Iesus gumazir dafarir ekonezim Sabatin dughiamin a gamizima a dera
(Mak 3:1-6 ko Luk 6:6-11)

⁹ Egha Iesus danganir kam ategha nguibar ekiar mam in ghua God ko migeir dipenimin aven ghu. ¹⁰ Ezi gumazir mam dipenir kam in aven iti, an dafarir mam bar ekone. Ezi gumazir maba Iesus akatam a gasasa, egha kamaghin an azai, "Moses Osirizir Araziba manmaghin migei? E Sabatin dughiamin gumazibar arimariabar akiram, o puvatigham?" ¹¹ Ezi Iesus kamaghin me migei, "Ian tongin itir gumazitam, a sipsipin mam ikitima, egh Sabatin dughiamin sipsipin kam

† (12:2) Moses Osirizir Araziba, Sabatin ingangaribar amuasa Judabar anogorosi. Me Sabatin damuan koghamin ingangarir mam, a dagher andiziba iniamin ingangarim. Ni, Kisim Bek 34:21 in gan. Farisiba ghaze, Iesusin suren gumaziba arazir kam in gin zuir puvati.

mozitam in magirightima, eghti a ti mangi uam anesigham, o? ¹² E fo, gumazimin ikirimirim sipsipin ikirimirim bar a gafira! Kamaghin amizima, e fo Moses Osirizir Araziba en amamangatizi, e Sabatin dughiamin gumazibar akurvagham." ¹³ Egha a gumazir kam migei, "Ni uan dafarim onegh." Ezi gumazim uan dafarim onezima an dafarim dafarir vuemin min, ua dera. ¹⁴ Ezi Farisiba dikavigha God ko migeir dipenim ategha uari akuvagha Iesus misoghasa tuaviba buri. ††

Iesus a guizbangira Godin ingangarir gumazim

¹⁵ Farisiba Iesus misoghasa tuaviba burima, a men arazir kam gifoghava nguibar ekiar kam ategha ghu. Ezi gumazamizir aviriba an gin zuima, a men arimariaba bar dar kirima, me ua dera. ¹⁶ Ezi a men anogorogha ghaze, me an gun igharazibav kiman markiam. ¹⁷ A Godin akam inigha izir gumazim Aisaian migirigiam damuti, an otivasa, egha a kamaghin ami. Aisaia kamaghin mikeme,

¹⁸ "Kar nan ingangarir gumazim, ki uabi anemisefe, egha ki bar a gifuegha, a bagha bar akonge. Ki uan Duam a datighti, a Kantrin Igharazibar Gumaziba me mikim suam,

dughiar ki men araziba tuisighamim otivam.

¹⁹ Gumazir kam atar dagarvaghan kogham.

Me tuavibar an tiarim baraghan kogham.

²⁰ Egh ighurunir gavgaviba puvatigha dipirasava amim, a bar dipirighan kogham,

egha lam in pamtem isir puvatizim, an anemungeghan kogham.

Egh kamaghira, a gavgaviba puvatizir gumazamizibar asughasugh deravira me damuam.

A kamaghira damu mangi, arazir aghuiba dar amuti-ma

da bar azenim giramin dughiam otogham.

²¹ Eghti Kantrin Igharazibar Gumaziba nighnizir gavgavim an ikiva

uarir akurvaghsiva a mizuam ikiam."

Me ghaze, Iesus Belsebulin gavgavimin ingari
(Mak 3:20-30 ko Luk 11:14-23 ko 12:10)

²² Dughiar kam in me duar kuram apazazir gumazir mam inigha Iesus bagha ize. Gumazir kam migeir puvatigha uaghan garir puvati. Ezi Iesus gumazir kam a gamizima a deragha ua migia egha uaghan gari. ²³ Ezi gumazamiziba digavir kuram gamigha migia ghaze, "Gumazir kam ti Devitin otarim, a?" †

²⁴ Ezi Farisiba migirigiar kam baregha ghaze, "Gumazir kam, duar kurabar gumazir dapanim Belsebul, gavgavim a ganingizi, ezi a gavgavir kam in duar kuraba batosi." ††

†† (12:14) Farisiba ghaze, arimariaba agevir arazim uaghan ingangarir mam, egha Sabatin arazir kaba uaghan dar anogoroke. Ezi Farisiba gari, Iesus Sabatin arimariaba agevi, kamaghin me a baseme, egha a misueghasa tuaviba buri. Luk 13:14 ko Jon 5:16-18 in gan. † (12:23) Akar Matyu 9:27 in itimin gan. †† (12:24) Belsebul uaghan Satanin ziar mam.

²⁵ Ezi Iesus men nighnizibagh fogha egha kamagh me migei, "Kantrin tamin gumaziba uari tuiragh uarira uariv soghiva, eghti men dabirabim ikuvigham. Eghti dipenir vamira itir darazi o nguibar vamira itir darazi uari tuiragh uarira uariv soghiva, eghti men dabirabim ikuvigham. ²⁶ Eghti kamaghira e fo, Satan uabi uabi batoghiva, an adarazi uari tuiraghiva, egh a managh gavgavim inigh bizibagh ativam. ²⁷ Ia ghaze, ki Belsebul da gavgavim isa duar kuraba batosi. Ezi kamaghin, tina ian adarazir akurvazima, me duar kuraba batosi? Ian adarazi amir araziba, darara ian akagha ghaze, ia paza na migei. ²⁸ Eghti ki Godin Duamin gavgavim inighiva duar kuraba batoghti, eghti bizir kam ian akaghti, ia kamaghin fogh suam, God Bizibagh Ativamin Dughiam ia batogha gifa.

²⁹ "Eghti gumazir manam mangi pura gumazir gavgavitamin dipenimin aven mangiva an biziba oke-megham? Puvatigham. A faraghvira benibar gumazir gavgavir kam ikegham. A kamaghin a damigh gumazir kam in dipenimin aven mangi, an biziba okemegham.

³⁰ "Tina nan namakam puvati, a nan apanim. Ezi gumazir nan akuragha gumazamiziba akumakuir puvati, gumazir kam men gintizima me tintinibar zui.

³¹ "Kamaghin amizi, ki ia migei, gumazamiziba amir arazir kuraba ko me Godin ziam gasighasizir akaba, God bar da gin amadagham. Eghti gumazitam Godin Duamin ziam gasighasighti, God an arazir kurar kam gin amadaghan kogham. ³² Eghti gumazitam akar kuratam Gumazibar Otirim mikemeghti, God an arazir kurar kam gin amadagham. Eghti gumazitam Godin Duam akar kuratam a mikemeghtima, God dughiar kam ko gin izamin dughiamin, an arazir kurar kam, a gin amadaghan kogham. An arazir kurar kam an ikivira ikiam."

Temer kuraba ovizir kuraba bati

(Luk 6:43-45)

³³ Ezi Iesus migia ghua ghaze, "Ni temer aghuim ikitima, an ovizir aghuiba uaghan ikiam. Egh ni temer kuram ikitima, an ovizir kuraba uaghan ikiam. ³⁴ Ia gumazir kuraba, ia kuruzir kurabar min iti! Egh manmagh migirigiar aghuitam mikemegham? Puvati. Ian navir averiabagh izivazir nighniziba dar amara ian akatoribar otifi. ³⁵ Gumazir aghuim, an navir averiamin aven nighnizir aghuiba a gizifa, egha amara arazir aghuibagh ami. Gumazir kuram, an navir averiamin aven nighnizir kuraba a gizifa, egha amara arazir kurabagh ami. ³⁶ Ezi ki ia migei, Godin Kotin Dughiamin, a pura men migirigiar nighniziba puvatziba bagh vaghvagh men azangsighiva, me tuisigham. ³⁷ God gin nin migirigiabagh nighnighiva, ni tuisigham, eghti nin migirigiabara ni damutima, God gumazir aghuim o gumazir kuram ni darigham."

Me mirakelin tam damuasa Iesusin azai

(Mak 8:11-12 ko Luk 11:29-32)

³⁸ Ezima Judabar arazibagh fozir gumazir maba ko Farisin maba kamaghin Iesus migei, "Tisa, ni mirakelin

arazitam damuti, an otoghti e fogh suam, ni guizbangira Godin ingangarim gami."

³⁹ Ezi Iesus me ikaragha ghaze, "Gumazamizir dughiar kam in itiba, me bar gumazamizir kuraba! Egha me guizbangira God baghavira itir puvati. Me zurara mirakelin tamin ganasa. Me tamin ganighan kogham. Puvati. God mirakelin arazir vamira men akagham. Godin akam inigha izir gumazim Jona batozir mirakelin kamra, me an ganam. ⁴⁰ E fo, Jona arueba ko dimagarir pumuning ko mikezimin osirir ekar mamin navir averiamin ike. Ezi kamaghira Gumazibar Otirim arueba ko dimagarir pumuning ko mikezimin nguazimin aven ikiam. ⁴¹ Eghti God Kotin Dughiamin, Niniven gumazamiziba dikavigh ian arazir kurabar gun mikimam. Ia fo, Nineven adarazi Jona akunizir akam baregha navibagh ira. Ezi Gumazir datirighin ian tongin itir mam, a bar Jona gafira! ⁴² Fomira Seban Atrivir Amizim nguazir kam in saghon ikegha Solomonin fofozir aghuim in akaba baraghasa ize. Ezi gumazir mam bar Solomon gafiragha ian tongin iti. Kamaghin, God gumazamizibar Kotim Damuamin Dughiamin, Seban Atrivir Amizim tugh datirighin itir gumazamizibar arazir kurabar gun mikimam."

Duar kuram uamategha ize

(Luk 11:24-26)

⁴³ Ezi Iesus migia ghua ghaze, "Duar kuram gumazir mam ategha dipaba puvatizir danganibar arua ikiamin danganiba buri, egha a tam batozir puvatigha, ⁴⁴ egha uabi migia ghaze, 'Ki uamategh faragha ikezir dipenimin mangam.' Egha a uamategha ghua garima, me dipenim avizi, a bar zuezima an itir biziba bar deragha ikia egha pura iti. ⁴⁵ Egh duar kurar kam mangi, 7 plan duar kurar a gafiragha arazir kurabagh amiba, men aku izam. Egh me mangi, dipenir kam in ikiam. Gumazir kam faragha paza ike, egh a datirighin bar paz ikiam, eghti an dabirabim a faragha ikezir dabirabim bar a gafiragh bar ikuvigham. Arazir kamaghira amizim, gumazamizir kurar datirighin itiba uaghan me bativam, eghti me bar pazi ikiam. Eghti men dabirabim, faragha ikezir dabirabim bar a gafiragh bar ikuvigham."

Terara Iesusin amebam ko doziba

(Mak 3:31-35 ko Luk 8:19-21)

⁴⁶ Iesus me migiavira itima, an amebam ko doziba iza dipenimin azenimin ikia a ko mikimasa. ⁴⁷ Ezi gumazir mam a migia ghaze, "Ni gan, nin amebam ko doziba azenimin tuivighav ikia ni ko mikimasa." ⁴⁸ Ezi Iesus gumazir kam ikaragha ghaze, "Tina nan amebam? Te nan doziba?" ⁴⁹ Egha uan suren gumazibar akagha ghaze, "Ia gan! Nan amebam ko dozibara kara. ⁵⁰ Gu-

† (12:40) Ni Jona 1:17 in gan. Godin akam inigha izir gumazim Jona, uaghan Jonan gun migia ghaze, a ghua nguibar ekiam Niniven ghua akam akurima gumazamiziba a baregha uan navibagh ira.

†† (12:47) Fofozir gumazir maba mikovezir pumuningin (*) tongin itir migirigiar kabar ghaze, Matyu uabi da osirizir puvati. Gumazir igharazim gin da osiri, eghti da Mak 3:32 koma Luk 8:20 mirara mangasa.

mazamizir nan Afeziar uan Nguibamın itim ifongezir arazibar gın zuiba, me nan doziba ko nan amiziba ko nan amebam.”

Iesus witin oviziba akurir akar isin zuim migei
(Mak 9:14 ko Luk 8:4-8)

13 Aruer kamra Iesus dipenim ategha azenan ghu. Egha ghua dipar dadarimın aperaghav iti. ² Ezi gumazamizir aviriba a bagha ize, egha men avirim bar ekefe. Kamaghın a kurir mamın biraghava apera. Ezi ma gumazamiziba dipar dadarimın tuivighav iti. ³ Ezi Iesus akar isin zuir aviribar me migei. Egha kamaghın migei, “Ia oragh. Gumazir mam witin oviziba inigha ghua uan azenimın da akurava arui. ⁴ A da akurima witin ovizir maba tuavimın irezima, kuaraziba iza da ame. ⁵ Ezi maba dagiabagh isin itir nguazir evarim gire. Nguazir kam mitemezir puvati, ezi witin oviziba zuamıra afuangi. ⁶ Ezi dar biba bar nguazimın aven iraghuezir puvati, ezi aruem anaga dagh isirazi, ezi da isia misingi. ⁷ Ezi witin ovizir maba benir dikoniba itir nguazim giregha, benibar tongın afuangizi, benir dikoniba aghuava beniba da ikiaghariki. Ezi dar oviziba misevezir puvati. ⁸ Ezi witin ovizir maba nguazir aghuim giregha dagheba misefi. Maba 100 plan oviziba misevima, maba 60 plan oviziba misevima, maba 30 plan oviziba misefi. ⁹ Tina kuarimning iti, an oragh.”

Iesus nighnizir tizim ikia, akar isin zuibara migei
(Mak 4:10-12 ko Luk 8:9-10)

¹⁰ Ezi Iesusın suren gumaziba gın iza kamaghın an azai, “Ni tizim bagha akar isin zuibar gumazamizibav gei?” ¹¹ Ezi a me ikaragha ghaze, “God fofozim ia ganingizima, ia God Bizibagh Ativamin Dughiamın akar mogomeba dagh fo. Ezi a fofozir kam me ganingizir puvati. ¹² Godın akabagh fozir gumazim, God uan akabar fofozir igharaziba a daningam, eghti a Godın akar aviribagh fogham. Eghti Godın akabagh foghan aghuazir gumazim, an fofozir muziarim God a dama inigham. ¹³ Men damaziba gara, egha me bizitamın gari puvati. Egha me oragha, me bizitamın mingarim bar anebighizir puvati. Ki bizir kamın tugha akar isin zuibar me migei. ¹⁴ Godın akam inigha izir gumazim Aisaian migirigiaba gumazamizir kaba bagha guizbangıra otifi. A kamaghın mikeme. ‘Gumazamizir kaba uan navir averiabar kua, ezi men kuariba oraghan aghua, ezi men damaziba kome. Me kamaghın amima, God ghaze, marki, men damaziba bizitamın ganighai, men kuariba oreghai. Ezi men naviba kuighrizima me migirigiabagh foghava egha navibagh iragha na bagha izima, ki ua me inigha me gamizima me deraghai. Me kamaghın damuan aghua,

kamaghın me zurara oraghıva, egh deragh bizitamın mingarim gifoghan kogham. Me zurara ganıva, egh deragh bizitamın ganighan kogham.’

¹⁶ Ezi ia, ian damaziba bizibar gari, ezi ian kuariba akam barasi. Kamaghın ia bar akongegh! ¹⁷ Ki guizbangıra ia migei, fomıra Godın akam inigha izir gumazir aviriba ko gumazir aghuir aviriba, me ia datirighın garir bizibar ganamin ifongiar bar ekiam ikia, me dar ganizir puvati. Egha ia datirighın orazir akar kaba, me da baraghan ifongiar bar ekiam ikia, me tam baraghizir puvati.”

Witin akar isin zuimın mingarim
(Mak 4:13-20 ko Luk 8:11-15)

¹⁸ Ezi Iesus migia ghua ghaze, “Ia datirighın oragh, gumazim witin oviziba akunizir akar isin zuimın mingarimra kara. ¹⁹ Gumazir God Bizibagh Ativamin Dughiamın akam baragha anebizir puvatiziba, me witin ovizir tuavim girezibar min ami. Me Godın akam barazima, Satan zuamıra izava me oraghizir akaba me dama, da ini. ²⁰ Ezi witin ovizir dagiabagh isin itir nguazim gireziba, da gumaziba Godın akam baragha zuamıra nighnizir gavgavim an ikia bar akonge. ²¹ Ezi men biba puvati, egha dughiar bar otevimra iti. Eghti gumazitaba izi Godın akam bagh pazi me damuva osimtiziba me darightima, me zuamıra God ategham. ²² Ezi witin ovizir benir dikonibar tongın ireziba, kar gumaziba Godın akam baraghava, egha uaghan nguazir kamın osimtizibagh nighnigha, egha uaghan dagiar aviriba iniasa nighnisi. Ezi bizir kaba Godın akaba ikiagharighizima da misevir puvati. ²³ Ezi witin ovizir nguazir aghuim gireziba, kar gumazir Godın akam baragha deragha anebigha a gifoziba. Gumazir kabanagh dagheba misefi, maba 100 pla, maba 60 pla, maba 30 plan oviziba misefi.”

Ogher kuraba azenimın otivizir akar isin zuim

²⁴ Egha Iesus uam akar isin zuir mamın kamagh me migei, “God Bizibagh Ativamin Dughiam mati gumazir mam witin ovizir aghuiba uan azenimın da akuni. ²⁵ Ezi gumazamiziba akuima gumazir witin oviziba akunizimın apanim iza ogher kuramın oviziba isa witbar tongın da akunigha ghu. ²⁶ Ezi witba gın aguigha misivasava amima, me gari ogher kurar kam uaghan iti. ²⁷ Ezi azenir kamın ghuavimın ingangarir gumaziba ghua a migia ghaze, ‘Gumazir ekiam, e ghaze ni witin ovizir aghuiba uan azenim mikini. Manmagh amizima, ogher kurar kam uaghan otifi?’ ²⁸ “Ezi a me migia ghaze, ‘Nan apanir mam arazir kam gami.’ Ezi an ingangarir gumaziba an azai, ‘Ni ifueghtima, e mangı ogher kam suagham?’ ²⁹ Ezi a ghaze, ‘Marki. Ia ogher kuraba asighsuva, uaghan witba asiam. Kamaghın da asian marki. ³⁰ Ia da ateghtima da mar witba ko aghung, mangı dagheba iniamin dughiamın otogh. Eghti ki ingangarir kam damuamin gumaziba kamagh me mikimam, “Ia ogher kurar kam faragh anesiva a dapongsıva an ikizibar amu. Eghıva ia

† (13:3) Kar Iesusın migirigiabagh ruarir Namba 3, a Matyun osiriribar aven iti. Akar kaba, da 12:3-52in iti. Ezi God Bizibagh Ativamin Dughiamın, migirigiabagh aviriba dar iti.

witba iniva da akuvagh da isiva nan dagher dipenim darigham.”””

Mastetin ovizimin akar isin zuim

(Mak 4:30-32 ko Luk 13:18-19)

³¹ Egha Iesus akar isin zuir igharazir mamın me miġia ghaze, “God Bizibagh Ativamin Dughiam mati zuravarir me mastet arizimin ovizimin mın ami. Gumazir mam mastetin ovizim inigha ghua uan azenimin anakuni. ³² Mastetin ovizim dagher igharazibar ovizibar mın ekevezir puvati. A bar sufi. Egha an aghuir dughiamın an azenimin itir zuravarir mabagh afiraghham. A tememin mın aghungigham, eghtima kuaraziba iziva an aguabar mikonibar ingaram.”

Yisin akar isin zuim

(Luk 13:20-21)

³³ Egha Iesus akar isin zuir igharazir mam kamaghın me miġei, “God Bizibagh Ativamin Dughiam, a yisin mın ami. Amizir mam yisin muziarir mam inigha, flauan dramın ekiamın itim inigha, aning verevere. Ezi flauan kam ġin bar bui.”

Iesus Godın akam akar isin zuibara anakuri

(Mak 4:33-34)

³⁴ Iesus gumazamizibav geir miġirigiaba, an akar isin zuibara da akuri. Egha a miġirigiatam abigha me miki-mezir puvati, an akar isin zuibara me miġei. ³⁵ Fomira Godın akam inigha izir gumazim kamagh miġia ghaze, “Ki akar isin zuibara ia mikimam. Bizir maba, nguazir kam otozir dughiamın da modogha iza datirighın tu, ezi ki bizir kabar eghaghanim damuasa.” Iesus akar kam damuti an otivasa, kamaghın an akar isin zuir kabagh ami.

Ogher kurabar akar isin zuimin mingarim

³⁶ Egha Iesus gumazamiziba ategha ghua dipenimin aven ghu. Ezi an suren gumaziba an ġin iza ghaze, “Ni ogher kurabar akar isin zuimin mingarimin gun e mikimam, o?”

³⁷ Ezi Iesus me ikaragha kamaghın miġia ghaze, “Gumazir witin ovizir aghuiba akunizim, a Gumazibar Otirim. ³⁸ Azenim, kar nguazir kam. Witin ovizir aghuiba, kar gumazamizir God Bizibagh Ativamin Dughiamın aven ikiamiba. Ogher kuraba, kar Satanin gumazamiziba. ³⁹ Apanir ogher kuram akunizim, a Satan. Dagheba iniamin dughiam, kar nguazir kam ġivamin dughiam. Ezi enselba, me dagheba iniamin ingangarir gumaziba. ⁴⁰ Egha mati gumaziba ogher kuraba akuva dagh aboi, kamaghira enselba nguazir kam ġivamin dughiamın, me kamaghın damuam. ⁴¹ Gumazibar Otirim uan enselba amadaghti, me God Bizibagh Ativamin Dughiamın aven itir gumazamiziba, men tongin itir gumazir arazir kurabagh amiba ko gumazir nighnizir gavgavibagh asighasiziba, enselba bar me batuegham. ⁴² Egh me me isiva, avir ekiam me kunigham. Eghti me avir kamın ikiva arangiva atariba kuskugham.

⁴³ Eghti dughiar kamın gumazamizir aghuiba uan Afeziam Bizibagh Ativamin Nguibamin aven iki, me aruemin mın sigham. Tina kuarimning iti, an oragh.”

Bizir ivezir bar pin kozimin akar isin zuim

⁴⁴ Egha Iesus miġia ghua ghaze, “God Bizibagh Ativamin Dughiam mati, me bizir ivezir bar pin kozim isava azenimin nguazimin aven a modo. Ezi gumazir mam a bato, egha uam anevara. Egha bar akuegha, ghua uan biziba bar da amaga, dagiaba inigha ghua, azenir kam itir nguazim givese.”

Manmaniar ivezir bar pin kozimin akar isin zuim

⁴⁵ Ezi Iesus miġia ghua ghaze, “God Bizibagh Ativamin Dughiam mati, dagiar ingangarim gamir gumazir mam. Gumazir kam manmaniar bar aghuiba bagha ruiagha arui. ⁴⁶ Egha ghua manmaniar bar aghuir ivezir bar pin kozir mam bato. Egha ghua uan biziba bar dagiaba bagha da amada. Egha ghua manmaniar bar aghuir kam givese.”

Ivemın akar isin zuim

⁴⁷ Egha Iesus miġia ghua ghaze, “Akar isin zuir mam kamakın. God Bizibagh Ativamin Dughiam mati, me ivem akunizi a dipar averiamın ghuaghira, osirir guar aviriba, dar akome. ⁴⁸ Ezi ivem izivazima, me a gekuigha dipar dadarim gati. Egha me apiagha osirir aghuiba misiva da isava itaribav kiri. Egha osirir kuraba me da makuri. ⁴⁹ Nguazir kam ġivamin dughiam kamaghira. Enselba iziva gumazir kuraba, gumazir aghuibar tongin me amisivam. ⁵⁰ Egh me me isiva, avir ekiamın me akunam. Eghti me avir ekiar kamın iki, arangiva atariba kuskugham.”

⁵¹ Egha Iesus uan suren gumazibar azai, “Ia ti akar kamın mingarim gifo?” Ezi me ghaze, “Are.” ⁵² Ezi a kamaghın me miġei, “Kamaghın amizi, gumazir manam Judan arazibagh fozir gumazimin ikia, egha ġin God Bizibagh Ativamin Dughiamın akabar mingariba a dagh fo, egha a mati dipenir mamın ghuavimin mın ami. A uan dipenimin aven ghua bizir igiaba ko ghuriba bar da isava azenim ġarisi.”

Nasaretin itir darazi Iesusin aghuagha, akiribagh ragha a gasara

(Mak 6:1-6 ko Luk 4:16-30)

⁵³ Iesus akar kaba akunigha ġivagha danganir kam ategha ⁵⁴ uan nguibamin ghu. A ghua men God ko miġeir dipenimin aven ghugha, Godın akamın gumazamizibar sure gami. Ezi me an akam baragha digavir kuram gami. Egha ghaze, “Gumazir kam managh fofozir kam ini? Egha a mirakelba manmaghın dagh ami? ⁵⁵ E a gifo, a dipenibar ingarir gumazimin otarim, ezi Maria an amebam. Ezi Jems ko Josep ko Saimon ko Judas, me an doziba. ⁵⁶ An buaramiziba bar kagh e ko iti. Kamaghın a manmagh bizir kabanagh damuti, da otivam.” ⁵⁷ Me kamagh miġia navir averiaba Iesusin ikufi. Ezi Iesus me miġia ghaze, “Godın akam inigha

izir gumazim, nguibar igharazibar ziam otifi. Egha a uan nguibam ko uan dipenimin aven, a ziaba puvati.”⁵⁸ Me nighnizir gavgavim an itir puvati, kamaghin amizi, a nguibar kamın mirakelin aviribagh amizir puvati.

Herot ghaze, Iesus ti Jon, Gumaziba Ruer Gumazim
(Mak 6:14-29 ko Luk 3:19-20 ko 9:7-9)

14 Dughiar kamın Galilin Distrighin Atrivim Herot, a Iesus amizir araziba baregha, kamaghin uan ingangarir gumazibav gei, “Gumazir kam ti, Gumaziba Ruer Gumazim Jon, an aremegha ua dikafi. Bizir kam bagha a mirakelbar amuamin gavgavim iti.”[†]

³ Herot fo, a faragha uan dozimin Filipin amuim Herodias inigha an iti. Ezi Jon bizir kam bagha Herot miğiavira ikia ghaze, “Ni arazir kuram gamua uan dozimin amuim inigha an iti.” Ezi Herot bizir kam bagha Jonin suiragha a ikegha a isava kalabus gati.⁵ Egha a Jon misueghti an aremeghasava nighnisi. Egha a gumamazibar atiatingi. A fo, me ghaze, Jon Godin akam inigha izir gumazim.

⁶ Ezi aruer mamın gumazir maba iza Herotin gara, an amebam a batezir dughiam ginighnigha, a koma apa iti. Ezi Herodiasin guivim men guamin ighiam gami. Ezi Herot bar an ighiam bagha bar akonge.⁷ Egha Herot overiam dafarim an akua kamaghin a migei, “Bar guizbangira, ni binitizim gifonge, ki a isiva ni daningam.”⁸ Ezi Herodias nighniziba uan guivim ganingi, ezi guivim ghua kamaghin Herot migei, “Ni Jon, Gumaziba Ruer Gumazimin dapanim isiva itaritam dafagh a inigh izi na daningigh.”^{††}

⁹ Atrivim akar kam baregha bar oseme. Egha a fo, a uabi akar gavgavim gumazir a ko itibar damazimin a gamigha, bizir kamın aghumsizim inian aghua. Egha a midorozir gumaziba akar gavgavim me ganingizima me guivim mikemezir moghin ami.¹⁰ A gumazir mam amadazima, a ghua kalabusin midorozir gumazibav geima, me Jonin firim atu.¹¹ Egha Jonin dapanim itarir mam dafagha, guivim bagha a inigha iza a isava a ganingi. Ezi an a inigha ghua uan amebam ganingi.¹² Ezi Jonin suren gumaziba iza an namnam inigha ghua anerefa. Me anerefa egha ghua Iesus mikeme.

Iesus dagheba isa 5,000 gumazibagh aningi
(Mak 6:31-44 ko Luk 9:10-17 ko Jon 6:1-13)

¹³ Ezi Iesus orazi, me Jonin firim atuzima an ovenge, ezima a nguibar kam ategha kurim inigha gumaziba itir puvatizir danganir mamın ghu. A uan suren gumaziba ko ghu. Ezi gumamazizir avirim orazima, a kagh ghu. Ezi me nguibar ekiam ategha, a buria uan suebar zui.¹⁴ Ezi Iesus ghua dipar dadarimin otogha

garima, avirir bar dafam iti. Ezi a men apangkuva men areir gumazibar arimariaba agefi.

¹⁵ Aruem gevima, Iesusin suren gumaziba iza kamaghin a migei, “Kar gumaziba itir puvatizir danganim, ezi aminim pirasava ami. Kamaghin ni gumamaziziba amadaghti, me mangi nguibabar uari bagh daghebagh ivez.”¹⁶ Ezi Iesus uan suren gumaziba kamagh me migei, “Me tizim bagh mangam? Ia uari daghetaba me daningigh.”¹⁷ Ezi me ghaze, “E dagher aviriba itir puvati. Kar 5 plan bretba ko osirir pumuningra.”¹⁸ Ezi a ghaze, “Ia bretin maba ko osirimning inigh izi.”¹⁹ Ezi Iesus gumamazizibav geima, me grazim gapia. Ezi a 5 plan bretba ko osirir pumuning inigha egha kogha overiamın gara Afeziam minabi. Egha bretba bigha uan suren gumazibagh aningi. Ezi an suren gumaziba da isava gumamazizibagh anidi.²⁰ Ezi gumamazizir kaba bar amegha, naviba bar izifa. Egha dagher naba itima, me da akuvagha 12 plan akirabagh aghui.²¹ Gumazir amezibar dibobonim 5,000in tu. Me amiziba ko boriba diponezir puvati.

Iesus dipam gisin tugha zui
(Mak 6:45-52 ko Jon 6:16-21)

²² Ezi Iesus uan suren gumaziba amaga me miğia ghaze, me faragh bot inigh dipamin vongin mangi. A uabi iki gumamaziziba amadagham.²³ A gumamaziziba amadagha, egha uabira ikia God ko mikimasa mighsiamın ghuavanabo. Ezi aminim pirizima, Iesus uabira iti.²⁴ Ezi bot dadarimin saghon ghuzima, aminim botin guamin dikavigha me givaima ongarim men botin misosi.²⁵ Ezi aminim tiasasava amima, Iesus dipam gisin tugha uan suren gumaziba bagha zui.²⁶ Me garima, Iesus dipam gisin izima, me bar puv atiatiava agoi. Egha me ghaze, kar aser mam. Egha atiatiava arai.²⁷ Ezi Iesus zuamira me miğia ghaze, “Ia gavgafigh, kar kirara. Ia atiatingan marki!”

²⁸ Ezi Pita an akam ikaragha kamaghin migei, “Ekiam, guizbangira nirara, ni na mikemeghti, ki dipam gisin ni bagh mangam.”²⁹ Ezi Iesus ghaze, “Ni izi.” Ezi Pita bot ategha dipam gisin Iesus bagha zui.³⁰ A ghua aminir gavgavimin gari, a bar ekevezima an atiatia dipamin aven ghuaghiri. Egha dei, “Ekiam, ni nan akuragh!”

³¹ Ezi Iesus zuamira uan agharim amadagha Pitan suira. Egha kamaghin Pitan migei, “Nin nighnizir gavgavim sufi. Ni tizim bagha okam nighnisi?”³² Egha aning me gatin botin ghuavanabo, ezi aminim pura gifa.³³ Ezima botin itir gumaziba Iesusin ziam fa ghaze, “Bar guizbangira, ni Godin Otarim!”

Iesus Genesaretian arimariar gumazir aviribar arimariaba agifa
(Mak 6:53-56)

³⁴ Ezi Iesus uan suren gumaziba ko dipamin vongin ghugha, ghua Genesaretin nguibamin otifi.³⁵ Ezi kagh itir darazi Iesusin gara a gifo. Egha akam amadazi, a nguibar roghira itibar ghuzi, me arimariaba itir darazi

† (14:1) Herotin kamın ziar mam Antipas. A Galilin Distrighin gari. An afeziam atrivimin itima, Maria Iesus bate. Ni Matyu 2in gan.

†† (14:8) Herodias uan guivim ko, aning deraghvira foghasa, Jon guizbangira areme, kamaghin amizi aning ghaze, ni an dapanim isiva itarim datigh a inigh izi ga daningigh.

‡ (14:17) Judaba ingarir bretba ekevezir puvati. Da en skonbar min gari. Ezi bretin 5 pla, gumazir pumuningra damam.

bar me inigha Iesus bagha ize. ³⁶ Egha me a gakaghora ghaze, a men asughtima, arimariaba itiba an korotiar avizibar suigham. Ezi gumamazizir an korotiam suiziba, men arimariaba gifa.

Godin araziba Judan ovavibar arazibagh afira
(Mak 7:1-13)

15 Dughiar kamin Farisin maba ko Judan arazibagh fozir gumazir maba Jerusalem ategha Iesus bagha ize. Egha me kamagh an azai, ² "Manmaghin amizi, nin suren gumaziba en ovaviba aningzir arazibar gin zuir puvati? Egha me damasa uan dafariba ruer puvati." †

³ Ezi Iesus men akam ikaragha kamagh me migei, "Manmagh amigha ia Godin arazibar gin zuir puvati, egha uan arazibar gin zui? ⁴ E fo, God ghaze, 'Ia uan afeziaba ko amebabar akaba baregh men apengan iki', egha ghaze, 'Gumazitam akar kuratam uan afeziam ko amebam mikemeghti, ia gumazir kam misueghti, an aremegh.' ⁵ Ezi ia kamaghin migei, 'Gumazitam uan amebam ko afeziamin akurvaghsi dagiaba atigha, egha ua gin aninghin akuraghan aghuagha, kamaghin aning migei, 'Ki guan akuraghasa atizir dagiaba, gua marki. Ki da isi God daningam.'" 'A kamaghin mikimiva, amebam ko afeziam ginighnigh deragh aninghin akurvaghan kogham. ⁶ Ia kamaghin amuava, ian arazir kabar, ia Godin araziba ategha, uan ovavibar araziba faragha darisi. Egha Godin akam gamima, a mati pura bizim."

⁷ Ia uarira uarigh gifarir gumazibara! Godin akam inigha izezir gumazim Aisaia guizbangira ian arazibar gun kamaghin migei, ⁸ "Gumamazizir kaba, me uan akatoribar nan ziam fe, egha men naviba ko nighniziba bar saghon iti. ⁹ Me gumazibar akabar uari sure gamua uari gifara egha ghaze, kar Godin akam. Kamaghin amizi, me nan ziam guizbangira a fer puvati."

Iesus Godin damazimin mizezir bizibav gei
(Mak 7:14-23)

¹⁰ Egha Iesus gumamazizibar diazima me a bagha izima a kamaghin me migei, "Ia oragh, egh deragh nighnigh! ¹¹ Bizir gumazibar akatoribar ikeggha ghuaghiriba, da me gamima, me Godin damazimin mizezir puvati. Bizir navibar ikia akatoribar otiviba, da gumazibagh amima, me Godin damazimin mize." ¹² Ezi gin an suren gumaziba iza kamaghin a migia ghaze, "Ni ti kamaghin fos, Farisiba ni mikemezir migirigiam baregha men muriaba bar ikufi?"

¹³ Ezi Iesus me ikaragha ghaze, "Nan afeziar uan Nguibamin itim, an azenim iti. Egha bizir a dikezir puvatiziba, a biba sara da asiam. ¹⁴ Ia gumazir kabagh nighnighan marki. Me damazir okaviriziba, egha me tuavim isava gumazir igharazimin akakasi. Eghti gumazir damazir okavirizim tuavim isava gumazir

† (15:2) Suren gumazibar dafariba bar mizezir puvatizi me api. Puvati. Judaba Godin damazimin mizan atiatingi, egha bizir miziritamin suighan aghua. Kamaghin amigha me ghaze, me faragh uan dafariba ruegh, egh Godin damazimin zuegh, egh daghebar amam.

okavirizir mamin akakagh, egh aning virara mangi mozimin magirigham."

¹⁵ Ezi Pita Iesusin azai, "Ni gumamaziziba mikemezir akar isin zuimin mingarim e bagh anebighti, e a gifogham?" ¹⁶ Ezi Iesus ghaze, "Manmagh ami, ia ti uaghan gumazir igharazibar mirara fozir puvatighavira iti." ¹⁷ Ia ti kamaghin fozir puvati, bizir akatorimin aven zuiba ghua navimin zuima, muriam da batozima, ezi gumazim dagh avi. ¹⁸ Ezi bizir akatoribar otiviba da nighnizimin ikeggha ize. Egha da gumazibagh amima, me Godin damazimin mize. ¹⁹ Ki gumazibar nighnizibar otivir bizir kabanagh migei, nighnizir kuraba, ko gumaziba misogharizir araziba, ko gumaziba ko amiziba tintinibar uari isava akuir araziba, ko poroghamiba uari bakeir araziba, ko okimakiar araziba, ko kotiarar gumazibagh ifarir araziba, ko gumazibagh asighasizir araziba. ²⁰ Arazir kaba gumazibagh amima, me Godin damazimin mize. Gumaziba dafariba ruer puvatigha api, arazir kam me gamima me Godin damazimin mizezir puvati.

Kenanian amizim nighnizir gavgavim Iesusin iti
(Mak 7:24-30)

²¹ Ezi Iesus nguibar kam ategha ghua nguibar eki-amning Taia ko Saidonin nguazimin ghu. ²² Ezi Kenanian amizir mam danganir kamin ikeggha iza kamaghin dei, "Ekiam, ni Devitin Otarim, ni nan apangkuvigh! Duar kuram nan guivim gapazagha a gasighasisi."

²³ Ezi Iesus migirigiatam a ikarvazir puvati. Ezi an suren gumaziba a bagha iza a migia ghaze, "Amizir kam diaghdiagha en gin izi. Ni anemadaghti a mangi."

²⁴ Ezi Iesus kamaghin me ikara, "God Israelbar akurvaghasavira na amada. Me sipsipba gumazir dar ganamiba puvatizi moghin iti." ²⁵ Ezi amizir kam Iesusin boroghira iza, tevimning apirigha aviragha uan guam nguazim gatigha a migia ghaze, "Ekiam, ni nan akuragh." ²⁶ Ezi Iesus a ikaragha ghaze, "Kar arazir kuram, gumazimin boribar dagheba inigh afiabav kinam." ††²⁷ Ezi amizim ghaze, "Ekiam, ni guizbangira migei. Ezi afiaba uaghan uan ghuavimin dakozimin apengan itir dagher muzemziariba api." ²⁸ Ezi Iesus akar kam baregha kamagh amizim migei, "Amizim, nin nighnizir gavgavim bar ekefe. Bizir ni bativasa ni ifongezim, a mar ni batif." Ezima dughiar kamra an guivim ua dera.

Iesus arimariaba itir gumazir aviriba, men arimariaba agifa

²⁹ Ezi Iesus nguibar kam ategha Galilin dipar dadarimin zui. Egha ghua mighsiar mamin anaboghava apera. Ezi avirir ekiam a bagha izi. ³⁰ Egha suer kurabar ko, damazir okaviriziba ko, soroghafarir

†† (15:26) Iesus amizir kam dikabinasava amir puvati. A kamaghin ifonge, a faraghavira Godin akar aghuim isiva Israelin adarazir aningigh, eghti gin igharaziba oragham. Kamaghin Iesus akar isin zuir kam gamua ghaze, Israelba boribar min itima, igharazir darazi afiabar min iti. Da afiar atiaba puvati, en afiar e ko dipenibar akuiba. Ezi Iesus amizir kamin nighnizir gavgavimin garava an akura.

ikiziriziba ko, migeir puvatiziba ko, arimariar igharazi-ba uaghan, me da inigha iza Iesusin suemningin boroghin me ariki. Ezi a bar men arimariaba batozima, me ua dera. ³¹ Ezi gumazamiziba garima, migeir puvatiziba migei, soroghafarir ikiziriziba ua dera, suer kuraba uam arui, damazir okaviriziba ua gari, ezi me nighnizir aviribagh ami. Egha me Israelin Godin ziam fe.

Iesus dagheba 4,000 plan gumazibagh aningi (Mak 8:1-10)

³² Ezi Iesus uan suren gumazibar diazi, me izima a kamaghin me migei, "Gumazamizir kaba, me na ko aruer pumuning ko mizekimin ikia, egha dagheba puvatigha mitiriam men azi, kamaghin ki men apangkufi. Mitiriam men aghiti, ki me amangan aghua. Me mangi damaziba men isirti, me tuavimin dagh iram." ³³ Ezi an suren gumaziba a migei, "Kar danganir gumaziba puvatizim. E managh Bretin aviriba inigh avirir ekar kam daningam?" ³⁴ Ezi Iesus men azai, "Ia manmagh Bretin iti?" Ezi me ghaze, "E 7 plan Bretin rubuziba ko osirir dozir vaghvaziba iti."

³⁵ Ezi Iesus gumazamizibav geima, me nguazim gapia. ³⁶ Ezi a 7 plan Bretin rubuziba ko osiriba inigha God minabagha da biagsueggha da tuiragha uan suren gumazibagh aningi. Ezi suren gumaziba da isava gumazamizibagh anidi. ³⁷ Ezi me bar apa izifa. Ezi dagher naba itima, me da isava 7 plan akirabagh aghui. ³⁸ Gumazir ameziba, men dibobonim 4,000in tu. Me amiziba ko boriba diponezir puvati. ³⁹ Ezi Iesus me amadazi, me zuima a bot inigha Magadan nguazimin ghu.

Me Iesus migia ghaze, a mirakelin tam damuam (Mak 8:11-13 ko Luk 12:54-56)

16 Ezi Farisiba ko Sadyusiba Iesus basamasa a bagha izi. Me iza ghaze, a mirakelin arazitam damighti, an otoghti me kamaghin fogham, a guizbangira Godin ingangarim gami. ² Ezi a kamaghin men migirigiaba ikaragha ghaze, "Ia guaratizibar ghaze, overiam aghevezi, ezi gurumin dughiam deragham. ³ Egha mizarazibar ia ghaze, ghuariam korigha pizima, aruem aghevezi, ezi ia ghaze, amozim datirighin izitima, dughiam deraghan kogham. Guizbangira, ia overiamin otivir biziba deravira dagh fo. Egha ia dughiar kamın otivir arazibar gara da abizir puvati. ¹⁴ Gumazamizir dughiar kamın itiba, me bar gumazamizir kuraba! Egha me guizbangira God baghavira itir puvati. Me zurara mirakelin tamin ganasa. Me tamin ganighan kogham. Puvati. God mirakelin arazir vamira men akaghām. Godin akam inigha izir gumazim Jona batozir mirakelin kamra, me an ganam." Egha Iesus me ategha ghu.

Farisiba ko Sadyusibar yisin akar isin zuim (Mak 8:14-21)

⁵ Ezi Iesus uan suren gumaziba ko ghua dipamin vongin otifi, egha gin gari, me Bretin tam inian okinighniki. ⁶ Ezi Iesus kamaghin me migei, "Ia deragh uari bagh gan. Ia Farisiba ko Sadyusibar yis bagh deravira gan." ⁷ Ezi an suren gumaziba maghira uarira uariv gia ghaze, "E ti Bretin tam inigha izezir puvatizi, ezi a kamaghin yisin bizimin e migei." ⁸ Ezi Iesus me migeir migirigiabagh fo, egha me migia ghaze, "Ia gumazir nighnizir gavgavir muziariba itiba! Ia tizim bagha uarira uariv gia ghaze, e Bretin puvati? ⁹ Ia ti fozir puvati? Ia ti okinighniki, ki Bretin 5 pla inigha gumazir 5,000 pla dagheba me ganingi. Me amezı, ezi ia akiraba manmaghin dagh aghui, ia dagh nighnisi, o puvati? ¹⁰ Egha ia ti fo, ki Bretin 7 pla inigha gumazir 4,000 pla dagheba me ganingi. Ezi gin men dagher naba itima, ia akiraba manmaghin dagh aghui? ¹¹ Ia manmaghin amigha bizir kam gifozir puvati, ki Bretin bagh nighnigha ia migeir puvati? Ki ghaze, ia Farisiba ko Sadyusibar yis bagh deragh uari bagh gan." ¹² Ezi me akar kam bareggha fo, Iesus Bretin bagha amir yisin migeir puvati. Me fo, a Farisiba ko Sadyusiba sure gamir akabagh nighnigha, egha ghaze, ia akar kaba bagh deravira uari bagh gan.

Pita Iesusin gun migei (Mak 8:27-30 ko Luk 9:18-21)

¹³ Ezi Iesus ghua Sisaria Filipain nguibamin boroghin itir danganimin ghu, egha dughiar kamın uan suren gumazibar azai, "Gumazamiziba manmaghin migei, Gumazibar Otirim a tina?" ¹⁴ Ezi me ghaze, "Marazi ghaze, ni Jon Gumaziba Ruer Gumazim, marazi ghaze ni Elaija, marazi ghaze ni Jeremaia, o ni ti Godin akam inigha izir gumazir mam." ¹⁵ Ezi Iesus men azai, "Ezi ia uari, ia manmaghin na diponam? Ki tina?"

¹⁶ Ezi Saimon Pita a ikaragha ghaze, "Ni Kraıs, God Ua E Iniasa Misevezir Gumazim. Ni Godin zurara ikiavira itimin Otirim."

¹⁷ Ezi Iesus a ikaragha kamaghin a migia ghaze, "Saimon, Jonin otarim, nguazimin gumazitam migirigiar kam nin akazir pu. Puvati. Nan Afeziar uan Nguibamin itimra, nin aka. Kamaghin ni bar akongegh. ¹⁸ Ezi ki ni migei, ni Pita. Egh dagiar kam gisin ki uan siosin ingaram, eghti Ovevemın Gavgavim an suiragh anepirighiva a gasighasighan kogham. ^{††19} Eghti ki God Bizibagh Ativamin Dughiamın kiba isiva nin dafarim datigham. Eghti bizir manam ni nguazimin a ikeghti, eghti God uan Nguibamin uaghan a ikegham. Eghti ni nguazimin bizir manam a firighti, eghti God uan Nguibamin uaghan kamaghira a firigham. ²⁰ Egha Iesus pamten uan suren gumaziba anogorogha ghaze, me tong an gun tav mikim suam, a Gumazir God Uam E Iniasa Misevezim."

† (16:2-3) Fofozir gumazir aviriba ghaze, ves 2 ko ves 3in itir migirigiaba, gumazir igharazir mam gin da osiri. Egha ghaze, Matyu da osirizir puvati.

†† (16:18) Grighin akamin aven, ziar kam Pita, an mingarimra kara, Dagiam.

Iesus ovengasa, egha uan suren gumaziba migia ghaze, me uaghan an amir araziba, dar amuam

(Sapta 16:21-20:34)

Iesus ghaze, an ovegh ua dikavam

(Mak 8:31-9:1 ko Luk 9:22-27)

²¹ Ezi dughiar kamın ikegha ghua, Iesus uan suren gumaziba bighavira me migia ghaze, a Jerusalem mangam, eghti gumazir aruaba, ko ofa gamir gumazir ekiaba, koma Judabar arazibagh fozir gumaziba, a men dafarimın bar mızazir ekiaba koma osimtıziba ini-am. Eghti me an aghuaghıva a misueghtıma an are-megham. Egh dughiar mıkezimın a ua dikavıgham. ²² Ezi Pita akar kam baregha Iesus inıgha miriamın ghua kamaghın an atara a migia ghaze, "Bar pu-vıratıgham. Arazir kaba nı batıvan kogham." ²³ Ezi Iesus raghrıgha kamaghın Pita mıgei, "Satan, nı na gitagh! Nı nguazimın bizibagh nıghnıgha egha Godın bizibagh nıghnızir puvati, kamaghın nı nan tuavım apiri."

²⁴ Egha Iesus kamaghın uan suren gumazıav gei, "Gumazıtam nan gın izısı, a ifongezir bizıba gın amadagh uan temer ıghuvım gısaghpugh nan gın izı. ²⁵ Gumazir manam uan ikirimirim suiraghsi nıghnıghtı, an ikirimirim gıvaghı. Eghtı gumazir manam na bagh uan ikirimirim ateghıva, uan ikirimirim inıam. ²⁶ Gumazıtam nguazimın itir bizıba bar da inıva, egh a gın oveghtı, bizir kaba manmaghın an akuragham? Bar puvati. A ıvezir manamın uan duam bagh anerenıngam? Bar puvati. ²⁷ Guızbangıra, Gumazıbar Otarım uan enselba ko, uan Afezıamın angazangarır ekıam sara izam. Egh dughiar kamın ıvezım isı gu-mazamızıba vaghvagh men arazıba bagh me danıngam. ²⁸ Kı guızbangıra ia mıgei, ia kagh tuıvıghav itir darası, ian tarazı oveghan kogham. Ia ikıvıra ikı gantıma, Gumazıbar Otarım, Atrıvir Ekıamın mın otogh ua izam."

Iesusın mıkarzım ıgharagha oto

(Mak 9:2-13 ko Luk 9:28-36)

17 Ezi 6 plan arueba gıvazıma, Iesus Pita koma Jems uan dozım Jon, ko a me inıgha, me mıgh-sıar ekıar mamın anabo, egha me uarıra itı. ² Egha me garavıra itıma, Iesusın mıkarzım ıgharagha oto. Ezi an guam matı aruem a gısıra, ezi an korotıba ghurghurıgha angazangarır mamın mın sıra. ³ Ezi Moses ko Elaija otogha Iesus ko mıgei. ⁴ Ezi Pita kam-aghın gara, egha Iesus migia ghaze, "Ekıam, bar der-agma e kagh itı! Nı ifueghtıma, kı averpenir pumuning ko mıkezimın ingaram. Nı bagh tam, Moses bagh tam, egh Elaija bagh tam."

⁵ Pita mıgıavıra itıma, ghuarıam angazangarımın mın ısiragha me avara. Ezi ghuarıar kamın aven me tıarır

mam barazıma a kamaghın mıgei, "Kar nan Otarır kı bar ifongezım. Ia anarırım oragh!"

⁶ Me kamaghın oragha, egha me bar puv atıatıgha tevıbar pırıgha uan guaba nguazımın akuıgha ireghav itı. ⁷ Ezi Iesus me bagha ıza men suıgha kamaghın me mıgei, "İa dikafıgh atıatingan markı." ⁸ Ezi me dikav-ıgha ua tavın garır puvati, Iesus uavıra itı.

⁹ Egha me mıghsıam ategha ghuaghıra a me migia ghaze, "İa irebamın mın ganızır bizım, bar an gun tav mıkıman markı. Egh ikı mangı Gumazıbar Otarım ovegh ua dikavıgham."

¹⁰ Egha me an azai, "Manmagh sua Judan arazıbagh fozır gumazıba ghaze, Elaija faragh ızeghtı, God Ua e İniasa Mısevezır Gumazım gın izam?"

¹¹ Ezi a me ikaragha ghaze, "Guızbangıra Elaija faragh ızeghıva bizıbar kırım. ¹² Ezi kı ia mıgei, Elaija ızegha gıfa. Ezi gumazıba a gıfozır puvati, egha uan nıghnızıbar gın ghua arazır kurabar a gamı. Egh me kamaghıra Gumazıbar Otarım arazır kurabar a damutı, a mızazır kuram inıam." ¹³ Iesus kamagh mıgeıma me fo, a Jon Gumazıba Ruer gumazımın gun mıgei.

Iesus otarır mam da duar kuram batoke

(Mak 9:14-29 ko Luk 9:37-42)

¹⁴ Ezi Iesus uan suren gumazır pumuning ko mıkezım inıgha ghua gumazamızır avırır ekıam bato. Ezi gu-mazır mam ıza Iesusın boroghın tevımning apırıgha egha ghaze, ¹⁵ "Ekıam, nı nan otarımın apangkufıgh. An dapanım abanganızı, a bar pazavıra itı. Egha dughiar avırıba an avıba ko dıparar ghuaghırı. ¹⁶ Kı a inıgha nın suren gumazır maba bagha ızezıma me anekıran ıburıa."

¹⁷ Ezi Iesus an akam ikaragha kamaghın mıgei, "Oıo, kı bar amıra, ia dughiar kamın itir gumazamızıba, ian nıghnızır gavgavıba puvati, ian arazıba koma nıghnızı-ba bar derazır puvati. Kı dughiabar manmaghın ia ko ikıava egha ian osımtızıba aterı? Nı uan otarım inıgh kagh izı." ¹⁸ Ezi Iesus duar kuram batoghezı, duar ku-rım otarım ataghızıma, an arımarıam maghıra gıfa.

¹⁹ Ezi Iesusın suren gumazıbara gın ıza kamaghın an azai, "Manmagh amızı, e duar kurar kam batoghava avege?"

²⁰ Ezi a me migia ghaze, "İan nıghnızır gavgavım bar sufi, ezi ia a batoghan ıburıa. Kı guızbangıra ia mıgei, ian nıghnızır gavgavım zuravarım mastetın ovızıtamın mın ikıva, ia mıghsıar kam mıkım suam, nı sıvagh mu-nagh mangı, eghtı a mangam. İa nıghnızır gavgavım ikı, ia guızbangıra bizıba bar dar amuam." †

Iesus ua ghaze, an ovegh dikavam

(Mak 9:30-32 ko Luk 9:43-45)

²² Ezi Iesus uan suren gumazıba ko ghua Galılın uarı akuvaghava kamaghın me mıgei, "Me Gumazıbar Otarım ısıva gumazıbar agharım datıgham. ²³ Eghtı me

† (17:20-21) Fofozır gumazır maba nıghnıgha ghaze, mıgırıgıar mam uaghan vezın kamın itı. A kamakın: "Duar kurar kaba batozır arazır vamıra. E dagheba ataghragh egh uaghan God ko mıkımam. Bar tuavır kamra e duar kuraba batogham, ua tuavıba puvati."

a misueghti an aremeghiva, egh dughiar mihezim in a ua dikavigham." Ezi an suren gumaziba akar kam baregha, naviba bar oseme.

Iesus Godin Dipenimin ivezim aningi

²⁴ Ezi Iesus gin uan suren gumaziba ko ghua nguibar ekiam Kaperneamin otivigha itima, Godin Dipenimin takis isir gumaziba, Pita bagha iza kamaghin an azai, "Tan tisa ti uaghan Godin Dipenimin takis anidi, o?"

²⁵ Ezi Pita ghaze, "Are."

Egha dipenimin aven zuima, Iesus maghira an azai, "Saimon, ni manmaghin nighnisi? Nguazir kam in atriviba takis in aviriba isa, egha me te da, takisba isi? Me uan adarazi da takisba isi, o me Kantrin igharazibar gumaziba da takisba isi?" ²⁶ Ezi Pita ghaze, "Me gumazir igharaziba da takisba isi." Ezi Iesus a migia ghaze, "Kamaghin amizima, men adarazi uari takisbar aningan kogham. ²⁷ Eghti me en ataran koghsiva, ni mangi dipamin akezim akun. Egh osirir ni faraghvira guraghamim, a inigh an akam akarigh, egh dagiatamin gantima a ikiam. Egh ni dagiar kam inigh, egh ga uaning bagh a isiva me daningigh."

God Bizibagh Ativamin Dughiamin, tina ziar ekiam ini-am

(Mak 9:33-37 ko Luk 9:46-48)

18 Dughiar kam in Iesusin suren gumaziba iza kamaghin an azai, "Tina God Bizibagh Ativamin Dughiamin ziar ekiam iniam?" †

² Ezi Iesus borir mam in dia, ezi a izima a men tongin anesara. ³ Egha a kamaghin me migei, "Ki guizbangira ia migei, ia uari giragh borir dozir kabar min otoghan kogh, egh ia God Bizibagh Ativamin Dughiamin aven ikian kogham. ⁴ Gumazir uabi dikabiragha, egha borir dozir kam in min itim, gumazir kam God Bizibagh Ativamin Dughiamin ziar ekiam ikiam. ⁵ Egh gumazitam na ginighnigh egh borir dozir kamagh garitam inigh an akuragham, kamaghin a na inigha nan akurvasi."

Nighnizir gavgavibagh asighasizir bizir kuraba

(Mak 9:42-48 ko Luk 17:1-2)

⁶ Ezi Iesus migia ghua ghaze, "Tina nighnizir gavgavim nan itir borir katam damighti an arazir kuratam damighti, a helin mangiva, a bar ivezir kuram inigham. Kamaghin dera, me dagiar ekiam an firim dafaghiva ongarir konim mikinighti an aremegham.

⁷ "Ki ghaze, gumazir nguazim in ikiava igharaz darazigh amima me arazir kurabagh amiba, mevzika! Me kuram iniam! Arazir kuraba guizbangira otifi, ezi arazir kurabagh amima da otivir gumazim, ki ghaze, Noka! Ni kuram iniam!

⁸ "Eghti nin dafarim o suem ni damuti, ni arazir kuratam damighiva, anetugh a makunigh. Kamaghin dera, ni dafarir vamira ko suer vamira ikiva zurara itir

† (18:1) Matyun osiziribar aven, Iesusin migirigiar ruarir dibobonim 5 pla gami. Kar namba 4. Ezi abuananam ikiavira iti. Migirigiar 18:3-35in aven itiba, da arazir Iesusin gin mangamin gumamaziba deragh uari damuamibav gei.

ikirimirir aghuim in aven mangam. Ni dafarir pumuning o suer pumuning ikiti me ni isiva avir munger puvatizim mikinigham. ⁹ Egh nin damazim ni damuti ni arazir kuratam damighiva, anesigh a maku-nigh. Kamaghin dera, ni damazir vamira iki egh uaghan zurara itir ikirimirir aghuim in aven mangam. Ni damazir pumuning ikitima me ni isiva helin avim mikinigham.

¹⁰ "Ia deragh uari bagh gan! Ia borir dozir kabar tongin tav ginighnigh kamaghin mikiman marki, a pura bizim. †† Puvati. Ki ia migei, men enselba zurara nan Afeziar uan Nguibamin itimin damazim in iti." ‡

Sipsipin ovegezimin akar isin zuim

(Luk 15:3-7)

¹² Ezi Iesus migia ghua ghaze, "Ia manmaghin nighnisi? Gumazitam 100 plan sipsipba ikiam, eghti vamira oveghti, a ti manmaghin damuam? A ti a burian kogham, o? Puvati. A 99 plan sipsipba mighsiamin da ategh egh mangi ovegezir kam buriam. ¹³ Ki guizbangira ia migei, an a batogh egh bar akuegham. Egh an agoroger ekiam kam, an agoroger 99 plan ovegezir puvatizir kaba bagha itim, bar a gafiragham. ¹⁴ Kamaghira ian Afeziar uan Nguibamin itim, borir katam ovengan an aghua."

Aveghbuar arazir kuram ni gamizim

¹⁵ Egha Iesus migia ghua ghaze, "Nin aveghbuam arazir kuram ni damightima, ni an bighan mangi egh gua uaningra ikiva ni a ko gua bizir kam anekirigh. A ni baragham, eghti ni ua uan aveghbuam inigham. ††¹⁶ Eghti a ni baraghan aghuagham, ni mangi gumazir igharazir mam, o gumazir igharazir pumuning, uam me inigh. Eghti me nin gin mangi. E fo, Godin Akinafarim kamaghin migei, 'Ni gumazitam in arazir kuram an gun a mikimasa, gumazir pumuning ko mihezim gavgavim nin migirigiabar aningam.' ¹⁷ Egh gumazir ni migeir kam uaghan men akam baraghan aghuaghtima, ni an arazibar gun Siosin adarazi mikimam. Eghti a uaghan me baraghan aghuaghtima, ni God gifozir puvatizir gumazim o dagiaba isir gumazim in min a damu.

¹⁸ "Ki guizbangira ia migei, bizir manam ia nguazim in a ikeghti, eghti God uan Nguibamin uaghan a ikegham. Eghti ia nguazim in bizir manam a firighti, eghti God uan Nguibamin uaghan kamaghira a firigham.

¹⁹ "Egha ki ua ia migei, gua taning kagh nguazim in bizitam bagh nighnizir vamira ikia a iniasa a bagha

†† (Akar 18:10-11in faraghavira itim) Grighin akam ghaze, "borir dozir kaba." Akar otevir kam uaghan, ves 6 ko ves 14in iti. Akar kam Matyu 10:42, uaghan an iti, egha ghaze, "suren gumazir ziaba puvatiziba." Iesus ti boribara migeir puvati, a uaghan uan suren gumazir igharazibav gei. ‡ (18:10-11in akar abuananam) Fofozir gumazir maba ghaze, migirigiar otevir mam uaghan vezin kam in iti. Akar kam ghaze, "E fo, Gumazibar Otirim gumazamizir tuavim ataghiziba iniasa ize." †† (18:15) Vezin kam in itir migirigiar otevim, "ni damightima," fofozir gumazir maba kamaghin nighnisi, gumazir ti igharazim an osiri. Matyu uabi puvati.

God ko migei, nan Afeziar uan Nguibamin itim a isiva gua daningam. ²⁰ Egh gumazir pumuning, o pumuning ko mikezim nan ziam uari akuvagh ikiti, ki uabi men tongin ikiam."

Iesus igharaz darazir arazir kuraba da gin amangasa akar isin zuim akuri.

²¹ Ezi dughiar kamin Pita iza kamagh Iesusin azai, "Ekiam, ki manmaghin dughiabar arazir kurabar na gamizir gumazimin araziba gin amangam. Ti 7 plan dughiaba?"

²² Ezi Iesus kamaghin a migei, "Ki 7 plan dughiabar an arazir kuraba gin amanagasa ni migeir puvati. Ni zurazurara an arazir kuraba gin amang.

²³ "Ia oragh. God Bizibagh Ativamin Dughiam mati, atrivir mam ko an ingangarir gumazibar eghaghanim. Atrivim uan dagiaba isa uan ingangarir gumazibar dafarim gatigha ghaze, me gin ua da ikarvagh. Dughiar mam atrivim me a ikarvaghamin bizim akirasa. ²⁴ An adar kirir dughiam, me gumazir atrivim da 10 milien Kina inimizin akua izi. ²⁵ Ezi a dagiar inizir kabar ikarvaghan ibura. Kamaghin atrivim me migia ghaze, me gumazir kam inigh an amuiroghboriba sara dagiaba bagh me amadagh, egh men ivezim inigh. Egh me ateghti me gumazir igharazimin ingangarir gumazir kinibar min iki. Egh an biziba bar da amadagh, dagiaba inigh egh a na da inizir biziba ikaragham. ²⁶ Ezi ingangarir gumazir kam kamaghin oragha atrivimin guamin irigha kamagh migia a gakaghoru, 'Ni nan apangkuvigh, egh na mizuam. Eghti ki ni da inizir biziba bar da ikarvagh.' ²⁷ Ezi atrivim an apangkuvigha, a inizir biziba uaghan da gin amada.

²⁸ "Ezi ingangarir gumazir kam atrivimin dipenim ategha ghua a ko ingaritav bato. A ko ingarir gumazir kam, faragha a da 10 Kina inigha a ikarazir puvati. Ezi gumazir atrivim ko ikegha izir kam, maghirama an firmin suigha anegoava kamaghin a migei, 'Ni na da inizir dagiaba bar da ikaragh.'

²⁹ "Ezi gumazir kam an guamin irigha a gakaghora ghaze, 'Ni nan apangkuvigh, egh na mizuam. Eghti ki ni da inizir biziba ua da ikarvagh.' ³⁰ Ezi gumazir kam a baraghan aghua, egha a inigha ghua kalabus gati, eghti a iki mangi dagiar kaba ikaragham.

³¹ "Ezi aning ko ingarir marazi, arazir kamin ganigha men naviba bar men ikufi. Egha me ghua atrivim batogha gumazir kam, a ko ingarir gumazim gamizir arazibar gun a mikeme. ³² Ezi atrivim gumazir kamin diazima, a uam a bagha ghu. Ezi a kamaghin a migia ghaze, 'Ni bar ingangarir gumazir kuram! Ni faragha na gamuava araima, ki dagiar ni iniziba bar da gin amada. ³³ Ki nin apangkufi, kamaghin amizima, ni tizim bagha ni ko ingarir tavin apankuvan aghua?"

³⁴ Egha atrivim atarava gumazir kam isava, mizaziba agasamin gumazibar dafarim gati. Eghti a kaghira iki mangi, a biziba bar da ikarvaghamin dughiamin tugham.

³⁵ "Eghti ia uan aveghbuabar arazir kurar me ia gamiba, ia guizbangira uan navir averiabar aven, da gin

amangan koghtima, nan Afeziar uan Nguibamin itim uaghan kamaghira ia damuam."

Iesus poroghamiba uari ataghrasir arazibav gei

(Mak 10:1-12 ko Luk 16:18)

19 Iesus migirigiar kaba a givagha, egha Galilin Distrigh ataki, egha Judian Distrighin ghua Jordan dipamin vongin ghu. ² Ezi gumazamizir avirim an gin zui, ezi a danganir kamin men arimariaba agifa. ³ Ezi Farisiba Iesus basamasa iza kamaghin an azai, "Ni manmaghin nighnisi? Gumazim uan ifongiamin gin ghua uan amuim puram anetagrighisi damuti, Judan Araziba ti an amamangatigham, o ti puvatigham?"

⁴ Ezi Iesus me ikaragha kamaghin men azai, "Ia ti Godin migirigiba itir Akinafarimin ganizir puvati? Akar kam ghaze, 'God faraghavira bizibar ingara, gumazamizibar ingari egha me gamizi, me gumazim ko amizimin oto.' ⁵ Ezi God ghaze, 'Kamaghin amizima, gumazim uan afeziam ko amebam ateghiva a uan amuim ko aning uaningin porogham. Egh aning nivafizir vamiram otogham.' ⁶ God kamaghin mikemezi- ma, aning ua gumazir pumuning puvati. Aning nivafizir vamira ikiam. Kamaghin amizima, God bizir pumuning isafuraghtima, gumazitam aning abighan kogham." ⁷ Ezi Farisiba kamaghin a migei, "Manmaghin amizima, Moses osira ghaze, gumazim amuim ataghragsiva, a bagh akinafarim osirigh a daningigh, egh amuim batueghtima a mangi?"

⁸ Ezi Iesus kamaghin me migia ghaze, "Ia gumazir akaba barazir puvatiziba. Kamaghin amizima, Moses ian amamangatizima, ia uan amuiba ataghrasi. Faraghavira arazir kam puvati. ⁹ Ezi ki kamaghin ia migei, gumazitam amuim, a gumazir igharaziba tintinibar me isava akuir arazitam damighan koghtima, eghti an a batuegh egh amizir igharazitam inigh an ikiam, gumazir kam poroghamiba uari bakeir arazim gami."

¹⁰ Ezi Iesusin suren gumaziba akar kam baregha egha kamaghin Iesus migei, "Arazir kabanagh poroghamibar tongin ikitima, gumaziba amibar ikian markiam."

¹¹ Ezi Iesus kamaghin me migei, "Gumaziba ko amiziba bar akar kam inian kogham. Puvati, God gavgavir kam isava gumazir vabaram aningi. Kamaghin me amuibar ikian kogham. ¹² Guizbangira, marazi ameba- ba me batima, men nivafiziba ikufi. Marazi, me me aghori, eghti me boriba inian kogham. Marazi God Bizibagh Ativamin Dughiam ginighnigha amuiba ko pabar ikian aghua. Tina akar kam inisiva a mar a ini."

Iesus ghaze, Ia boriba ateghti, me na bagh izi

(Mak 10:13-16 ko Luk 18:15-17)

¹³ Ezi dughiar kamin gumazamiziba boriba inigha Iesus bagha zui. Me ghaze, a dafarim me darigh egh me bagh God ko mikimam. Ezi an suren gumaziba, gumazamizir boriba isa izibar atari. ¹⁴ Ezi Iesus kamaghin me migei, "Ni tina God Bizibagh Ativamin Dughiamin aven ikisi, borir dozir kabar min iki. Kamaghin amizima

borir doziba ateghtima, me na bagh izi, egh men anogoroghan marki."

¹⁵ Egha Iesus dafarimning boribagh isin arigha, egha danganir kam ategha ghu.

Gumazir igiar bizir aviriba itim iza Iesus ko migei

(Mak 10:17-31 ko Luk 18:18-30)

¹⁶ Ezi gumazir mam iza kamagh Iesusin azai, "Tisa, ki manmaghin damigh zurara itir ikirimirir aghuarim ini-am?"

¹⁷ Ezi Iesus kamaghin a migia ghaze, "Ni tizim bagha arazir aghuiba bagha nan azai? Gumazir vamira, a de-ra. Egh ni zurara itir ikirimirir aghuim inisiva, Godin akabar gin mangi"

¹⁸ Ezi gumazir kam kamaghin Iesusin aza ghaze, "Ni Godin akar gavgavir manabav gei?"

Ezi Iesus ghaze, "Ia gumazitam misueghti an are-meghan marki, ia poroghamiba uari bakeir arazim damuan marki, ia okiman marki, egh ia pura gumazibagh ifariva, me isi kotiam darighan marki, ¹⁹ egh ia uan amebaba ko afeziabar apengan iki egh me baragh, egh ia uari gifongezu moghin gumazir igharazibagh ifonge."

²⁰ Ezi gumazir igiar kam kamaghin Iesus migei, "Akar kabanagh, ki bar dar gin zui. Ki ua tizim damuam?"

²¹ Ezi Iesus kamaghin a migia ghaze, "Ni bar deragh otivan ifueghiva, egh mangi uan biziba bar da amadagh. Egh dar dagiaba inigh egh da isiva gumaziba ko amizir biziba puvatizabar aningigh. Ni kamaghin damigh, bizir bar aghuiba ni bagh Godin Nguibamin ikiam. Egh ni nan gin izi."

²² Gumazir igiar kam, a bizir bar aviriba ikia, kamaghin oregha navim bar an osemi, a ghu.

²³ Ezi Iesus kamaghin uan suren gumazibav gei, "Bar guizbangira ki ia migei, gumazir dagiar aviriba itiba, God Bizibagh Ativamin Dughiamin aven mangan iburagham. ²⁴ Egha ki ua ia migei, kamelin tam iniba isair dikonor torimim aven mangisi ingangarir dafam damigh aven mangam. Eghti gumazir biziba avirasemeziba, me God Bizibagh Ativamin Dughiamin mangisi guizbangira bar iburagham!"

²⁵ Ezi an suren gumaziba akar kam baregha digavir kuram gamigha ghaze, "Kamaghin damightima, tinara zurara itir ikirimirir aghuir kam iniam?"

²⁶ Ezi Iesus damazim meraram asaragha ghaze, "Bizir kaba gumazimin bar osemegham. Bizir kaba Godin osemi puvati. A biziba bar dagh ami."

²⁷ A kamagh mikemezi, Pita an akam ikaragha ghaze, "Ni ge, e uan biziba bar da ategha, nin gin ize. E tizitam iniam?"

²⁸ Ezi Iesus kamaghin me migei, "Ki guizbangira ia migei, God nguazim ko overiar igiam akiramin dughiamin Gumazibar Otaram ziar bar ekiam iniam, egh atrivir dabirabim daperagham. Eghti ia nan gin aruizir darazi, ia uaghan 12 plan atrivir dabirabibar dapiagh Israelian anabar 12 plan ganam. ²⁹ Eghti tina nan ziam bagh nighnigh, uan dipeniba ko aveghbuaba ko amiziba ko afeziam ko amebam ko boriba ko nguazim, da

ateghti, God gumazir kam ivezir bar aghuim a daningam. Ivezir kam, a nguazir kam in itir bizir kaba bar dagh afiragham. Eghti a uaghan zurara itir ikirimirir aghuimin aven ikiam. ³⁰ Eghti dughiar kam in faragha itir darazi, me gin ikitima, eghti gin itir darazi me faragh ikiam."

Wainin azenimin ingarir gumazibar akar isin zuim

20 Egha Iesus ua kamaghin migia ghaze, "Ki gumaziba faragh faragh ikiasa migeir nighnizim ki kamaghin a mikimasa. God Bizibagh Ativamin Dughiam mati, gumazir mam wainin azenir ekiam iti. Egha a mizarazimra ghua wainin azenimin ingarasa ingangarir gumazir maba ini. ² Ezi gumazir kaba a ko akam akiri, egha wan kina wan kina aruer vamira iniasa ifonge, ezi gumazir ekiam me amadazi me an wainin azenimin ingarasa ghue. ³ Ezi gumazir ekiam kam 9 klok kamaghin ghua biziba amadir danganimin gumazir mabar gari, me iti. ⁴ Ezi a kamaghin me migei, 'Ia uaghan mangi nan wainin azenimin ingar, eghti ki ian ingangarimin mirara ia givezam.' ⁵ Ezi me ingarasa ghue. Ezi gumazir ekiam kam 12 klok ko 3 kloghin ghua arazir kamram amua ua gumazir maba ini.

⁶ "Egha 5 klok ko kamaghin ghua ua gumazir mabar gari, me pura tuivighav iti. Ezi a kamaghin men azai, 'Ia manmaghin amigha aruer kam in pura iti.' Ezi me a migia ghaze, ⁷ 'Tav ingangaritam e ganingizir puvati.' Ezi gumazir ekiam me migia ghaze, 'Ia uaghan mangi nan wainin azenimin ingar.'

⁸ "Ezi aruem givazima gumazir ekiam uan ingangarir gumazibar garir gumazim kamaghin a migia ghaze, 'Ni ingangarir gumazibar diagh men ivezim me daning. Egh ni gumazir bar gin izezibar ikegh ivezim me daning, mangi faragha izezibar gifagh.' ⁹ Ezi gumazir 5 kloghin izeziba iza wan kina, wan kina isi. ¹⁰ Ezi gin gumazir faraghavira ingariba iza nighnigha ghaze, me ti dagiar ekiam iniam. Puvati, me uaghan wan kina wan kina ini. ¹¹ Egha me dagiar me inizar gara wainin azenimin ghuavimin atara kamaghin a migia ghaze, ¹² 'Gumazir kaba bar gin izegha auan vamiran ingari, ezi e mizaraghara izegha ingangarir ekiam gamima, aruem e gaponge. Ezi ni ivezir vamira bar e ganingi.'

¹³ "Ezi azenimin ghuavim akar kam baregha kamaghin men mav migei, 'Namakam, ki arazir kuratam ia gamizir puvati. Ia ti faragha, ia wan kina iniasa akam akiri?' ¹⁴ Ni uan ivezim inigh mangi. Ki kamaghin ifonge, ki dagiaba gumazir gin izezim givezir moghira ni givesi. ¹⁵ Kar nan bizimra. Ki ti uan dagiaba uan ifongiamin dar aningan kogham? Egha ki arazir bar aghuim gumazir kabagh amizima ni tizim bagha navir averiamin na baseme?" ¹⁶ Egha Iesus ghaze, "Kamaghira gumazir gin izeziba faragh ikiam, eghti faragha itiba me gin mangam."

Iesus uan ovever dughiam, dughiar mikezimin uam a migei

(Mak 10:32-34 ko Luk 18:31-33)

¹⁷ Egħa Iesus uan suren gumazir 12 pla ko Jerusalemın zui. Egħa me ghua a me inigha danganir mırıar mamın ghua me uarira ikiava, egħa kamaghın a me mıgıa ghaze, ¹⁸ "İa oragh, E nguıbar ekıam Jerusalemın ghuavanadı. Egħtı gumazıtam Gumazıbar Otarım ısıva, Judan arazıbagħ fozır gumazıba koma ofa gamır gumazır ekiabar anıngam. Egħtı me a ısı kotıam datıghıva, egħ a misuegħtı an aremeghsıva me akabar kırım, egħ me kamaghın a mıkım suam, Nı aremegħam. ¹⁹ Egħ me a inıgh Kantrın İgharazıbar Gumazıbar dafarıbar anıngtı, egħtı gumazır kaba a dıpo-vam, egħ a ifozoroghıva egħ a ısıva temer ıghuvım gafugħtı an aremegħam. Egħtı aruer mıkezım gı-vagħtıma, a ua dıkavıgham."

Jems ko Jon ekıamningın otıvasa

(Mak 10:35-45)

²⁰ Ezı Sebedın amuım uan otarımning ko Iesus bagħa ızı. Me ızava anıngın amebam itevımning apırıgha, egħa ua bagħa bızıtam damuasa an azai. ²¹ Ezı Iesus an azara, "Nı tızım baka?" Ezı a ghaze, "Nı kamaghın na bagħ damu, nı Atrıvır Ekıamın otogh, egħ nan otarımning ategħtı, tav nın agharır guvım dapıtıma, tav nın agharır ıkırıam daperagh."

²² Ezı Iesus akam baregħa egħa kamaghın a ıkara, "İa azangısızır bızır kam, ıa an mıngarım gıfızır puvatı, egħa ıa a bagħa nan azai. Gua tı kı ateramın osımtızım, uaghan an ateramın gavgavım ıtı?" Ezı anıng ghaze, "Are, ga gavgavım ıtı." ²³ Ezı Iesus kamaghın anıng mıgıa ghaze, "Guızbangırı, gua kı ateramın osımtızım, gua a ınıam. Egħa kı tav amısevegħtı a nan ıkırıam ko guvımın dapıamın bızım, a nan bızım puvatı. Ezı danganır kabanang, nan Afezıam dar apıasa gumazır maba amısevegħa, egħa me bagħa dar kırıgha gıfa."

²⁴ Ezı suren gumazır 10 pla akar kam baregħa anıngın atarı. ²⁵ Ezıma Iesus men dıazı, me ızıma a ghaze, "İa fo, Kantrın İgharazıbar atrıvıba pamten me gamıma, me bar men apengan ıtı. Ezı men gumazır dapanıba uan akaba baragħasa puvıra me abıragħbırası.

²⁶ Egħtı arazır kaba ıan tongın ıkıan kogħam. Gumazır manam ıan tongın ekıamın ıkısı, a ıngangarır gumazımın mın ıkı. ²⁷ Egħtı gumazır manam ıan faragħ mangısı, a bar ıan ıngangarır gumazır kınımın mın ıkı.

²⁸ Ezı kamaghıra Gumazıbar Otarım ıza, gumazamıbar amutı me a bagħ ıngarasa, a ızezır pu. Puvatı, a me bagħ ıngarasa ızı. Egħa a gumazamızır avırıba bagħ aremegħ ua me gıvezegħ me ınıasa ızı."

Iesus gumazır damazır kurar pumunıng gamızı, anıng garı

(Mak 10:46-52 ko Luk 18:35-43)

²⁹ Ezı Iesus uan suren gumazıba ko Jerıkın nguıbar ekıam ategħa zui. Ezı avırır ekıam an gın zui. ³⁰ Ezı gumazır damazır kurar pumunıng tuavır apınımın aper-

aghav ıtı. Egħa anıng orazıma Iesus tuavır kamın ızıma, anıng pamten kamaghın deı, "Nı Devıtın Otarım, nı gan apangkufıgh." ³¹ Ezı gumazamızıba anıng barazı, anıng deıma, me pamten anıngın anogorogħa ghaze, gua uan akamning dukuagh. Me kamaghın anıngın mıgeıma, anıng tıarım akarava dıa ghaze, "Ekıam, nı Devıtın Otarım, nı gan apangkufıgh."

³² Kamaghın amızıma, Iesus tugħa anıngın dıa ghaze, "Gua tızım gıfonge, egħtı kı gua bagħ a damuam?"

³³ Ezı anıng a ıkaragħa ghaze, "Ekıam, nı gan damazıba kuıghtı, ga ua ganasa." ³⁴ Ezı Iesus anıngın apangkuvıgha egħa dafarım anıngın damazıbagħ atızı, anıngın damazıba magħıra ua derazı, anıng ua garı. Egħa magħıra Iesusın gın zui.

Iesus Jerusalemın otogħa gumazamızıbar sure gamı

(Sapta 21-25)

Iesus atrıvımın mın Jerusalemın aven zui

(Mak 11:1-11 ko Luk 19:28-40 ko Jon 12:12-19)

21 Egħa Iesus uan suren gumazıba ko me Jerusalemın boroghın ızava Olıvın Mıghsıamın ıza Betfagen nguıbamın oto. Egħa Iesus uan suren gumazır pumunıng amaga, ² kamaghın anıng mıgeı, "Gua nguıbar munagh ıtımın mangı, egħ gua gantıma, donkın mam me a ıkızıma a uan nguzır asem ko ıtı. Anıngın benım fıırıgh na bagħ anıng ınıgh kagh ızı. ³ Egħtı gumazıtam guan azangtıma, gua a mıkım suam, 'Ekıam ıngangarım anıngın ıtı.' Egħtı gumazır kam zuamıra puram anıng ategħtı, anıng ızam."

⁴ Godın akam ınıgha ızır gumazım Aısaıa faragħa mıkemezır akaba otıvasa, bızır kaba otıfı. Akar kam kamakın, ⁵ "Nı akar kam ısıva Saonın nguıbamın ıtır gumazamızıbav keme. İa gan, ıan atrıvımıra mara, ıa bagħa ızı! A gumazır kınır zıaba puvatızır mamın mın donkın mam gaperagħa ızı, kar donkın amebamın nguzır asem."

⁶ Ezı Iesusın suren gumazımning ghua a mıkemezı mogħın amı. ⁷ Egħa anıng donkın amebam nguzır asem sara anıng ınıgha ıza, egħa uan korotıar azenan azuıba suegħa donkıningın akırımning gısın atızı, Iesus korotıar kabagħ ısın apera. ⁸ Ezı gumazamızır avırıba uan korotıar azenımın azuıba suegħa tuavım mugħara zui. Ezı marazı temer aguaba oka da ısa tuavır torım garısı. ⁹ Ezı gumazamızır faragħa zuıba ko Iesusın gın ızıba, uan tıarıba akara ghaze, "Hosana! İa Devıtın Otarımın zıam fı. An Ekıamın zıamın ızır gumazım, egħtı God deravıra a damu. Hosana! İa Godın bar pın ıtımın zıam fı!"

¹⁰ Ezı Iesus Jerusalemın aven ghuzı, an ıtır gumazamızıba dıgavır kuram gamıgha tıntınıbar uarır azai,

¹¹ "Kar gumazır manam?" Ezı Iesusın gın ızezır darazı ghaze, "Kar Iesus, a Godın akam ınıgha ızır gumazım."

A Galilin Distrighin aven itir nguibam Nasaretian gumazim."

Iesus Godin Dipenimin miriamin aven biziba amadir gumaziba, me batosi

(Mak 11:15-19 ko Luk 19:45-48 ko Jon 2:13-22)

¹² Ezi Iesus ghua Godin Dipenimin miriamin gumazibar garima, me biziba amadi, ezi a me batosi. Egha gumazir dagiaba uarir ikarvazibar dakoziba, ko kuarazir bunbaba amadir gumazibar dabilirabiba, da fava egha da ighavkiri. ¹³ Egha a kamaghin me migei, "Godin Akinafarim akar kam iti. 'Nan dipenim, me ziar kam a darigham, Gumazamiziba God ko Migeir Dipenim. Ezi ia a gamima, an okimakiar gumazibar mogomer danganimin oto!'"

¹⁴ Egha a Godin Dipenimin aven itima, damazir okaviriziba ko suer amiriziba a bagha izima, a men ari-mariaba gefi. ¹⁵ Ezi ofa gamir gumazir ekiaba koma Judabar arazibagh fozir gumaziba izava an amir arazir ivinbabar gari. Egha me orasi, boriba Godin Dipenimin miriamin ikia dia ghaze, "Hosana! Devitin Otarimin ziam fi." Kamaghin amizi, me bizir kaba bagha atari. ¹⁶ Egha kamaghin Iesusin azai, "Ni boriba migeir akaba barasi, o?" Ezi Iesus me ikaragha ghaze, "Are, ia ti Godin Akinafarimin ganizir puvati? A ghaze, 'Ni borir iririviba ko otem apavira itibagh amima, me deravira nin ziam fe.'"

¹⁷ Egha me ategha ghua Jerusalem in nguibam ategha Betanin nguibamin ghu, egha kagh akui.

Iesus temer figh mikemezi, a misingi

(Mak 11:12-14 ko 11:20-24)

¹⁸ Egha mizaraghara Iesus dikavigha ua Jerusalem in zui. A zuima, mitiriam an azi, ¹⁹ ezi a tuavir apinimin temer fighin mam in garima, a iti. Ezi a roghira ghua garima, fighin oviziba puvati. A pura dafarir kiniba iti. Ezi Iesus temer kam migia ghaze, "Ni ua ban kogham. Bar puvatigham." Ezi temem maghira misingi.

²⁰ Ezi an suren gumaziba bizir kam in ganigha digavir kuram gamigha, egha ghaze, "Temem manmaghin amigha zuamira misingi?"

²¹ Ezi Iesus kamaghin me ikaragha ghaze, "Ki guizbangira ia migei, ia nighnizir gavgavim ikiva, egh okam nighnighan kogh, egh ia, ki fighin temem gamizir arazim, ia uaghan a damuamin gavgavim iki-am. Egha anarira puvati, ia uaghan mighsiar kam mikim suam, 'Ni dikavigh mangi, uabi isi ongarim mikinigh.' Eghti a ia mikemezir moghin otivam. ²² Egh ia nighnizir gavgavim ikiva God ko mikimiva, ia bizir manaba bagh Godin azangsig, egh ia da iniam."

Judan gumazir dapaniba Iesusin gavgavim bagha an azai

(Mak 11:27-33 ko Luk 20:1-8)

²³ Egha Iesus ghua Jerusalem in otogha Godin Dipenimin miriamin aven gumazamiziba Godin akam men sure gami. Ezi ofa gamir gumazir ekiaba ko Judabar arazibagh fozir gumaziba iza kamaghin an azai, "Ni gavgavir manamin amodoghin bizir kabagh ami? Ezi tina gavgavir kam ni ganingi?" ²⁴ Ezi Iesus me ikaragha ghaze, "Ki azangsizir mam ia damuasa. Ia deravira a ikaraghtima, ki ia mikimam, ki gavgavir manamin amodoghin bizir kabagh ami. ²⁵ Ki Jon bagha ian azai, tina gavgavim Jon ganingizi a gumaziba rue? A ti Godin Nguibamin gavgavir kam ini, o a ti gumaziba dama a ini?"

Ezi me uarira uariv gia ghaze, "E suam, 'An rurim Godin ize,' eghti a ua kamaghin en azaragham, 'Ia manmaghin amigha nighnizir gavgavim Jon damuan aghua?' ²⁶ Eghti e suam, 'Jonin rurim gumazibar ize,' e kamaghin gumazamizibar atiatingi. E fo, me bar Jon migia ghaze, a Godin akam inigha izir gumazir mam." ²⁷ Kamaghin amizi, me Iesus migia ghaze, "E fozir puvati." Ezi Iesus kamaghin me migia ghaze, "Kamaghira, ki uan gavgavim inizir tuavimin, gun ia mikemeghan kogham."

Iesus gumazir mam in otarimning akar isin zuim migei

²⁸ Egha Iesus uam ofa gamir gumazir ekiaba ko gumazir dapaniba kamaghin me migei, "Ia manmaghin nighnisi? Gumazir mam otarir pumuning iti. Egha ghua kamagh otarir avebam migei, 'Otarim, ni datirighin mangi, wainin azenimin aven ingar.' ²⁹ Ezi otarim ghaze, 'Ki aghua.' Egha ua gin, nighnizim giragha ghua ingari. ³⁰ Ezi afeziam ghua otarir dozim kamaghira an azara. Ezi otarim ghaze, 'Ki mangi, ingaram.' Egha gin ghuzir puvati. ³¹ Ezi ia manmaghin nighnisi, otarir kamningin manamra afeziam in akam baragha an gin zui?" Ezi me Iesus migia ghaze, "Otarir avebam." Ezi Iesus kamaghin me migia ghaze, "Ki guizbangira ia migei, gumazir dagiaba isiba ko amizir arazir kurabagh amiba, me ia gafiragha faragha God Bizibagh Ativamin Dughiam in aven zui. ³² Guizbangira, Jon otogha arazir aghuimin tuavim ian aka, ezi ia nighnizir gavgavim an akamin ikian aghua. Ezi dagiaba isir gumaziba ko amizir arazir kurabagh amiba, me nighnizir gavgavim an iti. Ia bizir kam in ganigha uan nighnizibagh irazir puvati, egha nighnizir gavgavim Jonin akamin itir puvati."

Wainin azenimin garir gumazir kurabar akar isin zuim

(Mak 12:1-12 ko Luk 20:9-19)

³³ Egha Iesus gumazir dapaniba ua kamagh me migei, "Ia akar isin zuir kam baragh. Gumazir mam wainin azenimin ingarigha, egha an divazim aghui. Egha wainin oviziba mirmiramin itarim gukuigha azenir dipenimin ingari, eghti ingangarir gumaziba an

† (21:12) Gumaziba Godin Dipenimin miriamin iki bizibagh ivezisi, ofa gamir dagiabar dagh ivezam. Me Rom ko Grighin dagiabar ivezan kogham. Kuaraziba ko bizir me kagh iveziba, da Godin ofa gamir biziba.

iki azenimîn ganam. Egha azenir kam isa gumazir mabar agharim gatigha ghaze, me gîn wainîn dipataba uam a ikaragham. Egha dikavigha nguibar saghon itimîn ghu. ¹³⁴ Ezi wainîn temeba ber dughiam roghîra izezîma, gumazir kam uan ingangarir gumazir maba amadazîma, me wainîn ovizi taba iniâsa ghue. ³⁵ Ezi azenimîn garir gumaziba ingangarir gumazir kaba inigha, mam misuegha, egha mam me a misoghezîma an areme, egha dagîaba mam ginifi. ³⁶ Ezi azenimîn ghuavim gîn ua ingangarir gumazir igharaziba aman-gi. Me aviraseme, egha men dibobonim faragha izezîbagh afira. Ezi wainîn azenimîn garir gumazir kaba kamaghîra uam azenimîn ghuavimîn ingangarir gumazîbagh ami.

³⁷ "Kamaghîn amizîma, azenimîn ghuavim abuan uan otarim amada. Afeziam ghaze, 'Me nan otarimîn akam baragh deragh a damuam.' ³⁸ Puvatî, gumazir kaba otarimîn garî, a izîma, me uarîra uariv gei, 'Gumazir kam izîva uan afeziamîn bizîba bar da inigham. Aria. E a misueghti, an aremegham. Eghti e uari bagh wainîn azenim iniam.' ³⁹ Kamaghîn, me maghîra an suigha, wainîn azenimîn azenan anekunigha, otarim misoghezi an areme.

⁴⁰ "Eghti wainîn azenimîn ghuavim izî manmaghîn gumazir kabar amuam? Ia manmaghîn nighnisi?"

⁴¹ Ezi me a miġia ghaze, "A gumazir kurar kaba puv me misueghti me arimighregham. Eghti an azenim isîva gumazir igharazîbar anigam, eghti wainîn ovizîba iniamîn dughiamîn me a bagh pozim daghuigh a daningam."

⁴² Ezi Iesus kamaghîn men azai, "Ia Godîn Akînarîmîn aven itir osizirîr kabar gani, o puvatî? Osizirîr kaba kamaghîn miġei,

'Kar dipenir akînarî ingangarir gumazîba aghuazîm, a datîrighîn dipenim aterir guarim gava.

Ekiâm uabî arazîr kam gamizîma an oto.

Ezi e an garîma, a bar dera.'

⁴³ "Kamaghîn, kî ia miġei, God Bizîbagh Atîvamin Dughiam, God ia dama a inigh a isîva, gumazamizîr dughîar kamîn aven ikî arazîr aghuîbar amuamîbar aningam. ⁴⁴ Eghti gumazîr manam dagîar kam gîsîn irîghîva, an agharîba dipîrighregham. Eghti dagîar kam gumazîtam gîsîn irîghîva, bar anemîsarîgham." ††

⁴⁵ Ofa gamîr gumazîr ekiaba ko Farîsîba akar isîn zuir kam baregha fo, Iesus akam isa, me gasara. ⁴⁶ Kamaghîn amizî, me an suighasava amuava, egha gumazamizîr avîrîbar gara atîatingî. Me fo, gumazamizîba Iesusîn miġia ghaze, a Godîn akam inigha izîr gumazîr mam.

Poroghamir isar ekiamîn akar isîn zuim

(Luk 14:16-24)

22 Ezi Iesus uam akar isîn zuir mamîn gumazîr dapanîbagh amua kamaghîn me miġei, ² "God Bizîbagh Atîvamin Dughiam matî, atrîvir mamîn otarîm amuimîn ikîasava amîma, an a bagh isar ekîam gamî. ³ Isar dughiam tîghar otîvam, a faraghavîra gumazamizîr mabav ġia ghaze, ia izî. Dughiam otozîma, a uan ingangarîr gumazîba amadî, eghti me mangî gîghamizîr gumazamizîbar diaghti, me izam. Puvatî, gumazamizîr a gîghamizîba, me izan aghua. ⁴ Ezi a uan ingangarîr gumazîr maba amaga, kamaghîn me miġei, 'Ia mangî, gumazîr kî gîghamizîba kamagh me miġim, 'Ia oragh. Kî dagheba tuegha gîfa, nan kaun apurîba kî dav suegha, egha uaghan uan asîzir ekiabav soke. Ezi isamîn bizîba bar gîfa. Ia poroghamîr isar ekîamîn izî.'" ⁵ "Ezi ingangarîr gumazîba ghua akar kamîn gumazîbav gei. Ezi me oraghan aghuagha tintinîbar zui. Mav uan azenimîn zui, mav uan dagîar ingangarîm bagha zui. ⁶ Marazî atrîvimîn ingangarîr gumazîbar suigha, puv me misoghezi me ariaghîre.

⁷ "Kamaghîn amizî, atrîvim puv atarî, egha kamaghîn uan midorozîr gumazîba amada. Ezi me ghua an ingangarîr gumazîbar misoghezîba, me misogha bar me agîvaghava, men nguîbar ekîam gaborozi a isî.

⁸ "Ezi atrîvim uan ingangarîr gumazîbav gei, 'Poroghamîr isamîn dagheba isîgha gîfa. Ezi gumazîr kî gîghamizîba, me gumazîr kuraba, kamaghîn me isamîn ikîan kogham. ⁹ Kamaghîn amizî, ia mangî tuavîr akaba bar dar mangî, egh gumazîr manaba ia me batîvîgh, egh ia men diaghti, me poroghamîr isar kamîn izî.' ¹⁰ A kamaghîn miġemezîma, an ingangarîr gumazîba tuavîba bar dar ghuava gumazamizîba bar me akufa, gumazîr aghuîba ko kuraba sara. Ezi me iza damasava apîazi dipenîm bar izîfa.

¹¹ "Ezi gumazamizîba apîazîma, atrîvim men ganasa aven zui. Egha a ghua gumazîr mamîn garîma, a isamîn izasa adîarîar aghuîtam aruzîr puvatî. ¹² Ezîma atrîvim an azai, 'Namakam, manmaghîn amizî, nî adîarîr aghuîtam aruzîr puvatîgha, puram aven ize?' Ezi gumazîm miġîman asa. ¹³ Kamaghîn amizî, atrîvim ingangarîr gumazîbav ġia ghaze, 'Ia an soroghafarîba îkegh, a isîva azenan mitatemîn anekunîgh. Danganîr mitater kamîn me puvîra tuavara atarîba kuskusî.'

¹⁴ "Ia oragh. God gumazamizîr avîrîbar dei, egha vaghvazîbara a me amîsevîma, me aven zui."

Gumazîba dagîaba Atrîvim Sîsar daningam, o markîam?

(Mak 12:13-17 ko Luk 20:20-26)

¹⁵ Ezi Farîsîba ghua akabav suegha Iesusîn suighasa tuavîba burî. Egha me ghaze, a bizîtam a paza mîkemegham, eghti me an miġîrîgîam baghavîra an suigham. ¹⁶ Egha me uan suren gumazîr maba ko Herotîn gîn zuir darazî amada, ezi me Iesus bagha ghua kamaghîn a miġei, "Tîsa, e fo nî guîzbangîra bizîbav geîr gumazîm. Nî Godîn Arazîbar gumazîbar sure

† (21:33) Wainîn azenimîn miġîrîgîaba, Iesus Aîsaîa 5:1-2în da ini, egha God Israîlba damuamîn akar isîn zuim miġeme. Akar kamîn mîngarîm kamaghîn ghu, God uabî, gumazîr azenimîn in-garîzîm. Ezi Israîlba wainîn azenimîn mîn itî. †† (21:44) Baîbelîn fofozîr gumazîr maba ghaze, akar ves 44în aven itîba, Matyu da osîrîzîr puvatî, tî gumazîr igharazîm gîn da osîrî. Luk 20:18în gan.

gamuava guizbangira me miġei. Ni tavin niġnizim in gin zuir puvati. Akar vamira ni gumazir ziaba itiba, ko gumazir kiniba uaghara, me miġei. ¹⁷ Kamaghin, ni de-
ragh e mikim. Judan araziba manmaghin miġei? E
dagiaba isiva Atrivim Sisar daningtima, arazir kam
Godin damazimin dera, o puvati? Ni manmaghin niġ-
nisi?"

¹⁸ Ezi Iesus men niġnizir kurar kam gifo, egha kam-
aghin me miġei, "Ia gumazir ifavaribagh amiba, ia tiz-
im bagha na gifarasava ami? ¹⁹ Ia gavman ganidir
dagiata nan akagh." Ezi me dagiar mam inigha iza a
ganingi. ²⁰ Ezi Iesus kamaghin men azai, "Kar tinan
nedazim ko tinan ziam?" ²¹ Ezi me ghaze, "Mar Sisar in
nedazim ko an ziam." Ezi a me miġia ghaze, "Kam-
aghira, ia Sisar in biziba Sisar daningiva, egh Godin biz-
iba isi, God daning."

²² Ezi me miġirigiar kam baregha digavir kuram
gamigha, egha anetegha ghue.

Sadyusiba gumazir aremegha ua dikavizibar arazim bagha Iesusin azai

(Mak 12:18-27 ko Luk 20:27-40)

²³ Ezi aruer kamra, Sadyusiba Iesus bagha ize.
Sadyusiba ghaze, gumazir aremeziba ua dikavir pu-
vati. Egha me kamaghin Iesusin azai, ²⁴ "Tisa, Moses
kamaghin mikeme, Gumazir manatam boriba pu-
vatigh aremeghti, an aveghbuatam an amuim inigh an
ikiti, amizir kam boriba bati, eghti an aveghbuamin
ikizim kuvaremeghan kogham. ²⁵ Ezi fomira aveghbuar
7 pla, en tongin ike. Men avebam amuimin ikiava borit-
am inizir puvati, egha areme. Kamaghin amizi, an
dozir mam an amuim inigha an iti. ²⁶ Ezi an dozir kam
uaghan boritam inizir puvatigha areme. Ezi aning in
dozir mizekim ko an gin iziba kamaghiram ami. ²⁷ Egha
me bar aremegha gifa, ezi abuan amizir kam uaghan
areme. ²⁸ Kamaghin ni e mikim, gumaziba ua
dikavamin dughiamin, amizir kam tinan amuimra? Ni
niġnigh, me bar an ike!"

²⁹ Ezi Iesus me ikarvagher kamaghin me miġei, "Ia
Godin Akinafarimin itir akam gifozir puvati, egha ia
uaghan Godin gavgavim gifozir puvati. Kamaghin, ia
paza miġei. ³⁰ Gumazamizir aremeziba ua dikavamin
dughiamin, paba amuibar ikian kogham, uaghan me
amuiba isi pabar arighan kogham. Me enselbar min
Godin Nguibamin ikiam.

³¹ "Ezi ki ua dikavamin dughiam bagh ian azangasa.
Ia ti God ia mikemezir akar kamin ganizir puvati, o? A
ghaze, ³² 'Ki Abraham ko Aisak ko Jekopin God.' God
gumazir nivafizir ariagheribar God puvati, a gumazir
duar angamra itibar God."

³³ Ezima gumazamiziba an akar kam baregha digavir
kuram gami.

Godin arazir faraghavira itim

(Mak 12:28-31 ko Luk 10:25-28)

³⁴ Farisiba orazima, Iesusin miġirigiaba Sadyusibagh
amizima, me mikiman ibura. Ezi me uari akuvaghera a
bagha izi. ³⁵ Me ko izir gumazir mam, a Judabar araz-

ibagh fo. Egha a Iesus basamasa kamaghin an azai,
³⁶ "Tisa, Godin arazir manamra maba bar dagh afira
egha faraghavira iti?"

³⁷ Ezi Iesus kamaghin a miġia ghaze, "Ni uan God,
nin Ekiam, bar a gifongegh, egh ni uan navir averiam
ko uan duam ko uan niġnizim in, uan God gifongegh.
³⁸ Kar arazir bar ekiam, egha a mabar a faraghavira iti.
³⁹ An girara itim, bar an mirara. A kamakin: ni uabira
uabi gifongezzi moghin, gumazamizir igharazibagh
ifongegh. ⁴⁰ Moses Osirizir Araziba ko Godin akam
inigha izir gumazibar akaba, da bar arazir kamning
gisin tu."

Iesus God Uam E Iniasa Misevezir Gumazim bagha Farisibar azai

(Mak 12:35-37 ko Luk 20:41-44)

⁴¹ Farisiba uari akuvaghera ikiav itima, Iesus men azai,
⁴² "Ia God Ua Gumazamiziba Iniasa Misevezir Gumaz-
im, manmaghin a ginighnisi? A tinan otarim?" Ezi me
an miġia ghaze, "A Devitin Otarim."

⁴³ Ezi Iesus kamaghin men azai, "Manmaghin amizi,
Godin Duam niġniziba Devit ganidima, Devit gumazir
kam 'Ekiam' a gati, egha Devit kamaghin miġia ghaze,
⁴⁴ 'Ekiam, nan Ekiam kamaghin a miġei,
"Ni nan agharir guvim daperagh, egh na ko atriv-
imin ikiam.

Egh mangi dughiar ki nin apaniba,
me damighti me nin apengan ikiam."'
⁴⁵ Eghti ia niġnigh, Devit uabi gumazir kamin miġia
ghaze, a nan Ekiam. Ezi manmaghin, gumazir kam ua
Devitin Otarimin min iti?"

⁴⁶ Ezi men tav bar Iesus ikarvaghan buraghburaki.
Egha me aruer kamin ikegha ghua ua gin bizitam
bagha an azangan atiati.

Farisiba ko Judan arazibagh fozir gumaziba arazir kurabagh ami

(Mak 12:38-39 ko Luk 11:43 ko 11:46 ko 20:45-46)

23 Ezi Iesus gin gumazir aviriba ko an suren gu-
mazibagh eghari. ² Egha kamaghin miġei, "Ju-
dan arazibagh fozir gumaziba ko Farisiba, me Moses in
danganim inigha me Moses Osirizir Araziba ia geghari.
³ Kamaghin amizi, me ia miġeir akaba, ia da baragh
dagh eghari moghin ia damu. Egh me amir araziba ia
men gin mangi dar amuan marki. Me miġirigiar bar
aviribagh amua egha uari dar gin zuir puvati. ⁴ Me ka-
maghin amua, mati me bizir bar osimtiziba isava gu-
mazibagh isaghpuima, ezi me da ateran buraghburasi.
Egha me tong uan dafarpuzitam in men akurvaghan
niġnizir puvati.

⁵ "Arazir me amiba, me uarir ganasa oda dagh ami.
Me Godin Akar maba, uan daveriaba ko guaghavivar
da osirigha, egha dagh amizi, da bar ekefe, ezi me da
azui. Egha korotiar apinir sazir bar ruariba, me da azui.
Egha ghaze, e arazir kamin me uari akakagh suam, e
guizbangira Godin akabar gin zui. ¹⁶ Egha isar ekiabar

† (23:5) God ko miġeir daveriaba, kar Judaba akinafarir dozibar
Godin akar maba osiri, egha da isava mitarir nguzir mabagh aghui.

me danganir ziaba itiba isava, God ko migeir dipenibar danganir faragha itibar apiaghiri. ⁷ Egh me biziba amadir danganibar mangiti, gumazamiziba 'Tisaba' me darigh, men ziaba fasa me bar akonge.

⁸ "Kì ghaze, gumazitam ia 'Tisa' a darighan marki. Bar marki. Ian tisan bar vamira, ia bar aveghdiariba. ⁹ Egh ia nguazimìn kagh gumazitam 'Afeziam' a darighan marki. Ian Afeziar bar vamira, a uan Nguibamin iti. ¹⁰ Egh me 'Gumazir Dapanim' ian tav darighan marki. Ian Gumazir Dapanir vamira iti, a Gumazir God Uam E Iniasa Misevezim. ¹¹ Ian gumazir ekiaba pura ian ingangarir gumazibar min iki. ¹² Te uarira uan ziaba fe, God me abiraghti, me apengan ikiam. Eghti te apengan iti, God me feghti me ziar ekiaba iniam."

Iesus Judan arazibagh fozir gumaziba ko Farisiba men arazir kurabar gun me migei
(Mak 12:40 ko Luk 11:39-52 ko 20:47)

¹³ Egha Iesus ua kamaghin migei, "Ia Judan arazibagh fozir gumaziba ko Farisiba, Iavzika, ia bar ikuvigham! Ia ifavaribagh amir gumaziba! Ia God Bizibagh Ativamin Dughiamin tiam asarazi, gumazamiziba azenan iti. Egha ia uaghan aven mangan aghua. Ezi gumazamiziba aven mangasava amima ia men tuaviba apiri. †

¹⁵ "Ia Judan arazibagh fozir gumaziba ko Farisiba, Iavzika! Ia bar ikuvigham! Ia ifavaribagh amir gumaziba! Ia ongariba ko nguazir igharaziba bar dar ghua, suren gumazir vamira iniasa ruiagha arui. Eghti ia gumazitam batogh Judabar arazibar a geghanti, eghti a ian nighnizibar gin mangi, egh a bar ian mirara uaghan helin mangam. Ia a damightima, a bar ia gafiragh arazir kurabar amuam.

¹⁶ "Ia damazir okaviriziba, egha ia gumazir igharaziba tuavim men akakaghasa! Iavzika, ia bar ikuvigham! Ia kamaghin gumazibar sure gamua ghaze, 'Gumazir manam guizin mikimsiva, Godin Dipenimin akakagh mikimti, an araziba pura bizim. Egh gumazir kam guizin mikimsiva, golin Godin Dipenimin aven itibar akakagh mikimti, kar a guizbangira migei, egha a mikemezir arazimin gin mangi, a damu.' ¹⁷ Ia gumazir onganir damazir okaviriziba, tizim Godin damazimin ekefe? Ti gol, o ti Godin Dipenim? Ia fo, golin kam Godin Dipenimin aven iti, egha tuavir kam in golin kam Godin bizimin oto. ¹⁸ Egha ia uaghan kamaghin men sure gamua ghaze, 'Gumazitam uan migirigiabar amuti da guizin otivsi, altan akakaghti, an migirigiaba pura biziba. Eghti gumazim altan itir ofabar akakagh

Egha da isava uan agharir ikiribagh aghui, egha maba isava uan guabagh afe. Kisim Bek 13:9 ko 13:16 ko Lo 6:8 ko 11:18, dar gan. Judaba uaghan Akinafarim Namba 15:37-41 in garava sazir otevilla uan korotiabagh itui. Iesus Judabar arazibagh fozir gumaziba ko Farisiba migia ghaze, me daveriar ekiaba aghuigha, egha sazir ruariba azui, egha uari akakagha ghaze, e guizbangira Godin akabar gin zui. Kar me uarir ganasa odava arazir kabagh ami. † (23:13-14) Fozir gumazir maba ghaze, akar kamnagh uaghan kagh ikiam. A kamakin, "Ia Judan arazibagh fozir gumaziba ko Farisiba, Iavzika. Ia gumazir mizer pumuning itiba, ia amizir paba ovengezibagh ifarava men dipenibar okiava, oda migirigiabar bar ruariba God ko dagh ami. Kotiamin Dughiamin ia bar ikuvigham." Ni Mak 12:40 in gan.

mikimti, kar a guizbangira migei, egh a mikemezir migirigiabar gin mangi. ¹⁹ Ia damazir okaviriziba, bizir manam Godin damazimin ekefe, ti altan itir ofaba, o alta uabi? Ia fo, ofaba altan iti, egha tuavir kam in ofan kam Godin bizimin oto. ²⁰ Eghti kamaghin, gumazim guizbangira mikimsiva altan akakagh mikimti, an migirigiaba alta ko altan ofaba virara aning in akakasi. ²¹ Egh gumazim guizbangira mikimsiva Godin Dipenimin akakagh mikimti, an migirigiaba Godin Dipenim, ko Godin uan Dipenimin aven itim, virara aning in akakasi. ²² Eghti gumazitam guizbangira mikimsiva Godin Nguibamin akakagh mikimti, an migirigiaba Godin atrivir dabirabim, ko Godin uan atrivir dabirabim gaperazim, uaghara aning in akakasi.

²³ "Ia Judan arazibagh fozir gumaziba ko Farisiba, Iavzika, ia bar ikuvigham! Ia ifavaribagh amir gumaziba! Ia isingtizim daghebagh anidir zuravarir 10 plan dafaribar aghava, egha dafarir vamira God ganidi. Egha Moses Osirizir Arazibar aven itir arazir ekiaba ataghrasi. Ia, gumazamiziba deragha me gamir arazim, ko arazir apangkuvim itiba, ko nighnizir gavgavim Godin itir arazim, ia da gin amadi. Ia faragh arazir ekiar kabar gin mangi dar amu, egh uaghan arazir dozir ia amiba sara, uaghan dar amu. ²⁴ Ia damazir okaviriziba, egha gumazir igharaziba tuavim men akakaghasa! Ia mati, gumazim sibaba diparsizimin itima, a bar deravira gara da isa da makuri. Ezi asizir ekiam kamel, a diparsizimin aven itima, an an garir puvatigha, a tui.

²⁵ "Ia Judan arazibagh fozir gumaziba ko Farisiba, Iavzika! Ia bar ikuvigham! Ia ifavaribagh amir gumaziba! Ia bar deraghavira kapba ko itaribar azeniba rue, ezi dar aven itir dagher kaba bar izifa. Ia, okimakiar araziba ko uarira uarigh nighnizir arazibar tuavimin, dagher kaba ini. ²⁶ Ia Farisiba, ian damaziba okafi! Ia faraghvira kapbar averiaba ruegh, eghti dar otighinaba uaghan zuegham.

²⁷ "Ia Judan arazibagh fozir gumaziba ko Farisiba, Iavzika! Ia bar ikuvigham. Ia ifavaribagh amir gumaziba! Ia mati, me matmatiam penin ghurghurim a gaghui, ezi azenan matmatiamin ganganim bar dera. Ezi an aven gumazir kuabar aghariba ko bizir kuriba bar izifa. ²⁸ Ia uaghan kamaghin iti. Me azenan ian gara ghaze, ia gumazir aghuiba. Ezi ifavarir araziba ko arazir bar kuraba, guizbangira ian navir averiabagh izifa."

²⁹ Egha Iesus migia ghua ghaze, "Ia Judan arazibagh fozir gumaziba ko Farisiba, Iavzika! Ia bar ikuvigham! Ia ifavaribagh amir gumaziba! Ia, fomira itir Godin akam inigha izir gumaziba, men moziba deraghvira dar kirmigha, egha gumazir arazir aghuibagh amizibar moziba deraghavira dar adiaribagh ami. ³⁰ Egha kamagh uariv gei, 'E ti uan inazibar dughiamin ikia, egha ti men akuragha Godin akam inigha izir gumazibav soghezir puvatighai.' ³¹ kamagh migia uari akakagha ghaze, 'E Godin akam inigha izir gumazibav soghezir gumazibar boriba!' ³² Aria, mangi, ia uan inaziba amu-ataghezir arazir kuraba, bar da gifagh!

³³ "Ia kuruziba! Ia dabilirizir anababa! God uan kotin aven ian araziba tuisighiva, ia isi helin avir ekiamin ia amangam! Ia man tuavitamin angi, helin avim gitagham? Bar puvatigham!

³⁴ "Kamaghin amizima, ia oragh, ki ia bagha Godin akam inigha izir gumaziba, ko gumazir nighnizir aghuiba itiba, ko gumazir Godin Akinafarim itir arazibagh foziba, me amangam. Eghti ia men tarazi misoghti me arimighiram, egh tarasi isiva temer ighuvibagh afugham, egh tarazi ian God ko migeir dipenibar aven benibar me fozorogham. Egh ia uan nguibar ekiabar me batogh men gin tighti, me ari nguibar igharazibar mangam. ³⁵ Eghtima arazir aghuibagh amir gumaziba bar, me misoghezir gumazibar izevir kuram, ia a iniam. Gumazir aghuibav sozira arazir kam, gumazir aghuim Abelin dughiamin ikegha, iza Berekian otarim Sekarain dughiamin tu. Gumazir kam, ia Godin Dipenim ko ofa gamir danganim tizimin ia a misoghezi an areme, ezi iarara izevir kuram uan arazir kuram bagh a iniam. ³⁶ Ki guizbangira ia migei, arazir kurar kabar izevir kuram, a datirighin itir gumazamiziba me bativam."

Iesus Jerusalem in apangkufi

(Luk 13:34-35 ko 19:41-44)

³⁷ Egha Iesus migia ghua ghaze, "Oio, ia Jerusalem adarazi, ki ian apangkufi! Ia Godin akam inigha izir gumazibav sozi me ariaghiri, egha God ia bagha amadir gumaziba, ia dagiaba isa, me ginivi, me ariaghiri. Dughiar aviribar ki ian boriba akuv me mughasa, mati tuarir amebam uan avizimingin nguziba avarazi moghin, ki ia damuasa. Ezi ia na bagh izan aghua. ³⁸ Ia oragh! Ian nguibam, God anetaki, ezi a nguibar soriam gava. ³⁹ Ki guizbangira ia migei, ia ua nan ganam kogh, kamaghira iki mangi dughiar ia suam, 'God uan ziamin gumazir kam anemada! God deragh a damu!'"

Iesus ghaze, Godin Dipenim akarighrigham

(Mak 13:1-2 ko Luk 21:5-6)

24 Egha Iesus Godin Dipenimin miriam ategha azenan zuima, an suren gumaziba a bagha izi. Egha me Godin Dipenim an akakasi. ² Ezi an akar kam in me migei, "Ia Dipenimin itir bizir aghuir kabar gari? Ki guizbangira ia migei, dagiar kaba, gumaziba bar da pueghti da bar moghira dagh iregham. Eghti tam tam gisin ikeghan kogham." †

Iesus ghaze, osimtizir aviriba gin otivam

(Mak 13:3-13 ko Luk 21:7-19)

³ Egha Iesus ghua Olivin Mighsiamin aperaghav itima, an suren gumaziba uarira iza kamaghin an azai, "Ni e mikim, bizir kaba dughiar manamin otivam? Arazir manamnagh faragh otoghti, e fogh suam, 'Ni ua izam, eghti nguazir kam uaghan givam?'"

† (24:2) *Kar Matyu osirizir Iesusin migirigiar ruarir abuananam (4 pla faragha gifa). Akar kaba, da 24:2-25:46in iti. Da nguazim givamin dughiamin arazibar gun migei.*

⁴ Ezi Iesus me ikaragha kamaghin me migei, "Ia uari bagh deraghvira gan, gumazitam izi ia gifaran marki. ⁵ Kamaghin amizi, gumazir bar aviriba izi, nan ziam isiva uari gasi suam, 'Kirara, ki Gumazir God Gumazamiziba Ua Me Iniasa Misevezim.' Egh me gumazamizir aviribagh ifaram. ⁶ Eghti ia roghira itir midorozir ekiabar niginiba baragh, egh saghon itir midorozir ekiabar akaba baragham. Egh ia digavir kuram damuan marki. Arazir kaba otivam, eghti nguazir kam givamin dughiam tighar izam. Eghti ia roghira itir midorozir ekiabar niginiba baragh, egh saghon itir midorozir ekiabar akaba baragham. Egh ia digavir kuram damuan marki. Arazir kaba otivam, eghti nguazir kam givamin dughiam zuamira otoghan kogham. ⁷ Kantrin manin itir darazi dikavigh kantrin igharazimin itir darazi ko misogham. Eghti atrivir manin adarazi dikavigh atrivir igharazimin adarazi ko misogham. Danganir mabar dagheba bar puvaratightima, gumazamiziba mitiri-amra ikiam. Eghtima mikimkiziba uaghan otivam. ⁸ Osimtizir kaba mati, amizim otasa faraghavira mizazim barazi moghin.

⁹ "Dughiar kam in me ian suighiva osimtiziba ia darighiva ia misoghti, ia arimighiram. Eghti gumazamiziba bar nan ziam bangin ian aghuagham. ¹⁰ Egh dughiar kam in gumazamizir aviriba, me uan nighnizir gavgavir nan itim ategham. Egh pazi uarira uari damuva, uari isiva apanibar agharim darigham. ¹¹ Eghti akar ifavarim akurir gumazir aviriba otivigh, gumazamizir aviribagh ifaram. ¹² Eghti arazir kuraba bar izivaghti, kamaghin gumaziba uarigh ifongezir arazim, givagham. ¹³ Eghti tina arazir kabar tongin gavgavigh iki, mangi dughiar nguazir kam givaghamim otoghti, God uam a iniam. ¹⁴ Eghti God Bizibagh Ativamin Dughiamin akar aghuir kam, me a inigh a isiva nguazimin itir gumazamiziba bar me mikimtima, me a baragham. Eghtima gin nguazir kam givamin dughiam otivam."

Iesus ghaze, bizir bar kuram otogham

(Mak 13:14-23 ko Luk 21:20-24)

¹⁵ Egha Iesus migia ghua kamagh migei, "Ia gantima, bizir bar kurar God ifongezir puvatizim, Godin Dipenimin aven ikiam. Fomira Godin akam inigha izir gumazim Daniel bizir kam in gun mikeme. (Gumazir osizir kam in garim, a deraghvira nighnigh egh a gifogh.) ¹⁶ Dughiar kam in Judian Distirighin itir gumazamiziba ari danganir mighsiabar mangi. ¹⁷ Egh gumazir manam dipenimin pin itir avughsazir danganimin ikegh, nguazimin magiri, egh uam aven mangi uan bizitam inisi nighnighan marki. ¹⁸ Egh gumazir manam azenir ekiamin ikegh, egh uamategh dipenimin mangi uan azenan azuir korotiam inian marki. ¹⁹ Ia naviba adair amiziba ko boriba oteba apir amebaba Iavzika! Dughiar izamin kaba bar ian ikuvigham! ²⁰ Ia amozimin dughiam ko Sabatin dughiatamin aran aghuaghiva, uari bagh Ekiam ko mikim. ²¹ Dughiar kam in osimtizir bar ekiam otivam, nguazim igiamra otozir dughiamin ikegha iza datirighin itir dughiamin tu, osimtizir kamaghin ititam fomira otozir puvati, egh gin tam kam-

aghin uam otivan kogham. ²² Egha God uan gumazamizir misevezibagh nighnigha, egha dughiar kurar kamın dughiar maba aghorezi, da mong otefe. A ti dar aghorezir puvatizi, gumazamiziba bar ariaghreghai.

²³ "Eghti gumazitam dughiar kamın kamaghın ia mikimam, 'Ia gan, God Gumazamiziba Ua Me Iniasa Misevezir Gumazim, a kagh iti,' o 'a muna munagh iti,' ia gumazir kamın akam baraghan marki. ²⁴ Gumazitaba iziva ia gifar suam, 'Kirara, God Gumazamiziba Ua Me Iniasa Misevezir Gumazim,' o 'ki Godin akam inigha izir gumazir mam,' egh me mirakelin bar ekiaba koma digavir kuram gamir arazibar amuti da otivam. Me kamaghın ifonge, me gumazamiziba bar me gifaraghti, me onanigham. Egh me gavgavim iki, uaghan God ua bagha misevezir gumazamiziba, me uaghan me gifarasa. Kamaghın me mirakelin kabar amuam. Egh dughiatava me me gifarsi damuva avegham. ²⁵ Ia oragh! Bizir ki faragha ia mikemeziba, da otivam.

²⁶ "Kamaghın amizi, me ia mikim suam, 'Ia gan. A muna gumaziba itir puvatizir danganimın iti,' eghti ia mangan marki. Egh me suam, 'Ia gan. A kara, dipenir kamın aven modoghav iti,' ia men akam baraghan marki. ²⁷ Ia fo, onimarim taghtagha, an angazangarim aruem anadi naghın ikegha nguazim bar anevaragha ghua aruem ghuaghiri naghın tu. Eghti Gumazibar Otarim ua izamin arazim, uaghan kamaghıram otivti, nguazimın itir darazi bar an ganam.

²⁸ "Danganir manam gumazir kuam irıghav iti, a gisirara isaba uari akufi, eghti gumaziba fogham, kuar mam kagh iti. Kamaghıra, Gumazibar Otarim izıtıma, gumaziba bar an ganam."

Iesus ghaze, Gumazibar Otarim gın izam

(Mak 13:24-27 ko Luk 21:25-28)

²⁹ Egha Iesus migıa ghua ghaze, "Osımtızir ekiar kaba otivigh gıvaghı,

'Aruem mitategham,

eghti iakinim isiraghan kogham,

eghti mikoveziba overiamın asıghıram,

overiamın itir bizir gavgavıba bar uarıra uari sıvagh-sıvagh,

uan danganıba ataghragham.'

³⁰ "Eghti, Gumazibar Otarim izamin dughiam, an arazarazim overiamın otivıtıma, nguazimın itir nguıba-ba bar aziam. Dughiar kamın gumazıba gantı Gumazıbar Otarim ghuarıabagh ısın iki, uan gavgavir ekiam koma angazangarir ekiam sara izam. ³¹ Eghti sıgham bar pamten arangtı, a uan enselba amadaghtı, me mangı nguazim ko overiamın danganıba bar dar mangı, a ua bagha misevezir gumazamizıba akuvam, egh enselba nguazimın otevíba bar, me akuvaghıva, men aku a bagh izam."

Iesus ghaze, ia temer fıghın gan fogh

(Mak 13:28-31 ko Luk 21:29-33)

³² Egha Iesus migıa ghua kamaghın mıgei, "Temer fıghın aguaba ua diz murtı, ia fogh suam, amozimın dughiam roghıra ize. Ia temer fıghın gan nıghnızim ini-

am. ³³ Kamaghıra ia bizir kabar gantı da otivtı, ia fogh suam, Gumazıbar Otarim a ua izamin dughiam roghıra ize. A tiar akamın tughav iti. ³⁴ Kı guızbangıra ia mıgei dughiar kamın itir gumazamizir kaba ikivıra ikıtı bizir kaba bar otivam. ³⁵ Overiam ko nguazim gıvaghıam, eghti nan mıgırıgıatam gıvaghın kogham."

Iesus ghaze, a ua izamin dughiam, tav a gıfızir puvatı

(Mak 13:32-37 ko Luk 17:26-30 ko 17:34-36)

³⁶ Egha Iesus migıa ghua ghaze, "Bizir kı ia mıgeir kaba otivamin dughiam, tav a gıfızir puvatı. Enselın Godın Nguıbamın itıba ko Godın Otarim uaghan fızir puvatı. Afezıam bar uabıra fo. ³⁷ Ezi bizir Noan dughıamın otıvızıba, da uaghan Gumazıbar Otarim izamin dughıamın otivam. ³⁸ Dıpar ekiar nguazim bar anevarazim tıghar izamin dughıamın, gumazamizıba apava, dıpar onganıba apava, egha amuıba ko pabar iti. Me kamaghın amua ikiav itıma, Noa kurımın aven ghı. ³⁹ Me bizir me batıvamin tam gıfızir puvatı, egha pura ikiav itıma, aperiar ekiam otogha bar me avaragha me avıgha ghue. Gumazıbar Otarim izamin dughıam, uaghan kamaghırıma otivam. ⁴⁰ Gumazir pumuning azenımın ikıtı, God tav inıghtı, tav ikıam.

⁴¹ Amızir pumuning bretbar amusı flaua mırmırıva ikıtı, God tav inıghtı, tav ikıam.

⁴² "Kamaghın amızı, ia deragh gan iki. Ian Ekiam izamin dughiam, ia a gıfızir puvatı. ⁴³ Ia arazir kam gınıghnıgh. Gumazir manam, okımakıar gumazıba dımagarımın izava an dipenim akarasava amıma, a men dughıam gıfogha, egha men arafa. Egha me ataghızı me an dipenim akarızir puvatı. ⁴⁴ Kamaghıra, ia uaghan aravagh iki gan. Guızbangıra, dughıar ia Gumazıbar Otarim mızuaman koghamım, a dughıar kamram otogham."

Ingangarir gumazir aghuım ko ingangarir gumazir kuramın akar ısın zuım

(Luk 12:42-46)

⁴⁵ Egha Iesus migıa ghua kamaghın mıgei, "Ingangarir gumazir manamra nıghnızir aghuıba ikıa deravıra uan ingangarım gamı? An gumazir ekiam a damutı, a ingangarir gumazir ıgharazıbar ganam. Egh dughıar an gumazir ekiam ifongezımın, a dagheba ısı ingangarir gumazıbar anıngam. ⁴⁶ Ingangarir gumazir kam ingara itıma, an gumazir ekiam izava a batogha an ingangarir kamın garıma, gumazir kamın navır averıam bar an dera. ⁴⁷ Ezi kı guızbangıra ia mıgei, ingangarir gumazir kamın ekiam a damıghtıma, an an ingangarir gumazir mabar ekiamın ikıva an bızıba bar dar ganam. ⁴⁸ Eghti ingangarir gumazir kam guızbangıra ikuvıgh, egh kamaghın nıghnıgham, 'Nan ekiam zuamıra ızeghan kogham.' ⁴⁹ Egha uaghan a ko ingarir darazı mısoğhıva, dıpar onganıbar amıva, gumazir dıpar onganıba apıba ko ikıam. ⁵⁰ Eghti an ekıam, dughıar an ingangarir gumazim a bagha garır puvatızımın, an otogham. A dughıar a fızir puvatızımın uamategham. ⁵¹ Ingangarir gumazir kamın gumazir ekiam bar pazav, a damıgh, ıvezir bar kuram a

daningam. Egh a isiva ifavaribagh amir gumazibar tongin anetigham. Eghti a danganir kamın ikıva, arang atariba kuskugh ikivıra ikiam.”

Iesus 10 plan guivir igiabar akar isin zuim migei

25 Egha Iesus migia ghua Gumazibar Otarim ua izamin dughiam migei, “God Bizibagh Ativamin Dughiam mati, guivir igiar 10 plan eghaghanimin min mangam. Gumazir mam igiamra amuimin ikiasa izi. Ezi guivir igiar maba uan lamba inigha tuavimin anapusa zui. ² Men 5 pla, nighnizir aghuiba itima, 5 pla nighnizir aghuiba puvati. ³ Egha 5 plan nighnizir aghuiba itir puvatiziba, uan lamba isa, da bagha borer taba inizir puvati. ⁴ Ezi guivir igiar nighnizir aghuiba itiba, uan lamba isa, egha uaghan borem itir misevir maba sara, ini. ⁵ Ezima gumazir amuimin ikiamim zuamira izezir puvati, ezi guivir kaba pariam men azima, me akui.

⁶ “Ezi dımagarir arizimin gumazir mam dia ghaze, ‘Gumazir amuimin ikiamim, a roghıra izi. Ia izi, e mangı, tuavimin a batogh a ko izam.’ ⁷ Ezi guivir igiar kaba dikavigha uan lambar kiri. ⁸ Ezi guivir nighnizir aghuiba puvatiziba, nighnizir aghuim itibar aza ghaze, ‘En lamba mungasava ami. Kamaghın, ia borer taba e daning.’ ⁹ Ezi nighnizir aghuim itir guiviba, me ikarvagh kamaghın migia ghaze, ‘Puvatigham! Borem bar en tughatighan kogham. Ia mangı, borer amadir danganitamın uari bagh tabagh ivesegh.’ ¹⁰ Ezi guivir nighnizir aghuiba puvatizir kaba ghuezima, gumazir amuimin ikiamim oto. Ezi guivir boreba itiba, a ko isar ekiam bagha dipenimin aven ghue. Ezi gumaziba tiam asara.

¹¹ “Ezi gin guivir ghueziba uamategha iza kamagh migei, ‘Ekiam! Ekiam, ni izi e bagh tiam kuigh.’ ¹² Ezi a me ikarvagh kamaghın migei, ‘Ki guizbangıra ia migei, ki ia gifozir puvati.’”

¹³ Egha Iesus ghaze, “Kamaghın, ia deraghavıra gan. Ian Ekiam, aruem ko dughiar ia fozir puvatizimin, an otogham.”

Ingangarir gumazibar dagiaba inizimin, akar isin zuim (Luk 19:11-27)

¹⁴ Egha Iesus migia ghua kamaghın migei, “God Bizibagh Ativamin Dughiam mati, gumazir mam nguibar saghon itimin mangasava ami moghın. Gumazir kam uan ingangarir gumazibar diazi me izima, a uan biziba isi, me danightima, me a bagh dar ganam. ¹⁵ A gumazibar araziba ko gavgavibar gara, dagiaba tuiragha da isa me ganingı. A mav 5,000 Kina a ganıga, mav 2,000 Kina a ganıga, mav 1,000 Kina a ganingı. A kamaghın amigha ghu. ¹⁶ A ghuzima, gumazir 5,000 Kina in izim maghıra an ingara, 5,000 Kinan mam dagh isin uam a ini. ¹⁷ Ezi gumazir 2,000 Kina in izim kamaghıra amua, uaghan 2,000 Kinan mam dagh isin uam a ini. ¹⁸ Ezi gumazir 1,000 Kina in izim ghua mozim okoregha uan ekiamın dagiaba isava mozim gatigha egha da modo.

¹⁹ “Ezi gumazir ekiam dughiar ruarimin saghon ikegha uamategha ize. Egha uan ingangarir gumazibar ingangaribagh fofoghasa men dei. ²⁰ Ezi gumazir 5,000 Kina in izim, 5,000 Kinan mam a dibagha, a inigha iza kamaghın migei, ‘Ekiam, ni 5,000 Kina na ganingı. Ni ge, ki dagiar ingangarim gamua, 5,000 Kinan mam dagh isin uam a ini.’

²¹ “Ezi an ekiam kamaghın a migei, ‘Ni ingangarir gumazir aghuim, ni ingangarir aghuim gami. Ni bizir doziba deravıra dar gari. Kamaghın amizima, ni ingangarir ekiabar ganasa, ki ifonge. Ni izi uan ekiamın isamin aven iki, egh a ko bar akuegham.’ ²² Ezi gumazir 2,000 Kina in izim iza kamaghın migei, ‘Ekiam, ni 2,000 Kina na ganingı. Ni ge, ki dagiar ingangarim gamua, 2,000 Kinan mam dagh isin uam a ini.’ ²³ Ezima an ekiam kamaghın a migei, ‘Ni ingangarir gumazir aghuim, ni ingangarir aghuim gami. Ni bizir doziba deravıra dar gari. Kamaghın amizima, ni ingangarir ekiabar ganasa, ki gifonge. Ni izi, uan ekiamın isamin aven iki, egh a ko bar akuegham.’

²⁴ “Ezi gumazir 1,000 Kina in izim uaghan izava, egha kamaghın migei, ‘Ekiam, ki fo, ni gumazir apanguviba puvatizim. Ni gumazir igharaziba oparir azeniba, ni uaghan daghebagh tui. Egha gumazir igharazim dagher oviziba akurima, ni uaghan pura dar aghafi. ²⁵ Kamaghın amizi, ki atiatingı, egha nin 1,000 Kina inigha ghua nguazir mozim gatigha egha da modo. Nin dagiabar kara.’

²⁶ “Ezi an ekiam a ikaragha kamaghın a migei, ‘Ni ingangarir gumazir kuram! Ni gumazir amirizim. Ni na gıfo, ki gumazir igharaziba oparir azenibar daghebagh tui. Egha uaghan gumazir igharazim dagher oviziba akurima, ki uaghan pura dar aghavam. ²⁷ Ezi ni tizim bagha nan dagiaba isava, dagiabar ingaribagh amir dipenitam gatizir puvati? Eghti ki ua izıva, uan dagiaba inıva dagiar igharazitaba dagh isin da inıam. ²⁸ Kamaghın amizi, ia ada 1,000 Kina inıgh, a isıva 10,000 Kina itir gumazim daningıgh. ²⁹ Arazim kamaghın iti, gumazir biziba itiba, ki ua taba me daningam. Egh gumazir biziba puvatiziba, bizir vaghvazir me itiba ki uaghan me dama, da inıgham. ³⁰ Ezi ingangarir gumazir bar kurar kam, ia a isi, azenan itir danganir mitatemın anekunıgh. Danganir kamın me puvıra tuangi va arang, atariba kuskugh ikiam.’”

Gumazibar Otarim, gumazamiziba bar me isi uan kotiamın aven men araziba tuisıgham

³¹ Egha Iesus migia ghua kamaghın migei, “Gumazibar Otarim, Atrivimin min otogh uamategh uan enselba bar me ko izıva, egh uan atrivir dabirabim daperagham. ³² Eghti nguazimin itir gumazamiziba bar izıva an guamin uari akuvagham. Eghti a me tuiragh, egh bizir pumuning damuam, mati sipsipbar garir gumazim sipsipba isava, bizir mamın me amaga, memeba bizir mamın me amadi. ³³ A sipsipba isi agharir guvimin da amang, egh memeba isi agharir ikiriamın amangam. ³⁴ Egh Atrivim kamaghın agharir guvimin itir gumazamizibav kimam, ‘Ia izi, nan Afeziam deragh

† (25:3) *Israelin adarasi olivin borem isava, uan lambagh ruava dagh aboi, me en min karasin lambagh aboir puvati.*

ia damuasa ifonge! Ia iziva, danganir Afeziam fomira ia bagha inabazim inigh, a nguazir kam otozir dughiamin a ia bagha danganir kam akiri. ³⁵ Ki faragha mitiriam nan azima, ia dagheba na ganingi; ezi kuarim nan pirima, ia dipam na ganingi; ezi ki nguibar igharazimin gumazimin min itima, ia na inigha uan dipenimin ghu; ³⁶ ezi ki bibiamra itima, ia korotiaba na ganingi; ezi ki areima, ia nan akurvasi; ezi ki kalabusin itima ia iza nan gari. Kamaghin, ia aven izi.'

³⁷ "Eghti gumazamizir aghuiba kamaghin a ikaragham, 'Ekiam, dughiar manamra, mitiriam nin azima, e dagheba ni ganingi? Ezi dughiar manam, kuarim nin pirima, e dipam ni ganingi?' ³⁸ Ezi dughiar manam, ni nguibar gumazir igharazimin min itima, e ni inigha uan dipenibar ghue? Ezi dughiar manam, ni bibiamra itima, e korotiaba ni ganingi?' ³⁹ Ezi dughiar manam, ni areima, en nin akura, o ni kalabusin itima, e ghua nin gani?'

⁴⁰ "Eghti Atrivim me ikaragham kamaghin me mikimam, 'Ki guizbangira ia migei, arazir ia nan gumazamizir kinibagh amiba, ia dar na gami.'

⁴¹ "Egh Atrivim uan agharir ikiriamin itir darazi kamaghin me mikimam, 'Ia na gitagh! Ia Godin anin-gagharimin aven itir dasasi! Ia mangi, avir munger puvatizimin mangi. Avir kam, me Satan uan enselba ko me bagha anetizima a iti. ⁴² Ki faragha mitiriam nan azima, ia daghetam na ganingizir puvati; ezi kuarim nan pirima, ia dipatam na ganingizir puvati; ⁴³ ezi ki nguibar igharazimin gumazimin min itima, ia na inigha uan dipenibar ghuzir puvati; ezi ki bibiamra itima, ia korotiatam na ganingizir puvati; ezi ki areima, ia nan akurazir puvati; ezi ki kalabusin itima, ia ghua nan ganizir puvati. Kamaghin, ia na gitagh!'

⁴⁴ "Eghti me kamaghin a mikimam, 'Ekiam, e dughiar manam nin gari, mitiriam nin azi, o kuarim nin piri, o ni nguibar igharazimin gumazimin min ike, o ni bibiamra ike, o ni arei, o ni kalabusin iti, ezi e deravira ni gamizir puvati?'

⁴⁵ "Eghti a me ikarvagh kamaghin me mikimam, 'Ki guizbangira ia migei, arazir ia gumazamizir kinibagh amizir puvatiziba, ia uaghan arazir kabar na gamizir puvati.' ⁴⁶ Eghti gumazamizir kamaghin amiziba mangi, ivezir kuram iniam, kar mizazir givan koghamim. Eghti gumazamizir aghuiba mangi, ikirimirir aghuir zurara itim iniam."

Iesus mizazim inigha aremegha ua dikafi

(Sapta 26-28)

Gumazir dapaniba Iesus misueghti an aremeghasa migirigiabar kiri

(Mak 14:1-2 ko Luk 22:1-2 ko Jon 11:45-53)

26 Iesus migirigiabar kaba da gifa, egha uan suren gumaziba kamaghin me migei, ² "Ia fo, aruer pumuning givaghtima, God Israelbagh Itazir Dugh-

amin isar ekiam otivam. Eghti me Gumazibar Otarim isiva apambar agharim datightima me a isiva temer ighuvim gafugham."

³ Dughiar kamin, ofa gamir gumazir ekiaba koma Judan arazibagh fozir gumaziba ghua, ofa gamir gumazibar dapanimin dipenimin uari akufa. Gumazir kamin ziam Kaiafas. ⁴ Egha me arazir mogometamin Iesusin suiragh a misueghti an aremeghasa tuaviba buria, akabav sosi. ⁵ Egha me kamagh uariv gei, "E isar ekiamin dughiamin an suighan kogham. E damuti, gumazamizir isamin itiba men naviba osemegh, egh midorozir dafatam damigham."

Amizir mam borem isa Iesusin dapanim ginge

(Mak 14:3-9 ko Jon 12:1-8)

⁶ Ezi Iesus ghua Betanin nguibamin ikia, Saimonin dipenimin iti, Saimon faragha arimariam lepa an mikarzim gami. ⁷ Dughiar kamin Iesus dagher dakozimin aperaghav itima, amizir mam, borer mughuriar aghuim zuir mam, inigha izi. Borer aghuir kamin misevim, me dagiar ziam alabastan an ingari. Ezi borer kamin ivezim bar pin iti. Ezi amizir kam borer kam isava, Iesusin dapanim ginge. ⁸ Ezi an suren gumaziba kamaghin an gara, navir averiaba ikufi. Egha me ghaze, "Tizim bagha kav borer mughuriar aghuim zuim paza-va a gami?' ⁹ E anemaga dagiar ekiatam inigha egha a isava asaghasazibagh anighai."

¹⁰ Ezi Iesus men migirigiabagh fogha kamaghin me migei, "Ia tizim bagha osimtizim amizir kam garisi? Anetakigh! An arazir aghuim na gami. ¹¹ Asaghasaziba zurara ia ko ikiam. Kirara, ia ko zurara ikian kogham. ¹² Ezi amizir kam nan namnam mozim bagh anekirasa, borer aghuir kam na ginge. ¹³ Ki guizbangira ia migei, me nguazir kamin danganir manamin Godin akar aghuim akuniva egh amizir kam amizir arazim uaghan a mikimiva egh a ginighnighivira ikiam."

Judas Iesus isiva gumazir ekiabar agharim darighasa akam akiri

(Mak 14:10-11 ko Luk 22:3-6)

¹⁴ Ezi dughiar kamin Judas Iskariot, a 12 plan suren gumazir mam, a ofa gamir gumazir ekiaba bagha ghu. ¹⁵ Egha a kamaghin men azai, "Ki Iesus isiva ian dafaribar atighti, ia tizim na daningam?" Ezi me 30 plan silvan dagiar ovizir maba mega, da isa a ganingi. ¹⁶ Ezi dughiar kamin ikegha ghua, Judas, Iesus men dafaribar arighasa tuaviba buri.

Iesus uan suren gumaziba ko api

(Mak 14:12-21 ko Luk 22:7-14 ko 22:21-23 ko Jon 13:21-30)

¹⁷ Ezi Yis Puvatizir Bretin Isam Damuamin Dughiam, an faragha zuir dughiam otozi, ezi Iesusin suren gumaziba iza kamaghin a migei, "Ni danganir manamin, e mangi, ni God Israelbagh Itazir Dughiamin isam ramisi, e bizibar akiram?" ¹⁸ Ezi a kamaghin me migei,

† (26:15) Dagiar 30 silvan kaba ti datirighin en dagiabar dibobonim, ti manmakin? Da aviraseme, egha gumazim iakinir 5 pla o 6 plan ingarizir ivezimin min otogham. (Matyu 27:9-10in gan.)

"Ia nguibar ekiamin aven mangi, egh gumazir kam bagh mangi kamaghin a mikim, 'Tisa ghaze, nan dughiam roghira izegha gifa. Ezi ki uan suren gumaziba ko, God Israelbagh Itazir Dughiamin isam, e nin dipenimin daghebar amam.'" ¹⁹ Ezi suren gumaziba Iesus mikemezi moghin ghua God Israelbagh Itazir Dughiam bagha dagheba ko bizibar kiri.

²⁰ Ezi Iesus guaratighin dagher dakozimin uan 12 plan suren gumaziba ko api. ²¹ Egha me apava a kamaghin me migei, "Ki guizbangira ia migei, ian tav na isiva gumazir nan apanim gamibar agharim darigham." ²² Ezi an suren gumaziba akar kam baregha, naviba bar osemi. Egha me bar vaghvaghera kamaghin an azangsiha kamaghin migei, "Ekiam, ti narara, o?" ²³ Ezi a me ikarvaghera kamaghin migei, "Gumazir na isiva apanibar agharim darighamim, a uaghan na ko bret isava itarir vamira daghuam." ²⁴ Ezi Gumazir Otarim, Godin Akinafarim mikemezi moghin, an aremegham. Eghti gumazir Gumazibar Otarim isava apanibar agharim gatizim, gumaka! A bar ikuvigham! Amebam a batezir puvatizima, a deraghail!" ²⁵ Ezi gumazir Iesus isiva apanibar agharim darighamim, Judas kamaghin an azai, "Ekiam, ni ti na migia, ma?" Ezi Iesus ghaze, "Ni migei moghira!"

Iesus bret ko wain uan suren gumazibagh anidi

(Mak 14:22-26 ko Luk 22:15-20 ko 1 Korin 11:23-25)

²⁶ Ezi Iesus uan suren gumaziba ko apa ikiava, a bretain mam inigha God minabagha anebigha, a isa uan suren gumazibagh aningi. Egha kamaghin me migei, "Kar nan nivafizim. Ia a inigh aneremi." ²⁷ Ezi a wain apir itarir mam inigha God minabagha, egha a isa me ganiga kamaghin migei, "Ia bar wainin dipar kam aneremi." ²⁸ Kar nan ghuzim, an Akar Dikirizir Gavgavim, a gavgavim a ganidi. A, gumazamizir aviribar arazir kuraba gin amangasa, nan ghuzim me bagha ire. ²⁹ Ki guizbangira ia migei, ki ua wainin ovizimin dipatam rameghan kogh, kamaghira iki mangi Dughiar Afeziam Bizibagh Ativamimin otogham. Eghti dughiar kam, ki ia ko wainin dipar igiam ramam."

³⁰ Egha me Godin ziam fer ighiar mam gamigha, dikavigha Olivin Mighsiamin ghue.

Iesus ghaze, Pita akirim ragha agasaragham

(Mak 14:27-31 ko Luk 22:31-34 ko Jon 13:36-38)

³¹ Egha Iesus kamaghin uan suren gumazibav gia ghaze, "Ia dimagarir kam in na bativamin arazibar ganiva ian nighnizir gavgavir nan itim givaghtima, ia na ategh aregham. Egh Godin Akinafarim mikemezi moghin otivam, 'Ki sipsipbar garir gumazim misueghtima, sipsipba tintinimin aregham.'" ³² Egh ki aremegh ua dikavigh ian faragh Galilin Distrighin mangam." ³³ Ezi Pita an akam ikaragha kamaghin a migia ghaze, "Me ti bar, ni bativamin arazibar ganiva, ni ataghragh aram, eghti kirara ni ateghan koghham."

³⁴ Ezi Iesus kamaghin a migei, "Ki guizbangira ni migei, datirighin dimagarir kam in ni uabi dughiar pumuning ko mikezim ni suam, 'Ki a gifozir puvati,' eghti tuarim

gin akam." ³⁵ Ezi Pita a migei, "Ki ni ko ovengsiva ovengam, ki bar kamaghin mikemeghan koghham. Bar puvatigham!" Ezi suren gumaziba bar kamaghiram a migei.

Iesus Getsemanin Azenimin God ko migei

(Mak 14:32-42 ko Luk 22:39-46)

³⁶ Egha Iesus uan suren gumaziba ko danganir ziam Getsemanin ghue. Egha kamaghin me migei, "Ia kagh dapiagh iki, eghti ki munagh mangi God ko mikimam." ³⁷ Egha Pita ko Sebedin otarimning inizima, me an gin ghu. Egha an navim bar a baseme, ezi a bar paza uabi barasi. ³⁸ Egha kamaghin me migei, "Nan navir averiam, osimtizim a iteragha ghuaghiri. Ezi ki aremeghasava ami. Ia kagh iki, egh na ko gan." ³⁹ Egha a sivagha ghua irigha, uan guam isa nguazim gatigha egha kamaghin God ko migei, "Nan Afeziam ni ifueghiva, ni na da osimtizir kam inigh. Ni nan ifongiamin gin mangan marki. Puvati, ni uan ifongiamra gin mangi."

⁴⁰ Egha Iesus dikavigha suren gumazir 3 pla bagha ghua garima, me akuavira iti. Ezi a kamaghin Pitan azai, "Manmaghin ami? Ia na ko dughiar otevimin gan ikian koghham?" ⁴¹ Ia na bagh deravira gan, egh God ko mikim, eghti osimtizitam ia damuti, ia ireghan koghham. Ki fo, ian navir averiaba ifonge, ezi nivafiziba gavgaviba dar pu. Kamaghin pariam ian azi."

⁴² Egha a uamategha ghua kamaghin Afeziam ko migei, "Nan Afeziam, osimtizir kam na gitaghan koghti, ki anetertima, kamaghin ni uan ifongiamin gin mangi."

⁴³ Egha a uamategha suren gumaziba bagha iza gari, me akuavira iti. Pariam puv men azi. ⁴⁴ Ezi a me ategha dughiar mikezim ghua, faragha Afeziam ko mikezimezi moghin ua a ko migei. ⁴⁵ Egha a gin iza suren gumaziba kamaghin me migei, "Ia avughsava akuavira iti? Arazir kam atakigh! Dughiam oto. Ia gan, Gumazibar Otarim me a isiva gumazir arazir kurabagh amibar dafarim darighasa." ⁴⁶ Ia dikavigh! E mangam! Ia gan. Gumazir na isiva apanibar aningamim, a muna izi!"

Judas Iesus isava an apanibar agharim gati

(Mak 14:43-50 ko Luk 22:47-53 ko Jon 18:3-12)

⁴⁷ Iesus kamaghin migiavira itima, Judas oto, a 12 plan suren gumazibar mav. Ezi gumazir avirir ekiam iza asianiba ko midorozir sababa inigha Judas ko izi. Ofa gamir gumazir ekiaba ko gumazir dapaniba, me amadazi me Iesus bagha izi. ⁴⁸ Gumazir Iesus isi men dafaribar arighasava amim faragha ghaze, "Ki arazir kam ian akagham. Gumazir ki toramim, anarira Iesus. Ia an suiragh."

⁴⁹ Egha a Iesus bagha ghuavira ikia ghaze, "Tisa, dimagarir aghuim," egha an tore.

⁵⁰ Ezi Iesus kamaghin a migia ghaze, "Namakam, ni damuasa izezir bizim, ni zuamira a damu." Ezi gumaziba izava Iesusin agharibagh iregha, pamtem an suiki. ⁵¹ Ezi gumazir Iesus ko itir mam, uan midorozir sabam asigha, ofa gamir gumazibar dapanimin ingangarir

gumazimîn kuarim atu, ezi kuarim dutuaghiri. ⁵² Ezi Iesus kamaghin a migia ghaze, "Ni ua uan sabam isi an misevim darugh. Gumazir sababar igharazibav soz-iba, me sababaram arighiram. ⁵³ Egha ni ti kamaghin fozir puvati? Ki ifueghiva uan Afeziamin azaraghti, a midorozir enselin aviriba amadagham, men dibobonim 12 plan amibagh afira. Eghti me izi nan akuragham. ⁵⁴ Egh ki kamaghin damightima, Godin Akinafarim mikemezir migirigiaba otivan kogham. Godin Akinafarim na bativamin bizir kabav keme."

⁵⁵ Egha Iesus maghirama gumazir an suighasa izeziba kamaghin me migia ghaze, "Ki okimakiar gumazim puvati. Ia tizim bagha nan suighasa midorozir sababa koma asianiba atera izi? Ki zurara ia ko ikia, Godin Dipenimin miriamin aven gumazamizibar sure gami. Ezi ia nan suighan aghua. ⁵⁶ Ezi Godin Akinafarim Osizirim mikemezi moghira ia kamaghin na gami."

Ezima Iesusin suren gumaziba bar aneteghava are.

Me Iesus isa kot gati

(Mak 14:53-65 ko Luk 22:54-55 ko 22:63-71 ko Jon 18:13-14 ko 18:19-24)

⁵⁷ Ezi gumazir Iesusin suighiziba a inigha, ofa gamir gumazibar dapanim, Kaiafasin dipenimin ghue. Ezi Judan arazibagh fozir gumaziba ko gumazir dapaniba izava uari akuvagha iti. ⁵⁸ Ezi Pita mong tizim a gatigha Iesusin gin ghua bar ghua, ofa gamir gumazibar dapanimin dipenimin divazimin aven ghu. Egha Godin Dipenimin garir polisba ko aperaghav iti. Egha a me Iesus gamir arazibar ganasa.

⁵⁹ Dughiar kam, ofa gamir gumazir ekiaba koma Judan kotin aven itir gumaziba bar, Iesus akar ifavaribar agasasa tuaviba buri. Me nighnigha ghaze, me an arazir kuratam batogh amisueghti an aremegham.

⁶⁰ Egha me tam batozir puvati. Ezi gumazir aviriba iza akar ifavariba isa Iesus gasi. Ezi gin gumazir pumuning iza, ⁶¹ kotin aven migia ghaze, "Gumazir kam kamaghin migei, 'Ki Godin Dipenim akarigh, egh aruer pumuning ko mikezimin uam an ingarigham.'"

⁶² Ezi ofa gamir gumazibar dapanim tugha kamaghin Iesusin azai, "Ni akatam ikarvaghan aghua? Me ni gasir akar kam, a guizbangira, o?" ⁶³ Ezi Iesus nimira ikia migirigiatam gamir puvati. Ezi ofa gamir gumazibar dapanim a migia ghaze, "Ki akar gavgavim ni ganidi, ni Godin zurara itimin ziamin akakagh, egh guizbangira e mikim. Ni ti, God Uam E Iniasa Misevezir Gumazim, ni ti Godin Otirimra, o puvati?"

⁶⁴ Ezi Iesus kamaghin a migia ghaze, "Are, ni mikemezi moghira. Egha ki ia migei, ni gin ganti, Gumazibar Otirim gavgavim itir Godin agharir guvim daperagham, egh overiamin ghuariabagh isin izam."

⁶⁵ Ezi ofa gamir gumazibar dapanim uan korotiam abigha kamaghin migei, "A Godin ziam gasighasisi! E tizim bagh ua akar akurvaziba buriam? Markiam! Ia datirighin uari a barasi, a migirigiar kurabar Godin zi-

† (26:50) Migirigiar otevir kam Grighin akam deragha anebizir puvati. Gumazir maba akar kam giragha ghaze, Iesus kamaghin migei, "Namakam, ni bizitam bagha izi?"

am gasighasisi! ⁶⁶ Ezi ia manmaghin a ginighnisi, e arazir manatamin a damuam?" Ezi me a ikarvagha ghaze, "An arazir kuram gami, kamaghin an ovengam."

⁶⁷ Egha me Iesusin guam giparava a misogha, marazi dafariba onegha a misosi. ⁶⁸ Egha ghaze, "Ni, God Uam E Iniasa Misevezir Gumazim! Ni Godin akam inigha izir gumazibar arazitam damuva, egh e mikim, 'Kar gumazir manam ni misosi?'"

Pita ghaze, a Iesus gifozir puvati

(Mak 14:66-72 ko Luk 22:56-62 ko Jon 18:15-18 ko 18:25-27)

⁶⁹ Ezi Pita dipenimin divazimin aven an miriamin aperaghav iti. Ezi ingangarir amizir mam an boroghira iza ghaze, "Ni uaghan Galilin gumazim Iesus ko ike."

⁷⁰ Ezi Pita uabin ghua, ezi me bar an garima, a ghaze, "Ni migeir akar kam, ki a gifozir puvati." ⁷¹ Egha gin ghua dipenimin divazimin itir tiar akar ekiamin ghua tughav iti. Ezi ingangarir amizir igharazir mam iza an ganigha, gumazamizir an boroghin itiba kamaghin me migia ghaze, "Gumazir kam, a Nasaretin gumazim Iesus ko ike."

⁷² Ezi Pita ua uabin ghuaragha ghaze, "Bar guizbangira, ki Godin damazimin ia migei, ki gumazir kam gifozir puvati." ⁷³ Ezi gin gumazir roghira tuivighav itiba iza kamaghin Pita migei, "Bar guizbangira, ni men mavira, ni men mirara migei."

⁷⁴ Ezi Pita ua bagha pamten migia ghaze, "Bar guizbangira ki Godin damazimin ia migei, ki gumazir kam gifozir puvati. Ki ifartima, God na gasighasigh." A kamaghin mikemegha givazi, tuarim maghiram ake.

⁷⁵ Ezi Pita Iesus mikemezir migirigiam giniri, "Tuarim tighar akegham, eghti ni faraghvira dughiar pumuning ko mikezim, na mikim suam, ni na gifozir puvati." Egha Pita azenimin ghua bar puvirama azi.

Me Iesus inigha Pailat bagha zui

(Mak 15:1 ko Luk 23:1-2 ko Jon 18:28-32)

27 Ezima aminim dutuzima ofa gamir gumazir ekiaba ko Judan gumazir dapaniba Iesus misueghtima an aremighasa akabar kiri. ² Egha me gin senbar a ike, egha a inigha ghua Romin gavmanin gumazir ekiam Pailatin agharim gati. †

Judasin ovevem

(Aposel 1:18-19)

³ Ezi Judas, gumazir Iesus isava apanibar agharim gatizim, a garima me paza Iesus gamuava a isa kotiam garigha, egha ghaze, an aremegham. Ezi Judas gara ghaze, ki uabi arazir kuram gami. Egha uan nighnizibagh ira. Egha dagiar silvan 30 plan ofa gamir gumazir ekiaba ko Judan gumazir dapaniba a ganingiziba inigha ua me daningasa zui. ⁴ Egha ghua kamaghin migei, "Ki Godin damazimin arazir kuram gami. Gumazir ki ian dafaribagh atizim, arazir kuratam gamizir puvati. Ezi ia purama a misueghti an aremegham." Ezi

† (27:2) Pailat Romin gumazim. Romin gavman Judan atrivimin aneti. Judaba uari Iesusin misueghan kogham. Romin gavmanra gumazibav soghtima da arimighiram. Kamaghin Judaba Iesus inigha Pailat bagha ghu. Jon 18:31in gan.

me an akam ikaragha kamaghin migei, "Kar en bizim puvati. Nin bizimra." ⁵ Ezi Judas dagiar silvan kaba isa Godin Dipenimin miriamin aven da kunigha, egha ghua uabi aguragha areme.

⁶ Ezi ofa gamir gumazir ekiaba, dagiar silvan kaba inigha ghaze, "Dagiar kaba, gumazir ghuzimin ivezim. E fo, Moses Osirizir Araziba ghaze, e da isi ofa gamir dagiaba sara dar atighan kogham." ⁷ Egha me akam misueghe dagiar kaba inigha ghua Minebar Ingarir Gumazimin Nguazim givese. Me ghaze, nguazir otevir kam, gumazir saghon izezibar afamin matmatiamin otogham. ⁸ Kamaghin amizi, nguazir otevir kam, me ziar kam "Ghuzir Nguazim" a gati. Ezi me dughiar kamin ikeghe iza, datirighin, nguazir kam me ziar kamra a garigha iti. ⁹ Kamaghin amizi, Godin akam inigha izir gumazim Jeremaia mikemezir akaba guizin otifi. A kamaghin miqia ghaze, "Me 30 plan silvan dagiaba ini, kar Israelba gumazir kam givezasa atizir ivezim. ¹⁰ Egha Ekiam na mikemezi moghira, me dagiar kabar Minebar Ingarir Gumazimin Nguazim givese."

Pailat Iesusin azai, "Ni Judabar atrivim, o?"

(Mak 15:2-5 ko Luk 23:3-5 ko Jon 18:33-38)

¹¹ Ezi Iesus ghua gavmanin gumazir ekiam Pailatin damazimin tuzima Pailat kamaghin an azai, "Ni Judabar atrivim, o?" Ezi Iesus ghaze, "Are, ni mikemezi moghira." ¹² Ezi ofa gamir gumazir ekiaba koma Judabar gumazir dapaniba akar aviriba isava Iesus gasi. Ezi a men akatam ikarvazir puvati. ¹³ Kamaghin amizi, Pailat ua kamaghin an azai, "Ni me ni gasir akar avirir kaba, ni da barazi, o?" ¹⁴ Ezi Iesus Pailatin akatam ikarvazir puvati, ezi Pailat nighnizir aviribagh ami.

Pailat Iesus isiva ter ighuvim gafughasa migei

(Mak 15:6-15 ko Luk 23:13-25 ko Jon 18:38-19:16)

¹⁵ Azeniba bar, Romin gavmanin gumazir ekiam arazir kam gami, a isar ekiar kamin dughiamin, a kalabusin itir gumazitam ateghti, an azenimin mangam. Kalabusin itir gumazir manam gumazamiziba ifongezim, Pailat a isi me bagh anemadagham. ¹⁶ Ezi dughiar kamin gumazir arazir kurabar ziam itir mam, a kalabusin iti. An ziam Barabas. ¹⁷ Ezi gumazamizir aviriba izava uari akufa, ezi Pailat kamaghin men azai, "Ia tina gifonge, eghti ki ia bagh anetagrigham. Ki Barabas atagrigham, o Iesus, me a dibora ghaze, 'Gumazir God Uam E Iniasa Misevezim,' ki anetagrigham?" ¹⁸ Pailat fo, men naviba pura Iesusin ikuvigha egha a inigha kotiamin ize, egha kamaghin men azai.

¹⁹ Egha Pailat uaghan kotiabagh amir dabirabimin aperaghav itima, an amuim a bagha akam amaga miqia ghaze, "Ki dimangan irebamin arazir kuraba puvatizir gumazir kamin gani, egha bar oseme. Kamaghin, ni arazitam a damuan marki."

²⁰ Ezi ofa gamir gumazir ekiaba koma Judabar gumazir dapaniba, gumazamizir avirimin navibagh iniva

† (27:8) Migirigiar otevir kam "me dughiar kamin ikeghe iza, datirighin, nguazir kam me ziar kamra a garigha iti," an en dughiam migeir puvati. A Matyu akar kaba osirizir dughiam migei.

ghaze, me Pailatin azangti, a Barabas ategh, egh Iesus misueghti, an aremegham. ²¹ Ezi gavmanin gumazir ekiam ua men aza ghaze, "Ia gumazir manam gifonge, eghti ki anetagrigham?" Ezi gumazamiziba dia ghaze, "E Barabas gifonge." ²² Ezi Pailat men azai, "Eghti, Iesus me a dibora ghaze, 'God Ua E Iniasa Misevezir Gumazim,' ki manmaghin a damuam?" Ezi me bar dia ghaze, "A isi ter ighuvim gafugh!" ²³ Ezi Pailat men azai, "Manmagh su? An arazir kurar manam gami?" Ezi me bar pamten dia ghaze, "A isi ter ighuvim gafugh!"

²⁴ Ezi Pailat datirighin fo, me an akatam bareghan kogham. Egha a gari, midorozir ekiam otivasava ami. Egha dipam inigha men damazibar uan dafariba rua ghaze, "Gumazir kamin ovevem, a nan osimtizim puvati. Kar ian bizimra." ²⁵ Ezi gumazamiziba a ikarvagh ghaze, "An ovevem osimtizim mar en iki, egh en boribar iki."

²⁶ Kamaghin amizi, Pailat me bagha Barabas ataki. Egha midorozir gumazibav geima, me benibar Iesus ifozoroke. Egha gin a isa midorozir gumazibar agharim gati, eghti me a isi ter ighuvim gafugham.

Midorozir gumaziba Iesus dipofi

(Mak 15:16-20 ko Jon 19:2-3)

²⁷ Ezi gavmanin gumazir ekiamin midorozir gumaziba Iesus inigha, gavmanin dipenir ekiamin miriamin aven ghuezi, midorozir gumaziba bar uari akuvazi, Iesus men tongin tughav iti. ²⁸ Egha me an korotiaba sueghe, korotiar aghevur ruarir mam isa a garu.

²⁹ Egha me benir dikonibar atrivibar amianimin min an ingari, egha a isa an dapanim garu. Egha difizir mam isava an agharir guvim gati, an an suira. Ezi me tevibar apira a dipova ghaze, "Judabar Atrivim, nirara atrivir ekiam!" ^{††30} Egha me a giparava a suirazir difizim inigha an dapanim misosi. ³¹ Me arazir kabar a gamua a dipoveghe givagha, a da korotiar me a agaghuiziba sueghe, ua ananaba agaghui. Egha a isa ter ighuvim a gafughasa an akua zui.

Me Iesus isa ter ighuvim gafu

(Mak 15:21-32 ko Luk 23:26-43 ko Jon 19:17-27)

³² Ezi midorozir gumaziba Iesus inigha, nguibar ekiam ategha ghua, me Sairinian nguibamin gumazir mam bato. An ziam Saimon. Egha me a gakaghorima, a Iesusin ter ighuvim gisaghpu. ³³ Egha me ghua danganir mam ziam Golgata, me an otifi. (Danganir kamin ziamin mingarim kamaghin, Dapanir Agharir Danganim.) ³⁴ Ezi me danganir kamin Iesus damasa me dipar aninganir mam wain sara a vereghe, egha mam inigha Iesus ganidi. Ezi a muziarir mam inigha anetaki. ³⁵ Ezi midorozir gumaziba Iesus isava ter ighuvim gafu. Egha an korotiaba tuiragh uari daningasa satu gikararai. ³⁶ Egha danganir kamin apiagha ane-

†† (27:29) Midorozir gumaziba Iesus dipovasa atrivimin min an adiarim gami. Dughiar kamin, atriviba kamaghin adiaribagh ami, me korotiar agheviba aghuava atrivibar dapanir asuaba azui. Egha me atrivibar dabirabibagh apia uaghan uan difizibar suisi.

savsuisi. ³⁷ Me an dapanim gisiin, an kotim gamizir miġirigiam osiri. Me osirizir akam ghaze, "Kar Iesus, a Judabar Atrivim."

³⁸ Me gumazir okiava midoroziabagh amizir pumuning, Iesusin boroghin uaghan aning agura. Me mav isa Iesusin agharir guvimin itir ter ighuvim gafu, egha mav isa agharir ikiriamin itir ter ighuvim gafu.

³⁹ Ezi gumazamiziba mangi izegh gamua Iesus dipova, uan dapaniba roava a dipova ghaze, ⁴⁰ "Ni, gumazir Godin Dipenim akarigh aruer pumuning ko mizezim uam an ingarasa mikemezim! Ni uabi uabin akuragh! Egh ni guizbangira Godin Otarim, ni ter ighuvim ategh izighiri."

⁴¹ Ezi kamaghira ofa gamir gumazir ekiaba ko Judabar arazibagh fozir gumaziba ko Judabar gumazir dapaniba izava a dipova ghaze, ⁴² "A gumazir igharazibar akurvasi, egha uabi uabin akurvaghan ibura. A Israelbar Atrivim, kamaghin a ter ighuvim ategh izighiri, eghti e nighnizir gavgavim an ikiam. ⁴³ A nighnizir gavgavim Godin ikia, egha ghaze, ki Godin Otarim. Eghti God guizbangira ifongiam an ikiva, datirighin an akuraghti, e ganika!" ⁴⁴ Ezi kamaghira okimakiar gumazir Iesus boroghin ter ighuvimningin guraghav itimning, uaghan akar kabar a dipova a migei.

Iesus areme

(Mak 15:33-41 ko Luk 23:44-49 ko Jon 19:28-30)

⁴⁵ Ezi aruem iza pazaghar torim gatima, mitatem nguazimin itir nguibaba bar da avaragha ghua, dughiam ghua 3 kloghin guaratizimin tu. ⁴⁶ Egha dughiam 3 kloghin boroghira izima, Iesus pamten kamaghin dei, "Eli, Eli, lama sabaktani?" Akar kam in mingarim kamakin, "Nan God, nan God, ni tizim bagha na ataki?"

⁴⁷ Ezi gumazir an boroghin tuivighav itiba akar kam baregha ghaze, "Gumazir kam ti Elaijan dei."

⁴⁸ Egha men mav zuamira ivegha ghua dipamin suizir bizir mam inigha wainin afangtuzim isava a gati. Ezi wain a gizivazima, an a isa aghorir mam gati. Egha aneremasa a isa Iesusin amadi. ⁴⁹ Ezi marazi migia ghaze, "Ia tegh, e ganika, Elaija ti iziva an akuragham, o puvati."

⁵⁰ Ezi Iesus ua pamtem diagha uan duam suegha areme.

⁵¹ Ezi dughiar kamra, Godin Dipenimin guraghav itir inir ekiam pin ikegha tongira bigha, ghuaghira vin otogha akur pumuning iri. Ezi mikimkizim otozima, dagiar ekiaba biaghire. ⁵² Ezi matmatiaba kuaghirima, Godin gumazamizir avirir ariaghreziba ua dikavigha, ⁵³ egha uan moziba ataki. Eghti gin Iesus dikavightima, me nguibar ekiam Jerusalem in aven mangam. Eghti avirir ekiam men ganam. ⁵⁴ Ezi 100 plan midoroziar gumazibar garir gumazir ekiar mam, uan midoroziar gumaziba ko, me garima mikimkizim otozima, arazir kaba otivima, me bar puviram atiati. Egha me kamaghin migei, "Bar guizbangira, gumazir kam Godin Otarimra." ⁵⁵ Amizir aviriba uaghan izegha iti. Me Galilin Distrigh ategha Iesusin akurvaghasa an gin ize. Amizir kaba mong saghon tuivighav ikia gari. ⁵⁶ Men tongin,

Makdalan nguibamin amizim Maria, ko Jems ko Josepin amebam Maria, ko Sebedin otarimningin amebam.

Me Iesusin kuam isa, dagiar torim gati

(Mak 15:42-47 ko Luk 23:50-55 ko Jon 19:38-42)

⁵⁷ Ezi aminim pirasava amima, Arimatean nguibar ekiamin gumazir mam izi. An ziam Josep, a dagiar aviriba itir gumazim. ⁵⁸ A uaghan Iesusin suren gumazir mam. Egha Pailat bagha ghua Iesusin kuam ini-asa an azai. Ezi Pailat midoroziar gumazibav kemezi, me Iesusin kuam isa Josep ganingi.

⁵⁹ Ezi Josep a inigha inir ghurghurir aghuir mam in a riki. ⁶⁰ Egha an kuam inigha ghua, a isa ua bagha okorezir mozir igiam gati. Egha Josep dagiar ekiar mam poghpuegha ghua mozimin akam gasaragha, anepiri. A kamaghin amigha ghu.

⁶¹ Ezi Maria, Makdalan nguibamin amizim, koma Marian igharazir mam, aning mozimin boroghin aperaghav ikia, an gara iti.

Midoroziar gumaziba mozimin gara iti

⁶² Ezi Sabat bagha bizibar kirir dughiam gifa, ezi an gin izir dughiamin ofa gamir gumazir ekiaba ko Farisiba Pailat bagha ghue. ⁶³ Me ghua kamaghin a migei, "Gumazir ekiam, e gumazir ifavarir kam ikia mikemezir miġirigiar mam giniri. A ghaze, 'Arue pumuning ko mizezim givaghtima ki ua dikavam.' ⁶⁴ Kamaghin amizi, ni mikemeghti, me mozim aruer pumuning ko mizezim in deragh anepirigh. Puvatightima, an suren gumaziba an kuam okemegh, egh gumazamizibav kim suam, a ua dikafi. Eghti an ifavarir akar kam, a faragha amizir ifavarir akam gafiragham."

⁶⁵ Ezi Pailat kamaghin me migei, "Ia mangi, midoroziar gumaziba inigh me mikimtima, me mozimin gan iki. Egh ia mangi, mozim apirasa ifongezzi moghin, ia damuva, egh bar anepirigh." ⁶⁶ Ezi me ghua mozim apiri. Egha ifevimin min bizir mam mozir akam gighufa, egh me fogham, gumazitam dagiam giraghan kogham. Egha midoroziar gumaziba ataghizima, me mozimin gara iti.

Iesus ua dikafi

(Mak 16:1-10 ko Luk 24:1-10 ko Jon 20:1-18)

28 Ezi Sabatin dughiam givazima, Sanden bar mizaraghara aruem anadima, Makdalan amizim Maria, ko Marian igharazim uamategha mozimin ganasa izi. ††

² Ezi mikimkizir ekiam maghram oto. Ezi Godin enselin mam Godin Nguibam ategha izaghira, dagiar Iesusin mozir akamin itim poghpuegha, mong mozir apinimin ghugha, egha dagiam gaperaghav iti. ³ Enselin ganganim, mati onimarim taghtazi moghin gari, ezi an korotiaba bar ghurghuri. ⁴ Ezi midoroziar gumaziba an atiata, inigha egha aremezi moghin iti.

† (27:62) Kar Sabatin dughiamra. †† (28:1) Wikbar dughiar faragh zuim, a Sandera.

⁵ Ezi ensel kamaghin amizir kamning migei, "Gua ati-atingan marki. Ki fo, gua me ter ighuvim gafuzir gumazim Iesus bagha gara izi. ⁶ A kagh itir puvati. A faragha mikemezi moghin ua dikavigha gifa. Gua izi, a kagh irighav ikezir danganimin gan.

⁷ "Egh gua zuamira mangi, an suren gumazibav kim suam, a ua dikavigha givagha mozimin itir puvati. Ia oragh. A ia bativasa faragha Galilin zui. Ia mangi, munagh an ganam. Ki bizir kamin gun gua mikimasa ize."

⁸ Ezi amizimning puv atiatiava, egha uaghan bar akonge. Egha zuamira mozim ategha, ivegha Iesusin suren gumazibav kimasa zui.

⁹ Ezi Iesus tuavimin maghira aning bato, egha ghaze, "Mizarazir aghuim." Ezi aning an boroghin ghua, an dagarimning suiragha an ziam fe. ¹⁰ Ezi Iesus kamaghin aning migia ghaze, "Gua atiatingan marki. Gua mangi, nan aveghbuabav kim suam, me Galilin mangi egh munagh nan ganam."

Midorozir gumaziba mikemezir akam

¹¹ Amizimning Iesusin suren gumaziba bagha zuima, midorozir gumazir mozimin gara ikeziba Jerusalem aven ghue. Egha otivizir araziba bar dar gun ofa gamir gumazir ekiabav keme. ¹² Ezi ofa gamir gumazir ekiaba, Judabar gumazir dapaniba inigha akar mam akiri. Egha dagiar aviribar midorozir gumazibagh ivezegha,

¹³ egha me migia ghaze, "Ia kamaghin mikim suam, e akuima, an suren gumaziba dimagarimin izava an kuam okemegha ghue. ¹⁴ Eghti gavmanin gumazir ekiam akar kam bareghtima, e uari a ko migirigiam akiram, eghti ia osimtiziba puvatigham." ¹⁵ Ezi midorozir gumaziba dagiar kaba inigha, gumazir ekiaba mikemezi moghin ami. Ezi akar kam ghua Judabar tongin bar ekefegha iza dughiar kamin, Judaba kamaghira miaviara iti.

Iesusin suren gumaziba damuamin ingangarim, Iesus an gun me migei

(Mak 16:14-18 ko Luk 24:36-49 ko Jon 20:19-23)

¹⁶ Ezi Iesusin suren gumazir 11 pla Galilin ghua, mighsiar a me bativasa mikemezimin oto. ¹⁷ Egha me Iesusin garava an ziam fe, egha men marazi okam nighnisi. ¹⁸ Ezi Iesus men boroghira iza kamaghin me migei, "God nguazim ko overiam gativamin gavgaviba bar na ganingi. ¹⁹ Kamaghin amizi, ia nguazimin itir nguibaba bar dar mangi, gumazamiziba bar me damuti, me nan suren gumazamizibar otiv. Eghti ia Afeziamin ziam ko, nan ziam, ko Godin Duamin ziamin me ru. ²⁰ Egh ki ia mikemezir migirigiaba, ia bar da isiva men sure damu, eghti me dar gin mangi. Ia deravira fogh, ki ia ko ikivira iki mangiti, nguazir kamin dughiam givagham."

Akar Faragha Zuim

Mak osirizir akinafarim, an akar faragha itim kamaghin migei, "Kar Godin Otarim Krai Iesusin akar aghuimin mingarim."

Akinafarir kam e an gari, Iesus a gumazir ingangarir aviribar amuamin gavgavim ko ziam iti. Ezi dughiar a gumazamizibar sure gamiziba, ko dughiar a duar kuraba batogheziba, ko dughiar a gumazamizibar arazir kuraba gin amadaziba, e akinafarimin aven eghaghanir kabar gara kamaghin fo, a gavgavir ekiam ko ziar ekiam iti. Iesus a kamaghin uabi dibora ghaze, "Gumazibar Borim". Egha a kamaghin migei, a gumazamizibagh ivezasa, kamaghin a uabi me bagha ovenge. A bizir kam bagha ize (10:45).

Mak Iesusin ingangarir aviribagh eghani. Egha a Iesus gumazamizibar sure gamizir akar aviribagh eghanizir puvati. Mak faragha Jon, Gumazamiziba Ruer Gumazimin ingangarim, ko Iesusin rurim, ko Satan a gifarazir eghaghanimin gun migei. Ezi gin e Iesusin garima, a gumazir osimtizir aviriba ateribar apangkufi, egha men sure gami. Ezi faragha suren gumaziba Iesus amir bizibar mingaribagh fozir puvati. Egha me nimira nimira me gin dagh fofosi.

E uaghan Iesusin apanibar gari, me osimtizir aviriba a garisi. Egha Mak Osirizir Akar Aghuir aboananaba, a Iesus aremegha egha ua dikavizir eghaghanim geghari.

Iesus, God Bizibagh Ativamin Dughiamin gun gumazamizibav kimasa ize

(Sapta 1:1-3:6)

Jon, Gumaziba Ruer Gumazim, faragha izava Iesusin akam akuri

(Matyu 3:1-12 ko Luk 3:1-9 ko 3:15-17 ko Jon 1:19-28)

1 Kar Godin Otarim Krai Iesusin akar aghuim. ² God fomira uan akam, an akam inigha izir gumazim Aisaia ganingi. An an osirizima, an akinafarimin iti. Akar kamra kara.

"Ia oragh! Ki uan abuir gumazim amadaghtima, a faragh mangiva ni bagh tuavim akiram."

³ "Gumazir tiarir mam gumaziba puvatizir danganimin dia ghaze,

"Ia Ekiam baghiva tuaviba azeniva, dar kir."

⁴ Kamaghin amizima Jon izava gumaziba itir puvatizir danganimin ikiava gumaziba ruava kamaghin akam akuri, "Ia navibagh iraghtima ki ia rueghtima God ian arazir kuraba gin amadagham." ⁵ An akar kabav geima Judian Distrighin itir nguibaba koma Jerusalem in itir gumazamiziba me bar izava uan arazir kurabar gun migeima a Jordanin dipamin me rue.

⁶ Jon, Gumaziba Ruer Gumazim, ana asizim kamelin arizibar ingarizir iniba ikeghava asizir inim uan ivariam ike. A inir kaba ikeghava odeziba ko ruarimin haniba api. ⁷ Ezi an akam kamaghin migei, "Nan gin izamin gumazim an gavgavim guizbangira nan gavgavim gafira. Ki an mingarir puvati. Ki uaghan aviraghiva an dagarir asuabar beniba firan gavgaviba puvati. ⁸ Ki dipamin ia rue, eghti a gin Godin Duamin ia ruam."

† (1:6) Ni kamel ko hanibar mingaribagh foghsi, akirangin itir Akar Mingaribar gan.

Iesus ruezima gin Satan a gifarasa a gakaghoru

(Matyu 3:13-17; 4:1-11 ko Luk 3:21-22; 4:1-13)

⁹ Dughiar kam Iesus Galilin Distrighin itir nguibam, Nasaret, ateghava Jon bagha izezima, a Jordanin dipamin a rue. ¹⁰ Iesus dipamin aven ikegha azenan otivavira ikia garima overiam kuiagherizima Godin Duam bunbamin min mighegha a bagha izaghiri. ¹¹ Ezi tiarir mam Godin Nguibamin ikiava kamaghin dei, "Ni nan Otarim. Ki guizbangira ni gifueghava ni bagha bar akonge."

¹² Ezi Godin Duam anemadazima a gumaziba itir puvatizir danganimin ghu. ¹³ A ghugha, 40 plan dughiabar danganimin kamamin itima, Satan a gifarasa a gakaghoru. A ruarimin itir asiziba ko ikia dar torimin itima, Godin enselba an garava an akurvasi.

Iesus faragha zuir suren gumazibar dei

(Matyu 4:12-17 ko Luk 4:14-15 ko Matyu 4:18-22 ko Luk 5:1-11)

¹⁴ Ezi me Jon, Gumaziba Ruer Gumazim, inigha kalabus gatizima, Iesus gin Galilin ghugha Godin akar aghuim akuri. ¹⁵ A kamaghin migei, "Dughiam otogha gifa. God Bizibagh Ativamin Dughiam roghira ize. Ia navibagh iraghiva nighnizir gavgavim Godin akar aghuimin iki."

¹⁶ Dughiar mam Iesus Galilin dipar miriamin ghuava Saimon uan dozim Andru ko aningin garima, aning osiriba baghava uan iver ekiaba kuri. Aning osiriba isa dagh ivezir gumazimning. ¹⁷ Ezi Iesus kamaghin aning migei, "Gua nan gin izitima ki guan akakaghtima, gua osiriba isi moghin gumaziba iniam." ¹⁸ Aning an akam baraghavira uan iveba ategha an gin zui. ¹⁹ Ezi a mong sivagha ghuava, Sebedin otarim Jems uan dozim Jon ko aningin garima aning uan botin ikiava uan iver ekiabar kiri. ²⁰ An aningin garavira aningin diazima, aning pura uan afeziam Sebedi koma an ingangarir gumaziba ataghizima me uan botin itima aning Iesusin gin zui.

Iesus duar kurar mam batoghezima a gumazim ategha azenan ize
(Luk 4:31-37)

²¹ Ezi Iesus ko an gin zuir darasi Kaperneamin ghue. Egha me zuima Sabat otozima, a God ko migeir dipenimin aven ghugha, dipenir kamın aven itir gumazamiziba men sure gami. ²² A men sure gamima gumazamiziba bar an akam baregha digavir kuram gami. An migirigiya kaba mati gavgavim itir gumazimın migirigiya. An migirigiya Judan arazibagh fozir gumazibar migirigiya bar min zuir puvati. Ezi gumazamiziba digavir kuram gami. ²³ A kamaghın me migiavira itima gumazir duar kuram apazazir mam izava God ko migeir dipenimin aven izegha dei. ²⁴ A dia kamaghın migei, "Ni manmaghın e damuasa, Nasaretin gumazim Iesus? Ni e gasighasighasa ize? Ki ni gifo, ni God amadazir gumazim, ni Godin damazimın zuezir gumazim." ²⁵ Ezima Iesus akar gavgavimın kamaghın a migei, "Ni nimira iki, egh gumazir kam ategh azenan izegh." ²⁶ Ezi duar kurar kam Iesus bareghava gumazir kam gunabagha araviram azenan ize. ²⁷ Ezi gumazamiziba bar bizir kamın ganigha guizbangira digavir kuram gamigha uarira uarir azangsisı, "Kar manmaghın amizir bizim? A suren arazir igiam e gami. A gavgavim itir akabav gei. A uaghan akar gavgavimın duar kurabav geima da an akam barasi." ²⁸ An amizir bizibar eghaghanim zuamira Galilin Distrigh bar a garui.

Iesus gumazamizir aviribar akuragha me gamima me ghuamaghe.

(Matyu 8:14-17 ko Luk 4:38-41)

²⁹ Ezi Iesus gumazir maba ko God ko migeir dipenim ateghava Jems ko Jon sara, me Saimon ko Andrun dipenimın ghue. ³⁰ Me ghua garima Saimonın asamim ariava mikarzim fiava dakozim girighav itima gumazir maba an gun Iesus migei. ³¹ Me a mikemezima, ezi an a bagha ghuava an agharimın suiragha a ghufe. Ezi an arimariam anetaghizima a dikavigha dagheba me ganidi.

³² Guaratizir kamra, aminim pirizima me gumazamizir arimariar kuraba koma duar kuraba apazaziba bar me inigha Iesus bagha izi. ³³ Nguibar kamın itir gumazamiziba bar izava dipenir kamın tiar akamin uari akufa. ³⁴ Ezima Iesus arimariar guar aviriba itir gumazamizir aviriba men arimariabagh amima me ghua maghe. A duar kurar aviriba sarama otoghezima da gumazamiziba ategha azenan ize. Duar kuraba a gifo, a Godin Otari. Ezi kamaghın a ghaze, ia kamaghın mikiman marki suam, Ki Godin Otari. Egha a men anogroke.

Iesus gumaziba itir puvatizir danganimın God ko migei
(Luk 4:42-44)

³⁵ Egha amimizaraghan aminim tighar itima, Iesus dikavigha dipenim ategha ghuava gumaziba itir pu-

† (1:22) Ni Judan arazibagh fozir gumazibar mingarim gifoghsi, akirangin itir Akar Mingaribar gan.

vatizir danganimın ghugha God ko migei. ³⁶ A ghuzima Saimon uan roroaba ko a buriagharui. ³⁷ Me ghuava an apighava kamaghın a migei, "Gumazamiziba bar ni buria gari." ³⁸ Ezi Iesus men akam ikaragha kamaghın migei, "E nguibar igharazir roghira kagh itibar mangam. Ki uaghan munagh Godin akam akunam. Ki bizir kam bagha ize." ³⁹ A kamaghın mikemegha, egha Galilin Distrighın danganiba bar dagh aruava God ko migeir dipenibar aven Godin akam akurava gumazamizibagh apazazir duar kuraba batosi.

Iesus lepa itir gumazir mam gamizima, a ua dera.

(Matyu 8:1-4 ko Luk 5:12-16)

⁴⁰ Ezi gumazir lepa itir mam Iesus bagha izava, an guamin aviraghava tevimning apirigha puvira a gaghori, "Ni fueghiva na damuti, ki Godin damazimın zuegh ua deragham." ^{††41} Iesus kamaghın oregha, guizbangira bar an apangkufi. Egha uan agharim isa gumazir kam gatigha ghaze, "Ki ifonge. Nin mikarzim zuegh, egh ua deragh." ⁴² Iesus kamaghın migiavira itima, lepan arimariam zuamira gumazir kam ataghizima an mikarzim ua dera. ⁴³ Ezi Iesus gumazir kam amaga akar gavgavimın kamaghın a migei, ⁴⁴ "Ni oragh. Ni bizir kamın gun gumazir igharazitam mikiman marki. Ni mangi uan mikarzim ofa gamir gumazimın akagh. Moses fomira mikemezir arazim, ni arazir kamın gin mangiva, uan arimariam givazir bizim bagh Godin ofa damu. Ni damightima, me ganigh fogham, nin arimariam guizbangira gifa." ⁴⁵ Ezima gumazir kam Iesus a mikemezi moghin damuan aghuaghava egha bizir kam bar me migei. Kamaghın amizima maburan avirim Iesus akuvazima, kamaghın a nguibar eki-atamin aven azenaram aruir puvati. A uabira itir danganimın itima, gumazamiziba a bagha tintinibar izavira iti.

Iesus gumazir soroghafariba amirazir mam gamizima a ua dera

(Matyu 9:1-8 ko Luk 5:17-26)

2 Ezi dughiar maba givazima, Iesus uamategha Kaperneamin ghu. A ghuava dipenimın itima gumazamizir aviriba a uamatengezir akam baraki. ² Me akar kam baregha izezima dipenim bar izivazima an tiar akam sara izifa. Ezi Iesus Godin akam me mikiri. ³ An akam akurima, gumazir maba gumazir soroghafariba aremezir mam inigha a bagha izi. Gumazir pumuning ko pumuning akuriamın a gisaghpugha izi. ⁴ Me iza garima dipenimın tiar akam bar izivazima, kamaghın me Iesus bagh mangin ibura. Egha me gumazir kam inigha dipenir siriamın ghuavanabogha dipenir siriamın torim gamigha beniba akuriam dafegha anemadzima a Iesus bagha ghuaghiri. ⁴⁵ Ezi

†† (1:40) Lapan arimariar fomira Baibelin dughiamin ikezim ighara. Ezi datirighin itir lepan arimariam a igharaghav ami. Fomira ikezim pura mikarzir ghurghurim gumazir namnabar otifi. Egha uaghan bizir igharaziba sara posi. ‡ (2:4) Judabar dipeniba boksiabar min gari. Dar inogoriba puvatigha, egha pin barafi. Ezi dar miriabar azenan adidiba iti. Dar dipenir akiniba puvati. Me pura nguazim gisin dar ingari.

Iesus gumazir kabar nighnizir gavgavimin ganigha kamaghin soroghafariba amirazir gumazim migei, "Nan borim, nin arazir kuraba gifa."

⁶ Iesus kamaghin a migeima, Judan arazibagh fozir gumaziba apiaghav ikiava uarira uan navir averiabar kamagh migei, ⁷ "Gumazir kam tizim bagha kamaghin migei? A Godin danganim iniasava ami! Gumazir kinitam gumazir igharazitamin arazir kuraba gin amadaghan kogham. God uabira." ⁸ Me kamaghin nighnizima, Iesus zuamira uan navir averiamin men nighnizibagh fogha kamaghin me migei, "Ia manmagh sua kamaghin nighnisi?" ⁹ Ki akar manam mikimam? Pura gumazir kinitam kamaghin mikim suam, ki nin arazir kuraba gin amada. Egh uaghan gumazir kinitam kamaghin mikiman kogham, ni dikavigh uan akuriam inigh mangi, egh ua deragh. ¹⁰ Ki arazir kam damightima, ia ganigh fogham, Gumazibar Otaram a nguazir kamir arazir kuraba gin amangamin gavgavim iti." Egha a kamaghin gumazir soroghafariba amirazim migei, ¹¹ "Ki ni migei, ni dikavigh uan akuriam inigh dipenimin mangi." ¹² Egha a migiavira itima me garima gumazir kam dikavighava uan akuriam inigha azenan ghu. Gumamaziba bar an ganigha digavir kuram gamigha Godin ziam fava kamaghin migei, "E faragha bizir katamin ganizir puvati!"

Iesus uabin gin mangasa Livain dei

(Matyu 9:9-13 ko Luk 5:27-32)

¹³ Ezi Iesus ua Galilin dipar miriamin ghuaghiri. A ghuaghirima, gumamazir aviriba izava uari akuvazima, a men sure gami. ¹⁴ A men sure gamuava dipar miriamin ghuava Alfiusin otaram Livain garima, a gavman daningamin dagiaba isir dipenimin aperaghav iti. Iesus an garava, kamaghin a migei, "Ni nan gin izi." Ezi Livai a baregha, dikavigha an gin zui. †

¹⁵ Egha gin Iesus Livain dipenimin ikiava uan suren gumaziba koma api. Dagiaba isir gumazir aviriba koma arazir kurabagh amir gumazir aviriba, me uaghan me koma api. Gumazir kamaghin amir aviriba, me uaghan Iesusin gin arui. ¹⁶ Ezi me apa itima, Judan arazibagh fozir Farisin gumaziba me an ganigha, egha an suren gumazibar azangsis, "A manmagh sua dagiaba isir gumaziba ko arazir kurabagh amir gumaziba koma api?" ††¹⁷ Ezi Iesus men azangsisim baregha kamaghin me migei, "Arimariaba puvatizir gumaziba, dokta bagha zuir puvati. Gumazir arimariaba itibara, me dokta bagha zui. Ki Godin damazimin derazir gumaziba bagha izezir puvati. Ki gumamazir arazir kurabagh amibar dimasa izel!"

† (2:14) Matyun ziar igharazim kara, Livai. †† (2:16) Farisibar arazir aviriba iti. Gumamazir men arazibar gin zuir puvatiziba me kamaghin ginighnisi, me Godin damazimin derazir puvati. Farisiba kamaghin dagiaba isir gumazibagh nighnisi, me Romin gavman bagha dagiaba isi. Kamaghin amizi me uaghan Godin damazimin derazir puvati. Me kamaghin amuava Romin gumaziba ko arazir kurabagh ami.

Me God ko mikimasa dagheba atagharazir arazim bagha Iesusin azangsis

(Matyu 9:14-17 ko Luk 5:33-39)

¹⁸ Ezi dughiar mam Jonin suren gumaziba koma Farisin suren gumaziba me God ko mikimasa dagheba ataghrasi. Ezi Iesusin suren gumaziba dughiar kamir apima gumazir maba Iesus bagha izava kamaghin an azangsis, "Kar manmaghin amizir arazim? Jonin suren gumaziba koma Farisin suren gumaziba me datirighin God ko mikimasa dagheba ataghrasima, nin suren gumaziba God ko mikimasa dagheba ataghrasir puvati."

¹⁹ Ezi Iesus kamaghin men azara, "Gumazitam amuimin ikiasa isar ekiam gamuava gumazir mabar diazima me ize. A me ko ikitima, me manmaghin damuam, me dagheba ategham, o? puvatigham. A me ko ikitima me dagheba ataghraghan kogham. ²⁰ Me dagheba ataghrasir dughiar iti. Dughiar kam izitima, gumazitaba amuimin ikiamin gumazimin suiragh mangiti me dughiar kam dagheba ataghragham.

²¹ "Egh gumazitam inir avizir igiatam inigha korotiar ghuritam porogha a isamizir puvati. A kamaghin damighiva egh a rutima inir avizir igiam ekonegh korotiar ghurim gekuigh, anebightima an torim guizbangira bar ekevegham. ²² Eghti gumazitam wainin igiam inighiva, asizir inir misevir ghurimin a ruighan kogham. A kamaghin damightima wain buva asizir inir misevir ghurim bighiva, wain ko asizir inim, aning virara ikuvigham. A kamaghin damuan kogham. A wainin igiam inigh asizir inir misevir igiamra ruigham."

Iesus Sabatin Ekiam

(Matyu 12:1-8 ko Luk 6:1-5)

²³ Egha Iesus Sabatin dughiar mamir, raizin min garir dagher mam, wit, me an azenir ekiamin torimin zui. An suren gumaziba a ko ghuava witin oviziba kuara zui. ²⁴ Me zuima Farisin maba men ganigha kamaghin Iesus migei, "Ni gan. Me manmagh sua arazir kam gamuava Sabatin arazimin gin zuir puvati?"

²⁵ Ezi Iesus me ikaragha kamaghin migei, "Ia, Devit amizir bizim me an osirizima a iti, ia an ganizir puvati? A uan gumaziba ko me mitiriam men azima a bizir kam gami. ²⁶ A ghuava Godin Dipenimin aven ghugha God ganingizir bretba ame. A da apava, uaghan maba isa uan gumazibagh aningizima, me uaghan ame. Dughiar kam Abiatar, ofa gamir gumazibar dapanim itima, Devit dame. Judabar arazir kam iti. Bretin kaba ofa gamir gumazibara dapi, gumazir kiniba puvati. Ezi Devit, gumazir kinim, bretin kaba ame."

²⁷ Egha Iesus migia ghua kamaghin me migei, "God gumazibar akurvaghasa Sabat ati. A Sabat bagha gumaziba atizir puvati. ²⁸ Ezi Gumazibar Otaram a Sabatin dughiamin Ekiam." ††

‡ (2:23) Ni witin mingarim gifoghsi, akirangin itir Akar Mingaribar gan. †† (2:28) Ni Gumazibar Otaramin mingarim gifoghsi, akirangin itir Akar Mingaribar gan.

Iesus Sabatin dafarim ekonezir gumazir mam gamizima a ua dera

(Matyu 12:9-14 ko Luk 6:6-11)

3 Egha dughiar igharazir mam Iesus God ko migeir dipenimin ghuava, garima dafarim ekonezir gumazir mam gumazamizir aviribar tongin dipenir kamin aven iti. A itima gumazir maba uaghan iti. Me, Iesus bizitam damightima, me akam agasasa bar deravira an gari. Me kamagh sua an gari. A Sabatin gumazir kamin akuragham, o? ³ Me bizir kam bagha an garavira itima, Iesus kamaghin dafarim ekonezir gumazim migei, "Ni dikavigh izi bar en guamin tugh."

⁴ Gumazim dikavigha tuzima, Iesus kamaghin men azara, "Arazir manam Sabatin arazim abiki? E arazir aghuim damuam, o arazir kuram damuam, o gumazimin akuragham, o gumazim gasighasigham?" A kamaghin men azarazima, me bar nimira iti.

⁵ An damazimning bar gumazamizibagh aruava, navimin aven men atari. A men garima, men naviba gavgavigha apangkuvir nighnziba men puvati. Kamaghin a bar osemegha gumazim kamaghin a migei, "Ni uan dafarim onegh." Ezi gumazir kam uan dafarim onezima, an dafarim ua dera. ⁶ Ezi Farisiba ikia ganigha dipenim ategha azenan izegha Herotin gumaziba ko ikia Iesusin misoghasa akabar kiri.

Iesus uan gavgavim men akazima an adarasi nighnzir gavgavim an itir puvati.

(Sapta 3:7-6:6)

Gumazamizir aviriba Iesusin gin zui

(Luk 6:17-19)

⁷ Ezi Iesus uan suren gumaziba koma Galilin dipamin ghuaghiri. A ghuaghiri ghuazamizir aviriba Galilin Distrighin ikegha an gin ghuaghiri. ⁸ Gumazamizir aviriba Judian Distrigh koma Jerusalem in nguibam koma Idumean Distrigh ko Jordanin dipamin vingin itir danganiba koma Tair ko Saidonin nguibamning ikegha, me Iesus bagha ghuaghiri. Gumazamizir avirir kaba, me an amizir bizibar akam bareghava a bagha ghuaghiri. ⁹ Me iraghuezima, Iesus gumazamizir aviriba men akurazima, men arimariaba gifa. Arimariaba itir gumazamizir aviriba uan arimariaba givasa Iesusin boroghin uari akuvagha, Iesusin suighasa uari munamadi. Kamaghin amizima, Iesus uan suren gumazibav gia ghaze, "Ia botin tam inigh izi puram anetighti a iki. Eghti gumazamiziba bar na akuvaghtima ki botin ghuavanangam." ¹¹ Iesus me migeima, duar kuraba apazazir gumazir maba izava, Iesusin garava duar kuraba zuamira me gamima me Iesusin guamin daighira kamaghin arai, "Ni Godin Otarim." ¹² Me kamaghin amima, an akar gavgavim me migia ghaze, "Ia kamaghin mikiman marki, 'Ni Godin Otarim.'"

Iesus 12 plan aposelba me amisefe

(Matyu 10:1-4 ko Luk 6:12-16)

¹³ Ezi Iesus dipar miriamin ikegha dikavighava mighsiamin ghuavanabogha uan ifongezir gumazibar diazima, me a bagha zui. ¹⁴ Me zuima a gumazir 12 pla misevegha ziar kam, aposelba, me gati. Eghti me a ko ikiti, a gin me amadaghti me mangi Godin akar aghuim akunam. ¹⁵ Egh a uan gavgavim me daningtima me uaghan duar kuraba batogham. ¹⁶ A misevezir gumazir 12 plan ziabar kara. Saimon (Iesus gin ziar kam, Pita, a gati), ¹⁷ Sebedin otarimning Jems ko Jon (A ziar kam aning gati, Boanerges. Ziar kamin mingarim kamaghin ghu, atara pamtem migeir gumazimning), ¹⁸ Andru ko Filip, Bartolomyu, Matyu, Tomas, Alfiusin otarim Jems, Tadius, Saimon (a Selotiabar gumazir mam), ¹⁹ ko Judas Iskariot, gumazir Iesus isava, apanibagh aningizim.

Me kamaghin migei, "Iesus Belsebulin gavgavim in-gari"

(Matyu 12:24-32 ko Luk 11:14-23 ko 12:10)

²⁰ Egha Iesus uamategha dipenimin aven ghugha itima gumazamizir aviriba izava anekufa. Me bar anekuvazima kamaghin a uan suren gumaziba koma me daghebar aman ibura. Me damamin dughiaba puvati. ²¹ Ezi gumazamizir maba kamaghin migei, "An ongani." Ezi Iesusin adarasi akar kam bareghava, a inigh mangasa izi.

²² Ezi Judan arazibagh fozir gumazir maba Jerusalem in ikegha izaghrava kamaghin migei, "Belsebul a gapasa. A duar kurabar gumazir dapanimin gavgavim duar kuraba batosi." †

²³ Ezi Iesus me migeir akam bareghava, egha kamaghin gumazamizibar diaghava akar isin zuir maba me migei, "Satan manmaghin uabira uabi batuegham?" ²⁴ Kantrin tam tongira uari abighiva uarira uariv soghiva kantrin kam ikian kogham. ²⁵ Kamaghin uaghan, dipenir vamiran itir darasi me tongira uari abighiva uarira uariv sogh dipenir kamin itir darasi ikian kogham. ²⁶ Kamaghira Satanin adarazi uarira uari abighiva uariv misoghtima an gavgavim bar givaghiva ikian kogham.

²⁷ "Eghti gumazir manam puram aven mangi gumazir gavgavitamin dipenim akarighiva an biziba oke-megham? Puvatigham. A faraghvira benibar gumazir gavgavir kam ikegham. A kamaghin a damigh gumazir kamin dipenimin aven mangi, an biziba okemegham."

²⁸ "Ki guizbangira ia migei, gumazamizibar arazir kuraba ko me Godin ziam gasighasizir akaba, God da gin amangamin tuavim iti. ²⁹ Eghti gumazitam Godin Duamin ziam gasighasightima God an arazir kurar kam, a gin amadaghan kogham. Egh gumazir kam aremeghti, arazir kurar kam an ikivira ikiam." ³⁰ Me faragha kamaghin a migia ghaze, "Duar kurar mam a gapasa." A bizir kam bagha, akar kabar me migei. ††

† (3:22) Satanin ziar mamra kara, Belsebul.

Iesusin amebam ko an doziba

(Matyu 12:46-50 ko Luk 8:19-21)

³¹ Ezima Iesusin amebam ko doziba izava, a itir dipenimîn tiar akamîn tughava gumazir mam amadazima a Iesusin mikimasa aven zui. ³² Gumazamizir aviriba a koma apiaghav ikiava kamaghin a migei, "Ni oragh, nin amebam ko doziba me ni bagha izeghava azenan iti."

³³ Me a mikemezima a kamaghin men azara, "Tina nan amebam? Te nan doziba?"

³⁴ A kamaghin men azaraghava, an okarigha apiaghav itir gumazamizibar garava, kamaghin me migei, "Ia gan! Nan amebam ko dozibara kara. ³⁵ Gumazamizir God ifongezir arazibar gin zuiba, me nan doziba ko nan amiziba ko nan amebam."

Iesus akar isin zuimin kamaghin migei, "Gumazir mam witin oviziba inigha azenimin da kuragharui"

(Matyu 13:1-23 ko Luk 8:4-15)

4 Dughiar igharazir mam Iesus ua dipar miriamin ikiava, gumazamizir mabar sure gami. Me an akaba baraghasa anekuvagha guizbangira bar aviraseme. Ezi a botin mamîn biragha dipam gisin aperaghav iti. Gumazamizir kaba an boroghin dadarimîn apiaghav iti. ² An akar isin zuir aviribar men sure gamuava, kamaghin me migei, ³ "Ia oragh. Gumazir mam raizin mingarir daghem, wit, a inigha ghua uan azenimin da akuragharui. ⁴ A da akurima witin ovizir maba tu-avimîn irezima, kuaraziba iza da ame. ⁵ Ezi maba dagiabagh isin itir nguazir evarim gire. Nguazir kam mitemezir puvati, ezima witin oviziba zuamira afuangi. ⁶ Ezi dar biba bar nguazimîn aven iraghuezir puvati, ezi aruem anaga dagh isirazi, ezi da isia misingi. ⁷ Ezi witin ovizir maba benir dikoniba itir nguazim giregħa, benibar tongin afuangizi, benir dikoniba aghuava beniba da ikiaghariki. Ezi dar oviziba misevezir puvati. ⁸ Ezi witin ovizir maba nguazir aghuim giregħa aghuava dagheba misefi. Egha maba 30 pla misevima maba 60 pla misefe. Ezi maba ghua 100in tu."

⁹ Iesus me migia ghua kamaghin me migei, "Tina kuarimning iti, an oragh."

Iesus manmagh suavira akar isin zuibagh ami

¹⁰ Gumazamizir aviriba bar ghuezi, ezi Iesus uabira itima, an 12 plan gumaziba koma an boroghin itir gumaziba, me an akar isin zuimin mingarim bagħa an azara. ¹¹ Me an azarazima a kamaghin me migei, "God fofozim ia ganingizima, ia God Bizibagh Ativamin Dughiamin akar mogomeba dagħ fo. Egha ki azenan itir gumazamiziba pura akar isin zuibar me migei.

¹² Kamaghin amizima

'Me zurazurara ganiva, me bizitam gifogħan kogħam.

Me uaghan zurazurara oraghiva,

me deraghvira akar mingaritam gifogħan kogħam.

†† (3:30) Iesus Godin Duamin gavgavimin ingari. Ezi me ghaze, a Satanin gavgavimin ingari. Me kamaghin Godin Duamin ziam gasighasisi.

Me amuava akar mingarim gifogħa, uan navibagh irazi,

God men arazir kuraba gin amadaghai." †

Witin akar isin zuimin mingarim

¹³ An akar kam me migia ghua kamaghin migei, "Ia witin akar isin zuir kamîn mingarim gifozir puvati? Ia manmagħin akar isin zuir igharazir tabagh fogħam? ¹⁴ Akar isin zuimin aven itir gumazir kam a mati gumazir Godin akam kuragharuim ¹⁵ Gumazir maba tu-avim girezir witin ovizibar mîn ami. Me Godin akaba baraghizi Satan zuamira izava me oraghizir Godin akaba, me dama ada ini. ¹⁶ Gumazir maba dagiaba itir nguazim girezir witin ovizibar mîn ami. Me Godin akaba bareghava da bagħa bar akonge. ¹⁷ Egha men biba iraghuezir puvatigha, egha uaghan dughiar ruarimîn itir puvati. Me itima osimtiziba ko Godin gin zuir gumazibagh asighasizir araziba izima, me pura God ataki. ¹⁸ Gumazir maba benir dikoniba itir nguazim girezir witin ovizibar mîn ami. Me Godin akaba baraki. ¹⁹ Me da bareghava me uaghan nguazir kamîn osimtiziba bagħa nighnighava, dagiar aviriba iniasa ifavarir nighnizibagh amuava, nguazir kamîn bizir aviribar garava da bagħa agoi. Bizir kabar nighniziba izava Godin akaba ikiagharizima da misevir puvati. ²⁰ Ezi gumazir maba nguazir aghuim girezir witin ovizibar mîn ami. Me Godin akaba baregha dar suiragħa dar gin zui. Egha me misefi. Maba 30 pla misevima, maba 60 pla misefi. Ezi maba ghua 100in tu."

Lamin danganimra aneguragh

(Luk 8:16-18)

²¹ Egha Iesus kamaghin me migei, "Ia tina lam gaboroghava a inigha itarir ekiamin anevara? O an a inigha dakozimîn apengan aneti? Puvati! Ia a daborogh a inigh azenan an danganimra aneguragh.

²² Kamaghira mogomer biziba da gin azenan otivigham. Egħti bizir amigha aveziba da uaghan gin azenan otivigham. ²³ Tina kuarimning iti, an oragh." ††

²⁴ Egha a migia ghua kamaghin migei, "Ia deraghvira akar kam baragh. Ia deraghvira a baraghiva deragh fogħ, egħti God uan akabar fofozir aviriba ia daningam. Godin akabagh fozir gumazitam a Godin akar igharaziba uaghan da baragħam. Egħti Godin akabagh fogħan aghuazir gumazitam, an fofozir muziarim God a dama inigham. Ia Godin akam barazi mogħin God uaghan kamaghin damuva, bizir avirir maba sara ia damuam."

† (4:12) Iesus Godin gin mangasa gumazamizibar anogorozir puvati. Marazi uari Godin gin mangan aghua. †† (4:23) Iesus akar isin zuibar gumazamizibar sure gami. A kamaghin fogħasa, me guizbangira God gifongez ti puvati. Gumazir God gifongeziba, akar isin zuiba baregha, dagħ nighnighava gin dar mingaribar gara dagħ fo. Ezi gumazir God gifongezir puvatiziba, nighnigha ghaze, akar isin zuiba, eghagħanir onganiba. Kamaghin me akar isin zuiba, dagħ nighnizir puvatigha, dar mingaribar garir puvati.

Dagher ovizir afuarazibar akar isin zuim

²⁶ Egha Iesus miġia ghua kamaghin me miġei, "God Bizibagh Ativamin Dughiamin arazim kamakin. Gumazir mam dagher oviziba inigha nguazimin da kuri. ²⁷ Gumazir kam da kunighava, dimagaribar akuava, aruebar dikavigha arui. An aruima dagher ovizir kaba da afuegha aghui. Dagher ovizir kaba manmaghin afuegha aghui? Gumazir kam fozir puvati. ²⁸ Ezi nguazimra dagher ovizir kabagh amizima da aghua misefe. Da faragha afuegha aghua ghua aghariba otivigha egha adava ghua akimariba otivigha misefe. ²⁹ Da misevegha dagheba itima, gumazir kam sabam inighava dar akori. A fo, dagheba iti, ezi dar akoramin dughiam oto."

Mastetin ovizimin akar isin zuim

(Matyu 13:31-32 ko Luk 13:18-19)

³⁰ Egha a ua kamaghin miġei, "E manmaghin God Bizibagh Ativamin Dughiamin arazim mikimam? O, e akar isin zuir manamin an mingarimin gun mikimam? ³¹ A mastetin ovizimin min gari. Mastetin zuravarir oviziba bar sufi. Temer igharazibar oviziba bar a gafiragha ekefe. ^{†32} Gumazir mam anakunizima a gin aghua bar ekeveghava azenimin itir zuravariba bar dagh afiragha bar ekefe. An ekevegha an aguar ekiaba uari tuirazima kuaraziba izava an aguabar dughuazimin aven ikia mikonibar ingari."

³³ Egha Iesus men nighniziba tuzinaghara min amir akar isin zuir aviribar Godin akabar me miġei. ³⁴ An akabar gumazamizibav giava zurara akar isin zuibar me miġei. Egha a uan suren gumaziba ko me uarira ikiava a bizibar mingariba abigha me miġei.

Iesus aminir ekiam ko dipavsizim batoghezima aning pura nimira irighav iti

(Matyu 8:23-27 ko Luk 8:22-25)

³⁵ Aruer kamin aminim pirasava amima Iesus kamaghin uan suren gumazibav gei, "E dipar kam atugh an vongin mangam." ³⁶ A kamaghin me miġeima gumazamiziba dadarimin ikiavira iti. Ezi me Iesus aperaghav itir botin ghuavanabogha pul gamua vongin zui. Botin igharazir maba uaghan me ko vongin zui. ³⁷ Iesus uan suren gumaziba ko zuima, Maia! Aminir ekiam dikafi. Ezi dipavsiziba izava bot gafirazi dipam botin aven ghuaghira, bot gizifa, ezi an atam dipamin aven magirasava ami. ³⁸ Bot magirasava amima, Iesus botin kamin girakirangin dapanir aghoghonir mam uan dapanimin aghorogha akui. Ezi an suren gumaziba a gaghuragha kamaghin a miġei, "Tisa, e gifa! Ni e bagha nighnisi, o puvati?"

³⁹ Ezi Iesus dikavigha tugh a aminim batogha, egha dipavsizim kamaghin a miġei, "Gua amiragh, egh nimira iki!" A miġeima, aminim amirazima, dipam pura nimira irighav iti.

† (4:31) Ni mastetin mingarim gifoghsi, akirangin itir Akar Mingaribar gan.

⁴⁰ Ezi Iesus kamaghin uan suren gumazibav gei, "Ia tizim bagha puv atiati? Ia nighnizir gavgavim otevegha kamaghira iti?"

⁴¹ Ezi me bar atiatigha kamaghin uarira uariv gei, "Gumazir kam tinara? Aminim ko dipavsizim uaghan an akam barasi!"

Iesus Gerasan gumazir mamin duar kuraba batoghezima da anetaki

(Matyu 8:28-34 ko Luk 8:26-39)

⁵ Ezi Iesus uan suren gumaziba koma dipam atugha vongin Gerasan danganimin oto. ² Me otivigha, Iesus bot ategha dadarimin anadima gumazir duar kuram apazazir mam, a matmatiamin ikegha Iesus bativasa izi. ³ A matmatiamin ikiava a gakui. Me dughiar aviriba senbar an agharimning ikiava, ankavba an suemning gazui. Ezi a zurara senin kabar suighava dar aghora egha an suemning ikezir ankavbav sogha dar aghoragharisi. Kamaghin amizima gumazitam gumazir kamin suiragh a ikiva avegham. Me uaghan senbar a ikeghti da an suiraghan kogham. Egh gumazitam gavgavigh a ikeghan kogham. ⁵ A dimagariba ko aruebar matmatiam ko mighsiabar purama aruava pamtem arava dagiabar uabi uan mikarzim aghori.

⁶ A saghon ikia Iesusin ganigha ivegha a bagha izava an guamin uan tevimning apiri. ⁷ Ezi Iesus kamaghin duar kuram miġei, "Ni duar kuram, ni gumazir kam ategh azenan izi." Iesus kamaghin a miġeima, ezi gumazir kam pamtem arava kamaghin miġei, "Ni manmaghin na damuasa, Iesus biziba bar dar pin itir Godin Otarim. Ki Godin damazimin pamtem nin azangsis, ni na gasighasighan marki."

⁹ A kamaghin miġeima Iesus kamaghin a miġei, "Ni uan ziam diborogh." Ezi duar kurar kam a ikaragha kamaghin a miġei, "E bar aviraseme, kamaghin nan ziam Aviriba."

¹⁰ A Iesus danganir igharazitam me amangan aghuagha Iesus vivigha a kakaghor.

¹¹ Dughiar kam, men boroghira itir mighsiar mirimin dar aviriba ikiava api. ¹² Ezi duar kurar kaba kamaghin Iesus miġiava a kakaghor, "Ni e mikemegh e amadaghtima e mangiva dar bizir munabagh apazaka." ¹³ Ezi a men amamangatizima duar kurar kaba gumazir kam ategha azenan izegha ghua dar bizim gapasa. Dar avirir kaba, dar dibobonim 2,000in boroghin ghu. Ezi daba puv ivemara ghuaghira davarir kuram giraghuaghava dipamin aven ghuegha dipam apava ariaghire.

¹⁴ Ezi dabar garir gumaziba daba batoghezir bizim ganigha ghua nguibar ekiamin ghua danganir kamin itir nguibar dozibar ghua bizir otozir kamin gun miġei. Gumazamiziba bizir kamin ganasa dikavigha izi. ¹⁵ Me izava Iesus boroghin duar kuraba apazazir gumazimin garima, an nighnizim ua derazima, a uan korotiaba aghuighava aperaghav iti. Me an ganighava atiatingi.

¹⁶ Ezi otozir bizir kamin ganizir gumazamiziba, me duar kuraba apazazir gumazimin bizir otozir kabar gumazir

igharazibav gei. Me dar gun miġiava ghuava uaghan daba batozir bizimġin gun miġei. ¹⁷ Gumamazizir kaba bizir kam bareghava uan danganim ategh mangasa kamaghġin me Iesus miġia a gaghori.

¹⁸ Ezi Iesus danganim kam ategh mangasa botġin biri-ma duar kuraba apazazir gumazim Iesus ko mangasa pamtem a gaghori. ¹⁹ Ezi Iesus an anogoregha kamaghġin a miġei, "Ni uamategh uan adarazi bagh dipenimġin mangiva Gumazir Ekiam nin akuragha ni gamizir bizibar gun me mikimiva egh a uaghan bar nin apangkuvizir bizimġin gun me mikim." ²⁰ Gumazir kam a bareghava ghua Iesus an akurazir bizimġin gun Dekapolisġin Distrighġin itir nguibabar ghua bar me miġei. Gumamazizir kaba a bareghava digavir kuram gami.

Iesus aremezir guvir mam koma arimariar amizir mam gamizima aning ua dera

(Matyu 9:18-26 ko Luk 8:40-56)

²¹ Ezi Iesus bot inigha uamategha dipamġin vongġin ize. A izegha dipar dadarimġin itima gumamazizir aviriba izava anekufa. ²² Ezi God ko miġeir dipenimġin bizibar garir gumazir mam, an ziam Jairus, a izava, Iesusġin garava an guamġin uabi ekunigha kamaghġin puviram a gaghori, "Nan guvim aremeghasa an dighorimra isi. Ni iziva uan dafarim a datighġi an arimariar givagh ua ikiam." ²⁴ Ezi kamaghġin Iesus a ko zui.

A zuima gumamazizir aviriba bar anekuvaghava an gin zui. ²⁵ Me zuima men tongġin ghuzim batir arimariar amizir mam uaghan me ko zui. Amizir kam, ghuzim batir arimariar an itima 12 plan azeniba gifa. ²⁶ A fomira arimariar a givasava doktaba bagha zuima, me an arimariar a givazir puvati. Ezi a mizazir kuram isi. A uan arimariar a givasava pura uan dagiabar me givezima an dagiaba bar gifa. Bizir kaba an arimariamin akurazir puvati. An ekiva ghuavira iti. ²⁷ A Iesus amir bizibar akam baregha, a kamaghġin nighnisi, "Ki puram an azenan itir korotiamra suiragh nan arimariamin givagham." A kamaghġin nighnighava egha damuasa. A gumamazizir aviriba gin izava me muna-maga izava Iesusġin korotiamġin suira. ²⁹ Amizim an korotiamġin suighavira, an ghuzir arimariar pura dutugha ghu. A uabi uabi baregha fo, an mikarzim ua dera.

³⁰ A kamaghġin amimra, Iesus zuamira uabi uabi baregha a God gumazibar arimariaba givaghasa a ganingizir gavgavim, an mikarzim ataghizi a fo, nan gavgavim ingari. Egha a ragha gumamazizibar garava men azara, "Tina nan korotiamġin suira?"

³¹ Ezi an suren gumaziba a ikaragha kamaghġin a miġei, "Ni garima, gumamazizir aviriba ni akufa. Ezi ni tizim bagha kamaghġin azai, 'Tina nan korotiamġin suira?'"

³² Me kamaghġin Iesus miġiavira itima Iesus uan korotiamġin suirazir gumazim gifoghasa raghrigha garagharui. ³³ A ruivira itima, amizir kam a batozir bizim gifogha izava Iesusġin guamġin degiaghrigha, atia-

tia nighava guizbangira a batozir bizimġin gun a miġei. ³⁴ Ezi Iesus kamaghġin a miġei, "Nan guvim, ni nigh-nizir gavgavim nan iti. Ezi nin arimariar gifa. Ni navir amirizimġin mangi, eghġi nin arimariar kam ua ni damuan kogham."

³⁵ Iesus amizir kam miġiavira itima gumazir maba God ko miġeir dipenimġin bizibar garir gumazim, Jairusġin dipenimġin ikeghava ize. Me izegha kamaghġin Jairus miġei, "Nin guvim areme. Ni osimtizim Tisa daningan marki."

³⁶ Me kamaghġin miġeima Iesus me baregha kamaghġin Jairus miġei, "Ni atiatingan marki. Ni pura nigh-nizir gavgavim nan iki."

³⁷ An gin aruir gumaziba a ko mangasa amima a men anogoregha, egha Pita, ko Jon an dozim Jems, merara inigha me zui. ³⁸ Me ghua Jairusġin dipenimġin otivigha Iesus gumamaziziba barazima, me bar azia niginir dafam gami.

³⁹ A me bagha aven ghua kamaghġin me miġei, "Ta tizim bagha azia niginir dafam gami? Borir kam aremezir puvati. An akui." ⁴⁰ A kamaghġin me miġeima, me a dipovava an ingarava kava uariv gei, "E fo, a guizbangiram areme." Gumamaziziba kamaghġin miġeima ezi a bar me batuegha guvimġin afeziam ko amebam inigha an suren gumazir pumuning ko mikezim, merara a ko zui. A me inigha me guvimġin kuam itir danganimġin aven zui. ⁴¹ Me ghuegha a guvimġin agharim suiragha kamaghġin a miġei, "Talita kum!" (Akar kamġin mingarim kamaghġin iti, "Guvir dozim, ki ni miġei, ni dikafigh!") ⁴² An a miġeimrama, guvim dikavigha tughava arui. (An azenir 12 pla.) A dikavigha tughu aruima, me kamaghġin guizbangira digavir kuram gami. ⁴³ Ezi an akar gavgavimġin guizbangira me miġia ghaze, ia bizir kamġin gun gumazir igharazitam mikimam marki. A kamaghġin me miġiava daghetam a daningasa me miġei.

Iesusġin nguibamġin itir darasi an aghuagha akirim a gasara

(Matyu 13:53-58 ko Luk 4:16-30)

6 Egha Iesus kagh tegha uan nguibamġin ghua-vanadima an suren gumaziba a ko zui. ² Ezi, Sabatin dughiam otozima a God ko miġeir dipenimġin aven ghua, gumamazizibar sure gami. Gumamazizir aviriba an akaba bareghava digavir kuram gami.

Me digavir kuram gamigha azara, "Gumazir kam managh akar kaba ini? A managh nighnizir aghuiba ini? A uaghan managh mirakelbagh amir gavgavim ini? ³ E fo, kar pura dipenibar ingarir gumazim. A Mari-an otarim, a Jems ko Josep, Judas, Saimon, a men avebamra. An buaramiziba e ko iti." Kamaghġin amizima me dibovir akabar a miġiava navibar aven an atari.

⁴ Ezi Iesus kamaghġin me miġei, "Godġin akam inigha izir gumazim, a nguibar igharazibar zuima, me an ziam fe. Ezi an nguibamġin an adarasi, me an ziam fer puvati." ⁵ Kamaghġin amizima a nguibar kamġin mirakelġin aviribagh amizir puvati. A pura dafarim arimariar gumazir vabara me garighizima, men arimaria-

ba gifa. ⁶ Egha me nighnizir gavgavim an itir puvatizima, kamaghin a digavir kuram gami.

Iesus uan gavgavim suren gumazibar akazi, ezi me deragha a gifozir pu

(Sapta 6:7-8:21)

Iesus uan 12 plan aposelba ingangarim me ganighava me amada

(Matyu 10:5-15 ko Luk 9:1-6)

Egha Iesus nguibabagh aruava gumazamizibar sure gami. ⁷ Iesus men sure gamuava, egha 12 plan aposelbar diazima, me a bagha izezima, a me akuvagha, me miyava me amada. Gumazir pumuning uaning inigha zui, ezi gumazir pumuning uaning inigha zui. A kamaghin amuava uaghan duar kuraba batozir gavgavim me ganigha me amada.

⁸ A migirigiar kam me gamuava me amada, "Ia mangi, bizir taba uari bagh da inian marki. Ia bretin tam ko mitaritam inian marki. Ia dagiatam suighan marki. Ia uan dagarir asuaba aghuva, ua siotin tam inian marki. Ia uan aghorir asadivibara suiragh mangi.

¹⁰ Ia kamaghin damigh, mangiva nguibatamin mangighti me dipenitam ia danighti, ia dipenir kamra iki, mangi dughiar ia nguibar kam ataghraghaim.

¹¹ Ia kamaghin damu mangi nguibatamin mangightima, me ian aghuagh ia inigh uan dipenibar mangighan koghiva, me uaghan ia migeir akaba baraghan koghtima, ia kamaghin damu. Ia nguibar kam ategh mangisi uan dagarir mineziba apisigh, egh nguibar kam ategh mangi. Ia kamaghin damighti, me ganigh fogham, me arazir aghuim ia gamizir puvati." †

¹² A kamaghin me mikemeghava me amadzima me nguibabar ghua Godin akam akura ghaze, Ia uan navibagh iragh. ¹³ Me kamaghin me miyava, egha uaghan gumazir aviribar duar kuraba batogha arimariar gumazir aviriba boremin men dapaniba ingiava me gamima, me ua dera.

Herot Jon, Gumaziba Ruer Gumazimin, firim atu

(Matyu 14:1-12 ko Luk 3:19-20 ko 9:7-9)

¹⁴ Ezi Iesus bizir aviribagh amizima an ziam otogha ekevezima, gumazir aviriba a gifo. Ezi danganir kamin atrivim, Herot, a baraki. Me marazi kamagh migei, "Jon Gumaziba Ruer Gumazim aremegha ua dikafi. Kamaghin a mirakelbar amuamin gavgavim iti."

¹⁵ Ezi me marazi kamagh migei, "A Elaija."

Ezi marazi kamagh migei, "Kar Godin akam inigha izir gumazir mam, a mati fomira ikezir Godin akam inigha izir gumazibar min ami."

† (6:11) Judabar arazim kara, ni me baraghan koghtima, me nin sagh, uan dagarir asuaba mineziba apizighiva ni ategh igharagh mangam. Ezi en arazim kamakin, ki ni mikimti ni na baraghan koghti, ki apem apirigh uan tuavim gighuvagh, egh suam, ki nin sagham.

¹⁶ Me akar kabav geima, Herot da baregha a fo, a fomira Jonin firim atu. Kamaghin amizima a kamaghin migei, "Ki fomira mikemezima, me gumazir mam Jon, Gumazibar Ruer Gumazimin firim atuzima, a ua dikafi."

¹⁷ Herot kamaghin amigha a fo, a fomira uan dozim Filip da an amuim Herodias a ini. Ezi Jon zurara kamaghin a migei, "Herot, na arazir kuram gamuava uan dozim da an amuim ini." Jon kamagh migeima, Herodias a bagha guizbangira navim isia, egha a Jon misueghti an aremeghasa a bagha puvira Herotin migei. Ezi Herot Herodias ifongezir moghin damuan aghuaghava, a uan gumazir mabav kemezima me Jonin suiragha a inigha kalabus gati. Herot fo, Jon Godin damazimin zuegha derazir gumazimra. Kamaghin amizima Herot an atiativa, a inigha deragha an gari. Herot uaghan Jon migeir akaba baragha nighnizir aviribagh amuava, ana akaba baraghasa ifonge.

²¹ Ezi Herodias datirighin Jon misueghti an aremeghasa tuavim bato. Herot an amebam a batezir dughiam otozi, a dughiar kam ginighnigha isar ekiam gami. Herodias Jonin misoghamin dughiam datirighin oto. Herot isar kam gamuava, uan ingangarir ekiabar gari gumazir ekiaba, ko uan midorozir gumazibar gari gumazir ekiaba, ko Galilin itir gumazir ekiaba, a men diazima me a ko damasa ize. ²² Me izegha isam apima Herodiasin guivim izava me apir danganimin ghugha men guamin ighiam gami. A ighiam gamima, Herot ko izegha apir gumaziba ighiamin ganigha guizbangira an ighiam gifongegha a bagha bar akonge.

Me bar akuegha, egha Herot kamaghin guivir igiam migei, "Ni bizir manam gifongegh nan azaragh. Eghti ki bizir kam ni danigam." ²³ A kamaghin a mikemegha, akar dikirizir gavgavim kamaghin a migei, "Ki guizbangira ni migei, ni bizitam gifongegh, na mikim. Ni ki garir bizibagh ifongeghiva, na mikim. Ki tongira da bighiva, taba ni danigham."

²⁴ Guivir igiar kam akar kam baregha, azenan izegha ghua kamaghin uan amebam migei, "Amebam, ki bizir tizim bagh azaragham?"

Ezi an amebam kamaghin a migei, "Jon, Gumaziba Ruer Gumazimin, dapanim." ²⁵ Ezi guivir kam akar kam baregha, zuamira uamategha aven ghugha kamaghin Herot migei, "Ni datirighira Jon, Gumaziba Ruer Gumazimin, dapanim itaritam datigh na daningigh."

²⁶ Ezi Herot a bareghava navim bar oseme. A faragha akar dikirizir gavgavim migeima a ko apir gumaziba a baraki. Kamaghin amizima, an an azangsizim pueghan kogham. ²⁷ Egha Herot a baraghavira, akar gavgavim uan midorozir gumazim mikemegha anemadzima a ghuava kalabusin aven iraghugha Jonin firim atu. ²⁸ A Jonin firim atugha an dapanim inigha itarir mam gatigha a inigha izava guivir kam ganingizima anenigha ghua uan amebam ganingi. ²⁹ Ezi Jonin suren gumaziba an ovevem baregha izava an kuam inigha ghuava a mozim gati.

Jesus dagheba 5,000in gumazibagh anidi

(Matyu 14:13-21 ko Luk 9:10-17 ko Jon 6:1-13)

³⁰ Ezi Iesusin aposelba ua izegha an boroghin uari akufa. Egha me aruava amizir biziba ko akar gumazibar sure gamizibar gun Iesus migei. ³¹ Dughiar kam gumazamizir aviriba me bagha iza zuima, me damamin dughiba puvati. Ezi Iesus kamaghin me migei, "Ia uarira na ko mangiva gumaziba puvatizir danganimin mangiva avughsam."

³² A kamaghin me migiava egha me uarira bot inigha gumaziba itir puvatizir danganir mamın zui. ³³ Me zuima, gumazamizir aviriba men ganigha me gifo. Ezi nguibabar itir gumazamiziba bar men faraghavira ivegha ghuava me zuir danganimin otifi. ³⁴ Ezi me ghuava dadarimin ghuegha Iesus gumazamizir aviribar garima, me guizbangira bar aviraseme. A men garima, me sipsipbar min ami, me ghuaviba puvati, me pura asaghasazibar min arui. A kamaghin bar men apangkufi. Egha a bizir aviriba men sure gami. †

³⁵ A migiavira itima, aminim pirizima an suren gumaziba a bagha izava kamaghin a migei, "Kar gumaziba itir puvatizir danganim, ezi aminim piri. ³⁶ Ni gumazamiziba amadaghti, me mangi danganir kamin itir nguibaba ko roghira itir nguibar dozibar mangiva me damisi uari bagh daghebagh ives."

³⁷ Ezi a me ikaragha kamaghin migei, "Ia uari daghetaba me daning."

Ezi me kamaghin a migei, "Dagiar e me bagh bretbagh ivezamim, a 200 Kinan tu. E da inigh, mangi, me bagh bretbagh ivezegh me daningasa, ni ifonge?" ††

³⁸ Ezi Iesus men azara, "Ia manmaghira bretba iti? Ia mangi ganigh." A mikemezi, me ghua ganigha kamaghin a migei, "E bretin 5 pla koma osirir pumuning kati."

³⁹ Ezi Iesus me mikemezi me gumazamizibav geima, me uari uari tuiragha grazim gapia. ⁴⁰ Ezi me uari tuiragha apia, marazi 50, marazi 100in ghu. ⁴¹ Me apiaghav itima, ezi Iesus bretin 5 pla inigha, osirir pumuning inigha, pin overiamin garava God minabagha bretba abiaghariki. Egha uan suren gumazibav geima, me da isa, gumazamizibagh anidi. A uaghan osirimning sara biagharighizima, me da isa, me ganidi. ⁴² Ezi gumazamizir kaba bar amegha, naviba bar izifa. ⁴³ Men naviba bar izivazima Iesusin suren gumaziba, dagher nar me ataghiziba, me da inigha akirar 12 pla gaghuizima, da bar izifa. ⁴⁴ Dagheba amezir gumazibara, men avirim 5,000in tu.

Jesus dipam gisin tugha zui

(Matyu 14:22-36 ko Jon 6:16-21)

⁴⁵ Gumazamiziba dagheba amezima, ezi Iesus kamaghin uan suren gumazibar ariragha ghaze, Ia botin binighiva faragh Betsaidan vongin nguibamin mangi. Ki uabira ikiva gumazamiziba amadaghtima me ua

† (6:34) Ni sipsipin mingarim gifoghsi, akirangin itir Akar Min-garibar gan. †† (6:37) Grighin akam kamaghin migia ghaze, gumazim bretba kamaghin ivesiva, an 8 plan iakinibar ingarigham.

uan nguibabar mangam. ⁴⁶ A me amadazi, me ghuezi-ma, ezi a God ko mikimasa mighsiamin ghuavanabo.

⁴⁷ Dughiar kam aminim pirima, men bot dipamin tongin itima, Iesus uabira dadarimin iti. ⁴⁸ A ikiava uan suren gumazibar garima, aminir gavgavim izava men bot givai. Me pul gamua ingangarir dafam gamuava aminim ko uari adosi. Egha aminim tiasava amima, Iesus dipam gisin tugha me bagha zui. A mangi me gitagh mangasa. ⁴⁹ Ezi me an garima, a dipam gisin tugha zuima, me kamaghin nighnisi, "Kar ti asetam."

Me nighnzir kam gamuava, bar an ganigha puv atia-tiava arai. Me araima, a zuamira kamaghin me migei, "Ia gavgafigh, kar kirara. Ia atiatingan marki!" ⁵¹ A kamaghin me migiava, me gatin botin aven ghuzima, aminim pura dutugha ghu. Ezi me bizir kam, Iesus 5,000in gumaziba bretba me ganingizi, me damezi, me ganigha, kamaghin me tong bar fozir puvati. Men nighnziba otefe. Egha bizir kabagh nighnighava guizbangira digavir kuram gami. ‡

⁵³ Egha Iesus uan suren gumaziba ko dipamin vongin ghugha, ghua Genesaretin nguibamin otivigha, bot ike. ⁵⁴ Me bot ikegha dadarimin anadima, gumazamiziba Iesusin garavira a gifo. ⁵⁵ Me a gifogha, egha gumazamiziba Iesus itir danganim baregha, ivegha danganir kam garuava uan arimariar gumaziba inigha me akuriabagh arigha me inigha Iesus bagha izi. ⁵⁶ Iesus nguibar ekiaba ko nguibar doziba ko ruarir nguibaba dar zui. A zuir nguibar kaba me arazir kamram ami, me arimariar gumaziba inigha izava nguibamin tongin da arigha, egha me a gakaghora ghaze, a men asughtima, arimariaba itiba an korotiar avizibar suigham. Ezi gumazamizir an korotiamin suiziba, men arimariaba gefi.

Godin araziba Judan ovavibar arazibagh afira.

(Matyu 15:1-9)

7 Ezi Farisin gumazir maba ko Judan arazibagh fozir gumazir maba, me Jerusalemın ikegha, iza-ghrava, Iesus bagha izava anakufa. ² Me iza ikia garima, Iesusin suren gumazir maba men ovavibar arazibar gin ghuava dafariba ruegha dagheba apir puvati. Me pura dagheba api. ³ Farisin kaba koma Judan gumazamiziba bar, me uan ovavibar arazibar suighavira ikiava, me dafariba ruava api. Me pura daghebar aman kogham. ⁴ Me uaghan maketin inigha izir dagheba, me dar aman kogham. Me faragh da ruegh egh dar amam. Me uaghan uan ovavibar arazir avirir maba sara suiraghavira iti. Me pura dagheba isamigh dameghan kogham. Me faragh uan mineba ko itariba ko apir dakoziba, rueghiva egh me dagheba isamam.

⁵ Kamaghin, Farisiba ko Judan arazibagh fozir gumaziba, me Iesusin azara, "Manmaghin amizi nin

‡ (6:52) Dughiar kamin Iesus bret gumazamizibagh anigava, uan gavgavim men akakasi, me kamaghin ganigh suam, a bizir bar avirir igharagha garibar amuamin gavgavim iti. Ezima an suren gumaziba bizir kabar garava a dagh fozir puvati. Kamaghin me Iesusin garima a dipam gisin aruava aminim gamizima an amirazima me ganighava digavir kuram gami.

suren gumaziba en ovavibar arazibar ġin mangi da-fariba ruan aghuagha, pura dagheba api?"

⁶ Ezi Iesus me ikaragha kamaghin migei, "Ia uarira uarigh ifarir gumazibara. Godin akam inigha izir gumazim Aisaia, a guizbangira ia amir arazibar gun miġiava kamaghin osiri,

'Gumazamizir kaba, me uan akatoribar nan ziam fe, egha men naviba ko niġhniziba bar saghon iti.

⁷ Me gumazibar akabar uari sure gamua uari gifara egha ghaze, kar Godin akam.

Kamaghin amizi, me nan ziam guizbangira a fer puvati.'

⁸ Ia kamaghin amua, Godin akaba, ia da ategha, uan ovavibar araziba, dar suiragha gavgafi."

⁹ A miġia ghua kamaghin me migei, "Ia ghaze, ia arazir aghuim gamua Godin akaba ategha uan arazibar ġin zui. Ian arazir kaba bar ikufi. ¹⁰ Moses fomira kamaghin mikeme, 'Ia uan afeziaba ko amebabar akaba baregh men apengan ikiva, egh gumazitam akar kuratam uan afeziam ko amebam mikemeghti, ia gumazir kam misueghti, an aremegh.' ¹¹ Ezi ia kamaghin migei, 'Gumazitam uan amebam ko afeziamin akurvaghsi dagiaba atigha, egha ua ġin aningin akuraghan aghuagha, kamaghin aning migei, "Guan akuraghasa atizir dagiaba, gua marki. Ki da isi God daningam."'

¹² Ia kamaghin miġeima, gumazir kam bizitam uan amebam ko afeziamin akuravazir puvati. ¹³ Ia kamaghin amuava, uan ovaviba da inizir arazibar ġin ghua, da gumazir igharazibagh anidi. Ian arazir kabar, ia Godin araziba ategha, uan ovavibar araziba faragha darisi. Egha Godin akam gami a mati pura bizim. Ia amir bizir avirir maba uaghan iti."

Godin damazimin mizezir biziba, Iesus dav gei

(Matyu 15:10-20)

¹⁴ Egha Iesus ua uabin boroghin itir gumazamizibar diazima, me a bagha izima, a kamaghin me migei, "Ia bar na baraghiva egh nan akar kaba, deraghvira dagh fogh. ¹⁵ Bizitam azenan ikegha gumazimin navimin aven magiri an navir averiam damighti, a Godin damazimin mizeghan kogham. puvati, gumazimin navimin aven ikegha azenan izezir biziba, an navir averiam damightima, a Godin damazimin mizegham." †

¹⁷ Iesus akar kaba gumazamizir aviribav kemegha, me ategha ghua dipenimin aven ghuzima, an suren gumaziba akar isin zuimin mingarim bagha an azara.

¹⁸ Ezi Iesus kamaghin me migei, "Eee! Ia ongani? Ia uaghan akar kam deravira a gifozir puvati? Ia bizir kam gifo? Daghetam guizbangira gumazimin navir averiamin magirigh ikeghan kogham. Da an navimin aven magirigh, egh an muriamin magirightima a ġin dar aviam. Kamaghin gumazim apir bizitam azenan ikegh an akam ko muriamin magirigh, an muriam damightima a Godin damazimin mizeghan kogham."

† (7:15-16) Bizir apiba azenan ikegha ghuaghira gumazimin muriar averiam gamima a Godin damazimin mizezir puvati. Ezi bizir kurar navimin aven ikegha azenan iziba a gamima an navir averiam mize.

(Iesusin akar gavgavim kamaghin miġia ghaze, dagheba bar Godin damazimin bar zue. Ezi e dar amam.)

²⁰ A miġia ghua kamaghin me migei, "Gumazimin navimin aven ikegha azenan izezir biziba, an arazir kuraba, a gamima, an navim Godin damazimin mize.

²¹ Gumazimin navimin aven ikegha azenan izezir arazibar kara, niġhnizir kuraba, gumazamiziba tintinba uari koma akui, biziba okei, gumazibav misozi da ariaghiri, ²² poroghamiba uari bakei, miġhivira bizibagh ifonge, gumazir igharazibagh asighasighasa niġhnisi, ifavariba, aghumsiziba puvatizir arazir kuraba, bizim bagha navim ikufi, gumazir igharazimin ziam gasighasisi, uabira uabi fe, arazir onganiba, ²³ arazir kurar kaba bar navimin aven ikegha azenan iza, gumazim gamima a Godin damazimin mize."

Fonisian amizim niġhnizir gavgavim Iesusin iti

(Matyu 15:21-28)

²⁴ Egha Iesus Genesaret ategha Tairin nguibar ekiamin danganimin ghu. A gumazamiziba a gifoghan an aghuagha, egha mogomebar ghua dipenir mamim aven ghugha egha modozir puvati. Me bar fo, a dipenimin aven iti. ²⁵ A dipenir kamim itima, guivir duar kuram apazazimin amebam, a Iesus izezir darorim baregha, zuamira a bagha izava an dagarimning iri. ²⁶ Amizir kam, an amebam Fonisian Distrighin a bate. Sirian danganir ekiamin aven itir distrigh. Ezi a Grighin akamin migei. A duar kurar an quivim gapazazim batoghasa Iesus miġiava a gakaghori.

²⁷ Ezi Iesus kamaghin a migei, "E faragh boribar dagheba me daningti, me damam. Arazir kuram, ki boribar dagheba inigh afiabav kinam."

²⁸ Ezi amizim kamaghin Iesus migei, "Gumazir Ekiam, ki fo, afiaba uaghan boribar dakozimin apengan irezir dagher muzuemziariba api."

²⁹ Ezi Iesus kamaghin a migei, "Nin miġirigiam dera. Kamaghin ni uamateghiva uan dipenimin mangi. Duar kurar kam nin quivim ategha azenan ize."

³⁰ Ezi a uamategha uan dipenimin ghuava garima, an quivim uan dakozim girighav iti. Ezi an an ganigha fo, duar kurar kam an ategha azenan ghu.

Iesus gumazir kuarir onganir mamim akurazi a dera.

³¹ Ezi Iesus dikavigha Tairin danganim ategha, ghua Saidonin danganimin otogha ghua, Dikapolisin Distrighin otogha ghua, Galilin dipamin dadarim giraghu.

³² A ghuzima, gumazir maba gumazir kuarir onganir mam inigha Iesus bagha izi. A uaghan mizem osemegha deravira migeir puvati. Me izegha dafarim a darighasa Iesus gakaghori.

³³ Ezi Iesus gumazir kam inigha gumazir aviriba ategha aning uaningra miriamin ghugha, egha a uan akakazir dafarimning gumazimin kuarimning gatigha aning asigha, egha iparigha, an mizemin suira. ³⁴ Egha Iesus pin overiamin garava, gumazir kam bagha navim bigha arava kamaghin migei, "Efata!" (Akar kamim mingarim kamaghin ghu, "Kuighrigh!") ³⁵ Iesus kam-

aghin miġiavira itima, an kuarimning kuiaghiri. Ezi an miżem miġhivghiki. Ezi a deravira bizibav gei.

³⁶ Ezi Iesus akar gavgavim in bizir kam in gun miki-man men anogoroke. A men anogoroghezima me ua puvirama bizir kam in gun miġiavira iti. ³⁷ Me akar kam miġeima, gumazamizir kaba a baregha guizbangira digavir kuram gamigha kamagh in miġei, "Gumazir kam an amir biziba da bar dera. A kuarir onganibagh amima, me uam orasi. Egha, mizer osimtizibagh amima, me ua deravira bizibav gei."

Iesus 4,000 in gumaziba dagheba me ganidi

(Matyu 15:32-39; 16:1-4)

8 Dughiar kam gumazamizir avirir igharaziba uari akufa. Me damamin dagheba puvati. Ezi kamagh in Iesus uan suren gumazibar diazi me a bagha izima a kamagh in me miġei, ² "Gumazamizir kaba, me na ko aruer pumuning ko miķezim in ikia, egha dagheba puvatiġha mitiriam men azi, kamagh in ki men apangkufi. ³ Me marazi saghon kegħa ize. Kamagh in ki me amadagħti, me mitiriaba sara, uan nguibabar mangi va damaziba men isirti ma me iram."

⁴ Ezi an suren gumaziba an akam ikara, "E managh gumaziba itir puvatizir danganir kam in tina bret in aviriba inigh me daningam?"

⁵ Me kamagh in miġeima Iesus kamagh in men azara, "Ia manmagħ bretba iti?" Me a ikaragħa kamagh in miġei, "7 pla."

⁶ Ezi Iesus nguazim in dapiasa gumazamizibav ke-mezi me apia. Ezi a 7 pla bretba inigha God min-abagħa egha da biagħarigha, gumazamizibar aningasa uan suren gumazibagh aningizima me me ganidi.

⁷ Ezi me uagħan osirir muziarir maba iti. Ezi a uagħan da bagħa God minabagħa da me daningasa uan suren gumazibav gei. ⁸ Gumazamizir aviriba me amegħa bar izifa. Ezi ġin suren gumaziba dagħer nar me tagħiziba, me da inigha 7 pla akirabagh aghuizima, da izifa. ⁹ Dughiar kam in itir gumazamizibar dibobonim 4,000 in borogh in għu. Me amezima, a me amadazi, me uan nguibabar għue. ¹⁰ Me zuima, a uan suren gumaziba koma bot in binigha, Daramanutan dangan-im in għue.

¹¹ Ezi Farisiba izegħa ifavarir azangsizibar Iesus gami. Egħti, God gavgavim a danighi, a mirakelin arazitam damighi, me ganigh fogħ suam, God guizbangira anemada. ¹² Ezi a men azangsizir ifavaribar amiragħa għuariaba suegħa, egha me miġei, "Ia datirigh in itir gumazamizir kaba tizim bagħa mirakelin arazim bagħa nan azangsisi? Ki guizbangira ia miġei, God mirakelin arazitam ian akagħan kogħam." ¹³ Egha a me ategħa uamategħa bot in biragħa, egha dipamin vong in għu.

Farisiba ko Herot in yis in akar isin zuim

(Matyu 16:5-12)

¹⁴ Egha me għuava Iesus in suren gumaziba bretba bakinigh inigha ize. Me bret in vamira in izima a me ko

bot in iti. ¹⁵ Ezi Iesus akar gavgavim in kamagh in me miġei, "Ia deragħ uari bagħ gan! Ia deravira Farisibar yis ko Herot in yis bagħ deravira gan." †

¹⁶ Iesus me miķemezima, me kamagh in uarira uariv gei, "E bret tam inigha izezir puvatizi, kamagh in amizima an e miġei."

¹⁷ Me uarira uariv geima, Iesus men miġirigibagh fogħa kamagh in men azara, "Ia tizim bagħa ghaze, e bret tam inigha izezir puvati? Eee, ia ki amir bizibar garava, fozir puvati. Ia tighar deragħvira dagħ fofogħam? Ian nighniziba bar otefe. ¹⁸ Ia damaziba ikia, garir puvati? Ia kuariba ikia, orazir puvati? Ia bizir kabagh nighnizir puvati? ¹⁹ Ia, ki bret in 5 pla biagħarigha ia ganingizima, ia 5,000 in gumazibagh aningizima, me da apa izivagħa, ataghizir naba ia da akiraba manmagħ in aghui?" Me kamagh in a ikara, "E 12 pla akirabagh aghui."

²⁰ Ezi a ua kamagh in me miġei, "Ezi ki bret in 7 pla biagħarigha ia ganingizima, ia 4,000 in gumazamizibagh aningizima, me da apa izivazi ia dar naba akiraba manmagħ in aghui?"

Me kamagh in a ikara, "E 7 pla akirabagh aghui."

²¹ Me kamagh in a miġeima, a kamagh in me miġei, "Eee, ia tighar bizibagh fofogħam."

Iesus uan suren gumazibar sure gami

(Sapta 8:22-10:52)

Iesus Betsaidan gumazir damazir kurar mam in akurazi, an damazimning ua dera

²² Egha me Betsaidan għuezima, gumazir maba gumazir damazir kurar mam inigha, Iesus bagħa izi. Me izegħa dafarim a darighasava Iesus gākaghori. ²³ Ezi Iesus gumazir damazir kuram in agharim in suiragħa, a inigha nguibam ategħa azenan għu. Aning azenan għugħa, egha Iesus gumazim in damazimning ġiparigha uan dafarimning a ġis in atigha kamagh in an azara, "Ni bizitam in gari?" ²⁴ Ezi gumazir kam kogħa garava kamagh in miġei, "Are, ki garima, gumaziba temebar min garav arui." ²⁵ Ezi Iesus ua uan dafarimning an damazimning in suirazima, gumazim in damazimning kuiagħrizima, a ua deragħa bizibar gari. ²⁶ Ezi Iesus anemaga kamagh in miġei, "Ni ua nguibar kam in aven mangan marki. Ni uan dipenim in mangi."

Pita Iesus in gun miġei

(Matyu 16:13-20 ko Luk 9:18-21)

²⁷ Egha Iesus uan suren gumaziba ko dikavigha Sis-aria Filipain nguibar ekiam in borogh in itir nguibar dozibar zui. Me għuava a tuavim in men azara, "Gumazamiziba tina na garisi?" ²⁸ Me a ikaragħa kamagh in miġei, "Marazi ghaze, ni Jon, Gumaziba Ruer Gumazim. Ezi marazi ghaze, ni God in akam inigha izir gumaz-

† (8:15) Ni yis in mingarim ġifogħsi, akirang in itir Akar Mingaribar gan.

im Elaija. Ezi marazi ghaze, ni fomira ikezir Godin akam inigha izir gumazir mam."

²⁹ Ezi Iesus kamaghin men azara, "Ezi ia? Ia tina na garisi?"

Ezi Pita kamaghin a ikara, "Ni Kraiss, God Ua e Iniasa Misevezir Gumazim."

³⁰ Ezi Iesus akar gavgavimin kamaghin me migei, "Ia nan gun gumazitam mikiman marki suam, ki tina."

Iesus uan ovevem ko ua dikavamin migirigiam gami
(Matyu 16:21-28 ko Luk 9:22-27)

³¹ Egha Iesus men sure gamuava kamaghin migei, "Gumazibar Otarim bar mizazir ekiaba koma osimtizi-ba iniam. Eghtima gumazir aruaba, koma ofa gamir gumazir ekiaba, koma Judan arazibagh fozir gumaziba, me an aghuaghiva a misueghtima an aremegham. Egh dughiar pumuning ko mikezim givaghti a ua dikavigham." ³² Iesus kamaghin uan ovevem aghurigha me migeima, ezi Pita a inigha miriamin ghugha, an atarava kamaghin a migei, "Ni kamaghin mikiman marki."

³³ A kamaghin migeima, Iesus ragha uan suren gumazibar garava, Pitan atarava kamaghin a migei, "Satan, ni na gitagh mangi! Ni nguazimin bizibagh nighnigha egha Godin bizibagh nighnizir puvati."

³⁴ Egha Iesus gumazamiziba ko uan suren gumazibar, diazima, me a bagha izima, a kamaghin me migei, "Gumazitam nan gin izisi, a ifongezir biziba gin amadagh uan temer ighuvim gisaghpugh nan gin izi."

³⁵ Gumazir manam uan ikirimirimin suiraghsi nighnighi, an ikirimirim givagham. Eghti gumazir manam akar aghuim ko na bagh uan ikirimirim ateghiva, a uan ikirimirim iniam. ³⁶ Gumazitam nguazimin itir biziba bar da iniva, egh a gin oveghti, bizir kaba manmaghin an akuragham? Bar puvati. ³⁷ A ivezir manam uan duam bagh anereningam? Bar puvati. ³⁸ Ezi datirighin itir gumazamiziba me God akirim ragha a gasaragha arazir kurabagh ami. Men tina nan ziam ko nan akar aghuimin gun mikiman aghumsighti gin Gumazibar Otarim uan afeziamin boroghin ikeghiva Godin damazimin zuezir enselba koma Godin angazangarim sara izighiriva, uaghan men aghumsigham."

⁹ Iesus migia ghua kamaghin migei, "Ki guizbangira ia migei, ia kagh tuivighav itir darasi, ian tarazi oveghan kogham. Ia ikivira iki gantima, God Bizibagh Ativamin Dughiam gavgavim sara izighram."

Iesusin mikarzim igharagha oto
(Matyu 17:1-13 ko Luk 9:28-36)

² Ezi dughiar 6 pla givazima, Iesus Pita koma Jems ko Jon me inigha mighsiar ekiamin ghuavanabogha, me uarira kagh iti. A kagh an mikarzim men damazimin igharaghav oto. ³ An korotiabar angazangarir gavgavir kam guizbangira ghurghuri. Ghurghurir kam nguazimin gumazitam ruezir bizir ghurghuritam an min garir puvati. ⁴ Ezi me garima Elaija ko Moses otogha Iesus ko me uariv gei. †

⁵ Me uariv giavira itima, Pita, Jems ko Jon me bar ati-atigha, Pita mikimamin migirigiabagh asagha pura kamaghin Iesus migei, "Tisa, bar deragha e kagh iti! E averpenir pumuning ko mikezimin ingaram. Ni bagh tam, Moses bagh tam, egh Elaija bagh tam." ⁷ Ezi ghuariam otogha me avarazima ezi tiarir mam ghuariamin tongin otogha kamaghin migei, "Kar nan Otarir ki bar ifongezim. Ia anariram oragh!"

⁸ Egha zuamira me gara ua gumazitamin garir puvati. Iesus uabira me ko iti.

⁹ Egha me uamategha mighsiamin izaghrava Iesus bizir otozir me ganizimin gun gumazitam mikiman bar men anogoroke. Kamaghira iki mangi Gumazibar Otarim aremegh ua dikavigham. ¹⁰ Me ganizir bizir kam merara itima, ezi me aremegh ua dikavighamin migirigiar mingarim bagha uarira uariv gei.

¹¹ Egha me an azara, "Manmagh sua Judan arazibagh fozir gumaziba ghaze, Elaija faragh izeghti, God Ua e Iniasa Misevezir Gumazim gin izam?"

¹² Ezi Iesus men azangszim ikara, "Guizbangira Elaija faragh izeghiva bizibar akiram. Ezi tizim bagha fomira Godin Akinafarimin osizirim kamaghin iti, 'Gumazibar Otarim osimtizir aviribar aven mangiti me akirim a gasaragham?' ¹³ Ezi ki ia migei, Elaija izegha gifa. Ezi gumazamiziba akinafarimin osizirir an gun mikemezimin mirara, me uan arazir me ifongezibar a gami." ††

Iesus otarir duar kuram apazazim gamizima a ua dera
(Matyu 17:14-23 ko Luk 9:37-45)

¹⁴ Egha me iza suren gumazir maba bativigha garima gumazamizir avirim me akuvazi Judan arazibagh fozir gumaziba me ko uariv gia uari adosi. ¹⁵ Me uari adozi-ma gumazamiziba Iesusin garavira digavir kuram gamigha dughiam a daningasa ivegha zui. ¹⁶ Egha a kamaghin men azara, "Ia tizim bagha me ko ia uari adosi?"

¹⁷ Ezi gumazir mam gumazamizir avirimin torimin iki-ava kamaghin migei, "Tisa, ki uan otarim inigha ni bagha ize, duar kuram a gapazazima, a migeir puvati."

¹⁸ Egha an a gamir dughiamin, an anekurima a daghira, pupuviba an akam misevima an atariba uariv tivima a mikirvasi. Ki duar kuram batoghasa nin suren gumazibar azarazi me a batoghezir puvati. ¹⁹ Ezi Iesus kamaghin migei, "Oio! Ki bar amira, datirighin itir gumazamiziba nighnizir gavgaviba puvati. Ki fomira ia ko itima, ia dazoghin bizitam gifogham? Ki dughiarbar zurara ian osimtiziba ateram? Otarim inigh na bagh izi."

²⁰ Ezi me otarim Iesus bagha a inigha ize. Ezima duar kuram Iesusin apigha, maghira otarim gamima a nisi. A nguazim girigha poghpogha pupuviba an akam misefi. ²¹ Ezi Iesus otarimin afeziamin azara, "A man dughiamin duar kuram a gapasa?" Ezi afeziam kamaghin migei, "An aghirimra itima an a gapasa. ²² An a

† (9:4) Moses ko Elaija bar fomiram ovengezima, Iesus boghimra nguazir kamin ize. †† (9:13) Dughiar kamin Iesus Elaija izamin bizim migei, egha guizbangira Jon, Gumaziba ruer gumazim migei. Ni foghsi, Matyu 17:12in gan. Jon izava Iesus izasava a bagha tu-avibar akira faragha ize.

damighti an aremeghasa dughiar aviribar anekurima an aviba ko dipabar ghuaghiri. Ni bizir kabar amuva, en apangkuvigh en akurvagh."

²³ Ezi Iesus kamaghin migei, "Ni uabi! Ni nighnizir gavgavim ikiti biziba bar deraghām."

²⁴ Ezi otarimin afeziam zuamira kamaghin diagha migei, "Ki nighnizir gavgavim ikiava, an otefe. Ezi ni nan akuragh!"

²⁵ Egha Iesus garima gumazamiziba ivemara men boroghin zuima a duar kuram batogha kamaghin a migei, "Ni duar kurar gumazibagh ami me orazi puvatizim ko migeir puvatizim, ki ni migei, azenan izi egh uam aven mangan marki!"

²⁶ Ezi duar kam aregha pamtemin a gunabagha azenan ize. Ezi otarim gumazir kuamin min gari, ezi me bar kamaghin migei, "An areme." ²⁷ Ezi Iesus an agharimin suiragha a ghufezi a dikavigha tu.

²⁸ Egha Iesus dipenimin aven ghuzima an suren gumaziba mogomemin kamaghin an azara, "Manmagh amizi, e duar kurar kam batoghava avenge?" ²⁹ Ezi a kamaghin me ikara, "Duar kurar kamaghin amiba God ko migeir arazimin gavgavimin azenan izi."

³⁰ Egha me danganir kam ategha Galilin Distrighin otogha zui. Me ghuava Iesus uan suren gumazibar sure gami. Bizir kamin Iesus me iti naghin gumazitam foghan an aghua. Me ghua, a kamaghin me migei, "Me Gumazibar Otarim isiva gumazibar dafarim darigham. Eghti me a misueghti an ovegham. Eghti dughiar pumuning ko mizezim givaghti a ua dikavigham." ³² Ezi me migirigiar a mikemezim a gifozir puvatigha, egha a bagha an azangsighan atiatingi.

Tinarama Ekiam

(Matyu 18:1-5 ko Luk 9:46-48)

³³ Egha me Kaperneamin izegha dipenimin aven ikia Iesus men azara, "Ia tuavimin tizim migia uari batosi?"

³⁴ Me tuavimin tinara ekiam, a migirigiam gamua uari batoke. Kamaghin me nimira iti. ³⁵ Egha Iesus aperaghav ikiava suren gumazir 12 plan diagha kamaghin migei, "Tina faragh ikisi, a bar gin kegh egh gumaziba bar men ingarir gumazimin otogh."

³⁶ Egha a borir dozim inigha me uan tongin anefazi a tughav iti. Egha a uan agharimning a muigha kamaghin me migei, ³⁷ "Gumazitam na ginighnigh egh borir dozir kamagh garitam inigh an akuraghām, kamaghin a na inigha nan akurvasi. Egha ni tina nan akurvasi, ni na gamir puvati. Ni uaghan gumazir na amadazim gami."

Tina en apanim gami puvati a enanav

(Luk 9:49-50)

³⁸ Egha Jon kamaghin a migei, "Tisa, e garima gumazir mam duar kurabar nin ziamin da batosi. E fo, a en mav puvati, ezima e an anogorosi."

³⁹ Ezi Iesus kamaghin migei, "An anogoroghan marki. Gumazitam nan ziamin mirakel damigh, egh dughiar igharazim akar kuraba na damighan kogham. ⁴⁰ Tina en apanim gami puvati a enanav. ⁴¹ Ki guizbangira ia

migei, ia Gumazir God Uam E Iniasa Misevezimin adarasi. Kamaghin tina nan ziamin dipatam ia daningiva a guizbangira uan ivezim iniam."

Arazir kuraba nighnizir gavgavim gasighasisi

(Matyu 18:6-9 ko Luk 17:1-2)

⁴² Iesus migia ghua kamaghin migei, "Eghiva tina nighnizir gavgavim nan itir borir katam damighti an arazir kuratam damighti, a helin mangiva, a bar ivezir kuram inigham. Kamaghin dera, me dagiar ekiam an firim dafaghiva ongarim mikinighti an aremegham.

⁴³ Egh nin agharim ni damighti na arazir kuratam damighiva, anetugh. Kamaghin dera, ni agharir vamira ikiva zurara itir ikirimirir aghuarimin aven mangam. Ni agharir pumuning virara ikiva helin mangam, nguibar avim mungemari puvatizim. ⁴⁵ Egh nin suem ni damighti na arazir kuratam damighiva, anetugh. Kamaghin dera, ni suer vamira ikiva zurara itir ikirimirir aghuarimin aven mangam. Ni suer pumuning virara ikiti me ni isiva helin ni akunigham. ⁴⁷ Egh nin damatuzim ni damuti na arazir kuratam damighiva anesigh. Kamaghin dera, ni damazir vamira ikiva God Bizibagh Ativamin Dughiamin aven mangam. Ni damazimning virara ikiti, God ni isiva helin ni akunigham. ⁴⁸ Danganir kam

'Apizir nguzir men mikarziba apiba givaghan kogham. Ezi men mikarziba isir avim uaghan mungueghan kogham.'

⁴⁹ "Gumaziba ofa God daningasa, me amangsizim ofa gamir daghebagh arigha avimin da tuava da isa, egha God ganidi. Amangsizim koma avim ofa gamir daghebagh amima da Godin damazimin zue. Kamaghira osimtiziba gumazamiziba bativam. Egh me damuti, me Godin damazimin zuegham. ^{†50} Amangsizim a dera, egh a uan singtizim ateghti, ni manmaghin a damighti a ua singigham? Ia amangsizim inigh uari datigh, egh ia uari ko navir amirizimin iki."

Poroghamiba uari ataghrasi

(Matyu 19:1-12 ko Luk 16:18)

10 Egha Iesus nguibar kam ategha ghua, Judian Distrighin ghua Jordanin dipamin vongin oto. An otozima, gumazamizir aviriba ua izava, anekuvazima, a zurara ami moghin men sure gami.

² A men sure gamima, Farisin maba izava a gifarava kamaghin an azara, "Ni e mikim, en arazim manmaghin migei? Gumazim uan amuim ateghamin arazir kam deras, ti puvati?" ³ A men azangsizim ikaragha kamaghin men azara, "Moses arazir manam damuasa ia mikeme?" ⁴ Ezi me kamaghin migei, "Moses, gumazitam amuim ateghsi poroghamning uaning ataghraghamin akinafarir avizim osirigh amizim amadaghasa, an e mikeme." ⁵ Ezi Iesus kamaghin me ikara, "Ian naviba gavgafi, kamaghin amizima Moses ia

† (9:49-50) Ves 49 ko 50in migirigiar aviriba aningin aven iti. Ezi ma Grighin akam deragha dar akar mingarim abighizir puvati. Ezi migirigiar kam fozir gumaziba uaghan nighnizir vamiram an itir puvati.

bagha arazir kam osiri. ⁶ Bar fomira God nguazir kam ko biziba bar dagh amuavira gumaziba ko amizibagh ami. ⁷ Kamaghin amizima, gumazim uan afeziam ko amebam ateghiva, a uan amuim ko aning uaningin porogham. ⁸ Egh aning nivafizir vamiram otogham. Aning ua gumazir pumuning puvati. Aning nivafizir vamira ikiam ⁹ Kamaghin amizima God bizir pumuning isafuraghtima, gumazitam aning abighan kogham."

¹⁰ Egha me uamategha dipenimin aven ghua, Iesusin suren gumaziba bizir kam bagha an azara. ¹¹ A me ikaragha kamaghin migei, "Gumazitam uan amuim ategh amizir igharazimin ikiva, gumazir kam uan amuim gasighasigha poroghamiba uari bakia uari isava akuir arazim gami. ¹² Ezi amizitam uan pam ategh gumazir igharazimin ikiva, amizir kam poroghamiba uari bakia uari isava akuir arazim gami."

Iesus boriba ko

(Matyu 19:13-15 ko Luk 18:15-17)

¹³ Ezi gumazamiziba borir doziba inigha Iesus bagha izi. Eghti a uan dafarimning me gisin darighasa me izima, an suren gumaziba men atarava men anogorosi. ¹⁴ Me men atarima, Iesus men ganigha navim an ikuvizima, a kamaghin me migei, "Ni tina God Bizibagh Ativamin Dughiamin aven ikisi, borir dozir kabar min iki. Kamaghin amizima borir doziba ateghtima, me na bagh izi. Men anogoroghan marki. ¹⁵ Ki guizbangira ia migei, gumazitam borir dozir kabar min God Bizibagh Ativamin Dughiam inighan koghiva, egh an aven mangam bar iburagham." ¹⁶ A kamaghin me mikemegha, boriba vaghvaghera me isa me musi. Egha dafarim vaghvaghera me gisin arighava, God arazir aghuim me damuasa Godin migei.

Bizir aviriba itir gumazim

(Matyu 19:16-30 ko Luk 18:18-30)

¹⁷ Egha Iesus dikavigha zuima, gumazir mam ivegha izava, uan tevimning apirighava Iesusin guamin kamaghin a migei, "Tisan Aghuim, ki manmaghin damigh zurara itir ikirimirir aghuarim iniam?" ¹⁸ Ezi Iesus a ikaragha kamaghin a migei, "Ni manmagh sua gumazir aghuim na garisi? Gumazir aghuitam itir puvati. God uabira gumazir aghuarim. ¹⁹ Ni God Moses ganingizir arazim gifo, 'Ni gumazim misueghti an aremeghan marki, ni poroghamiba uari bakeir arazim damuam marki, ni gumazir igharazimin biziba okiman marki, ni bizibagh ifaran marki, ni ua bagh biziba inisi gumazibagh ifaran marki, ni uan afeziam ko amebamin apengan iki aningin akaba baragh.'" ²⁰ Ezi an a ikaragha kamaghin migei, "Tisa, ki fomiram aghirimra ikiava arazir kabagh amua iza datirighin ikia kati." ²¹ Ezi Iesus gumazir kam in garava, a gifongegha kamaghin a migei, "Ni bizir vamira ni tighar a damuam. Bizir ni itiba bar da amadaghiva dagiaba inigh, egh gumazir biziba puvatizibar aningigh. Egh ni Godin Nguibamin bizir aghuariba iniam. Egh, nan gin izi." ²² Ezi gumazir kam akar kam baregha, an guam misingi. A fo, a

guizbangira bizir aviriba itir gumazim. A kamaghin, an navim bar osemezi a ghu.

²³ Ezi Iesusin damaziba uan suren gumazibagh aruava, kamaghin me migei, "Gumazir biziba avirasemeziba, me God Bizibagh Ativamin Dughiamin mangisi bar iburagham!" ²⁴ An suren gumaziba an akar kaba baregha, digavir kuram gamizima, Iesus ua kamaghin me migei, "Boriba, gumazim God Bizibagh Ativamin Dughiamin aven mangisi, a guizbangira bar iburagham. ²⁵ Kamelin tam iniba isair dikonir torimin aven mangisi ingangarir dafam damigh aven mangam. Eghti gumazir biziba avirasemeziba, me God Bizibagh Ativamin Dughiamin aven mangisi guizbangira bar iburagham!" ²⁶ A me migeima, me guizbangira digavir kuram gamuava nighnizir aviribagh amuava uarira uariv gei, "Kamaghin damightima, tinara zurara itir ikirimirir aghuir kam iniam?" ²⁷ Ezi Iesus men garava kamaghin me migei, "Bizir kaba gumazimin bar osemegham. Bizir kaba Godin osememizir puvati. A biziba bar dagh ami."

²⁸ Ezi Pita kamaghin a migei, "Ni ge, e uan biziba bar da ategha, nin gin ize." ²⁹ Ezi Iesus kamaghin me migei, "Ki guizbangira ia migei, gumazitam nan akar aghuim ko na bagh, uan dipenim, o uan aveghbuaba, o uan buaramiziba, o uan afeziam ko amebam, o uan boriba, o uan azeniba ategh, ³⁰ egh gumazir kam datirighin nguazir kam in God guizbangira bizir a faragha itiba bar dagh afiragh a daningam. A dipenir aviriba ko aveghbuaba ko buaramiziba ko amebaba ko borir aviriba, ko azenir aviriba a daningam. Eghti Godin gin zuir gumazibagh asighasizir araziba a uaghan dar aven ikiam. Eghtima dughiar gin izamim zurara itir ikirimirir aghuarim an a daningam.

³¹ Datirighin dughiar kam in faragha itir gumazir aviriba, me gin ikitima, datirighin gin itir gumazir aviriba, me gin faragh mangam."

Iesus uan ovevem, dughiar mikezimin uam a migei.

(Matyu 20:17-19 ko Luk 18:31-34)

³² Egha me Jerusalem in ghuavanagava Iesus farazima, an suren gumaziba an gin ghua nighnizir aviribagh amima, me ko zuir gumazamiziba atiati. Ezi Iesus ua uan 12 plan suren gumaziba inigha me miriamin ghughava, a bativamin bizibar gun me migei. ³³ A kamaghin me migei, "Ia oragh. E nguibar ekiam Jerusalem in ghuavanadi. Eghti gumazitam Gumazibar Otirim isiva, Judan arazibagh fozir gumaziba koma ofa gamir gumazir ekiabar aningam. Eghti me a isi kot datighiva, egh a misueghti an aremeghsiva akabar akiram, egh me kamaghin a mikim suam, An aremegham. Egh me a misueghti an aremeghsiva, a inigh Kantrin Igharazibar Gumazibar dafaribar arigham. ³⁴ Egh Kantrin Igharazibar Gumaziba, me dibovir akabar a mikimiva, a gipariva, a fozoroghiva, egh a misueghti an aremegham. An aremeghti, dughiar pumuning ko mikezim givaghti a ua dikavigham."

† (10:25) Ni kamelin mingarim gifoghsa, akirangin itir Akar Mingaribar gan.

Jems ko Jon ziar ekiamning iniasa ifonge.

(Matyu 20:20-28)

³⁵ Ezi Sebedin otarimning, Jems ko Jon, Iesus bagha izava kamaghin migei, "Tisa, ga bizir mam bagha ifonge. Ni ga bagha a damuasa ga nin azai." ³⁶ Ezi Iesus kamaghin aning azara, "Ki manmaghin guan akurvagh?" ³⁷ Aning a ikaragha kamaghin migei, "Ni atrivir ekiamin otoghiva egh ga damighti gan tav nin agharir guvim daperaghti, tav nin agharir kiriam daperagham."

³⁸ Ezi Iesus kamaghin migei, "Gua azangsizir bizir kam, gua an mingarim gifozir puvati, egha ia a bagha nan azai. Gua ti ki ateramin osimtizim, uaghan an ateramin gavgavim iti? O osimtizir dipar ki ruamim gua uaghan a guruam?" ³⁹ Ezi aning a ikara, "Are, ga gavgavim iti." Ezi Iesus kamaghin aning migei, "Guizbangira, gua ki ateramin osimtizim, gua a iniam, egh osimtizir dipar ki ruamim gua a guruam." ⁴⁰ Egha gua nan agharir guvim ko kiriam dapiasa azangsisi, kar nan bizim puvati. Danganir kaba Godin bizimra. A danganir kabar dapiamin gumaziba, a me gifogha, me bagha danganir kabagh ami."

⁴¹ Ezi Jems ko Jon bizir kam in Iesus migeima, 10 plan suren gumazir igharaziba a baregha, bizir kam bagha Jems ko Jonin atari. ⁴² Ezi Iesus men diagha, me akuvagha kamaghin me migei, "Ia fo, Kantrin Igharazibar atriviba pamten me gamima, me bar men apengan iti. Ezi men gumazir dapaniba uan akaba baraghasa puvira me abiraghbirasi." ⁴³ Eghti arazir kaba ian tongin ikian kogham. Gumazir manam ian tongin ekiamin ikisi, a ingangarir gumazimin min iki. ⁴⁴ Eghti gumazir manam ian faragh mangisi, a bar ian ingangarir gumazir kinimin min iki. ⁴⁵ Ezi kamaghira Gumazibar Otarim iza, gumazamizibar amuti me a bagh ingarasa, a izezir pu. Puvati, a me bagh ingarasa ize. A gumazamizir aviriba bagh ovegh ua me givezegh me iniasa ize."

Iesus gumazir damazir kurar mam gamizi a dera

(Matyu 20:29-34 ko Luk 18:35-43)

⁴⁶ Egha Iesus uan suren gumaziba ko Jerikon izegha, egha gumazamizir avirim sara nguibar ekiam ataghrasi. Ezi gumazir damazir kurar mam, an ziam Bartimeus (Timeusin otarim), a tuavir miriamin aperaghav ikiava biziba bagha inge. ⁴⁷ Egha an orazima Nasaretin gumazim Iesus uaghan iza zuima a dia ghaze, "Iesus Devitin Otarim, nan apangkufigh!" ⁴⁸ Ezi gumazamizir aviriba diman an anogoregha egha nimira ikiasava a migei. Ezi a pamtem diavira iti, "Devitin Otarim nan apangkufigh!" ⁴⁹ Ezi Iesus tugh kamaghin migei, "An diagh." Ezi me gumazir damazir kuramin diagha ghaze, "Ni uabin gavgafigh, egh dikafigh! Iesus nin dei." ⁵⁰ Ezi a uan korotiar azenan azuim suegha anekunigha zuamira dikavigha Iesus bagha ize. ⁵¹ Ezi Iesus an azara, "Ki ni bagh tizim damuasa ni ifonge?" Ezi gumazir damazir kuram kamaghin migei, "Tisa, ki ganasa ifonge." ⁵² Ezi Iesus kam-

aghin a migei, "Mangi. Ni nighnizir gavgavim Godin itima, a ni gamizi ni ua dera." Ezi zuamira a ua gari. Egha a Iesusin gin tuavimin zui.

Iesus mizazim inigha aremegha ua dikafi

(Sapta 11-16)

Iesus atrivimin min Jerusalem zui

(Matyu 21:1-11 ko Luk 19:28-40 ko Jon 12:12-19)

11 Egha Iesus uan suren gumaziba ko Jerusalem boroghin izava Betfage ko Betanin boroghin Olivin mighsiamin oto. Egha Iesus uan suren gumazir pumuning aning amaga, ² kamaghin aning migei, "Gua nguibar munagh itimin mangi, gua an mangiva gantima donkin igiar mam, me a ikezima, a iti. Gumazitam dughiatamin a gaperaghava aruizir puvati. Gua an benim firighiva a inigh kagh izi." ³ Eghti tav guan azang suam, 'Gua tizim bagha donki firi?' gua kamaghin a mikim, 'Ekiam ingangarim an iti. A uam anemangam.'"

⁴ Ezi aning ghua garima, me donki dipenir tiar akamin azenan tuavimin a ike. Ezi aning a firima, ⁵ gumazir maba tuivighav ikia aning azara, "Gua tizim bagha donkin benim firi?" ⁶ Ezi Iesus aning mikemezi moghon aning men akam ikara. Ezi gumaziba aning amamangatzima aning zui. ⁷ Egha aning donki inigha Iesus bagha izeghava uan korotiar azenan azuiba suegha donki gisin da ghuan. Ezi Iesus a gisin apera. ⁸ Ezi gumazamizir aviriba uan korotiar azenan azuiba suegha tuavimin da ghuari. Ezi marazi ruarimin tev seviba aghoregha da arisi. ⁹ Egha faragha zuiba ko gin zuiba me diava ara kamaghin migei,

"Hosana! Ia Godin ziam fi!

Gumazir kam Ekiamin ziam ko gavgavimin izi.

God deravira a damu."

¹⁰ "En ovavim Devit fomira en atrivimin ikezi moghin gumazir kam en atrivimin ikiasa izi.

Eghti God deravira a damu.

Hosana! Biziba bar dar pin itir Godin ziam fi!"

¹¹ Ezi Iesus Jerusalem aven ghugha ghua Godin Dipenir miriamin ghu. A ghugha biziba dar garava da asavsuisi. Ezi aruem givazi a suren gumaziba ko me Betanin ghue.

Iesus temer figh bar an anogoroke

(Matyu 21:18-19)

¹² Amimizaraghan Iesus uan suren gumaziba ko ua Betani ataghragha, Iesus mitiriam an azi. ¹³ A saghon garima temer fighin mam dafaribara iti. Ezi a roghira mangi foghasa a dagheba iti, o puvati. Kar fighin temeaba bamin dughiam puvati. Ezi kamaghin a ghua ovizitamin apizir puvati, dafarir kinbaram an iti.

^{††14} Egha a kamaghin temem migei, "Tav gin nin ovizi-

† (11:2) Ni donkin mingarim gifoghsi, akirangin itir Akar Mingaribar gan.

tam rameghan kogham." An a mikemezi, an suren gumaziba oraki.

Iesus Godin Dipenir miriamin ghua gumazir asiziba amadiba me batosi

(Matyu 21:12-17 ko Luk 19:45-48 ko Jon 2:13-22)

¹⁵ Egha Iesus uan suren gumaziba ko Jerusalem otivigha, Iesus Godin Dipenir miriamin ghuava gumazir asizir ofa gamibagh iveziba ko asizir ofa gamiba amadiba me batosi. Egha dagiaba uari ikarvazir gumazibar dakoziba ko kuarazir bunbaba amadibar dabirabiba, da fava egha da ighagharisi. ¹⁶ Egha a tav bizir amaditam inigh Godin Dipenir miriamin aven izi mangan an anogoroke. ¹⁷ Egha a men sure gamuava kamaghin me migei, "Migirigiar kam Godin Akinafarimin osizirimini iti, o puvati?"

'Nan dipenimin ingangarimin mingarim kamakin, kar nguaziba bar men Gumazamiziba God ko Migeir Dipenim.'

Ezi ia gumazir okeibar danganir mogomemin min a gami."

¹⁸ Gumazamizir avirim bar an suren migirigiaba baregha digavir kuram gami. Ezi kamaghin ofa gamir gumazir ekiaba ko Judan arazibagh fozir gumaziba Iesusin atiatigha, egh me a misueghti an aremeghasa maghira tuaviba buri. ¹⁹ Ezi aruem gevima Iesus uan suren gumaziba ko me Jerusalem nguibar ekiam ategha azenan zui.

Temer fighin misingizim

(Matyu 21:20-22)

²⁰ Egha mizaraghara Iesus uan suren gumaziba ko ghua garima temer fighin biba sara misingi. ²¹ Ezi Pita nirigha Iesus migei, "Tisa ni gan, temer fighin ni asighasighasa mikemezim, a misingi!" ²² Iesus an migirigiam ikaragha kamaghin me migei, "Nighnizir gavgavim Godin iki. ²³ Ki guizbangira ia migei, tina mighsiar kam mikim suam, 'Mangi uabi fegh ongarim mikinigh,' egh uan navir averiamin igharagh nighnighan kogh, egh nighnizir gavgavim a mikemezir bizimin iki suam, 'An otivam,' eghti bizir kam a bagh otogham. ²⁴ Kamaghin amizima ki ia migei, ia bizir tizim bagh God ko migeir dughiam an azangsig, egh nighnizir gavgavim iki suam, 'Ki a inigha gifa,' ni bizir kam inigham. ²⁵ Egh ni tugh God ko mikimiva egh osimtizim tinan iti, ni an arazir kuram gin amadagh, eghti kamaghin nin Afeziar Ekiar uan nguibamin itim nin arazir kuraba gin amadagham." †

†† (11:13) Ni fighin mingarim gifoghsi, akirangin itir Akar Mingaribar gan. † (11:26) Fofozir gumazir maba kamaghin nighnisi, migirigiar otevir mam uaghan vezin kamin aven iti. Migirigiar kamra kara, "Egh ia gumazamizir igharaziba, ia gamizir arazir kuraba gin amadaghan koghti, ian Afeziar uan nguibamin itim a uaghan ian arazir kuraba gin amadaghan kogham."

Judan gumazir dapaniba Iesusin gavgavim bagha azara

(Matyu 21:23-27 ko Luk 20:1-8)

²⁷ Egha Iesus uan suren gumaziba ko uamategha Jerusalem otogha Iesus Godin Dipenimin miriamin aven aruima, ofa gamir gumazir ekiaba ko Judan arazibagh fozir gumaziba ko Judan gumazir dapaniba a bagha ize. ²⁸ Egha Iesusin azara, "Ni gavgavir manamin amodoghin bizir kabagh ami? Egha tina bizir kabar amuasa gavgavim ni ganingi?"

²⁹ Ezi Iesus me ikara, "Ki azangsigir mam ia damuasa ia na mikemeghti ki gavgavir manamin bizir kabagha amimin gun ia mikimam. ³⁰ Jonin rurim—kar Godin bizim, o gumazibar bizim? Na mikemegh!"

³¹ Ezi me uarira uariv kemegha ghaze, "E suam, 'An rurim Godin ize,' eghtima a kamaghin ua en azaragham, 'Ia manmaghin amigha nighnizir gavgavim Jon damuan aghua?' ³² Eghti e suam, 'An rurim gumazibar ize'..." (Gumazamiziba bar moghira fo, Jon a guizbangira Godin akam inigha izir gumazim, kamaghin me gumazamizibar atiatingi.) ³³ Egha me Iesusin azangsigir ikaragha kamaghin migei, "E fozir puvati." Ezi Iesus kamaghin migei, "Kamaghira, ki uan gavgavim inizir tuavimin, gun ia mikemeghan kogham."

Wainin azenimin garir gumazir kurabar akar isin zuim

(Matyu 21:33-46 ko Luk 20:9-19)

12 Ezi Iesus akar isin zuibar Judan gumazir dapanibav gei, "Gumazir mam wainin azenim oparigha an divazim aghui. Egha wainin oviziba mirmiramin itarim gukuigha pin iki wainin azenimin ganamin dipenimin ingari. Egha a wainin azenim isa wainin azenimin ganamin gumazir mabagh aningi (eghti me gin wain taba uam a ikaragham). Egha saghon igharagha ghu. ^{††2} Ezi wainin oviziba kuaramin dughiam otozi, wainin azenir ghuavim ingangarir gumazir mam amadazi a wainin ovizir taba iniassa wainin azenimin garir gumaziba bagha ghu. ³ Ezi me an suiragha, a misuegha anemadazi a dafaribara uamatenge. ⁴ Ezi a ingangarir gumazir igharazim amadazi me a misogha an dapanim abigha aghumsizir arazibar a gami. ⁵ Ezi a ua mizezim amada, ezi kam me a misoghezi an areme. Ezi an avirir igharazir maba saram amangi; maba me pura me misoke, maba me me misoghezi me ariaghire.

⁶ "Ezi bar abuananam iti anenemangasa, an otarir kamra, a bar ifongezim. A bar men gin anemagava kamaghin migia ghaze, 'Me nan otarir kamin akam baregh deragh a damuam.' Egha anemadazi a ghu. ⁷ Ezi wainin azenimin garir gumaziba kamaghin uariv gei, 'Kar gin wainin azenir kam iniamin otarim. Aria, e uari inigh a misueghti an areme. Egh wainin azenir kam, e an ghuaviba ikegham.' ⁸ Egha me an suiragha a misoghezi an areme. Ezi me a isava wainin azenimin azenan anakuni.

†† (12:1) Ni wainin mingarim gifoghsi, akirangin itir Akar Mingaribar gan.

⁹“Ezi wainin azenimîn ghuavim bar manmaghira damuam? A iziva wainin azenimîn garir gumazir kabav soghtîma me arimighiram. Egh wainin azenim isiva igharaz darazir aningam. ¹⁰Ia Godin Akinafarir osizirir kamîn ganiz, o puvati?”

‘Kar dipenir akinir ingangarir gumaziba aghuazim, a datirighin dipenim aterir guarim gava. Kar Ekiam arazir kam gami, ezi an en ganganimin bar dera.’”

¹²Ezi me fo an akar isin zuim me gasara, ezi kamaghin me an suiragh a iniassa tuaviba buri. Egha me an suighasa gumazamizibar atiatigha, anetegha ghue.

Gumazamiziba dagiaba Sisar daningam, o puvatigham?

(Matyu 22:15-22 ko Luk 20:20-26)

¹³Egha gin Judan gumazir dapaniba Farisin maba ko Herotin gin zuir darasi amadazi, me Iesus bagha ize. Eghti me Iesusin migirigiar otevitamin an suighasa.

¹⁴Me izegha kamaghin migei, “Tisa, e fo, ni zurara guizbangira migiava, migirigiar vamira gumazamiziba bar me ganidi. Gumazir ziaba itiba o gumazir kiniba, ni akar vamira me migiava guizbangira Godin arazibar men sure gami. E Godin arazim gin mangiva, gavmanin dagiaba Sisar daningam o puvatigham? E ivezan, o ivezan kogham?”

¹⁵Ezi Iesus men ifavarim gifogha kamaghin men azara, “Ia tizim bagha na gifari? Dagiata na bagh a inigh iziti ki an ganika.” ¹⁶Ezi me dagiam a bagha a inigha izezi a men azara, “Tinan nedazim ko ziamra kara?” Ezi me kamaghin Iesus ikara, “Sisarin nedazim.” ¹⁷Ezi Iesus kamaghin me migei, “Kamaghira, ia Sisarin biziba Sisar daningiva, Godin biziba isi, God daning.” Ezi me an ikarvazimîn digavir kuram gami.

Sadyusiba gumazim aremegh ua dikavamin bizim bagha Iesusin azangisi

(Matyu 22:23-33 ko Luk 20:27-40)

¹⁸Ezi Sadyusiba, me kamaghin nighnisi, gumazim aremegh ua dikavighan kogham. Egha me azangisizir mam sara Iesus bagha ize. ¹⁹Me izegha kamaghin migei, “Tisa, Moses fomira kamaghin e bagha osiri, gumazim ovegh uan amuim ategh egh boriba puvatighi, an aveghbuam an amuir odiarimîn ikiva a bagh boriba iniam. ²⁰Ezi dughiar mam 7 pla aveghbuaba iti. Avebam amuimîn ikia boriba puvatigha aremezima, ua avebamra irim an ikia boriba puvatighava uaghan areme. Ezi mikezim kamaghiram ami. ²²Ezi 7 pla aveghbuar kaba bar me an ikia, boritaba inizir puvatigha ariaghire. Ezi abuan, amizim uaghan areme. ²³Aveghbuar 7 pla an ike. Egh kamaghin ua dikavamin dughiam, tinarama an pam?”

²⁴Ezi Iesus kamaghin me ikara, “Ia Godin Akinafarimîn osizirim ko Godin gavgavim gifozir puvati, kamaghin ia paza nighnigha migei? ²⁵Ariaghreziba

† (12:18) Ni Sadyusibar mingarim gifoghsi, akirangin itir Akar Mingaribar gan.

dikavamin dughiam paba amuibar ikian kogham, uaghan me amuiba isi pabar arighan kogham. Me en-selbar min Godin Nguibamin ikiam.

²⁶“Ezi ariaghreziba ua dikavizir bizim bagha, ia Mosesin Akinafarimîn aven temer isizimîn eghaghanim ia an gani, o puvati? Eghaghanir kamîn, God kamaghin Moses mikeme, ‘Ki Abraham, ko Aisak ko Jekopin God.’ ²⁷God gumazibar nivafizir ariaghribar God puvati, a gumazibar duar angamra itibar God. Ia bar paza nighnigha migei.”

Godin arazir faragha zuim

(Matyu 22:34-40 ko Luk 10:25-28)

²⁸Ezi Judan arazibagh fozir gumazir mam izima Sadyusiba Iesus ko uari adozima, a me barasi. An orazima Iesus ikarvazir aghuim me ganingizima, a Iesusin azara, “Godin arazir manamra maba bar dagh afiragha, faragha zui?” ²⁹Ezi Iesus a ikara, “Arazir bar ekiamra kara: ‘Israel, ia oragh. Ekiam en God, Ekiam uabira. ³⁰Ia uan Ekiam, ian God, uan navir averiam ko uan duam ko uan nighnizim ko uan gavgavim sara bar a gifongegh.’ ³¹Ezi arazir anarira irimra kara, ‘Ni uabi gifongezir moghin gumazamiziba bar me gifongegh.’ Ua arazitam kamningin min ekevegga aning gafirazir puvati.”

³²Ezi gumazir kam kamaghin Iesus ikara, “Ni guizbangira migia ghaze, God uabira, tav ua itir puvati. ³³E uan navir averiam ko, uan nighnizim ko uan gavgavimîn Ekiam gifongegh, egh uabi gifongezir moghin gumazamiziba bar me gifongegham. E arazir kamningin gin mangam, eghti arazir kamning ofan me bar avimîn tueba ko ofa damuamin biziba bar dagh afira.”

³⁴Iesus orazima a deravira mikemezi, Iesus a migei, “Ni God biziba bar dagh ativagh dar ganamin dughiamin saghon itir puvati.” Egha datirighin tav ua azangisizitam ua Iesus damuan atiatingi.

Iesus, God Uam E Iniassa Misevezir Gumazim bagha gumazamizibar azangisi

(Matyu 22:41-46; 23:1-36 ko Luk 11:37-54; Luk 20:41-47)

³⁵Egha Iesus Godin Dipenir miriamin gumazamizibar sure gamuava, men azara, “Manmagh amizi Judan arazibagh fozir gumaziba kamaghin migia ghaze, Kraiss, God Uam E Iniassa Misevezir Gumazim, a Devitin ovavim? ³⁶Devit uabi, Godin Duam nighnizir kam a ganingizi, a kamaghin mikeme, ‘Ekiam, nan Ekiam kamaghin a migei, ‘Nan agharir guvim daperagh, egh na ko atrivimîn ikiam. Egh mangi dughiar ki nin apambar amighti me nin apengan ikiam.’”

³⁷Egha Devit uabi ‘Ekiam’ gumazir kam gati. Ezi manmaghin amizi a ua Devitin Otarim?” Ezi gumazamizir aviriba an migirigiaba baregha bar akonge.

³⁸Ezi Iesus gumazamizibar sure gamua kamaghin migei, “Ia Judan arazibagh fozir gumaziba bagh ganigh. Me korotiar ruaribar aghuigh daruti gumaza-

miziba me biziba amaga dagh ivezi naghin ziar ekiaba me daningasa, me bar ifonge. ³⁹ Egh God ko migeir dipenibar dabiribir aghuariba iniva, egh isar ekiabar dughiaba me danganir ziaba itiba iniasa bar ifonge. ⁴⁰ Me amuir odiaribagh ifarava men dipeniba okia, ghaze e dera. Egha gumaziba men ziaba fasa, egha me God ko migia migirigiar ruaribagh ami. Kamaghin amir gumaziba, men ivezir kuram gumazir arazir kurabagh amibar ivezim bar a gafiragham."

Amuir odiarimin ofa
(Luk 21:1-4)

⁴¹ Egha Iesus ghua dagiaba arizir danganimin boroghin aperaghav ikiava gumazamizir aviribar garima me uan dagiaba isa Godin Dipenimin dagiaba arizir danganimin a da arisi. Gumazamizir dagiar aviriba itiba dagiar aviriba arisi. ⁴² Ezi biziba puvatizir amuir odiarim izava dagiar muziarir pumuning ati, aning dagiar rubuzir muziarir vamira an min ghu. ⁴³ Ezi Iesus uan suren gumazibar diagha kamaghin migei, "Ki guizbangira ia migei, biziba puvatizir amuir odiarir kam dagiar muziarir pumuning dagiaba arizir danganim gati, ezi an dagiar pumuning gumazir igharaziba arighizir dagiabagh afira. ⁴⁴ Me uan dagiar aviribar amodoghin dagiar muziariba aningi. Ezima a uan dabiribir onganarazimin mirara dagiar muziarir abuananam ati."

Iesus ghaze, Godin Dipenim gin ikuvigham
(Matyu 24:1-2 ko Luk 21:5-6)

13 Egha Iesus Godin Dipenim ategha azenan zuima, an suren gumazir mam a migei, "Tisa! Ni gan, kar dagiar bar ekiaba, me dar Godin Dipenimin ingarizima, an ganganim bar dera! Godin Dipenim koma dipenir dozir an miriamin itiba, da bar dipenir diriba!" ² Ezi Iesus kamaghin a ikara, "Ni dipenir dafar kabanaghin gari? Da bar ikuvigham. Egh dagiar kaba, gumaziba bar da pueghti da bar moghira dagh iregham. Eghti tam tam gisin ikeghan kogham."

Iesus ghaze, osimtizir aviriba gin otivam
(Matyu 24:3-14 ko Luk 21:7-19)

³ Egha Iesus Olivin mighsiam gisin, Godin Dipenimin guam a misuegha aperaghav itima, Pita, Jems, Jon ko Andru me uarira ikiava an azara, ⁴ "E mikemegh, dipeniba ikuvighamin bizim, a manadzoghin otivam? Eghti arazir manam faragh otoghtima, e fogh suam bizir kaba otivamin dughiam roghira ize?"

⁵ Ezi Iesus kamaghin me migei, "Ia uari bagh deraghvira gan, gumazitam izi ia gifaran marki. ⁶ Gumazir aviriba nan ziamin izi, suam, 'Ki Kraisa, God ua e iniasa misevezir gumazim,' egh gumazamizir aviribagh ifaram.

⁷ "Eghti ia roghira itir midorozir ekiabar niginiba baragh, egh saghon itir midorozir ekiabar akaba baragham. Egh ia digavir kuram damuan marki. Arazir kaba otivam, eghti nguazir kam givamin dughiam tighar izam. ⁸ Kantrin mam in itir darazi dikavigh

kantrin igharazimin itir darazi ko misogham. Eghti atrivir mam in adarazi dikavigh atrivir igharazimin adarazi ko misogham. Danganir mabar dagheba bar puvatightima, gumazamiziba mitiriamra ikiam. Eghti ma mikimkiziba uaghan otivam. Osimtizir kaba faragh otivighti nguazir kam givamin dughiam tighar. Osimtizir kaba mati, amizim otasa faraghavira mizazim isi mokin.

⁹ "Ia deravira uari bagh gan. Gumazitaba ia isi nguibabar garir gumazibar aningam. Egh me God ko migeir dipenibar ia misogham. Egh ia na bangin atriviba ko gavmanin gumazir ekiabar damazibar tuiva, egh ka amizir biziba ia dar gun me mikimam. ¹⁰ Eghti Godin akar aghuim gumaziba faragh nguibaba bar dav kinigh. ¹¹ Eghti gumazitaba dughiar manam ian suiragh ia inigh kotin mangiti, ia faragh mikimsi nighnighiva osiman marki. Pura migirigiar manam God kotin aven ni danighti, na mikim. Kar ni uabi migeir puvati, Godin Duam migei.

¹² "Aveghbuaba uarira uari isi apanibar aningti me me misoghti me arimighiram. Eghti afeziaba uan boriba uaghan kamaghira dar amuam. Boriba uan ameboghfeziabar akaba batoghiva ovengamin arazibar me damuti, me arimighiram. ¹³ Eghti gumazamiziba bar nan ziam bangin ian aghuagham. Egh tina tugh gavavigh mangi ana aremeghamin dughiamin tughti, God ikirimirir aghuarim gin a daningam."

Iesus ghaze, bizir bar kuram otivam
(Matyu 24:15-28 ko Luk 21:20-24)

¹⁴ Egha Iesus migia ghua kamaghin migei, "Ia ganti God bar aghuazir bizim an dipenimin ikiam. Kar a ikian koghamin danganim. A ikiti, God uan Dipenim ategham. (Ni tina osizirir kam in ganigh, deravira nighnighiva a gifogh.) God bar aghuazir bizir kam, dughiar kam in otoghti, Judian Distrighin aven itir darasi me zuamiram ari mighsiabar ghuavanangam. ¹⁵ Tav dipenimin avughsir danganimin ikeghiva dipenimin aven mangi uan bizitam inian marki. ¹⁶ Tav azenir ekiamin ikeghiva uamategh dipenimin mangi uan azenan azuir korotiam inian marki. ¹⁷ Naviba adair amiziba ko boriba oteba apir amebaba, mevzika; dughiar izamin kaba bar men ikuvigham! ¹⁸ Dughiar izamin kaba, da osimtizir ekiabar dughiaba. God nguazim ko overamin ingarizir dughiamin iza datirikin, egh ua kamaghin dughiatam otoghan kogham. Ezi kamaghin ia God ko mikim, eghti osimtizir ekar kaba amozimin dughiamin otivan marki. ²⁰ Egha Ekiam uan misevezir gumazamizibagh nighnigha, dughiar kurar kam in dughiar maba aghorezi da mong otefe. A ti dar aghorezir puvatizi gumazamiziba bar ariaghreghai.

²¹ "Dughiar izamim tav ia mikim suam, 'Ia gan, Kraiskara! A God Ua E Iniasa Misevezir Gumazimra,' o, 'Ia gan, Kraiskara muna!' an akam baragham marki. ²² Gumazitaba iziva ia gifar suam, 'Kirara, God Gumazamiziba Ua Me Iniasa Misevezir Gumazim,' o 'ki Godin akam inigha izir gumazir mam,' egh me mirakelin bar ekiaba koma digavir kuram gamir arazibar amuti da otivam.

Me kamaghin ifonge, me gumazamizibagh ifaraghti, me onganigham. Egh me gavgavim iki, uaghan God ua bagha misevezir gumazamiziba, me uaghan me gifarasa. Kamaghin me mirakelin kabar amuam. Egh dughiatoba me me gifarsi damuva avegham. ²³ Ki gin otivamin biziba bar dar gun ia mikeme. Kamaghin ia deravira uari bagh gan."

Iesus ghaze, gin Gumazibar Otarim izam

(Matyu 24:29-31 ko Luk 21:25-28)

²⁴ Egha Iesus migia ghua kamaghin migei, "Osimtizer ekiar kabar dughiam givaghti, gin izamin dughiamin bizir kaba otivam.

'Aruem mitategham,

eghti iakinim isiraghan kogham;

²⁵ eghti mikoveziba overiamin asighiram,

eghti overiamin itir bizir gavgaviba sivaghsivagh, uan danganiba ataghragham.'

²⁶ Dughiar kamın gumaziba ganti Gumazibar Otarim gavgavir ekiam ko angazangarir ekiam sara ghuariamin tongin izam. ²⁷ Egh a uan enselba amadaghti me mangi nguazim ko overiamin danganiba bar ko nguazimin otevíba bar dar mangiva God misevezir gumazamiziba men aku a bagh izam."

Iesus ghaze, ia temer fighin gan fogh

(Matyu 24:32-35 ko Luk 21:29-33)

²⁸ Egha Iesus migia ghua kamaghin migei, "Temer fighin aguaba ua diz murti, ia fogh suam, amozimin dughiam roghira ize. Ia temer fighin gan nighnizim ini-am. ²⁹ Kamaghira ia bizir kabar ganti da otivti, ia fogh suam, Gumazibar Otarim a ua izamin dughiam roghira ize. A tiar akamin tughav iti. ³⁰ Ki guizbangira ia migei dughiar kamın itir gumazamizir kaba ikivira ikiti bizir kaba bar otivam. ³¹ Overiam ko nguazim givagham, eghti nan migirigiaba givagham kogham."

Iesus ghaze, a ua izamin dughiam tav a gifozir puvati

(Matyu 24:36-44)

³² Egha Iesus migia ghua kamaghin migei, "Tav fozir puvati, dughiar manamra ki ia migeir bizir kaba otivam. Godin Nguibamin itir enselba ko Godin Otarim uaghan fozir puvati. Afeziar Ekiam uabira fo.

³³ "Ia dughiar kamın izamin dughiam gifozir puvati. Ia deravira uari bagh ganiva mizuam. ³⁴ Dughiar kam mati gumazim igharagha zui. A uan dipenim ategha ghua uan dipenim isa uan ingangarir gumazibar dafarim garighava dipenimin ingangariba me rome. A tiar akamin itir gumazimin migia ghaze, ni deravira gan.

³⁵ "Dipenimin ghuavim izamin dughiam ia a gifozir puvati, a bogarangra izam, o dimagarir arizimin izam, o tuariba akiti a izam, o aminim tiraghti a izam, o? Kamaghin ia deravira gan. ³⁶ Puvatightima, a zuamiram otogh ian ganti, ia dakuvira ikiam. ³⁷ Ki ia migeir bizir kaba, ki gumazamiziba bar me migei, 'Ia deravira gan!'"

Gumazir dapaniba Iesus misueghti an aremeghasa migirigiabar kiri

(Matyu 26:1-5 ko Luk 22:1-2 ko Jon 11:45-53)

14 Dughiar kam, God Israelbagh Itazir Dughiam, koma Yis Puvatizir Bretin Isam Damuamin Dughiam, dughiar pumuningra ikiavira itima, ofa gamir gumazir ekiaba, koma Judan arazibagh fozir gumaziba, arazir mogometamin Iesusin suiragh amisueghti an aremeghasa tuaviba buri. ¹² Me kamaghin uariv gei, "E isamin dughiamin an suighan kogham. E damuti isamin itir gumazamiziba midorozir ekiatam e damigham."

Amizir mam mughuriar aghuim zuir borem Iesusin dapanim ginge.

(Matyu 26:6-13 ko Jon 12:1-8)

³ Egha Iesus Betanin nguibamin ikiava lepa itir gumazim Saimonin dipenimin aven dagher dakozimin apava aperaghav iti. An apava aperaghav itima, amizir mam mughuriar aghuim zuir borer mam. An alabastan ingarizir misevimin iti. An ziam nat, an izevim bar pin iti. Amizir kam borer kam inigha Iesus bagha izegha borev sevim abigha borem Iesusin dapanim ginge. ⁴ Ezi uaghan itir darasi me naviba isiava kamaghin uariv giavira iti, "Tizim bagha kav borer mughuriar aghuim zuim pazava a gami? ⁵ An anemadagha dagiar aviriba inighai. An izevim azenir vamiran izevim gafira. Eghti an dagiaba onganarazibagh amibar akuragham." Egha me puv an atari, egha an anogorosi. ⁶ Ezi Iesus kamaghin migei, "Anetakigh. Ia tizim bagha osimtizim a garisi? Anetakigh! An arazir aghuim na gami. ⁷ Onganarazibagh amiba zurara ia ko ikiam. Ia dughiar manam men akurvaghsi, men akurvagh. Ki zurara ia ko ikian kogham. ⁸ Ki aremeghti a damuamin bizim, a na gami. A faragh mughuriar aghuim zuir borem nan mikarzim daghuighti me gin na mozim darigham. ⁹ Ki guizbangira ia migei, me nguazir kamın danganir manamin Godin akar aghuim akuniva egh amizir kam amizir arazim uaghan a mikimiva egh a ginighnighivira ikiam."

Judas Iskariot Iesus inigh ofa gamir gumazir ekiabar dafarim darighasa akar gavgavim arkiri

(Matyu 26:14-16 ko Luk 22:3-6)

¹⁰ Ezi Judas Iskariot 12 plan aposelin mam, a Iesus isiva ofa gamir gumazir ekiabar dafarim darighasa me bagha ghu. ¹¹ Ezi me an akar kam baregha bar akonge, egha dagiaba a daningasa akar gavgavim arkiri. Ezi an an suiragh me daningasa tuaviba buri.

Iesus uan suren gumaziba koma api

(Matyu 26:17-25 ko Luk 22:7-14 ko 22:21-23 ko Jon 13:21-30)

¹² Yis Puvatizir Bretin Isam Damuamin Dughiar faragha zuir dughiam, Judan gumaziba me arazir kam

† (14:1) Ni Israelbagh Itazir Dughiam koma Yis Puvatizir Bretin Isam Damuamin Dughiamin mingariba gifoghsi, ni akirangin itir Akar Mingaribar gan.

iti. Me faragh God Israelbagh Itazir Dughiam ginigh-nighiva sipsipin igiam inigh God danighiva an ofa damuam. Ezi Iesusin suren gumaziba an azara, "Ni danganir manamin, e mangi, ni God Israelbagh Itazir Dughiamin isam ramisi, e bizibar akiram?"¹³ Ezi a uan suren gumazir pumuning amaga kamaghin aning migei, "Gua nguibar ekiamin mangiti gumazitam dipar minem ater izi gua batoghti, gua an gin mangi.

¹⁴ Dipenir an aven zuim gua an mangiva an ghuavim mikim suam, 'Tisa kamaghin azangsis, "Nan danganir ki uan suren gumaziba ko Israelbagh Itazir Dughiamin isamar amamim mana?" ' ¹⁵ Eghti a dipenimin aven pin itir danganir ekiam ian akagham. Danganir kam biziba bar ikia e baghavira mizuai. Eghti ia danganir kam e uari bagh biziba bar dar akir." ¹⁶ Ezi an suren gumazimning me ategha nguibar ekiamin aven ghua garima biziba a migirigiamin mirara ghuzi, ezi aning maghira God Israelbagh Itazir Dughiam bagha dagheba ko bizibar kiri.

¹⁷ Ezi guaratizimin Iesus uan 12 plan suren gumaziba ko otifi. ¹⁸ Egha me dagher dakozimin apiaghav ikiava apava, Iesus kamaghin migei, "Ki guizbangira ia migei, ian tav na isiva gumazir nan apanim gamibar agharim darigham, a uaghan na ko ikiava api." ¹⁹ Me an akam baregha, naviba bar oseme. Egha me bar vaghvaghera an azangsigha kamaghin migei, "Kirara markiam?" ²⁰ Ezi a me ikaragha kamaghin me migei, "Ia 12 pla ian tavra. Gumazir na ko itarir vamira bret azuim. ²¹ Ezi Gumazibar Otarim, Godin Akinafarim mikemezir moghin, an aremegham. Eghti gumazir Gumazibar Otarim isava apanibar agharim gatizim, gumaka! A bar ikuvigham! Amebam a batezir puvatizi, deraghail!"

Iesus bret ko wain uan suren gumazibagh aningi

(Matyu 26:26-30 ko Luk 22:15-20 ko 1 Korin 11:23-25)

²² Ezi Iesus uan suren gumaziba ko apa ikiava, a breti mam inigha God minabagha egha anebigha, a isa uan suren gumazibagh aningi. Egha kamaghin me migei, "Kar nan nivafizim. Ia a inigh aneremi." ²³ Egha a wain apir itarim inigha egha God minabagha me ganingizi, ezi me vaghvaghera uarir guri. ²⁴ Me wain api-ma a kamaghin me migei, "Kar nan ghuzim, an Akar Dikirizir Gavgavim, a gavgavim a ganidi. A gumazamizir aviriba bagha ire. ²⁵ Ki guizbangira ia migei, Ki uam wainin ovizimin dipatam rameghan kogham, kamaghira iki mangi Dughiar God Bizibagh Ativamimin otogham. Eghti dughiar kam, ki wainin dipar igiam ramam."

²⁶ Egha me Godin ziam fer ighiar mam gamigha dikavigha Olivin Mighsiamin ghue.

Iesus ghaze, Pita gin mikim suam, a Iesus gifozir puvati.

(Matyu 26:31-35 ko Luk 22:31-34 ko Jon 13:36-38)

²⁷ Egha Iesus kamaghin uan suren gumazibav gei, "Godin Akinafarimin osizirim kamaghin iti, 'Ki sipsipbar garir gumazim a misueghti sipsipba tintinimin aregham.'

Kamaghin ia bar nighnizir gavgavim nan itim givaghti-ma, ia na ategh aregham. ²⁸ Ki ia migei, ki aremegh ua dikavigh ian faragh Galilin Distrighin mangam." ²⁹ Ezi Pita kamaghin migei, "Me bar ni ateghti kirara puvatigham." ³⁰ Ezi Iesus kamaghin a migei, "Ki guizbangira ni migei, datirighin dimagarir kam in ni uabi dughiar pumuning ko mikezim ni suam, 'Ki a gifozir puvati,' eghti tuarim gin akazir pumuning damuam." ³¹ Ezi Pita akar gavgavimra amua ghaze, "Ki ni ko ovengsiva ovengam, ki bar kamaghin mikemeghan kogham. Bar puvatigham!" Ezi suren gumaziba bar kamaghiram a migei.

Iesus Getsemanin azenimin God ko migei

(Matyu 26:36-46 ko Luk 22:39-46)

³² Egha Iesus uan suren gumaziba ko temer olivbar azenim, an ziam Getsemanin ghuegha, Iesus kamaghin me migei, "Ia kagh dapiaghiv kiti ki God ko mikimam." ³³ Egha a Pita, Jems ko Jon me inigha ghu. Ezi atiatim puviram an anadima, a bar osemegha, ³⁴ kamaghin me migei, "Nan navir averiam, osimtizim a iteragha ghughari. Ezi ki aremeghasava ami. Ia kagh iki, deravira gan." ³⁵ Egha a mong isivagha ghughu, egha uan guam moghin nguazim girigha kamaghin God ko migia ghaze, tuavir igharazitam ikitima God dughiar kurar kam na dam a inigh. ³⁶ A kamaghin God ko migei, "O Ame, nan afeziam, bizitam bar nin osememizir puvati. Kamaghin osimtizir kam, ni na dam a inigh. Ki ifongezir moghin puvati, ni ifongezir moghira, ni damu."

³⁷ Ezima a uamategha uan suren gumazir pumuning ko mikezimin bighan ghughu garima me akui. Ezi a kamaghin Pita migei, "Saimon, ni akui? Ni tong na ko iki ganiva dughiar otevimin ikeghan kogham?" ³⁸ Ia na bagh deravira gan, egh God ko mikim, eghti osimtizitam ia damuti, ia ireghan kogham. Ki fo, ian navir ave-riaba ifonge, ezi nivafiziba gavgaviba dar puvati. Kamaghin pariam ian azi."

³⁹ Egha a uamategha ghughu faragha God ko mike-mezi moghin ua a ko migei. ⁴⁰ Egha a uamategha suren gumaziba bagha iza gari, me akuavira iti. Pariam puv men azi. Ezi a me gaghurazi, me a mikimamin akabagh asa.

⁴¹ Ezi a dughiar mikezimin ghughu God ko mikemegha uamategha iza me migei, "Ia avughsava akuavira iti? Arazir kam atakigh! Dughiam oto. Ia gan, Gumazibar Otarim me a isiva gumazir arazir kurabagh amibar dafarim darighasa. ⁴² Ia dikavigh! E mangam! Ia gan. Gumazir na isiva apanibar aningamra muna izi!"

Judas Iesus isava an apanibar dafarim gati

(Matyu 26:47-56 ko Luk 22:47-53 ko Jon 18:3-12)

⁴³ Egha Iesus Pita, Jems ko Jon migiavira itima, Judas, an suren gumazir 12 plan mam oto. Maburan avirim a ko midorozir sababa ko asianiba inigha Iesus bagha izi. Ofa gamir gumazir ekiaba ko Judan arazibagh fozir gumaziba ko Judan gumazir dapaniba, me me aman-

gizi, me izi. ⁴⁴ Gumazir Iesus isi men dafaribar arighasava amim faragha ghaze, "Ki arazir kam ian ak- agham. Gumazir ki toramim, kar Iesusra. Ia an suiragh, egh deraghvira an ganiva, egh a inigh mangi."

⁴⁵ Ezi Judas Iesus bagha ghuavira ikia kamaghin migei, "Tisa!" Eghava an tore. ⁴⁶ Ezi gumaziba izava Iesusin agharibagh iregha, pamtem an suiki.

⁴⁷ Ezima Iesusin boroghin itir gumazir mam uan midorozir sabam asigha, ofa gamir gumazibar dapanimin ingangarir gumazimin kuarim atu, ezi an kuarim dutuaghiri. ⁴⁸ Ezi Iesus kamaghin migei, "Ki okimakiar gumazim puvati. Ia tizim bagha nan suighasa midorozir sababa koma asianiba atera izi? ⁴⁹ Ki zurara ia ko ikia, Godin Dipenimin miriamin aven sure gami. Ezi ia nan suighan aghua. Ezi Godin Akinafarimin osizirim mikemezir moghira ia kamaghin na gami." ⁵⁰ Ezima Iesusin suren gumaziba bar aneteghava are.

Gumazir igiar mam arav ghu

⁵¹ Ezi gumazir igiar mam bizitam aruzir puvati, egha inir ghurghurir azenan itimra ikegha Iesusin gin zui. Ezi Iesusin apaniba an suirazima, ⁵² a uan azenan itir inir ghurghurim ategha bibiamrama arav ghu.

Iesus Judan kotin aven iti

(Matyu 26:57-68 ko Luk 22:54-55 ko 22:63-71 ko Jon 18:13-14 ko 18:19-24)

⁵³ Ezi Iesusin apaniba a inigha ofa gamir gumazibar dapanim bagha ghu. Ezi ofa gamir gumazir ekiaba ko Judan gumazir dapaniba, ko Judan arazibagh fozir gumaziba, me bar iza uari akufa. ⁵⁴ Ezi Pita mong tizim a gatigha Iesusin gin ghua bar ghua ofa gamir gumazibar dapanimin dipenimin divazimin aven ghu. Egha kagh ganganir gumaziba koma aperaghav ikia avimin fii.

⁵⁵ Ofa gamir gumazir ekiaba koma Judan kotin aven itir gumaziba bar Iesusin misueghti an aremeghasa akar men akurvaziba buri, egha tam batozir puvati. ⁵⁶ Gumazir aviriba ifavarir migirigiabar Iesus gami, ezi men migirigiaba voroghira zuir puvati. ⁵⁷ Ezi marazi dikavigha ifavarir akar kamin a migei, ⁵⁸ "E orazima, a ghaze, 'Ki Godin Dipenir gumaziba ingarizim anepirigh, egh dughiar pumuning ko mikezimin igharazitamin ingarigham. Godin Dipenir ki ingaramim gumaziba ingarizir puvatizim.'" ⁵⁹ Ezi migirigiabar kaba uaghan quizbangira voroghira zuir puvati.

⁶⁰ Ezima ofa gamir gumazibar dapanim dikavigha men tongin tugha egha Iesusin azara, "Ni akatam ikarvaghan aghua? Me ni gasir akar kam, a quizbangira, o?" ⁶¹ Ezi Iesus nimira ikia men migirigiatam ikarazir puvati.

Ezi ofa gamir gumazibar dapanim uam an azara, "Ni Kraiss, God Uam E Iniasa Misevezir Gumazim? Ni gumazimiziba ziam fer Godin Otarim?" ⁶² Ezi Iesus kamaghin a migei, "Ki an Otarimra. Eghti ni ganti, Gumazibar Otarim gavgavim itir Godin agharir guvim daperagh overiamin ghuariaba sara izam." ⁶³ Ezi ofa gamir

gumazibar dapanim uan korotiaba abighava azara, "E tizim bagh ua akar akurvaziba buriam? Markiam! ⁶⁴ Ia uari a barasi, a migirigiabar kurabar Godin ziam gasighasisi. Ezi ia manmaghin nighnisi?" Ezi me bar akam a gasa, egha ghaze an aremegham.

⁶⁵ Egha marazi a gipari. Egha me an damaziba avara, egha me uan agharibar a misogha kamaghin migei, "Ni mikim. Tinara ni misosi?" Ezi ganganir gumaziba a inighava a misoghavira iti.

Pita ghaze, a Iesus gifozir puvati

(Matyu 26:69-75 ko Luk 22:56-62 ko Jon 18:15-18; 18:25-27)

⁶⁶ Dughiar kamra Pita dipenimin divazimin aven vanginan itima, ofa gamir gumazibar dapanimin ingangarir guvir mam izi. ⁶⁷ Egha Pitan garima an avimin fiima, a dikiraviram an gari. Egha kamaghin migei, "Ni uaghan Nasaretin gumazir kam, Iesus ko ike." ⁶⁸ Ezi a uabin ghuaragha ghaze, "Ki ni migeir bizir mam gifozir puvati." Egha divazimin tiar akar ekiamin otivasa azenan ghu. Ezi tuarim ati. ⁶⁹ Ezi ingangarir guvir kam kagh an apigha tuivighav itir gumazimiziba ua me migei, "Muna men mav." ⁷⁰ Ezi a ua uabin ghuara. Ezi mong gin, an boroghin tuivighav itir darasi Pita migei, "Ni Galilin gumazim, kamaghin quizbangira ni men mavira." ⁷¹ Ezi a pamtem migia ghaze, Ki quizbangira migei, ki ifaraghtima God na gasighasigham. Egha kamaghin me migei, "Ki gumazir ia migeir kam gifozir puvati." ⁷² A kamaghin migiavira itima tuarim uam ake. Ezi Pita Iesus a mikemezir migirigiam giniri, "Ni faragh dughiar pumuning ko mikezimin suam, ki Iesus gifozir puvati, eghti tuarim gin dughiar pumuningin akegham." Egha Pita nighnighava avegha bar puvirama azi.

Me Iesus inigha Pailat bagha ghu

(Matyu 27:1-2 ko 27:11-14 ko Luk 23:1-5 ko Jon 18:28-38)

15 Egha bar mizaraghara, ofa gamir gumazir ekiaba, ko Judan gumazir dapaniba, ko Judan arazibagh fozir gumaziba, ko Judan kotin aven itir gumazir igharaziba sara, me nighnizir mam bato. Egha me Iesusin dafariba ikegha an akua ghua Pailat ganingi. ² Ezi Pailat an azara, "Ni Judabar Atrivim, o?" Ezi Iesus a ikaragha kamaghin migei, "Are, ni deraghavira migei." ³ Ezi ofa gamir gumazir ekiaba bizir aviribar a migiava, a gasi. ⁴ Ezi Pailat uam an azara, "Ni migirigiabar kaba ikarvaghav, o puvati? Ni orasi, me bizir aviriba ni migia ni gasi." ⁵ Ezi Iesus bar migeir puvatizima, Pailat digavir kuram gami.

Pailat ter ighuvimin Iesus guasa migei

(Matyu 27:15-26 ko Luk 23:13-25 ko Jon 18:38-19:16)

⁶ Ezi Pailat amir arazim kamakin, azeniba bar isar ekiar kamin dughiam, me Pailatin mikimtima a kalabusin itir gumazir me ifongezim, aneteghti, a mangam. ⁷ Gumazir mam, an ziam Barabas, a gumazir gavman ko misoziba me ko kalabusin iti. Me bizir kam bagha kalabusin iti. Me gavman ko uariv sogha gumazir mabav soghezi me ariaghire. ⁸ Ezi gumazimiziba

ba Pailat iti naghin ghuavanabogha kalabusin itir gumazir me ifongezim ateghasa Pailatin azangsis. Kar arazir Pailat zurara amim. ⁹ Ezi Pailat men azara, "Ki Judabar Atrivim ategh ia bagh anemangasa, ia ifonge?" ¹⁰ Pailat fo, ofa gamir gumazir ekiaba Iesus amir biziba bagha naviba ikuvava, a isa Pailatin dafarim gati. ¹¹ Ezi ofa gamir gumazir ekiaba migirigiar navibagh iniviba gumazamizibagh anidi. Eghti me Pailatin mikemeghti a Iesusin anogoregh, egh Barabas ateghti a me bagh izam. ¹² Ezi Pailat azara, "Gumazir ia Judabar atrivim arizim, ki manmaghin a damuam?" ¹³ Ezi gumazamiziba pamtem dia kamaghin migei, "A isi ter ighuvim in aneguragh!" ¹⁴ Ezi Pailat men azara, "Manmagh su? An arazir kurar manam gami?" Ezi me bar pamtem dia migei, "Ter ighuvim in aneguragh!" ¹⁵ A me damuti men naviba deraghasa, Pailat Barabas ataki. Egha midorozir gumazibav kemezi me benibar Iesus fozoroghezi Pailat ter ighuvim in aneguasa me ganingi.

Midorozir gumaziba Iesus dipofi

(Matyu 27:27-31 ko Jon 19:2-3)

¹⁶ Egha midorozir gumaziba Iesus inigha gavmanin dipenir ekiamin miriamin aven ghuaghira midorozir gumaziba bar men diazi me iza uari akufa. ¹⁷ Egha me korotiar aghevur ruarim a garugha egha dikonir amianim arkirigha an dapanim garu. ¹⁸ Egha me maghira an diava a migei, "Judabar Atrivim, nirara atrivir ekiam!" ¹⁹ Egha me aghorim an dapanim misoghava, egha uaghan a giparavira iti. Egha me ifara uan tevur akuribagh isin ira mati me guizbangira an ziam fe moghin ami. ²⁰ Me arazir kabar a gamua a dipovegha givagha, a da korotiar me a agaghuiziba suegha, ananaba agaghui. Egha me a isa ter ighuvim in a gafughasa an akua zui.

Midorozir gumaziba Iesus isa ter ighuvim in aneguragha a gafu

(Matyu 27:32-44 ko Luk 23:26-43 ko Jon 19:17-27)

²¹ Sairinin gumazir mam Saimon, a Aleksander ko Rufusin afeziam, a nguibar igharazim in ikegha Jerusalem in aven zui. Ezi midorozir gumaziba Iesus guamin ter ighuvim a terasa an suirazi, an aneteri.

²² Egha me ghua danganir mam in ziam Golgata, me an otifi. (Danganir kam in ziam in mingarim kamakin, Dapanir Agharir Danganim.) ²³ Egha me wain ko mizaziba agevir dipam veregha Iesus ganidima an an aghua. ²⁴ Ezi aruem anabozi, me a isa ter ighuvim in aneguragha a gafu. Ezi midorozir gumaziba an korotiaba tuiragh uari daningasa satu gikararai. Tina faragh otogh, korotiar manam iniam. ²⁵ Egha me an gun migeir akar kam osiri, "A Judabar atrivim." Me ghaze, a bizir kam bagha kotin tughava areme. ²⁷ Me gumazir okiava midorozibagh amizir pumuning, Iesusin borogh in uaghan aning agura. Me mav isa Iesusin agharir guvim in itir ter ighuvim gafu, egha mav isa agharir ikiriam in itir ter ighuvim gafu.

²⁹ Ezi iza zui darasi me dibovibar a migiava uan dapaniba roava ghaze, "Ore! Ni, gumazir God in Dipenim akarigh aruer pumuning ko mizekim in uam an ingarasa mikemezim, ³⁰ datirigh in ni uabi uabin akuragh, ter ighuvim ategh izighiri!" ³¹ Ofa gamir gumazir ekiaba ko Judan arazibagh fozir gumaziba uaghan kamaghiram a dipova uariv gei. Me kamaghin migia ghaze, "A igharaz darazir akurvagha uabira uabin akurvaghan asa! ³² Gumazir kam, a ghaze, ki God Ua Gumazamiziba Iniasa Misevezir Gumazim ko Israelbar Atrivim, a ter ighuvim ategh izighiritima, e an ganigh nighnizir gavgavim an ikiam." Gumazir okimakar an borogh in guraghav itimning uaghan migirigiar kurar aviriba puviram a migiavira iti.

Iesusin ovevem

(Matyu 27:45-56 ko Luk 23:44-49 ko Jon 19:28-30)

³³ Aruem iza pazaghar torim in itima mitatem nguazim in itir nguibaba bar da avaragha, ghua dughiam 3 kloghin guaratizim in tu. ³⁴ Egha dughiam 3 kloghin itima Iesus tiarir ekiam in pamtem kamaghin dei, "Eloi, Eloi, lama sabaktani?" Akar kam in mingarim kamakin, Nan God, nan God ni tizim bagha na ataki? ³⁵ Ezi roghira tuivighav itir darasi oregha ghaze, "Ia oragh, a Elaijan dei." ³⁶ Ezi gumazir mam ivegha ghua dipamin suizir bizim isa wain in afangtizim garugha a isa aghorir mam gatigha, Iesus damasa an an amadi. Egha a ghaze, "Ia tegh, e ganika, Elaija ti iziva an akuragham, o puvati." ³⁷ Ezi Iesus pamtem diagha duam sue.

³⁸ Ezi God in Dipenim in itir inir ekiar guraghav itim pin ikegha tongira bigha ghuaghira vin otogha akuar pumuning iri. ³⁹ Ezi midorozir gumazir 100 plan garir gumazir dapanir mam, Iesusin borogh in tughav ikia orazi a pamtem diagha manmaghin aremezir arazim in ganigha ghaze, "Bar guizbangira, gumazir kam God in Otirimra!"

⁴⁰ Ezi amizir maba mong saghon tuivighav ikia gari. Men tongin Makdalan nguibamin amizim Maria, ko Jemsin igiam ko Josepin amebam Maria, ko Salome.

⁴¹ Amizir kaba Galilin ikegha Iesusin akurvagha egha an gin arui. Amizir avirir maba sara Iesus ko Jerusalem in anabogha uaghan iti.

Me Iesusin kuam isa dagiar torim gati

(Matyu 27:57-61 ko Luk 23:50-55 ko Jon 19:38-42)

⁴² Datirigh in Sabat bagha bizibar kirir dughiam. (Eghti guaratizim Sabat otogham.) Ezi kamaghin aruem gevima, Arimatean gumazim Josep, Judabar kotin aven itir gumazir aghuir me bar fozim. A uabi uaghan God Bizibagh Ativamin Dughiam bagha mizuai. An atiatir puvatigha Iesusin kuam iniasa ghua Pailatin azai. ⁴⁴ Ezi Pailat orazi, Iesus aremegha givazi, a digavir kuram gami. Egha a midorozir gumazir 100 plan garir gumazim bagha akam amadazima a izima an an azara, "Iesus guizbangira aremezi, o?" ⁴⁵ Ezi an an migirigiam baregha a fo, Iesus guizbangiram areme. Ezi a Iesusin kuam iniasa Josepin amamangati.

⁴⁶ Ezi Josep inir ghurghurir aghuir mam givezegha iza-va Iesusin kuam adangi. Egha a righa ghua dagiar torir me dutuzimin ghugha anerizima Makdalan amizim Maria ko Josepin amebam Maria, aning garima, Josep Iesusin kuam isa dagiar torimin aven anetigha, dagiar ekiar mam poghpuegha izava an akam dukua.

Iesus ua dikafi

(Matyu 28:1-8 ko Luk 24:1-12 ko Jon 20:1-10)

16 Egha Sabatin dughiam givazima, Makdalan amizim Maria, Jemsin amebam Maria, ko Salome mangi Iesusin kuam daghuasa borer mughurir aghuaribagh ivese. ² 7 pla dughiabar faragha zuir dughiamin aruem anadima mizaraghara me dagiar torir matmatiamin ghua uarira uariv gei, "Tina dagiar torimin akam gasarazir dagiam puegham?" ⁴ Egha me ghua garima dagiar ekiar kam, me a poghpuegha ghu. ⁵ Ezi me dagiar torir akamin aven ghua garima gumazir igiar mam korotiar ghurghurir ruarim arugha agharir guvimin amadaghan aperaghav iti. Ezi me an ganigha bar aguaghfa.

⁶ Ezi a kamaghin migei, "Ia akongan marki. Ia Nasaretin gumazim Iesus bagha gari. A ter ighuvimin aremegha ua dikafi! A kagh itir puvati. Ia kagh a irighav ikezir danganimin gan. ⁷ Egh ia mangi, Pita ko an suren gumazir igharazibav kemegh, 'A ian faragh Galilin mangam. A mikemezir moghin ia munagh a bativam.'"

⁸ Ezima me digavir kuram gamigha aguava azenan ghuegha puv are. Me atiatingi, kamaghin me taraziv kemezir puvati.

Makdalan amizim Maria Iesusin gani

(Matyu 28:9-10 ko Jon 20:11-18)

⁹ Iesus 7 pla dughiabar faragha zuir dughiamin mizaraghara ua dikavigha Makdalan amizim Maria faragha uabi isava an aka. Amizir kamnaghra Iesus faragha duar kurar 7 pla an itiba batoke. ¹⁰ Ezi gumamazir Iesus ko aruava ikeziba, me a bagha bar os-
emegha puv azia itima, Maria ghugha Iesusin gun me migei. ¹¹ Ezi me orazi, Iesus ua dikavigha uabi isa Makdalan Marian akazi, an an gani. Me kamaghin oregha nighnizir gavgavim amizir kamın akabar itir puvati.

† (16:9-16) Fofozir gumazir aviriba Sapta 16, ves 9in kegha ghua 20in tuzir akabav gia ghaze, Mak uabi an osirizir pu, gumazir mam gin an osiri.

Suren gumazir pumuning tuavimin Iesusin gani

(Luk 24:13-35)

¹² Egha dughiar kamnaghra gin Iesus gumazir igharazimin min otozi suren gumazir pumuning nguibar ekiamin azenan zuima an aning bato. ¹³ Ezi aning uamategha iza bizir kamın gun maraziv kemezi, me uaghan nighnizir gavgavim aningın akabar itir puvati.

Iesus me damuamin ingangarimin gun uan suren gumazibav gei

(Matyu 28:16-20 ko Luk 24:36-49 ko Jon 20:19-23)

¹⁴ Egha gin 11 plan suren gumaziba apima Iesus uabi isa men aka. Egha a, me nighnizir gavgavim puvatizir bizim ko, me navir gavgavim ikia a ua dikavizi migirigiam marazi an ganigha migeima me nighnizir gavgavim migirigiar kamın itir puvati, ezi bizir kaba bagha Iesus me migia men atari. ¹⁵ Egha a kamaghin me migei, "Mangi nguazir kam bar a daruva nguazir kamın itir gumamaziziba bar akar aghuim me mikim. ¹⁶ Eghti tina nighnizir gavgavim nan ikiva, egh rueghti, God an akuraghti, a zurara God ko ikiam. Eghti tina nighnizir gavgavim nan itir puvati, a Godin kotin ikiva ivezir kuram iniam. ¹⁷ Eghti nighnizir gavgavim nan itiba, mirakelin arazir kaba uaghan me bativam: me nan ziam duar kuraba batoghiva, me nguibabar akar fozir puvatizibav kimiva, egh kuruziba uan dafaribar dar suigham. Egh me imezir dipar ariaghiritamar ameghti a tong men navibagh asighasighan kogham. Egh me uan dafariba isi arimariar gumazibar arighti men arimariaba givam."

God Iesus inigha uan Nguibamin ghuavanabo

(Luk 24:50-53 ko Aposel 1:9-11)

¹⁹ Egha Ekiam Iesus bizir kabar me mikemegha givazima God a inigha uan nguibamin ghuavanabo. Ezi-
ma a Godin agharir guvimin amadaghan aperaghav iti. ²⁰ Ezima an suren gumaziba nguazir kamın danganiba bar dar ghuava akam akuri. Ezi Ekiam me ko ingara uan akam gavgavim a ganiga mirakelin araziba sara akakasi, kamaghin gumamaziziba fo, akar kam quizbangira.

Akar Faragha Zuim

Luk Osirizir Akar Aghuimîn, e Iesusin garima, a Israelbar gumazamiziba ua me inigha, egha Kantrin Igharazibar Gumaziba, uaghan me ini. Ezi Iesus uan ingangarim damuasa, kamaghin gumazamizibav migia ghaze, God akar aghuim gumazir onganaraziba mikinasa na ginaba. Ezi kamaghin amizima, Ekiamin Duam nan iti. (Luk 4:18in gan.) Ezi bar guizbangira, akinafarir kamîn Luk Iesus geghara ghaze, a gumazamizir osimtizir aviriba ateribar apangkuvigha deravira me gami.

Bizir Iesus amiba, da an adarazir gamima, me bar a gakonge. Dughiar Maria a batezimin, gumazamiziba bar akonge (Luk 1:42-48, 2:10), egha ghua akinafarim givazi naghin tuzi, Iesus Godin Nguibamîn ghuavanabozima, me bar akuega mamaghira iti. (Luk 24:52in gan.)

Iesusin ikimirimîn bizir aviriba Luk uabira dagh eghari. Bizir kaba, da akinafarir igharazitamîn itir puvati. Luk uabira, Iesus nguazimin izezir bizir avirir otivizibagh eghari. Luk uabira, a Iesusin akar isin zuir kam geghari, a kamakin: Gumazir mam osimtizim tuavimîn a bato, ezi Samarian gumazim an akura. Ezi akar isin zuir igharazim, Luk a geghari, otarim afeziam ategha ghua tintinibar aruigha gin uamategha ize. Egha Luk Iesusin akar isin zuir mabanang uaghan dagh eghari. Egha Luk uabira, bizir Sakius batozim geghari, kar gumazir dagjaba isim. Bizir maba Luk akar aviriba dar iti, dar kara: God ko mikimivira ikiamin arazim, ko Godin Duamin ingangarim, ko God gumazamizibar arazir kuraba gin amadir arazim. Egha Luk uaghan amiziba ingarizir bizibar akar aviriba da iti.

Lukin akaba, da akinafarir kamra itir puvati. Luk uaghan akinafarir igharazim osiri, e a dibora ghaze, Aposelbar Ingangaribar Akinafarim. E fo, Iesus Godin Nguibamîn ghuavanabogha givazima, Aposelba bizir aviribagh ami. Ezi akinafarir kamîn aven, Luk aposelba amizir bizibar eghaghanim osiri.

Luk osirizir akar faragha zuim

1 Gumazir aruam, Tiofilus, ni fo, gumazir aviriba God en tongin amizir bizibar ganigha, dar gun osirasava ami. E gumazir uari uan damaziba ganizibar akam baraki. Egha me faragha Godin akamin ingangarir gumazibar otivigha, egha an akam akuri. Kamaghin amizi, ki uaghan akar kam osirigh ni bagh anemangasa. Egha ki deraghavira dar mingaribagh foghasa ingara ghua dagh foghava, ni bagha bar deravirama da osiri. Ni dar gan fogh suam, bizir ni oraghizir kaba da guizin biziba.

Jon Gumaziba Ruer Gumazimin amebam a batezir dughiam, ko Maria Iesus batezir dughiamin migirigiam

(Sapta 1:5-2:52)

Ensel Sekaraian migia ghaze, Jon otogham

5 Dughiar kamîn Herot Judian atrivimîn itima, Godin ofa gamir gumazir mamîn ziam Sekaraia, an Abiyan adarazir gumazir mam. Ezima an amuim Elisabet, an Aronin ovavim. **6** Aning bar deraghavira Godin araziba koma an akam baragha dar gin zui. Ezima God aningin garima, aning an damazimin bar dera. **7** Elisabet furabagh ati, kamaghin amizima aning boriba puvatighava, dughiar ruarim pura ikia ghua bar ghuri.

8 Ezi dughiar mamîn ofa gamir gumaziba ingarima, Sekaraia uaghan ofa gamir gumazimin min Godin damazimin ingari. **9** Ezi me Godin Dipenimin ofa gamir

gumazibar arazibar gintigha, gumazim amisivasa me dagjibagh da kuri. Ezi God anemisefe. Eghti Sekaraia Godin Dipenimin aven mangi migharir mughuriar aghuim zuim dapongam. ¹⁰ Ezima migharir mughuriar aghuim zuim dapongamin dughiam otozima, gumazamizir Godin ziam feba, Godin Dipenimin miriamin uari akuvagha God ko migei.

¹¹ Ezima Ekiamin Ensel a batogha, migharir mughuriar aghuimîn ofan danganimîn agharir guvimîn amadaghan tughav iti. ¹² Ezi Sekaraia an apigha digavir kuram gamigha bar atiatingi. ¹³ Ezima ensel kamaghin a migei, "Sekaraia, ni atiatingan marki, ni God ko mikemezir migirigiam, God a baraki. Ezima nin amuim Elisabet ni bagh otarim bategham. Eghti ni ziar kam, Jon a datigh. ¹⁴ Egh ni bar akuegh navir amirizimin iki. Eghti a Godin damazimin ziar ekiam iniam, kamaghin gumazamizir aviriba an otoghamin dughiamin bar akuegham. Eghti a wain ko dipar onganibar aman kogham. Egh a uan amebamin navir averiamin aven ikivira ikiti, Godin Duam bar a gizivagham. ¹⁶ Egh a uam Israelin gumazamizir aviriba inigh men Ekiam God bagh mangam. ¹⁷ Egh Elaijan itir Godin Duam ko gavgavir kamra Jon Ekiamin faragh mangiva, afeziabar amutima me uan boriba ua dagh fueghiva, akiriba ragha God gasaraziba ua me damutima me ua nighnizir aghuibar gumazibar amuva, egh gumazibav kimitima me uari akirighasi Ekiam mizuum ikiam."

¹⁸ Ezi Sekaraia enselin azara, "Ki ghurizi, nan amuim uaghan ghurigha gifa. Kamaghin amizi, ki manmaghin bizir kam guizbangira a gifogham?"

† (1:9) Kar men arazim, God gumazim uan ingangarim bagha anemisivasa, me ikararer kam gami. Ikararer kam a satun ikararer biziba iniasa ikararemîn amir puvati.

¹⁹ Ezi ensel an akam ikara, "Ki Gabriel. Ki Godin damazimin tughav iti. God uabi na amadazima, ki akar aghuir kamin ni mikimasa ize. ²⁰ Ni nan akaba baregha nighnizir gavgavim dar itir puvati. Ezi bizir kam bagh ni mikiman kogh nimira ikiam, mamaghira ikitima bizir kaba otivamin dughiam otogham."

²¹ Ensel Sekaraia migeima, gumaziba ko amiziba azenan ikia Sekaraia mizua ghuav amiragha pura nighnisi, manmaghin amizim a dughiar ruarimin Godin Dipenimin aven iti? ²² Ezi an azenan otoghava, me mikiman asaghasaki. Ezi me fo, a ti Godin Dipenimin aven irebamin min bizitamin gani. Egha an akamin me migeir puvatigha dafaribara me migei.

²³ Eghava an ingangarir dughiam givazima, a uan nguibamin ghu. ²⁴ Ezima dughiar maba ghua givazima an amuim Elisabet navim ada 5 plan iakinibar uabi modo. ²⁵ Egha a kamaghin migei, "Ekiam na bagha bizir kam gami. A nan apangkuvigha nan aghumsizim gumazamizibar damazimin anedangi."

Ensel Maria bagha akam inigha zui

²⁶ Egha Elisabetin navir adasem 6 plan iakinimin otozima, God ensel Gabriel Nasaretin anemada, Galilin Distrighin aven itir nguibam. ²⁷ Ezi ensel ghua, guivir igiar gumazitam koma akuizir puvatizim, an ziam Maria, me gumazim Josepin ikiasa a ginaba. Josep, an Atrivim Devitin ovavimra. ²⁸ Ensel a bagha ghuava kamaghin a migei, "Dughiar aghuarim Maria. Ekiam ni gifongegha deravira ni gamua egha ni ko iti." ²⁹ Ezi Maria an akam baregha digavir kuram gamigha pura nighnisi, "Kar akar manmaghin amizim?"

³⁰ Ezi ensel kamaghin a migia ghaze, "Maria, ni atiatingan marki, God bar ni gifueghe ni ko iti. ³¹ Ni oragh, ni navim asegh otarim bateghiva, ziar kam Iesus, a datigh. ³² A ziar ekiam ikiti, me suam, kar Godin bar pin itimin otarim. Eghti God a damighti, a uan ovavim, Atrivim Devitin min ikiam. ³³ Eghti a Jekopin adarazir atrivimin ikivira ikiam. Eghti a bizibagh ativamin dughiar kam givaghan kogham." ³⁴ Ezima Maria kamaghin enselin azara, "Ki guivir igiar patamin itir puvatizim. Ezima bizir kam manmaghin na batogham?"

³⁵ Ezi ensel an akam ikaragha kamaghin migei, "Godin Duam ni bagh izeghti bar pin itir Godin gavgavim ni avaragham. Eghti borim Godin damazimin zueghti me Godin Otarim a darigham. ³⁶ Bizitam Godin aven kozir puvati. Nin anabam Elisabet, a ghurigha, egha uaghan navim adai. Me ghaze, an navim asangan kogham, ezi an navir adasem datirighin iakinir 6 plan tu." ³⁸ Ezi Maria kamaghin ensel ikara, "Ki Godin ingangarir amizim. Ni mikemezir moghira God bizibar na damu." Ezi ensel anetegha ghu.

Maria Elisabetin ganasa zui

³⁹ Ezi dughiar kamin Maria uan biziba akirighava zuamira nguibar ekar Judian Distrighin mighsiamin itimin ghu. ⁴⁰ Egha a Sekaraian dipenimin aven ghugha dughiam Elisabet ganingi. ⁴¹ Ezi Elisabet Mari-

an tiarim barazima, an borim an navimin aven aguaghfa, ezima Elisabet Godin Duam a gizifa. ⁴² Eghava a pamtemin tiarim akarigha kamaghin migei, "Ni amizibagh afirazi God bar bizir aghuim ni gami. Egh a uaghan bizir aghuim borir ni oteghamim gami. ⁴³ Ezi God tizim bagha deravira na gami, ezima nan Ekiamin amebam na bagh izi? ⁴⁴ Ezi ki ni barazi, ni dughiam na ganingizima borir na navir averiamin itim bar akueghe aguaghfa. ⁴⁵ Ni nighnizir gavgavim Godin iti, ezi Ekiam ni mikemezi moghin bizibar ni gami. Kamaghin ni bar akongegh."

Marian ighiam

⁴⁶ Ezi Maria kamaghin migei, "Ki pura Ekiamin ingangarir amizim, kamaghin amizima a na giniri. Kamaghin nan navim Ekiamin ziam fe. Ezi nan duam God bagha bar akonge, a nan akurvazim.

God a bar gavgavigha bizir bar ekiabar na gami. Ezi an ziam bar zueghe dera.

Kamaghin amizi, datirighin tugh mangi gumazamiziba na mikim suam, God deravira ni gami.

⁵⁰ Ezima a gumazamizir an atiatiava an apengan itibar apangkufi.

A kamaghira datirighin itir gumazamizibar amu gin izamin gumaziba ko amizibar amu mamaghira ikiam.

⁵¹ A uan dafarimin bizir bar gavgavibagh ami. Gumazir uarira uan ziaba feba, a men agirazima me are.

⁵² God atrivibar gavgavim dikabiragha gumazir kiniba fe.

⁵³ A bizir aghuiba isava mitiriaba azibagh aniga, biziba bar izivaziba amangizima me pura ghue.

⁵⁴ A uan ingangarir gumazim Israelin akura. Egha en ovavibagh amizir akar gavgavim ginigh-nighavira iti.

Egha Abrahamin apangkuvigha, egh gin otivamin gumazibar apangkuvigh mamaghira ikiam."

⁵⁶ Ezi Maria iakinir pumuning ko mikemizimin Elisabet ko ikeghe gin uamategh uan nguibamin ghu.

Elisabet Jon batezir dughiam

⁵⁷ Ezima Elisabet otamin dughiam otozima, an otarim bate. ⁵⁸ An boroghira itir darasi koma an anababa kamaghin oraki, Ekiam an apangkuvigha bizir aghuim a gamizima, me a ko bar akonge. ⁵⁹ Ezi an 7 plan dughiba givazima, me borimin mikarzir mogomem aghorasa izi. Egha me an afeziamin ziam Sekaraia a darighasa. ⁶⁰ Ezima an amebam kamaghin me migei, "Puvati! E Jon a darigham." ⁶¹ Ezi me kamaghin a migei, "Nin anabatam ziar katam itir puvati." ⁶² Egha me dafarimra an afeziamin azangsis, a ziar manatam uan otarim darigham. ⁶³ Egha Sekaraia an ziam osirasa biz-

iba bagha dafaribara men azangsis. Egha kamaghin osiri, "An ziam Jon." Ezima me kamaghin ganigha bar aguaghfa. ⁶⁴ Ezima an akam zuamira kuiaghrizima an mizem firiaghrizima, a maghira miyava Godin ziam fe. ⁶⁵ Ezima an boroghin itir darazi kamaghin ganigha, bar atiatingi. Ezima Judian Distrighin itir nguibar mighsiabar itibar gumaziba bizir otivizir kaba baregha dar gun uariv gei. ⁶⁶ Ezi Ekiamin gavgavim borir kam ko iti. Ezima me bar moghira bizir kam baregha, a ginighnigha a bagha azangsis, "Borir kam bar manmaghiram otogham?"

Sekaraian ighiam

⁶⁷ Ezima an afeziam Sekaraia Godin Duam a gizivazi-
ma, a Godin nighnizimin gun migei,
⁶⁸ "Ekiam iza uan gumaziba ko amiziba ua me ini,
kamaghin amizima, e an ziam fe, a Israelbar God.
⁶⁹ God en akurvaghisa uan ingangarir gumazim De-
vitin adarazir aven gumazir bar gavgavim amisefe.
⁷⁰ Godin akam inigha izir gumaziba bizir kam in gun
fomira kamaghin me mikeme.
⁷¹ An en apaniba koma en atara pazav e gamibar dam
e iniassa ize.
⁷² Egh apangkuvim en ovavibar akakaghiva,
uan Akar Dikirizir Gavgavim nirigham,
⁷³ akar gavgavir en ovavim Abraham ganingizim.
⁷⁴ Egh en apaniba dam e iniva,
en amamangatightima e an ingarsiva atiatingan
koghiva,
⁷⁵ eghiva e an damazimin arazir aghuir a ifongezibar
gin mangam,
eghti a ifongezir arazir aghuir kaba en ikiam.
⁷⁶ Ezi ni nan borim, ni faragh mangi Ekiam bagh tu-
avim akir.
Kamaghin amizim, me Godin bar pin itimin akam
inigha izir gumazim ni darigham.
⁷⁷ Godin apangkuvim e ko itima, a uan gumazamiziba
ua me iniamin fofozim me ganiga,
men arazir kuraba gin amadi.
Ezima aruemin angazangarim Godin Nguibamin
ikegh e bagh izighram.
⁷⁹ Egh angazangarim mitarmemin ikiava are-
meghasava amibagh feghiva,
egh navir amirizimin tuavim en suebar akagham."
⁸⁰ Ezima Jon gin aghuiga givazima an duam uaghan
aghua gavgafi. Egha a Judian nguazir gumaziba pu-
vatizimin iti. Egha ghua an azenim girigha Israelin gu-
mazibar damazimin oto.

Maria Iesus bate

(Matyu 1:18-25)

2 Ezi dughiar kam Sisar Ogastus akar gavgavim
amadagha ghaze, "Rom garir nguibabar gumaza-
miziba bar mangi uan ziaba osir." ² Dughiar kam
Kwirinius, a Sirian gumazir dapanimin itima, ziaba
osirir dughiar faragha zuir kam oto. ¹³ Ezi gumazamizi-

† (2:2) Dughiar kam, Rom in gavman Israelbar nguibaba bar
dagh ativagha dar gari. Israelin nguibar ekiam, a Provins Sirian aven

ba uan ziaba osirasa uan nguibabara zui. ⁴ Ezi Josep
uaghan Devitin anabar mam. Kamaghin a Galilin Dis-
trighin itir nguibam Nasaret ategha, Judian Distrighin
itir nguibam Betlehem in zui, kar Devitin nguibam. ⁵ A
mangiva uan amuir inabazim Maria ko aning uan zi-
amning osirasa. Dughiar kam Maria borimin navim
adai. ⁶ Egha aning ghuava Betlehem in itima, Maria
borim batamin dughiam oto. ⁷ Ezi a uan otarir ivariam
bate. Egha borim inir avizibar a nomke. Dughiar kam
dipenir akuim izifa. Kamaghin amizi, aning borim isava
bulmakauba apir danganim in aneti.

Enselba akam inigha sipsipbar garir gumaziba bagha zui

⁸ Ezi sipsipbar garir gumazir maba nguibamin
azenan ikiava, dimagaribar uan sipsipbar gara me
geghufi. ⁹ Ezi Ekiam in enselin mam pura me batozi,
Ekiam in angazangarim me gisira. Ezi me bar atiatingi.
¹⁰ Ezi ensel kamaghin me migei, "Ia atiatingan marki.
Ia oragh! Ki akar aghuim inigha ia bagha izi. Akar
aghuir gumazamiziba bar me damighti, me bar
akongegham. ¹¹ Datirighin Devitin nguibamin akur-
vazir gumazim ia bagha oto. A God Ua Gumazamiziba
Iniassa Misevezir Gumazim, a en Ekiam. ¹² Ia mangi ka-
maghin ganigh fogh, ia gantima me borim inir avizibar
a nomkeghiva bulmakauba apir danganim datightima
a irighiv ikiam." ¹³ Ezi maghira, Godin nguibamin en-
selin avirir bar dafam otogha enselin kam ko me
Godin ziam fa kamaghin migei,
¹⁴ "Ia bizibar pin itir Godin ziam fi.
Eghti nguazimin itir gumaziba ko amizir God
ifongeziba,
me navir amirizimin iki."

Sipsipbar garir gumaziba Iesus in ganasa zui

¹⁵ Ezi enselba sipsipbar garir gumaziba ategha Godin
nguibamin ghuezima, ezi sipsipbar garir gumaziba
uarira uariv gei, "Aria, e Betlehem in mangiva Ekiam e
mikemezir bizir otozimin ganika." ¹⁶ Egha me zuamira
ghuava Josep ko Marian api, egha borimin garima a
bulmakauba apir danganim girighav iti. ¹⁷ Egha sipsip-
bar garir gumaziba borimin ganigha, egha ensel
borimin gun me mikemezir akabar gun gumazir
igharazibav gei. ¹⁸ Ezi gumazamiziba sipsipbar garir
gumazibar eghaghanim baregha digavir kuram gami.
¹⁹ Ezi Maria bizir kaba uan navir averiam gatigha, egha
dagh nighnighavira iti. ²⁰ Ezi sipsipbar garir gumaziba
uamatenge. Ensel me mikemezi me oraghizi moghin
bizibar gari, da otifi. Kamaghin me bar akuegha Godin
ziam fa zui.

Godin ensel me mikemezi mokon, me ziam Iesus a gati

²¹ Ezi 7 plan dughiaaba givazima an mikarzir
mogomem aghoramin dughiam otozi me ziam Iesus a

iti. Rom in gavman in gumaziba, me men garir atriviba dibora ghaze,
"Sisar."

gati. Maria tighar navim asangam, ensel faragha a gatizir ziam.

Simeon ko Ana Godin Dipenimin Iesusin gari

²² Ezi Moses Osirizir Arazibar min amebam Godin damazimin zueghamin dughiam otozima, Maria ko Josep borim inigha Ekiam daningasa Jerusalem zui. ²³ Ekiam Moses ganingizir arazibar osizirim iti, borir otarir ivariaba me da isi ua Ekiam daningam. ²⁴ Ezi aning Ekiamin arazir osiriziba mikemezi moghin, aning ofa damuasa, kuarazir bunbar pumuning, o bunbamin min gari kuarazir igiar pumuning inigha izi.

²⁵ Ezi Jerusalem aven gumazir mam, an ziam Simeon, a Godin damazimin deragha God baghavira iti. A Israelin gumazamizibar osimtiziba a givamin dughiam bagha mizuai iti. ²⁶ Godin Duam bizir kam azenarama an akagha gifa, a faragh Ekiamin Kraiss (Gumazir God Ua Gumazamiziba Iniasa Misevezim), an an ganighiva, gin aremegham. ²⁷ Kamaghin amizima Godin Duam nighnizim a ganingizima a Godin Dipenir avizimin zui. Ezi Josep ko Maria Iesus inighava aven iza Ekiamin arazir osirizim mikemezi moghin, a damuasa. ²⁸ Ezi Simeon Iesus inighava uan dafarimningin a ifiraghava Godin ziam fa kamaghin migei,

²⁹ "Ekiam, ki nin ingangarir gumazim.

Eghti nin akurvazimin angazangarim ni Kantrin Igharazibar Gumaziba me daningam.

Egh ziar ekiam Israelbar aningam; me nin gumazamiziba.

Ezi ni gumazamizibar damazibar me bagha akurvazir bizir kam gami.

Ezi ni en akuragh ua e iniamin bizir kam, ki uan damazimin an ganigha gifa.

Kamaghin amizi, ni fomira mikemezi moghin ni na ateghti ki mangi,

navir amirizimin ikiam."

³³ Ezi borimin amebam ko afeziam Simeon an gun mikemezir migirigiaba baregha aning nighnizir aviribagh ami. ³⁴ Ezi Simeon ghaze, God bizir aghuiba ia bagh a dar amu, egha Simeon an amebam Maria kamaghin a migei, "Borir kam God a ginaba, eghti Israelin aviriba God bagh tugh gavgavigham. Eghti aviriba iregham. Eghti gumazamiziba bizir an amibar ganiva akar kurabar dav kimam. ³⁵ Kamaghin gumazir aviribar nighnizir navimin aven itiba azenan otivam. Eghti osimtizir ekiam mam uaghan nin mikarzin otivam."

³⁶ Ezi Godin akam inigha izir amizir mam iti, an ziam Ana, a Panuelin guivim, Aserin anabam. A faragha pam in itima aning in 7 plan azeniba, ezi an pam aremezima, ezi datirighin a bar ghuri. ³⁷ Egha 84 plan azeniba, a odiarimin iti. A Godin Dipenim ataghrzir pu, egha dimagariba ko arueba Godin ziam fa, egha dagheba ataghragha God ko migei. ³⁸ Egha dughiar kamra a uaghan iza men miriamin tu. A biziba bagha God minabi. Egha borir kam in gun gumazamizir

† (2:26) Kraissin mingarimra kara, God Ua E Iniasa Misevezir Gumazim.

aviribav gei, me God ua Jerusalem itir gumaziba ko amiziba iniamin dughiam mizuai.

Josep uamategha Nasaretin zui

³⁹ Egha Josep ko Maria biziba bar Ekiamin arazir osirizim mikemezi moghin dagh amigha givagha, egha uamategha Galilin Distrighin aven itir nguibam Nasaretin zui. ⁴⁰ Ezi borim aghuiga mikarzinin gavgafi. Ezi fofozir aghuim bar a gizifa. Ezi bizir aghuiba God a bagha dagh ami.

Iesus otarir igiamra ikiava, Godin Dipenimin ghu.

⁴¹ Azeniba zurara Iesusin amebam ko afeziam, God Israelbagh Itazir Dughiamin Isam bagha Jerusalem zui. ⁴² Ezi an azenir 12 plan otogha, arazim mirara me isam bagha zui. ⁴³ Isam givazima, an gin, an amebam ko afeziam uamategha nguibamin zuima, aning in otarim Iesus, a Jerusalemra itima aning a gifozir puvati. ⁴⁴ Aning ghaze, a ti uan namakaba ko izi. Egha aruer kam in ghuavira iti. Egha aning maghira uan namakaba koma anababar torimin a bagha rui. ⁴⁵ Egha aning an apizir puvati, egha aning a bagh ruiaa uamategha Jerusalem zui. ⁴⁶ Dughiar mikemin gin aning Godin Dipenimin avizimin an api. A tisabar torimin aperaghav iti, egha me baragha azangizibar me gami. ⁴⁷ Gumazir kaba bar an fofozim ko akar ikarvazir kaba baragha egha digavir kuram gami. ⁴⁸ Ezi an amebam ko afeziam an apigha, egha digavir kuram gami. Egha an amebam kamaghin a migei, "Nan otarim, ni tizim bagha arazir kurar kam in ga gami? Ga ni bagha bar osemegha ni buri." ⁴⁹ Ezi a kamaghin aning in azara, "Gua tizim bagha na buri? Gua ti fozir puvati, ki uan Afeziamin Dipenimin aven ikiam?" ⁵⁰ Ezi an aning in migeir bizimin mingarim aning a gifozir puvati. ⁵¹ Egha a aning in akam baregha aning ko Nasaretin uaghiri. Ezi an amebam bizir kaba baregha dagh nighnighavira iti. ⁵² Ezi Iesus fofozim ko mikarzin sarama aghui. Ezi an araziba God koma gumazibagh amima, me a gifonge.

Jon Iesus bagha tuavim akiri

(Sapta 3:1-4:13)

Jon, Gumaziba Ruer Gumazim, faragha izava Iesusin akam akuri

(Matyu 3:1-12 ko Mak 1:2-8 ko Jon 1:19-28)

3 Dughiar kam Taiberius Sisar in 15 plan azenimin Rom in atrivimin itim oto. Ezi Pontius Pailat Judian Distrighin gavmanin gumazir dapanimin iti, Herot Galilin Distrighin gavmanin gumazir dapanimin iti. Ezi an aveghbuam Filip Iturian Distrigh ko Trakonitisin Distrighin gavmanin gumazir dapanimin ti, ezi Lisianas Abilenen Distrighin gavmanin gumazir dapanimin iti. ² Ezima Anas ko Kaifas Godin ofa gamir gumazir da-

panimningin iti. Dughiar kam Jon, Sekaraian otarim, gumaziba itir puvatizir danganimin itima, God uan migirigiam a ganingi. ³ Ezi Jon Jordanin dipar miriamin aruava akam kura kamaghin migei, "Ia uan navibagh iraghiva rueghti, God ian arazir kuraba gin amadagham." ⁴ Godin akam inigha izir gumazim Aisai anafarimin osirizir migirigiabar mirara ghu, a kamaghin migei,

"Gumazir tiarir mam gumaziba puvatizir danganimin dia ghaze,

'Ia Ekiyam baghiva tuaviba azeniva, dar kir.

⁵ Kukuniba apemiva, mighsiaba ko akiribar amuti da magiri.

Tuavir ighuagha aruiba dar amuti da voroghira iki.

Egh tuavir kurabar amuti da deragh.

⁶ Eghti nguazir kam in gumazamiziba bar Godin akurvazimin ganam."

⁷ Ezi Jon gumazamizir bizir ruasa a bagha izibav gei, "Ia kuruzir divir anababa! Tina ia mikemezi ia Godin adarimin ari mangasa?" ⁸ Ia navim girazir arazibara amu. Egh ia pura Abrahamin ovavibar uari arigh mikiman marki. Ki ia migei, God dagiar kabara amighti da Abrahamin ovavibar min otivighamin gavgavim iti. ⁹ Sobiam datirighin temer povibar iti, eghti temer dagher ovizir aghuiba itir puvatiziba, God bar da okeghiva da isiva avim mikinam."

¹⁰ Ezi gumazamiziba Jonin azara, "Ezi e manmaghira damuam?" ¹¹ Ezi Jon me ikara, "Gumazir korotiar aven azuir pumuning itim, tam isi gumazir puvatizim daningigh. Ezi dagheba itiba uaghan kamaghira damu." ¹² Ezi gavmanin dagiaba isir gumaziba uaghan ruasa ize. Egha me azangsiha ghaze, "Tisa, e manmaghira damuam?" ¹³ Ezi a kamaghin me migei, "Gumazibar dagiabagh isin ua dagiataba inian marki."

¹⁴ Ezi midorozir gumazir maba Jonin azara, "Ezi eia, e manmaghin damuam?" Ezi a me ikara, "Gumazamizibar dagiaba okimsiva akar ifavaribar me gasan marki. Ia uan ingangarimin ivezimra initi deragham."

¹⁵ Gumazamiziba bizir kabar garima men navir averiba me ginivima me pura nighnigha ghaze, Jon ti God Ua Gumazamiziba Iniasa Misevezir Gumazim? ¹⁶ Ezi Jon bar men nighniziba ikara, "Ki dipamin ia rue. Ezi gumazir mam gin izam, an gavgavim bar nan gavgavim gafira. An dagarir asuabar beniba ki da firan gavgaviba puvati. A Godin Duam ko avimin ia ruam. ¹⁷ A witba misevir savol an agharimin iti, eghti a uan witba misiva dar daghebar arighiva, witba misevir dipenimin witin miseviba aviva, egh dar miseviba avir munger puvatizimin da akuntima, da isiam." ¹⁸ Egha Jon migirigiar avirir maba sara me migia men navibagh inifi. Egha kamaghin akar aghuim me mikiri.

Herot Jon kalabus gati

¹⁹ Ezi dughiar kam Herot gavmanin gumazir dapanimin ti. A uan aveghbuam Filipin amuim Herodias koma akui, egha arazir kurar maba sarama ami. Ezi kamaghin Jon Herodias bagha Herotin guam gatigha a

mikeme. ²⁰ Herot uan arazir kurar maba ko kam sara isin atighava, Jon kalabus gatighava an tiam asara.

Jon Iesus rue

(Matyu 3:13-17 ko Mak 1:9-11)

²¹ Jon gumazamiziba ruer dughiam, Iesus uaghan, Jon a rue. Ezi Iesus uan afeziam God ko migeima, overiam kuiaghrizi, ²² Godin Duam bunbamin nivafizim gavagha a bagha izaghiri. Ezi tiarir mam overiamin otogha kamaghin migei, "Ni nan Otarim, Otarir ki ifongezim. Ki ni bagha bar akonge."

Iesusin inaziba ko ovaviba

(Matyu 1:1-17)

²³ Dughiar kam Iesus uabi 30 plan azeniba. Ezi a uan ingangarim maghiram a gami. Gumaziba ko amiziba ghaze, Iesus Josepin otarimra. Ezi Josep Helin otarim. ²⁴ Ezi Heli Matatin otarim. Ezi Matat Livain otarim. Ezi Livai Melkin otarim. Ezi Melki Janain otarim. Ezi Janai Josepin otarim. ²⁵ Ezi Josep Matatiasin otarim. Ezi Matatias Amosin otarim. Ezi Amos Nahumin otarim. Ezi Nahum Eslin otarim. Ezi Esli Nagain otarim. ²⁶ Ezi Nagai Matin otarim. Ezi Mat Matatiasin otarim. Ezi Matatias Semin otarim. Ezi Semin Josekin otarim. Ezi Josek Jodan otarim. ²⁷ Ezi Joda Joanain otarim. Ezi Joanan Resean otarim. Ezi Resea Serubabelin otarim. Ezi Serubabel Sealtielin otarim. Ezi Sealtiel Nerin otarim. ²⁸ Ezi Neri Melkin otarim. Ezi Melki Adin otarim. Ezi Adi Kosamin otarim. Ezi Kosam Elmadamin otarim. Ezi Elmadam Erin otarim. ²⁹ Ezi Er Josuan otarim. Ezi Josua Elieserin otarim. Ezi Elieser Jorimin otarim. Ezi Jorim Matatin otarim. Ezi Matat Livain otarim. ³⁰ Ezi Livai Simeonin otarim. Ezi Simeon Judan otarim. Ezi Juda Josepin otarim. Ezi Josep Jonamin otarim. Ezi Jonam Eliakimin otarim. ³¹ Ezi Eliakim Melean otarim. Ezi Melea Menan otarim. Ezi Mena Matatan otarim. Ezi Matata Natanin otarim. Ezi Natan Devitin otarim. ³² Ezi Devit Jesin otarim. Ezi Jesi Obetin otarim. Ezi Obet Boasin otarim. Ezi Boas Salmonin otarim. Ezi Salmon Nasonin otarim. ³³ Ezi Nason Aminadapin otarim. Ezi Aminadap Atminin otarim. Ezi Atmin Arnin otarim. Ezi Arni Hesronin otarim. Ezi Hesron Peresin otarim. Ezi Peres Judan otarim. ³⁴ Ezi Juda Jekopin otarim. Ezi Jekop Aisakin otarim. Ezi Aisak Abrahamin otarim. Ezi Abraham Teran otarim. Ezi Tera Nahorin otarim. ³⁵ Ezi Nahor Serukin otarim. Ezi Seruk Reun otarim. Ezi Reu Pelekin otarim. Ezi Pelek Eberin otarim. Ezi Eber Selan otarim. ³⁶ Ezi Sela Kainanin otarim. Ezi Kainan Arpaksatin otarim. Ezi Arpaksat Siemin otarim. Ezi Siem Noan otarim. Ezi Noa Lamekin otarim. ³⁷ Ezi Lamek Metuselan otarim. Ezi Metusela Enokin otarim. Ezi Enok Jaretin otarim. Ezi Jaret Mahalalelin otarim. Ezi Mahalalel Kenanin otarim. ³⁸ Ezi Kenan Enosin otarim. Ezi Enos Setin otarim. Ezi Set Adamin otarim. Ezi Adam Godin otarim.

Satan Iesus gifarasa a gakaghori

(Matyu 4:1-11 ko Mak 1:12-13)

4 Iesus, Godin Duam bar a gizivazima a Jordanin dipam ategha uamategha Galilin Distrighin zui. Ezi ma Godin Duam a inigha gumaziba itir puvatizir danganimin zui. ² Ezi Iesus danganir kamin 40 pla arueba ko dimagaribar itima, Satan bizibar a gifari. Iesus dughiar kabar daghetam amezir puvati. Ezima dughiar kaba givazima mitiriam an azi.

³ Ezima Satan kamaghin a migei, "Ni guizbangira Godin Otarim, ni dagiar kam mikemeghtima a Bretin min otogh."

⁴ Ezi Iesus Satan ikaragha ghaze, "Godin Akinafarim kamaghin migei, 'Gumazamiziba daghebara damiva dar gavgavimin ikian kogham.'"

⁵ Ezi Satan Iesus inigha danganir bar pin itimin ghuvanaboghava, egha zuamira nguazir kamin nguibaba bar an aka. ⁶ Egha Satan kamaghin Iesus migei, "Bizir kaba nan agharimin iti, kamaghin amizima ki tina daningsi fueghiva, a daningam. Kamaghin ki nguibar kabar ganamin gavgavim ko, dar bizir aghuiba ni daningam. ⁷ Eghti ni tevimming apirigh nan ziam fiti, bizir kaba bar nina."

⁸ Ezi Iesus kamaghin an akam ikara, "Godin Akinafarim kamaghin migei, 'Ni uan Ekiam God, ni an apengara iki an ziamra fam.'"

⁹ Ezima Satan Iesus inighava Jerusalem ghughava a isava Godin Dipenim pin mar anefa. ¹⁰ Egha a kamaghin a migei, "Godin Akinafarim kamaghin migei, 'A ni bagh uan enselbar mikemeghtima me deraghvira nin ganam, egh me uan dafaribar ni feghtima ni dagiatam uan dagarim aseghan kogham!' Kamaghin amizima ni guizbangira Godin Otarim, ni kagh iki uabi ekunigh."

¹² Ezi Iesus an akam ikara, "Godin Akinafarim kamaghin migei, 'Ni uan Ekiam God a gifar, a gakaghonti, a nin nighnizimin gin mangan marki.'"

¹³ Ezi Satan ifavarir kaba bar Iesus gamigha givagha anetaki. A Iesus ategha ghua dughiar igharazim bagha mizuai.

Iesus Galilin Distrighin ghua ingangarim gami

(Sapta 4:14-9:50)

Iesus Galilin ghughava maghira uan ingangarim gami

(Matyu 4:12-17 ko Mak 1:14-15)

¹⁴ Ezima Iesus Godin Duamin gavgavimin a uamategha Galilin Distrighin ghu. Ezima an akam bar moghira nguibabar ghu. ¹⁵ Egha a God ko migeir dipenibar men sure gamima, me bar an ziam fe.

Nasaretin itir gumaziba Iesusin aghua

(Matyu 13:53-58 ko Mak 6:1-6)

¹⁶ Ezi Iesus Nasaretin ghu, a ikiava aghungizi naghin. Egha Sabatin dughiamin a God ko migeir dipenimin aven ghu, an arazir a zuraram amim. Egha tugh Godin Akinafarim diponasava ami. ¹⁷ Ezi me Godin akam inigha izir gumazim Aisaian akinafarir righizim a ganingi. Ezima Iesus akinafarir righizir kam onegha, migirigiar kamin api.

¹⁸ "God akar aghuim gumazir onganarazibav kinasa na ginaba,

ezi kamaghin amizima Ekiamin Duam nan iti.

Egha uaghan akar kam kunasa na amada;

akar kalabusin itiba ataghraghamim ko gumazir damazir kuraba ua ganamim.

Egh osimtizibar apengan itiba ki ua me firiva egh suam,

Ekiam gumazamizibagh ifongezir dughiam otogha gifa."

²⁰ Ezima Iesus akinafarim uam a righava, egha a isava ingangarir gumazim ganigha, egha apera. Ezima me bar moghira God ko migeir dipenimin aven pamtem an gari. ²¹ Ezima a maghira kamaghin me migei, "Datirighin Godin migirigiar ia oraghizim a guizbangram oto!"

²² Ezi me an akabagh ifongeghava nighnizir aviribar akar aghuir a mikemezibagh ami, egha me kamaghin azara, "Kar pura Josepin otarimra, o?"

²³ Ezi Iesus kamaghin me migei, "Ia ti akar isin zuir kam na mikimam, 'Dokta ni uabi uan mikarzim akirigh!' Egh e oraghizir bizir ni Kaperneamin amiziba ni kagh uaghan uan nguibamin dar amu." †

²⁴ Egha a migia ghuavira ikiava kamaghin migei, "Ki guizbangira ia migei, Godin akam inigha izir gumaziba, men adarazi me baraghan aghua. ²⁵ Ki guizbangira ia migei, Elaijan dughiamin, amuir odiarir bar avirim Israelin iti. Ezi amozim izir puvatigha ghua azenir pumuning ko mikezim ko azenir akuamin oto. Ezi dagheba bar puvatizir dughiam bar nguibabar oto.

²⁶ Ezi God Israelin amizitam bagha Elaija amadazir puvati. A Sidonin danganir aven itir nguibar mam, Sarefetin itir amuir odiarim baghavira anemada. ²⁷ Ezima Godin akam inigha izir gumazim Elisan dughiamin, lepan avirim Israelin ti. Ezi God men tav gamizima a zuegha derazir puvati. Ezi Namanra, God a gamizima a zuegha dera, a Sirian gumazir mam."

²⁸ Ezi gumazir God ko migeir dipenimin aven itiba bar bizir kam bareghava men naviba Iesus bagha men isi. ²⁹ Egha me dikavigha, Iesus batoghezima a nguibam ategha azenan ghuzima, me a inigha

† (4:23) Dokta uabi uan mikarzim akiramin akar mingarim, a kamaghin ghu. Gumazim ingangaritam damusi, a deravira gumazamizibar damazimin a damighti, eghti me nighnizir gavgavim an akamin ikiam. Luk 4:18-19in aven, Iesus God a ganingizir ingangarir ekiabav gei. Kamaghin, Iesus ghaze, gumazamiziba kamaghin nighnigham, me an ganti a faragh mirakelbar amighti, me an akam nighnizir gavgavim an ikiam.

nguibam itir miġhsiar avarir konim anekunasa zui.
³⁰ Ezi a men tongin ghua munagh otogha ghu.

Iesus duar kuram gumazir mam dam a batoko
 (Mak 1:21-28)

³¹ Egha Iesus Galilin Distrighin aven itir nguibam, Kaperneamin ghuaghiri. Egha Sabatin dughiamin, a gumaziba ko amizibar sure gami. ³² Egha an akaba gavgavim dar ti. Egha bizir kam bagha me an suren miġirigiaba baraghava digavir kuram gami.

³³ Ezima gumazir duar kurar itir mam, a God ko miġeir dipenimin aven iti. Egha a pamtem dia kamaghin miġei, ³⁴ "Iesus, Nasaretin gumazim, ni manmaghira e damuasa ize? Ni e gasighasighasa izi? Ki ni gifo, ni God amadazimra, ni Godin damazimin zuezir gumazim!"

³⁵ Ezima Iesus an atarava a miġei, "Ni nimira iki! Eghiva gumazim ateghiva azenan izi!" Ezima duar kuram men damazibar gumazim akunigha azenimin izava du-atam gumazim gatizir puvati.

³⁶ Ezi me bar aguaghfagha egha uarira uariv gei. "Eei, kar miġirigiar manam? A miġirigiar gavgavimin duar kuraba batoghezima da azenan izi." ³⁷ Ezima an amir bizir kaba, dar miġirigiam bar nguibabar ghu.

Iesus Pitan asamim akirizima a ghuamaghe
 (Matyu 8:14-15 ko Mak 1:29-31)

³⁸ Egha Iesus God ko miġeir dipenim ategha Saimonin dipenimin ghu. Ezi Saimonin asamim ariava mikarzim puvira feima, me an akuravaghasa Iesusin azai. ³⁹ Ezi Iesus amizimin min tughavir aviraghava akar gavgavimin an arimariam batoghezima arimariam ghu. Ezi amizim zuamira dikavighava me bagha daghebagh amuava me ganidi.

Iesus gumazamizir aviribagh amizi, me ua dera
 (Matyu 8:16-17 ko Mak 1:32-34)

⁴⁰ Ezi aruem ghuaghirima, gumazamiziba me gumazir arimariar anabar aviriba itiba Iesus bagha me inigha ize. Ezi a vaghvagha uan dafariba me gisin arizima me ghuamazi. ⁴¹ Ezi uaghan a duar kurabagh ami da gumaziba ataghragha azenan iza kamaghin dei, "Ni Godin Otarim!" Duar kuraba fo, kar God Gumazamiziba Ua Me Iniasa Misevezir Gumazim. Kamaghin amizima Iesus mikiman dar anogoroke.

Iesus nguibar igharazibagh arui
 (Mak 1:35-39)

⁴² Ezi aminim tirazima Iesus danganir gumaziba puvatizimin ghu. Ezima gumazamiziba a buria ghuava a batogha, egha a me ategh mangan me an anogorosi. ⁴³ Ezima a kamaghin miġei, "God akar aghuim kunasa na amada. Kamaghin amizima ki nguibar igharazibar uaghan dar mangi God Bizibagh Ativamin Dughiamin akar aghuim akunam." ⁴⁴ Egha Judian Distrighin a God ko miġeir dipenibar akam akura ghuavira iti.

Iesus faragha diazir suren gumaziba
 (Matyu 4:18-22 ko Mak 1:16-20)

5 Dughiar mam in Iesus Genesaretin dipar akarer miriamin tughav itima, gumaziba anekuvagha Godin akam barasi. ¹² Ezima a dipar miriamin garima osiriba isir gumazibar botin pumuning pura iti. Aninghin ghuaviba uan iver ekiaba rue. ³ Ezi Iesus botin mam in ghuavanabo, Saimonin bot. Egha an azaragha ghaze, ni tong a gisivaghtima a dipar miriam atakigh. Ezi a bot gaperaghav ikia gumaziba ko amizibar sure gami.

⁴ Egha Iesus mikemegha givagha Saimonin miġei, "Bot gisivagh dipar konimin mangiva iver ekiaba osiriba bagh da akunigh."

⁵ Ezi Saimon an akam ikara, "Ekiam, e dimagarir kamin ingara ghua bar osiritam inizir puvati. Ezi ni miġeima kamaghin ki iver ekiaba akunam."

⁶ Ezi me Iesus mikemezi moghin amigha, egha me osirir bar aviriba inizima men iver ekiaba maghira akarasava ami. ⁷ Ezi me uan namakar botin igharazimin itiba me gikarizima me iza men akura, egha me iza botin pumuning uaghara aning gaghuizima aning bar izivagha osemegha maghira dipamin ghuaghiri.

⁸ Ezima Saimon Pita, ko a ko itir darasi, me osirir me inizir kabar ganigha kamaghin digavir kuram gami. Saimonin roroamning Jems ko Jon, Sebedin otarimning. Aning Saimon ko ingarir gumazimning, aning uaghan digavir kuram gami. Kamaghin amizima Saimon kamaghin ganigha, tevimning apirigha Iesusin suemningin boroghin iri. Egha ghaze, "Ekiam, ki gumazir arazir kurabagh amim! Kamaghin amizima ni na ategh mangi." Ezi Iesus kamaghin Saimonin miġei, "Ni atiatingan marki, datirighin tugh mangi, ni gumaziba iniam." ¹¹ Ezi me uan botba mikirvegha, dipar dadarimin ghuavanega, egha biziba bar da ategha Iesusin gin zui.

Gumazir lepa itim

(Matyu 8:1-4 ko Mak 1:40-45)

¹² Ezima Iesus nguibar ekiar mam in itima, gumazir mam lepa bar anegirizima, a izava oto. Egha a Iesusin apighava ira uan guam nguazim mituaghava kamaghin a miġei, "Ekiam, ni fueghiva ni na damuti, ki Godin damazimin zuegh ua deragham." ^{††}

¹³ Ezi Iesus uan agharim isa gumazir kam gatigha ghaze, "Ki ifonge. Nin mikarzim zuegh, egh ua deragh." Ezima lepa zuamira anetaki.

¹⁴ Egha Iesus akar gavgavim a ganingi, "Tavin mikiman marki. Egh mangi, uabi Godin ofa gamir gumazimin akagh, egh Moses mikemezi moghin, ni uabi zueghsi ofa damu. Eghti gumazamiziba fogh suam, nin arimariam gifa."

¹⁵ Ezima Iesus amizir bizir kabar eghaghanim bar mar ghu. Kamaghin gumaziba ko amizir avirim a baraghiva men arimariaba ua deraghasa izi. ¹⁶ Ezi

† (5:1) Ziam "Genesaret," a Galilin dipar akarem in ziar mam.

†† (5:12) Ni akar Matyu 8:2 in itimin gan.

Iesus zurara me ataghragha ghua, gumazamiziba itir puvatizir danganimin ikia God ko migei.

**Iesus gumazir soroghafariba amirazim gamizima a de-
ra**

(Matyu 9:1-8 ko Mak 2:1-12)

¹⁷ Dughiar mamın Iesus gumaziba ko amizibar sure gami. Ezi Farisiba ko Judan arazibagh fozir gumaziba, me Galilin Distrigh ko Judian Distrighın itir nguibaba bar, ko Jerusalemın nguibamın ikegha izava apiaghav iti. Ezi Ekiamın gavgavim uaghan iti, kamaghın Iesus men arimariabar amutima da deragham. ¹⁸ Ezi gumazir maba gumazir soroghafariba aremezim inighava akuriam gatıghava a inigha dipenimın aven mangı Iesusın guamın anerıghasa. ¹⁹ Ezi gumazamiziba bar avıraseme. Ezima me aven mangan iburaghava dipenir siriamın ghuavanabogha dipenir siriamın torim gamigha benibar an akuriam dafagha, nımıra anetaghrazima a ghuaghıra gumazamizir okuruamın tongın Iesusın guamın aneti.

²⁰ Ezima Iesus men nıghnızir gavgavıbar ganıgha, egha kamaghın migei, "Namakam, nın arazir kuraba kı da gın amada."

²¹ Ezima Farisiba ko Judan arazibagh fozir gumaziba maghıra uan navir averiabar aven nıghnısi, "Kar gumazir manam Godın danganim iniıasa mıgırıghıar kam gami? Gumazir kınıtam arazir kuraba gın amangam, o puvati? God uabıra."

²² Ezi Iesus men nıghnızıbagh fogha, egha a men azara, "İa tızım bagha bızır kabar uan navir averiabar dagh nıghnısi? ²³ Kı akar manam mıkımam? Pura gumazir kınıtam kamaghın mıkım suam, kı nın arazir kuraba gın amada. Egh uaghan gumazir kınıtam kamaghın mıkıman kogham suam, nı dikavıgh mangı, egh ua deragh. ²⁴ Kı arazir kam damıghtıma, ia ganıgh fogham, Gumazıbar Otarım a nguazir kamın arazir kuraba gın amangamın gavgavım iti." Egha kamaghın gumazir soroghafariba amırazım mıgei, "Kı nı mıgei, nı dikavıgh uan akuriam inıgh dipenımın mangı." ²⁵ Ezıma a zuamıra men damazıbar dikavıgha, ırıghav ikezır akuriam inıgha uan nguıbamın ghuava Godın zıam fe. ²⁶ Ezi me bar dıgavır kuram gamıgha Godın zıam fe. Egha agorogem me gızıvazı me kamaghın mıgei, "E datırıghın bızır bar ıgharagha garıbar gari."

Iesus uabın gın mangasa Livain dei

(Matyu 9:9-13 ko Mak 2:13-17)

²⁷ Bizir kabar gın Iesus ghua garıma gavmanın dagıaba ısır gumazır mam, an zıam Livai, a uan dagıaba ısır dipenımın gaperaghav iti. Ezi Iesus kamaghın a mıgei, "Nan gın ızı." ²⁸ Ezi Livai dikavıghava, bızıba bar da ateghava an gın zui.

²⁹ Egha Livai ısar ekıam Iesus bagha uan dipenımın aneru. Ezıma dagıaba ısır gumazır avırım ko gumazır maba sara ızava me koma api. ³⁰ Ezıma Farisıba koma Judan arazıbagh fozır gumazıbar adarası, me

† (5:27) Zıar kam Livai, tı Matyun zıar ıgharazır mam. Nı Matyu 9:9ın gan.

mıgırıghıar mabar Iesusın suren gumazıbagh amı, "İa tızım bagha dagıaba ısır gumazıba ko arazır kurabagh amır gumazıba koma api?" ††

³¹ Ezi Iesus men akam ikara, "Arımariaba puvatızır gumazıba, dokta bagha zuir puvati. Gumazır arımariaba itıbara, me dokta bagha zui. ³² Kı Godın damazımın derazır gumazıba bagha ızızır puvati. Kı, gumazamızır arazır kurabagh amıbar dımıva men navıbagh ırıghasa, kı ızı."

Dagheba ataghrızır arazımın azangszım

(Matyu 9:14-17 ko Mak 2:18-22)

³³ Ezi me kamaghın a mıgei, "Jonın suren gumazıba, me zurara God ko mıkımasa dagheba ataghrası. Ezi Farısın suren gumazıba uakan. Ezi nınanaba apa mamaghıra iti."

³⁴ Ezi Iesus men akam ikara, "Gumazır amuımın ikıamım, a ia ko ikıtı, ia a bagha ızızır gumazıbav kımıtı me dagheba ategham, o puvatıgham? ³⁵ Egh dughıam ızıtıma gumazır amuımın ikıamım me me dama a inıgh mangıtıma, eghtı dughıar kabar me dagheba ategham."

³⁶ Egha Iesus akar ısın zuir kamın me geghari, "Gumazıtamın korotıar ghurım torım an ikıtıma, a korotıar ıgıtam abıgh, egh inır avızır kam ısı, korotıar ghurım a dukuagh a ısaman markı. A kamaghın damuva, korotıar ıghıar kam arızıgham. Egh uaghan inır avızır ıghıar korotıar ghurım dukuagha ısamızım, korotıar ghurımın mın ganan kogham. ³⁷ Ezi gumazıtam wainın ıghıam ısava wainın mısevır ghurıbagh ıngızır puvati. A kamaghın damıghtıma, wainın ıghıam wainın mısevır ghurıba a bıghtıma wainın ırıtıma wainın mısevıba ıkuvıgham. ³⁸ A kamaghın damuan kogham. Wainın ıghıam, wainın mısevır ıghıam gıngam. ³⁹ Ezıma gumazım wainın ghurım amegha, egha ıghıam gıfongezır pu. Eghıva a kamaghın mıkım suam, 'Ghurım a dera.'"

Iesus uabı Sabatın Ekıam

(Matyu 12:1-8 ko Mak 2:23-28)

6 Sabatın mam, Iesus uan suren gumazıba ko raızın mın garır dagher mam wıt, an kurıabagh aruava, egha an suren gumazıba wıtın asızıba ghuava da kuava, dar tuzıba api. ² Ezi Farısın maba kamaghın mıgei, "İa tızım sua arazır Sabatın amır puvatızım gamı." †† Ezi Iesus me ikara, "İa tı Devıt fomıra amızır arazımın eghaghanımın ganızır puvati? Devıt dughıar kamın uan adarazı ko mıtırıam men azı, ⁴ ezıma Devıt Godın Averpenımın aven ghua me ofa damuasa atızır bret inıgha uan adarazı ko me aneme. Egha e fo, me bretın kam raman kogham." ⁵ Egha Iesus me mıgei, "Ezi Gumazıbar Otarım a Sabatın dughıamın Ekıam."

†† (5:30) Nı Matyu 9:11ın itır akamın gan. ‡ (5:38) Nı Matyu 9:17ın itır akamın gan. †† (6:2) Nı Matyu 12:2ın itır akamın gan.

Iesus Sabatın dughiamın dafarir ekonezir gumazim gamizi a ua dera

(Matyu 12:9-14 ko Mak 3:1-6)

⁶ Sabatın dughiar igharazim Iesus God ko miğeir dipenimın aven ghugha men sure gami, ezi gumazir mam men tongin iti. An dafarir guvim ekonegha an areme. ⁷ Farisin maba ko Judan arazibagh fozir gumaziba an arazitamin apigh akam agasasa, me bar deravira an gari. Me kamagh sua, a Sabatın arimariaba batogham, o? ⁸ Kamaghın Iesus men nighnizibagh fogha egha gumazir dafarir ekonezim miğei, "Dikavigh men damazibar tughtıma me bar nin ganika." Ezi a dikavigha tughav iti. ⁹ Ezi Iesus me miğia ghaze, "Ki ian azai, arazir manam Sabatın dera? E arazir aghuim damuam, o arazir kuram damuam, o gumazimın akuragham, o a gasighasigham?" ¹⁰ Egha a bar men ganigha egha gumazim miğei, "Ni uan dafarim onegh." Ezi a uan dafarim onezima an dafarim bar moghıra ua dera. ¹¹ Ezima me atara egha uarira uariv gia ghaze, e arazir tizitamın Iesus damuam.

Iesus 12 pla aposelba misefe

(Matyu 10:1-4 ko Mak 3:13-19)

¹² Dughiar kabar dughiar mam Iesus God ko miki-masa mighsiamın mın ghuavanabogha, egha God ko miğeima aminim a bangin tira. ¹³ Aminim tirazıma, a uabin gin aruir gumazibar diazi me a da ghuezima ezi a 12 pla me amisefe. Egha maghıra ziam aposelba me gati: ¹⁴ Saimon (Iesus Pita a gati), ko an dozim Andru, Jems, Jon, Filip, Bartolomyu, ¹⁵ Matyu, Tomas, Jems Alfiusın otarim, Saimon, a Selotiabar gumazir mam, ¹⁶ Judas Jemsın otarim, ko Judas Iskariot, gumazir gin Iesus isava apanibagh aningizim.

Iesus arimariaba batosi

(Matyu 4:24-25 ko Mak 3:7-12)

¹⁷ Egha Iesus uan suren gumaziba ko ghuaghirava danganir zarimın tu. An gin aruir gumazamizir avirim iti. Ezi maburan avirir Jerusalem ko Tair koma Saidonın Ongarir dadarim, ko Judian aven itiba, bar Iesus baraghıva men arimariaba ghuamaghasa me ize. Ezi gumazamizir duar kuraba asighasighiziba, da me ataki. ¹⁹ Ezi gavgavim Iesus ategha azenan ghua gumaziba ko amiziba bar me gami me ghuamazi, ezi kamagh sua me bar moghıra Iesusın mıkazimın suighasa.

Iesus ghaze, onganarazibagh amiba me bar akongegh.

(Matyu 5:1-12)

²⁰ Ezi Iesus uan gin aruir gumazibar garava kamagh miğei, "Ia biziba puvatiziba, ia God Bizibagh Ativamin Dughiamın aven iti, kamaghın ian naviba deragh. ²¹ Ia datirighın mitiriam aziba, ia gin izivagham, kamaghın ian naviba deragh. Ia datirighın azi darasi, ia gin akam,

kamaghın ian naviba deragh.

²² Me ian ganti ia Gumazibar Otarimın gin mangıtima, men naviba ia bagh bar kuvigham.

Egh me ia batoghıva paz ia damuva ian ziabagh asighasigham.

Bizir kaba ia bativti ian naviba deragh.

²³ Men afeziaba fomıra kamaghıra Godın akam inigha izir gumazibagh amizi moghin me ia gami.

Ia uaghan ivezir ekiam Godın nguibamin a iniam.

Kamaghın dughiar kam otoghti, ia bar akongeghi-va agoroguem sara pin uari akun.

²⁴ Ia bizir aviriba itiba, datirighın ia navir aghuim inigha gifa,

kamaghın ia ikuvigham.

²⁵ Ia dagher aviriba itiba, ia gin mitiriam ian agham, kamaghın ia ikuvigham.

Ia datirighın ati darasi, ia gin arangıva temeribagh ruam,

kamaghın ia ikuvigham.

²⁶ Gumaziba miğirigiar aghuıbar ia damuti, eghti ia bar kuvigham.

Fomıra men inaziba akam inigha izir gumazir ifariba miğirigiar aghuıba me gami.

Kamaghıra gumaziba me bar miğirigiar aghuıba ia damuti,

kamaghın ia bar ikuvigham."

Arazir apanibagh ifongeziba

(Matyu 5:38-48)

²⁷ Egha Iesus miğia ghua kamaghın miğei, "Ezi ian na barazir darasi, ki ia miğei, ia uan apanibagh ifongegh,

arazir aghuıba ia gifongezir puvatiziba me damu,

²⁸ miğirigiar aghuıba ia miğirigiar kuraba ia gamıbar amu, paza ia gamıba ia me bagh afeziam ko mikim.

²⁹ Eghti tav ian koviatham apezeghti, ia koviar vuem sara a danıngi. Eghti tav ian korotiar azenan itim

inightıma, uaghan aven itir korotiam sara an taki.

³⁰ Egh te bizıba bagha ian azangsısi, ia da me danıng. Egh te ian bizıba ini, ua da bagh mikimıva me dam ada

inıan marki. ³¹ Ia arazir aghuir me ia damuamin ia ifongeziba, ia arazir kabara me damu.

³² "Egh ia, ia gifongezıbara fueghıva, egh manmaghin arazir aghuitam damıgham? Arazir kurabagh amıba

uaghan kamaghıram amı. Me me gifongezı darazıragh ifonge. ³³ Egh ia deraghvıra deragha ia gamı darazıgh

amua, egha kamaghın arazir aghuir manam ia gamı? Gumazir arazir kurabagh amıba uaghan kamaghıram

amı. ³⁴ Egh ia pura uan bizıba me danıng, egh nıgh-nıgh suam, me ti da ikarvagham, egh manmaghin

arazir aghuitam damıgham? Gumazir arazir kurabagh amıba me uaghan ghaze, ki gumazir kurar igharazim

uan bizıba a danıngtı, eghti a gin ua da ikarvagham. ³⁵ Ia uan apanibagh ifueghıva, deravıra me damuva,

eghıva bizıba pura me danıngıva, uamategh da ikarvazıba inısi nıghnıghan marki. Ezi God arazir aghuıba

gumazir arazir kurabagh amıba koma gumazir a min-abir puvatizıbagh amı. Kamaghın amızı, gin ian ivezim

bar ekeveghtıma, ia Godın bar pin itimın borıbar mın

ikiam. ³⁶ Afeziamin apangkuvimîn mirara, ia apangkuvim iki."

Igharaz darazir araziba tuisighan marki
(Matyu 7:1-5)

³⁷ Egha Iesus migia ghua kamaghin migei, "God ia tuisigh ian kuraghan koghsi, kamaghin ia munen araziba tuisighan marki suam, men araziba ikufi. Ivezir kuram aningan marki, eghti God ivezir kuram ia danigan kogham. Ia men arazir kuraba gin amadaghti, God ian arazir kuraba gin amadagham. ³⁸ Ia daning, eghti God ia daningam. Minem bar deravira izivaghtima, a isi mikebabar amangiva agasavkon, eghti a iri magiri ian apozibar inibagh iram. God bizir iziviriziba, ia ganidi moghin ia igharaz darazir aning." ³⁹ Iesus uaghan akar isin zuir mam sara me mikeme; "Gumazir damazir kuram damazir kurar igharazitamin suiragh mangam, o? Aning virara mozimin magirigham. ⁴⁰ Suren gumazim, uan tisa gafirazir puvati. Ezi suren gumazir bar deravira uan sure a givazim, a uan tisan mirara ghu. ⁴¹ Tizim bagha, minezir bar muziarim nin aveghbuamin damazimin itima, ni ti an gara egha temer ararir ekiam nin damazimin itimin garir puvati? ⁴² Ter ararir ekiam nin damazimin ikiti, ni manmagh uan aveghbuam mikim suam, 'Aveghbuam, ki nin damazimin itir minezim asigham?' Ni bar ifari! Ni faraghvira ter ararir nin damazimin itim asigh, egh deragh ganiva minezir nin aveghbuamin damazimin itim asigh."

Temem ko an ovizim
(Matyu 7:16-20 ko 12:33-35)

⁴³ Egha Iesus ghua kamaghin migei, "Temer aghuitam ovizir kuram batezir puvati, kamaghira temer kuratam ovizir aghuim batezir puvati. ⁴⁴ Gumaziba temer ovizibar gara fogha ghaze, temer aghuim o temer kuram. Me fighin oviziba temer ataghatarimin da kuari pu. Egha me wainin oviziba temer ataghatarir muziarir kuramin da isir puvati. ⁴⁵ Gumazimin navir averiamin ikezir biziba, an akatorim, dav gei. Kamaghin gumazir aghuim bizir aghuiba an navir averiamin ikegha otivaghiri. Ezi gumazir kuram bizir kuraba an navir averiamin ikegha otivaghiri."

Dipenimin ingarir gumazir dikiriam ko onganim
(Matyu 7:24-27)

⁴⁶ Egha Iesus ghua kamaghin migei, "Ia tizim bagha 'Ekiam' na garisi, egh a ki migeir biziba dagh amir puvati? ⁴⁷ Tina iza nan migirigjaba baragha dagh ami, ki an araziba ian akagham. ⁴⁸ A mati gumazim dipenimin ingara, an okora bar vin ghuaghira dagiam gisin ter akiniba kuni. Dipenir kam me bar deraviram an ingari. Kamaghin amizima aperiamin dughiam dipam dipenir kam in aven ghuzima a nuighnuizir puvati. ⁴⁹ Ezi gumazir nan migirigjaba baragha dar gin zui puvatizim, mati gumazim uan dipenim nguazir kinim ko bizitam gisin an ingarizir puvati. Eghti dughiar dipam izamim a dipenir kam biraghtima, a irigh bar kuvigham."

Midorozir gumazir dapanimin nighnzir gavgavim
(Matyu 8:5-13)

7 Ezi Iesus bizir kabar gumaziba ko amizibav keme givagha, Kaperneamin aven zui. ² Ezi 100 plan midorozir gumazibar garir gumazir dapanir ekiam iti. An ingangarir gumazir a bar ifongezim, ariava aremeghasava ami. ³ Ezi midorozir gumazir dapanir kam Iesus amizir biziba baregha Judan gumazir aruar dapanir maba a baghava da amangi. ⁴ Ezi me Iesus bagha izeghava pamtem kamaghin a migei, "Gumazir kam en gumazamiziba bar me gifonge. Egha e bagha God ko migeir dipenimin ingari. Kamaghin gumazir kam an akurvazim baghava ami, ni an akuragh." ⁶ Ezi Iesus tagha me ko zui. A ghua dipenimin boroghin otozi, ezi midorozir gumazir dapanir ekiam uan namakaba amangizi me kamaghin a migei, "Ekiam, ki gumazir aghuir manam, ni nan dipenimin aven izam? Ezi ni izi nan dipenimin averiamin izan marki. Ni paz uabi damuan marki. ⁷ Kamaghin ki uabi ni bagh migirigiam inigh izan kogham. Ki uabi midorozir gumazir mabar apengan iti, egha uabi mabar garima, da nan apengan iti. Ezi ki me migei, 'Ia mangi,' eghti me mangam. O, ki me mikimam, 'Ia izi.' Eghti me izam. Egh ki uan ingangarir gumazir mam mikim suam, ni ingangarir kam damu, eghti an a damuam. Egha ki fo, ni mikimti, nan ingangarir gumazim ua deragham." ⁹ Ezi Iesus kamaghin oregha, digavir kuram gamigha, egha raghrigha gumazamizir a gin zuibav gei, "Ki ia migei, ki Israelin aven kamaghin nighnzir gavgavim itir gumazitamin ganizir puvati." ¹⁰ Ezima gumazir amadaziba uamategha dipenimin ghuava ingangarir gumazimin garima a dera.

Amuir odiarimin otarim ua dikafi

¹¹ Egha gin Iesus nguibar ziam Nainin zui. Ezi an suren gumaziba ko gumazir avirim an gin zui. ¹² Egha a nguibar kam in tiar akar ekiam kam in boroghin ghua garima, gumazir maba gumazir kuam gisaghpugha nguibar ekiamin ikegha azenan izi. Gumazir aremezir kamnagh, an amizir pam aremezimin otarir vamira. Ezi nguibar ekiam kam in itir gumazir avirim amuir odiarir kam ko iti. ¹³ Ezi Iesus an gara egha bar an apangkuvigha kamaghin a migei, "Ni arangan marki." ¹⁴ Ezi Iesus roghira ghua gumaziba isaghpughav itir kezim suira. Ezi a gisaghpughav itir gumaziba voroghira mitivighav iti. Ezi a kamaghin gumazir igiam a migei, "Gumazir igiam, ki ni migei, ni dikafigh." ¹⁵ Ezima gumazir aremezim dikavigha maghira migeima, ezi Iesus uam a isava an amebam ganingi. ¹⁶ Ezima me kamaghin ganigha bar digavir kuram gamigha, Godin ziam fa, egha ghaze, "Godin akam inigha izir gumazir ekiam mam en tongin oto." Egha me ghaze, "God uan gumaziba ko amizibar akurvaghava ize." ¹⁷ Ezima Iesus amizir bizir kam in eghaghanim bar Judian Distrih ko an boroghin itir nguibaba sara ghu.

Gumaziba Ruer Gumazim, Jon, a Iesus bagha azangsis
(Matyu 11:2-19)

¹⁸ Ezi Jon, Gumaziba Ruer Gumazim, an suren gumaziba bizir kabar gun bar a mikeme. Ezi a uan suren gumazir pumuningin diaghava, ¹⁹ egha Ekiam Iesusin azangsighasava aning amada, "Ti nirara, gumazir God faragha amangasa mikemezim? O, e ti ua gumazir igharazitam mizuamam?" ²⁰ Ezi gumazimning Iesus bagha izegha, kamaghin a migei, "Jon, Gumaziba Ruer Gumazim nin azangsighasa ga amada, 'Ti nirara, gumazir God faragha amangasa mikemezim? O, e ti ua gumazir igharazitam mizuamam?'" ²¹ Ezi dughiar kamaghra Iesus gumazamizir arimariaba itiba gamuavira itima, me ua dera. Ezi a duar kuraba batosi, egha gumazir damazir kurar avirim, a me gamima, me ua gari. ²² Kamaghin amizi, Iesus Jonin abuir gumazimningin akam ikara, "Gua uamategh mangi bizir gua ganigha oraghizibar gun Jonin mikemegh! 'Gumazir damazir okaviriziba ua gari, ezi gumazir suer amiriziba uam arui. Ezi gumazir lepa itiba ua zuegha dera, ezi gumazir kuarir orazir puvatiziba uam orasi. Ezi ovengezir gumaziba ua dikavima, ezi gumazir onganarazibagh amiba akar aghuim barasi.'" ²³ Gumazir nan ganigha nighnizir gavgavim nan itim, an nighnizir gavgavim ikivira iki, eghti an navir averiam deraghti a bar akuegham!"

²⁴ Ezi Jonin abuir gumazimning uamategha ghuzima, ezi Iesus maghira Jonin gun gumaziba ko amizibav gia ghaze, "Ia tizimin ganasa gumaziba puvatizir danganimin ghue? Ia aminim vair ghurunimin ganasa ghue? Ti puvat, ezi ia tizimin ganasa ghue? Gumazir kurukazir aghuibagh amizim? Ti puvat, gumazir korotiar ivezir ekiaba itiba aghua egha bizir aghuiba men mikarzaribar itima, me atrivibar dipenibar iti." ²⁶ Ezi ia tizimin ganasa ghue? Ia Godin akam inigha izir gumazimnin ganasa? Are. Ki ia migei, Godin akam inigha izir gumazir kam Jon, a Godin akam inigha izir gumazir igharaziba bar dagh afira. ²⁷ Gumazir kam baghavira Godin Akinafarim migia ghaze, 'Ia oragh. Ki uan abuir gumazim amadaghtima, a faragh mangiva ni bagh tuavim akiram.' ²⁸ Ki ia migei, Jon nguazimin itir gumaziba bar me gafira, ezi tina borimin min God Bizibagh Ativamin Dughiamin aven iti, a bar Jon gafira." ²⁹ (Jon gumazamizir aviriba ruava egha maghira dagiaba isir gumaziba sara rue. Kamaghin me Iesusin akam baregha, egha fo Godin arazim, a bar guizbangira. ³⁰ Ezi Farisiba koma Judan arazibagh fozir gumaziba, me Jonin rurim inizir puvat. Kamaghin me akirim ragha God men akazir tuavir aghuim gasara.)

³¹ Egha Iesus migia ghua kamaghin migei, "Egh ki gumazamizir datirighin itibar arazibav kimsiva, egha akar isin zuir manam mikimam? Me manmaghira gari?" ³² Me boribar min gara biziba amadir danganibar api-av ikia uarir dei,

'E ia bagha marvibagh ivima, ia ighian aghua.

Ezi e ongerakar amirizibagh amima, ia azir puvat.'

³³ Egha Jon, Gumaziba Ruer Gumazim iza dagheba ko wainin dipaba apir puvatizi, ezi ia ghaze, 'Duar kuraba a gapasa.' ³⁴ Ezi Gumazibar Otarim izava dagheba ko wainin dipaba api. Ezi ia ghaze, 'Ia gan, a gumazir puv daghem ko wainin dipam apim. Egha a dagiaba isir gumaziba ko gumazir arazir kurabagh amiba, a men roroabagh amua me ko iti.' ³⁵ Ezi gumazamizir Godin fofozim iniziba, me gara fo, Godin fofozim a guizbangira bizim."

Amizir arazir kurabagh amir mam Iesusin dagarimning rue

³⁶ Ezi Farisin gumazir mam uabi ko damasava Iesus bagha mikeme. Ezi kamaghin an a ko daperagh damasa an dipenimin ghu. ³⁷ Ezi amizir arazir kurabagh amua nguibar kam in itim orazi, Iesus Farisin dipenimin ikiava api. Ezi amizir kam borer mughuriar aghuim zuim itir alabastan ingarizir misevim inigha izi. ³⁸ Egha a Iesusin dagarimning gin tughav ikia azima, ezi an teriba Iesusin dagarimning giri. Ezi a uan dapanir arizimin an dagarimning adizava an dagarimningin torava egha borem an dagarimning ginge. ³⁹ Ezi Farisin an diazim bizir kam in ganigha uabira uabi migei, "Gumazir kam a Godin akam inigha izir guizbangira gumazim a fogh suam, kar amizir manam an suisi, kar amizir arazir kurabagh amim." ⁴⁰ Ezi Iesus an akam ikaragha ghaze, "Saimon ki ni mikimamin bizir mam iti." Ezi Saimon ghaze, "Tisa, na mikemegh." ⁴¹ Ezi Iesus kamaghin a migei, "Gumazir pumuning gumazir mam da dagiaba pura ada ini egh aning gin a da ikarvagh. Ezi mav a da 500in dagiaba ini, ezi mav a da 50 plan dagiaba ini." ⁴² Ezi aning uaghara an dagiaba ikarvaghan ibura. Ezi a aning ikarvaghamin dagiar kaba gin amada. Ezi ni nighnigh, aning in tina gumazir kam bar a gifuegham?" ⁴³ Ezi Saimon an akam ikara, "Ki kamaghin nighnisi, gumazir dagiar aviriba inigha ua da ikarvaghan iburazim." Ezi Iesus kamaghin a migei, "Ni deragha migei." ⁴⁴ Egha a ragha amizimin garava kamaghin Saimonin migei, "Ni amizir kam in gari? Ki nin dipenimin izezima, ni nan dagarimning bagha dipatam na ganingizir puvat. Ezi amizim uan temeribar nan dagarimining ruegha, egha uan dapanir arizimin anedisi. ⁴⁵ Ezi ni nan torezir puvat. Ezi amizir kam dughiar ki aven izezimin a nan dagarimningin tora mamaghira ikia iza datirikin. ⁴⁶ Ezi ni borem nan dapanim gingezir puvat. Ezi amizir kam a borer mughuriar aghuim inigha nan dagarimning ginge. ⁴⁷ A bar na gifonge, kamaghin amizi, God an arazir kurar aviriba bar da gin amada. Ki ia migei, tina God an arazir kurar muziarim gin amadaghti, a kamaghin na gifongezir arazir muziarim ikiam." ⁴⁸ Ezima Iesus amizim migei, "Nin arazir kuraba, ki da gin amada." ⁴⁹ Ezi gumazir a ko ikiava apiba kamaghin oregha, maghira uarira uariv gei, "Kar gumazir manam uaghan arazir kuraba gin amadi?" ⁵⁰ Ezi Iesus kamaghin amizim migei, "Nin nighnizir gavgavim nin akura. Eghti ni navir amirizimin mangi."

† (7:22) Ni Matyu 11:5in itir akamin gan.

Amizir maba Iesusin gin arui

8 Egha bizir kabar gin, Iesus, nguibar ekiaba ko nguibar dozibagh arui, egha God Bizibagh Ativamin Dughiamin akam kuri. Ezima an gumazir 12 pla uaghan an gin arui. ² Ezi amizir maba uaghan, me fomira Iesus men arimariaba ko duar kuraba batoke: Maria, me Makdalan nguibamin amizim a garisi, Iesus fomira a gamizima, 7 plan duar kuraba aneteghava azenimin ize, ³ Joana ko Susana koma amizir avirir igharaziba uaghan a ko arui. (Joana, a Kusan amuim, a Herotin dipenir averiamin garir gumazir dapanim.) Amizir kaba uan bizibar Iesus ko an suren gumazibar akurvasi.

Iesus akar isin zuir gumazir witin oviziba akurir akar isin zuim

(Matyu 13:1-9 ko Mak 4:1-9)

⁴ Ezi gumazamizir avirim uan nguibaba ategha Iesus bagha izava uari akuvazima, an akar isin zuir kam migei: ⁵ "Azenir gumazir mam ghuava raizin min garir daghem, wit, an oviziba inigha uan azenimin da akuri. Egha a da akura zuima, maba tuavim gira ghuzima gumaziba da dike. Ezi kuarazir pin itiba izaghira bar da ame. ⁶ Ezima maba dagiaba itir danganibagh iregha afuangi. Ezi dipaba nguazimin puvati, kamaghin amizi witin kaba ua misingigha ariaghire. ⁷ Ezima witin ovizir mabanang benir ataghataribar torim gire, egha benir ataghatariba sara aghuima da da ikiaghariki. ⁸ Ezima mabanang nguazir aghuim giregha, aghua dagher bar aviriba iti, kamaghin da vaghvaghera 100pla bar misevgha iti." An akar isin zuir kam me mikemegha, a pamtem kamaghin me migei, "Tina kuarimning iti, an oragh."

Iesus manmagh sua akar isin zuibagh ami

(Matyu 13:10-17 ko Mak 4:10-12)

⁹ Ezi Iesusin suren gumaziba akar isin zuir kam iningarim baghava an azara. ¹⁰ Ezima a migia ghaze, "God fozozim ia ganingizima, ia God Bizibagh Ativamin Dughiamin akar mogomeba dagh fo. Ezi igharaz darazi ki akar isin zuibara me migei, eghtima gariba me gan fofoghan kogham, ezi uaghan oraziba me akar mingaribagh foghan kogham."

Witin akar isin zuimin mingarim

(Matyu 13:18-23 ko Mak 4:13-20)

¹¹ Egha Iesus ghua kamaghin migei, "Kar akar isin zuir kam iningarim. Witin ovizim a Godin akam. ¹² Ezi witin ovizir tuavim gireziba mati gumazamizir Godin akam baraghiziba, me a baraghizi ezi Satan iza men navir averiabar Godin akam batoke, eghtima me nighnizir gavgavim God damuan koghti God ua me inian kogham. ¹³ Ezima dagiaba itir danganibagh irezir witin oviziba mati gumazamizir akam baregha bar akongeziba, egha me biba itir puvati. Me dughiar otevimin nighnizir gavgavim Godin iti, ezima osimtizibar dughi-

am me God ataki. ¹⁴ Ezima witin ovizir benir ataghataribar tongin ireziba mati gumazamizir akam baraghizibar min ti. Egh me deragha tuavimin zuima nivafizibar agoroger osimtiziba, ko dagiar nighnizir osimtiziba, koma nguazir kam in bizir ganganir agorogeba, me isima me dar aven ikia egha misevir puvati. ¹⁵ Ezima witin ovizir nguazir aghuim gireziba mati, gumazamizir akar aghuim baraghiziba, me a inigha uan navir averiabagh atigha adar suira egha gavgavigha ikia, men dagher aghuiba otifi."

Gumazitam avir angazangarim minemin aven anetizir puvati

(Mak 4:21-25)

¹⁶ Egha Iesus migia ghua kamaghin migei, "Gumazitam lam gaborogha minemin aven a modogha egha a isa dakozimin apengan anefazir puvati. Egh an a isiva dakozim gisirarama anefagham, eghtima tina aven iziva angazangarimin ganam. ¹⁷ Kamaghira mogomer biziba da gin azenan otivigham. Eghti bizir amigha aveziba da uaghan gin azenan otivigham. ¹⁸ Ezi kamaghin amizima ia deraghvira akar kam baragh. Gumazitam Godin akabagh foghti, God uan akabar fofozir igharaziba a daningam, eghti a Godin akar aviribagh fogham. Eghti Godin akabagh foghan aghuazir gumazim, an fofozir muziarim God a dama inigham."

Tinara a Iesusin amebam koma doziba?

(Matyu 12:46-50 ko Mak 3:31-35)

¹⁹ Ezi Iesusin amebam ko doziba an ganasa izi. Ezi gumazamiziba bar anakufa, kamaghin amizi, me an boroghira mangan ibura. ²⁰ Ezi mav Iesus migia ghaze, "Nin amebam ko doziba muna azenan tuivighav ikia, egha nin ganasa." ²¹ Ezima an an akam ikara, "Tina Godin akam baragha an gin zui, me nan amebam ko doziba."

Iesus migeima aminir ekiam areme

(Matyu 8:23-27 ko Mak 4:35-41)

²² Ezi dughiar mam Iesus uan suren gumazibav gia ghaze, "Aria e dipamin vongin mangam." Eghava me botin ghuavanega egha vongin zui. ²³ Egha me ghua-va, Iesus pariam an azima an akui. Ezima aminir ekiam amozim sara dipamin oto, ezi dipam men bot bar a gizifa. Kamaghin me osimtizir ekiamin aven iti. ²⁴ Egha suren gumaziba ghua a gaghuragha a migia ghaze, "Gumazir Ekiam, ni dikafigh! E ovengam!" Ezi a dikavighava aminim ko dipar puvira ingarim akar gavgavimin aning migei. Ezima aminim ko dipam aremegha amiraghavira iti. ²⁵ Ezima a uan suren gumaziba kamaghin men azara, "Ian nighnizir gavgavim managh iti?" Ezi me atiatia, nighnizir aviribagh amuava, uarira uarir azangsisi, "Gumazir kam, a tina? A migeima aminim ko dipam, an akam barasi."

Iesus gumazir mam̄in duar kuraba batoke

(Matyu 8:28-34 ko Mak 5:1-20)

²⁶ Egha Iesus uan suren gumaziba ko botin ghuava Gerasan Distrighin otifi, Galilin dipamin vongin.
²⁷ Egha Iesus bot ategha azenan izima, nguibar ekiar kam̄in itir gumazir duar kuraba apazazim a bato. A fomira iniba itir puvatighava dipenibar aven itir puvati, a gumazir ovengezibar dagiar mozir toribar aven iti.
²⁸ Egha duar kurar kam dughiar aviribar an suigha anekurima a daghiri. Egha uaghan an dafariba ko sueba me senbar da ike, egha an garir gumaziba an boroghira ikiava an gari, ezi duar kurar kam a gamima a uan senba aghorava ara ghua gumaziba itir puvatizi naghin iti. Ezi Iesus duar kuram batogha ghaze, ni gumazim ategh azenan izi. Ezi a Iesusin apigha, arava Iesusin dagaribar apengan irigha pamtem dia migei, "Ni tizim na damuasa, Iesus, Godin bar pin itimin otarim? Ezi ki nin azangsisi ni arazir kuratam na damuam marki!" ³⁰ Ezi Iesus an azara, "Nin ziam tina?" Duar kurar aviriba an aven ghuz. Ezi a kamaghin migei, "Aviriba." ³¹ Ezima duar kuraba Iesus kamaghin a gaghoravira iti, "Ni e batoegh e amadaghtima e torir mingariba puvatizir kam̄in mangan marki." ³² Dughiar kam dar bizir ekiar maba mighsiar miriamin roghira ikiava api. Ezima duar kuraba Iesus gakaghora ghaze, "Ni en amamangatightima e mangi dar munabar aven mangeka." Ezima a me ataghizima me zui. ³³ Ezi duar kuraba gumazim ateghava azenan izeghava dabar aven ghue. Ezima dar bizir kam ara ghua davarir kuram giraghuegha dipam amegha ariaghire. ³⁴ Ezima dabar garir gumaziba garima bizir kaba otivizima, me ara ghuava nguibar ekiamin bizir kabar gun migeima nguibar azenan roghira itiba sarama orasi. ³⁵ Ezima gumazamiziba ganasa izi, bizir tizimrama oto? Egha me Iesus bagha iza, egha garima, gumazir duar kuraba ategha azenan izezim, a Iesusin dagarimin min aperaghav iti. A korotiaba aghuizima an nighnizimra uam an izes. Kamaghin me atiatingi. ³⁶ Ezi ikia bizir kam̄in ganizir darasi gumaziba ko amizibagh eghari, me eghara ghaze, Iesus duar kuraba apazazir gumazim gamizi a ua dera. ³⁷ Ezi gumazamizir Gerasan Distrighin itiba puvira atiativa, egha Iesusin azangsisi, "Ni e ategh danganir igharazimin mangi." Ezi a botin ghuavanabogha uamategha zui.

³⁸ Ezima duar kuraba ataghizir gumazir kam Iesusin azangsigha uaghan an gin mangasa, ezi Iesus anemadagha, a migia ghaze, ³⁹ "Ni uamategh uan nguibamin mangi, egh God ni gamizir biziba bar me mikim." Ezi gumazim uamategha ghua egha nguibam garuava Iesus a gamizir biziba bar dar gun migei.

Iesus aremezir quivir mam gamizima a ua dikafi Egha amizir an korotiamin suirazim gamizima a ua dera

(Matyu 9:18-26 ko Mak 5:21-43)

⁴⁰ Egha Iesus uamategha Galilin dipamin vongin izezima gumazamiziba a izi me bativasa me a bagha oragha a mizua iti. ⁴¹ Ezima gumazir mam, an ziam

Jairus, a God ko migeir dipenimin gumazir dapanim. An quivir vamira an azenir 12 plan boroghira ghugha, aremeghasava ami. Kamaghin a iza Iesusin dagaribar apengan iri. Egha uan dipenimin mangasa Iesus gakaghori. Ezi Iesus ghuavira itima maburan avirim bar anekuvagha anedughadusi. ⁴³ Ezima amizir 12 plan azenimin ghuzim batir arimariam itir mam, gumazitam a damightima a deraghan kogham. Ezi a men tongin zui. ⁴⁴ Egha a Iesusin gin izava an korotiar avizimin suira, egha zuamira an ghuzir arimariam dutugha ghu. ⁴⁵ Ezi Iesus azara, "Tina nan suira?" Ezi me bar uarir tiragha Pita ghaze, "Gumazir Ekiam, gumazamiziba bar ni akuvagha ni adughadusi." ⁴⁶ Ezi Iesus ghaze, "Ki kamaghin fo, gumazim nan suirazima gavgavim na ategha azenan ghu."

⁴⁷ Ezima amizim uabira uabin gara fo, a modoghan kogham. Eghava atiatim sara iza Iesusin dagaribar apengan iri. Egha a gumaziba ko amizibar damazibar migia ghaze, nan arimariam givaghasa, ki Iesusin korotiamin suira, ezi nan arimariam zuamira gifa. ⁴⁸ Ezi Iesus a migia ghaze, "Nan quivim, ni nighnizir gavgavim ni gamizima ni dera. Navir amirizimin mangi."

⁴⁹ Egha Iesus migiavira itima, gumazir mam God ko migeir dipenimin garir gumazir dapanim, Jairusin dipenimin ikegha, Jairus bagha izi. Egha a Jairus migei, "Nin quivim areme. Eghti ni tisa ua ingangarim a daningan marki." ⁵⁰ Ezi Iesus kamaghin oregha, Jairus migia ghaze, "Ni atiatingan marki. Pura nighnizir gavgavim iki eghtima nin quivim ua deragham." ⁵¹ Eghava a Jairusin dipenimin otogha, egha a ua tavin amamangatightima an an gin aven mangan an aghua, kerara a ko aven mangam, Pita, Jon, ko Jems koma quivimin amebam koma afeziam. ⁵² Dughiar kam gumazamiziba bar uan evaribav misogha azia iti. Ezi Iesus me migia ghaze, "Azir akam atakigh. Guivim aremezi puvati. An akui." ⁵³ Me fo, quivim aremezi, kamaghin me an ingaravati. ⁵⁴ Ezi Iesus quivimin dafarimin suiragha egha migia ghaze, "Nan borim, ni dikafigh!" ⁵⁵ Ezima an duam uamategha izezima a zuamira dikavigha tu. Ezima Iesus me migia ghaze, "Ia daghetam a daningigh." ⁵⁶ Ezi an amebam koma afeziam bar aguaghfa. Ezima a kamaghin migia aning abira, bizir otozir kam gua gumazitam mikiman marki.

Iesus 12 pla gumaziba amangi

(Matyu 10:5-15 ko Mak 6:7-13)

9 Egha Iesus 12 plan suren gumazibar diaghava me akuvaghava, egha gavgavim koma gavgavir duar kuraba batogham koma arimariaba agivamim sara me ganingi. ² Egha me amadagha ghaze, ia God Bizibagh Ativamin Dughiamin akam kunigh, egh gumazibar arimariabar akirtima me ua deragham. ³ Egha a me migei, "Ia mangisiva bizitam inian marki, mitariba, dagheba, dagiaba, koma siotin ia gin daghuamin tam inian marki. ⁴ Eghti dipenir ia aven zuir manam, anarira iki, mangiva nguibar kam ategh mangi. ⁵ Eghti-

† (8:42) An quivir vamira, a 12 plan azenibar boroghira ghu, kamaghin amizi e ghaze, an azenir 12 plan boroghira ghu.

ma gumaziba ia gifueghan koghtima, dughiar ia men nguibam ataghraghamim, ia uan dagaribar mineziba apisigh, eghtima me fogh suam, arazir me amizir kam, a derazir pu.”¹⁶ Ezima Iesusin suren gumaziba nguibabar ghuava, akar aghuim akurava egha arimari-ar gumazibar kirima me ghuamazi.

Herot foghasa, Iesus a tinara

(Matyu 14:1-2 ko Mak 6:14-16)

⁷ Ezi Herot, gavmanin dapanim, a bizir Iesus amiba baraghizima da ghuavira iti. A fo, marazi ghaze, Jon aremegha ua dikafi, ezi marazi ghaze, Elaija oto, maba ghaze, Godin akam inigha izir gumazir mam fomira ikegha aremegha ua dikafi. Kamaghin amizima Herot bar nighnizir aviribagh ami.⁹ Egha Herot kamaghin migei, “Ki Jonin firim atu. Tina, bizir kabagh amima me dar gun migei?” Egha a Iesusin ganasa.

Iesus dagheba 5,000in gumazibagh anidi

(Matyu 14:13-21 ko Mak 6:30-44 ko Jon 6:1-13)

¹⁰ Ezima Iesusin aposelba uamategha izeghava, bizir me amizibar gun a migei. Ezima a me inigha me uarira nguibar mam an ziam Betsaidan ghue.¹¹ Ezi gumazir bizir avirim a gifoghava egha an gin zui. Ezi Iesus me gifueghava me isava, God Bizibagh Ativamin Dughiamin gun me migiava, eghava gumaziba ko amizibar arimariabar akiri.¹² Bar guaratizimin Iesusin 12 plan aposelba a bagha izeghava a migei, “E gumaziba itir puvatizir danganimin iti. Egh, ni gumazamiziba me amadaghti me mangi danganir kamin itir nguibaba ko nguibar roghira itibar mangiva, egh dagheba koma dakuamin danganiba buri.”¹³ Ezi Iesus men akam ikara, “Ia uari daghetaba me daningigh.” Ezima me kamaghin migei, “E bar bretin rubuzir 5 pla koma osirir pumuningra iti. Egh e ua mangi gumazir avirir kam bagh dagher tabagh ivezeghan koghti, dagheba bar otevegham.”¹⁴ (Dughiar kam gumazibar dibobonim, 5,000 boroghin ghu.) Ezima Iesus kamaghin uan suren gumazibav gei, “Ia me mikimtima me 5 pla ten, 5 pla tenin, okuruabar dapighiri.”¹⁵ Suren gumaziba kamaghiram amizima, gumazamiziba bar apia.¹⁶ Ezi Iesus bretin rubuzir 5 pla koma osirir pumuning inigha kogha overiamin garava Afeziar Ekiam minabagha, egha bretba ko osirimning apirighava gumaziba ko amizibar aningasa uan suren gumazibagh aningizi me me ganidi.¹⁷ Ezima gumazamizir kaba bar amegha, naviba bar izifa. Ezima Iesusin suren gumaziba, dagher nar me ataghiziba, me da inigha 12 plan akirabagh aghuizima da bar izefe.

Pita Iesusin gun migia ghaze, a tina

(Matyu 16:13-19 ko Mak 8:27-29)

¹⁸ Dughiar mamın Iesus uabira Afeziam ko migeima, an suren gumaziba a ko itima, ezima a men azara, “Gumazamiziba tina na garisi?”¹⁹ Ezima me an akam ikara, “Marazi ghaze, ni Jon Gumaziba Ruer Gumazim, ezi marazi ghaze, ni Elaija, ezima marazi ghaze, Godin akam inigha izir gumazir fomira itir mam aremegha ua dikafi.”²⁰ Ezima Iesus azara, “Ezi ia? Ia uari ghaze ki tina?” Ezi Pita an akam ikara, “Ni Godin Kraiss, God Uam E Iniasa Mısevezir Gumazim.”

Iesus ghaze, an aremegh ua dikavigham

(Matyu 16:20-28 ko Mak 8:30-9:1)

²¹ Ezi Iesus migirigiar gavgavim suren gumaziba ganiga ghaze, ia nan gun tav mikiman marki.²² Egha kamaghin migei, “Gumazibar Otirim bar mizazir ekiaba koma osimtiziba iniam. Eghtima gumazir aruaba, koma ofa gamir gumazir ekiaba, koma Judan arazibagh fozir gumaziba, me an aghuaghiva a misueghti ma an aremegham. Egh dughiar mıkezimin a ua dikavigham.”

²³ Egha a bar moghira me migei, “Gumazitam nan gin izisi, a ifongezir biziba gin amadagh uan temer ighuvim zurara a gisaghpugh nan gin izi.²⁴ Gumazir manam uan ikirimirim suiraghsi nighnighti, an ikirimirim gıvaghı. Eghti gumazir manam na bagh uan ikirimirim ateghiva, uan ikirimirim iniam.²⁵ Gumazitam nguazimin itir biziba bar da iniva, egh a gin oveghti, bizir kaba manmaghin an akuragham? Bar puvati.²⁶ Tina nan ziam ko nan akar aghuimin gun mikiman aghumsighti gin Gumazibar Otirim uan afeziamin boroghin ikeghiva an Godin damazimin zuezir enselba koma Godin angazangarim sara izighiriva, uaghan men aghumsigham.²⁷ Ki guızbangıra ia mıgei, ia kagh tuıvıghav itir darası, ian tarazi oveghan kogham. Ia ikıvıra ikı gantıma, God Bizıbagh Atıvamin Dughıam otogham.”

Iesusin mikarzim igharagha gari

(Matyu 17:1-13 ko Mak 9:2-13)

²⁸ Ezi Iesus bizir kabav kemezi, 8 plan dughıaba gıvazıma, a gin Pita, Jon, koma Jems inigha me a ko ghua, God ko mikımasa mıghısar mamın pın ghu.²⁹ Ezima a God ko mıgeıma, an guamın ganganim ragha ıgharagha gari. Ezima an korotiaba bar ghurghurıghava egha onımarımın mın taghtası.³⁰ Gumazir pumuning, Moses koma Elaija,³¹ aning Afeziar Ekıamın angazangarımın aven ikıava, egha Iesus ko uariv gei. Me Iesus nguazir kam ataghragham koma bizir a Jerusalemın damuamin bizıav gei.³² Pita uan namakamning ko dakuasava ami, egha me oseghava, egha Iesusın angazangarır gavgavımın ganıgha egha uaghan gumazir pumuningın gari, aning a ko tughav iti.^{††33} Ezima gumazımning ane ataghrızıma Pita kam-

† (9:5) Judabar arazim kara, ni me baraghan koghtima, me nin sagh, uan dagarir asuaba mineziba apizighiva ni ategh ıgharagh mangam. Ezi en arazim kamakin, ki ni mikimti ni na baraghan koghti, ki apem apirigh uan tuavim gıghuvagh, egh suam, ki nin sagham.

†† (9:32) Bizir otozir kam ti dimagarımın oto.

aghin Iesus migei, "Tisa, bar deragha e kagh iti! E aver-penir pumuning ko mîkezimîn ingaram. Nî bagh tam, Moses bagh tam, egh Elaija bagh tam." (Pita akar kam mîgiava a uabî mîgirigiar a mîkemezîr kam gîfozir puvati.)

³⁴ A mîgiavîra itima, ghuariar mam otogha me avara, ezîma me ghuariamîn aven ghuava bar atiatingi. ³⁵ Ezî tiarîr mam ghuariamîn tongîn otogha kamaghîn mîgia ghaze, "Kar nan Otarim, kî a ginaba. Ia anarîram oragh!" ³⁶ Ezîma tiarîr kam mîkemegha gîvazîma me Iesusîn garîma a uabîra itî. Ezîma Iesusîn suren gumazîba bizîr me ganîzim me an gun gumazîtam mîkemezîr puvati.

Otarîr mam, duar kuram a gapazazîma Iesus a batoke

(Matyu 17:14-23 ko Mak 9:14-32)

³⁷ Egha me amîmîzaraghîn mîghsîam ategha izaghîrîma gumazamîzîr avîrim a bato. ³⁸ Ezî gumazîr mam men torimîn ikîa dei, "Tisa, kî nî gakaghîrî, nan otarîr bar vamîra itî, kamaghîn nî an ganîgh. ³⁹ Duar kuram an aven ikîava a gamîma a zuamîra ara dei. Egha anekurîma a nguazîm gîra puv nîsî. Ezîma pupuvîba an akamîn otîfî. Duar kurar kam dughîar mabar an ikîava bar pazava a gamuava, egha anetaghrazîr puvati. ⁴⁰ Kî a batoghasa nîn suren gumazîbagh akaghîrî. Ezî me a damuan ibura." ⁴¹ Ezî Iesus kamaghîn ikara, "Oio, kî bar amîra, ia dughîar kamîn itîr gumazamîzîba, ian nîghnîzîr gavgavîba puvati, ian arazîba koma nîghnîzîba bar derazîr puvati. Kî dughîabar manmaghîn ia ko ikîava egha ian osîmtîzîba aterî? Nî uan otarîm inîgh kagh izî." ⁴² Ezîma otarîm izavîra itîma, duar kuram an eku-nîzîma a nguazîm gîrîghava uam aguava egha puv nîsî. Ezîma Iesus duar kuram a batoghezîma a borîm ataghîzîma a dera. Ezî Iesus a isava uam an afezîam ganîngî. ⁴³ Ezîma gumazamîzîba bar Godîn gavgavîmîn ganîgha egha dîgavîr kuram gamî.

Me bar puv Iesus amîzîr bizîbagh nîghnîzîma, a uan suren gumazîbav gei, ⁴⁴ "Ia deraghvîra na baraghtîma, kî bizîtam ia mîkîmasa. Me Gumazîbar Otarîm isîva gumazîr kurabar dafarîm darîgham." ⁴⁵ Ezîma me mîgirîgiar kamîn mîngarîm gîfozîr puvati. A men modo, ezî kamaghîn amîzîma me a gîfozîr puvati. Egha an azangîsîghan atiatingî.

Tina zîar ekîam inîam

(Matyu 18:1-5 ko Mak 9:33-37)

⁴⁶ Ezîma Iesusîn suren gumazîba uarîra uarî adoghadogha egha ghaze, tîna men dapanîmîn ikîam. ⁴⁷ Me mîgeîma, Iesus men nîghnîzîbagh fo, egha a borîm inîzîma an an mîn tughav itî. ⁴⁸ Egha a kamaghîn me mîgeî, "Gumazîtam na gînîghnîgh egh borîr dozîr kamagh garîtam inîgh an akuragham, kamaghîn a na inîgha nan akurvasî. Egha tîna nan akurvasî, a nan Afezîar na amadazîmîn akurvasî. Kamaghîn amîzî, tîna ian tongîn zîam puvati, a zîar ekîam inîam."

Tina ian apanîm gamîr pu, a iananav

(Mak 9:38-40)

⁴⁹ Ezî Jon Iesus mîgeî, "Tisa, e garîma gumazîr mam duar kurabar nîn zîamîn da batosî. E fo, a en mav puvati, ezîma e an anogorosî." ⁵⁰ Ezî Iesus kamaghîn mîgeî, "Tina ian apanîm gamîr puvati, a iananav. Eghtî, ia an anogoroghan markî."

Iesus uan suren gumazîba ko Jerusalemîn zui

(Sapta 9:51-19:28)

Samarian gumazîba Iesus nguîbamîn izan me an aghua

⁵¹ Ezîma God Iesus inîgh uan Nguîbamîn ghua-vanangamîn dughîam roghîra izezîma, Iesus Jerusalemîn mangasa nîghnîzîm gamîgha itî. ⁵² Egha uan mîgirîgiar gumazîr maba amangîzîma me akam inîgha faragha ghue. Me Samarian nguîbar mamîn a bagha bizîbar akîrasa ghue. ⁵³ Ezîma gumazamîzîr nguîbar kamîn itîba fo, Iesus Jerusalemîn zui, kamaghîn amîzîma me Iesus inîan aghua. ⁵⁴ Ezîma suren gumazîmning, Jems koma Jon bizîr kabar ganîgha, egha an azara, "Ekîam, nî ifueghtîma e Godîn Nguîbamîn itîr avîm bagh diaghtîma a izîghrîva gumazîbar isîgham." ⁵⁵ Ezîma Iesus raghava anîngîn atarî. ⁵⁶ Egha me nguîbar îgharazîmîn ghue.

Iesusîn gîn mangamîn ivezîm

(Matyu 8:19-22)

⁵⁷ Ezî Iesus uan suren gumazîba ko tuavîmîn zuîma, gumazîr mam Iesus mîgeî, "Nguîbar manam nî an zui, kî nîn gîn mangam." ⁵⁸ Ezî Iesus a mîgia ghaze, "Afiar atîaba nguazîr torîbar itîma, kuarazîba mîkonîbar itî, ezî Gumazîbar Otarîm danganîr dakuamîba puvati." ⁵⁹ Egha Iesus gumazîr îgharazîm mîgeî, "Nan gîn izî." Ezîma gumazîm an akam ikara, "Ekîam, nî faragh na amamangatîghtîma, kî mangî uan afezîam mozîm dafaka." ⁶⁰ Ezî Iesus a mîgeî, "Markî. Gumazîr ovengezîba uarî uan gumazîr kuabar afî. Egh nî mangîva God Bizîbagh Atîvamin Dughîamîn akam akunam." ⁶¹ Ezîma ua gumazîr mam Iesus mîgeî, "Ekîam, kî nîn gîn mangam. Egh nî faragh nan amamangatîghtîma kî mangîva uan adarazîr ganîka." ⁶² Ezî Iesus a ikara, "Tav itazîm kuazagh egh a gîn ganan koghîva, a God Bizîbagh Atîvamin Dughîamîn aven ingaran kogham."

† (9:53) Samarian gumazamîzîba, me Gerasen Mîghsîamîn uarî akûva God bagha ofa gamua Godîn zîam fe. Ezî Judaba Jerusalemîn nguîbamîn ghuava ofa gamua Godîn zîam fe. Nî Jon 4:20in gan. Samarian gumazamîzîba ghaze, Judaba deravîra Ekîamîn zîam fer arazîmîn gîn zuîr puvati. Kamaghîn, me dughîar kam Iesusîn akurvaghan aghua.

Iesus 72 plan gumaziba amangizi me ghua an ingan-garim gami

10 Egha bizir kabar gin Ekiam 72 plan gumazir igharaziba misevegha egha pumuning pumuning faragh nguibar ekiaba koma danganir a mangasa nighnizibar me amadi. ¹² Egha a kamaghin me migei, "Dagher bar avirim anigha givagha azenimin iti. Ezi ingangarir gumazir da iniamin aviriba puvati. Kamaghin, ia azenir kamın ghuavimin azangsighti, a ingangarir gumaziba amangtima, me an azenimin mangi, dagheba iniam. ³ Ia mangi! Ki sip-sipin nguziba afiar atiabar torimin iti moghin ia amadazi ia zui. ⁴ Eghiva dagiaba azuir mitarim ko begham ko dagarir asuaba inian marki. Eghti gumazitam tuavimin ia batoghiva dughiam ia daningti, ia ikaraghan marki.

⁵ "Eghiva ia dipenitamin aven mangi egh faragh kamaghin mikim suam, navir amirizim ia ko iti. ⁶ Eghti gumazir navir amirizim kagh ikiti, ia navir amirizim an iki puvatightima ian navir amirizim ua ia bagh izegham. ⁷ E fo, ingangarir gumazim uan ivezim isi, kamaghin ia dipenir kamın aven iki, dagheba ko dipar tizir me ia ganidiba, ia dar ami. Eghiva dipenir mamın ikegh mamın mangan marki.

⁸ "Eghiva ia nguibar ekiamın aven mangightima me ia inigh, egh me tizim ia ganingti, ia puram anemi. ⁹ Egh ia arimariar itibar amightima da deraghtima, kamaghin me mikemegh, God Bizibagh Ativamin Dughiam roghira ize. ¹⁰ Egh ia nguibar ekiatamin aven mangitima, me ia inighan koghtima, tuavir dozibar aven mangi egh mikim suam, 'Ian nguibar ekiamın nguaziba en dagaribar poghezi, e a da disi, eghti ia kamaghin ganigh fogh suam, ia amizir arazir kam, a derazir puvati.' ¹² Ezi ki ia migei, Godin Kotin Dughiamın, osimtızir nguibar kam iniamim, an osimtızir Sodomın nguibam iniamim gafiragham."

Gumazamizir navim girazir puvatiziba bar kuvigham (Matyu 11:20-24)

¹³ Egha Iesus ghua migia uan 72 plan gumazibav gei, "Ia Korasinın nguibamin itir gumazamiziba, iavzika! Ia kuram iniam. Ia Betsaidan nguibamin itir adarazi, Iavzika! Ia bar ikuvigham. Gumazitam Tairın nguibam ko Saidonın nguibamin ghua, mirakelin ki amiziba men tongin dagh amighai, Tair ko Saidonın itir darazi ti fomira navibagh iragha, egha azir adiariba aghuigha, averenim gapiava agura, egha uan arazir kamın uari akakagha ghaze, me uan arazir kuraba ataki. ¹⁴ Godin Kotin Dughiamın, osimtızir ia iniamim, an osimtızir Tair ko Saidon iniamim gafiragham. ¹⁵ Ezi ia Kaperneamin nguibamin itir darazi, ia ghaze, ia uari fegh Godin Nguibamin ikiam, a? Bar puvati, God ia akunighti ia Helin avimin magiram.

† (10:1) Fofozir gumazir aviriba kamaghin nighnisi, gumazir Iesus amadazibar dibobonim, a 72 puvati. Me ghaze, men dibobonim 70ra. Eghti namba 70, a Luk 10:1in ikiti, eghti Luk 10:17 uaghan, namba 70 an iki.

¹⁶ "Tina ia barasi uaghan na barasi, tina ia barazir puvati a uaghan na barazir puvati. Egha tina na barazir puvati, a nan Afeziar na amadazim uaghan a barazir puvati."

72 plan gumaziba uamatenge

¹⁷ Ezima 72 plan gumaziba ua iza bar akuegha kamaghin migei, "Ekiam, e nin ziam diborima duar kuraba en akabar mirara zui." ¹⁸ Ezi a me ikara, "Ki Satanin garima a ira onimarimin min Godin nguibamin tagha gifa. ¹⁹ Ezima ki gavgavim ia ganigha gifa eghti ia kuruziba ko tuighiakaba gisin daruva da dikiva, egh uan apanibar gavgavim a givagham. Eghti me bizir kuratam ia damuan iburagham. ²⁰ Eghti duar kuraba ian akam mirara ghuzir bizim gakongan marki. Ian ziaba Godin Nguibamin aven osirizir bizim baghiva akong."

Iesus bar akuegha uan Afeziam minabi (Matyu 11:25-27 ko 13:16-17)

²¹ Ezi dughiar kamra, Godin Duam Iesus gamima a bar akongeghava migei, "Afeziam, ni nguazim ko overiam gativazir Ekiam! Ni fofozim ko nighnizir aghuiba itir gumaziba bizir kaba men modo, egha boribar min itir gumazibar aka. Kamaghin ki ni minaba. Guizbangira Afeziam, ni uan ifongiamın kamaghin ami."

²² Egha Iesus ua kamagh migei, "Nan Afeziam biziba bar da isa nan dafarim gati. Ezi gumazitam Otaram gifozir puvati. Afeziam uabira a gifo. Egha tav Afeziam gifozir puvati. Otaram uabira, koma gumazir Otaram ifuegha Afeziam isava men akaziba, merara Afeziam gifo." ²³ Egha a ragha uan suren gumazibar gara kamaghin me migei, "Ki guizbangira ia migei, fomira Godin akam inigha izir gumazir aviriba ko gumazir aghuir aviriba, me ia datirighin garir bizibar ganamin ifongiar bar ekiam ikia, me dar ganizir puvati. Egha ia datirighin orazir akar kaba, me da baraghan ifongiar bar ekiam ikia, me tam baraghizir puvati. Ezi ia, ian damaziba dar gari, kamaghin ia bar akongegh!"

Samaritan gumazim Judan mavin akurazir eghaghanim, Iesus a gami

²⁵ Ezi dughiar mam Judan arazibagh fozir gumazir mam dikavighava Iesus gifarasa purama an azara, "Tisa, ki manmaghin damighiva zurazurara itir ikirimirir aghuarim iniam?" ²⁶ Ezi Iesus a ikara, "Akar manam Moses Osirizir Arazimin akamin aven iti? Ni manmaghin an gari?" ²⁷ Ezi an a ghaze, "Ni uan God, nin Ekiam, bar a gifongegh, egh ni uan navir averiam ko uan duam ko uaghan bar uan gavgavim ko uaghan bar uan nighnizimin, uan God gifongegh. Egh uaghan, ni uabira uabi gifongezı moghin, gumazamizir igharazibagh ifongegh." ²⁸ Ezi Iesus an akam ikara, "Ni bar deragha migei. Ni mamaghira damigh, zurara itir ikirimirir aghuarim iniam."

²⁹ Ezi a gumazibar damazimin deraghasa, kamaghin a Iesusin azara, "Ezi tina nan namakaba?" ³⁰ Ezima

Iesus an akam ikaragha ghaze, "Gumazim Jerusalem ateghava Jerikon uaghira, egha gumazir kuraba batozima, me an korotiaba sueghava, puviram a mi-sueghava are, egha anetaghizima a mikirigha irighav iti. ³¹ Ezima ofa gamir gumazim tuavir kamra uaghira egha an gara a gitagha zui. ³² Kamaghira Livain gumazim uaghan iza danganir kamnaghra an gara a gitagha zui. ³³ Ezima Samarian gumazir mam, iza danganir gumazir kam itimra izava, an apighava bar an apangkufi. ³⁴ Egha an a bagha ghua wain ko borem an duaba ruegha egha da nomke. Egha a gumazim isa uan donki gisin anefagha, egha a inigha ghua daguir dipenir mam in aven ghugha egha deraviram a gami. ³⁵ Egha amimizaragha a dagiar pumuning dipenir ghuavim ganigha ghaze, 'Deragh an gan eghti dughiar ki uamategham, ki izi bizir tizir ni uam a gamiziba ki da ikaragham.'

³⁶ "Ezi ni manmaghin nighnisi, gumazir pumuning ko mizezir kabar manam gumazir kuraba misoghezir gumazim namakam?" ³⁷ Ezi Judan arazibagh fozir gumazim a ikara, "Gumazir an apangkuvizim." Ezi Iesus a migia ghaze, "Ni mangiva kamaghira damu."

Iesus Maria ko Martan dipenimin iti

³⁸ Eghava Iesus uan suren gumaziba ko tuavimin iza-vira ikiava egha nguibamin oto. Ezi amizir mam, an ziam Marta an diazima an an dipenimin ghu. ³⁹ Ezi an afumimin ziam Maria. A Iesusin dagarim boroghira aperaghav ikiava a barazima a migei. ⁴⁰ Ezi Marta ingangarir avirim an nighnizimin izi, ezi an osimtizim sara dagher me damamibagh ami. Egha a Iesus bagha iza egha an azara, "Ekiam, nan afumim na ataghizima ki uabira ingangaribagh ami, ezi ni na ginighnisi, o? A mikemeghtima a nan akuragh!" ⁴¹ Ezi Ekiam a ikara, "Marta, Marta, ni bizir aviribagh nighnigha egha da bagha muriam ni dighori. ⁴² Ni bizir vamira bagh nighnigh. Maria a bizir aghuimra misefe. Ezi bizir kam gumazitam a dama a inigham kogham."

Iesus God ko migeir arazibar men sure gami

(Matyu 6:9-15 ko 7:7-11)

11 Dughiar mam Iesus danganir mam in ikia God ko migei. Egha a givazima, an suren gumazir mam a migei, "Ekiam, ni God ko migeir arazibar en sure damu, mati Jon uan suren gumazibar sure gamizi moghin." ² Egha Iesus kamaghin me migei, "Ni God ko mikimiva, kamaghin mikim:

'En Afeziam, nin ziam bar zue, ezi arazir kuraba an saghon iti.

Eghti Dughiar Ni Bizibagh Ativamim, a izi.

³ Ni dughiba meng en dagheba vaghvagh e daning, dughiar zurara apir dagheba e daningh.

⁴ Ezi tina arazir kurabar e gami, e men arazir kuraba gin amadi.

Kamaghin amizi, ni en arazir kuraba gin amadagh. Egh e ateghti, e osimtizar aven ikiti bizitam en navim biraghtima,

e arazir kuratam damighan kogham."

⁵ Ezima Iesus kamaghin uan suren gumazibav gei, "Ian tongin gumazitam namakatam ikiva, egha dimagarir arizimin a bagh mangiva, egh kamaghin a mikimam, 'Namakam, ni daghetaba nan akuragh. Nan akar gumazim tuavimin iza na batози, ki a daningamin dagheba puvati.'

⁷ "Eghti, gumazir dipenimin aven itim kamaghin an akam ikaragham, 'Ni ingangarim na daningan marki. Ki tiar akam asaragha gifa, egha uan boriba koma akui. Kamaghin ki dikavighiva bizitam ni daningan kogham.' ⁸ Ezi ki ia migei, dipenir ghuavim dikavighiva uan namakam puvatizir biziba bar a daningam. A bizir kaba uan namakam daningan ifongezir pu, egha an a ganingi. An namakam a dimvira ikian, an aghuagha egha dikavigha iza bizir a bar ifongeziba a ganingi."

⁹ Egha Iesus migia ghua kamaghin migei, "Ia God ko mikim, egh biziba bagh an azang, eghti a da isi ia daningam. Egh ia biziba bagh ruiva, ia da bativam. Egh ia tiam gafughafughti, God ia bagh tiam kuigham.

¹⁰ Gumazir Godin azaiba, me biziba isi. Ezi gumazir biziba bagha ruim, da batifi. Eghti gumazir itiam gafughagham, God a bagh akuigham.

¹¹ "Egh ian boritam uan afeziam osiriba bagha an azangsightima, eghti a kuruzitam a danigam, o? ¹² Egh borim tuarir aroriam bagh uan afeziamin azangsightima, a tuighakam a danigam, o? ¹³ Ia afeziar arazir kurabagh amiba, ia zurara bizir bar aghuiba uan boribagh anidi. Egha ia kamagh deraghvira fogh, guizbangira ian Afeziar uan Nguibamin itim bar akueghvira uan Duam isi gumazir a ko migeibar aningam."

Me ghaze, Iesus duar kuram ko ingari

(Matyu 12:22-30 ko Mak 3:20-27)

¹⁴ Ezi Iesus duar kurar gumazim gamima a migeir puvatizim a batoke. Ezi duar kuram anetaghizi, gumazir migeir puvatizim datirighin migei. Ezima gumazamiziba digavir kuram gami. ¹⁵ Ezi marazi ghaze, "A Belsebulin gavgavimin duar kuraba batosi, a duar kurabar gumazir dapanim." ¹⁶ Ezi marazi Iesus basamasa egha ghaze, "Ni Godin gavgavimin mirakelin arazitam damighti, an overiamin ikegh izighriti, e an ganigh fogham." ¹⁷ Ezi Iesus men nighnizibagh fogha, egha me migei, "Kantrin tamin gumaziba uari tuiragh uari uariv soghiva egh men dabirabim ikuvigham. Eghti dipenir vamiran itir darazi uariv sogh, egh uari abigh egh men dabirabim ikuvigham. ¹⁸ Ia ghaze, ki ti Satanin gavgavimin duar kuraba batosi. Kamaghin amizi, ki ian azaragha ghaze, Satan uan adarazi ko uari abigh uariv sogh, egh me manmaghin tugh gavgavigh bizibar ganamin gavgavim ikiam? ¹⁹ Ia ghaze, ki Belsebul da gavgavim isa duar kuraba batosi. Ezi kamaghin, tina ian adarazir akurvazima, me duar kuraba batosi? Ian adarazi amir araziba, darara ian akagha ghaze, ia paza na migei. ²⁰ Eghti ki Godin gavgavim inighiva duar kuraba batoghti, eghti bizir kam ian akaghti, ia kamaghin fogh suam, God Bizibagh Ati-

† (11:15) Satanin ziar mamra kara, Belsebul.

vamin Dughiam ia batogha gifa. ²¹ Eghti gumazir gavavitam midorozir biziba bar da inigh egh uan dipenim bagh ganti an biziba bar deraghvira ikiam. ²² Eghti gumazitam bar gavgavigh a gafiragh a ko uaning misogh, egh a gafiragh, egh an midorozir bizir a gami a gavgavigha ikia misoziba inigh, mangi da tuiragh a da isi gumazir igharazibar aningam. ²³ Tina nan namakam puvati, a nan apanim. Ezi gumazim nan akuragha gumamaziziba akumakuir puvati, gumazir kam men gintizima me tintinibar zui."

Duar kuram uamategha ize

(Matyu 12:43-45)

²⁴ Ezi Iesus migia ghua ghaze, "Duar ikuratam gumazitam ategha dipaba puvatizir danganibar arua iki-amin danganiba buri, egha a tam batozir puvatigha, egha uabi migia ghaze, 'Ki uamategh faragha ikezir dipenimin mangam.' ²⁵ Egha a uamategha ghua garima, me dipenim avizi, a bar zuezima an itir biziba bar deragha iti. ²⁶ Egh duar kurar kam mangi, 7 plan duar kurar a gafiragha arazir kurabagh amiba, men aku izam. Egh me mangi, dipenir kamin ikiam. Gumazir kam faragha paza ike, egh a datirighin bar pazavira ikiam, eghti an dabirabim a faragha ikezir dabirabim bar a gafiragh bar ikuvigham."

Gumazir manaba bar akuegham?

²⁷ Ezi Iesus bizir kabav giavira itima, amizim gumamazizibar torimin ikia dia migei, "Amizir kam ni bategha oteba ni ganidi, a bar akongegh." ²⁸ Ezi Iesus a ikara, "Ezi tina nan Afeziamin akam baragha egha an gin zui, a bar akongegh."

Mirakelin azangsizim

(Matyu 12:38-42 ko Mak 8:12)

²⁹ Ezima gumamaziziba otiva izavira itima, Iesus kamaghin me migei, "Datirighin itir gumamaziziba bar ikufi. Me mirakelin arazir ki damighti me ganigh foghamim bagha azangsisi. Eghti ki arazitam me dangan kogham. God Jona gamizir arazimin min, me arazir kamin ganam. ³⁰ Kamaghin amizi, Jona nguibar ekiam, Niniven gumamaziziba arazim men aka, ezi kamaghira Gumazibar Otirim datirighin itir gumamaziziba arazim men akagham. ³¹ Fomira Seban Amizir Atrivimin nguazir kamin saghon ikegha Solomonin fofozir aghuimin akaba baraghasa ize. Ezi gumazir mam bar Solomon gafiragha ian tongin iti. Kamaghin amizi, Gumamaziziba Godin Kotiamin Tuivamin Dughiamin, Seban Amizir Atrivim tugh datirighin itir gumamazizibar arazir kurabar gun mikimam. ³² Eghti Godin Kotin Dughiamin, Nineven gumamaziziba dikavigh ian arazir kurabar gun mikimam. Ia fo, Nineven adarazi Jona akunizir akam baregha navibagh ira. Ezi Gumazir datirighin ian tongin itir mam, a bar Jona gafira!"

Nin damazimning mikarzimn angazangarim

(Matyu 5:15 ko 6:22-23)

³³ Ezi Iesus ghua kamaghin migei, "Gumazitam lam gaborogha danganir mogometamin a modozir puvati, o a isava itarir ekiamin aven amadazi pu. Puvati, anesi an danganimram anefagham. Eghti tina aven izi, an angazangarimin ganam. ³⁴ Damaziba, da lamn min namnamn angazangarimin min iti. Egha damazim derazi, nin namnam angazangarim bar a gizifa. Eghti nin damazim ikuvightima, nin namnam, mitatem anevaragham. ³⁵ Kamaghin amizi, ni ua bagh deravira gan, angazangarir nin itim, mitarmem an epazagham. ³⁶ Kamaghin amizi, angazangarim bar nin mikarzim gizivaghti, eghti mitarmem tong an epazaghan koghti, nin mikarzim bar angazangarimin ikiam, mati lamn angazangarim ni gisirazi moghin."

Farisiba ko Judan arazibagh fozir gumaziba, arazir kurabagh ami

(Matyu 23:1-36 ko Mak 12:38-40 ko Luk 20:45-47)

³⁷ Ezima Iesus mikemegha givazima, Farisin mam Iesus ko damasava an gighamizima, ezi Iesus an dipenimin aven ghugha dagher dakozim gapera. ³⁸ Ezi Farisi garima, Iesus ruezir puvatigha a koma api. Ezi a kamaghin ganigha aguaghfa.

³⁹ Ezi Ekiam kamaghin a migei, "Ia Farisiba, ia kapba ko itariba azenan da rua da zue, ezi ian aven navir averiaba bar kufi. Okimakiam koma arazir kuraba, ia dagh ami. ⁴⁰ Ia bar gumazir onganiba! God azenan ingarizir biziba, a uaghan aven dar ingari? ⁴¹ Eghti ia bizir itaribar aven itiba isiva gumazir onganaraziba me daning, eghti biziba bar ian zuegham.

⁴² "Ia Farisiba, ia ghaze, ia uan azenibar itir zuravari- ba tongira da tuiragh, egh akuaba isi God daning. Egha ia Godin arazir aghuim ko a gifongezir arazim ataghrasi. Egha ia arazir kabar amuasa gavgavigh, egh uaghan arazir maba ataghraghan kogham. Kamaghin amizi ia bar kuvigham!

⁴³ "Ia zurara God ko migeir dipenibar dabirabir danganir aghuariba iniasa bar ifonge. Egha uaghan maketin danganiba me dughiaba ia daningasa, ia bar ifonge. Kamaghin amizi, ia bar ikuvigham.

⁴⁴ "Ia mati matmatiar me gan foghan koghamibar min iti. Eghti gumaziba me gisin daruam. Egh Godin damazimin zueghan kogham. Kamaghin amizi, ia bar kuvigham!"

⁴⁵ Ezi Judan arazibagh fozir gumazir mam a ikara, "Tisa, ni bizir kabav gia, uaghan e gasighasisi."

⁴⁶ Ezi Iesus a ikara, "Ezi ia Judan arazibagh fozir gumaziba, ia gumamaziziba osimtiziba me garizima me da ateran ibura. Ezima ia uari, uan dafaribar men akuragh bizitam aterir puvati. Kamaghin amizi, ia bar kuvigham! ⁴⁷ Ian inazir afeziaba Godin akam inigha izir gumazibav soghezima me ariaghire. Ezi ia me bagha dagjar mozir aghuiba okoregha men aghariba moz-

† (11:34) Israelba kamaghin nighnisi, nin damazimning angazangarim puvatighi, me suam ni akurvazir puvati.

ibagh ariki. Kamaghin amizi ia bar ikuvigham! ⁴⁸ Ezi ia arazir kam gumazibar akakagha ghaze, ian inazir afeziaba amir arazir kam dera. Ezi me Godin akam inigha izir gumazibav soghezi da ariaghire, ezi ia me bagha mozibagh ami. ⁴⁹ Bizir kam bagha, Godin fofozim kamaghin migei, 'Ki me bagh nan akam inigha izir gumaziba koma aposelba amangam, eghti men tarazi, me me misoghtima, me arighiram. Eghtima igharaziba, me arazir kurabar me damuam!' ⁵⁰ Fomira nguazir kam otozir dughiam, Godin akam inigha izir gumaziba, me me misoghezi me ariaghira, ezi arazir kam iza datirighin tu. Kamaghin amizima ia datirighin iti darasi, men ivezim iniam. ⁵¹ Ezi modorozir arazir kam, an Abelin dughiamin tugha iza Sekaraian dughiam. Gumazir kam, Sekaraia, me ofan danganim ko Godin Dipenimin tizimin a misoghezima an areme. Ezi ki ia migei, arazir kurar kabar ivezim gumazir datirighin itiba bativam.

⁵² "Ia Judan arazibagh fozir gumaziba Godin fofozimin tiar akamin kiba inigha ghue. Ia uari aven ghuezir puvati. Egha aven mangamin gumazibar tiar akam apiri." ⁵³ Egha Iesus danganir kam ataghrazima, Judan arazibagh fozir gumaziba koma Farisiba, me akar kurabar a migei. Egha azangsizir aviribar a gami. ⁵⁴ Egha an gari, a bizitam paziva a mikemeghtima, me an suigham.

Farisibar arazir ifavariba bagh gan

(Matyu 10:26-27)

12 Ezi dughiar kam in gumazamizir bar avirim uari akuvaghav ikia uari dikabiri. Ezi Iesus maghira uan suren gumaziba faragha dav gia ghaze, "Ia uari bagh gan. Farisiba mati, yis Bretin aven ghughava a gamizima a bar buiz moghin ian aven mangi ia gasighasigham. Kamaghira ifavarir araziba uaghan bar ia gasighasigham. ² Bizir tizir mongeziba, da azenim giregham. Akar aven itiba, gumaziba dagh fogham. ³ Ezi bizir ia aminir birimin mikemeziba, me aruer angazangarimin da baragham. Ezima bizir tizir ia sighsirir akabar uan kuaribagh arigha dipenir averiabar uariv kemeziba, me dipenibagh isin tuiv dar gun mikimam."

Gumazim Godram atiating

(Matyu 10:28-31)

⁴ Egha Iesus ghua kamaghin migei, "Nan namakaba, ki ia migei, ia gumazir namnar kinibav sozibar atiatingan marki. Egh me gin ua bizitam damighan kogham. ⁵ Ezi, tinarama ia an atiatingam, ki ian akagham. Ia Godin atiating, a ian namnam gasighasighiva, gin ia inigh helin avim mikinamin gavgavim iti. Ezi ki guizbangira ia migei, ia Godin atiating. ⁶ Ezi ia fo, gumazim kuarazir dozir 5 pla 2 toearama dagh ivese. Ezi God men tav bakinighnizir puvati. ⁷ Egha God uaghan ian dapanir ariziba dar pone, egha a bar deraghavira ia gifo. Kamaghin amizima, ia atiatingan marki. Ia kuarazir dozir kabar min itir puvati. Ia Godin damazimin bar ekefe, egha dagh afira."

E Iesusin ziamin aghumsighan kogham

(Matyu 10:32-33 ko 12:32 ko 10:19-20)

⁸ Egha Iesus ghua kamaghin migei, "Ki ia migei, Gumazir manam gumazamizibar damazimin ghaze, a nan anam, eghti Gumazibar Otarim uaghan Godin enselbar damazibar mikim suam, gumazir kam a nan anam. ⁹ Eghti gumazitam gumazamizibar damazimin mikim suam, a nan anav puvati, eghti ki uaghan Godin enselbar damazibar mikim suam, gumazir kam nan anav puvati. ¹⁰ Eghti gumazitam akar kuratam Gumazibar Otarim mikemeghti, God an arazir kurar kam gin amadagham. Eghti gumazitam Godin Duam akar kuratam a mikemeghtima, God an arazir kurar kam, a gin amadaghan kogham. ¹¹ Me ia inigh God ko migeir dipenibar mangam. Egh gavmanin gumazir ekiaba ko gumazir ziaba itibar damazibar mangitima, ia atiatingan marki. Egh suam, ki manmaghin ua bagh ganam, o manmaghin mikimam? ¹² Dughiar kamra Godin Duam ni mikemeghtima ni me mikimam."

Gumazir dagiaba bar avirasemezir onganimin akar isin zuim

¹³ Ezi gumazir mam gumazamizibar torimin ikia kamaghin Iesus migei, "Tisa, nan aveghbuam mikemeghtima a gan afeziam ga bagha taghizir bizitaba na bagh taba tuiragh." ¹⁴ Ezi Iesus a ikara, "Tinara guan osimtizibar kir guan biziba tuiraghasa, na misefe?" ¹⁵ Egha a me migei, "Ia uari bagh ganigh. Biziba bar dagh ifongezir arazir kaba bagh, uari bagh ganigh! Gumazimin dabirabim a bizir avirir a itir kaba saram otozir puvati."

¹⁶ Eghava an akar isin zuir kam in me migei, "Gumazir dagiaba bar avirasemezir mam iti. Egha uan nguazimin dagher aghuir aviriba isi. ¹⁷ Ezi a kamaghin uabi ginighnisi, 'Ki manmaghin damuam? Ki uan daghebar arighamin danganiba puvati.'

¹⁸ "Egha a ghaze, 'Ki kamaghin damuam. Ki uan dagher dipeniba kuarighiva, dipenir ekiabara ingarigham. Egh dipenir ekiaba, ki uan maziaba ko dagheba ko biziba bar dar arigham. ¹⁹ Egh ki uabira uabi mikimam, "Ni dughiar aviriba bagha ua bagha bizir aghuir avirim ariki. Egh ni damiva, wainin dipabar amiva, egh dughiar aghuarim iniva, egh bar akuegh ikiam."'

²⁰ "Ezi God a migia ghaze, 'Ni gumazir onganim. Dimagarir kamra nin ikirimirim ki a inighti, naremegham. Eghti tina ni ua bagh arighizir bizir kabanagh iniam?'

²¹ "Ezi tina ua bagh biziba puv dar pozim mikiniva, egh a Godin damazimningin onganarazibar amuti, bizir kam a bativam."

Nighnizir aviribar amuan marki

(Matyu 6:25-34)

²² Egha Iesus uan suren gumaziba kamaghin me migei, "Kamaghin amizi, ki ia migei, ia pamten uan

ikirimirim ginighnigh, egh kamaghin azangan marki, e dagher manatam ramam, o e dipar manatam ramam? Egh ia pamten uan nivafizibagh nighnigh mikiman marki, e inir manatam uan nivafizim avam? ²³ Gumazimin ikirimirim, a daghebagh afira, ezi gumazimin namnam inibagh afira. ²⁴ Ia kotkotbar gan. Me dagheba opari puvatighava dagh eghuvir puvati, me dagheba arizir dipeniba puvati. Ezi God dagheba dagh anidi! Ezi ian dabirabim bar kuarazibagh afira. ²⁵ Egh ian tav deraghvira ikisi nighnigh kamaghin a ti uan ikirimirim damuti a tong ruaragham? Bar puvati. ²⁶ Ni bizir muziarir kam damuan iburagh, ni tizim bagha biziba bar a dagh nighnizir aviribagh ami?

²⁷ "Ia akimarir aghuaribagh nighnigh. Da manmaghin otifi? Me ingangarir ekiatam gamir puvati. Egha me korotiatam isamizir puvati. Ezi ki ia migei, fomira Atrivim Solomon bizir bar aviriba itima an azuir adiariba bar dera, egha an korotiatam akimarir kabarmin otozir puvati. ²⁸ E fo, graziba pura biziba, da iti, gurumin gumazitam da akoreghiva da isiva avitam mikinigham. Grazir kinir kabanagh God adiariba me gazui. Ia bizir kam gifogh, God uaghan adiariba ia daningam. Ia gumazamizir nighnizir gavgavir muziarim itiba! ²⁹ Egh ian nighnizim dagheba ko dipabara ikian marki. Egh ia pamtem dagh nighnighan marki. ³⁰ Nguazir kamim gumaziba bizir kaba puv dagh nighnisi. Ezi ian Afeziam fo, ia da iniam. ³¹ Eghti ia faragh God atightima, a ian Atrivimin ikitima, ia an gin mangi. Eghti, a bizir kaba ia daningam."

Bizir aghuiba akumakuir arazim

(Matyu 6:19-21)

³² Egha Iesus ghua kamaghin migei, "Ia sipsipin bizir muziarim, ian Afeziam ia damighti, ia Atrivimin otivasa a bar akonge. Kamaghin ia atiatingan marki. ³³ Ia uan biziba amangiva dagiaba inigh, egh gumazir onganarazibar aning. Egh uari bagh dagiaba azuir mitariba inigh dar arightima da dighorighiran kogham. Ian bizir aghuir Godin Nguibamin itiba, da givaghan kogham. Godin nguibamin okimakiar gumaziba roghira izan kogham, eghti barareba dagh asighasighan kogham. ³⁴ Danganir manam nin bizir aghuiba iti, danganir kam nin navir averiamin aven itir ifongiam, a uaghan ikiam."

Dakuan marki, ia uari bagh gan

(Matyu 24:42-44)

³⁵ Egha Iesus ghua kamaghin migei, "Ia ingaramin korotiabar aghuighiva otivamin bizim bagh ganiva uan lamba ateghtima da isi, mamaghira iki. ³⁶ Egh mati gumazim uan otarim amir ikizir isam bagha ghugha uamategh izasa, me a mizuai. Eghti a uamategh izi tiam gafughti me zuamiram a bagh tiam kuigham. ³⁷ Ingarir gumazir kabar gumazir aruam uamategh izi men ganti, me a mizua gari. Kamaghin me bar akuegham. Ki guizbangira ia migei, a dagheba, me daningsi, uabin kurukegham. Egh me mikemeghti, me dakozim dapiaghti a izi dagheba me daningam. ³⁸ Egh men gumazir

aruam dimagarir arizim, o aminim titim a uamategh izi men ganti me a bagh gan mizuam ikiti, kamaghin me bar akuegham. ³⁹ Ia arazir kam ginighnigh. Gumazir manam, okimakiar gumaziba dimagarimin izava an dipenim akarasava amima, a men dughiam gifogha, egha men arafa. Egha me ataghizi me an dipenim akarizir puvati. ⁴⁰ Kamaghira, ia uaghan aravagh iki gan. Guizbangira, dughiar ia Gumazibar Otarim mizuaman koghamim, a dughiar kamram otogham."

Ingangarir gumazir aghuim ko kuramin akar isin zuim

(Matyu 24:45-51)

⁴¹ Ezi Pita Iesusin azara, "Ekiam, ni akar isin zuir kamin erara migei, o e bar moghira?" ⁴² Ezi Ekiam an akam ikara, "Ingangarir gumazir manamra nighnizir aghuiba ikia deravira uan ingangarim gami? An gumazir ekiam a damuti, a ingangarir gumazir igharazibar ganam. Egh dughiar an gumazir ekiam ifongezimin, a dagheba isi ingangarir gumazibar aningam. ⁴³ Ingangarir gumazir kam ingara itima, an gumazir ekiam izava a batogha an ingangarir kamin garima, gumazir kamin navir averiam bar an dera. ⁴⁴ Ezi ki guizbangira ia migei, ingangarir gumazir kamin ekiam a damightima, an an ingangarir gumazir mabar ekiamin ikiva an biziba bar dar ganam. ⁴⁵ Egh ingangarir gumazibar dapanim uabira uabi mikimam, 'Nan gumazir ekiam dughiar ruarimin ikegh izam.' Egh a dikavigh ingangarir gumaziba ko ingangarir amizibav soghiva, damiva, wainin dipabar amiva dapanim onganigham. ⁴⁶ Eghti an ekiam, dughiar an ingangarir gumazim a bagha garir puvatizimin, an otogham. A dughiar a fozir puvatizimin uamategham. Eghtima an ekiam bar anerghorarighiva a inighiva gumazir God gifozir puvatiziba ko anetigham.

⁴⁷ "Ingangarir gumazibar dapanim fo, an ekiam bizir tizim damuasava a mikeme, ezima an a gamizir puvati. Eghti an ekiam dughiar aviribar a ifozoregham. ⁴⁸ Eghti ingangarir gumazim an ekiam ifongezir arazibagh fozir puvatighiva, egh a uabi misoghamin arazibar amuti, an ekiam dughiar aviribar a ifozoreghan kogham. Tina bar bizir aviriba ini, a ua bizir aviriba God daningam. Ezima tina God bizir aviriba an dafarim gariki, God uam a dam aviriba inisiva an azangsigham."

Iesus gumazamiziba abighasa ize

(Matyu 10:34-36)

⁴⁹ Egha Iesus migia ghua kamaghin migei, "Ki nguazim avim a darighasa izi. Ezi avim datirighira isiasa ki ifonge. ⁵⁰ Ki tighar rurir mam a iniam. A mati dipam gumazim avarazi moghin, osimtiziba na bativam. Ezi ki a inizir puvati. Kamaghin ki bar oseme, mangi dughiar kam otogham! ⁵¹ Ni ghaze, ki navir amirizim inigha nguazir kamin izi? puvati, ki ia migei, ki gumazamiziba abighasa ize. ⁵² Datirighin tugh mangi 5 plan amuiroghboriba dipenir tamin ikiv uari tuiragham, 3 pla pumuningin apanimin ikiam, eghti, pumuning 3 plan apanimin ikiam. ⁵³ Me uari tuiragham, afeziam

uan otarimîn apanimîn ikiam, eghtî otarim uan afezi-amin apanimîn ikiam. Amebam uan guivimîn apanimîn ikiam, eghtî guivim uan amebamîn apanimîn ikiam. Otarimîn amuim uan pamîn amebamîn apanimîn ikiam, eghtî, otarimîn amebam uan otarimîn amuimîn apanimîn ikiam.”

Iesus dughiar otivamibar gun mîgei

(Matyu 16:2-3)

⁵⁴ Egha Iesus gumazamizir aviribav gei, “Ia ganti, ghuariam aruem magiramin amadagham anangtîma, ia zuamîra suam, ‘Amozim izam,’ eghtîma a izam. ⁵⁵ Egh Sainain aminim vangtî, ia suam, aruem gan bar puvîra isiam. Eghtî an otogham. ⁵⁶ Ifavarir gumaziba! Ia overiam ko nguazimîn otivamin bizibar gun mîkî-masa fo. Manmaghin amizî, ia datîrighîn otivamin bizibagh fozir puvatî?”

Nî gumazir nî isî kot daraghasa migeim ko akabar kirigh

(Matyu 5:25-26)

⁵⁷ Egha Iesus migîa ghua kamaghîn mîgei, “Ezî ia uari uarir azangsighan aghua, bizir tizim a dera. ⁵⁸ Egh nîn apanim nî inigh mejistretbar damazimîn mangitîma, nî a ko osîmtizir kam akîrsî tuavimîn a mîkim ganigh. Puvatîghtîma, a nî inigh jasin damazimîn mangam. Eghtî jas nî inigh polisîn dafarim datîghtîma polis nî isî kal-abuziam datîgham. ⁵⁹ Kî nî mîgei, nî azenim girighan kogham, kamaghîra ikî mangî nî ivezim bar anetîgh azenim giram.”

Gumaziba navibagh iraghan kogh arimighregham

13 Ezî dughiar kamîn gumazir maba ikiava Galilin gumazibar gun Iesus mîgei, Pailatin midorozir gumaziba me misoghezîma men ghuziba God bagha tuer asizibar ghuziba sara verevere. ² Ezî Iesus men akam ikara, “Galilin gumazir kaba kamaghîn ariaghîre. Kamaghîn amizîma ia ghaze men arazir kuraba Galilin gumazir igharaziba bar men arazir kurabagh afira? ³ Ezî kî guizbangîra ia mîgei, bar puvatî! Egh ia navibagh iraghan koghîva, ia uaghan bar arimighregham. ⁴ Egh ia uaghan bizir kam ginîghnigh, 18 plan gumazir Siloamin dagîar dipenim dipirigha me misoghezîma me ariaghîre. Ezî ia ghaze, men arazir kuraba bar Jerusalem itir gumaziba men arazir kurabagh afira? ⁵ Ezî kî guizbangîra ia mîgei, bar puvatî. Ezî ia navibagh iraghan koghîva, ia uaghan bar arimighregham.” ⁶ Ezî Iesus akar isin zuir kamîn me mîgei, “Gumazir mam temer figh uan wainin azenimîn anekaragha egha ghuava oviziba bagha an gara tamin apizir puvatî. ⁷ Egha a wainin azenimîn garir gumazim kamaghîn a mîgei, ‘Kî 3 plan azenibar arua izava fighîn oviziba bagha garava avenge, da bar puvatî. An okegh! Manmagh sua a puram aghui?’ ⁸ “Ezîma a kamaghîn a mîgei, ‘Ekiam aneteghtîma, an azenir tam uam an ikitîma, kî an povimîn nguaziba a darîghtîma a dagher aghuiba iniam. ⁹ An azenir mu-

namîn beghtî, deragham. Puvatîghtîma nî na mîke-meghtîma kî an okegham.”

Iesus amizir akîrir kuram akîrizî, a ua dera

¹⁰ Egha Iesus Sabatin dughiamîn God ko mîgeir dipenir mamîn sure gami. ¹¹ Ezîma amizir mam 18 plan azenimîn duar kuram an akîragharim gamizîma an aviraghavîra ikiava bar uabî aminava avenge.

¹² Ezî Iesus an apîghava an diazîma an ada zuîma, a kamaghîn a mîgei, “Amizim, nîn arimariam nî atakî.”

¹³ Egha uan dafarimning a gisîn atizîma, a zuamîra uabî aminegha tugha, Godîn ziam fe.

¹⁴ Iesus Sabatin amizim akîrizîma a dera, ezî bizir kam bagha God ko mîgeir dipenimîn garir gumazim atarava, egha a kamaghîn gumazamizibav gei, “Ingan-garir dughiar 6 pla iti, egh ia dughiar kabar izitîma, a ian arimariaba akîram. Egh Sabatin dughiamîn ia izan markî.”

¹⁵ Ezî Ekiam an akam ikara, “Ia uarira uari gifarir gumaziba! Ian tav Sabatin dughiamîn uan bulmakau o donkî firigha a inigha ghua dipatam a ganîdir puvatî?”

¹⁶ Kamaghîn amizî, amizir kam an Abrahamîn ovavim, Satan 18 plan azenir kabar a ike. Ezî kamaghîn amizîma kî Sabatin dughiamîn a firighî a deragham.”

¹⁷ Egha a kamaghîn mikemezîma, an apaniba bar moghîra aghumsîki. Ezîma gumaziba ko amiziba an amizir bizir aghuubar gara bar akonge.

Mastetin ovizir akar isin zuim

(Matyu 13:31-32 ko Mak 4:30-32)

¹⁸ Egha Iesus gumazamizibar azara, “God Bizibagh Ativamin Dughiam manmaghin gari? Ezî kî akar isin zuir manamin a mikimam? ¹⁹ A mastetin ovizim min-gari. Ezî gumazim a inigha uan azenimîn an ekarazîma, an aghua ghuava temem gava. Ezîma kuaraziba an aguabar mîkonibagh ami.”

Yisin akar isin zuim

(Matyu 13:33)

²⁰ Eghava Iesus ua gumazamizibar azara, “Kî bizir manatamin God Bizibagh Ativamin Dughiamîn akar isin zuim mikimam? ²¹ A yisin min ami. Amizir mam yisin muziarir mam inigha, flauan dramîn ekiamîn itim inigha, aning verevere. Ezî flauan kam gin bar bui.”

Tiar akar asuvîrizim

(Matyu 7:13-14 ko 7:21-23)

²² Egha Iesus Jerusalemîn ghuava nguibar ekiaba ko dozibar bar gumazamizibar sure gamua zui. ²³ Ezî mav an azara, “Ekiam, God gumazamizir vabara ua me iniam, o?”

²⁴ Ezîma a kamaghîn me mîgei, “Kî ia mîgei, aviriba tiar akar asuvîrizir kamîn aven mangîva avegham. Ezî kamaghîn amizîma ia gavgavigh tiar akar asuvîrizir kamîn dirighîva aven mangî. ²⁵ Eghtî dipenimîn ghuavim dikavigh tiam asaraghtîma. Ia azenan ikiva tiam misogh dimîva avegh suam, ‘Ekiam, e bagh tiam

kuigh.' Eghtima a kamaghin ian akam ikaragham, 'Ki ia gifozir puvati. Ia managh izava otifi?'

²⁶ "Eghti ia kamaghin mikimam, 'E ni ko dagheba ko dipaba ame. Ezima ni tuavibar en sure gami.'

²⁷ "Eghti a kamaghin ian akam ikaragham, 'Ki ia gifozir puvati. Ia managh izava otifi. Na gitagh, ia arazir kurabagh amiba!'

²⁸ "Egh ia, Abraham ko Aisak ko Jekop ko Godin akam inigha izir gumaziba me God Bizibagh Ativamin Dughiamin aven ikitima ia men gan ikiam. Egh ia azenan iki-va bizir kam bagh aziva atariba kuskugham. ²⁹ Egh gumazamizir aviriba nguazimin mikebaba bar dar ikegh iziva God Bizibagh Ativamin Dughiamin isam bagh uan danganiba iniam. ³⁰ Ia oragh, gin itir gumaziba me faragham, eghti gumazir faraziba me gin ikiam."

Iesus Jerusalemin apangkufi

(Matyu 23:37-39)

³¹ Ezi dughiar kamra Farisin maba Iesus bagha iza kamaghin a migei, "Herot ni misoghasa. Kamaghin amizima ni nguibar kam ategh igharagh mangi."

³² Ezi Iesus men akam ikara, "Mangi afiar ifarir mam mikemegh, 'Ni oragh, ki datirighin ko gurumizaraghan duar kuraba batoghiva egh gumazibar arimariaba akiram. Egh ki zuerimin uan ingangarim a givam.' ³³ Ezi ki ia migei, Godin akam inigha izir gumazitam Jerusalemin azenan aremeghan kogham. Ezi ki datirighin ko gurumizaraghan ko zuerimin mangvira ikiam."

³⁴ Egha Iesus migia ghua ghaze, "Oio, ia Jerusalemin adarazi, ki ian apangkufi! Ia Godin akam inigha izir gumaziba misozi me ariaghiri, egha God ia bagha amadir gumaziba, ia dagiaba isa, me ginivi, me ariaghiri. Dughiar aviribar ki ian boriba akuv me mughasa, mati tuarir amebam uan avizimingin nguziba avarazi moghin, ki ia damuasa ifonge. Ezi ia na bagh izan aghua. ³⁵ Ia oragh! Ian nguibam, God anetaki. Ezi ki guizbangira ia migei, ia ua nan ganan kogham kamaghira iki mangi dughiar ia suam, 'God uan ziamin gumazir kam anemada! God deragh a damu!'"

Iesus mikarzim buizir gumazim gamizi a ua dera

14 Sabatin mam Iesus ghua Farisibar gumazir ekiamin dipenimin api. Ezima dughiar kam gumazamiziba bar deraviram an gari. ² Ezima an guamin gumazir mikarzim buizir mam iti. ³ Ezi Iesus Farisiba ko Judan arazibagh fozir gumaziba men azara, "Moses osirizir araziba, da Sabatin gumazamizibar arimariaba ghuamaghasa amamangatizi, o puvati?" ⁴ Ezi me nimira itima a gumazimin suiragha a gamizima a dera. Egha anemadazi a ghu. ⁵ Ezi a men azara, "Ian tavin otaritam o bulmakaun tam Sabatin dughiam mozirpamin a girightima, eghti ni zuamira a gekuigham, o puvatigham?" ⁶ Ezi me mikimamin akabagh asa.

Iesus ghaze, ia uarira uari fan marki

⁷ Dughiar kam Iesus gari, gumazir gighamiziba me dabirabir danganir ekiaba dagher dakozimin da isi. Ezi Iesus akar isin zuir kam in me migei, ⁸ "Gumazitam amuir ikizimin isam bagh diaghti, ni mangi dabirabir danganir ekiar faragha itim dapian marki. Me, gumazir ziar ekiar nin ziam gafirazim, a bagha a ginaba. ⁹ Eghti, isar ghuavir virara guan diazim izi kamaghin ni mikimam, 'Ni uan misiam gumazir kam daningigh.' Eghti ni bar aghumsighiva, danganir bar gin itim inigham.

¹⁰ Kamaghin dughiar me nin diazim, ni danganir apengan itim inigh, eghti isar ghuavim izi suam, 'Roroam, danganir aghuir pin itimin mangi.' Eghti ni ziar aghuarim ni ko itir darazir tongin a iniam. ¹¹ Te uarira uan ziaba fe, God me abiraghti, me apengan ikiam. Eghti te apengan iti, God me feghti me ziar ekiaba iniam."

Godin ikarvazim o gumazimin?

¹² Egha Iesus ua isar ghuavim migei, "Ni isam damuva, egh uan roroaba, aveghbuaba, o anababa, o nin namakar biziba bar avirasemeziba, me diaghan marki. Ni men diaghti, me uamategh nin diaghtima, kamaghin ni uan ikarvazim uamategh a inigham. ¹³ Ezi ni isam damuamin dughiam, ni onganarazibagh amiba, soroghafariba ikuviziba, suer kurar aruir puvatiziba, ko damazir kurabar diagh. ¹⁴ Eghti God arazir aghuim ni damigham. Gumazir kaba nin dagheba ikaraghan kogham. Kamaghin amizim, ni uan ikarvazim dughiar gumazir Godin damazimin deraziba ua dikavamin dughiamin a iniam."

Isar ekiamin akar isin zuim

(Matyu 22:1-10)

¹⁵ Egha Iesus ko dakozimin itir gumaziba men mav Iesusin akaba baregha, kamaghin Iesusin migei, "Gumazir God Bizibagh Ativamin Dughiamin isar ekiam ramamim, a bar akongegham." ¹⁶ Ezi Iesus a ikara, "Dughiar mam gumazir mam isar ekiam bagh bizibar akirava gumazir avirimin dia. ¹⁷ Isam azuir dughiamin isar ghuavim a gighamiziba bagha uan ingangarir gumazim me mikimasa anemaga ghaze, 'E biziba bar dar akirigha gifa, kamaghin amizima ia izi.'

¹⁸ "Ezima me bar moghira mangan aghuaghava uan dimdiam ava migirigiar ifavaribagh ami. Egha farazim kamaghin migei, 'Ki datirighira nguazim givese, egh mangiva an ganasa. Noka, ki izan kogham.' ¹⁹ Ezi igharazim ghaze, 'Ki 10 plan bulmakaubagh ivese, egha ki da ingangarim gatigha dar ganasa zui. Noka, ki izan kogham. Ga uaning, ni nan gun isar ghuavim mikemegh.' ²⁰ Ezi kamaghira gumazir mikezim a migei, 'Ki amuim ini, kamaghin amizi ki izan kogham.'

²¹ "Ezi ingangarir gumazim uamategha izava akar kabar gun uan ekiam mikeme. Ezi isar ghuavim atara kamaghin migei, 'Ni zuamira azenan mangiva nguibar ekiamin itir tuavir ekiaba ko afeghtiabar mangiva on-

ganarazibagh amiba, ko soroghafariba ikuviziba, ko damazir kuraba, ko suer kurar aruir puvatiziba, me inigh izi.²² Ezi ingangarir gumazim kamaghin a migei, 'Ekiam, ni mikemezir moghin ki amigha gifa, ezi danganir maba ikiavira iti.'²³ Ezi isar ghuavim uan ingangarir gumazim kamaghin a migei, 'Ni mangi bar tuavir ekiaba ko tuavir dozibar itiba bar me mikimti, me izi, eghti nan dipenim izivaka.²⁴ Ezi, ki ni migei, gumazir ki faragha diaziba men tav isar kamin dagher tam rameghan kogham.'"

Faragh deravira nighnighiva Iesusin gin mangi (Matyu 10:37-38)

²⁵ Ezi gumazir bizir dafam Iesus koma arui. Ezi a ragha men gara kamaghin migei,²⁶ "Tina na bagh iziva, egha uan afeziam ko amebam, o amuim ko boriba, o aveghbuaba, o amezamebaba ko buaramiziba bar men aghuaghiva, egha uaghan uan ikirimirim ateghan koghiva, egh nan suren gumazimin otoghan kogham.²⁷ Eghiva tina uan ter ighuvim a gupugh, egh nan gin izan koghiva, nan suren gumazimin otoghan kogham.
†

²⁸ "Ian tina dipenir ekiamin ingarasa, a ti faragh daperagh nighnighiva, egh suam, ki dagiaba manmaghira dipenir kam a givagham?²⁹ Egh ian tina dipenir ekiamin ingarsi, faragh daperagh nighnigh suam, 'Ki dagiaba manmaghira dipenir kam a givagham?' Puvatightima, a ghuriamra damighiva, egh anegivaghan koghtima, me bar an ganiva dibovir migirigiabar a damu, suam, 'Gumazir kam dipenimin ingara bar anegivazir puvati.'

³¹ "O, ki kamaghin mikim suam, atrivir mam atrivir igharazim ko midorozir ekiam damuasa. A ti faragh daperagh uabira uabin azangsigh suam, 'Ki ti 10 tausen gumaziba ko mangi, na bagha izir atrivimin 20 tausen gumaziba gafiragham, o puvatigham?'³² A misoghan buraghiva, egh atrivim saghuiamira ikitima, an abuir gumaziba mangi suam, midorozim marki.³³ Ezi kamaghira, ian tina bizir a itiba bar moghira a da ateghan koghiva, egh nan suren gumazimin otoghan kogham."

Amangsizir kuramin akar isin zuim (Matyu 5:13 ko Mak 9:50)

³⁴ Egha Iesus ghua kamaghin migei, "Amangsizim a dera, egh a uan singtizim ategh egh manmaghin ua uan singtizim inigham?³⁵ An obarir nguazim ko bulmakaubar buariba uaghan dar akuraghan kogham. Kamaghin amizi, me a makuni. Tina kuarimning iti, an oragh."

Sipsipin ovengezimin akar isin zuim (Matyu 18:12-14)

15 Ezi arazir kurabagh amir gumaziba ko dagiaba isir gumaziba, me Iesus baraghasa anakuvagha iti.² Ezi Farisiba ko Judan arazibagh fofozir gumaziba

† (14:27) Ni akar Matyu 10:38in itimin gan.

an atara a migia ghaze, "Gumazir kam gumazir arazir kurabagh amiba ko migia me koma api."³ Ezi Iesus akar isin zuir kamin me migei,⁴ "Ian tav 100 pla sipsipiba ikiti tam oveghtima, a 99 pla ateghti da puram azenan iki damiti, eghti a mangi ovengezim buri mangi, an apighivira givagham?⁵ Egh anan apighiva bar akuegh a isi uan dipizim datigh a gisaghpugh ngun mangam. Egh a uan namakaba ko an boroghin itir darazir diagh me akuvagh, egh kamaghin mikimam, 'Ki uan sipsipin ovengezim uam an api! Ia izi. E a givarvaram.'⁷ Ki ia migei, kamaghira enselba gumazir kuram bagha agoir agorogem bar 99 plan derazir gumazir kabagh afiragham. Gumazir kuram a navim girazi ezi 99 pla gumaziba me ghaze me dera egha navibagh irazir puvati."

Dagiar ovengezimin akar isin zuim

⁸ Egha Iesus migia ghua kamaghin migei, "Egh amizitam 10 pla wan Kina ikiti, tam oveghtima, a manmaghin damuam? A lam daborogh, egh dipenim aviva a buri mangi, an apighivira givagham.⁹ Egh an apigh, egh uan namakaba ko an boroghin itir darazir diagh me akuvagh kamaghin me mikimam, 'Ki uan ovengezir wan Kina batogha gifa. Ia na ko e a givarvaram.'"¹⁰ Egha Iesus ghua kamaghin migei, "Ki ia migei, gumazir arazir kurabagh amitam navim giraghti, ia nguazimin a givarvara akongezi moghin Godin enselba Godin Nguibamin a givarvaram."

Afeziar otarir pumuning itimin akar isin zuim

¹¹ Egha Iesus migia ghua kamaghin migei, "Gumazir mam otarir pumuning iti.¹² Ezi dozim kamaghin uan afeziam migei, 'Afeziam, ni ga bagha tuirazir biziba nananaba na daningigh.' Ezi aningin afeziam uan biziba aning bagha da tuiara.

¹³ "Ezi a mong gin uan biziba akuvagha da inigha saghon itir nguibar mam in ghu. Egha nguibar kamin ikiava pura tintinimin arazir kurabagh amima, an dagiaba bar gifa.¹⁴ Ezi an dagiaba bar givazima, ezi nguibar a itir kam dagheba puvatizir dughiam oto. Ezi a ua bizitam itir puvati.¹⁵ Kamaghin amizi, a ghua nguibar kamin itir gumazir mam in ingarasa a bato. Ezi a anemadazi a ghua an dabar gara dar akuagh api.¹⁶ Ezi gumazitam daghetam a ganingizi puvati. Kamaghin amizi, a dabar gari da nguezibar miseviba api. Ezi a uaghan tabar amasa bar ifonge.

¹⁷ "Ezi datirighin nighnizir aghuarim an izima, a kamaghin migei, 'Nan afeziamin ingangarir gumaziba dagher aviriba iti. Ezi ki kagh mitiriam bangin aremegham.¹⁸ Ki ti uamategh uan afeziam bagh mangi kamaghin a mikimam, 'Afeziam, ki arazir kuramin God ko ni gami.¹⁹ Ki datirighin gumazir aghuim puvati. Eghti ni borim na darighan marki. Ni na ateghti ki pura nin ingangarir gumazimin min ikiam.'"²⁰ Egha a dikavigha uan afeziam bagha zui.

"Ezi a saghon izavira itima, an afeziam an apigha bar an apangkufi. Egha an a bagha ivegha ghua uan agharimningin a muigha an tori.

²¹ "Ezi an otarim kamaghin a migei, 'Ki arazir kuram God ko ni gami. Ki ua gumazir aghuim puvati, ni borim na darighan marki.' ²² Ezi an afeziam kamaghin uan ingangarir gumazibav gei, 'Ia zuamira! Korotiar bar aghuir ruarim inigh iziva a darugh. Egh ring an da farim darugh, egh dagarir asuaba a daghuigh! ²³ Nan borim ovegha ua iti. Egha ovegezi e uam an api. Kamaghin ami, ia mangi bulmakaun nguzir mikarzim sara itim a inigh iziva a misuegh e anemiva a givarvaram.' Egha me a givarvara isam gami.

²⁵ "Ezi dughiar kamir otarir ekiam azenibar ikegha izi. A dipenimin boroghin iza orazi, me ighiabagh amua izi ighiam gami. ²⁶ Ezi a uan afeziamin ingangarir gumazir mamir diagha an azara, 'Marazi tizim gami?' ²⁷ Ezi a an akam ikara, 'Nin dozim uamategha ize. An aremezi puvatigha deravira ikiava uamatenge. Kamaghin, nin afeziam a bagha bulmakaun nguzir mikarzim sara itim misoke.'

²⁸ "Ezi an otarir ekiam atarava dipenimin aven mangan aghua. Ezi an afeziam azenan ghua aven mangasa a gakaghoravira iti. ²⁹ Ezi a uan afeziamin akam ikara, 'Ni gan! Ki azenir kabar ki pura ingangarir gumazir kinimin ikia pura nin ingara, egha nin akaba batozir puvati. Ezi ni bar dughiatamin ki uan namakaba ko iki bar akueghasa ni memen nguzitam na ganingizi puvati. ³⁰ Ezi nin otarir kam arazir kurabagh amua amiziba ko ikia uan dagiaba a givagha izezi, ni bulmakaun nguzir mikarzim sara itim a bagha a misoke!' ³¹ Ezi afeziam kamaghin a migei, 'Nan otarim, ni zurara na ko iti. Ezi nan biziba da nin biziba. ³² Nin dozim ovegha ua dikafi. Egha an ovegezi e uam an api. Kamaghin amizi, e a bagh isam gamuava ivarvari.'"

Gumazir fofozir aghuim ikiava nighnizir aghuaribagh amimin akar isin zuim

16 Egha Iesus kamaghin uan suren gumazibav gei, "Dughiar mamir dagiaba bar avirasemezir gumazir mam, an ingangarir gumazibar dapanim iti. An ingangarir gumaziba a migia ghaze, 'Nin gumazir dapanim nin dagiaba pura da makuri.' ² Ezima an an diazima an aven ghuzima an an azangsis, 'Ni bizir tizim gamizima ki ni baraki? Ni uan ingangarimin aven ni amizir bizibar gun migeir akinafarim na daningigh. Ezi bizir kam bagh ni ua gumazir dapanimin ikian kogham.'

³ "Ezima gumazibar dapanim uabira uabi migei, 'Nan gumazir ekiam, nan ingangarimin na givazima, ki manmaghin damuam? Egha ki nguazim gikuamin gavaviba puvatigha, biziba bagh azangsihan aghumsiki. ⁴ Ezi ki fo, ki manmaghin damuam, nan gumazir ekiam ingangarimin na givaghtima, gumaziba na mikimtima ki men dipenibar mangam.'

⁵ "A fo, gumazir maba pura gumazir ekiamin biziba da ini, me tighar an biziba ua da ikarvagh. Eghava a gumazir kaba vaghvagha men deima me aven zui.

Eghava a faragha zuimin azara, 'Ni manmaghin nan gumazir ekiam da biziba ini?' ⁶ Ezima a kamaghin migia ghaze, 'Ki 800 pla dram wel ini.' Ezima gumazir dapanim kamaghin a migia ghaze, 'Ni uan akinafarim inigh zuamira daperagh 400in an osirigh.' ⁷ Ezima a ua mavin azara, 'Ezi ni manmaghin nan gumazir ekiam da biziba ini?' Ezima a ghaze, '100 bek plaua.' Ezima a kamaghin a migei, 'Ni uan akinafarim inighiva 80 osirigh.'

⁸ "Nguazir kamir gumaziba me amir ingangariba me bar dagh fo. Egha angazangarimin itir gumaziba bar me gafira. Ezi kamaghin gumazir ekiam gumazir dapanim amizir arazim gifogha, egha gumazir dapanir kurar kamir ziam fe. A gumazir nighnizir aghuim itimin arazim gami.

⁹ "Ki ia migei, ia nguazir kamir dagiar kuram gumazibar akuravegh me namakabar amu. Eghti dughiar da givamim otoghtima, God ni inightima ni mangi iki manmaghira ikiamin nguibamin mangam.

¹⁰ "Egh tina bizir doziba deraghavira dar gari, a uaghan bizir ekiaba deraghvira dar ganam. Egh tina deraghavira bizir dozibar garir puvati, a uaghan bizir ekiaba deraghvira dar ganam kogham. ¹¹ Egh ia nguazir kamir dagiar kuram deragh an ganam koghtima, tina guizbangin biziba ia daningtima ia dar ganam? ¹² Egh ia gumazir igharazimin biziba deraghvira dar ganam koghtima, tina ian biziba ia daningam?

¹³ "Ingangarir gumazitam ingangarir gumazir ekiar pumuning bagh ingaran kogham. A tavir aghuagh egh tav gifuegham, o a tav baghvira iki egh tav akirim a gasaragham. Ia uaghara God ko dagiaba bagh ingaran kogham."

Farisin dagiaba bagha bar ifongeziba

(Matyu 5:31-32 ko 19:9 ko Mak 10:11-12)

¹⁴ Ezi Farisin dagiaba bagha bar ikuviziba bizir kaba baregha Iesusin garav minbaba sighsiravira iti. ¹⁵ Ezima a kamaghin me migei, "Ia gumazamizibar damazibar bizibagh amua ghaze ia dera. Ezi God ian nighnizibagh fo. Ezi bizir gumazamiziba gari men damazibar bar deraziba, da Godin damazimin bar ikufi."

¹⁶ Egha Iesus ghua kamaghin migei, "Moses Osirizir Araziba koma Godin akam inigha izir gumazibar akam akura mamaghira ikia ghua Jonin dughiamin tu. Ezi dughiar kamir, Jon God Bizibagh Ativamin Dughiamin akar aghuim kuri. Ezi gumaziba ko amiziba bar moghira dughiar kamir aven mangasa uari ghasaghasagha uari munakuri. ¹⁷ Nguazim koma overiam givagham. Eghti God osizirir arazibar akar otevitam, miseveghirighan kogham.

¹⁸ "Ezi ni gumazir manam uan amuim ategha amizir igharazimin ikiva mati, ni amizir munamin mikarzim okeme. Ezi ni gumazir manam ni amizir me ikegha taghizimin iti, ni uaghan amizimin mikarzim okeme."

Gumazir dagiaba avirasemezim ko Lasarus

¹⁹ Egha Iesus miġia ghua kamaghin miġei, "Dughiar mam, gumazir dagiaba avirasemezir mam iti. Egha a korotiar bar aghuir aghevim arugha dagher aghuiba ikia zurara isabagh amua da apa mamaghira iti. ²⁰ Ezi ma an tiar akamin, gumazir puv biziba bagha azangsizir mam, duaba bar a gizivazima a irighav iti, an ziam Lasarus. ²¹ Egh gumazir dagiaba avirasemezir kamin dagher otevilla dakozimin apengan suaghiriba, a dar amasa gara iti. Ezima a fiaba uaghan izava an duaba ozisi.

²² "Ezi gumazir puv biziba bagha azangsizim aremeghamin dughiam otozima, an areme. Ezima enselba a inigha ghua Abrahamin min aneti. Ezima gumazir dagiaba avirasemezim uaghan aremezima me anefa.

²³ Ezi a helin ikia mizazir kuram isi. Egha a kogha pin garava Abrahamin garima, a bar saghon itima Lasarus an min iti. ²⁴ Egha an Abrahamin dei, 'Afeziam Abraham, nan apangkufigh. Ki mizazim isava avimin iti. Ezi bizir kam bagh Lasarus amadaghtima, a uan dafarir puzim dipam darugh nan mizem orangigh.'

²⁵ "Ezima Abraham an dimdiam ikara, 'Otarim, ni bizir kam giniri, ni angamra itir dughiamin, ni bizir aghuiba iti. Ezi Lasarus bizir kuraba iti. Ezima a datirighin kagh deraghavira itima ni mizazir kuram isi. ²⁶ Ezi ua bizir mam, ga ko no en tizimin ruzir konim e abiki. Ezi te kagh ikegh ni bagh mangisi iburagham, o tina magh ikegh kagh izisi iburagham.'

²⁷ "Ezi dagiaba avirasemezir gumazim Abrahamin akam pamtemin a ikara, 'Ki aveghbuar 5 pla iti. Kamaghin amizi, Afeziam, ki pamtemin nin azangsisi, Lasarus amadaghtima a nan afeziamin dipenimin mangi. Egh me mikemeghti, me ki itir nguibar mizaziba isir kamin izan marki.'

²⁹ "Ezima Abraham an akam ikara, 'Me Moses koma Godin akam inigha izir gumazibar osiziriba men iti. Ezi me men akaba baragh.'

³⁰ "Ezima an Abraham miġei, 'Puvati, Afeziam. Gumazir ovengezitam ua dikavigh me bagh mangitima, me navibagh iragham.'

³¹ "Ezima Abraham kamaghin a miġei, 'Me Moses koma Godin akam inigha izir gumazibar akaba baragham koghtima, tav aremegh ua dikavigh izi, me mikimtima, me nighnizir gavgavimin an akabar ikian kogham.'"

Arazir kuraba, nighnizir gavgavim gasighasisi

(Matyu 18:6-7 ko 18:21-22 ko Mak 9:42)

17 Egha Iesus kamaghin uan suren gumazibav gei, "Bizir gumazamizibagh amima me arazir kurabagh amiba. da guizbangira izam. Ezi gumazir dagh ami da otivim, a bar kuvigham. ² A ikiva borir katam arazir kuratam an akagham, kamaghin ia a inighiva dagiam an firim ikeghiva a isi ongarim mikinighti, an aremeghti, kamaghin deragham. ³ Kamaghin amizima ia deravira uari bagh gan.

"Eghiva nin aveghbuam arazir kuratam damightima, ni pamtem a mikim suam, ni da atakigh. Eghti a navim

giraghtima, ni an arazir kuraba gin amada. ⁴ Eghiva a 7 plan dughiar arazir kurabar ni damighiva, egh 7 plan dughiar uamategh ni bagh izi kamaghin mikimam, 'Ki navim gira,' ni an arazir kuraba da gin amadagh."

Iesus nighnizir gavgavimin arazim miġei

⁵ Ezi aposelba kamaghin Iesus miġei, "Ni en nighnizir gavgavim damightima an ekefegh!" ⁶ Ezima a kamaghin me miġei, "Egh ian nighnizir gavgavim suvigh zuravarim mastetin ovizitimin min ikitima, ia temer kam mikim suam, 'Ni uabi asighiva egh biba sara mangiva ongarimin uabi ekaragh,' eghti a ian akam baragham." †

Iesus ingangarir gumazimin arazim miġei

⁷ Egha Iesus miġia ghua kamaghin miġei, "Ian tav ingangarir gumazitam an azenimin ingari o sipsipbar gari. Ingangarir gumazim azenibar ikegh izitima, eghti a suam, ni izi daperagh dami? Puvati. Ia kamaghin miġeir puvati. ⁸ Gumazir dapanim kamaghin mikimam, ni na bagh dagheba isamigh uan inim kegh da tuigh faragh na danighti ki dar amam, eghti ni gin dami. ⁹ A ingangarir gumazim amizir bizir kaba bagha a minabagham, o puvatigham? Puvati. ¹⁰ Ezi ia uaghan, God damuasa ia mikemezir biziba bar dagh ami, egh suam, E pura ingangarir gumazir kuraba, ingangarir Ekiam e ganingiziba e pura dagh ami."

Iesus 10 plan gumazir lepa itibar kirizima me ua dera

¹¹ Ezi Iesus Jerusalem ghuava, Samaria koma Galilin Distrighin tizimin zui. ¹² Ezi a nguibar mamin aven zuima, 10 pla lepa itir gumaziba a bato. Me mong saghon tuivighav ikiava, ††¹³ tiarir arozimin an dei, "Iesus, Gumazir Ekiam, en apangkufigh."

¹⁴ Ezima a men apighava, kamaghin me miġei, "Ia mangiva, uari isiva Godin ofa gamir gumazibar akagh." Ezima me me bagha ghua tuavir arizimin men mikarziba zuegha dera

¹⁵ Ezi men mav, uabin garima an arimariam givazima a uamategha izava pamtemin Godin diava egha an ziam fe. ¹⁶ Egha Iesusin suemningin apengan irighava uan guam nguazim mituaghava, Iesus a gamizir bizim bagha a minaba. A Samarian gumazimra.

¹⁷ Ezi Iesus kamaghin azara, "Ezi ki 10 plan gumazir kaba akiris ti, o puvati? Ezi 9 pla managh iti? ¹⁸ Ezi Judan gumazitam ua iza, a Godin ziam fe, o puvati? Gumazir saghuiamin izezim uabira izava Godin ziam fe." ¹⁹ Eghava a kamaghin a miġei, "Ni dikavigh mangi. Nin nighnizir gavgavim ni gamizima, ni dera."

† (17:6) Mastetin ovizim, a bar sufi. †† (17:12) Lapan arimariam fomira Baibelin dughiamin ikezim ighara. Ezi datirighin itir lepan arimariam a igharaghav ami. Fomira ikezim, pura mikarzir ghurghurim gumazir namnabar otifi. Egha uaghan bizir igharaziba sara posi.

God Bizibagh Ativamin Dughiam izam

(Matyu 24:23-28 ko 24:37-41)

²⁰ Dughiar mamın Farisin gumaziba Iesusın azara, "God Bizibagh Ativamin Dughiam mana dazoghın izam?" Ezima Iesus men akam ikara, "Ia orasi, God Bizibagh Ativamin Dughiamın arazaraziba ia uan damazibar an ganighan kogham. ²¹ Eghti gumazitam kamaghın mikıman kogham suam, 'A kara,' o 'A muna.' Ezi God Bizibagh Ativamin Dughiam, a ian navir averiamın aven iti." ^{†22} Egha Iesus uan suren gumazibav gei, "Dughiam izıtıma ni Gumazibar Otarim izamin dughiam a bagh gansi damuva avegham. ²³ Gumaziba ia mikımam, 'Ara muna!' o 'Ara kara!' Ezi ia fo, Gumazibar Otarim izamin dughiam an onımarımın mın tagh-tagham. Eghtıma an angazangariba bar overiamın ru-aghatevimning uagharam aningın tagham. Eghti ia ivemariv men akaba gın mangan marki. ²⁵ Egh a faragh bizir aviriba bagh mızazım inıgham. Eghtıma datırıghın dughiar kamın itir gumaziba an aghuaghām.

²⁶ "Ezi bizir Noan dughiamın otıviziba, da uaghan kamaghın Gumazibar Otarim izamin dughiamın otıvam. ²⁷ Gumazamiziba dagheba ko dipaba apava, uarir ikıava mamaghıra ikıa ghua, Noa uan kurımın ghuavan-abozir dughiam. Ezima aperiam izava bar me kuavareme.

²⁸ "Ezi Lotın dughiamın kamaghıra, gumazamiziba dagheba ko dipaba apava, dagıaba bagha biziba amagava, dagh ivezava, dagheba oparava dipenıbar ingari. ²⁹ Ezi Lot Sodom ataghızir dughiamın, avım koma dagıar isıba amozımın mın overiamın ikegha suaghıra izaghıra bar moghıra me kuavareme.

³⁰ "Gumazibar Otarım azenımra izıghramın dughiam bizıba uaghan kamaghıram otıvam. ³¹ Eghti dughiar kamın ni tına uan dipenımın avughısızir danganıam ikıva, egha uan bizıba ataghızı da aven iti, ni da bagh magırı da inıan marki. Kamaghıra, tına azenıbar iti, a bizir tam bagh nguıbamın mangan marki. ³² Ni Lotın amuım gınıghnıgh! ³³ Ezıma tına uan mikarızım geghu-fi, a aremegham. Ezi tına na bagha uan mikarızım anataki, a gın deraghvıra ikıam. ³⁴ Kı ia mıgei, dımagarır kamın taning uning inıgh misiar vamıra dakutıma, God tav inıghıva tav ategham. ³⁵ Eghti amızır pumuning uning inıgh maziaba rıghrıghtıma, God tav inıghıva tav ategham." ^{††37} Ezi me an azara, "Ekıam managhıra?" Ezıma a men akam ikara, "Gumazır kuaba managh iti naghın, taragiaba uarı akuvaghām."

Zurara God ko mıgeir arazımın akar ısın zuım

18 Egha Iesus akar ısın zuır mamın uan suren gumazıav gei, egh men akaghtı, me zurara God

† (17:21) Gumazır maba kamaghın akar otevir kam giragha ghaze, "Ia oragh. God Bizibagh Ativamin Dughiam, ian aven iti."

†† (17:35-36) Baıbelın fofozır gumazır maba ghaze akar otevir mam uaghan kagh iti. Akar otevir kam kamakın, "Gumazır pumuning azenımın ikıti, God aningın tav inıgh egha tav ategham." Ni deragh foghısi, Mt 24:40ın gan.

ko mikım mamaghıra ikıam. Egh amıraghan marki.

² Egha a kamaghın mıgei, "Nguıbar ekıar mamın aven jasın mam iti, a Godın atıatır puvatı. Egha gumazıbagh nıghnızır puvatı. ³ Ezi amuir odıarır mam uaghan nguıbar ekıar kamın iti. Ezi gumazır mam pazava a gamua osımtızıba a garısı. Ezi a jas bagha zurara izava a mıgei, 'Ni kotıamın nan akuragh.'

⁴ "Ezıma dughiar avırır maba a bizıtım gamızır puvatı. Eghava abuan a uabıra uabı mıgei, 'Kı Godın atıatır puvatı. Egha kı gumazıbagh nıghnızır puvatı. ⁵ Ezi amuir odıarır kam dughiar avırıbar na bagha ızı. Kı bar amıra. Kamaghın amızı, kı ua bagh zuamıra an osımtızım akırıgham, eghtı a ua ızı na damutıma kı bar amıraghan kogham!"

⁶ Egha Iesus mıgıa ghaze, "Ia jasın kuramın mıgırıgıam baragh. ⁷ Ezi Godın inabazıba, me dımagarıba ko aruebar a bagha arıma, a men osımtızıba bagha ıza a da akıram, o puvatıgham? A me ataghraghtı me pura mangan? Bar puvatı. ⁸ Kı ia mıgei, a men osımtızıbar ganıva, zuamıra men akuraghām. Kamaghın amızıma, Gumazibar Otarım uamateghamın dughiamın, a gantı, nguazımın itir gumazamizıba nıghnızır gavgavım an ikıam, o puvatı?"

Gumazır pumuning God ko mıgeir akar ısın zuım

⁹ Gumazır mabara uarıra uan zıaba fava egha ıgharaz darazıv gıa ghaze, me derazır puvatı. Ezi Iesus kamagh amır gumazıba bagh akar ısın zuır kam gamı, ¹⁰ "Gumazır pumuning God ko mikımasa Godın Dıpenımın ghu, aningın mav Farısı, ezi mav dagıaba ısır gumazım. ¹¹ Ezi Farısın gumazım dıkavıgha tugha uabıra ua bagha God kamaghın a mıgei, 'Kı ni mınaba, kı gumazır mabar mın amır puvatı. Me bizıba okıava, arazır kurabagh amuava egha martıar amızıba okıa me koma akui. Egha kı uaghan dagıaba ısı gumazır kamın mın amır puvatı. ¹² Kı wıghın vamıran dughiar pumuningın ni ko mikımasa dagheba ataghrası. Egha bizır kı ısıba, kı tongıra da tıuragha uaghan ni ganıdı.' ¹³ Ezi dagıaba ısır gumazım mong munamaghın tu. Egha a kogha overiamın gari puvatıgha uan evarım mısogha kamaghın mıgei, 'Kı gumazır kuram, God ni nan apangku-figh!' ¹⁴ Kamaghın amızıma kı guızbangıra ia mıgei, gumazır dagıaba ısır kam, a Godın damazımın deragha egha dipenımın ghu. Ezi ıgharazım puvatı. Te uarıra uan zıaba fe, God me abıraghtı, me apengan ikıam. Eghtı te apengan iti, God me feghtı me zıar ekıaba inıam."

Iesus ghaze, borır dozıba na bagh ızı

(Matyu 19:13-15 ko Mak 10:13-16)

¹⁵ Ezi gumazamizıba borır dozıba Iesus dafarımning me darıghasa, me inıgha ızı. Ezıma an suren gumazıba kamaghın ganıgha egha men atarı. ¹⁶ Ezi Iesus borır dozıbar dıazı me a bagha zuıma a mıgıa ghaze, "Ni tına God Bizibagh Ativamin Dughiamın aven ikısi, borır dozır kabar mın ikı. Kamaghın amızıma borır dozıba ateghtıma me na bagh ızı, egh men anogoroghan marki. ¹⁷ Kı guızbangıra ia mıgei, gumazıtım borır

dozir kabar m̄n God Bizibagh Ativamin Dughiam inighan kogh̄va, egh an aven mangan bar iburagham."

Gumazir dapanir biziba avirasemezim, Iesus ko migei
(Matyu 19:16-30 ko Mak 10:17-31)

¹⁸ Ezi Judabar gumazir dapanir mam Iesusin azara, "Tisan Aghuim, ki manmaghin damigh zurara itir ikirimirir aghuarim iniam?" ¹⁹ Ezi Iesus an akam ikara, "Ni manmagh sua gumazir aghuim na garisi? Gumazir aghuitam itir puvati. God uabira gumazir aghuimra. ²⁰ Ni God Moses ganingizir arazim gifo, 'Ni gumazim misueghti an aremeghan marki, ni poroghamiba uari bakeir arazim damuam marki, ni gumazir igharazimin biziba okiman marki, ni bizibagh ifaran marki, ni ua bagh biziba inisi gumazibagh ifaran marki, ni uan afeziam ko amebamin apengan iki aninghin akaba baragh.'" ²¹ Ezi a kamaghin Iesus migei, "Ki fomiram aghirimra ikiava arazir kabagh amua iza datirighin ikia kati." ²² Ezima Iesus kamaghin oregha, egha a migei, "Ni bizir vamira ni tighar a damuam. Bizir ni itiba bar da amangighiva dagiaba inigh, egh gumazir biziba puvatizibar aningigh. Egh ni Godin Nguibamin bizir aghuariba iniam. Egh, nan gin izi." ²³ A biziba bar aviraseme, kamaghin amizima, a Iesusin akam baregha bar oseme. ²⁴ Ezi Iesus an gara egha a migia ghaze, "Gumazir biziba avirasemeziba, me God Bizibagh Ativamin Dughiamin mangisi bar iburagham! ²⁵ Kamelin tam iniba isair dikonir torimin aven mangisi ingangarir dafam damigh aven mangam. Eghti gumazir biziba avirasemeziba, me God Bizibagh Ativamin Dughiamin mangisi guizbangira bar iburagham!" ²⁶ Ezi marazi kamaghin oregha an azara, "Kamaghin damightima, tinara zurara itir ikirimirir aghuir kam iniam?" ²⁷ Ezi Iesus me ikara, "Bizir kaba gumazimin bar osemegham. Bizir kaba Godin osemezir puvati. A biziba bar dagh ami." ²⁸ Ezi Pita a migei, "Ni ge, e bizir e itiba bar da ategha, nin gin ize." ²⁹ Ezi Iesus kamaghin me migei, "Ki guizbangira ia migei, gumazitam God Bizibagh Ativamin Dughiam bagha uan dipenim, o uan amuim, o aveghbuaba, o ameboghfeziaba, o boriba ataki, ³⁰ egh datirighin itir dughiar kamin God bizir aviriba me faragha inizir bizibagh afiragh me daningam. Egh dughiar gin otivamim me zurara itir ikirimirir aghuarim iniam."

Dughiar mikezim Iesus ua migia ghaze, an aremegh ua dikavigham

(Matyu 20:17-19 ko Mak 10:32-34)

³¹ Egha Iesus 12 plan suren gumaziba inighava me uarira ikiava a me migei, "Ia oragh! E nguibar ekiam Jerusalem ghuavanadi. Eghti Godin akam inigha izir gumaziba, Gumazibar Otarinin gun mikemezir osizirir biziba bar, guizbangira otogham. ³² Eghti me a isi Kantrin Igharazibar Gumazibar dafaribar arigham. Eghti me a dipova a mikimam. Egh aghumsizir arazibar a damuam. Egh a gipariva, eghiva a ifozoregh egh a misueghti an aremegham. ³³ Eghti dughiar mikezim

a ua dikavigham." ³⁴ Ezima an suren gumaziba bizir katam gifozir puvati, a bizir tizim migei. Dar mingarim men monge, ezi me bar fozir puvati.

Iesus gumazir damazir kuram gamizima, a gari
(Matyu 20:29-34 ko Mak 10:46-52)

³⁵ Egha Iesus Jerikon boroghira izima, gumazir damazir kurar mam tuavir miriamin aperaghav ikia biziba bagha azangsis. ³⁶ Egha an orazima gumazim mizir avirim iza zuima, a men azara, kar tizim. ³⁷ Ezi me a migia ghaze, "Nasaretin gumazim Iesus iza zui." ³⁸ Ezi a dia migei, "Iesus, Devitin Otarinin, ni nan apangkufigh!" ³⁹ Ezi faragha zuiba me an atarava egha a migia ghaze, ni nimira iki. Ezi a bar pamtem dia migei, "Devitin ovavim, ni nan apangkufigh!" ⁴⁰ Ezi Iesus tughakar gavgavim gumazibav gia ghaze, "Gumazir munam inigh na bagh izi." Ezi a roghira izima, Iesus an azara, ⁴¹ "Ki tizim ni bagha a damuasa, ni ifonge?" Ezi an a ikara, "Ekiam, ki ganasa ifonge." ⁴² Ezi Iesus a migia ghaze, "Ni gan. Nin nighnizir gavgavim nin akurazi, ni dera." ⁴³ Ezi a zuamira gari. Egha Iesusin gin ghua Godin ziam fe. Ezima gumazamiziba an ganigha, me uaghan Godin ziam fe.

Iesus Sakiusin dipenimin ghu

19 Ezi Iesus Jerikon nguibamin ghuava, aneteghasa tuavimin zui. ² Gumazir mam nguibar kamin iti, an ziam Sakius. A dagiaba isir gumazibar gumazir dapanim, a dagiaba bar aviraseme. ³ A Iesusin ganasa, a manmaghira garir gumazim. Sakius bar gumazir otevim, egha gumazamizir avirimin tonghin iti. Egha kamaghin a Iesusin garir puvati. ⁴ A fo, Iesus tuavir kamra izam. Kamaghin amizi, a ivegha faragha ghua, Iesusin ganasa temer fighin ghuavanabo.

⁵ Ezi Iesus danganir kamin oto. Egha kogha temer kam gisin gara, kamaghin Sakiusin migei, "Sakius ni zuamira izighiri. Datirighin ki nin dipenimin ikiam." ⁶ Ezi a zuamira izaghrighava, bar akonge. Egha Iesus inigha uan dipenimin zui.

⁷ Ezi gumaziba bar an ganigha, egha me kamaghin migiava ngavamadi, "A ghua gumazir kuramin dipenimin iti."

⁸ Me dipenimin ikiava, Sakius tughava, kamaghin Ekiam migei, "Ekiam, Ni oragh! Datirighin ki uan biziba bar da tuiragham. Egh taba ki gumazir biziba puvatizibar aningam. Egh ki gumazir tam gifaraghiva, an bizitam okemeghiva, ki datirighin uamategh bizir pumuning ko pumuning a daningam."

⁹ Ezi Iesus kamaghin a migei, "Gumazir kam a uaghan Abrahamin ovavim. Kamaghin amizi, datirighin God dipenir kamin gumazamiziba bar men akura. ¹⁰ Gumazibar Otarinin, gumazir ovengeziba bagha ruiava men akurvaghava ize."

Dagiaba inizer ingangarir gumazir 10 plan akar isin zuim
(Matyu 25:14-30)

¹¹ Gumamaziziba ikia Iesus barazima, a migei. A Jerusalem boroghin itima, me ghaze, datirighira God Bizibagh Ativamin Dughiam otogham. Kamaghin amizima, an akar isin zuir mam me migei. ¹² A kamaghin me migei, "Gumazir aruar mam nguibar saghuiamin mangasa, eghti me a damightima an atrivimin ikiam. A gin uamategh uan nguibamin izeghiva, men ganam. ¹³ A mangasa, a uan ingangarir gumazir 10 plan diagha, 20 kina, 20 kina bar moghira me rome. Egha kamaghin me migei, 'Ia dagiar kaba inighiva uari bagh dagiar ingangaribar amu ikiti, ki uamategham.'

¹⁴ "An apengan itir gumaziba me bar navir kuram an iti. Kamaghin amizi, me akam inigha zuir gumaziba amadazima me nguibar gumazir aruam ghuzimin ghu. Me kamaghin migei, 'E gumazir kam en atrivimin otivan, e aghua.' ¹⁵ Ezi gumazir igharaziba gumazir aruar kam a gamizima an atrivimin otogha, egha gin uamatege. A uamategha izegha, kamaghin me migei, 'Gumazir ki fomira dagiaba aningiziba, men diagh. Ki foghasa me manmaghin nan dagiabagh isin dagiaba ini.'

¹⁶ "Ezima gumazir faragha zuim iza kamaghin migei, 'Ekiam, ki nin 20 kinan kam in dagiar ingangarim gamighava a gisin 200 kina ini.' ¹⁷ Ezi atrivim kamaghin a migei, 'Ni nan ingangarir gumazir aghuim, egha ni ingangarir bar aghuim gami. Ni bar deraghvira bizir muziarim gami, kamaghin ki datirighin bizir ekiam ni danightima, ni nguibar ekiam 10 plan ganam.'

¹⁸ "Ezima ingangarir gumazir igharazim iza migei, 'Ekiam, ki nin 20 kinan kam in dagiar ingangarim gamigha datirighin a gisin 100 kina ini.' ¹⁹ Ezi atrivim a migei, 'Ki ni atighti ni nguibar ekiam 5 plan ganam.'

²⁰ "Ezi ingangarir gumazir mizekim iza migei, 'Ekiam nin 20 kina ikia kati. Ki a isa inir avizimin a nomkezima, a kati. ²¹ Ki ni gifo, ni gumazir atarim. Gumazir igharaziba amir biziba, ni pura da isi. Egha dagher me opariziba, ni uaghan pura da isi. Kamaghin ki nin atiati.'

²² "Ezima atrivim kamaghin ingangarir gumazim migei, 'Ni ingangarir gumazir kuram! Nin akamra ki ni tuisigham. Ni kamaghin na ginighnisi, ki ti gumazir atarim. Egha ki gumazir igharaziba amir biziba, ki ti pura da isi. Egha dagher me opariba, ki ti uaghan pura da isi? ²³ Manmaghin amizima, ni nan dagiaba benkgatizi puvati, eghti ki uamategh iziva ua da iniva dagiataba a gisin ua da iniam?' ²⁴ Ezi a kamaghin an boroghin tuivighav itir gumazibav gei, 'Ia ada 20 kina inighiva gumazir 200 kina itim daningigh.' ²⁵ Me kamaghin a migei, 'Ekiam, a 200 kina inigha gifa.'

²⁶ "Ezima a ghaze, 'Ki ia migei! Gumazitam bizir taba ikiti, ki aviritaba uam a danigham. Eghti gumazitam biziba puvatighiva, eghti bizir muziarim a itim, ki ada da inigham. ²⁷ Nan apaniba, ki men atrivimin ikian me

nan aghua, ia me inigh kagh iziva nan damazimin me misueghti me arimighregh."

²⁸ Iesus akar isin zuim gamigha givagha, uan darorim gamua tuavir Jerusalem ghuzim ghuavanadi.

Iesus Jerusalem otoghava Godin Dipenimin gumaziba ko amizibar sure gami

(Sapta 19:29-21:38)

Iesus atrivimin min Jerusalem aven zui.
(Matyu 21:1-11 ko Mak 11:1-11 ko Jon 12:12-19)

²⁹ Iesus Betfage ko Betanin boroghin oto, mighsiam Oliv gisin. Egha uan suren gumazir pumuning amaga, ³⁰ kamaghin aning in migei, "Gua nguibar munagh itimin mangi. Gua nguibar kam in mangi gantima donkin igiar mam me a ikezima, a iti. Gumazitam dughiatamin a gaperaghava aruizir puvati. Gua an benim firighiva donki inigh kagh izi. ³¹ Tav kamaghin guan azaragham, 'Gua tizim bagha donkin kam firi?', eghti gua suam, 'Ekiam ingangarim an iti.'"

³² Egha Iesus aning amadazima aning ghua garima, biziba bar moghira Iesus mikemezi moghin iti. ³³ Ezi aning donkin benim firima, an ghuaviba aning in azara, "Gua tizim bagha donkin benim firi?" ³⁴ Ezima aning kamaghin a migei, "Ekiam ingangarim an iti."

³⁵ Egha aning donki inigha Iesus bagha izi. Egha aning uan azenan azuir korotiar ruariba donki gisin da ghuani. Egha aning Iesusin akurazima a donki gisin apera. ³⁶ A donki gaperagha zuima, gumamaziziba uan korotiar ruariba suava tuavim mighuari. ³⁷ A iza danganir tuavir Olivin mighsiamin ghuagherimin boroghin izima, an gin aruir darazi me God amizir mirakelbar ganighava da bagha bar akongegha pamtem Godin ziam fe. ³⁸ Me kamaghin araghasi, "God uan ziamin atrivim amada! God deravira a damu! Navir amirizim Godin Nguibamin iti. Ia Godin ziam fi!"

³⁹ Ezi Farisin marazi gumamazizir kabar tong in ikia, kamaghin Iesusin migei, "Tisa, ni uan suren gumazibav kimtima, me nimira iki! Me kamaghin mikiman marki!" ⁴⁰ Ezi a kamaghin migei, "Ki ia migei, me nimira ikitima dagiaba uari araghasam!"

Iesus Jerusalem bagha azi

⁴¹ Iesus Jerusalem boroghira iza, egha an gara a bagha azi. ⁴² Egha a kamaghin migei, "Jerusalem, ki kamagh sua, ni amua datirighin navir amirizimin bizibagh foghai. Kamaghin amizi, a datirighin nin modo. ⁴³ Dughiam iziti, eghti nin apaniba nguazir divazim ingarighti, a ni arughtima, ni arimangighan kogham. ⁴⁴ Eghiva ni Jerusalem me nin borir nin aven itiba sarama asighasigham. Ni Godin dughiar nin akuraghasa izezim, ni a gifozir puvati. Bizir kam bagh dipenimin ingarizir dagiatam, me aneteghti, a tam gisin keghan kogham."

Iesus ivezir gumaziba ko biziba amadir gumaziba Godin Dipenim me batosi

⁴⁵ Egha a Godin Dipenir avizimin aven ghuava, biziba amadiba me batosi. ⁴⁶ A kamaghin migei, "God fomira Aisaian akinafarimin aven kamaghin osiri, 'Nan dipenim God ko migeir dipenimra, ezi ia a gamizima, an oki-makiar gumaziba modir danganimin min oto.'"

⁴⁷ A zurara Godin Dipenimin aven men sure gami. Ezima ofa gamir gumazir ekiaba ko Judan arazibagh fozir gumaziba ko gumazir dapaniba, me a misueghti an aremeghasa. ⁴⁸ Ezi gumazamiziba a baraghasa bar ifongegha, bar an boroghin iti. Kamaghin amizi, an apaniba a misoghan ibura.

Me Iesusin gavgavim bagha an azara

(Matyu 21:23-27 ko Mak 11:27-33)

20 Dughiar mam in Iesus Godin Dipenir avizimin aven ikiava, gumazamizibar sure gamuava akar aghuim akuri. Ezi ofa gamir gumazir ekiaba, koma Judan arazibagh fozir gumaziba, ko Judan gumazir aruaba, me izava anakufa. ² Egha me kamaghin migei, "E mikemegh, ni gavgavir manamin bizir kabagh ami? Tina gavgavir kam ni ganingi?" ³ Ezi Iesus kamaghin men akam ikara, "Ki uaghan azangsizitam ia damuasa. Ia na mikim, Jonin rurim, a Godin ize o gumazibar ize?" ⁵ Ezi me uarira uariv gei, "E suam, 'An rurim Godin ize,' eghti, a kamaghin mikim suam, 'Ia manmaghin amigha ia nighnizir gavgavim Jon damuan aghua?' ⁶ E suam, 'An rurim gumazibar ize,' eghti gumaziba dagiabar e ginivightima, e arighregham. Me kamaghin fo Jon a Godin akam inigha izir gumazim." ⁷ Egha me Iesus ikara, "E fozir puvati, Jonin rurim manmaghin ize." ⁸ Ezi Iesus kamaghin migei, "Kamaghira, ki uan gavgavim inizir tuavimin, gun ia mikemeghan kogham."

Wainin azenir gumazibar akar isin zuim

(Matyu 21:33-46 ko Mak 12:1-12)

⁹ Egha Iesus migiavira ikia akar isin zuir kam gumazamizibav gei, "Gumazir mam wainin azenim oparigha, egha azenimin garir gumazir mabar dafarim garigha ghaze, me gin a givezam. Egha a ghua dughiar ruarimin saghon iti. ¹⁰ Egha wainin oviziba kuarir dughiamin a ingangarir gumazir mam amadagha ghaze, me wainin ovizir andizir taba a daningam. Ezi azenimin garir gumaziba a misueghava anemadazima, a dafaribara uamatenge. ¹¹ Ezi a ingangarir gumazir igharazim amada, ezi me uaghan a misuegha aghumsizir arazibar a gamigha, anemadazi a dafaribara uamatenge. ¹² Ezi a ua mikezim amadazi, me bar puv a misuegha a isa azenim mikini.

¹³ "Ezi wainin azenir ghuavim uabira uabi migei, 'Ki manmaghin damuam? Ki uan otarir ifongezim amangam. Eghti me ti a misueghan kogham.' ¹⁴ Ezi wainin azenimin garir gumaziba otarir kamin ganigha, kamaghin uariv gia ghaze, 'Kar otarir gin azenir kam

iniamim. E a misueghti an aremeka. Eghti wainin azenir kam enanam.' ¹⁵ Egha me a isa azenim mikinigha a misoghezima an areme."

Egha Iesus ghua kamaghin gumazamizibav gei, "Wainin azenir ghuavim manmaghira azenimin garir gumazir kabar amuam? ¹⁶ A iziva azenimin garir gumazir kabav soghti, me arimighiram. Eghti a wainin azenim isiva igharazibar anigam."

Ezi gumazamiziba bizir kam baregha migei, "Bar puvatigham!"

¹⁷ Ezi Iesus merara gara ghuava azara, "Ezi Godin Akinafarimin migirigiar otevir kam, an mingarim manmakin?"

'Kar dipenir akinir ingangarir gumaziba aghuazim, a datirighin dipenim aterir guarim gava?"

¹⁸ Ni tina temer guarir kam gisin irighiva dipirigh irigham, eghti a tina gisin irightima gumazir kam bar misarighregham."

¹⁹ Ezi Judan arazibagh fozir gumaziba, ko ofa gamir gumazir ekiaba Iesus bar kaghiram an suighasa tuaviba buri. Me fo, an akar isin zuir kam me gasara, ezi me an suighan gumazamizibar atiati.

Dagiaba Sisar ganidi

(Matyu 22:15-22 ko Mak 12:13-17)

²⁰ Egha me bar deravira a bagha garava, egha moga garir gumaziba amadazi, me ifara mati me guizin migei. Me kamagh sua, me Iesusin migirigiar otevitamin an suiraghiva, egh a isi Romin gavmanin gumazir ekiam danigam. ²¹ Ezi moga garir gumazir kaba an azangsisi, "Tisa, e fo ni bizir aghuibav giava sure gamuava, zibagh nighnizir puvati. Ni gumazamiziba Godin arazibar mirara guizbangira men sure gami. ²² Ni e mikim. E gavmanin dagiaba Sisar daningam, o puvatigham?"

²³ Ezi a men nighnizir ifavaribagh fogha, egha a me migei, "Dagiatam nan akagh. Tinan nedazim ko ziam an iti?" ²⁵ Ezi me kamaghin migei, "Sisarin ziam koma nedazim an iti." Ezi a me migei, "Kamaghira ia Sisarin biziba Sisar daningiva, Godin biziba isi, God daning."

²⁶ Ezi me gumazamizibar tongin, a mikemezir migirigiaba bagha an suighan ibura. Egha me purama an migirigiabagh nighnighava nimira iti.

Aremezir gumaziba ua dikavigham

(Matyu 22:23-33 ko Mak 12:18-27)

²⁷ Sadyusin maba azangsizir mam sara Iesus bagha ize. (Me kamaghin nighnisi, aremeziba ua dikavan kogham.) ²⁸ Egha me Iesus kamaghin a migei, "Tisa, Moses e bagha akinafarim osira ghaze, gumazitam in aveghbuam amuimin ikiva boriba puvatighiva aremeghti, anarira irir aveghbuam an amuir odiarimin ikiva a bagh boriba iniam. ²⁹ Ezi 7-plan aveghbuaba iti. Egha men mav faragha amuimin ikia boriba puvatigha areme. ³⁰ Ezi anarira irim an ikia kamaghira, ezi mikezim kamaghira ghu. Kamaghira, 7 plan aveghbuaba bar ariaghregha, me boriba puvati. ³² Abuan amizir kam uaghan areme. ³³ Fomira me bar amizir kamin ike. Ka-

maghìn a ua dikavamin dughiamìn, a tinan amuim gavagham?"

³⁴ Ezi Iesus men akam ikara, "Dughiar kamin gumaziba ko amiziba me poroghamibagh ami. ³⁵ Eghti gumazamizir God inabaziba, me uaghan dughiar izamim ko ua dikavamin dughiam, me poroghamibar amuan kogham. ³⁶ God me damightima, me ua dikavigham. Me ua dikavighi e fogh suam me Godin boribara, egh me enselbar min ikiam. Kamaghin me uam arimighiran koghiva, egh kamaghin me poroghamibar amuan kogham. ³⁷ Ezi Moses uabi temer avimin eghaghanimin aven en aka, aremeziba ua dikavam. A kamaghin migei, 'Ekiam, Ni Abraham ko Aisak ko Jekopin God.' ³⁸ Kamaghin e fo, God aremezibar God puvati, a gumazir angamra itibar God. Ezima an damazimin an boriba bar angamra iti."

³⁹ Ezi Judan arazibagh fozir gumazir maba kamaghin migei, "Mar migirigiar aghuim, Tisa." ⁴⁰ Egha me uam an azangsighan atiati.

Iesus a tina?

(Matyu 22:41-46 ko Mak 12:35-37)

⁴¹ Ezi Iesus gumazamiziba kamaghin me migei, "Manmaghin amizi gumazamiziba ghaze, God Uam E Iniasa Mivevezir Gumazim Krai, a Devitin ovavim?"

⁴² Devit uabi Ighiabar Akinafarimin aven mikeme, 'Ekiam, nan Ekiam kamaghin a migei,

"Nan agharir guvimin amadaghan daperagh. †

⁴³ Egh mangi dughiar ki nin apaniba, me damutima me nin apengan ikiamim." "

⁴⁴ Egha Devit 'Ekiam' a gati. Manmaghin amizi, a Devitin ovavim?"

Judan arazibagh fozir gumaziba arazir kurabagh ami

(Matyu 23:1-36 ko Mak 12:38-40 ko Luk 11:37-54)

⁴⁵ Ezi gumazamiziba orazima a uan suren gumaziba kamaghin me migei, ⁴⁶ "Ia Judan arazibagh fozir gumaziba bagh gan. Me uari fava korotiar ruarir kaba aghuraruasa ifonge. Ezi gumazamiziba maketin danganimin men ziaba fasa me bar akonge. Egha God ko migeir dipenir averiamin dabirabir aghuariba iniva, egha isar ekiabar dughiabar me danganir ziaba itiba iniasa bar ifonge. ⁴⁷ Me amuir odiaribagh ifara, men dipeniba okia, ghaze e dera. Egha gumaziba men ziaba fasa, egha me God ko migia migirigiar ruaribagh ami. Kamaghin amir gumaziba, men ivezir kuram gumazir arazir kurabagh amibar ivezim bar a gafiragham."

Amuir odiarim dagiamning God ganingi

(Mak 12:41-44)

21 Ezi Iesus damazimning fegha garima dagiaba itir gumaziba uan dagiaba isa Godin Dipenimin dagiaba arizir danganim garisi. ² Ezi a garima dagiaba puvatizir amizir pam aremezir mam uaghan uan dagiar muziarimning, ati. ³ Ezi Iesus kamaghin migei,

† (20:42) Ekiam Iesus, God ko biziba bar dar ganam.

"Ki guizbangira ia migei, biziba puvatizir amuir odiarir kam dagiar muziarir pumuning dagiaba arizir danganim gati, ezi an dagiar pumuning gumazir igharaziba arighizir dagiabagh afira. ⁴ Me uan dagiar aviribar amodoghin dagiar muziariba aningi. Ezima a uan dabirabir onganarazimin mirara dagiar muziarir abuanamning ati."

Iesus ghaze, Godin Dipenim ikuvigham

(Matyu 24:1-2 ko Mak 13:1-2)

⁵ Ezima an suren gumazir maba Godin Dipenimin garava kamaghin migei, "Me dagiar bar aghuibar an ingarighava, Afeziar Ekiam daningamin bizir aghuir maba an kuruke." ⁶ Ezi Iesus kamaghin migei, "Ia datirighin garir bizir kabanagh, dughiam izitima dagiar kaba, gumaziba bar da pueghti da bar moghira daghregham. Eghti tam tam gisin ikeghan kogham."

Iesus ghaze, osimtiziba gin otivam

(Matyu 24:3-14 ko Mak 13:3-13)

⁷ Ezi me an azara, "Tisa, bizir kaba manadizoghin otivam? Eghti arazir manam faragh otoghtima, e fogh suam, dughiar kam roghira ize?" ⁸ Ezi Iesus kamaghin migia ghaze, "Ia uari bagh deraghvira gan, ia men ifavariba baraghan marki. Gumazir aviriba nan ziamin iziva suam, 'Kirara!' ezi, 'Dughiam roghira ize! Men gin mangan marki. ⁹ Egh ia inogoviba ko adoghadozir midorozir akaba baraghiva, atiatingan marki. Bizir kabanagh faragh otivigham, eghtima nguazir kam givamin dughiam datirighira otoghan kogham."

¹⁰ Egha a kamaghin me migei, "Nguibaba uarira uariv soghtima, dakoziba uarira uariv sogham. ¹¹ Eghti mikimkizir gavgaviba, koma dagheba otevir dughiaba koma arimariar gavgaviba nguibar tabar otivtima, ati-atingamin biziba koma overiamin pin arazarazir ekiaba otivam.

¹² "Eghti bizir kaba gin otivam, me faragh ian suiraghiva arazir kurabar ia damuam. Me ia kotiam darighsi ia inighiva God ko migeir dipeniba koma kalabuziabar aven mangam. Eghtima ia nan gin zuir gumaziba me bizir kam bangin ia inighiva atriviba koma gavmanin gumazir ekiabar damazimin mangam.

¹³ Eghti kar dughiar aghuir ia nan akam me mikinamim. ¹⁴ Eghti ia deraghvira nighnigh. Ia faragh me mikimsi akabagh nighnighan marki. ¹⁵ Eghti ki nighnizir aghuiba koma migirigiar aghuiba ia daninghtima, ia migirigiar aghuibara damutima, ian apanitam ian akaba batoghiva ia adoghan kogham.

¹⁶ "Eghti ian ameboghfeziaba, ko aveghbuaba, ko anababa, ko namakaba merara, ia inighiva gumazir kurabar dafaribar atighti, me ian taraziv soghti ia arimighregham. ¹⁷ Eghti gumazamiziba bar nan ziam bangin ian aghuagham. ¹⁸ Egh me bar tong arazitam ia damuan kogham. Kamaghin ian dapanarizitam asighiran kogham. ¹⁹ Ia tugh gavgavighvira ikiva, dabirabir bar aghuim iniam."

Iesus ghaze Jerusalem kuvigham

(Matyu 24:15-21 ko Mak 13:14-19)

²⁰ Egha Iesus ghua kamaghin migei, "Ni Jerusalem in nguibamin gantima midorozir gumaziba iziva a konti- ma, ni fogham a gasighasighamin dughiam roghira ize. ²¹ Egh gumazir Judian itiba ari mighsiabar mangiti- ma, Jerusalem in nguibamin itiba azenan mangitima, Jerusalem in azenan itir gumaziba uam an aven man- gan markiam. ²² Kar osimtizibar dughiam, God da isiva Israelbar aningiva, men arazir kuraba ikarvaghham. A fomira osirizir moghin otogham. ²³ Aiee! Amizir naviba adaiba koma oteba boribagh anidiba dughiar izamiba bar men osemegham! Eghtima God gumazir kabar atartima, osimtizir ekiam nguazir kam bativam. ²⁴ Eghti midorozir gumaziba misozir sababar tarazigh inivtima me arighriti, me tarazi suighiva, me amangti- ma me nguibar Israelin azenan itibar mangam. Eghti Kantrin Igharazibar Gumaziba Jerusalem bar paziva an itir bizibar amu mangi dughiar me Jerusalem in ganamin dughiam givaghham."

Gumazibar Borim gin izam

(Matyu 24:29-31 ko Mak 13:24-27)

²⁵ Egha Iesus ghua kamaghin migei, "Eghti arazarazi- ba aruem ko iakinim ko mikoveziba bativam. Eghti on- garim dipir tingaghivira ikitima nguazimin gumaza- miziba bar atiatigh okam nighnigham. ²⁶ Eghti overi- amin biziba bar nigham, kamaghin gumaziba atiatingi- va damaziba men isirtima me daighiriva, egh me oti- vamin biziba bagh mizuamiva nighnigham. ²⁷ Egh me dughiar kam in Gumazibar Borimin ganti, a ghuari- amin tongin gavgavim ko angazangarir ekiam sara izam. ²⁸ Eghti bizir kabanagh otivighritima ia dikavigh, uan dapaniba fegh gan! God ua ia iniamin dughiam roghira ize!"

Temer fighin akar isin zuim

(Matyu 24:32-35 ko Mak 13:28-31)

²⁹ Egha Iesus kamaghin akar isin zuimin me migei, "Ia temer fighin ganiva temer maba sara gan. ³⁰ Teme- ba dafariba asitima ia fogham, aruem ganamin dughia- m roghira ize. ³¹ Kamaghira ia bizir kabar gan fogh suam, God Bizibagh Ativamin Dughiam roghira ize.

³² "Ki guizbangira ia migei dughiar kam in itir gu- mazamizir kaba ikivira ikiti bizir kaba bar otivam.

³³ Overiam ko nguazim givaghham, eghti nan migirigia- ba givaghan kogham."

Iesusin suren gumaziba uari bagh deraghvira gan

³⁴ Egha Iesus ghua kamaghin migei, "Ia uari bagh ganigh! Isaba ko, dipar onganiba ko nguazir kam in biziba, ia puv dagh nighnighti, da ia dikabinti, dughiar otivamin kam puram otoghiva, mati asizibar azuaz- imin min ian suigham. ³⁵ Eghti dughiar kam nguibaba koma nguazir kam in gumaziba bar me bativam. ³⁶ Ia zurara uari bagh gan Afeziam ko mikimvira ikitima, a

gavgavim ia daningtima ia bizir otivamin kabagh itavragham. Egh ia Gumazibar Otarimin damazimin tu- ivam."

³⁷ Egha dughiar zurara Iesus, Godin Dipenimin aven men sure gamuava, guaratizibar Olivin migh- siamin ghuava dimagaribar an iti. ³⁸ Ezi gumaziba bar Iesus baraghosa, mizarazibar Godin Dipenimin arui.

Iesus mizazim inigha aremegha ua dikafi

(Sapta 22-24)

Judas Iesus isa gumazir kurabar dafaribagh ati

(Matyu 26:1-5 ko 26:14-16 ko Mak 14:1-2 ko 14:10-11 ko Jon 11:45-53)

22 Datirighin Yis Puvatizir Bretin Isam Damuamin Dughiam roghira izi. An ziam, God Israelbagh Itazir Dughiam. ² Ezi ofa gamir gumazir ekiaba, ko Ju- dan arazibagh fozir gumaziba, me gumazibar ati- atighava, kamaghin me Iesusin misoghosa tuaviba buri. ³ Iesusin 12-plan gumazir mam Judas, an ziar mam Iskariot. Satan an navir averiamin ghu. Ezi a Iesus isava Godin Dipenimin garir gumazir ekiaba, ko ofa gamir gumazir ekiabar dafaribar arighasa ghua me koma migirigibagh ami. ⁵ Ezi me an migirigiam gi- fuegha ivezim a daningasa, akabar kiri. ⁶ Ezi Judas ivez- im inian ifuegha Iesus isiva men dafaribar arighasa tu- aviba buri. A ghaze, Iesus uabira ikiti, an an suiragh men dafarim darigham.

Suren gumazimning daghebar kiri

(Matyu 26:17-25 ko Mak 14:12-21 ko Jon 13:21-30)

⁷ Yis Puvatizir Bretin Isam Damuamin Dughiam datirighin oto. Ezi dughiar kam in me God Israelbagh Itazir Dughiam in isam bagha sipsipin nguzim misuegh anemi ikiva, a ginighnighasa. ⁸ Ezi Iesus Jon koma Pita amadagha kamaghin aning migia ghaze, "Gua mangi- va e God Israelbagh Itazir Dughiam in isam ramamin daghebar kir." ⁹ Ezi aning an azara, "Ga managh a bagh danganim akiram?" ¹⁰ Ezi a kamaghin aning migei, "Gua nguibar ekiam in aven mangiti, gumazitam maghira miner dipam ater izi gua batoghtima, gua an gin a zuir dipenimin mangi. ¹¹ Egh dipenimin ghuavim mikim suam, 'Tisa kamaghin migia ghaze, "Nan dan- ganir ki uan suren gumaziba ko God Israelbagh Itazir Dughiam in isam ramamim mana?"' ¹² Eghti a ghuri- amin aven danganir bar ekiatam guan akagham, dakoziba koma dapiagh damamin dabirabiba ko bizi- ba bar ikiti, gua magh bizibar kir."

¹³ Ezi aning ghua garima, biziba bar Iesus mikemezi moghirama otifi. Ezima aning God Israelbagh Itazir Dughiam bagha dagheba ko bizibar kiri.

† (22:7) Ni, God Israelbagh Itazir Dughiam koma Yis Puvatizir Bretin Isam Damuamin Dughiam in mingariba gifoghsi, ni akirangin itir Akar Mingaribar gan.

Iesus bret ko wain uan aposelbagh anidi
(Matyu 26:26-30 ko Mak 14:22-26 ko 1 Korin 11:23-25)

¹⁴ Ezi damamin dughiam otozi, Iesus uan aposelba ko me dagher dakozimin min apiaghav iti. ¹⁵ Egha a kamaghin me migei, "Ki guizbangira ia migei, ki ua God Israelbagh Itazir Dughiamin isamin dagher katam rameghan kogham. Kamaghira iki mangi, God Biz-ibagh Ativamin Dughiamin otogham. Kamaghin amizi-ma ki ia ko isar kam ramasa bar ifonge. Egh ki gin mizazim iniam."

¹⁷ Egha Iesus wain apir itarim inighava Ekiam min-abagha kamaghin migei, "Ki ia migei, ki uam wainin ovizimin dipar katam raman kogham, kamaghira ikiti-ma God Bizibagh Ativamin Dughiam otogham. Kamaghin, ia kagh a inigh ia uari daning." ¹⁹ Egha a bret inigha, Ekiam minabagha anebighava me ganiga kamaghin me migei, "Kar nan nivafizim, † ki ia bagha aneningi. Ia anemi, na ginighnigh." ²⁰ Me amegha givazima, ezi kamaghira a wainin apir itarim inighava kamaghin migei, "Itarimin aven itir wainin kam, an Akar Dikirizir Gavgavir Igiam, ki uan ghuzimin a gamizima, a ia bagha iri. ²¹ Eghti ia gan, dafarir na inighiva gumazir kurabar dafarim darigham, a kara na ko dakozim gaperaghavti. ²² Eghti Gumazibar Borim tuavir Afeziam faragha a bagh atizimin gin mangam. Ezi gumazir a inigha gumazir kurabar dafarim gatizim, gumaka, a bar ikuvigham." ²³ Ezi me akar kam baregha uarira uarir azangsi, "Tina bizir kam damuam?"

Iesusin aposelba uari adogha migei, tina faragham?

²⁴ Egha aposelba uari adogha ghaze, tinara en faragham? ²⁵ Ezi Iesus kamaghin me migei, "Kantrin Igharazir Gumazibar atriviba, me uan gavgaviba ko zibaba fava, arazir kuraba gumazibagh amuava, egha kamaghin migei 'E gumazibar akurvasi.' ²⁶ Ia kamaghin damuan marki. Gumazir ian torimin ikia ian faragha zuim, a uabi apengan ikiva, borimin min uabi arigh. Ezi gumazir ian faragha zuim, ian ingangarir gumazimin min iki. ²⁷ Tinara ekefe, gumazir pura dagher dakozimin aperaghav itim o gumazir dagheba anidim? Gumazir pura dagher dakozimin aperaghav itim. Ezima ki ian torimin ikia mati ian ingangarir gumazim.

²⁸ "Ki osimtiziba aterima ia na ko iti. ²⁹ Kamaghira nan afeziam Atrivimin min na atizima, ki uaghan atrivibar min ia arighasa. ³⁰ Eghti nan atrivir dughiamin aven ia na ko atrivimin dabirabar aghuaribar apiaghiva Israelbar anabar 12 plan ganam."

Iesus kamaghin migia ghaze, Pita akirim ragh a gasaragham

(Matyu 26:31-35 ko Mak 14:27-31 ko Jon 13:36-38)

³¹ Egha Iesus kamaghin migei, "Saimon, Saimon, Satan nin nighnizir gavgavim tuisigh a gifoghasa, Godin azara. ³² Ezi ki ni bagha Afeziam Ekiam ko mikemegha

† (22:19-20) Fofozir gumazir maba kamaghin nighnisi, Akar mikovezir pumuningin (*) tongin itiba, Luk uabi da osirizir puvati. Gumazir igharazim gin a da osiri.

gifa, nin nighnizir gavgavim irighan kogham. Egh ni uamategh na bagh iziva, egh uan aveghbuaba gavgavim me daning." ³³ Egha Pita kamaghin migia ghaze "Ekiam, ki ni ko kalabusin mangam o aremeghasa ifuegha iti." ³⁴ Ezi Iesus kamaghin Pitan akam ikara, "Ki ni migei, ni datirighin dughiar pumuning ko mikemizimin mikim suam, ni na gifozir puvati, eghti tuarim maghirama akam."

Iesus ghaze, suren gumaziba uan dagiar mitariba ko ruagha aruir mitariba ko midorozir sababa ini

³⁵ Egha Iesus men azara, "Ki dughiar kamin ia amadagha bizir kataba sara ia amadazir puvati, dagiaba azuir mitariba koma ruagha aruir mitariba koma dagarir asuaba. Ezi ia bizitamin otevez o puvati?" Ezi me kamaghin migia ghaze, "Puvati." ³⁶ Ezi a kamaghin me migei, "Eghti ia datirighin uan dagiar mitariba ikiva, da inigh, egha ruagha aruir mitariba ikiva, uaghan da inigh. Eghti ia midorozir sababa puvatighiva, ia uan initam amadaghiva tam givesegh. ³⁷ Kamaghin Godin Akinafarim ghaze, 'Gumaziba an gara ghaze, a gumazir kuram.' Ki ia migei, bizir kaba na bativam. Are, Afeziam Ekiamin akinafarim osirizir moghin biziba na bativavira iti." ³⁸ Ezi me migei, "Ekiam, ni gan. E midorozir sabar pumuning kagh iti." Ezima a kamaghin me migei, "A gifa."

Iesus Olivin mighsiamin God ko migei

(Matyu 26:36-46 ko Mak 14:32-42)

³⁹ Egha Iesus nguibar ekiam, Jerusalem, ategha, Olivin mighsiam bagha zui. A zurara ami moghin. Ezi an suren gumaziba an gin zui. ⁴⁰ Egha me danganir kamin otivigha a kamaghin me migei, "Ia uari bagh God ko mikim. Eghtima osimtizir ekiam kam ia damutima, ia ireghan kogham." ⁴¹ Egha a me ategha mong saghon ghua, mati gumazim dagiam akuri moghin, egha a tevimning apirigha kamaghin God ko migei, ⁴² "Afeziam, ni ifueghava na da osimtizir kam inigh. Egh nan ifongiamin gin mangan marki. Ni uan ifongiamin gin mangi."

⁴³ † Ezi ensel mam Godin Nguibamin ikegha izava gavgavim a ganidi. ⁴⁴ Ezi Iesus nighnighava bar oseme, egha a pamtem Afeziam ko migei. Ezi an doriba otivaghira mati ghuzim nguazim giri. ⁴⁵ An Afeziam ko mikemegha, dikavighava uamategha uan suren gumaziba bagha zui. Egha a men garima, me bar oseme ghava akuavira iti. ⁴⁶ Ezi a me migei, "Ia tizim bagha akui? Ia dikavighiva Afeziam ko mikim. Eghti osimtizir ekiam ia damutima, ia ireghan kogham."

Judas Iesus isava, gumazir kurabar dafarim gati

(Matyu 26:47-56 ko Mak 14:43-50 ko Jon 18:3-11)

⁴⁷ Egha Iesus migiavira itima maburan gumazir bizim oto. An 12 plan gumazir mam Judas men faragha iza tuavim men aka. A Iesusin boroghira izeghava an

†† (22:43-44) Fofozir gumazir maba kamaghin nighnisi, Akar mikovezir pumuningin (*) tongin itiba, Luk uabi da osirizir puvati. Gumazir igharazim gin a da osiri.

torasava ami. ⁴⁸ Ezi Iesus kamaghin an azara, "Judas kar ni Gumazibar Otaramin torehiva a inighiva, gumazir kurabar dafarim darighasa?"

⁴⁹ Ezi suren gumaziba Iesus ko ikia garima arazim otivasava amima, me kamaghin migei, "Ekiam, e uan midorozir sababar me misogham, o?" ⁵⁰ Ezi men mav midorozir sabam inighava, ofa gamir gumazibar ekiamin ingangarir gumazir mam misoghava, an kuarim bar anetuzi a iri. ⁵¹ Ezi Iesus kamaghin migei, "Arazir kam atakigh!" Egha an an kuarimin suirazi, a dera.

⁵² Ezi ofa gamir gumazibar ekiaba, ko Godin Dipenimin garir gumazir ekiaba, ko Judan gumazir dapaniba me iza Iesusin suighasava amim, a kamaghin me migei, "Ia midorozir sababa ko asianiba inigha iza mati ia okimakiar gumazim o midorozir gumazim buru?" ⁵³ Ki zurara ia ko Godin Dipenimin aven itima, ia dafarim na garizir puvati. Ezi datirighin ian dughiam. Datirighin mitarmemin gavgavim oto."

Pita ghaze, a Iesus gifozir puvati

(Matyu 26:57-58 ko 26:69-75 ko Mak 14:53-54 ko 14:66-72 ko Jon 18:12-18 ko 18:25-27)

⁵⁴ Ezi Iesusin apaniba an suighava a inigha ofa gamir gumazibar dapanimin dipenimin zui. Ezima Pita men gin ghua mong girara iti. ⁵⁵ Ezima me dipenimin divazimin aven avim atighava apiaghav itima, Pita uaghan me koma aperaghav iti. ⁵⁶ Ezi ingangarir guivir mam avir angazangarimin an garima, a me koma aperaghav itima, a mighigha an garava kamaghin a migei, "Gumazir kam a ko ike." ⁵⁷ Ezima Pita kamaghin migia ghaze, "Puvati! Amizim, ki a gifozir puvati." ⁵⁸ A mong ikezima gin ua mav izava an apigha kamaghin a migia ghaze, "Ni uaghan men mav." Ezi Pita kamaghin migei, "Ai! Ki bar puvati!" ⁵⁹ Dughiam mong ghugha givazima, gumazir igharazim izava pamtem ghaze, "Guizbangira kav, a Galilin gumazimra. Kamaghin e guizbangira fo, a uaghan a ko ike." ⁶⁰ Ezi Pita kamaghin migia ghaze, "Aiee! Ni tizim migei? Ki bar fozir puvati!" Eghava a migiavira itima tuarim ake. ⁶¹ Ezi Ekiam raghrighava mighigha Pitan garima, a mikemezir akabagh iniri, "Ni datirighin dughiar pumuning ko mizekimin mikim suam, 'Ni na gifozir puvati,' eghti tuarim maghirama akegham." ⁶² Egha Pita inirighava azenimin ghua bar puvirama azi.

Me Iesusin misoghava a dipofi

(Matyu 26:67-68 ko Mak 14:65)

⁶³ Ezi gumazir Iesusin suighiziba dibovir akabar a migiava a misosi. ⁶⁴ Egha me inir avizimin an damazimning ikegha kamaghin a migei, "Godin akam inigha izir gumazim, ni e mikim! Tina ni misoke?" ⁶⁵ Egha me akar kurar avirir maba saram a mikeme.

Iesus gumazir apanibar damazimin tughav iti

(Matyu 26:59-66 ko Mak 14:55-64 ko Jon 18:19-24)

⁶⁶ Ezi aminim tirazima, Judan kotin aven itir gumazir aruaba (ofa gamir gumazir ekiaba, ko Judan arazibagh fozir gumaziba) me bar iza uari akuvaghav itima, me

Iesus inighava men damazimin zui. ⁶⁷ Ezi me kamaghin migei, "Ni e mikim, kar ni Kraiss, God Uam E Iniasa Missevezir Gumazim, o ti puvati?" Ezi, a kamaghin me migia ghaze, "Ki ia mikemeghtima, ia nighnizir gavgavim nan ikian kogham. ⁶⁸ Eghti ki ian azaraghtima, ia na mikemeghan kogham. ⁶⁹ Eghti datirighin ko gin izamin dughiaaba, Gumazibar Otaramin gavgaviba bar itir Godin agharir guvimin daperaghiv ikiam."

⁷⁰ Ezi me bar an azara, "Kar ni Godin Otaramin?" Ezima a me migia ghaze, "Ia guizbangira migei, ki an Otaramin?" ⁷¹ Egha me kamaghin migia ghaze, "E tizim bagh uamategh gumaziba inighti me gumazir kamin arazibar gun e mikimam? A uabi bizir kam mikemezima e an akatorim baregha gifa."

Me Iesus inighava Pailatin damazimin zuima a mitighav iti

(Matyu 27:1-2 ko 27:11-14 ko Mak 15:1-5 ko Jon 18:28-38)

23 Egha gumazir bizim bar dikavigha Iesus inigha Pailat bagha zui. ² Egha me dikavigha a gifara, kamaghin a migia ghaze, "E gumazir kamin garima an en gavmanin ikura. Egha an e dagiaba Sisar daningan bar en anogoregha, kamaghin migia ghaze, a uabi atrivim ko God Uam E Iniasa Missevezir Gumazim, Kraiss." ³ Ezi Pailat Iesusin azara, "Ni Judabar atrivim, o?" Ezi Iesus ghaze, "Are, migirigiar ni migeim, a guizbangira." ⁴ Ezi Pailat kamaghin ofa gamir gumazir ekiaba koma gumazamizibav gia ghaze, "Ki gumazir kamin arazir kuratamin apizir puvati." ⁵ Ezi me bar gavgavigha kamaghin migia ghaze, "A Galilin Provinsin ikegha nguibabagh aruava men sure gamua men navibagh inivava da fe. Egha datirighin a Judian Provinsin izegha kagh otogha kamaghin amuavira iti."

Me Iesus inighava Herotin damazimin zui

⁶ Ezi Pailat migirigiar kam baregha, kamaghin men azara, "Kar Galilin gumazim?" ⁷ Iesus Herot garir Provinsin ikezima, Pailat kamaghin foghava, anemadazi a Herot bagha ghu. Dughiar kamin Herot uaghan Jerusalem in ita. ⁸ Herot fomira Iesusin ganasa ifuegha, an ganizir puvatigha, dughiar kamin an an ganigha, bar akonge. Egha Iesusin akaba baregha an mirakelin tamin ganasa.

⁹ Egha Herot azangisizir aviraviribar Iesus gamima, a bar an azangisizitam ikarazir puvati. ¹⁰ Ezi ofa gamir gumazir ekiaba, ko Judan arazibagh fozir gumaziba, me roghira tuivighava, an atarava, akaba pamtem a gasi. ¹¹ Egha Herot uan midorozir gumaziba ko an atarava dibovir akar kurabar a migei. Egha me atrivimin inir aghuir mam inigha a gikegha, uam anemadazi, a Pailat bagha zui. ¹² Fomira Herot Pailatin aningaghe, egha dughiar kam aning ua uaning ini.

Me Iesus isi temem gafughasa, Pailatin migei

(Matyu 27:15-26 ko Mak 15:6-15 ko Jon 18:38-19:16)

¹³ Ezi Pailat, ofa gamir gumazir ekiaba, ko gumazir dapanir ekiaba, ko gumazamiziba, men deima me bar

uari akuvagha iti. ¹⁴ Ezima a kamaghin miġei, "Ia gumazir kam inighava na bagha ize. Egha ia kamaghin miġei, 'A gumazamizibav geima me gavmanin ikura.' Ezi ki ian damazimin arazir kabanagh bagha an azangsiġi. Ia oragh! Ki gumazir kam in arazitam batozir puvati. Ia purama a gifari. ¹⁵ Ezi Herot uaghan niġnizir kam ikiava, gumazir kam e bagha uam anemada. Ia oraki! An arazir kuratam damighiva, an ovengam. Gumazir kam arazir kuratam gamizir pu, an ovengan kogham. ¹⁶ Kamaghin, ki purama a fozoregh, an ateghtima a mangam." †

¹⁸ Ezi amiziba ko gumaziba bar moghira tuai, "Gumazir mam in misokegh! Egh Barabas ateghti a e bagh izi!" ¹⁹ (Barabas a fomira Rom in gavmanin ikuragha Jerusalem in nguibamin aven midorozim fore. Ezi gumazir maba ariaghire. Ezi me a isa kalabus gati.) ²⁰ Ezi Pailat Iesus ateghti a mangasa ua me miġei. ²¹ Ezi me kamaghin tuai, "A misokegh! A misokegh! A isi ter ighuvim gafugh!" ²² Ezi dughiar mikezim a kamaghin miġei, "Manmagh su? An arazir kurar manam gami? Ki an arazir kuratamin apizir puvati. An arazir kuratam damighiva an ovengam. Gumazir kam arazir kuratam gamizir puvati. Ki purama a fozoreghiva aneteghti, a mangam." ²³ Ezima me bar moghira gavgavigha dei, "Iesus isiva ter ighuvim gafugh!" Ezi men dimdiaba bar Pailatin akam gafira. ²⁴ Ezima Pailat men akamin gin ghugha, Iesus in miġia ghaze, an ovengam. ²⁵ Gumazamiziba me Pailatin deima a Barabas ataki. Gumazir kam a gavman ikuragha midorozim forezima, gumazir maba ariaghire. Ezi me a isa kalabus gati. Ezima Pailat gumazamizibar niġnizimin gin ghuava, Iesus isava midorozir gumazibar dafarim gati.

Me Iesus isa ter ighuvim gafu

(Matyu 27:32-44 ko Mak 15:21-32 ko Jon 19:17-27)

²⁶ Ezi midorozir gumaziba Iesus inigha zuima, gumazir mam an ziam Saimon, a Sairin in gumazir mam. A Jerusalem in mangasa iza me gitavirazima, me an suira. Egha me ter ighuvim an dipizim gatigha a miġeima a Iesus in zui.

²⁷ Ezima gumazir avirim an gin ghua, amiziba a bagha aziava azir akar ighiar amirizibagh ami. ²⁸ Ezima Iesus raghrigha kamaghin me miġia ghaze, "Ia Jerusalem in amiziba, ia na bagh arangan marki. Ia uari ko uan boriba bagh arang! ²⁹ Gin dughiatam otoghtima, me kamaghin mikim suam, 'Amizir furabaghatiba ko amizir tighar boriba batamiba ko, amizir oteba boribagh aningizir puvatiziba, me bar akuegham.'

³⁰ 'Egh me dughiar kam in kamaghin miġsiabav ki mam,

"Ia e gisin irighiva, e mongegh!"

³¹ "Me datirighin arazir kam in temer angamtizim damighiva arazir mana tam in temer midiarim damuam?"

† (23:16-17) Fofozir gumazir maba miġia ghaze, akar igharazir mam uaghan vezin kam iti. A kamakin, "Me arazir kam iti, me azeniba bar, Isar Ekiamin Dughiar kam in itima, Pailat kalabusin gumazir mam ataghizi a me bagha zui." Ni Mak 15:6 in gan.

³² Ezi midorozir gumaziba gumazir kurar pumuning Iesus ko aning in misueghtima me aremeghasa aning inigha izi. ³³ Egha me ghua danganir mam in oto, an ziam Dapanir Agharim. Egha me danganir kam Iesus isava tememin anegura. Me uaghan gumazir kuramning agurazima, mam an guvimin itima, mam an kiri-amin iti. ³⁴ Ezi Iesus kamaghin miġei, "Afeziam, me amir biziba me dagh fozir puvati. Ni men arazir kuraba gin amadagh." Ezi midorozir gumaziba Iesus in korotiba iniasa satu gikararai.

³⁵ Ezi gumazamiziba an gara tuivighav itima, gumazir dapanir ekiaba uaghan an gara minbaba sighsirava kamaghin a miġei. "A gumazir mabar akurvakis. Egh a guizbangira God Uam E Iniasa Misevezir Gumazim, gumazir God inabazim, a uabi uabin akuragh." ³⁶ Ezi midorozir gumaziba izava uaghan a dipovava, egha wain in dipar misozim a ganigha kamaghin a miġei, "Ni guizbangira Judabar atrivir gumazim, ni uabi uabin akuragh!" ³⁸ Egha midorozir gumaziba osizirir mam Iesus in dapanim gisin anegura. An osiziriba kamaghin miġei, "Gumazir kam Judabar Atrivir Gumazim."

³⁹ Ezi gumazir kurar mam ter ighuvim in guraghav ikia, atara kamaghin Iesus in miġei, "Ni guizbangira God Uam E Iniasa Misevezir Gumazim, ni uabin akuravaghiva ga sarama akuragh!" ⁴⁰ Ezi gumazir kurar igharazim atarava kamaghin miġei, "Ni ovengasava amuava, God in atiati, o puvati? ⁴¹ Me deragha ga gami, ga uan arazir kurabagh ipuri. Ezima gumazir kam arazir kuratam gamizir puvati." ⁴² Egha gumazir kam kamaghin Iesus miġei, "Iesus, ni gin atrivim in ikiamin dughiam ni na ginirigh." ⁴³ Ezima Iesus a miġei, "Ki guizbangira ni miġei, ni datirighin na ko God in Nguibar Aghuarim in ikiam."

Iesus areme

(Matyu 27:45-56 ko Mak 15:33-41 ko Jon 19:28-30)

⁴⁴ Ezi aruem dughiar kam in garir puvati. Kamaghin amizi, mitatem 12 kloghin nguazim bar anevaragha ghua 3 kloghin tu. Ezima God in Dipenim in itir inir ekiam tongira biki.

⁴⁶ Ezi Iesus pamtem kamaghin dei, "Afeziam, ki uan duam nin dafarim garisi." A kamaghin mikemeghava uan duam sue.

⁴⁷ Ezi midorozir gumazibar gumazir ekiam kamaghin ganighava God in ziam fe. Egha kamaghin miġei, "Guizbangira, kar gumazir aghuim, a bizitam pazava a gamizir puvati." ⁴⁸ Ezi gumazamizir iza itiba bizir kabanagh in gari da otivima, me azia, uan afarizibav misogha, egha uan dipenibar zui.

⁴⁹ Ezima Iesus gifozir gumaziba, ko amizir an gin Galilin izeziba, me mong saghon tuivigha ikia, bizir kabar gari da otifi.

Me Iesus in kuam dagiar torim garisi

(Matyu 27:57-61 ko Mak 15:42-47 ko Jon 19:38-42)

⁵⁰ Ezi gumazir mam, an ziam Josep, a Judian Provin in nguibam Arimatean ikegha ize. A gumazir aghuim, a God in damazim in derazir mam, a Kaunsel memban

mam. Egha a men nighniziba ko arazibar gin mangan aghua. A God Bizibagh Ativamin Dughiam a baghavira muza iti. ⁵² Egha Josep Iesusin kuam iniasa ghua Pailatin azarazima, Pailat an amamangati. ⁵³ Ezi a Iesusin kuam tememin anedegha, inir ghurghurimin a righa, a inigha ghuava dagiar torir me fomira gumazir kuatam atizir puvatizim gati. ⁵⁴ Kar dughiar bizibar kirim, ezi Sabatin dughiam roghira ize.

⁵⁵ Ezi amizir Iesusin gin Galilin izeziba, me Josepin gin ghua dagiar torimin gari. Egha me uaghan garima, Josep manmaghin Iesusin kuam ati. ⁵⁶ Egha me ganigha givaghava, uamategha uan dipenibar ghuava bizir mughuriaba itiba ko boreba isa da arisi. Egha Godin osizirim mikemezi moghin, me Sabatin dughiamin avughasi.

Iesus ua dikafi

(Matyu 28:1-10 ko Mak 16:1-8 ko Jon 20:1-10)

24 Ezi Sanden bar mizaraghara, amiziba borer mughuriar aghuir me arighiziba, inighava dagiar torimin zui. ¹² Egha me gari, me torim avarazir dagiam, me a puegha ghu. ³ Egha me aven ghua Iesusin kuam bagha garava avenge. ⁴ Egha me kamaghin ganigha nighnizir aviribagh amua tuivighav itima, gumazir pumuning zuamira aningin korotiaba onimarimin min taghtagha men min tughav iti. ⁵ Ezi amiziba bar atiatigha avigha nguazimin gari, ezi gumazimning kamaghin me migei, "Ia tizim bagha gumazir angamra itim gumazir ovengezibar danganimin a buri? ⁶ A kagh itir puvati; a ua dikafi! A ia ko Galilin ikia ia mikemezir bizim, ia a ginighnigh, ⁷ Gumazibar Otarim, me a isi gumazir arazir kurabagh amibar dafarim datighti, me a isi ter ighuvimin a guragham. Eghti a dughiar mikezimin ua dikavigham." ⁸ Ezi a mikemezir akaba me a dagh iniri.

⁹ Egha me mozim ategha uamategha ghua bizir kabar gun Iesusin suren gumazir 11 plan migiava igharaz darazi sara mikeme. ¹⁰ Amizir bizir kabar gun Iesusin 11 plan aposelba ko igharaz daraziv kemeziba. Makdalan nguibamin amizim Maria, ko Joana, ko Maria a Jemsin amebam, koma amizir igharazir maba uaghan me ko ikia bizir kabar gun aposelbav migei. ¹¹ Ezi me amizibav gia ghaze, me ti onganighama, egha kamaghin me nighnizir gavgavim men akabar itir puvati. ¹² †† Egha Pita kamaghin oregha dikavigha ivegha mozimin ghu. Egha an aviragha, mozimin gara bizitamin apizir puvatigha inir ghurghuribara gari da ireghav iti. Egha a uamategha ghua nighnizir aviribagh amua ghaze, kar manmaghin amizir bizim.

Gumazir pumuning Emeusin tuavimin Iesus bato

(Mak 16:12-13)

¹³ Ezi dughiar kamra gumazir pumuning Emeusin nguibamin zui, Emeusin nguibamin ikegha

† (24:1) Wikbar faraghavira zuir aruem, a Sandera. †† (24:12) Fofozir gumazir maba kamaghin nighnigha ghaze, akar otevir mikovezir pumuningin (*) tongin itiba, Luk uabi da osirizir puvati. Gumazir igharazir mam gin da osiri.

Jerusalemın zuir tuavimin ruarim, a 11 kilomita. ¹⁴ Ezi aning bizir otivizir kabar gun uaningra uaningin migei. ¹⁵ Egha aning bizir kabav gia uaningin azangszima, Iesus uabi otogha aning ko me zui. ¹⁶ Ezi aning an garava egha deragha a gifozir puvati.

¹⁷ Ezi an aningın azara, "Gua tizibar uaningin migia tuavimin zui?"

Ezi aning tughava an garava bar osemegha aziasava ami. ¹⁸ Ezi aningın mav, an ziam Kliopas, an azara, "Jerusalemın izezir gumaziba bar bizir kam gifo. Ezi ni ti uabira dughiar givazibar Jerusalemın bizir kabagh fozir puvati?" ¹⁹ Ezi Iesus aningın azara, "Bizir tiziba?"

Ezi aning a ikaragha ghaze, "Ga Nasaretin Iesus bativizir bizibav gei. A Godin akam inigha izir gumazir mam, ezi an akaba ko ingangariba God ko gumaziba bar men damazimin bar gavgafi. ²⁰ Ezi en ofa gamir gumazir ekiaba ko en gumazir aruaba a isa gavmanın dafarim gatizi, me a misoghezi an areme, ezi me ter ighuvimin a gura. ²¹ Ezi e faragha nighnizir gavgavim kamaghin an iti, a God Ua Israelba Iniasa Misevezir Gumazim.

"Ezi migirigiar mam ua iti, bizir kaba otivigha givazi, ezi datirighin an aremezir dughiar mikezim oto. ²² Ezi datirighin en amizir maba mizaraghara mozimin ghuegha an kuamin apizir puvati. Egha iza e mikemezi, e bar aguaghfa. Egha me ghaze, e irebamin min enselbar garima, me kamaghin e migia ghaze, a ua dikafi. ²⁴ Ezi en marazi mozimin ghuegha amiziba mikemezi moghin bizibar gari da iti, ezi me an apizir puvati."

²⁵ Ezi Iesus kamaghin aning migei, "Gua gumazir onganimning! Gua Godin akam inigha izir gumazimin akaba nighnizir gavgavim koma navim zuamirama adar itir puvati. ²⁶ Ezi gua ti fozir puvati? God Ua Gumazimiziba Iniasa Misevezir Gumazim, faragh mizaziba inigh egh gin Godin damazimin ziar ekiam iniam."

²⁷ Egha Iesus aning geghari. A faragha Moses osirizir akabav gia, ghua Godin akam inigha izir gumazibar akaba bar aning migei. A Godin Akinafarimin itir akar an gun mikemeziba, dar mingariba bar aningın sure gami.

²⁸ Egha me nguibar me ikiamimin boroghira ghuava, Iesus aning bada ghuavira itima, ²⁹ aning a migia ghaze, "Aruem bar givazima aminim piri. Ni ga ko dakuam." Ezima a ghuava aning koma akui. ³⁰ Egha Iesus damasa aning koma aperaghav ikia, bret inighava Afeziar Ekiam minabagha, bret abigha aning ganidi. ³¹ Ezi aning datirighin an garava a gifofozima, a pura puvati. ³² Ezima aning maghira uaningin migei, "A tuavimin ga batogha Godin Akinafarimin akabar ga migeima, gan navimning dikafi."

³³ Egha aning dikavigha zuamira ghua Jerusalemın uamategha ghua garima, 11 pla Iesusin suren gumaziba, me marazi ko me uari akuvagha itima, ³⁴ aning kamaghin me migei, "Bar guizbangira! Iesus aremegha dikavigha ghua Saimon bato!" ³⁵ Ezi aning maghira tuavimin otivizir bizibar gun me migiava ghaze, a bret abighizima aning an ganighava a gifo.

Iesus uan suren gumaziba bato

(Matyu 28:16-20 ko Mak 16:14-18 ko Jon 20:19-23)

³⁶ Iesusin suren gumazir 11 pla ko marazi, bizir kabar gun uariv geima, Iesus pura men tongin tughav ikia, † a kamaghin me migei, "Navir amirizim ia ko iti." ³⁷ Ezi me bar atiatigha ghaze, me duamin gari. ³⁸ Ezi a kamaghin me migei, "Ia tizim bagha atiatiaiva nighnizir aviribagh ami? ³⁹ Ia kagh nan dafariba ko dagaribar gan. Egh ia fogh suam, kar ki Iesus uabi. Egh ia nan suigh ia fogh. Duam aghariba ko nivafiziba puvati. Ezi ia nan gari, ki da iti." ⁴⁰ †† A kamaghin mikemegha uan dafariba ko dagariba men akakasi. ⁴¹ Egha me bar akuegha tintinibar nighnigha, egha nighnizir gavgavim an itir puvati. Ezi a men azara, "Ia damamin daghetam iti?" ⁴² Ezi me osirir tuazimin akuam a ganingizima, ⁴³ a men damazibar a inighava anepi.

⁴⁴ Egha a kamaghin me migei, "Fomira Moses Osirizir Araziba, ko Godin akam inigha izir gumazibar osiziriba, ko Devitin ighiaba, da nan gun mikemezir biziba, da bar moghira guizin otivam. Kar bizir ki ia ko ikia ia mikemeziba." ⁴⁵ Egha a nighnizir aghuiba me ganingizima me Afeziar Ekiamin Akinafarimin akabar min-

† (24:36) Fofozir gumazir maba ghaze, akar otevir mikovezir pumuningin (*) tongin itiba, Luk uabi da osirizir puvati. Gumazir igharazir mam gin da osiri. †† (24:40) Fofozir gumazir maba ghaze, akar otevir mikovezir pumuningin tongin itiba, Luk uabi da osirizir puvati. Gumazir igharazir mam gin da osiri.

garibagh fo. ⁴⁶ Ezi a kamaghin me migei, "Afeziar Ekiamin Akinafarim kamaghin mikeme, God Ua Gumazimiza Iniasa Misevezir Gumazim, Krais, an aremegh dughiar pumuning ko mikemizim ikegh uamategh mozimin dikavigham. ⁴⁷ Egh ia nan ziamin ia nan akam inigh mangam. Ia Jerusalem ikeghiva nan akam inighiva nguazimin mikebaba bar dar mangi. Ia gumazimizibav kimti, me navibagh iraghti ki men arazir kuraba gin amadagham. ⁴⁸ Ia uari uan damazibar bizir kabar ganizi moghin dar gun mikim. ⁴⁹ Ia oragh. Afeziam faragha akam akiragha ghaze, a uan Duam isi ia daningam. Ezi ki a mikemezi moghin, ia bagh anemangam. Kamaghin ia nguibar ekiamin iki. Egh mamaghira iki mangi dughiar God ko itir gavgavim izighritima ia a iniam."

God Iesus inigha uamategha uan Nguibamin ghuavanabo

(Mak 16:19-20 ko Aposel 1:9-12)

⁵⁰ Egha Iesus uan suren gumaziba inigha ghuava Betanin boroghin itir danganimin tu. Egha a uan agharim ghufegha arazir aghuim me damuasava Godin azai. ⁵¹ An arazir aghuim me damuasa Godin azavira itima, God a inigha uan Nguibamin ghuavanadi. ⁵² Ezima me an ziam fa bar akuegha uamategha Jerusalem zui. ⁵³ Egha me Godin Dipenimin aven ikiava an ziam fa mamaghira iti.

Akar Faragha Zuim

Jon Osirizir Akar Aghuir kam, a kamaghin migia ghaze, Iesus a "Godin Akam, a gumazimin min otogha iza en tongin iti." Jon kamaghin ifonge, gumazamiziba bar nighnizir gavgavim Godin Otarim Iesusin ikiam. Egh me kamaghin fogh suam, Iesus a Gumazir God ua me Iniasa Misevezim. Jon kamaghin fo, gumazir nighnizir gavgavim Iesusin itiba, me ikirimirir aghuarir zurara itim iniam. Kamaghin an akinafarir kam osiri. Ni Jon 20:31in gan. Jon faragha e mikeme, Akar Kam fomira God ko iti. Egha gin Jon Iesusin mirakelbar eghaghanibar gun migei. Ezi e dar gan fogham, Iesus a Gumazir God ua e Iniasa Misevezim, a Godin Otarim. Jon uaghan Iesus amizir mirakelbar akar mingaribar e mikeme. Ezi e gumazamizir mabar gari, me nighnizir gavgavim Iesusin ikiava an gin zui. Ezi marazi nighnizir gavgavim an ikian aghua.

Akar sapta 13-17in itiba, Iesusin apaniba dimagarimin an suiragha a gamizir araziba, Jon a dagh eghari. Dimagarir kam, Iesus uan suren gumaziba ko ikia migirigiar aghuir aviriba me ganingi. Ezi gin apaniba Iesusin suiragha a kot gatigha, egha a isa ter ighuvimin a gafu. Akar abuananam, Iesus mozimin ua dikavizi, an suren gumaziba an gani. Bizir e dughiar aviribar Jonin akinafarimin garim, a kamakin, Iesus nguazimin itir gumazamizibar dabirabimin bizibar gara da isa akar isin zuim dav gei. Ezi aminimin akam, ko dipamin akam, ko bretin akam, ko anganzangarimin akam, ko wainin tememin akam, ko sipsipbar garir gumazimin akam, dipenimin tiarakamin akam, bizir kaba Jonin akinafarimin aven iti.

Akam gumazimin min otogha iza gumazamizibar tongin iti

(Sapta 1)

Akar Ikirimirir Zurara Itim Anidim, a gumazimin min oto

¹ Bar fomira fomira, biziba bar tighar otivamin dughiam, Akam iti. Akar kam God ko iti, egha a uabi God. ² Bar fomira fomira Akam God ko iti.

³ Ezi Akar kamın, God biziba bar dar ingarizima, da otifi. Ezi bizitam tuavir igharazi tamın otozir puvati. Akam uabi bizibagh amizima, da otifi. ⁴ Egha Akar kamra, a zurara itir ikirimirir aghuarimin mingarim. Ezi ikirimirir aghuarir kam, a uaghan gumazamiziba angazangarim me ganidi. ⁵ Ezi angazangarir kam a mitatemın isima, mitatem anevaraghava egha anemungezir puvati.

⁶ Ezi God gumazir mam amada, an ziam Jon. ⁷ An akam akunasa ize. An angazangarir kamın akamin gun mikimtima, gumazamiziba bar moghira a baraghiva egh nighnizir gavgavim an ikiam. A ingangarir kam damuasa ize. ⁸ Egha Jon uabi angazangarir kam puvati. An angazangarir kamın akamin gun mikimasa ize. ⁹ Ezi angazangarir kam guizbangin angazangarim. Egha nguazir kamın izegha gumazamiziba bar angazangarim me ganidi.

¹⁰ Akam nguazir kamın iti. An gavgavimin, God nguazir kamın ingari, ezi nguazimin itir gumazamiziba a gifozir puvati. ¹¹ A uan nguibamra ghuzima an anababa an aghuagha a inizir puvati. ¹² Ezi gumazamizir maba a ini, egha nighnizir gavgavim an ziamin iti. Kamaghin amizi, a me gamizima me Godin boribar min otifi. ¹³ Me amebaba ko afeziabar ghuzibar otifi, o

mikarzibar ifongiamin, o gumazimin ifongiamin Godin boribar otivizir puvati. Bar puvati. God uabi me gamizima me an boribar otifi.

¹⁴ Akam uabi gumazimin min oto. A bar Godin Otarir vamira, ezi God a gamizi a Godin gavgavim ko angazangarim ini. Ezi God anemadazima an en tongin iti. Ezi e an gavgavim ko angazangarimin gani. Ezi apangkuvim ko guizin akam bar a gizifa.

¹⁵ Ezi Jon gumazir kamın gun me migei. Egha pamten dia ghaze, "A gumazir kam, ki faragha an gun ia mikemegha gifa. Ki kamaghin migei, 'Gumazir nan gin izim, a bar fomira iti, ezi nan amebam gin na bate. Kamaghin amizi, an gavgavim bar nan gavgavim gafira.'" ¹⁶ Ezi apangkuvim bar a gizifa, ezi a uan apangkuvimin a dughiar aviribar bar deravira e gami. ¹⁷ Guizbangira, Moses Osirizir Araziba, God e bagha da isa Moses ganingizi, ezi Moses e ganingi. Ezi God, Krai Iesusin aven apangkuvim ko guizbangin arazim en aka. ¹⁸ Gumazitam bar Godin ganizir puvati. Ezi kar Godin Otarir vamira, a uabi God, egha a bar Godin boroghira iti. A uabira God en aka.

Jon Gumaziba Ruer Gumazim, an akam akuri

(Matyu 3:1-12 ko Mak 1:7-8 ko Luk 3:15-17)

¹⁹ Ezi Judan gumazir aruaba, me ofa gamir gumazir maba ko Livain gumazir maba amadazi, me Jerusalem ategha Jon bagha iza kamaghin an azara, "Ni tinara?"

²⁰ Ezi Jon bighavira migia akam modir puvati. A kamaghin migei, "Ki God Ua Gumazamiziba Iniasa Misevezir Gumazim puvati." ²¹ Ezi me an azara, "Ni tinara? Ni ti Elaija, o?" Ezi a migei, "Puvati." Ezi me migei, "Ni ti Godin akam inigha izir gumazir kamra, e ni mizuai." Ezi an akam ikara, "Puvati." ²² Kamaghin amizima, me uam an azara, "Ni bar tinara? E ikarvazir aghuitam inigh mangiva gumazir e amadazibav ki-

† (1:20) Grighin akamin, God Ua Gumazamiziba Iniasa Misevezir Gumazim, me a dibora ghaze, "Krais."

mam. Ni manmaghira uabi migei?" ²³ Ezi Jon kamaghin migei,

"Ki gumazir kam in tiarim,
ki gumaziba puvatizir danganim in ikia egha kamaghin dia migei,

'Ia Ekiam bagh tuavim akir."
(Kar akar Godin akam inigha izir gumazim Aisaia fomira osirizim.)

²⁴ Gumazir kaba, Farisiba me amangizi me ize.
²⁵ Egha me kamaghin Jon azara, "Ni Gumazir God Ua Gumamaziziba Iniasa Misevezim puvatigh, egh ni Elaija puvatigh, egh ni Godin akam inigha izir gumazir kam puvatigha, egha ni tizim sua gumamaziziba rue?"
²⁶ Ezi Jon kamaghin men akam ikara, "Ki dipamin me rue. Ezi gumazir mam ian tongin iti, ia a gifozir puvati.
²⁷ A gumazir kam, a nan gin izi. Ki an dagarir asuabar beniba firan ibura." ²⁸ Jon Betanin nguibamin ikia akar kam me mikeme, nguibar kam Jordanin dipamin vongin iti. Danganir kam in Jon gumamaziziba rue.

Iesus a Godin Sipsipin Nguzim

²⁹ Ezi amimizarakan Jon Iesusin garima an a bagha izi. Ezi Jon kamaghin migei. "Ia munagh gan! Munar Godin Sipsipin Nguzim. A nguazimin itir gumamazibar arazir kuraba gin amadi!" ³⁰ A gumazir kam, ki fomira kamaghin an gun mikeme, 'Gumazir nan gin izim, a bar fomira iti, ezi nan amebam gin na bate. Kamaghin amizi, an gavgavim bar nan gavgavim gafira.'
³¹ Ki uabi a gifozir puvati, a tina. Ki gumazir kam aghurightima, Israelin gumamaziziba a gifoghasa, kamaghin ki iza dipamin gumamaziziba rue." ³² Ezi Jon ua kamaghin an gun migei, "Ki garima Godin Duam kuarazir bunbamin min Godin Nguibam ategha mighegha izaghira gumazir kam gisin iti. ³³ Ki uabi a gifozir puvati. God dipamin gumamaziziba ruasa na amadazi ki ize. A faragha kamaghin na mikeme, 'Ni gantima, Godin Duam izighrighiva, gumazitam gisin ikiam, a gumazir kamra, a Godin Duamin gumamaziziba ruam.' ³⁴ Ki uabi bizir kam in ganigha egha an gun kamaghin ia migei, gumazir kamra, a Godin Otarim."

4 plan gumaziba Iesusin suren gumazibar otifi

³⁵ Egha amimizarakan Jon uan suren gumazir mamning ko ua danganir kam in tuivighav iti. ³⁶ Ezi a garima Iesus a gitavirazima, Jon aning migei, "Gua gan! Kar Godin Sipsipin Nguzim!" ³⁷ Ezi suren gumazir kamning a barazima a kamaghin akar kam mikemezima, aning ghua Iesusin gin zui. ³⁸ Ezi Iesus ikigha gara aning in azara, "Gua tizim buri?" Ezi aning an azara, "Rabi, ni dipenir manamin iti?" (Ziar kam "Rabi" an mingarim kamakin, "Tisa.") ³⁹ Ezi Iesus kamaghin aning migei, "Gua izi ganigh." Ezi aning ghua dipenir a itimin gari. Dughiam, 4 kloghin guaratizim. Ezi dughiar kam aning a ko iti.

⁴⁰ Egha Andru, a Iesusin gin zuir gumazir kamning in mav. A Saimon Pitan aveghbuam. ⁴¹ Egha Andru Iesus ategha maghira ghua uan aveghbuam Saimon

batogha, egha kamaghin a migei, "E Mesaian gani." (Ziar kam "Mesaia" a kamakin, "Gumazir God Ua E Iniasa Misevezim.") ⁴² Egha Andru Saimon inigha Iesus bagha ghua. Ezi Iesus an gara egha migei, "Ni Saimon, Jon in Otarim. Eghti me gin ziam 'Sifas' ni darigh ni diponam." (Ziar kam "Sifas," a ziar kam "Pitan" mirara ghua. An mingarim kamakin, "Dagiam.") †

Iesus Filip ko Natanielin dia

⁴³ Egha amimizarakan, Iesus Galilin Distrighin man-gasa. Egha a ghua Filip batogha, kamaghin a migei, "Ni nan gin izi!" ⁴⁴ (Filip a Betsaidan nguibamin gumazir mam. Andru ko Pitan nguibam, Betsaida.) ⁴⁵ Ezi Filip ghua Nataniel batogha kamaghin a migei, "E gumazir kam in ganigha gifa, Moses fomira Judabar Arazibar Akinafarimin osira gumazir kam in gun osiri. Ezi Godin akam inigha izir gumaziba uaghan gumazir kam in gun osiri. A Nasaretin nguibamin gumazim Iesus, a Josepin otarim."

⁴⁶ Ezi Nataniel kamaghin an azara, "Ti akurvazir bizir aghuitam Nasaretin nguibamin otivam? Ti puvatigham!"

Ezi Filip a migei, "Ni izi ganigh."

⁴⁷ Ezi Iesus garima Nataniel a bagha izi. Ezi a kamaghin migei, "Ia ganigh. Gumazir izir kam, a guizbangira Israelin gumazim. Ezi ifavarir akatam ko ifavarir arazir tam an itir puvati."

⁴⁸ Ezi Nataniel kamaghin Iesusin azara, "Ni manmaghin na gifo?" Ezi Iesus kamaghin an akam ikara, "Filip tighar nin dimamin dughiamin, ni temer fighin povimin itima, ki nin gani."

⁴⁹ Ezi Nataniel akar kam baregha egha kamaghin a ikara, "Tisa, ni Godin Otarim! Ni Israelbar Atrivim!"

⁵⁰ Ezi Iesus kamaghin a migei, "Ki kamaghin ni migei, ni temer fighin povimin itima, ki nin gani. Ezi bizir muziarir kam in, ni nighnizir gavgavim nan iti. Ni gin bizir ekiabar ganti da bizir kam bar a gafiragham."

⁵¹ Egha Iesus ua kamaghin me migei, "Ki guizbangira ia migei, ia gin Godin Nguibamin ganti a kuighrigham, eghti ia Godin enselbar ganti da Gumazibar Otarim bagh ghuaavanangiva, ua izighram."

Iesus uan gavgavir bar ekiam akakagha mirakelin arazibagh ami

(Sapta 2-4)

Iesus dipam girazima a wainin dipamin oto

2 Dughiar pumuning givazima, gumazir mam Kanan nguibamin ikia amizimin ikiasa, ezi amuimin ikiam in isam oto. Kanan nguibam a Galilin Distrighin aven iti. Dughiar kam Iesusin amebam uaghan iti. †† Ezi me uaghan Iesus uan suren gumazi-

† (1:42) Ziar kam Sifas, an Aramin akam ize. Dughiar kam in a Judabar akam. Ezi ziar kam Pita, a Grighin akamin ize. †† (2:1)

ba ko men diazima me uaghan amuimin ikiamin isar kamin ghuegha iti. ³ Ezi wainin dipam givazima, Iesusin amebam kamaghin a migei, "Me ua wainin dipaba puvati." ⁴ Ezi Iesus kamaghin a migei, "Amebam, kar nin bizim, a nan bizim puvati. Nan dughiam a tighari." ⁵ Ezi an amebam ingangarir gumazibav gei, "A bizitam damusi ia mikimti, ia a damu."

⁶ Ezi dipenir kamin 6 plan dagiar miner ekiaba iti, da ekevegha egha vaghvaghera 100 litan dipaba dar iti. Judaba uan rurir arazibar gin ghua dipar kabagh rue. ⁷ Ezi Iesus kamaghin ingangarir gumazibav gei, "Ia miner kabar dipaba tuigh." Ezi me da tuizima da bar izevegha akabagh imara. ⁸ Ezi a kamaghin me migei, "Ia datirighin miner nguzim inigh dipatam tuighiva a inighiva gumazir isamin faragha zuim bagh mangi." Ezi ingangarir gumaziba maba inigha zui. ⁹ Ezi dipar kam wainin dipamin otogha gifa, ezi gumazir isamin faragha zuim anepava a barasi, egha a fozir puvati, me managh wainin dipar kam ini. Ezi ingangarir gumazir dipam tuiziba, merara fo. Kamaghin amizi, isamin faragha zuir gumazim a gumazir amuimin ikiasava amim, an dia, ¹⁰ egha kamaghin a migei, "Gumaziba bar wainin dipar aghuim faragha me ganidi. Ezi gumaziba wainin avirim amegha givazima, me gin wainin dipar mong afangizim anidi. Ezi no, ni wainin dipar aghuimin anogoregha, egha datirighira ni a inigha izil!"

¹¹ Kar mirakelin arazir faragha zuir Iesus amizim. A Galilin Distirighin aven itir nguibam Kanan, mirakelin arazir kam gami. Ezi mirakelin kamin, Iesus bar uan gavgavir ekiam aka. Ezi an suren gumaziba an ganigha egha nighnizir gavgavim an iti.

¹² Ezi bizir kabar gin, Iesus uan amebam ko aveghbuaba ko an suren gumaziba, me Kanan ategha Kaperneamin nguibamin ghuaghiri. Egha me dughiar mabar nguibar kamin iti.

Iesus Godin Dipenimin aven dagiaba bagha ingarir gumaziba batosi

(Matyu 21:12-13 ko Mak 11:15-16 ko Luk 19:45-46)

¹³ Ezi Israel bagh Itazir Dughiamin Isam otivasa roghira izima, ezi bizir kam bagha Iesus Jerusalem nguibar ekiamin ghu. ¹⁴ Egha a Godin Dipenimin avizimin aven ghua bizibar garima, gumaziba dagiaba inisa bulmakaua ko sipsipba ko kuaraziba amadi. Ezi a garima dagiaba uari ikarvazir gumaziba apiaghav iti. ¹⁵ Ezi Iesus beniba inigha bizimin min a da ike. Egha a gumaziba ko men sipsipba ko bulmakaua bar me batoke, ezi me Godin Dipenimin avizim ategha zui. Ezi a dagiaba uari ikarvazir gumazibar dakoziba akuri da ira dagiaba akiziragha tintinibar zui. ¹⁶ Ezi a kamaghin gumazir dagiaba bagha kuaraziba amadiba pamten me migei, "Ia kuaraziba inigh mangi! Ia nan Afeziamin dipenim biziba amadir danganimin min a damuan marki." ¹⁷ Ezi an suren gumaziba an amizir arazir

Iesus amizir mirakelin aviribar akaba, da Jonin akinafarimin aven iti. Arazir kabbar, an akagha ghaze, a guizbangira Godra. Ni gansi, Luk 2:11, 2:18-19, Luk 2:23, 3:2, 4:54, 6:2, 6:14, 6:26, 9:16, 11:45, 12:18, ko 12:37.

kamin ganigha, egha me Godin Akinafarimin itir akar mam giniri. Akar kam a kamakin, "Nan navir averiam bar nin dipenim gifuegha egha a baghavira iti."

¹⁸ Ezi Judan gumazir aruaba Iesus amizir arazir kamin ganigha, egha me kamaghin an azara, "Ni mirakelin arazir manam damigh en akagh suam, ni gavgavim ikia gatirighin arazir kam gami?" ¹⁹ Ezi Iesus kamaghin men akam ikara, "Ia Godin dipenir kam apirighiti, eghti ki dughiar pumuning ko mikezimin uam an ingarighiti-ma a tugham." ²⁰ Ezi Judaba kamaghin migei, "Me 46 plan azenibar Godin Dipenir kamin ingari. Eghti ni ti dughiar pumuning ko mikezimin a ingarighiti a tugham, o?"

²¹ Ezi Iesus migeir Godin dipenir kam, an mikarzimra.

²² Ezi God gin mozimin a gamizima a ua dikafi, ezi an suren gumaziba ua akar a fomira mikemezir kam giniri. Egha akar Godin Akinafarimin itim ko akar Iesus mikemezir kam nighnizir gavgavim dar iti.

Iesus gumazibar araziba bar dagh fo

²³ Ezi Iesus Israel bagh Itazir Dughiamin Isamin Jerusalem itima, gumazamizir avirim mirakelin arazarazir Iesus amizibar gani. Kamaghin amizima me nighnizir gavgavim an iti. ²⁴ Ezi Iesus, a bar men araziba ko nighnizibagh fo. Kamaghin, a nighnizir gavgavim men itir puvati. ²⁵ A uabi gumazibar navir averiabar aven itir nighnizibagh fogha gifa. A fozozitam n otevezir puvati, eghti gumazitam gumazibar arazibar gun a mikiman kogham.

Iesus Nikodemus ko migei

3 Gumazir mam iti, an ziam Nikodemus, a Farisin mam, egha a Judabar gumazir aruar mam. ² Dimagarir mam gumazir kam Iesus bagha izegha kamaghin a migei, "Tisa, e fo, God tisan min ni amadazima ni ize. E fo, God gumazitam ko ikian koghtima, eghti gumazir kam mirakelin ni amir kaba, a tam damuva avegham."

³ Ezi Iesus kamaghin an akam ikara, "Ki bar guizbangira ni migei. Gumazitam ua gumazir igiamin otoghan koghiva, a God Bizibagh Ativamin Dughiamin aven ikian kogham." ⁴ Ezi Nikodemus an azara, "Manmaghira gumazim ghurigha givagha egha ua igiam gava? A ti uamategh uan amebamin navir averiamin mangiti an amebam uam a bategham?"

⁵ Ezi Iesus kamaghin a ikara, "Ki guizbangira ni migei, gumazitam dipam ko Godin Duamin ua gumazir igiamin otoghan kogh, egh a God Bizibagh Ativamin Dughiamin aven ikian kogham. ⁶ Nguazir kamin itir amiziba boriba batima, borir igiaba otifi. Ezi Godin Duam gumazimin duam gamima, a gumazir igiamin oto. ⁷ Ni akar ki ni mikemezimin ni digavir kuram damuan marki, 'Ia ua igiabar otifigh.' ⁸ Aminim a uan ifongiamin gin tigha egha pura tintinibar vua zui. Ni an niginim barasi, egha ni fozir puvati, a managh iza egha ua managh zui. Kamaghira, Godin Duam gumaziba bar me gamima me igiabar otifi."

⁹ Ezi Nikodemus kamaghin an azara, "Bizir ni migeir kam, a manmaghin otogham?"

¹⁰ Ezi Iesus kamaghin an akam ikara, "Manmaghin ami? Ni Israelbar tongin itir tisan ekiam, egha ni ti bizir kabagh fozir puvati, o?" ¹¹ Ki guizbangira ni migei, e fozir bizim e a migei. Egha e bizir e ganizimin gun migei. Ezi ia, e mikemezir akam akirim ragha a gasara. ¹² Ki nguazir kamin bizibar ia mikeme, ezi ia nighnizir gavgavim dar itir puvati. Eghti kamaghin ki Godin Nguibamin bizibar ia mikimti, ia manmaghin nighnizir gavgavim dar ikiam? ¹³ Gumazir igharazitam Godin Nguibamin ghuavanabozir pu. Puvati. Gumazibar Otarim uabira Godin Nguibam ategha zaghiri.

¹⁴ "Fomira Moses gumaziba puvatizir danganimin ikia kuruzimin nedazir aghorimin itim a ghufe, eghti kamaghira me Gumazibar Otarim ghufam. ¹⁵ God kamagh sua, gumazir nighnizir gavgavim Gumazibar Otarimin itiba, me bar zurara itir ikirimirir aghuarim iniam. Bizir kam bagh me Gumazibar Otarim ghufam.

¹⁶ "God Otarir bar vamira iti. Egha God nguazimin itir gumamaziziba, bar me gifonge. A kamagh sua, gumamaziziba bar nighnizir gavgavim an Otarimin ikiva ovengan koghiva, zurara itir ikirimirir aghuarim iniam. Bizir kam bagha an Otarir bar vamiran kam me ganingi. ¹⁷ God uan Otarim nguazimin gumamazizibar jasin min me tuisighasa anemadazir puvati. A men akurvaghasa anemada. ¹⁸ Gumazim nighnizir gavgavim Otarimin ti, a kotiaba puvati. Ezi gumazim nighnizir gavgavim an ikian aghua, a kotin ikia bar ovegha gifa. A nighnizir gavgavim Godin Otarir vamiran kamin itir puvati, kamaghin an ovegha gifa. ¹⁹ Ezi Godin kotiamin mingarimin arazim kamakin, Godin angazangarim nguazimin izegha gifa. Ezi gumamaziziba, me amir araziba bar ikufi, kamaghin amizi me mitatem bagha bar ifonge, me angazangarimin aghua. ²⁰ Gumazir arazir kurabagh amiba bar, angazangarimin apaniba. Men arazir kuraba azenim giran me aghua, kamaghin amizi me angazangarimin izir puvati. ²¹ Ezi gumazir guizbangin arazim gamim, a Godin angazangarimin izi. A kamaghin ifonge, Godin angazangarim deravira kamaghin gumamazizir igharazibar akagham, a Godin gavgavimin uan ingangarim gami. Ezi kamaghin gumazir kam Godin angazangarimin aven izi."

Jon Gumaziba Ruer Gumazim, deraghavira bighatigha ghaze, Iesus a tina

²² Ezi bizir kabar gin Iesus uan suren gumaziba ko me Judian Distrighin zui. A me ko danganir kam ikia gumamaziziba rue. ²³ Jon Aionin nguibamin ikia gumamaziziba rue, Salimin nguibamin boroghira. Dipar avirim danganir kamin ti, ezi gumamazizir avirim rurim iniasa izi. ²⁴ (Dughiar kam Herot Jon tighar a isi kalabus darigham.)

²⁵ Ezi akavdorozir mam Jonin suren gumaziba ko Judan gumazir mamn tongin oto. Me uari adogha ghaze, e rurir arazir manamin gin mangi, Godin damazim zuegham? ²⁶ Egha suren gumaziba Jon bagha ghuegha kamaghin a migei, "Tisa, gumazir kam

fomira ni ko Jordanin dipamin vongin ike, ezi ni an gun mikeme, gumazir kam datirighin gumamaziziba rue-ma, gumamaziziba bar a bagha zui." ²⁷ Ezi Jon kamaghin ikara, "Godin uan Nguibamin itim, bizitam gumazim danigan koghti, an a inighan kogham. ²⁸ Ki fomira akar kam ia mikeme, ezi ia uari a baraki, 'Ki God Ua E Iniasa Misevezir Gumazim puvati. God na amadazima ki an faragha ize.' ²⁹ Gumazitam amizatamin ikiam, eghti amizir kam a gumazir kamin amuim. Ezi gumazir kamin namakam, a tugha gumazir amuimin itimin akam baraghasa bar akonge. Ezi kamaghira agorogem nan navir averiam bar a gizifa. ³⁰ An ziam bar ekevegh mamaghira ikiti, eghti nan ziam bar magirigh.

³¹ "Gumazir Godin Nguibamin pin ikegha izezim, a bar bizibagh isin iti. Ezi nguazir kamin gumazim, a nguazir kamin bizibagh amua egha nguazir kamin bizibav gei. Ezi gumazir Godin Nguibamin izezim a bar bizibar isin iti. ³² A bizir a ganiziba ko oraghizibar gun migei. Ezi gumazitam a mikemezir akar katam inigha nighnizir gavgavim an itir puvati. ³³ Ezi gumazim an akam inigha nighnizir gavgavim an ikia, egha tuavir kamin kamaghin men aka, God a guizin akam migei. ³⁴ Gumazir God amadazir kam, God uan Duam isa bar a ganingi. Kamaghin amizi, a Godin akam akuri. ³⁵ Afeziam uan Otarim bar a gifonge, egha biziba bar an agharim gatizi a bar dagh atifa. ³⁶ Gumazim nighnizir gavgavim Otarimin ti, a zurara itir ikirimirir aghuarim iti. Ezi gumazim Otarimin akamin gin zuir puvati, a zurara itir ikirimirir aghuarim inian kogham, Godin aningagharim an ikivira ikiam."

Iesus Samarian amizim ko migei

4 Ezi Farisiba kamaghin oraki, Iesus gumamazizir aviriba rue ezi gumamazizir kaba an suren gumazibar otifi. Ezi men dibobonim Jonin suren gumazibar dibobonim gafira. ² (Guizbangira, Iesus uabi gumamaziziba ruer puvati. An suren gumaziba me rue.) ³ Iesus kamaghin fo, Farisiba orazima gumazir aviriba an suren gumamazizibar otifi, kamaghin a Judian Distrigh ategha uamategha Galilin Distrighin ghu. ⁴ Ezi tuavir a zuir kam, a Samarian Distrigh abigha ghu.

⁵ Egha a ghua Samarian Distrighin aven itir nguibar mamn oto, an ziam Sikar. Ezi Sikarin nguibam, a nguazir Jekop uan otarim Josep ganingizimin boroghira iti. ⁶ Jekop fomira kuizir mozir dipam iti, a nguibar kamin ti. Ezi Iesus iza ghua bar amira. Egha a mozir dipar kamin boroghin apera. Ezi dughiam an aruer arizimin ghu.

⁷ Ezi Samarian amizir mam, a dipam tuasa izi, ezi Iesus kamaghin a migei, "Ni dipatam na daningam, o?" ⁸ (Dughiar kamin Iesusin suren gumaziba daghebagh ivezasa nguibamin ghu.)

⁹ Ezi Samarian amizim a migei, "Ni Judan gumazim ezi ki Samarian amizim. Manmagh sua, ni dipam ramasa na migei?" (Amizir kam fo, Judaba me Samarian gumamaziziba ko itir puvati, kamaghin an akar kam Iesus migei.) ¹⁰ Ezi Iesus kamaghin amizim ikara, "Ni,

God gumazamizibagh aningizir bizir aghuim gifoghiva, egh gumazir dipam bagha ni migeir kam gifoghiva, egh ni an azaraghti, a dipar ikirimirir zurara itim anidim ni danigam."

¹¹ Ezi amizim a migei, "Gumazir ekiam, ni mineba pu. Mozir dipar kam bar kone. Eghti dipar ikirimirir zurara itim anidim, ni managh a iningham? ¹² En ovavim Jekop mozir dipar kam e ganingi. Egha a uabi uan boriba ko bulmakauba ko an asiziba, me bar mozir dipar kam ame. Ezi ni ghaze, ni ti Jekop gafira, o?"

¹³ Ezi Iesus kamaghin an akam ikara, "Gumaziba bar dipar kam ramegh, men kuariba ua piram. ¹⁴ Ezi gumazitam ki daningamin dipar kam ramegham, an kuarim dughiatamin uam an piran kogham. Puvati. Dipar ki daningamin kam, a dipar nguazimin averiamin ikiava otivi moghira, an navir averiamin otivam. Egh dipar ikirimirir zurara itim anidir kam otiv mamaghira ikiva, egh zurara itir ikirimirir aghuarim a daningam."

¹⁵ Ezi amizim kamaghin Iesus migei, "Gumazir ekiam, dipar kam na daning. Eghti nan kuarim gin ua piran kogham, eghti ki ua kagh izi dipam tuan kogham."

¹⁶ Ezi Iesus kamaghin a migei, "Ni mangi uan pamin diaghiva egh gua kagh izi."

¹⁷ Ezi amizim a ikara, "Ki paba puvati."

Ezi Iesus a migei, "Are, ni deragha migei, ni paba puvati. ¹⁸ Guizbangira, ni faragha 5 pla paba iti. Ezi gumazir ni datirighin itim, a guizbangira nin pam puvati. Nin akar kam a bar guizbangira."

¹⁹ Ezi amizim a migei, "Gumazir Ekiam, ki datirighin fo, ni Godin akam inigha izir gumazir mam. ²⁰ En ovaviba me mighsiar kam in uari akuva, egha Godin ziam fe. Ezi ia Judaba ghaze, danganir gumaziba mangiva Godin ziam fam, a Jerusalem in iti." †

²¹ Ezi Iesus kamaghin a migei, "Amizim, ni nighnizir gavgavim nan iki. Dughiatam otoghtima ia mighsiar kam in Afeziam in ziam fan koghiva, egh uaghan Jerusalem in nguibamin an ziam fan kogham. ²² Ia Samariaba ia fozir puvatizir God, ia an ziam fe. Ezi e Judaba e fozir God, e an ziam fe. E fo, Godin gumazamizibar akurvazir ingangarim, a faragh Judabar agharimin ikegh egh gin gumazamizir igharaziba bagh mangam. ²³ Ezi dughiar otivamim, an otogha gifa, ezi gumazamiziba bar guizbangira Afeziam in ziam fasa, me an Duamin gavgavim ko guizbangin arazim in an ziam fam. Ezi Afeziam, gumazamizir kamaghin amiba, me an ziam fasa a bar ifonge. ²⁴ God, a Duam. Ezi gumazir an ziam feba, me Godin Duamin gavgavim ko guizbangin arazim in an ziam fe." ††

²⁵ Ezi amizim kamaghin Iesus migei, "Ki fo, Mesaia a izam (a God Ua E Iniasa Misevezir Gumazim.) A izamin dughiam, a biziba bar e mikimam."

²⁶ Ezi Iesus kamaghin a migei, "Kar kirara, datirighin ni ko migei." ²⁷ Ezi Iesus kamaghin migeima, dughiar kam in an suren gumaziba uamategha izi. Me an gari-

ma an amizir mam ko uaning migeima, ezi me okam nighnisi. Egha tav kamaghin amizim in azarazir puvati, "Ni tizim iniasa?" Egha tav Iesus in azarazir puvati, "Ni tizim sua amizir kam ko migei?"

²⁸ Ezi amizir kam uan minem ataki, egha uamategha nguibamin ghu. Egha kamaghin gumazamizibav gei, ²⁹ "Ia izi gumazir mam in ganigh. Ki fomira amizir araziba, a bar dar na mikeme. Ka ti gumazir kamra, God Ua E Iniasa Misevezir Gumazim?" ³⁰ Egha me nguibam ategha, Iesus bagha izi.

³¹ Ezi dughiar kam in, Iesus in suren gumaziba agakaghora kamaghin a migei, "Tisa, ni dami."

³² Ezi a kamaghin me migei, "Dagher ki damamim, ia a gifozir puvati." ³³ Ezi an suren gumaziba uarira kamaghin uariv gei, "Gumazitam ti a bagha dagheba inigha izi a ganingi?"

³⁴ Ezi Iesus kamaghin me migei, "Nan daghemra kara, ki God in ifongiam in gin zui, a gumazir na amadazi ki izezim. Ezi ki a na ganingizir ingangarim, a givagham. ³⁵ Ia kamaghin migei, '4 plan iakiniba givaghti, e dar gin azenibar aghoram.' Ezi ki ia migei, ia tintinibar ganiva egh deravira azenibar gan. Dagheba aghuigha gifa, ezi azenibar aghoram in dughiam otogha gifa! ³⁶ Gumazir dagheba isim, a datirighin uan ivezim isi, egha zurara itir ikirimirir aghuarim bagha dagheba akufi. Kamaghin amizima, gumazir dagheba oparim ko gumazir dagheba isim aning virara bar akuegham. ³⁷ Akar kam a guizbangira, 'Gumazir mam azenim opari, ezi gumazir igharazim an dagheba isi.' ³⁸ Ki, ia faragha ingarizir puvatizir azenim in dagheba iniasa, ki ia amada. Gumazir igharaziba azenir kam in ingari, ezi ia ghua me uan gavgavim in oparizir otivizir dagheba isi."

³⁹ Amizir kam faragha ghaze, "Gumazir kam, ki fomira amizir araziba, a bar dar na mikeme." Ezi nguibar kam in itir Samarian gumazamizir aviriba, me an akam baregha egha kamaghin nighnizir gavgavim Iesus in iti. ⁴⁰ Egha Samariaba a bagha ize, egha me uarir gan ikiasa agakaghoravira iti. Ezi a dughiar pumuningin me ko iti. ⁴¹ Ezi gumazamizir igharazir avirir maba, me uaghan Iesus in akam baregha nighnizir gavgavim an iti.

⁴² Egha me kamaghin amizim migei, "E nin akamra baregha nighnizir gavgavim gumazir kam in itir pu. Puvati. E uari an akam baraki, egha e fo, gumazir kamra, a guizbangira nguazir kam in itir gumazamizibar Akurvazir Gumazim. Kamaghin e nighnizir gavgavim an iti."

Iesus atrivim in ingangarir gumazim in borim gamizima, a ua dera

⁴³ Ezi Iesus dughiar pumuningin Samarian adarazi ko ikegha givagha, egha nguibar kam ategha Galilin Distrighin ghu. ⁴⁴ Iesus uabi migirigiar kam gami, "God in akam inigha izir gumazim, a uan nguibamra ziaba puvati." ⁴⁵ Galilin Distrighin itir gumazamiziba, me uaghan Israel bagh Itazir Dughiam in Isam bagha Jerusalem in nguibamin ghue, ezi Iesus dughiar kam in mirakelin aviribagh amizima me dar gani. Ezi kam-

† (4:20) Mighsiar amizir kam an gun migeim, a Gerazim in Mighsiam, a Samarian Distrighin iti. Samarian gumazamiziba mighsiar kamra ghuava God in ziam fe. Ni deragh foghsi, Luk 9:53 in vezin itir akam in gan. †† (4:23-24) Gumazir maba akar kam "God in Duamin gavgavim in," me a giragha ghaze, "me uari uan duabar gavgavim in."

aghin Iesus datirighin uamategha ghua Galilin otozima, ezi Galilin gumazamiziba bar akuegha a ini.

⁴⁶ Ezi Iesus ua Kanan nguibamin ghu, a Galilin Distrighin aven itir nguibam. A faragha nguibar kamin dipam girazima a wainin dipamin oto. Ezi dughiar kamin atrivimin ingangarir gumazir mam, a Kanan nguibamin iti. Ezi an otarim aria, Kaperneamin nguibamin iti. ⁴⁷ Ezi gumazir kam akam kamaghin a baraki, Iesus Judian Distrigh ategha Galilin Distrighin ize. Ezima a Iesus bagha ghua agakaghora ghaze, "Ni Kaperneamin nguibamin magiri, egh nan otarim damighti, a ua deraka. Nan otarim bar ovengasava ami."

⁴⁸ Ezi Iesus kamaghin a migei, "Ia mirakelba ko digavir kuram gamir arazibar ganan koghiva, ia nighnizir gavgavim nan ikian kogham."

⁴⁹ Ezi ingangarir gumazir kam kamaghin a migei, "Gumazir Ekiam, ni zuamira izighiri. puvatightima, nan otarim aremegham."

⁵⁰ Ezi Iesus a migei, "Ni mangi, nin otarim angamra ikiam." Ezi gumazir kam nighnizir gavgavim Iesusin akamin ikiava, egha a ghu.

⁵¹ Egha gumazir kam tuavimin ghuavira itima, an ingangarir gumaziba iza tuavimin a bato, egha me kamaghin a migei, "Nin otarim an angamra itil!"

⁵² Ezi a men azara, dughiar manamra borim mong dera. Ezi me ghaze, "Boghinaron 1 kloghin aruer arizimin, an arimariam givazi mikarzim orangi."

⁵³ Ezi afeziam fo, boghinaron dughiar kamra Iesus a mikeme, "Nin otarim an angamra ikiam." Kamaghin amizi, a nighnizir gavgavim Iesusin itima, an adarazi uaghan nighnizir gavgavim iti. ⁵⁴ Kar dughiar namba 2, Iesus Judian Distrigh ategha ua iza Galilin Distrighin ikiava mirakelin mam uam a gami.

Iesus uan ingangarim gamua egha Sabatin dughiar gumazamizibar sure gami

(Sapta 5-10)

Iesus Betesdan mozir dipamin gumazir mam gamizi a ua dera

5 Dughiar maba givazi, Judabar isar ekiam otozima, ezi Iesus isam bagha Jerusalem in nguibar ekiamin ghu. ¹² Ezi Jerusalem in mozir dipar ekiam mam iti, ezi Hibrun akam me Betesda, a garisi. A Sipsipba Aven Zuir Tiar Akar Ekiam in boroghira iti. Ezi mozir dipar kamin miriam azuarir 5 pla iti. ^{†3} Ezi azuarir kaba ari-

† (5:1) Jonin akinafarimin aven itir saptan 5, 6, 7, 8, 9, ko 10, Iesus Sabatin dughiba ko Judabar Isar Ekiam in dughiar, ingangarir aviribar akaba iti. Ni gansi, Luk 5:1, 5:9, 6:4, 7:2, 10:22. Fofozir gumazir aviriba kamaghin nighnisi, Jon kamaghin en akaghasa, Iesus a Judabar Dughiar Ekiaba, a uabi dar mingarim. Ni gansi, Luk 2:13 ko 2:23 ko 11:55. †† (5:2) Dughiar kam Jerusalem nguibamin divazir bar ekiam iti. Ezi tiar akar aviriba an iti. Ezi tiar akar kabar mam, an ziam Sipsipba Aven Zuir Tiar Akam. Betesdan mozir dipar ekiam, a tiar akar kam boroghira iti.

mariar gumazamizir avirim dar iti, damazir okaviriziba ko suer kuraba, ko soroghafariba amiraziba. ‡

⁵ Gumazir mam an azuarir mam in iti, an suemning bar amirazima a 38 plan azenibar arimariar kam an iti.

⁶ Ezi Iesus gumazir kamin garima a irighav iti, ezi a fo, a fomiram aria iti. Ezi Iesus an azara, "Ni ua deraghasa ni ifonge?"

⁷ Ezi arimariar gumazim kamaghin Iesusin akam ikara, "Gumazir ekiam, ki akurvazir gumaziba puvati. Dipam sirvamadir dughiam, gumazitam na inigha ghua mozir dipamin averiam gatizir puvati. Ki uabi mangasa ifonge, ezi gumazir igharaziba faragha ghuaghira egha na gafisi."

⁸ Ezi Iesus kamaghin a migei, "Ni dikavighiva uan daguivsiaba inigh, daru mangi." ⁹ Ezi gumazir kamin suemning zuamira ua dera. Ezi a uan daguivsiaba inigha egha zui.

Ezi dughiar kam a Sabatin dughiam, ¹⁰ ezi Judaba me gumazir kamin ganigha egha kamaghin a migei, "Datirighin Sabatin dughiam. Moses Osirizir Araziba, da ghaze, ni Sabatin dughiam in uan daguivsiaba ater daruan kogham." ¹¹ Ezi a kamaghin men akam ikara, "Gumazir na gamizima ki derazim, a kamaghin na migei, "Ni dikavighiva uan daguivsiaba inigh, daru mangi."

¹² Ezi me an azara, "Gumazir manamra, ni migia ghaze, "Ni dikavighiva uan daguivsiaba inigh, daru mangi." ¹³ Ezi gumazir ua derazir kam a fozir puvati, tinara a mikeme. Dughiar kam gumazamizir avirim nguibar kamin iti, ezi Iesus men tongin suiaghrigha ghu. Kamaghin amizima, gumazir kam fozir puvati, tina an akura.

¹⁴ Ezi gin Iesus Godin dipenimin miriam in aven ghua an garima a iti. Ezi Iesus a migei, "Ni oragh. Ni datirighin ua dera. Ni uam arazir kuratam damuan marki. Ni oraghan koghti, osimtizir bar ekiatam ni batogham."

¹⁵ Ezi gumazir kam ghua kamaghin Judabav gei, "Gumazir na gamizi ki derazim, a Iesusra." ¹⁶ Iesus Sabatin dughiam in bizir kabagh ami, bizir kamin Judaba osimtiziba Iesus garigha ghaze, an en apanim.

¹⁷ Ezi Iesus kamaghin men akam ikara, "Nan Afeziam a zurara ingara iza datirikin. Ezi ki uaghan ki ingari."

¹⁸ Ezi Judaba me akar kam baregha me fo, Iesus Sabatin dughiam in Arazim in gin zuir puvati, egha a uaghan ghaze, God guizbangira nan Afeziamra. Akar kamin, a uabi uabi gamigha egha Godin min oto. Kamaghin amizi, Judaba Iesus misueghti an aremeghasa me bar ifonge.

‡ (5:3-4) Fofozir gumazir maba ghaze, akar igharazir mam uaghan vezin kam iti. Akar kam kamakin: "Me dipar kam siravamangasa, me a mizuai. Dughiar maba Ekiam in enselin mam ghuaghrigha dipam gamima a siravamadi. Dipam siravamangigha givazi, gumazir arimariar manam itim, a dipamin aven magirigh, egh a ua deragham."

Godin Otarim a ingangarim damuamin gavgavim iti

¹⁹ Ezi Iesus Judabar akam ikara, "Ki guizbangira ia migei, Otarim bizitam a uan nighnizimin a damighan kogham. Puvati. An Afeziamin gari, an amir biziba darara a dagh ami. Egha bizir Afeziam amiba, Otarim uaghan dagh ami. ²⁰ Afeziam bar Otarim gifonge, egha bizir a uabi amiba, a bar ada isa uan Otarimin aka. Afeziam kamagh sua, a ia damuti ia digavir kuram damuam, kamaghin a ingangarir ekiar igharaziba sara uaghan uan Otarimin akagham, da ingangarir an amigha givazibagh afiragham. ²¹ Afeziam gumazir ariaghrezibagh amima me ua dikavima an angamra itir ikirimirim me ganidi. Ezi kamaghira Otarim uaghan gumazir a miseveziba angamra itir ikirimirim me ganidi. ²² Afeziam kotin gumazitamin araziba tuisizir puvasi. Egha gumazibar araziba tuisighamin ingangarim, an a isa Otarim ganingi. ²³ Afeziam kamagh sua, gumaziba bar Afeziamin ziam fe moghin, me Otarimin ziam fam, kamaghin a gumaziba tuisighamin ingangarim isa Otarim ganingi. Gumazim Otarimin ziam fer puvasi, an Afeziar Otarim amadazimin ziam fer puvasi.

²⁴ "Ki guizbangira ia migei, gumazim nan akam baragha, egha nighnizir gavgavim Afeziar na amadazimin ikiava, egha a zurara itir ikirimirir aghuarim iti. A kotiaba puvasi. An ovevem ategha, egha datirighin an angamra iti.

²⁵ "Ki guizbangira ia migei, dughiar otivamim, a datirighin otogha gifa. Ezi gumazir ariaghreziba me Godin Otarimin akam baragham. Gumazamizir a baraghiziba, me angamra ikiam. ²⁶ Afeziam, a uabi ikirimirir zurara itim aningamin gavgavim iti. Kamaghira a uan Otarim gamizi, a uaghan ikirimirir zurara itim aningamin gavgavim iti. ²⁷ A Gumazibar Otarim, kamaghin amizima Afeziam gumazibar araziba tuisighamin gavgavim a ganingi. ²⁸ Ia nan akar kam inigh egh digavir kuram damuan marki. Dughiam otivasava amima gumazir ariaghreziba, me bar Otarimin akam baragham. ²⁹ Egh me bar moziba ategh azenimin izam. Gumazamizir arazir aghuibagh amiziba, me ua dikavighiva egh zurara angamra ikiam. Eghti gumazamizir arazir kurabagh amiziba, me ua dikavighiva kotiamin ikiam, eghti ki kamaghin me mikimam, me bar helin mangiva ivezir kuram iniam."

Marazi uaghan ghaze, Iesus a tina

³⁰ Egha Iesus kamaghin migei, "Ki uabi uan nighnizimin gin mangi bizitam damighan kogham. Ki akar Afeziam da inizimin gin ghua, egha gumazamizibar araziba tuisisi. Ki uabi uan ifongiamin gin zuir puvasi. Ki Afeziamin ifongiamin gin zui, anemadazima ki ize. Kamaghin amizi, ki gumazamizibar araziba deravira da tuisisi, ezi nan kotiam a bar guizbangira ghua egha bar dera.

³¹ "Eghti ki uabi ua bagh uan ingangariba ko arazibar gun mikimtima eghti gumaziba nighnizir gavgavim ki gun migeir akar kam in ikian marki. ³² Ezi igharazitav a

iti, egha a uaghan nan araziba ko nan ingangaribar gun migei. Ezi ki fo, a kon gun migeir akam guizbangira. ³³

³³ "Iarara fomira gumazir maba amangizi me Jon bagha ghuezi a nan gun mikeme, ezi an akam guizbangira. ³⁴ Ki uabi, ki gumazitamin akam nan akam gavgavim a daningasa nighnizir puvasi. Egha ki God ian akurvaghasa, ki ifonge. Kamaghin amizi, ki Jonin akamin gun ia migei. ³⁵ Jon a lamin min ikia isia angazangarim gumazamizibagh anidi. Ezi dughiar otevimin ia an akam iniasa ifongezir ezi Jonin angazangarim ia gisiragha ia gamima ia bar akonge.

³⁶ "Ezi nan gun migeir akar mam iti, a Jonin akam gafira, akar kam datirighin a nan gun ia migei. Afeziar, ki ingangarir kam damuva egh anegivasa, na ganingi. Ezi ingangarir ki amir kaba, da bar deraghavira nan gun gumazamizibav migei, Afeziam na amadazi ki ize. ³⁷ Ezi Afeziar na amadazi ki izezim, a uabi nan gun migei. Ezi ia tong an akam barazir puvasi. Egha ia dughiatam an guamin ganizir puvasi. Bar puvasi. ³⁸ Ia Afeziam amadazir gumazir kam in akam nighnizir gavgavim an itir puvasi. Ian arazir kaba ian gun migei, Afeziamin akam uaghan ian navir averiabar itir puvasi. ³⁹ Ia ghaze, akar Godin Akinafarimin itim, a zurara itir ikirimirir aghuarim ia ganidi. Kamaghin amizima ia akar Godin Akinafarimin itibar gara da tuisisi. Ezi Godin Akinafarim uaghan nan gun migei! ⁴⁰ Ezi ia na bagh izi zurara itir ikirimirir aghuarim inian aghua.

⁴¹ "Ki gumaziba da ziar ekiam iniasa, egha migirigiar kabagh amir puvasi. ⁴² Ezi ki ia gifo. Ian navir averiabar, ia guizbangira God gifongezir puvasi. ⁴³ Ki uan Afeziamin ziamin ize, ezi ia nan akam baragham aghua. Eghti gumazitam uabi uan ziamin izeghti, ia an akam zuamiram a baregham. ⁴⁴ Ia uan adarazira me da ziar ekiaba isi. Ezi God uabira ziar ekiam anidima, ia a inian aghua. Egh ia arazir kabar amuva, egh ia manmaghin nighnizir gavgavim nan ikiam? Bar puvasiham!

⁴⁵ "Ia kamaghin nighnighan marki, ki Afeziamin damazimin akam ia gasam. Puvati. Gumazir akam ia gasamim, a Moses uabi, a gumazir kam ia ghaze, a ian akuragham. ⁴⁶ Ezi akar Moses osiriziba, da nan gun migei. Kamaghin, ia Mosesin akam nighnizir gavgavim an ikiva, egh uaghan nighnizir gavgavim nan akamin ikiam. Kamaghin amizi, ia guizbangira nighnizir gavgavim Mosesin akam ko nan akamin itir puvasi. ⁴⁷ Ezi kamaghin ia nighnizir gavgavim Moses osirizir akabar itir puvasi, egh ia manmaghin nighnizir gavgavim na akamin ikiam?"

Iesus dagheba isa 5,000in gumazibagh anidi

(Matyu 14:13-21 ko Mak 6:30-44 ko Luk 9:10-17)

6 Ezi bizir kabar gin Iesus Galilin Dipamin dadarir vuemin ghu, dipamin ziar mam Taiberias. ² Gu-

† (5:31) Ni Lo 19:15in gan. †† (5:32) Iesus "igharazitav" migia, a uan Afeziam Godin migei. ‡ (5:38) Gumazir Afeziam amadazir kam, a Iesus uabi. †† (5:42) Gumazir maba akar kam giragha ghaze, "Godin apangkuvim ian navibar itir puvasi."

mazamizir avirim faraghavira an garima a mirakelin arazarazibar arimariar gumazibagh amima me ua de-ra. Kamaghin amizima me datirighin an gin zui. ³ Ezi Iesus mighsiamin ghuavanabogha, egha uan suren gumaziba ko aperaghav iti. ⁴ Ezi dughiar kamın Israel-bagh Itazir Dughiamin Isam otivasa roghira izi. ⁵ Ezi Iesus garagharua egha garima gumazamizir avirir eki-am a bagha izi. Ezi a kamaghin Filipin azara, "E managh gumazamizir kaba bagh daghebagh ivezegh me daningam?" ⁶ (Ezi Iesus Filipin nighnizir gavgavim, gavgavim a daningasava, akar kam puram a gami. Iesus uabi bizir a damuamim gifo.) ⁷ Ezi Filip a ikara, "E 200 kina inigh bret givezeghti, da bar gumazamizibar tughatighan kogham, me vaghvagh bretin akuar muziariba ini dar amam."

⁸ Ezi Iesusin suren gumazibar mav, an ziam Andru, a Saimon Pitan aveghbuam, a kamaghin migei, ⁹ "Otarir mam a kagh iti, a bretin me balin daghemın ingarizir 5 pla, ko osirir pumuning iti. Ezi gumazamizir avirir eki-am iti. Kamaghin bretin ko osirir kamning, da manmaghin en akuragham?"

¹⁰ Ezi Iesus kamaghin migei, "Ia gumazamizibav mikimtima me dapiagh." (Grazir avirim danganir kamın iti.) Ezi gumazamiziba apia. Egha men tongin, 5000in gumaziba iti. ¹¹ Me apiaghav itima, ezi Iesus bretin kam inigha God minabagha egha gumazamizibagh anidi. A uaghan osirir pumuning kamaghira aning gami. A me ganidi, ezi me uan ifongiamin amegha tughati.

¹² Me amegha naviba bar izivazima Iesus kamaghin uan suren gumazibav gei, "Ia dagher nar ikiavira itiba bar da akumakumigh. Taba pura ikian marki." ¹³ Gumaziba, 5 plan bretin me balin daghem ingariziba, me da amegha givazima bretin naba iti. Ezi suren gumaziba bretin nar muziarir itiba akumakumigha egha 12 plan akirabagh aghuizi da izifa. ¹⁴ Ezi gumazamiziba mirakelin arazarazir Iesus amizir kamın ganigha, kamaghin migei, "Bar guizbangira kar Godin akam inigha izir gumazim, God nguazir kamın anemangasa mikeme!" ¹⁵ Ezi Iesus akar kam baregha egha a fo, me iziva an suiraghiva, egh a damighti a men atrivimin iki-am. Kamaghin amizima a danganir kam ategha egha uabira uamategha mighsiamin ghu.

Iesus Galilin Dipam gisin arua zui

(Matyu 14:22-33 ko Mak 6:45-52)

¹⁶ Ezi guaratizir kamın Iesusin suren gumaziba dipamin ghuaghiri. ¹⁷ Egha me botin mam inigha egha dipam abigha Kaperneamin nguibam bagha zui. Iesus tighar me bativam, ezi aminim pirigha gifa. ¹⁸ Ezi aminir dafam oto, egha ongarim givaima an ekiabar dikafi ¹⁹ Ezi me 5 o 6 plan kilomitan ghua pul gamua ghuava, egha me garima Iesus dipam gisin arua ghua-va botin boroghira zui. Ezi me bar atiatingi. ²⁰ Ezi Iesus kamaghin me migei "Kar kirara izi. Ia atiatingan marki." ²¹ Ezi me a inigh botin aven izasa bar ifonge, ezi bot zuamira danganim me zuimin oto.

Gumazamiziba Iesus buri

²² Amimizarakan, gumazamizir dipamin vongin iki-avira ikeziba, me fo, botin vamira boghinaron ike, egha Iesus uan suren gumaziba ko botin kamın ghuzir puvati. Suren gumazibara botin kamın ghue. ²³ Ezi Taiberiasin nguibamin botin maba, da danganir kam boroghira izi, danganir Ekiam Godin minabagha egha bret gumazir aviribagh aningizi me amezim. ²⁴ Ezi gumazamiziba me kamaghin ganigha fo, Iesus itir puvatizima, an suren gumaziba uaghan itir puvati. Kamaghin amizi, me botin kabar ghuavanega, egha Iesus buriasa Kaperneamin nguibamin zui.

Iesus, a dagher ikirimirir zurara itim anidim

²⁵ Ezi gumazamiziba dipamin vongin Iesus batogha gifa, egha me kamaghin a migei, "Tisa, ni manadizoghin kagh ize?" ²⁶ Ezi Iesus kamaghin akam ikara, "Bar guizbangira ki ia migei, ia mirakelin arazarazir ia ganiziba dagh nighnigha iza na buri, o? Puvati. Ki ghaze, ia dagher ki ia ganingizir kam amegha egha ian naviba bar izefe, ezi bizir kam bagha ia na buri. ²⁷ Ia dagher kuraghriba bagh ingar da inian marki. Ia dagher zurara ikia mamaghira itim bagh ingariva a inigh, kar dagher zurara itir ikirimirir aghuarim anidim. Afeziam God kamaghin ian aka, Gumazibar Otarim, a uabin torogha gavgavim a ganingi. Kamaghin amizi, dagher kam, Gumazibar Otarim a ia daningam."

²⁸ Ezi me an azara, "E manmaghin damighiva egh e Godin ingangarim damuam?"

²⁹ Ezi Iesus kamaghin men akam ikara, "Godin ingangarim kamakin. Ia gumazir God amadazir kam, ia nighnizir gavgavim an iki."

³⁰ Ezi me an azara, "Ni mirakelin arazarazir manam damighti e ganighiva egh nighnizir gavgavim nin iki-am? Ni tizim damigham?" ³¹ En ovaviba dagher mam an ziam mana, me gumaziba itir puvatizir danganimin ikia aneme. Godin Akinafarimin itir akam mikemezi moghin, 'A Godin Nguibamin daghem me ganingizima me aneme.'"

³² Ezi Iesus me migei, "Ki guizbangira ia migei, ka Moses Godin Nguibamin daghem ia ganingizir pu. Puvati. Ka nan Afeziam a guizbangin Uan Nguibamin daghem ia ganingi. ³³ Dagher God e ganingizir kam, a Godin Nguibam ategha izaghiri, a nguazir kamın itir gumazamiziba gamima me ikirimirir aghuarim iti."

³⁴ Ezi me an azara, "Ekiam, ni dagher kam zurara e daningvira iki."

³⁵ Ezi Iesus kamaghin me migei, "Ki uabi, dagher ikirimirir zurara itim anidim. Gumazir na bagha izim, a ua mitiriam an aghan kogham. Ezi gumazir nighnizir gavgavim nan itim, a dipam ramisi kuarim uam an piran kogham. ³⁶ Ki ia mikeme, ia nan ganigha gifa, egha ia nighnizir gavgavim itir puvati. ³⁷ Ezi gumazamizir Afeziam na ganingiziba, me bar na bagh izam. Egh gumazir na bagh izamim, ki a batueghan kogham.

³⁸ Ki uan ifongiamin gin mangasa Godin Nguibam ategha izaghizir puvati. Ki Afeziar na amadazimin ifongiamin gin mangasa ki izaghiri. ³⁹ Ezi Afeziar na amadazimin ifongiam, a kamakin, ki gumazamizir a na ganingizitam ateghan kogham. Puvati. Ki Godin Kotin Dughiamin me damighti me bar ua dikavigham. ⁴⁰ Nan Afeziamin ifongiam kamakin, gumaziba bar Otarimin ganighiva egh nighnizir gavgavim an ikiva, me zurara itir ikirimirir aghuarim iniam. Eghti Godin Kotin Dughiam otoghti ki me damighti me ua dikavigham."

⁴¹ Ezi Judaba akar kam baraki, "Ki uabi ki dagher kam, Godin Nguibam ategha egha izaghiri," egha me atarava egha uarigh imobi. ⁴² Me ghaze, "Gumazir kam a Iesus, Josepin otarim. E an afeziam ko amebam gifo. Ezi manmagh sua a ghaze, 'Ki Godin Nguibam ategha, egha ki zaghiri?'"

⁴³ Ezi Iesus kamaghin men akam ikara, "Ia atara egha uarigh imobir arazir kam atakigh. ⁴⁴ Gumazitam uabi uan ifongiamin na bagh izeghan kogham. Puvati. Afeziar na amadazim, an nighnizim feghiva egh a inigh na bagh izam. Eghti Godin Kotin Dughiam ki mozimin a damighti a ua dikavighiva angamra ikiam. ⁴⁵ Akar kam kamaghin Godin akam inigha izir gumazibar Akinafarimin iti, 'God bar gumazamizibar sure damuam.' Ezi kamaghin gumazamiziba Afeziamin akam baregha egha Afeziam da fofozim isa, me na bagha izi.

⁴⁶ "Gumazitam Afeziamin ganizir puvati. Gumazir Afeziam ko ikegha izezir kam, a uabira Afeziamin gani. ⁴⁷ Ki guizbangira ia migei, gumazir nighnizir gavgavim nan itim, a zurara itir ikirimirir aghuarim iti. ⁴⁸ Ki uabi, ki dagher ikirimirir zurara itim anidim. ⁴⁹ Ian ovavir kaba me, dagher ziam mana, me gumaziba itir puvatizir danganimin ikia aneme, egha ariaghire. ⁵⁰ Ezi dagher kam Godin Nguibam ategha izaghiri, gumazamiziba anemiva, egh me aremeghan kogham. ⁵¹ Ki uabi dagher kam, ikirimirir zurara itim anidim, Godin Nguibam ategha egha zaghiri. Eghti gumazitam dagher kamra ameghiva, a zurara itir ikirimirir aghuarim iniam. Dagher ki a daningamim, a nan nivafizim. Ki kamagh sua, nguazimin gumazamiziba me angamra ikiam, kamaghin ki me bagh uan nivafizim anenigham."

⁵² Ezi Judaba akar kam baregha egha me uari tongin uarir atara ghaze, "Gumazir kam manmaghin uan nivafizim e danighti e anemam?"

⁵³ Ezi Iesus kamaghin me migei, "Bar guizbangira ki ia migei, ia Gumazibar Otarimin nivafizim rameghan koghiva, egh an ghuzim rameghan koghiva, egh ia angamra itir ikirimirir ian ikian kogham. ⁵⁴ Nan nivafizim a guizin daghem, ezi nan ghuzim a guizin apir bizim. Kamaghin ami, gumazim nan nivafizim apava egha nan ghuzim api, a zurara itir ikirimirir aghuarim iti. Eghti Godin Kotin Dughiamin ki a damighti a ua mozimin dikavigham. ⁵⁶ Ezi gumazim nan nivafizim apava egha nan ghuzim api, a nan poroghav iti, ezi ki an poroghav iti. ⁵⁷ Afeziar ikirimirir angamra itim anidim, a na amadazima ki ize, ezi ki Afeziamin gavgavim angamra iti. Ezi kamaghira gumazim nan ni-

vafizim api, a nan gavgavim ikirimirir angamra itim iniam. ⁵⁸ Dagher kamra, a Godin Nguibam ategha izaghiri. Egha dagher kam, a dagher ian ovaviba fomiram anemegha gin ariaghrezimin min garir pu. Puvati. Gumazir dagher kam apim, a zurara itir ikirimirir aghuarim iniam." ⁵⁹ Iesus Kaperneamin nguibamin itir God ko migeir dipenimin aven ikia, egha a gumazamizibar sure gamua akar kam me ganingi.

Iesusin akaba, da zurara itir ikirimirir aghuarim anidi

⁶⁰ Ezi suren gumaziba Iesusin akar kam baregha, egha men avirim kamaghin migia ghaze, "Akar kam e gamima e nighnizir aviribagh ami. Tina akar kam baragham?" ⁶¹ Ezi Iesus uan navir averiamin aven kamaghin fo, an suren gumaziba puvira akar a mikemezim migia imobi. Ezi a men azara, "Akar kam ti ian nighnizir gavgaviba gasighasisi, o?" ⁶² Egh ia Gumazibar Otarimin ganighti, a nguibar a fomira ikezinim ua ghuavanaboghti, eghti ia manmaghin nighnigham? ⁶³ Godin Duam uabi, angamra itir ikirimirir gumazamizibagh anidi. Gumazimin gavgavim tong ian akuraghan kogham. Akar ki ia mikemezir kaba, da Godin Duamin bizim, da angamra itir ikirimirir ia ganidi. ⁶⁴ Ezi gumazir ian tongin itir maba, me nighnizir gavgaviba nan itir puvati." (Iesus fomira iza datirighin, a nighnizir gavgavim itir puvatizir gumazibagh fo. Egha a gumazir a isi apanibar dafarim darighamin kam gifo.) ⁶⁵ Egha Iesus ua me migei, "Me nighnizir gavgavim nan itir puvati, ezi bizir kam bagha, ki ia mikeme, 'Afeziam gavgavim gumazitam danigan koghti, kamaghin gumazir kam na bagh izeghan kogham.'"

⁶⁶ Iesus akar kamin gun mikemegha givazima, an suren gumazir avirim anetegha ua ghue, egha uam a ko aruir puvati. ⁶⁷ Ezi Iesus kamaghin 12 plan suren gumazibar azara, "Ezi ia? Ia ti uaghan na ategh mangasa?" ⁶⁸ Ezi Saimon Pita an akam ikara, "Ekiam, e tina bagh mangam? Nin akabara, da zurara itir ikirimirir aghuarim anidi. ⁶⁹ Ezi e nighnizir gavgavim ikiava, egha deravira kamaghin fo, ni gumazir Godin damazimin bar zuegha arazir kuram nin puvatizim, God ua bagha ni ginaba." ⁷⁰ Ezi Iesus kamaghin men akam ikara, "Manmaghin ami? Ki uabi ia 12 plan suren gumaziba misefe. Ezi ian tongin itir mav, a duar kuram." ⁷¹ A Judasin migei, a Saimon Iskariotin otarim, a 12 plan suren gumazibar mav. Iesus fo, Judas gin a isi apanibar dafarim datighti me a misueghti, an aremegham.

Judabar Averpenibar Isar Ekiamin Dughiam otozi, Iesus an ganasa zui

7 Dughiar maba givazima, Iesus Galilin Distrighin aven arui. A fo, Judaba a misueghtima an aremeghasa egha a bagha mizuai. Kamaghin amizima, a ua Judian Distrighin mangan aghua. ² Ezi Judabar Averpenibar Isar Ekiamin Dughiam otivasa roghira izi. ³ Ezi an doziba kamaghin a migia ghaze, "Ni danganir kam

ateghiva egh Judian Distrighin mangi. Eghti nin suren gumaziba ingangarir ni amibar ganam. ⁴ Egh gumazitam gumazamiziba bar a gifoghsı, a modogh ingangarim damuan kogham. Egh ni bizir kabar amuava, kamaghin ni uabi isi gumaziba bar men akaghama." ⁵ (An doziba uaghan nighnizir gavgavim an itir puvati, egha akar kam mikeme.)

⁶ Ezi Iesus kamaghin men akam ikara, "Nan dughiam a tighar izam. Ezi dughiaaba bar, ian dughiar aghuiba. ⁷ Ezi nguazir kamın itir gumazamiziba me ian apanim damuan kogham. Ezi ki men arazir kurar me amibar gun migei. Kamaghin amizi, me nan apanim gami. ⁸ Ia uarira isamin dughiar kam bagh Jerusalemın mangi. Eghti ki, nan dughiam tighar izam, kamaghin, ki isamin dughiamın mangighan kogham." ⁹ A kamaghin me mikemegha, egha a Galilin Distrighin ikiavira iti.

¹⁰ Ezi an doziba ghuegha givazima, Iesus uaghan gin zui. An azenara zuir puvati, a mogomebar zui, ezi gumazamiziba a gifozir puvati. ¹¹ Ezi isar ekiamın dughiamın, Judabar gumazir ekiaba a bagha garagharui, egha migei, "Gumazir kam managh iti?" ¹² Ezi gumazamiziba uarir tongin a bagha sighsirakaba uariv gei. Marazi ghaze, "A gumazir bar aghuim." Ezi marazi ghaze, "Puvati, a gumazamizibagh ifari." ¹³ Egha me Judabar gumazir ekiabar atiati. Kamaghin amizi tav an araziba azenara dav geir puvati.

¹⁴ Ezi isamin dughiar kamın tongin, Iesus Godin dipenimın miriamın aven ghugha egha gumazamizibar sure gami. ¹⁵ Judaba an akar kam barasi, egha me nighnizir aviribagh amua egha migei, "Manmagh amizi gumazir kam fofozir kaba iti? A suren ghuzir puvati."

¹⁶ Ezi Iesus kamaghin men akam ikara, "Ki ia ganingizir akar kam, kar nan akam puvati, kar Godin akam, a na amadazima ki ize. ¹⁷ Ezi gumazitam Godin akam bar an gin mangasa ifonge, an akar ki mikemezir kamın mingarim bar a gifogham. Egh a fogham, akar kam Godin ize, o a pura nan nighnizimın ize. ¹⁸ Gumazir pura uan nighnizimın migeim, a uabi uan ziam fasa ifonge. Ezi gumazim a gumazir anemadazimın ziam fasa ifonge, gumazir kam a guizin akabara migei, egha a bizitam gifarir puvati.

¹⁹ "Fomira Moses Godin Araziba osirigha ia ganingi. Egha gumazitam ian tongin ikia Moses Osirizir Arazibar gin zuir puvati. Ia tizim bagh na misueghti ki aremegham?"

²⁰ Ezi gumazamiziba an akam kamaghin a ikara, "Ti duar kuratam ni gapasa! Gumazir manamra ni misueghti na aremegham?"

²¹ Ezi Iesus kamaghin men akam ikara, "Ki mirakelin ingangarir vamira a gami, ezi ia bar nighnizir aviribagh ami. ²² Ezi ia nighnigh, Moses mikarzir mogomem aghorir arazim ia ganingi, ezi ia Sabatin dughiaabar uaghan otaribar mikarzir mogomebar ghorı. (Guizbangira, Moses uabi arazir kam atizir puvati. Arazir kam ian ovavibar oto.) ²³ Ia Moses Osirizir Arazi-

† (7:21) Iesus faragha Betesdan mozir dipamin boroghin ikia mirakelin kam gamigha, egha datirighin a migei. Ni Jon 5:1-18in gan. Egha Kisim Bek 31:14-15in gan.

ba deragh a dar gin mangisi, egh ia Sabatin dughiamın otaribar mikarzirbar ghoram. Ezi ki gumazir mam Sabatin dughiamın a gamizima a ua bar dera, ezi manmagh sua ia nan aningaghe? ^{†24} Ia pura damazir kinibar bizibar ganiva, da tuisighan marki. Ia guizin arazimın araziba deravira da tuisigh."

Gumazamiziba foghasa, Iesus a tinara

²⁵ Ezi Jerusalemın gumazamizir maba Iesus amizir bizibar ganigha egha migei, "Manmaghın ami? Kar gumazir kamra, en gumazir ekiaba a misueghtima an aremeghasa, me ifonge. ²⁶ A kara, an azenara migei, ezi me migirigiatam a gamir puvati. Me ti fo, a gumazir kam, God Ua E Iniasa Misevezir Gumazim? ²⁷ Ezi e gumazir kamın nguibam gifo. Eghti God Ua E Iniasa Misevezir Gumazim otoghti, gumazitam an nguibam gifoghan kogham."

²⁸ Ezi Iesus Godin Dipenimın ikia egha akam gumazamizibav kiri. Egha a kamaghin dei, "Ia ghaze, ia ti bar na gifo, egha ia nan nguibar ki izezim gifos, o? Ezi, ki uabi uan ifongiamın izezir puvati. Afeziar na amadazim, an akam bar guizbangira. Ezi ia a gifozir puvati. ²⁹ Ezi ki a gifo. Ki a ko itima, a na amadazima ezi ki ize."

³⁰ Me akar kam baregha egha a isi kalabus darighasa. Ezi an dughiam tighar, kamaghin amizi, gumazitam an suirazir puvati. ³¹ Ezi gumazamizir avirim me nighnizir gavgavim an ikia, egha me migei, "Gumazir God Ua E Iniasa Misevezim otoghiva, a mirakelin aviribar amuti da mirakelin gumazir kam amibagh afiragham ti?"

Me Godin Dipenimın garir plisba amangizi me Iesus kalabus darighasa izi

³² Ezi Farisiba me gumaziba barazima me sighsirakaba Iesus amizir bizibav gei. Kamaghin amizi, me ko, Godin ofa gamir gumazir ekiaba, me plisin gumaziba amadazima me Iesusın suighasa izi.

³³ Ezi Iesus migei, "Dughiar bar oveghevezimın ki ia ko ikiam, egh ki uamategh Afeziar na amadazim bagh mangam. ³⁴ Eghti ia nguibar ki ikiamimın mangighan kogham. Kamaghin ia na buriam, egh nan apighan kogham."

³⁵ Ezi Judaba uarir tongin uarira uariv migia ghaze, "A managh mangiti eghti e an ganighan kogham? A ti en gumazamizir kantri Grighin itiba bagh mangigham, egh Grighin gumazamizibar sure damuam, o? ³⁶ A ghaze, 'Ia na buriva, egh ia nan apighan kogham.' Egha ghaze, 'Ia nguibar ki ikiamim ia an mangigham kogham.' Ezi akar kamın mingarim manmakin?"

†† (7:23) Moses Osirizir Araziba kamaghin migei, amizitam otaritama batezimrama, me an girara dughiaabar bora, egha dughiar namba 8in me otarimın mikarzir mogomem aghori. Ni gansi, Wok Pris 12:3in gan. Iesusın dughiamın, me Sabatin dughiamın ingangaribar anogoroke. Eghti otaritamin mikarzir mogomem aghoramin dughiam Sabatin dughiatamin otogham, me ingangarir kam damuam. Me ghaze, mikarzir mogomem aghorir arazim uaghan ingangarir mam, egha me guizbangira ingangarir kam Sabatin dughiam uaghan a gami.

Iesus, dipar ikirimiri zurara itim anidim, an a migei

³⁷ Ezi isar ekiamin dughiar abuananam, a dughiar bar ekiam. Ezi dughiar kamin Iesus tugha egha pamten diagha kamaghin migei, "Gumazitam kuarim an piri, a na bagh izi egh dipam ramam. ³⁸ Akar Godin Akinafarimin itim kamaghin migei, 'Gumazir nighnizir gavgavim nan itim, a dipar ikirimiri zurara itim anidim, an navir averiam gizivaghiva, egh fasfagh iram.'" ³⁹ Iesus Godin Duam migei, gumazir nighnizir gavgavim an itiba, me a iniam. Ezi dughiar kamin Iesus ziar ekiam tighar a iniam, kamakin Godin Duam tighar izam.

Gumamaziziba uari abiki

⁴⁰ Ezi gumazir maba akar a mikemeziba baregha egha me migei, "Bar guizbangira, gumazir kam a Godin akam inigha izir gumazim, God nguazim anemangasa mikeme."

⁴¹ Ezi marazi ghaze, "A Gumazir God Uam E Iniasa Misevezim." Ezi marazi ghaze, "Puvati, Gumazir God Uam E Iniasa Misevezir kam, a Galilin otoghan kogham. Puvati. ⁴² Godin Akinafarim kamaghin mikeme, Gumazir God Uam E Iniasa Misevezir kam Atrivim Devitin anabamin otoghan, eghti an amebam Betlehemin nguibamin a bategham, nguibar kam Atrivim Devit fomira an ike." ⁴³ Kamaghin amizi, gumamaziziba nighnizir aviriba Iesusin ikia, egha uarira uari abiki. ⁴⁴ Marazi a isi kalabus darighasa ifonge, ezi gumazitam an suirazir puvati.

Judabar gumazir aruaba nighnizir gavgavim Iesusin ikian aghua

⁴⁵ Ezi Godin Dipenimin garir plisba uamategha Godin ofa gamir gumazir ekiaba ko Farisiba bagha ghu. Ezi me kamaghin me azara, "Manmagh amizima ia Iesusin akua izir puvati?" ⁴⁶ Ezi plisin gumaziba kamaghin me akam ikara, "Gumazitam faragha gumazir kam mikemezi moghin migeir puvati."

⁴⁷ Ezi Farisiba kamaghin men akam ikara, "A ti uaghan ia gifara? ⁴⁸ E gumazir dapaniba ko Farisiba, ia ti en tongin gumazitam in garima a nighnizir gavgavim an iti, o? Bar puvati. ⁴⁹ Nighnizir gavgavim an itir darasi, ka gumamazizir Moses Osirizir Arazibagh fozir puvatiziba. God ghaze, me ovengam."

⁵⁰ Ezi Nikodemus, a gumazir kam faragha Iesus bagha ghu, a Farisin mav, a kamaghin me migei, ⁵¹ "En Arazir Moses Osiriziba ti ghaze, e pura gumazitam kotin aven a mikim suam, ni aremegham? Puvati. E faragh an akam baregham, egh an amizir bizim deravira a gifogham." ⁵² Ezi me kamaghin an akam ikara, "Ni ti uaghan Galilin gumazitam, o? Ni Godin Akinafarimin itir akaba ni bar deravira dar gan, egh ni

uaghan kamaghin fogham, Godin akam inigha izir gumazitam Galilin Distrighin otoghan kogham."

Me amizir arazir kuram gamizim inigha Iesus bagha izi

⁵³ † Ezi gumamaziziba bar uan dipenibar ghue.

⁸ Ezi Iesus Olivin mighsiamin ghu. ² Ezi aminim miriamin aven ghu. Ezi gumamaziziba bar a bagha izi. Ezi an aperaghav ikia men sure gami. ³ Ezi Judan arazibagh fozir gumaziba ko Farisiba me pam itir amizir mam, me an garima a gumazir igharazim ko akui, ezi me an akua ghua egha a gamima a gumamazizibar damazimin tughav iti. ⁴ Egha me kamaghin Iesus migei, "Tisa, pam itir amizir kam, a gumazir igharazim ko akuima, me an gani. ⁵ Ezi Moses Osirizir Araziba kamaghin migei, e dagiaba fiva kamaghin amir amizim mikintima an aremegham. Ezi ni manmaghin migei." ⁶ Me ghaze, an akatam mikemeghti, me akar kam bagh akam a gasam. Egha me a gifarasa migirigiar kam gami. Ezi Iesus aviragha uan dafarpuzimin nguazim osiri.

⁷ Ezi me an azangsighavira iti, ezi Iesus tugha egha kamaghin me migei, "Gumazir manam ian tongin arazir kuratam gamizir puvati, a faragh dagiam amizir kam mikinigh." ⁸ Ezi a uam aviragha nguazimin osiri. ⁹ Me akar kam baregha, egha me bar vaghvagha danganir kam ataghragha zui. Gumazir ghuriba me faragha zui, ezi marazi men gin zui. Ezi Iesus uabira aviragha ikia iti, ezi amizim an damazimin tughav iti. ¹⁰ Ezi Iesus tugha egha kamaghin amizimin azai, "Amizim, gumazir kaba managh ghue? Gumazir akam ni gasamiba ti puvati?"

¹¹ Ezi amizim migei, "Ekiam, ua gumaziba puvati." Ezi Iesus a migei, "Ki uaghan akam ni gasir puvati. Ni mangi, egh gin uam arazir kuratam damuan marki."

Iesus, a gumazir angazangarim nguazimin itir gumamazizibagh anidim

¹² Egha Iesus ua gumamazizibav gia ghaze, "Ki uabi, ki gumazir angazangarim nguazir kamin itir gumamazizibagh anidim. Gumazim nan gin izi, a mitatem in daruan kogham. Puvati. An angazangarir gumamazizibagh amima me angamra itim, an an aven ikiam."

¹³ Ezi Farisiba akar kam baregha egha kamaghin Iesus migei, "Ni uabi uan ingangariba ko arazibar gun migei. Kamaghin gumaziba nin akar ni mikemezim nighnizir gavgavim an ikian kogham. Nin akam, a pura bizim."

¹⁴ Ezi Iesus men akam kamaghin a ikara, "Guizbangira, ki uabi uan arazibar gun migei. Ezi ki nguibar ki dikavigha izezim ki a gifo, egha ki danganir ki uamategh mangamim, ki a gifo. Kamaghin amizi, gumaziba nan akam nighnizir gavgavim an iki. Ezi ia nan nguibam gifozir puvati. Egha danganir ki gin

† (7:38) Godin Akinafarimin aven, akar otevir mam, akar Iesus vezin kamin mikemezi moghin, akar kam ko, aning magh ghuzir puvati. Ni Aisaia 44:3 ko Sindaun 18:4in gan.

†† (7:53-8:11) Fofozir gumazir maba kamaghin nighnisi, akar mikovezir pumuning (*) tongin itim, Jon uabi an osirizir puvati. Gumazir igharazim gin an osiri. Ni Jon 8:13 ko Lo 19:15in gan.

mangamim, uaghan ia a gifozir puvati. ¹⁵ Ia gumaziba nguazir kamın arazibar me tuisisi. Kĩ gumazitamın araziba tuisizir puvati. ¹⁶ Eghti kĩ gumazitamın araziba tuisighti, gumaziba nan akar kĩ mikemezim nighnizir gavgavim an ikiam. Kĩ uabira a tuisizir puvati. Afeziar na amadazim, a na ko ingari, kamaghin nan tuisizir arazim bar guizbangira. ¹⁷ Ian Arazir Moses Osiriziba, akam kamaghin iti, gumazir pumuning akar otevir vamira mikimam, eghti aningın akam a guizbangira. ¹⁸ Kĩ uabi kĩ uan araziba ko ingangaribar gun migei, ezi Afeziar na amadazim, a uaghan nan ingangariba ko arazibar gun migei."

¹⁹ Ezi Farisiba kamaghin an azara, "Nin Afeziar ni migeir kam, a managh iti?"

Ezi Iesus kamaghin me ikara, "Ia guizbangira na gifozir puvati. Egha ia nan Afeziam gifozir puvati. Ia na gifoghiva egh uaghan nan Afeziam gifogham." ²⁰ Iesus Godin Dipenimin ikia dagiaba arizir danganimın boroghira gumazamizibar sure gami. Ezi an dughiam tighari, kamaghin amizi gumazitam an suirazir puvati.

Iesus ghaze, gumazamiziba kĩ mangamin danganim, me an mangan kogham

²¹ Egha Iesus ua gumazamizibav gia ghaze, "Kĩ zui. Ia na buriva nan apighan kogham. Ian arazir kuraba ikivira ikiam, eghti ia aremegham. Egh ia kĩ mangamin danganim, ia an mangan kogham."

²² Ezi Judan gumazir aruaba akar kam baregha egha me uarira kamaghin uariv gei, "Manmagh sua a ghaze, 'Ia danganim kĩ zuimin mangan kogham?' A ti uabira uabi misueghiva aremegham?"

²³ Ezi Iesus kamaghin me migei, "Ia nguazimın vin itir darasi. Ezi ko, kĩ pin iti tav. Ia nguazir kamın adarasi. Ezi kĩ nguazir kamın gumazim puvati. ²⁴ Kamaghin ami, kĩ ia mikemegha gifa, ian arazir kuraba ikivira ikiam, eghti ia aremegham. Ia kamaghin nighnizir gavgavim nan ikian kogh egh mikim suam, Kĩ Uabi Kĩ Kamaghin Iti, eghti ian arazir kuraba ikivira ikiti ia arimighiram." †

²⁵ Ezi me an azara, "Ni tina?"

Ezi Iesus me ikara, "Kĩ tina, kĩ faraghavira ia mikemegha gifa. ²⁶ Kĩ ian araziba bagha akar aviriba kĩ ia mikimasa iti. Egh uaghan kĩ ian arazir kuraba jasin min da tuisighasa. Ezi gumazir na amadazim, an araziba bar guizbangira. Ezi akar a na mikemezi kĩ oraghiziba, kĩ bar dar gun nguazimın gumazamizibav gei."

²⁷ Me kamaghin fozir puvati, Iesus uan Afeziamın gun me migei. ²⁸ Kamaghin amizi, a kamaghin me migei, "Ia Gumazibar Otarim fiva ter ighuvimin aneguragh, egh ia kamaghin fogh, Kĩ Uabi Kĩ Kamaghin Iti. Egh kamaghin fogh, kĩ uabi uan nighnizimın gin ghua bizitam gamir pu. Puvati. Kĩ akar Afeziam na mikemeziba, darara gun migei. ²⁹ Afeziar na amadazi kĩ izezim, a na ko ikiavira iti. Kĩ zurara bizir a ifongez-

ibagh ami, kamaghin a na ataghizima kĩ uabira itir puvati."

³⁰ Ezi gumazamiziba orazima Iesus akar kam mikeme, ezi men avirim nighnizir gavgavim an iti.

Guizin akam gumazamizibar amuti me firighrigham

³¹ Ezi Iesus kamaghin Judan nighnizir gavgavim an itibav gia ghaze, "Ia nan akamin suiragh gavgavigh egh ia guizbangira nan suren gumazibar otogham.

³² Egh ia guizin akam gifogham, eghti guizin akam ia damuti ia firighrigham."

³³ Ezi me kamaghin an akam ikara, "E Abrahamın ovaviba. E dughiatamin pura gumazitamin ingangarir gumazir kinibar ikezir puvati. Ezi manmagh sua ni ghaze, 'Ia firighrigham?'"

³⁴ Ezi Iesus kamaghin men akam ikara, "Bar guizbangira kĩ ia migei, gumazir arazir kurabagh amiba, me bar arazir kuramin ingangarir gumazir kinibar min iti. ³⁵ Ingangarir gumazir kiniba me zurara anababa ko itir pu. Puvati. Otarimra zurara anabamin aven iti. ³⁶ Eghti kamaghin Otarim ia damuti, ia firighrighiva, egh ia guizbangira firighrigham. ³⁷ Kĩ fo, ia Abrahamın ovaviba. Egha ia nan akam baraghan aghua, kamaghin amizima, ia na misoghasava ami. ³⁸ Kĩ nan Afeziam nan akazir akabar gun migei. Ezi ia uan afeziam da inizir araziba ia dagh ami." ††

³⁹ Ezi Judaba Iesusın akam ikara, "En afeziam, an Abraham."

Ezi Iesus me migei, "Ia Abrahamın boriba, kamaghin ia an mirara arazir an amizibar amuam. ⁴⁰ Kĩ, guizin akar God nan sure gamiziba, kĩ bar dar gun ia migei. Ezi datirighin ia na misoghasa ifonge. Kar Abrahamın arazim puvati! ⁴¹ Ia uan afeziamın arazim gami."

Ezi me a migei, "En amebaba pura ikia e batezir pu. Puvati. E afeziar vamira iti, a God."

⁴² Ezi Iesus kamaghin me migei, "Ezi kĩ God ko ikegha ize. Kĩ uabi uan ifongiamın izezir pu. Puvati. God na amadazi ezi iki ize. Kamaghin God guizbangira ian Afeziamra, eghti ia na gifuegham. ⁴³ Ezi manmaghin amizi ia deravira nan akam gifozir puvati? Ia nan akam baraghan aghua, egha bizir kam bangin ia deravira nan akam gifozir puvati. ⁴⁴ Ia uan afeziam Satanın boriba. Egha ia uan afeziamın ifongiamın gin mangasa bar gavgafi. A fomira ikia gumazibav sosi ezi me ariaghiri. Ezi guizbangin arazim an itir puvati, kamaghin a guizbangin arazibar gin zuir puvati. An akar ifavaribagh ami, kar an akamra. An akar ifavaribagh amir gumazim, egha guizbangira akar ifavaribar afeziam. ⁴⁵ Ezi ko, kĩ guizin akam akuri, ezi kamaghin ia nan akam nighnizir gavgavim an itir puvati. ⁴⁶ Ia ghaze, kĩ ti arazir kuram gami? Ia kamaghin nighnighiva, ia nan arazir kuram azenim datigh. Ezi kĩ guizin akam akuri, ezi manmagh sua ia nan akam nighnizir gavgavim an itir puvati? ⁴⁷ Godin boriba Godin akaba bar da barasi. Ezi ia Godin boriba puvati, kamaghin ia an akam barazir puvati."

† (8:24) Kisim Bek 3:14, God Moses ko uaning migia, egha a uabi uan ziam dibora ghaze, "Kĩ Uabi Kĩ Kamaghin Iti." Ezi Iesus uaghan kamaghira uabi dibori. Ezi gumazamiziba a migeir akar kam deragha a gifozir puvati. Ni Jon 8:28 ko 8:58 ko 13:19in ganigh.

†† (8:38) Fofozir gumazir maba ghaze, e akar kam ti kamaghin a giragham, "Ia bizir ian Afeziam mikemezibara, ia dar amu."

Iesus ghaze, ki fomira iti, ezi Abraham gin oto

⁴⁸ Ezi Judaba an akam ikara, "E ghaze, ni Samarian gumazir mam, ezi duar kuram ni gapasa. Ezi e nin azai, bizir kam ti guizbangira, o?" ⁴⁹ Ezi Iesus kamaghin akam ikara, "Duar kuram na gapazazir pu. Puvati. Ki uan Afeziamin ziamra fe, ezi ia nan ziam dikabiri. ⁵⁰ Ki uabi uan ziam fer puvati. Ezi gumazir mam nan ziam fasa iti, egha a jas. ⁵¹ Ki guizbangira ia migei, gumazir nan akamin gin zuim, an aremeghan kogham. Bar puvati."

⁵² Ezi bizir kamin Judaba kamaghin Iesus migei, "E datirighin fo, duar kuram ni gapasa. Abraham aremegha gifa, ezi Godin akam inigha izir gumaziba uaghan ariaghregha gifa. Ezi ni ghaze, gumazir nan akamin gin zuim, an aremeghan kogham? ⁵³ Manmaghin ami? En ovavim Abraham aremegha gifa! Ni ti Abraham gafira, o? Ezi Godin akam inigha izir gumaziba uaghan ariaghre. Ezi ni uabi ghaze, ni bar tinara?"

⁵⁴ Ezi Iesus kamaghin akam ikara, "Ki uabi uan ziam fiti, eghti nan ziam pura bizim. Ezi nan Afeziam, a nan ziam fe. Ezi ia kamaghin migei, a ian God. ⁵⁵ Egha ia a gifozir puvati. Ezi ko, ki a gifo. Egh ki suam, 'Ki a gifozir puvati,' egh ki ian min gumazir ifavarimin otogham. Ki a gifogha givagha, egha ki deravira an akamin gin zui.

⁵⁶ "Ian afeziam Abraham, a nan dughiar ki izamimin ganasa, a bar akonge. Ezi an an ganigha givagha, egha an navim bar dera." ⁵⁷ Ezi Judaba akar kam baregha egha kamaghin Iesus migei, "Ni 50 plan azeniba puvati. Ni ti Abrahamin ganis, o?" ⁵⁸ Ezi Iesus me migei, "Ki guizbangira ia migei, Abraham tighar otivam, ki fomira, Ki Iti." ⁵⁹ Ezi me a ginivasa dagiaba isi. Ezi Iesus uabi modogha egha Godin Dipenimin miriam ategha azenan ghu.

Gumazir damazir okavirizimin eghaghanim

9 Egha Iesus ghuavigha gumazir damazir okavizir mam in api. An damazimning okavizi amebam a bate. ² Ezi Iesusin suren gumaziba an azara. "Tisa, tina arazir kuram gami, gumazir kam o an amebam ko afeziam, ezi kamaghin an damaziba okavizi amebam a bate?"

³ Ezi Iesus kamaghin akam ikara, "Gumazir kam arazir kuram gamizir puvati, egha an amebam ko afeziam uaghan arazir kuratam gamizir puvati. God kamagh sua, bizir gumazir kamin otozim, gumazamiziba an ganiva fogham, Godin ingangarim azenara men oto. Kamaghin an damaziba okavizi amebam a bate.

⁴ Ezi datirighin aruem ikiavira itima, e gumazir na amadazi ki izezim an ingangarim damuam. Aminim pirasava roghira izi, ezi gumaziba ingangaritam damighan kogham. ⁵ Dughiar ki nguazir kamin itim, ki gumazir angazangarim nguazimin itir gumazamizibagh anidim."

⁶ Iesus kamaghin mikemegha egha nguazim giparigha egha nguazim sara veregha, egha gumazimin

damazim gati. ⁷ Egha Iesus kamaghin a migei, "Ni mangiva Siloamin mozir dipam guruegh." (Ziar kam Siloam, an mingarim kamaghin ghu, "Amada.") Ezi gumazir damazir okavirizim ghua rue. Egha uamategha iza, biziba bar deravira dar gari.

⁸ Gumazir kam faragha dagiaba uabi daningasa gumazamizibagh inge, ezi gumazamizir aviriba an gani. Datirighin men marazi ko an boroghin itir darazi, me ghaze, "Gumazir kamra, a faragha apiav ikia dagiaba bagha gumazibagh inge?" ⁹ Egha marazi ghaze, "Are, gumazir kamra." Ezi marazi ghaze, "Puvati. A gumazir kamin mirara gara, egha a ighara." Ezi gumazir kam uabi ghaze, "Kar kirara." ¹⁰ Ezi me an azara, "Manmaghin amizima nin damazimning dera?"

¹¹ Ezi a kamaghin men akam ikara, "Gumazir kam an ziam Iesus, a nguazim ko dipam veregha nan damazimning gati. Egha na migei, 'Ni Siloamin mozir dipamin mangigh egh ruegh.' Ezi ki ghua ruezima nan damazimning dera, ezi ki deravira bizibar gari." ¹² Ezi me an azara, "Gumazir kam managh iti?" Ezi a migei, "Ki fozir puvati."

¹³ Egha me gumazir faragha damaziba okavizir kam me a inigha Farisiba bagha zui. ¹⁴ Ezi dughiar Iesus nguazir beghneazimin ingarigha gumazimin damazimning gamizi a garim, kar Sabatin dughiam. ¹⁵ Ezi kamaghin Farisiba uam an azai, "Nin damazimning manmaghin amigha dera?"

Ezi a kamaghin me migei, "A nguazir beghneazim isa nan damazimning gatizi, ezi ki rue, egha ki biziba deravira dar gari."

¹⁶ Ezi Farisib maba ghaze, "Gumazir kam a Sabatin dughiamin arazibar gin zuir puvati. Kamaghin e fo, God gumazir kam amadazi puvati." Ezi marazi ghaze, "Manmagh amizi gumazir arazir kuram itim mirakelin kabar amigham." Egha me uari abiki.

¹⁷ Egha Farisiba ua faragha gumazir damaziba okavizir kamin azangisi, "Ni ghaze, gumazir kam nin damazimning akiri, ezi kamaghin ni manmaghin nighnisi, a gumazir manmaghira garim?" Ezi gumazir kam kamaghin me akam ikara, "A Godin akam inigha izir gumazir mam."

¹⁸ Bar guizbangira, faragha gumazir kamin damazimning okafi, egha datirighin an damazimning kuiaghiri. Ezi Judan gumazir aruaba bizir kam nighnizir gavgavim an ikian aghua. Egha kamaghin me gumazir kamin amebam ko afeziamin diagha ghaze, gua izi.

¹⁹ Ezi aning izima me kamaghin aningin azai, "Ka ti guan borimra? Dughiar amebam a batezim, an damazimning okavigha iti, gua kamaghin mikeme, o? Ezi manmagh amizima a datirighin gari?"

²⁰ Ezi an amebam ko afeziam kamaghin men akam ikara, "Ga fo, kar gan borim. Ezi dughiar amebam a batezim, an damazimning okavigha iti, ga uaghan a gifo. ²¹ Ezi datirighin an damazimning manmaghin kuiaghiri, ga uaghan fozir puvati. Ezi tina an damazimning kui, ga uaghan fozir puvati. Ia an azaragh. An asegha gifa. A uabi ua bagh mikimam." ²² An amebam ko afeziam Judabar atiatigha, egha kamaghin

† (8:58) Ni akar Jon 8:24in itimin gan.

migirigiar kam gami. Me fo, Judaba faragha kamaghin akam misoke, gumazitam kamaghin mikim suam, "Iesus a Gumazir God Uam E Iniasa Misevezir kam," eghti me an anogoreghti a ua God ko migeir dipenimin aven ikian kogham. ²³ Ezi kamaghin gumazir kamin amebam ko afeziam ghaze, "An asegha gifa. Ia an azangsigh."

²⁴ Egha gin me ua gumazir faragha damaziba okavizim dia, egha a migia ghaze, "Ni Godin damazimin guizin akam mikimsi egh akar dikirizim damigh. E fo, gumazir ni mikemezir kam, an arazir kurabagh amir gumazim."

²⁵ Egha a kamaghin akam ikara, "An arazir kurabagh amir gumazim o puvati, ki kamaghin fozir puvati. Egha bizir vamira, ki a gifo, ki faragha damazimning okafi, egha datirighin nan damazimning kuiaghiri." ²⁶ Ezi me uam an azara, "A manmaghin ni gami? A manmaghin nin damazimning akiri?"

²⁷ Ezi a kamaghin men akam ikara, "Ki ia mikemegha gifa, ezi ia oraghan aghua. Ia manmagh sua dughiar aviribar oraghasa? Ia ti uaghan an suren gumazibar otivasa, o?"

²⁸ Ezi Farisiba dibovibar kamaghin gumazir kam migei, "Nirara an suren gumazim. E Mosesin suren gumaziba. ²⁹ E kamaghin fo, God akam Moses ganingi. Ezi gumazir kam, e fozir puvati, a nguibar manamin oto."

³⁰ Ezi gumazir faragha damaziba okavizir kam, a kamaghin men akam ikara, "Ia akar bar igharazim migeima, ki digavir kuram gami! Gumazir nan damazimning akirizir kam, ia ghaze ia gifozir puvati, a nguibar manamin oto. ³¹ E fo, God gumazir arazir kurabagh amiba barazir puvati. Gumazitam Godin ziam fiva egh an ifongiamin gin mangiti, eghti God a baragham. ³² Bar fomira iza datirikin, gumazitam damazimning okavizi amebam a batezi, ezi gin gumazir mam an damazimning akirizi, e eghaghanir katam e a baraghizir puvati. ³³ God gumazir kam amadaghan koghai, a bizitam damighan kogham."

³⁴ Farisiba me akar kam baregha egha kamaghin an akam ikara, "Manmagh ami? Arazir kuram bar ni avara, dughiar nin amebam ni batezimin tugha egha iza datirikin. Ezi ni ti en sure damuasa, o?" Egha me a batoghezima a zui.

Gumazir nighnizir gavgavim itir puvatiziba, me mati men damaziba okafi

³⁵ Iesus orazima me gumazir kam batoke, ezi a ghua a buri. Egha a batogha kamaghin a migei, "Ni Gumazibar Otirim nighnizir gavgavim an ti, o puvati?"

³⁶ Ezi a kamaghin an akam ikara, "Gumazir Ekiam, Gumazir Otarir kam a tina? Ki nighnizir gavgavim an ikisi, kamaghin ni na mikim, a tina."

³⁷ Ezi Iesus a migei, "Ni an ganigha gifa. A gumazir datirighin ni ko migeim."

³⁸ Ezi gumazir kam migei, "Ekiam, ki nighnizir gavgavim iti." Egha Iesusin guamin tevimning apirigha an ziam fe.

³⁹ Ezi Iesus ghaze, "Ki gumazamizibar araziba tusighasa ki ize. Ki kamagh sua, gumazir damaziba okavigha itiba me ganam, ezi gumazir gariba, men damaziba okavigham. Bizir kam bagha, ki nguazir kamin ize."

⁴⁰ Farisin maba me Iesusin boroghira ikia akar kam baraki. Egha an azara, "Ni kamaghin e mikimasa, e ti uaghan damaziba okafi, o?"

⁴¹ Ezi Iesus kamaghin me migei, "Ian damaziba okavizi, ia arazir kurabar osimtiziba puvatighai. Egha ia ghaze, 'En damaziba gari.' Kamaghin amizima ian arazir kurabar osimtizim ikiavira iti."

Iesus, a sipsipbagh eghuvir gumazir aghuim

10 Egha Iesus ua kamaghin migei, "Bar guizbangira ki ia migei, gumazim sipsipbar divazimin tiar akamin aven zuir puvatigha, egha tuavir igharazimin divazimin ikiavkinigha egha aven ghua, a mati okimakiar gumazim egha gumazir igharaz darazir biziba isim. ² Ezi gumazir tiar akamin aven zuum, a sipsipbagh eghuvir gumazim. ³ Tiar akamin garir gumazim a gumazir kam bagha tiam kui. Ezi sipsipba an tiarim barasi. Ezi a vaghvaghera uabi uan sipsipbar ziabar diava egha men akua azenan zui. ⁴ A uan sipsipbar akua azenan ghugha, egha a uabi men faragha zui. Ezi sipsipba an tiarim barasi. Kamaghin me an gin zui. ⁵ Me gumazir igharazibar gin zuir puvati. Me gumazir igharazibar tiaribagh fozir puvati. Kamaghin ami, gumazir igharazim men dimti, sipsipba an aregham." ⁶ Iesus akar isin zuimin me mikeme, ezi me akar kamin mingarim, me a gifozir puvati.

⁷ Kamaghin amizi, Iesus ua kamaghin me migei, "Ki bar guizbangira ia migei, ki uabi, ki sipsipba aven zuir tiar akam. ⁸ Gumazir nan faragha izeziba, me bar okimakiar gumaziba egha gumazibar biziba isir gumaziba. Ezi sipsipba me barazir puvati. ⁹ Ki uabi ki tiar akam. Ezi gumazitam na bagh iziva egh divazimin aven mangighiti, God an akurvaghham. Eghti an aven mangighiva egh azenan izam, egh daruva dagheba iniam.

¹⁰ "Okimakiar gumazim, a sipsipba okimiva me misoghtima me arimighiram, egh me gasighasighasa izi. A bizir igharazitam damuasa izir puvati. Ezi ko, ki ia angamra itir ikirimirim iniasa, ki ize, eghti ikirimirir aghuarim guizbangira ia gizivaghham.

¹¹ "Ki uabi ki sipsipbagh eghuvir gumazir aghuim. Egha sipsipbagh eghuvir gumazir aghuim, a uan sipsipbar akurvaghshi me bagh aremegham. ¹² Ezi gumazir dagiar ingangarimra amim, a guizbangira sipsipbagh eghuvir gumazim puvati, a sipsipbar ghuavim puvati. Egha a sipsipbar garima afiar atiar mam izima, a sipsipba ategh arimangigham. Eghti afiar atiam sipsipbar amiva egh men agintighiti me tintinibar mangegham. ¹³ Gumazir kam uan ivezim iniasavira ingara iti. A guizbangira sipsipbagh nighnizir puvati. Kamaghin, a sipsipba ategh arimangigham.

¹⁴ "Ki uabi ki sipsipbagh eghuvir gumazir aghuim. Afeziam na gifozima, ki Afeziam gifozim moghira ki uan

sipsipbagh fo, ezi nan sipsipba na gifo. Ezi ki sipsipbar akurvaghsi, me bagh aremegham. ¹⁶ Ki sipsipin maba uaghan iti, da divazir kamın sipsipba puvati. Ezi ki sipsipin kaba uaghan men aku izam, eghti me nan tiarim baragham. Eghiva me bar sipsipin okuruar vamira ikiti, eghti sipsipbagh eghuvir gumazir vamira bar me geghuvam.

¹⁷ "Ki kamagh sua, ki ua dikavigh angamra ikiam, kamaghin ki aremeghasa ifonge. Kamaghin ami, Afeziam bar na gifonge. ¹⁸ Gumazitam na misueghti ki aremeghan kogham. Puvati. Ki uabi nan ifongiamin ki aremegham. Ki oveghamin gavgavim ikia, egha uaghan ua dikavamin gavgavim iti. Nan Afeziam kamaghin damuasa na mikeme."

¹⁹ Judaba akar kam baregha egha ua uari tuiragha okoroar pumuning iti. ²⁰ Egha gumazir aviriba ghaze, "Duar kuram a gapasa, ezi an onгани. Manmagh sua ia an akam barasi?" ²¹ Ezi marazi ghaze, "Akar kam, a duar kuram gapazazir gumazimin akam puvati. Eghti duar kuram manmaghin gumazir damazim okavizim akirigham?"

Judaba me Iesusin apanimin iti

²² Ezi dughiar kamın, isar ekiamin dughiar Jerusalemın oto. Kar dughiar me fomira Godin Dipenim ginighnigha ghaze, dipenir kam a God baghavira itir dipenim. Ezi datirighin me dughiar kam ginighnisi. An orangtizimin dughiamin oto. ²³ Ezi Iesus Godin Dipenimin ikia Solomonin Azuarimin aven arui. ²⁴ Ezi Judaba iza anekuvagha egha kamaghin an azara, "Dughiar manamra ni deravira e mikimam, ni bar tinara? Ni gumazir kamra, God Uam E Iniasa Misevezir Gumazim, egh ni deravira e mikim."

²⁵ Ezi Iesus kamaghin men akam ikara, "Ki ia mikemegha gifa, ezi ia nighnizir gavgavim nan ikian aghua. Ki ingangariba bar uan Afeziamin ziamin dagh ami, ezi ingangarir kaba nan gun migia ian akakasi, ki tinara.

²⁶ Egha ia nan sipsipba puvati, kamaghin amizima ia nighnizir gavgavim nan itir puvati. ²⁷ Nan sipsipba nan tiarim barasi, ezi ki me gifozi, me nan gin izi. ²⁸ Ki zurara itir ikirimirir aghuarim me ganidi, eghti me ovengan kogham. Bar puvati. Eghti gumazitam nan dafarimin me batueghan kogham. ²⁹ Nan Afeziam me isa na ganingi. Egha an gavgavim bar ekevegga, bizir igharazibar gavgaviba, bar dagh afira. Kamaghin amizi gumazitam an dafarimin me batueghan kogham. ³⁰ Ezi ki uan Afeziam ko, ga gumazir vamiran min iti."

³¹ Judaba akar kam baregha egha me ua a ginivasa dagiaba isi. ³² Ezi Iesus kamaghin me migei, "Nan Afeziam na mikemezi, ki ingangarir aghuir aviribagh amima ia dar gani. Egha, ia ingangarir kabar manamra nighnigha egha dagiaba na ginivasa?"

³³ Ezi Judaba kamaghin an akam ikara, "E ingangarir aghuitam ginighnigha egha dagiaba fi ni mikinasa, puvati. Ni Godin danganim iniasa, kamaghin e dagiaba ni mikinasa. Ni pura gumazir kinim, egha ni kamaghin migia ghaze, ni uabi ni God."

³⁴ Ezi Iesus kamaghin men akam ikara, "Ian Arazir Moses Osirizimin aven, akar kam iti, 'God ghaze, 'Tarara godba.'" ³⁵ Fomira God akar kamın gun gumazibav keme, egha me migia ghaze, me godba. Ezi e fo, Godin Akinafarimin itir akam zurara ikivira ikiva, igharagha otoghan kogham. ³⁶ Ezi ko, Afeziam uabi na misefe, egha na amadazima ki nguazimin ize. Egha ki ghaze, 'Ki Godin Otarim,' ezi manmagh sua ia ghaze, 'Ni Godin danganim iniasa?'

³⁷ "Ki uan Afeziamin ingangarim damuan koghti, eghti ia nighnizir gavgavim nan akamin ikian markı.

³⁸ Ezi ki an ingangarim gami. Ezi ia nan akam nighnizir gavgavim an ikian aghuaghiva, egh ia nighnizir gavgavim nan ingangarir ki amibar iki. Eghti ia deravira fofoziba ko nighniziba kamaghin da ini, Afeziam nan aven iti, ezi ki Afeziamin aven iti."

³⁹ Egha me uam an suighasava amima, ezi a men tongin suiaghrigha ghu.

⁴⁰ Egha Iesus uamategga ghua Jordanin dipam abigha vongin ghu. Egha ghua danganir Jon fomira gumaziba ruezimin oto, egha a danganir kamın iti.

⁴¹ Ezi gumazimzir aviriba a bagha izi. Egha me ghaze, "Guizbangira, Jon gavgavim uan akam daningasa mirakelin arazitam gamizir puvati. Egha akar Jon gumazir kamın gun mikemeziba, da bar guizbangira." ⁴² Ezi dughiar Iesus danganir kamın itim, gumazimzir aviriba nighnizir gavgavim an iti.

Iesus Judian Distrigh ko Jerusalemın nguibamin ghuzima, gumazir aruaba a misueghti an aremeghasa

(Sapta 11-12)

Lasarus aremegha gifa

11 Gumazir mam Lasarus, an arei. A Betanin nguibamin gumazim. Betanin nguibam, Maria uan avenamebam Marta aning itir nguibam. [†] (Marian kamra, a mughuriar aghuim zuir borem isa Ekiamin dagarimning ginge, egha uan dapanir arizibar anedisi. Datirighin an dozim Lasarus arei.) ³ Ezi an amizimning Iesus bagha akam amada, "Ekiam, gumazir ni bar ifongezim, an arei."

⁴ Ezi Iesus oregha, egha kamaghin migei, "Kar gumazim aremegh bar givaghamin arimariam puvati. Kar gumazimzibar amuti me Godin gavgavimin ganiva egh ziar ekiam a daningam. Ezi tuavir kamra, Godin Otarim uaghan ziar ekiam iniam." ⁵ Iesus bar Marta ko an afumim ko Lasarus, me gifonge. ⁶ Ezi a Lasarusin arimariamın akam baregha, egha ua dughiar pumuningin nguibar a itir kamın ikiavira iti.

⁷ Egha a gin suren gumazibav gei, "E uamategg Judian Distrighin mangam."

† (11:1) Maria ko Marta, aning Lasarusin amizimning.

⁸ Ezi suren gumaziba a miġia ghaze, "Tisa, boghimra Judian Distrighin itir gumaziba, me dagiaba fi ni miki-nasava ami. Ezi ni uamategh Judian Distrighin man-gasa, a?"

⁹ Egha Iesus kamaghin men akam ikara, "Dughiar vamira aruem ti 12 plan auan gari, o? Gumazim aruemin aruava, nguazir kamın angazangarimin gara-va, kamaghin an asaghpora irir puvati. ¹⁰ Ezi gumazim dimagarimin aruava, a ganamin angazangariba pu-vati, kamaghin an asaghpor irigham."

¹¹ Iesus kamaghin miġia, egha ġin ua me miġei, "En roroam Lasarus an akui. Ezi ki mangiva a damighti a dikavigham."

¹² Ezi suren gumaziba akar kam baregha egha kam-aghin miġei, "Ekiam, a dakuighiva, an arimariam ġ-vagham." ¹³ Suren gumaziba me kamaghin fozir pu-vati, Iesus ghaze, Lasarus aremegha ġifa. Me ghaze, Iesus Lasarusin miġia ghaze, a puram akui.

¹⁴ Ezi datirighin Iesus deravira kamaghin me miġia ghaze, "Lasarus an aremegha ġifa. ¹⁵ Ezi ki ia ġinigh-nisi, egha ki fo, bizir kam ia damuti, ia nighnizir gav-gavim ikiam. Kamaghin, ki a ko dughiar kamın ikezir puvatigha, egha ki bar akonge. Egh datirighin, e a bagh mangam."

¹⁶ Iesus mikemegha ġivazima, ezi Tomas an ziar mam Fufuzim, a kamaghin suren gumazir igharazibav gei, "E uaghan uan Tisa ko mangiva, egh a ko ovengam."

Iesus ghaze, Ki uabi, ki gumazir gumazamizibagh ami-ma me ua dikavim, egha ki uabi, ki gumazir ikirimirir zurara itim anidim

¹⁷ Ezi Iesus uan suren gumaziba ko ghua va Betanin nguibamin boroghin zui, egha kamaghin oraki, Lasarus 4 plan dughiar mozimın ike. ¹⁸ Betanin nguibam a Jerusalemın boroghin iti, tuavimın ruarim a 3 plan kilomitan tu. ¹⁹ Ezi Judian gumazamizir aviriba iza Marta ko Marian gara iti. Aningın dozimın ovevem bagha, me aningın akurvaghamin miġirigiar tabav kimti aningın navimning deraghasa, me ize. ²⁰ Ezi Mar-ta orazima Iesus izi, ezi a Maria ataghizi a dipenimın itima a ghua tuavimın Iesus bato.

²¹ Egha Marta kamaghin Iesus miġei, "Ekiam, ni kagh ikezi, nan dozim aremeghan koghai! ²² Ezi ki uaghan fo, ni datirighin bizitam bagh Godin azaraghti a ni danigam."

²³ Ezi Iesus a miġei, "Nin dozim ua dikavigham."

²⁴ Ezi Marta a miġei, "Ki fo, a nguazim ġivaghamin dughiamin dikavigham, dughiar gumazamiziba bar dikavamim."

²⁵ Ezi Iesus a miġei, "Ki uabi, ki gumazir gumazamiz-ibagh amima me ua dikavim, egha ki uabi, ki gumazir ikirimirir zurara itim anidim. Gumazitam, nighnizir gavgavim nan ikiva aremeghiva, an angamra ikivira ikiam. ²⁶ Ezi gumaziba bar angamra ikia egha nighnizir gavgavim nan iti, me aremeghan kogham. Puvati. Me angamra iki mamaghira ikiam. Ni nighnizir gavgavim akar kabar iti, o puvati?"

²⁷ Ezi Marta kamaghin Iesus miġei, "Are, Ekiam! Ki nighnizir gavgavim ikia fo, ni Godin Otarim. Ni gu-mazir kam God nguazimın ni amangasa mikeme, Gu-mazir God Uam E Iniasa Misevezim."

Iesus Lasarusin apangkuvigha egha azi

²⁸ Marta kamaghin mikemegha, egha ghua uan ave-namebam Marian dia. Egha nimira Marian kuarim gatigha kamaghin a miġei, "Tisa a ize, egha ni bagha azai." ²⁹ Ezi Maria kamaghin oregha, egha zuamira dikavigha Iesus bagha ghu. ³⁰ (Iesus tighar nguibamin otivam. A danganir Marta faragha a batozi naghira iti.)

³¹ Ezi Judaba Marian apangkuvigha egha a ko dipenim iti, egha an garima a zuamira dikavigha azenan ghu. Ezi me an ġin zui. Me ghaze, a ti aziasa mozimın zui.

³² Ezi Maria ghua Iesus itir danganir kamın oto, egha Iesus bato. Egha a Iesusin suemningin boroghira tevimning apirigha, egha kamaghin a miġei, "Ekiam, ni ti kagh ikezi, nan dozim aremeghan koghai."

³³ Ezi Iesus Marian garima an azi. Egha a Judan Mari-an ġin izezibar garima me uaghan azi. Egha a bar men apangkuvigha egha uaghan aziasava ami. ³⁴ Egha a me miġei, "Ia managh anefa?"

Ezi me a miġei, "Ekiam, ni izi ganigh."

³⁵ Ezi Iesus azia teriba iri. ³⁶ Ezi Judaba an ganigha egha kamaghin uariv gei, "Munagh gan. A gumazir kam bar a gifonge."

³⁷ Egha marazi ghaze, "A gumazir damaziba okaviziba akirizima me ua gari. Egh a gumazir kamın akurazi an aremeghan koghai. A ti manmagh sua an akuraghan aghua?"

Iesus Lasarus gamizima a ua dikafi

³⁸ Ezi Iesus ua bar oseme, egha a ghua mozimın oto. Mozir kam a dagiar mozim me miġisiamın an ingari. Ezi dagiar ekar mam an tiar akam avara. ³⁹ Ezi Iesus ghaze, "Ia dagiam puegh munagh amadagh."

Ezi Marta, a gumazir aremezimın amizim, a kam-aghin Iesus miġei, "Ekiam, an kuam 4 plan dughiar mozimın ike. An mughuriar kuram otivam."

⁴⁰ Ezi Iesus a miġei, "Ki faragha ni mikemegha ġifa, ni nighnizir gavgavim ikiva, egh ni Godin gavgavir eki-amın ganam."

⁴¹ Egha me dagiam puegha munagh amadazi, Iesus kogha overiamın gara egha kamaghin miġei, "Afeziam, ni na barasi, kamaghin amizima ki ni minaba. ⁴² Ki fo, ni zurara na barasi. Ezi ki gumazir kagh tuivighav itibagh nighnigha, egha kamaghin ifonge, me kam-aghin fogh suam, ni na amadazi ki ize. Kamaghin ki akar kam gami."

⁴³ Iesus mikemegha ġivagha, egha a pamtem dia ghaze, "Lasarus, ni azenan izi." ⁴⁴ Ezi Lasarus ua dikav-igha egha azenan ize. An sueba ko aghariba ko guam, me inimin da nomke.

Ezi Iesus kamaghin me miġei, "Ia inim adegh, egh an ateghti, a daru."

Gumazir dapaniba Iesus misueghti an aremeghasa akam misoke

(Matyu 26:1-5 ko Mak 14:1-2 ko Luk 22:1-2)

⁴⁵ Ezi Judan gumazamizir iza Maria ko itiba, men avirim Iesus amizir bizir kamın ganigha egha kamaghin nighnizir gavgavim an iti. ⁴⁶ Ezi men marazi Farisiba bagha ghuegha bizir Iesus amizir kamın me migei.

⁴⁷ Kamaghin amizi, ofa gamir gumazir ekiaba ko Farisiba, me Judan kotin aven itir gumaziba bar men diagha iza uari akuvagha egha kamaghin me migei, "E manmaghin damuam? Gumazir kam mirakelin avirim gami! ⁴⁸ E kamaghin aneteghti an arazir kam damuvira ikiti, eghti gumazamiziba bar nighnizir gavgavim an ikiam. Eghti Romın gumazir ekiaba iziva en Godin Dipenim ko en adarasi saram asighasigham."

⁴⁹ Ezi men tongin gumazir mam, an ziam Kaiafas, an azenir kamın ofa gamir gumazir ekiabar dapanim. A kamaghin me migei, "Ia fofoziba bar puvati. ⁵⁰ Ia ti arazitam gifozir puvati, a ian akurvagham. Puvatighi-ma, en adarazi bar ovegham."

⁵¹ Kaiafas uabi uan nighnizimın akar kam mikemezir puvati. A azenir kamın ofa gamir gumazir ekiabar dapanimın iti. Egha an arazir Godin akam inigha izimın mirara migia ghaze, Iesus a Judabar akurvaghisi aremegham. ⁵² Ezi Iesus Judabar akurvaghsivira aremeghan kogham. Puvati. A Godin borir tintinibar itiba bagh aremegh me akuvaghti me vamiran otogham. ⁵³ Ezi dughiar kamın ghuava gumazir aruaba Iesus misueghti-ma an aremeghasa tuaviba buria egha akabar kiri.

⁵⁴ Kamaghin amizi Iesus Judabar tongin uabi azenim gatigha aruir puvati. Egha a nguibar kam ategha egha a ghua gumaziba itir puvatizir danganim boroghira itir nguibar mamın iti. Nguibar kam, an ziam Efraim. Ezi a uan suren gumaziba ko, me nguibar kamın iti.

⁵⁵ Ezi God Israelbagh Itazir Dughiamın isar ekiam roghira ize. Kamaghin tintinimın nguibabar gumazamiziba Jerusalemın ghua, Godin damazimın uari zuasa ghue. ⁵⁶ Egha me Iesus bagha ruiavira iti. Me Godin Dipenimın miriamın aven tuivighav ikia, egha me uarir tongin kamaghin uarir azangisi, "Ia manmaghin nighnisi? A ti izi isar ekiamın dughiamın ganam, o puvatigham?" ⁵⁷ Ezi gumazir aruaba ko Farisiba me gumazamizibav kemegha gifa, gumazitam danganir Iesus itim gifogh, egh me mikemegh. Eghti me an suiragh kalabus darighasa.

Maria mughuriar aghuim zuir borem Iesusin dagarimning ginge

(Matyu 26:6-13 ko Mak 14:3-9)

12 Ezi 6 plan dughiaba ikiavira itima, ezi God Israelbagh Itazir Dughiamın isar ekiam otivasa. Ezi dughiar kamın Iesus Betanin nguibamın ghu. Betani a Lasarusin nguibam, a gumazir Iesus mozimın a gamizima a ua dikavizim. ² Ezi me nguibar kamın Iesusin ziam fasa dagheba isai. Ezi Marta dagheba tui.

Ezi Lasarus, a gumazir Iesus ko dakozimın apiaghav ikia apibar mav. ³ Ezi Maria, mughuriar aghuim zuir borem, a misevir mamın ikia bar izivagha, egha a bar dikirigha egha an ivezim bar pin ko. Egha an a inigha iza Iesusin dagarimning ginge, egha uan dapanir arizimın anedisi. Ezi borer kamın mughuriar aghuim dipenim bar akoro. ⁴ Ezi an suren gumazir mam, a Judas Iskariot, a gumazir kam a gin Iesus isa apanibar agharim gati, a kamaghin migei, ⁵ "Manmagh sua e borer kam isa 300 silvan dagiaba bagh anemangan aghua, eghti e an dagiaba inighiva gumazir onganarazibar aningam?" ⁶ Judas onganarazir gumazibagh nighnizir puvati, egha a kamaghin migei. Puvati. An okimakiar gumazim. Egha Iesusin adarazir dagiabar mitarim an gara iti, egha dughiar maba a da okei. ⁷ Ezi Iesus akar kam baregha egha kamaghin migei, "Amizir kam atakigh! Eghti a bizir an amizir kamın nighnizim ikivira iki mangi dughiar ki aremeghti me na mozim datigham. ⁸ Gumazir onganaraziba ia ko ikivira ikiam. Eghti ko, ki ia ko zurara ikivira ikian kogham."

Ofa gamir gumazir ekiaba Lasarus misueghti an aremeghasa, akam misosi

⁹ Ezi Judan avirir ekiam oregha me fo, Iesus Betanin nguibamın iti. Ezi me a bagha izi. Me Iesusin ganasavira izir puvati. Me fo, Iesus faragha Lasarus mozimın a gamizima a ua dikafi. Ezi me uaghan Lasarusin ganasa. ¹⁰ Kamaghin ofa gamir gumazir ekiaba uaghan Lasarus misueghti an aremeghasa akam misosi. ¹¹ Me fo, Judan aviriba Iesus Lasarus gamizir bizim ginighnisi, egha me ofa gamir gumazir ekiaba ategha akirim ragha me gasara, egha me nighnizir gavgavim Iesusin iti. Bizir kam bagha me Lasarus misoghasava ami.

Iesus atrivimın mın Jerusalemın aven zui

(Matyu 21:1-11 ko Mak 11:1-11 ko Luk 19:28-40)

¹² Ezi gumazamizir aviriba God Israelbagh Itazir Dughiamın isar ekiamın ganasa iza Jerusalemın iti. Boghinaronra Iesus Lasarusin dipenimın ame. Ezi datirighin gumazamiziba kamaghin oraki, Iesus roghira iza Jerusalemın otivasa. ¹³ Ezi me uan agharibar okavir aghuabar suigha ghua tuavimın Iesus bativasa, egha me kamaghin dei, "Godin ziam fi!

Gumazir Ekiamın ziamın izir kam, God deravira a damu.

A Israelbar Atrivim!"

¹⁴ Egha Iesus donkin mam inigha egha a gaperagha zui. Godin Akinafarim bizir kamın gun migei,

¹⁵ "Ia Saionin nguibamın gumazamiziba, ia atiatingan marki.

Ia gan. Ian Atrivim a izi.

A donkin igiam gaperagha izi."

¹⁶ An suren gumaziba, me dughiar kam akar kamın mingarim gifozir puvati. Egha gin God ziar ekiam isa Iesus ganigha givazima, ezi me akar Godin Akina-

farimin itim ginirigha egha me fo, a Iesusra migei. Egha me ua bizir gumaziba Iesus gamizim ginighnisi.

¹⁷ Lasarus aremegha egha mozim in itir dughiam, gumazamizir avirim Iesus ko ikia egha Iesusin garima, a Lasarus mozim in an diagha a gamizima a ua dikafi. Ezi datirighin gumazamizir kaba, Iesus amizir bizir kamin gun miaviava iti. ¹⁸ Ezi gumazamiziba orazima a mirakelin kam gami, ezi kamaghin me ghua tuavimin a bato. ¹⁹ Ezi Farisiba ganigha, egha me uarir tongin kamaghin uariv gei, "Ia an gan! Bizir e damuamin kam, a datirighin otoghan kogham. Gumazamiziba bar ghua an gin zui."

Grighin marazi Iesusin ganasa

²⁰ Ezi dughiar kamin, gumazamiziba isar ekiam in Godin ziam fasa Jerusalem in ghuavanabo, ezi men tongin, Grighin marazi uaghan iti. ²¹ Egha Grighin gumazir kaba Filip bagha ize. (Filip a Betsaidan nguibamin gumazim, a Galilin Distrighin iti.) Egha me kamaghin a migei, "Gumazir ekiam, e Iesusin ganasa ifonge." ²² Ezi Filip ghua Andru mikeme. Egha Andru, Filip ko aning ghua Iesus migei.

²³ Ezi Iesus kamaghin aning in akam ikara, "Dughiar Gumaziba Otarim ziar ekiam iniamim, an otogha gifa. ²⁴ Ki guizbangira ia migei, witin ovizitam nguazim girigh egh aremeghan koghiva, a uabira ikiam. Egh an aremegh, a uam aghungiva egh witin ovizir aviriba misivam. ²⁵ Gumazir uabira uan mikarzim gifongezim, an aremegham. Ezi gumazir nguazir kamin ikia uabi uan mikarzim aghuazim, an angamra itir ikirimirimin suiragh mangi zurara ikivira ikiam. ²⁶ Ezi gumazir nan ingangarim damuasa ifongezim, a nan gin izi. Egh nguibar ki itim, nan ingangarim gumazim uaghan na ko ikiam. Ezi gumazir nan ingangarim gamim, Afeziam ziar ekiam a daningam."

Iesus uan ovevem migei

²⁷ Ezi Iesus ua kamaghin migei, "Datirighin nan navim bar osemegha nighnizir aviriba iti. Egha ki manmagh mikimam? Ki ti kamagh mikimam, 'Afeziam, ni bizir na bativamim batokegh?' Puvati. Ki kamaghin mikiman kogham. Osimtizir dughiar kamin otivim, a na bativam. Bizir kam bagha ki ize. ²⁸ Afeziam ni uan ziam damuti, an ekefegh!"

Iesus mikemegha givazima, ezi tiarir mam Godin Nguibamin zaghira ghaze, "Ki uan ziam gamizima an ekeveghe gifa, eghti ki ua kamaghin damuam." ²⁹ Ezi gumazamizir roghira tughav itiba, me tiarir kam baraki, egha me kamaghin migei, "Ararim dagara!" Ezi marazi ghaze, "Enselin mam a migei!"

³⁰ Ezi Iesus kamaghin akam ikara, "Akar ia datirighin oraghazir kam, a nan akurvaghasa izezir puvati. A ian akurvaghasa ize. ³¹ Datirighin God nguazir kamin gumazamizibar araziba tuisigham. Egh nguazir kam gativazir gumazir dapanim Satan a batuegham.

³² Datirighin ki nguazimin iti, ezi gin me na fegh ter ighuvimin na aguragham, eghti dughiar kamin ki gu-

mazamiziba bar me damuti me na bagh izam."

³³ (Iesus migirigiar kam gamua egha arazir an ovengamimin gun migei.)

³⁴ Ezi gumazamiziba kamaghin an akam ikara, "E kamaghin Moses Osirizir Arazibar akam baraki, God Uam E Iniasa Misevezir Gumazim otogh, egh a iki mamaghira ikiam. Egha manmagh sua ni ghaze, 'Me Gumazibar Otarim fegh ter ighuvimin aneguragham?' Gumazibar Otarir kam, a bar tinara?"

³⁵ Ezi Iesus kamaghin me migei, "Dughiar ovezim in angazangarim ian tongin ikiam. Datirighin angazangarim ian ikiavira iti, ezi ia angazangarimin aven daru. Puvatighti, mitatem ia avaragham. E fo, gumazim mitatem in arui, a fozir puvati, a managh zui. ³⁶ Angazangarim datirighin ia ko ikiavira iti, eghti ia nighnizir gavgavim angazangarimin iki. Kamaghin ia angazangarimin gumazamizibar min otivigham."

Judan gumazir avirim nighnizir gavgavim Iesusin itir puvati

Iesus gumazamiziba ko mikemegha givagha, egha me ategha ghua men modo. ³⁷ Me an garima a mirakelin avirim gami. Ezi me nighnizir gavgavim an itir puvati. ³⁸ God kamagh sua, an akam inigha izir gumazim Aisaian akam guizbangira otogham. Aisaia kamaghin mikeme,

"Ekiam, tina en akam nighnizir gavgavim an iti?"

Egha tina Ekiamin garima, a uan gavgavim an aka?"

³⁹ Kamaghin amizi me nighnizir gavgavim Iesusin ikian aghua. Ezi bizir kamin mingarim, Aisaia uaghan akar igharazim an osiri. A kamaghin migei,

⁴⁰ "God kamagh sua, me bizitam in ganan koghiva, egh me naviba akamin mingarim gifoghan kogham. Egh me navibagh iragh egh ua na bagh iziti, ki me damighti me ua deraghan kogham.

Kamaghin God men damazibagh amizi da okafi, ezi me gari puvati.

Egha men nighnizibagh amizi me ongani."

⁴¹ Aisaia Iesusin angazangarim ko gavgavimin ganigha, kamaghin an an gurara migei. ⁴² Guizbangira, gumazir dapanir avirim uaghan nighnizir gavgavim Iesusin iti. Egha me Farisibar atiatigha, egha uan nighnizir gavgavimin gun migeir puvati. Me atiatigha ghaze, Farisiba men anogoreghti me ua God ko migeir dipenimin aven ikian kogham. ⁴³ Gumaziba men ziaba fasa me bar ifonge, egha God men ziaba fasa me ifongezir puvati.

Akar Iesus mikemezim, a gumazamizibar araziba tuisigham

⁴⁴ Ezi Iesus kamaghin diagha ghaze, "Gumazir nighnizir gavgavim nan itim, a nighnizir gavgavim narara itir puvati. A nighnizir gavgavim Afezian na amadazi ki izezim uaghan an iti. ⁴⁵ Ezi gumazir nan garim, a uaghan Afezian na amadazi ki izezim in gari. ⁴⁶ Ki kam-

† (12:32) Iesus ghaze, "Gumaziba na fegh ter ighuvimin na aguragham." Tuavir kamra, God a feghti an an Nguibamin mangi, egh bar pin ikiam. Ni Filipai 2:9-11 in gan.

agh sua, gumazir nighnizir gavgavim nan itiba, me bar mitatem in ikian kogham. Bizir kam bagha ki angazan-garim in min nguazir kam in ize.

⁴⁷ "Gumazitam nan akam baregha egha nan gin zuir puvati, ki jas in min a tuisighan kogham. Ki nguazim in gumamazibar jas in ikiasa izezir puvati. Ki men akur-vaghasa ize. ⁴⁸ Ezi gumazim akirim na gasara egha nan akam inizir puvati, a kot iti, eghti jas a tuisigham. Akar ki mikemezim, a nguazim givaghamin dughiam in an araziba tuisigham. ⁴⁹ Ki uabi uan nighnizim in migeir puvati. Afeziam na amadazi ki ize. A uabi akaba bar na mikeme, ezi ki dar gun migei. ⁵⁰ Ezi ki fo, Afeziam in akam a gumamazibagh amima, eghti gin me zurara itir ikirimirir aghuarim iniam. Kamagh in ami, akar ki mikemezir kaba bar, ki Afeziam na mikemezi moghin ki dagh ami."

Iesus kamagh in suren gumazibav migia ghaze, a me ategh ua Afeziam bagh mangam

(Sapta 13-17)

Iesus uan suren gumazibar dagariba rue

13 Dughiar kam, God Israelbagh Itazir Dughiam a gurumizaraghan otivam. Ezi Iesus fo, a mangamin dughiam otozi, a nguazir kam ategh uan Afeziam bagh mangasava ami. A uan gumamazir nguazir kam in itiba a fomira bar me gifonge, egha me gifueghavira ikia ghua an areme. ² Ezi guaratizir kam in me apa iti. Satan faragha nighnizir Iesus isi apanibar agharim darigham in isa Judas in navim gatigha gifa. Judas, a Saimon Iskariotin otarim. ³ Iesus kamagh in fo, Afeziam bizibar amuamin gavgavim bar a isa a ganin-gi. A uaghan kamagh in fo, God anemadazi a ize, egh a ua God bagh mangam. ⁴ Kamagh in amizima Iesus dagher dakozim ategha dikafi, egha uan korotiar ru-arim suegha, egha taulin mam inigha uan ivariam ike. ⁵ Egha dipam itarir mam ginge, egha maghira uan suren gumazibar dagariba ruegha, egha taulin a uan ivariam amighirizim in da adisi. ⁶ Egha a Saimon Pita bagha ize. Ezi Pita an azara, "Ekiam, nirara nan dagariba ruam?"

⁷ Ezi Iesus kamagh in an akam ikara, "Bizir ki amim, ni datirigh in a gifozir puvati. Egh ni gin a gifogham."

⁸ Ezi Pita a migei, "Ni nan dagariba ruan marki. Bar marki!"

Ezi Iesus kamagh in akam ikara, "Ki nin dagariba rueghan koghtima, eghti ni na ko ikian kogham."

⁹ Ezi Saimon Pita a migei, "Ekiam, ni kamagh in nan dagaribara ruan marki. Ni nan dagariba ko dafariba ko dapanim sara, bar da ruam!"

¹⁰ Ezi Iesus a migei, "Gumazir ruegha givazim, a zue, a ua ruan marki. A pura dagaribara ruegh egh bar zuegham. Ezi ia bar moghira zuegha givagha iti. Ezi ian gumazir vamira, a zuezir pu." ¹¹ (Iesus gumazir a isi apanibar agharim darigham in, an a gifogha gifa. Ka-

maghin a ghaze, "Ia bar moghira zuezi, ezi ian vavira zuezir puvati.")

¹² Iesus men dagariba ruegha givagha, egha uan korotiar ruarim uam anerugha egha ua ghua uan dapi-amin danganim gapera. Egha kamagh in men azai, "Ia, ki ia bagha amizir bizir kam in mingarim gifo, o? ¹³ Ia 'Tisa' na garigha egha 'Ekiam' na garisi. Guizbangira, ki Tisa egha ki ian Ekiam. Egha bar deragha ia kamagh in migei. ¹⁴ Ki, ian Ekiam ko ian Tisa, egha ki ian dagariba rues. Ezi ia uaghan uarira uarir dagariba ruegh. ¹⁵ Ki arazim ian akazi, ezi ia uaghan arazir ki datirigh in ia gamizir kamra damu. ¹⁶ Ki guizbangira ia migei, ingangarir gumazir kinitam uan Ekiam gafirazir puvati. Ezi akam inigha izir gumazitam, a gumazir anemadazir a ghuzir gafirazir puvati. ¹⁷ Ezi datirigh in ia arazir ki amizir kam in mingarim gifogha gifa, kamagh in ia deraghvira an gin mangiva, egh ia bar akuegham.

¹⁸ "Ki bar ia migeir puvati. Ki gumazir ki ua bagha mi-sevezibagh fo. Egha ki kamagh in fo, akar Godin Akinafarim in itim, a guizbangiram otivam. Akar kam kamakin 'Gumazir na ko dagheba apim, nan apanim in oto.' ¹⁹ Bizir kam tighar otivam, ezi ki datirigh in ia mikemegha gifa. Eghti kamagh in a gin otogham in dughiam, ia kamagh in nighnizir gavgavim iki fogh, Ki Uabi Ki Kamagh in Iti. ²⁰ Ki guizbangira ia migei, gumazir manam ingangarir gumazir ki amadazim inigh, egha deravira a gami, gumazir kam na inigha egha deravira na gami. Egha gumazir na inizim, a God in na amadazi ki izezim a ini."

Judas Iesus isi apanibar agharim darigham.

(Matyu 26:20-25 ko Mak 14:17-20 ko Luk 22:21-23)

²¹ Iesus mikemegha gifa, ezi an navim bar a baseme. Egha bighavira kamagh in migei, "Ki guizbangira ia migei, ian tav na isiva gumazir nan apanim gamibar agharim darigham."

²² A kamagh in mikemezi, an suren gumaziba vaghvagh uari uarir gari. Me fozir puvati, Iesus tina migei.

²³ Egha suren gumazibar mav, gumazir Iesus bar ifongezim, a bar Iesus in boroghira iti. ²⁴ Ezi Saimon Pita benim akuigha egha a migei, "Ni an azaragh, a tina migei?"

²⁵ Ezi suren gumazir kam uan dapanim isa Iesus in afarizim boroghiram atigha, egha kamagh in an azara, "Ekiam, ni tina migei?"

²⁶ Ezi Iesus kamagh in an akam ikara, "Ki dagher otevir kam inigh egh diparsizim darugh, egh gumazitam daningam. A gumazir kamra, ki a migei." Egha a dagher otevim isa diparsizim garu, egha Judas ganin-gi, a Saimon Iskariotin otarim. ²⁷ Ezi Judas dagher kam inigha givazima, ezi dughiar kamra Satan an navir averiam in aven ghua a gapasa. Ezi Iesus kamagh in a migei, "Bizir ni damuasa ifongezim, ni zuamira a damigh!" ²⁸ Gumazir dakozim in apiaghav itiba, me bar akar Iesus Judas in mikemezir kam baregha, egha me akamin mingarim gifozir puvati. ²⁹ Judas dagiabar mitarim in gari. Ezi marazi ghaze, Iesus ti isar ekiam

† (13:19) Ni akar Jon 8:24 in itim in gan.

bagha bizibagh ivezasa a mikeme, o a mangi biziba gumazir onganarazibar aningam. ³⁰ Ezi Judas dagher otevir kam inigha givagha, egha zuamira azenan ghu. Ezi aminim pirizi mitatem otogha gifa.

Iesus arazir igiam suren gumazibagh anidi

³¹ Judas azenan ghugha givazima, ezi Iesus migei, "Datirighin Gumazibar Otaramin ziar ekiam azenan oto. Ezi God uan Otaram isa gumazamizibar akazi Otaram me damuti me fogham, God ziar bar ekiam iti. ³² Eghti God uabi uan Otaram isi gumazamizibar akaghti me fogham, Gumazibar Otaram ziar ekiam iti. Egh God zuamira a damigham. ³³ Nan boriba, dughiar otevimra ki ia ko ikiam. Eghti ia na buriam. Ki Judabav mikemezi moghin, akar kamra ki ua ia migei, ia danganir ki mangamim, ia an mangan kogham. ³⁴ Ezi datirighin ki arazir igiam ia ganidi, a kamakin, ia uari uarigh ifongegh. Ki bar ia gifonge, ezi kamaghira ia uari uarigh ifongegh. ³⁵ Ia uari uarigh ifongeghti, gumaziba bar arazir kam in ganigh fogh suam, ia nan suren gumaziba."

Iesus ghaze, Pita akirim ragh a gasaragham

(Matyu 26:31-35 ko Mak 14:27-31 ko Luk 22:31-34)

³⁶ Ezi Saimon Pita kamaghin Iesusin azara, "Ekiam, ni managh mangam?"

Ezi Iesus kamaghin an akam ikara, "Nguibar ki mangamim, ni datirighin nan gin an mangighan kogham. Egh ni gin nan gin izam."

³⁷ Ezi Pita an azara, "Ekiam, manmagh amizima ki datirighin nin gin mangighan kogham? Ki ni bagh aremeghasa ifonge."

³⁸ Ezi Iesus kamaghin an akam ikara, "Ni ghaze, ni ti na bagh aremegham? Ki guizbangira ni migei, tuarim tighar akegham, eghti ni dughiar pumuningin ko mikemizim kamaghin mikimam, ni na gifozir puvati."

Iesus, an Afeziam bagha zuir tuavim

14 Ezi Iesus ua kamaghin uan suren gumazibav gei, "Ia nighnizir aviribar amuva osiman marki. Ia nighnizir gavgavim Godin ikiva, egh uaghan nighnizir gavgavim nan iki. ² Nan Afeziamin dipenimin danganir aviriba iti, ezi ki mangiva ia bagh danganibar kiram. Bizir kam guizbangira puvatizi, ezi ki ia mikemeghan koghai. ³ Ki mangiva ia bagh danganim akirighiva, egh ua izi ia inigh mangiti ia na ko ikiam. Egh nguibar ki ikiamim, ia uaghan na ko an ikiam. ⁴ Ezi ia nguibar ki zuim, ia an tuavim gifogha gifa."

⁵ Ezi Tomas a migei, "Ekiam, e fozir pu, ni managh zui, kamaghin e manmaghin tuavir ni zuim gifogham?"

⁶ Ezi Iesus kamaghin a migei, "Ki uabi ki tuavim, egha ki guizin akamin mingarim, egha ki ikirimirir aghuimin mingarim. Ezi gumazitam tuavir igharazimin Afeziam bagh mangigham kogham. Puvati. Kirara ki Afeziam bagha zuir tuavim. ⁷ Eghti ia na gifoghiva, egh uaghan nan Afeziam gifogham. Ezi datirighin tugha ghua, ia nan Afeziam gifogha, egha an gari."

⁸ Ezi Filip ghaze, "Ekiam, ni Afeziam en akagh, eghti e uan damazibar an ganika, eghti e ua nin azangan kogham."

⁹ Ezi Iesus a migei, "Filip, dughiar ruarimin ki ia ko iti, ezi ia ti na gifozir puvati? Gumazim nan gari, an Afeziamin gari. Ezi manmagh sua ni ghaze, 'Ni Afeziam en akagh?' ¹⁰ Filip, ni ti nighnizir gavgavim iki fogh suam, ki Afeziamin aven itima Afeziam nan aven iti? Akar ki ia migeiba, ki uan nighnizimin dav geir puvati. Afeziar nan aven itim, a uabi uan ingangarim gami. ¹¹ Ia nighnizir gavgavim akar kamin iki, ki Afeziamin aven iti, ezi Afeziam nan aven iti. Puvatighti, ia nan ingangarir ki amibagh nighnigh, eghti ingangarir kaba ian nighnizir gavgavibar amuti da gavgavigham. ¹² Ki bar guizbangira ia migei, gumazir nighnizir gavgavim nan itim, a uaghan ki amir ingangarir kabar amuam. Ki uan Afeziam bagh mangam, kamaghin amizi, ingangarir ekiar gumazir kam damuamiba, da ingangarir ki amibagh afiragham. ¹³ Ki kamagh sua, Afeziam ziar ekiam uan Otaramin ingangarimin a iniam. Kamaghin ia nan ziamin biziba bagha azaraghti, ki dar amuam. ¹⁴ Ia nan ziamin bizitam bagh nan azangsighti, ki a damuam."

Iesus ghaze, a Godin Duam amadaghti a izam

¹⁵ Egha Iesus ua kamaghin migei, "Ia bar na gifueghiva, egh ia deravira nan akaba baragh dar gin mangam. ¹⁶ Eghti ki Afeziamin azangsighti, a gavgavim ia daningamin Akurvazir mam ia bagh anemangam. Eghti a ia ko iki mamaghira ikiam. ¹⁷ Ezi Akurvazir kam a Godin Duam, a guizin akam migeir Duam. Ezi nguazir kamin gumazamiziba me an ganighan koghiva, egh a gifoghan kogham, kamaghin me a inighan kogham. Ezi iarara, a ia ko iti, egh a ian navir averiabar aven ikiam. Kamaghin ia a gifo.

¹⁸ "Ki ia ateghti ia uarira ikian kogham, mati borim amebam ko afeziam puvatizi moghin. Puvati. Ki ua ia bagh izam. ¹⁹ Dughiar ovezimin nguazimin gumazamiziba ua nan ganam kogham. Eghti ia nan ganam. Ki angamra iti, eghti kamaghin ia uaghan angamra ikiam. ²⁰ Ezi dughiar kamin ia kamaghin fogham, ki uan Afeziamin aven iti, ezi ia nan aven iti, mati ki ian aven iti moghin. ²¹ Ezi tina nan akam baragha egha an gin zui, gumazir kam a bar na gifonge. Egha gumazir na gifongezim, nan Afeziam a gifuegham. Eghti ki uaghan a gifuegham, egh ki uabi isiva an akagham."

²² Iesus kamaghin mikeme, ezi Judasin igharazim (a Judas Iskariot puvati) a kamaghin Iesusin azara, "Ekiam, manmagh su ni uabi isiva en akaghasa, egha ni uabi isiva nguazimin gumazamizibar akaghan aghua?"

²³ Ezi Iesus kamaghin an akam ikara, "Gumazitam na gifueghiva, egh deraghvira nan akamin gin mangam. Eghti nan Afeziam bar gumazir kam gifuegham. Eghti ga iziva a ko iki mamaghira ikiam. ²⁴ Gumazim na gifongezir puvati, a deravira nan akamin gin zuir puvati. Ezi akar ia oraghizir kam, ka nan akam puvati. Kar Afeziamin akam, a na amadazi ezi ki ize.

²⁵ “Dughiar ki ia ko ikiavira itim, ki bizir kabar gun ia mikeme. ²⁶ Ezi Gavgavim ia Daningamin Akurvazir Gumazim, a Godin Duam. Ezi nan ziamin, Afeziam anemadaghti a izam. A biziba bar ian sure damuam. Eghti akar ki ia mikemeziba, a ian sure damuti ia uam a dagh nighnigham.

²⁷ “Ki ia ataghraghasa, egha ki navir amirizim ia ganidi. Ezi nan navir amirizir ki ia ganidim, a nguazimin gumaziba anidi moghin puvati. Kamaghin amizima, ia nighnzir aviribar amuva egh osiman marki, egh atitingan marki. ²⁸ Ezi ia akar ki ia ganingizir kam baregha gifa, ‘Ki ia ategha egha ki zui, egh ki ua ia bagh izam.’ Egh ia bar na gifueghti, eghti akar kam ia damuti ia bar akuegham. Afeziamin gavgavim bar ekevegha egha nan gavgavim gafira, kamaghin, ki uan Afeziam bagha zui. ²⁹ Ki kamagh sua, bizir kam gin otoghti, eghti ia an ganigh nighnzir gavgavim nan iki. Kamaghin ki datirighin bizir kam tighar otivamin dughiamin, ki an gun ia migei.

³⁰ “Nguazir kam gativazir gumazir dapanim, a na gativamin gavgaviba puvati. Egha a datirighin izi. Kamaghin amizi, ki ua migirigiar aviriba ia mikiman kogham. ³¹ Ki kamagh sua, nguazimin gumamaziba kamaghin fogh, ki bar Afeziam gifonge, egha ki bizir Afeziam na mikemezibara dagh ami. Ia dikavigh, danganir kam ategh, e mangam.”

Iesus a guizbangira wainin ikarzimn min iti

15 Ezi Iesus ua kamaghin migei, “Ki uabi ki guizbangira wainin ikarzimn min iti. Ezi nan Afeziam a wainin azenimin ghuavim. ² Ezi nan agharir ber puvatiziba, Afeziam vaghavagha dar ghora da makuri. Egha agharir oviziba itiba, Afeziam vaghavagha a dar ghora da ofefi. A ghaze, da zuegh ikiva, egh gin da biva ovizir aviriba ikiam, kamaghin a dar ghoru. ³ Ia zuegha gifa. Akar kam ki ia ganidi, a ia gamima ia zue. ⁴ Ia nan porogh, eghti ki ian porogham. Ezi wainin ikarzimn agharim, a ikarzimn poroghan koghiva, egh a ban kogham. Kamaghira, ia nan poroghan kogh, ia uaghan ban kogham.

⁵ “Ki uabi ki wainin ikarzim, ezi ia wainin aghariba. Ezi gumazim nan porozu, ezi ki an poro, a zurara bava ovizir aviriba iti. Ezi ia na ategh, ia bizir tam damighan kogham. ⁶ Eghti gumazitam nan poroghan kogh, egh a mati wainin ikarzimn agharim me a makunizi a misingi. Egha me agharir kaba akuva da isava avim mikira egha dagh aboi.

⁷ “Ia nan porogh ikiti, nan akam ian aven ikiam, eghti ia uan ifongiamin bizitam bagh azangam, eghti biziba ia mikemezi moghin otivam. ⁸ Egh ia biva ovizir aviriba iki, egh kamaghin ia nan suren gumazibar min ikiam. Eghti tuavir kamin nan Afeziam ziar ekiam iniam.

⁹ “Afeziam bar na gifonge, ezi arazir kamra ki ia gifonge. Egh ia nan poroghti ki ia gifuegh mamaghira ikiam. ¹⁰ Ki uan Afeziamin araziba ko akabar gin zui, egha an porozu a na gifongezu moghin, ia uaghan nan araziba ko akabar gin mangiva egh nan poroghti ki ia gifuegh mamaghira ikiam.

¹¹ “Nan navir agorogem ian ikiasa ki ifonge. Ezi agoroger kam bar ian navir averiabagh izivagham. Kamaghin amizi ki migirigiar kam ia migei. ¹² Ki ia mikemezi arazimra kara: ki bar ia gifongezu moghin, arazir kamra ia uari uarigh ifongegh. ¹³ Gumazitam uan namakam a gifuegh egh a bagh aremegham, ezi an arazir uarira uari ifongezim, a gumazamizir igharazibagh ifongezir araziba bar dagh afira. ¹⁴ Ezi ki ia mikemezi moghin ia ami, egha ia nan namakabar iti. ¹⁵ E fo, ingangarir gumazim bizir an gumazir ekiam amiba, a dagh fozir puvati. Kamaghin amizi ki ua ‘ingangarir gumaziba’ ia diborir puvati. Akaba bar ki uan Afeziam da, da baregha egha ki ia mikemegha gifa. Kamaghin amizi, ki ‘namakaba’ ia garisi.

¹⁶ “Ia uari ko ikiasa na misevezir pu. Puvati. Ia nan adarazir ikiasa ki ia misefe. Ezi ki ingangarim ia ganidi, eghti ia mangiva egh biva dagher aviriba iki, eghti ian dagheba ikivira ikiam. Kamaghin ia bizitam uari daningsi nan ziamin Afeziamin azaraghti, a ia daningam. ¹⁷ Kar nan arazim, ki ia ganidi: Ia uari uarigh ifongegh.”

Nguazimin gumaziba suren gumazibar apanim damuam

¹⁸ Egha Iesus ua kamaghin migei, “Nguazimin gumaziba ian apanim damuti, eghti ia okinighnighan marki, me faragha uaghan nan apanimin ike. ¹⁹ Ezi ia nguazir kamin gumazibar min ikezi, nguazimin gumaziba uan adarazigh ifongezu moghin, me ia gifueghai. Ezi ia nguazir kamin gumaziba puvati. Ki ia misevegha gifa, ezi ia nguazir kamin araziba ategham. Kamaghin amizima nguazimin gumamaziziba ian aghuagha ian apanim gami. ²⁰ Ia akar ki ia mikemeziba deraghvira da ginighnigh, ingangarir gumazim uan gumazir ekiam gafirazir puvati. Kamaghira me paza na gami, eghti me uaghan pazi ia damuam. Egh me na akam baragham, egh me uaghan ian akam baragham. ²¹ Egha me Afeziam gifozir puvati, a na amadazi ki izes. Ezi ia nan adarasi, kamaghin, me arazir kurar kaba bar dar ia damuam. ²² Ezi ki ti izeghan kogha egha akam me ganizir puvatizi, me arazir kurabar osimtiziba puvatighai. Ezi datirighin me uan arazir kurabar mongan tuaviba puvati. ²³ Ezi gumazitam nan aghuagha nan apanim gami, a uaghan nan Afeziamin aghuagha an apanim gami. ²⁴ Ki men tongin ikia mirakelbagh ami, da gumazir igharazi tam faragha amizir puvatizir ingangariba. Ezi ki men tongin mirakelin kabagh amizir puvatizi, me arazir kurabar osimtiziba puvatighai. Ezi datirighin me mirakelin ki amizibar ganigha gifa, egha me na ko Afeziam sara, gan aghuagha gan apanim gami. ²⁵ Osizirir mam, Judan Arazibar aven iti, a kamaghin migei, ‘Gumaziba pura nan apanim gami.’ Ezi akar kam guizbangira otivasa, kamaghin me nan apanim gami.

²⁶ “Godin Duar Gavgavim ia Daningamim, a izam. An Afeziam ko iti, ezi ki ia bagh anemangam. A guizbangira migeir Duam, egha an Afeziam ko ikegh izam. Egh a iziva deravira nan araziba ko ingangaribar

gun mikimam. ²⁷ Ki faragh ingangarim gamima, ia na ko ikia iza datirighin. Kamaghin, ia uaghan nan gun mikimam.

16 "Ezi ki kamagh sua, ia uan nighnizir gavgavim ataghraghan marki, kamaghin ki bizir kam ia mikeme. ² Me ian anogoreghti ia ua God ko migeir dipenibar aven ikian kogham. Eghti gin dughiam otogham, gumaziba ia misueghti ia aremegham, egh me suam, me Godin ingangarir aghuim gami. ³ Egha me Afeziam gifozir puvati, egha na gifozir puvati. Kamaghin me arazir kabar amuam. ⁴ Ki kamagh sua, gumaziba gin arazir kabar ia damuti, eghti ia akar ki ia mikemezir kam ginighnigham. Kamaghin, ki datirighin bizir otivamin kaba, dar gun ia mikemegha gifa."

Iesus Godin Duamin ingangarim migei.

Egha Iesus kamaghin migei, "Ki faragha uabi ia ko iti, kamaghin ki bizir kabar gun ia mikemezir puvati. ⁵ Egha datirighin Afeziar na amadazi ezi ki izezim, ki a bagha zui. Ezi ian tav nan azarazir puvati, 'Ni managh zui?' ⁶ Ki akar kam ia mikeme, ezi datirighin ian naviba bar oseme. ⁷ Ezi ki guizbangira ia migei, ki ia ategha zui, kar ian akurvaghim. Ki fo, ki mangighan koghti, Godin Duar Gavgavim ia Daningamim, a ia bagh izeghan kogham. Egh ki mangighiva, ki ia bagh anemadagham. ⁸ Eghti a iziva nguazir kamin gumazibar amuti me arazir kuramin mingarim ko arazir aghuimin mingarim ko Godin kotiamin mingarim, me dagh fogham ⁹ Arazir kuramin mingarim, a kamakin, me nighnizir gavgavim na itir puvati. ¹⁰ Arazir aghuimin mingarim, a kamakin, ki Afeziam bagh mangighti, ia ua nan ganighan kogham. ¹¹ Godin kotiamin mingarim, a kamakin, nguazir kam gativazir gumazir dapanim, God kotiamin aven a tuisigha gifa egha ghaze, a ivezir kuram inigh aremegham.

¹² "Ki ia mikimamin akar aviriba iti, ezi datirighin ian nighniziba bar izifa, eghti ia bar da bareghan kogham. ¹³ Ezi Godin Duam, a guizin akam migeir Duam, a iziva, ian nighnizibar amuti ia guizin akaba bar dagh fogham. A uabi uan nighnizimin akatam mikemeghan kogham. Puvati. Akar an oraghizim, akar kamra an an gun mikimam. Egh a bizir gin otivamibar gun ia mikimam. ¹⁴ A nan akam inighiva egh an gun ia mikimam. Egh arazir kamin a nan ziar ekiam ko nan gavgavim, ian akagham. ¹⁵ Afeziamin biziba da bar nan biziba. Kamaghin amizi ki kamaghin ia mikeme, an Duam nan akam inighiva egh an gun ia mikimam."

Bar akongezir arazim, a navir osimtizimin danganim inigham

¹⁶ Egha Iesus ua kamaghin migei, "Dughiar bar ovezim in ia ua nan ganighan kogham. Egh dughiar bar otevimin gin ia ua nan apigham." ¹⁷ Ezi suren gumazir maba uarira uarir tongin uariv gei, "Kar akar manamin

† (16:10) Nguazir kamin gumaziba Iesus isa kot gatigha ghaze, an arazir kuram gami, egh an ovengam. Ezi God Iesus gamizi a ua dikavizi anenigha ghuzi, an a ko iti. Arazir kamra, God gumazibar akagha ghaze, Iesus arazir aghuimram ami.

mingarim an a gami? A ghaze, 'Dughiar bar ovezim in ia nan ganighan kogham. Egh ua dughiar otevimin gin ia ua nan apigham.' Egha uaghan ghaze, 'Bizir kamin mingarim, a kamakin, ki Afeziam bagha zui.'" ¹⁸ Egha me migia ghuavira iti, "Dughiar ovezir a mikemezir kam, a bizir tizim? E akar a mikemezir kamin mingarim gifozir puvati."

¹⁹ Ezi Iesus fo, me an azangsighasa, ezi a me migei, "Ia ti tintinibar akar ki mikemezir kamin mingarim bagha azangsis? Ki kamaghin migei, 'Dughiar ovezim in ia nan ganighan kogham. Egh gin dughiar otevimin ia uan nan apigham.' Ia ti bizir kam bagha azai, o? ²⁰ Ki bar guizbangira ia migei, ia puviram aziva arangam. Eghti nguazimin gumazamiziba bar akuegham. Ian naviba osemegham. Eghti ian navir osimtizir kam iraghrighitima navir agorogem otogham. ²¹ Amizim borim batasava amuava, a fo, an mizazim iniamin dughiam otogha gifa. Kamaghin an oseme. Egha an otegha givagha, a ua mizazir kam ginighnizir puvati. An borim nguazimin otogha gifa, kamaghin amizi a bar akonge. ²² Ezi kamaghira, ia datirighin naviba oseme. Eghti ki ua ian ganti, ian naviba bar akuegham. Eghti tav ian agoroger kam adeghan kogham. ²³ Eghti dughiar kamin ia ua bizitam bagh nan azaraghan kogham. Ki guizbangira ia migei, ia bizitam bagh nan ziamin Afeziamin azaraghtima eghti a ia daningam. ²⁴ Ia faragha bizitam nan ziamin azarazir puvati. Ia azangsighiva, egh ia iniam, eghti agorogem bar ian navibagh izivagham."

Iesus nguazir kamin gavgavim dikabirazi a iraghu

²⁵ Egha Iesus ua kamaghin migei, "Ki akar isin zuimin akar kabar ia gami. Ki gin ua akar isin zuitam ia mikemeghan kogham. Puvati. Ki deravira ia mikimiva, egh Afeziamin ia mikimam. ²⁶ Egh dughiar kamin ia nan ziamin azangsigham. Ezi ki kamaghin migeir puvati, ki ia bagh Afeziamin ko mikimam. Puvati. ²⁷ Afeziam a uabi ia gifonge. Ia a gifongegha ia nighnizir gavgavim nan ikia egha fo, ki Afeziam ko ikegha ize. Kamaghin a ia gifonge. ²⁸ Guizbangira, ki fomira Afeziam ko ikegha, egha ki an ategha nguazimin ize. Egh datirighin ki ua nguazim ategh, egh ki ua Afeziam bagh mangam."

²⁹ Ezi an suren gumaziba kamaghin migei, "Are, ni datirighin deravira migei, ni datirighin akar isin zuibav geir puvati. ³⁰ Ezi e datirighin fo, ni biziba bar dagh fo. Gumazitam bizir mam nin azangsighasava amima, ni an nighnizibagh fogha gifa. Ni an azangsizim bagha mizuai puvati, ni fogha gifa. Kamaghin amizi, e nighnizir gavgavim ikia ghaze, ni God ko ikegha egha ni ize."

³¹ Ezi Iesus kamaghin men akam ikara, "Ia datirighin nighnizir gavgavim iti, o? ³² Ia oragh. Dughiam a roghira izi, egha a izegha gifa, eghti me vaghvagh ian agintighti ia tintinibar uan nguibabar mangam. Egh ia na ateghti ki uabira ikiam. Ezi Afeziam na ko iti, kamaghin ki bar uabira ikeghan kogham. ³³ Ia nan poroghiv ikiva egh ia navir amirizim ikiasa ki ifonge. Kamagh sua ki akar kam ia mikeme. Eghti ia nguazir

kamin ikiti, osimtiziba ia bativam. Egh ian naviba gav-gavigh iki! Ki nguazir kamin gavgavim dikabiragha egha anegifa!"

Iesus suren gumaziba bagha God ko migei

17 Ezi Iesus suren gumazibav kemegha givagha, egha kogha overiamin gara, egha kamaghin migei, "Afeziam, dughiam izegha gifa. Eghti nin Otarim ziar ekiam ni daningsi, kamaghin ni datirighin ziar ekiam uan Otarim daningigh. ² Kamaghin ami, ni gavgavim a ganigha gifa. Ni kamaghin ifonge, a ikirimirir aghuim gumazir ni a ganingiziba, bar me daningam. Kar zurara itir ikirimirir aghuarim. Bizir kam bagha, ni gumazamiziba bar men dapanimin ikiasa anemisefe. ³ Ezi zurara itir ikirimirir aghuarim, a kamakin: Gumazir ikirimirir aghuarir kam iniziba, me ni gifo, ni uabira ni guizbangin God. Egha me Kraus Iesus gifo, ni anemadazi a ize.

⁴ "Ki nin ziar ekiam ko gavgavim nguazir kamin gumazamizibar akagha gifa. Egha ki, ingangarir ki damuasa ni na ganingizir kam, ki a gamigha gifa. ⁵ Afeziam, fomira nguazim tighar otivam, ki ni ko ikia nan ziam ekefe. Ezi datirighin ni uan damazimin, ni uan ziar ekiam na daningasa, ki ifonge.

⁶ "Ki nin ziar ekiam isa nguazir kamin gumazir ni na ganingizibar aka. Me nin gumazamiziba, ezi ni me na ganigha gifa. Ezi me deravira nin akam baragha an gin zui. ⁷ Egha me datirighin fo, bizir ni na ganingiziba, da bar nirara ize. ⁸ Ezi akar ni na ganingiziba, ki bar da isa me ganingi. Ezi me da ini, egha me guizbangira kamaghin fo, ki fomira ni ko ikegga, egha ki ize. Egha me nighnizir gavgavim ikia kamaghin fo, ni na amadazi ezi ki ize.

⁹ "Ki me bagha ni ko migei. Ki bar nguazimin gumazamiziba bagha ni ko migeir pu. Ki fo, gumazamizir ni na ganingizir kaba, me nin adarasi. Kamaghin amizi, ki me bagha ni ko migei. ¹⁰ Ezi nan gumazamiziba, me nin adarasi. Ezi nin gumazamiziba, me nan adarasi. Ezi gumazamiziba nan gumazamizir kabar gari, me nan ziar ekiam gifo.

¹¹ "Ki datirighin ni bagh izam, egh ki ua nguazimin ikian kogham. Ezi me nguazimin ikiavira iti. Ezi Afeziam, ni bar zue ezi tav nin min itir puvati! Ki kamagh sua, me uari inigh navir vamira iki, mati ni na ko, ga uaning inigha iti moghin. Bizir kam bagha, ni uan ziamin gavgavimin deravira men gan. Kar ziar ni na ganingizim. ¹² Ezi dughiar ki me ko itiba, ki nin ziamin gavgavimin men gari. Kar ziar ni na ganingizim. Ki bar deravira men garima men tav ovengezir puvati. Ezi gumazir ovengamim, a uabiram ovengam. Ki kamagh sua, nin Akinafarimin itir akam guizbangira otivam, kamaghin gumazir kam ovengam.

¹³ "Ki datirighin ni bagha izi. Ki kamaghin ifonge, nan agorogem men navibagh izivagh ikiam. Kamaghin, dughiar ki nguazimin itim, ki akar kabav mikeme.

¹⁴ "Nin akam, ki me ganigha gifa. Ki nguazir kamin gumazim puvati. Ezi kamaghira, nan gumazamiziba me nguazir kamin gumazamiziba puvati. Kamaghin

amizima, nguazir kamin gumazamiziba men aghuagha men apanim gami. ¹⁵ Ki, ni nguazir kamin me inigh azenan mangasa nin azangzir pu. Puvati. Ki, ni men ganasa, ki nin azai, eghti Gumazir Kuram pazi me damuan kogham. ¹⁶ Ki uabi ki nguazir kamin gumazim puvati. Ezi kamaghira, me nguazir kamin gumazamiziba puvati. ¹⁷ Ezi nin akam a bar guizbangira. Ezi ki, ni uan akam damuti a men navir averiabar ingarasa, ki ifonge. Eghti ni me damuti me uari isi ni daningam ¹⁸ Ni fomira na amadazi ezi ki izegha nguazir kamin gumazamizibar tongin iti. Ezi kamaghira ni gumazir na ganingiziba, ki me amadagha ghaze, me nguazir kamin gumazamizibar tongin ikiam. ¹⁹ Ki kamaghin ifonge, me bar guizbangira uari isi ni daningam. Bizir kam bagha ki men akurvaghasa, ki bar uabi isa ni ganingi.

²⁰ "Ki gumazir kabara bagha God ko migeir puvati. Ki, gumazamizir men akam baragh egh nighnizir gavgavim nan ikiamiba, ki uaghan me bagha God ko migei.

²¹ Egha gumazir kaba bar navir vamira ikiasa ki ifonge. Afeziam, ni nan aven itima ki nin aven iti, ezi kamaghira me gan aven ikiasa ki ifonge. Eghti nguazimin gumazamiziba nighnizir gavgavim iki egh fogh suam, ni na amadazi ezi ki ize. Kamaghin ki ghaze, me bar navir vamira iki. ²² Ki ghaze, ni na ko, ga navir vamira iti moghin, kamaghira me navir vamira ikiam. Bizir kam bagha, ni ziar ekiam na ganingizim, ki ziar ekiam kamra isa me ganingi. ²³ Ki kamagh sua, nguazimin gumazamiziba fogh suam, ni na amadazi ezi ki ize. Egh fogh suam, ni na gifongezir moghira ni nan adarazigh ifonge. Kamaghin ki men aven iti, ezi ni nan aven iti, ezi arazir kamin me guizbangira navir vamira ikiasa ki ifonge.

²⁴ "Afeziam, gumazamizir ni na ganingiziba, me na ko nguibar ki itimin ikiasa ki ifonge. Me nan angazangarir ekiam ko nan gavgavimin ganasa ki ifonge. Dughiar nguazim tighar otivam, ni na gifonge, egha ni angazangarir kam ko gavgavim na ganingi.

²⁵ "Ni Arazir Aghuibara Amir Afeziam, nguazimin gumazamiziba ni gifozir puvati. Ezi ki ni gifo. Ezi nan adarasi, me fo, ni na amadazi ezi ki ize. ²⁶ Ki kamaghin ifonge, me igharazigh ifongezir arazim iningham, ni na gifongezir moghin. Eghti ki uaghan men aven ikiam. Kamaghin ki ni isa men aka, egh ki kamaghin damu mamaghira ikiam."

Iesus mizazim inigha aremegha egha ua dikafi

(Sapta 18-20)

Judas Iesus isa apanibar agharim gati

(Matyu 26:47-56 ko Mak 14:43-50 ko Luk 22:47-53)

18 Ezi Iesus kamaghin God ko mikemegha givagha, egha uan suren gumaziba ko me ghua Kidronin zarim girigha vongin ghu. Ezi dipar kamin

vongin azenir mam iti, ezi Iesus uan suren gumaziba ko me azenir kamın aven ghue. ² Dughiar aviribar Iesus uan suren gumaziba azenir kamın me batifi. Kamaghın Judas, a Iesus isi gumazir apanibar agharim darıghamim, a uaghan azenir kam gıfo. ³ Egha Judas, a Romın midorozir gumaziba ko, ofa gamir gumazir ekiaba ko Farisiba amadazir plisın maba, a me inıgha danganir kamın ghue. Egha me adenir avıba ko lamba ko midorozir biziba sara suıgha zui. ⁴ Ezi Iesus bizir a bativamıba a bar dagh fo. Egha a sıvagha men boroghıra ghua egha kamaghın me azai, "İa tina buri?" ⁵ Ezi me kamaghın an akam ikara, "E Nasaretın gumazim Iesus buriasa izi." Ezi Iesus me mıgei, "Kar kirara." Dughiar kam Judas, a gumazir Iesus isa me ganıdim, a me ko tughav iti. ⁶ Me Iesus barazi a mıgei, "Kar kirara," egha me ua sıvagha ghua nguazim gire. ⁷ Ezi Iesus ua men azara, "İa tina buri?" Ezi me ghaze, "Nasaretın gumazim Iesus." ⁸ Ezi Iesus kamaghın men akam ikara, "Kı ia mikemegha gıfa, kar kirara. Kamaghın ia na burıva, gumazir kaba ateghti me mangı." ⁹ A kamagh sua an akar fomıra mikemezim, an daghem otogham, "Ezi gumazir nı na ganıngızıba, men tav ovengezir puvati." Kamaghın an arazir kam gami.

¹⁰ Ezi Saimon Pita midorozir sabar mam inıgha ize, egha uan sabam a mikırıgha egha ofa gamir gumazir ekiabar dapanımın ingangarir gumazim misuegħa, egha an kuarir guvımın itim atu, ezi a irı. Ingangarir gumazir kamın ziam, Malkus. ¹¹ Ezi Iesus Pita mıgei, "Nı sabam inıgh ua an nodozim darugh. Manmagħ ami? Nı ghaze, kı ti Afeziam na ganıngızir osımtızir kam inian kogħam, o?"

Me Iesus inıgha Anas bagħa zui

¹² Ezi Romın midorozir gumaziba ko men gumazir ekiam, ko Judan plisın gumaziba, me Iesusın suıghava egha benimın a ike. ¹³ Egha faraghava a inıgha Anas bagħa ghı. Anas a Kaiafasın ivozir afeziam. Kaiafas a azenir kamın ofa gamir gumazir ekiabar dapanım. ¹⁴ Egha Kaiafas, Judaba kamaghın me mikemezir gumazim, "Kamaghın a dera, gumazir vamıra gumazamizıbar danganim inıgh egh aremegħam."

Pita ghaze, a Iesus gıfozir puvati

(Matyu 26:69-70 ko Mak 14:66-68 ko Luk 22:55-57)

¹⁵ Ezi Saimon Pita ko suren gumazir ıgharazir mam, anıng Iesusın gın zui. Ofa gamir gumazir ekiabar dapanım, a suren gumazir kam gıfo, ezi kamaghın a Iesusın gın ghua ofa gamir gumazir ekiabar dapanımın dıpenımın dıvazımın aven ghı. ¹⁶ Ezi Pita azenan ikia tiar akamın boroghıra tughav iti. Ezi suren gumazir ıgharazim, a ghua amızir tiar akamın garım mikemegħa, egha Pita inıgha aven zui. ¹⁷ Ezi amızir tiar akamın garım a kamaghın Pitan azara, "Nı ti uaghan gumazir kamın suren gumazim?" Ezi Pita ghaze, "Puvati. Kı an suren gumazim pu." ¹⁸ Ezi danganim bar orangı. Kamaghın amızı ingangarir gumaziba ko plisın gumaziba me avir mam atı. Egha me avımın fıava an

mın tuıvıghav iti. Ezi Pita uaghan me ko tughav ikia egha avımın fıa iti.

Ofa gamir gumazir ekiabar dapanım Iesusın kotım gamı

(Matyu 26:59-66 ko Mak 14:55-64 ko Luk 22:66-71)

¹⁹ Ezi dughiar kamın ofa gamir gumazir ekiabar dapanım, a Iesusın suren gumaziba ko akar a men sure gamızim bagħa, a Iesusın azangısi. ²⁰ Ezi Iesus kamaghın an akam ikara, "Kı gumazamizıba azenara me mikeme. Egha kı zurara God ko mıgeir dıpenıba ko Godın dıpenımın aven gumazamizıbar sure gamı. Kar danganim Judaba bar uari akuvıba. Kı modogħa akatam mikemezir pu. ²¹ Ezi manmagħ amızı nı nan azangısi? Nı gumazir akar kam baraghızıbar azangıgh. Me kı mikemezir akam gıfo." ²² Iesus kamaghın mıgeıma ezi plisın gumazir mam tughav ikia, egha an an guam a misuegħa kamaghın mıgei, "Nı kamaghın ofa gamir gumazir ekiabar dapanımın akam ikara, kar ti arazir aghuım, o?" ²³ Ezi Iesus kamaghın an akam ikara, "Kı akar kuratam mikemegħtı, egħtı nı deravıra akar kı mikemezim an gun mikim. Egħtı kı mıgırıgıar aghuım damıghtı, ezi nı tızim bagħa na apese?" ²⁴ Ezi Anas Iesus isa ofa gamir gumazir ekiabar dapanım Kaiafas bagħa anemada. Egha me Iesus ikezir benim fıırızir puvati.

Pita ua ghaze, a Iesus gıfozir puvati

(Matyu 26:71-75 ko Mak 14:69-72 ko Luk 22:58-62)

²⁵ Saimon Pita tughav ikia egha avımın fıı. Ezi me kamaghın an azara, "Nı ti uaghan an suren gumazir mam?" Ezi a mıgei, "Puvati. Kı an suren gumazim puvati." ²⁶ Ezi ofa gamir gumazir ekiabar dapanımın ingangarir gumazir mam iti, a Pita kuarım atuzir gumazımın adarazir mav. A ghaze, "Kı ti nın gani, nı Iesus ko azenımın aven ikese?" ²⁷ Ezi Pita ua mıgei, "Puvati." Ezi dughiar kamra tuarım ake.

Me Iesus inıgha Pailat bagħa zui

(Matyu 27:1-2 ko 27:11-14 ko Mak 15:1-5 ko Luk 23:1-5)

²⁸ Egha Judaba Iesus inıgha Kaiafasın dıpenım ategħa an akua gavmanın dapanir ekiamın dıpenımın zui. Ka bar mızaragħara. Egha me ghaze, "E Godın damazımın mızegħıva, egh e God İsrailbagħ İtazir Dughıamın isar ekiamın asızim ramegħan kogħam." Kamaghın amızı, me uari gavman dapanir ekiamın dıpenımın aven ghuzir puvati. ²⁹ Me azenan iti, ezi Pailat me bagħa izi, egha kamaghın men azara, "İa akar manam gumazir kam gasarazi, a kotın iti?"

³⁰ Ezi me kamaghın an akam ikara, "An arazir kuram gamir puvatızı, e nı bagħa a inıgha izegħan kogħai."

³¹ Ezi Pailat kamaghın me mıgei, "Kamaghın, ia a inıgh mangıva uan Arazıbagħ ısın a tuisıgh." Ezi Judaba

† (18:28) Gavmanın faragħa zuir gumazıba, Pailat ko an adarası, me bar Romın gumazıba. Egha Judabar Arazıbar gın zuir puvati. Me Godın damazımın zuegh ikiamın nıghnızıba puvati. Kamaghın amızı, Judaba kamaghın nıghnıgha ghaze, me Romın gumazıba ko poroghıva Godın damazımın ti mızegħam.

kamaghin akam ikara, "E gumazir tam puram a mi-sueghti an aremeghan kogham." ¹³² (Iesus fomira uan ovengamin arazim migei. A kamagh sua, an akar kam guizbangira otivam, ezi kamaghin Pailat ko Judaba kamaghin uariv gei, ezi bizir kam oto.)

³³ Ezi Pailat uamategha gavmanin dipenimin aven ghua, egha Iesusin diazima a izi. Ezi a kamaghin an azara, "Ni Judabar Atrivim, o?"

³⁴ Ezi Iesus kamaghin an akam ikara, "Ni uabi nigh-nigha egha ni akar kam gami, o gumazir igharazitam nan gun ni mikeme?"

³⁵ Ezi Pailat kamaghin an akam ikara, "Manmaghin ami? Ni ghaze, ki Judan mav, o? Ni uan adarazi ko ofa gamir gumazir ekiaba, me nin akua na bagha ize. Ni bizir tizim gami?"

³⁶ Ezi Iesus kamaghin an akam ikara, "Ki nguazir kamin atrivim puvati. Ki nguazir kamin atrivimin ikiai, kamaghin nan ingangarir gumaziba na bagha mi-soghai, egha tav na isa Judabar agharim gatighan koghai. Ezi ki nguazir kamin atrivibar min ingarir puvati."

³⁷ Ezi Pailat an azara, "Ezi ni guizbangira atrivir mam, o?"

Ezi Iesus kamaghin akam ikara, "Atrivimin migirigiar kam, kar nin akamra. Amebam na batezi ezi ki nguazir kamin ingangarir vamira damuasa ize. Ingangarir kam kamakin: ki guizin akam akunam. Egha gumazir guizin akamin gin mangamiba, me nan akam barasi."

³⁸ Ezi Pailat an azara, "Guizin akam, a bar bizir tizim-ra?"

Pailat ter ighuvimin Iesus gafughasa migei

(Matyu 27:15-31 ko Mak 15:6-20 ko Luk 23:13-25)

Pailat mikemegha givagha egha ua Judaba bagha azenan ghu. Egha kamaghin me migei, "Ki an arazir kuratam batozir puvati. ³⁹ Egha ia, arazir ki gin zuir kam, ia a gifo. Ezi azeniba bar, God Israelbagh Itazir Dughiamin, ki ian arazimin gin ghua gumazir vamira kalabusin a isa azenim gati. Ia ifueghti ki Judabar atrivir kam firigh ia bagh anemangam, o?" ⁴⁰ Ezi me kamaghin dia ghaze, "Mam puvati! Ni Barabasra a firigh!" (Barabas, a gumazir okeim egha uaghan misosi.) ^{††}

19 Ezi Pailat me mikemezi me Iesus inigha a ifozorosi. ² Ezi midorozir gumaziba dikoniba itir beniba inigha egha atrivimin dapanir asuamin min an ingarigha, an dapanim garu. Egha me korotiar aghevir mam a garu. ³ Egha me an boroghira izegha a migei, "Judabar Atrivim, nirara atrivir ekiam!" Egha me kamaghin miagiava an guam apezavira iti.

⁴ Ezi Pailat ua azenan ghugha kamaghin gumazamizibav gei, "Ia oragh. Ki a inigh ia bagh azenan izam, eghti ia fogham, ki an arazir kuratamin apizir puvati."

[†] (18:31) Romin gavman Judabar Nguazim gati. Egha me amamangatizi, Judaba uari uan kotin aven bizitabar akiram. Egha me Judabar kotiabar kamaghin anogoroke, me gumazitam bagh mikimti, an aremeghan markiam. Arazir gumazim ter ighuvim gafuzi an aremeghamim, kar Rombar arazimra. ^{††} (18:40) Fofozir gumazir aviriba kamaghin nighnisi, Barabas, a gumazir Judan nguazim bagha Romin gavman ko misozir mav.

⁵ Ezi Iesus azenan zui. Ezi dapanir asuar me benir dikoniba itimin ingarizim, an an dapanimin ikiavira iti. Ezi korotiar aghevir kam, a uaghan an ikiavira iti. Ezi Pailat me migei, "Ia gan, gumazir kam a kara."

⁶ Ezi ofa gamir gumazir ekiaba ko plisin gumaziba an ganigha kamaghin dei, "Ter ighuvimin a gafugh! Ter ighuvimin a gafugh!"

Ezi Pailat kamaghin me migei, "Ia uari a inighiva egh ter ighuvimin a gafugh. Ki uabi, ki an arazir kuratamin apizir puvati."

⁷ Ezi Judaba kamaghin an akam ikara, "A uabi ghaze 'Ki Godin Otarim.' Ezi en Arazibar Osizirir mam iti, ezi arazir kam kamaghin migei, gumazir kamagh migeim, an aremegham."

⁸ Ezi Pailat akar kam baregha egha bar atiatingi.

⁹ Egha a ua ghua gavmanin dipenimin aven ghugha, egha kamaghin Iesusin azai, "Ni nguibar manamin ikegha ize?" Ezi Iesus an akar kam ikarazir puvati.

¹⁰ Ezi Pailat a migei, "Manmaghin amizi ni nan akam ikarvaghan aghua? Ki ni firighamin gavgavim iti, egha uaghan ni isiv temer ighuvim gafughamin gavgavim iti. Ezi ni ti bizir kam gifozir puvati?"

¹¹ Ezi Iesus kamaghin an akam ikara, "Godin pin itim, a gavgavim ni ganingizir puvatighai, ni na dikabinamin gavgaviba puvatigham. Ezi gumazir na isa nin agharim gatizim, an arazir kuramin osimtizim, a nin arazir kuramin osimtizim, bar a gafira."

¹² Pailat akar kam baregha egha Iesus ateghti a mangasa tuaviba buri. Ezi Judaba kamaghin dei, "Ni gumazir kam ateghti a mangiti, ni Sissarin namakam puvati. Guizbangira, gumazim uabira uabi migia ghaze, an atrivim, egha a Sissarin apanim." ¹³ Pailat akar kam baregha, egha Iesusin akua azenan ghu. Egha a jasin dabirabim gaperaghav iti, danganir kam me "Dagiar Azuarim" a garisi. (Hibrun akam me ghaze, "Gabata").

¹⁴ Ezi dughiar kam a dughiar me God Israelbagh Itazir Dughiamin isam bagha daghebar amuva bizibar kiram. Kar aruer arizim. Ezi Pailat Judabav gei, "Ia ganigh! Ian Atrivim kara."

¹⁵ Egha me kamaghin dei, "A batokegh! A batueghti a mangi! Ter ighuvimin a gafugh!"

Ezi Pailat men azara, "Ia ifonge, ki ian Atrivim isi ter ighuvimin a gafugham?"

Ezi ofa gamir gumazir ekiaba kamaghin akam ikara, "E atrivir igharaziba puvati. Sissar bar uabira!" ¹⁶ Kamaghin amizi Pailat Iesus inigha, me ter ighuvimin a gafughasa, a men agharim gati.

Me Iesus isa ter ighuvimin a gafu

(Matyu 27:32-44 ko Mak 15:21-32 ko Luk 23:26-43)

Ezi me Iesus inigha zui. ¹⁷ Ezi a uabi uan ter ighuvim gupugha, egha nguibar ekiam ategha egha danganir mam zui, an ziam "Dapanir Agharir Danganim." (Ezi Hibrun akam me ghaze "Golgota.") ¹⁸ Ezi danganir kamin me a isa ter ighuvimin anegura. Egha me gumazir igharazir pumuning a ko, aning agura, mam vongin itima, mam vongin iti. Ezi Iesus aningin torimin iti.

¹⁹ Ezi Pailat uaghan me migeima me ziar mam osirigha ter ighuvim gati. Ziar kam a kamakin, "Nasaretin Gumazim Iesus, Judabar Atrivim." ²⁰ Me ziar kam, Hibrun akam ko Romin akam ko Grighin akamin, men akabar an osiri. Danganir me Iesus ter ighuvimin anegurazim, a nguibar ekiam boroghira iti, kamaghin amizi Judan avirim izava osizirir kamin gara egha a di-bori.

²¹ Ezi ofa gamir gumazir ekiaba kamaghin Pailat migei, "Ni kamaghin osiran marki, 'Judan Atrivim.' Bar marki. Ni ziam kamaghin an osirigh, 'Gumazir kam ghaze, ki Judabar Atrivim.'"

²² Ezi Pailat men akam ikara, "Marki. Akar ki osirigha givazim, a kamaghira iki."

²³ Midorozir gumaziba ter ighuvimin Iesus gafugha givagha, egha gin me an korotiaba inigha egha 4 plan akuabar uari rome. Egha me akuar vamira vamira isi. Egha me uaghan an korotiar ruarim sara ini, egha midorozir gumaziba kamaghin gari, me inir akuar aviriba inigha korotiar ruarir kam isamizir pu. Puvati. Me inir vamiram an ingari, egha me a isamizir pu. ²⁴ Egha midorozir gumaziba kamaghin uarira uariv gei, "E korotiar ruarir kam abighan kogham. Puvati. E satu gikarangiva gumazir a iniamim gifogham."

Godin Akinafarimin itir akar mam kamaghin migei, "Me nan korotiaba tuiragh, egh uari daningam. Egh me satu gikarangiva gumazim amiseveghti a nan korotiar ruarim iniam." Ezi akar kam guizbangira otoghasa, kamaghin arazir kamra midorozir gumaziba a gami.

²⁵ Ezi Iesusin amebam ko, an amebamin afumim ko, Klopasin amuim Maria ko, Makdalan nguibamin amizim Maria, me bar an ter ighuvimin boroghira tuivighav iti ²⁶ Ezi Iesus garima an amebam ko suren gumazir a bar ifongezim, aning roghira tughav iti. Ezi a kamaghin uan amebam migei, "Amizim, gumazir kam datirighin, a nin otarim."

²⁷ Ezi a kamaghin suren gumazir kam migei, "Amizir kam, a datirighin nin amebam." Ezi dughiar kamin ghua, suren gumazir kam Maria inigha uan dipenimin ghugha egha an gara uan amebamin min a gami.

Iesus areme

(Matyu 27:45-56 ko Mak 15:33-41 ko Luk 23:44-49)

²⁸ Ezi Iesus fo, an ingangariba datirighin bar gifa. Egha a kamaghin migei, "Nan kuarim nan piri." Godin Akinafarimin itir akar mam guizbangira otivasa, kamaghin an akar kam gami. ²⁹ Ezi miner mam wainin afangtizim an ikia roghira iti. Egha me dipamin suizir bizim inigha egha wainin dipam garu. Ezi wain a gizevazima, me a isa hisopin aghorim gikegha a isa Iesusin akam darighasa an amadi. ³⁰ Ezi Iesus wainin kam amegha givagha, egha migei, "A datirighin gifa." Egha a dapanim aviragha egha uan duam sue.

Midorozir gumazir mam Iesusin ivim bira

³¹ Kar dughiar me Sabat bagha bizibar akirim. Sabatin dughiar kam, a dughiar bar ekiam. Kamaghin

amizima Judaba me gumazir kuaba dughiar kam temer ighuvibar ikian me aghua. Egha me Pailat kamaghin an azangsiha ghaze, a men amamangatighti me temer ighuvibar itir gumazibar suer agharibav sogh da apirighti, me zuamiram aremeghti me men kuaba adeggh izighram. ³² Ezi midorozir gumaziba ghua gumazir Iesus ko guraghav itir mam suer agharimning misogha aning apirigha, egha ghua gumazir igharazim uaghan an suer agharimning misogha aning apiri. ³³ Egha me iza Iesusin garima an aremegha gifa. Kamaghin amizima me an suer agharimning apirizir pu. ³⁴ Ezi midorozir gumazir mam afuzim inigha Iesusin ivim bira. Ezi ghuzim ko dipam zuamira ire. ³⁵ (Ki, Jon, ki gumazir bizir kamin ganizim, ki kamaghin ifonge, ia bizir kam gifoghiva nighnizir gavgavim an ikiam. Kamaghin ki an gun ia migei. Akar ki gun migeir kam, a guizbangira. Ki uabi fo, ki guizbangira migei.) ³⁶ Godin Akinafarimin itir akar mam, a kamakin, "Me an agharitam apirighan kogham." God kamagh sua, akar kam guizbangiram otogham, ezi kamaghin bizir kam oto. ³⁷ Ezi akar igharazir mam Godin Akinafarimin iti, a kamakin, "Me, gumazir afuzimin ruazir kam bagh ganam."

Me Iesusin kuam isa mozir igiar mam gati

(Matyu 27:57-61 ko Mak 15:42-47 ko Luk 23:50-56)

³⁸ Ezi gin Arimatean nguibamin gumazim Josep ghua Iesusin kuam iniasa Pailatin azangsi. Josep a Iesusin suren gumazir mam, egha a Judabar atiatigha, egha uan nighnizir gavgavim modo. Ezi Pailat an amamangatzizi, a ghuava Iesusin kuam ini. ³⁹ Ezi Nikodemus, gumazir faragha dimagarimin Iesusin ganizim, a uaghan ize. Egha borer mughurir aghuir maba inigha ize, me temer pumuningin borem inigha aning veregha, egha borer kam gami. Ezi borer kamin osimtizim 30 plan kilogramin ghu. ⁴⁰ Ezi Josep ko Nikodemus aning Iesusin kuam inigha borer kam an kuam gaghui. Egha inir aghuimin an mikarzim nomke, Judaba uan gumazir oveaghuezibagh ami moghin. ⁴¹ Ezi midorozir gumaziba Iesus ter ighuvimin anegurazir danganir kamin boroghira, azenir mam iti. Egha azenir kamin mozir igiar mam iti, me dagiar torim atugha, egha me faragha gumazitamin kuatam a gatizir pu. ⁴² Kar dughiar Judaba Sabatin dughiam bagh bizibar kiramim, ezi mozir kam, a Iesus aremezir danganim boroghira iti. Kamaghin amizi, aning Iesusin kuam inigha ghua mozir kamin aneti.

Iesus ua dikafi

(Matyu 28:1-8 ko Mak 16:1-8 ko Luk 24:1-12)

20 Ezi Sanden bar mizaraghara, aminim mitateghavira iti, ezi Makdalan nguibamin amizim Maria, a mozimin ghu. Egha a garima mozimin tiar akam gasarazir dagiam ua itir pu. ¹² Ezi a, Saimon Pita ko suren gumazir igharazir kam, a gumazir Iesus bar ifongezim, an aning bagha ivegha ghu. Egha Maria kamaghin aning migei, "Me Ekiamin kuam

† (20:1) Wikbar faraghavira zuir aruem, a Sandera.

mozimîn a inigha ghu, ezi e fozir puvati, me managh aneti."

³ Ezi Pita ko suren gumazir igharazir kam, aning nguibam ategha egha mozimîn zui. ⁴ Aning virara ivegha ghu, suren gumazir igharazir kam Pita gafiragha, egha faragha mozimîn oto. ⁵ Egha an aviragha mozimîn aven gari, egha inir aghuir me Iesusin kuam avarazir kabar gara egha an aven ghuzir puvati.

⁶ Ezi Saimon Pita an gin ghua, mozimîn averiamin ghu. Egha a inir aghuir kabar garima da iti. ⁷ Egha a inir igharazir mamîn garima a uaghan iti, a inir me Iesusin dapanimîn ikezim. Inir kam a inir igharaziba ko itir puvati. Saimon ghaze, me ti a riga egha igharagha aneti. ⁸ Ezi suren gumazir igharazir faragha mozimîn otozim, a uaghan aven ghu. Egha a bizir kabar ganigha egha nighnizir gavgavim iti.

⁹ (Guizbangira, Godin Akinafarimîn itir akam ghaze, Iesus mozimîn ua dikavigham. Ezi dughiar kamin aning akar kam tighar deraghvira a gifogham.) ¹⁰ Egha suren gumazimning uamategha dipenimîn ghu.

Makdalan nguibamîn amizim Maria Iesusin gani

(Matyu 28:9-10 ko Mak 16:9-11)

¹¹ Ezi Maria mozimîn azenan tughav ikia azi. Egha an aziavira ikia egha aviragha mozimîn averiamin gari.

¹² Egha a enselin pumuningin garima, aning korotiar ghurghurimning aru. Egha aning danganir Iesusin kuam faragha ikezimîn aperaghav iti. Egha mam an dapanim ikezir naghin apera ezi mam an suemning ikezir naghin apera. ¹³ Egha aning kamaghin Marian azai, "Amizim, ni manmagh suava azi?"

Ezi a kamaghin aningîn migei, "Me nan Ekiamin kuam inigha ghu, ezi ki fozir puvati, me managh aneti." ¹⁴ A kamaghin migiava, ragha garima, Iesus tughav iti. Ezi Maria fozir puvati, ka Iesus. ¹⁵ Ezi Iesus kamaghin an azara, "Amizim, ni manmagh suava azi? Ni tina buri?"

Ezi Maria ghaze, kar ti azenimîn garir gumazim, egha a kamaghin Iesus migei, "Gumazir aruam, ni an kuam inigha ghu, egh danganir ni an atizimîn gun na mikemegh. Eghti ki mangiva a iniam." ¹⁶ Ezi Iesus kamaghin a migei, "Maria!"

Ezi Maria ragha kamaghin Hibrun akamin a migei, "Rabonai." Akar kamin mingarim a kamakin, "Tisa."

¹⁷ Ezi Iesus kamaghin a migei, "Ki tighar uan Afeziam bagh mavanangam, kamaghin ni nan suiraghvira ikian marki. Egh ni nan aveghbuaba bagh mangiva egh kamaghin me mikim, kon Afeziam, ko men Afeziam, ki a bagha uamategha ghuavanadi. A nan God, ko uaghan men God."

¹⁸ Ezi Makdalan Maria ghua suren gumaziba kamaghin me migei, "Ki Ekiamin ganigha gifa." Egha an akar Iesus a mikemezimin gun me migei.

Suren gumaziba Iesusin gani

(Matyu 28:16-20 ko Mak 16:14-18 ko Luk 24:36-49)

¹⁹ Ezi Sanden guaratizimîn aminim pirigha gifa. Ezi suren gumaziba me Judabar atiatingi, egha dipenir me

itim, me pamten an tiar akaba ase, eghti azenan itir gumazitam aven izan kogham. Ezi Iesus iza pura suren gumazibar tongin tughav iti. Egha a kamaghin me migei, "Ian naviba amiragh iki." ²⁰ A kamaghin migia, uan duar torir dafarimningin itimning ko duar ivir vuemin itim, men aka. Ezi suren gumaziba Ekiamin ganigha me bar akonge. ²¹ Ezi Iesus ua me migei, "Ian naviba amiragh iki. Afeziam na amadazi ezi ki ize. Ezi kamaghira ki ia amadima ia zui." ²² A kamaghin migia, egha uan aminim men a giveragha men amada, egha kamaghin me migei, "Ia Godin Duam uan navir averiabar a inigh. ²³ Egh ia gumazamizibar arazir kuraba gin amadagham, eghti God uaghan men arazir kuraba gin amadaghti, da ua puvatigham. Eghti ia men arazir kuraba gin amadaghan koghti, men arazir kuraba ikivira ikiam."

Tomas Iesusin gani

²⁴ Dughiar Iesus uan suren gumaziba batozim, men 12 plan suren gumazibar mav, a me ko itir puvati. Kar Tomas, an ziar mam Fufuzim. ²⁵ Ezi suren gumazir igharaziba kamaghin Tomas migei, "E Ekiamin ganigha gifa."

Ezi Tomas kamaghin me migei, "Ki an duar torir me an dafarimning gafuzimigingin ganighan koghiva, egh ki uan dafarpuzim an duar torimning datighan koghiva, egh ki uan dafarim an ivir vuemin itir duam datighan koghiva, egh ki nighnizir gavgavim ikian kogham. Bar puvatigham."

²⁶ Ezi 7 plan dughiaaba givazima, suren gumaziba ua dipenimin aven iti, ezi Tomas me ko aven iti. Me tiar akaba bar pamten da asegha gifa. Ezi Iesus iza men tongin tughav iti. Egha me migei, "Ian naviba amiragh iki."

²⁷ Egha a kamaghin Tomas migei, "Ni uan dafarpuzimîn kagh suiragh, egh ni nan dafarimningin ganigh. Egh ni uan agharim amadagh uan dafarim nan ivir vuemin itir duam datigh. Ni nighnizir pumuning ikian marki. Ni nighnizir gavgavim nan iki."

²⁸ Ezi Tomas kamaghin an akam ikara, "Ni nan Ekiam. Ni nan God."

²⁹ Ezi Iesus kamaghin a migei, "Ni nan ganigha gifa, egha ni nighnizir gavgavim nan iti, o? Gumazir na ganizir puvatiziba, me nighnizir gavgavim ikiva, egh gumazir kaba bar akuegham."

Akinafarir kamin mingarim

³⁰ Iesus mirakelin avirir maba uaghan suren gumazibar damazimîn dagh ami. Ezi ki bar Akinafarir kamin da osirizir puvati. ³¹ Egha, akar ki osirizir kam, ki ia nighnizir gavgavim Iesusin ikiasa, ki an osiri. A Gumazir God Uam E Iniasa Misevezim, a Godin Otarim. Eghti ia nighnizir gavgavim an ikiva, egh ia an ziamin zurara itir ikirimirir aghuarim iniam. Ki kamagh sua, akinafarir kam an osiri.

Iesus ua uabi isa uan suren gumazibar aka

(Sapta 21)

7 plan suren gumaziba Iesusin gani

21 Ezi dughiar maba givazima Iesus ua uan suren gumaziba Galilin dipamin boroghira uabi isa men aka. Galilin dipamin ziar mam Taiberiasin dipam. Bizir kam kamaghin oto. ² Dughiar kam Saimon Pita ko Tomas (an ziar mam Fufuzim), ko Nataniel (an nguibam, Kanan nguibar Galilin Distrighin aven itim), ko Sebedin otarir pumuning, ko Iesusin suren gumazir igharazir pumuning, me bar uari inigha iti. ³ Egha Saimon Pita kamaghin me migei, "Ki osiriba burisi mangam."

Ezi me ghaze, "E ni ko mangam." Egha me dikavigha botin mam ghuavanabogha egha me zui. Ezi dimagarir kam in me osirir taba inizir puvati. ⁴ Ezi aruem anangasa ovirima, me gumazir mam garima a dipamin dadarimin tughav iti. Ezi suren gumaziba kamaghin fozir pu, kar Iesus. ⁵ Ezi Iesus kamaghin men azara, "Otariba, ia osiritaba iniz, o?"

Ezi me kamaghin a ikara, "Bar puvati."

⁶ Ezi a me migei, "Ia ivem inigh, agharir guvir botin amadaghan itimin anekunigh, egh ia osiritaba inigham." Kamaghin me ivem akunizi a iraghu, ezi me osirir bar aviriba inigha, egha ua ivem gekuigha anagav avenge. ⁷ Ezi suren gumazir Iesus bar ifongezim, a kamaghin Pita migei, "Kar Ekiamra." Pita faragha ingarasava uan korotiar aruzim sue. Egha a kamaghin oraki, "Kar Ekiamra," egha korotiam uam anerugha uabi ikegha egha dipam uabi akunigha egha dipamin ghua dadarimin oto. ⁸ Ezi suren gumazir igharaziba me botin zui, egha me ivem osiriba sara anemikirigha zui. Me dipar dadarimin boroghin 100 mitan min iti. ⁹ Ezi me iza dadarimin otogha givagha, egha me avir mam garima osiri maba avim gisin iti. Ezi bretin maba sara iti.

¹⁰ Ezi Iesus kamaghin me migei, "Osirir ia datirighin iniziba, ia taba inigh izi." ¹¹ Ezi Saimon Pita botin ghuavanabogha egha ivem a mikirigha dipar dadarimin ghu. Ezi osirir ekiabara ivem gizifa, da bar moghira, 153 plan osiriba. Egha osiriba bar aviraseme, ezi ivem dutuaghrizir puvati.

¹² Ezi Iesus kamaghin me migei, "Ia izi dami."

Ezi suren gumaziba atiatigha men tav an azarazir puvati, "Ni tina?" Me fo, kar Ekiamra. ¹³ Egha Iesus avim boroghira ghua egha bret inigha me ganidi. Egha osiriba sara inigha uaghan me ganidi. ¹⁴ Dughiar Iesus mozimin dikavizimin gin, kar an namba 3in dughiam a uabi isa uan suren gumazibar aka.

Iesus Pita migia ghaze, ni nan sipsipba deraghvira men gan men akuragh

¹⁵ Iesus uan suren gumaziba ko amegha givazima, Iesus kamaghin Saimon Pitan azai, "Saimon, Jonin otarim, ni ti bar na gifonge, egha ni na gifongezir arazir kam, a gumazir kaba na gifongezir arazibagh afira?"

Ezi Pita ghaze, "Are, Ekiam, ni fo, ki ni gifonge."

Ezi Iesus a migei, "Ni nan gumazamiziba sipsipin nguzibar min men akuragh deraghvira men gan."

^{†16} Ezi Iesus uam an azara, "Saimon, Jonin otarim, ni ti na gifonge?"

Ezi Pita a ikara, "Are, Ekiam, ni fo, ki ni gifonge."

Ezi Iesus a migei, "Ni nan gumazamiziba sipsipbar min men akuragh deraghvira men gan." ^{††17} Egha dughiar mikezimin uam an azara, "Saimon, Jonin otarim, ni ti na gifonge?"

Ezi Pita Iesus baseme, a dughiar mikezim uam an azara ghaze, ni ti na gifonge? Ezi a kamaghin Iesus migei, "Ekiam, ni bar bizibagh fo. Ni fo, ki ni gifonge."

Ezi Iesus kamaghin a migei, "Ni nan gumazamiziba sipsipbar min men akuragh deraghvira men gan. ^{†††18} Ki guizbangira ni migei, ni fomira igiamra ikia, ni uabi letiam uan ivariam ikegha egha danganir ni mangasa ifongezibagh arui. Ezi ni ghurighamin dughiam, ni uan agharimning feghti, eghti gumazir igharazim ni gikegh ni inighiva danganir ni mangasa ifongezir puvatizimin mangam." ¹⁹ (Iesus migirigiar kam migia kamaghin Pitan aka, a tuavir manamin aremegh ziar ekiam God daningam.) Egha a kamaghin Pita migei, "Ni nan gin izi."

Suren gumazir Iesus bar ifongezir kam in akam

²⁰ Ezi Pita ragha suren gumazir Iesus bar ifongezir kam in garima, an aning in gin izi. Suren gumaziba faragha Iesus koma apava, gumazir kam uan dapanim isa Iesusin afarizim boroghira anetigha, egha kamaghin an azai, Ekiam, tina ni isi apanibar agharim darigham? ²¹ Ezi Pita an ganigha kamaghin Iesus azara, "Ekiam, gumazir kam, bizir tizim a batogham?"

²² Ezi Iesus kamaghin an akam ikara, "Ki ifueghti a ikivira iki mangi dughiar ki uamategh izamim otogham, kar nin bizim pu. Ni nan gin izi." ²³ Kamaghin amizima, akar kam tintinibar arui, ezi gumazamiziba kamaghin nighnigha ghaze, "Suren gumazir kam an aremeghan kogham." Ezi Iesus guizbangira kamaghin mikemezir puvati, an aremeghan kogham. Puvati. A ghaze, "Ki ifueghti a ikivira iki mangi dughiar ki uamategh izamim otogham, kar nin bizim pu." ²⁴ Kar

† (21:15) Gumazir maba Iesusin akar kam kamagh a giragha ghaze, "Ni ti bar na gifuegha, egha bizir igharazibagh ifongezir puvati?" Kamaghira gumazir maba uaghan Pitan akar kam giragha ghaze, "Ekiam, guizbangira, ni fo, ki nin roroam." †† (21:16) Gumazir maba Pitan akar kam kamaghin a giragha ghaze, "Ekiam, guizbangira, ni fo, ki nin roroam." ††† (21:17) Gumazir maba Iesusin akar kam kamagh a giragha ghaze, "Ni nan roroam?" Egha Pitan akar kam giragha ghaze, "Ni fo, ki nin roroam."

suren gumazir kamra, a datirighin bizir kabar gun mikemegha, egha an akar kaba osiri. E datirighin fo, akar a gun mikemezir kaba, da guizbangira. ²⁵ Ezi bizir avirir igharazir maba Iesus uaghan dagh amizi, da iti.

Ezi me ti vaghvagha bizir kaba akinafaribar da osirighai, nguazir kamin akinafarir kabar arighamin danganiba bar puvatigham.

Akar Faragha Zuim

Akinafarir kam, Aposelbar Ingangariba, Lukra an osiri. Luk faragha, akinafarir igharazim osiri, a Luk Osirizir Akar Aghuim. Egha datirighin Aposelbar Ingangariba osiri.

E akinafarir kamın garima, Godin Duam aposelba tuavim men akazi, ezi me Iesusin Akar Aghuim "Jerusalemın nguibamin aven ko, Judian danganiba bar moghira ko, Samarian Distrih ko, nguazir kamın oteviba bar," an gun me migei. (Ni 1:8in gan.)

Aposelin Akinafarim kamaghin migia ghaze, Iesusin sios Judabar tongin dikavigha egha gin a ghua bar ekeveg-ha tintinibar ghua nguazimin otevir mabar ghu. Luk uaghan kamaghin en akaghasa, Kraisin ingangarim ko gumazamizir an gin zuibar dabirabim, da God fomira Israelin gumazamiziba bagha dikirizir akam bar a ko voroghira ghu.

Ezi bizir ekiar vamira Aposelbar Akinafarim a migei, a Godin Duamin ingangarim. Pentikosing dughiamin Godin Duam faragha Iesusin suren gumazibar ize. Egha gin Godin Duam nighniziba me ganiga, egha gavgavim me ganidi. Ezi akinafarir kam e uaghan aposelba akar ruarir aviribar gari. Dughiar aviriba aposelba Iesusin Akar Aghuim gumazamizir igharazibav kınasa. Ezi e garima gumazamizir avirim Akar Aghuir kamın gin zui, ezi sios otogha gavgafi.

Aposelin Akinafarim, an aposelin aviribar eghaghaniba an iti. Egha akar bar aviriba, Pita ko Pol amizibav gei. Pita a suren gumazir mam, a uaghan Iesus ko arui. Ezi Pol faragha Iesusin gin aruizir puvati. A Iesusin sios gumazamiziba dikabirasa pamtemin ingari. Ezi Iesus Polin diazi, ezi a gumazir aghuimin otogha guizbangira an ingangarim pamtem a gami.

Ezi akinafarimin otevir maba, Luk bizir Pol bativizibar geghanasa, a ghaze, "Eia" dagh ami. Fofozir gumazir avirim ghaze, Luk uabi ti Pol ko dughiar mabar arui, kamaghin amizi, a ghaze, "Eia". pb

Aposelba Jerusalem aven Iesusin akam akuri

(Sapta 1:1-8:3)

Iesus akar dikirizimin ghaze, a Godin Duam anemangam

1 Tiofilus, ki akinafarir kam ni bagha an osiri. Nan akinafarir faragha zuimin, ki Iesus amizir biziba bar, ko a gumazamizibar sure gamiziba bar, da osiri. Dughiar kamın Iesus dikavigha uan ingangarim gamua mamaghira ikia, ghua a Godin Nguibamin ghuavanabozir dughiamin tuzir biziba, ki da osiri. A tighar Godin Nguibamin mangasa, aposelba miseveg-ha egha Godin Duamin gavgavimin ingangarir akabar me migei. ^{†3} A faragha mizaziba inigha aremegha egha ua dikafi. Egha a tighar Godin Nguibamin mangasava, a uabi isa uan aposelbar aka. Egha a bizir aviribar men akazi, me bar foz, a ua dikavigha iti. 40 plan dughiba, dughiar kamın aven dughiar aviriba a uabi men akakaghava God Bizibagh Ativir Arazimin gun me migei. ⁴ Dughiar mam a me ko ikiava, apava migirigiar gavgavir kam me ganing, "Ia Jerusalemın nguibar ekiam ategh mangan marki. Bizir aghuarir nan Afeziam ia daningasa akam akirizim a izam. Ia a barazi, ki an gun ia mikeme. Ia a bagh iki. ⁵ Jon dipamin gumazamiziba rue, ezi gorumra ia Godin Duamin ruegham."

† (1:1) Luk, a akinafarir kam Aposelbar Ingangariba, an osiri. A faragha zuir akinafarim an osirizi, a Luk Osirizir Akar Aghuim.

⁶ Ezi me uari akuvazir dughiamin, me an azara, "Eki-am, ni dughiar kam atrivim Israel danightima, a ua Israelin nguazimin ganam, o?" ††

⁷ Ezi Iesus kamaghin me migei, "Biziba otivamin dughiba, nan afeziam uabi uan gavgavimin da ati. Ezi ia tizim bagh dughiar an atizir kam gifoghasa. Kar ian bizim pu. ⁸ Eghti Godin Duam ia gisin izighirighti, ia an gavgavim iniam; eghti ia bizir ia ganigha foziba, Jerusalemın nguibamin aven ko, Judian danganiba bar moghira ko, Samarian Distrih ko, nguazir kamın oteviba bar, me geghanam."

Iesus Godin Nguibamin zui

(Mak 16:19-20 ko Luk 24:50-53)

⁹ Ezi Iesus kamaghin mikemegha, egha an aposelba garavira itima God anesiarafazima a Godin Nguibamin ghuavanabo. Ezi ghuariam me gari naghin a modo.

¹⁰ A ghuavanadima me kogha overiamin garavira itima, gumazimning korotiar ghurghurimning arughava bemira men min tu. ¹¹ Egha aning kamaghin me migei, "Galilin gumaziba, ia tizim bagha kagh tuivighav ikia pin overiamin gari? Gumazir kam Iesus, God a inizima a ia ategha uan Nguibamin ghu. Ia an ganizima a Godin Nguibamin ghuzi moghin, kamaghira a uamategham."

†† (1:6) Fomira Israelin gumazir maba uari atrivimin ikia uan nguazimin gari. Egha Iesusin dughiamin Israelba Romın apengan iti. Ezi Iesus dughiar kamın otogha aruima, gumazir aviriba kamaghin nighnisi, a Romın gavman batueghiva uabi Israelbar ganam. Eghti gin Israel Kantrin igharaziba dar ganiva egh dar apengan ikian kogham.

Me Judasın ingangarir danganim bagha Matias a misefe

¹² Egha Iesusın aposelba Olivin Mighsiam ateghava ua Jerusalemın zui. Olivin Mighsiam kam Jerusalemın roghira ikiava an ruarim kilomitan vamiran mirara ghu. ¹³ Egha me otivighava, ghurir pin itir me zurara itimin ghuavanabo. Men ziabara kara: Pita, Jon, Jems ko Andru, Filip ko Tomas, Batolomyu ko Matyu, Jems, Alfiusın otarim, ko Saimon a Selotiabar gumazir mam, ko Judas, a Jemsın otarim.

¹⁴ Egha me zurara navir vamira ikia uari inigha God ko migei, amizir maba ko Maria, Iesusın amebam, koma an doziba sara.

¹⁵ Dughiar kabar aven Pita nighnizir gavgavim Iesusın itir darasi tongin tughu, (men avirimın dibobonim 120) ¹⁶ egha kamaghın migei, "Nan adarasi, Godın Duam fomira Devit gamizi, an akar mam mikeme. Ezi akar kam Godın Akinafarimın aven itir. Akar kam a Judasın migei. Judas, a gumazir Iesus isa gumazir an suirazibar akazim. Akar kam datirighın otogha gifa, Devit mikemezir moghira. ¹⁷ Judas fomira en gumazir mamra, egha uaghan ingangarir e amir kam gami."

¹⁸ (Ivezir a uan arazir kuramın inizim, Judas nguazir mam givese. Egha nguazir kamın a uabi ekunigha aremegha an mikarzim afoaraghiri, ezi an muriaba bar azenim gire. ¹⁹ Kamaghın amizi, Jerusalemın itir darasi bar moghira bizir kam baraki, egha me nguazir kam uan akamın ziar kam a gati, Akeldama. An mingarim kamaghın, ghuzir nguazim.)

²⁰ Egha Pita ghua kamaghın miğia ghaze, "Ezi Godın Akinafarimın itir Ighiabar aven osizirir kam iti,

'An danganim pura iki,
tav an danganir kamın ikian marki.'
Egha a uaghan ghaze,
'A gumazir dapanim,
eghti igharaz tav an danganim ini.'

²¹ "Ezi kamaghın, e gumazir zurara e ko ikia uaghan Iesus ko aruizir gumazitam a misivam. ²² Dughiar Jon gumaziba ruezim ko Iesus faragha ingangarim igiamra a gamir dughiam ikegha, ghua dughiar God Iesus inizi an e ategha ghuavanabozir dughiamın tu. E dughiar kaba bar e ko ikezir gumazitam a misivam. Gumazir kam Iesusın garima, a ua dikafi. An e ko miğirigiar kamın gun akam akunam."

²³ Egha me gumazir pumuningin ziamning diboro, Josep, an ziar mam Barsabas (an ziar igharazir mam Jastus) ko Matias. ²⁴ Egha me God ko migei, "Ekiam, ni gumazibar navir averiaba bar dagh fo. Ni en akagh, ni aningın tav amiseveghtima, an aposelin ingangarim bagh Judasın dangamin iniam. Ingangarir kam Judas anetegha uan danganir ikiamimın ghu." ²⁶ Egha me dagiaba aningın ziamning osirigha torim gatigha aning givazvasi. Ezi dagiar Matiasın ziam gisin itim faragha azenim giri. Ezi me Matias isa, uaghan 11 pla aposelbar tongin aneti.

Godın Duam izaghiri

² Ezi Pentikosin Dughiar Ekiam otozima, nighnizir gavgavim Iesusın itir darasi, me bar moghira uari akuvagha danganir vamiran iti. ¹² Ezima zuamira nighnir mam Godın Nguibamın ikeghava zaghira mati aminir gavgavim izi. Egha dipenir me apiaghav itim bar a gizivagha a noke. ³ Egha me garima bizir mam mati avir mizariaba biaghirava vaghvagha men dapanir siriabagh apiaghiri. ⁴ Ezi Godın Duam bar moghira me gizivaghava, gavgavim me ganiga me gamima, me nguibar igharazibar akabav gei.

⁵ Ezi Judan gumazamizir Godın apengan itir maba, me uan nguazimın itir kantriba bar dar ikegha izegha datirighın Jerusalemın iti. ⁶ Egha me nighnir kam baregha iza bar uari akuvaghav ikiava, me vaghvagha orazima gumazamiziba men nguibabar akabav gei. Ezi kamaghın me osemegha okam nighnisi. ⁷ Egha me digavir kuram gamighava azangsisı, "Gumazamizir migeir kaba, me bar Galilin gumazamizibara! ⁸ Ezima manmaghın amizima e vaghvagha me barazima me en nguibabar akabav gei? ⁹ E marazi, Partian kantri ko Midian kantri ko Elamın kantribar ize. Ezi marazi Mesopotemian Distrighın izezir gumaziba. Ezi marazi Judian Distrigh ko Kapadosian Provins ko Pontusın Provins koma Esian Provinsın ize. ¹⁰ Ezi maba Frigian Distrigh ko Pampilian Provinsın ize. Ezi marazi Isipin kantri, ko Libian Distrighın aven itir danganim a nguibar ekiam Sairinin boroghira itiba ize. Ezi marazi Judan gumazir Romın nguibamın ikegha izeziba. ¹¹ E bar moghira, Judaba ko Kantrin Igharazibar Gumaziba, me Judan arazibagh amuava dar gin ghua, egha me uaghan, mati en marasi. Ezima en marazi Kritian arighatizim koma Arabian Distrighın gumaziba, e vaghvagha me barazima me en nguibabar akabar God amizir bizir ekiabar gun migei!" ¹² Egha Judan gumaziba digavir kuram gamighava pura okam nighnighava uarir azangsisı, "Kar bizir tizim?"

¹³ Ezima Judan gumazir maba dibovir akabar miğia ghaze, "Me wainın dipar aviriba amegha ongani."

Pita akam akuri

¹⁴ Ezi Pita 11 plan aposelba ko tughav ikia, egha a gumazamiziba pamtem kamaghın me migei, "Ia Judaba koma Jerusalemın itir gumazamiziba, ia bar deraghviram na baragh. Ki bizir otozir kamın gun ia mikemeghtima, ia a gifogham. ¹⁵ Gumazir kaba wainın dipamın onganizir puvatı. Ia fo, kar 9 kloghın mizarazimra. ^{††16} Bizir otozir kam, kar Godın akam inigha izir gumazim Joel fomira mikemezir moghın,

¹⁷ 'God kamaghın miğia ghaze,
Dughiar gin izamibar ki uan Duam gumazamiziba bar me daningam.

† (2:1) Pentikosin Dughiar Ekiam, an ziar igharazimra kara: Obaribar aghavir dughiar ekiam. †† (2:15) Judaba dughiar kamın mizaraghara dipar onganiba apir puvatı. Kamaghın Pita akar kam me migei.

Eghtima ian otariba ko guiviba Godin akam inigha izir gumazibar min mikimtima,
ian gumazir igiaba irebabar min bizibar gantima,
ian gumazir ghuriba irebabar ganam.

¹⁸ Eghti nan ingangarir gumazamiziba,
ki uaghan uan Duam dughiar kabar me daningam,
eghtima me Godin akam inigha izir gumazibar ak-
abav kimam.

¹⁹ Eghti ki pin overiamin digavir kuram gamir arazibar
akakagh,

egh nguazimin mirakelin arazibar amuam.

Eghti ghuzim ko avim ko muturir dafam otogham.

²⁰ Eghtima aruem mitarmeghti, iakinim ghuzimin min
otogham.

Bizir kaba faragh otivighti, gin Ekiam Izamin Dughi-
am otivam.

Dughiar kam Ekiam uan gavgavim ko angazangarim
sara izam.

²¹ Ezi Ekiamin ziamin deir darasi,
a ua me iningham.'

²² "Israelin gumazamiziba, ia migirigiar kam baragh.
Nasaretin Iesus, God ia baghava anemadagha gavga-
vim a ganingizima, ezima a ian aven ingangarir gav-
gavir ekiaba koma mirakelin gavgavibar ian tongin biz-
ibagh amizima, da otivizima ia dar ganigha uari fo.

²³ God uan ifongiamin gin ghua ia bagha fomira nigh-
nizir mam gamigha, uan otarim isava ian agharim
gati. Ezima ia gumazir kurabar agharimin, ia a isava
ter ighuvim gatighava a gafuzi, an areme. ²⁴ Ovevem
bar Iesusin suiraghan kogham. Kamaghin, God a
gamizi a dikavigha ovevem osimtizim ataki. ²⁵ Devitin
Ighiabar Akinafarim kamaghin mikeme,
'Ki Ekiamin garima a zurara bar nan boroghin ikiavira
iti.

A gavgavim na ganidi.

Eghti bizitam na damuti, ki akongiva atiatiatingan
kogham.

²⁶ Ezima ni na ateghtima ki ariaghrezibar tongin moz-
imin aven ikian kogham.

Egh ni ua bagha inabazir gumazim aneteghtima
an nivafizim kurighan kogham.

Kamaghin nan navim derazi ki migirigiar aghuibagh
ami.

God na damuamin bizir aghuiba, ki da bagha
mizuai.

²⁸ Ni, ikirimirir aghuarim iniamin tuavim, a nan ak-
agha gifa.

Ni na ateghti ki ni ko ikiam, egh ni na damuti, ki bar
akuegham.'

²⁹ "Nan adarasi, ki guizbangira ia migei, en ovavim
Devit aremezima me anefa. Ezima an dagiar mozim
datirighin e ko ikia kati. ³⁰ Egha, Devit a Godin akam
inigha izir gumazir mam, egha a fo, God migirigiar
gavgavim a ganiga ghaze, 'Nin atrivir danganimin ki
nin ovavitam afagham.' ³¹ God gin damuamin bizim,
Devit a gifo, a Gumazir God Uam E Iniasa Misevezim,
Krais, an aremegh ua dikavamin bizim migei. Egha
ghaze, God aneteghtima an ariaghrezibar tongin moz-

imin aven ikian kogham. Egh an nivafizim kurighan
kogham. ³² Ezi gumazir kam Iesus, God a gamizima a
ua dikafi. Ezi e uari uan damazibar an ganigha, egha
migei. ³³ Ezima a ghuavanaga uan Afeziam Godin
agharir guvim gaperaghav ikia a da pin gavgavim isi.
Ezi an Afeziam a mikemezir moghin God uan Duam
Iesus ganingi. Ezi datirighin ia oragha garir bizir kaba,
Iesus uabi dagh ami. ³⁴ Devit Iesusin min Godin
Nguibamin ghuzir puvati. Egha a kamaghin migei,
'Ekiam kamaghin nan Ekiamin migia ghaze,

"Ni kagh nan agharir guvimin daperagh.

³⁵ Mamaghira ikitima ki nin apaniba dikabiraghti
me nin apengan ikiam."'

³⁶ "Ezi kamaghin amizi, ia Israelba ia bar bizir kam gi-
fo, ia misuegha ter ighuvimin gurazir Iesusin kam,
datirighin God a gamizi an Ekiamin oto, a Krais, God
Uam E Iniasa Misevezir Gumazim."

Gumazir aviriba uan naviba iragha rue

³⁷ Egha gumazamiziba Pitan akam barasi, a men nav-
ibagh kuizi, me kamaghin Pita koma aposelin igharaz-
ibav gei, "En aveghbuaba, e manmaghin damuam?"

³⁸ Ezi Pita kamaghin me migei, "Ia bar navibagh iragh
Krais Iesusin ziamin rueghti a ian arazir kuraba gin
amangti, God uan Duam ia daningam. ³⁹ God fomira
akam akirigha ghaze, a uan Duam ia danigam, ia ko-
ma, ian boriba koma, ian saghon itir darasi, me bar.
God, en Ekiam, gumazamizir a men diaziba, a uan Du-
am me daningam."

⁴⁰ Egha Pita migirigiar aviribar me gamuava akar
gavgavir maba sara me mikeme, "Ia uari uarir
akuragh, eghti God dughiar kamin gumazamizir kurar
kabagh asighasighiva uaghan ia gasigasighan
kogham." ⁴¹ Ezima gumazamizir aviriba an akam
baregha a gifuegha, egha rue. Ezi dughiar kamnagh
God ua 3,000in gumazamizir maba ua me inizima me
Kraisin adarazir aven ize.

Godin gumazamizibar ikirimirim

⁴² Egha Kraisin adarasi me aposelbar migirigiaba
baragha, bizibar uarir akurvagha, egha uari isava apa-
va, God ko mikimasa bar ifonge. ⁴³ Ezi aposelba di-
gavir kuram gamir arazir aviriba ko mirakelin avirib-
agh ami. Kamaghin gumazir aviriba digavir kuram ga-
mi. ⁴⁴ Egha nighnizir gavgavim Iesusin itir darasi,
navir vamira iti. Egha men bizir men itiba, me uarira
akurvasi. ⁴⁵ Egha me uan nguaziba ko biziba amaga
dar dagiaba isava egha dagheba oteveziabar akurvasi.
⁴⁶ Zurara dughiaaba me Godin Dipenimin avizim uari
akufi. Egha dipeniba roa vaghvagha dagh arua, uari
isava apava, bar akongegha, men naviba bar dera.
⁴⁷ Egha Godin ziam fema, ezi gumazir igharaziba bar
me bagha bar akonge. Ezima Ekiam zurara dughiaabar

† (2:31) Grighin akam me ghaze, "Krais", an mingarim God Uam
E Iniasa Misevezir Gumazim. †† (2:42) Fofozir gumazir aviriba ka-
maghin nighnisi, Faragha zuir Kraisin adarasi uari akuva egha uari
koma api. Me amegha givagha, me Iesusin nivafizim ko ghuzim
ginighnigha bret ko wainin dipam api.

gumazamizir igiabar akurvaghavira iti. Kamaghin me bar aviraseme.

Gumazir suer kurar mam ua dera

3 Dughiar mam aruem 3 kloghin tu, kar Judaba God ko migeir dughiam. Dughiar kamra Pita ko Jon Godin Dipenimin zui. ² Ezi gumazir navimin averara suem ikuvizir mam iti. Ezi gumaziba anetera ghua Godin Dipenimin tiar akar mam in anerisi. Tiar akar kam in ziam, Aghuim. A kagh ikiava dagiaba bagha gumazamizir Godin Dipenimin aven zuiba me ginge. ³ Ezi a gari Pita ko Jon aven mangasa izima a dagiaba bagha aning ginge. ⁴ Ezi Pita bar anarira gari, ezi Jon uakan. Egha Pita ghaze, "Ni kagh gan ganigh!" ⁵ Ezi gumazim bizitam iniassa nighnigha, aningra gari.

⁶ Ezi Pita kamaghin migei, "Ki dagiaba puvati. Ki itir bizim, ki ni daningasa. Eghti, Nasaretin gumazim Kraiss Jesus, an ziamin, ni daru!" ⁷ Egha Pita an agharir guvimin suiraghava, a ghufe. Ezi an duivaniba ko dagariba zuamira gavgafi. ⁸ Ezi a dikava uabi ekunigha maghiram arui. Egha a Pita ko Jon sarama Godin Dipenir avizibar aven ghuava, aruava, egha pin uabi ekurava, eghava Godin ziam fe. ⁹ Ezima gumazamiziba bar an garima an aruava Godin ziam fema, ¹⁰ ezi me an ganigha a gifogha ghaze, gumazir kamra Godin Dipenimin tiar akar ziam, tiar akar Aghuimin apiav ikiava, dagiaba bagha gumazamizibagh inge. Egha me digavir kuram gamigha pura nighnisi, manmaghin amizir bizim kav bato.

Pita Godin Dipenimin aven akam akuri

¹¹ Ezi gumazamiziba akar kam baregha, egha digavir kuram gamigha, ivemara ghua gumazir kam in gari. Ezi me an garima a Pita ko Jonin suiragha, Godin Dipenir azuarimin tughav iti. Dipenir azuarir kam in ziam, Solomonin Azuarim. ¹² Ezi Pita kamaghin ganigha, me migei, "Israelin gumazamiziba, tizim bagha bizir kam ia gamizima ia digavir kuram gami? Ia tizim bagha pamtem gan gara ghaze, ga ti uan gavgavibar tuavim, o ga Godin damazimin deravira itir tuavimin, ga gumazir kam gamizima an arui? Bar puvati. ¹³ Abraham, Aisak ko Jekopin God, en ovavibar God, a uan ingangarir gumazim Jesus bar a pirafa. Ia an aremeghasa a isava apanibar dafarim gati. Egha dughiar Pailat anetaghrahasa migeim, ia kamaghin migei, 'E tong a gifongezir puvati!' Egha akirim a gasara. ¹⁴ Ia Godin damazimin zuegha derazir gumazimin aghuaghava, egha gumazir kuram uari bagh anetaghrahasa Pailat migei. A gumazibav soghezi me aremezir gumazim. ¹⁵ Ia gamizi ia angamra itir gumazim, ia a misoghezi an aremezi God a gamizi a ua dikafi. Ga uaning bizir kam in ganighava a gifoghava an gun migei. ¹⁶ Ga Iesusin ziamin nighnizir gavgavim iti. Ezi Iesusin ziamin gumazir ia ganigha fozir kam, a gavgavim ini. Iesusra gan nighnizir gavgavir kam gamizima, ezi nighnizir gavgavir kamra gumazir kam gamizima, a bar dera, ia datirighin uari an gari.

¹⁷ "Ezi nan adarasi, ki kamaghin fo, ia amizir arazim ia a gifozir puvati, ian gumazir dapaniba sara. ¹⁸ Ezi God fomira an akam inigha izir gumaziba bar me mikemezima, me migia ghaze, a God Uam E Iniasa Missevezir Gumazim, Kraiss, mizazim iniam. Ezi God uan migirigiabagh amizi moghin dar dagheba otifi.

¹⁹ "Ia kamaghin ifueghtima, God ian arazir kuraba angarighi dughiar kabar Godin Duam iziva ian duaba avughsizim ko navir amirizim, ia danighi, God ia bagh Jesus uam anemangam, a Gumazir God Uam E Iniasa Missevezim, a ia bagha anemisefe. Ia bizir kabagh nighnigh da inisi, ia uan navibagh iraghiva uamategh God bagh izi. ²¹ God fomira uan akam inigha izir gumazir zuezivav kemezima, me ghaze, 'Jesus datirighin Godin nguibam iki, mangi dughiar God bizibar amuti da bar igiabar otivam.' Eghti God mikemezir moghin, biziba bar otivam. ²² Ezi akar dikirizir kam God fomira Moses mikemezi, a kamaghin migei, 'Ekiam ian God, a nan min ia bagh akam inigha izir gumazitam, ian tongin ian gumazitamra misevegham. Ia, bizir tizir a migeiba, ia bar da baragh egh dar amu. ²³ A barazir puvatziba God me gasighasigham. Eghti me ua Godin adarasi ko ikian kogham.' ²⁴ Godin akam inigha izir gumaziba bar, Samuelin tughav izi, me bar migia dughiar kabar gun mikeme.

²⁵ "God fomira uan akam inigha izir gumaziba akar gavgavim me ganingizima, ezi ia men boriba min iki, egh akar gavgavir kabanang uaghan iana. God fomira Akar Dikirizir Gavgavir ian ovaviba ko ingarizima, ezi ia men boriba min iki, egh akar gavgavir dikirizir kam, a uaghan iana. God kamaghin Abraham mikemezi moghin, 'Ki kamaghin damuam, nin ovavibar borimin tuavimin, ki nguazir kam in itir nguibaba bar deravira me damuam.' ²⁶ God kamaghin ifonge, ia vaghvagh uan arazir kuraba ateghti, kamaghin a deravira ia damuam. Egha bizir kam bagha a uan ingangarir gumazim a misevegha ia bagha faragha anemada."

Pita ko Jon Judan kotin iti

4 Pita ko Jon gumazamizibav giavira itima, ofa gamir gumaziba ko Godin Dipenimin garir gumazibar ekiam ko Sadyusiba, me izava aning bato. ^{††2} Egha me fo, Pita ko Jon Jesus aremegha ua dikavizir bizir kam in gun gumazamizibav gei. Kamaghin amizima gumazir dapanibar naviba aning bagha bar ikufi. ³ Egha me Pita ko Jonin agharimning suiraghava aning kot darighasava amima, aminim piri. Kamaghin, me aning sel gatizi aning ikia ghua amimizaraghan. ⁴ Ezi gumazamizir aviriba akar kam baregha nighnizir gavgavimin an iti. Egha Kraissin adarazir dibobonim bar ekevegha ghua 5,000in boroghin tu.

† (3:23) Akar kam, akam inigha izir gumazir God amadazim, a Lo 18:15, 16, 17, 18, 19in iti. Pita kamaghin migia ghaze, Iesus, a uabi akam inigha izir gumazim. †† (4:1) Godin Dipenimin garir gumazibar ekiam, a ofa gamir gumazir mam. A Livain gumaziba, a me gativagha men garima, me Godin Dipenimin miriamin ingara bizibar gara polismanin ingangarim gami.

Me Pita ko Jon kot gati

⁵ Egha amimizaraghan Judan gumazir ekiaba ko gumazir dapaniba ko Judan arazibagh fozir gumaziba, me Jerusalem uari akuvaghav iti. ¹⁶ Anas, ofa gamir gumazibar dapanim, a uaghan iti, ezima Kaiafas ko Jon koma Aleksanda koma ofa gamir gumazibar dapanimin adarazir gumazir igharaziba, me uaghan iti.

⁷ Egha me mikemezi, gumaziba Pita ko Jon inighava men damazibar izezi, me maghiram aningzin azangsis, "Gua gavgavir manam inigha, egha tinan ziamin gua bizir kabagh ami?"

⁸ Ezima Godin Duam Pita gizivazima, a kamaghin me migei, "Judan gumazir ekiaba ko gumazir dapaniba!

⁹ Ia ti gumazir suer kurar ga akurazir kam bagha gan azangsighasa, egha ia ti uaghan foghasa, gumazir kam a manmaghin dera. ¹⁰ Eghti ia koma Israelin itir darasi bar moghira, ia bizir kam gifogh! Kar Nasaretin gumazim Krai Iesusin ziamin gumazir ian damazibar tughav itim a ua dera. Gumazir kam a Iesus, ia a inigha ter ighuvim gafuzi, an aremezi God a gamizi a ua dikafi. ¹¹ Ezima Iesus,

'Kar dipenir akinir ingangarir gumaziba aghuazim, a datirighin dipenim aterir guarim gava.'

¹² Nguazir kam in gumazitam en akuraghan kogham, bar puvati. Iesusin ziamra e akurvazir aghuim iniam. A uabira, en akurvazir gumazim."

¹³ Egha me Pita ko Jonin garima aning bar gavgavighav atiatir puvatighava me migeima, me aningzin ganighava fo, aning sure gamizir puvati. Aning pura gumazir kinimning. Egha me aningzin gara digavir kuram gamigha ghaze, gumazir kamning Iesus koma arui. ¹⁴ Egha me gumazir faragha suer ikuvizimin gari, a Jon ko Pita, aning ko tughav itima, me bizitam mikiman asa.

¹⁵ Kamaghin me akar gavgavimram aning ganingizima aning Judan kotin dipenim ategha zuima, me aning bagha akam misosi. ¹⁶ Egha me uarir azangsis, "E manmaghin gumazir kamning damuam? Jerusalem itir gumaziba, me fo, aning mirakelin bar ekiam gami. Eghti e kamaghin mikiman kogham, bizir kam guizbangira otozir puvati. ¹⁷ Ezi e kamaghin aghua, gumazamizir igharaziba bizir kam baraghan kogham. Egh e akar bar gavgavimra aning danightima aning ua Iesusin ziamin gun bar tav mikiman kogham."

¹⁸ Egha me ua aningzin diazima aning aven ghuzima me akar gavgavimin aningzin migia ghaze, gua uamateghiva Iesusin ziamin gun mikimiva egh gumazitabar sure damuan bar marki.

¹⁹ Ezima Pita ko Jon men akam ikaragha migei, "Ga uaning ganighava oraghizir biziba ga dar ghuangsigghan kogham, ga dar gun mikimvira ikiam.

† (4:5) Gumazir okuruar pumuning ko mikezim, me uari akufa. Egha me Judabar Kaunselbar min iti. Egha men ingangarim kamakin, me Judabar dabirabim gativagha egha men gari. †† (4:10) Gumazir okuruar kam, Judabar Kaunselba, merara Pailat (Rom in gavman faragha zuir gumazim) migia ghaze, a Iesus misueghti an ovengegh. Ni Luk 22:66 ko 23:Sin gan. Egha Iesus ovengegha givazi, me gumazamiziba nighnizir gavgavimin an ikian me aghua.

Ia uari nighnigh, arazir manam Godin damazimin dera, ga Godin akam baragham, o ga ian akam baragham?"

²¹ Gumazir Pita ko Jon Godin gavgavimin amizir derazim, a 40 plan azenibagh afira. Kamaghin gumazamiziba uari bizir kabar gari da otivizima, me Godin ziam fe. Kamaghin amizima, gumazir dapaniba ivezir kuram aning daningasa pura nighnisi, me manmaghin aning damuam. Egha me atiatir migirigiaba ko migirigiar gavgavibar maba uam aning gamighava aning amadazima aning zui.

Nighnizir gavgavim Iesusin itir darasi God ko migei

²³ Ezima Judan kotin aven itir gumaziba Pita ko Jon ataghizima aning azenim girigha uamategha uan adarazi bagha ghu. Egha aning ofa gamir gumazir ekiaba ko gumazir dapaniba aningzin mikemezir akabar gun uan adarasi bar me mikeme. ²⁴ Ezi me kamaghin oreghava uari akuvaghava God ko migei. Me kamaghin migei, "En Ekiar en garim, ni overiam ko nguazimin ingarighava, ongarim sara ingari, egha dar itir biziba sara, bar dar ingari. ²⁵ Fomira nin Duam akar mam en ovavim Devit, a nin ingangarir gumazim, ni akar kam a ganing. Ezi Devit kamaghin mikeme, 'Ezima Kantrin Igharazibar Gumaziba tizim baghava atari?"

Egha me tizim bagha arazir kurabar amuasava akabav sosi?

²⁶ Ezima nguibabar atriviba me God misoghasava ami.

Ezima gumazir dapanir ekiaba uari inigha Ekiam misoghasa.

Egha uaghan God Uam E Iniasa Mivezevir Gumazim misoghasa.'

²⁷ "Bar guizbangira, Herot ko Pontius Pailat, Israelin gumaziba, Kantrin Igharazibar Gumaziba sara, me Jerusalem nguibamin uari akuvaghava arazir kurabar Godin ingangarir gumazir zuezim, Iesus damuasava akabav sosi. A ni fomira uan ingangarim bagha inabazir gumazim. ²⁸ Me nin gavgavim ko nin nighnizimin gin zui, ni fomiram otivasa mikemezir biziba. ²⁹ Eghti, Ekiam, me atiatir akar e ganingizibagh nighnigh. Egh en akuraghtima e tugh gavgavigh atiatingan kogh nin akam kunam. ³⁰ Egh ni uan agharim arimariar gumazibar arightima me deragham. Egh ni mirakelin aviribar bizibar amutima da Iesusin ziamin otivam, a nin ingangarir gumazir zuezim."

³¹ Egha me Afeziam ko mikemegha givazima, danganir me itim ivavazima, me bar moghira Godin Duam me gizivazima, me atiatir puvatigha Godin akam kuri.

Nighnizir gavgavim Iesusin itir darasi uan bizibar uarir akurvasi

³² Egha nighnizir gavgavim Iesusin itir darasi, me bar navir vamira ko nighnizir vamira iti. Men tav uabira uan bizitam gamir puvati, me uari inighava biziba bar

moghira dagh ami. ³³ Egha aposelba Iesus aremegha ua dikavizir bizir kamin gun gumazamiziba, Godin gavgavim amodoghin me migei. Ezi Godin apanguvir ekiamra me ko iti. ³⁴ Kamaghin men tav bizitam otevezir puvati. Ezima gumazir nguaziba ko dipeniba itiba, me da amaga dar dagiaba isa izava, aposelbagh anidima, me da isava gumazir biziba puvatizibar akurvasi.

³⁶ Gumazir mam Josep, a Livan gumazim. Ezi aposelba Barnabas a garisi. An mingarim kamaghin ghu, gumazibar akurvagha gavgavim me ganidir gumazim. Barnabas Saiprusin nguibar arighatizimin ize. ³⁷ A uan nguazir mam amadagha, an dagiaba inighava aposelbagh aningi.

Ananias ko Safaira God gifari

5 Gumazir mam Ananias, an amuim Safaira, aning uaghara fuegha uan nguazir mam amadagha an ivezim ini. ² Egha aning uaghara bar fogha, Ananias dagiar maba ua bagha dar suira. Egha naba inigha aposelbagh ifaragha me ganingi.

³ Ezi Pita kamaghin Ananias migei, "Ni manmagh sua, Satan ataghizima a nin navim gizivazi, ni Godin Duam gifari? Egha nguazir ivezimin dagiar maba ni ua bagha dar suira? ⁴ Kar nin nguazim, ni uabi ifuegha anemada. An ivezimin dagiaba uaghan nin dagiabara. Ni manmaghin nighnigha an dagiar kabar e gifari? Ni gumazibagh ifari puvati, ni God gifari."

⁵ Ezi Ananias kamaghin oregha degiaghrigha areme. Ezi gumazamiziba bizir kam baregha atiatir ekiam me ini. ⁶ Ezi gumazir igiaba izava an kuam nomkegha a inigha azenan ghuava a mozim gati.

⁷ Ezi kloghin auan pumuning ko mizezim givazi, an amuim fozir puvatigha aven izi. ⁸ Ezi Pita an azara, "Ni na mikim, kar nguazir ivezim, ni Ananias ko gua a ini?"

Ezi a kamaghin migia ghaze, "Are, bar an ivezimra."

⁹ Ezi Pita kamaghin a migei, "Gua manmagh sua virara fuegha Godin Duam gifari? Ni gan! Gumazir nin pam mozim gatiziba, me tiar akamin iti. Egh me uaghan nin kuam inigh azenan mangam."

¹⁰ Ezi Pita migiavira itima, Safaira an suemningin irighava areme. Ezi gumazir igiaba aven iza garima an aremezi me a inigha azenan ghugha an pamim mozimin miriamin anefa. ¹¹ Ezima atiatir ekiam Kraisin adarazi bar me batozi, gumazir bizir kaba baraghiziba uaghan bar atiatingi.

Mirakelin aviraviriba otifi

¹² Aposelba mirakelin aviriba ko digavir kuram gamir bizir aviriba, gumazamizibar tongin dagh ami. Ezi nighnizir gavgavim Iesusin itir gumazamiziba, me Solomonin Azuarimin zurara uari akufi. ¹³ Gumazir igharaziba, me ko poghasa tong nighnizir puvati. Me men ziaba fava egha fo, me arazir aghuim gami.

¹⁴ Marazi me ko poghan aghua, ezi avirim nighnizir gavgavim Ekiamin ikia men aven zuima, men dibobon-

im bar ghuavanabo. ¹⁵ Ezi kamaghin gumaziba arimariar gumaziba inigha men misiaba ko akuriaba sara me atera izava tuavimin miriamin me arisi. Me kamaghin nighnizir gavgavim iti, Pitan nedazim me gisin mangiti me ua deragham. ¹⁶ Ezi uaghan Jerusalem torim gatizir nguibar dozibar gumazir avirim, me uan arimariar gumazamiziba inigha ize. Egha uaghan uan gumazamizir duar kuraba apazaziba inigha izezima, me bar moghira ghuamaghegha dera.

Ensel aposelbar akurazi, me kalabus ataki

¹⁷ Ezi ofa gamir gumazibar dapanim ko an akurvazir darasi, kar Sadyusibar aven itir gumaziba. Me aposelba amir biziba bagha navim ikufi. ¹⁸ Egha Sadyusiba men suiragha kalabuziar ekiam gati. ¹⁹ Me kalabusin itima, dimangan Ekiamin ensel tiaba kuigha me inigha azenan ize. ²⁰ Egha ensel kamaghin migei, "Ia mangi, Godin Dipenir miriamin avizibar tuiva ikirimirir igiar kamin migirigiaba bar, ia gumazamizibav kim."

²¹ Ezi aminim itima aposelba, ensel me mikemezi moghin Godin Dipenir miriamin aven ghua, gumazamizibar sure gami.

Ezi ofa gamir gumazibar dapanim uan akurvaziba ko iza, Judan kotin aven itir gumazibar diazi, me ghua uari akufa. Israelin gumazir dapaniba bar uari akufa. Egha me aposelba inigh izasa kalabusin dipenimin akam anemada. ²² Ezi polis in maba ghua kalabusin dipenimin otogha garima me kagh puvatizi, me uamategha izava bizir kamin gun migei, ²³ "E kalabusin dipenimin garima me deravira an tiam asarazi kalabusin dipenimin garir gumaziba an tiar akamin tuivighav iti. Ezi e tiaba kuigha garima, tav aven itir puvati."

²⁴ Ezi me ghua bizir kamin gun mikemezi, Godin Dipenimin garir gumazibar dapanim ko ofa gamir gumazir ekiaba pura nighnisi, bizir tizitam uam otogham? ††

²⁵ Ezi gumazir mam iza ghaze, "Ia oragh! Gumazir ia kalabus gatiziba Godin Dipenir miriamin tughav ikia gumazamizibar sure gami." ²⁶ Kamaghin amizima Godin Dipenimin garir gumazibar dapanim uan gumazir a ko ingariba, me ko ghua aposelba inigha izi. Me kamaghin atiati, gumazamiziba dagiabar me ginivigham, egha me pura nimira me inigha izi.

Aposelba Judan kotin aven itir gumaziba akam me mikiman atiatir puvati

²⁷ Ezi Godin Dipenimin garir gumaziba, me aposelba inigha izegha me migeima, me Judan kotin aven itir gumazibar damazimin tuifi. Ezi ofa gamir gumazibar dapanim me kotin itir bizim bagha men azangsis.

²⁸ Ezi ofa gamir gumazibar dapanim kamaghin me migei, "E akar gavgavim ia ganiga ghaze, ia Iesusin zi-

† (5:15) Gumazamizir kaba nighnizir gavgavim kamaghin iti, aruem Pita gisiraghti an nedazim arimariar gumazibagh isin ikiti, me ua deragham. †† (5:24) Grighin akam, vezin kamin deragha bigha mikemezir puvati. Gumazir maba akar kam giragha ghaze, "Me nighnigha egha ghaze, bizir tizim datirighin otogham?"

amin gumamazibar sure damuan marki! Ezi ia orazir puvatigha men sure gamima ian suren migirigiaba Jerusalem bar a garui. Egha migia ghaze, e Iesus misoghezi an areme.”

²⁹ Ezi Pita aposelin igharaziba ko, me kamaghin migei, “E God baragham, e gumaziba baraghan kogham.” ³⁰ Iarara Iesus misuegha ter ighuvimin an gurazima an areme. Ezi en ovavabar God Iesus fezi a ua dikafi. ³¹ Ezi God a isa uan agharir guvimin anetizima, an Atrivimin Otarim ko gumazibar Akurvaghamin Gumazimin ikiam. Egha a Israelbar amuti me navibagh iraghti God men arazir kuraba gin amadagham. ³² E God amizir bizir kabar gun migeir gumaziba, ezi Godin Duam uakan. A baragha an gin zuiba, God uan Duam me ganidi.

Gamalielin fozim

³³ Egha Judan kotin aven itir gumaziba kamaghin aposelbar akam baregha men naviba me bagha bar ikufi. Egha me misueghti me aremeghasa nighnisi. ³⁴ Ezi Farisin gumazir mam Gamaliel, Judan arazimin sure gamir gumazir me bar ifongezim. A Judan kotin aven dikavigha tughu, ghaze, aposelba tong azenan ikegh. ³⁵ Egha a migirigiar kabagh ami, “Israelin gumaziba, ia arazitam gumazir kabar amusi deravira nighnigh. ³⁶ Boghimra Teudas otogha kamaghin uabi migia ghaze, ki gumazir dapanir mam, ezi 400in boroghira ghuzir gumaziba an gin ghue. Ezi gavman a misoghezi, an areme. Ezi an gin zuir darazi bar uari aghamsiki. Ezi me amizir bizir kam dagheba puvati. ³⁷ Ezi an gin, gavman gumaziba diborir dughiam, Galilin gumazir mam Judas oto. Egha, a gumazir bizir mam faragha ghuava me gavman ko misosi. A uaghan aremezi an gin zuir darasi, me uari aghamsiki. ³⁸ Kamaghin amizima datirighin, bizir kamnagh ki kamaghin ia mikimasa. Bizitam gumazir kabar amuan marki! Me ateghti me mar mangi! Ia pura gan, men ingangarim gumazitam gisin tughiva, degeghirigham. ³⁹ Egh me Godin tugh bizim damuti, ia men anogoroghan kogham. Ia fogh suam, ia God ko misosi.”

⁴⁰ Ezi me Gamalielin nighnizimin gin ghue. Egha aposelbar diazi, me aven ghuezi me pura me fozoroke. Egha Iesusin ziamin bizibav kiman men anogoregha me ataghizi me ghue.

⁴¹ Egha me ghaze, God e bagha bar akongegha en amamangatizi, e Iesusin ziamin osimtiziba ini. Egha kamaghin me Judan kotin aven itir gumaziba ataghragha bar akonge. ⁴² Egha dughiba zurara me Godin Dipenimin miriaba ko dipenibar akar aghuim gumamaziziba sure gamuavira iti. Egha akam me mikira ghaze, Iesus a Krai, God Uam E Iniasa Mi-sevezir Gumazim.

Me 7 pla gumazir maba aposelbar akurvaghasa me amisefe

6 Dughiar kabanang Iesusin suren gumamazibar dibobonim bar ghuavanadi. Ezi suren gumazir maba Grighin akam a migei, ezi marazi Aramin akam migei. Ezi Grighba me ghaze, “Dughiar aviriba ia zurara gumamazir dagheba puvatizibar akurvasi, egha ia en amuir odiaribar akurvazir puvati.” Bizir kam bagha me atari. ^{†2} Ezi aposelin 12 pla, me suren gumaziba bar men diazima me iza uari akuvazima, me kamaghin me migei, “E Godin akam akurir ingangarim ateghiva dagher ingangarim damuam, kamaghin a derazir puvati. ³ Kamaghin amizima, en adarasi, ia uarir tongin 7 plan gumaziba misefegh. Men araziba, gumaziba ko amizibar damazibar bar deragha, egh Godin Duam me gizivazi, me uaghan fozozir aghuarim iti. Eghtima e me isiva ingangarir kam datightima me an ganam. ⁴ Eghti e uari ingangarir kamning damuam, God ko mikimiva, Godin akar aghuim gumamazizibar sure damuam.”

⁵ Ezi gumamaziziba akar kam baregha bar a gifonge. Egha me Stiven amisefe, a gumazir bar nighnizir gavgavim itim, ezi Godin Duam bar a gizifa. Ezi me Filip, Prokorus, Nikanor, Timon, Parmenas ko Nikolas me amisefe. Nikolas an Antioghin gumazim, a Judan gumazim puvati, a faragha Judan arazibagh amuava dar gin zui. Egha a datirighin Kraisin gin zui. ⁶ Ezi me gumazir kaba inigha aposelbar damazimin ghuzima me dafariba men dapanibagh isin atigha me bagha God ko migei.

⁷ Ezi Godin akam bar moghira ekevegha bar nguibabar ghue. Ezi Jerusalem in itir suren gumazibar dibobonim zuamiram ekefe. Ezima ofa gamir gumazir avirim Godin akam baregha nighnizir gavgavim an ikia uaghan an gin zui.

Judan gumaziba Stivenin suira

⁸ Ezi God guizbangira Stiven akuragha, egha apangkuvim ko gavgavim a ganingizima, a digavir kuram gamir araziba ko mirakelin araziba gumamazibar torimin a dagh amima a da otifi. ⁹ Egha marazi dikavigha Stiven ko me akamin migirigiabar uari adosi. Me Judan God ko migeir dipenir mam gumaziba, dipenir kam ziam, Friman. Me Sairinin nguibamin gumaziba, ko Aleksandrian nguibamin gumaziba, ko Silisian Provins ko Esian Provinsin gumaziba. Me Stiven ko uari adosi. ^{†10} Ezi Godin Duam fozozir aghuim isava Stiven ganingi. Kamaghin amizi, Judan gumaziba an akaba ko mikiman ibura.

¹¹ Ezi me mogava, gumazir mabagh ifarasa me abira ghaze, ia kamaghin mikim, “E orazima Stiven migirigiar kurabar Moses ko God gami.”

† (5:34) Dughiar Pol tighar Kraisin adarazir mavin otivam, gumazir kam Gamaliel an sure gami. Ni akar Aposel 22:3in itimin gan.

†† (6:1) Aramin akam, a Judia ko Galilin Distirighin gumazibar akam. A Hibrun akamin min ghu. ‡ (6:9) Frimanin gumazir kaba, me fomira pura ingangarim gamir gumazir kiniba. Egha datirighin me gumazitamin apengan ikia ingarir puvati.

¹² Ezi arazir kamın me gumazamiziba, gumazir dapaniba ko Judan arazibagh fozir gumazibar navibagh amima da dikafi. Ezi me Stiven bagha ghughava an suiragha a inigha Judan kotin aven itir gumazibar damazimin ghue. ¹³ Egha me migirigiar ifavarir tabar a damuasa gumazir maba ini. Gumazir kaba kamaghin migei, "Gumazir kam zurara akar kuraba Godin Dipenim ko Judan arazibagh asi. ¹⁴ E orazima a kamaghin migei, 'Gumazir kam Nasaretin gumazim, Iesus, a Godin Dipenir kam apirighiva a gasighasigh, egh arazir Moses fomira e ganingiziba otivkinigham.'" ¹⁵ Ezi Judan kotin aven itir gumaziba bar moghira api-aghav ikiava damaziba bar pamtem Stiven gari. Egha me garima an guam mati enselin min taghtasi.

Stiven Judan kotin damazimin akam akuri

7 Ezi ofa gamir gumazir dapanim Stivenin azara, "Me ni gasir akar kaba, da guizbangira, o?" ² Ezi Stiven me ikara, "Nan aveghbuaba ko nan afezi-aba ia na baragh! En ovavim Abraham, a tighar Haranin mangam, a Mesopotemian kantri ikiavira itima angazangarim itir God, a bato. ³ Egha a migia ghaze, 'Ni uan adarazi koma uan nguazim ategh egh nguazir ki nin akaghamimin mangi.' ⁴ "Ezima Abraham Kaldian nguazim ategha Haranin nguazimin ikiasa zui. Ezi an afeziamin ovevemın gin God nguazir ia datirighin itir kamın anemada. ⁵ God tong nguazir otevitam atugha a uan adarazi ko, me ganingizir puvati. God a ko akam akira ghaze, a ko an ovavir gin izamiba nguazir kamın ikiam. Ezi dughiar kamın Abraham uabi boriba puvati. ⁶ Egha God kamaghin Abrahamin migei, 'Nin ovaviba igharazir darazir kantrin ikiam. Eghti me 400 plan azenibar pura men ingangarir gumazibar otivighti me paz me damuam. ⁷ Eghti ki gin men arazir kurar me gamim ki a ikaragham. Eghti gin me kantrin kam ategh azenan izegh, egh danganir kamın nan ziam fam.' ⁸ Egha God mikarzir mogomem aghorimin Akar Dikirizir Gavgavim Abraham koma a gami. Ezi Abraham, Aisakin afeziamin oto, egha amebam a batezi, 8 plan dughiar gin Abraham Aisakin mikarzir mogomem atu. Egha gin Aisak Jekopin afeziamin oto. Ezi Jekop en inazir 12 plan afeziam. ⁹ "Ezi en inaziba navir averiabar Josepin ikuvigha Isipin nguibamin ingarir gumazimin ikiasava anemada. Ezi God a ko ikia an osimtiziba a givagha egha an akura. God Josep fozir bar aghuiba a ganingizima an arazir aghuarim akakasi, ezi Isipbar atrivim bar a gifongeghava egha a gamizi a Isipin gumazir dapanir ekiamin iti. Egha an dipenimin biziba sara gari. ¹¹ "Ezi gin dagheba otevezir dughiam Isipin nguibaba bar ko Kenanin nguaziba bar me batifi. Ezi gumazamiziba osimtizir ekiam isi. En inaziba uaghan dagheba puvati. ¹² Ezi Jekop orazima dagheba Isipin itima, ezi a uan otariba, en inaziba amadazima me darorir farazim gamua zui. ¹³ Ezi me darorir gin zuimin ua zuima Josep uan aveghbuabagh eghara ghaze, 'Ki Josep.' Ezi gin atrivim uaghan Josepin adarazigh fo. ¹⁴ Egha bizir

kamin gin, Josep uan afeziam Jekop koma an adarazi 75 plan bar me bagha izamin akam amada. ¹⁵ Ezi Jekop Isipin nguibamin iraghu. Egha kagh a ko en inaziba ariaghire. ¹⁶ Ezi me men kuaba inigha uamategha Sekemin nguibamin ua izegha me dagiar torir mozim gariki, Abraham fomira Sekemin nguibamin Hamorin otariba da ivezezir mozim.

¹⁷ "Ezi God Abraham ko dikirizir akar gavgavim guizbangrama otivasava roghira izima, ezi en gumazamizir Isipin itiba bar aviraseme. ¹⁸ Ezi gin atrivir igharazim, a Josep tong a gifozir puvatigha, Isipin atrivimin iti. ¹⁹ Egha an en gumazamizibagh ifara arazir kurabar en inazibagh ami. Eghti me uan borir iririviba puram azenan datighti, me ariaghrasa a me gak-aghori.

²⁰ "Ezi dughiar kamın Mosesin amebam a bate, a Godin damazimin bar derazir borim. An iakinir pumuning ko mikezimin uan afeziamin dipenimin iti, me an gari. ²¹ Egha gin me a inigha azenan anetizima, atrivimin guivim a inigha ghua uan borimin mirarama an gari. ²² Ezi Moses Isipbar fozir ekiar aghuim inigha egha an araziba ko an migirigiba bar gavgafi.

²³ "Egha Moses 40 plan azenibar anetuzima, ezi a uan adarazi Israelbar ganasa nighnisi. ²⁴ Egha a men mavin garima Isipin mav a misogha bar pazava a gami. Ezi a ghua an akuragha, egha a Isipin gumazim arazir kuram ikarvagha, a misoghezi an areme. ²⁵ Egha Moses kamaghin nighnisi, an adarazi kamaghin fogh suam, God men akurvaghasa nan aven ingari. Ezi me bar fozir puvati. ²⁶ Egha amimizaraghan Moses garima Israelin gumazimningra uaning misosi. Ezi aning uaning gifueghasa a navir amirizimin aning migei, 'Maning, gua orakigh, gua avetinganing, egha gua tizim bagha kaghira uaning misosi?'

²⁷ "Ezi gumazir igharazitav sozim, Moses a dughia ghua, egha ghaze, 'Tina ni amisevezi ni en gumazir dapanim ko jasin ikiava en gari? ²⁸ Ni boghinaron Isipin gumazir misoghezi an aremezi moghin, datirighin na misueghti ki aremeghasa?' ²⁹ Ezi Moses kamaghin oregha Isip ategha ara ghua Midian nguazir igharazimin ikia egha borir otarir pumuning ini.

³⁰ "Egha 40 plan azenibar gin, Moses nguazir gumaziba puvatizimin itima, God enselin mam a bagha anemada. Enselin kam Sainain mighsiamin boroghin avivzariar tememin isi naghin purama a bato. ³¹ Ezi a bizir kamın ganigha digavir kuram gami. Egha bar roghira mangi deragh ganasava ami, egha Ekiamin tiarim barasi, ³² 'Ki nin inazibar God, Abrahamin God ko Aisak ko Jekop.' Ezi Moses nigha egha ganan atiatingi.

³³ "Ezi Ekiam a migei, 'Ni tughav iti naghin, a nan nguazir ki a anogroghezim. Kamaghin, ni uan dagarir asuaba suegh. ³⁴ Ki uan gumazamizibar arazir bar kurar me Isipin me gamibar gani. Egha ki men arareba baregha, egha men osimtiziba givasa izaghiri. Ni izi, ki ua Isipin ni amangam.'

³⁵ "Mosesin kamra Israelba an aghuagha ghaze, 'Tina ni amisevezi ni en gumazir dapanim ko jasin ikiava en

gari? Ezi kar anarira, gumazir God uabi men gumazir dapanimin iki egh ua me iniasava amadazim. E fo, God Moses bagha enselin mam amadazi ensel temer isim aven otozi Moses an gara God amadazir akam ini.³⁶ Ezi a me inigha Isip ateghasava egha mirakelin aviribagh ami. A Isipin ko Retsin, dagh ami. Egha gumaziba puvatizir danganimin a 40 plan azenibar dagh ami.

³⁷ "Egha kar Mosesin kamra, a Israelbav gia ghaze, 'God ian tongin akam inigh izir gumazitam nan min anemisevegham.' ³⁸ Ezi Israelba gumaziba puvatizir danganimin uari akuvagha itima a men aven iti, a Sainaian mighsiamin ghuavanabozi ensel a mikeme. Ezi an akar angamra itim e daningasa, a inis.

³⁹ "Ezi en inaziba Mosesin akaba baraghan aghua. Egha me an migirigiaba batosi. Egha men navir averiabar aven me uamategh Isipin mangasa. ⁴⁰ Egha me Aronin migei, 'E fozir puvati, gumazir e inigha Isipin azenan izezim, Moses, bizir tizim a bato. Egh, ni e bagh marvir guabar ingarightima da en faragh mangam.'

⁴¹ Egha dughiar kamın marvir guam me bulmakaun nguzimin mirarama an ingari. Egha me an ofa gamua egha me uan dafaribar ingarizir bizim bagha isava ighiabagh amua bar akonge. ⁴² Ezi God akirim ragha me gasaragha, egha me ataghizi me overiamin mikovezibar ziaba fe. Akam inigha izir gumazibar akinafarimin akam an mirara ghu.

'Ia Israelin gumaziba, mar ia 40 plan azenibar gumaziba puvatizir danganimin ikia nan ofa gami?

Bar puvati.

⁴³ Ia asem Molekin marvir guamin aver dipenim ia aneteri,

egha uaghan asem Refanin mikovezir nedazim ateragha arui.

Kar asemningin, ia aningın arazibar gin mangasa aningın ingari.

Kamaghın amizima, ki ian nguazimin ia batoegh, egh ia amadaghti ia mangi Babilonin nguazimin vongin ikiam.' †

⁴⁴ "Ezima en inaziba gumaziba puvatizir danganimin itima Godin Averpenim me ko iti. Dipenir kamın aven me fo, God me ko iti. God Moses mikemegha an akazim moghira, Israelbav kemezi me an ingari. ⁴⁵ Ezi en inaziba Averpenim inigha, egha anetera egha Josuan gin izi. Me ghua nguibar igharazimin nguazim, God men damazibar me batoghezi, me a ini. Averpenir kam me ko ikiavira itima Devitin dughiam oto. ⁴⁶ Ezi Devit Godin damazimin derazi God deraviram a gami. Egha a kamaghın Godin azara, 'Ki Jekopin God bagh dipen-

† (7:43) Molek, a gumazir igharazibar asem, Judaba puvati. Ezi Refan a mikovezir mamın iziam, me Godin min an ziam fe. Migirigiar Stiven amir kamnagh, a Godin akam inigha izir gumazim, Amosin akinafarimin iti. (Amos 5:25-27) Amos kamaghın mikeme, Israelba faragha guizin Godin ziam fer puvati. Me Godin akaba batogha egha gumazir igharazibar godbar ziaba fe. Ezi azenir aviribar gin God Israelbar gari me akirim a gasara. Ezi God amamangatizi Babilonba izava Israelbav sogha me inigha ghua Babilonin me kalabus gati. (2 King 24:10-16in gan.)

imin ingaram, o? Ezi God ghaze, 'Puvati.' ⁴⁷ Ezi gin Solomonra a bagha dipenimin ingari.

⁴⁸ "Ezi Godin bar pin itim dipenir gumaziba ingaribar itir puvati. Godin akam inigha izir gumazim kamaghın mikeme,

⁴⁹ 'God ghaze, overiam a nan atrivir dabirabim.

Ezi nguazim ki uan suebar asir danganim.

Dipenir manmagh garim, ni na bagha an ingarasa?

Ezi ki avughsamin danganim managh iti?

⁵⁰ Ezi bizir kaba bar,

ki dar ingari.'"

⁵¹ Egha Stiven maghira Judan kotin gumazibav gei, "Ia bar orazir puvatizir darasi! Egha ian naviba ko nighniziba mati, God gifozir puvatizir gumaziba! Ia uan inazibar mirarama ami! Ia uaghan Godin Duam zurara a batosi! ⁵² Ian inaziba osimtiziba Godin akam inigha izir gumaziba bar moghira me gariki. Ezi me fomira Godin damazimin derazir gumazimin izirimın gun migeima, ian inaziba me misozi me ariaghire. Egha datirighin ia a isa gumazir kurabar dafaribagh atigha egha a misoghezi an areme. ⁵³ Ia enselbar dafaribar Moses Osirizir Araziba inigha, egha a dar gin zuir puvati."

Me dagiabar Stiven ginivizima an areme

⁵⁴ Ezi me kamaghın oregha, men navir averiaba a bagha bar ikuvigha egha a bagha uan ataribagh ivi.

⁵⁵ Ezi Godin Duam Stiven gizivazima, a kogha Godin Nguibamin Godin angazangarir gavgavimin gari, ezi Iesus Godin agharir guvimin tughav iti. ⁵⁶ Ezi a kamaghın migei, "Ia Gan! Ki Godin Nguibamin garima, a kuiaghrizima Gumazibar Otarim Godin agharir guvimin tughav iti."

⁵⁷ Ezi me kamaghın oregha pamtem diava ara, egha dafaribar uan kuaribav kongegha, egha ivemara a bagha zui. ⁵⁸ Egha a kurugha nguibar ekiamın azenan ghugha, egha maghırama dagiabar a ginifi. Egha akam a gasir darasi uan azenan azuir korotiaba suegha egha gumazir igiam, an ziam Solin dagarimningin a da arisi. ††

⁵⁹ Egha me dagiabar a ginivavira itima, Stiven God ko migei, "Ekiam Iesus, nan duam inigh." ⁶⁰ Egha a uan tevimning apirigha irigha egha pamtem dei, "Ekiam, men arazir kurar kam ginighnighan marki, a gin amadagh." A kamaghın mikemegha, egha areme.

8 Ezi Sol uaghan ikia bizir kamın ganigha ghaze, a dera.

Sol Kraisin adarasi pazavira me gami

Dughiar kam me Stiven misoghezima an areme. Ezi ma me Jerusalemın itir Kraisin adarasi pazavira me misoghava, egha arazir kurabar me gami. Kamaghın amizima, Kraisin adarasi bar ara Judian Distrigh ko Samarian Distrighın ghue. Ezima aposelbara

†† (7:58) Moses Osirizir Araziba ghaze, gumazitam arazir kuram damighti, me a inigh nguibamin azenan mangi dagiaba isi a ginivighi, an aremegham. Ni Wok Pris 24:13-16, ko Namba 15:35in gan.

Jerusalemın iti. ² Ezi gumazir God baghavira itiba, me Stivenin kuam isava mozim gatigha a bagha puvira azi. ³ Ezima Sol Kraisin adarasi me gasighasighavira ikiava, egha men dipenibar vaghvaghera dar ghuava gumazamiziba sara me isava me kurvaghera kalabus garisi.

Aposelba akar aghuim Judian Distrigh ko Samarian Distrigh anakura gharui

(Sapta 8:4-12:25)

Filip Samarian Distrighin akar aghuim akuri

⁴ Ezi gumazamizir areziba, me akar aghuim nguibar me itibar anakuri. ⁵ Ezi Filip Samarian Distrighin aven itir nguibar mamın ghua, God Uam E Iniasa Misevezir Gumazim, Kraisin akam kuri. ⁶ Ezi gumazamizir okuraba an akaba baraghera, egha a mirakelin arazibagh amima da otifi, ezima me kuariba arigha bar deravira a barasi. ⁷ Ezi me Filipin garima a duar kurar gumazamizibagh apazaziba batozima, da pamtem diava arava me ataghraghava azenan izi. Ezi gumazir aviribar agharir amiriziba ko suer kuvtiziba uaghan ua dera. ⁸ Kamaghin amizima, nguibar kamın amiziba ko gumaziba bar akonge.

Saimon, kukunir gumazimin eghaghanim

⁹ Gumazir mam an ziam Saimon, a fomira Samarian nguibamin ikia mirakelin ifavarir kuraba dagh amima, Samarian gumazamiziba an ganigha nighnizir aviribagh ami. A kamaghin migei, "Ki gumazir ekiam." ¹⁰ Ezima gumazir ekiaba ko gumazamizir kiniba, me Saimonin akam baraghasa ifonge. Egha me kamaghin migei, "Kar aser gavgavim, an ziam Gavgavir Bar Ekiam, a Saimonin iti." ¹¹ A dughiar aviribar mirakel ifavarir kurabagh amima da otivima me dar garava, nighnizir aviribagh ami. Bizir kam bagha, me an akam baraghasa ifongegha an gin arui. ¹² Egha datirighin Filip, a God Bizibagh Ativir Arazimin akar aghuim ko Kraisi Iesusin ziam sara akuri. Kamaghin amizima, gumazamiziba nighnizir gavgavim Filipin akamin ikiava, me rue. ¹³ Ezi Saimon uaghan nighnizir gavgavim ikiava egha rue. Egha Saimon Filipin gin arua garima, Filip arazarazir ekiaba ko mirakelbagh amima da otivima, a digavir kuram gami.

¹⁴ Ezi Jerusalemın itir aposelba orazima, Samarian gumazamiziba Godin akam inigha givazi, kamaghin me Pita ko Jon amadazima aning me bagha ghu. ¹⁵ Samarian gumazamiziba, me Iesusin ziamin ruegha, me Godin Duam inizir puvati. Kamaghin amizima Pita ko Jon ghuava otogha me Godin Duam iniasava aning me bagha God ko migei, ¹⁷ Ezima aning God ko mikemegha, uan aghariba fegha me gisin atizima me Godin Duam isi.

¹⁸ Ezi Saimon garima, aposelning uan aghariba fegha me gisin atizima me Godin Duam isi. Ezima a dagiaba

inigha aning ganiga, kamaghin migei, ¹⁹ "Gua gavgavir kam uaghan na daningigh. Eghti ki uan agharim fegh tav gisin datightima, a Godin Duam iniam."

²⁰ Ezi Pita kamaghin Saimon mikeme, "Ni ghaze, ni dagiaba ga daningigh, egh tuavir kamın God aningizir bizir aghuim givezam. Bar puvati! Bizir kam bagh ni uan dagiaba sara helin mangam. ²¹ Nin navir averiam Godin damazimin derazir puvati. Kamaghin amizima, ni Godin ingangarimin aven ikian kogham. ²² Ki nin garima, ni navim ikufi, egha uaghan arazir kuraba nin ike. Kamaghin navim giragh arazir kuraba da ateghiva, Ekiam ko mikim. Eghti a ti nighnizir kurar nin navir averiamin itiba gin amadagham."

²⁴ Ezima Saimon an akam ikara, "Gua na bagh Ekiam ko mikimtima, bizir gua mikemeziba na bativan kogham."

²⁵ Ezi Pita ko Jon Ekiam aningın akurvaghizir bizibar gun miyava, an akam akuri. Egha aning uamategha Jerusalemın ghuava, akar aghuim Samarian Distrighin nguibar aviribar an akura zui.

Filip Itiopian gumazim akar aghuimin a migei

²⁶ Ezi Ekiamin ensel Filipin migei, "Ni Sautin tuavimin mangi, a Jerusalem ategha ghuaghira Gazan nguibamin oto. Tuavir kam gumaziba puvatizir danganimın iti." ²⁷ Ezima, a maghira zui, a tuavir arizimin Itiopian gumazir mam bato. Ezi a gumazir dapanim, a Itiopian atrivir amizim Kandasin dagiabar garir gumazim. Gumazir kam Jerusalemın ghugha Godin ziam fegha uamategha izi. Egha a karis gaperagha, Godin akam inigha izir gumazim, Aisaian akinafarimin gari. ²⁹ Ezi Godin Duam Filip migei, "Ni mangiva karisin munamin boroghın iki."

³⁰ Ezi Filip ivegha ghuava karisin boroghın ghugha Itiopian gumazim barasi, a Aisaia, Godin akam inigha izir gumazimin akinafarimin gari. Ezi Filip an azara, "Ni garir bizir kam ni a gifo?"

³¹ Ezi Itiopian gumazim a ikara, "Ki manmaghin fogham? Tav na geghanightima, ki fogham." Egha a Filip migia ghaze, "Ni izivanang na ko daperagh."

³² Itiopian gumazim Godin Akinafarimin itir akar kabar gari,

"A mati sipsipin min me a misoghasava, a inigha ghu.

Sipsipin nguziba, me dar ariziba aghorasava amima da pura nimira iti.

Kamaghira gumazir kam, me a misoghasava amima, a pura nimira ikia bizitam migeir puvati.

Ezi me bar a dikabiragha, egha deraghavira an kotiam gamizir puvati.

Kamaghin amizima, a boriba puvati, ezi tina an gun me geghanam?

Me an ikirimirim a givazima, ezima a ua nguazimin itir puvati."

³⁴ Egha Itiopian gumazim Filipin azara, "Ni na mikemegh, ga uaning, Godin akam inigha izir gumazim, a tinan gun migei? A uabi migei, o igharazitav migei?"

³⁵ Ezi Filip dikavigha Godin Akinafarimin aven akar

kamra an mingarimin migia ghua, egha Iesusin akar aghuimin gun a migei.

³⁶ Ezi me tuavimin ghuava, dipar mam bato. Egha Itiopian gumazim kamaghin migei, "Ni gan, dipam kara. Ki datirighira ruasa, bizir tizitam ua nan suigham?" ³⁸ Egha Itiopian gumazim karisin suizir gumazim migeima, a karis gamizima a tu. Ezima Filip ko Itiopian gumazim dipamin aven iraghughzi, Filip a rue. ³⁹ Ezi me dipamin ikegha azenan izezima, Ekiamin Duam zuamira Filip inigha ghu. Ezi Itiopian gumazim ua Filip bagha garava avenge, egha tuavimin ghuava bar akonge. ⁴⁰ Ezima Filip gari, a Azotuzin nguibamin oto. Egha a ghuava, nguibaba bar dar akar aghuim akura ghua Sesarian oto.

Sol uan navim gira

(Aposel 22:4-16 ko 26:9-18)

9 Egha dughiar kam Sol Iesusin suren gumazibagh asighasighiva, egh me misoghtima me arighirasa, migirigiar gavgavim gamuavira iti. Kamaghin amizi, an ofa gamir gumazibar dapanir ekiam bagha ghua kamaghin azai, "Ni Damaskusin itir God ko migeir dipenibar garir gumazir dapaniba bagh akinafariba osir suam, 'Sol, gumazitam o amizitam, Iesusin Tuavimigin mangiti, an an apigh, an suiraghiva mangiva kalabusin gumazimin min a ikirarighiva, Jerusalem in mangam.'" ³ Ezi a Damaskusin nguibamin boroghin izima overiamin angazangarir gavgavim a gisira. ⁴ Ezi a irigha nguazim girigha egha orazi, tiarir mam kamaghin a migei, "Sol, Sol, ni tizim bagha na gasighasisi?"

⁵ Ezi Sol azara, "Ekiam, ni tina?"

Ezi a kamaghin a migei, "Ki Iesus, ni na gasighasisi. ⁶ Egh ni dikavigh, nguibamin mangi. Egh migirigiar ni manmaghin damuamim, gumazir mam tighar ni mikimam."

⁷ Ezi gumazir Sol koma zuiba, me pura gumazimin migirigiar kinim baregha egha gumazitam in garir puvati. Kamaghin amizi me migirigiaba puvatigha pura iti. ⁸ Ezi Sol ua dikavigha, egha uan damazimning kuigha, egha a bizitam in garir puvati. Ezi a koma aruir gumaziba an agharimningin suiragha a inigha me Damaskusin zui. ⁹ A Damaskusin itima an damatuzimning dughiar pumuning ko mizezimin ikuvighavira itima, a daghetam ko dipatam amezir puvati.

¹⁰ Dughiar kam Damaskusin aven Iesusin suren gumazir mam iti, an ziam Ananias. Ezi Ekiam irebamin min bizimin garimin aven an dei, egha ghaze, "Ananias!"

Ezi an a ikara, "Ekiam, ki kati."

¹¹ Ezi Ekiam a migia ghaze, "Gumazir mam, an ziam Sol, a Tarsusin gumazim. A na ko migia iti. Kamaghin amizi, ni dikavigh, tuavir kam mangi, an ziam Voroghira Zui. Ni Judasin dipenimin mangi Sol bagh

azaragh. ¹² Sol irebamin min bizimin garima, gumazimin ziam Ananias, a iza agharim a gisin atigha an damazimning gamizima, aning ua deraghasa."

¹³ Ezi Ananias a ikara, "Ekiam, ki orazima, gumazir aviriba gumazir kam in gun migei, me ghaze, a nin gumazir Jerusalem in aven itiba paza me gami. ¹⁴ Ezi ofa gamir gumazibar dapaniba akar gavgavim an amamangatizi a ize. Egh tina nin ziam in ni ko migeiba, a men suighiva kalabus darigham."

¹⁵ Ezima Ekiam kamaghin Ananias migei, "Ni mangi! Gumazir kam, mar ki inabazir ingangarir gumazim. A nan ziam ater Kantrin Igharazibar Gumaziba ko men atriviba koma Israel in gumaziba bagh mangam.

¹⁶ Eghti a mizaziba ko osimtizir nan ziam in iniamiba, ki da an akagham."

¹⁷ Ezi Ananias dipenimin ghua an aven ghu. Egha uan dafarimning Sol gisin atigha, egha ghaze, "Nan aveghbuam, Sol, ni kagh izima Ekiam Iesus tuavimin ni bato. Ni ua ganti, God in Duam ni gizivaghasa, kamaghin amizi a na amadazi ki ize." ¹⁸ Ezi bar zuamirama, osirir naziam in min garir bizim Sol in damazimning in ikegha kuiaghiri. Ezi a datirighin ua gari. Ezi a dikavizima me Iesusin ziam in a rue. ¹⁹ Ezi a dagher maba amegha gin ua uan gavgavim ini. Egha Sol Iesusin suren gumaziba ko mong dughiar mabar Damaskusin ike.

Sol akar aghuim Damaskusin anekuri

²⁰ Egha Sol Iesusin suren gumaziba ko Damaskusin ikia maghira God ko migeir dipenibar akam kura ghaze, Iesus a God in Otarim. ²¹ Ezi Sol in migirigiam baraghizi darasi, me digavir kuram gamighava azai, "Kar ti gumazir kamnaghra, a Jerusalem in ikia Iesusin ziar kam in deir gumazamiziba, men suigha me gasighasisi? Egh a ti me inigh mangi kalabusin gumazibar min me ikirarigh ofa gamir gumazibar dapanibar dafarim darighasa, egha a kagh ize?" ²² Ezi Sol in akar a kuri kabanangin gavgavim bar ghuanabozi a migirigiam bar deravirama anebighizi, Judan gumazir Damaskusin itiba fo, Iesus a Gumazir God Uam E Iniasa Misevezim, Kraiss.

Judaba Sol in apanimin itima an arav ghu

²³ Ezi dughiar aviriba ghuezima, ezi Judaba Sol misueghti an aremeghasa tuaviba buri. ²⁴ Egha me a misoghasava amua arueba ko dimagariba zurazurara a bagha nguibar ekiam in tiar akabar gari, ezi Sol men nighnizir kurar kam gifo. ²⁵ Ezi an gin aruir gumaziba, me dimagarimin a mikemezi an akirar ekiam gaperazima, me dagiar divazir torir mam in anetaghizima a ghuaghira nguibar ekiam in divazimin azenan iri.

Sol Jerusalem in iti

²⁶ Ezi Sol Jerusalem in izegha, egha Iesusin suren gumaziba uaghan men aven angasa ami. Ezi me nighnizir gavgavim kamaghin an itir puvati, a Iesusin suren gumazim, egha me bar an atiatingi. ²⁷ Ezi Barnabas a

† (8:37) Fofozir gumazir maba kamaghin nighnisi, akar otevir igharazir mam uaghan kagh iti. Filip kamaghin migei, "Ni guizbangira uan navimin aven nighnizir gavgavim ikiti, ki ni ruam." Ezi Itiopian gumazim kamaghin migei, "Ki nighnizir gavgavim Kraiss Iesusin iti, a God in Otarim."

inigha an gun aposelbav kimasas zui. Egha a me migei, Sol tuavimin ghua Ekiamin gani. Ezi Ekiam a mikeme, egha Damaskusin tavin atiatingizir puvatigha, Iesusin ziamin akam akuri. ²⁸ Ezi Sol Jerusalem deravira me koma aruava me ko ikia, egha atiatir puvatigha Iesusin ziamin akam kura ghuavira iti. ²⁹ Egha a Judan Grighin akam migeir gumaziba ko me uariv gia uari adosi, ezi me a misueghti an aremeghasava ami. ³⁰ Ezi Kraisin adarasi kamaghin oregha fogha, egha a inigha Sesian nguibamin ghuaghira, egha a isa Tarsusin nguibamin anemada. †

³¹ Ezi Judian Distrigh ko Galilin Distrigh ko Samarian Distrighin aven itir Kraisin adarasi, dughiar kam in navir amirizimin ikia deravira itima, Godin Duam gavgavim me ganidi. Ezi Kraisin adarazir dibobonim ghuvanadi. Gumazamiziba Godin atiatia an apengan iti.

Pita Ainius gamizima a ua dera

³² Ezi Pita nguibaba bar dagh aruigha, egha Lidan nguibamin itir Godin gumazamizibar ganasa zui. ³³ Egha nguibar kam in gumazir mam bato, an ziam Ainius. An soroghafariba amirazima, ezi a 8 plan azenibar misiamra iti. ³⁴ Ezi Pita kamaghin a migei, "Ainius, Krai Iesus ni gamizi, ni dera. Ni dikavigh uan akuriam apirigh." Ezi Ainius zuamira dikafi. ³⁵ Ezi Lidan nguibam ko Saronin danganir voroghira irighav itimin itir gumazamiziba, me an ganigha uan navibagh iragha Iesus bagha ize.

Pita Tabita gamizima a ua dikafi

³⁶ Ezi Jopan nguibamin suren amizir mam iti, an ziam Tabita, Grighin akamin an ziam Dorkas, a zurama arazir aghuibagh amuava gumazir onganaraziba akurvasi. ³⁷ Ezi dughiar mam in arimariam a inizima an areme. Ezi me an kuam ruegha a isava ghuriar pin itimin aneti. ³⁸ Jopan nguibam Lidan nguibam boroghira iti, kamaghin suren gumaziba kamaghin orazima, Pita Lidan itima, ezi me gumazir pumuning a mikimasa aning amadazima aning zui. Ezi aning ghua a migia ghaze, "E uari, ni zuamira datirighira ga ko izi!"

³⁹ Ezi Pita aning ko ghuava otogha egha maghira ghuriar pin itimin ghuavanabo. Ezi amizir odiarir pura itiba an miriamin tuivighav ikiava, aziava egha uan korotiaba ko korotiar azenan azuir Dorkas me ko angamra ikia me bagha ingariziba an akakasi.

⁴⁰ Ezi Pita gumazamiziba bar me amangizi me azenan ghue. Ezi a uan tevimning apirigha God ko migei. Egha a raghrighava amizir aremezim garava ghaze, "Tabita, ni dikavigh." Ezi a uan damazimning kuigha egha Pitan apigha, egha dikavigha apera. ⁴¹ Ezi Pita an akuragha a fezi a dikavigha tu. Ezi a nighnizir gavgavim God baghavira itir gumazamizir odiaribar digha men akazi me gari, an angamra iti. ⁴² Ezi Jopan itir gumazamiziba bizir kam in eghaghanim baregha men aviriba nighnizir gavgavim Ekiamin iti. ⁴³ Ezi Pita

† (9:30) Ezi gin Barnabas Sol inigh Antioghin mangasa, egha ghua Tarsusin nguibamin a buri. Ni Aposel 11:25in gan.

dughiar mabar Jopan itir gumazir asizir inibar bizibar ingarir mam, an ziam Saimon, a ko ike.

Ensel Kornilius bagha izeghava akam a ganidi

10 Gumazir mam Sesian nguibamin iti, an ziam Kornilius. A Rom in midorozir gumazir 100 plan garir gumazim. A uaghan men mav, me Italin Kantrin Midorozir Gumaziba. ² Kornilius a God ifongezir arazibagh amir gumazim, a uan adarazi ko me Godin apengan iti. Egha a uaghan Judan gumazamizir onganarazibar akurvagha, egha zurara God ko migei.

³ Dughiar mam in 3 kloghin guaratizimin Kornilius bar deravira garima Godin ensel irebamin min bizimin aven iza kamaghin a migei, "Kornilius!"

⁴ Ezima Kornilius atiatia dikraviram an gara, kamaghin an azara, "Ekiam, bizir itizim?"

Ezima ensel an azangsizim ikara, "God nin migirigha baragha, ingangarir ni gumazamizir onganarazibagh amir biziba, an a dagh ifuegha egha dagh nighnisi. ⁵ Egh ni datirighin gumazitaba Jopan me amadaghtima, me mangi gumazir kam an ziam Saimon, me uaghan Pita a garisi, a batogh a inigh izi. ⁶ A Saimon ko iti, asizir inibar bizibar ingarir gumazim. An dipenim ongarir miriamin iti."

⁷ Egha enselin Kornilius mikemezim anetegha ghuzima, a uan ingangarir gumazimning koma midorozir gumazir bar God gifongezim uaghan a ko itimin diazima me a bagha izi. ⁸ Ezima a bizir otivizir kaba, dar gun bar me mikemegha, me amadazima me Jopan ghue.

Pita irebamin min bizimin gari

⁹ Ezi amimizaraghan aruer arizimin Kornilius amadazir gumaziba ghuava Jopan nguibar ekiamin boroghin otivima, dughiar kamra Pita dipenimin avughsir danganimin ikia God ko migei. ¹⁰ Egha Pita mitiriam an azima, a daghetam ramasa, ezi me daghebagh amuavira itima, a irebamin min bizir mam in gari.

¹¹ Egha a pin garima overiam kuiaghrizima, bizir mam inir avizir dafamin min gari. Bizir kam, me an ruaghat-evir 4 plan suirazima, a nguazimin izaghiri. ¹² Egha an aven, asiziba bar—asizir soroghafariba ikia aruiba, ko nguazim davaragha aruir asiziba, ko pin itir kuaraziba iti. ¹³ Ezi tiarir mam kamaghin a migei, "Pita, ni dikavigh, dav suegh dar ami."

¹⁴ Ezi Pita kamaghin a ikara "Ekiam bar puvatigham! Ki fomiram Godin damazimin bizir mizirizitam amezir puvati."

¹⁵ Ezi tiarim uam a migei, "Bizir God amizir zueziba, ni uam mizirizibar dar ponan marki."

¹⁶ Ezi bizir kamnagh dughiar pumuning ko mizezimin Pita bato. Ezima inir avizir ekiam kam zuamira uamategha overiamin ghuavanabo.

¹⁷ Pita irebamin min ganizir bizir kam in mingarim ginighnighavira itima, Kornilius amadazir gumaziba otifi. Egha me Saimonin dipenim bagha azangsisi, an dipenim managh iti. Egha me datirighin izava an tiar

akamîn otifi. ¹⁸ Egha me diava azangsisi, "Saimon, an ziar mam Pita, a kagh iti o puvati?"

¹⁹ Pita irebamîn min ganizir bizim ginighnighavira itima, Godin Duam a migei, "Saimon, gumazir pumuning ko mikezim ni buria gharui. ²⁰ Ki me amadazima me ni bagha izi. Kamaghin, ni me ko mangisi nighnizir aviribar amuan marki. Ni dikavigh vanginan magiri."

²¹ Ezi Pita vanginan iraghugha me migei, "Kar kirara, ia na buri. Ia tizim bagha izi?"

²² Ezi gumaziba an akam ikara, "Kornilius 100 plan midorozir gumazibar garir gumazim ni bagha e amadazima e ize. A Godin damazimin deragha an apengan itir gumazim. Judan gumamaziziba bar a gifongegha an ziam fe. Ezima Godin enselin mam a migia ghaze, ni Pita bagh akam amadaghti a nin dipenimin izegh migirigiatabar amuti ni da baragh."

²³ Egha Pita me migeima, me dipenimin aven ghu. Me akuigha amimizaraghan nighnizir gavgavim Iesusin itir gumazir maba sara, Jopan ikeghava uaghan me ko Sisarian zui.

Pita Korniliusin dipenimin ghu

²⁴ Me akuigha ua dikavigha ghua, me Sesarian oto. Ezi Kornilius me mizua iti. A uan rooroaba ko uan adarasi diagha, me akuvagha me ko iti. ²⁵ Pita dipenimin aven zuima, Kornilius a batoghava, an guamin uan tevir akurimning pirighav aperaghav an ziam fe. ²⁶ Ezi Pita an suiraghav a fe, egha ghaze, "Ni dikavigh tugh. Ki pura gumazir kinim."

²⁷ Pita a migiavira dipenimin aven ghua garima, gumamazizir aviriba uari akuvaghav iti. ²⁸ Ezima a me migei, "Ia bar fo, e Judaba en arazim. E Kantrin Igharazibar Gumazibar boroghira mangan kogh me ko ikian kogham. Ezi God kamaghin na migia ghaze, ki gumazitam Godin damazimin mizirizim a darighan kogham. ²⁹ Ezi ia na bagha akam amadazima ki aghuazir puvatigha, egha kagh ize. Egha ki ian azangsisi, ia tizim bagha na bagha akam amada?"

³⁰ Ezi Kornilius an akam ikara, "Dughiar pumuning ko pumuning givazima, ki 3 kloghin guaratizimin uan dipenimin aven ikia God ko migei. Ezi gumazir mam korotiar ghurghurim arugha bemira nan guamin mitighav iti. ³¹ Egha ghaze, 'Kornilius, God nin migirigiam baraki, egha arazir ni gumamazizir onganarazibagh amir biziba, an adagh nighnisi. ³² Eghti Saimon, an ziar mam Pita, a bagh gumazitam amadaghtima, a Jopan mangiva a inigh izi. A Saimon asizir inibar bizibar ingarir gumazimin dipenimin akuima, anan gara iti. Dipenir kam ongarir miriamin iti.' ³³ Kamaghin amizima ki ni bagha zuamiram akam amada. Ezi ni deragha izi. Egha e datirighin bar iza Godin damazimin iti. God ni mikemezir akaba, ni dav kimtima e bar da baragham."

Pita Korniliusin dipenimin Godin akam kuri

³⁴ Ezi Pita Korniliusin dipenimin aven itir darasiv gei, "Bar guizbangira, ki datirighin fos. God gumazir vabara ifuegha merara garir puvati, a bar gumazibagh ifonge. ³⁵ Nguibaba bar dar itir gumamazizir an apengan ikia, arazir aghuibagh amiba, a me gifonge. ³⁶ Kar God Israelin gumamaziziba bagha amadazir akam. A kamaghin migei, Kraiss Iesus a bar moghira en Ekiam. Egha an e gamima, e God ko navir amirizimin iti. ³⁷ Ia uari fo, bizir manaba kantri Israelin nguibaba bar da batifi. Bizir kaba Distrigh Galilin dikafi. Da, Jon gumaziba ruasa akam kuragha aruigha givazima, da gin otifi. ³⁸ Ia fo, God Nasaretin gumazim Iesus, uan Duam ko gavgavim a ganingi. Egha God a ko itima, kamaghin amizi a nguibabagh arua gumamazizibar akurvasi. Egha Satanin apengan itir gumamazizibagh ami me ua dera.

³⁹ "E uari uan damazibar an garima, an en nguibar Judan aven itiba ko Jerusalem in nguibamin bizir aviribagh ami. Ezi me a misuegha ter ighuvimin anegurazima an areme. ⁴⁰ Ezi dughiar pumuning ko mikezim givazima God a gamima a ua dikafi. Ezi God a isava gumamazizibar aka. ⁴¹ Egha a bar Judaba bar me bativizir pu. Puvati. An e gumazir God miseveziba, erara an gari. An aremegha ua dikavizir dughiamin gin, an e ko ikiava dagheba ko dipaba ame. ⁴² Iesus an akam gun gumamazizibav kimasava e mikeme. A ghaze, e kamaghin me mikim suam, God gumazir kam, Iesus anemisevezima, anarira en kotiaba baragham, ovia ghueziba ko angamra itiba sara. ⁴³ Godin akam inigha izir gumaziba bar, me Iesusin guizin akar kam kuni. Egha ghaze, gumazitam nighnizir gavgavim Iesusin ziamin ikiti, God Iesusin ziamin tuavimin an arazir kuraba gin amadagham."

Kantrin Igharazibar Gumaziba Godin Duam isi

⁴⁴ Pita akam kuravira itima, gumamaziziba a baragha itima, Godin Duam bar me gisin izaghiri. ⁴⁵ Judan gumazir nighnizir gavgavim itiba, Pita ko ize. Egha me orazima me nguibar igharazibar akabar Godin ziam fe. Kamaghin me digavir kuram gamigha kamaghin migia ghaze, "Munagh gan! God uan Duam bizir aghuarimin min Kantrin Igharazibar Gumaziba uaghan me ganingi."

⁴⁷ Ezi Pita kamaghin migia ghaze, "Gumamazizir kaba, me en min Godin Duam inis. Ezi tina, e dipamin me ruam en anegorosi?" ⁴⁸ Ezima Pita kamaghin gumazir kabav gei, "Ia Kraiss Iesusin ziamin me ruam." Ezi me ruegha givagha, egha uari ko dughiar tabar ikiasava Pita migei.

Pita Jerusalem in ghugha egha bizir otivizibar gun migei

11 Ezi aposelba ko Judian nguibabar aven itir darasi, me kamaghin oraki, Kantrin Igharazibar Gumaziba uaghan Godin akam ini. ² Ezi kamaghin Pita

† (10:30) Gumazir kam, a Godin enselin mam.

uamategha Jerusalemin ghuavanabo. Ezi gumazir uan mikarzir mogomebar iniba aghoregha nighnzir gavvim Iesusin itiba, me Pitan atara egha ghaze, "Ni ghua uan mikarzir mogomebar iniba aghorezir puvatizibar gumazibar dipenibar ghua egha me koma api."

⁴ Ezi Pita maghira bizir a batoziba bar deravira dar gun me migei, ⁵ "Ki Jopan nguibar ekiamin ikia God ko migei. Egha irebamin min bizimin garima, bizim mati inir avizir dafam, me an ruaghatevir 4 plan suirazima, an overiam ategha izaghira ki iti naghin asara. ⁶ Ezi ki an aven garima, asizir soroghafariba ikia nguazimin itiba, ko asizir atiar maba, ko nguazimin davaragha aruir asiziba, ko pin itir kuaraziba iti. ⁷ Ezi ki orazi, tiarir mam na migei, 'Pita, dikavigh, asizitam misuegh anemi.'

⁸ "Ezi ki a ikara, 'Ekiam! Bar puvatigham! Nan akam Godin damazimin bizir mizirizir katam bar anemezir puвати.'

⁹ "Ezi tiarim ua Godin Nguibamin migei, 'Bizir God amizir tueziba, ni uam mizirizibar dar ponan marki.'

¹⁰ Ezi dughiar pumuning ko mizezimin bizir kam amigha eghava ua ekuighava overiamin ghuavanabo.

¹¹ "Ezi dughiar kamra gumazir pumuning ko mizezim, me na bagha Sisarian nguibamin me amadazima me iza dipenir ki itimin oto. ¹² Ezi Godin Duam na migia ghaze, ni me ko mangisiva nighnzir aviribar amuan marki. Ezi 6 plan aveghbuaba uaghan na ko zui. Egha e gumazir na bagha akam amadazimin dipenimin aven ghue. ¹³ Ezi an e migia ghaze, enselin mam an dipenimin aven a batogha egha ghaze, ni gumazitaba amangighti, me Jopan nguibamin mangi, Saimon, an ziar mam Pita, a batogh. ¹⁴ Eghti a Godin akam inigh izi, ni mikimti, eghti tuavir kamin ni ko nin dipenimin itir gumazamiziba bar, Ekiam uaghan ua me iniam.

¹⁵ "Ezi ki maghira migeima Godin Duam me gisin izaghiri, mati bar faraghavira an e gisin izaghirizi moghin.

¹⁶ Ezi ki Ekiam mikemezir migirigiam giniri, 'Jon dipamin ia rue, eghti ki Godin Duamin ia ruam.' ¹⁷ E fo, e faragha nighnzir gavvim Ekiam Krai Iesusin itima, Godra uan Duam bizir aghuimin min e ganingi. Egha kamaghira datirighin God Kantrin Igharazibar Gumaziba uaghan uan Duam, bizir aghuimin min me ganingi. Kamaghin amizima ki tina, ki God me ko ingaramin ingangarimin anogoregham?"

¹⁸ Ezi nighnzir gavvim Iesusin itir gumaziba kamaghin oregha, egha uam ataramin nighnziba puvatigha Ekiamin ziam fa, ghaze, "A dera, God uaghan Kantrin Igharazibar Gumaziba amamangatightima me uaghan navibagh iragh egh ikirimirir zurara itim ini-am."

Antioghin itir gumazamiziba nighnzir gavvim Iesusin iti.

¹⁹ Me Stivenin misoghezi an aremezir dughiamin, me arazir kuram uaghan nighnzir gavvim Iesusin itir igharazibagh amizi, me tintinibar arava, egha saghon Fonisian Distrih ko Saiprusin arighatizim koma An-

tioghin nguibar ekiamin ghua Godin akam Judan gumazibara me migei. ²⁰ Ezi men marazi uaghan Saiprusin arighatizim ko Sairinin nguibar ekiamin ikegha ize, egha Antioghin ghuegha Ekiam Iesusin akar aghuimin gun Grighin gumazibav gei. ²¹ Ezi Ekiamin gavvim me ko iti. Ezi gumazamizir bar avirim nighnzir gavvim Ekiamin ikia egha uan navibagh iragha Ekiam bagha ize.

²² Ezi Jerusalemin itir Kraisin adarasi bizir kamin eghaghanim baregha, egha me Barnabas amadazima an Antioghin ghu. ²³ Ezi an otogha gari, God men apangkuvigha, men akurvagha arazir aghuibar me gamizi Barnabas bar akonge. Egha me uan navir averiabar aven guizbangira Ekiam ko ikiamin migirigiar bar me migei. ²⁴ A bar gumazir aghuim, Godin Duam a gizivazi Godin nighnzir gavvim an iti. Ezi gumazamizir bar avirim Ekiam bagha ize.

²⁵ Ezi Barnabas Sol buriasa Tarsusin zui. Egha an apigha, a inigha Antioghin ize. Egha azenir vamira Barnabas ko Sol uaning inigha Kraisin adarasi koma uari akufa. Egha gumazamizir bar aviriba men sure gami. Ezi Antiokra suren gumaziba faragha ziar kam, Kraisin gin zuir darazi, me a ini.

²⁷ Ezi dughiar kamnang, Godin akam inigha izir gumazir maba Jerusalemin ikegha Antioghin izaghiri. ²⁸ Ezi men mav, an ziam Agabus, a dikavigha tugha egha Godin Duamin gavvimin ghaze, Romin nguaziba bar dagheba otevegham. (Sisar Klodius, atrivimin itir dughiamin bizir kam oto.) ²⁹ Ezi suren gumaziba akam misuegha egha me vaghvagh uan dabirabimin min dagiaba aningiva, Judian itir darazir akurvaghisi a da amangasa. ³⁰ Egha kar me kamaghin ami, me uan dagiaba isava, Barnabas koma Sol ganingizi, aning ghua men gumazir aruabagh aningi.

Herot Jems misoghezima an areme, egha Pita kalabus gati

12 Dughiar kamin Atrivim Herot Kraisin adarazir marazir suigha me gasighasighasa. ¹² Egha a migeima, me Jonin aveghbuam Jems midorozir sabamin a misoghezima, an areme. ³ Ezi Herot garima, an amizir arazir kam, Judaba a gifonge, kamaghin amizima, a uaghan Pita isa kalabus gati. Herot Yis puvatizir Bretin Isamin Dughiamin bizir kam gami. ⁴ A Pitan suiraghava a isa kalabus gati. Egha a isa midorozir gumazir 4 plan okuruabar agharim gati. Ezi me dughiba isa vaghvagh an gari. Egha 4 plan okuruar kabanang, me dar vaghvagh 4 plan gumaziba inizima me an gari. Herot, God Israelbagh Itazir Dughiamin Isar Ekiar kam givaghtima, a Pita isi gumazamizir aviribar damazimin a kot darighasa. ⁵ Ezi Pita kalabusin dipenimin aven itima Kraisin adarasi uan navir averiabar a bagha puvara God ko migiavira iti.

† (12:1) Atrivir kam Herot, a Maria Iesus batezir dughiamin itir Atrivir kam Herotin ovavir borim. Egha a Atrivim Agripan afeziam.

Ensel kalabuziar dipenimin Pita inigha azenim gati

⁶ Egha Herot Pita inigh kot bagh mangasa dughiar mam diboro. Ezi dimagarir kamın, aminim tighar tiam, me senin pumuningin a ikezima a midorozir gumazir pumuningin tongin akui. Ezi midorozir gumazir igharazir maba kalabuziar dipenimin a bagha gara tiar akamin iti. ⁷ Ezi zuamira Ekiamin ensel otozima, an angazangarim kalabuziar dipenimin aven sira. Egha ensel Pitan ivim a misuegha a gaghura kamaghin migei, "Ni zuamira dikafigh!" Ezima senin an agharimning gikezimning firiaghriha nguazim giri.

⁸ Ezi ensel a migei, "Korotiam arughiva, egh dagarir asuabar aghuigh." Ezi Pita kamaghin amigha givazi ensel a migei, "Ni uan korotiar ruarim arugh nan gin izi."

⁹ Ezi Pita kalabuziar dipenim ategha, enselin gin azenan ghu. Egha a bizir kabagh fozir puvatizima, ensel dagh amima, da guizbangiram otifi. Pitan nighnizim ghaze, a irebamin min bizimin gari. ¹⁰ Aning ghua-va, kalabusin dipenimin garir gumazir pumuning gitagha, ghua kalabusin zuir ainin tiar akar nguibar ekiamin zuimin oto. Aning an otozi, tiam uabi kuiagrizima, aning azenan ghua tuavir mamın zui. Aning mong saghon ghua-va, ensel zuamirama Pita ategha ghu.

¹¹ Ezi Pitan nighnizim ua izima, a kamaghin migei, "Ki datirighin guizbangira fo, Ekiam uan ensel amadazima a ize. Egha a Herotin agharim da nan akura, egha Judaba na damuasa nighnizir bizir kuraba sara nan akura."

¹² Ezi Pita bizir kabagh foghava, Jonin amebam Marian dipenimin ghu. Jonin ziar mam Mak. Ezi gumazamizir avirim uari akuvagha dipenir kamın ikiava God ko migei. ¹³ Ezi Pita azenan ikiava divazimin tiar akar azenan itim gafughafuzima, ingangarir amizimin ziam Roda, a bagha tiam kuasa izi. ¹⁴ Egha a Pitan tiarim baregha, bar akuegha, tiam kuizir puvatigha uamategha ivegha aven ghugha, kamaghin gumazamizibav gja ghaze, "Pita muna iza tiar akamin iti!"

¹⁵ Ezi me kamaghin a migei, "Ni onanis ti." Ezi a bar gavgavigha kamaghin migei, "Puvati. Guizbangira a iti." Ezi me a migia ghaze, "Ni ti an enselin gani." †

¹⁶ Ezi Pita tiam gafughafuzima, me izava tiam kuigha an apigha, digavir kuram gami. ¹⁷ Ezi Pita uan dafarimin me aminivazima, me aghumra iti. Ezi an Ekiam kalabuziar dipenimin aven a inigha azenan anetizir arazibagh eghari. Egha a kamaghin migei, "Ia bizir kabar gun Jems koma aveghbuaba sara mikemegh." Egha Pita me ategha danganir igharazimin ghu. ††

¹⁸ Egha aminim tirazima, midorozir gumaziba Pita bagh garava avenge. Egha bar digavir kuram gamigha uarira uarir azangsigha ghaze, "Pita managh ghu?"

¹⁹ Ezi Pita itir puvatizima, Herot a gumazibav kemezi-

† (12:15) Dughiar kam Judan aviriba kamaghin nighnizir gavgavim iti, enselin maba gumazibar ganamin ingangariba iti. Egha me ghaze, Pitan ensel markiama. †† (12:17) Jemsin kam a Iesusin dozim. Ni Galesian 1:19in gan. Jems Jerusalemın siosin itir gumazir dapanimin oto

ma me Pita buriasa ghue. Egha me tong bar an apizir puvati. Kamaghin amizima an midorozir gumazir Pitan ganiziba, Herot me isa kot gatigha egha ghaze, me aremegham. Egha Herot gin Judian danganim ategha, Sesarian nguibar ekiamin ikiasa uaghiri.

Herotin ovevem

²⁰ Egha Herot adarim Tair koma Saidonian gumazamizibar iti. Me Herot garir nguibar ekiamin uan dagheba isi, kamaghin amizi, me datirighin uari akuvaghav izav an ganasas. Me faraghav Blastus ko uari mikemezi a me ko navir amirizim inis. Blastus, an Atrivim Herot akuir danganimın garir gumazim. Ezima, me gin Herot men apangkuvigh adarir kam a givaghassa, me Herotin ganasas zui

²¹ Herot dughiar atizimin uan atrivir korotiaba arughava, egha uan atrivimin dabirabim gaperaghava, gumazamizibav gei. ²² Ezi me pamtem diava ghaze, "Kar gumazitam migeir puvati. Kar godin mam migei."

²³ Herot Godin ziam fer puvati, kamaghin amizima Ekiamin ensel zuamira a misoghezima a iri. Ezima muriamin itir apiziba angamra anepa zuima, an areme.

²⁴ Ezima Godin akam nguibaba bar dar ghua bar ekevegha ghua-va iti.

²⁵ Ezi Barnabas koma Sol aning uan ingangarim Jerusalemın anegivagha, uamategha Antioghın ghu. Jon, an ziar mam Mak, aning a inighava a sara ghu.

Pol kantrin aviribar ghua-va Iesusin akar aghuim akuri

(Sapta 13:1-21:14)

God Barnabas ko Sol kantrin igharazibar akar aghuim akunasa aning amisefe

13 Antioghın itir Kraisin adarasi, men marazi iti, Godin akam inigha izir gumaziba ko tisaba. Men ziaba Barnabas, ko Simeon (an ziar mam Niger,) Sairinin Lusius, koma Manain (a Atrivim Herotin roroam, a Herot koma aghungi) ko Sol. † Ezima dughiar mamın Kraisin adarasi, me Godin apengan ikiava uari isava God ganighava, egha God ko mikimasa dagheba ta. Ezi Godin Duam kamaghin me migei, "Ki Barnabas ko Sol uan ingangarim bagha aningın dia. Ia ingangarir kam bagh aning amiseveghtima, aning nan ingangarim bagh mangi." †³ Kamaghin me God ko mikimasa-va dagheba tagha, God ko migei. Egha uan aghariba isava Barnabas ko Sol gisin atighava, aning amadazima aning zui.

‡ (13:1) Ziar kam Niger, an mingarim kamaghin ghu, "pizim." Gumazir maba ghaze, Simeon Niger, a Afrikan gumazim.

Barnabas ko Sol Saiprusin arighatizimin akar aghuim akuri

⁴ Ezima Godin Duam Barnabas ko Sol amadazima, aning Selusian nguibar ekiamin ghugha, ua kurim inigha Saiprusin arighatizimin ghu. ⁵ Egha me Salamisin otivigha Godin akam Judabar God ko migeir dipenibar akam akuri. Jon Mak aning ko ghua egha aning in akura.

⁶ Egha me Saiprusin nguibar arighatizim a garua ghuava Pafosin nguibar ekiamin oto. Egha me Judan kukunir gumazir mam bato. A Godin akam inigha izir ifavarir gumazim, an ziam Bar-Iesus. ⁷ A Sergius Paulus, gavmanin dapanim a ko iti. Sergius Paulus, a gumazir nighnizim koma fofozir aghuiba iti. Ezi a Godin akam baraghasava, kamaghin a Pol koma Barnabasin diazima aning ize. ⁸ Me kukunir gumazir kam Grighin akamin ziar kam Elimas me a gati, an mingarim kukunir gumazim. Egha Elimas, a gavmanin gumazim Sergius Paulus, a Iesus nighnizir gavgavim an ikian an aghua. Kamaghin, a Barnabas ko Solin ingangarim paziva a damuasa. ⁹ Ezima Sol, an ziar mam Pol, Godin Duam a gizivazima, ezi a dikiravira Elimasin garava kamaghin migei, ¹⁰ "Ni Satanin borim. Egha ni arazir aghuaribar apanimin iti. Egha ifavarir araziba ko arazir kuraba bar ni gizifa. Egha ni tizim baghavira Ekiamin arazir aghuibagh asighasisi? Ni ti arazir kuraba ataghraghan aghua? ¹¹ Datirighin Ekiam nin apanim damuva uan gavgavim nin damazimning okavigham. Eghtima, ni aruer angazangarimin ganan kogh dughiatabar ikegham."

Ezima zuamira ghuariam an damazimning korozima aminim an piri. Egha a tavin agharimin suiraghasa pura ruiava asaghinifi. ¹² Egha gavmanin gumazir dapanim Ekiamin akam bareghava digavir kuram gami. A bizir otivizir kabar ganighava egha kamaghin nighnizir gavgavim Ekiamin iti.

Barnabas ko Pol Antioghin aven Iesusin akam akuri

¹³ Ezi Pol, a ko aruir gumaziba sara, me kurim Pafosin me inigha ghua Pergan nguibamin otifi. A Pamfilian Provinsin aven iti. Ezi Jon Mak kagh me ategha uamategha Jerusalem ghu. ¹⁴ Ezi me Pergan nguibamin dikavigha ghua Antioghin nguibamin otifi, a Pisidian Distrighin aven iti. Egha, Judaba avughsa Godin ziam fer dughiamin, me God ko migeir dipenimin aven ghueghava apiaghav iti. ¹⁵ Ezi God ko migeir dipenimin garir gumazir dapanir ekiaba, me Moses Osirizir Araziba ko Godin akam inigha izir gumazibar akaba dar bora me migei. Me dar ponegha givaghava, me Pol ko Barnabasin akam migia ghaze, "Aveghbuaba, ia akurvazir migirigiatam gumazir kabav mikimsiva, ia me mikim."

† (13:9) Ziar kam Sol, a Hibrun akamin otivir ziar mam. Ezi ziar kam Pol, a Grighin akam otivir ziam. Gumazir maba ghaze, Sol Grighin akamin migeir darasi tongin ingara, egha kamaghin dughiar kam in a ziar kam Pol uabi garisi. †† (13:14) A Sabatin dughiam

¹⁶ Ezi Pol dikavighava, uan dafarimin me aminiva, kamaghin migia ghaze, "Ia Israelin gumaziba ko Kantrin Igharazibar Gumaziba, Godin apengan ikiava uari isava God ganidi, ia na baragh! ¹⁷ Dughiar kam in me Israelin ikiava, Israelbar God en ovaviba amiseveghava, gumazibagh amim me bar aviraseme. Eghava a uan gavgavim in Isipin me inighava azenim gati. Fomira Israelin gumazamizibar God en ovaviba amisevezima, kamaghin me an gumazamizibara. Egha gin me uan nguibam ategha ghua Isipin kantrin ghue. Egha dughiar kam in God me gamima men dibobonim bar pin ghua, me bar aviraseme. Ezima gin God uan gavgavim in Isipin me inighava azenim gati. ¹⁸ Egha a 40 pla azenimin gumaziba puvatizir danganim me ko ikiava, men osimtiziba aterava men akurvasi. ¹⁹ Eghava Kenanin nguazimin, God 7 plan gumazamizir bizim gasighasighava, men nguazim uan gumaziba ko amizibagh aningi. Ezima me dar ghuaviba ikiangi. ²⁰ Bizir kaba 450 azenimin aven otifi.

"Egha bizir kabar gin God Israelbar ganasa gumazir dapaniba amisefe, mamaghira ikia ghua Godin akam inigha izir gumazim Samuelin dughiamin tu.

²¹ "Ezi me atrivim bagha Godin azangasisi. Ezima a Sol me ganingi, Kisin otarim, Benjaminin adarasi, a 40 plan azenibar men gari. ²² Ezi God Sol agivaghava, Devit amisevezima an an danganim inighava atrivimin oto. Ezima a Devitin gun me migei, 'Ki Devitin gani, Jesin otarim, gumazir ki bar ifongezim, a bar bizir ki ifongezibar amuam.'

²³ "God fomira akam akirizir moghin, God gumazir mam amadazi a Israelin ize. A Iesus, Devitin ovavir mam, en Akurvazir Gumazim.

²⁴ "Iesus tighar izamin dughiamin, Jon faragha izava navibagh iraghamin akam ko rurumin akamin Israelin gumazibav gei. ²⁵ Jonin ingangarir dughiam givasava amima, a kamaghin me migei, 'Ia ghaze, ki tina? Ki gumazir ia mizuaim puvati. A nan gin izi. Ki an dagarir asuabar beniba firan kogham. Ki gumazir kinim.'

²⁶ "Aveghbuaba, ia Abrahamin igiaba, koma ia God gifuegha an apengan itir Kantrin Igharazibar Gumaziba, e bagha, God uam e iniasava migirigiar kam amadazima a ize. ²⁷ Jerusalem gumazamiziba koma gumazir dapanir ekiaba, me kamaghin fozir puvati, Iesus en Akurvazir Gumazim. Egha me zurara Sabatin dughiamin Godin akam inigha izir gumazimin akaba dibora, egha deragha dagh fozir puvati. Egha ghaze gumazir kam aremegham. Kamaghin amizima, Godin akam inigha izir gumazimin akaba guizbangira otos.

²⁸ Egha me a misueghtima an aremeghan migirigiar otevir aghuitam batozir puvati. Ezi me kamaghin Pailat pamten a migia ghaze, ni midorozir gumazibav kemehti me a misoghti an aremegham. ²⁹ Me fomirama Godin akam inigha izir gumaziba mikemezi moghin ami. Egha me ter ighuvimin anedeghava a inigha dagiar torim gati. ³⁰ Ezima God a gamizima a ua dikafi. ³¹ A koma Galilin ikiava Jerusalem zuir gumazamiziba dughiar aviribar an gani. Ezi datirighin gumazir uari an ganizir kaba, me an gun Judan gumazamizibav gei.

³² "E akar aghuim kamaghin ia migei. God fomira en ovaviba bagha amizir akam akira ghaze, a gumazir uam e iniamim amadagham. ³³ Datirighin a Iesus a gamizima a matmatin ua dikafi. E men boriba, kamaghin amizima an e bagha uan akar dikirizir kam gamizima a guizbangira oto. Ighiamin Akinafarir Namba 2, kamaghin a migei,

'Ni nan otarim;

ezi datirighin ki nin afeziamin otos.'

³⁴ E fo, God a gamizima a ua matmatin dikafi. Ezi a ua matmatin mangi kurighan kogham. God bizir kamin kamaghin mikeme,

'Ki guizbangira deraghvira ia damuva,

bizir aghuiba ia daningam,

ki fomira Atrivim Devit akar dikirizibar a mikemezi moghin.

Ezi bizir kam ki mikemezi moghin guizbangiram otivam.'

³⁵ Ezi akar igharazir mam uaghan Godin Akinafarimin iti. A kamaghin migei,

'Ni uan ingangarim bagha misevezir gumazim

ateghtima,

a matmatin iki kurighan kogham.'

³⁶ "E fo, dughiar kamin Devit nguazimin ikiava, a Godin nighnizimin gin zui. Egha a gin aremezima, me an kuam inigha ghua an ovaviba afir naghin anefa. Ezi ma an kuam kuri. ³⁷ Ezi gumazir God amizi a ua matmatin dikavizir kamnang, an kuam kurizir puvati. Nan adarasi, kamaghin amizima, e ua migei, ia akar kam gifogh, gumazir kam Iesus ian arazir kuraba gin amangasa ize. ³⁸ Moses Osirizir Araziba ian akuragh ian arazir kuraba gin amadaghan koghti, ia Godin damazimin deragham. Puvati. Gumazir kam Iesusin ingangarimin, God gumazir nighnizir gavgaviba itiba bar, men akuragha men arazir kuraba bar, da gin amagava, me gamima me an damazimin dera. ⁴⁰ Ia uari bagha gan, Godin akam inigha izir gumaziba fomira mikemezir moghin, bizitam ia batoghan kogham:

⁴¹ 'Ki ian dughiamin bizir igharazitam damightima a ia batogham.

Eghtima gumazitam ia mikimtima

ia nighnizir gavgavim an ikian kogham.

Kamaghin, ia gumazir dibovir akar kurabagh amiba, ia gan,

ia digavir kuram damigh ikuvigham."

⁴² Egha Pol ko Barnabas Judabar God ko migeir dipenim ataghrazima, gumamaziziba kamaghin aninghin migei, "Gua Sabatin munamin dughiamin uamategh iziva bizir kabar migirigiar tabar uam e mikim." ⁴³ Egha me bar God ko migeir dipenim ateghava azenan ghue. Ezi Judan avirim ko gumazir igharaziba, me Judan araziba bar dar gin zuir gumaziba, me Pol koma Barnabasin gin zui. Ezima aning me migiava, men nighniziba fa ghaze, ia Godin nighnizimin gin mangiva an apangkuvimin apengan iki.

⁴⁴ Ezi Sabatin dughiar igharazim otozi, nguibar ekier kamin itir gumamazizir avirim bar iza uari akuvaghava Ekiamin akam barasi. ⁴⁵ Ezi Judaba gumamazizir okuru-

ar kamin ganigha, men naviba bar ikufi. Ezima me Polin akaba kurakuraghava a migei.

⁴⁶ Kamaghin amizima Pol ko Barnabas atiatir puvatigha, akar bar gavgavimin me migei, "Ia Judaba, ga faragha Godin akamin ia mikeme. Ezi ia akirim ragha akar kam gasara. Egha ghaze, e ikirimirir aghuir zurara itim inian kogham. Kamaghin amizima, ia oragh, ga uam akar kamin ia mikiman kogham. Ga Kantrin Igharazibar Gumazibav kimam. ⁴⁷ Ekiam bizir kam bagha kamaghin e mikeme:

'Ni nguazir kamin itir gumamaziziba bar men akuraghtima

ki ua me iniasa,

bizir kam bagh, ki ni amisevezima,

ni tuavim Kantrin Igharazibar Gumazibar aka."

⁴⁸ Ezi Kantrin Igharazibar Gumaziba, me akar kam baregha, bar akuegha ghaze, akar kam bar dera. Ezi gumamazizir God ikirimirir aghuir zurara ikiam bagha miseveziba, me bar nighnizir gavgavim an iti.

⁴⁹ Ezi Ekiamin akam bar nguibaba bar dar ghu.

⁵⁰ Amizir maba God gifueghava an apengan ikiava ziar ekiaba iti, ezi gumazir iziaba itir maba, me uaghan nguibar ekier kamin iti. Judaba men navibagh inivima, me osimtiziba Pol ko Barnabas garisi. Egha me uan distrighin aning batoke. ⁵¹ Kamaghin amizima, Pol ko Barnabas, uan dagarimninghin itir nguaziba apisi, eghtima gumamaziziba fogh suam, men arazir kam osimtizim me ganingi. Ezima, Pol ko Barnabas Antiok ategha Aikoniam nguibamin ghu. ⁵² Kamaghin amizi Antioghin itir Kraisin suren gumaziba, Godin Duam bar me gizivazima me bar akonge.

Pol ko Barnabas Aikoniamin Iesusin akar aghuim akuri

14 Egha Pol ko Barnabas Antioghin ikiav amizir arazibara, aning izava Aikoniamin Judaba God ko migeir dipenibar dagh ami. Egha kagh aning bar deraghvira akam akurima, Judan aviriba ko Kantrin Igharazibar Gumazir aviriba nighnizir gavgavim Iesusin iti. ² Egha Judan marazi nighnizir gavgavim men akabar ikian aghuagha Kantrin Igharazibar Gumazibar nighnizibagh asighasighava men navibagh inivima, me nighnizir kurabar nighnizir gavgavim Iesusin itir darazigh ami. ³ Egha Pol ko Barnabas dughiar ruarimin Aikoniamin ikiava, Ekiamin apangkuvimin akam mikimasava atiatir puvati. Ezima Ekiam gavgavim aning ganingizima, aning mirakelba ko digavir kuram gamir bizibagh amima, da otifi. Ezi kamaghin Ekiam gumamazizibar akakagha ghaze, akar aning me migeir kaba, da guizin akaba. ⁴ Ezi nguibar ekier kamin itir gumamaziziba uari abiki, marazi Judabar gin zuima, marazi aposelning bagha zui. ⁵ Egha gin Judaba ko Kantrin Igharazibar Gumaziba, me uan gumazir dapanir ekiaba ko, me nighnigha tuaviba buria migia ghaze, me Pol ko Barnabas aremeghasa, me arazir kurabar aning damuasa ifonge. Egha me dagiabar aning ginivasava ami.

Pol ko Barnabas Lистра ko Derben akar aghuim akuri

⁶ Ezima Pol ko Barnabas kamaghin oreghava arava Lистра ko Derben ghu, aning Likonian Distrighin nguibar ekiamning. Egha uaghan nguibar aningin boroghira itiba sara ghu. ⁷ Egha aning kagh akar aghuim akuravira iti.

⁸ Egha Listran nguibar ekiamin aven gumazir mam, an dagarimning ikuvighava an amirazima an aruir puvatighava aperaghavira iti. An amebam a batezima a kamaghira gari. ⁹ A Pol barazima an akam akuri. Ezima Pol dikiraviram an gara egha kamaghin fo, gumazir kam nighnizir gavgavim iti, a deragham.

¹⁰ Egha Pol kamaghin pamtemin dia, "Ni dikavigh mitigh!" Ezi gumazir kam uabi ekunigha mitigha maghiram arui.

¹¹ Egha gumazamizir avirir kam Pol amizir bizir kam in ganigha, pamtemin Likonian akamin dia migei, "Aseba gumazibar min otivigha e baghava izaghire!"

¹² Egha Barnabas, me asem Sus a gati. Pol a migirigibabar faragha zuir gumazim, kamaghin me asem Hermes a gati. ¹³ Asem Susin dipenim, a Listran nguibar ekiamin min azenan iti. Ezi Susin ofa gamir gumazim, a ko gumazir aviriba, me Pol ko Barnabas bagha asizibav sueghiva aning in ofa damuasa. Kamaghin, a bulmakaun apuriba ko akimarir biziziba inigha Listran nguibar ekiamin tiar akamin ize.

¹⁴ Egha aposelning Pol ko Barnabas, aning bizir kaba baregha, aning uan korotiaba abiagharigha, ivegha gumaziba itir okuruamin aven ghua pamtem dia migei, ¹⁵ "Maia! Gumaziba, ia tizim bagha arazir kam gami? Ga uaghan ian min gari, pura gumazir kinimning. Ga kamagh sua akar aghuir kam ia migei. Ia pura bizir kinir kabar ziaba fan marki. Egh ia uari isiva Ekiam daning, angamra itir God. A Godin overiam ko nguazim ko ongarim gamizim, egha bizir dar itiba sara bar. ¹⁶ Fomira, God nguibaba bar, me ataghizima me pura uan nighnizibar arua bizibagh ami. ¹⁷ Egha a ian modozir puвати, eghti gumaziba a gifoghan kogham. puвати. A zuraram arazir aghuibar ia gamuava, amozim ia ganiga, dagher aghuir aviriba ia ganiga egha dagher aghuibagh ami da otifi. Egha ia gamima ian naviba deragha bar akonge." ¹⁸ Aning bizir kabar pamten me migia, uaning in ofa damuan men anogoroghavira iti.

¹⁹ Ezi gin Judan gumazir maba Antiok ko Aikoniamin ikegha Listran izegha, me gumazibar nighnizibagh ekuigha me gamizi, me Pol in apanibar otifi. Egha me dagiabar Pol ginivigha an ganigha ghaze, an aremes. Egha anemikirigha Listran nguibar ekiamin azenan ghu. ²⁰ Ezi gin suren gumaziba izava anekuvazi, a dikavigha uamategha Listran nguibar ekiamin ghu. Egha dughiar igharazimin a ko Barnabas ghua Derben zui.

† (14:12) Grighin gumazamiziba nighnizir gavgavim kamaghin iti, aser aviriba uaghan iti. Men aser mam, Sus, a men asebar gumazir dapanir ekiam. Ezi Hermes, a men aser akaba inigha me bagha izim.

Pol ko Barnabas suren gumaziba gavgavim me ganidi

²¹ Egha Pol ko Barnabas Derben nguibar ekiamin ikiava akar aghuim akurava gumazamizir aviribagh amima, me suren gumazibar otifi. Egha aning uamategha Lистра ko Aikoniam ko Antiogh in ghu. ²² Egha aning gavgavim suren gumazibagh anighava akurvazir migirigibabar me gamua ghaze, ia uan nighnizir gavgavibar tuivigh gavgafigh. Aning kamaghin me migia ghaze, "Gumazamizir God Ativaziba, e uaghan men avirir kam in aven mangisi, e faragh osimtizir aviribar aven mangigham." ²³ Egha Pol ko Barnabas Kraisin adarazi itir nguibaba bagha vaghvagha God in ingangarir gumazir aruaba amisefe. God in ingangarir gumazir aruar kaba uan nighnizir gavgaviba Ekiam gatis. Ezi aning me bagha dagheba taghragha Ekiam ko mikemegha bar me isava Ekiam in agharim gati.

Pol ko Barnabas uamategha Antiogh in zui, Sirian Distrigh in aven

²⁴ Egha Pol ko Barnabas Pisidian Distrigh in ghugha gin iza Pamfilian Provins in ghu. ²⁵ Egha aning Pergan nguibamin akar aghuim akunigha givagha Atalian nguibam uaghiri.

²⁶ Egha aning Atalian ikegha kurim inigha uamategha Antiogh in nguibamin ghu. Nguibar kamra, aning kagh faragha ikezi, Antiogh in itir Kraisin adarasi aning isava God in agharim ganinga ghaze, God in apangkuvim aning ko ikiti aning ingangarir kam damuam. Ezi aning ingangarir kam gamua iza datirigh in anegifa. Egha aning uamategha Antiogh in ghu. ²⁷ Egha aning Antiogh in otogha, Kraisin adarazi diazima me uari akuvazima aning bizir God aning in agharimning in amizibar gun bar me migei. Egha uaghan God Kantrin Igharazibar Gumaziba bagha nighnizir gavgavim in tiam kuizir akam me migei. ²⁸ Egha aning kagh dughiar ruarim in suren gumaziba ko ike.

Kraisin adarasi Jerusalem in nguibamin uari akufa

15 Ezi Judian Distrigh in gumazir maba Antiogh in izegha Kraisin adarazir sure gamua ghaze, "Ia Moses sure gamizir arazim in moghin ua mikarzir mogomeba aghoran koghti, God guizbangira ua ia inighan kogham." ^{†2} Ezi kamagh in Pol ko Barnabas maburan odorozim me koma a gami. Kamagh in amizi Kraisin adarasi Pol ko Barnabas ko nighnizir gavgavim Iesus in itir gumazir maba sara me amisevegha ghaze, me Jerusalem in mangi bizir kam bagh aposelba ko God in ingangarir gumazir aruabav kimasa.

³ Egha Kraisin adarasi me amadazima me zui. Me Fonisian Distrigh ko Samarian moghin ghua egha Kantrin Igharazibar Gumaziba uan navibagh irazir biz-

†† (15:1) Gumazir kaba me Judan gumaziba, egha me ghaze, gumazir azenan itiba me en arazibar amuam. Men marazi fomira Farisibar ike.

imin gun me migei. Ezi Kraisin adarasi bar migirigiar kam baregha bar akonge.

⁴ Ezi Pol ko Barnabas ko Godin ingangarir gumazir aruaba, me Jerusalem otivizi, aposelba ko Kraisin adarasi ko men gumazir dapaniba bar akuegha me ini. Ezi Pol ko Barnabas God aningin agharimin amizir bizi-ba. aning dar gun me migei.

⁵ Ezi nighnizir gavgavim Iesusin itir gumazir maba, me fomira Farisibar min ikia, me dikavigha kamaghin migei, "Kantrin Igharazibar Gumaziba uaghan Moses Osirizir Arazibar gin mangiva uan mikarzir mogome-bar aghor." †

⁶ Ezi aposelba ko Godin ingangarir gumazir aruaba akar kam akirasa uari akufa. ⁷ Dughiar ruarimin me bizir kam migia ghua, egha Pita dikavigha me migei, "Nan adarasi, ia fo dughiar maba givazi God kamaghin ifonge, Kantrin Igharazibar Gumaziba nan akar torimin akar aghuimin migirigiam bareghiva nighnizir gavgavim Iesusin ikiam. Egha a ian tongin na misefe. ⁸ E fo, God gumamazibar navir averiagh fo. Egha a uan Duam me ganingi. An e gamizi moghira, me gami. Egha tuavir kamin a kamaghin en aka, a me gifuegha ua me ini. ⁹ Godin damazimin Judaba ko Kantrin Igharazibar Gumaziba, e bar magh ghue. Kantrin Igharazibar Gumaziba nighnizir gavgavim Iesusin itima, God men nighnizir gavgavimin tuavimin, men navibagh amizi me an damazimin dera ¹⁰ Ezi kamaghin ia tizim bagh God damighti, a ian nighnizibar gin mangam? Egha osimtizir faragha en ovaviba ateran iburaziba ko osimtizir e uaghan datirighin ateran iburaziba, da isava nighnizir gavgavim Iesusin itir darazigh arisi. ¹¹ Kamaghin puvati. En nighnizir gavgavim ghaze, en Ekiam Iesusin apangkuvimin, God uam e inizir moghira me ini."

¹² Ezi gumazir uari akuvaziba bar nimira ikia Barnabas ko Pol barasi. Ezima aning mirakelin arazaraziba ko digavir kuram gamir bizibar gun me migei. Egha aning ghaze, God aningin agharibar arazir kaba Kantrin Igharazibar Gumazibar tongin, dar ingari.

¹³ Aning mikemegha givazi Jems kamaghin migei, "Nan adarasi, ia na baragh. ¹⁴ Saimon kamaghin e geghara ghaze, kar faragha zuir dughiam, God Kantrin Igharazibar Gumaziba uan apangkuvim men akagha, men tongin gumazir maba ua bagha me inigha me gamizi, me an gumamazibar otifi. ¹⁵ Godin akam inigha izir gumazibar migirigiamin mirara ghu. Me fomira kamaghin osiri, men migirigiamin osizirimra kara,

¹⁶ 'God kamaghin migei,
Devitin ovaviba asizir inibar amizir dipenimin min degiaghiri.

Egh ki gin uamategh izi,
an ingarighti a tugham.

An bizir ikuviziba ki ua dar ingarigham,
egh ki a damighti a ua deragham.

¹⁷ Eghti gumamazizir ikiavira itir naba
God bagh ruiam.

† (15:5) Ni akar Filipai, 3:2in itimin gan.

Kantrin Igharazibar Gumazir nan ziamin itiba bar uaghan na buriam.

¹⁸ Ekiam kamaghin mikeme.

A bizir kaba fomira gumamazibar akazi me dagh fo."

¹⁹ Egha Jems ghua kamagh migei, "Nan nighnizimra kara, Kantrin Igharazibar Gumaziba, me navibagh iragha God bagha zui. Eghti e men tuaviba apiran kogham. ²⁰ E pura me bagh osir kamagh me mikim suam, ia me marvir guabagh anidir daghebar ami, egh ia Godin damazimin mizegham. Ia dagher kabar aman marki. Ia uari isava akuir arazir kurabar amuan marki. Egha asizir me benibar firibav kirima ariaghiriba, dar ghuziba darara iti. Ia dar aman marki. Egh ia ghuzitam raman marki. ²¹ E fo, Moses osirizir arazir kamnagh fomira iza datirighin, me an akam nguibar ekiabar aven bar anekurava, egha Sabatba zurara God ko migeir dipenibar aven a dibori." ††

Me Kantrin Igharazibar Gumazir God gifoziba bagha akinafarim amadi

²² Egha aposelba ko Godin ingangarir gumazir aruaba ko Jerusalem itir Kraisin adarasi bar me mikiemegha uari tongin gumazir maba misevegha me amadazi me Pol ko Barnabas ko Antioghin zui. Me gumazir dapanir pumuning uaghan aning amisefe: Sailas ko Judas, an ziar mam Barsabas. Gumazir kamning Kraisin adarazir faragha zui. ²³ Egha me akinafarir kam me koma anemada:

E, aposelba ko Godin ingangarir gumazir aruaba, e ian adarasi.

Ia Kantrin Igharazimin itir nighnizir gavgavim Iesusin itir darazi, ia Antioghin nguibar ekiam ko Sirian Provins ko Silisian itiba. Akinafarir kam ia bagha izi. Dughiar aghuim.

²⁴ E kamaghin oraki, en tongin marazi, en azarazir puvatigha ghua ia migia ian nighnizibagh asighasiki. Me ia gifarazi ia okam nighnisi. ²⁵ Kamaghin e bar navir vamira inigha gumazir maba ko en namakar aghuimning Barnabas ko Pol a misevegha me amada. ²⁶ Gumazir kamning, aning en Ekiam Krai Iesusin ziam bagha nguazir kamin ikirimirim ategha egha uaningin sa. ²⁷ Kamaghin amizi, Judas ko Sailas akamin uaghan ia mikimasa, e kamaghin aning amada. ²⁸ E Godin Duam ko navir vamira ikia kamaghin nighnigha ghaze, e osimtizitam ua ia darighan kogham. Bizir e ia mikemeziba, darara ia dar gin mangi. ²⁹ Ia me marvir guabagh anidir daghebar aman marki, egh asizibar ghuzibar aman marki, egh me beniba firibav kirima ariaghirir asizibar aman marki, egh uari isava akuir arazir kurabar amuan marki. Ia bizir kaba ategh deragham. En akam kamaghira tu.

†† (15:21) Judaba, me Israelin nguazimra itir puvati. Fomira me ghua kantrin igharazir Israelin nguazim boroghira itibar iti. Egha men God ko migeir dipeniba, nguibar ekiamin uaghan nguazir kam iti. Ni akar Ap 2:5-11in itimin gan. Kamaghin, nguibar ekiar kabar kam gumamaziziba, me Moses Osirizir Arazibar akaba da baregha gifa.

³⁰ Egha Jerusalem itir Kraisin Adarasi gumazir kaba amadazi, me Jerusalem ategha Antioghin iraghuegha Kraisin adarazi akuvagha akinafarim me ganingi. ³¹ Ezi Antioghin itir Kraisin adarazi akinafarir kam barazima, a gavgavim me ganiga men navibagh ami da dera. Ezi me bizir kam bagha bar akonge. ³² Judas ko Sailas aning uaghan Godin akam inigha izir gumazimning. Egha aning migirigiar aviribagh ami. Kamaghin aning gavgavim Kraisin adarazi ganiga migirigiar akurvazir aviriba me gami. ³³ Ezi me dughiar maba mong Antioghin me ko ike. Ezi gin Kraisin adarazi navir amirizim sara me amadazi, me Jerusalem uamategha gumazir me amangiziba bagha zui. ³⁵ Ezi Pol ko Barnabas Antioghin ikiava avirir maba ko gumazamizibar sure gamua Ekiamin akam akuri.

Pol ko Barnabas uaning abiki

³⁶ Ezi dughiar maba givazi gin Pol kamaghin Barnabas migei, "Ga uamategh nguibar ekiar ga bar Ekiamin akam akunizibar mangiva, ga uan adarazir ganam, me manmaghin iti." ³⁷ Ezi Barnabas kamaghin nighnisi, a Jon, an ziar mam Mak, an a inightima, a aning gin mangam. ³⁸ Jon Mak Pamfilian purama aning ataki, egha aning ko ingangarim a givazir puvati. Kamaghin an aning ko mangan Pol aghua. ³⁹ Egha aning odorozir dafam gamigha kamaghin aning uaning abiki. Ezi Barnabas ko Mak kurim inigha arighatizim Saiprusin ghu. ⁴⁰ Ezi Pol Sailas amisefe. Ezi Kraisin adarazi uari akuvagha aning isa Godin agharim gatigha kamagh migei, "Godin akurvazim gua ko iki." Ezi aning ghu. ⁴¹ Egha aning Sirian Provins ko Silisian moghin ghua Pol gavgavim Kraisin adarazigh anidi.

Timoti Pol ko Sailasin gin zui

16 Egha Pol ghua Derben otogha ghua Listran oto. Ezi kagh suren gumazir mam ziam Timoti, a iti. An amebam Judan amizim, a Kraisin mav. Ezima an afeziam Grighin gumazim. ² Lистра ko Aikoniamin itir en adarasi kamaghin a migia ghaze, Timoti gumazir bar aghuim. ³ Ezi Pol a inightima, an a ko mangasa ifonge. Judaba danganir kam in iti. Egha me bar foz, an afeziam Grighin gumazim. Kamagh sua Pol Timotin mikarzir mogomem atu. ⁴ Egha me nguibar ekiabagh arui. Akar aposelba ko Godin ingangarir gumazir aruaba Jerusalem mikemegha amamangatizim, gumaziba da baragh, dar gin mangasa, me me migia gharui. ⁵ Kamaghin amizima Kraisin adarasi, men nighnizir gavgaviba gavgafi. Ezi men dibobonim dughia bar pin ghuavanadi.

Pol irebamin min bizimin Masedonian gumazimin gani

⁶ Ezi Godin Duam Pol, ko an gin aruir darazi, me Esian Provinsin akar aghuim kunan men anogoroke. Kamaghin amizi, Pol, Sailas, ko Timoti, me Frigian Dis-

† (15:33-34) Fofozir gumazir maba uaghan kamaghin nighnisi, migirigiar otevir mam uaghan kagh iti. Migirigiar kam kamaghin ghu, "Ezi Sailas uan nighnizim gin ghua Antioghin iti."

trighin nguibar ekiam ko Galesian Distrighin moghin ghu. ⁷ Egha me Misian Distrigh ko Bitinian Provins suizimningin otogha Bitinian Provinsin aven mangasava amima, Iesusin Duam men anogoroke. ⁸ Ezi me kamaghin Misian Distrighin miriam gatigha, Troasin ira ghue. ⁹ Ezi dimangan Pol irebamin min bizimin garima, Masedonian Provinsin gumazim tughav ikiava agakaghora, egha ghaze, "Ia Masedonian iziva en akuragh." ¹⁰ Pol irebamin min bizir kam in ganigha, e zuamira bizibar kirighava Masedonian mangasa tuavibar kiri. E foz, God akar aghuim me mikinasav en dia. ††

Filipain amizim, Lidia, Kraisin anavin oto

¹¹ Egha e Troasin kurim inigha Samotres baghavira zui. Egha amimizaraghan Neapolis bagha zui. ¹² Egha e kagh dikavighava ghua Filipain otifi. Romba fomira izava apiazir nguibar ekiam. A Masedonian Distrighin nguibar faragha zuir mam. Eghava e kagh dughiar mabar ike.

¹³ Ezi Sabatin dughiamin, e nguibar ekiamin tiar akamin azenan ghua dipamin uaghiri. E ghaze, God ko mikimamin danganitam ti kagh ikiama? Ezi e kagh amizir mabar garima me uari akuvagha itima, e me migei. ¹⁴ Amizir e barazir kabanagh, mavin ziam Lidia, a faragha Taiatarian nguibar ekiamin ikiava izegha inir pighagheviba amadi. A zurara Godin ziam fer amizim. Ekiam an navim kuizima a Polin migirigiaba barasi. ¹⁵ Egha a ko an gara dipenir vamiran itir darazi, e me ruegha givazima, a uan dipenimin mangasa en gighami. A kamaghin migia ghaze, "Ia suam, ki guizbangira nighnizir gavgavim Ekiamin ikiti, ia izi nan dipenimin iki." Egha a kamaghin e migia bar e gakahone.

Pol ko Sailas kalabusin iti

¹⁶ Dughiar mam in e God ko migeir danganimin zuima, ingangarir amizir igiam, duar kuram a gapazazi, an e bato. Duar kuram a gapazazima a gin otivamin bizibagh fogha dar gun migei. Ezi kamaghin an garir gumaziba an amir ingangarir kam in dagiar aviriba isi. ¹⁷ Ezi quivir kam, Pol ko bar en gin iza kamaghin dia migei, "Gumazir kaba Godin bar pin itimin ingangarir gumaziba. Me God ian akurvaghamin tuavimin gun ia migei." ¹⁸ A dughiar aviribar kamaghin ami. Ezi Pol an amirigha raghrigha kamaghin duar kuram migei, "Ki Krai Iesusin ziam in ni migei, ni azenim girigh!" Ezi maghira duar kuram anetaki.

¹⁹ Ezi an garir gumaziba fo, men dagiaba isir tuavim piri. Kamaghin amizima me Pol ko Sailasin suiragha aning amikirigha gumazir dapanir ekiaba bagha danganir ekiamin ghu. ²⁰ Egha me aning in akua jas bagha ghugha kamaghin migei, "Kar Judan gumazimning. Aning en nguibar ekiamin itir gumazamizibar nav-

†† (16:10) Buk Aposelin akar otevir maba iti, "Eia" iti. Gumazir avirim a ghaze, Luk, Pol koma dughiar mabar arui, kamaghin a migei, "Eia." Dughiar kam Luk Pol ko ghua Filipain tughav, egha Filipain iti. Bizir kam bagha, Pol Filipai ataghizima, akar kam, "eia", ua itir puvati. Aposel 16:40 an ganigh.

ibagh inivima osimtizir aviriba otifi. ²¹ Egha aning gumamaziziba, Romın kantri men anogoroghezir araz-ibar gın mangasa, me migei.”

²² Ezi gumamaziziba me iza uari akuvagha uaghan me akabar Pol ko Sailas gasi. Ezi jas midorozir gumaziba miġia ghaze, ia aningın korotiaba suegh aning misogh. ²³ Me Pol ko Sailas puv aning misuegħa givagħa, aning isa kalabus gati. Egha deraghıva aning ganamin akar gavgavim isava, kalabusın garir gumazim ganingı. ²⁴ Ezima kalabusın dipenimın garir gumazim jasin akam baregħa, egha aning isa selin danganir bar aven itim gatigħa, aning sueba pamtem temem sara da ike.

²⁵ Ezi dimagarir arizimın Pol ko Sailas God ko miġiava igħiabagħ ami. Ezima kalabusın itir gumazir maba aning barası. ²⁶ Ezi zuamıra mikimkizir dafar mam otogħa, kalabusın dipenimın dagıar mingarir gavgavim anıdibagħ inoba. Ezi kalabusın tiar akaba zuamıra kuiagħire. Ezi me kalabuziaba ikezir senba bar firiagħire. ²⁷ Ezi kalabusın dipenimın garir gumazim osogħa dikavigha kalabusın dipenimın tiar akabar garima da bar kuiagħire, an nighnizim ghaze gumazir kalabusın itiba bar are. Kamagħın a uan bainat asigħa egha uabi uabi biragħ aremegħasa. ²⁸ Ezi Pol pamtemın dia, “Ni pazi uabi damuan marki! E bar ka iti.”

²⁹ Ezi kalabusın garir gumazim angazangariba bagħa dei, egha ivegħa ghua Pol ko Sailas itir danganimın ghua atiatia puvıra nigha, egha aningın suebar iri. ³⁰ Egha an aning inigha azenan otogħa aningın azangsisi, “Aruamning, ki tizim damightıma God nan akuragħam?”

³¹ Ezi aning a ikara, “Ni nighnizir gavgavim Ekiam İesusın iki, eghtı a nin akuragħam, ni ko itir darası sara.” ³² Ezi aning Ekiamın akam a miġiava egha uaghan a ko itir darası bar me migei. ³³ Dimagarir kamra, gumazir dapanir kam aning inigha egha aning duaba rue. Egha aning zuamıra a koma uan adarazi İesusın ziamın bar me rue. ³⁴ Ezi kalabusın gumazir dapanim Pol ko Sailas inigha uan dipenimın aven ghua, egha dagħeba aning ganıdi. A uan adarazi ko nighnizir gavgavim Godın iti. Kamagħın amizi, me bar akonge.

³⁵ Ezi aminim tirazıma, jasba gavmanın gumazıba amadazıma me iza kamagħın kalabuziar dapanim migei, “Jasba kamagħın migei, ‘Ni Pol ko Sailas ategħtıma aning mangı.’” ³⁶ Ezi kalabuziar dapanim kamagħın Pol migei, “Jasba ni ko Sailas atagħragħasa na mikeme. Ezıma gua datırıghın mangı. Gua navir amırızimın mangı.”

³⁷ Ezi Pol gavmanın gumazıbav gei, “Ga Romın gumazimning. Me ga isa kot gatızir puvatıgha gumazir avırıbar damazimın pura ga misogħa, ga isa kalabusın ga amada. Ezi me datırıghın nimıra ga amangasa? Puvatı! Me uari izıva gan aku mangam.” †

† (16:37) Dughiar kamin Romın nguıbar ekiamın atrıvım, an zıam Sısar. A Medıterenian ongarir ekiamın borogħıra itir kantrıbar gari. Kamagħın amizi Romın kantrin itir gumazıba matı gumazir zıar ekiaba itı mogħın itı. Ezi men osırızir arazım kamagħın miġia ghaze, Kotba ko gavmanın gumazıba pura me misogħan kogħam. Dughiar mabar Romba, gumazir igħarazıba uaghan me atagħızıma me

³⁸ Ezi gavmanın gumazıba akar kabar gun jasbav keme. Ezi me orazi Pol ko Sailas Romın gumazimning. Ezi me atiatingı. ³⁹ Kamagħın amizıma, jasba kalabusın dipenimın għu. Egha kamagħın aning miġia ghaze, gua ataran marki. Egha me aningın akua azenan għuava, aningın azangsisi, “Gua nguıbar ekiar kam ategħ mangı.” ⁴⁰ Ezi aning kalabusın dipenim ategħa Lidian dipenimın għu. Egha Kraisın adarazir ganıgha, akar maba me miġiava, gavgavım me ganıdi. Egha aning għu.

Me Tesalonikan nguıbamın aven akam akuri

17 Pol ko an gın aruir gumazıba, me Amfıpolis ko Apolonian nguıbamning ategħa għuavıra ikia Tesalonikan nguıbamın oto. Tesalonikan nguıbamın aven, Judabar dipenir God ko migeir mam itı. ² Egha Pol God ko migeir dipenimın aven għu. Kar a zuraram amir arazım. Egha Sabatın pumuning ko mıkezimın Godın Akinafarımın itir osızırıba me gegħara me migei. ³ An osızırıba men akakagħa dar mingarıbav ġia ghaze, “Krais mızazım inıgh aremegħ ua dikavamin miġirıgıam, a guızbangıra.” Egha kamagħın migei, “İesusın ki akam akurir kamnagħ, a Gumazir God Ua Gumamazıba İniasa Mısevezım, a Krais.” ††⁴ Ezi Judan gumazir maba oregha nighnizir gavgavım akar kabar ikiava Pol ko Sailasın nighnizimın gın zui. Ezi uaghan Godın atiatir Grıghın gumazir avırım ko zıaba itir amızir avırıba sara.

⁵ Gumazir avırım Pol ko Sailasın nighnizimın gın zuıma, Judaba kamagħın navıba bar ikufı. Egha puram aruir gumazir kurar maba akumakumıgha gumazir bızir dafam gamı. Egha ghua nguıbar ekiamın aven arua pamtem atarava aragħası. Me Pol ko Sailas inıgh avırır torım bagħ mangasa, egha me aning burıasa ivemara Jesonın dipenimın aven ghue. ⁶ Egha me aningın apızir puvatıgha, Jeson ko Kraisın marazı kurıvegħa nguıbar ekiamın garir gumazir dapanıba bagħa me inıgha għu. Egha kamagħın dei, “Gumazir kaba osımtızım nguazir kamın nguıbaba bar dagħ arıgha iza datırıghın kagħ oto. ⁷ Ezi Jeson me inıgha uan dipenim gati. Gumazir kaba bar mogħıra Sısar osırızir arazıbar gın mangan aghua. Egha kamagħ migei, Atrıvir ekiar igħarazım uaghan itı, an zıam İesus.” ⁸ Ezi gumazı- mızir avırır uari akuvazıba ko nguıbar ekiamın garir gumazir dapanıba, me men akar kam baragħa dıgavır kuram gamıgha dıava arai. ⁹ Egha nguıbar ekiamın garir gumazir dapanıba, me Jeson ko an adarazıv kemezi, me sel gıvese. Ezi me me atagħızı, me zui.

Berian nguıbamın itir Judabar arazir aghuım

¹⁰ Ezi aminim pırıma, Kraisın adarazı zuamıra aning amadazı aning Berian nguıbamın għu. Aning ghua otıvavıra Judabar dipenir God ko mıgeımın aven għu.

uaghan Romın kantrin gumazıbar mın otifi. Polın afezıam a uaghan kamagħın amızir gumazir mam. Kamagħın amizi, Polın amebam a batezi, a uaghan Romın kantrin gumazir mam. (Ni Aposeł 22:24-29 an ganıgh.) †† (17:3) Miġirıgıar kamin mingarım, Krais, kamagħın għu, “God Uam E İniasa Mısevezır Gumazım.”

¹¹ Berian Judaba, men araziba ko men nighniziba bar dera. Me Polin migirigiaba baraghasa bar ifonge. Egha me Polin migirigiabar mingariba abigh bar dagh fofoghasa zurara Godin Akamin Osiziribar gari. Me kamaghin foghasa, Polin migirigiaba, da guizin migirigiaba, o? Kamaghin, me Tesalonikan itir Judabar arazibagh afira. ¹² Ezi Judan aviriba nighnizir gavgavim Polin migirigiabar iti. Ezi uaghan Grighin amizir ziaba itir maba ko Grighin gumazir aviriba sara.

¹³ Ezi Judan gumazir Tesalonikan itiba orazi, Pol Berian ikia Godin akam akuri. Ezi me uaghan Berian otivigha gumazamizir kabar nighnizim gasighasigha men navibagh inifi. ¹⁴ Ezi Kraisin adarazi zuamira Pol amadazi an ongarir miriamin ghu. Sailas ko Timoti Berian ikiavira iti. ¹⁵ Ezi Polin akua zuir gumaziba, ghua Atensin aneti. Ezi Pol, Sailas ko Timoti zuamira a bati-vasa, egha aning bagha akam isa me ganingi.

Pol Atensin ikiava akam akuri

¹⁶ Egha Pol Atensin ikia Sailas ko Timoti bagha mizuai. Egha a gari, Atensin nguibar ekiamin aven marvir guaba bar izifa. Ezi kamaghin Polin muriam bar ikufi. ¹⁷ Egha a bizir kam bagha God ko migeir dipenibar aven a Judaba ko Grighin Godin atiatia itir gumaziba sara migei. Egha uaghan bizibagh ivezir danganimin zurara gumazir pura iza otivibav gei. ¹⁸ Ezi Epikurian ko Stoikin gumazir fofoziba Pol ko me uari adosi. Marazi kamagh migei, "Onganir mam tizibav gei?" Ezi marazi kamagh migei, "A ti aser igharazibar akam akuri." Pol Iesus ko a ua dikavizir bizimin akar aghuim akurima, kamaghin me migirigiar kabar a gami.

¹⁹ Egha me a inigha Atensin garir gumazir dapanibar tongin ghua me mighsiamin Areopagus uari akuvagha iti. Egha me kamaghin Pol migei, "Ni nighnizir e fomira tong oraghizir puvatizibav gei. E dar mingarim gifoghasa ifonge. Kamaghin e foghasa, kar nighnizir igiar manam, ni an gumazibar sure gami. Ni e mikim." ²¹ (Atensin gumaziba ko Atensin azenan itir gumazir iza itiba, zurara pura ikiava nighnizir igiar otozir kamnaghra a migiava a barasi.)

²² Ezi Pol Areopagusin tongin tugha kamagh migei, "Ia Atensin gumaziba! Ki ian gari, ia godin min asebar gin mangasa bar gavgafi. ²³ Ki arua bar deravira bizir ia ziaba febar ganis, egha ki uaghan ofa gamir danganir mamn gari, ziar kam an iti: e fozir puvatizir godin ofa gamir danganim. Ezi datirighin ki, godin ia fozir puvatigha egha gin zuim, ki an akam ia miki-masa.

²⁴ "Godin mam iti, a nguazir kam ko an itir biziba bar dar ingari, anarira overiam ko nguazimin Ekiam. Egha God gumazir dafaribar ingarir dipenibar itir puvati.

²⁵ Godin kam a uabi ikirimirim ko biziba bar gumazamizibagh aningi. Egha a bizitamn otevezir puvati. Kamaghin e uan dafaribar an akurvagh bizitam damighan kogham. ²⁶ Ezi God gumazir vamira an in-

† (17:18in faragha zuir akam) Grighbar tongin gumazir aviriba, me fofozir gumazir fomira ikezibar nighnizibar gin zui. Men fofozir gumazibar mamning, aning ziamning Epikurian ko Stoik.

gari, egha an ovavir kamin a gumaziba bar men ingari. Egha me isa nguazimin danganiba bar dagh ariki. Egha a uabi me ikiamin ikirimirimn dughiaba ariki. Egha danganir me itiba a me bagha nguazir mitaghniaba ariki. ²⁷ God kamaghin ifonge, gumazamiziba a buriva, ti a bagh suighsuighiva a gifogham, kamaghin a bizir kabagh ami. Guizbangira God e vaghvagha en saghon itir puvati. ²⁸ 'Anarira e gamima, e ikiava, arua-va egha ikirimirim isi.' Ezi ian fofozir gumazir mabara kamaghin mikeme, 'E Godin boribara.' ††

²⁹ "Kamaghin amizi, e guizbangira an ovavibar ikiava, egh kamaghin nighnighan kogh suam, God ti gol o silva o dagiar nedaziba. Egh e kamaghin nighnighan kogh suam, a mati e gumaziba uari uan dafariba ko uan nighnizibar ingarizir marvir guaba.

³⁰ "Fomira gumazamiziba God gifozir puvatizi, egha me fozir puvatigha amizir biziba God dagh nighnizir puvati. Egha datirighin God migirigiar gavgavim aniga ghaze, gumazamizir managh managh nguazir kamin itiba, me bar uan navibagh iragh. ³¹ God gumazamizibar arazir kuraba bagh me tuisighamin dughiam akirigha gifa. An arazir aghuimin mirara, a inabazir gumazim nguazir kamin gumazamiziba tuisigham. Gumazir kam aremezi God a gamizima a ua dikafi. Bizir kamin God e tuisighamin ingangarim gumazamiziba bar men akazi, me fo, a guizbangira otogham."

³² Egha me ua dikavamin migirigiam baregha, marazi a dipofi. Ezi marazi kamagh migei, "Ni dughiatam ua bizir kam mikimti, e ni baraghasa." ³³ Ezima Pol me ategha ghu. ³⁴ Ezi gumazir maba Polin nighnizimin gin ghua nighnizir gavgavim an migirigiabar iti. Men tongin Dionisius, a Areopagus kaunselin aven itir gumazir mam. Ezi uaghan amizir mam, an ziam Damaris, ko gumazamizir igharazir maba uakan.

Pol Korin nguibar ekiamin Godin akar aghuim akuri

18 Bizir kabar gin, Pol Atens ategha Korinin nguibamin ghu. ² Egha kagh Judan gumazir mam bato, an ziam Akwila. An nguibam Provins Pontusin aven iti. A uan amuim Prisila ko, aning mong fomira kantri Italian ike, ezi Sisar Klodius Judabav gia ghaze, me Romn nguibar ekiam ategh igharagh mangi. Kamaghin amizi, aning Italia ategha Korinin ize. Ezi Pol aning ganasa zui. ³ Pol uaghan aning mirara, selin dipenibar ingari. Kamaghin amizi, an aning ganasa ghugha, aning ko ikia egha me ko ingari. ⁴ Sabatin dughiabar, Pol zurara Judaba God ko migeir dipenibar ghuava me ko uariv gei. A Judaba ko Grighba, men nighnizibar amutima, me nighnizir gavgavim Iesusin ikiasa me gakaghori.

⁵ Ezi Sailas ko Timoti Masedonia ategha izaghirizi, Pol dughiaba bar zurara Godin akar aghuim akuri. An akar gavgavim kamaghin Judaba deravira me geghari, Iesus a Kraisi, Gumazir God Uam E Iniasa Misevezim.

⁶ Ezi Judaba Polin akam baraghan aghuaghava,

†† (17:28) Pol gumazir kaba an akam deravira agifoghasa, egha a men fomira itir Grighin gumazibar akar otevir pumuning isa, uan akam gavgavim a daningasa, aning gun me migei.

migirigiar kuraba a ganidi. Ezi a kamaghin amighava, uan korotiamin mineziba pizigha, egha kamaghin me migei, "Kamaghin ia Godin saghon iki ovegti, mar ian osimtizimra. Ezi ki uabi osimtiziba puvati. Datirighin ki Godin akar aghuim Kantrin Igharazibar Gumaziba me mikinam."

⁷ Ezi Pol God ko migeir dipenim ategha Titius Jastusin dipenimin ghu. Gumazir kam zurara Godin ziam fe. An dipenim a Judaba God ko migeir dipenimin boroghin iti. ⁸ Krispus, Judabar God ko migeir dipenibar garir gumazir dapanir ekiam. Ezi a uan adarasi ko me nighnizir gavgavim Ekiamin iti. Ezi Korinin gumazamizir avirim Polin akam baregha egha nighnizir gavgavim Iesusin ikia egha rue.

⁹ Ezi dimagarir mam in Ekiam irebamin min bizimin Polin mikeme, "Ni atiatingan marki; ni mikimvira iki; nimira ikian marki. ¹⁰ Ki ni ko iti, nan gumazamizir aviriba nguibar ekiar kam in iti. Kamaghin tav pazi ni damighan koghan, egh ni misueghan kogham." ¹¹ Ezi Pol azenir vamira koma akuamin ikiava, Godin akar aghuim men sure gami.

¹² Galio, Akaiian Provinsin gavmanin gumazir dapanimin itima, Judan gumaziba bar dikavigha Polin apanimin ikiava a isa kot gati. ¹³ Egha me ghaze, "Gumazir kam, a gumazamizibav gia ghaze, 'Ia Moses Osirizir Araziba riaghriaghiva, arazir igharazimin Godin ziam fi.'"

¹⁴ Pol bar men akam ikarvaghasava amima, ezi Galio Judabav gei, "Ia Judaba, gumazir kam Rom osirizir araziba abigham, o an arazir kuratam damightima, eghtima ki ian akam baregham. ¹⁵ Ezi ia migirigiar arazaraziba ko ziaba ko ian araziba, dagh nighnigha na bagha izi. Markiam. Ia uari dar kirmigh. Ki bizir kabar kotiaba bareghan kogham." ¹⁶ Kamaghin a me amadazima me kot ategha azenan ize. ¹⁷ Ezi Korinin gumaziba, maghira Sostenesin suira, a Judabar dipenir God ko migeimin garir gumazir dapanim, egha kotin danganim boroghira a misosi. Ezi Galio bizir me amizir kam gunuira. †

Pol uamategha Antioghin nguibam, Distrigh Sirian ghu

¹⁸ Pol dughiar mabar Korinin ikeghava, egha Kraisin adarasi ategha kurim ghuavanabogha Sirian Distrighin ghu. Prisila koma Akwila a ko zui. Dughiar a tighar kurimin mangamim, a Senkrian ikia God ko akar dikirizir mam gami. Kamaghin a uan dapanir arizim gise. ††¹⁹ Ezi me Efesus otivigha, Pol Prisila koma Akwila kagh aning ataki. Egha a uabi Judabar dipenir God ko migeimin ghua me ko uariv gei. ²⁰ Ezi me dughiar tabar uarir gan ikiasava a migeima, a ghaze, Puvati. ²¹ Ezi a me ataghragha, egha an akar dikirizim gamua me migei, "God ifueghtima, ki ua ia bagh izam." Egha kurim inigha Efesus ategha ghu. ²² Ezi a Sisarian

† (18:17) Grighin akam deragha bizir kam gifoizir puvati. Fofozir gumazir maba ghaze, Judaba uari uan gumazir dapanir ekiamin atarav egha me a misosi. †† (18:18) Judaba kamaghin ami, me Godin akar dikirizim gin mangiva, uan dapanir arizim gisegham.

otogha, egha Jerusalem itir Kraisin adarazi getiasa ghuavanabo. Egha gin Antioghin nguibamin ghuaghiri.

²³ Egha Pol dughiar mabar Antioghin ikegha, egha a Distrigh Galesia ko Frigian itir nguibaba bar dagh aruava, men nighnizir gavgavir Iesusin itiba gavgavim me ganidi.

Apolos Godin akar aghuim Efesusin nguibamin anekuri

²⁴ Judan gumazir mam, an ziam Apolos, an Aleksandrian gumazim. A izava Efesusin nguibamin iti. A bar deravira migiava egha a Godin Akinafarimin Osiziriba bar dagh fo. ²⁵ Me Ekiamin tuavimin a geghani, ezi a gumazamizibar sure damuasa an navim bar a dikafi. A bar deravira Iesus amizir bizibar me migei. Egha a Jonin rurimra fo. ²⁶ Egha Apolos Judabar God ko migeir dipenim ghugha, egha atiati puvatigha Godin akam akuri. Ezi Prisila ko Akwila a baregha a inigha uan dipenimin ghugha Godin tuavim a geghanizi, a deravira Godin tuavim gifos.

²⁷ Ezi Apolos Akaiian mangasava amima, Efesusin itir Kraisin adarazi, gavgavim a ganidi, egha a iniasava Akaiian suren gumaziba bagha akinafarim osiri. Dughiar kam Apolos Akaiian otogha, egha nighnizir gavgavim Godin itir darasi akurvazir ekiam me gami. God men apangkuvifi, kamaghin amizi me nighnizir gavgavim Godin iti. ²⁸ Apolos bar gavgavigha gumazamizibar damazibar akam akuri, egha men akaba ikarvagha, egha Judabar akar kurar me migeiba dikabiri. A Godin Akinafarimin itir akam akuri, eghti me fogh suam, Iesus a God Uam E Iniasa Misevezir Gumazim, Kraisin.

Pol Efesusin akam akuri

19 Dughiar kam Apolos Korinin ikiavira itima, Pol mighsiabar itir nguibabagh arua ghua iza Efesusin oto. Egha a kagh suren gumazir maba bato.

² Egha men azara, "Ia faraghavira nighnizir gavgavim Iesusin itima, Godin Duam ia gizivazi, o puvati?"

Ezi me ghaze, "Puvati, e uaghan tong oraghizir puvati, Godin Duam iti."

³ Ezi Pol men azara, "Ia rurir manamra ini?"

Ezi me ikara ghaze, "Jonin rurim."

⁴ Ezi Pol ghaze, "Jonin rurim a navim girazir rurim. Jon gumazamizibav gia ghaze, ia nighnizir gavgavim nan gin izamin gumazimin iki, a Iesus." ⁵ Ezi me kamaghin oraghizi, Pol Ekiam Iesusin ziamin me rue. ⁶ Ezi Pol uan agharimning me gisin atizi, Godin Duam me bagha izegha me avara. Ezi me nguibar igharazibar akabav gei. Egha Godin akam inigha izir gumazibar min Godin akam migei. ⁷ Me bar moghira men dibobonim 12 pla.

⁸ Ezi Pol iakinir pumuning ko mizezimin, a God ko migeir dipenimin aven, gumazamiziba akar gavgavibar me migia atiatar puvati. A God Bizibagh Ativir Arazimin migirigiamin gun me migia men nighniziba

iraghasa me miġei. ⁹ Ezi marazir naviba gavgavizi, me nighnizir gavgavim Polin akabar ikian aghuagha, egha gumazibar damazibar azenara miġirigjar kurabar Godin Tuavim gami. Ezi Pol me ategha nighnizir gavgavim Iesusin itir darazi inigha ghu. Egha dughiaba zurara Tiranusin suren dipenimin bizibar me miġei. ¹⁰ Pol azenir pumuningin aven arazir kam gamima, kamaghin Judaba ko Grighin Esian Provinsin itiba, me bar Ekiamin akam baraki.

Skevan otariba duar kuraba batoghasa

¹¹ Egha God mirakel bar gavgavir igiaba Polin dafari-ba dagh ami. ¹² Ezi uaghan inir avizir doriba adiziba ko, inir avizir maba, me da Polin mikarzimmin poghezima, me da isa ghuava arimariabagh arizi da ghuamazima, duar kuraba me ataghrasi.

¹³ Ezi Judan gumazir maba nguibabagh arua duar kuraba batosi. Me Ekiam Iesusin ziamin duar kurar gumazibar aven itiba batoghasa. Me kamaghin miġei, "Iesusin Pol akam akurimmin ziamin, ki pamtem ni miġei, 'Ni azenan izi.'"

¹⁴ Ezi Skeva, a Judan ofa gamir gumazir dapanir mam. An otarir 7 pla, arazir kam gami. ¹⁵ Ezi dughiar mam, duar kurar mam kamaghin me miġei, "Jesus, ki a gifo, egha Pol ki a gifo, ezi ia taia?" ¹⁶ Ezi gumazir duar kuram apazazir kam, uabi fegha me mikinigha puv me misuaghariki. A mizazir kuram me gasima me ghuzibagh rua bibiabara dipenim ategha arava azenan ghue.

¹⁷ Ezi Judaba ko Grighin gumazir Efesusin itiba bizir kam baregha bar atiatingi. Ezi Ekiam Iesus an ziam, gumaziba bar a pirafa. ¹⁸ Faragha nighnizir gavgavim Iesusin itiba datirighin iza gumazibar damazimmin uan arazir kurabar gun miġei. ¹⁹ Ezi gumazamizir avirir imeziba ko mirakel kurabagh amiba, me uan akinafarir mirakel kuraba itiba a da inigha iza, gumazamizibar damazimmin da tue. Me akinafarir kabar ivezim diborima, 50,000in silvan dagiabar tu. ²⁰ Kamaghin amizi, Ekiamin miġirigiam nguibaba bar dar zui. Ezi gumazamizir avirir nighnizir gavgavim Ekiamin miġirigiamin itima a pamtem men navibar aven ingari.

Efesusin nguibamin gumaziba dia Polin atari

²¹ Bizir kaba otivigha givazi, Pol Godin Duamin gin Masedonian Provins ko Akaiian Provins moghin mangi, Jerusalem in otivasa. Egha ghaze, "Ki nguibar kam in ikeghiva, gin uaghan Rom in nguibar ekiam in mangam." ²² Egha an akurvazir gumazimning, Timoti ko Erastus, an aning isa Masedonian aning amada. Egha a uabi mong Esian Provinsin ike.

²³ Dughiar kamra gumazir maba Ekiam in Tuavim in adarir miġirigjar dafam gami. ²⁴ Ezi gumazir mam, an ziam Demetrius. A silvan bizibar ingarir gumazim. A dagiaba iniasa, aser amizim Artemisin dipenim in min, a dipenir dozibar ingarigha, silvan dagh ami. Gumazir aviriba Demetrius ko ingara dagiar aviriba isi. ²⁵ Egha a ko an ingangarir gumaziba ko men ingangarim in min

amir ingangarir igharazibagh amir gumaziba, men dia. Egha kamaghin miġei, "Maia, ia fo. E dagiar ingangarir kam gamua dagiar dafam isi. ²⁶ Ia garava orasi, gumazir kam Pol, gumazamizir avirim an akaba bangin ira dar gin zui. Efesusin kaghira puvati, Esian Provins bar. A gumazibar nighnizibagh ami, da tuavir igharazibar zui. A kamaghin miġia ghaze, gumaziba amir marvir guaba, da guizbangira godba puvati. ²⁷ Polin akar kam en dagiar ingangarim in ziar aghuim gasighasigham. Bizir kamra puvati, uaghan gumazamizibar nighnizim in, Artemisin dipenim pura bizir kinim gavagham. Eghti Artemis uabi, me Esian Provins ko nguazir kam bar moghira ua godin min an ganan kogham. An marvir guam pura bizir kinim gavagham!"

²⁸ Ezi me oregha atara maghira pamtem miġia ghaze, "Aser amizim Artemis, an Efesusin bar Ekiam!" ²⁹ Ezi mong gin nguibar kam in itir gumazamiziba bar nighinir dafam gami. Egha me bar, Gaius ko Aris-tarkusin suiragha aning a mikirighava, voroghira uari akuvir danganir ekiam in zuamira ivemara ghue. Aning, Masedonian gumazir Pol koma aruimning. ³⁰ Pol uabi gumazamizir okuruamin tongin mangasa nighnisi. Ezi Kraisin adarazi an anogorosi. ³¹ Ezi uaghan Efesusin gavman in gumazir maba, me Pol in namakaba, me a bagha akam amaga pamtem a gakaghora ghaze, a danganir ekiar gumazamiziba uari akuvim in mangan marki.

³² Ezi uari akuvazir gumazamiziba me okam nighnisi, marazi bizir mam miġia dei, ezi marazi bizir igharazim miġia dei. Gumazir avirim fozir puvati, me tizim bagha iza uari akufa. ³³ Ezi Judaba, me gumazir mam Aleksander tivazi, a ghua faraghavira tu. Ezi marazi ghaze, Aleksander ti osimtizim in mingarim. Ezi a uan dafarim-ra nimira ikiasa me miġei. A men akaba ikarvaghasa. ³⁴ Ezi me fo, a Judan gumazir mam, me bar moghira uari inigha dia ghaze, "Aser amizim Artemis, an Efesusin bar Ekiam." Men dimdiam auan pumuningin ghu.

³⁵ Ezi Efesusin nguibar ekiam in kuskus gumazir okuruar kam me aminivagha kamaghin me miġei, "Efesusin gumazamiziba, nguazir kam in gumazamiziba bar fo. Artemisin marvir guam overiam in ikegha kagh suiaghiri. Ezi Efesusin nguibar ekiam, an Artemisin dipenim ko an marvir guamin garir nguibam. ³⁶ E fo, gumazitam akar kabar ghuaraghan kogham. Kamaghin ia nimira iki, zuamira bizitam damuan marki. ³⁷ Ia gumazir kamning inigha kagh ize. Aning Artemisin dipenim in bizitam okemezir puvati. Egha aning Artemisin ziam gasighasighizir puvati. ³⁸ Demetrius ko a ko ingarir gumaziba, me osimtizitam gumazitam in ikiti, kotiaba ko gumazir kotiaba baraziba iti. Me men osimtizim kotiam in dar kiram. ³⁹ Ka kot puvati. Egh ia osimtizitaba ua ikiva, ia kot in dughiamin dar kir. ⁴⁰ Kamaghin gavman in gumaziba bizir datirighin otozir kam baregh, egh e isi kot datigham. Kamaghin e pamtem atara amizir bizir kam bagh, me e damighti e ivezegham. E amizir bizir kam in mingariba puvati. Ka-

† (19:33) Grighin akam bizir kam deragha a gifozir puvati.

maghin me bizir kam bagh azaraghti e mikimamin migirigiaba puvati.⁴¹ A kamaghin mikemegha givagha gumazamiziba amadazi me ghue.

Pol Provins Masedonia koma kantri Grighin zui

20 Ezi gumazamizibar arareba ko dimdiaba givazima, Pol gumazamizir nighnizir gavgavim Iesusin itiba, men diazima me iza uari akufa. Ezima an akar mabar me migia ghaze, me tuivigh gavgavigh. Egha a men dafariba suigha me ategha Masedonian ghu.² Egha Pol nguibar kabagh arua akar avirir men navibar amutima me tuivigh gavgavighamibav gei. Egha a gin ghua Grighin kantrin oto.³ Egha a iakinir pumuning ko mikesimin Grighin iti. Pol kurim inigha Sirian mangasava amima, Judaba a misoghamin migirigiar mam akiri. Kamaghin amizima, a uam ategha Masedonian ghu.⁴ Egha Pol zuima, Berian gumazim, Sopater, a Pirusin otarim, an gin zui. Ezi Aristarkus koma Sekundus, aning Tesalonikan gumazimning. Ezi Gaius, nguibar ekiam Derben gumazim. Ezi Timoti ko gumazir pumuning, Tikikus koma Trofimus, aning Provins Esian gumazimning, me bar uaghan Pol ko ghue.⁵ Ezi gumazir kaba faragha ghuava Troasin nguibamin e bagha mizua iti.⁶ Egha e Filipain ikiavira itima, Yis puvatizir Bretin Dughiaba givazi, e kurim inigha Filipai ataki. Ezi 5 plan dughiaba ua givazima e ghua Troasin gumazir e bagha mizuaba batifi. Egha 7 plan dughiaba Troasin iti.[†]

Pol Troasin nguibamin Yutikus gamizima a ua dikafis

⁷ Wighin kamın faragha zuir dughiam, e bret abiagharigha damasava iza uari akufa. Ezi Pol amimizaraghan mangasa, kamaghin an akam akura ghuavira ikia dimagarir arizimin tu.^{††8} Ghuriar e uari akuvazir pin itir kam, lamın aviriba an iti.⁹ Ezima windon aperaghav itir gumazir igiam, an ziam Yutikus, an osemegha akuava onгани. Ezima Pol migiavira itima, Yutikus pin akuavigha degha nguazim giri. Ezi me ghuava a inigha garima, a bar areme.¹⁰ Ezi Pol ghuaghira, a gisin ghua a muki. Egha a kamaghin migei, "Ia atiatingan marki. An angamra iti."

¹¹ Egha Pol ghuriar pin itimin ghuavanabogha, bret abiagharigha egha gumazamiziba ko me da api. Egha Pol me migiavira itima aminim tira. Ezima a zui.¹² Ezima me gumazir igiar angamra itim inigha uan dipenimin ghua bar akonge.

Pol Troas ateghava uan suebar Miletusin nguibamin zui

¹³ Ezi e Pol ategha faragha kurim inigha Asosin nguibamin zui. E ghaze, e Asosin Pol batogha a inigh kurimin mangam. Pol uabi ghaze, ki tuavimin mangam.¹⁴ Ezi Pol Asosin e batogha e koma kurir kam

† (20:6) Fofozir gumazir avirim kamaghin nighnisi, Pol Filipain otogha, Luk inigha a ko ghua. Kamaghin amizima migirigiar otevir kam iti, "e". (Aposel 16:10 a ganigh.) †† (20:7) Fofozir gumazir avirim kamaghin nighnisi, me dagher kam gamua, Iesusin nivafizim ko ghuzim ginighnisi.

inighava Mitilinin nguibamin ghu.¹⁵ Egha amimizaraghan e kurimin ghua Kiosin arighatizimin otifi. Egha dughiar kamın gin e ghua Samosin nguibamin otogha, egha dughiar abuanamin e ghua Miletusin nguibamin otifis.¹⁶ Pol dughiar aviribar Esian Provinsin ikian aghua, a zuamira mangasa. A Jerusalemın otoghiva, Pentikosin Dughiar Ekiamin ganasa ifonge. Bizir kam bagha an Efesus azovagh mangasava nighnizir mam gami.[‡]

Pol ko Efesusin Kraisin adarazir gumazir dapaniba

¹⁷ E Miletusin otivighava egha Pol Efesusin Kraisin adarazir gumazir aruaba, me bagha akam amada.^{††18} Ezima me izava otivizima, a me migei, "Ia ki amir arazibagh fo, ki dughiar faragha ghuzimin Esian Provinsin izegha arazir kabagh amua, iza datirighin tu.¹⁹ Judaba na misoghasa migei. Kamaghin ki bar uabi dikabiraghava egha osimtiziba koma terir damazim sara Ekiamin ingangarim gami.²⁰ Ia kamaghin fo, ki ian akurvaghamin akar tam ia mikimsiva ia mikimam, ki atiatir puvati. Egha ki vaghvagha ian dipeniba koma azenara ian sure gami.²¹ Ki akar gavgavimra Judaba koma Grighin gumazamizibav gia ghaze, ia uan navibagh iraghiva ia uan arazir kuraba ateghiva Godin gin mangi, egh nighnizir gavgavim e uan Ekiam Kraisin Iesusin iki.

²² "Ia oragh, Godin Duar nan aven itim, a datirighin Jerusalemın mangasava puvira na migei. Ezi ki fozir puvati, bizir manatam munagh na batogham.²³ Ki kamaghin bizir kabagh fo, nguibar ekiaba bar ka dar zuima Godin Duam na migia ghaze, kalabusba ko osimtiziba na mizua iti.

²⁴ "Ezi ki uan mikarzir angamra itim ginighnizima a pura bizim. God ingangarir mam na ganingi. Ezi ingangarir kam kamakin, ki bizitam iniasa ivemari. Gumazim uan ivemarim a givasava ami, kamaghira ki uaghan uan ingangarim a givasa bar ifonge. Ingangarir kam kamakin, God uan apangkuvim gumazamiziba bar men akakaghasa. Ezi ki bizir kabar akam akuri.

²⁵ "Ezi ia oragh. Ki ian tongin ikia God Bizibagh Ativir Arazimin akam akuragha aruis. Ezi ki fo, datirighin ia ua nan guamin apighan kogham.²⁶ Ezi bizir kam bagha ki atiatir puvatigha Godin nighniziba bar ia migei. Kamaghin amizima, datirighin ki bar deraghvira ia mikimasa, gumazitam ian tongin oveghtima, kar ian osimtizim.²⁸ Ia uari uari bagh ganiva, egh uaghan Godin gumazamizibar gan. Godin Duam Godin gumazir nighnizir gavgaviba iti, a bar dar ganasa ia misefe. Ia gumaziba gari gumazibar min iki, ia Kraisin adarazir gan. God uabi uan Otarimin ghuzimin me givese.²⁹ Ki kamaghin fo, ki gin ia ategh mangightima, gumazir maba afiar atiaba min ian tongin izam. Ezi afiar atiaba sipsip bagha asighasizi moghin, gumazir kaba ni garir darazi gasighasigham.³⁰ Eghti ian tarazi, nighnizir gavgavim Kraisin itibar amutima, me men

‡ (20:16) Ni Aposel 2:1in akamin ganigh. †† (20:17) Miletusin nguibam, a Efesusin nguibam mong an saghon iti. Aning tongin ababanim 50 kilomitan tu.

gin mangisi, me ian tongin dikavigh guizin akam giragh me mikimam. ³¹ Kamaghin amizima, ia uari baghan. Ki azenir pumuning ko mizekimin amizir araziba, ia dagh nighnisi. Ki arueba ko dimagariba, terir damazim sara, zurazurara nighnizir aghuiba vaghvagha ia migia, tong mitetam atizi puvati. Egha ghaze, ia uari bagh ganigh.

³² "Ezima ki datirighin ia isava Godin agharim gati, eghtima an apangkuvimin akam ia damutima ia gavavigham. Egh gin apangkuvimin akar kam, bizir aghuiba ia daningiva, ia ko Godin damazimin zueziba sara me daningam. akurvazir aghuibar gumazamizir Godin damazim zuezibar tongin gin ia daningam.

³³ "Ki tavin silva ko gol ko inibagh ifongezir puvati. ³⁴ Ia uari kamaghin fo, nan dafarir kamning, ki uabi ua bagha ingarir biziba isava uabi uan akurvagha egha na ko ingarir darazir akurvasi. ³⁵ Ezi ki amizir ingangariba bar, ki kamaghin ian aka, e kamaghin amizir ingangarir osimtizar, e ingaran iburazir gumaziba, e men akurvagham. Ezi ia Ekiam Iesus, a uabi mikemezir akam ginighnigh, 'Arazir aghuarim, ni bizim munav ganingi. Egha a uaghan ni ua baghivira biziba isir arazim gafira.'"

³⁶ Egha Pol akar kam mikemeghava, a me ko me bar moghira teviba apirighava, gumazir dapanir ekiaba ko, me God ko migei. ³⁷ Ezi me bar aziava a muigha egha an tori. ³⁸ Ezi Pol me migia ghaze, "Ia ua nan guamin ganighan kogham." Ezi bizir kam bagha, me bar osemegha bar nighnighava avenge. Egha Polin akua, kurimin anemangasa zui.

Pol kurimin Jerusalem zui

21 Egha e, Efesusin Kraisin adarazir gumazir dapaniba, ataghragha e bar osemi. Egha e kurim inigha Kosin arighatizim baghavira zui. Egha amimizaraghan gin e Rodesin arighatizimin ghue. Egha Rodes ategha Pataran nguibamin ghue. ² Egha e Pataran kurir mam bato. A Finisian zuima, e an binigha zui. ³ Egha e Saiprusin arighatizimin gara, agharir kiriamin amadaghan a gitagha ghua, Sirian Provinsin zui. Egha Tairin nguibamin aghegha kurimin itir biziba kagh dar arighasa. ⁴ Egha e kagh Kraisin adarazir apigha me ko 7 pla dughiabar ike. Ezi Godin Duam me mikemezi me Pol migia ghaze, ni Jerusalem mangan kogham. ⁵ Ezi kurim Tair ataghraghasava amima, Kraisin adarazi uan amuiroghboriba ko, en gin nguibar ekiamin azenan zui. Egha ongarir dadarimin e teviba pirigha God ko migei. ⁶ Ezi e me ko uaghara uan agharibar suigha, e kurim inigha zuima me ua uan dipenibar zui.

Godin akam inigha izir gumazim Agabus akar mam Pol ganingi

⁷ Ezi e Tair ategha Tolesin nguibamin otivigha, dughiar aghuim Kraisin adarasi ganigha egha e me ko dughiar vamiran ike. ⁸ Egha amimizaraghan me ategha Sisarian nguibamin otivigha Filipin dipenimin

iti. A gumazir aviribar Ekiamin akar aghuim akurir gumazir mam. Egha a 7 plan gumazir aposelbar akurvazir gumazir mam. ⁹ An guivir igiar pumuning ko pumuning iti, egha me Godin akam inigha izir amizibar min akam akuri.

¹⁰ E mong dughiar maba Sisarian ikezima, Godin akam inigha izir gumazir mam, Agabus, a Judian Distrighin ikegha Sisarian izaghiri. ¹¹ Egha a en bighan izava Polin letiam uan dafarimning ko suemning ikegha kamaghin migei, "Godin Duam kamaghin migei, 'Kamaghira Judan Jerusalem itiba, letin kamin ghuavim ikeghiva a isiva Kantrin Igharazibar Gumazibar aningam.'"

¹² E kamaghin oregha, e ko Sisarian gumazamiziba Jerusalem mangan koghasa Pol gakaghori. ¹³ Ezi Pol me ikaragha kamaghin migei, "Ia tizim bagha aziava nan navim gamima a ikufi? Me na ikisi, a dera. Ki uaghan Iesusin ziam bagh Jerusalem aven aremegham, a dera." ¹⁴ Pol bar gavgazizima e tagha anetegha kamaghin migei, "Bizir tizim Ekiam a damusi ifongegh, an a damu."

Pol Judian kalabusin itima me an kotiam barasi

(Sapta 21:15-26:32)

Pol ghua Jerusalem oto

¹⁵ Egha gin e bizibar kirigha Jerusalem ghuavanabo. ¹⁶ Ezi Sisarian itir Kraisin adarasi, men marazi en akua ghua Nasonin dipenimin e ikiamin naghin e ati. A Saiprusin gumazir bar faraghavira Iesus gifogha an gin zuim.

¹⁷ Egha e Jerusalem otozima Kraisin adarasi e bagha bar akonge. ¹⁸ Egha e amimizaraghan, Pol en marazi ko Jemsin ganasa zui. Dughiar kam Godin ingangarir gumazir aruaba bar uaghan iti. ¹⁹ Pol dughiar aghuim me ganigha, Ekiam Kantrin Igharazibar Gumazibar tongin an dafarimin amizir biziba bar dar gun me migei.

Gumazir dapaniba Godin Dipenimin mangasa Polin migei

²⁰ Ezi Kraisin adarazir gumazir dapaniba kamaghin oregha Ekiamin ziam fe. Egha me Polin migia ghaze, "Enanav, ni fo Judan gumazamizir bar aviriba nighnizir gavgavim Ekiamin iti. Egha me bar Moses Osirizir Araziba bagha gavgafi. ²¹ Ezi gumazir maba me migia ghaze, Pol Judan gumazir Kantrin Igharazibar Gumazibar tongin itibar Moses Osirizir Arazibar gin mangan men anogorosi. Egha ghaze, ia uan boribar mikarzir mogomebar iniba aghoran marki, egh Judaba e uan arazibar amuan marki. ²² E fo, ni izezima, me oregham, eghti e ua manmaghin damuam? ²³ Ni kamaghin damu. Kagh e ko itir gumazir pumuning ko pumuning

God ko akar dikirizir gavgavir mam gami. ²⁴ Ni me inighiva ia Godin damazimin zueghsi, arazir kam damu. Egh me uan dapanir ariziba gisamin ofaba, ni adagh ivezam. Ni kamaghin damightima, gumaziba bar fogh suam, ka ti akar ifavaritam, ezi ni uaghan Judan arazibagh ami. ²⁵ Ezi Kantrin Igharazibar Gumazir Iesusin gin zuibara, e akinafarir mam in uan nighnizim osirigha me bagha fomira anemada. Egha me migia ghaze, ia marvir guabar ofa gamir asizibar aman marki. Egh ia uaghan asizir ghuziba itiba koma asizir me firagharim gafa misozibar aman marki, egh uari isi dakuva arazir kurabar amuan marki."

²⁶ Kamaghin Pol tagha ghua gumazir kaba ini. Egha amimizaraghan me ghua arazir Godin damazimin zuezim a me koma a gami. Egha a Godin Dipenir miriamin aven ghua ofa gamir gumazibav gia ghaze, dughiar manamin e Godin damazimin zueghamin dughiam givaghti me e bagh vaghvagh ofa damuam.

Judan gumaziba Godin Dipenimin Polin suira

²⁷ Ezi dughiar 7 pla givasava amima Judan gumazir Esian Provinsin itiba Godin Dipenimin miriamin aven Polin api. Egha gumazamizibar navibagh inivima me Polin suiragha kamaghin dia migei, ²⁸ "Israelin gumaziba, ia en akuragh! Gumazir kam, en gumazamizibagh asighasighasa, gumazir igharaziba ko nguibar igharaziba bar men sure gami. Egha Moses Osirizir Araziba ko Godin Dipenim gasighasigha migei. A uaghan Grighin gumaziba inigha Godin Dipenimin miriamin aven ghua God ua bagha inabazir dipenim gamima a Godin damazimin mize." ²⁹ (Me faragha Efesusin gumazim Trofimusin garima, a Pol ko nguibar ekiamin aven arui. Ezi me kamaghin nighnisi, Pol a inigha Godin Dipenimin miriamin aven ghu.)

³⁰ Ezi nguibar ekiamin gumazamiziba bar naviba me ginivima, me tintinibar ivemara izi. Egha Godin Dipenimin miriamin Polin suiragha a kurugha zui. Egha me zuamira Godin Dipenimin miriamin tiar akar ekiaba ase. ††

Romin midorozir gumaziba Polin suira

³¹ Egha Judan gumazamiziba aremeghamin midorozim Pol gamima Romin midorozir gumazibar ekiam oraki. Ezi migirigiam ghua kamaghin a bato, Jerusalem gumazamiziba uariv sosi. ³² Ezi a zuamira midorozir gumazibar garir gumazir maba ko midorozir gumaziba inigha me ivemara danganir gumazamizir avirim iti naghin zui. Ezi Polin misozir gumaziba midorozir gumazir ekiam ko an gumazibar ganigha Pol ataki.

† (21:24) Ni Aposelbar Ingangariba 18:18in gan, uaghan Namba 6:1-21. †† (21:30) Divazir aviriba Godin Dipenim okari, ezi gumazir igharazibar adarasi divazir faraghavira itimrama aven mangam. Akar kam, "Me Pol kurugha Godin Dipenimin divazir azenan itimin ghu," a divazir namba 2 migei. Tiar akaba me da ase, kar namba 2in divazimin tiar akaba. Kamaghin gumazamiziba danganir ekiam uari akuvir itimin iti, kar Godin Dipenimin divazir namba 1 an okarizim.

³³ Ezi midorozir gumazibar ekiam iza Polin suiragha me migeima, me senin pumuning a ike. Egha a Judan gumazibar azara, "Kar tina, egha a tizim gami?" ³⁴ Ezi avirir ekiam kam in aven me pura tintinimin bizibav gei. Me nighinir kuram gamima, midorozir gumazibar ekiam deragha bizitam gifozir puvati. Egha kamaghin a uan midorozir gumazibav kemezima, me a inigha uan dipenimin ghu. ³⁵ Pol dipenir kam in adiriziamin otivasava amima me a misoghasa bar kaghiram anerisi. Ezi midorozir gumaziba a gisaghp. ³⁶ Ezi gumazamizir avirir men gin zuiba diava kamaghin migei, "A mi-sueghti, an aremegh!"

Pol uan nighnizir gavgavimin gun Judaba geghari

³⁷ Ezi me Pol inigh midorozir gumazibar dipenimin aven mangasava amima, a men gumazir ekiamin Grighin akam an azara, "Ki bizitam ni mikimam, o?"

Ezi midorozir gumazibar ekiam an azara, "Ni Grighin akam migei? ³⁸ Ki ghaze, ni Isipin gumazim, a fomira gavman ko misogha, egha 4,000in gumazir kuraba inigha ghua gumaziba puvatizir danganimin ghu. Ni gumazir kam, a?"

³⁹ Ezi Pol kamaghin migei, "Puvati. Ki Judabar gumazim, ki Silisian Distrighin aven itir nguibam Tarsusin gumazim. Ki ziam itir nguibar ekiamin gumazim. Ki ni migei, ni na amamangatightima, ki akatam gumaziba ko amizibav kimasasa."

⁴⁰ Ezi midorozir gumazibar ekiam a mikemezi, Pol adiriziamin tughu uan dafarimra gumazamiziba aminifa. Ezi me bar moghira nimira iti. Ezi a

Hibrun akamin me migei,

22 "Nan adarasi ko nan afeziaba, ia oragh. Ki datirighin deravira ia geghanam. Ki osimtizitam gamizir puvati."

² Ezi me a barazima, a Hibrun akam me migeima, me bar nimira iti. Ezi Pol kamaghin migei, ³ "Ki Judan gumazir mam, nan amebam Tarsusin nguibamin na bate, Silisian Distrigh. Ezi ki nguibar kam Jerusalem in ikiava aghungi. Ki Gamalielin agharimin itima a en ovavibar arazibar nan sure gamizi, ki bar deravira dagh fo. Egha ia datirighin ami moghin ki Godin gin mangasa bar gavgafi. ⁴ Ki faragha gumazir nighnizir gavgaviba itiba Tuavir Kam in gin zuima, ki me gasighasisi. Ki me misozima me ariaghiri. Egha gumazamiziba bar moghira men suighava senbar me ikiava me isa kalabusin averiam garisi. ⁵ Godin ofa gamir gumazibar dapanim ko Judan kotin aven itir gumaziba bar nan arazibagh fo, egh me dar gun ia mikimam. Me Judan Damaskusin itir en darazi bagha osirizir akinafariba na ganingi. Ezi ki ghaze, ki gumazamizir nighnizir gavgaviba itir Tuavir Kam in gin zuiba, kalabusbar min me inigh Jerusalem in iziva, mizaziba me daningam. Egha ki bizir kam bagha Damaskusin ghu."

**Pol manmaghin amigha datirighin Iesus bagha nigh-
nizir gavgavim an iti**
(Aposel 9:3-19 ko 26:12-18)

⁶ Egha Pol migia ghua kamaghin me migei, "Ki aruer arizimin Damaskusin boroghira zuima, angazangarir gavgavim Godin nguibam ikia bar na gisira. ⁷ Ezi ki nguazim girighava orazima, tiarir mam na migei, 'Sol! Sol! Ni manmagh sua na gasighasisi?'

⁸ "Ezi ki an azara, 'Ekiam, ni tina?'

"Ezi tiarir kam na ikara, 'Ki Nasaretin gumazim Iesus, ni na gasighasisi.' ⁹ Ezi na ko zuir darasi, me angazangarimin ganigha, egha me migirigiam baragha deragha fozir puvati, tina na migei.

¹⁰ "Ezi ki azara, 'Ekiam, ki manmaghin damuam?'

"Ezi Ekiam na migei, 'Ni dikavighiva Damaskusin mangi. Eghti gumazitam munagh, ki ni bagha misevezir ingangariba bar, a dar ni mikimam.' ¹¹ Ezima angazangarir kam nan damazimning okavizi, ki garir puvati. Kamaghin amizima na ko itir darasi me uan dafaribar na inigha Damaskusin ghu.

¹² "Ezi gumazir mam, an ziam Ananias, a God baghavira ikiava, egha Moses Osirizir Araziba bar deraghavira dar gin zui. Ezi Judan Damaskusin itir darasi, me a migia ghaze, a gumazir aghuim. Ezi a iza nan gari. ¹³ A nan boroghin tughav, egha migei, 'Nan aveghbuam, Sol, nin damazimning ua deragh.' Ezi dughiar kamra, ki maghira an gari.

¹⁴ "Ezima Ananias na migei, 'En ovavibar God uan nighnizim gifoghasa ni ginaba. Ni Gumazir arazir aghuibagh amir kamn ganiva, an akamin otivir migirigiaba baragh. ¹⁵ Ni an akam akuniva, egh ni ganigha oraghizir bizibar gun gumazamiziba bar me mikimam. ¹⁶ Ezi datirighin ni tizibav zuai? Ni dikavigh rueghiva, egh an ziamin diaghtima a nin arazir kuraba gin amadagh.'"

God Kantrin Igharazibar Gumaziba bagha Pol amada

¹⁷ Egha Pol migia ghua ghaze, "Egha ki gin uamategha Jerusalem izeghava, ki Godin Dipenimin aven God ko migia ikiava irebamin min bizimin gari. ¹⁸ Ki Ekiamin garima a na migei, 'Ni zuamira dikavighiva Jerusalem ategh mangi. Ni kagh nan akam akuntima, me a bareghan kogham.'

¹⁹ "Ezi ki a ikara, 'Ekiam, gumazir kabagh foz, ki God ko migeir dipenibar arua gumazamizir nighnizir gavgavim nin itiba suigha me kalabus garigha, me misosi. ²⁰ Ezi nin akam akurir gumazir kam Stiven, me a misoghezi an areme. Ezi ki an boroghin tughav ikiava, egha nan damazim arazir kamn garima a dera. Ezi ki Stiven misoghezima an aremezir darazir korotiar ruaribar gari.'

²¹ "Ezi Ekiam na migei, 'Ni mangi. Ki saghon itir gumazamizir Kantrin Igharazibar Itiba bagh ni amangam.'"

Pol midorozibar gumazibav gia ghaze, ki Romn gumazim

²² Ezi gumazamizir avirim Polin migirigiaba baragha ghua migirigiar kam gami, a Kantrin Igharazibar Gumaziba bagh mangasa. Ezi Judaba maghira tiariba akarava, egha dagarvasi, "E a misueghtima an aremegh! Gumazir kamaghin amim nguazimin ikian kogham."

²³ Egha me dagarvaghav uan korotiaba makurava egha nguazir minemniaba pin da akuri. ²⁴ Ezi Romn midorozir gumazibar ekiam, uan midorozir gumazibav geima, me Pol inigha uan dipenibar ghu. Ezi a kamagh deragh foghasa, manmaghin amizima me Pol kamaghin a dagarvasi. Kamaghin a bizir kam gifoghasa, uan midorozir gumazibav keme, ia a fozoregh an azangsigh. ²⁵ Ezi me Polin soroghafariba ikegha a fozoroghasa. Ezi Pol gari, Romn midorozir gumazir 100 plan garir gumazim tughav itima, Pol an azara, "Romn gavmanin osirizir arazitam Romn kantrin gumazitam damuasa ian amamangati, o puvati? Ki Romn gumazim. Ia na kotiam gatizi puvatigha egh na fozoroghasa." †

²⁶ Ezi midorozir gumazibar garir gumazim kamaghin oreghava, Romn midorozir gumazibar ekiam bagha ghuava a migei, "Ni manmaghin damuam? Kar Romn gumazim."

²⁷ Ezi midorozir gumazibar ekiam Pol bagha ghua an azara, "Ni na mikim, ni Romn gumazimra?" Ezi Pol a ikara, "Are, kirara."

²⁸ Ezi midorozir gumazibar ekiam kamaghin migei, "Ki ivezir dafam gamigha, egha Romn gumazimin oto."

Ezi Pol kamaghin migei, "Nan afeziam, a Romn gumazim, ezi ki Romn gumazim." ²⁹ Ezi an azangsighava amir gumaziba me kamaghin oreghava, zuamira uarigh ekuigha saghuiamin tuivighav iti. Ezi midorozir gumazibar ekiar senin Pol ikezim a fo, Pol Romn gumazimra. Kamaghin a uaghan atiatingi.

Pol Judan kotin aven akam akuri

³⁰ Ezi amimzarkan midorozir gumazibar ekiam bar deragh foghasa, Pol arazir tizim gamizima, Judaba a migei. Ezi a Polin senba firigha, egha Godin ofa gamir gumazir ekiaba ko Judan kotin aven itir gumaziba bar men diazima me iza uari akufa. Ezi a Pol inigha ghua men damazimin anetizima a tughav iti.

23 Egha Pol dikiravira Judan kotin aven itir gumazibar garava egha kamaghin me migei, "Nan adarasi, ki ingangarir God baghava amizim, ki bar deravira a gamua iza datirighin tu. God nan nighnizibagh fo, ki uan araziba deravira da tuisigha egha arazir aghuimin gin zui." ² Pol kamaghin mikemezi, ofa gamir gumazibar dapanim, Ananias Polin akatorim mi-

† (22:25) Ni akar Aposel 16:37in itimin gan. Romn Arazir mam kamaghin migiava anogoroke, me Romn gumazitam bar fozoroghan kogham.

soghasa an boroghin itir gumazibav gei. ³ Ezi Pol kamaghin a migei, "God uaghan ni misuegham! Ni mati dipenir birir kuram, me azenan aneghefe. Eghti me aven an kuramin ganan kogham. Ni magh aperaghav ikiava Moses Osirizir Arazibagh gisin tugha na kot garisi. Egha ni na misoghasa migeir migirigiamin ni uabi Moses Osirizir Arazim gasighasisi." †

⁴ Ezi Polin boroghin tuivighav itir gumaziba kamaghin migei, "Ni Godin ofa gamir gumazir dapanim akar kuramin a migei."

⁵ Ezi Pol kamaghin migei, "Nan adarasi, ki kamaghin fozir puvati, an ofa gamir gumazir dapanir ekiam. Godin Akinafarimin osizirim kamaghin iti, 'Akar kurabar ia uan atrivibav kiman marki.'"

⁶ Ezi Pol fo me marazi Sadyusiba, ezi marazi Farisiba. Ezi a Judan kotin aven itir gumazibar diagma kamaghin migei, "Nan adarasi, ki Farisin mav, nan afeziam a Farisin gumazim. Ki nighnizir gavgavim kamaghin iti, ovengeziba ua dikavam. Me bizir kam bagha na isava kot gati."

⁷ Egha Polin migirigiam me gamizi Farisiba ko Sadyusiba me uari abigha, egha uari adosi. ⁸ (Sadyusiba ghaze, ovengeziba ua dikavan kogham, egha uaghan ghaze enselba ko duaba itir puvati. Ezi Farisiba ghaze, bizir kaba bar iti.)

⁹ Kamaghin amizi adoghadozir dafam otozi Judan arazibagh fozir gumaziba (me Farisiba), me dikavigha pamtem migia ghaze, "Gumazir kam osimtiziba an puvati. A ti guizbangira migei, ensel o duar tam ti a mikesmeghama." ¹⁰ Men odorozim bar gavgavizima midorozir gumazibar ekiam kamaghin atiatingi, Judaba Pol misoghiva a gekuti, a bighregham. Kamaghin a midorozir gumazibav kemezi me ghuaghira me da anemikegha a inigha midorozir gumazibar dipenimin ghu.

¹¹ Ezi aminim tirazi ua dimangan Ekiam an boroghin tugha ghaze, "Ni atiatingan marki! Ni Jerusalem nan gun mikemezi moghira ni nan gun Romin me mikim."

Judaba Pol misueghti an aremeghasa akam akiri

¹² Egha amimizarakan Judan gumaziba uari akuvagha Pol misueghti an aremeghasa God ko akam akiri. Me kamaghin akam akiri, "E daghetam o dipatam rameghan kogh, mangi dughiar Pol aremegham."

¹³ Akam akirizir gumazir kabar dibobonim a 40 gafira.

¹⁴ Egha me Judan gumazir dapaniba ko ofa gamir gumazir ekiaba bagha ghuava kamaghin me migei, "E kamaghin akam akira ghaze, e Pol misueghti an aremeghti, e gin daghetam ramam." ¹⁵ Ezi datirighin ia ko Judan kotin aven itir gumaziba, ia midorozir gumazibar ekiam kamaghin a bagh ifar akam amadagh, "E Polin migirigiar otevitam deravira a gifoghasa. Eghti e a bagh piragham. A tighar izi ia bativti, e a misueghti an aremegham."

† (23:3) *Wok Pris 19:15 kamagh migei, gumazir kotiam barazim an arazir aghuimra kotin a damu. Pol ti migirigiar kam ginighnigha egha kamagh migei, ofa gamir gumazir dapanim uabi Moses Osirizir Arazim abiki.*

¹⁶ Ezi me migeima Polin amizimin otarim oregha ghua midorozir gumazibar dipenimin Pol mikeme.

¹⁷ Ezi Pol Romin midorozir gumazir 100 plan garir gumazir mam in diagma ghaze, "Otarir igiar kam inigh midorozir gumazibar ekiam bagh mangi. A bizir mam a mikimasa." ¹⁸ Ezi midorozir gumazibar garir gumazim Polin amizimin otarim inigha midorozir gumazibar ekiam bagha zui.

Egha midorozir gumazibar garir gumazim ghaze, "Kalabusin itir gumazim Pol na bagha akam amada. Egh otarir igiar kam inigh ni bagh izasa nan azara. Otarir igiar kam ni mikimamin migirigiar mam iti, kamaghin ki a inigha ni bagha izi."

¹⁹ Ezi midorozir gumazibar ekiam otarimin dafarim suiragha aning min ghugha an an azara, "Ni tizimin na mikimasa?"

²⁰ Ezi otarim ghaze, "Judaba nin azangsighasa akam akiri. Me ghaze, ni Pol amadaghti a gurumizaraghan Judan kotin mangam. Me ifara ghaze, a mangiti Judan kot deravira an migirigiaba iniam. ²¹ Gumazibar dibobonim 40 gafira, me an aravagha a bagha monge. Kamaghin ni me baraghan marki. Me akam akirigha gifa, me daghetam ko dipatam rameghan kogham mangi me a misueghti an aremeghivira givagham. Datirighin me nin amamangatighamin akamra mizuai iti."

²² Ezi midorozir gumazibar ekiam anemaga akar gavgavim kamaghin a migei, "Ni na mikemezi bizir kam tav mikiman marki."

Me Pol amadazi a gavmanin gumazir ekiam, Feliks bagha ghu

²³ Egha midorozir gumazibar ekiam, uan midorozir gumazir 100 plan garir gumazir pumuningin diagma kamaghin aning in migei. "Gua 200 midorozir gumaziba ko 70 pla hoziar gumaziba ko 200 pla afuzir gumaziba akumakum. Egh ia 9 kloghin datirighin dimagarimin Sisarian mangi. ²⁴ Egh ni Pol isin dapiamin hoziatava uaghan da inigh. Eghti a deravira mangi gavmanin gumazir ekiam Feliks bativam."

²⁵ Ezi midorozir gumazibar ekiam kamaghin akinafarim osiri:

²⁶ Ki Klodius Lisias.

Ki bar pin itir gavmanin gumazir ekiam Feliks bagha akinafarim osiri.

Dughiar aghuim, ni deravira iki.

²⁷ Judaba gumazir kamin suiragha a misueghti an aremeghasa. Ki kamaghin fo, a Rom in gumazim, egha ki uan midorozir gumaziba ko ghuava ua a ini. ²⁸ Ki foghasa, me bizir tizim bagha akam a gasi. Egha ki a inigha men kotin ghu. ²⁹ Ki kamaghin fo, me uan osirizir arazibar migirigiam gamuava pura akaba a gasi. An aremegham o kalabusin mangamin arazitam gamizir puvati. ³⁰ Gumazir man na mikemezi, ki fo, me a misueghti an aremeghasa, moga akabav sosi. Ezi ki ni bagha zuamira anemadi. Egha akam a gasir gumaziba, ki uaghan nin damazimin me uan migirigiabar amuasa, me mikeme.

³¹ Ezi midorozir gumaziba akam baregha dima-garimîn Polin akua ghua Antipatrisin oto.

³² Amimizaraghan hoziar gumaziba a ko zuima, midorozir gumazir igharaziba uamategha uan dipenimîn Jerusalemîn ghue. ³³ Ezi hozin zuir gumaziba Sisarian otogha akinafarim isa gavmanîn gumazir ekiam ganiga egha Pol isava a ganingî. ³⁴ Ezi gavmanîn gumazir ekiam akinafarimîn ganigha Polin azara, "Ni provinsin manamin gumazim?" Ezi Pol kamaghin migei, "Ki Silisian gumazim." Gavmanîn gumazir aruam kamaghin oregha, ³⁵ egha ghaze, "Akam ni gasir gumaziba kagh otivighti ki nin kotiam baragham." Egha a Herotin dipenir ekiamin Pol atigh egh deraviram an ganasa, me mikeme.

Judan gumazir dapanir aruaba Pol kot gati

24 Dughiar 5 pla givazima, Godin ofa gamir gumazibar dapanim Ananias, a Judan gumazir dapanir maba ko Romin gavman osirizir arazibagh fozir gumazir mam, an ziam Tertulus, me Sisarian ghuaghiri. Egha me Pol gasir akamin gun gavman gumazir ekiam migei, egha me akar kam bagha Pol isi kot darighasa. ² Egha gavman gumazir ekiam Polin di-azima an aven ghuzima, Tertulus, Feliksin damazimîn maghram akabar a gasi. A kamaghin migei, "Gumazir Ekiam Feliks, ni en akurazima e dughiar ruarimîn bar deraghvira iti. Nin nighnizir aghuarimîn ni en akurvagha en kantrin aven itir bizir aviribar akiri. ³ Nguibaba bar ko dughiba zurara e bar ni minabi: Feliks, ni bar gumazir aghuim.

⁴ "Ezi ki nin suiraghtima ni dughiar ruarimîn ikeghan kogham, ni en deragh en akar otevim baraghasa, ki nin azangsisî.

⁵ "E gumazir kamin garima an osimtizir aviribagh ami. A Judan nguibaba bar dar itiba adariba koma midoroziba fomira dagh ami da otifi, a Nasaretin ifarir darasi, gumazir dapanim. ⁶ Egha uaghan Godin Dipenim damuti a Godin damazimîn mizegha kuvighasava ami. Bizir kam bagha e an suighasa. Kamaghin ni uabi gumazir kamin azaraghiva, egh ni deraghvira akar e a gasibagh fogham." †

⁹ Ezi Judaba uaghan Tertulusin akuragha akaba bar Pol gasi. Me kamaghin migei, bizir kaba bar guizbangira.

Pol Feliks migei

¹⁰ Ezi gavman gumazir ekiam mikimasa dafarim Polin akuizima, a kamaghin ikara, "Ki fo, azenir aviriba ni gumazamizir kabar jasin iti. Kamaghin ki nin akam ikarvaghasa nan navim bar dera. ¹¹ Ezi ni puram azangsighiva, egha ni fogham, ki 12 plan dughiar ghuzibara, Godin ziam fasa Jerusalemîn ghuavanabo.

¹² Ezi akam na gasibar damazimîn, ki gumazitam ko,

† (24:6-8) *Fofozir gumazir maba kamaghin nighnisi, migirigiar otevir mam uaghan kagh iti. A kamaghin iti: "E uan araziba bagh a isi kot darighasa. Ezi puvati, midorozir gumazibar ekiam Lisias uan gumaziba ko izava en tongin an suiragha a gekui. Egha kamaghin migei, Tina gumazir kam kot darighsi ni bagh kagh izi."*

Godin Dipenim danganimîn aven akatamin ane-doghezir puvati. Egha me nan gari, ki gumaziba God ko migeir dipeniba o Jerusalemîn aven me akuva men navibagh inivizir puvati. ¹³ Ezi me datirighin na gasir akaba, me nin akaghamin tuavitam itir puvati. Akar me na gasir kam, a guizin akam puvati.

¹⁴ "Ezi ki guizbangira migei, ki en ovavibar Godin ziam fava egha Tuavir kamin zui. Tuavir kamin ziam Judaba kamaghin a dibori, ifarir darasi. Ki nighnizir gavgavim bar Moses Osirizir Araziba ikiava, egha Godin akam inigha izir gumaziba osirizir akabar iti. ¹⁵ Ezi ki nighnizir gavgavim Godin ikiava kamaghin fo, a ua gumazir ovengeziba me damutima me dikavam. Gumazir aghuiba ko kuraba sara. A damuamin bizim, ki a bagha mizuai. Ezi akam na gasir gumaziba uaghan bizir kam bagha mizuai iti. ¹⁶ Kamaghin ki zurara God ko gumazibar damazimîn uan araziba deravira da tusighiva egh arazir aghuimîn gin mangasa, ki pamtem ingari.

¹⁷ "Egha ki azenir mabar nguibar igharazibar ikegha, egha uamategha Jerusalemîn ize. Ki God daningamin ofaba ko gumazir onganarazibar akurvaghasa dagiaba, da inigha izi. ¹⁸ Ezi ki Godin Dipenimîn itima me nan garima ki Godin damazimîn zue. Gumazir avirim na ko itir puvatizima, nighin aviriba uaghan puvati. ¹⁹ Ezi Judan gumazir Esian itir maba, me iza nan suiki, kamaghin me akatam nan ikiva, me uari kagh iziva, nin damazimîn na isiva kot darigh. ²⁰ Ezi dughiar ki Judan kotin aven tughav itim, gumazir kagh itir kaba me nan gari arazir kurar manam nan iti, me ni mikim.

²¹ Ezi ki ti men tongin tughav ikia migia dia mikemezi me a gifongezi puvati. Akar kam, 'gumazir ovengeziba ua dikavam, ezi bizir kam bagha me na inigha ian kot darighasa ize.'"

²² Feliks men nighnizir gavgaviba ko arazir me Ekiamin gin zuir Tuavim gifogha gifa. Ezi Pol mikemegha givazima, Feliks Judaba migia ghaze, "Ia orarkegh. Lisias, midorozir gumazibar ekiam izitima, ki ian migirigiar kiram." ²³ Egha a Pol kalabus darighasa midorozir gumazibar garir gumazim migei, egha ghaze, ni kalabusin gavgavim Pol damuan marki. Polin namakaba bizibar an akurvatima ni men anogoroghan marki.

Feliks Polin tivazima a azenir pumuningin kalabusin iti

²⁴ Dughiar maba givazima, Feliks uan amuim Drusila ko ize. A Judan amizim. Ezi Feliks Polin diaghava egha a migirigiar barazima a nighnizir gavgavim Krai Iesusin itir arazibav gei. ²⁵ Ezi Pol Godin damazimîn derazir arazimîn migirigiam gamua egha navir ghurimîn arazim dikabirir arazimîn migirigiam gamua, egha Godin Kotiar Gin Izamin migirigiarbagh ami. Ezi Feliks bizir kam baregha atiatigha ghaze, "Kamaghira tuzima, ni mangi. Ki gin dughiatam ikiva ua nin diaghama."

†† (24:18) *Tertulus ves bin Pol akam a gasa ghaze, Pol Godin Dipenim damuti, a Godin damazimîn mizegham. Ezi Pol akar kam ikarvaghasa, kamaghin migei, a zuegha givagha gin Godin Dipenimîn aven zui.*

²⁶ Ezi dughiar kamra Feliksin nighnizim ghaze, Pol dagiataba inigh a daningtima a Pol ateghtima a mangam. Bizir kam bagha dughiar aviribar an deima Pol izava a ko migirigiaba ami.

²⁷ Ezi azenir pumuning givazima, Porsius Festus a Feliksin danganim ini. Feliks Judabar amuti me a bagh bar akueghasava a Pol ataghizima a kalabusin ikiavira iti.

Pol ghaze, Sisar nan kotiam baragham

25 Ezi Festus Judian Distrighin izezi, dughiar pumuning ko mizezim givazima a Sisaria ategha Jerusalem ghuavanadi. ² Festus Jerusalem ghuavanabozi, ofa gamir gumazir ekiaba ko Judabar gumazir dapaniba Festusin kotiamin tugha akaba Pol gasi. ³ Me pamten Festus kamagh a migei, ni en akuragh egh gumazir kam amadaghti, a Jerusalem ghuavanang. Me gumazir maba migia ghaze, ia Pol misueghti an aremeghsi, mangi an aravagh mongegh. Kamaghin amizi, me kamaghin Festus migei. ⁴ Ezi Festus me ikara, "Pol a Sisarian kalabusin iti. Ezi ki gurumra Sisarian magiram. ⁵ Pol guizbangin osimtizim damighti, ia akam a gasisi, ian gumazir dapanir taba nan gin Sisarian magiriva kotiam baragh."

⁶ Festus 8 pla o 10 plan dughiaba kamaghin me ko ikegha Sisarian iraghu. Egha amimizaraghan a kotin aperagha me mikemezi me Pol inigha a bagha izi. ⁷ Pol izava otozima Judan Jerusalem ikegha izaghireziba an okarigha tuifi. Egha kamaghin migei, gumazir kam arazir kurar aviribagh ami. Egha me an osimtizitam Festusin akazir puvati.

⁸ Ezi Pol ua bagha kamaghin migei, "Ki Judabar arazitam abighizir puvati. Egha Godin Dipenim gasighasighizir puvati, egha osimtizitam Sisar gatizir puvati."

⁹ Ezi Festus Judabar akurvaghasa nighnighava Polin azara, "Ni kotiam bagh Jerusalem ghuavanaboghtima, ki munagh akar me ni gasiba baragham? Ni kamaghin ifonge, o?"

¹⁰ Ezi Pol a ikara, "Kotin ki tughav itir kam, kar Sisarin kotiam. Kotin kamra, kar nan kot. Ni uaghan bar fo, ki osimtizitam Judabagh amizir puvati. ¹¹ Ki guizbangira ovengamin arazitam damighiva ki ovengam. Ki ovevem arimangighan kogham. Ezi Judaba na gasir migirigiaba, da mingariba puvatighti, tav na inigh Judabar dafarim datighan kogham. Sisar nan kotiam baraghasa ki ifonge!" †

¹² Festus a ko kotiam barazir gumazibar nighnizim inigha, egha Polin migei, "Ni Sisar nin kotiam baraghsi, aria ni Sisar bagh mangi!"

Atrivim Agripa Polin kotiam barasi

¹³ Ezi dughiar maba givazima, Atrivim Agripa uan amuim Bernaisi ko aning Festusin ganiva dughiar

† (25:11) Romin Arazibar mam ghaze, Romin gumazitam nighnisi, kotin aven me deragha an akam baraghizir puvati, eghti a kotin azaraghti, Sisar uabi an kotiam baragham. Sisar, a Rombar atrivibar ziam.

aghuim a daningasa Sisarian zui. ††¹⁴ Aning dughiar aviribar Sisarian itima Festus Polin gun Atrivim Agripa migei. Festus ghaze, "Gumazir mam kagh iti. Feliks a isa kalabus gatizi a ikiavira ikia kagh iti. ¹⁵ Ki Jerusalem itima ofa gamir gumazir ekiaba ko Judan gumazir dapaniba akaba a gasa azangsigha ghaze, an osimtizim bagh ni mikemeghti, midorozir gumaziba a misueghti an aremegham.

¹⁶ "Ezi ki kamaghin me migei, 'Romin arazimra kara, me gumazitam puram a misueghan kogham. A faragh akam a gasir gumaziba ko kotiamin tugham. Egh a me ko me uarir ganam. Dughiar kam a ua bagh mikim suam guizin bizim o puvati.'

¹⁷ "Ezi me na ko kagh izezi, ki tong sughsughizir puvati. Egha amimizaraghan ki kotiam gaperagha gumazim inigh aven izasa mikemezi, me a inigha ize.

¹⁸ Akam asir gumaziba me akam Pol gasir dughiamin, ki orazi me arazir kuratam baghava a gasir puvati. Ki ghaze, an arazir kuratam gamizi, me akam a gasi. Ezi puvati. ¹⁹ Judaba uan nighnizir gavgaviba bagha Pol ko uari adosi. Egha aremezir gumazir mam Iesus, Pol ghaze, an angamra itima me bizir kam bagha uari adosi. ²⁰ Ki akar kam in mingarim buriava avenge. Ki deragha fozir puvati. Egha kamaghin an azai, 'Ni ti Jerusalem mangiva akar me ni gasir kaba bagh kotiam damu?' ²¹ Ezi Pol ghaze, 'Ki kalabusin ikiam, eghti gin Sisar nan kotiam baragham.' Kamaghin ki me mikemezi, me an suirazi a kalabusin iti. Eghti ki gin tuavitam batoghiva Sisar bagh anemangam."

²² Ezi Agripa oregha kamaghin migei, "Ki uabi gumazir kam baraghasa."

Ezi Festus kamaghin migei, "Ni gurumin an kotiam baragh."

²³ Ezi amimizaraghan Agripa ko Bernaisi atrivimin kurukazir aghuaribagh amigha, midorozir gumazir aruaba ko nguibar ekiamin gumazir aruaba sara me gumaziba itir naghin aven zui. Ezi Festus mikemezi me Pol inigha aven ize.

²⁴ Ezi Festus kamaghin migei, "Atrivim Agripa ko ia bar e ko kagh itir darasi, ia gumazir kam in gan! Judan gumazamizir Jerusalem itiba ko Sisarian kagh itiba, me akam a gasa bar pamtem dia ghaze, 'Ni a misueghti an aremegh, an angamra ikian marki!' ²⁵ Ezi ki an aremeghamin arazir kuratam batozir puvati. Ezi Sisar an kotiam baraghasa Pol ifonge. Kamaghin ki a isa Romin anemadi. ²⁶ Ezi ki bizir tizitamra uan ekiam Sisar bagh an osirigh anemangam? Eghti a fogh suam, me bizir kam bagha akam a gasi. Kamaghin amizi ia bar kagh itir gumaziba ko, nirara Atrivim Agripa, ki a inigha ia bagha ize. Eghti ni an kot bareghti, ki deravira an gun osiram.

²⁷ "Nan nighnizim, ki pura kalabuziar gumazitam amangiva, an arazimin gun osirighan koghtima, kar arazir aghuim puvati."

†† (25:13) Atrivim Agripa, a Atrivim Herotin otarim. Atrivim Herot faragha Jonin dozim Jems misoghezi an areme. Ni akar Aposel 12 vin itimin gan.

Pol Agripa migei

26 Ezi Agripa kamaghin Pol migei, "Ni uabi uan akam geghan."

Ezi Pol uan agharim feqha egha uan akabav gia ghaze, ² "Atrivim Agripa, ki Judaba na gasir akar kam ikarvaghasa. Ezi a bar dera ki an gun ni mikimam. ³ Kamaghin ami, ni e Judaba en araziba ko bizir e migia uarir atariba ni bar a dagh fo. Kamaghin ki nin azai, ni nimira daperagh ikiva nan akaba baragh.

⁴ "Ezi Judaba me bar na gifo, nan ikirimirimin ki aghirimin ikia uan nguibamin uan adarazir ko ikia ghua iza gin ki iza Jerusalem in iti. ¹⁵ Me fomira na gifo, egh me ifongegh, nan arazibar gun ni mikim. Ki uan igiamin ikiava, egha Farisibar gumazir mam in otogha men arazibar gin zui. Ezi gumaziba men arazibar gin mangan bar buraghuburaki.

⁶ "God fomira en ovaviba ko akar dikirizir mam gami. Ezi ki nighnizir gavgavim akar kam in ikiava a bagha datirighin kotin iti. ⁷ Ezi kar God in akar dikirizim, en 12 plan adarasi, me God in ziam arueba ko dimagaribar a fe, egha nighnizir gavgavim ikia bizir kam baghavira mizuai. O Atrivim, e bizir kam bagha mizuai, ezi bizir kam in, Judaba a bagha akaba na gasi.

⁸ "Manmaghin amizima ia gumazir maba ghaze, e nighnizir gavgavim God ikian kogham, a gumazir oveaghueziba me damuti me ua dikavam?"

⁹ "Fomira ki uabi ghaze, ki bizir bar aviribar amuti da Nasaret in gumazim Iesus in ziam gasighasigham.

¹⁰ "Egha ki bizir kaba Jerusalem in dagh ami. Ki God in ofa gamir gumazir ekiaba da gavgavim ini, egha ki Kraisin adarazir aviriba me isa kalabus gati. Ezi gumazir dapaniba me misoghtima aremeghasa me migeima, ki uaghan ghaze, me aremegham. ¹¹ Egha dughiar aviriba ki God ko migeir dipeniba roa dar aven ghua, men suigha egha me misosi. Ki kamagh sua, me Iesus in ziam akar kurabar a mikim, egh nighnizir gavgavim Iesus in ikian kogham. Nan navim me bagha puv nan isi, ezi ki nguibar saghon itibar ghua me gasighasighasa me buri."

Pol uabi geghari, a manmaghin Kraisin anavin oto

(Aposel 9:3-19 ko 22:6-16)

¹² Egha Pol migia ghua kamaghin migei, "Ezi darorir kabar mam, ki God in ofa gamir gumazir ekiaba da akar gavgavim ini, ezi me na amadazima ki Damaskusin nguibar ekiam in ghu. ¹³ O Atrivim, dughiam kamaghin 12 kloghin zuima, ki tuavim in ghuava, egha garima, angazangarir mam God in nguibamin ikegha iza, angazangarir kam bar gavgavigha egha aruem in angazangarim gafira. Ezi na koma arui darasi koma ko, a bar e gisira. ¹⁴ Ezima e bar nguazim gire, egha ki orazima akar mam Hibrun akamin kamaghin na migei, 'Sol, Sol, ni manmagh sua na gasighasighavira iti? Ki nin akurvaghassava amima, ni nan akurvazim tivagha, uabi osimtizim uabi ganidi.'

† (26:4) Pol, dughiar aghirimra itimin, a Tarsusin nguibar Silisian Provinsin itimin iti. Ni akar Aposel 22:3in itimin gan.

¹⁵ "Ezima ki an azara, 'Ekiam, ni tina?'

"Ezi Ekiam ikara, 'Ki Iesus, ni na gasighasighavira iti. ¹⁶ Ni dikavigh tugh. Ki ni amiseveghtima, ni nan ingangarim damuasa, ki datirighin ni bato. Ezi bizir datirighin otozir ni ganiziba ko bizir ki gin nin akak- aghamiba, na dar gun mikimam. ¹⁷ Eghti ki nin ganiva nin akurvaghham, eghti nin gumazamiziba ko Kantrin Igharazibar Gumaziba paza ni damighan kogham. Ki me bagha ni amadi, ¹⁸ eghti ni men damaziba kuightima, me akirim ragh mitatem in arazir kurabagh asaraghiva, angazangarim in izi. Egh me Satan in atrivir gavgavim ateghiva, God bagh izi. Kamaghin ki men arazir kuraba gin amangam, eghti me nighnizir gavgavim nan itir gumazamizibar tongin danganim iniam. Nan gumazamizir kaba, me nighnizir gavgavim nan itima, ki me gamizi me zue. Ni ingangarir kam damusi, ki me bagha ni amadi.'"

Pol uan ingangarimin gun Agripa migei

¹⁹ Egha Pol migia ghua kamaghin migei, "Atrivim Agripa, ki God in Nguibamin izezir irebamin min bizim in ganigha an aghuazir puvati, ki an akam baraki. ²⁰ Egha ki faragha Damaskusin nguibamin akam akunigha, egha Jerusalem in akam akunigha, egha Judan nguibaba bar dar akam akurava, egha uaghan Kantrin Igharazibar Gumaziba sara akam me mikira ghaze, 'Ia uan navibagh iragh egh ua God bagh izi. Eghti ian arazir ia amiba, ian gun mikim suam, ia navibagh iragha gifa.' ²¹ Ezi ki bizir kabar akam akurima, me God in Dipenir avizibar nan suira. Eghti Judaba na misueghtima ki aremeghasa. ²² God nan akurazima ki deragha ikia iza datirik in, egha ki kagh tughav ikia akam me migei, gumazir kiniba ko gumazir ekiaba me bar. Akar kamra, Moses ko God in akam inigha izir gumaziba fomira an gun mikeme. Ki uam akar igharazitam akuri puvati. ²³ Me ghaze, Gumazir God Uam E Iniasa Misevezim, Kraisin mizazim inighiva aremegh, egh a gumazir faragh dikavigham. Eghiva a God in angazangarim in gun Israelba ko Kantrin Igharazibar Gumaziba me mikimam."

Pol Agripa nighnizir gavgavim God in ikiasa an a migei.

²⁴ Pol akam akuravira itima, Festus akar aruam kamaghin migei, "Pol, ni ongani! Ni suren aviriba dagh amima, da ni gamima ni ongani!"

²⁵ Ezi Pol kamaghin migei, "Gumazir Aruam Festus, ki onganizir puvati, ki guizbangira migei, ki nighnizim ikiava ki migei. ²⁶ Ezi Atrivim Agripa bizir kaba bar dagh fo, da modogha otivizir puvati, ezi ki fo, bizir kaba a gitazir puvati. Kamaghin amizima ki atiatir puvatigha, dar gun bar Atrivim Agripa migei. ²⁷ Atrivim Agripa, ni nighnizir gavgavim God in akam inigha izir gumazibar iti, o puvati? Ki fo, ni nighnizir gavgavim iti."

²⁸ Ezi Agripa kamaghin Pol in azara, "Ni ghaze, dughiar otevir kam ni na mikim na damightima, ki Kraisin ananavin otogham ti?" ²⁹ Ezi Pol a ikara, "Dughiar otevim o dughiar ruarim, ki kamaghin God

ko mikimam, ni ko karasi ia datirighin nan akam baraki, ia bar nan min otivigham. Ezi bizir vamira, me senbar ia ikeghiva ia isi kalabus darighan, ki aghua."

³⁰ Ezi Atrivim ko gavmanin dapanim ko Bernaisi koma gumazir me ko ikeziba, me dikavighava ³¹ dipenim ategha ghua, egha uarira uariv gia ghaze, "Gumazir kam arazir kuratam damighiva, an aremegham, o a kalabusin ikiam. An arazir kuratam gamizir puvati."

³² Ezi Agripa kamaghin Festus migei, "A uabi ghaze, Sisar nan kotiam baragham. A ti kamaghin mikemezir puvatigha, egha friagrighai."

Pol Romin nguibar ekiamin zui

(Sapta 27-28)

Me Pol isa kurim gatizi a Romin zui

27 Me, e kurim inigh Italin mangasa akam akirigha givagha, egha me Pol ko kalabuziar igharaziba sara isava 100 plan midorozir gumazibar garir gumazimin dafarim gati. An ziam Julius, an Atrivim Sisarin garir midorozir gumazibar mav. ¹² E Adramitiumin nguibamin kurimin bini. Kurir kamnagh Esian Provinsin itir ongarir mikebabar mangasa, ezi e an zui. Ezi Aristarkus, a Tesalonikan Provinsin itir nguibam Masedonian gumazim, a uaghan e ko iti.

³ E amimizaraghan Saidonin oto. Egha Julius arazir aghuim Pol gamuava anetaghizi a uan adarazi bagha zuima me dagheba ko bizibar an akurvasi. ⁴ E Saidonin ikegha uamategha zuima aminim bar gavgavizi, kamaghin e Saiprusin arighatizimin aminim amirazir naghin zui. ⁵ E ongarir ekiam a bigha Silisian Provins ko Pamfilian Provinsin dadarimning gitagha ghua Lisian Provinsin itir nguibar ekiam Mairan oto. ⁶ 100 plan midorozir gumazibar garir gumazim kagh Aleksandrian kurimin gari a Italin mangasa. Egha a batogha e isava a gati. ⁷ Egha e dikavigha kurim dughiar aviribar nimira zuima e pamten ingarava ghua nimira Nidusin boroghin zuima, aminim bar gavgavizima kurim uan tuavim ategha ghua Kritin arighatizimin oto, Salmonin arighatizimin nguazir otevimin boroghin. Egha Kritin aminim vai puvatizir danganimin ghuaghiri. ⁸ Aminim bar amirazi, e pamten ingara ongarir dadarimin boroghin anaga izava, danganir ziam ongarir Mikebar Aghuim bato. Danganir kam a Lasean nguibamin boroghin iti.

⁹ Kurir darorir kam ikufi; ezi dughiar aviriba pura gifa. Ezi kamaghin Judaba dagheba ataghrizir dughiar kam otogha gifa. Ezi Pol kamaghin me migei, ^{††10} "Gumaziba, ki kamaghin nighnisi, e datirighira mangiva

† (27:1) Pol Jerusalemin izima, Luk ti uaghan a ko ize. Ni Aposel 16:10 ko Aposel 21:17 in gan. Ezi Pol Judia ategha Rom in zuima, Luk ti uaghan a ko ghu. †† (27:9) Dughiar ekiar kam, a dughiar ekiar God gumazamizibar arazir kuraba da gin amadi. Ezi ni gansi, Wok Pris 23:26-32. Ezi azenir dughiar kam, aminir ekiaba Mediteranian Ongarimin dikafi, ezi kuriba aruir puvati.

dughiar kuram batoghtima kurim ko bizir aviriba ovengam. E uaghan ovengam."

¹¹ Ezi midorozir gumazibar garir gumazim Pol baraghan firin, kurimin ghuavim ko an suizir gumazimin migirigiam baraki. ¹² Kuritam aminir ekiamin ongarir mikebar kam in ikeghan kogham. A bar ikufi. Kamaghin gumazir aviriba mangvira ikiasa migei. Egha ghaze, manmaghin e Finiksra otivighiva ikiti aminir ekiam givagham. Kar Kritin arighatizimin itir ongarir mikebam. Finiks, a Kritin arighatizimin Sautin ongarir mikebamin aven iti. An aruem ghuaghiri naghin gari.

Aminir ekiam ko ongarim dikafi

¹³ Ezi Sautin aminir amirizim dikafi. Ezi me ghaze, me ti deravira mangi ongarir mikebar me mikemezim batogham. Egha kamaghin me kurimin anka asigha egha Kritin ongarir dadarimin miriamin zui. ¹⁴ Egha mong ikezi aminir bar gavgavim dikavigha ongarim gamima a puvira ingari. Me kamaghin aminir kam dibori, "Not ko Istin tizimin dikavir aminim." A Kritin arighatizimin vongin izava pamten kurim givava a munamadi. Aminim bar gavgavizi kurimin ingarir gumaziba kurimin suizir puvatigha kurim ataghizi aminim a givaima a pura zui. ¹⁶ E ghua Kaudan arighatizimin miriamin ghue. Arighatizim aminim mong anepazazima e botin dozim gekuigha kurimin boroghin izasa bar ingangarir ekiam gami. ¹⁷ Ezi kurimin ingarir gumaziba botin dozim fegha pin anetigha, egha me benibar a ikegha, kurim sara a ikezi a gavgafi. Egh me mangi Afrikan ongarir dadarimin gighimin ghuangan atiatigha, egha kurimin selba akunizi aminim kurim gisivaghsivazima a zui. ¹⁸ Ezi aminim ko ongarim virara bar gavgavigha puvira e misosi. Ezi amimizaraghan kurimin ingarir gumaziba kurimin aven itir biziba isava ongarim da makuri. ¹⁹ Dughiar mizekimin me kurimin sel ko an biziba sara uaghan da makuri. Me uan dafaribar da isa da makuri. ²⁰ Egha dughiar aviribar e aruem ko mikovezibar garir puvati. Ezi aminim pamtem vavira iti. Kamaghin bar abuan e uarir akurvaghamin nighnizitam bar en itir puvati. Egha ghaze, e arimighregham.

²¹ Dughiar ruarimin gumaziba daghetam amezir puvatizi, Pol dikavigha men guamin tugha kamaghin migei, "Gumaziba, ia nan akam baregha, e Kritin arighatizimra ikegha dughiar kurar kam batozir puvatizi, ezi bizitaba oveghan koghai. ²² Ki datirighin ia mikimasa, en tav oveghan kogham. Kamaghin ia atiatingan marki, egh pura nimira iki. Kamaghin amizi, kurim uabira guizbangira bar ikuvigham. ²³ Ki Godin gumazim, ki an ziam fe. Ezi dimangan Godin ensel iza na boroghin tugha kamaghin migei, ²⁴ 'Pol, ni atiatingan marki. Ni mangiti, Sisar nin kotiam baragh. Ni oragh, God nin azangsizim baregha givagha nin apangkufi. Gumazir ni ko kurimin itiba, me oveghan kogham.' ²⁵ Gumaziba, ia oragh! Ki nighnizir gavgavim Godin ikia kamaghin fo, God na mikemezi moghira biziba otivam. Kamaghin, ia gavgafigh atiatingan

‡ (27:19) Grighin akam deravira bizir kam a mikemezi puvati.

marki ²⁶ E kurim ateghti a mangi arighatizitamın dadarimın poroka."

²⁷ Ezi 14 pla dughiaaba givazi ghua dimagarimın aminim e givarazi e Mediterenianın ongarir ekiam gisın zui. Ezi dimagarir arizim roghıra izezima kurimın ingarir gumaziba nighnisi, e nguazimın boroghın izi. ²⁸ Ezi kamaghın me ongarimın konim gifofoghasa benim akunizi a iraghu. Ezi ongarimın konim 40 mitan tu. Egha kurim mong isivagha ghuzi, me ongarimın abarima a 30 mitan tu. ²⁹ Ezi me kamaghın atiatingi, kurim mangi dagiataba iti naghın biraghıva bar misarighregham. Egha me ankan 4 pla kurimın girakirangın a da akunigha, egha aminim zuamıra tiasa me God ko migei. ³⁰ Egha kurimın ingarir gumaziba, me kurim ategh arasa tuaviba buri. Egha odava botın muziarim isava ongarim dafa. Egh ifar suam, kar kurimın guamın tir anka. ³¹ Ezi Pol kamaghın 100 plan midorozir gumazibar garir gumazim ko midorozir gumazibav gei, "Gumazir kaba kurimın ikian koghti, ia ovegham." ³² Kamaghın midorozir gumaziba botın muziarimın beniba aghorezi an ongarim giraghu.

³³ Egha aminim tiasava amima Pol daghetam ramasa bar me gakaghorı, "İa, 14 plan dughiaaba ian dughorıba mitivıghav itima dagheba ian navıbar puvati, ia daghetam amezir puvati. ³⁴ Ezi datırıghın ki daghetam iniasa ia gakaghorı. Daghem ian akuraghti ia gavgavıgham. İan tongın tav ikuvıghan kogham. İan dapanır arızıtam oveghan kogham." ³⁵ A kamaghın mikemegha gıvagha, egha Bretın mam inıgha bar men guamın God mınabi. Egha anebıgha maghıram anepi. ³⁶ Ezi kamaghın me bar navır aghuarım ikiava egha uarı dagheba api. ³⁷ E gumazır kurımın itıba, en dıbobonım bar 276ın tu. ³⁸ Egha me amegha navıba izıvagha, egha ghaze, kurım mıghıvghıgh pırara ikıam. Egha me wıtın nar kurımın itıba isa ongarımın da akurı.

Kurim ikufi

³⁹ Ezi aminim tirazi aruem anadima, kurimın ingarir gumaziba ongarir dadarir e zuimın garava a gifozir puvati. Egha me ongarir mıkebar mamın gari, a bar aven ghugha egha gigır aghuım itı. Ezi me ghaze, me deravıra kurım damıghtı a ti gigır dadarır kamın azenan mangasa, me ifonge. ⁴⁰ Egha me ankabar suıghızır benıba aghorezi da ongarım giraghue. Egha kurımın pul gamır pulın ekıamning ikezir benıba fıri. Egha me aminım bagha kurımın guamın itır sel agurazi aminım kurım inıgha dadarımın zui. ⁴¹ Ezi kurım ghuava ongarır torımın itır gigır fıghtızımın ghuavanabogha, egha maghıram aperaghav itı. Kurımın guam ghua gıgım vuıgha ghugha bar gavgafi. Ezi an gınkevım, ongarım izava a mısozi a bar bıaghıre.

⁴² Midorozır gumazıba kamaghın nıghnıgha atıati, kalabusın gumazıtıba mangıva dadarımın otıvıgh arımagıregham. Egha me mıseughti me aremeghasa nıghnısi. ⁴³ Ezi 100 plan midorozır gumazıbar garır gumazım, a Pol aremeghan an aghua. Egha a midorozır gumazıbar anogoroke. Uarı suvım gamua fızıba, a me mıgıa ghaze, ia faragh kurımın uarı akunıgh uarı suvım

damu dadarımın mangı. ⁴⁴ Eghtı ıgharazır darazı ter ararıba ko kurımın ararıba dagh ısın mangı. Ezi me kamaghın bar moghıra deravıra nguazımın otıfi.

Pol Maltan arıghatızımın itı

28 E deraghavıra ghuava ongarır dadarımın otıvıgha, egha e gara fo, e arıghatızır mamın ti, an zıam Malta. ² Ezi gumazır arıghatızır kamın itıba arazır aghuarıbar e gamı. Ezi amozım izıma, en mıkarzıba bar orangı, kamaghın amızı e avımın fıngasa, me e bagha avım atıgha egha e inıgha avım boroghıra ghı. ³ Pol dazır pozır mam inıgha da avım garısi. Ezi kuruzır mam dazıbar aven itıma, avır fefem a inızıma an azenan oto. Egha kuruzım Polın agharım gıvıgha guraghav itı. ⁴ Ezi arıghatızır kamın itır gumazamızıba kamaghın an garıma, kuruzım an agharım gıtoroghav itıma, me kamaghın uarır geı, "Gumazır kam ti gumazıbar sozi da arıaghrır gumazım, an ongarımın aremezır puvati. Kamaghın amızı, godın arazır kuraba ikarvazım datırıghın a ikarvagha ghaze, an angamıra ikian kogham." ⁵ Ezi Pol kuruzım kavkınızı an avım gıra ghı. Ezi bızıtam Pol batozır puvati. ⁶ Ezi gumazıba pura Polın mızuı, me ghaze, an mıkarzım ti buıgham, o a ti ırıghıva aremegham. Me dughıar ruarımın an gara a mızuıa ghuava puram an gari, bızıtam a batozır puvati. Egha me ghaze, a godın mam.

⁷ Ezi nguazır mam danganır kamın boroghıra itı, kar Publısın nguazım, an arıghatızımın gavman gumazır dapanım. An e inıghava uan dıpenımın ghuzı e dughıar pumunıng ko mıkezımın a ko itıma a deraghvıra en garıma e itı. ⁸ Ezi an afezıam arıa itı, an mıkarzım an feıma, ezi a buarır dıpabagh avı. Ezi Pol an ganasava aven ghı, egha a bagha God ko mıkemegha, gın uan dafarımning a gısın atızıma, a ghuamaghe. ⁹ A kamaghın amızıma, arıghatızır kamın itır arımarıar gumazıba bar moghıra izıma a me gamıma me ua dera. ¹⁰ Me arazır aghuıbar e gamı, ezi e me ataghrazıma, me bızır e puvatızıba e ganıgava egha da isa kurım garısi.

Pol ghua Romın oto

¹¹ Ezi iakınır pumunıng ko mıkezım gıvazıma e mangasa. Ezi kurır mam Malta itıma, aminır ekıamın dughıam gıfa. An Aleksandrıan nguıbamın kurım. Kurımın guamın god Susın otarır fufuzımningın nedazımning an itı. Anıngın zıamning Kastor ko Polluks. ¹² Ezi e ghua Sırakyusın otıvıgha, dughıar pumunıng ko mıkezımın an itı. ¹³ Egha e kagh dıkavıgha ghua Regıumın otıfi. Egha amıızaraghan, Sautın amadaghan aminım dıkavızı, e dughıar mıkezımın e Puteolın otıfi. ¹⁴ E kagh Kraisın adarası men marazı batıfi. Ezi me 7 plan dughıabar uarı ko ikıasa e mıkemezı, e me ko itı. Kamaghın e me ko ghua Romın nguıbar ekıamın oto. ¹⁵ Ezi nıghnızır gavgavım İesusın itır darası Romın ikiava e barazıma e izıma, ezi me e batıvasa izı. Ezi e Apıusın bızıba amadıır danganım ko Pasındıan Dıpenır 3pla itır danganımın me bato. Ezi

Pol men ganigha, egha God minabagha an navim gavgavim ini. ¹⁶ Egha e Romin otivizi, gavmanin gumazir dapanim Polin amamangatigha ghaze, a uabira dipenitam in ikiti midorozir gumazitam an ganam.

Pol Romin akar aghuim kuri

¹⁷ Ezi 3 pla dughiaba givazima, Pol Judan gumazir dapanir ekiabar diazima me iza uari akufa. Ezi a kamaghin me migei, "Nan aveghbuaba, ki bizitam e uan adarasi paza me gamizir puvati, o en ovavibar arazitam iriazir puvati. Ezi me Jerusalem na kalabus gatighava, egha na isa Romin gumazibar dafarim gati.

¹⁸ Ezi me nan kotiam baragha, egha nan gara fo, ki arazir kuratam gamizir puvati. Ki tam damighiva ovegham. Kamaghin amizi me na ataghraghasa. ¹⁹ Ezi Judaba kamaghin aghua. Kamaghin amizi ki tuaviba ua puvati. Ki ghaze, Sisar nan kotiam baragham. Ezi ki uan adarazi akam me gasamin bizir mingaritam itir puvati. ²⁰ Ezi bizir kam bagha ki ian diazi ia ize. Kamaghin ki ian ganiva ia ko mikimasa. Ezi ki nighnizir gavgavim ikia mizuai bizir kam, Israelba bar uaghan a mizuai. Bizir kam bangin me datirighin senin kamin na ike."

²¹ Ezi me kamaghin Pol ikara, "E Judian Provinsin gumaziba da akinafarir osirizir ni migeitam in izir puvati. Ezi Judan gumazitam iza eghaghanitam e geghara egha migirigiar kuratam ni gamizir puvati. ²² E fo, nguibaba bar men gumazamiziba migirigiar kurabar Judan aven itir dakozir igiar igharazir kam migei. Kamaghin amizi, e nin nighnizim baraghasa."

²³ Ezi me dughiar mam diborogha, gumazir aviriba iza Pol bagha a itir dipenir kamin zui. Mizarazimin ghua guaratizimin, a God Bizibagh Ativir Arazimin akam geghara an gun me migei. Egha Moses Osizirir Arazibar akaba ko Godin akam inigha izir gumazibar akaba, an akar kabar men nighniziba fava migei. Egha akar kabar me nighnizir gavgavim Iesusin ikiasa a ifongegha pamtem ingara me migei. ²⁴ Ezi marazi ghaze, Pol mikemezir akaba da guizbangira, ezi marazi nighnizir gavgavim dar ikian aghua. ²⁵ Egha me uarira

uarir tongin akaba uariv sogha egha me mangasava amima, Pol akar abuananam me migei, "Godin Duam guizbangira ian ovavibav keme. An akam inigha izir gumazim Aisaian akatorimin kamaghin ia mikeme, ²⁶ Gumazamizir kabar naviba ikuvigha gifa.

Me uan kuaribar oraghan aghuaghava, egha me uan damazibar ganan aghua.

Me kamaghin amima, ki ghaze, marki.

Me uan damazimin ganighai, egha me uan kuaribar oreghai.

Me kamaghin aghua.

Me kamaghin amua bizibagh fozir puvati.

Me amua guizin navibagh iragha na bagha izezi, ki me gamizi me deraghai.

Me kamaghin damuan aghua.

Kamaghin, ni gumazamizir kaba bagh mangi, egh kamaghin me mikim,

Ia akam baraghiva,

egh ia an mingarim gifoghan kogham;

ia ganiva,

egh ia bizitamin ganighan kogham."

²⁸ Egha Pol migia ghua, kamagh migei, "Kamaghin ami, ki kamagh sua, ia kamaghin fogh, Godin akurvazim, a Kantrin Igharazibar Gumaziba bagha anemadagha gifa. Eghti me oragham!" †

³⁰ Pol azenir rubuzir pumuningin dipenir mam ikia egha dipenir kam givesi. Ezi gumazamiziba an ganasa an dipenimin izima a bar akonge. ††

³¹ Eghava Pol God Bizibagh Ativir Arazimin akam akurava egha gumazamiziba Ekiam Krai Iesusin akabar men sure gami. Egha a uaghan atiatir puvati, bizitam bar an tuavim apirizir puvati.

† (28:28-29) Fofozir gumazir mabar ghaze, migirigiar otevir mam uaghan iti. Akar kam kamakin, "Pol akar kam mikemegha givazima, Judaba anetegha ghu. Ezi adarir dafar men tongin otizima me uarira uariv gia, akabar uariv sosi." †† (28:30) Luk azenir pumuning Pol batozir bizimin gun e mikemezir puvati. Ezi gumazir maba ghaze, gavmanin gumaziba kalabusin a firizi a ghua nguibar igharazibar Godin akam akuri. Ezi gumazir maba ghaze, Romin gavmanin gumaziba Pol misoghezima an aremes.

Akar Faragha Zuim

Pol kamaghin ifonge, a mangiva Romin nguibar ekiamin itir Kraisin adarazir ganasa. Kamaghin, an akinafarir kam osiri. A ghaze, a dughiar otevimin me ko ikegh, egh gin a mangiva kantri Spenin mangi akar aghuim akunam. Akinafarir kam, Pol bar deraghvira bigha Iesusin Akar Aghuimin gun me migia, egha Iesusin gin aruir gumazamizibar ikirmirimin gun me migei.

Pol faragha Romin itir Kraisin adarazi migia ghaze, a zurara God ko migiava, men akurvaghasa Godin azangsisi. Egha a gin akinafarir kam in akar mingarim abigha ghaze, "Nighnizir gavgavimin tuavimira e Godin damazimin gumazamizir aghuibar otivigham" (1:17). Pol kamaghin migei, gumazamiziba bar, me Judaba o me Kantrin Igharazibar Gumazamiziba, me bar arazir kurabagh ami. Kamaghin amizi, God men apangkuvighiva ua me ini-am. Gumazir nighnizir gavgavim Kraisi Iesusin itim, God uam a iniam, eghti a Godin namakamin otoghiva egh Kraisi Iesusin aveghboamin ikiam.

Kamaghin God ua gumazitam nighti, eghti an ikirmirim igiamin min otogham. God a ko itima, Godin Duam a gizifa. Ezi kamaghin ovevem ko arazir kuram ua a dikabiniva egh a gativaghamin gavgaviba puvati. Sapta 5, 6, 7, ko 8, Pol Godin Arazibar mingarim migiava, egha Godin Duamin gavgavim migei. Pol ghaze, Godin Duam, gumazamizir nighnizir gavgavim Iesusin itibar aven ikia, egha men ikirmirimin aven ingari.

Sapta 9, 10 ko 11, Pol uan osimtizir mam in gun migei. Pol uabi Judabar gumazir mam. Kar gumazamizir God fomira kamaghin ua baghaviram amiseviziba. Ezi Judan avirir ekiam, me Iesus akirim ragha a gasara. Ezi Kantrin Igharazibar Gumazamizir aviriba, me Iesusin suren gumazamizibar otifi. Ezi Judaba puvati. Egha Pol kamaghin migei, arazir kurar kam, me uari men osimtizim. Egha me bizir ekiam God me damuasa ifongezir kam me deragha a ginighnizir puvati. Ezi Pol in nighnizim, gin Judan gumazamizir taba me uaghan Iesusin adarazir aven izam.

Ezi Pol in akinafarimin akar aboananaba, Sapta 12, 13, 14, 15, ko 16, Pol Kraisin adarazi gin mangamin arazibav gei. A igharaz darazigh ifongezir arazimin migirigiar aviribagh ami. Egha a uaghan Godin ingangarimin arazim damuasa migiava, egha gavmanin apengan ikiamin arazim migiava, egha igharaz darazir akurvaghamin arazim migei.

E nighnizir gavgavim Kraisin ikia, egha tuavir kam in, e Godin damazimin dera

(Sapta 1-4)

Pol uan aposelin ingangarimin gun migei

¹ Ki Pol, ki ia bagha akinafarir kam osiri. Ki Kraisi Iesusin ingangarir gumazir mam. Kraisi Iesus nan diagha ghaze, ni nan aposelin otogham. Egha a na misevegha akar aghuim akunamin ingangarim na ganin-gi.

² Faraghavira God akam akira ghaze, akar aghuir kam otogham. Egha akar kam inigha, an akam inigha izir gumazibav keme. Ezi me akar kam osirizi a Godin Akinafarimin iti. ³ Akar aghuir kam a Godin Otarinin gun migei. Otarin kam, a gumazimin min otogha, egha kamaghin a Atrivim Devitin ikizim. ⁴ Egha Godin Duamin gavgavimin tuavimin, God a gamizi a ua dikafi, a kamaghin en aka, a gavgavim itir Godin Otarin: A Kraisi Iesus, en Ekiam. ⁵ Ezi God kamaghin ifonge, kantriba bar itir gumazamizir maba, nighnizir gavgavim Iesusin ikiva an akamin gin mangam. Kamaghin God, Kraisi Iesusin ingangarimin tuavimira, a en apangkufi. Egha God, Kraisi bagha, aposelin inangarim damuasa e ati. ⁶ Ezi ia uaghan, Kraisi Iesus ian diagha

ghaze, ia nan adarasi, ezi ia an gin zui. Egha ia Iesusin aven itir marasi.

⁷ God ia gifongegha ian diagha ghaze, ia nan adarasi, egh na baghivira iki. Ezi ki akinafarir kam ia Rom in nguibar ekiam in itir gumazamiziba bagha an osiri.

Egha ki ghaze, en Afeziam God ko en Ekiam Kraisi Iesus, aning ian apangkuvighiva navir amirizim ia daningam.

Pol Rom in nguibar ekiam in mangasa bar ifonge

⁸ Ki faragh kamaghin mikimasa. Nguazir kam in nguibaba bar dar itir gumazamiziba, me ian nighnizir gavgavimin eghaghamin barasi. Ezi Kraisi Iesus na gamima, ki ia bagha bar God minabi. ⁹ Ki bar God bagha pamten ingara, egha uan gavgavim sara ingari, egha an Otarinin akar aghuim akuri. God nan gara na gifo, ki ia ginighnighavira iti. Ezi ki God ko migia zurara kamaghin an azai, a ifueghiva, a uabi na bagh tuavitam atighti, ki ia bagh iziva ian ganam.

¹¹ Ki kamagh sua, ki ia damuti, Godin Duam amir ingangarir aghuiba, ian ikiam, eghti ian duaba gavgavigham. Kamaghin, ki ian ganasa bar ifonge. ¹² Ki kamaghin nighnisi. E uarira uarir akurvagham. Ian nighnizir gavgavim nan akuragham. Eghti nan nighnizir gavgavim ian akurvagham.

¹³ Nan adarasi, ia kamaghin fogh, ki dughiar aviribar izi ian ganasava amima, bizir aviriba otiva nan tuavim

apirima, kamaghin ki izir pu. Ki kamagh sua, ki Kantrin Igharazibar Gumazibar tongin ingarizi, men aviriba navibagh ira, kamaghira, ki ian tongin ingarti, ian gumazamizir aviriba navibagh iragham. ¹⁴ God Grighba ko gumazir Grighin aven itir puvatiziba bar men akurvaghaha ingangarim na ganingi, egha uaghan fofozim itir gumaziba ko fofozim puvatizir gumaziba sara. Kamaghin, ki gumazamiziba me ikarvaghamin osimtizim ateriva, ingangarir kam damuam. ¹⁵ Kamaghin amizi ia Romin itir gumazamiziba, ki akar aghuim uaghan ian mikinasa, nan navim dikafi.

Godin gavgavim, an an akar aghuimin aven iti

¹⁶ Ki fo, Godin gavgavim an akar aghuimin aven iti. Gavgavir kam gumazir nighnizir gavgavir an itiba bar men akurvaghaham. A faragh Judabar akurvaghaha, egh uaghan Kantrin Igharazibar Gumazibar akurvaghaham. Kamaghin ami, ki akar aghuim akunasa aghumsizir pu. ¹⁷ Akar aghuir kam, a God arazir aghuir an amizim en aka, an e mikim suam, an damazimin dera. Nighnizir gavgavimin tuavimra e an damazimin gumazamizir aghuibar otogham. Mati akam Godin Akinafarimin iti, "Gumazamizir nighnizir gavgavim an itiba, God me mikim suam, me nan damazimin dera, eghti gumazamizir kaba zurara deraghvira ikiam."

Gumazamiziba bar akirim God gasara

¹⁸ E fo, God uan Nguibamin ikia uan aningagharim azenimra aneka. A, gumazir akirim agasaragha arazir kurabagh amiba, ivezir kuram me daningam. Men arazir kurar kam guizin akam abiri. ¹⁹ God gumazir kaba uabi deravira men akazi, me an arazir aviribagh fo. Me guizbangira fo, egha me akirim God gasara, kamaghin amizima God ivezir kuram me ganidi. ²⁰ God nguazimin biziba bar dar ingarizir dughiamin, iza datirighin gumaziba bar a ingarizir bizibar gani. Tuavir kam in, gumaziba Godin arazir mogomer maba deravira dagh fogham. Egha me an arazir aghuibar mingarim ko an gavgavir bar ekiar zurara itim gifos. Kamaghin amizi, gumazitam kamaghin mikiman kogham egh suam, "Ki God gifozir puvatigha kamaghin ki osimtiziba puvati." Bar puvatigham!

²¹ Me God gifogha egha me kamaghin nighnizir pu, "A guizbangira God." Egha an ziam fan aghua. Egha a minabir pu. Puvati. Men nighniziba onganizi moghin itima, me fofozir aghuiba puvati, ezi mitatem men nighniziba avaragha dagh izifa. ²² Me ghaze, me fofozir aghuim iti. Ezi me guizbangira puvati, me ongani. ²³ Me Godin zurara itim akirim a gasara, egha an ziam fer pu. Puvati. Me aremeghamin gumazibar min gara, marvir guaba ko, kuaraziba ko, asiziba ko, kuruziba ko, ipebar min marvir guabar ingara, egha da isa dar ziaba fe.

Gumazamiziba arazir kurar igharagha garir aviribagh ami

²⁴ Gumazamiziba God akirim a gasara, ezi bizir kam bagha a me ataghizima men navibar ifongezir arazir kuraba me dikavima, me arazir bar kurar aghumsiziba itibar uari gami. ²⁵ Kamaghin amir gumazamiziba, me Godin guizin akamin gin mangan firin, akar ifavarimin aneti. Me biziba bar adar ingarizir Godin kamnangin ziam fan aghuagha, uam akirim ragha a gasara. Egha a ingarizir bizibar ziaba fava da bagha ingari. God a biziba bar dar mingarim, kamaghin amizima, e zurazurara an ziam fi mamaghira ikiam! Guizbangira!

²⁶ Me God akirim a gasara, kamaghin amizi God akirim ragha me gasaragha me ataghizi, me uan aghumsizim itir arazir kurabagh ami. Ezi men amuiba poroghamibar arazir aghuim ategha egha arazir kuraba amizir igharaziba ko uari gami. ²⁷ Kamaghira, gumaziba poroghamibar arazir aghuim ategha men naviba me dikava mati avim men isi, ezi me arazir kuraba gumazir igharaziba ko uari gami. Gumaziba aghumsizir araziba uarira uari gami, bizir kam bagha me uarira uan arazir kurabar ivezir kuram iniam.

²⁸ Me Godin guizin fofozim suiragh a ginighnighan aghua, kamaghin amizi God me ataghizi, me uan nighnizir kurar mizirizibar gin ghua arazir bar kurar e damuan koghamibagh amua, nighniziba bar ikufi.

²⁹ Me arazir kurar avirir kabagh ami: men araziba bar ikuvigha, munavin bizim bagha navim dikafi, egha uarir apanim gamigha, bizir aviriba itir gumaziba bagha navim ikufi, egha gumazibav sozima da ariaghiri, egha biziba bagha uarir atara uari abisi, egha gumazibagh ifari. Egha gumaziba paza me damuasa nighnisi, egha girakirangin migirigiar kurabar gumazibagh ami. ³⁰ Egha migirigiar ifavarir gumazir igharazibar ziabagh asighasizibagh ami. Egha Godin apanim gamua, egha tiraghtirar arazim gamua, egha uan navir averiabar aven ghaze erara e bar dera, egha me uari uan ziaba fe. Egha me uari arazir kurar igiar mabagh ami da otifi. Egha me uan afeziaba ko amebabar akaba batosi. ³¹ Me nighnizir aghuiba puvati. Egha me uari uan akar dikirizibar gin zuir puvati. Egha me igharaz darazir akurvaghan aghua, egha men apangkuvir puvati. ³² Me fo, Godin Akinafarimin itir akar gavgavim kamaghin migia ghaze, "Gumazamizir kamaghin amiba, me ivezir kuram inigh arimighregham." Gumazir kaba Godin akar gavgavim gifo, egha me a batogha arazir kurar aviribagh ami. Egha uaghan me arazir kurar kabarama amir pu. Puvati. Me arazir kurar kabagh amir gumazir igharazibar ziaba fe.

God gumazamizibar araziba tuisizir arazim, a guizbangira ghua bar dera

2 Kamaghin amizi, ia igharaz darazi akaba me gasir gumaziba, ki vaghvagh kamaghin ia mikimasa, ni kamaghin nighnighan marki suam, ki uabi osimtiziba

nan puvati. Ia orakigh, ni akam igharazitav gasi, egha ni uabi arazir me amiba ni uaghan dagh ami, kar ni akam uaghan uabi gasi. ² E fo, God, gumazir arazir kurar kabagh amiba, men araziba tuisigha ivezir kuram me ganidi, arazir God amir kam a bar guizbangira ghua bar dera. ³ Ia arazir kabagh amir gumaziba akam me gasi, egha ia uari arazir kaba uaghan me ko dagh ami. Ni ghaze, God ti akam ni gasan kogham? Bar puvati! ⁴ Manmaghin amizi God arazir aghuibar ni gamua, egha dughiar ruarimin ni mizua ikia, egha nin arazir kuram bagha ivezir kuram zuamira ni ganingizir puvati. Godin arazir aghuarir kam, ni ti an garima a ti pura bizim? God ni uan navim giraghasa a ifongegha, arazir aghuimin ni gami. Ni foz, o?

⁵ Ni uan navimin suiragha gavgavigha egha uan navim gighasa nighnizir pu. Egha arazir kamin ni uabi ivezir ekiar kuram bar uabi garisi. ⁶ God gumazamiziba amizir araziba bagh ivezim vaghvagh me daningam. ⁷ Gumazamizir maba arazir aghuiba bagha gavgavigha dar gin ghuava, egha God ko dabirabir aghuim, ko ziar ekiam, ko ikirimirir ikuvighan koghamim, da iniasa tuvim buri. God ikirimirir zurazurara itim gumazamizir kabar aningam. ⁸ Ezi gumazamizir maba uarira uari ginighnigha, egha guizin akam akirim ragh a gasaragha egha arazir kurabar gin zui. Eghti God uan aningagharim isi gumazamizir kabagh ingeghiva ivezir bar kuram me daningam. ⁹ Osimtizir ekiam ko mizazir kuram gumazamizir arazir kurabagh amiba batogham. Judaba faraghtima Kantrin Igharazibar Gumaziba gin. ¹⁰ Eghti God dabirabir aghuim ko ziar ekiam ko navir amirizim isi gumazamizir arazir aghuibagh amibar aningam. Judaba faraghti Kantrin Igharazibar Gumaziba gin. ¹¹ God ikizitam uabin toroghan kogham, egh a bar gumazamiziba bar men araziba deravira da tuisigham

¹² Kantrin Igharazibar Gumaziba, me Moses Osirizir Araziba men puvati. Egha arazir kuram gamigha, Moses Osirizir Arazibar saghon ikia me ovenge. Ezi Judaba Moses Osirizir Araziba ikia dagh fo. Egha arazir kuram gamizi, God men gara Moses Osirizir Arazibar aven itir akamin gin ghua men araziba tuisisi. ¹³ E fo, gumazitam Moses Osirizir Araziba pura da baragha, a Godin damazimin derazir pu. Puvati. Gumazir Moses Osirizir Arazibar gin zuibara, God me migia ghaze, me an damazimin dera. ¹⁴ Kantrin Igharazibar Gumaziba, me Moses Osirizir Araziba puvati. Egha men marazi uan nighnizimra arazir aghuibar gin zui, ezi arazir kaba Moses Osirizir Araziba mirara zui. Me Moses Osirizir Araziba puvati, egha dar aven itir arazir aghuibar gin zui. Arazir kam kamaghin en aka, arazir aghuiba men nighnizimni iti me fo, me manmaghin damuam. ¹⁵ Me amir arazir kamin e fo, God Moses Osirizir Arazibar akam men navir averiabar an osirizima an azenim giri. dughiar maba men nighnizimra akam me gasi; egha dughiar maba men nighnizim ghaze, ia deraviram ami. Kamaghin amizi, nighnizir men navir averiabar aven itir kam uaghan kamaghin en aka, Moses Osirizir Araziba guizbangira men navir averiabar aven iti. ¹⁶ Kam-

aghin, akar aghuir ki kurim kamaghin migei, God gumazamiziba bar men navir averiabar itir nighnizir mogomeba tuisighamin dughiam, gumazamizir kabar nighnizibara arazir kurar me amiziba bagh men araziba tuisigham. God gumazamizibar araziba bagh me tuisighamin ingarim isava, Krai Iesusin dafarim gati.

Judaba ghaze, Moses Osirizir Araziba men akurvasi

¹⁷ Ezi datirighin ia manmaghin ami? Ia ghaze, erara e Judaba; e Moses Osirizir Araziba gisin tu. Egha ia uari fa ghaze, e Godin adarasi, erara God uabin toro. ¹⁸ Kamaghin ia God ifongezir araziba dagh fo. Moses Osirizir Araziba ian sure gami, ezi ia fo, arazir manaba dera, o da ikufi. ¹⁹ Ia kamaghin nighnisi, Moses Osirizir Araziba fozozimin mingarir aghuim ko guizin akaba bar e ganingi. Kamaghin ia ghaze, e gumazir damazir okaviziba tuavim men akakasi. Egha mitatemni itir gumazamiziba, angazangarim men akakasi. Egha gumazamizir onganiba fozozim me ganiga, egha borir doziba men sure gami. ²¹ Guizbangira, ia marazir sure gami. Egha manmagh sua ia uari sure damuan aghua? Ia kamaghin akam akuri, biziba okiman marki. Egha iarara biziba okei. ²² Ia ghaze, poroghamiba uari isi arazir kurabar amuan marki. Egha ia uaghan kamaghin ami. Ia ghaze, e godin ifavarir marvir guaba, bar dar aghua. Egha manmagh sua dar dipenibar ghua, marvir guaba okei. ²³ Ia uarira uan ziaba fa ghaze, "E Moses Osirizir Araziba iti." Egha ia dar gin mangan aghua. Egha arazir kamin ia Godin ziam gasighasisi. ²⁴ Ia fo, Godin Akinafarim bizir kamin migirigiam iti, "Ia Judaba, ian arazir kuraba bangin, Kantrin Igharazibar Gumaziba Godin ziam gasighasisi."

Guizin mikarzir mogomer dighorimin arazim

²⁵ Ia guizbangira Moses Osirizir Arazibar gin mangiti, ian arazir mikarzir mogomem aghorim a dera. Egh ia Moses Osirizir Arazibar gin mangan koghti, ian mikarzir mogomem aghorir arazim pura bizimin oto. ²⁶ Eghti Kantrin Igharazimin Gumazitam, a me mikarzim atuzir puvatizir gumazim, a Moses Osirizir Araziba bar dar gin mangiti, God an ganigh mikim suam, a mati gumazir me mikarzim atuzim. ²⁷ Ia Judaba guizbangira Moses Osirizir Arazibar akinafarim iti, ezi me ian mikarziba aghore. Ezi ia deravira Moses Osirizir Arazibar gin zuir puvati. Ezi Kantrin Igharazibar Gumaziba, Moses Osirizir Araziba deravira dar gin zui, ezi me men mikarzir mogomeba aghorezir puvati. Bar guizbangira, ia Judaba, Moses Osirizir Araziba gin mangan koghti, Kantrin Igharazibar Gumaziba ian araziba tuisigh egh mikim suam, ian araziba ikufi. ²⁸ Akar kamin mingarim kamakin: mikarzir mogomer dighorimin arazim gumazitam damuti, a guizin Judan gumazimin otoghan kogham. Mikarzir mogomem aghorir arazim a nivafizimin bizim puvati. ²⁹ Puvati. Guizin Judan gumazim a kamakin: an nighnizim ko navir averiamin aven Judan gumazimin iti. Guizin mikarzir dighorim, a uaghan gumazimin nighnizim ko

navir averiamin aven ikegh otivam. Guizin mikarzir dighorim, a Moses Osirizir Arazibar gin zuir tuavimin otivir puvati. Kar bizir Godin Duamin tuavimin otivim. Gumazir kamaghin amim, gumazimin damazimin ziar aghuim isir puvati. Egha Godin damazimin a ziar aghuim isi.

God deravira uan akamin gin zui

3 E fo, mikarzir mogomemin dighorim a pura ni-vafizimin bizim puvati. Kamaghin Judaba ti manmaghin Kantrin Igharazibar Gumazibagh afira? Ezi bizir aghuir manaba mikarzir dighorimin arazimin otifi? ² E! God bizir bar aghuir aviriba Judabagh aningi. Bar bizir ekiam, God uan akam isa Judabagh aniga ghaze, ia deravira an ganam. ³ Bar guizbangira, Judan marazi akar kam deravira an gin zuir puvati. Eghti God manmaghin damuam? Me nighnizir gavgavim Godin ikian koghti, bizir kam God damighti, a uan akamin gin mangan kogham, o? ⁴ Bar puvati! Gumaziba bar ifari, ezi God uabira zurara guizbangira migei. Godin Akinafarimin osizirim kamaghin migei, "God, ni migeima, gumazamiziba fo, ni guizbangira migei.

Egh me nin araziba tuisighiva me fogh suam, ni arazir kuratam itir puvati."

⁵ Ezi manmaghin ami? E kamaghin mikim suam, en arazir kuraba ti Godin arazir aghuiba azenim garisi? O, e kamaghin mikim suam, God en arazir kuraba ikarvagha ivezir kuraba e ganiga, kamaghin a ti arazir kuram gami? (Migirigiar kaba, nguazimin itir gumazibar migirigiabar min zui.) ⁶ Bar puvati! God deraghan koghiva, manmaghin gumazamiziba bar men araziba tuisigham? Bar puvati, an araziba dera, kamaghin a gumazamizibar arazir kuraba ikarvasi. ⁷ Gumazitam kamaghin mikim suam, "Nan akar ifavarim, Godin guizin akam gamizi, an azenim giri, egha an ziam gamima an ekefe. Egh manmagh su, God na mikim suam, ki gumazir arazir kuram gamim, egh nan arazir kuram ikaragham?" ⁸ Migirigiar onganir igharazir mamra kara: "Aria, e arazir kuram damutima arazir aghuim otivam." Gumazir maba akam na gasa ghaze, ki kamaghin bizibav gei! Kamaghin God me gasighasighti, bar deragham.

Gumazitam Godin damazimin derazi puvati

⁹ Ezi manmaghin ami? E Judaba ti Kantrin Igharazibar Gumaziba Godin damazimin me gafira? Bar puvati! Ki mikemegha gifa, Judaba ko Kantrin Igharazibar Gumaziba sara, arazir kurabar gavgavim bar e avarazi e an apengan iti. ¹⁰ Godin Akinafarim bizir kam kamaghin a migei, "Gumazitam Godin damazimin derazi puvati. Bar puvati.

¹¹ Gumazitam fozozir aghuim itir puvati.

Gumazitam God buri puvati.

¹² Gumaziba bar tuavir aghuim ataki.

Gumaziba bar pazav ami.

Men tav arazir aghuim gamir puvati. Bar puvati.

¹³ Men akar toriba mati gumazir moziba akaba akari; kamaghin me migeima ovevem otifi.

Me akar ifavarir bar aviribagh ami.

Egha men akar toriba gumazibagh asighasizir migirigiaba bar izifa,

mati kuruzir kurabar imezim.

¹⁴ Dughiaba zurara me akav ghuriaba gumazibagh arigha,

migirigiar gumazibagh asighasisibagh amua osimtiziba me garisi.

¹⁵ Me zurara atamra ghua gumazibav sozi, me ariaghiri.

¹⁶ Me aruava bizir gumazamizibar dabirabim gasighasizibagh amua,

egha mizaziba ko osimtiziba me garisi.

¹⁷ Me navir amirizimin tuavim gifozir puvatigha igharaz darasi ko deragha apiaghiri puvati.

¹⁸ Me tong bar Godin atiatir puvati."

¹⁹ E fo, God kamaghin ifonge, an kotin dughiamin Judaba ko Kantrin Igharazibar Gumaziba sara, me Godin arazir gumazamiziba tuisizim riagh egh migirigiatam damighan kogham. Kamaghin God, Moses Osirizir Araziba isa, Judabagh aningi. Eghti me dar gin mangi dar apengan ikiam. ²⁰ E fo, tav Moses Osirizir Arazibar gin mangiti, God kamaghin mikiman kogham, ni nan damazimin dera. Puvati. Gumazir Moses Osirizir Arazibar gin mangasava amim, a uan arazir kuramin gara fo, kar arazir kuram.

Gumazir nighnizir gavgavim Kraisin itim, God ghaze, a nan damazimin dera

²¹ Ezima tuavir e Godin damazimin derazim, a datirighin azenim giri. A Moses Osirizir Arazibar gin zuir tuavimin otozir puvati. A tuavir igharazimin oto. Mosesin Osiririba, ko Godin akam inigha izir gumazibar Akinafariba bizir kammin gun migei. ²² Bizir kam kamakin, gumazamiziba bar nighnizir gavgavim Kraisin Iesusin ikiti, God suam ia nan damazimin dera. Tuavir igharazitam ua itir puvati. ²³ Gumazamiziba bar moghira arazir kuram gami, egha kamaghin Godin angazangarimin saghon ikia egha an aven mangan ibura. ²⁴ Ezi God en apangkuvigha egha Kraisin amizir ingangarimin a uam e givezegha ghaze, ia nan damazimin dera. E uan ingangaritam Godin damazimin derazir puvati. Puvati. God Kraisin Iesusin ingarim bangin, a bizir aghuir kam isava pura e ganingi. ²⁵ God kamaghin ifonge, Kraisin aremeghiva, egh tuavir kammin a gumazamizibar amuti, men arazir kuraba a da gin amadagham. Bizir kam bagha, God Kraisin amisefe. Eghti tina nighnizir gavgavim Iesusin ikiti, God suam, ni nan damazimin dera. Kraisin ovevem tuavimin, God uabi en akagha ghaze, a uabi bar dera. Fomira God gumazamizibar asughav ikia, egha zuamira men arazir kurabar ivezir kuram da ikarazir puvati. ²⁶ Egha datirighin dughiar kam God uabi en akagha ghaze, a uabi bar dera. A uan arazir aghuim kamaghin en aka,

eghti gumazamiziba nighnizir gavgavim Iesusin ikiti, a suam, ia nan damazimin dera.

²⁷ Eghti e tizim bagh uarira uan ziaba fam? Biziba bar pu. E kamaghin mikiman kogham, e Moses Osirizir Arazibar gin zuima kamaghin God e migia ghaze, e dera. Bar puvati. Gumazamiziba nighnizir gavgavim Iesusin ikiti, God suam, ia nan damazimin dera. ²⁸ E fo, Moses Osirizir Arazibar gin zuir tuavir kam gumazitam gamizi, a Godin damazimin derazir puvati. Nighnizir gavgavim itir gumazamiziba, merara Godin damazimin dera. ²⁹ Ezi manmaghin ami, God a ti Judabar Godra? O, a ti Kantrin Igharazibar Gumaziba sara, men God? Are. A Judaba ko Kantrin Igharazibar Gumaziba bar moghira men God. Godin vamira iti. Egha a gumazir uan mikarzir mogomebar aghoreziba, men nighnizir gavgavimin garava, egha uaghan a gumazir uan mikarzir mogomebar aghorezir puvatiziba, men nighnizir gavgavimin gari. Egha a ghaze, ia nan damazimin dera. ³¹ Ezi manmakin? E kamaghin mikim suam, nighnizir gavgavim bar bizir ekiam, egh e ti suam, Moses Osirizir Araziba pura bizim? Bar puvati. E kamaghin mikim suam, Moses Osirizir Araziba da gavgavigha ingangarim iti.

God Abraham dibora ghaze, a nan damazimin dera

4 Kamaghin, e Abraham ginighnigham, an en min nguazir kamın gumazir mam, egha en ovavim. Bizir tizim guizin a bato? ² Pura nighnigh: Abraham arazir aghuibar amuti, God suam ni nan damazimin dera, eghti bizir kam bagh Abraham uan ziam fam. Ezi bizir kam guizin bizim puvati. Abraham tuavir kamın Godin damazimin gumazir aghuim otozir puvati. Egh bizir kam bagh Abraham uan ziam fan kogham. ³ Godin Akinafarim ghaze, "Abraham nighnizir gavgavim Godin itima, ezi God an nighnizir gavgavim bagha a dibora ghaze, ni nan damazimin dera." ⁴ Gumazim ingangarim gamima, me ivezim a ganidi. Ivezir kam, a bizir aghuir me pura a ganidir puvatizim. Puvati. Kar an ingangarimin ivezimra. ⁵ Eghti gumazitam Godin damazimin gumazir aghuimin min otivsi, a manmaghin damuam? An arazir aghuim bagh pamten ingaran marki. Puvati. A nighnizir gavgavim Godin iki suam, God arazir kurabagh amizir gumazim dipon suam, ni nan damazimin dera. God gumazir kamın nighnizir gavgavimin garava a medagha ghaze, ni nan damazimin dera. ⁶ Devit uaghan akar otevir kam gamua ghaze, gumazir arazir aghuibagh amir puvatizim, God ghaze, a nan damazimin dera. Gumazir kam bar akongegh. Devit kamaghin migei, ⁷ "Gumazir arazir kurabagh amim, God an arazir kuraba gin amadagha egha da avara, eghti gumazir kam bar akuegham. ⁸ Gumazir arazir kuram gamim, God an arazir kuram mengvira ikian kogham, eghti gumazir kam bar akuegham." ⁹ Bar akongezir arazir kam, tein bizim? A gumazir uan mikarzir mogomebar aghorezibar bizimra? O, gumazir mikarzir mogomebar aghorezir puvatiziba

uaghan, men bizim? Ia deravira nighnigh. E kamaghin migei, "Abraham nighnizir gavgavim Godin itima, ezi God an nighnizir gavgavim bagha a dibora ghaze, ni nan damazimin dera." ¹⁰ Ia nighnigh, dughiar manamra God ghaze, ni nan damazimin dera? Dughiar a tighar uan mikarzir mogomem aghoramim, an a mike-mezi, o? Dughiar a uan mikarzir mogomem atugha givazimin gin, an a mikeme? Guizbangira, Abraham tighar uan mikarzir mogomem aghoramim dughiamin God ghaze, ni nan damazimin dera! ¹¹ Ezi gin, me an mikarzir mogomem atu. God mikarzir mogomemin dighorimin arazim a ganingi, eghti me Abrahamin duar kurimin gan fogh suam, dughiar a tighar mikarzir mogomem aghoramim a nighnizir gavgavim Godin iti. Ezi bizir kam bagha God ghaze, ni nan damazimin dera. Ezi kamaghin amizi, Abraham gumazamizir nighnizir gavgavim Godin itibar ovavimin min oto. Gumazir kaba, me gumazir mikarzir mogomem aghorezir puvatiziba. Egha nighnizir gavgavim Godin itima God ghaze, ia nan damazimin dera. ¹² Egha Abraham uaghan mikarzir mogomeba aghorezir marazir ovavim, me pura mikarzir mogomeba aghorezir pu. Puvati. Me mikarzir mogomeba aghoregha, me uaghan en ovavim Abrahamin arazibar gin ghua, nguazir kamın ikia nighnizir gavgavim Godin iti, mati Abraham, dughiar a tighar mikarzir mogomem aghoramimin, a nighnizir gavgavim Godin iti.

God Abraham ko dikirizir akam

¹³ Fomira God akar dikirizim Abraham ko an gin zuir ovaviba me ganiga ghaze, a nguazir kam me daningam. Abraham, Moses Osirizir Arazibar gin zuir puvatigha, ezi God a ko akar dikirizim gami. Puvati, Abraham nighnizir gavgavim Godin itima, kamaghin God ghaze, ni nan damazimin dera. Egha God Abrahamin nighnizir gavgavimin ganigha, kamaghin a ko akar dikirizim gami. ¹⁴ Eghti gumazitam Moses Osirizir Arazibar gin mangiva a Godin akar dikirizimin biziba da initi, kamaghin gumazimin nighnizir gavgavim a pura bizim otizi, ezi Godin akar dikirizim gavgaviba puvatighai. ¹⁵ E kamaghin fo, Moses Osirizir Araziba itima gumaziba dar gin zuir puvatizima bizir kam God gamima a men aningazi. Moses Osirizir Araziba puvatightima, eghti e kamaghin mikiman kogham, gumaziba Moses Osirizir Arazibar akaba batosi. ¹⁶ God kamaghin ifonge, a Abrahamin gin zuir ovavibar apangkuvighiva akar dikirizim me daningam. Kamaghin amizi, God Abrahamin nighnizir gavgavimin ganighava, a gisin akar dikirizim Abraham koma a gami. Gumazamizir Moses Osirizir Arazibar gin zuibara, bizir kaba inian kogham. Puvati. Tina Abrahamin min nighnizir gavgavim ikiva me uaghan bizir kaba iniam. Kamaghin, Abraham, a bar en afeziam. ¹⁷ Kamaghin Godin Akinafarim kamaghin migei, "Ki ni damighti ni kantrin aviribar afeziamin otogham." Akar dikirizir kam, God uabi a gamizi an an damazimin gavgafi. Godin kamra, Abraham nighnizir gavgavim an iti. Egha Godin kam, a gumazir ovengezibagh amima me ua

dikafi, egha a pura miġeima bizir faragha itir puvatiziba, da otifi. †

¹⁸ Abraham fozir puvatì, God manmagħin uan akar dikirizim damighti an otivam. Egha a guizbangira nighnizir gavgavim Godin ikia, bizir aghuir a fogha iniambi bagha mizuai iti. Egha kamagħin a "Kantrin aviribar afeziamin oto." Godin Akinafarim mikemezi mogħin, "Nin ovavir boriba bar avirasemegham." ¹⁹ Abraham fo, an mikarzim bar ghurigha mati aremezir gumazim. Egha a 100 plan azenibar roghira ghu. Egha a fo, an amuim Sara boritam batan kogham, a navim ronge. ²⁰ Egha Abraham uan nighnizir gavgavim anetaghizir puvatì. Egha a Godin akar dikirizim ginighnigha navir pumuningin itir puvatì. Egha an nighnizir gavgavim a gamima a bar gavgavigha Godin ziam fe. A bar fo, God uan akar dikirizimin gin mangi bizir kam damuamin gavgavim iti. ²² Kamagħin God Abrahamin nighnizir gavgavim a ginighnigha a dibora ghaze, a nan damazimin dera.

²³ Akar kam Godin Akinafarimin iti, "God a dibora ghaze, a nan damazimin dera." Kar an Abrahamra miġeir puvatì. ²⁴ Kar uaghan en migirigiam. E uaghan nighnizir gavgavim Godin iti. God Iesus en Ekiam gamizi a ua mozim in dikafi, ezi e nighnizir gavgavim an iti. Kamagħin God uaghan e dipon suam, ia nan damazimin dera. ²⁵ En arazir kuraba bagha, God Iesus isa gumazir kurabar dafarim gatizi me a misoghezi, an areme. E an damazimin deragħasa, an e bagha Iesus gamizi a ua mozim in dikafi.

E Krajs ko aremegħa uaghan a ko angamra iti

(Sapta 5-8)

E datirighin Godin damazimin dera

5 Ezi e nighnizir gavgavim Godin itima, tuavir kam in God ghaze, e an damazimin dera. Kamagħin amizi en Ekiam Krajs Iesus an e gamizi, e navir vamira God ko iti. ² E Krajs nighnizir gavgavim an itima, tuavir kam in an e inigha God bagħa ghuzima, e datirighin Godin apangkuvim in aven iti. E fo, e Godin ziar ekiam ko dabirabar aghuim a ko a iniasa, egha bizir kam mizuai iti, kamagħin e bar akonge. ³ Egha e bizir kabanaghra bagħa bar akongezir puvatì. E fo, e osimtizibar aven itima, egħti osimtiziba e damuti, e tugh gavgavighamin arazim gifogham. Kamagħin e bar akonge. ⁴ E tugh gavgavighi, kamagħin God migirigiar aghuim e damuam. Egħti an migirigiar kam e damuti, e bizir aghuir gin izamiba bagħ mizuam iki suam, e da iniam. ⁵ God uan Duamin, an arazir gumazamizibagh ifongezim e gingezi, a bar en navibagh izifa. Kamagħin amizi e Godin bizir aghuiba bagħa

mizua, egha bar fo, e pura mizuai puvatì, da guizbangira otivam.

⁶ E uarira uarir akurvaghan iburazir dughiam in, Krajs e gumazamizir kuraba bagħa areme. An ovevem, God inabazir dughiam in oto. ⁷ Guizbangira, gumazir aghuim in akurvagh si aremegħamin bizim bar osemi. Ezi ti dughiar vabara, tarazi ti, gumazir aghuitam bagħ aremegħam. ⁸ Ezi e arazir kurabagh amuavira itir dughiam in Krajs, en akurvagh asa areme. Arazir kam in, God bar e gifongezir arazim en aka. ⁹ Bizir bar ekiam, Krajs e bagħ aremezi, tuavir kam in God en gara ghaze, ia nan damazimin dera. Kamagħin e fo, gin Godin kotiam in dughiam in an aningagħarim otogħti, a dughiar kam guizin uaghan en akurvagh am. ¹⁰ E faragħa Godin apaniba, ezi an Otarim in ovevem in an e gamizi e an namakaba. Datirighin e an namakaba, ezi Iesus angamra ikiava, kamagħin bar guizbangira a en akurvagh am. ¹¹ Uaghan bizir mam kamakin, en Ekiam Krajs Iesus e gamizi e guizin Godin namakabara, kamagħin e bar akonge.

Adam in aven, ovevem otozi, ezi Krajs in aven, ikirimirir zurara itim oto

¹² Kamagħin amizi, gumazir vamira arazir kuram gamizi, ezi tuavir kam in arazir kuraba nguazir kam in oto. Ezi nguazir kam in gumazamiziba arazir kurabagh amima, ovevem oto. Ezi gumazamiziba bar arazir kurabagh amima, kamagħin ovevem bar me bato. ¹³ E fo, fomira dughiar Moses Osirizir Arazibar tighar otivam, dughiar kam in arazir kuraba nguazir kam in iti. Ezi Moses Osirizir Araziba itir puvatizi, God gumazibar arazir kurar kaba medir puvatì. ¹⁴ Ezi Adam in dughiam in ikegha ghua Moses in dughiam in, ovevem gumazamiziba gativagħa me avara. Gumazir maba Adam in min arazir kuratam gamizir puvatì, men arazir kuraba ighara. Ezi ovevem uaghan me avara. Ezi Adam mati Gumazir Izamim in nedazim.

¹⁵ Ezi God in apangkuvir a pura aningizim, an Adam amizir arazir kuram in min amir puvatì. Guizbangira, gumazir vamira Adam arazir kuram gamima, ezi tuavir kam in gumazir aviriba ariaghire. Ezi gumazir vamira Krajs Iesus an apangkuvim in, God e gamizi, e an damazimin dera. Ezi God in apangkuvim in gavgavim bar ovevem in gavgavim gafira. Bizir kam, a gumazamizir aviriba pura me ganingizi, a me gizifa! ¹⁶ Egha uaghan God puram e ganingizir bizim ko, gumazir vamiran arazir kuram in otozir bizim, aning uaghara zuir puvatì. Aning arazir vamira e gamir puvatì. Bar puvatì. Gumazir kam arazir kurar vamira amizi, God gumazamiziba me tuisigha ghaze, ia bar ikuvigham. Egha God puram e ganingizir bizim kamakin, gumazamiziba arazir kurar aviribagh amima, God men apangkuva gari, mati me arazir kuratam gamizir puvatì. ¹⁷ Guizbangira, gumazir vamira God in akam batoghezi, ezi an arazir kuram in ovevem gumazamiziba bar me gatifa. Ezi God uan apangkuvim gumazamiziba avarazi a me gizifa, egha ghaze, ia nan damazimin dera. Kar a pura aningizir bizim. Egh gumazir

† (4:17) Grighin akam, vezin kam deragħa bigħa mikemezir puvatì. Marazi nighnigha ghaze, vezin kam kamagħin miġei, "Abraham, Godin damazimin en ovavir afeziam."

vamira Krai Iesusin ingangarimin, tina God pura anidir bizim iniva, a Krai ko ikiva bizibagh ativagh dar ganam. Egh me kamagh ikiva me bizibagh ativaghamin gavgavim, ovevem in gavgavim gafiragham.

¹⁸ Ezi kamaghin, e deravira akar kam ginighnigham. Gumazir mam arazir kurar vamiram amizi, kamaghin God ghaze, gumazamiziba bar moghira bar ikufi. Kamaghira, Gumazir Igharazir Vamira arazir aghuir Godin damazimin derazim gami. Kamaghin God gumazamiziba bar men gari, mati me arazir kuratam gamizir puvati. Egh God me zurara itir ikirimirir aghuarim me daningam. ¹⁹ Gumazir vamira Godin akam baraghizir puvati, ezi an arazir kam gumazamizir aviribagh amizi, me arazir kurabagh amir gumazibagh ava. Kamaghira Gumazir Vamira Godin akam baraghizi, ezi an arazir kam gumazamizir aviribagh amizi, me Godin damazimin dera.

²⁰ God kamaghin nighnigha, egha Moses Osirizir Araziba aningi, eghti gumazamiziba arazir kurabar amuamin tuavibagh fogh dar amuti, arazir kurar avirim otivighram. Kamaghin gumazamiziba puv arazir kurabagh ami, ezi Godin apangkuvim bar ekevegha, bar dar pin iti. ²¹ Arazir kuram faragha gumazamizibagh amima me ariaghiri, kamaghin ovevem in tuavimin arazir kuram men atrivimin min iti. Kamaghira Godin apangkuvim datirighin gumazamizibagh amima, me an damazimin dera. Kamaghin apangkuvim en atrivimin min iti. Eghti gin izamin dughiam, en Ekiam Krai Iesusin ingarimin, God zurara itir ikirimirir aghuarim e daningam.

E Krai ko ovenge

6 Kamaghin amizi, e manmaghin mikimam? E ti arazir kuraba dar amuvira ikiam, eghti Godin apangkuvim ekevegh mangvira ikiam? ² Bar puvatigham! E aremezir gumazibar min ikiava, egha arazir kurar e amiba ategha gifa. Egh e manmagh su, uam arazir kurabar tuavimin gin mangvira ikiam? ³ Ia ti kamaghin fo, e bar Krai Iesusin aven ruegha a ko poke. Arazir kamin e bar an ovevem ko poke. ⁴ E ruegha, egha tuavir kamin Kraisin ovevem in poke, ezi Afeziam Krai ko mozimin aven e akaragha e avara. Egha mati an gavgavir ekiam Krai gamizi a mozimin ua dikafi, kamaghira, e uaghan ikirimirir igiar aghuimin ikivira ikiam.

E uaghan Krai Iesus ko ikirimirir aghuarimin ikiam

⁵ Ezi, e Krai ko puegha egha mati an aremezi, moghin areme. Kamaghira, e a ua dikavizi moghin e a ko puegh ua dikavigham. ⁶ E kamaghin fo, en navir ghurimin araziba, da Krai ko ter ighuvimin aremegha gifa, ezi en nivafizimin agoroger arazir kurabar gavgavim gifa. Kamaghin, e ua arazir kuramin ingangarir gumazibar ikian kogham. ⁷ Guizbangira, gumazitam aremeghti, arazir kuramin gavgavim uam a gativaghti, an an apengan ikian kogham. ⁸ E ghaze, e Krai ko

areme, egha e nighnizir gavgavim kamaghin iti, e uaghan a ko ikirimirir aghuir kamin ikiam.

⁹ E kamaghin fo, Krai mozimin ua dikavigha gifa. Egha uam aremeghan kogham. Ovevem, a ua gavgavir a misueghti a uam aremeghamim, puvati.

¹⁰ Egha Krai dughiar vamiram aremegha ua aremeghan kogham. Egha ovever arazir kamin, an arazir kuramin gavgavim gamizi, eghti a uam a gativsi damuan kogham. Egha datirighin a ikirimirir aghuarimin ikia God baghavira iti. ¹¹ Kamaghira, nighnizir kam ian iki, ia uaghan Krai ko aremegha egha arazir kuramin gavgavim uam an apengan itir puvati. Egha ia Krai Iesus ko porogha God baghavira ikia ikirimirir aghuimin iti.

¹² Ovever mikarzim en iti, ezi ia arazir kuram ateghti ma a ian mikarzim ativan marki. Kamaghin arazir kuram ia gekutima ia mikarzim ifongezir arazir kuramin gin mangan kogham. ¹³ Egh ia arazir kuram amamangatighti a ian soroghafariba ko bizitaba ikiririghti ia arazir ikuratam damuan marki. Ia mati, gumazamizir ovegha mozimin ikegha ua dikavigha angamra itiba, kamaghin ia uari isi God daning. Egh God amamangatightima a ian mikarzim bar a gativaghti ia arazir aghuibar amu. ¹⁴ Arazir kuram ua ian mikarzim ativan kogham. Ia Moses Osirizir Arazibar apengan itir puvati, ia Godin apangkuvimin apengan iti.

E arazir aghuibar ingangarir gumaziba

¹⁵ Ezi e datirighin Moses Osirizir Araziba ua dar apengan itir puvati, egh e manmaghin damuam? E Godin apangkuvimin apengan iti, egh e arazir kurabar amuvira iki, ti deragham, o? Bar puvati! ¹⁶ Ia ti kamaghin fos, o? Ia uari isi, gumazitam a daningiva, egh an akamin gin mangiva, egh ia an ingangarir gumazibar otivigham. Kamaghira, ia arazir kuramin ingangarir gumazibar ikiti, a ia damighti ia aremegham. Egh ia Godin akam bareghiva egh an gin mangiva, ia an ingangarir gumazibar ikiti, a ia damighti, ia an damazimin deragham. ¹⁷ Guizbangira, ia faragha arazir kuramin ingangarir gumazibar ike, ezi God gin ia isa, uan akamin apengan ia ariki. Me Godin guizin akam ian sure gami, ezi ia a inigha guizbangira an gin zui. Bizir kamin, e God minabi! ¹⁸ Faragha arazir kuraba ia iki-aghariki, ezi God ia firi. Egha God ia gamizi, ia arazir aghuibar ingangarir gumazibar otifi.

¹⁹ Iavzika. Ian navir ghuribar nighniziba otefe, ezi ia foghasa ki bizir kam akar otevir isin zuimin ia migei. Bizir kam guizbangira, ia faragha uan mikarziba bar da aningizi, da arazir kurabar ingangarir gumazibar otivizi, ia arazir miziriziba ko bar ikuvizir arazibagh ami. Egh datirighin ia bar uan mikarziba bar dar aningti, da arazir aghuibar ingangarir gumazibar otivighti, ia Godin mirara zuegh ikiam.

²⁰ Faragha ia arazir kurabar ingangarir gumazibar ikia, ia arazir aghuimin gavgavimin apengan itir puvati. ²¹ Egha ia faragha amir arazibagh amima da akuravazir manaba ia gami? Arazir kaba, ia datirighin dagh

nighnighava aghumsisi. Arazir kabara gumazibagh amima me ariaghiri. ²² Ezi datirighin God ia firizi, ia arazir kurabar gavgavimın apengan itir puvati, egha Godin ingangarir gumazibar otifi. Egh ia iniamin bizir aghuimra kara, God ia damighti, ia Godin mirara zuegh ikiva, egh zurara itir ikirimirir aghuarim iniam. ²³ Guizbangira, arazir kuram ivezim isava uan ingangarir gumazim ganingi. Ivezir kam an ovevemra. Ezi God bizir aghuarir pura e ganingizimra kara, zurara itir ikirimirir aghuarim. Ikirimirir kamnagh, e uan Ekiam Krai Iesus ko porogha, egha a isi.

Datirighin e navir igiamin arazibar gin ghua ingangarim gami

7 Nan adarasi, ia Moses Osirizir Arazibagh fozi ki ia migei. Ia fo, gumazim angamra ikiavira ikia, a Moses Osirizir Arazibar apengan iti. Egha gumazim aremegha Moses Osirizir Arazibar uam a dar apengan itir puvati. ² Amizim pam ikiam, eghti an pam angamra ikivira ikitima, eghti Moses Osirizir Araziba uaghara aning ike. Amizimın pam aremeghti, Moses Osirizir Arazir uaghara aning ikezim uam amizim ikeghan kogham, eghti amizim firighrigham. ³ Gumazim angamra ikivira ikiti, amizim gumazir igharazim ko dakuighti, eghti me amizir kam mikim suam, a poroghamiba uari bakeir arazim gamir amizim. Amizir kamın pam aremeghti, Moses Osirizir Arazim a ikeghan kogham, eghti a firighrigham. Kamaghin, a gumazir igharazimın ikiti, me kamaghin mikiman kogham, a poroghamiba uari bakeir arazim gami. Puvati.

⁴ Kamaghira, nan adarasi, ia Kraisin mikarzim ko poke, egha bizir kamın ia a koma ovegha, uam Moses Osirizir Arazimın apengan itir puvati. God kamaghin ifonge, e a bagh ingarti dagher aghuiba otivam. Kamaghin, ia datirighin gumazir God amizi ua mozimın dikavizim, ia an adarasi. ⁵ E faragha uan navir ghurimın arazibar gin ghua, ezi Moses Osirizir Araziba agoroguer kuram en mikarzubagh aningizima, e arazir kuram gami. Ezi arazir kamın ovevem e bato. ⁶ Ezi datirighin e Kraisin mın ovevenghe, egha faragha en suighizir biziba, e da ataki. Kamaghin amizi, Moses Osirizir Araziba uam en suirazir puvati, e firighire. Ezi datirighin en ingangarir e amiba, da ua Moses Osirizir Arazibar gin zuir puvati. Datirighin, Godin Duam e gamima e tuavir igiamin gin ghua ingangarim gami.

Arazir kuraba paza e gami

⁷ Eghti manmakın? Moses Osirizir Araziba agoroguer kuram en mikarzubagh aningizima, e arazir kuram gami, e manmagh mikimam? Tarazi suam, Moses Osirizir Araziba ti ikufi. Bar puvati. Moses Osirizir Araziba ikian koghtima, ki guizin kamaghin azangam, arazir kuraba, da tizim? Ki dagh foghan kogham. Moses Osirizir Araziba kamagh migei, "Ni munavin biziba bagh navim dikavan marki." A kamaghin mikemeghan koghti, ki foghan kogham, biziba bagha navim dikavir arazim,

an arazir kuram. ⁸ Ezi arazir kuram nan navir ghurimın aven ingara egha Moses Osirizir Arazibar aven tuavimın apigha nighnizir kuraba na ganidi. Egha tuavir aviribar nan navim gami a dikavima, ki gumazir igharazibar bizibar gara nan navim da bagha arai. Moses Osirizir Araziba ti puvatizima, arazir kuram gavgaviba puvatighai. ⁹ Fomira Moses Osirizir Araziba itir puvatizi, ki angamra iti. Ezi Moses Osirizir Araziba otozi, arazir kuraba dikavigha angamra iti, ezi ki fo, ki Godin damazimın areme. Moses Osirizir Arazibar ingangarimra kara, a ikirimirir aghuarim e ganidi. Ezi ki Moses Osirizir Arazibar tuavimın, ki ikirimirir aghuarim inizir pu. Puvati, da na gamizi, ki areme. ¹¹ Ezi arazir kuram nan aven ingara egha Moses Osirizir Arazibar aven tuavimın apigha na gifari. Egha Moses Osirizir Arazibar tuavmın na misoghezi, ki areme.

¹² E kamaghin fo, Moses Osirizir Araziba, da Godin otivaghire. Moses Osirizir Arazibar aven itir migirighar gavgaviba, da uaghan Godin otivaghire, egha da Godin damazimın derazir arazibar amuasa e migei, egha da gumazamizibar akurvasi. ¹³ Ezi manmagh ami? Bizir aghuir kam ti na gamizi ki ovevenghe? Bar puvati. Arazir kuram uabi na gamizi ki ovevenghe. God kamaghin ifonge, arazir kuram azenim girightima e bar fogh suam, arazir kuram a bar bizir kuram. Kamaghin God arazir kuramın amamangatizi, arazir kuram bizir aghuir kamın aven otogha na gamizi ki ovevenghe. Kamaghin Moses Osirizir Arazibar tuavimın, God guizbangira kamaghin en aka, arazir kuram bar kurigha mughasi.

Arazir kuram en mikarzubagh atifa

¹⁴ E fo, Moses Osirizir Araziba, da Godin Nguibamin bizim, ezi ki nguazir kamın gumazim. Ezi arazir kuramın gavgavim nan suira, ezi ki arazir kuramın ingangarir gumazimın oto. ¹⁵ Egha ki amir araziba, ki deragha dar mingaribagh fozir puvati. Arazir ki damuasa bar ifongeziba, ki dagh amir puvati. Egha arazir ki ifongezir puvatiziba, ki zurara dagh ami. ¹⁶ Ezi arazir ki ifongezir puvatiziba, ki dagh ami, ezi nan arazir kam kamaghin ian aka, ki ti kamaghin mikimam, Are, Moses Osirizir Araziba da bar dera. ¹⁷ Kamaghin, ki uabi arazir kurar kabagh amir pu. Puvati. Arazir kurar nan aven itim, dagh ami. ¹⁸ Ki fo, bizir aghuitam nan aven itir puvati. Ki uan navir ghurim migei. Kamaghin amizi, ki arazir aghuibar amuasa ifonge, egha dar amuamin gavgaviba pu. ¹⁹ Arazir aghuir ki damuasa ifongeziba, ki dagh amir pu. Egha arazir kurar ki damuasa ifongezir puvatiziba, ki dagh ami. ²⁰ Egha arazir ki aghuaziba, ki dagh ami, egha kamaghin fo, ki uabi kamaghin amir pu. Puvati. Arazir kurar nan aven itim, dagh ami.

²¹ Kamaghin ki gari, arazir kam guizbangira kamaghin nan ingari: ki arazir aghuibar amuasa ifonge, ezi arazir kuram zurara na ko ikia nan tuavim apiri.

²² Guizbangira, nan navir averiamın aven, Godin otivir Moses Osirizir Arazibar, ki dagh nighnighavira ikia da bagha bar akonghe. ²³ Kamaghin, ki arazir igharazimın

garima, a nan mikarzimîn aven ingari. Egha Godîn miġirigġar nan niġhnizimîn aven itibav sosi. Arazir iġharazir kam, na gamima, ezi Moses Osirizir Arazibar otozir arazir kuram, a nan mikarzimîn aven ingara na ikiagharigha na gatifa. ²⁴ Maia! Kî ghaze, kî bar ikufi! Tina nan akuraghtîma, kî mikarzir ovengamin kamîn firighrigham? ²⁵ Eghti Godra, a en Ekiam Krai Iesusin ingangarimîn tuavimîn, a nan akuragham! Ezi kî God minabi! Egha kî uabi, uan niġhnizimîn navir averiamîn aven Godîn miġirigġabar ingarir gumazimîn iti. Egha uan navir ghurimîn aven, kî uaghan Moses Osirizir Arazibar otozir arazir kuram, kî an ingangarir gumazimîn iti.

Krais arazir kuraba ġivagha Godîn Duam e ganingi

8 Kamaghin e Krai Iesus ko pogheziba, God datirighin uan kotiamin aven uam ivezir kuram e daningsi mikiman kogham. ² E fo, e bar datirighin Krai Iesus ko poroghav itiba, Godîn Duamin gavgavim ikirimirir aghuarim e ganiga, egha ovevemîn arazim ko arazir kuramîn e firaghariki. Eghti arazir kaba ua e gativagh e ikirarighan kogham. ³ En navir ghuriba, gavgaviba puvati. Kamaghin amizi, Moses Osirizir Araziba, en arazir kurabar ġin amangamin gavgaviba puvati. Ezi Moses Osirizir Araziba damuan koghamin bizir kam, God uabi a gami. God uan Otarim amadazi, a gumazimîn min otogha, egha arazir kurabagh amir gumazimîn min gari. A en arazir kuraba agivasa ize, ezi an ingangarimîn tuavimîn, God gumazamiziba itir arazir kurabar gavgavim agivagha a gasighasiki. ⁴ Ezi e datirighin navir ghurimîn arazibar ġin zuir puvati, e Godîn Duamin arazibar ġin zui. God kamaghin ifonge, Moses Osirizir Arazibar aven itir arazir aghuiba en navibar aven deragh otogham. Kamaghin God en arazir kurabar gavgavim a ġivagha a gasighasiki.

⁵ Guizbangira, navir ghurimîn arazibar ġin zuir gumazamiziba, me dughiaba bar navir ghurim ifongezir biziba baghavira niġhnisi. Ezi Godîn Duamin ġin zuir gumazamiziba, me Godîn Duam ifongezir biziba baghavira niġhnisi. ⁶ Eghti gumazim navir ghurimîn araziba baghivira niġhnighiva, an aremegham. Eghti gumazim Godîn Duam baghivira niġhnighiva, a ikirimirir aghuarim koma navir amirizim iniam. ⁷ Ezi gumazitam navir ghurimîn araziba baghivira niġhnighiva, gumazir kam Godîn aghuaghiva an apanimîn ikiam. A Godîn otivir Moses Osirizir Arazibar ġin zuir puvati; egh guizbangira dar ġin mangan kogham. ⁸ Gumazamizir navir ghurimîn arazibar ġin zuiba, me God ifongezir arazibar amuan kogham.

⁹ Eghti Godîn Duam guizbangira ian navir averiabar aven ikiti, ia ua navir ghurimîn arazibar ġin mangan kogham, ia Godîn Duam ifongezir arazibar ġin mangam. Guizbangira, gumazitam an navir averiamîn aven Kraisin Duam an itir puvati, a Kraisin anam puvati. ¹⁰ Ia arazir kuram gami, egha bizir kamîn ia areme. Eghti Krai ian navir averiabar aven ikiti, God ia mikim suam, ia nan damazimîn dera, eghti Godîn Duam ikirimirir aghuarim ia daningam. ¹¹ Godîn Duam

Iesus mozimîn a gamizi a ua dikafi, ezi Duar kamra, ian navir averiabar aven iti. Egha gumazir Krai gamizi a dikavizir kam, a ian ovengamin mikarzibar amuti, da ua dikavighiva angamra ikiam. God uan Duar ian navir averiabar aven itimîn tuavimîn, bizir kam damuam.

Godîn Duam ia gamizi, ia Godîn boribar otifi

¹² Kamaghin amizi, nan adarasi, e ikarvazir ingangarir mam iti. Ikarvazir ingangarir kam, a navir ghurimîn bizim puvati, e an ġin mangan kogham. ¹³ Ia navir ghurimîn arazibar ġin mangiva, ia arimighregham. Egh ia Godîn Duamin gavgavimîn tuavimîn, ia uan mikarzibar arazir kurabav soghti, da aremeghti, ia angamra ikivira ikiam.

¹⁴ E fo, gumazamizir Godîn Duam men faragha zuima me an ġin zuiba, eghti gumazamizir kaba bar Godîn boriba. ¹⁵ E kamaghin fo, Duar God ia ganingzim, a ia gamizi, ia pura ingangarir gumazibar otozir puvati, egha ia bizibar atiati. Puvati. Godîn Duam ia gamizi, ia an boribar otifi. Egha e Godîn Duamin gavgavimîn e an dia ghaze, "Aba, En Afeziam!" ¹⁶ Godîn Duam uabi, a en duaba ko porozi, e uarir gun migei, e Godîn boriba. ¹⁷ E Godîn boriba, egh ġin bizir aghuir God e daningasa e bagha inabaziba, e da iniam. Bizir kaba, en avebam Krai da inigha ġifa. E fo, e datirighin Krai ko mizazir a iniziba e da ateriva, egh ġin a ko ziar ekiam ko dabirabir aghuim uaghan a iniam.

E ġin Godîn Nguibamin mangiva ziar ekiam ko dabirabir aghuim iniam

¹⁸ Kî fo, ziar ekiam ko dabirabir aghuir kam God ġin en akaghti, e a ġifogham. Ezi kî kamaghin niġhnisi, bizir kam a, mizazir e datirighin isiba, bar dagh afiragham. ¹⁹ Guizbangira, God ingarizir biziba bar, me dughiar God uan boriba azenim darighamim a bagha mizua, uan dapaniba fegha tintinibar gara niġhnighisi, dughiar manamra bizir kam otivam? ²⁰ Guizbangira, God fomira nguazimîn itir biziba da tuisigha ghaze, da bar ikufi, da pura bizir kiniba. Da uari kamaghin otozir pu. Puvati. God uabi dagh amizi da kamaghin otifi. Egha da God damuamin bizir aghuim bagha mizuai.

²¹ Datirighin, nguazimîn itir biziba da ovevem ko biziba kuraghrir arazimîn apengan ikia, mati da kalabusin iti. Egha me kamaghin fo, dughiar God misevezimîn, God biziba kalabusin itir arazir kam a ġivaghti, eghti biziba bar Godîn boriba ko firighreghiva dabirabir aghuarim ko ziar ekiam iniam.

²² E fo, bizir God ingariziba bar moghira, mati amizim borim batasa mizazim isi moghin, da mizazim isi. Egha da bar puv tuava ara, iza datirighin oto. ²³ Ezi bizir kabarama arair pu. Puvati, e uari uaghan arai. E Godîn Duam inigha ġifa, a kamakin, a God e daningamin bizir aghuibar faragha zuir bizim, an e ganingi. Egha e tuava ara, dughiar God e damighti e an boribar miraram otivamimîn, e a bagha mizuai. Dughiar kam,

† (8:15) Aramin akam, a Iesusin nguibamin akam, me uan afeziam dibora ghaze, "Aba." Egha Iesus uan Afeziam ko miġia, a kamaghin a dibora ghaze, "Aba." Ni Mak 14:36in gan.

God en mikarzibar amighti da firighregħ ganganir igharazim̄in otogħam. ²⁴ E bizir aghuir e fogħa iniami-ba bagħa mizuai itima, kamagh̄in God en akura. Egh e suam, e bizir mam bagħ mizuamam, egh fogħam, e tighar a iniam. Egh gumazim tizim bagħ bizir a inigha givazim bagħiva mizuam ikiam? ²⁵ Ezi e fo, bizir e tighar iniamiba e guizbangira da iniam. Egha kamagh̄in e navibar suigha da bagħa mizuai.

²⁶ Kamaghira, Godin Duam e gavgaviba puvatizir darazir akurvasi. E fozir pu, e manmagħ biziba bagħ God ko mikimam? En migirigiaba otefe. Kamagh̄in amizi, Godin Duam uabi e bagħa God ko migia, tuava ara, an ararem akar e mikiman asazibagh afira. ²⁷ Ezi God gumamazibar navir averiaba guizbangira dar gari. A uan Duam̄in nighnizim gifo. Kamagh̄in, an Duam Godin ifongiam̄in gin ghua Godin gumamaziziba bagħa a ko migei.

²⁸ E fo, God bizibagh amima da virara uari inigha ingara, egha gumamazizir God bar a gifongezibagh amima, ezi me dera. Kar gumamazizir God ua me iniasa mikemegħa givaziba, a men dia. ²⁹ Kar, gumamazizir God fomira ua me iniasa migeiba, a uaghan me ginaba, eghti me uaghan an Otarim̄in min ikiam. Eghti borir aviriba ikiti Kraiis uabi men avebar ekiam̄in min ikiam. ³⁰ Ezi gumamazizir a fomira me ginabaziba, a uaghan men dia. Egha gumamazizir a diazir kaba, a me dibora ghaze, ia nan damazim̄in dera. Egha gumamazizir an damazim̄in derazir kaba, a ziar ekiam ko dabirabir aghuim me ganingizi me a ko a isi.

Bizitam e damuti, e Kraiis e gifongezir arazim̄in sagħon ikian kogħam

³¹ E bizir kabagh fogħava, egh e manmagħin mikimam? E fo, God e bagħivira ikiti, tina e dikabiraghiva e gafiragħam? Bar puvatigham. ³² God uan Otarim̄in suirazir pu. Puvati, a bar mogħira e bagħa ofan min aneningizi, an areme. E fo, a uan Otarim e ganingi, egha e uaghan kamagh̄in fo, a bizir aghuir igharaziba bar, da uaghan pura e daningam. ³³ Eghti gumazir manatam God inabazir gumamazizibar kotin aven akam me gasam? Puvati. God uabi gumamazizir kabav gia ghaze, ia nan damazim̄in dera. ³⁴ Tinara e mikim suam, ia uan arazir kuram̄in ivezim iniam? Puvati, Kraiis Iesus, gumazir aremezim, God a gamizi a ua dikafi, egha datirigh̄in Godin agharir guvim̄in aperaghav iti. Egha anarira e bagħa God ko migei!

³⁵ Kraiis bar e gifongegħavira iti, kamagh̄in gumazir manatam e damuti, e Kraiis e gifongezir arazim̄in sagħon ikiam? Puvati. Osimtiziba e bativam, o dugħiar kuram e bativam, o gumaziba arazir kurabar e damuam o, mitiriaba en agham o, bizir dagħuamiba puvatigham o, bizir kuram e gasighasigham o, me e misogħti e arimighiram o, bizir kabanang e damuti, e ti Kraiis e gifongezir arazim̄in sagħon ikiam, o? Bar puvati. ³⁶ Guizbangira, Godin Akinafarim mikemezi mogħin bizir kaba e batifi:

“E nin gumamazizibar min itima,

kamagh̄in me dugħiaba bar, me e misogħti e arimighrasa, me e gami.

Me en gari, e mati me misozi ariagh̄irir sipsipba, ezi me paza e gami.”

³⁷ Bar puvati. Kraiis bar e gifonge, ezi bizir manam e batifi, a zurara e gamima e uan apanim dikabiri.

³⁸ Guizbangira, Kraiis bar e gifonge, ezi nan nighnizir gavgavim kamakin, bizitam e damuti, e Kraiis e gifongezir arazim̄in sagħon ikian kogħam: ovevem, o ikirimirir aghuim, o enselba, o duar kuraba, o gavgaviba itir biziba, o datirigh̄in itir biziba, o bizir gin otivami-ba, ³⁹ o bizir pin itiba, o bizir vazim̄in itiba, o God ingarizir biziba bar, dar tongin bizitam e damuti, e God e gifongezir arazim̄in sagħon ikian kogħam. An arazir e gifongezir kam, a Kraiis Iesus en Ekiam̄in ingan-garim̄in, e ganingi.

God Israelbagħ Amir Arazim, Pol a gegħari

(Sapta 9-11)

Pol Israelbagħ nighnigha men apangkufi

9 Ki Kraiis̄in gumazim, kamagh̄in ki guizbangira migei, ki ifarir puvati. Godin Duam nighnizir zuezim na ganingi, ezi nan navim̄in aven ki kamagh̄in fo, nan akar kam a guizbangira. ² Ki zurara uan anabam bagħa nighnigha, bar men apangkuvigha, osemegħa nan navir averiam ikufi. ³ Ki kamagh̄in bar ifonge, God nan anabam Israel, ua men iniam. Eghti Kraiis nan nighnizim̄in gin mangan kogħti, ki an azangsigh a ko mikimti, a uan gumamazizibar tongin na batuegħti, nan anabam Israel nan danganim iniam. Bizir kam men akurazi, kamagh̄in a deragħai. ⁴ Me Israelin gumamaziziba, ezi God me dibora ghaze, me an boriba. Me an ziar ekiam ko dabirabir aghuim God koma inigha gifa. Ezi God uan Akar Dikirizir Gavgavim me ko a gami. Egha Moses Osirizir Araziba isa, me ganingi. Egha uan ziam fer arazim men akagħa, egha me ko akam akiri. ⁵ Men ovavir faragħa itiba, bar ziar ekiaba iti. Ovavir kabar iza, Gumazir God Uam E Iniasa Mi-sevezim, Kraiis nguazir kam̄in gumazim̄in min men ikizim̄in aven oto. Kraiis a God, egha biziba bar dar dapanim̄in iti. Eghti zurazurara e Kraiis̄in ziam fam! †

God Israelbagħ amir arazim, Pol an gun migei

⁶ Ki kamagh̄in migeir puvati, Godin akar dikirizim pura ghua otozir pu. Puvati. E fo, gumamazizir maba, Israelin anabam̄in aven itiba, me guiz̄in Israelba puvati.

⁷ Guizbangira, Abraham̄in ovaviba, men marazi Godin boriba puvati. Fomira God kamagh̄in Abraham mikeme, “Aisakin ovavibara, ki men gan me dipon suam, merara nin ovaviba.” ⁸ Akar kam̄in mingarim ka-

† (9:5) Gumazir maba nighnigha ghaze, e mikovezir pumuningin tongin itir akaba kamagh̄in dagħ iragħ suam, “God biziba bar dar dapanim̄in iti. Eghti e zuraram an ziam fi mangvira ikiam.”

maghin ghu, borir nivafizimin otoziba, me Godin bori-
ba pu. Puvati. Borir Godin akar dikirizimin otiviba, me
guizbangira Abrahamin ovaviba. ⁹ Ezi akar dikirizim ka-
maghin ghu, "Dughiar ki inabazimin, ki uamategh iziti,
Sara otarim batam."

¹⁰ Kamaghira puvati, akar igharazir mam iti: Rebek
otarir pumuning afeziar vamiran oto, a Aisak, en ovav-
im. ¹¹ God arazir a zurara amimin gin ghua, gumaza-
miziba uan nighnizimin me ginabi. A gumamazibar
ingangarim bagha nighnizir pu. Puvati. A uabi men di-
ava me ginabi. Kamaghin Rebeka tighar otarir
pumuning batamin dughiamin, aning arazir kuratam o
arazir aghuim gamizir puvatizi, God Rebeka kamaghin
a migei, "Otarir ni faragh oteghamim, a ni gin
oteghamin otarimin ingarir gumazimin otogham."

¹³ Bizir kam, Godin Akinafarim mikemezir moghin, "Ki
Jakob gifongegha, egha Ison aghua."

¹⁴ Kamaghin amizi, e manmaghin mikimam? E suam,
God ti arazir kuram gami? Bar puvati! ¹⁵ Guizbangira,
God kamaghin Moses migei, "Ki gumazitamin
apangkuvighsi ifongegh, ki an apangkuvam. Ki gu-
mazitamin kuarkuvighsi ifongegh, egh ki an kuarku-
vam." ¹⁶ Kamaghin God gumazitam ginabaghasa, a gu-
mazimin nighnizim ko an ingangarimin gara a ginabir
pu. Puvati. God uan apangkuvimra gin ghua gumaz-
ibagh inabi. ¹⁷ Guizbangira, Godin Akinafarimin itir
akam Isipin atrivim migia ghaze, "Ki kamagh sua, ki
uan gavgavir ekiam nin akaghti, nguazir kamin itir gu-
mazamizir aviriba nan ziar ekiam fam. Kamaghin, ki
Isipin atrivimin ikiasa ni ati." ¹⁸ Kamaghin amizi e fo,
God gumazitamin apangkuvighsi ifongegh, an an
apangkuvam. Egh a gumazitam damighti an dapanim
gavgavigh an akam batoghsa i fongegh, a damuam.

¹⁹ Ian tav ti na mikim suam, "God kamaghin amigha,
tizim sua e migia ghaze, 'Ia uan arazir kurabar ivezim
iniam?' Gumazitam God ifongezir moghin a iriaghan
kogham." ²⁰ Ezi ni gumazir kinim! Ni Godin arazir an
amizim bagh an ataran marki! Nguazir minem gu-
mazir an ingarizim kamaghin a mikiman kogham, "Tiz-
im bagha ni kamaghin nan ingari?" ²¹ Nguazir minemin
ingarizir gumazim, a uan nighnizimin gin mangi miner
pumuning ingarigham. A nguazitam inigh, miner
pumuning ingarighti, miner tam dughiar ekiam bagh
ekiam, eghti miner igharazir mam, me zurara pura bizir
kuraba a mikinam. Kar an nighnizim.

²² God uaghan kamaghin ami. God kamagh sua, a
uan aningagharim azenim datightima, eghti gumaziba
bar an gavgavir ekiam gifogham. Nguazir miner ivezir
kuram iniamiba, kar gumamazizir an asighasighasava
amiba, egha a dughiar ruarim me ganingi, egh a gin
me abighrarigham. ²³ A kamagh sua, an ziar bar ekiam
ko dabirabir aghuim azenim girighti, gumamaziziba
bar a gifogham. A fomira a uan ziar ekiam ko dabirabir
aghuim e a ko da iniasa, egha gumazim nguazir mine-
ba akirizir moghin, an en navibar akiri. Egha uan ziar
ekiam ko dabirabir aghuim isa, nguazir miner an
apangkuvim itibagh ingezi, da bar izifa. ²⁴ Nguazir min-
er apangkuvim iniamin kaba, kar e gumamazizir God

deiba. E Israelbara men tongin izezir puvati, e uaghan
Kantrin Igharazibar Gumazibar tongin ize. ²⁵ Ezi
Hosean akinafarimin, God kamaghin migei,
"Gumamazizir fomira nan adarazi puvatiziba,
datirighin ki me dipon suam, ia nan adarasi.
Kantrin ki fomira aghuazir kam, ki gin me mikim
suam,

ia ki bar ifongezir darasi.

²⁶ Ia faragha danganir mamin itima ki ia migia ghaze,
ia nan adarazi puvati.

Egha danganir kamnaghra ki ia mikim suam,
Ia Godin zurazurara itimin boriba."

²⁷ Aisaia Israelbagh nighnigha kamaghin akam akuri,
"Guizbangira, Ekiam dughiar vamira gumamazizir
nguazimin itiba bar men araziba tuisigh, egh zuamira
men ivezim me danigam. Israelin gumamazizibar
avirimin dibobonim, an ongarimin gigimin dibobon-
imin min otogham, egha pura bizim, me marki. Ekiam
men puningra ua me inigham." ²⁹ Bizir kaba Aisaia
fomira mikemezi moghin otifi, a kamaghin migei,
"Ekiar Gavgavir Ekiam Itim, en anabamin tongin tarazi
ataghizi puvatizi, e bar ikuvighai, mati Sodom ko
Gomora ikuvizi moghin."

Israelba nighnizir gavgavim itir puvati

³⁰ Are, e manmaghin mikimam? E kamaghin miki-
mam, Kantrin Igharazibar Gumaziba, Godin damaz-
imin deraghasa ingangarir ekiam gamizir puvati. Egha
me nighnizir gavgavim Godin itima, God ghaze, me
nan damazimin dera. ³¹ Ezi Israelba me Moses Osirizir
Arazibar gin ghua ingara, Godin damazimin deraghasa
tuavim buriava, egha a batozir puvati. ³² Manmaghin
amizi, me a batozir puvati? Me Godin damazimin der-
aghasa, uan gavgavibar pamtem ingarava avenge. Me
nighnizir gavgavimin tuavimin gin zuir puvati. Dagjar
dagariba asim, me a gasaghpোরaghiri. ³³ Godin Akinafarim
bizir kam migia ghaze,

"Ia oragh! Ki gumaziba asaghpোরir dagjar mam ami-
sevegha

a isa Sionin mighsiamin anefa.

Dagjar kam me damuti me iram.

Egh gumazir nighnizir gavgavim an itiba,
me aghumsighan kogham."

Israelba Godin araziba deravira dagh fozir puvati

10 Nan adarasi, ki uan navir averiamin aven God
Israelba ua me iniasa, ki bar ifonge! Egha me
bagha God ko migei. ² Ki Israelba bar deragha me gi-
fogha kamaghin migei, me Godin arazibar gin man-
gasa bar gavgafi. Egha me guizin God ifongezir arazim
gifozir pu. ³ Me, tuavir God ghaze e an damazimin der-
azim, me a gifozir puvati. Egha uan gavgavibar, Godin
damazimin deraghasa tuaviba buri. Kamaghin me
Godin damazimin deraghamin tuavimin apengan itir
pu. ⁴ E fo, Krai Moses Osirizir Arazibagh amizima, dar
gavgavim gifa. Kamaghin, tina nighnizir gavgavim
Kraisin iti, anarira Godin damazimin deragham.

⁵ Gumazir Godin damazimin deraghasa Moses Osirizir Arazibar gin zuim, Moses a migia kamaghin osiri, "Gumazim Moses Osirizir Araziba migei moghin damuva egh dughiaba zurara dar amuti, arazir kaba a damuti, a ikivira ikiam." ⁶ Kar Godin Akinafarimin akar otevir mam, a gumazir nighnizir gavgavimin tuavimin Godin damazimin derazim, a kamaghin a migei, "Ni uan navir averiamin kamaghin mikimam marki, 'Tina Godin nguibamin ghuavanangam?'" (Akar kam kamakin, ni Kraisi e bagh izighrisi, ni mangiva an azangam?) ⁷ "Egh ni uaghan kamaghin mikiman marki, 'Tina gumazibar ovia itir danganimin magiram?'" (Akar kam kamakin, ni ovevemim mozimin ang, Kraisi inigh anangam?) ⁸ Ezi Godin Akinafarim kamaghin migei, "Godin akam bar nin boroghira iti, a nin akatorim ko nin navir averiamin aven iti." Ka nighnizir gavgavimin akar e ia migeim. ⁹ Ni uan akamin kamaghin mikimam suam, "Jesus a nan Ekiam," egh uan navir averiamin aven nighnizir gavgavim iki, kamaghin fogh, God Jesus gamizi a mozimin ua dikafi, eghti God nin akurvaghti, ni ikivira ikiam. ¹⁰ E fo, ni navir averiamin nighnizir gavgavim Iesusin ikiti, kamaghin God suam, ni nan damazimin dera. Egh uaghan ni uan akatorimin suam, "Jesus nan Ekiam," eghti God nin akuraghti, ni ikivira ikiam. ¹¹ Egha Godin Akinafarim kamaghin migei, "Gumazim nighnizir gavgavim Godin ikiva, egh a uabi aghumsighan kogham. Puvati." ¹² Egha Godin Akinafarim ghaze, "Gumaziba bar Ekiamin ziamin diaghti a men akurvagham." Kamaghin, Godin vamira iti, a bar en Ekiam. Eghti gumazir an deiba, a bar bizir aghuir aviriba men akurvagham. Judaba ko Kantrin Igharazibar Gumaziba, Godin damazimin magh gari.

¹⁴ Ezi manmakin? Guizbangira, gumazir nighnizir gavgavim Godin itir puvatiziba, me manmaghin an ziamin dimam? Egh gumazir eghagham baraghizir puvatiziba, me manmaghin nighnizir gavgavim an ikiam? Eghti gumazitam akar aghuim me mikinighan koghti, me manmaghin a baregham? ¹⁵ Eghti siosba akar aghuim akurir gumaziba amangan koghtima, me manmaghin akamin gun me mikimam? Godin Akinafarimin aven Aisaia kamaghin osiri, "Godin akar aghuim inigha izir gumazibar darorim, a bar dera."

Israelba akar aghuim inizir puvati

¹⁶ Ezi Israelin gumazir maba me Godin akar aghuim inizir puvati. Aisaia uabi kamaghin migei, "Ekiam, tinara en akar aghuim nighnizir gavgavim an iti?" ¹⁷ Kamaghin e fo, nighnizir gavgavim a gumaziba akar aghuim barazir tuavimin izam. Eghti gumazir Kraisin akam akurimin tuavimin, gumaziba akar aghuim baregham.

¹⁸ Ezi ki ian azai, Israelin gumazamiziba me Godin akar aghuim, me uan kuariba a baraghizir puvati, o? Ki ghaze, me guizbangira oraki. E fo, Godin Akinafarim kamaghin migei, "Akam inigha izir gumazibar akatoribar otivir migirigiaba, da ghua nguazir kamin nguibaba bar dar otozi,

gumazamiziba bar, men kuariba a baraki."

¹⁹ Ezi ki ua ian azai, Israelba me ti akar kamin min-garim gifozir pu, o? Puvati. Me fos. Moses God bagha faragha kamaghin mikeme,

"Ki Kantrin Igharazibar Gumazir ziaba puvatigha pura bizibar min itiba ki me inightima, ian naviba bar ikuvigham.

Eghti ki gumazamizir fofoziba puvatiziba inightima, bizir kam ia damighti ia ataram."

²⁰ Ezi Aisaia uaghan akar gavgavimin kamaghin migei, "Na burir puvatiziba, me nan api.

Na bagha azai puvatiziba, ki uabi men aka."

²¹ Egha a Israelbav gia kamaghin migei,

"Ki dughiaba zurara men suigh me mughasa me bagha garima, me nan akaba barazir puvatigha akirim ragha na gasara."

God Israelbar tongin itir varazira men apangkuvigha, ua bagha me amisefe.

11 Kamaghin amizi, ki bizir kam ginighnigha ian azai, God uan gumazamiziba batosi, o? Bar puvati! Ki uabi Israelin gumazir mam, ki Abrahamin ovavim, ki Benjaminin anabar gumazir mam. ² God uan gumazamizir fomira ua bagha me amiseveziba, a me batozir puvati. Ia Godin Akinafarimin itir Elaijan eghagham ginighnigh. Elaija Israelbar osemegha me bagha God pamtem an azangsis, ³ "Ekiam, Israelba nin akam inigha izir gumazibav soghezi me ariaghire, egha me nin ofa gamir danganiba gasighasiki. Ezi ki uabira ni bagha ikiavira itima, me na misoghasava ami." ⁴ Ezi God manmaghin an akam ikara? A ghaze, "Ki ua bagha Israelbar tongin itir varazira amisefe, ezi me, 7000in gumaziba Israelin ikiavira iti. Me ifavarir god Baal bagha teviba apirizir puvati." ⁵ Ezi kamaghira, dughiar kamin uaghan Israelbar tongin itir varazira, God men apangkufi, egha a ua bagha me amisefe. ⁶ Guizbangira, God men apangkuvigha, kamaghin a me amsefe. A me amir ingangaribagh nighnizir puvati. God gumaziba amisevezir arazim, a gumaziba amir ingangarimin tuavimin otogham, egh a guizbangira Godin apangkuvimin tuavimin otogham kogham.

⁷ Ezi manmakin? Israelba Godin damazimin deraghamin bizim bagha pamtem ingara, egha a inizir puvati. Ezi Israelin avirimin tongin itir varazira God miseveziba, merara a ini. Israelin igharaz darazi, naviba gavgavigha Godin dimdiamin aghua. ⁸ Godin Akinafarimin osizirim iti, "God me gamizi, me mati gumazir aremezim moghin akui.

Ezi men damaziba bizibar garir puvatizi, men kuariba biziba barazir puvatigha, iza datirighin tu."

⁹ Ezi Devit Godin Akinafarimin aven kamaghin migei, "Ki kamaghin ifonge, dughiar me isar ekiaba bagha uari akuvibar,

men isar ekiar kaba me damuti me iriva, mati azuazim asizim a misoke.

Eghti me iriva, uan arazir kurabar ivezim iniam.

¹⁰ Eghti God men damazibar amighti da komegh, ganan kogham.

Eghti a me damuti me osimtiziba ateriva akiraghariba avigh mamaghira ikiam."

God Kantrin Igharazibar Gumaziba ua me ini

¹¹ Ki ua ian azai, Israelba asaghporiaghriha, egh me iregh mamaghira iki, egh ua daruan kogham, o? Bar puvati! Guizbangira, men arazir kuraba bangin Godin akurvazim Kantrin Igharazibar Gumazibar ize. God kamaghin ifonge, Israelba na bagh ua izam, kamaghin ki Kantrin Igharazibar Gumazibar akurvagh, eghti me men ganighiva naviba ikuvigh egh ua na bagh izam.

¹² Israelba akirim God gasarazima, God bizir aghuir aviriba nguazir kamın itir gumazamizibar akura. Israelba Godin arazimın irezi, God akurvazir ekiam Kantrin Igharazibar Gumazibagh aningi. Kamaghin, gin Israelin God miseveziba bar God bagh ua izeghti, God guizbangira bizir bar aghuir aviribar gumazamizibar amuam.

¹³ Ia Kantrin Igharazibar Gumaziba, ki ia migei, God ian tongin ingarasa na amada, ezi ingangarir ki amir kam, ki bar a gifonge. ¹⁴ Tuavir kamın, ki uan adarazir navibar nighnizibar amuti, men naviba God ia gamizir arazir aghuim bagh dikavam. Eghti nan ingangarir kamın, God men tarazi ua me iniam. ¹⁵ God Israelba batuegha, egha nguazimın itir gumazamizibagh amizi ma me a ko navir vamira iti. Kamaghin gin God ua Israelba inighti, bar deragh, mati God gumazir aremezibar amighti, me ua dikavam. ¹⁶ Ni Bretin ingariva, ni plauan atiaritam inigh faragh a isi ofan min God daningh. Egh arazir kamnangin Bretin igharaziba uaghan da Godin biziba. Eghti, gumazitam temer biba God daningti, an aguaba uaghan Godin biziba.

¹⁷ Israelba mati olivin temer aghuir mam, ezi God an aguar maba aghoraghariki. Ezi ia Kantrin Igharazibar Gumaziba mati ruarimın itir olivin temer atiamın aguaba. God ia inigha olivin temer aghuimın aguar a dighorezibar danganimın ia isavsuiki. Ezi ia datirighin olivin temer aghuimın bimın daghem isi, egha mati olivin aguar faragha ikezibar min deragha iti. ¹⁸ Ezi kamaghin, ia kamaghin nighnighan marki, ia bar deragha guizin olivin tememın aguabagh afira. Ia faragha deravira nighnighiva, egh nighnizir kam damu. Ia olivin aguaba daghem olivin bim ganidir pu. Puvati. Temer bim daghem ia ganidi.

¹⁹ Eghti ia ti kamaghin mikimam, God e isa, temer aguar kabar danganimın an e isavsuiraghasa, kamaghin a dar aghore. ²⁰ Guizbangira, God kamaghin ami. Arazir an amizir kamın mingarim kamakin, me nighnizir gavgavim Godin itir puvati, ezi a me aghore. Ezi ia nighnizir gavgavim Godin ikia, egha deravira iti. Kamaghin ia deragh uari bagh gan, uari uan ziaba fan marki. Ia atiatingti deragh. ²¹ Ia nighnigh, God fomira guizin olivin aguaba ataghizima, da ikezir pu-

vati. Kamaghin ia akaba batoghtima, a ia ateghtima ia ikian kogham.

²² Kamaghin ia deravira nighnigh. God arazir aghuibagh amua, uaghan ivezir kuraba anidi. Gumazir an arazibar gin zuir puvatiziba, a ivezir kuram me ganidi. Ia an arazir aghuibar suiragh tugh gavgavightima, an arazir aghuibar ia damuam. Ia dar amuan koghtima, a uaghan ia aghoregham. ²³ Olivin temer aguar a fomira dighoreziba, me nighnizir gavgavim Godin ikian koghamin arazim ateghti, a ua me inigh olivin tememın me isavsuiragh. Guizbangira, God me inigh ua tememın me isavsuiraghamin gavgavim iti.

²⁴ Ia fo, ia fomira ruarimın itir olivin atiamın aguaba, ezi God ia aghoregha olivin aghuimın ia isavsuiki. Kar guizbangira ian temem pu. Kamaghin amizi, a temer kamın aguar faragha an ikezibara inigh uam ada isavsuiragh, ezi kar pura bizim, ingangarir ekiam puvati.

God gumazamiziba bar uan apangkuvim men akaghasa ifonge

²⁵ Nan adarasi, ki guizin akar mogomer mam ia a gifoghasa ki ia migei. Ia a gifogh, egh kamaghin mikiman kogham, ia fofozir ekiam iti. Akar kam kamakin: Israelin marazi datirighin nighnizir gavgavim ikian aghua; men arazir kam zurara ikivira ikian kogham. Me kamaghira iki mangi, Kantrin Igharazibar Gumazir God miseveziba bar God bagh izamin dughiamin tugham. Egh me gin Godin gumazamizibar tongin ikiam. ²⁶ Tuavir kamnangra God Israelba bar men akurvagh. Godin Akinafarim kamaghin mikeme, "Akurvazir Gumazim Jerusalemın ikegh izam.

Egh a Jekopin ovavibar amightima

me Godin akam barazir puvatizir arazim ategham.

²⁷ Ki men arazir kuraba bar da agivaghiva, egh dughiar kamın uan Akar Dikirizir Gavgavir kam me ko a damuam."

²⁸ Israelba Iesusin akar aghuim akirim agasara, egha me mati Godin apaniba. Ezi men arazir kam Kantrin Igharazibar Gumazibar akura. God fomira uan gumazamiziba amisevegha, egha me gifueghavira iti. A men ovavir fomira itibagh nighnigha kamaghin ami.

²⁹ God diazir gumazamiziba, a bizir aghuiba me ganingi, egh a gin uamategh uan nighnizim giragh kamaghin mikiman kogham, ia marki, ki uan dimdiam ko bizir aghuiba ua da iniam. ³⁰ Ezi ia Kantrin Igharazibar Gumaziba, ia fomira Godin akam batoke, ezi datirighin Israelba a batosi, ezi tuavir kamın ia Godin apangkuvim ini. ³¹ Kamaghira, Israelba Godin akam batoke. Ezi Godin apangkuvir ia inizir kam bangin, me datirighin Godin apangkuvim uaghan a iniam. ³² God kamaghin ifonge, a uan apangkuvim gumazamiziba bar men akagham. Kamaghin, gumazamiziba bar Godin akam batoke. Kamaghin me uan arazir kuramin apengan ikia kalabuziar gumazibar min iti. God me gamizi, me kamaghin iti.

E Godin ziam fam

³³ Ame! Godin bizir aghuiba ko an fofozim ko an nighnizim, da guizbangira bar ekevegħa bar pin iti! Egha ongarimin min bar kone! Gumazitam an nighnizimin mingarim manmagħin deraviram a gegħanam? Puvati. Ezi a zuraram amir araziba, gumazitam manmagħin dagħ fogħam? Bar puvati! ³⁴ Bizir kam, Godin Akinafarimin aven iti,

“Guizbangira, tina Ekiamin nighnizim gifo?

Egh tina kamagħin a mikim suam, ni tuavir aghuir kam in gin mangi?

Bar puvati!

Egh tina bizitam isi God danighti, a uam a ikarvagħsi nighnigham?

Bar puvati?”

³⁶ E fo, God uan dafarimin biziba bar dar ingari, egha a dar mingarim, ezi da a bagħavira ikiava, mamagħira iti. Kamagħin e zurara an ziam fam! Guizbangira.

Pol ghaze, Kraisin adarasi me arazir manabar amuam

(Sapta 12:1-15:13)

E uan nivafiziba isi ofan min God daningam

12 Kamagħin amizi, nan adarasi, ki Godin apangkuvir ekiam ginighnigha, egha ki kamagħin ia gakagħori: Ia uari uan nivafiziba isi angamra itir ofan min God daningvira iki. Egh a bagħivira ikiva an ingangarim damu. Egh ia God damuti, eghti a bizir kam bagħ bar akuegham. Ia uari isiva God daningamin arazir kam, kar guizin arazir Godin ziam fem. ² Ia nguazir kam in itir gumaziba amir arazibar gin mangan marki. Ia tegħtima God nighnizir igiaba ia daningti ia arazir igiabar amuam. Kamagħin, ia Godin ifongiam gifogħam, a kamakin: ia arazir aghuiba, ko God bar akongezir araziba, ko arazir bar deragħa arazir mabagħ afiraziba, ia dagħ fogħam.

God ingangaribar amuasa fofoziba isa e ganing, eghti e igharaziba bagħ ingangarim deravira a damuam

³ God uan apangkuvimin gin ghua ingangarim damuasa bizir aghuim na ganingizi, ezi ki vagħvagħa kamagħin ia mikimasa. Ia uari fiva pin uari arighin marki. Ia deragħ nighnighiva, God ia ganingizir nighnizir gavgavimin ganiva, egh tuavir kam in ia uari tuisigh. ⁴ E fo, nivafizir vamira itima, an aven sorogħafariba ko bizir maba sara iti. Ezi nivafizir kam in aven itir bizir kaba, vagħvagħa ingangarir igharazibagħ ami. ⁵ Kamagħira, e gumazamizir aviriba ikia, egha e datirighin Krai ko porogħa nivafizir vamiran min oto. Egha nivafizir kam in aven itir bizir kabar min, e uari inigha Kraisin porogħav iti. ⁶ Kamagħin, God uan apangkuvimin gin ghua ingangaribar amuasa fofoziba

isa mati bizir aghuibar min vagħvagħa e ganing. Eghti gumazitam, a Godin akam inigha izir fofozim ikiva, egh a uan nighnizir gavgavimin mirara deravira Godin akam gun me mikimam. ⁷ Eghti gumazitam igharazibar akurvagħamin fofozim ikiva, egh a deravira men akurvagħ. Eghti gumazitam igharazibar sure damuamin fofozim ikiva, egh a deravira men sure damu. ⁸ Eghti gumazitam gavgavim igharaz darazir navibar aningamin fofozim ikiva, egh a bar deravira ingangarir kam a damu. Eghti gumazitam biziba isi gumazibagħ anidir fofozim ikiva, egh an aviriba me daning. Eghti gumazitam ingangarimin faragħa zuir fofozim ikiva, egh a deravira an apengan itir gumazibar ganiva ingangarir kam damu. Eghti gumazitam igharaz darazir apangkuvamin fofozim ikiva, egh a men apangkuvsi bar akongegħ mamagħira iki.

E navir averiabar aven guizin gumazamizibagħ ifongegħ

⁹ Eghti ia ifar gumazibagħ ifongan marki, ia uan navir averiabar aven guizin gumazamizibagħ ifongegħ. Egh arazir kurabar aghuaghiva, egh arazir aghuibar suiragħ gavgafigh. ¹⁰ Ia uan ikizimin aven uari uarigh ifongezir mogħin, ia uagħan Kraisin adarazir aven uari uarigh ifongegħ. Egh zurara ia uarira uan ziaba pirafisi pamtem ingar. ¹¹ Ia pamten ingariva amirvagħan marki, eghti Godin Duam ian navibar amuti ia zurara Ekiamin ingangarim damusi naviba dikavam. ¹² Egh ia, bizir aghuir ia fogħa iniamiba bagħa mizua, dagħ nighnigh bar akongegħ. Egh osimtiziba izamin dughiamin, ia iki uagħan da ateriva tugh gavgafigh. Egh zurara God ko mikim.

¹³ Eghti Godin gumazamiziba biziba puvatighti, bizir ia itiba men akurvagħ. Eghti nguibar igharazimin gumaziba ian bighan izamin dughiamin, ia me inigh uan dipenibar mangi deragħ me damu. ¹⁴ Gumazim arazir kuramin ni damighti, ni arazir aghuimin a damusi Godin azangsigh. Egh a gasighasighsi Godin azangsighan marki. ¹⁵ Eghti igharaz darazi bar akongegħti ia me ko bar akongegħ. Egh igharaz darazi osemegħti, ia me ko osemegħ. ¹⁶ Egh ia arazir vabara, gumaziba bar me damu. Egh uarira uari fan marki. Egh gumazir ziaba puvatizibar namakabar amu. Kamagħin uabi ginighnighan marki, kirara fofozim iti.

¹⁷ Gumazitam arazir kuratamin ni damightima, ni uam arazir kuramin a ikarvagħan marki. Puvati. Ia zurara gumazibar damazimin derazir arazibar amu.

¹⁸ Ia uari navir amirizim ikiva gumazir igharaziba ko navir vamira ikisi pamtem ingar. ¹⁹ Nan namakar aghuiba, me arazir kuram ia damighti, eghti ia men arazir kuram ikarvagħan marki. Ia tegħti, God uabi uan aningagħarimin tuavimin me ikarvagħam. Ia fo, Godin Akinafarimin aven en Ekiam kamagħin migei, “Ikiarvazim nan ingangarim, ki uabi men arazir kuraba ikarvagħam.” ²⁰ Egh ni Godin Akinafarim mikemezi mogħin damu, “Nin apanim, mitiriam an aghiti, ni dagħem a daning. Eghti kuarim an pirti, ni dipatam a daning. Nin arazir aghuir kam a damighti, a uan arazir

kuram ginighnigh bar aghumsigham." ²¹ Ni arazir kuram ateghti, a ni gafighan marki. Ni arazir aghuim damuti, nin arazir kam arazir kuram abiragh a gafiragh.

E gavmanin apengan ikiam

13 Gumaziba bar gavmanbar apengan iki. E fo, gavman tam puram otozir puvati. Gavmanin ingangariba Godin dafarimram oto. Gavmanin aven itir gumazir dapaniba bar, God uabi me ariki. ² Kamaghin amizima, gumazitam gavmanin dapanibar akam batogha, kamaghin a God uabi ingangarir kam damuasa misevezir gumazibar akaba batosi. Gumazir kamaghin amiba, me uari uan arazibar ivezir kuraba iniam. ³ Gavmanba gumazir arazir aghuibagh amiba atiatim me daningasa itir puvati. Gavmanba gumazir arazir kurabagh amiba atiatim me daningasa iti. Kamaghin amizi, ni gavmanin atiatingan koghsi, ni arazir aghuibar amuti, eghti me nin ziam fam. ⁴ E fo, gavman a Godin ingangarir gumazim, egha an arazir aghuibar, ian akurvaghasa ia bagha ingari. Ni arazir kuram damigh gavmanin atiating. Ni fo, gumazibagh asighisighamin ingangarim ko gavgavim gavmanin dafarimin iti, a puram aningin suirazir puvati. A Godin ingangarir gumazim, ni tina arazir kuram damighi, a nin arazir kuramin ivezim ni daningam. ⁵ Kamaghin amizi, ni gavmanbar apengan iki. Ia gavman apengan ikian kogh, ivezir kuram iniam, kar guizbangira. Ezi ia uaghan kamaghin fogh, ia uan navir averiamin aven uan araziba deravira da tuisigh, arazir aghuibar gin mangi. Ia kamaghin damuva, egh ia gavmanbar apengan ikiam.

⁶ Gavmanba Godin ingangarir gumazibar iki, zurara ingangarir God me ganingizim deragh a damu. Bizir kam bagh ia uaghan takisin dagiaba isi me daningam. ⁷ Bizir tizir ia gavmanba daningamiba, ia me daning. Takisin dagiaba ko takisin igharazir maba sara, me daningiva, egh arazir aghuibar me damu, egh men ziba fi.

E gumazamizir igharaziba bar me gifuegham

⁸ Ia ikarvaghamin biziba, tam ikian marki, ia bar da gifagh. Eghti ikarvaghamin bizir mam zurara ikiam. A kamakin: e gumazir igharaziba bar me gifuegham. Tina gumazir igharaziba bar me gifonge, a guizbangira Moses Osirizir Arazibar gin zui. ⁹ E fo, Moses Osirizir Araziba kamaghin migei, "Ia gumazibav soghti, me arimighiran marki. Ia okiman marki. Ia gumazir igharazibar biziba bagh naviba dikavan marki. Ia poroghamiba uari bakim uari ko dakuan marki." Moses Osirizir Arazir kaba ko maba sara uaghan iti, da bar moghira akar vamira an aven iti, akar kam kamakin: "Ni uabira uabi gifongezir moghin, gumazir igharazibagh ifongegh." ¹⁰ Ni gumazir igharazim gifongegh, arazir kuratamin a damighan kogham. Kamaghin amizi, gumazim igharaz darazigh ifongegha, a Moses Osirizir Araziba guizin dar gin zui.

E angazangarimin aruir gumazibar min daruam.

¹¹ Dughiar e datirighin itim, ia a gifo, kamaghin arazir ki ia mikemeziba ia dar amu. Kar dughiar ia daguraguim ategh dikavigh angamra ikiamim. Ia fo, fomira dughiar e nighnizir gavgavim Kraisin itim, ko ma God en akuraghamin dughiamin, aning mong uaningin saghon iti. Ezi datirighin God en akuraghamin dughiar kam a roghira ize. ¹² Aminirbirim givasava amima, aminim tiasa. Kamaghin amizi, e mitatemin araziba bar dar ateghiva angazangarimin aven misoghsi midorozir biziba inigh dar aghuigh. ¹³ E angazangarimin aruir gumazibar min deraghvira daruam. E dipar onganibar amiva onganan kogh, egh pura gumazamiziba isi pamten dimiva ighiar kurabar arazibar amuan marki. Egh gumaziba ko amiziba pura tintinibar uari ko dakuva, afiar arazibar amuan marki. Egh uari uariv soghiva, egh munavin biziba bagh navim ikuvighiva da inisi navim isian marki. ¹⁴ Egh ia uan Ekiam Kraisi Iesus arugh, mati gumazim midorozir biziba aghui. Ia uan navir ghurimin arazibagh nighnighiva, egh navir ghurimin ifongiam uam an gin mangan marki.

Ia uan adarazir araziba tuisighan marki, egh suam, ian araziba ikufi

14 Gumazim nighnizir gavgavim Kraisi ikia, egha an nighnizir gavgavim gavgavizir puvati, ia gumazir kam inigh aven iziti a ian tongin ikiam. Ia, an navir averiamin aven itir nighniziba bagh, a ko uari adoghan marki. ² Gumazir nighnizir gavgavim itim, a biziba bar a dapi. Ezi gumazir nighnizir gavgavim mong gavgavizir puvatizim, an asiziba apir puvati. ³ Gumazir biziba bar da apim, gumazir asiziba apir puvatizim girakirangin adarir nighnizibar gumazir kam damuan marki. Eghti uaghan gumazir asiziba apir puvatizim, a fo, God a inizi a siosin aven ize, kamaghin, a gumazir biziba bar da apimin arazibar gan da tuisighan marki egh suam, an araziba ikufi. ⁴ Ni tina, ni ghaze, ki ti gumazir igharazimin ingangarir gumazimin araziba tuisigham. Puvati. Bizir a tugh gavgavigham o a irighamim, kar an Gumazir Ekiamin bizim. Ekiam uabi a damighi a gavgavigham, kamaghin a guizbangira tugh gavgavigham.

⁵ Gumazitam suam, dughiar mam dughiar mabagh afira. Eghti gumazir igharazim suam, dughiba bar magh gari. Eghti gumaziba bar vaghvagh uari gifogh suam, nighnizir manam men nighnizimin dera. ⁶ Gumazir dughiar mam pirafim, an Ekiamin ziam fasa kamaghin ami. Ezi gumazir biziba bar a da apim, a dagheba bagha God minabi, egha tuavir kamin Ekiamin ziam fe. Gumazir asiziba apir puvatizim, a God minaba, Ekiamin ziam fasa nighnigha, egha dagher maba ataghrasi.

⁷ E fo, en tongin itir gumazitam suam, nan ikirimirir angamra itim, a nan bizimra puvati. Eghti gumazitam

† (14:2) Ia akar 1 Korin 8:1in itimin gan.

suam, nan ovevem, uaghan nan bizimra puvati. ⁸ E angamra ikiva, e Ekiam bagh ikiam. E aremegh, e Eki-am bagh aremegham. Kamaghin, e angamra iti, o areme, e Ekiamin adarazira. ⁹ Bizir kamın mingarim kamakin. Krai aremegha ua dikafi. Kamaghin an angamra itiba ko aremeziba bar moghira men Ekiamin iti.

¹⁰ E fo, e bar Godin kotiamin tuivighi, an en araziba tuisigham. Kamaghin amizi, ni uabi, ni uan adarazir araziba tuisighan kogh suam, men araziba ikufi. Ni uabi, ni uan adarazir girakirangin adarir nighnizibar me damuan marki. ¹¹ E fo, Godin Akinafarim kamaghin migei,

“Ki ian Ekiam, ki zurara ikivira ikiam, kamaghin ki guizbangira ia migei,

‘Nguazimin itir gumazamiziba bar nan guamin uan teviba apir,

egh uan akabar nan gun mikim suam, ki guizbangira God.”

¹² Kamaghin amizi, e bar vaghvagh uan arazir amizibar gun Godin mikimam.

Ni uan tav damuti, an arazir kuram damuan kogham

¹³ Kamaghin amizi, e gumazir igharazibar araziba ua da tuisighan kogham. Egha ia nighnizir igharazimin gin mangiva, egh e uan adarazir amuti me arazir kuram damuva iran kogham. ¹⁴ Ki Ekiam Iesus ko poroghav ikia, ezi bizir kam nan nighnizim gamizi a bar kuiaghrizi, ki guizbangira kamaghin fo, bizitam uabi Godin damazimin mizezir puvati. Eghti gumazitam suam, bizir manam an damazimin zuezir puvati, eghti bizir kam an nighnizimin guizbangira bar mize, eghti an a damuan marki. ¹⁵ Kamaghin, ni daghetam ramiti, nin anav gan nighnigh suam, a Godin damazimin mize, eghti arazir kamın ni an nighnizim gasighasigham. Ni kamaghin damuva ni munav gifongezir arazimin gin mangan kogham. Krai munav bagha areme, ezi ni puram apir arazim a damuva a gasighasighan marki. ¹⁶ Egh ia kamaghin damuan marki, ia igharaz darazir amuti, me ian arazir aghuim mikim suam, ia arazir kuram gami. ¹⁷ E fo, gumazitam, God Bizibagh Ativir Arazim mikimsi, a dagheba apir araziba o dipaba apir araziba dav kiman kogham. Puvati. A Godin damazimin derazir arazim ko, navir vamiran ikiamin arazim ko, bar akongezir arazim, dav kimam. Arazir aghuir kaba, da Godin Duamin aven otifi. ¹⁸ Eghti tina tuavir kamın Kraisin ingangarim damigh, a God damuti, an a bagh bar akuegham. Eghti a gumazamizibar amuti, me migirigiar aghuibar a mikimam.

¹⁹ Kamaghin amizi, e zurara igharaz darasi ko navir vamira ikiamin arazibar gin mangiva, egh arazir gumazir igharazibar amuti me tugh gavgavighamiba, dar gin mangi dar amuam. ²⁰ Ni daghemra nighnigh, tuavir kamın God amizir arazibagh asighasighan marki. Guizbangira, dagheba bar, da dera. Eghti ni daghetam ramiti, bizir kam gumazir igharazim damighi, an arazir kuram damigh irigham, eghti kamaghin ni

arazir kuram gami. ²¹ Kar tuavir aghuim, ni kamaghin damuan marki: ni asizitam ko wainin dipatam ramiva egh bizir igharazitam damighi, da nin anav damighi a irigham. ²² Ni nighnizir gavgavir bizir kamın itim, a nin navimin iki. God nin nighnizim gifo, eghti ni gumazir igharazitamın mikiman marki. Guizbangira, gumazitam bizitam ginighnizima, bizir kam dera, ezi an navim osememizir puvati, gumazir kam bar akongegham.

²³ Gumazitam asizitam o daghetam amiva, egh nighnizir pumuning ikiti God a mikim suam, an arazir kuram gami. An amir arazir kam, nighnizir gavgavim gisin tuzir puvati, kamaghin osimtizim an iti. Guizbangira, e nighnizir gavgavim gisin tughan kogh arazir manam damuti, God suam, an arazir kuram.

E Kraisin nighnizim ko arazimin gin mangam

15 E gumazamizir nighnizir gavgavim itiba, gumazamizir gavgaviba puvatiziba, men osimtiziba ater men akurvaghham. E uarira uarir akurvaghshi nighnighan kogham. ² E bar vaghvagh uan adarazi bagh pamten ingar men akurvaghham. E kamagh sua, men nighnizir gavgavim gavgavigh ikivira ikiam, kamaghin e men akurvaghham. ³ E fo, Krai uabi uabin akurvaghsha nighnizir puvati. Godin Akinafarimin arazir a batozimin osizirim kamakin, “Akar kurar gumaziba ni gazeziba, da uaghan na gire.” ⁴ Godin migirigiar me fomira Godin Akinafarimin osiriziba, da bar en sure damuasa me ada osiri. Migirigiar kam e damuti, e nimira iki, osimtiziba ateriva tugh gavgavigh God e daningamin bizir aghuiba bagh mizuamam. ⁵ Datirighin ki ia bagha God ko migia ghaze, God uabi e gamima, e nimira ikia osimtiziba atera tugh gavgafi. Egh a ia damuti, ia Krai Iesus amizir arazibar gin mangi, egh tuavir kamın ia igharaz darazi ko navir vamira ikiam. ⁶ Kamaghin ki ia bagh Godin azangsighti, ia navir vamira ikiva bar moghira uari inigh Godin ziam fam, an en Ekiam Krai Iesusin Afezi-am.

Krais, Judaba ko Kantrin Igharazibar Gumaziba uaghan, bar men akura

⁷ Kamaghin amizi, gumazamiziba Godin ziam fisi, ia Kraisin adarasi ia uarira uari inigh bar akongegh. Krai ia inigha aven izezi moghin, ia igharaz darazi inigh aven izi bar akongegh. ⁸ Ki ia migei, Krai Judabar ingangarir gumazimin oto. A nighnizir kam faraghaviram an iti, a kamaghin men akagham, God mikemezir akaba da bar guizbangira. Da kamakin, God en ovaviba ko amizir akar dikiriziba, da guizbangira otivigham. ⁹ Krai uaghan kamagh sua, a Kantrin Igharazibar Gumazibar amighi, me Godin apangkuvim bagha an ziam fam. Godin Akinafarim bizir kam kamaghin a migei, “Kamaghin amizi, ki Kantrin Igharazibar Gumazibar tongin ikiva ni minabam.

† (14:22) Grighin akam vezin kamın deragha bigha mikemezir puvati.

Egh ki nin ziam fiva ighiabar amuam.”

¹⁰ Egha Godin Akinafarim migirigiar igharazim uaghan iti,

“Ia Kantrin Igharazibar Gumaziba, ia Godin gumazamiziba Israelba,
ia me ko iki bar akongegh.”

¹¹ Ezi migirigiar mam uaghan kamaghin migei,

“Ia Kantrin Igharazibar Gumazamiziba bar,
ia Ekiamin ziam fi!

Egh nguazimin itir anababa,
ia bar an ighiabar amu!”

¹² Ezi Aisaia uaghan kamaghin mikeme,

“God Jesin ikizimin tav amiseveghti,
an atrivimin otogh iziva Kantrin Igharazibar Gumazibar ganam.

Egh a me damuti,
me bizir aghuir a me daningamiba bagh mizuam ikiam.”

¹³ Ki ia bagha God ko migei, Godra, a ian akuraghti, ia bizir aghuir gin izamiba bagh mizuamam. God kamagh sua, an Duamin gavgavimin, a ia damuti, ian arazir gin izamin bizir aghuiba bagha mizuaim, an aghung mangi bar ekevegham. Kamaghin, God ian nighnizir gavgavim an itir tuavimin, a ia damuti, navir amirizim ko bar akongezir arazim, bar ia gizivagham.

Pol uabi uan ingangarim geghara, egha uan akam isa uan namakaba bagha anemadi

(Sapta 15:14-16:27)

Pol uan ingangarim bagha bar akonge

¹⁴ Nan adarasi, ki uan navimin aven ki nighnizir gavgavim ikia kamaghin fo, ia zurara arazir aghuibagh ami. Egha fofozir guar aviriba iti. Kamaghin ia vaghvagh nighnizir aghuiba uarira uari daningam. ¹⁵ Ezi ki akinafarir kamim aven akar mabagh nighnigha, kamaghin ian nighniziba dikavasa ia bagha mong akar gavgaviba osiri. Ki fo, God nan apangkuvigha na misevezi, ki Krai Iesusin ingangarir gumazimin ikiava egha Kantrin Igharazibar Gumaziba bagha ingari. God kamaghin ifonge, Kantrin Igharazibar Gumaziba, me ofan min iki a damuti eghti a me bagh bar akongegham. Eghti Godin Duam me damighti, me God baghivira ikiam. Kamaghin amizi, nan ingangarim kamaghin iti, ki ofa gamir gumazimin min ingara Godin akar aghuim me mikiri.

¹⁷ Ki Krai Iesus ko porogha ingangarim gami, kamaghin ingangarir ki God bagha amir kam, ki a bagha bar akonge. ¹⁸ Ki bizir igharazibar gun mikiman kogham, bizir vamiran kam ki an gun mikimasa: Ki Krai ko ingarima Krai na bagha tuaviba arizima, ezi ki Kantrin Igharazibar Gumaziba an gin mangasa men sure gami. A nan aven ingarima, ezi migirigiar ki me migeiba ko arazir ki amiziba, ko mirakelin gavgaviba ko arazarazir ki amiziba, me dar garima da me gami-

ma me Godin gin zui. Bizir otozir kaba, Godin Duamin gavgavimin ki a dagh amima da otifi. Kamaghin amizi, ki Jerusalem inkegha Kraisin akar aghuim bar anekura ghua Ilirikumin Provinsin oto. ²⁰ Nan ifongiam kamakin: ki akar aghuim danganir gumaziba oraghizir puvatizibar anekunasa bar ifonge. Ki kamaghin aghua, me suam, Pol gumazir igharazim kunizir dipenir akini-bagh isin dipenimin ingari. ²¹ Godin Akinafarim mike-mezi moghin ki damuasa,
“Gumazir an eghaghaniba faragha da baraghizir puvatiziba,
datirighin da baragham,
eghti gumazir faragha an migirigiaba baraghizir puvatiziba,
datirighin dagh fogham.”

Pol Romin itir Kraisin adarazir ganigh, egh Spenin Kantrin mangam

²² Dughiar aviriba, ki ia bagha izasava amima, ingangarir kam nan suirazi, kamaghin ki izezir puvasi.

²³ Egha datirighin ki nguibar kabar ingangariba puvasi. Ki azenir aviribar ian ganasa ifonge, ²⁴ kamaghin amizi, ki datirighin izasa. Ki ghaze, ki kagh dikavigh Spenin Kantrin mangisi damuva, ki ti Spenin darorim ateghiva ti tong ia ko ikegham, egh gin Spenin mangam. Ki ian ganigh, egh tong ia ko ikisi bar akuegham. Eghti ia tuavimin ivezim nan akuraghti, ki Spenin mangam.

²⁵ Ezi datirighin ki Godin adarazi bagh akurvazitam inigh Jerusalem Nguibar Ekiamin mangam. ²⁶ Ia fo, Jerusalem itir Godin adarasi, men tongin itir gumazamizir maba biziba bar puvasi. Kamaghin, Masedonia ko Akaiian Provinsin itir siosba me bagha dagiba arighasa bar ifuegha akam misoke. ²⁷ Me uan ifongiamra an gin ghua kamaghin ami. Kar guizbangira, Kantrin Igharazibar Gumaziba, me Israelin gumazamizir onganarazibar akurvaghamin ingangarim iti. Guizbangira, Israelba fomira Godin bizir aghuir aviriba isa Kantrin Igharazibar Gumazibagh aniga men duabar akura. Kamaghin amizi, Kantrin Igharazibar Gumaziba ikarvaghamin bizim iti, me nguazir kamim bizir aghuiba isi Israelbar aningiva me ikarvagham.

²⁸ Ki faragh dagiar kaba bar a da inigh Jerusalem mangamin ingangarim a givaghiva, egh gin Spenin mangisi izi ian ganigh, mangam. ²⁹ Ezi ki fo, ki izi ia bativamin dughiam, Krai bizir aghuir bar aviribar en tongin dar amuam.

³⁰ Nan adarasi, en nighnizir gavgavir Ekiam Krai Iesusin itim ko, Godin Duam e ganidir igharaz darazigh ifongezir arazim, ki bizir kamning ginighnigha kamaghin ia gakaghori, ia na ko porogh pamtem God ko mikim na bagh an azangsigh. ³¹ Egh kamaghin mikim, Judian itir nighnizir gavgavim puvatiziba na gasighasighan kogham. Eghti Jerusalem itir Kraisin adarasi nan ingangarir ki me bagha amim bagh bar akuegham. ³² Kamaghin God ifueghtima, ki ia bagh izisi nan navir averiam bar akuegham. Egh ia ko avughsi ua uan gavgavim inisi, egh bar akuegham.

³³ Ki kamaghin Godin azai, Godin navir amirizim ko

dabirabir aghuim anidim, bar moghira ia ko iki. Guizbangira.

Pol gumazamizir aviriba bagha akam amaga ghaze, Afeziam ia ko iki

16 Ki ghaze, ia kamaghin fogh, Fibi en buaramizim, an amizir bar aghuim. Ia deragh a damu. An ingangarim kamakin, a Senkrian nguibar ekiamin itir siosin akurvazir amizim. ² Ki kamagh sua, ia Ekiam ginighnigh Fibi inighti a ia ko iki. Kar arazir aghuir e Godin gumazamiziba damuamim. Egh a bizitizim puvatighti ia an akuragh. Guizbangira, a gumazamizir aviribar akurvagha egha uaghan nan akura.

³ Ezi ki uan akam isa Prisila ko Akwila bagha anemaga ghaze, Afeziam aning ko iki. Aning na ko Kraisis Iesusin ingangarim gami. ⁴ Aning nan akurvagha na bangin oveghai. Kamaghin amizi, ki uabira puv aning minabi. Ezi Kantrin Igharazibar Gumazibar siosba uaghan aning minabi.

⁵ Egha ki uan akam isa aningin dipenimin uari akuvir sios bagha anemaga ghaze, Afeziam vaghvagh me ko iki.

Egha ki uan akam isa nan namakam Epainetus bagha amaga ghaze, Afeziam a ko iki. A Provins Esian itir gumaziba bar men faraghavira nighnizir gavgavim Kraisin iti.

⁶ Egha ki uan akam isa Maria bagha anemaga ghaze, Afeziam a ko iki. A ian akuraghasa pamten ingari.

⁷ Egha ki uan akam isa Andronikus ko Junias bagha anemaga ghaze, Afeziam aning ko iki. Aning e Judan ikizir vamira, egha na ko kalabusin ike. Aning Kraisin aposelbar tongin itima, me bar aning gifo. Ezi aning nan faragha ghua Kraisis gifo.

⁸ Egha ki uan akam isa Ampliatus bagha anemaga ghaze, Afeziam a ko iki. Ga uaghara Ekiam ko porogha kamaghin ga namakar aghuimningin min iti.

⁹ Egha ki uan akam isa Urbanus bagha anemaga ghaze, Afeziam a ko iki. An e koma Kraisin ingangarim gumazim. Egha Stakis uaghan, ki a bagha akam amaga ghaze, Afeziam a ko iki. A uaghan nan namakar aghuim.

¹⁰ Egha ki uan akam isa Apeles bagha anemaga ghaze, Afeziam a ko iki. A Kraisin gin zuima osimtiziba a bativima, an nighnizir gavgavim Kraisin ikiavira iti, ezi bizir kam bagha a ziam iti. Egha ki uan akam isa Aristobulusin dipenimin itir darasi bagha anemaga ghaze, Afeziam me ko iki.

¹¹ Egha ki uan akam isa Herodion bagha anemaga ghaze, Afeziam a ko iki. Ga Judan ikizir vamira. Egha ki uaghan uan akam isa Narsisusin dipenimin aven itir Ekiamin adarasi bagha ghaze, Afeziam me ko iki.

¹² Egha ki uan akam isa Trifina ko Trifosa bagha anemaga ghaze, Afeziam aning ko iki. Aning Ekiam bagha pamten ingari. Egha uaghan uan akam isa nan rooram Persis bagha anemaga ghaze, Afeziam a ko iki. A uaghan Ekiam bagha pamten ingari.

¹³ Egha uaghan ki uan akam isa Rufus bagha anemaga ghaze, Afeziam a ko iki. A gumazir bar deragha Eki-

amin gin zuim. Egha an amebam uaghan, ki a bagha akar aghuim anemdi. A guizbangira uan borimin min deravira na gami.

¹⁴ Egha ki uan akam isa Asinkritus ko Flegon ko Hermes, ko Patrobas, ko Hermas, ko nighnizir gavgavim Ekiamin ikia me ko itiba bar, me bagha anemaga ghaze, Afeziam bar me ko iki.

¹⁵ Egha ki uan akam isa Filologus ko Julia, ko Nereus uan buaramizim sara, ko Olimpas, ko Godin gumazamizir me ko uari akuviba bar, me bagha anemaga ghaze, Afeziam bar me ko iki.

¹⁶ Ia Kraisin adarasi, e uan arazimin gin mangiva, ia uan adarazir agharibar suigh. Ezi Kraisin siosba bar uan akaba isa ia bagha da amaga ghaze, Afeziam ia ko iki.

Ia gumazir ia abiziba bagh deragh gan

¹⁷ Nan adarasi, ki akar gavgavim ia mikimasa, Ia gumazir ia abiziba bagh deragh gan. Gumazir kaba, ian marazir nighnizir gavgavibagh asighasighava, egha suren akar ia inizibar apanim gami. Kamaghin, ia men saghon iki. ¹⁸ Me en Ekiam Kraisis Iesusin ingangarim gamir pu. Puvati. Me uan nivafizim ifongezir arazibar gin zui. Me migirigiar aghuiba ko migirigiar navibagh inivibagh amuava, gumazamizir arazir kurabagh ifozir puvatiziba me gifara, men nighnizibagh amima, me okam nighnisi. ¹⁹ Gumazamiziba bar kamaghin oraki, ia akar aghuim inigha deravira an gin zui. Kamaghin, ki ia bagha bar akonge. Ki kamaghin ifonge, ia arazir aghuiba bar adagh fogh, egh arazir kurabar amuamin fofoziba puvatigham. ²⁰ Dughiar bar otevimin, Godin navir amirizim ko dabirabir aghuarim anidim, a Satanin gavgavim gasighasighiva ian amamangatighti, ia Satan dikaraghtima, a ian dagaribar apengan ikiam. En Ekiam Kraisis Iesusin apangkuvim ia ko iki.

Gumazir maba uan akaba isa Romin itir gumazamiziba bagha da amadi

²¹ Timoti, na ko ingarim gumazim, a uan akam isa ia bagha anemaga ghaze, Afeziam ia ko iki. Ezi Lusius ko, Jason ko, Sosipater, me na ko e ikizir vamira, me uaghan ia bagha akam amadi.

²² Ki Tertius Kraisin ananav, ki uaghan uan akam isa ia bagha anemadi. Ki Polin akaba inigha ia bagha akinafarir kam in da osiri. ²³ Ezi Gaius uan akam isa, ia bagha anemaga ghaze, Afeziam ia ko iki. Gaiusra, ki Pol ki an dipenimin aven itima, a bar deragha na gami. Egha Siosin mam uaghan Gaiusin dipenimin aven uari akufi. Ezi Erastus nguibar kam in Gavmanin dagiabar garir gumazim, ko en mav Kuartus, aning uan akam isa ia bagha anemadi. †

† (16:23-24) Fofozir gumazir maba uaghan ghaze, akar otevir mam uaghan vezin kam in iti. Akar kam kamakin. En Ekiam Kraisis Iesusin apangkuvim zurazurara ia ko iki. Guizbangira.

E Godin ziam fam!

²⁵ E Godin ziam fam! God gavgavir ekiam ikia, kamaghin a ia damuti ian nighnizir gavgavimin suiragh gavgavigham! Bizir kam, ki an akar aghuim akura, bizir kam uaghan a migei. Akar aghuir ki akurim, a Krai Iesusin akar aghuim, a guizin akar mogomem, bar fomira azenir aviribar modogha iza, datirighin azenim giri. Guizin akar mogomer kam, Godin akam inigha izir gumazibar osiziriba, da gumamazizibagh amizi, me

akar mogomer kam a gifo. Godin ovengan koghamim, akar gavgavimin kamaghin migia ghaze, akar mogomer kaba azenim giriti, Kantrin Igharazibar Gumaziba bar dagh foghiva, nighnizir gavgavim Kraisin iki kamaghin an gin mangam. ²⁷ Ezi ki kamaghin ifonge, Krai Iesus e damuti, e Godin ziam fam. Anarira a God, egha a uabira fofoziba bar iti. Kamaghin, e zurara an ziam fi mamaghira ikiam. Guizbangira!

Akar Faragha Zuim

Polin dughiamin, Korin, a nguibar ekiam mam, an Akaiian Provinisin iti. A uaghan Grighin nguazimin aven iti. Pol uabi faragha Iesusin akam Korinin nguibam anakunigha, egha sios gamizi a tu. Egha gin Pol me ategha, ghua nguibar igharazibar ingaragha aruima, osimtiziba Korinin sios batifi. Kamaghin amizi, Pol nighnizir aghuiba me daningiva egh men osimtiziba akirasa akinafarir kam osiri.

Pol garima, Korinin itir Kraisin adarazi, men araziba ikufi. Ezi a kamaghin nighnisi, me uan nighnizir gavgavim ategham. Egha a kamaghin men apangkufi. A poroghamiba arazir aghuibar amuasa migei. Egh me Godin Duam amamangatighti, a men daroriba bagh faragh mangan koghti, eghti osimtiziba guizbangira me bativam. A Godin ziam fer arazir aghuim migia, egha uaghan Godin Duam bizir aghuibar me mikeme. Egha gumazir ovegezibav gia ghaze, me ua dikavam.

Bizir kaba, osimtiziba Korin itir darazigh anidi. Ezi me Godin ifongiam gifoghasa Pol akar bar aghuim me gami. Egh men akuraghti, me a gifogham. Akar otevir Kraisin adarazi bar ifongezir mam, a sapta 13in iti. Sapta 13in kam Pol kamaghin men akagha ghaze, igharaz darazigh ifongezir arazim, a bizir bar aghuir God uan gumazamizibagh anidim.

Kraisin adarasi uarira uari adogh uan ziaba fan marki

(Sapta 1-4)

1 Ki Pol, ki Kraisi Iesusin aposel. God uabi ifongegha, na gamizi ki aposelin oto. Ki, Kraisin gin zuir gumazim Sostenes ko, ² ga akinafarir kam ia Korinin nguibar ekiamin itir sios bagha an osiri. Kraisi Iesus ia gamizima, ia a baghavira iti. Egha a ua bagha ia amisevezi, ia a ko poroghav iti. A ia ko, nguazimin itir gumazamizir Kraisi Iesusin ziamin feba bar, a ia misefe. Kraisi Iesus, en Ekiam. A men Ekiam, ko uaghan en Ekiam. ³ Ki God ko migia ghaze, God en Afeziam ko en Ekiam Kraisi Iesus, aning ian apangkuv, egh navir amirizim ia daning.

Pol God minabi

⁴ God, Kraisi Iesusin ingangarimin tuavimin, ian apangkuvigha, deragha ia gami. Kamaghin ki zurara ia ginighnigha uan God minabi. ⁵ Ki a minabagha ghaze, Kraisin akar e ian mikinizim, a ian navibar ikia gavgafi. Ia Kraisi ko poroghav itima, God bizir aghiur avirim ia ganingizi, da ia gizifa, kar akam akurir arazir aviriba, ko fozir guar aviriba. ⁷ Kamaghin, ia datirighin en Ekiam Kraisi Iesus azenim giramin dughiam mizuai, egha ia Godin Duam aningizir bizir aghuitam, ia an otevizir puvati. ⁸ Kraisi Iesus gavgavim ia daningti, ia gavgavigh mangi, dughiar abuananam in otogham, eghti bizir kuratam en Ekiam Kraisi Iesus Uamateghamin Dughiamin ian ikian kogham. ⁹ God uan Otaram Kraisi Iesus, en Ekiam a ko navir vamira ikiasa ian dia. Eghti God damuasa mikemezi biziba, a bar adar amigham.

Sios bar biaghire

¹⁰ Nan adarasi, ki en Ekiam Kraisi Iesusin ziamin pamtem kamaghin ia gakaghor, ia bar navir vamira uariv geir migirigiaba iki. Egh ia tintinimin bighiran marki. Ia ikizir vamira, ko nighnizir vamira, ko ifongiar vamira iki. ¹¹ Nan adarasi, Kloen adarazi na migia ghaze, ia adariba uari gami. ¹² Ki arazir ia uari adoziabar ian tongin itim migei. Marazi kamaghin migei, "Ki Polin anav." Ezi marazi kamaghin migei, "Ki Apolosin anav." Ezi marazi kamaghin migei, "Ki Pitan anav." Ezi marazi kamaghin migei, "Ki Kraisin anav." ¹³ Ezi manmakin? Kraisi ti biaghireghama? Ki Pol ti ian akurvaghasa ter ighuvimin aremez, o? Ia ti nan ziamin rurim iniz, o? Bar puvati!

¹⁴ Ian tongin, ki Krispus ko Gaiusra rue, egha gumaziba ua puvati. Kamaghin ki God minabi. ¹⁵ Kamaghin amizi, gumazitam kamaghin mikiman kogham, "E Polin ziamin rurim ini." ¹⁶ (Guizbangira, ki igharaz darazi uaghan me rue, kar Stefanasin dipenimin itir adarazi. Egha ki fozir puvati, ki ti igharaz darazi uaghan me rues.) ¹⁷ Kraisi gumaziba ruasa na amadazir puvati. Puvati. An akam akunasa na amada. Eghti ki apezeperir migirigiaba ko nguazir kamin itir gumazibar fofozim anakunan kogham. Ki kamaghin damu, egh Kraisi ter ighuvimin ovevem damighti, a mati pura bizim.

Kraisi, a Godin gavgavim

¹⁸ Guizbangira, gumazir ovengamiba ghaze, ter ighuvimin migirigiam, mati migirigiar onganim egha mingariba puvati. Ezi e gumazamizir God en akurvaziba, e fo, ter ighuvimin migirigiam, a Godin gavgavim.

¹⁹ Godin Akinafarim kamaghin migei, "Ki nighnizir aghuiba itir gumazibar nighnizim batueghiva,

egh fozir gumazibar fofozim agivagham."

²⁰ Eghti e manmaghin nguazir kamin itir gumazibar nighnizir aghuibav kiam? E manmaghin Judan Araz-

ibagh fozir gumazibav kimam? E gumazir akaba uariv sozir arazim bar a gifoziba, e manmaghin me miki-mam? Guizbangira, God nguazir kamın itir fofozibagh amizima, da mati migirigiar onganiba egha mingariba puvati.

²¹ Godin nighnizir aghuim ko an fofozimin, God kamaghin fo, nguazir kamın itir gumazamiziba uan fofozimin tuavimin me Godin fofozim inighan kogham. Kamaghin, God tuavir igharazir mam men akuraghasa anemisefe. Kar, me "migirigiar onganim" arizir akam, e aneakuri. Gumaziba akar kam baragha nighnizir gavgavim Godin iti, ezi God men akurvasi. ²² Judaba mirakelbar ganasa bar gavgafi, ezi Kantrin Igharazibar Gumaziba nighnizir aghuim ko fofozim bagha pamtemin ingari. ²³ Ezi e Krai ter ighuvimin aremezir akam me mikiri. Ezi akar kam Judabar nighnizimin, mati bizir me asaghporghirim. Ezi Kantrin Igharazibar Gumazibar nighnizim ghaze, kar migirigiar onganim. ²⁴ Ezi e gumazamizir God diaziba, e Juda ko Kantrin Igharazibar Gumaziba uaghara, e fo, Kraisra a Godin gavgavim ko Godin fofozim. ²⁵ Nguazimin itir gumaziba kamaghin nighnigha ghaze, "Godin nighnizir maba bar ongani." Ezi nighnizir kamra bar gumazibar nighnizibagh afira. Ezi me kamaghin nighnisi, Godin arazir maba kamaghin en akakasi, God gavgaviba puvati. Ezi an arazir kabara bar gavgavigha, bar gumazibar gavgavim gafira.

²⁶ Nan adarasi, ia dughiar God ian diazim ginighnigh. Ian aviriba faragha, nguazir kamın itir gumazibar damazimin, fofozir gumazibar min ikezir puvati. Ezi ian aviriba, gavgaviba puvati. Egha ian aviriba, ziar ekiaba itibar ananabar otivizir puvati. ²⁷ God kamagh sua, a nguazir kamın itir fofozir gumazibar amuti, me bar aghumsigham. Kamaghin, a gari, gumazir nguazimin itir gumazibar damazimin nighnizir onganiba itiba, gumazir kabara God me amisefe. God ghaze, a gavgaviba itir gumazibar amuti, me aghumsigham. Kamaghin, gumazir nguazir kamın itir gumazibar damazimin gavgaviba puvatiziba, merara God me amisefe. ²⁸ Egha a nguazir kamın ziaba puvatizir gumaziba ini, kar gumazir me kamaghin migeiba, me bizir kiniba, egha me men aghua. Ezi arazir kamın, God ziar ekiaba itiba ko gavgaviba itibagh amizi, da mati bizir kinibar min iti. ²⁹ Kamaghin amizi, gumazitam Godin damazimin uabi uan ziam fan kogham. ³⁰ God uabi ia gamizi, ia Krai Iesus ko poroghav iti. Ezi a Krai gamizi, a en nighnizir aghuimin mingarimin iti. Ezi Kraisin ingangarimin, God e gamizima, e Godin damazimin deragha, egha God baghavira iti. Ezi Kraisin ingangarimin, a uam e givezegha, arazir kuramin gavgavimin e firi. ³¹ Ezi Akinafarim mikemezi moghin God kamaghin ifonge, "Tina bar akongeghsi, a God amizir arazibagh nighnigh, da bagh bar akongegh, egh Godin ziam fi."

Pol Korinin itir gumazamizibar nighnizir gavgavimin migei

2 Nan adarasi, ki ia bagha izezir dughiamin, ki Godin akar mogomemin ia migia, egha fofozir gu-

mazibar min akar ekiar guar aviritaba ia mikemezir puvati. ² Ki faraghavira kamaghin nighniki, ki ian tongin ikiamin dughiamin, ki bizir igharazitam ginighnighan kogham. Puvatigham. Ki Krai Iesusra nighnighiva, egh uaghan a ter ighuvimin aremezir ovevem ginighnigham. ³ Kamaghin, ki ia ko itir dughiamin, ki guizbangira gavgaviba puvati. Ki atiatiaava, egha mighaviram agoi. ⁴ Ezi akar ki mikemezim ko akar aghuir ki kunizim, ki nguazir kamın itir fofozim o nighnizibagh etuir akam, ia mikemezir pu. Puvati. God uan Duamin gavgavimin, a ian akazi, ia fo, ki migeir akaba da guizbangira. ⁵ Guizbangira, ki kamagh sua, ian nighnizir gavgavim nguazir kamın itir fofozim gisin ikian kogham. Puvati. Ian nighnizir gavgavim, Godin gavgavimra, a gisin tugham.

Godin Duam nighnizir aghuim ko fofozim e ganidi

⁶ Guizbangira, gumazamizir gavgavigha Godin arazibar gin zuiba, e fofozir aghuim me ganidi. Ezi fofozir me inizir kam, a nguazir kamın itir fofozim puvati. Egha uaghan a nguazir kamın gumazir dapanibar fofozim puvati, kar gumazir ovengasava amiba. ⁷ Puvati. Fofozir aghuir e ia ganidir kam, a Godin nighnizir mogomem. Fomira, God tighar nguazimin ingaramin dughiamin, a uan fofozir aghuimin a kamaghin ifonge, e an Nguibamin iki, ziar ekiam ko dabirabir aghuim a ko a iniam. Ezi dughiar kamın ikegha iza datirighin an fofozir aghuir kam en modo. ⁸ Ezi, nguazir kamın gumazir dapanitam a gifozir pu. Puvati. Me ti foghava, ziar ekiam itir Ekiam isa ter ighuvim gafughan koghai. ⁹ Ezi e Godin Akinafarimin itir akamin migirigiar kam migei, a kamakin, "Bizir gumazitam faragha ganizir puvatiziba, ko akar gumazitam faragha oraghizir puvatiziba, ko bizir gumazitamin nighnizimin itir puvatiziba, bizir bar aghuir kaba, God gumazamizir a gifongeziba bagha dar kiri."

¹⁰ Bizir kabar migirigiam fomira modo, ezi Godin Duamin ingangarimin God da azenim gatizi, e dar gari. Godin Duam biziba bar deravira dar gari, egha uaghan Godin nighnizir mogomebar gara fo. ¹¹ Tav gumazir igharazitamin nighnizim gifoghan kogham. Puvati. Gumazir kamın duar an aven itimra fo. Kamaghira, gumazitam Godin nighnizim gifoghan kogham. Godin Duam, a uabira fo. ¹² E nguazir kamın duam inizir pu. Puvati. E God amadazir Duam ini. Eghti tuavir kamın, e bizir aghuir God e ganingiziba, e deraghvira dagh fogham. ¹³ E bizir aghuir kabav gei, ezi en migirigiaba nguazimin itir fofozimin tuavimin otozir pu. Puvati. Godin Duam uabi en sure gamima, e akar kabagh ami. E Godin Duamin akaba isa, Godin Duam itir gumazamiziba akar kaba bigha me geghari. ¹⁴ Ezi gumazir Godin Duam puvatizim, a Godin Duamin bizir aghuiba inighan kogham. Guizbangira, a kamaghin nighnigha ghaze, da bizir onganiba, egha mingariba puvati. Bizir aghuir kaba, da Godin Duamin otifi. Kamaghin amizi, gumazir Godin Duam itiba, merara Godin Duamin bizir aghuir kaba tuisighamin fofozim iti. ¹⁵ Gumazir Godin

Duam itim, a biziba bar da tuisisi. Eghti gumazitam, Godin Duam itir gumazimin araziba tuisighiva avegham. ¹⁶ Godin Akinafarim kamaghin migei,

“Tina Ekiamin nighnizim gifo?”

Tina an sure damuam?”

Ezi erara, Kraisin nighnizim en iti.

Siosin ingangarir gumazim, a Godin ingangarir gumazim

3 Nan adarasi, ki gumazamizir Godin Duamin gin zuibav gei moghin ia mikiman kogham. Puvati. Ki gumazamizir navir ghurimin arazibar gin zuibav geir moghin, ki ia migei. Dughiar kamin ia borir iririvibar min ikia, Kraisin arazibar gin zui. ² Ki faragha, mati otem ia ganingi, egha dagher gavgavitam ia daningan ibura. Faraghavira, ki fo, ia tighar dagher gavgavitam iniam. Egha datirighin uaghan, ia kamaghira iti. ³ Ki fo, ia navir ghurimin arazibar gin ghuavira iti. Ia uan aveghbuabar navim ikuvir arazim, ko uarir adoghadozir arazim, da ian ikiavira iti. Arazir ia amir kaba, kar navir ghurimin araziba. Ia dagh amua, egha nguazir kamin itir gumazibar min ami. ⁴ Gumazir mam kamaghin migei, “Ki Polin anav.” Ezi mav kamaghin migei, “Ki Apolosin anav.” Ezi arazir kamin ia mati nguazir kamin gumaziba.

⁵ Ia deravira nighnigh. Apolos, a tina? Ki Pol, ki tina? Ga ingangarir gumazir kinimning. Ekiam ingangariba isa, vaghvaghga ga ganingi. Ezi ingangarir ga amir kabar, ia nighnizir gavgavim Kraisin iti. ⁶ Ki mati, dagher ovizim opari. Ezi Apolos dipam a ganidi. Ezi God a gamima, an aghui. ⁷ Ezi gumazir dagher ovizim oparim, a ziam puvati. Ezi gumazir dipam a ganidim, a uaghan ziam pu. Ezi God daghebagh amima, da aghui, kamaghin a uabira ziam iti. ⁸ Gumazir dagher ovizim oparim, ko gumazir dipam anidim, aning uaghara Godin ingangarir gumazimning. Egh aning vaghvagh uan ingangarir amizibar ivezim iniam. ⁹ Ga uaning inigha Godin ingangarim gami, ezi ia mati an azenim.

Siosin ingangarir gumazim, mati dipenibar ingarir gumazim

Egha ia uaghan mati Godin Dipenim. ¹⁰ God uan apangkuvimin, fofozim na ganingizi, ki mati dipenibar ingarir gumazir fofozir bar ekiam itim. Egha ki dagiaba arizima, gumazir igharazim dagh isin dipenimin ingari. Eghti dipenimin ingarir gumaziba vaghvagh deravira ganiva dipenimin ingar. ¹¹ Ia fo, God Krai Iesus isa, dipenimin ingarir dagiar faragha atizimin min anetigha gifa. Eghti gumazitam, dipenimin ingarir dagiar faragha itir igharazitam, uam anerighan kogham. ¹² Ezi gumaziba dagiar kam gisin dipenimin ingarsi, tarazi ti golin dagiabar an ingaram, tarazi ti silvan dagiabar an ingaram, eghti tarazi ti dagiar ivezim bar pin kozibar an ingaram, eghti tarazi temebar an ingaram, eghti tarazi dadabar an ingaram, eghti tarazi maziar misiabar an ingaram. ¹³ Eghti gin, Godin Kotiamin Dughiamin, gumaziba bar, men ingangariba

azenim giram. Eghti dughiar kam avir ekiamin min otoghti, avir kam men ingangaribar isiva vaghvagh da tuisigham, men ingangariba deraz, o puvati. ¹⁴ Eghti gumazir manam dagiar kam gisin dipenimin ingarighiti, an dipenim isian koghti, ingangarir gumazir kam ivezir aghuim iniam. ¹⁵ Ezi ingangarir gumazir manamin dipenim bar isighti, a uan ingangaribar ivezim inighan kogham. Ingangarir gumazim uabi ovengan kogham, a mati gumazir avimin miseviaghirizim.

Ia Godin Dipenimra

¹⁶ Ia Godin Dipenimra, ezi Godin Duam ian aven iti. Ia ti kamaghin fozir puvati? ¹⁷ Godin Dipenim, a uan baghaviram a ginabas. Ezi dipenir kam, kar iarara. Kamaghin, gumazitam Godin Dipenim gasighasightima, God gumazir kam gasighasigham.

E gumazibar ziaba fan kogham

¹⁸ Ian tav uabi uabi gifaran marki. Ki ghaze, ian tongin gumazitam nguazir kamin bizibagh fogh kamagh nighnigham, “Ki fofozir bar aghuim iti,” egh gumazir kam faragh gumazir onganimin min otogh, gin bar fofozir gumazimin otogham. Kamaghin deragham. ¹⁹ Guizbangira, nguazir kamin fofozir aghuim, a Godin damazimin mati arazir onganim. Godin Akinafarim kamaghin migei, “Gumazir maba paza gumazir igharazibar amuasa, arazir aviribagh nighnisi. Ezi God gumazir kabar arazibagh amima, da meraram asighasisi.” ²⁰ Godin Akinafarim uaghan kamaghin mikeme, “Ekiam a fofozir gumazibar nighnizibagh fo. A fo, me damuasa nighnizir biziba, da otivan kogham.” ²¹ Kamaghin amizi, ia gumazibar ziaba fer arazim atakigh. Biziba bar, ian biziba. ²² Pol, ko Apolos, ko Pita, ko nguazir kam, ko ikirimirim, ko ovevem, ko bizir datirighin itiba, ko gin otivamin biziba, da bar iana. ²³ Ezi ia Kraisin adarasi, ezi Krai, Godin anav. †

Ekiam uabi uan ingangarir gumaziba tuisisi

4 Ia kamagh e ginighnigh, e Kraisin ingangarir gumaziba. Egha Godin akar mogomeba deraghvira dar ganamim ingangarim gami. ² Eghti gumazitam tavin ingangarir gumazimin iki, egh a uan gumazir ekiamin akaba deraghvira dar gin mangi. ³ Kamaghin amizi, ia nan araziba tuisighsi, o gumazir igharazitaba nan araziba kotin da tuisighsi damuti, kar pura bizim. Ki uaghan uabi uan araziba tuisizir puvati. ⁴ Guizbangira, ki uan arazir kuratam gifozir puvati. Ki kamaghin mikiman kogham, “Ki gumazir arazir kuraba puvatizim.” Puvati, na tuisighamin ingangarim, kar Eki-

† (3:23) 1 Korin 1:12 ko 3:4, Pol kamaghin migei, Korinin siosin itir darazi uari abigha, egha marazi ghaze, e Polin adarasi, ezi marazi ghaze, e Apolosin adarasi. Ezi migirigiar kaba da nguazimin gumazibar nighnizibar gin zui. Korinin siosin itir gumazamiziba deravira Godin nighnizim gifogh, egh kamaghin mikim suam, Pol bar enanav, ezi Apolos bar enanav. Pol ko Apolos ko bizir igharaziba sara, me ingangarir gumazibar min iki, Korinin siosin akurvagh egh me damuti, me guizin Kraisin adarazir min otivam. Kamaghin, God me ginaba. 2 Korin 3:1-9in gan.

amin bizimra. ⁵ Kotiamin Dughiam tighar otivam. Kamaghin amizi, ia gumazir igharazibar araziba tuisighan marki. Ia Ekiam izamin dughiam mizuam. A bizir mitarmemin mueghav itiba inigh angazangarimin dar atigham. Egh a gumaziba bar men navir averiabar itir nighniziba, azenim darigham. Eghti dughiar kamın, God bar vaghvagh e mikim suam, en ingangarim dera, o a ikufi.

Korinba uari uan ziaba fe

⁶ Nan adarasi, ki ian nighnizibar akurvaghasa, egha Apolos ko ga uaning geghari. Ia ga ginighnigh, egh Godin Akinafarim mikemezi moghin deravira an gin mangi. Egh ia arazir osirizir kamın mirara mangi. Ia akaba batogh uari fiva, gumazir mabar ziaba fiva igharazibar ziaba abinan marki. ⁷ Namakam, tina gumazir ekiamin ni ati? Ni ti bizir aghuir ni ititam, God dama a inizir puvati, o? Ezi guizbangira, bizir ni itiba, God ni ganingi, ezi ni manmagh sua ni uabi uan ziam fe, mati ni bizir kabagh amizi, da otifi?

⁸ Guisi, ia ti biziba bar izivaghama? Ia ti biziba bar izivagha deraghavram apia? Ia ti e gafiragha atrivibar otivighama? A dera, ki mamagh sua, ia guizin atrivibar ikitima, e ia ko uaghan atrivibar ikiam. ⁹ Ki ghaze, puvati. Nan nighnizimin, God ti e aposelba isa, danganir bar gin itimin e ati. E mati gumaziba me kotin aven ghaze, e aremegham, egh me nguazir kamın itir enselba ko gumamaziziba bar, men damazimin e misueghti, e aremegham. ¹⁰ E Kraisin ziam fer arazim bangin, e gumazir onganibar min iti. Ezi ia Krai ko poroghav ikia, egha ia fofozir gumazibar min iti. E gavgaviba puvati, ezi ia bar gavgafi. E ziaba pu, ezi ia ziar ekiaba iti. ¹¹ Bar fomira iza datirikin, e mitiriaba sara iti, ezi kuariaba puv en piri, ezi e korotiar biaghreziba azui. Ezi me tintinibar e misosi. Ezi e deravira danganitam gaperazir puvati. ¹² E uari uan dafaribar ingangarir bar osimtizibagh ami. Me pazava e migei, ezi e deragh me damuasa Godin azangsis. Me arazir kurabar e gami, e pura nimira ikia osimtiziba ateri. ¹³ Me akar bar kurabar e migei, e akar aghuaribar men akaba ikarvasi. E mati bizir kurar gumaziba makuniziba. Gumazibar damazibar e mati bizir kurar bar miziriziba. E kamaghira ikia iza datirikin.

Korinba Polin arazibar gin mangasa a ifonge

¹⁴ Ki akar kam, ia damuti ia aghumsighasa an osirizir puvati. Ki kamagh sua, ia mati nan boribara. Egha ki ian nighnizibar amuti ia deragh foghasa. Kamaghin, ki akar kam osiri. ¹⁵ Gumazir bar avirim ia ko ikiam maraghe, Kraisin arazibar ian akurvagh, ia geghuf, a pura bizim. Ia afeziar vamira iti. Ki akar aghuim inigha ia bagha iza ia ganingizi, ia Krai Iesus ko poroghav iti. Kamaghin, ki ian afeziamin min oto. ¹⁶ Kamaghin ki ia gakaghori, ia nan arazibar gan, dar gin mangi. ¹⁷ Bizir kam bagha, ki Timoti ia bagha anemada. A nan otarimin min iti, ezi ki bar a gifonge. An Ekiamin ingangarim deragha an gari. Ki kamaghin ifonge, a nan

arazir ki Kraisin poroghav ikia amir arazibar gun ia mikimam. Arazir kabara, ki zurara nguibaba bar dar ghua, siosba bar dar men sure gami. Eghti, Timoti arazir kabar ia mikim, ian nighnizibar amuti, da dikavam.

¹⁸ Ian marazi ghaze, ki izi ian ganan kogham, egha me akaba batogha uan ziaba fe. ¹⁹ Ezi puvati. Ekiam ifueghtima, ki ia bagh zuamira izam. Egh ki izeghamin dughiamin, ki gumazir uan ziaba feba, ki men akaba baraghsi izan kogham. Puvati. Ki izi foghasa, me gavgavir manam iti. ²⁰ Guizbangira, God Bizibagh Ativamin Arazim, kar pura migirigiar kinimin bizim puvati. Kar gavgavir ekiam itir bizim. ²¹ Ezi ki manmaghin damuasa ia ifonge? Ki ia misoghamin aghorim inigh ia bagh izasa, ia ifonge? Ki uan navim ia daningiva, egh ian asughasugham?

Kraisin adarazi arazir kurar men tongin otiviba akir

(Sapta 5-6)

Gumamaziziba tintinibar uari isava akuir arazim, Korinin siosin aven iti

⁵ Ki kamaghin eghaghaniba baraki, gumamaziziba tintinibar uari isava akuir arazim ian tongin oto. Kar arazir bar kuram. Egha a, Krai gifozir puvatizir gumaziba amir arazir kuraba, bar dagh afira. Arazir kam kamakin, gumazir mam uan afeziamin amuim koma akui. ² Egha ia manmaghin ghaze, ia bar pin ikia, marazi gafira? Ia ti arazir uan ziaba fer kam atakigh, egh azi. Egh gumazir arazir kurar kam gamizim, ia a batueghtima, a ua ia ko ikian kogham. ³ Guizbangira, ki uan nivafizimin ian saghon iti, egha ki uan duam ia ko iti. Egha mati, ki guizbangira uabi ia ko ikia, gumazir arazir kurar kam gamizimin arazim tuisigha gifa. ⁴ Egha ki kamaghin migei, ia en Ekiam Iesusin ziamin, ia uari akuvaghti, en Ekiam Iesusin gavgavim, ko nan duam uaghan, ia ko ikiti, ⁵ ia gumazir kam isi, Satanin dafarim datighti, an nivafizim ikuvigham. Ekiam Izamin Dughiamin, God gumazir kamın duamin akurvaghsi, ia kamaghin damuam.

Korinba gumazir arazir kuram gamim batokegh

⁶ Ia uari uan ziaba fe, kar arazir aghuim puvati. Ezi manmakin? Ia ti fozir pu, yisin muziarim, a bret damuamin flaua bar a gamima, a bui? ⁷ Kamaghin, ia yisin ghurimin min arazir kuraba bar da batokegh, egh zuegh, mati bretin igiar yisba puvatizimin min iki. Ezi ki kamaghin fo, ia yis puvatizir bretin min iti. Ia fo, God Israelbagh Itazir Dughiam Ginighnizir Isar Ekiam, an adiarim gamigha gifa. Me, mati Isar Ekiam bagha sip-sip isa ofa gami moghin, me Krai isa sipsipin min a misoghezi, an areme. ⁸ Kamaghin amizi, en araziba, gumazir Isar Ekiar kam damuasava amir arazibar min

mangî. Egh uan arazir kuraba batuegh, mati me Isar Ekiam damuasa uan dipenibar yisin ghuriba isa, da makuri. Egh arazir zuruzim ko guizin akamin gin mangam, eghti arazir kam mati bretin igiar yis puvatizim. †

⁹ Akinafarir igharazir ki ia bagha faragha osirizimin, ki kamaghin ia mikeme, "Ia gumazamizir tintiniba uari bakia akuiba, me ko ikian marki." ¹⁰ Ki, ia bar nguazir kam in gumazir arazir kurar kabagh amibar ataghraghasa, migeir puvati. Ki, gumazamizir tintinibar uari bakiava akuiba, ko gumazir igharazibar biziba bagha naviba dikaviba, ko gumazir igharazibar biziba okeiba, ko gumazir marvir guabar ziaba feba, ki dav geir pu. Puvati. Ia gumazamizir kabanang bar me ataghraghsi, ia bar nguazir kam in ikian kogham. ¹¹ Ki osirizir akar kam, an mingarim kamakin: Gumazir Kraisin adarazir aven iti tam arazir kurabagh amua, gumazamizir uari bakiava akuir arazim gami, o gumazir igharazibar biziba bagha navim dikafi, o marvir guabar ziaba fe, o akar kuraba uari gasir arazim gami, o dipar onganiba api, o gumazir igharazibar biziba okei, ia gumazir kam ko ikian marki. Puvati. Ia uaghan gumazir kamaghin amim ko daghebar aman kogham.

¹² Ezi manmakin? Ki ti Kraisin adarazir azenan itir gumazamiziba tuisizir ingangarim iti? Bar puvati. Ezi Kraisin adarazir aven itir gumazamiziba tuisizir ingangarim, a ian ingangarimra. ¹³ Azenan itir gumaziba, God uabi men araziba tuisigham. Ezi Godin Akinafarim kamaghin mikeme, "Ia gumazir kurar ian tongin itim batokegh."

Kraisin adarazi uarira uari kot darighan marki

6 Ian tongin tav osimtizitam Kraisin adarazir mavin ikia, tizim bagha Godin gumazamiziba ategha ghua Godin gin zuir puvatizibar damazimin a isa kot garis? Ia arazir kam gamua aghumsizir puvati, o? ² Ia ti kamaghin fozir puvati? E Godin gumazamiziba, e nguazimin itir biziba bar, da tuisigham. Egh ia guizbangira gin nguazir kam in biziba tuisighamin fofozim iki, egha datirighin ia manmagh sua osimtizir muziarir kaba uarir tongin ia da tuisighamin fofoziba puvati? ³ Ia ti kamaghin fozir puvati? E enselbar araziba tuisigham. E kamaghin damuva, e guizbangira nguazir kam in osimtiziba tuisighamin fofozim iti. ⁴ Kamaghin amizima, osimtizitam ian tongin otoghtima, tizim bagh ia osimtizir kam tuisighamin ingangarim isava, siosin azenan itir darazigh anidi? ⁵ Ia aghumsighasa, ki kamaghin migei. Ki ghaze, ti ian tongin, gumazir fofozim ititam ikia mati, egha Kraisin adarazir tongin osimtiziba tuisighamin fofozim iti. ⁶ Ezi mamagh sua, Kraisin adarasi uari isava, gumazir nighnizir gavgavim Kraisin itir puvatizibar damazimin ghua uari isa kot garis.

† (5:6-8) *Ves 6in ikegha ghua ves 8in tuzir migirigiam, God Israelbagh Itazir Dughiam an arazibagh nighnigha, Judaba amir arazibav gei. Ni Kisim Bek 12:3-21in ganigh, egh 13:5-7in gan. An arazir kaba bar dagh amizima, da Kraisin adarazir dabirabimin nedazim oto.*

⁷ Ia Kraisin adarasi, ia osimtiziba uari ikia, uari isa kotin zui, ezi ian arazir kam kamaghin e gamizi e fo, Kraisin arazir ia gin zuim, ia anetakis. Manmagh sua ia me ateghti, me paza ia damuan ia aghua? Manmagh sua ia me ateghti, me pura ian biziba inian ia aghua? ⁸ Egha ia arazir aghuir kabar gin mangan aghua. Puvati. Ia uari paza me gamua men biziba pura da isi. Egha arazir kamra, ia uaghan uan adarazigh ami.

⁹ Gumazamizir arazir kurabagh amiba, God Bizibagh Ativamin Dughiamin aven mangan kogham. Ia ti kamaghin fozir puvati? Ia uari uan navibagh ifaran marki. Gumazamizir tintinibar uari isava akuiba, ko gumazamizir marvir guabar ziaba feba, ko poroghamiba uari bakeir arazim gamiba, ko gumazir uarira uari isa akua arazir aghumsizibagh amiba, ¹⁰ ko okimakiar gumaziba, ko gumazir igharaz darazir biziba bagha navim dikaviba, ko dipar onganiba apiba, ko akar kuraba uari gasir arazim gamiba, ko gumazir pura igharazibar biziba uari bagha da isiba, gumazamizir kamaghin amiba bar, me God Bizibagh Ativamin Dughiamin aven ikian kogham. ¹¹ Fomira ian marazi kamaghin ike. Ezi God ia ruegha, ia gamizi, ia an gumazamizibar otifi. Ia, Ekiam Kraisi Iesusin ziam ko en Godin Duamin gavgavimin, God ia gamizi, ia an damazimin derazir gumazamizibar otifi.

En nivafiziba, da Godin Duamin Dipenimin min iti

¹² Gumazir maba kamaghin migei, "Bizitam nan suirazir puvati, kamaghin ki biziba bar dar amuam." A Guizbangira, egh ni uaghan nighnigh, bizir maba nin dabirabimin akurvazir puvati. Guizbangira, ki firighiri biziba bar dar amuam. Egh ki bizitam ateghti a na damighti, ki an ingangarir gumazimin min ikian kogham. ¹³ Gumazir maba ghaze, "Dagheba, da navim bagha itir biziba, ezi navim, a dagheba isir bizim." Akar kam guizbangira, ezi God bizir kamning viraram aning a givagham. Eghti en nivafiziba, gumazamiziba uari bakia akuir arazim bagh ikian kogham. Puvati. En nivafiziba, Ekiam bagh ikiva, an ingangarim damuam. Ezi Ekiam en nivafizibar gara dar akurvasi. ¹⁴ God uan gavgavimin Ekiam gamizi, a ua dikafi, egh uaghan en nivafizibar amighti e ua dikavam.

¹⁵ Ia ti kamaghin fozir puvati? Ian nivafiziba, da Kraisin nivafizir akuaba. Kamaghin amizima, ki ti Kraisin nivafizir akua tam inighiva, amizir arazir kurabagh amimin nivafizim ko porogham, kar arazir aghuim? Bar puvati! Ki kamaghin damighan kogham! ¹⁶ Gumazim arazir kurabagh amir amizim ko porogha, a ko aning nivafizir vamiram oto. Ia ti kamaghin fozir puvati? Godin Akinafarim kamaghin mikeme, "Aning, nivafizir vamiram otogham." ¹⁷ Eghti gumazitam Ekiam ko porogh, egh a ko Duar vamiram otogham.

¹⁸ Ia zurara arazir gumazamizir uari bakiava akuimin ari mangi, an saghon iki. Arazir kurar igharaziba, gumaziba dagh amima, da nivafizimin azenan otifi. Ezi gumazitam, gumazamiziba tintinibar uari ko akuir arazim gamigha, a uabi uan nivafizim gasighasisi. ¹⁹ Ia ti kamaghin fozir puvati? Ian nivafiziba, da Godin Du-

amin Dipenimin min iti. God uan Duam isa ia ganingizima, a ian aven iti. Ia uarira uari bagha itir puvati, ia God bagha iti. ²⁰ God izevir bar ekiamin ia givese. Kamaghin amizima, ia uan nivafiziba isi, God daning an ziam fi.

Pol poroghamir arazimin akam migei

(Sapta 7)

Pol poroghamibar arazimin azangsiziba ikarvasi

7 Ki datirighin migirigiar ia akinafarimin osiriziba ikarvaghasa. Gumazim poroghamim gamizir puvati, a dera. ² Gumazamizir uari bakia akuir arazim, bar ekevima, kamaghin gumaziba bar, vaghvagh amuimin iki, eghti amiziba bar, vaghvagh pamin iki. ³ Pamin nivafizim, kar an amuimin bizim, ezi gumazim an anogoroghan kogham. Kamaghira, amuimin nivafizim, kar an pamin bizim, ezi amuim an anogoroghan kogham. ⁴ Amizim uabi, uan nivafizim gativan kogham. Puvati, an pam a gatifa. Kamaghira, gumazim uabi, uan nivafizim gativan kogham. Puvati, an amuim a gatifa. ⁵ Gua poroghamning, gua akirim ragh uaning gasi uaningin aghuaghugh, egh uan nivafizimning uaningin anogoroghan marki. Gua God ko mikimsi, virara ifongegh uaning mikim suam, ga dughiar otevimin uan nivafizimning anogoregham, arazir kam dera. Egh arazir kamin girara, gua ua uaningin porogh. Gua kamaghin damuan koghti, Satan gua gifarsi, gua gakaghonti, gua uan nivafizimin agoroguem dikabiniva avegh, irigham.

⁶ Akar ki ia mikemezir kam, ki pura ian amanganisasi. Ki akar gavgavim ia ganidir puvati. ⁷ Ki kamagh sua, gumazamiziba bar nan min pura odiaribar iki. Ezi God vaghvagha gavgavim isa, gumazamiziba vaghvagha me ganingi. Gumazir mam, gavgavir mam iti, ezi gumazir igharazir mam, gavgavir igharazir mam iti.

⁸ Gumaziba ko amizir odiarbar itiba, ko amizir men paba arighireziba, ki kamaghin migei, me nan min odiarimin ikiti, a dera. ⁹ Ni uan nivafizimin agoroguem dikabinamin gavgavim puvatighiva, ni amuimin iki, o pamin iki. Ni odiarimin ikitima, nivafizir agoroguem bar nin ekeveghti, ni gumazamiziba pura tintinibar uari ko akuir arazim bagh bar ikuvigham.

¹⁰ Poroghamiba, ki akar gavgavir kam ia ganidi, kar nan akam puvati, kar Ekiamin akam. A kamakin: Amizim uan pam ataghraghan kogham. ¹¹ Egh amizim uan pam ategh, a pura iki. Puvatightima, a uamategh uan pam bagh mangiva a ko navir vamira iki. Eghti gumazim uaghan uan amuim a batoghan marki.

¹² Ezi, gumazir igharazir maba, ki kamaghin me mikimasa, akar kam Ekiamin akam puvati. Ki uabi kamaghin me migia ghaze, Kraisin adarazir tavin amuim, nighnizir gavgavim Kraisin ikian kogh, egh amizir kam a ko ikisi bar ifongeghti, gumazir kam a batoghan kogham. ¹³ Eghti Kraisin adarazir amizitamin pam,

nighnizir gavgavim Kraisin ikian kogh, egh gumazir kam a ko ikisi bar ifongeghti, amizir kam anetaghiraghan marki. ¹⁴ Gumazir nighnizir gavgavim Kraisin itir puvatizim, amizir nighnizir gavgavim Kraisin itim ko poroghti, arazir kamin God a damuti, a God baghavira itir gumazimin otogham. Ezi amizir nighnizir gavgavim Kraisin itir puvatizim, gumazir nighnizir gavgavim Kraisin itim ko poroghti, arazir kamin God a damuti, a God baghavira itir amizimin otogham. Me kamaghin amizir puvatizi, men boriba ti Godin damazimin zuezir puvatighai. Ezi datirighin men boriba God baghavira itir boriba.

¹⁵ Ezi nighnizir gavgavim Kraisin itir puvatizitav, nighnizir gavgavim Kraisin itir tav ataghraghsi, a dera. A mar anetakigh. Arazir kam otoghti, pam o amuir nighnizir gavgavim Kraisin itim, datirighin poroghamir arazir kam aning ikirarighan kogham. Aning firiaghiri. Ia fo, God navir amirizimin ikiasa en dia. ¹⁶ Ni amuim, ni manmaghin fogh, egh uan pamin akuraghtima, a nighnizir gavgavim Kraisin ikiam? Ni kamaghin fozir puvati. Ezi ni pam, ni manmaghin fogh, egh ni uan amuimin akuraghtima, a nighnizir gavgavim Kraisin ikiam, o puvatigham? Ni uaghan fozir puvati.

E ikirimirir God e bagha inabazimin moghin ikiam

¹⁷ God vaghvagha e bagha inabazir ikirimirim isa, e ganingi. Kamaghin, e deravira ikirimirim kamin aven daruam. Eghiva e ikirimirir God faragha en diazim, e an ikiva kamaghira daruam. Ki zurara arazir kam siosba bar men sure gami. ¹⁸ Gumazir mam, me an mikarzir mogomem atughti, eghti gin God an diaghti, a uan duar kurim mongan marki. Eghti gumazitam, me an mikarzir mogomem atughan koghti, eghti gin God an diaghti, a uan mikarzir mogomem aghoran marki. ¹⁹ Mikarzir mogomem atuz, o anetuzir puvati, aning pura bizim. Godin arazibar gin zuir arazim, a bizir ekiam. ²⁰ E bar moghira, dughiar God en diazimin, manmaghin itir ikirimirim e faragha an iti, e ikirimirir kamra ikiam. ²¹ Ni ti fomira ingangarir gumazir kinim o ingangarir amizir kinimin itima, God nin dia? Ni bizir kamin osiman marki. Eghti tuavir ni firighrighamin tam ikitima, ni tuavir kamin gin mangi. ²² Gumazim ingangarir gumazir kinimin itima, God an dia, ezi a datirighin Ekiamin gumazimra. An Ekiamin damazimin firiaghrigha, ua ingangarir gumazir kinimin min itir puvati. Kamaghira, gumazim firiaghrigha itima, God an diazi, a datirighin Kraisin ingangarir gumazir kinimin min iti. ²³ God bar izevir ekiamin ia givese, kamaghin amizi ia gumazibar ingangarir gumazir kinibar min ikian marki. ²⁴ Nan adarasi, manmaghin itir ikirimirim e an itima, God en dia, eghti ikirimirir kamra e an aven daru God ko porogham.

Pol akam isa odiarir gumazamizibagh anidi

²⁵ Ekiam gumazamizir odiaribar mikimamin akatam na ganingizir puvati. Ezi ki uan nighnizimin gin mangi mikimasa. Ia fo, Godin apangkuvimra na gamizi, ki

guizin akam akurir gumazimin oto. ²⁶ Ki dughiar kamın osimtizir ekiabar gara ghaze, ia kamaghira iti moghira iki, kamaghin dera. ²⁷ Ni amuimin iti, ni anetaghrahshi tuaviba burian marki. Ni odiarimin iti, ni poroghamim damusi nighnighan marki. ²⁸ Ni amimin iki, kar arazir kuram puvati. Ezi amizir igiam pamın iki, kar arazir kuram puvati. Guizbangira gumazamizir poroghamibagh amiziba, nguazimin itir osimtiziba me bativam. Ki osimtizir kaba, ia bativan ki aghua.

²⁹ Nan adarasi, ki kamaghin ia migei, dughiam bar otefe. Ezi dughiar kamın tugh mangiva, poroghamibagh amizir gumaziba, me gumazir amibar itir puvatizi moghin iki. ³⁰ Ezi gumazir aziba, me azi puvatizi moghin iki. Eghti gumazir bar akongeziba, me akongan marki. Eghti gumazir bizibagh iveziba, me biziba puvatizi moghin iki. ³¹ Ezi nguazimin biziba bagha ingarir gumaziba, me bizir kaba bagh pamtem nighnighan marki. E fo, dughiar ruarim puvati, eghti nguazir kam ko an itir biziba bar givagham.

³² Ki kamaghin ifonge, nguazir kamın navir osimtizi-ba tintinibar ian nighnizibagh ekuan marki. Odairir gumazim, a mighigha Ekiamin bizibagh nighnisi. An Eki-am ifongezir arazibar amuasa. ³³ Ezi poroghamim gamizir gumazim, a mighigha nguazir kamın bizibagh nighnisi. A uan amuim ifongezir arazibar amuasa. ³⁴ Ezi a kamaghin nighnizir pumuning a getui. Amizir igiaba ko odairir amiziba, me mighigha Ekiamin bizibagh nighnisi. Me uan duaba ko nivafiziba bar da isi God daning, egh God baghivira ikiasa. Ezi poroghamim gamizir amizim, a mighigha nguazir kamın bizibagh nighnisi. A uan pam ifongezir arazibar amuasa.

³⁵ Ki ian akuraghti ia deragh ikiasa akar kam gami. Ki ian anogoroghasa nighnizir puvati. Ki kamagh sua, ia zurara arazir aghuivar gin mangi, Ekiamin ingangarim damu. Bizitizim pura tintinimin ian nighnizibagh ekuan ki aghua.

³⁶ Gumazitam kamaghin nighnigh suam, ki amizir igiar me na bagha inabazim, arazir aghuiba a gamir puvati. Egha a bagha nighnigha, uan nivafizimin agoroguem dikabinamin gavgavim puvati. Ezi a gari, tuaviba ua puvati. Eghti kamaghin a uan ifongiamin gin mangi, aning uaning iki. An arazir kuram gamir puvati. ³⁷ Eghti gumazitam uabin gavgavigh, egh avighan kogh, egh uan nivafizimin agoroguem dikabiniva, egh uan nighnizimin suam, ki amizir igiar me na bagha inabazimin ikian kogham, egh ga pura odiarimningin ikiam, arazir kam dera. ³⁸ Kamaghin, gumazir poroghamim gamizim, an arazir aghuim gami. Ezi gumazir odiarimin itim, bar arazir aghuim gami. †

³⁹ Amizitamin pam ikivira ikiti, amizir kam a ko porogh mamaghira iki. Eghti an pam aremeghti, datirighin a firiaghiri. A ua gumazitamin ikisi, tavin iki. Eghti a ikiamin gumazim, nighnizir gavgavim Ekiamin iki. ⁴⁰ Ki uabi kamaghin nighnisi, an odiarimin ikiva, ka-

maghin a bar akuegham. Ki nighnisi, Godin Duam nan iti, ezi ki akar kabav gei.

Me marvir guabar ofa gamir asiziba, Kraisin adarazi dar amam, o puvati?

(Sapta 8-10)

Pol asizir me isa marvir guabar ofa gamibav gei

8 Ki datirighin asizir me marvir guabar ofa gamua apir arazimin mikimasa. Gumazir maba ghaze, "E bar, fofozim iti." Akar kam guizbangira, fofozir kinim, gumazamizibagh amima, me uarira uan ziaba fe. Ezi gumazir igharazibagh ifongezir arazim, a gumazamizibagh amima, men nighnizir gavgavir Kraisin itim bar gavgafi. †² Gumazitam suam, a biziba bar dagh fo. Ti puvati, an fofozim apengara iti. ³ Ezi gumazir God gifongezim, God bar a gifo.

⁴ Ezi, asizir me marvir guabar ofa gamua apir arazimin, ki a mikimasa. E fo, marvir guam, a guizin bizim puvati, a nedazir kinim. Godin aviriba puvati. Godin bar vamira iti. ⁵ Guizbangira, bizir aviriba me "god" dagh arisi, egha bizir aviriba me "ekiam" dagh arisi. Da guizin overiam o nguazimin iti, da pura biziba. ⁶ E Godin vamira iti, a God Afeziam. A biziba bar dar mingarim, ezi e an gumazamizibar min iti. Ezi Ekiar vamira iti, a Kraisi Iesus. A biziba bar dar ingarigha, egha e gamima, e angamra iti.

⁷ Ezi gumazir maba bizir kabagh fozir puvati. Marazi fomira marvir guabar arazibar gin ghue, kamaghin amigha, datirighin asizir me apir kaba, me ghaze, kar marvir guabar guizin ofa. Men nighniziba kuiaghrezir puvatigha egha gavgavizir puvati, ezi me asizir kaba apava ghaze, me derazir puvatizir arazim gami. ⁸ Guizbangira, daghem e damighti, e bar Godin boroghira mangan kogham. E daman koghti, bizir kam e damighti, e Godin damazimin ikuvighan kogham. Egh e damiti, bizir kam uaghan e damighti, e Godin damazimin deravira ikian kogham.

⁹ Ia deravira ganigh. Ia kamaghin fo, dagher tizir ia ifongezim, ia pura aneremam. Ezi gumazamizir nighnizir gavgavir muziariba itiba, ian arazir ia amir kamın ganiva, arazir kuramin aven mangam.

¹⁰ Ni gumazir fofozim itim, ni marvir guabar dipenimin mangi asizibar amiti, eghti gumazir nighniziba kuiaghrezir puvatigha gavgavizir puvatiziba, izi nin ganti, eghti nin arazir kam gavgavim an navim a danighti, me uaghan asizir me marvir guabar ofa gamibar amam. ¹¹ Ezi nin arazir kamın, nin fofozim gumazir nighnizir gavgavir muziarim itim

†† (8:1) Polin Dughiamin, nighnizir gavgavim Kraisin itir puvatizir gumaziba asiziba isa, marvir guabar dipenibar ghua dav sogha, marvir guabar ofa gami. Egha me gin asizir kaba isa maketin ghua da amadi. Ezi nighnizir gavgavim Kraisin itir darazi, bizir kam bagha Polin azangsis, me asizir kamaghin amizibar amam, o puvatigham?

† (7:38) Grighin akam ves 36in ghua 38in tuzim, deragha bigha migeir puvati.

gasighasigham. Kar, nin anav, Kraiss uaghan a bagha areme. ¹² Ia oragh. Kraissin adarazi, men marazi, men nighniziba kuiaghrezir puvatigha gavgavizir puvati. Ezi ia arazir kurar kam me gamua egha men nighnizir gavgavibagh asighasisi, egha arazir kam in ia mati arazir kuram Kraiss gami. ¹³ Kamaghin, dagher manam nan aveghbuam damuti, eghti an arazir kuramin aven mangiti, kamaghin ki tong uam asizitam rameghan kogham. Ki uan aveghbuam damuti, an arazir kuramin aven mangan, ki aghua.

Pol aposelin ingangarimin ivezim isir puvati, egha bar akonge

9 Ia nan gan fogh, ki gumazir firighirizim! Ki guizbangira aposelin mam! Egha ki uabi Iesus en Ekiam, ki an ganigha gifa. Egha ki Ekiamin ingangarim gamima, ezi nan ingangarimin a ia gamizima, ia Kraissin adarazir otifi! ² Marazi ghaze, ki aposel puvati. Ezi ia fo, ki aposel. Ia Kraissin adarazir otivigha, egha a ko poroghav iti, ezi bizir kam kamaghin ian aka, ki guizin Ekiamin aposel.

³ Gumazir maba nan araziba tuisigha, akam na gasi. Ezi ki kamaghin ua bagha me ikarvasi. ⁴ A ti kamaghin derazir puvati, e aposelba uan ingangarim bagh, ivezimin min dagheba ko dipaba iniam? Guizbangira, e da iniam. ⁵ A ti kamaghin derazir puvati, e amuibar ikiva, me ko tuavir saghuibar mangam, mati aposelin igharaziba, ko Ekiamin aveghbuar doziba, ko Pita amizi moghin? Are, arazir kam uaghan dera. ⁶ Ga ti Barnabasra, uan ingangarimin ivezim isir puvatigha, egh uan ikirimirim bagh dagiar ingangarim damuam, eghti aposelin igharaziba ti puvatigham? Puvati, e bar moghira ingangarimin ivezim iniam.

⁷ Gumazir manam midorozir gumazimin ingangarim gamua, uabi ua bagha dagheba buri? A guizbangira, da burir puvati. Gumazir manam ua bagha azenim oparigha, egha an dagheba isir pu? Puvati, an ada iniam. Gumazir manam sipsipbar gara, egha a uabi dar oteba apir pu? Puvati, an ada api.

⁸ Ia suam, ki ti nguazir kam in gumazibar nighnizibar gin ghua migirigiar kam gami. Puvati. Moses Osirizir Araziba uaghan kamaghin mikeme. ⁹ Moses Osirizir Arazibar aven a kamaghin mikeme, "Bulmakau raizin iniba tuir dughiamin, ia an akam ikeghiva, a damisi an anogoroghan marki." God ti bulmakaubagh nighnigha migirigiar kam gami, o? Puvati. ¹⁰ An e ginighnigha migirigiar kam gami. Guizbangira, gumazir azenim bagha nguazim abizim, ko gumazir raizin inim amisevim, aning fo, aning uan ingangarimin daghetam iniam. Kamaghin e fo, migirigiar kam, en migirigiam.

¹¹ E Godin Duamin bizir aghuariba ian tongin da opari. Eghti ia nivafizimin akurvazir bizibar en akurvaghti, kamaghin ti deragham? Are, arazir kam dera, e oparizir bizibar dagheba iniam. ¹² Ia igharaz darazi amamangarighiti, me ia da biziba iniam, egh ia zurara en amamangarighitima, e biziba iniam. Eghti bizir ia e ganidiba, me ganidir biziba, dagh afiragham.

Ezi bizir e ia da iniamiba bar, e da isir puvati. Kamaghin e osimtizir aviriba ateri. E Kraissin akar aghuimin tuavim apiran aghua, kamaghin e da isir puvati. ¹³ Ia fo, gumazir Godin Dipenimin ingangarim gamiba, me Godin Dipenimin dagheba isi. Ezi gumazir ofa gamir danganimin ingangariba, me gumazamiziba ofa gamir asizir naba isa da api. Ia ti kamaghin fozir puvati? ¹⁴ Kamaghira, Ekiam migirigiar kam e ganingi, gumazir akar aghuim akuriba, me gumazamizir akar aghuim barazibar dafarimin, men nivafizimin akurvazir biziba iniam.

¹⁵ Ezi arazir Ekiam damuasa mikemezim, ki uabi a gamir puvati. Egha datirighin uaghan, ki ian bizitam iniasava akar kam osirir puvati. Bar puvati. Ki ti aremeghti, ia bizitam na daningam. Arazir ki amim, ki a bagha bar akonge, egha gumazitam anegivan ki bar aghua. ¹⁶ Ki akar aghuim akuniva, egh ki uabi uan ziam fi bar akongeghan kogham. Puvati. Akar aghuim akurir ingangarim, kar Ekiam na ganingizir ingangarim. Ki akar aghuim akunan kogh, egh ki bar ikuvigham.

¹⁷ Ki uabi uan ifongiamin gin mangi ingangarir kam damuva, egh ki an ivezim iniam. Puvati. Ekiam ingangarir kam na ganingizi, ki a gami. ¹⁸ Kamaghin, ki ivezir manam iniam? Ki akar aghuim akura iniasava amir biziba, ki da isir puvati. Ki pura akar aghuim gumazamizibav kinasa, bar akonge. Ezi bar akongezir arazir ki isir kam, a mati nan ivezimra.

Pol gumazamiziba bar men ingangarir gumazimin min iti

¹⁹ Ki firighirigha iti, egha gumazitamin ingangarir gumazimin itir puvati. Egha ki uan ifongiamin gumaziba bar men ingangarir gumazimin min oto. Ki gumazir avirim uam me inigh, Kraissin adarazir aven izasa. Kamaghin, ki men ingangarir gumazim min iti. ²⁰ Ezi dughiar ki Judaba ko itim, ki me iniasa, kamaghin ki Judabar arazibar gin zui. Ki uabi Moses Osirizir Arazibar apengan itir puvati. Egha ki Moses Osirizir Arazibar apengan itiba iniasa, kamaghin ki men damazimin, ki Moses Osirizir Arazibar apengan itir gumazimin min iti. ²¹ Kamaghira, ki Kantrin Igharazibar Gumaziba, me iniasa. Kamaghin, ki me ko ikia, mati Kantrin Igharazibar Gumazimin min iti. Egha ki kamaghin amua, Godin arazim ataghizir puvati.

Guizbangira, ki Kraissin arazimin apengan ikiavira iti. ²² Ki gumazir nighnizir gavgavir muziariba itiba, me iniasa. Kamaghin, ki men damazibar, ki gavgaviba puvatizir gumazimin min iti. Ki gumazir guar aviriba, men marazi iniasa, egha tuavir aviriba buri. Kamaghin ki pura tintinimin gumaziba bar men arazibar min zui.

²³ Ki fo, Ekiam gin bizir aghuiba isi, gumazamizir nighnizir gavgavim akar aghuimin itiba, me daningam. Ki kamagh sua, ki uaghan bizir aghuir kataba me ko da iniam. Bizir kam bagha, ki Iesusin akar aghuim damuti a gavgavasa, kamaghin ki ingangarir kabagh ami.

E pamtem ivemari ivezim iniam

²⁴ Gumazir ivemariba, me bar ivemari, egha vamira ivezim isi. Ia ti kamaghin fozir puvati? Ia uaghan pamtem ivemari egh ivezim iniam. ²⁵ Eghti gumazitam ivemarimin faragh otoghsı, nivafizimin ifongiam dikabin, egh ivezim inisi pamten ingar. Ivezir a isir kam, a zurara ikian kogham. Ezi ivezir e iniassa amim, a zurara ikiam. ²⁶ Kamaghin amizi, ki mati gumazim pamtem ivemara tintinimin garir puvatizim. Egha mati misozir gumazim deragha misogha, egha pura agharim makurir puvatizim. ²⁷ Puvati. Ki uan nivafizim misogha a dikabirima, a nan apengan iti. Ki kamaghin aghua, ki akar aghuim gumazamizir igharazibav kimiva, egh ki gin ivezim inighan kogham.

Ia ifavariba ko akaghoriba bagh gan ia ua iregham

10 Nan adarasi, ia kamaghin foghasa ki ifonge. Mosesin dughiamin, en ovaviba bar ghuariar God tuavimin men akakazimin apengan iti. Ezi me bar deravira Retsin Dipam abigha ghue. ² Egha me bar ghuariar ko ongarimin rurim ini, ezi rurir kam me gamizima, me Mosesin gin aruir gumazamizibar otifi. ³ Egha me bar moghira dagher God me ganingiziba ame. ⁴ Egha me bar moghira dipar God me ganingiziba ame. God dagiar me ko aruim gamizima, ezi dipam an ikegha otivaghirima, me aneme. Ezi dagiar kam, a Kraiss uabi. ¹⁵ Ezi God gumazamizir kabar aviriba, men arazibagh ifongezir puvati. Kamaghin, God me misuagharigha, men kuaba pura tintinimin danganir dipaba puvatizimin pura da kavamangi.

⁶ Ezi arazir me amizir kaba, da mati nedaziba, e dar ganigh ua men min bizir kuraba bagh naviba dikavan kogham. ⁷ Ia marvir guabar ziaba fan marki, mati men marazi amizi moghin. Godin Akinafarim kamaghin migei, "Me apiagha dagheba ko dipaba amegha, gin dikavigha ghua ighiar kurabagh ami." ⁸ E gumazamiziba uari bakiava akuir arazim damuan kogham, mati men marazi amizi moghin. Ia fo, dughiar vamiran, men 23,000in gumazamiziba ariaghire. ⁹ E Kraiss bizitam damusi a gakaghonan kogham, mati men marazi amizi, kuruzir kuraba me givima me ariaghire. ¹⁰ Egh ia God gimoman marki, mati men marazi amizi, Ovevemın Ensel iza me misoghezi me ariaghire.

¹¹ Bizir me batozir kabanagh, da mati nedaziba, eghti gumazir igharaziba dar ganam. God kamaghin ifonge, a nighnizim e datirighin itir gumaziba danighti, e deraghvira uari bagh ganam. Kamaghin amizi, gumaziba fomira eghaghanir kaba Godin Akinafarimin e bagha da osiri. Dughiar e itir kam, kar nguazim givamim dughiar abuananam.

† (10:4) Akinafarir Mosesin ingangarimin gun migeiba, da migirigiar otevir pumuning iti, aning Israelba dipam dagiamin a inizir arazim geghari. Mam, Kisim Bek 17:1-7in iti, ezi mam Namba 21:1-13in iti. Judabar marazi ghaze, migirigiar otevir kamning dagiar vamiram eghari. Dagiar kam Israelbar gin danganir me aruiba bar dagh arui.

¹² Kamaghin, gumazitam suam, ki tughavavigha, a deragh gan, egh iran marki. ¹³ Osimtizir ia bativiba, da osimtizir kabanagh da gumaziba bar me batifi. Ezi God uan akar dikirizimin gin ghua, egh osimtizir ian gavavigha afirazi tam ateghti, a ia batoghan kogham. Osimtiziba ia batoghti, God ian akuraghsi tuavim damigham. Tuavir kam kamakin: a ia damighti, ia tuivigh gavavigham, eghti osimtizir kam ia abiraghan kogham.

E God ko marvir guam virara aningın ziaba fan kogham

¹⁴ Kamaghin, nan namakaba, ia marvir guabar ziaba fer arazimin saghon iki. ¹⁵ Ia fofoziba iti, kamaghin ki ia migei. Ia uari nan akaba tuisigh. ¹⁶ Itarir kam Godin bizir aghuiba an iti, ezi e a bagha God minabi, egha e an wainin dipam apir dughiamin an e gamima, e bar moghira uari inigha Kraissin ghuzimin posi. Ezi bretin e bizir kam, e anepir dughiamin, an e gamima, e bar moghira uari inigha Kraissin nivafizimin posi. ¹⁷ Bretin rubuzir vamira iti, ezi e bar moghira uari inigha bretin rubuzir kamnaghram api, kamaghin e gumazamizir aviriba, e nivafizir vamira iti.

¹⁸ Ia Israelbar arazim ginighnigh. Me alta gisin tuezir asiziba apir dughiamin, me uari inigha ofa God ganidi. ††

¹⁹ Ki kamaghin migeir puvati, asizir me isa ofan min marvir guaba ganidiba, da bizir ekiam, o marvir guaba da bizir ekiaba. Puvati, da pura biziba. Guizbangira, ki kamaghin migei, bizir Godin ziam fer puvatizir darazi ofa gamiba, me da isa duar kuraba ganidi. Me God bagha ofa gamir puvati. Egh ia uari inigh duar kuraba ko poghan, ki aghua. ²¹ Ia Ekiamin itarim ko duar kurabar itarimning viraram aningın daman marki. Egh ia Ekiamin dagher dakozim ko duar kurabar dagher dakozimning viraram aningın daman marki.

²² E ti Ekiam damighti, an navim ikuvigham? O, e ti ghaze, en gavavim ekevegga, Ekiamin gavavim gafiras? Bar puvati!

E zurara Godin ziam fam

²³ Marazi ghaze, "God en amamangarigha ghaze, e biziba bar dar amuam." Ezi e amir bizir maba deravira en akurvazir puvati. Marazi ghaze, "God en amamangarigha ghaze, e biziba bar dar amuam." Ezi e amir bizir maba, e Kraissin adarazi, gavavim e ganidir puvati. ²⁴ E uarira uarir akurvaghsi, nighnighan kogham. Puvati, e igharaz darazir akurvaghsi nighnigham.

²⁵ Asizir me maketin amadir manaba, ia dar ami. Ia navir averiamin nighnizir aviribar amu, tintinimin azangsighan marki, a deragh o a ikufi. Puvati. †²⁶ E fo,

†† (10:18) Grighin akamin, vezin kam deragha migirigiam a bighizir puvati. ‡ (10:25) Dughiar mabar me asiziba marvir guabar ofa gamua, egha gin da isa ghua maketin da amadi. Ezi Pol kamagh migei, Kraissin adarazi maketin ivezir asizibagh nighnigh osiman marki, egh suam, me dar amegh, egh me paza damigham. Puvati. Me dar amam.

Godin Akinafarim ghaze, "Nguazir kam ko an itir biziba bar, da bar moghira Ekiamin biziba."

²⁷ Eghti gumazir nighnizir gavgavim Iesusin itir pu-
vatizitam, ia ko damisi ia mikimti, eghti ia ifongegh, a
ko mangi. Dagher manam a ia danighti, ia pura anere-
mam. Ni navir averiamin nighnizir aviribar amu, pura
tintinimin azangsihan marki egh suam, dagher kam
deras, o a ikufi. ²⁸ Eghti gumazitam ia mikim suam,
"Dagher kaba, me da isa, marvir guabar ofa gami."
Eghti ia gumazir ia mikemezim bagh nighnigh, egh
daman marki. Ia ua paza damuan marki. ²⁹ Ia paza
uarin amuasa, ki ia migeir puvati. Ki gumazir igharazir
kamnagh migei, A ua suam, ia pazav ami.

Eghti gumazitam kamaghin azangsiham, tizim
bagh ki gumazir igharazimin nighnizimin gin mangiva,
bizir ki damuamim, ki a damuan kogham? ³⁰ Ki God
minabagh damiti, gumazir igharazitam tizim bagh
migerigiar kurabar nan dagher ki God minabazir kabav
kimam?

³¹ Kamaghin amizi, ia dagheba api, o ia dipaba api, o
ia bizir igharazibagh ami, ia ziar ekiam God daningsi,
bizir kaba bar dar amu. ³² Ia Judaba ko Kantrin
Igharazibar Gumaziba ko Kraisin adarazigh nighnighi-
va, egh me damuti, me arazir kuramin iran marki. ³³ Ki
amir arazibara, ia dar gin mangi. Ki kamagh sua, God
gumazamiziba bar men akurvaghasa. Kamaghin, ki
ifonge, ki amir araziba bar, da me damighti, me dagh
ifuegham. Ki uabi uabin akurvaghasa amir puvati, ki
gumazir igharazibar akurvaghasa
ami.

11 Ia nan arazibar gin mangiva, mati ki Kraisin
arazibar gin zui moghin.

Pol Godin Duam anidir bizir aghuiba ko Godin ziam fer arazir aghuibav gei.

(Sapta 11-14)

Pol dapaniba aver arazimin migei

² Ia zurara na ginighnigha, egha migirigiar ki isa ia
ganidiba, pamtem dar suisi. Kamaghin amizi, ki ghaze,
ia arazir bar aghuim gami.

³ Egha ki kamagh sua, ia uaghan migirigiar igharazir
mam gifogh, a kamakin: Kraisi, a gumaziba bar men
dapanim, ezi gumazim uan amuimin dapanim, ezi God
Kraisin dapanim. ⁴ Ezi gumazim uan dapanim
avaragha God ko migei, o Godin akam azenim
garigha, gumazir kam a uan dapanim Kraisi, aghumsiz-
im a ganidi. ⁵ Ezi amizitam uan dapanim avaraghan
koghiva, God ko mikimam, o Godin akam azenim
darighiva, a uaghan uan pam, aghumsizim a
daningam. Amizir kamaghin amim, amizir bar uan da-
panim gisezim, aning uaghara aghumsizim anidi.

⁶ Eghti amizim uan dapanim avaraghan koghiva, a uan

† (10:29) Grighin akam vezin kamin migirigiam deravira anebig-
hazir puvati.

dapanarizim apirighti an otefegh. A uan dapanarizim
otiv, o bar a gisan aghumsigh, egh a uan dapanim
avaragh.

⁷ Gumazim Godin nedazimin min ikia, Godin ziar eki-
am ko gavgavim akakasi, kamaghin a uan dapanim
avan marki. Ezi amizim, gumazimin ziar ekiam ko gav-
gavim akakasi.

⁸ God amizimin nivafizimin gumazimin ingarizir pu-
vati. A gumazimin nivafizimin amizimin ingari. ⁹ Egha
God amizimin akurvaghasa nighnigha, gumazimin in-
garizir puvati. A gumazimin akurvaghasa nighnigha,
amizimin ingari. ¹⁰ Egh enselba amizir kam gansi, kam-
aghin amizir kam uan dapanim avaraghti, e bar fogh
suam, a Godin ingangarim gami. ††

¹¹ E datirighin Ekiam ko porogha fo, amiziba uari
baghavira itir puvati, ezi gumaziba uari baghavira itir
pu. Puvati. Amizim gumazimin akurvazim, ezi gumaz-
im amizimin akurvazim. ¹² Faraghavira God gumazimin
nivafizimin amizimin ingari. Kamaghira, datirighin gu-
mazim amizimin nivafizimin otifi. Ezi God uabi, biziba
bar dar mingarim.

¹³ Ia uari akar kam tuisigh, amizim uan dapanim
avaraghan kogh, God ko mikimti, arazir kam dera?
¹⁴ Nguazir kamin gumazamizibar arazim, kamaghin en
aka, gumazimin dapanarizim ruaraghti, a kamaghin
derazir puvati. ¹⁵ Eghti amizimin dapanarizim ru-
araghti, kar an adiarir aghuarim. Guizbangira, God da-
panarizir ruarim an dapanim avasa a ganingi.

¹⁶ Eghti gumazitam nan migirigiar kaba adoghs, a
deravira kamaghin fogh, e arazir igharazitabar gin zuir
puvati, ezi Godin siosba uaghan arazir igharaziba itir
puvati.

Korinba Ekiam Ginighnizir Isamin Dughiam, arazir aghuim gamir puvati

¹⁷ Ki datirighin arazitabar ia mikemeghtima, ia dar
gin mangam. Ki gari, dughiar ia uari akuva Godin ziam
fem, arazir aghuim otivir pu. Puvati, arazir ia amim,
mong derazir puvati. Kamaghin, bizir ki ia mikimamim,
ki ia fe moghin migirigiatam damuan kogham. ¹⁸ Ki
faraghavira kamaghin ia mikimasa, ki kamaghin oraki,
dughiar ia Godin ziam fasa uari akuviba, ia uari abigha
uari adosi. Ezi ki mong nighnizir gavgavim migirigiar
kamin iti. ¹⁹ (Ki kamaghin fo, ia uari abigh, egh deravira
foghasa, ian gumazamizir manaba guizin God
ifongezir arazibar gin zui.) ²⁰ Egha ia Godin ziam fasa
uari akuvir dughiam, ia ghaze, ia Ekiam Ginighnizir
Isam api. Egha ia guizbangira anepir puvati. ²¹ Ia
damasava amigha, ian marazi vaghvagha faraghavira
uari bagha dagheba isa da api. Ezi kamaghin marazi
mitiriaba sara itima, marazi pamtemin dipar onganiba
apava ongani. ²² Manmaghin ami? Ia ti dagheba ko di-
paba apir dipeniba puvati? Ia ti ghaze, Godin sios, a

†† (11:10) Grighin akam vezin kamin deravira bigha migeir pu-
vati. Gumazir maba kamaghin nighnisi, Pol ghaze, amiziba uan da-
paniba aver puvatigha, egha Godin akam azenim garisi, ezi arazir
kam mati me gumaziba ziar ekiam me ganidi. Kamaghin me uan da-
paniba aviti, me bar fogh suam, amiziba Godin ingangarim gami.

pura bizim? Egha ia izava dagheba puvatizir avegh-buabagh amima, me aghumsisi. Ki manmaghin ia mikimam? Ki ti ia amir arazim bagh ian iziam fiti, ia bar akongegham? Puvati. Bizir kam bagha, ki ian ziam famin akar aghuitamin ia mikiman kogham. Bar puvati.

Ekiam Iesus bret ko wainin dipam aposelbagh aningi
(Matyu 26:26-29 ko Mak 14:22-25 ko Luk 22:14-20)

²³ Akar ki ia mikemezim, kar Ekiamra na ganingi. Akar kam kamakin: Dimagarir Judas Iesus isava apanibar agharim gatizimin, Iesus bret inigha, ²⁴ egha God minabagha anebigha ghaze, "Kar nan nivafizim, ki ian akurvaghasa anenidi. Ia kamaghin damuva, na ginighnigh." ²⁵ Me amegha givazi, a wainin itarim inigha, kamaghiram ami. A kamaghin migei, "Wainin itarir kam, an Akar Dikirizir Gavgavir Igiam, ki uan ghuzimin a gamua gavgavim a ganidi. Ia anemamin dughiamin, ia anemiva na ginighnigh." ²⁶ Iesusin akar kam kamaghiram en aka, zurara dughiaaba ia bretin kam, ko wainin itarir kam ramiva, ia Ekiamin ovevem in gun mikim, mangi dughiar a uamategh izamimin tugham.

E deravira uan naviba tuisighiva Ekiam Ginighnizir Isam ramam

²⁷ Eghti gumazitam Ekiamin bret o an wainin itarimin apir dughiamin, an arazir aghuitam damuan koghti, kamaghin an arazir kurabar Ekiamin ghuzim ko nivafizim gami. ²⁸ Gumazim faragh deraghvira uan navim tuisighiva, egh bretin kam ko wainin itarimin dami. ²⁹ Kamaghin gumazitam Ekiamin nivafizimin mingarim gifoghan koghiva, bret ko wainin itarimin damiva, a uabi paz uabi damuam, eghti God ivezir kuram a daningam. ³⁰ Bizir kam baghavira gumazamizir ian tongin itir aviriba gavgavim puvatigha, ariava egha marazi ariaghire. ³¹ Ezi e deravira uari uan naviba tuisigh damiva, egh e osimtiziba inian kogham. ³² Ekiam kamaghin ifonge, e nguazimin itir gumazamiziba ko ovengan kogham. Egha kamaghin an en arazir kuraba akirasa osimtiziba e ganidi.

³³ Kamaghin amizi nan adarazi, dughiar ia Ekiam Ginighnizir Isam ramasa uari akuvamimin, ia igharaz adaraziv zuam. ³⁴ Ian tav mitiriam an aghitima, a uan dipenimin damegh. Kamaghin ia uari akuvir dughiamin, God ivezir kuram ia daningan kogham. Migirigiar maba ikiavira iti, ki izi ian ganamin dughiamin, da akiram.

Pol Godin Duam aningizir bizir aghuir guar aviribagei

12 Nan adarasi, ki datirighin deravira Godin Duam aningizir bizir aghuivar ia mikimasa. ² Ia kamaghin fo, ia fomira Kraisin adarazir otivizir puvatizir dughiamin, biziba tintinimin ia getuima, ia migei puvatizir marvir guar kaba pura dar gin zui. ³ Kamaghin amizi, ia kamaghin foghasa ki ifonge, Godin Duam gumazitam in ikitima a kamaghin mikemeghan kogham,

"Iesus, a ikufigh." Ezi uaghan Godin Duam puvatizir gumazitam kamaghin mikemeghan kogham, "Iesus, an Ekiam."

⁴ Godin Duam bizir aghuir guar aviribagh ami, egha Duar kamra ada nidi. ⁵ God bagha ingarir tuavir guar aviriba iti, ezi e Ekiar kamra bagha ingari. ⁶ Ingangarim gamir arazarazir aviriba iti, ezi Godin vamirara gavgavim ko fozozim bar gumazamizibagh anidima, me ingangarir kabagh ami.

⁷ Godin Duam gumazamiziba vaghvaghera men aven uan ingangarim akakasi, egh tuavir kam in a gumazamiziba bar men akurvagham. ⁸ Gumazir mam, Godin Duam akar nighnizir aghuiba itim mikimasa gavgavim a ganidi. Egha gumazir igharazim, Duar kamra akar fozozim bar izivazim mikimasa gavgavim a ganidi. ⁹ Duar kamra, nighnizir gavgavim ikiasa gavgavim gumazir mam ganidi. Egha Duar kamra, arimariar gumazir amuti, me ghuamaghamin gavgavim gumazir igharazim ganidi. ¹⁰ Egha igharazitav, a mirakelbagh amir gavgavim a ganidi. Egha igharazitav, a Godin otivir akabar gun migeir gavgavim a ganidi. Egha igharazitav, a duba tuisighamin gavgavim a ganidi. Egha igharazitav, Godin Duamin otivir mizer guar aviribav kimamin gavgavim a ganidi. Egha igharazitav, a mizer kabagh ighavkinamin gavgavim a ganidi. ¹¹ Duar vamira, anarira bizir kaba bar dagh ami. A uabi ifongezim moghin, bizir aghuarir mam isa gumazir mam ganiga, egha ua bizir igharazir aghuir mam isa, gumazir igharazim ganidi.

E bar moghira, e mati nivafizir vamiran akuaba

¹² Gumazir nivafizir vamira, egha an akuar aviriba iti. Ezi akuar avirir kaba, nivafizir vamiran poro. Ezi Kraisin uaghan kamaghira. ¹³ Ezi, Duar vamira bar moghira e ruezi, e nivafizir vamiran min iti. E Judaba ko Kantrin Igharazibar Gumaziba, ko ingangarir gumazir kiniba ko firighrezir gumaziba, Godin Duam bar moghira e gamizi, mati gumazamizir aviriba uari inigha dipar itarir vamiran api moghin, e uari inigha Godin Duam ko poro.

¹⁴ E fo, nivafizim an akuar vamira puvati, an akuar aviriba iti. ¹⁵ Eghti suem suam, "Ki dafarim puvati, egha ki nivafizimin akuam pu," puvati, suem a nivafizimin akuar mam. ¹⁶ Eghti kuarim suam, "Ki damazim puvati, egha ki nivafizimin akuam pu," puvati, kuarim a nivafizimin akuar mam. ¹⁷ Eghti nivafizim bar moghira damazimra, a manmaghin oragham? Egh nivafizim bar moghira kuarimra, a manmaghin bizibav ghuribabar amuan? ¹⁸ Ezi guizin nivafizim kamaghin puvati. God an akuaba a uabi ifongezim moghin, vaghavaghera bar da isa an poke. ¹⁹ Nivafizim an akuar vamira ikiva, kamaghin a guizin nivafizim puvati. ²⁰ Ezi nivafizim a kamaghin puvati. Nivafizim akuar aviriba iti, egha da bar nivafizir vamiran poke.

²¹ Eghti damazim kamaghin dafarimin mikiman kogham, "Ni ikian koghti, ki uabira deravira ikiam." Eghti dapanim uaghan kamaghin suem mikiman kogham, "Ni ikian koghti, ki uabira deravira ikiam."

²² Puvati. Nivafizimîn akuar maba, e dav gia ghaze, da gavgaviba puvatigha egha da pura biziba, eghti da ikian koghti, nivafizim deraghvira ikian kogham. Bar puvatigham. ²³ Egha nivafizimîn akuar maba, e dav gia ghaze, da derazir puvati. Egha e bar deravira da asii. Egha nivafizimîn akuar e aghumsiziba, e bar deravira da ave. ²⁴ Egha nivafizir akuar igharaziba, e da ave puvati, da pura iti. God bar deravira nivafizimîn akuaba ingarizi da bar uari akufa. Egha kamaghin nivafizir akuar iziaba puvatizibagh amizi, da uaghan ziar ekiaba iti. ²⁵ God kamaghin ifonge, nivafizimîn akuaba uari abighan kogh, egh bar uari inigh uarir akurvaghshi nighnigham. ²⁶ Kamaghin amizi, nivafizimîn akuatam mizazim inighti, nivafizimîn akuaba uaghan bar mizazim iniam. Eghti nivafizimîn akuatam ziar ekiam inighti, nivafizir akuar igharaziba uaghan a ko bar akongegham.

²⁷ Ia bar moghira Kraisin nivafizim. Egha ia vaghavagh an nivafizimîn akuaba. ²⁸ Egha God siosin ingangarim damuasa, faragha aposelbav sefe, egha aposelba gin an otivir akabar gun migeir gumazamizibav sefe, egha men gin God ifongezir arazibar igharaz darazir sure gamir gumazamizibav sefe. Egha uaghan mirakelbagh amir gumazamiziba ko, gumazir arimariabagh amima, da ghuamaziba ko, gumazamizir igharaz darazir akurvaziba ko, siosin ingangaribar amuasa gumazamizibav gia ingangariba vaghvagh me ganidiba ko, Godin Duamin otivaghbir mizebav geir gumazamizibav sefe. ²⁹ Ezi manmakin? Me ti bar aposelbar ingangarim damuam? Me ti bar Godin otivir akabar gun migeir ingangarim damuam? Me ti bar gumazamizibar sure gamir ingangarim damuam? Me ti bar mirakelbagh amir gavgavim ikiam? ³⁰ Me ti bar arimariabar amuti da ghuamaghamin gavgavim ikiam? Me ti bar Godin Duamin otivaghbir mizebav kimam? Me ti bar mizer kabagh ighavkinamin fofozim ikiam? Bar puvati, me bar vaghavagha ingangariba iti. ³¹ Ia Godin Duam anidir gavgavir faragha zuiba ia da inisi, bar ifongegh. Eghti ki datirighin arazir faraghavira itim, ki ian akagham.

E gumazamizir igharaziba bar me gifuegham

13 Ki enselba migeir mizeba o nguazimîn itir gumazibar akabav geir fofozim ikiva, egh ki igharaz darazi ifongeghan koghti, da pura bizim. Ki mati dibiarimîn min pura nidi, egha belon min pura tingazi. ² Eghti God gavgavim na danighti, ki an otivir akabar gun migeir gavgavim ikiva, egh Godin nighnizir mogomebagh fogh, egh fofozir aviriba bar ikiva, eghti nan nighnizir gavgavim bar ekevegh na damuti ki mighsiaba munamangamin gavgavim ikiam. Eghti ki igharaz darazigh ifongeghan koghiva, ki mati pura bizim. ³ Ki bizir itiba bar da isi onganarazibar anighiva, egh uaghan uan nivafizim ateghti, me nan suiragh nan nivafizim avimîn na daboroghti, eghti ki igharaz darazigh ifongeghan koghti, nan arazir kaba tong bar nan akuraghan kogham. †

⁴ Gumazir igharaz darazigh ifongezim, arazir kaba an iti. A zuamira atarir puvatigha, arazir aghuibar gumaziba bar me gamua, egha igharaz darazir biziba bagha navim ikuvir puvatigha, a uabi uan ziam fer puvati.

⁵ Gumazir kam, an akaba batozir arazim gamir puvatigha, egha uabi uabi ginighnizir puvatigha, egha zuamira navim isir puvatigha, egha an arazir kurar me a gamibagh nighnighavira itir puvati. ⁶ An arazir kura-ba bagha aguer pu. Puvati, an agorogem guizin araziba bagha iti. ⁷ Gumazir igharaz darazigh ifongezim, bizir kaba an otivam. A biziba bar da aterti, bizitam anebinan kogham. Egh a nighnizir gavgavir Godin itim ateghan kogham. Egh bizir aghuir a fogh a iniamiba bagh mizuam ikiva, egh osimtizar dughiamin a tugh gavgavigh irighan kogham.

⁸ Ezi igharaz darazigh ifongezir arazir kam givaghan kogham. Bar puvati. Godin otivir akabar gun migeir arazim mangi givagham. Eghti Godin Duamin otivaghbir mizeba mangi givagham. Eghti gumazibar fofozir guar aviriba, da uaghan mangi givagham.

⁹ Guizbangira, en fofozim mong otefe, ezi arazir e Godin otivir akaba gun migeim, a uaghan mong otefe.

¹⁰ Eghti gin otivamin bizim, a guizbangira bar deragh, egh bizitam gasaghan kogham. Eghti dughiar kamîn, bizir mong otevezir kaba, da givagham. ¹¹ Ki borimra ikiava, ki borimîn min mighjava amuava, egha borimîn min nighnigha, egha borimîn min bizibagh fofosi. Egha ki gumazir aruamin otogha, egha ua boribar arazir kabagh amir puvati. ¹² Godin bizir e datirighin gariba, e deravira dar garir puvati, mati e ganganimîn aven dar gari. Eghti gin izamin dughiamin, e deraghvira Godin guamin ganiva a gifogham, mati datirighin God bar deravira e gifozi moghin.

¹³ Guizbangira, arazir pumuning ko mikezim zurara ikivira ikiam. Dara kara: nighnizir gavgavim Godin itim ko, bizir aghuir e iniamiba bagha mizuair arazim ko, igharaz darazigh ifongezir arazim. Egha arazir mam, arazir igharazibagh afiragha bar faraghavira iti. Kar, igharaz darazigh ifongezir arazim.

Ia Godin otivir akabar gun mikimsi bar ifongegh

14 Ia igharaz darazigh ifongeghsi pamtemin ingar. Egh ia Godin Duam anidir gavgaviba inisi bar gavgafigh. Ezi Godin otivir akabar gun migeir gavgavim, a gavgavir mabar fara, eghti ia inisi bar ifongegh. ² E fo, Godin Duamin otivaghbir mizebav geir gumazim, a gumazir igharazim migeir puvati. A Godin migei. Guizbangira, gumazitam a migeir bizibagh fozir puvati. A Godin Duamin gavgavimîn, guizin akar mogomebav gei. ³ Ezi gumazir Godin otivir akaba gun migeim, a gumazamizibav gia, men nighnizir gavgaviba gavgavim dagh aniga, arazir aghuibar amuasa me abirava, men navibagh amima da dera. ⁴ Ezi Godin Du-

† (13:3) Grighin akamin akinafarir ghuriba bar vezin kamîn migirigiaba da uaghara zuir puvati. Akinafarir maba akar kam iti, "ki uaghan uan nivafizim ateghti, me nan suiragh nan nivafizim avimîn na daboroghti, ki aremegham." Ezi maba akar kam iti, "Me nan suiragh na gekuigh mangitima, ki ziar ekiam iniam."

am otivaghirir mizebav geir gumazim, a uabira uabin akurvasi. Ezi gumazir Godin otivir akaba gun migeim, a siosin gumazamiziba uari akuvir dughiamin, a bar men akurvasi. ⁵ Ia bar, Godin Duamin otivaghirir mizebav kimasa, ki ifonge. Egh ia uaghan Godin otivir akabar gun mikimasa, ki guizbangira bar ifonge. Gumazitam Godin Duamin otivaghirir mizebav kimti, dagh ighavkinamin gumazitam ikiva akabagh ighavkintima, siosin aven itir adarazi gavgavim iniam. Akam ighavkinamin gumaziba puvatighti, eghti gumazir Godin otivir akabar gun migeim, an ingangarim bar ekevegha, a gumazir Godin Duamin otivaghirir mizebav geimin ingangarim gafira.

⁶ Nan adarasi, ia derivira akar kam ginighnigh. Ki ia bagh iziva, Godin Duamin otivaghirir mizebav kimiva, kamaghin ki manmaghin ian akuragham? Ki ian akuraghsi, ki migirigiar God nan akazitaba, o fofozir aghuir taba, o Godin otivir akataba, o ian sure damuamin akataba, ki ia daningam.

⁷ Ia bizir kam ginighnigh. Bizir arareir aghuiba, mati marvim o gita, da gumazibar min duaba itir puvati. Egh da deraghvira arangan koghiva, egh deraghvira uan ingangarim damuan kogham. Egh kamaghin e manmaghin fogh suam, me ighiar manam gami? ⁸ Kamaghira sigham deraghvira arangan koghti, tina midorozim damusi biziba iniam? ⁹ Ia uaghan kamaghira. Ia Godin Duamin otivaghirir mizebav kimtima, eghti gumaziba ian akaba baraghan asaghiva, egh manmaghin migirigiar kabar mingaribagh fogham? Nin migirigiaba, mati gumazibar tuaghagribav gei, egha pura zui. ¹⁰ Nguazimin itir nguibar akar bar aviriba iti. Egha da bar akar mingariba iti. ¹¹ Eghti ki gumazitam mikimamin migirigiam gifoghan kogh, egh nighnigh suam, a nguibar akar igharazimin gumazim. Eghti a uaghan kamaghin nighnigh suam, ki nguibar akar igharazimin gumazim. ¹² Arazir kamra, ian tongin otivam. Ki fo, ia Godin Duam anidir gavgaviba iniasa bar ifonge. Egh ia siosin aven itir darasi gavgavim me daningamin gavgaviba, ia da inisi pamtemin ingar.

Pol Godin Duamin otivaghirir mizebav geir arazim migei

¹³ Ezi gumazir Godin Duam otivaghirir mizebav geim, a God ko mikimiva, a uan akar kaba ighavkinamin gavgavim inisi, Godin azangsigh. ¹⁴ Ia fo, ki Godin Duamin otivaghirir mizebar God ko mikimti, kamaghin nan duam God ko migeima, na nighnizim pura iti. ¹⁵ Kamaghin ki manmaghin damuam? Ki uan duamin God ko mikimiva, egh uaghan uan nighnizimin God ko mikimam. Ki uan duamin ighiam bangiva, egh uaghan uan nighnizimin ighiam bangam. ¹⁶ Ni kamaghin damuan kogh, egh ni duamin aven God minabiti, gumazir kinitam ian tongin ikiva, ni amir migirigiar kam gifoghan koghiva, a manmaghin nin minabir migirigiam gifogh suam, "A guizbangira?" A foghan kogham, ni tizibav gei. ¹⁷ Guizbangira, ni God minabir migirigiam a bar deragham. Eghti gumazir igharazim bar akurvazitam inighan kogham.

¹⁸ Ki Godin Duamin otivaghirir mizeba dughiar aviribar dav gei, egha arazir kamın ki bar ia gafira. Kamaghin ki God minabi. ¹⁹ Egh siosin aven itir gumazamiziba uari akuvir dughiamin, ki men sure damusi, egh akar otevir 5 pla me foghsi men mikimam, kamaghin deragham. Egh Godin Duamin otivaghirir mizer bar aviribar me mikiman kogham.

²⁰ Nan adarasi, ian nighniziba aghiribar min ikian marki. Egh ia borir iririvibar min arazir kurabagh ami puvatizi moghin iki. Eghti ian nighniziba, da gumazamizir aruabar nighnizibar min iki. ²¹ Godin Akinafarimin aven osizirim kamaghin iti,

"Ekiam kamaghin migei, Gumaziba nguibar igharazibar akabav geir tuavimin,

ki dar aven gumazamizir kabav kimam.

Ki nguibar igharazibar gumazibar amuti, me me mikimti,

eghti me nan akaba baraghan aghuagham."

²² Kamaghin amizi, Godin Duamin otivaghirir mizebav geir gavgavim, God nighnizir gavgavim Kraisin itir puvatizibar akakaghasa, aneningi. Egha a nighnizir gavgavim itiba bagha aneningizir puvati. Egha Godin otivir akabar gun migeir gavgavim, God nighnizir gavgavim Kraisin itibar akakaghasa, aneningi. Egha nighnizir gavgavim puvatiziba bagha, aneningizir puvati.

²³ Kamaghin, siosin gumazamiziba uari akuvaghamin dughiamin, ia bar moghira Godin Duamin otivaghirir mizebav kimti, eghti gumazamizir kiniba o nighnizir gavgavim Kraisin itir puvatiziba aven izi, ia baragh suam, ia ti ongani. ²⁴ Eghti ia bar moghira Godin otivir akabar gun mikimti, gumazir kinitam o nighnizir gavgavim Kraisin itir puvatizitav aven izi, ia baraghti, ian migirigiaba an navim biragh, egh a damuti, a fogh suam, ki arazir kurabagh ami. ²⁵ Nighnizir mogomer an navimin itiba, da azenim girigham. Eghti a tevimning apirigh magirigh, Godin ziam fi, egh suam, "Guizbangira, God ian tongin iti."

Siosin gumazamiziba uari akuvir dughiamin, me derivira bizibar amu

²⁶ Kamaghin amizi, nan adarasi, ia uari akuva Kraisin ziam fer dughiamin, ia manmaghin damuam? Ia bar moghira ingangariba iti. Gumazir mam Godin ziam fer ighiam iti, ezi mav suren migirigiam iti, ezi mav God an akakazir migirigiam iti, ezi mav Godin Duamin otivaghirir mizev girigiam iti, ezi gumazir igharazim mizev girigiar kam ighavkinamin gavgavim iti. Egh bizir ia damuamiba bar, ia gavgavim sios daningsi, ia dar amu. ²⁷ Egh tarazi Godin Duamin otivaghirir mizebav kimsi, gumazamizir pumuning o gumazamizir pumuning ko mikezimra, dav mikimam. Egh me uaghara mikiman marki. Tav mikemeghtima, tav mikim. Eghti tav men mizev girigiabagh dagh ighivkin. ²⁸ Ezi akam ighivkinamin gumaziba puvatighti, gumazir Godin Duamin otivaghirir mizebav geiba, me nimira iki, egh me God ko nimira uariv kim.

²⁹ Eghti gumazamizir pumuning, o gumazamizir pumuning ko mikezim, me Godin otivir akaba gun

migeir gavgavim ikiva, egh merara akam akunam. Eghti igharaz darazi men akaba tuisigh. ³⁰ Ezi tav daperaghav ikiti, God migerigiatam an akaghti, gumazir faragha migeim, a nimira iki. ³¹ Tuavir kamın, ia bar Godin otivir akaba vaghvagh dar gun mikimam, kamaghin siosin gumazamiziba bar fozozim ko gavgavam iniam. ³² Gumazamizir Godin otivir akaba gun migeir gavgaviba itiba, me deraghvira uan gavgaviba gativagh dar gan. Egh dar dughiamra, me dav kim. ³³ Ia fo, God okam nighnizir arazim gamima an otivir puvati. A uan biziba bar deravira dar kiri. Egha, e navir vamiran iki deraghvira ikiasa, a kamaghin ifonge.

Siosin gumazamiziba Godin ziam fasa uari akuvir dughiamin, amiziba bizibav kiman marki. Me pura nimira iki. Godin gumazamizibar siosba bar, arazir kam iti. Amiziba faragh mangan kogham, me puram apengan iki, mati Moses Osirizir Araziba mikemezi moghin. ³⁵ Amizim bizitam gifoghsı, mangi uan dipenimin uan pamın azangsigh. Amizim sios uari akuvir dughiamin bizibav kimiva, kamaghin a uabi aghumsizim uabi daningam. †

³⁶ Guizbangira, Godin akam faragha ian tongin otogha, egha tintinimin ghuzir puvati. Egha an akam ia baghavira izezir puvati! ³⁷ Eghti gumazitam suam, a Godin otivir akabar gun migeir gumazir mam, o a gumazir Godin Duam nighnizir aghuim aningizir mam, a kamaghin fogh suam, bizir ki ia bagha osirizim, kar Ekiam aningizir akar gavgaviba. ³⁸ Eghti a nan akar kam baraghan koghti, ia an akam baraghan marki.

³⁹ Kamaghin amizi, nan adarasi, ia Godin otivir akabar gun mikimsı, bar ifongegh. Egh Godin Duamin otivaghirir mizebav kimsı uarir anogoroghan marki. ⁴⁰ Ia uari akuvir dughiaabar, ia arazir aghuimin gin mangiva, bar deraghvira bizibar amu.

Gumazamizir ariaghreziba, me ua dikavam

(Sapta 15)

Krais aremegha ua dikafi

15 Nan adarasi, ki ua ian nighnizibar amuti, ia ua akar aghuir ki ia mikinizim, ginighnigh. Ia akar aghuir kam inigha a gisin tuivigha gavgafi. ² Kar akar aghuir ki ia mikinizim. Ia pamtemin an suiragh gav-

† (14:34-35) Pol, sios uari akuvaghti, dughiar kam amiziba bizitam mikiman men anogoroghezir pu. Puvati, Pol sapta 11in migia ghaze, amiziba God ko mikimiva, egh Godin otivir akabar gun mikimam. (Ni 1 Korin 11:5in gan.) Pol kamaghin ifonge, Godin gumazamiziba, me uari akuvir dughiamin, uarira uarigh nighnigh, Godin Duam aningizir gavgavibar deravira ingangarim damu, egh Godin ziam fam. Pol sios gavgavighasa, egha akar kam me ganingi. Korinin amiziba ti Godin otivir akabar gun migeir arazim, ko Godin Duamin otivaghirir mizebav geir arazim migia, mizem girighirigha niginir aviribagh ami. Ezi bizir kam, Godin ziam fer arazim, akoravira ikia an tuavim apiri. Pol ghaze, Korinin amiziba mizem girighirigha azangsizir aviribav kim, egh Godin ziam fer arazimin tuavim apiran kogham. Me azangsiziba iki, uan paba dipenimin men azangsigh.

gavighti, ian nighnizir gavgavim pura bizim min ikian koghti, tuavir kamın God ian akurvaghm.

³ Akar bar ekiar ki inimiz, ki ia ganingi. Akar kam kamakin: Krais en arazir kuraba batoghasava aremegha, mati Godin Akinafarimin osizirim mikemezi moghin.

⁴ Ezi me an kuam isa mozim gatizi, ezi dughiar pumuning ko mikezim givazima, a ua dikafi, mati Godin Akinafarimin osizirim mikemezi moghin. ⁵ Egha a Pita batogha, gin 12 plan aposelba bato. ⁶ Egha gin a dughiar vamira gumazamizir an gin zuir avirim batifi, men dibobonim mong 500 gafira. An ganizir gumazamizir aviriba ikiavira iti, ezi marazi ariaghire. ⁷ Egha a uaghan Jems bato, egha gin aposelba bar me batifi.

⁸ Egha bar men gin a uaghan na bato. Kamaghin ki mati borir amebam borim batamin dughiamra, a batezir puvatizim. ⁹ Ki aposelbar tongin, ki bar men gin iti. Faraghavira, ki Godin sios gasighasisi, kamaghin ki nighnisi, me ziam "aposel" na darighan kogham. ¹⁰ Ezi Godin apangkuvimin a na gamizi, ki datirighin kamaghin oto, egha ki aposelin iti. Ezi an apangkuvir a nan itim, a pura zuir puvati. Bar puvati, ki pamtem ingari, ezi nan ingaramin gavgavim aposelin igharazibar ingaramin gavgavim gafira. Egha ki uabi ingari puvati, Godin apangkuvim nan itima, ki ingari. ¹¹ Ezi kamaghin akar kam, ki anakuri, o me anakuri, e bar moghira Iesus aremegha ua dikavizir akar aghuim akuri. Ezi ia a baregha nighnizir gavgavim an iti.

Gin gumazamizir aremeziba me ua dikavam

¹² E zurara kamaghin akam akura ghaze, Krais ovegha ua dikafi. Ezi manmagh sua ian marazi ghaze, "Ariaghreziba, me ua dikavan kogham"? ¹³ Ia nighnigh. Ariaghreziba ua dikavan koghti, kamaghin God ti Krais gamizi a ua dikavizir puvatighai. ¹⁴ Krais ti ovevemın ua dikavizir puvatizi, akar e ia mikinamim, ti mingariba puvatighai. Ezi uaghan, ia nighnizir gavgavim iniamin akaba mingariba puvatighai. ¹⁵ Krais ti ovevemın ua dikavizir puvatizi, e ti God amizir bizibagh ifarir gumazibar min otivighai. E kamaghin akam ia mikiri, God Krais gamizi a ua dikafi. Ezi guizbangira gumazir aremeziba ua dikavan koghai, kamaghira Krais ua dikavizir puvatighai. ¹⁶ E fo, God ti gumazir aremezibagh amima me ua dikavan koghti, e kamaghin mikim suam, "God Krais gamizi, a ua dikavizir puvati." ¹⁷ God ti Krais gamizi a ua dikavizir puvatizi, ian nighnizir gavgavir Kraisin itim, a pura bizir kinim. Ezi arazir kurabar gavgavim ia gativazi, ia ti adar apengan ikiavira ikiai.

¹⁸ Ezi uaghan, nighnizir gavgavim Kraisin ikiava ariaghreziba, me uaghan ti bar ovegha givagha uan izezir kuram inighai. ¹⁹ E nighnizir gavgavim Kraisin ikia, bizir aghuir e fogha iniamiba bagha mizuai iti. Egh, e nguazir kamın itir biziba baghivira mizuamiva, egh gin izamin biziba bagh mizuaman koghti, gumaziba bar en kuarkuvigham. Eghti me en kuarkuvir arazir kam, a me gumazir igharazibar kuarkuvir arazim, bar a gafiraghm.

²⁰ Ezi guizin bizim kamakin: God Krais gamizima, a ua dikafi. An oveaghuezibar faragha dikavigha, mati

azenimîn dagher ovizir faragha zuim. Kamaghîn e fo, oveaghueziba ua dikavam. ²¹ Gumazir mam a ovevem gamizi, an oto. Ezi gumazir igharazim ua dikavir arazim gamizi, an oto. ²² Ia fo, gumazamiziba Adam ko porogha kamaghîn an min me bar areme, egha kamaghira gumazamiziba Krais ko poro, eghti kamaghîn an min me bar ua dikavigham. ²³ Egh me bar vaghvagh uan dughiamra ua dikavam. Krais bar men faraghti, eghti a ua izamin dughiam, an adarazi ua dikavam.

²⁴ Eghti nguazir kam givaghamin dughiam otogham. Eghti Krais duar gavgavir gumazamizibagh ativiba ko, nguazir kamin garir adariaba ko, aser gavgaviba, a bar me gasighasigham. Egh a God Bizibagh Ativamin Dughiam isi, God Afeziamin dafarim darigham. ²⁵ E fo, Krais atrivimîn ikivira iki, mangiti, God an apaniba bar me dikabiragh me isi an suemningin apengan me arighamin dughiamin tugham. ²⁶ God dikabinamin apanir abuananamra kara: ovevem. ²⁷ Godin Akinafarim kamaghin mikeme, "God biziba bar da isa an suemningin apengan da ati." Akar kam kamaghin migia ghaze, God uabi biziba isa Kraisin suemningin apengan da ariki. Ezi e fo God uabi Kraisin apengan itir puvati. ²⁸ Eghti gin, biziba bar Kraisin apengan ikiti, eghti Godin Otarim uabi uabi isi, Godin apengan uabi atigham. Faraghvira God biziba bar da isi, Otarimin apengan dar arigham. Eghti dughiar Otarim uabi uabi isi Godin apengan uabi atighamim, God biziba bar moghira dar dapanimin ikiam.

²⁹ Ia nighnigh, marazi ariaghreziba bagha rue, egha tizim bagha me kamaghin ami? Me manmaghin men akuvaghasa arazir kam gami? Gumaziba ua dikavan koghtima, ezi tizim bagha gumaziba men akurvaghasa rue? ³⁰ Ezi e manmaghin damuam? E aruava, aremegha ua dikavir akam akurir ingangarim gamima, gumazir aviriba zurara e gasighasighasava ami. Ariaghreziba ua dikavan koghti, e tizim bagha ingangarir kam gami? ³¹ Nan adarasi, ki dughiar zurara ovevem bativasava ami. Ki ia ko, en Ekiam Krais Iesus ko porogha, egha ki ia bangin bar akonge, kamaghin ki akar kam ian modir puvati. ³² Ki ti nguazir kamin nighnizimîn gin ghua Efesusin nguibamin ikia, "asizir atiaba" ko uariv soke, kamaghin ki ivezir aghuir manam iniam? Bar puvati. Ariaghreziba ua dikavan koghtima, eghti kamaghin e migirigiar kamin gin mangam, "E gurumizaraghan aremegham, kamaghin e datirighin dagheba ko dipabar amam." †

³³ Ia gumazir igharazibar amamangatighiti, me ia gifaran marki. Ia akar kam gifo, "Ia gumazir kuraba ko poroghti, me ian arazir aghuibagh asighasigham." ††³⁴ Ia arazir onganiba ateghiva deravira nighnigh. Egha ia uam arazir kurabar amuan marki. Ia oragh, ian

marazi God gifozir puvati. Ia aghumsighasa ki akar kamin ia migei.

Nivafizir ua dikavamim, igharagh ganam

³⁵ Eghti gumazitam azangam, "Ariaghreziba manmaghin ua dikavigham? Me manmaghin garir nivafiziba ikiam?" ³⁶ Ni gumazir onganim! Ni ter ovizim nguazimîn aven an oparighiti, a faragh aremeghiva, biam otivam. ³⁷ Ezi ter ovizir ni oparizir kam, a witin ovizim, o tizimîn ovizim, a bizir gin aghungamimîn min garir puvati, a pura ter ovizir kinim. ³⁸ God ifongezi moghin, a uabi aguaba ko namnam ko dafariba isa, igharagha garir dagheba ko graziba ko temebagh anidi. Egha bizir God aningizir kaba, mati men nivafiziba. Kamaghin amizi, da bar moghira vaghvagh nivafizir igharagha gariba iti.

³⁹ Ezi nivafizir angamra itiba, bar uaghara garir puvati. Gumazim nivafizir igharagha garim iti. Ezi asizim nivafizir igharagha garim iti, ezi kuarazim nivafizir igharagha garim iti, ezi osirim nivafizir igharagha garim iti.

⁴⁰ Ezi overiamin itir biziba, mati me nivafiziba iti moghin, igharagha gari. Ezi nguazimîn itir biziba uaghan, mati me nivafiziba iti moghin, igharagha gari. Overiamin itir nivafizibar digiriba, nguazimîn itir nivafizibar digiriba min garir puvati. ⁴¹ Aruem digirir igharazim iti, ezi iakinim digirir igharazim iti, ezi mikovezim digirir igharazim iti, egha mikovezibar aven da vaghvagh digirir igharagha gariba iti.

⁴² Gumazir aremegh ua dikavamin arazim, a kamakin. Nivafizir e dafazim, a ikuvigham, eghti nivafizir ua dikavamim, ikuvighan kogham. ⁴³ Nivafizir e dafazim, a derazir puvati, eghti nivafizir ua dikavamim, a digirir aghuim ikiam. Nivafizir e dafazim, a gavgaviba puvati, eghti nivafizir ua dikavamim, bar gavgavigham. ⁴⁴ Nivafizir e dafazim, a nguazir kamin otozir bizim. Ezi nivafizir ua dikavamim, a Godin Duam anidir bizim. Kamaghira e fo, nguazimîn nivafiziba iti, ezi uaghan Godin Duam anidir nivafiziba iti. ⁴⁵ Godin Akinafarim ghaze, "Gumazir faragha otozim, Adam, God a gamizi an angamra iti." Ezi Adamin bar gin izezim, a Duamin otogha, egh gumazamizibar amuti me angamra ikiam. ⁴⁶ Godin Duam anidir ikirimirim faragha otozir pu. Puvati, nguazir kamin otozir ikirimirim faragha oto, ezi Godin Duam anidir ikirimirim gin oto. ⁴⁷ Adamin faragha zuim, a nguazimîn gumazim. God nguazimîn an ingari. Ezi Adamin gin zuim, a Godin Nguibamin ikegha ize. ⁴⁸ Nguazir kamin gumazamiziba, me nguazir kamin otozir gumazir kamin min ami. Ezi Godin Nguibamin gumazamiziba, me gumazir Godin Nguibamin ikegha izezir gumazir kamin min ami. ⁴⁹ E datirighin nguazimîn otozir gumazir kamin min gari, egh gin Godin Nguibamin izezir gumazimîn min ganam.

⁵⁰ Nan adarasi, ki ia kamaghin foghasa ki ia migei. Nguazir kamin gumazamiziba, me God Bizibagh Ati-

† (15:32) Gumazir maba ghaze, Pol guizin asizir atiavav gei. Romin gumaziba, arazir kurabagh amir gumazibav soghasa, dughiar mabar me gamima, me asizir atiaba ko misosi, mati laion. Ezi gumazir aviriba ghaze, Pol guizin asizir atiavav geir puvati. An akar isin zuimin a gasighasighasava amir gumazibav gei. †† (15:33) Kar Grighin fozozir gumazir mamin migirigiam.

‡ (15:45) Adamin bar gin otozir kam, a Kraisra. 1 Korin 15:21-22 ko Rom 5:14-19in ganigh.

vamin Dughiamin aven mangi iki an bizir aghuiba inian kogham. Egh ariaghiriba, bizir ariaghirir puvatiziba inian kogham.

⁵¹ Ia oragh. Ki akar mogomer mamin gun ia miki-masa. En tarazi oveghan kogham. Me ikivira ikitima, sighar abuananam arangam, eghti dughiar kamra God me damighti men nivafiziba igharagh otogham. Bizir kam bar zuamiram otogham, mati damazim komokoi moghin. Sigham arangamin dughiamin, ariagheziba ua dikavighiva uam ikuvan kogham. God bar moghira e damighti e nivafizir igharagha garibar otivam. ⁵³ A kamakin, mati gumazim korotiar ghurim suegha egha korotiar igiam aruzi moghin, e nivafizir kuram suegh, egh ikuvighan koghamin nivafizim arugham. Egh e ariaghirir nivafizim suegh, egh ariaghirir puvatizir nivafizim arugham. ⁵⁴ E gin uan ariaghirir nivafizir kuram sueghiva, uan nivafizir ikuvan koghamibar aghuighti, dughiar kammin Godin Akinafarimin itir migirigiam a guizin otogham, "God ovevem dikabiragha, a gasighasiki, egha bar a gafira.

⁵⁵ Ovevem, ni gumazamiziba dikabirir gavgavim managh iti?

Ovevem, ni gumazamiziba mizazim me ganidir gavgavim managh iti?"

⁵⁶ Ovevem, mizazir gavgavir gumazamizibagh anidim, arazir kuram dama a ini. Ezi arazir kuram uan gavgavim, Moses Osirizir Araziba dama a ini. ⁵⁷ En Ekiam Kraisis Iesusin ingangarimin, God gavgavim e ganidima, e ovevem ko misogha a dikabiri. Kamaghin, e Godin minabi!

⁵⁸ Kamaghin, nan namakar bar aghuiba, ia tuivigh gavgavigh, eghti bizitam ia munamangan marki. Ia kamaghin fo, ingangarir ia Ekiam bagha amiba pura zuir puvati. Kamaghin, ia zurara Ekiam bagh ingarsi bar gavgavigh.

Pol, a damuasava amir bizibav gei

(Sapta 16)

Me Jerusalem amangasava amir dagiaba, Pol dav gei

16 Ki datirighin dagiar ia Jerusalem itir Godin adarasi bagha darighasava amibav kimsa. Ki faragha Galesian Provinsin itir siosba, arazir kam men aka, egha ki kamaghin ia mikimsa, ia uaghan arazir kam damuam. ² Ia bar, Sandebar zurara, vaghvagh dagiar ia isiba mirara, dagiataba tuiragh, egh da isi uan dipenibar da mongegh. Eghti dagiaba tong avirasemegham. Eghti dughiar ki izamimin, ia ua dagiaba burian kogham. ³ Ki izeghiva, gumazir ia miseveziba, ki men gun migeir akinafarim me daningiva, me amadaghti, me mangam. Eghti me dagiar ia aningizir kaba inigh mangi Jerusalem itir darazir dafarim darigham. ⁴ Biziba deraghti, ki uaghan mangiti, me na ko mangam.

Pol mangi Korinbar ganasa ifonge

⁵ Ki ia bagh mangisi, Masedonian Provins abigh mangigh, gin ian bighan otogham. Ki faragh Masedonian mangasa ifonge. ⁶ Ki ti tong dughiatabar ia ko ikegham, ki foghan kogham, ki ti ia ko ikitima orangtizim ko aminir gavgavimin dughiam givaghtima, ki managh mangisi ifongeghti, ia nan akuraghtima ki mangam. ⁷ Ki izi, dughiar otevimin ia ko ikian aghua. Ki tong dughiar ruarimin ia ko ikiasa ifonge. Ekiam kamaghin ifongeghti, ki dughiar ruarim ia ko ikiam.

⁸ Ki Efesusin Nguibamin kagh iki mangiti, Pentikosin Dughiar Ekiam givagham. ¹⁹ Ki fo, God na bagha tuavim kuizima, ki kagh iki ingangarim damuamin dughiar aghuim iti. Egh ki gumazamizir aviribar akuraghtima, me Kraisin adarazir otivigham. Ezi uaghan gumazir aviriba en apanim gami.

¹⁰ Timoti ia batoghtima, ia a inigh an akurvaghtima, a ian tongin ia ko navir amirizimin iki, egh atiatingan kogham. Ia fogh, ki Ekiam bagha ingari moghin, a ingari. ¹¹ Ian tarazi an gan kamaghin mikiman marki, a pura bizim. Ia an akuraghti, a navir amivizim sara mangi darorim givagh, egh ua na bagh izam. Ki, an aveghbuaba ko izasa, ki a bagha mizua gari. †

¹² Ezi en aveghbuam Apolosin migirigiam a kamakin. Ki dughiar aviribar aveghbuar igharaziba ko izi, ian ganasa pamtemin a migei. Ezi a datirighin tong izasa nighnizir puvati. Gin, tuavitam ikiti, a izam.

Migirigiar abuananaba

¹³ Ia uari bagh gan, egh nighnizir gavgavimin tugh gavgavigh. Egh gavgavighiva bizitamin atiatingan marki. ¹⁴ Ia God ko gumazamizir igharaziba bar me gifongeghiva uan ingangaribar amu.

¹⁵ Nan adarasi, ia Stefanas ko an adarazigh fo. Me Akaian Provinsin ikia faraghavira Kraisin adarazir otifi, ezi gin Akaian Provinsin itir gumazamizir igharaziba gin Kraisin adarasi otifi. Ezi Stefanas uan adarazir ko, uari isa ingangarir Godin gumazamizibar akurvaghamim ganingi. Nan adarasi, ki kamaghin ia gakhghora ghaze, ia kamaghin amir gumazibar apengan iki, egh uaghan gumazir me ko ingaribar apengan iki.

¹⁷ Stefanas ko Fortunatus ko Akaikus na bagha ize. Ia na bagh izamin tuaviba puvatizi, ezi me ian danganim inigha na ko iti. Kamaghin ki bar akonge. †¹⁸ Me nan navim gamizi, an amira, egha uaghan ian navibagh ami. Ia kamaghin amir gumazibar akaba baragh.

¹⁹ Esian Provinsin itir siosba uan akam isa ia bagha anemaga ghaze, Afeziam ia ko iki. Ezi Akwila ko Prisila, ko aningin dipenimin uari akuvir sios, Ekiamin ziamin uan akam isa ia bagha anemaga ghaze, Afeziam ia ko iki. ²⁰ Kagh itir Kraisin adarazi, me bar uan akaba isa ia bagha da amaga ghaze, Afeziam ia ko iki. Ia Kraisin

† (16:8) "Pentikosin Dughiar Ekiam", Aposel 2:1in itir migirigiamin gan. †† (16:11) Timoti a gumazir igiam, ezi bizir kam bagha gumazir maba akirim ragha a gasi. Ni 1 Timoti 4:12in gan. ‡ (16:17) Grighin akam vezin kamin deragha akatam migeir pu.

adarasi, ia uan arazimin gin mangiva, egh ia uan adarazir agharibar suigh.

²¹ Ki Pol, ki uabi uan dafarimin dughiar aghuir kam ia bagha an osiri. †

† (16:21) Pol uabi uan akinafariba osirir pu. Puvati, a migeima gumazir igharazim a bagha osiri. Ezi migirigiar vezin kamin itim, Pol uabi uan dafarimin an osiri.

²² Tina Ekiam gifongezir puvati, a ikuvigh. En Ekiam, ni izi!

²³ En Ekiam Iesusin apangkuvim, ia ko iki.

²⁴ E bar Kraus Iesus ko poroghav ikia, egha arazir kamin ki bar moghira ia gifonge. Guizbangira.

Akar Faragha Zuim

Korinin nguibar ekiamin siosin gumazamizir maba akar kurabar Polin mikeme. Ezi bizir kam Pol gamima, a bar osemi. Pol Korinin sios ko akabar kirasa. Kamaghin amizi a me bagha akinafarir kam osiri. Egh a ua me gakuqham. Ezi akar otevir akinafarimin itim, Pol akar gavgavir a faragha Korin bagha amizimin gun migei. An akar kam mikiman aghua, egha me a barazir puvatigha, egha me akar kurabar a mikeme. Ezi kamaghin an akar gavgavim me ganingi.

Ezi dughiar kamın Judian Distrighin itir Kraisin adarasi, me paza iti. Ezi Pol me bagha dagiaba akumakui, egh da nigh mangi me daningasa. Egha Sapta 8 ko 9, Pol akar Korinbar navibagh aghuvkintima, me dagiaba isi ingangarir kam daningamin akabav gei.

Ezi akinafarimin akar otevir abuananam, aposelin ifavarir iza Korinin itir maba, me Polin ziam dikabira egha an Aposelin ingangarim gasighasisi. Kamaghin Pol men arazibar gun migei.

Pol ingangarir God aposelbagh aningizimin gun migei

(Sapta 1-7)

1 Ki Pol, ki Krai Iesusin aposelin mam. God uan ifongiamin gin ghua, aposelin min ikiasa na amisefe. Ki en aveghbuam Timoti ko, ga akinafarir kam osirigha, ia Korinin nguibar ekiamin aven Godin siosin itiba, ko Godin gumazamizir Akaian Provinsin danganiba bar itiba, ia bagha an osirigha anemadi. ² Egha ga God ko migia ghaze, God en Afeziam, ko en Ekiam Krai Iesus ian apangkuva, navir amirizim ia daningam.

Pol God an akurazir bizim bagha a minaba

³ E Godin ziam fam, a God, egha en Ekiam Krai Iesusin Afeziam. A en Afeziam, ezi akurvazir arazim ko apanguvir arazim an otifi. Ezi a, gumazir osimtiziba ateriba, a men girakirangin tuiva egha navir amirizim me ganidi. ⁴ God kamaghin ifonge, an en girakirangin tuiva navir amirizim e ganidi moghin, e gumazir osimtizir aviriba ateritabar girakirangin tuiva navir amirizim me daningam. Kamaghin, osimtiziba e bativir dughiaabar, an en girakirangin tuiva navir amirizim e ganidi. ⁵ Krai osimtizir bar ekiam aterezi moghin e uaghan aneteri. Ezi God Krai girakirangin tughavir amirizim a ganingizi moghin, God Kraisin ingangarimin, en girakirangin tuzima navir amirizim e giziva. ⁶ God kamagh sua, ia navir amirizim ko an akurvazim iniam, bizir kamın e osimtizim ateri. God navir amirizim e daningiva, a uaghan navir amirizim ia daningam. Ia en min tuivigh gavgavigh osimtiziba aterti, God navir amirizim en min ia daningam. ⁷ Ezi e kamaghin nighnizir gavgavim Godin ikia bar fogha ghaze, ia tuivigh gavgavigham. E fo, ia e ko osimtizim ateri, kamaghin amizi, ia uaghan e ko navir amirizim iniam.

⁸ Nan adarasi, e osimtizir Esian Provinsin e batoziba, ia a gifoghasa. Osimtizir bar ekiam e avara, egha en

gavgaviba bar dagh afira. Ezi kamaghin e ghaze, e ti ovegham. ⁹ Bar guizbangira, e mati gumazim jas oven-gasava a migei moghin, e uari barasi. God kamagh sua, e uan gavgavibara nighnighan kogham. Puvati, e Godin gavgavimra nighnigh a gisin tugham, a gumazir ovengezibagh amizi me ua dikafi. Kamaghin, bizir kam e bato. ¹⁰ Kar bizir bar kuram, an e gamizi e atam oveghai. Ezi God en akura. Egh a gin uam en akuraghham. E nighnizir gavgavim Godin ikia bar fogha ghaze, zurara bizir kuram e bativtima, God uam en akuraghtima, e deraghvira ikiam. ¹¹ Egh ia en akuragh God ko mikim. Eghti God gumazamizir aviribar dimdiaba baragh en akuraghham. Eghti gumazamizir bar aviriba ganigh, egh me God en akuragha e gamizir biziba bagh a min-abaghham.

Pol Korinbagh ifarazir puvati

¹² Bizir kam na gamima ki bar akonge. Nan navir averiamin, ki uan araziba deravira da tuisigha kamaghin fo, ki nguazir kamın ikia arazir aghuim gami, egha guizbangira ian damazibara e arazir bar aghuim gami. Ki arazir God nan akazir kam gamua God baghavira itir arazibar gin ghua, bizitam ian modozir puvati. Ki nguazir kamın fozim isa arazir kam gamizir pu. Puvati, ki Godin apanguvimin gavgavim isa, arazir kam gami. ¹³ Egha ki ia bagha akinafarim osirava, akar ia deravira gan dar mingaribagh foghamiba, ki dararama osiri. Ki ia bagha akar igharazitaba osirir puvati. Guizbangira, dughiar mabar ki osirir migirigiar maba, ia deragha dagh fozir puvati. Ki kamagh sua, ia en Ekiam Iesus Izamin Dughiamin, ki ia bagha ziar ekiam inizi moghin, ia na bagh ziar ekiam iniam. Kamaghin ia guizbangira nan akabar mingaribagh foghasa, ki ifonge.

¹⁵ Ki kamaghin nighnizir gavgavim ikia ghaze, ia na bagh ziar ekiam iniam. Ezi bizir kam bagha, ki akam akirigha ghaze, ki faragh izi ian ganam. Egh ki ia ategh, Masedonian Provinsin mangam. Egha ki Masedonia Provins ataghizir dughiamin, ki uamategh izi ian ganasa nighnisi. Ezi arazir kamın God dughiar pumuningin arazir aghuimin ia damuam. Eghti ia nan akuraghti, ki Judian Distrighin mangam. ¹⁷ Ezi man-

maghin ami? Ia ti ghaze, ki amizir migirigiar kaba, ki pura ia gifari. Ia ti ghaze, ki nguazir kamın gumazibar mın puram akar dikirizibagh amua dar ghuangsigha egha ghaze, "Guizbangira" o "Puvati" uaghara aningın mikimam? Bar puvati.

¹⁸ God zurara uan migirigiabar gintisi. Ezi kamaghira ki guizbangira ia migei, migirigiar ki ia gamiba bar, da uaghara "guizbangira" o "puvati" migeir pu. ¹⁹ Ki, ko Sailas, ko Timoti, e ian tongın akam akuri, a Godin Otarim Krais Iesusin akam. Ezi ia fo, Krais a "guizbangira" ko "puvati," uagharam aningın migeir puvati. Krais zurara guizbangira migei. ²⁰ Godin akar dikirizir aviriba iti. Ezi Krais "guizbangira" akar dikirizir kaba bar dav gei. Kamaghın amizi, e Godin akam barazima a Kraisin ziamın ghaze, "A guizbangira," ezi e Godin ziam fe. ²¹ Ezi God uabi gavgavim isa, e ko ia ganidi, ezi e Krais ko porogha, ikia gavgafi. Egha a uabi ua bagha e amisefe. ²² Egha a uabi uan inabazir abanım e gati, kamaghın me en gan fogh suam, e an gumamazibara. Egha uan Duam en navir averiabar ikiasa an e ganingı. Godin Duamra a uaghan bizir aghuir faragha zuir mam, God e daningasa. E Godin Duam inigha givagha, kamaghın e fo, e guizbangira bizir avirir maba sara iniam.

Pol zuamıra Korinin ghuzir puvati

²³ God, a gumazir nan migirigiaba gavgavim dagh anidim, egha a nan navimın gari. Ezi ki an ziamın guizbangira kamaghın migei, ki osimtızim ia daningın aghua, kamaghın amizi ki zuamıra Korinin izezir puvati. Kamaghira tu. ²⁴ Ki kamaghın mikemezir puvati, e ian nighnızir gavgavibar ganti, da en apengan iti. Puvati. E fo, ia nighnızir gavgavim Kraisin ikia mitivigha gavgavigha gifa. Egha e ian agorogem damuti, an otivasa, e ia ko ingari.

2 Ki kamaghın nighnisi, ki ia bagh izan kogham, egh ia damuti ia fomıra na basemezi moghin na basiman kogham. Kamaghın ki izezir puvati. ² Egh ki ia damuti, ia na basemeghtima, tina iki na damuti ki bar akuegham? Ia, gumamazizir ki ia gamizi ia na basemeziba, iarara ikiam. ³ Ia gumamazizir agorogem na ganidiba, kamaghın ki ia bagh izi osimtızim ia daningın aghua. Ezi bizir kam bagha ki fomıra ia bagha akinafarir mam osirighava anemada. Ki fo, ki bizitam bagh bar akueghti, ia uaghan bar moghıra bar akuegham. ⁴ Guizbangira, ki ia bagha akinafarim osirir dughiamın, ki bar ian apangkuvigha, nan navim bar osemezi, ki puviram azi. Ki osimtızim ia daningasa akinafarir kam osirizir puvati. Ki ghaze, ia kamaghın fogh suam, ki bar ia gifuegha, bar uan navim ia ganingı. Kamaghın ki ia bagha osiri.

Korinba, gumazir arazir kurabagh amizimın arazir kuram gin amang

⁵ Gumazitam osimtızim gumazir igharazibagh aningı, an osimtızim na ganingızir puvati. Ki migirigiar gavgavir aviribar bizir kam mikiman aghua. Ki kamaghın

mikimasa, a ia gamizima, ian naviba bar moghıra, mong ian oseme. ⁶ Ezi ian aviriba ghaze, gumazir kam a ivezir kurar tam inigh. Ezi datirighın anenigha givagha, kamaghıra tu. ⁷ Kamaghın amizi, ia arazir igharazitamin datirighın a damu. Ia an arazir kuraba gin amadaghiva, an girakirangın tugh, egh navir amirizim a daning. Puvatighti, osimtızir bar ekiam gumazir kam dikabiragham. ⁸ Kamaghın, ki ia gakaghora ghaze, ia an akaghti a fogham, ia a gifuegha mamaghıra iti. ⁹ Akinafarir ki faragha osirizim, mar ki pura ia basamasa an osiri. Ki kamaghın foghasa, ia nan akabar gintigha biziba bar dagh ami, o puvati? ¹⁰ Eghti ia gumazitamin arazir kuraba gin amangti, ki uaghan da gin amangam. Eghti ki gin amangamin arazir kuratam ikiti, ki ian akurvaghı Kraisin damazim a gin amangam. ¹¹ Ki atiatia ghaze, Satan ti e gifaragh e dikabiragham. Kamaghın ki arazir kuraba gin amadi. E Satanın mogomer nighnızir kurabagh fogha gifa.

Pol Taitusin ganasa

¹² Ki Kraisın akar aghuim akunasa izava, Troasin nguibar ekiamın otogha gari, Ekiam ki ingangarir kam damuasa, a na bagha tuavim ati. ¹³ Ezi ki uan aveghbuam Taitusin ganizir puvati. Kamaghın nan navim derazir puvati. Kamaghın amizi, ki Troasba ategha uamategha iza Masedonian Provinsın oto.

Aposelba Godin gavgavimın midorozibagh afisi

¹⁴ Ezi God, Krais ko porogha en faragha zuima, e an gin ghua kalabuziar gumazibar mın ghua bar akuegha migia ghaze, Krais modorozim gafiragha apaniba dikabiragha gifa! Ezi arazir kamın gumamaziziba bar God gifoghamın fofozim ini. A mati mughuriar aghuimın mın otozi, aminim a birazi a tintinibar ghu. Bizir kam bagha ki Godin minabi. ¹⁵ Guizbangira, e mati pauran mın migharir mughuriar aghuim zuim, Krais a inigha ofan mın God ganingı. Mughuriar kam, a Godin Nguibamın zuir tuavimın zuir gumazibar tongın otiva zui. Egha uaghan helin zuir tuavimın itir gumazibar tongın otiva zui. ¹⁶ Egha helin tuavimın zuir darasi, mughuriar kam barazima, an ovever mughuriamin mın zui. Egha a me gamima, me ovei. Ezi Godin Nguibamın tuavimın zuir darasi, me mughuriar kamra a barazima, a mati ikirimirir aghuim isi mughuriam. Egha a ikirimirir aghuim me ganidi. Tinara gavgavigh ingangarir kamagh garim damuam? Bar puvati. ¹⁷ Ezi e gumamazizir mabar mın amir puvati, me danganiba bar dagh aruava Godin akam migia, mati me dagiaba bagha biziba amadi. God uabi ingangarir kam e ganingı, ezi e ifarir puvati, e guizbangira migei. E Krais ko porogha, egha Godin damazimın e deraviram an akabari.

† (2:14) Grighın akar otevitam kagh deragha mikemezir puvati.

Aposelba akar gavgavir dikirizir igiamin ingangarir gumazibar otifi

3 E ti ian aghariba apirti, ia suam, e gumazir aghuiba, kamaghin e ti migirigiar kabagh ami? O e ti gumazir mabar min e gumazibav kimti, me ia bagh akinafariba osir ia mikim suam, e gumazir aghuiba? O e uarir akurvaghsi ian azangsighti, ia en akurvaghamin akinafarim osiram? Bar puvati! ² Ia uari, mati akinafarir en gun gumazibav geim. Ezi akinafarir kam in osiririba, da en navir averiabar aven iti. Eghti gumamaziziba bar akinafarir kam in ganiva a diponam. ³ Ia bar azenara iti, mati akinafarir mam Krai an osirizi e a inigha ize. A finfinir dipamin an osirizir puvati. A zurara ikiamin Godin Duamin an osiri. Egha a dagiar ekiatam gisin an osirizir puvati. A gumamazizibar navir averiabar an osiri.

⁴ E fo, God ingangarir kam damuasava e amisefe. Ezi Krai fozir kam e ganingi. Kamaghin, e akar kabar gun ia migei. ⁵ Guizbangira, e uari ingangarir kam damuan buraghuburaki, kamaghin amizi e uari kamaghin mikiman kogham, e uari bizibagh ami. Puvati, God uabira gavgavim e ganidima, e ingangarir kam gami. ⁶ Ezi a uabi e gamizima, e Akar Dikirizir Gavgavir Igiar kam, e an ingangarir gumazibar otifi. Akar Dikirizir kam, a bizir me akinafarimin osirizir puvatizim, mati Moses Osirizir Arazir fomiram otoziba. Puvati. Kar Godin Duamin bizim. Moses Osirizir Araziba gumazibagh amima me ovei. Ezi Godin Duam ikirimirir aghuim me ganidi.

⁷ Ingangarir God amizim, a Moses Osirizir Arazibagh amizi da otifi. Ezi tuavir kam in ovevem otos. Dughiar kam God dagiam abighizi, osiririba vaghavagha an otifi, ezi Godin angazangarim uaghan ize. Egha angazangarir kam Mosesin guam a gisira, ezi Israelba an guamin ganam buraghuburaki. Ezi gin angazangarir kam gifa. ⁸ Ingangarir God uan Duam gumamazizibar aningasava amizim, a ingangarir Moses Osirizir Araziba aningasava amizim, a bar a gafira. Eghti Godin angazangarim ko gavgavim, ingangarir kam in iki mamaghira ikiam. ⁹ Moses Osirizir Arazibar ingangarir kam, a en araziba tuisighiva e mikim suam, e ovengam. E fo, ingangarir kam Godin angazangarim sara ize. Egh ingangarir kam Godin angazangarim sara iziti, ingangarir gumamazizibar amuti me Godin damazimin deraghamim, a Godin angazangarir bar ekiam sara izi mamaghira ikiam. ¹⁰ Godin angazangarir ekiam ko gavgavim, ingangarir igiar an amizim ko ikia bar ekevegha mamaghira iti. Egha angazangarir kam, Godin angazangarir ingangarir ghurim ko itim, bar a gafira. Kamaghin, e datirighin gara nighnisi, ingangarir ghurimin angazangarim munge. ¹¹ Ingangarir ghurir kam a zurara ikian kogham. Puvati, a mungegham. Egha a Godin angazangarim sara ize. Kamaghin e fo, ingangarir igiar zurara ikiamim, a Godin angazangarir bar ekiam sara iza mamaghira iti.

¹² Ezi e nighnizir gavgavim ikia bar fo, angazangarir kam iziva e bativ mamaghira ikiam, ezi a bagha

mizuai. Kamaghin, e atiati puvatigha azenara an gun migei. ¹³ E Moses amizi moghin amir puvati. An guamin angazangarim siragha mungemarima, a kamaghin aghua, Israelba an ganam. Kamaghin a iniravizim inigha uan guam avara. ¹⁴ Ezi fomira iza datirighin tuzir dughiamin, Israelbar nighniziba bar pirizi, me Godin Akar Dikirizir Gavgavir Ghuribar gara, dar mingariba deragha dagh fozir puvati. Egha mati Mosesin guam avarazir iniravizim, men nighniziba avaraghavira iti. Ezi gumazitam me avarazir iniravizir kam adangizir puvati. Krai uabira, gumazim a gifoghtima, God a da iniravizir a dukuaghav itim adeggham. ¹⁵ Guizbangira, dughiba bar me Moses Osirizir Araziba dibori, ezi iniravizir kam ikia men nighniziba apira, iza datirighin oto. ¹⁶ Egh gumazim uan navim Ekiam bagh a giraghti, God iniravizir an nighnizim avarazim adeggham. ¹⁷ Ki Ekiam migia, kar ki Godin Duam migei. Eghti Ekiamin Duam gumazitamin ikiti, eghti bizitam gumazir kam in suiragh a ikirarighan kogham. Bar puvati. A bar firighrigh ikiam. ¹⁸ E bar moghira, bizitam en guaba avarazir puvati. Ezi Ekiamin angazangarir ekiam e gisirazima, e ganganir guabar garimin min otogha, Godin angazangarim gumamazizibar akakasi. E zurara Godin angazangarir kam isavira iti, ezi a bar en arazibagh ighavira itima, e Ekiamin nedazimin min otivavira iti. Ekiam, a Godin Duam, egha a bizir kabagh ami.

Aposelba, me nguazir minebar min iti

4 God en apangkuvigha egha ingangarir kam e ganingi. Ezi kamaghin e ingangarir kam gamuava amiraghmirazir puvati. ² E aghumsizir arazir gumaziba mogava amiba, e akirim ragha dagh asara. E ifavarir arazibagh amir puvati. Egha e Godin akam girazi, a igharagha otozir puvati. E Godin guizin akam azenarama anekuri, eghti gumamaziziba bar uan navir averiabar aven en araziba tuisigham. Egh me kamaghin fogham, e ingangarir bar aghuim Godin damazimin a gami. ³ Ezi tarazi akar aghuir e kurir kam in mingarim gifoghan kogh, mati iniravizim men nighnizim avaraghavira iti. Gumazir kaba, me helin zuir tuavimin itibara. ⁴ Satan a nguazir kam in godin ifavarim, a gumazir kabar nighniziba mitatem dagh aningizima, me nighnizir gavgavim puvati. Ezi kamaghin Kraisin akar aghuimin angazangarim ko an apangkuvim men navir averiabar aven ghuava avenge. Kamaghin, me Krai deragha an garir puvati, a uabi Godin mirara itir nedazim.

⁵ E uari uan arazibar akam kurir puvati. E kamaghin akam akura ghaze, "Krai Iesus, a en Ekiam. Ezi e Iesusin migirigiamin gin ghua egha ian ingangarir gumazibar iti." ⁶ Fomira God kamaghin migia ghaze, "Mitatem in aven, angazangarim otogh siragham." Ezi Godin kamran angazangarim iza en navir averiabar ikia egha e gamizima, e Godin fozir aghuiba iti. E Krai Iesusin guamin angazangarir kam in gara, egha e Godin angazangarim ko an gavgavim gifo.

⁷ E pura nguazir miner kinir gavgaviba puvatiziba min ami, ezi bizir bar aghuir kam en aven iti. Bizir kam kamaghin en aka, gavgavir bar ekiar kam, a Godin otifi, an en otivir puvati. ⁸ Ezi dughiar mabar osimtizir aviriba e bativigha, egha da e dikabirazir puvati. Ezi bizir aviriba en nighnizibar iza e gamima e okam nighnisi, ezi da en nighniziba bar da apirizir puvati. ⁹ Gumazir aviriba en apanibar iti, ezi God e ataghizir puvati. Me e misogha pazava e gami, egha bar e gasighasighizir puvati. ¹⁰ E kamagh sua, e uan ovengamin nivafizir kabar, e gumazamiziba Iesusin ikirimirir aghuim men akaghtima, me dar ganam. Kamaghin e zurara uan ovengamin nivafizibar, Iesusin ovevem men akakasi. ¹¹ E kamaghin ifonge, e uan ovengamin nivafizir kabar, e gumazamiziba Iesusin ikirimirir aghuim men akaghtima, me dar ganam. Kamaghin e angamra ikia Iesusin ingangarim bangin gumaziba e misozi, e dughiar aviribar atam ariaghiri. ¹² Kamaghin, e ghaze, ovevem e bativasa amuavira iti, eghti en arazir kam ia damuti, ia ikirimirir aghuarim iniam.

¹³ Gumazir mam Godin Duamin fofozim an itima, a Godin Akinafarim kamaghin osiri, "Ki nighnizir gavgavim Godin ikia, egha kamaghin ki an gun migei." Kamaghira, Godin Duam en aven ingara e gamima, e uaghan nighnizir gavgavim Godin ikia egha kamaghin an gun migei. ¹⁴ E kamaghin fo, God, Ekiam Iesus gamizi, a ua mozim dikavigha ikirimirir aghuarim ini. A uaghan e damighti, e Iesus ko ua dikavighti, a bar e inigh, ia ko mangiti, e an boroghin ikiam. ¹⁵ Bizir e bativir kaba bar, da ia bangin e batifi. God kamagh sua, arazir kam an apangkuvim gumazamizir aviriba bativ mangvira ikiam. Egh gumazamizir kaba a minabi mangvira iki, egh an ziam fam. Kamaghin bizir kaba e batifi.

Aposelba nighnizir gavgavim Kraisin ikia egha gavgavim ini

¹⁶ E ingangarir bar aghuir God amizir kam ginighnigha, kamaghin an ingangarim damuasa amiraghamirazir puvati. E fo, en nivafizir azenan itiba, bar ikuvighasava amima, ezi en navir averiabar aven, e zurara dughiar gumazir bar igiabar min otivavira iti. ¹⁷ E fo, osimtiziba ko mizazir e datirighin ateriba, da osimtizir ekiaba puvati. Egha da dughiar otevimra ikiam. Egh da en akuraghti, e dabirabar bar aghuim Godin Nguibamin zurazurara a iniam. E fo, bizir aghuir e iniamin kaba, da bizir igharaziba bar dagh afiraghti, eghti osimtizir e datirighin aterir kaba, da pura bizibar min otivigham. ¹⁸ E uan damazibar garir biziba, e dar gara dagh nighnizir puvati. Bizir e uan damazibar ganam koghamiba, e mighigha a dar gara dagh nighnisi. Bizir e uan damazibar gariba, da bar dughiar otevimra ikiam. Ezi bizir aghuir e uan damazibar ganam koghamiba, da bar zurara ikiam.

⁵ E kamaghin fo, nguazimin averpenir e datirighin aven itir kaba, da gin dipirighrigh ikuvigham, kar en nivafizimin ovevem. Eghti dughiar kam God dipenir

igharazir aghuim e daningam, kar en nivafizir igiam. Dipenir kam, gumazitam an ingarizir puvati, God uabi an ingari. A Godin Nguibamin iki zurazurara ikivira ikiam. ¹² E datirighin nguazimin dipenir kam in ikia, egha navim bigha ara ikia egha uan dipenir Godin Nguibamin itim inigh, egh korotiamin min e anerughasa bar ifonge. ³ Egh e anerugh uan nivafizim avaragh, egh bibiamra ikian kogham. ⁴ E nguazimin averpenimin aven ikivira ikia, egha e osimtiziba atera navim bigha ara iti. Ezi da e gamima e uan nivafizir ghurir kam ataghraghasa puvati. E nivafizir igiar aghuim a gisin aneghuasa ifonge, mati e korotiar igiam ghurim gisin anerughtima, anagapazagh ganagar bar aghuim damuam. Tuavir kam in en nivafizir ovengamim, a ua iraghirigh, egh nivafizir angamra ikivira ikiamin min otogham. ⁵ God uabi e akirigha angamra ikivira itir dabirabar kam e ganingi, egha uan Duam e ganingi. God bizir bar aghuir maba e daningasa, egha faragha uan Duam e ganingi. Ezi e Godin Duam inigha gifa, egha bar fo, e bizir aghuir igharaziba uaghan da iniam.

⁶ Ezi kamaghin e bizir kam ginighnigha egha tuivigha gavgavighavira iti. E fo, e nivafizir kam sara iki, egh Ekiam ko an Nguibamin ikian kogham. ⁷ Bizir e gariba, e dagh nighnigha, dar gin zuir puvati. E pura nighnizir gavgavim Ekiamin ikia, egha an gin zui. ⁸ Ezi ki mikemegha gifa, e uan navibar suigha iti, egha atiatir puvati. E nivafizir ghurir kam ategh mangi Ekiam ko iki an Nguibamin ikiasa bar ifonge. Eghti an Nguibar a itim, guizbangira en nguibamin min ikiam. ⁹ Egha e nguibar manamin iti, an en nguibam, o Godin Nguibam, e zurara kamaghin bar ifonge, e arazir aghuir Ekiam ifongezibar amuam. ¹⁰ Guizbangira, e bar moghira Kraisin kotin otivighti, an en araziba tuisigham. Dughiar e nguazimin nivafizimin aven itim, e arazir aghuibagh ami, o arazir kurabagha ami, egh kotiam dughiamin e bar vaghvagh uan arazir amizibar ivezim iniam.

E gumazamizibar akuraghti, me Godin namakabar otivam

¹¹ Egha e Ekiamin atiatia egha an apengan iti. Egha kamaghin gumazamiziba nighnizir gavgavim Godin ikiasa, e men nighniziba fa me gakaghor. God guizbangira bar en nighniziba ko arazibagh fo. Ki uaghan kamaghin nighnisi, ia en araziba tuisigha egha fo, e ingangarir aghuim gami. ¹² E ua migeir akar kam, e ian aghariba apirti, ia en ziaba fi suam, e gumazir aghuiba, e kamaghin nighnizir puvati. Ia fo, marazi pura gumazibar ziar ekiaba itiba bagha bar akonge, egha men navimin aven otivir araziba bagh nighnizir puvati. Ezi e kamagh sua, ia gumazir kabar akaba ikarvaghamin fofozim iki. Bizir kam in e ia bagha osiri, eghti ia en arazir aghuiba bagh bar akongegham. ¹³ Guizbangira, marazi ghaze, en araziba ko en nighniz-

† (5:1) Averpenir nguazimin itir kamnang, kar nivafizir e nguazir kam in izibar akar isin zuim. Ezi dipenir igharazir mam, kar e Godin Nguibamin iniamin nivafizir igharagha garir bar igiaba.

iba ti gumazir onganibar min iti. Puvati, kar e guizbangira Godin ingangarim gami. Egh e nighnizir aghuarim ikiva, egh ian akurvaghsi e kamaghin damuam. ¹⁴ E deragha nighnigha egha fo, gumazir mam bar e bagha areme. Ezi tuavir kam mati, e bar moghirama ovegha gifa. Kamaghin Kraiss e gifongezir arazim, en naviba fa e abirima, e an ingangarim gami. ¹⁵ Gumazir kam kamaghin ifonge, e gumazir angamra itiba uari uari baghivira ikian kogham. E gumazir e bagha ovegha ua dikavizim baghivira ikiam. Kamaghin, a bar moghira e bagha ovenge.

¹⁶ Kamaghin amizi, e datirighin uam navir ghurimin arazimin gin ghua gumazamizibar araziba tuisizir puvati. Guizbangira, e faragha navir ghurimin arazimin gin ghua Kraissin araziba tuisiki. Egha datirighin ua kamaghin amir puvati. ¹⁷ Gumazitam Kraiss ko poroghti, God gumazir kam damighiti, a gumazir bar igiam otogham. Eghti bizir ghurim bar givaghti, bizir bar igiam otogham.

¹⁸ Bizir kaba bar, God dagh amima, da e batifi. E fomira an apanibar min iti, ezi Kraissin ingangarimin an e gamizi, e datirighin an namakabar otifi. Egha a uaghan, ingangarir kam e ganingi, eghti an apanir igharazibar amighiti, me an namakabar otivam. ¹⁹ En migirigiam kamakin: God, Kraissin ingangarimin tuavimin, a nguazimin itir gumazamiziba bar me gamima, me Godin apanim gamir arazim ataghragha, egha an namakabar min otifi. Egha men arazir kurar me amiziba, a ua dagh nighnizir puvati. Egha a ingangarir kam e ganiga ghaze, ia akam nan apanibav kinighiti, me oregh egh nan namakabar otivigham. ²⁰ Kar e Kraissin abuir gumazibar otivigha, mati God uabi uan dimdiam ia ganingizi moghin, e akar kam ia mikiri. Kamaghin, e Kraissin danganim isa, ia gakaghora ghaze, ia Godin apanim gamir araziba ategh an namakabar otifigh. ²¹ Kraiss uabi arazir kuratam gamizir puvati. Ezi God kamagh sua, e Kraiss ko porogh, egh an gavgavimin e Godin damazimin gumazamizir aghuubar otivam. Kamaghin, God en akurvaghasa egha, en arazir kuraba bar Kraiss gisin da ariki, ezi Kraiss mati uaghan gumazir arazir kurabagh amir mammin min oto.

Aposelba uan ingangarim gamua osimtizir aviriba ateri

6 E God ko ingara egha pamten ia gakaghora ghaze, ia gumazamizir Godin apangkuvim iniziba, ia aneteghti a pura bizimin min otivan marki. ² God kamaghin migei, "Dughiar ki ian kuarkuvigha atizim, an otozi, ki ian dimdiam barasi. Dughiar ki ian akurvaghasa atizim, an otozi, ki ian akura." Ia oragh! Ki ian kuarkuvighamin dughiam datirighin otos. Ezi uaghan ki ian akurvaghamin dughiam datirighin otos!

³ E gumazitam migirigiar kuratam e amir ingangarim damuan e aghua, egha kamaghin en arazir amiba bar, e gumazitam gamizi a uan dagarim asegha irizir puvati. ⁴ E Godin ingangarir gumazibar ikia, egha kamaghin zurara uan arazir aghuiba gumazamizibar akakasi. E men aghariba apira me migeima me kam-

aghin fo: Osimtizir e bativiba, ko bizir me bar pazava e gamiba, ko bizir e gasighasiziba, e dar tuivigha gavgavighavira iti. ⁵ Me e misogha, egha e isa kalabusin e arisi. Apanir aviriba e akumakua niginir dafam gamua en atari. Ezi e puvira ingara, egha deragha akuir puvatigha, egha mitiriabara iti. ⁶ Egha e arazir Godin damazimin zuezibagh amua, egha guizin akamin fofozimin suira. E akamadariba ikarvaghha egha bemiram atarir puvati. E arazir aghuubar gumazamizibagh ami. E Godin Duamin gavgavim iti. E igharaz darazigh ifongezir arazim guizbangiram a gami. E arazir kabagh amua kamaghin ian aka, e guizbangira Godin ingangarir gumaziba. ⁷ E guizin akam akura, egha Godin gavgavimin uan ingangarim gami. E Godin arazir aghuimin suira, mati inogovimin bizibar min, e uan agharir ikiriam ko guvimin dar suigha, Godin ingangarim bagha misosi.

⁸ Gumazir maba en ziaba fe. Ezi igharaziba en zibagh asighasisi. Ezi marazi girakirangin e migia e gasighasisi, ezi igharaziba en gun uan namakabav gia ghaze, e arazir aghuibagh ami. Gumazir maba ghaze, e gumazir ifariba. Ezi kamaghin puvati, e gumazir guizin akabav geiba. ⁹ Marazi en gara, mati me e gifozir puvati. Ezi guizbangira, gumazamiziba bar moghiram e gifos. Marazi en gara ghaze, dughiar aviriba e atam ovei. Ezi guizbangira, e angamra ikivira iti. Marazi en gara ghaze, God uam e akirmighasa mizazir ekiar kam e ganidi. Ezi guizbangira, e aremezir puvati. ¹⁰ Marazi en gara ghaze, e bar oseme. Ezi guizbangira, e zurara bar akongegha iti. Marazi en gara ghaze, e onganarazibar min iti. Ezi guizbangira, e gumazamizir aviribar akurvazima, me Godin Duamin amodoghin, bizir aghuir aviriba bar izifa. Marazi en gara ghaze, e biziba puvatizi moghin pura iti. Ezi guizbangira, e Godin Duamin amodoghin, e biziba bar avirasemegha iti.

¹¹ Ia, Korinin itir Kraissin adarasi, e azenara bighvira ia mikimasa. E guizbangira uan naviba kuighava da isa ia ganidi. ¹² E uan naviba dukuazir puvati. Puvati, e ia bagha bar ifonge. Ezi ia uari uan navibar kumi. Ezi navir vamiran itir arazir kam, en tongin itir puvati. ¹³ Ki datirighin mati Afeziam uan boribav gei moghin, ki ia migei. Ia arazir e amibar min, ia uaghan uan naviba kuighava da isi e daningam.

E Godin Dipenimin min iti

¹⁴ Kraissin adarazir azenan itir gumazamiziba, men araziba bar ighara. Kamaghin amizi, ia me ko porogh egh me ko ingangaribar amuan marki. Ki ian azai, Godin arazir aghuim ko arazir kuram ti manmaghin uaning ko porogh uaning ko ingaram? Eghti angangarim ko mitatem manmagh uaning inigh ikiam? Bar puvatigham. ¹⁵ Kraiss ko Satan, aning ti navir vamiran iti, o? O, gumazir nighnizir gavgavim itim, ko gumazir nighnizir gavgavim puvatizim aning manmaghin nighnizir vamira ikiam? Bar puvati. ¹⁶ Manmagh su, e Godin Dipenim ko marvir guabar dipeniba isafuragham? God fomira kamagh migei, "Ki me ko iki, egh men tongin

daruam. Eghti me nan gumazamizabar min ikiti, ki men Godin ikiam." Kamaghin amizi, ia fo, e uari Godin zurara itimin dabirabir Dipenim.

¹⁷ Ezi Ekiam ua kamaghin migei, "Ia me ategh, egh mangi danganir igharazitamin iki. Egh ia bar deraghvira uari bagh gan, ia ua bizir Godin damazimin zuezir puvatizitam uam an suighan marki. Ki uabi ia inigh, egh ian Afeziamin min ikiti, ia nan boribar min ikiam." Godin bar gavgavir ekiam itim kamaghin migei."

7 Nan namakar aghuiba, e Godin e bagha inabazir itir bizir kaba e da inigha gifa. Kamaghin, e ni-vafizim ko duam gami aning mizezir biziba, bar da batuegh, egh Godin damazimin bar zuegham. Egh e Godin atiating an apengan ikiam. Egh uari isi bar God danigh, egh Godin arazir zuezim zuraram an gin mangam.

Korinba navibagh irazima Pol bar akonge

² Ia uan naviba kuighiva, da isi e daning. E gumazitam arazir kuratamin a gamizir puvati. Egha e gumazitam pazava a gamizir puvati. Egha e gumazitam gifaragha puram an bizitam inizir puvati. ³ Ki akatam ia gasa migirigiar kam ia migeir puvati. Ia fo, ki fomira mikeme, e uan naviba bar ia ganiga egha bar ia gifueghivira ikiam. Egh e ovengam, o e angamra ikivira ikiam, arazir kam kamaghira ikiam. ⁴ Ki kamagh fogha egha bizitam modozir puvati. Ki bighvira ia mikimam, nan navim bar amiraghrizi, ki ia bagha bar akonge. Osimtiziba guizbangira e batifi, ezi da pura biziba. E ia ginighnisi, ezi bizir kam e gamizi, en naviba ia bagha bar akueghavira iti.

⁵ E ghua Masedonian itir dughiam, e avughsasa amuava avenge. Nguibar kam osimtizir avirir maba zurara e isi. Gumaziba e ko akaba, e uari batogha uarigei. Ezi atiagir nighniziba, en navir averiabar aven iti. ⁶ Gumazamizir osimtiziba men naviba abinigha itiba, God men girakirangin tuiva navir amirizim me ganidi. Egha a Taitus amadazima, a uam e bagha izezima, en navir averiaba bar dera. ⁷ Taitus ua izezir arazir kamra, God e gamizi en naviba derazir puvati. Ia faragha Taitus gamizi an navim ian dera, egha a ian arazir kam in gun e geghani. Ian arazir kam in God uaghan en navibagh amizi da dera. Taitus kamaghin e migia ghaze, ia nan ganasa bar ifonge, egha ararer kam ian navir averiabar iti. Egha ia na ko navir vamiran ikiasa bar puvira nighnisi. Ezi kamaghin ki bar guizbangira bar akonge.

⁸ Ki fo akinafarir ki ia bagha osirizim ia gamizi, ian naviba oseme. Ezi ki uabi bizir kam mighigha a ginighnizir puvati. Ki guizbangira faragha bizir kam ginighnigha egha ian apangkufi, egha datirighin puvati. Akinafarir ki ia bagha osirizir kam ia gamizi, ia osemegha aghumsiki. Ezi arazir kam bar dughiar otevimram iti. ⁹ Ezi ki datirighin bar akonge. Ki fo, ia oseme, ezi ki bizir kam bagha bar akongezir puvati. Ki fo, ian osimtizim ko aghumsizim ia gamizi, ia uan navibagh ira, ezi ki bizir kam bagha bar akonge. Ki fo, God uabi ia gamizi, ian naviba osemegha aghumsiki. Ezi en

migirigiar kataba bar ian navibagh asighasighizir puvati. ¹⁰ E fo, Godin otivir osimtiziba ko aghumsizir araziba, da gumazamizibagh amima, me uan navibagh iraghrasi. Arazir kam in God uam en akura. Kamaghin, e arazir kam bagh uan navibagh isin nighnizir aviribara amuan markiam. Ezi nguazir kam in osimtiziba ko aghumsizir araziba, da gumazamizibagh amima ovevem otifi. ¹¹ Ia kamaghin deragh nighnigh. God ia ganingizir osimtizir kam, bizir bar aghuir igharagha gariba dar ia gami. Bizir kam in God ia gamizi, ia uari uari bagha uan osimtizim deravira bighvira mikimasa ia ifonge. Ezi God ian naviba fezi, ia gumazir arazir kuram gamizimin atari. Ezi a ia gamizi, ia an atiatingi. Ia datirighin mighigha e ginighnigha, egha gumazir arazir kuram gamizimin arazim akirasa pamten ingari. Arazir ia migirigiar kam akirasava amiba, kamaghin akagha ghaze, ia Godin damazimin osimtizitam itir puvati.

¹² Ki akinafarir kam ia bagha an osira, egha arazir kuram gamizir gumazim ginighnigha an osirizir puvati. Egha gumazir igharazir pazava a gamim, ki uaghan a ginighnighizir puvati. Bar puvati. Ki kamaghin ifonge, ian arazir aghuim azenim girighiti, ia Godin damazimin deragh fogh suam, ia bar na gifonge. Bizir kam bagha ki akinafarir kam osiri.

¹³ Ezi datirighin ian arazir kam e gamizi, en navir averiaba amiraghavira iti. En naviba amirazima, e bar akonge. Ia Taitusin akuragha an osimtiziba givazi, an navim amira. Ezi bizir kam in e guizbangira bar akonge. ¹⁴ Ki faragha ian arazir aghuibar gun Taitusin migia egha ian ziaba fe. Egha uan migirigiar kam in aghumsizim inizir pu. Puvati. Akar e ian arazir aghuibar gun mikemeziba, da guizbangira. Kamaghin datirighin Taitus fos, e ian ziaba fer migirigiaba, da bar guizbangira. ¹⁵ Taitus ia bagha izezir dughiamin, ia atiatia nigha, egha a inigha, bar an migirigiabar mirara ghue. A ian arazir kam ginighnighavira ikia egha bar ian apangkuvigha egha navim ia bagha ikiavira iti. ¹⁶ Ki datirighin bar fogha ghaze, ia arazir aghuibara damuam. Kamaghin ki bar akonge.

Korinba, Judian itir Kraisin adarazir akurvagh-si dagiabar arigh

(Sapta 8-9)

Kraisin adarazi, Judian itir Kraisin adarazi bagha dagiaba arisi

8 Nan adarasi, e kamaghin ia mikimasa, God Masedonian Provinsin itir siosba bar men apangkuvigha men akurvasi. ² Osimtizir ekiam me batozi, dughiar kam in me biziba bar puvati. Ezi God me gamizi, me bar akuegha, egha Kraisin adarazigh nighnigha, egha men akurvaghasa dagiar bar aviriba arizi, da bar izifa. ³ Ki deravira kamaghin ia mikimasa, me uari uan ifongiamin gin ghua dagiar kaba aning. Bizir

me daningamin itiba, me da aniga, egha dagh isin bar aviriba aningi. ⁴ Me pamten e gaghora e migia ghaze, e men amamangatighti, me Godin apangkuvir arazim inigh, siosin igharaziba ko ingar, egh Judian itir Godin gumazamizibar akurvagh. ⁵ E kamaghin nighnisi, me dagiataba aningam. Ezi men arazir aghuim, en nighnizi moghin, bar a gafira. Me uari isa God bar a ganiga, egha God ifongezir arazimin gin ghua egha uaghan uari isa bar e ganingi.

⁶ Taitus faragha Godin apangkuvir arazimin gin ghua ingangarir aghuir kam ian tongin a gami. Kamaghin amizi, e anemadi, eghti a uamategh mangi, uan ingangarir nam bar anegivagh. ⁷ Bizir ia amiba bar, da guizbangira bar dera. Ia nighnizir gavgavim Godin ikia, egha deraviram an gun migei. Egha ia fofozir ekiam ikia, egha Godin ingangarim damuasa bar moghira ifonge. Egha ia uaghan e bagha bar ifonge. Kamaghira, datirighin ia apangkuvir arazimin gin mangiva a gisin arazir bar aghuir kam isafuragh ingangarir kam damu.

⁸ Ia nan akar kam in girara mangasa ki akar gavgavim ia ganidir puvati. Puvati, ki kamaghin nighnigha ia migei, gumazamizir igharaziba ingangarir kam damuasa naviba me dikafi. Eghti ia damuamin arazir manatamin, ki dar ganiva da tuisigh deragh dagh fogham, ia igharaz darazigh ifongezir arazim a guizbangrama otifi, o puvati? ⁹ Ia fo, en Ekiam Kraiss Jesus, en apangkuvir arazim bar ekefe. A Godin Nguibamin bizir aghuir bar aviriba ikia, egha ia bangin nguazir kam in izegha onganarazimin min iti. A ian akuraghti, ia bizir aviriba iniasa, ezi kamaghin a biziba puvatizir gumazimin min oto.

¹⁰ Ki datirighin ia dagiaba arazir ingangarir kam in uan nighnizim ia daningasa. Ia azenir givazimin ingangarir kam ia a gamizi a dikafi. Egha ia ingangarir kam damuasa bar ifonge. ¹¹ Egh ia datirighin ingangarir amir kam, ia gavgavigh anegifagh! Ia faragha ingangarir kam damuamin ifongiam iti moghin, ia zuamira a damigh anegifagh. Ia itir bizibar amodoghin, ia ingar mangi otogh. ¹² Gumazim bizibar aningsi bar ifueghti, God da inisiva bar akuegham. God bizir gumaziba vaghvagh ikiava anidibagh nighnigha, egha bizir me anidiba isi. A gumazir biziba puvatizibagh nighnigha egha men araziba tuisizir puvati.

¹³ Ki ia osimtizir ekiam aterti, igharaz darasi deravira ikiasa, ki migeir pu. Puvati. Ki e arazir magh garibara e vaghvagh uarir amuasa, ki ifonge. Ia datirighin dughiar kam in bizir aviriba iti, egha ia biziba otevezir gumazamizibar akuragh. Eghti gin ia bizibar oteveghti, me bizir avirir me itibar ian akurvagh. Kamaghin, ia bar arazir vabara amu, egh ia deravira ekiam. ¹⁵ Mati Godin Akinafarim mikeme, "Dagher avirir gumaziba in iziba, da me isir dibobonim gafirazir puvati. Ezi dagher muziarir gumaziba in iziba, men dagheba otevir puvati."

Pol gumaziba amangizima me Korinin ghue

¹⁶ God Taitusin navim fezima, an e ko nighnizir vamirama ami, egha uaghan ian akurvaghasa bar akonge. Kamaghin e God minabi. ¹⁷ E ua ia bagh mangasava an azangsis, ezi a mangasa bar ifonge. Egha a uaghan ingangarir kam damuasa bar ifonge. Kamaghin amizi, a uabi ifuegha, egha ia bagha ghu. ¹⁸ Ezi e uaghan Kraissin adarazir mav amadima, a Taitus ko mar zui. Egha gumazir kam siosba bar dar akar aghuim akura, egha iziam iti. ¹⁹ Ezi bizir kamra puvati. Siosba, en gin daru egh apangkuvim itir ingangarir kam damuasa, anemisevegha ghaze, an en akuragh dagiabar arigham. E kamagh sua, e ingangarir kam in e Ekiamin ziam fam, eghti uaghan gumazamiziba fogham, en naviba ingangarir kam damuasa dikavima e a gami. Bizir kamning bagha, e ingangarir kam gami. ²⁰ E bizir ekiar gumazamiziba aningizir e garim, gumazitam a bagh akar kuratam e gasan e aghua. Kamaghin amizi, e Kraissin adarazir kav inizi an e ko izi. ²¹ E arazir aghuibara damuasa. Egh e arazir aghuir kam Godin damazimra a damuan aghua. Puvati, e gumazamizibar damaziba uaghan, dar amuam.

²² Ezi e Kraissin adarazir gumazir igharazir mam uaghan anemadazima, an aning ko zui. E dughiar aviribar ingangarir guar aviriba a ganiga an garima, a gavgavigha deragha dagh ami. A bar fo, ia bar arazir aghuibara damuam. Kamaghin datirighin a ingangarir kam damuasa bar ifonge. ²³ Ia Taitus gifogha gifa, a nan roroam ko na ko ingarir gumazim, egha a ian akurvasi. Ezi en aveghbuar kamning, ia kamaghin aning gifo, aning siosbar ingangarir gumazimningin ikia, aning in ingangarimin aning Kraissin ziam fe. ²⁴ Eghti ia arazir bar aghuibar gumazir kabar amu. Eghti ian arazir kam siosbar gumazamizibar akaghti, me fogh suam, ia guizbangira igharaz darazigh ifonge. Egh me fogham, e faragha me migia e ian ziam fe, ezi akar kam, a guizbangira, e pura migeir puvati.

Korinba dagiaba Godin gumazamizibar akurvaghsi dar aningam

9 Ia dagiar e Godin gumazamizir Judian itibar akuraghasa arighizibagh fogha gifa. Kamaghin amizi, ki akar ruaritam bizir kam bagh an osiran kogham. ² Ki fogha gifa, ia igharaz darazir akurvaghasa ian naviba dikavigha gifa. Ezi ki zurazurara ian ziaba Masedonian gumazamizibar damazibar da fe. Ki kamagh me migei, "Azenir givazim Akaiaba ingangarir kam damuasa biziba akirigha gifa." Egha me orazi ia dagiaba aningasa bar ifonge, ezi bizir kam Masedonian aviribar naviba fema me uaghan dagiabar aningasa. ³ Ezi nan migirigiar ki ian ziaba fer kaba, pura bizimin min otivan, ki kamaghin aghua. Ki kamaghin ifonge, ia dagiaba arighiva, egh ki mikemezi moghin, ia da me daningsivira ia gan iki. Ki bizir kam ginigh-

† (8:22) E aveghbuar, Taitus ko Korinin mangasava amir kamningin ziamning, e deragha aning gifozir puvati. Pol ves 18 ko 20in mavin gun mikeme. Egha igharazitav Pol ves 22in an gun mikeme.

nigha, egha aveghbuar kaba amangizi, me ia bagha izi. ⁴ Ki guizbangira nighnizir gavgavim kamaghin iti, ia dagiabar aningasa da arigha mizuai iti. Nan nighnizim Masedonian gumazitaba na ko izi ganti, ia dagiaba arighan koghti, ki bizir kamin aghumsizim iningham. Eghti ia uaghan bar aghumsigham. ⁵ Kamaghin ki ghaze, ki gumazir kaba amadaghti me faragh izi ian ganam, egh ian akuragh dagiar ia daningasa akam akiriziba, da akirigh egh da amadaghti da mangam. Eghti ki izamin dughiamin, gumaziba ian ganti, ia bar akuegh egh dagiar kabar aningam. Egh me kamaghin nighnighan kogham, e men dagiaba okimasa me gifari. Puvati.

⁶ Ia deragh bizir kam ginighnigh. Gumazim dagher bofera dikaragh, a bar bofera iniam. Eghti gumazim dagher aviribar karagh, a dagher bar aviriba iniam. ⁷ Kamagh amizi, ia bar vaghvagh deravira faragh nighnigh, egh bizir ia aningasa ifongezim faragha a gifogh. Gumazitam uan bizitam aningsi egh osiman maraghe, egh suam, me bizibara aningasa puvirama e gaghora e abiri. Gumazir bar akuegha uan ifongiamin gin ghua biziba anidim, God gumazir kam bar a gifonge. ⁸ God bizir aghuir guar aviriba ia daningamin gavgavim iti, eghti ia bizir aghuir bar aviriba ikiam. Kamaghin, ia zurazurara biziba bar izivagham. Eghti ia ingangarir aghuiba bar dar amusi, bizir bar aviriba ia bagh izivagham ikiam. ⁹ Godin Akinafarim arazir kam migia ghaze, "Gumazir bizir aviriba isa onganarazibagh anidim, a mati gumazim dagher oviziba oparasa pura tintinibar nguazim mikiri. Ezi an arazir aghuim zurazurara ikiavira iti." ¹⁰ God dagher oviziba gumazibagh anidima me uan azenibar da opari. Egha dagher guar bar aviriba isa gumaziba bar me ganidima, me da api. Kamaghira God biziba uaghan ia daningti, ia bar izivagham. Kamaghira ia Godin gumazamizir igharaziba men akurvagham. Eghti ian arazir aghuiba otiv mangvira ikiam, mati gumazim dagher oviziba oparizi dar dagheba otiva ghuavira iti. ¹¹ God zurara bizir bar aviriba ia daningti, ia bizir aviriba igharaz darazi daningamin tuavim ikiam. Eghti en ingangarimin, ia me daningamin bizir kaba, me damighti, me God bar a minabagham.

¹² Kamagh amizi, ingangarir ia amir kam Godin gumazamizibar akuraghti, me uam bizibar oteveghan kogham. Egh uaghan ingangarir kam gumazamizibar amighti, me God bar a minabagham. ¹³ Ingangarir ia amua men akurvazir kam, a ian arazir aghuim bar azenaram anakagham. Eghti me fogh suam, ia Kraisin akar aghuim guizin a inigha, deraghavira an kamin gin zui. Eghti me bizir avirir ia me ganingiziba, ko bizir ia gumazamizir igharazibagh aningiziba uaghan dar gan, egh Godin ziam fam. ¹⁴ Egh me kamaghin fogham, Godin apanguvim guizbangira bar ia gizifa. Kamaghin, me bar ia gifuegh, egh God bar deravira ia damusi, me ia bagh Godin azangsigham. ¹⁵ Bizir aghuir God e ganingizim, a guizbangira bar ekefe, ezi e a mikimamin akabagh asa. E pura bizir ekiar kam bagh God minabagham!

Gumazir maba akar kuramin Polin mikeme, egha Korinbagh amizi, me Polin oseme. Ezi Pol men nighniziba ua dar kiri.

(Sapta 10-13)

Pol gumazir an ingangarim abinasava amibar akaba ikarvasi

10 Gumazir maba kamaghin akam na gasa na migia ghaze, Pol e ko ikia bar uabi abiragha iti. Egha a saghon ikia akar bar gavgaviba e ganidi. Ezi ki Pol, nan ifongiam kamakin, ia uari amiragha itir arazim, ko igharazibar asughasugha deragha me gamir arazir Kraisin amizim ginighnigh. Egh ki Kraisin arazir kabar gin ghua, egha akar ki migeiba ia deragh dagh nighnighasa ki ian azangsis. ¹² Ki kamagh ia gaghora ia mikimasa, ia deravira ganigh fogh, ki izi ia ko kiva uam akar bar gavgavitam ia mikiman maraghe. Ki, gumazir e migia ghaze, e nguazimin bizibar gin zuiba, ki akar gavgavim me mikimamin gavgavim iti.

³ Guizbangira e nguazir kamin iti, egha e nguazir kamin itir gumazibar min misozir puvati. ⁴ Ezi inogovir bizir e suighiziba, da nguazimin inogovir biziba pu. Bar puvati. Bizir kaba, Godin gavgavim dar iti. Eghti e da suighiva apanibar divinir gavgavim abighrarigham. ⁵ Egha e ifavarir akaba, ko nighnizir guar aviriba dikabiri. Nighnizir kaba, gumazamiziba Godin fofozim ini-asava amima, da men tuaviba apiri. Ezi e gumazamizibar nighniziba ikiaghariki, mati me gumazir kuram isa kalabus gati. Egh e men nighnizibar amighti, men nighniziba Kraisin akamin girara mangasa. ⁶ Ezi e iarara mizuai. Ia en akaba bar dar gin mangiti, e gumazir akaba batoziba, mizazim me daningam.

⁷ Ia bar deravira bizir azenan itir ia gariba tuisigh. Egh gumazitam uabira uabi mikim suam, a guizbangira Kraisin anav, egh a bar deravira nighnigh egh kamaghin fogh, e uaghan an mirara Kraisin ananaba. ⁸ Eki am ingangarir kam damuasa gavgavim e ganingi. Egha, e ian nighnizir gavgaviba fasa, a ifonge. Egha e ian nighnizir gavgavibagh asighasighan a bar aghua. Kamagh amizi, ki ingangarir e amir kam bagh bar akueghiva, egh uan ziaba tong ada fegh, egh akar mikemezir kamin aghumsighan kogham. ⁹ Ia kamaghin na ginighnigham ki aghua, ki gumazir akinafari-ba ia bagha da osira egha atiatim ia ganidim. ¹⁰ Gumazir maba guizbangira kamaghin na migei, Polin akinafari-ba akar gavgavir igharagha gariba dar iti. Ezi a uabi iza e ko migeir dughiba, e an garima a gavgaviba puvati. Egha akam akurir arazim bar deragha a gi-

† (10:1) Sapta 10-13in itir migirigiaba, ada 2 Korinin itir saptan igharaziba, mong adar mirara ghuzir puvati. Pol sapta 9in migia ghaze, a Korinbar araziba bagha bar ifonge. Egha ua sapta 10in bar akar gavgavibar me gami. Bizir kamin fofozir gumazir maba kamagh nighnisi, Sapta 10-13in akinafarir Pol dughiar igharazimin osirizimin aven iti. Ezi gin moghirama gumaziba virara aning isafura.

fozir puvati. ¹¹ Gumazir miğirigiar kabagh amiba, me bar deragh nighnigh egh kamaghin fogh, arazir e iza ia ko ikia amiba, da mati arazir e saghon ikia ia bagha Akinafarim osirizi moghin, da adar mirara ghu.

¹² E kamagh mikiman kogh, uari tuisigh suam, e gumazir uarira uan ziaba feba ko, e virara ghue. Egh e kamaghin mikiman kogham, en araziba men araziba ko magh ghu. Puvati, gumazir kaba uari uan araziba tuisisi. Egha gumazir mam uan arazim igharazitavin arazim koma a tuisisi. Gumazir kamaghin amiba, me fofozir aghuiba bar puvati. ¹³ Ezi e uari uari gisivagh pin mavanangan aghua, eghti en ziaba bar pin mar ikiam. Puvati, e ingangarir God e bagha inabazim damuasa, egh God e bagha abarazi moghin, e uan araziba tuisighasa. Ezi ingangarir God e ganingizir kamın ababanım, ia Korinba uaghan aven iti. ¹⁴ Ezi ingangarir God e ganingizir kamın ababanım, a uaghan ia avara. Kamaghin, dughiar e akam ia mikirim, e ababanir kamın ikiavkinizir puvati. Erara bar faraghavira Korinın iza akar aghuir kam ia bagha a inigha ize. ¹⁵ E uan ababanım gafirazir puvatigha, egha gumazir igharaziba amizir ingangarim ginighnigha, egha uan ziaba fer puvati. Bar puvati: E ingangarir God e ganingizim guizbangrama a damuasa ifonge. Eghti ian nighnizir gavgaviba gavgavighti, en ingangarir kam ian tongin bar ekevegham. ¹⁶ Eghti e akar aghuim inigh ian girakirangin itir kantribar mangam. E nguibar gumaziba ingangarim gamigha givazibar mangan aghua. Egha e gumazir igharaziba amigha givazir ingangarim bagh pura uan ziaba fan aghua. ¹⁷ Godın Akinafarim kamaghin migei, "Gumazitam bar akueghsi, egh Ekiam bagh bar akongegh." ¹⁸ E fo, gumazim bar akuegha uabira uan ziam fe, gumazir kam Godın damazimın ziaba puvati. Bar puvati. Eghti Ekiam gumazimın ziam fiti, gumazir kam guizbangira ziam iti.

Polin arazim Aposelin ifavaribar arazibar mirara ghuzir puvati

11 Ia nan amamangatighti, ki onganizi moghin tong mikemeka. Ia nan amamangatigham, o? ² God gumazamiziba anarirama apengan ikiasava a ifonge. Ezi kamaghira, ki uaghan ia Kraisa gin mangasa, ki ifonge. Ki ia Kraisin adarazir mirara ikiasa ki ia misefe, mati ki amizir igiar bar zuezim a inigh, an par a ko poroghamim, mangi a daningam. ³ Ia kuruzim fomira Eva gifarazir eghaghanim ginighnigh. Ki kamaghin atiatingi, bizir Eva batozir kam uaghan ia batogham. Gumazir kuram ia gifaraghan maraghe, eghti ia ua Kraisa baghavira itir guizin arazim ategham. ⁴ Ki fo, gumazir maba ia bagha iza Iesusin igharazimin akam ia mikiri. Kar Iesusin e akam ia mikinizim, puvati. Ezi arazir kamın ia duar igharagha garim ini. Kar ia faragha inizir Godın Duam puvati. Ia akar aghuir igharazim ini. Kar akar aghuir ia faragha inizim puvati.

† (10:16) Pol, Korinın girakirangin itir kantribav gei. Kar, a ti Korinın aruem uaghiri naghin itir kantribagh nighnisi. A ti Rom ko Spenaningin migei.

Ki fo, me ian tongin arazir kam gamizi, ia pura uari isava men miğirigiabar gin mangasava ami.

⁵ Ia orakigh! Ki ghaze, ia gumazir "Aposelin ekiaba" ariziba, me na gafirazi ki men apengan itir pu. Bar puvati. ⁶ Guizbangira, ki akam akurir arazim mong deragha a gifozir puvati. Ezi nan fofozim otevezir puvati. Arazir e zurarama amibar, e uan fofozim gumazamiziba bar men akakasi, ia deravira dar gani.

⁷ Ia fo, ki Godın akar aghuim ia mikini, egha ingangarir kamın izevitam inizir puvati. Arazir kamın, ki ia fasa, egha uabira uabi abiragha iti. Manmaghin ami, arazir ki amir kam, ki ti arazir kuram gami, o? Puvati.

⁸ Ki ian tongin ingangarim gamima, ezi siosin igharaziba nan akurazi, ki me da dagiaba ini. Arazir kamın mati, ki men biziba okemegha egha ian akura.

⁹ Dughiar ki ia ko itimın, ki dagiabar otevegha, egha da bagha ian tavın azangszir puvati. Puvati, Kraisin marazi Masedonian Provinsin ikegha iza bizir ki otevegha ifongeziba, me bar dar nan akura. Ki kamaghin nighnisi, ki osimtizim ia daningam aghua, egha nighnizir kam suiraghavira iti. ¹⁰ Ki fo, ki uan arazir kam bagha uan ziam fe. Ezi Kraisin guizin akam na ko itima, ezi ki guizin kamagh miğia ghaze, Akaian Provinsin nguibabar bar, dar gumazitam ki uan ziam fer arazir kam bagh, nan tuavim apirighan kogham. ¹¹ Ki tizim bagh kamaghin damuam? Ki ti ia gifongezir pu? Puvati, God bar fo, ki bar ia gifonge.

¹² Gumazir maba uarira uan ziaba fasa tuaviba buri, egha gumazibar damazibar e ko magh otivasava ami. Ezi ki men tuavir kam apirasava ami. Ki kamaghira ingar manmaghira ikiam.

¹³ Gumazir kaba me aposelin ifavariba ko ingarir gumazir ifavariba. Me gumazibagh ifara uan araziba otavkiri, eghti gumazamiziba men gan suam, me guizbangira Kraisin aposelbar iti. ¹⁴ Eghti ia men arazir kurabar gan, egh digavir kuram damuan marki. E fo, Satan uabi uan arazim oteghavkinigha, egha angazangarimın enselin min oto. ¹⁵ Kamaghin amizi, Satanın ingangarir gumaziba uaghan uan araziba otevkigh, egh Godın arazir aghuimın ingangarir gumazibar miraram otogham, eghti e kamaghin ganigh digavir kuram damuan markiam. Me gin me amir arazir kurar kam baghivira izevim guizbangiram a iniam.

Pol Aposelin ingangarim gamir dughiamın, an osimtizir bar aviriba ateri

¹⁶ Ki faragha mikemegha gifa, egha datirighin ua migei, ia nan miğirigiar kam baragh egh kamaghin nighnighan marki, ki gumazir onganım. Egh ia gumazir onganımın na arisi, a uaghan dera. Egh ia nan amamangatightima, ki uan ziam tong a feka. ¹⁷ Ki Ekiamin ifongiamın gin ghua miğirigiar kam gamir puvati. Ki gumazir onganımın min miğia, uabi uan ziam fe. ¹⁸ Gumazir aviriba nguazimın bizibar gin ghua, egha uari uan ziaba fe. Eghti ki uaghan arazir kamın gin mangi, egh uan ziam fam.

¹⁹ Ia gumazir nighnizir aghuiba itiba, gumazir onganiba miğirigiar onganiba ia daningasa, ia bar

ifonge.²⁰ Bar guizbangira, gumazitam ia gativaghti, ia mati kalabuziar gumazibar min ikiam, o a ian biziba bar da givagham, o a ia gifar ia isi uan gavgavim in apengan darigham, o a uabi uabi damigh egh gumazir ekiam in min ikiam, o a ian tav akar kurabar a damuva, mati a an guam apezegham, eghti gumazir arazir kabar ia gamiba, ia uari men amamangatighti, me uari ifongezi moghin ia damuam.²¹ Iavzika, e arazir kabar ia damuamin gavgaviba puvati. Ki ia arazir kurar kaba aghuran bar aghumsiki.

Eghti gumazitam uan arazir an amiba bagh gavgavigh mikimam, eghti ki uaghan gavgavigh mikimam. Ki fo, ki datirighin gumazir onganimin min migei.²² Me ti Hibrun gumaziba? Ki uaghan, ki Hibrun gumazir mam. Me ti Israelin gumaziba? Ki uaghan Israelin gumazir mam. Me ti Abrahamin adarasi? Ki uaghan Abrahamin adarazir mav.²³ Me ti Kraisin ingangarir gumaziba? Ki datirighin gumazir bar onganimin min migei. Kraisin ingangarimin, ki bar me gafira. Nan ingangarir ki amizir kam, bar men ingangarim gafira. Dughiar aviribar gumaziba na isa kalabus gati, ezi osimtizir kabar ki gumazir kaba guizbangira bar me gafira. Dughiar bar aviriba me na fozorosi, ki dar dibobonim gifozir puvati. Dughiar aviribar ki atam ovia taghrasi.²⁴ Ezi Judaba benim isa, 39 plan ifozorozibar na gami. Arazir kam, 5 plan dughiabar na bato.²⁵ Dughiar 3 plan, me aghorim na misoke. Egha dughiar mam in me dagiaba na ginifi. Ezi dughiar 3 plan, ki kuribar aven itima da ongarim ghiraghu. Ki dimagarim ko aruer vamiran ongarim gisin pura iti.²⁶ Dughiar aviribar ki saghuiabar ghua, egha dipabar ovengasava ami, egha okimakiar gumazibar dafaribar atam ovei. Egha uan adarasi Judabar dafaribar atam ovia, egha uaghan Kantrin Igharazibar Gumazibar dafaribar atam ovei. Egha nguibar ekiabar aven atam ovei. Egha ruaribagh arua atam ovei. Egha ongarim gisin arua atam ovei. Egha ifavarir Kraisin adarazir dafaribar atam ovei.²⁷ Ki osimtiziba itir ingangarir bar aviribagh ami. Ki dughiar aviribar dimagaribar ingara egha deraviram akuir puvati. Mitiriaba nan azi ki pura iti. Egha dipam bagha kuarim nan piri. Dughiar aviribar ki dagheba puvati. Ezi dughiar aviribar arugharuzim na isima, ki daghuamin korotiar mitiaba puvati.²⁸ Ezi osimtizir avirir igharazir na batoziba, ki dav kiman aghua. Egha ki dughiabar bar, ki siosbar ganamin ingangarim atera a ginighnisi. Ezi bizir kam osimtizir ekiam na gati.²⁹ Eghti Kraisin adarazir tav, gavgaviba puvatigham, eghti ki uaghan gavgaviba puvatigham. Eghti bizitam otogh Kraisin adarazir tav damighti, an arazir kuramin irigham, eghti ki arazir kam bagh guizbangira ose-megh ataram.

³⁰ Tuaviba bar puvatighti, eghti ki uabira uan ziam fam, egh ki bizir otivigha nan gavgaviba puvatizir araz-

† (11:24) Lo 25:1-3, a kamaghin migei, Israelba gumazitam fofozim a daningsiva benim in a ifozorogh, egh me mengvira a ifozorogh mangi 40ra tugham. Ezi Judaba nighnisi, me ti paza mega ghua ababanim gafira. Kamaghin amizi, Judaba gumazim fofozim a daningsiva, egh mengvira a misogh a ifozorogh mangi 39ra tugham.

imin akaziba, ki dav kimam. Bizir kam bagh ki uan ziam fam.³¹ God, a en Ekiam Iesusin God koma an Afezi-am, a fo, ki ifari puvati. E an ziam zurazuraram a fam.³² Ki Damaskusin nguibar ekiam in itima, Atrivim Aretas nan suiragh egh na kalabus darighasa, kamaghin a uan midorozir gumazibav kemezi, me nguibamin divazimin tiarakabar tuivigha na bagha gari.³³ Ezi Kraisin adarazir marazi, na isa akirar ekiam garugha, egha akiram isa, divazir torimin azenan nimira na ataghrazima, ki izaghirava egha azenan nguazimin otogha tu. Egha arazir kamin ki midorozir gumazibar dafarimin modogha arav ghu.

God irebamin min amir bizimin, akar aviribar Polin mikeme

12 Ezi tuaviba ua puvati. Ki uabi uan ziam fam. Arazir kam guizbangrama en akuragham kogham. Ezi marki, ki irebaba ko akar mogomer God nan akazibav kimam.² Ki Kraisin adarazir mav gifozir, God fomira, 14 plan azenibar faragha, a inigha ghua namba 3 overiamin ghuavanabogha Godin Nguibamin oto. Ki fozir puvati, a ti uan nivafizim sara ghu, o a uan nivafizim ategha duamin ghu. God uabira bizir kam gifo.^{†3} Ki kamaghin fo, God gumazir kam inigha uan Nguibar Aghuarimin ghu. (A uan nivafizim ikiavira iti, o uan nivafizim ategha duamin iti, ki fozir puvati, God uabira fo.) Egha a Nguibar Aghuarir kamin ikia akar gumazibav kiman koghamiba barasi, ezi akar kaba akunamin anogorozim iti.⁵ Ki gumazir kamin ziam fasa ifonge, egh ki uabira uan ziam fan kogham. Ki kamaghin mikim suam, ki gavgaviba puvati, egh ki bizir kam baghivirama uan ziam fam.

⁶ Ki guizbangin uan ziam fisi, ki gumazir onganimin min mikiman kogham. Ki guizin akamra akunam. Ki ghaze, gumazamiziba nan nighnizimra gin mangi egh ziar ekiam na daningan, ki aghua. Nan nighnizim kamakin: Me nan arazir ki amiba, ko akar ki kuribara gan, egh arazir kamin me nighnizir aghuim nan iki. Kamaghin, ki uabira uan ziam fan aghua.

Bizim dikonir atarimin min Polin mikarzim mitifi

⁷ God bizir bar aghuiba nan akakaki, egha kamaghin aghua, ki bizir kabagh nighnigh egh ki uan arazim bagh bar akuegham. Ezi a dikonir atarimin min garir bizir mam ataghizi a iza nan mikarzim mitiva na ko iki-avira iti. Bizir kam, a Satanin ingangarir gumazim, a na dikabiraghti ki bar akuegh egh uabira uan ziam fan koghasa, a ize.⁸ Ki dughiar 3 plan bizir kam batoghasa Ekiamin azangsigha a gakaghone.⁹ Ezi a kamaghin na migei, "Nan apangkuvim ni baghavira iti, eghti ni bizitam oteveghan kogham. Guizbangira, nan gavgavim, gumazir gavgaviba puvatiziba, bar me gizefi." Ekiam kamaghin mikemezi, ki datirighin gumazir gavgaviba puvatizimin min ikia bar akuegha iti, eghti

†† (12:2) Akar kam "Kraisin adarazir mav," kar ti Pol uabi. Ves 7in gan. ‡ (12:7) Pol ghaze, dikonir atarimin min garir bizim an mikarzim mitifi. Kar guizbangira dikonir atarim puvati. Kar ti osimtizitaba an mikarzim batozima, a bizir kam gisin akar isin zuim migei.

Kraisin gavgavim na ko iki na avaragham.

¹⁰ Guizbangira, dughiar ki gavgaviba puvatizim, dughiar kamra ki gavgavir bar ekiam iti. Kamaghin amizi, Kraisin ziam bangin ki gavgaviba puvati, ezi gumaziba pazavira na gami, ezi osimtizir aviriba na batifi, ezi gumaziba arazir kurabar na gami, ezi gumaziba bar na gasighasighasava ami. Ezi ki arazir kabagh nighnigha nan navir averiam bar deravira uabin asugha iti.

Pol Korinin itir Kraisin adarazir nighnizir gavgavim damighti me gavgavighasa ifonge

¹¹ Ki migeir migirigiar kam, a gumazir onganimin migirigiamin min ghu. Ezi ia uari na gamizi, ki migirigiar kam gami. Ia nan arazir aghuiba dar, gun mikemeghti, deragham. Ia kamaghin amizir puvati, ki uabi migei. Guizbangira ki pura bizim, egha ki ian "Aposelin Ekiaba" bar men apengan itir puvati. ¹² Ki ian tongin ikia egha bizir bar aviribagh ami, egha kamaghin uabi ian aka, ki guizin Aposel. Ki tugha gavgavigha osimtiziba ateri, egha mirakelin aviriba, ko digavir kuram gamir araziba, ko Godin gavgavim itir ingangariba, ian tongin dagh ami. Ezi bizir kaba kamaghin nan ian akazi ia fo, ki Godin ingangarim gami. ¹³ Ki siosin igharazibagh amir arazibara, ki uaghan dar ia gami. Bizir bar vamira, ki ian tongin a gamizir puvati, a kamakin: Ki dagiabar uabin akurvaghasa osimtizim ia gatizir puvati. Kar ki pazava ami, o? Ki paza damighti, ia nan arazir kurar kam gin amadagh.

¹⁴ Ki datirighin namba 3in dughiamin ia bagh izasa. Ki izegh uam osimtizim ia daningan kogham. Ki ian biziba iniasa puvati, ki iarara iniasa. Ia fo, boriba uan ameboghfeziaba bagh dagheba buri dar pozim mikinan kogham. Puvati. Ameboghfeziaba uan boriba bagh dagheba buriva dar pozim mikinamin ingangarim iti. ¹⁵ Ki uan biziba isi ia daningasa bar akuegha iti. Egha ki ian duabar akurvaghisi, bar moghira uan ikirimirim aningasa bar akonge. Ki guizbangira bar ia gifonge, ezi bizir kam ti ia gamizi, ia mong na gifongezir puvati. ¹⁶ Ezi ia bar moghira nan arazibagh fogha ghaze, "Pol dagiabar uabin akurvaghasa osimtizim e gatizir puvati." Ezi marazi ghaze, "An e apezeperir migirigiabagh amua, e gifara egha en bizir aviriba pura dagh ekua da isi." ¹⁷ Ezi manmaghin ami? Gumazir ki ia bagh amadaziba, men tavin dafarimin, ki ti ia gifaragha egha ian biziba okeme, o? Puvati. ¹⁸ Ki Taitus nighnizim a ganingizi, ezi a ia bagha zui. Ezi ki en aveghbuar igharazir mam amadazima an an gin ghu. Taitus ti ia gifaragha ian biziba okeme, o? Bar puvati. Ga nighnizir vamira iti. Egha ga tuavir vamiran gin zui. ¹⁹ Ki ghaze, ia ti migirigiar kabar garava nighnigha ghaze, e uan arazibar ian damazibar dar kirasa, egha da osiri. Bar puvati. God guizbangira en garima, e Kraisin ingangarir gumazibar mirara migei. Nan adarasi, e amir biziba bar, da ian akurvaghasa, e dagh ami. ²⁰ Ki kamaghin nighnigha atiati, ki ia bagh izi ian ganti, ia gumazir ki ganasa ifongezir puvatizibar miraram otogham. Eghti ia uaghan nan ganti, ki gumazir ia ganasa ifongezir puvatizimin miraram

otogham. Ki ua ian ganti, arazir guar avirir kaba ian tongin ikian, ki atiatingi. Arazir kabanang, akaba uari batogha, egha naviba uarir ikuva, egha adarir migirigiabagh amua, egha uan biziba baghavira nighnigha, egha akar kurabar igharaz daraziv gia, egha girakirangin uariv gia, egha uan ziaba fava, egha ingangaribagh amima da pazaviram otifi. ²¹ Ki kamaghin atiati, ki magh mangam, eghti faragha otozir bizir kam, ikivira ikiam. Eghti God na damighti, ki ian damazibar aghumsizir bar dafam iningham. Ki kamaghin atiatingi, gumazamizir arazir kurar me fomira amiziba, me datirighin dagh amuavira iti, eghti ki mangi men ganigh ua me bagh aziam. Me afiar araziba ko, pura tintinibar uari ko akuir araziba ko, aghumsizir puvatizir araziba, me da tegha navibagh irazir puvati.

Korinba uan nighnizir gavgavim deragh an gan

13 Ki datirighin namba 3in dughiamin, ki ia bagh izasa. Godin Akinafarim kamagh migei, "Gumazir pumuning, o pumuning ko mizezim uaghara, gumazim amizir arazir kuramin ganigh a mikimti, kamaghin e osimtizibar akiramin tuavim iti." ² Ki namba 2in dughiamin izegha ia ko ikia, gumazir arazir kuraba faragha dagh amiziba, ko gumazir igharaziba sara, ki men arazir kuram ikarvaghamin arazim, ki me mikeme. Ki datirighin saghon ikia, egha ua kamaghin me mikimasa, ki ua ia bagh izegh, egh gumazir arazir kurabagh amiziba ateghti me pura mangighan kogham. ³ Ia kamaghin foghasa, Krais nan akamin aven, akam akuri, o puvati. Arazir kamin ki ia damighti, ia bar deraghvira fogham. Ia orakigh. Krais ian arazir kuraba akirsi amirvaghan kogham. Puvati. A guizbangira uan gavgavim ian akagham. ⁴ Guizbangira, fomira Iesus gavgaviba puvatizi, me a isa ter ighuvimin a gafu. Ezi datirighin Godin gavgavimin an angamra iti. E uaghan an puegha gavgaviba puvati. Egh Godin gavgavimin, e angamra a ko ikiam. Egh e gavgavir kam ian tongin anakaghti, ia an ganam.

⁵ Ia zurara uan nighniziba ko araziba tuisigh, egh uan nighnizir gavgavim gifogham, a gavgafi, o puvati. Ia bar deraghvira uari uan araziba tuisigh. Ia ti kamaghin fozir puvati, Krais Iesus ian navir averiabar iti? Egh a ia ko ikian koghti, e fo, ia guizin nighnizir gavgavim an itir puvati. ⁶ Ki kamagh ifonge, ia deravira e tuisigh kamaghin fogh, e guizbangira Kraisin ingangarim gami. ⁷ E ia bagha Godin ko migia ghaze, a ian akuraghti, ia arazir kuratam damuan kogham. E kamaghin nighnizir puvati, ia kamaghin e ginighnigh suam, e Kraisin ingangarir gumazibar ikia egha migirigiar kabagh ami. Puvati. E fo, marazi e ginighnigha ghaze, e pura ifara ingangarir kam gami. Ezi pura bizim. En ifongiar ekiamra kara, ia arazir aghuibara amuasa, e ifonge. ⁸ Ia fo, e guizin akam dikabinamin bizitam damighan kogham. Puvati, e guizin akamin akurvaghavira ingari. ⁹ Eghti ia gavgaviba ikiti, e gavgaviba puvatigham, egh e bizir kam bagh bar akongegham. Ezi

e zurara ia bagha God ko miġia ghaze, ia ua tugh, gav-gavighvira ikiam. ¹⁰ Ekiam uan ingangarimġin ganasava na misefe, egha ingangarir kam damuasa gavgavim na ganġi. A ghaze, ki ian niġhnizir gavgaviba, gav-gavim dar anġ, egh ia gasiġhasiġhan kogham, kam-aghin a gavgavir kam na ganġi. Ki kamaghin aghua, ki ia bagh iziva, egh gavgavir kam giġin, akar gavgav-ibar ia mikimiva ian arazir kurabar kiram. Kamaghin, ki saghon ikia, egha akinafarir kam ia bagha an osiri.

Pol miġiriġiar abuananaba, me ganidi

¹¹ Nan adarasi, ki datiriġhin uan akam agivasa. Ia uan araziba

akiriġh, ua tuivigh gavgavighvira iki. Egh nan akam baragh. Egh ia bar moghira navir vamira ikiva egh navir amiriġimġin iki. Eghti Godin ia gifongegha, navir amiriġim ia ganġizim, a bar moghira ia ko ikiam.

¹² Eghti ia bar moghira vaghvagh uarira uan agharib-ar suigh, mati e Godin gumazamiziba ami moghin. Ezi Godin gumazamizir na ko itiba, uan akam isa, ia bagha anemaga ghaze, Afeziam ia ko iki. Ki ia bagha Godin azangsiġha ghaze, Ekiam Kraiġ Iesusin apangkuvim, ko God ia gifongezir arazim, ko arazir Godin Duam ia gamima ia navir vamira itim, da bar moghira ian iki. †

† (13:13) *Inġlisin akam Buk Baibelin maba ves 12 abigha an akuar pumuning gami. Egha mam miġia ghaze, ves 12, egha iġharazim ves 13in a miġei. Egha ves 13in miġia ghaze, ves 14.*

Akar Faragha Zuim

Gumazamizir faragha Iesusin gin zuiba, me Judan gumazamizibara. Ezi gin Iesus Pol amadazima, a ghua Kantrin Igharazibar Gumazamiziba uaghan Akar Aghuim me mikiri. Ezi gumazamizir kaba Iesusin gin zuima, osimtizir mam oto. Fomira gumazamizir kaba Moses Osirizir Arazibar gin zuir puvati, mati Judaba ami moghin. Egha me Kraisin gin zuima, azangsizir ekiam kamaghin iti: me uaghan Moses Osirizir Arazibar gin mangam, o puvatigham?

Gumazir maba kamaghin ifonge, me gumazir kabar amutu me Judabar arazimin gin mangi uan mikarzir mogomebar aghor, egh Mosesin arazir mabar gin mangam. Ezi Pol ghaze, puvati. A ghaze, e nighnizir gavgavim Krai Iesusin iti, ezi bizir kamra e gamima, e Godin damazimin gumazir aghuibar otivigha egha ikirimir igiam ini.

Judan gumazir kabar maba ti faragha Galesian Provinsin ghue, egha me Kraisin adarazigh amima, me Moses Osirizir Arazibar gin mangsava ami. Pol bizir otozir kam baregha, egha ua Galesiabar nighnizir gavgaviba ko arazibar kirasa, egha a akinafarir kam me bagha an osiri.

Pol akinafarir kam in faragha kamaghin migei, God uabi Aposelin ingangarim damuasava anemisefe. A uabi uan ifongiamin gin zuir puvatigha, egha gumazitam akamin gin zuir puvati. God an diagha egha Kantrin Igharazibar Gumazamiziba Akar Aghuim akunamin ingangarim a ganingi. Akinafarir kam in, Pol ghua kamaghin migei, gumazamizir nighnizir gavgavim Krai Iesusin itiba, merara Godin damazimin deragha iti. Akinafarir kam in akar abuananaba kamakin, Krai e firizima, Godin Duam tuavim en akazima, e arazir aghuibar igharaz darazigh ami.

God aposelin ingangarim damuasa Pol amisefe

(Sapta 1:1-2:4)

1 Ki Pol. Nguazir kam in gumazitam aposelin ikiasa na misevegha ingangarir kam na ganingizir puvati. God, en Afeziar Iesus gamizi a ua dikavizim, a ko Ekiam Krai Iesus, aning aposelin ikiasa na misefe. ² Ki, na ko itir darazi, e Galesian Provinsin itir Kraisin adarazi bagha akinafarir kam amadi.

³ Datirighin e nguazir kam in itima, arazir kuraba bar e ikiava e adafi. Ezi God en Afeziam en akurvaghosa ifonge. Ezi kamaghin Ekiam Krai Iesus en arazir kuraba batoghiva, en akurvaghosava areme. En Afeziam God ko Ekiam Krai Iesus, aning apangkuvim ko navir amirizim ian ikia, egha aning kamaghin ami. Eghti zurazurara gumazamiziba bar Godin ziam fi. Guizbangira.

Ki gari, ia God ataghrazi, ezi kamaghin ki digavir kuram gami

⁶ Ki faragha Kraisin akar aghuimin ia mikemezi, ia fo, Kraisin apangkuvim ian iti. Ia fozi, kamaghin God ian dia ghaze, ia izi. Ezi ia zuamira Godin ian diazim ataki. Egha ia akar aghuir igharazimin gin zui. Ezi kamaghin ki ian arazir kam in digavir kuram gami. ⁷ Ia ghaze, ia akar aghuir igharazimin gin zui. Bar puvati, akar aghuir igharazitam ua itir puvati. Ezi gumazir maba Kraisin akar aghuim giraghava akar ifavaribar amuasa. Egha ia gamizi, ia okam nighnisi. ⁸ Eghti e uari, o Godin nguibamin enselin tam akar aghuir e faragha ia

mikinizim ia mikinighan kogh, egh akar igharazitam ia mikinighiva, egh gumazir kam, a helin mangi zurara iki! ⁹ E faragha ia mikemezi moghin, ki datirighin ua ia migei. Gumazitam akar igharazitam ia mikinighti, eghti an akar aghuir ia faragha gin zuimin min mangan koghti, gumazir kam helin mangiva zurara iki!

¹⁰ Ia manmaghin nighnisi? Ki ian navibar amuti da deraghasa, ki ti migirigiar kam gami? O ki Godin navim damuti a deraghasa, ki ti migirigiar kam gami? Ki gumazibar damazimin ziam iniasa, migirigiar kam gami, o? Bar puvati. Ki ingangarir kam damu, gumazibar damazimin ziam iniva, egh kamaghin ki Kraisin ingangarir gumazimin ikian kogh.

Nguazimin gumazitam akar ki ia mikirir kam na ganingizir puvati

¹¹ Nan adarasi, ki guizbangira ia migei. Ki ti pura gumazitam in akam ia mikinizi ia anetegha akar igharazimin gin zui, ezi ki ti digavir kuram gamighan koghai. Ezi gumazitam akar aghuir kam na ganingizir puvati. Egha gumazitam akar kam nan sure gamizir puvati. Krai Iesus uabi akar aghuir kam nan akazi ki a gifo. Kamaghin ia foghasa, ki ia migei, akar aghuir ki ia mikinizim, kar puram akar gumazitam in akamin otozir puvatizim.

¹³ Ki eghaghanitam ia damuti ia fogh suam, bizir ki migeir kaba da guizbangira. Nan Judan ovavibar arazi ba ikivira ikiasa, kamaghin ki pamtem dar gin zui. Ki Judabar arazi ba bar dar gin ghua, egha kamaghin ki Judan igiar na ko aghungizibagh afira. Kamaghin ki Kraisin adarazigh asighasighasa osimtiziba me garisi. Ki Judabar arazi ba gin ghua arazir kam gamizi, ia a baraki. (Ia fo, dughiar kam ki nighnizir gavgavim Iesusin akar aghuimin itir puvatigha, egha arazir

kabagh ami.)¹⁵ Nan amebam tighar na batamin dughiamin God aposelin ikiasa na ginaba. Egha gin a nan apangkuvigha ingangarir kam damuasa nan dia. Egha kamaghin migia ghaze, ni nan otarimin akar aghuimin gun Kantrin Igharazibar Gumazibav kinasa, ki ifonge. Bizir kam bagha a uan otarim nan akaghasa ifonge. Egha ki maghira akar aghuim gumazibav kinasa egha ua tavin azarazir puvati. Dughiar kam ki aposelin faragha ingariba bagha Jerusalem in nguibar ekiamin ghuavanabozir puvati. Ki maghira Arabian kantrin ghugha egha gin uamategha Damaskusin nguibar ekiamin ghu.

¹⁸ Egha gin azenir pumuning ko mizezim givazima, ki Pita gifoghiva a ko mikimasa Jerusalem in nguibar ekiamin ghuavanabo. Ki ghugha 15 plan dughiar a ko ike. ¹⁹ Dughiar kam ki Ekiamin dozim, Jemsra gani. Egha ki aposelin igharazitam uam an ganizir puvati.

²⁰ Ia oregh fogh suam nguazimin gumazitam akar aghuir ki ia mikinizir kam in na mikemezir puvati. Kamaghin ia fogh suam, eghaghanir ki eghara akinafarimin osirir kamnagh, a guizbangira. God fo. ²¹ Egha ki gin Jerusalem ategha ghua Sirian Provins ko Silisan Provins bar aninghin aven arui. Ki kamaghin amima, ezi Judian Distrighin aven itir Kraisin adarazi me tong nan guamin ganizir puvati. Ezi gumazir maba ghaze, Pol fomira en nighnizir gavgavir Godin itim gasighasighasa osimtiziba e garisi. Egha datirighin gumazir kamra Godin akar aghuim gumazamizibav kira egha ghaze, ia nighnizir gavgavim Kraisin iki. ²⁴ Judian Distrighin itir gumazamiziba orazi, God nan nighnizibagh irazi, ezi me bizir kam bagha Godin ziam fe.

Aposelin igharaziba, Pol ko uari inigha navir vamira iti

2 Ki kamaghin atiati, Kantrin Igharazibar Gumaziba gin Judabar araziba me ikirarigham. Ki kamaghin nighnisi, gumazir kaba Judabar arazibar gin mangiti, eghti ingangarir ki fomiram amizim ko ingangarir datirighin amim aning pura ingangarir kinim gavagham. Ki kamaghin nighnizima, God bizir kam nan akagha ghaze, ni Jerusalem in mangasa ki ifonge. Ki fomira Jerusalem in ghuavanabozir, ezi 14 pla azeniba datirighin givazi, ki datirighin God nan akazir bizimin mirara ki uam ategha Jerusalem in ghuavanabo. Ki ghua Barnabas ko ghua, egha Taitus uaghan a inigha ghu. E ghuegha ki, Kraisin adarazir ziaba itir gumazir dapanibara, me akuvaghava, akar aghuir ki Kantrin Igharazibar Gumazibav kemezimra, ki me migei. Taitus, na ko ghuzir gumazim, a Grighin gumazimra. Ki akar aghuir Kantrin Igharazibar Gumazibav geir kamra gumazir dapanibav geima, ezi me oregha Taitusin mikarzir mogomem aghorasa a gaghorrir puvati.

⁴ Taitusin mikarzir mogomem aghorrir migirigiamin mingarim kamaghin oto. Gumazir ifavarir maba mogomemin en tongin ize. Me e gifara mati me guizbangira en marasi. Me orazi, e fomira Judan arazibar apengan itima, da e ikiaghariki, ezi Iesus e gamizima, e datirighin firighiri. Ezi gumazir kaba Kraisi e firizir arazibar ganasa iza ifarava en tongin iti. Gumazir

kaba e damuti e ua Judabar arazibar apengan ikiti da uam e ikirarighasa, me ifonge. Egha me Taitusin mikarzir mogomem aghorasa, e migei. ⁵ Ezi e ghaze, akar aghuim a guizbangira migirigiam, ezi a ia ko ikivira ikiasa, e ifonge. Kamaghin e me baragha tong men akabar gin zuir puvati.

⁶ Ezi Jerusalem in itir gumazir dapaniba, me akar otevir igharazitam nan migirigiam isafurazir puvati. Gumazir kaba me gumazir dapaniba, a dera. God gumazir ziaba itibar garir puvati. Kamaghin, tina ziam iti, o tina ziam pu, nan nighnizim, ziar ekiam pura bizim. Ki migeima gumazir dapaniba oraghava kamaghin migeir puvati, "Ni paza bizir mabav gei." Egha me bar akar otevir igharazitam nan migirigiam isafurazir puvati. ⁷ God faragha Judan gumazamizibar tongin aposelin ingangarim damuasa, Pita ginaba. Egha ingangarim damuasa gavgavim a ganingi. Egha akar aghuim Judan gumazamizibav kinasa Pita mikeme. Kamaghira God Kantrin Igharazibar Gumazibar tongin aposelin ingangarim damuasa, ki Pol na ginaba, egha God uabi gavgavim na ganingi. Egha ghaze, ni Pol ni Kantrin Igharazibar Gumaziba akar aghuim me mikin. Kraisin adarazir gumazir dapanir pumuning ko mizezim, Jems, Pita ko Jon, me nan migirigiba baregha, egha fo, God uabi ingangarir kam na ganingi. Me fo, Godin apangkuvim na ko itima, a ingangarir kam na ganingi. Me kamaghin fogha, egha bar akar otevir vamira na ko Barnabas ganingi, "E Judan gumazamizibar tongin ingarti, ni ko Barnabas Kantrin Igharazibar Gumazibar tongin ingar. ¹⁰ Gua me ko ingariva egh gumazamizir onganarazir Jerusalem in itiba, gua men akurvaghamin nighnizim gin amangan marki." Ki fomira akurvazir kam gamua iza datirighin a damuasa ifongegha nan nighnizim a bagha bar gavgafi. Egha e ingangarim kamaghin anebigha uari ganigha, egh nighnizir vamira ikiasa uan agharibar suisi.

Ki gari, Pita arazir kuram gamima ki an anogoroke

¹¹ Dughiar mam Pita Antioghin nguibar ekiamin izegha, Kantrin Igharazibar Gumaziba koma api. Ezi gin nighnizir gavgavim Iesusin itir Judan marazi me Jems ko ikegha uaghan Antioghin ize. Me izezi, Pita kamaghin nighnisi, ki Kantrin Igharazibar Gumaziba ko ikiva damiti, Judaba nan ataram, kar mikarzir mogomebar aghorrir gumaziba. A kamaghin atiatigha, egha Judan izezir darazigh ifara, egha Kantrin Igharazibar Gumaziba me ategha saghon ikiasa. Egha a Kantrin Igharazibar Gumaziba koma uam apir puvati. Egha a Judabar gumaziba me koma api. An arazir kam gamizi, ezi Judan Antioghin itir nighnizir gavgavim Iesusin itir darasi, me uaghan Kantrin Igharazibar Gumaziba ko iki daman aghua. Egha me ifavarir arazir kam gamima, Barnabas uaghan men min ami. Ezi gumazir kaba Pitan arazir ifavarimin gin zui. Ezi an arazir kurar kam azenim girizi me bar fo, an arazir kuram gami. Kamaghin amizi, ki Pitan arazir kurar kam bagha an guam gatigha an atari.

¹⁴ Me akar aghuimîn guizbangîra miğirigiaba deravira dar gîn zui puvati. Ezi kî kamaghîn men arazir kurabar ganigha egha, Pita men damazimîn kamaghîn a miğei, "Pita, ni Judabar gumazir mam, egha ni nighnizir gavgavim Kraiss Iesusin iti, egha ni Judabar araziba ategha, Kantrin Igharazibar Gumazibar arazir mabagh ami. Gumazir maba Jems ko ikegha izezima, ezi ni kantrin igharazibar gumazibar araziba ategha, manmagh sua ua Judabar arazibagh ami? Ni kamaghin amuava, egha manmagh sua Judabar arazibar gîn mangasa Kantrin Igharazibar Gumazibav gia, me abiri?"

Gumazamizir nighnizir gavgavim Iesusin itiba, merara Godin damazimîn dera

(Sapta 2:15-4:30)

Judaba ko Kantrin Igharazibar Gumaziba uaghara, nighnizir gavgavim Iesusin ikiti, eghti God suam, ia nan damazimîn dera

¹⁵ Egha Pol miğia ghua kamaghîn Pita miğei, "Guizbangîra, e Judan gumazibara, egha ghaze, e ti bar dera. Ezi Kantrin Igharazibar Gumazibara, me arazir kurabagh ami. ¹⁶ Ezi e fo, gumazim Moses Osirizir Arazibar gîn zuima, God kamaghîn a miğei puvati, ni nan damazimîn dera. Bar puvati. Egh gumazim nighnizir gavgavim Iesusin ikiti, anarîra God kamaghîn a miğei, ni nan damazimîn dera. Kamaghîn e Kraiss Iesus nighnizir gavgavimîn an ti. E fo, gumazitam Moses Osirizir Arazibar gîn mangiti, God kamaghîn a mikemeghan kogh suam, ni nan damazimîn dera. Nighnizir gavgavim Iesusin itir tuavimra God suam, ni nan damazimîn dera. Egha tuavir Moses Osirizir Arazibar gîn zuim puvati. E, God kamaghîn e mikim suam, ia nan damazimîn dera, kamagh sua, e nighnizir gavgavim Iesusin iti.

¹⁷ "E nighnizir gavgavim Kraissin ikiti, God tuavir kamîn suam, e an damazimîn dera. Tuavir kamîn e fo, e Judaba uaghan Kantrin Igharazibar Gumazibar mîn arazir kurabagh ami. Egh e ti kamaghîn mikimam, Kraiss uabi arazir kurabar amuasa, gumaziba abiri. Bar puvati. E, Moses Osirizir Araziba ateghiva, egh kamaghîn e arazir kurabagh amir puvati. Kî nighnizir gavgavim Godin Otarimîn iti. A bar na gifuegha nan akurvaghasa uan mikarzim gasighasiki. Ezi ikirimirir kî datirighîn nguazir kamîn amim, kî nighnizir gavgavimîn tuavimîn gîn ghuava, ikirimirir kam gami. Kî Kraiss ko ter ighuvimîn aremegha, egha ikirimirir igiam ini. Ezi ikirimirir kam a nan ikirimirimra puvati. Kraiss angamra nan aven iti. Kî ikiva Godin ingangarim damuasa, kamaghîn Moses Osirizir Araziba na gamizi kî aremegha ua Moses Osirizir Arazibar gavgavimîn apengan itir puvati. Bizir kî Mosesin Osirizir Arazibar apengan ikiava amiziba, kî da gifa. Egh gîn ua dar amuva kamaghîn mati kî arazir kurabagh amir gumaz-

im. ¹²¹ Egh kî Moses Osirizir Arazibar gîn mangi Godin damazimîn deraghti, eghti Kraissin ovevem mati pura bizim. Ezi God uan arazir Moses ganingizibar gîn mangan gumazibar anogoroke. Me dar gîn mangiva Godin damazimîn deraghan kogham. Kamaghîn kî Godin apangkuvim damighti a pura bizir kinimîn mîn otivan, kî aghua."

Ia Galesian onganiba, tinara ian nighnizibagh asighasiki?

3 O Galesiaba, ia bar ongani. E Kraiss Iesusin gun bar deravira ia mikeme. Ezi mati ia uari an garima, a ter ighuvimîn areme. Ezi tinara ian nighnizibagh asighasiki. ² Kî bizir vamira foghasa ian azai. Ia, Moses Osirizir Arazibar gîn ghua, Godin Duam iniz, o ia akar aghuim baregha nighnizir gavgavim an ikia, Godin Duam ini? Ia faragha Godin Duamîn gavgavimîn amodoghîn ghuava, egha datirighîn ia Godin Duam ategha uan gavgavibar darorim a givasa. Ia ti bar onganighama? Bizir faragha ia bativiziba, ia pura a da isi, o? Nan nighnizimîn, ia pura da inizir puvati. ††

God gari, ia nighnizir gavgavim an itima a ian akurvasi

⁵ God gari, ia Moses Osirizir Araziba gîn zuima, a uan Duam ia ganigha, ian tongîn mirakelbagh ami? O a gari, ia nighnizir gavgavim an akar aghuimîn itima, a uan Duam ia ganigha ian tongîn mirakelbagh ami? ⁶ Ia Abrahamin eghaghamin ginighnigh. God fomira kamaghîn fo, gîn Kantrin Igharazibar Gumaziba nighnizir gavgavim akar aghuimîn ikiti, a kamaghîn me mikim suam, ia nan damazimîn dera. Ezi Godin Akinafarim kamaghîn mikeme, God fomira akar aghuim Abraham mikini, egha kamaghîn miğei, "Ni bangin, kî nguazir kamin itir kantriba bar deravira me damuam." Abraham nighnizir gavgavim itima, God deravira a gami. Kamaghîra gumazamiziba bar nighnizir gavgavim Godin ikiti, a uaghan deravira me damuam.

¹⁰ Moses Osirizir Arazibar mingarim, a nighnizir gavgavimîn bizim puvati, a bizir igharazim. Ezi Godin Akinafarim ghaze, "Gumazitam Moses Osirizir Araziba bar dar gîn mangi, egh dughîaba bar kamaghîra damu." † Egha Godin Akinafarim kamaghîn miğei, "Gumazitam nighnizir gavgavim Godin ikiti, God suam, ni nan damazimîn dera, gumazir kamra zurara deravira ikivira ikiam." Kamaghîn, e bar fo, gumazitam Moses Osirizir Arazibar gîn ghua, Godin damazimîn derazir puvati. Godin Akinafarim kamaghîn miğei, "Gumazitam akinafarimîn aven itir araziba bar deravira dar gîn mangan koghti, eghti God gumazir kam gasighasigham." Eghti

† (2:18) Grighin akam, vezin kamin deragha bigha mikemezir puvati. Pol ti kamaghîn mikimasa, gumazamiziba Kraissin gîn mangi, egh ua Moses Osirizir Arazibar apengan ikian kogham. Kraissin gîn zuir marazi, Moses Osirizir Arazibar gîn mangisi gavgavigh, egh me uaghan me arazir kurabagh amibar otivigham, mati gumazamizir bar Moses Osirizir Arazibar apengan itibar mîn iti. Ni Rom 7:4-6in gan. †† (3:4) Fofozir gumazir aviriba vezin kam giragha ghaze, "Godin Duam ian tongîn amizir bizir aghuiba, ia ti da gîn amadas, o? Kî ghaze, ia ti dagh nighnighavira iti." † (3:10-12) Gumazitam Moses Osirizir Araziba zurara bar deravira tamin gîn zuir puvati.

kamaghin tina suam, e Moses Osirizir Arazibar gin mangiva Godin damazimin deragham, kamaghin amir gumaziba, God me gasighasigham. ¹³ Moses Osirizir Araziba kamagh mikeme, e gumaziba bar Moses Osirizir Arazibar gin mangiva, egh ikuvigham. Godin Akinafarim kamaghin mikeme, "Gumazir ter ighuvimin duiba God ghaze, me gumazir kuraba." Ezi kamaghin Krai en akuravaghasa ziar kam ini, "gumazir kuram." Egha ziar kam bangin a uam e ini. ¹⁴ God Abraham deravira a gamigha egha ghaze, ki Abraham gamizi moghira, ki Krai Iesusin ingangarimin tuavimin Kantrin Igharazibar Gumaziba deravira me damuam. Egha God kamaghin ifonge, e nighnizir gavgavim Krai Iesusin ikiva, an Duam iniam. Egha kamaghin a uam e ini.

Moses Osirizir Araziba ko Akar Dikirizir Gavgavimin migirigiba

¹⁵ Fomira God bizir aghuir gin otivamin gun mikeme. God Akar Dikirizir Gavgavir kam Abraham uan ovavim ko aning ganingi. Godin Akinafarim kamaghin mikemezir puvati, "Nin ovaviba." An ovavir aviribav geir puvati. An ovavir vamira migia ghaze, "Nin ovavim." Kar a Iesus migei. E God e bagha inabazir biziba inisiva Moses Osirizir Arazibar gin mangiva, egh akar dikirizimin tuavimin da inian kogham. Ezi e fo, God fomira akar dikirizimin min bizir kaba Abraham ganingi. Nan adarasi, datirighin ki gumaziba e zurara amir arazim mikimasa. Gumazitam aremeghsi, egh uan biziba tuiragh uan boribar aningsi, migirigiar tam osirighti, an migirigiar kam mati Akar Dikirizir Gavgavim. Eghti gumazitam uam akar igharazitam akar dikirizir kam gifuragham kogham. Egha kamaghin migeir puvati, "E akar dikirizir kam gin mangan kogham." Nan migirigiar mingarim kamakin: Faraghavira God, Abraham ko akar dikirizim gami. Ezi 430 plan azeniba givazi gin God uan arazir osiriziba Moses ganingi. Moses Osirizir Arazir kaba bar gin otifi. Egha da Godin Akar Dikirizir Gavgavimin migirigiam batueghan kogham. Egh Godin akar dikirizir kam angarighan kogham.

¹⁹ Ezi kamaghin manmagh sua God uan osirizir araziba Moses ganingi? God gumazamizibar amuti, me arazir kurabar mingarim gifoghasa, uan osirizir araziba aningi. God faragha akar dikirizim Abraham ganigha ghaze, nin ovavim gumazamiziba bar men akurvagham. Ezi gumazir kam zuamira izezir puvati. Ezi arazir kurar kaba bagha, God gin uan osirizir araziba aningi. A kamaghin ifonge, an osirizir araziba iki mangi, ovavim otoghamin dughiamin tugham. God uan osirizir arazir kaba isa enselbar dafarim gatizi, me da isa abuir gumazim Moses ganingizi, abuir gumazim e ganingi. ²⁰ Egh gumazitam ingangaritam damusi gumazir igharazitam ko akar gavgavir dikirizim akirsi, an a isiva abuir gumazimin dafarim datightima, eghti abuir gumazim a isiva gumazir igharazim daningan kogham. Ezi God uabira, a uabi uan akar gavgavir dikirizim Abraham ganingi, egha enselin tam ganingizir puvati, o abuir gumazitam ganingizir puvati.

Datirighin Godin Duam zurara en akurvasi

²¹ Ki kamaghin mikimam, Moses Osirizir Araziba Godin akar fomira dikirizimin apanim gami, o? Bar puvati. Osirizir arazitam ikirimirir aghuim e ganidir puvati. Osirizir arazitam ikirimirir aghuim e danighti, e ti fomira Moses Osirizir Arazibar gin zuima, da e gamima e Godin damazimin deraghai. Moses Osirizir Araziba ikirimirir aghuim anidi puvati. ²² Godin akar dikirizimin mirara e gumazamizir nighnizir gavgavim Krai Iesusin itir darazi. God bizir kaba e daningasa ifonge. Kamaghin amizi, Godin Akinafarim kamaghin mikeme, nguazir kam in gumazamiziba, arazir kurabar gavgavim bar me ikiaghariki. ²³ Faraghavira nighnizir gavgavir kam izezi puvatizi, arazir kurabar gavgavim e ikiagharighizi, ezi e Moses Osirizir Arazibar apengan iti. Egh mangi God nighnizir gavgavimin tuavim en akaghamin dughiam. ²⁴ God kamaghin ifonge, e nighnizir gavgavim akar aghuimin ikiti, eghti a suam, ia nan damazimin dera. Egha, a uaghan kamaghin ifonge, Moses Osirizir Araziba e inigh Krai bagh mangam. Egha kamaghin a Moses Osirizir Arazibagh amizi, da e gativagha en garir gumazimin min oto.

²⁵ Ezi datirighin nighnizir gavgavim azenimin otozi, e ua Moses Osirizir Arazibar apengan itir puvatizi da ua e gativagha en gari puvati. ²⁶ Ia gumazamizir dipamin rueziba, ia Kraisin puegha, egha Kraisin min otifi. Egha datirighin Krai Iesusin aven ia ikizir vamira. Judaba ko Kantrin Igharazibar Gumaziba puvati, ingangarir gumazir kiniba ko gumazir firiaghreziba, o gumazamiziba puvati. Ia nighnizir gavgavim Krai Iesusin ikia, kamaghin ia bar Godin boriba. Kamaghin amizima, e ua Moses Osirizir Arazibar apengan itir puvatizi, da ua e gativagha en garir puvati.

Datirighin ia Godin boriba, ezi Moses Osirizir Araziba ia ikiagharizir puvati

²⁹ Krai an Abrahamin ovavim. Ezi ia Kraisin ikizimin ikiva, egh ia uaghan Abrahamin ovaviba. Ia Kraisin ikizir kam, iarara God fomira Abrahamin ovaviba bizir aghuir kaba me daningasa Abraham ko akam akiri. Kar iarara, God ia migei.

4 Ezi datirighin ki akar isin zuimin bizir kam deravira ia mikimam. Afeziatam borir aghiritam ikiva, egh gin a uan biziba bar da isiva borir kam daningam. Bizir kaba borim bagha fomira iti. Ezi borim tighar aghuir dughiam, a pura mati a uan afeziamin ingangarir gumazir kinir mam. Bizir kaba, an biziba. ² Egha a suvighavira itima, gumazir an gariba koma an bizibar gariba, an garava egha an biziba sara gari. Egha ghua dughiar an afeziam biziba an agharim darighamim oto. Egha dughiar kam in, a uabi uan biziba inigha dar gari. ³ Ezi e uaghan kamaghin ami, e borir aghiribar min itir dughiam, e nguazim ko overiamin bizibagh ativagha dar garir duar kuraba ko bizir nedaziba, e dar ingangarir gumazir kinibagh ava. ⁴ Ezi God kamaghin

ifonge, e an boribar otivasa, egha Moses Osirizir Arazibar apengan itir gumazamiziba, a uam e givezasa. God fomira e givezasa dughiam ginaba. Ezi dughiar a fomira inabazim datirighin otozi, ezi a uan otarim amadazima a ize. Ezi amizim a bate. Ezi a gumazir Moses Osirizir Arazibar apengan itimin min oto. Ezi e Moses Osirizir Arazibar apengan itir gumazamiziba, a ua e ini. ⁶ Ezi ia datirighin Godin boribagh ava. Ezima God uan Otarimin Duam amadazima an en navir averiabar iti. Ezi Duar kam en aven kamaghin dei, "Nan afeziam." ⁷ Kamaghin, ni ua pura ingangarir gumazir kinimin itir puvati. God ni gamizi ni an borim gava. Egh ni fogh, ni an bizir aghuir inabaziba iniam.

Tizim bagha nguazir kamin biziba ua ia ikiagharisi?

⁸ Fomira ia God gifozir puvatigha, egha bizir guizbangira God puvatiziba dagh amuava, egha dar ingangarir gumazir kinibar min iti. ⁹ Ezi datirighin ia Godin boroghin zui. O ki kamaghin mikimam, God ian boroghin zui. Ia kamaghin nighnigha ghaze, ia zurara Moses Osirizir Arazibar dughiar ekiaba ko iakinir igiabar dughiba ko azenir igiabar dughiba ko dagheba otir dughibar gin mangam. Manmagh sua ia ua nguazim ko overiamin bizibagh ativagha dar garir pura duar kurabar gin zui? Da gavgaviba puvati. Ia ti uamategh dar ingangarir gumazir kinibar ikiasa? ¹¹ Ki ian arazir kam gighnigha, egha ki kamaghin atiati, ingangarir ki ian tongin amizim an daghem puvatigham.

Ia nan arazibar gin izi

¹² Nan adarasi, ki uabi Moses Osirizir Araziba ategha egha ian min iti. Ezi ia nan min ikiasa ki ia gakaghor. Ia fo, fomira ki Galesian Provinsin izeghava, egha nguibar igharazitamin mangasava amuava egha arimariam ini. Egha dughiar kamra akar aghuim faragha ia mikini. Nan mikarzim gavgavim puvatigha egha osimtizir ekiam ia ganingi. Ezi ia akirim ragha na gasarazir puvatigha, egha ia na ko ikian aghuazir puvati. Enselin tam, o Kraiss Iesus uabi iziva ia ko ikiti, ia aning inighiva bar deravira aning damuam. Ezi ki areir dughiamin, ia na inighava arazir kamra na gami. Egha ia na inizi ki ian gara itima, ia arazir kuratam na gamizir puvati. Ki guizbangira kamaghin mikimam, dughiar kamin ia nan akurvaghava bar ifonge. Egh ia uan damaziba na bagha da asiava ifuegha da asigha na ganighai. Ia faragha na gifuegha na bagha bar akonge. Ezi ia na gifongezir navir kam datirighin managh iti? ¹⁶ Manmaghin ami? Ki guizbangira akam ia mikini, kamaghin ki ti ian apanim gava?

¹⁷ Ifavarir gumazir kaba kamaghin ifonge, ia me baghavira ikiasa, egha me pura ian kuariba isava, egha guizbangira ian akurvaghamin nighniziba puvati. Ia men nighnizibar gin mangiva egh ia en saghon iki-asa, me ifonge. ¹⁸ Tina gumazir igharaziba baghivira iki, egh men akurvaghamin nighnizir aghuim ikiti, kamaghin dera. Ia zurara arazir kam damuvira iki. Egh ki

ia ko ikiamin dughiabara puvati. ¹⁹ Ki orazi, ia arazir kam gamima, ki ia bagha okam nighnigha egha ghaze, ki manmaghin ian akurvaghamin. Ki ia ko itir puvati, Iavzika. Ki ia ko ikia, ti tong akar aghuitam ia mikemeghai. Nan boriba, ia guizbangira Godin boribagh avagh, egh Kraissin min ikiasa, kamaghin ki ia bagha ua mizazir kam barasi. Mati amizim borim batasa isir mizazim.

Hagar ko Sara

²¹ Ia gumazir Moses Osirizir Arazibar apengan ikiasa ifongeziba ia na mikim. Ia ti Moses Osirizir Araziba mikemezi moghin fozir puvati? Godin Akinafarim kamaghin mikeme, Abraham otarir pumuning iti. Ingangarir amizir kinim, Hagar, mam bate. Ezi guizbangira an amuim, Sara, mam bate. Ingangarir amizir kinimin borim nguazimin amiziba boriba isi moghin oto. Ezi guizbangira an amuimin borim, an akar dikirizimin tuavimin oto. ²⁴ Amizir kamning akar gavgavir dikirizir pumuningin min iti. Eghaghanir kamnagh akar isin zuim an iti. Hagar, a Sainain mighsiamin akar gavgavir dikirizimin min iti. Sainain mighsiam, a kantri Arabian iti. Hagar ingangarir amizir kinir mam. Ezi an boriba uaghan ingangarir gumazir kiniba. Hagar uan boriba ko me ingangarir gumazir kinibar min ti. Ezi Jerusalem datirighin itim, an Hagarin min iti. Datirighin itir Jerusalem uan boriba ko, me Moses Osirizir Arazibar apengan iti, egha ingangarir gumazir kinibar min ami. ²⁶ Godin Akinafarim kamaghin mikeme,

"Amizir boriba puvatizir kam, nin boriba gin bar avirasemegham,

egh amizir pam itimin boribagh afiragham.

Kamaghin ni amizir boriba isir puvatizim, ni bar akongegh.

Ni amizir otirimirir mizazibagh fozir puvatizim, nin navim deragh, ni bar akuegh, pamtem dimiva araghasi."

Ezi kamaghin Jerusalem igharazim a Godin Nguibamin iti, Moses Osirizir Araziba a ikiagharighizir puvatizima, a datirighin firiaghiri. Ezi an en amebamin min iti. ^{††28} Ezi nan adarasi, ia Aisakin min ami. Godin akar dikirizim mirara, ia an boriba. ²⁹ Nguazimin amiziba boriba isi moghin otazir otarim, a Godin Duamin gavgavimin otazir otarim pazava a gami. Kamaghira, datirighin Moses Osirizir Arazibar apengan itir gumaziba, e tina Godin Duamin apengan iti, me en aghuagha osimtiziba e garisi. ³⁰ Ezi Godin Akinafarim manmaghin mikeme? A kamaghin migia ghaze, "Ingangarir amizir kinimin borim, a guizbangira Abrahamin amuimin borim ko afeziamin bizir aghuiba da inian kogham. Kamaghin, ia ingangarir amizir kinim uan otarim ko aning batokegh."

† (4:18) Grighin akam vezin kamin deragha bigha mikemezir puvati. †† (4:26) Ves 22in, Pol Sara dibora ghaze, "Guizbangira Abrahamin amuim, Sara." Kar akar isin zuir mam, Sara Godin akar dikirizimin min iti. Saran otarim Aisak, a Kraissin gin zuir darazir min iti. Ni Galesia 4:28in gan.

Godin gumazamiziba firiaghire

(Sapta 4:31-6:18)

Ia uari bagh ganigh, Moses Osirizir Araziba ua ia ikirarighan kogham

³¹ Nan adarasi, e ingangarir amizir kinimin boriba pu-
vati, e guizbangira Abrahamin amuimin

5 boriba. Kraisi, e Moses Osirizir Arazibar apengan
ikian aghuaghava, egha kamaghin an e gamizi, e
firiaghiri. Kamaghin amizi, ia tuivigh gavgavigh. Ia gu-
mazitamın ganti, a ua ia damuti, ia ua ingangarir gu-
mazir kinibar min ikian marki.

² Ia na baragh. Ki Pol, ki ia migei, ia men gantima me
ian mikarzir mogomeba aghoreghtima, eghti Kraisin
ingangarim tong bar ian akuraghan kogham. Bar pu-
vati. ³ Ki datirighin ua deravira kamaghin ia mikimasa,
ni tina gumazitamın ganti, a nin mikarzir mogomem
atughti, kamaghin ni uaghan Moses Osirizir Araziba
bar dar gin mangam. ⁴ Ia gumazir Moses Osirizir Araz-
ibar gin mangasava amiba, ezi tuavir kamın ia ghaze, e
Godin damazimin dera, ia kamaghin Kraisi ategha gifa.
Ia Godin apangkuvimin tuavim ategha gifa. ⁵ Egh gu-
mazim Kraisi Iesus ko ikiti, eghti arazir gumazibar
mikarzir mogomem aghorim, a pura bizim, egh arazir
gumazibar mikarzir mogomem aghorir puvatizim, a
uaghan pura bizim. Ezima gumazir nighnizir gavgavim
itim, an nighnizir gavgavim a gamima, a bar gumazir
igharazibagh ifonge, ezi kar guizbangin bizim. Godin
Duamin gavgavimin, e nighnizir gavgavim Godin iti.
Egha e, dughiar God suam, ia nan damazimin derazim,
e a mizuai.

⁷ Ia fomira deraghavira Kraisin tuavimin zui. Ezi tina
tuavim apirizima ia ua guizbangin akamin gin zuir pu-
vati? ⁸ Nighnizir ia datirighin gin tizim, a Godin ian di-
azimin izezir puvati. ⁹ Yisin muziarim, a bret bar a
damighti, a buigham. ¹⁰ Ki kamaghin nighnizir gavgav-
im iti, Ekiam ian akuragham. Egh ia nan nighnizimin
gin mangiva, nighnizir igharazim atakigh. Ki fozir pu,
tina ian nighnizibagh asighasisi. Gumazir kam arazir
kurar ia gamizim bagh ivezir kuram iniam. ¹¹ Nan
adarasi, ia oraki, gumazir maba ghaze, Pol gumaziba
uan mikarzir mogomeba aghorir akam dughiar
anekuravira iti. Egha me guizbangira kamaghin nigh-
niva, egha me tizim bagha osimtizim na garisi? Kar
guizbangira nighnizim puvati. Ezi ki ter ighuvimin
akam akuri, ezi akar kam gumazibar nighnizibagh
asighasisi. Egh ki mikarzir mogomem aghorir akam
akuniva, egh ter ighuvimin akam akunan koghti, eghti
ter ighuvimin akar gumazibar nighnizibagh asighisiz-
im, a pura akar amirizimin min otogham, a ua gumaz-
ibar nighnizibagh asighisighan kogham. ¹² Gumazir
ian navibagh inivir kaba, me mikarzir mogomeba
aghoramin arazim bagha bar gavgafi. Kamaghin me

uarira uan inibar ghor, egh magh suegh bar dar
ghoregh.

¹³ Nan adarasi, ia firighrasa, God ifonge, egha kam-
aghin a ian dia. Eghti ia ua Moses Osirizir Arazibar
apengan ikian kogham, egh ia kamaghin nighnighan
marki, "E Moses Osirizir Araziba e ikiagharighizir arazir
kaba ategha e firiaghire. Egh e navir ghurimin arazibar
amuam." Moses Osirizir Arazibar migirigiaba, da bar
uari inigha akar vamiran iti. "Ni uabi gifongezir
moghin uan akar gumazibagh ifongegh." Ia bar Godin
gumazamizibar ingangarir gumazibar min ikivi, uarira
uarigh ifongegh. Egh ia uarir atar pura tintinibar uariv
sogh, egh ia deravira nighnigh. Ia uarigh
asighasigham.

Godin Duam nin sure gamir arazir aghuibar gin mangi

¹⁶ Godin Duam koma nin navir ghurim, bizir kamning
uaningin apanimning gami. Godin Duam ghaze, ni
Godin arazir aghuibara damu. Ezi kamaghin ni dar
amuasa. Kamaghin amizima ni arazir aghuibar gin
mangisi damuti, nin navir ghurimin araziba suam,
marki. Nin navir ghurim suam, "Arazir kuratam damu."
Eghti ni tam damuam. Kamaghin ni arazir kurabar gin
mangiti, Godin Duam suam, markiam. E fo, navir
ghurimin araziba Godin Duam dikabinasa. Ezima
Godin Duam navir ghurimin araziba dikabinasa. Aning
uaning adosi. Ezi bizir ia damuasa ifongezim, ia a
damighan kogham. Egh ia Godin Duamin gin mangi-
va, egh ia Moses Osirizir Arazibar apengan ikian
kogham. Egh, ia navir ghurimin arazibar gin mangan
kogham. Ezi ki kamaghin ia migei, ia navir ghurimin
araziba ateghtima, Godin Duamra ian faraghtima, ia
an gin mangi.

¹⁹ Ia navir ghurimin arazibagh fogha gifa. Arazir ka-
ba, gumazamiziba tintinibar uari koma akua egha
arazir mizirzibagh amuava, egha afiar arazibagh ami.
²⁰ Egha nguazir kamın biziba e God gami moghin e
uari isa dagh anidi, imezibagh amir arazibagh amuava,
munavin biziba bagha navim ikuvighava da iniasta nav-
im isi. Egha atara bizibagh asighasisi, uarir apanibagh
ami, gumazir igharazibar aghua, uabira uabi ginigh-
nisi, biziba bagha uari batogha uari abisi. ²¹ Egha dipar
onganiba apava onanigha, pura gumazamiziba isa
pamtemin diava ighiar kurabar arazibagh ami. Egha
arazir kurar maba uaghan kamaghin iti. Ki fomira ia
mikemegha gifa. Egha ki datirighin akar kamra ua ia
migei. Gumazir arazir kabagh amiba, me God Bizibagh
Ativamin Dughiamin aven mangan kogham.

²² Ezi Godin Duam arazir aghuir kabar amuasava en
naviba fe: arazir bar igharaz darazigh ifongezim, navir
amirazim ko bar akongezim, dughorir amirazim, gu-
mazibar akurvagha, egha arazir aghuibar me gami.
Egha guizbangira migia deravira bizibagh amua, gu-
mazibar asughasusi, egha navir ghurimin araziba dik-
abiri. Moses Osirizir Arazitam arazir kabar ane-
goroghezir puvati. ²⁴ Gumazamizir Kraisi Iesusin gin
zuiba, me navir ghurimin araziba ko biziba bagha bar
ifongezir arazir kuraba inigha, ter ighuvimin da gura.

Egha dagh afuzima, da aremegha gifa. ²⁵ Godin Duam ikirimirir aghuim e ganingi. Kamaghin amizima, anarira e ko daruva en akurvagham. ²⁶ Kamaghin e pura uarira uan ziaba fan kogham. Egh e igharaz darazir navibagh inivti, me uarir ataran kogham. Egh e men biziba bagh naviba isian kogham.

Bizir manam ni uan navir averiamin an opari, bizir kamnaghra, an otogham

6 Nan adarasi, ian tav arazir kuratam damighti, ia gumazir Godin Duamin gin zuiba, ia navir amirizimin arazibar a damuva, egh an akuraghti, a uan arazir kuraba ategham. Kamaghin ia deravira uari bagh gan, Satan ia gifaraghtima, ia uaghan arazir kuratam damigham. ² Ezi gumazitam suam, a ziar ekiam iti, puvati, a ziam pu, egha kamaghin gumazir kam uabira uabi gifari. Ia igharaz darazir akuragh men osimtiziba ater. Egh ia kamaghin damuva, ia guizbangira Kraisin arazibar gin mangam. ⁴ Gumaziba bar, me uari uan arazir me amibar osimtiziba ateram. Gumaziba uari uan ingangaribar gan, da deras ti puvati. Gumazim kamaghin damuva, a uabi uan arazibar gan dagh ifongegh. Egh a uan arazibar gan, egh gumazir igharazimin arazibara gan dav kiman marki.

⁶ Gumazir Godin akam barazim, a uan bizir aghuitaba an sure gamir gumazim daning.

⁷ Bizir manam ni uan navir averiamin an opari, bizir kamnaghra, an otogham. Gumazitam uan navir ghurimin arazibar gin mangitima, an navir ghurir kamın dagher kuraba otivtima a bar kuvigham. Egh gumazitam Godin Duamin gin mangiti, Godin Duam a damuti, dagher aghuiba otivtima, a ikirimirir aghuir zurara itim iniam. Egh ia suam, ia God gifari, bar puvati. Ia uarira uarigh ifari, egh ia kamaghin damuan marki. ⁹ Egh e ingangarim damusi amiraghan kogh, egh dagheba iniamin dughiamin, e dagher bar aghuiba iniam. Kamaghin e arazir aghuibar amusi amiraghan kogham. ¹⁰ Kamaghin amizima, datirighin dughiam ikiavira itima, e arazir aghuibar gumazir igharaziba bar deravira me damuam. Egh bizir ekiam,

e deravira gumazamizir nighnizir gavgavim Ekiamin itibar amuam.

Polin migirigiar abuananaba

¹¹ Ki osirizir osizirir ekiar kaba, ia dar gari, kar ki uabi uan dafarimin osirizir akaba. †

¹² Ifavarir gumaziba atiatia kamaghin nighnisi, "Gumazir igharaziba kamaghin fogh suam, e nighnizir gavgavim Kraisin ter ighuvimin iti, egh me paziv e damuam." Kamaghin amizima me ian mikarzir mogomeba aghorasa bar gavgafi. Me ghaze, me ian mikarzir mogomeba aghorasa, me damightima, me ian mikarzir mogomeba aghorezir bizir kam bagh men ziaba fam. Ezi gumazir uan mikarziba aghorezir kabanagh, me uaghan deravira Moses Osirizir Arazibar gin zuir puvati. Ia oragh. Gumazir kaba ian mikarzir mogomeba aghorasa bar gavgafi. Me kamagh sua, me kamaghin ia damigh gumazir igharazibar damazimin ziar ekiaba iniasa. ¹⁴ Ezi mikarzir mogomem aghorir arazim, a pura bizim. Egha mikarzir mogomem aghorir puvatizir arazim, a uaghan pura bizim. God e gamizima e gumazamizir igiabar otifi, ka bizir ekiam. En Ekiam Krai Iesus ter ighuvimin areme. Ezi ki bizir kam bagha uan ziam o gumazir igharazitamın ziam fer puvati. Ki Godin ziamra fe. Iesus ter ighuvimin areme, ezi tuavir kamın nguazir kamın araziba nan nighnizimin aremegha gifa. Egha mati ki uabi ter ighuvimin areme. Egh ki uam nguazir kamın arazibar gin mangan kogham. ¹⁶ Nighnizir kamın suiraghava an gin tiziba, Godin apangkuvim men ikiam. Egh a men navibar amutima me nimira ikiam. Eghti gumazamizir kaba, me guizbangira Godin Israel.

¹⁷ Gumaziba na misoghezi, ezi men duar kuriba nan mikarzimin iti. Ezi ia bizir kabar gan suam, ki guizbangin Iesusin ingangarir gumazim. Eghti gumazitam uam osimtizitam na darighan ka aghua. ¹⁸ Nan adarasi, en Ekiam Krai Iesusin apangkuvim ian duaba ko iki. Guizbangira.

† (6:11) Ni akar 1 Korin 16:21in itimin gan.

Akar Faragha Zuim

Akinafarir kamın akar mınğarim a kamakın, God kamaghın nighnisi, an overiam ko nguazimin ingarizir biziba bar, dar amu da isi Kraisin apengan dar arıgham. Eghti Kraıs biziba bar dar dapanimin ikiam (1:10). Ezi God kamaghın ifonge, a uan gumazamiziba gaghuvkinti, eghti me bar Kraıs ko poroghiv ikıva egh me navir vamira ikiam.

Ezi akinafarimin aven faragha itir akaba, Pol Godın apangkuvimin mıgirıgiar aviribagh ami. A ghaze, God gumazamizibagh amima, me bar nighnizir gavgavim Kraısın ikiava uari akuvagha, egha ikizir vamiran gumazamizibar otifi. İesusın ingangarimin, God ua gumazamiziba inıgha, egha Godın Duam me ganıngi. Ezi tuavir kamın me bar fo, me Godın akar dikirizimin bizir mikemeziba, me bar da iniam (1:14).

Egha akinafarimin itir namba 2ın akar otevimin, Pol kamaghın mıgiya ghaze, Kraısın adarasi me Kraıs ko poroghav iti. Kamaghın, me bar navir vamira ikıva, egh Godın arazibar gin mangi.

Ezi akinafarir kamın Pol akar ısın zuibar mıgiava, egh kamaghın men akakaghti me kamaghın fogh suam, me Kraıs ko poroghav ikıa egha ikizir vamiran gumazamizibar oto. A kamaghın mikeme, Godın gumazamiziba, me nivafizir vamiran min oto, ezi Kraıs mati nivafizir vamiran kamın dapanim. (4:1-16). Ezi uaghan, Godın gumazamiziba mati dipenir mam, ezi Kraıs, a mati dipenir kamın guarir akinim (2:19-22). Egha Godın gumazamiziba mati amizir mam, ezi Kraıs mati amizir kamın pam (5:22-32). Ezi akinafarir kamın aven e bar deravira bizir aghuir God uan gumazamizibar amuamibar gari.

E Kraısın poroghav itima, God e gamizi e gumazamizir igiabar otifi

(Sapta 1-3)

1 Kı Pol, God uan ifongiamın gin ghua Kraıs İesusın aposelin ikiasa na misefe. İa, Efesusın itir Kraısın adarasi, ia Kraıs ko poroghava ikıa deraghavira an gin zui. Kı ia bagha akinafarir kam osirigha anemadi. **2** Kı kamagh sua, God en Afeziam ko Kraıs İesus en Ekiam, aning apangkuvim ko navir amirizim ia danıngam.

E Kraıs İesusın poroghav itima, God uan Nguibamin itir bizir aghuiba bar da isava e ganidi

3 E Kraıs İesusın poroghav itima, ezi tuavir kamın God deravira e gamua en duabar akurvaghasa uan Nguibamin otivir bizir aghuiba e ganidi. Kamaghın amizi, e God minabagham, a en Ekiam Kraıs İesusın Afeziam ko an God. **4** Dughiar God tıghar nguazir kamın ingaramim, a kamaghın ifonge, e a baghivira itir gumazamizibar ikıva, an damazimin arazir kuratam ikian kogham, egha a fomira e ginaba. Egha ghaze, e Kraıs ko poroghiv iki, egh tuavir kamın e an gumazamizibar min otogham. A fomira bar e gifongegha egha e ginabagha ghaze, a Kraıs İesusın ingangarimin tuavimin e damighti, e an boribar otivigham. God uan bar akongezir arazim ko uan ifongiamın gin ghua bizir kam gami. **6** A ifongezir Otarimin ziamın, a bar pura bizir aghuimin min uan apangkuvim isa e ganıngi. Kamaghın e apangkuvir bar ekiar kam ginighnighıva, egh Godın ziam fam.

7 E fo, Kraısın ovevemın God uam e ini, egha en arazir kuraba gin amada. Godın apangkuvim guizbangira bar ekevegha izifa. Kamaghın a uan

apangkuvim e gufusfuzima an e girava, fofozir aghuim ko nighnizir aghuim e ganidi. **9** God fomira uan ifongiamın gin ghua, Kraısın ingangarimin tuavimin uan nighnizir mogomem azenim darıghasa nighniki. Ezi a datirighın an nighnizir mogomer kam a en akazi an azenan oto. **10** Godın nighnizir kam a kamakın, a ingarizir biziba bar dar amuti da mangıva dughiar a inabazimira a da isi Kraısın apengan dar arıgham. Overiamın itir biziba ko nguazimin itir biziba sara bar. Eghti Kraıs biziba bar dar dapanimin ikiam.

11 God uan ifongiam ko nighnizimin gin ghua, bizibagh amima da otifi. A faraghavira uan nighnizimin gin ghua, e Kraıs ko porogh egh an gumazamizibar min ikiasa, an e amisefe. **12** E Judaba, e faraghavira Kraıs mizuava an gin zuir gumazamiziba, e Godın ziar ekiam bar a pirafam.

13 Ezi ia Kantrin İgharazibar Gumaziba uaghan, ia guizin akam baraghizima God ia gamizi ia an gumazamizibar otifi. Akar aghuir kamra kara: God ian akurvasi. İa nighnizir gavgavim Kraısın itima God uan Duam ia gati. Kamaghın me fogh suam, ia an gumazamizibara. Kar Godın Duar a fomira akar dikirigha amizim. **14** E Godın Duam inıgha gıfa, kamaghın e bar fo, e bizir God akar dikirizimin uan gumazamizibav kemezi-ba, e bar da iniam. Bizir kamın e fo, God uan gumazamiziba damighti me guizbangira firighregham. Kamaghın e Godın ziar ekiam bar a pirafam.

Pol God ko mıgiya ghaze, God fofozim Efesusın sios danıngam

15 Kı fo, God bizir kabanang gami, ezi kı orasi, ia nighnizir gavgavim Ekiam İesusın ikiava, Godın gumazamiziba bar me gifonge, **16** kamaghın amizi, kı zurara ia ginighnigha God ko mıgiya ia bagha God minabavira iti. **17** Egha kı Godın azangsisı, en Ekiam Kraıs İesusın God, Afeziar ziar ekiam itim, kı an azangsiğha ghaze, a uan

Duam ia danighti a ia damuti, ia fozozir aghuim iniam. Eghti Godin Duam uan guizin akam ian akaghti, ia deragh Godra fogham. ¹⁸ Ki kamaghin Godin azangsis, ian nighnizim kuighrighti ia Godin angazangarimin ganam. Egh ia kamaghin fogham, God ian diazima ia bizir aghuir ia fogha iniamiba da bagha mizuai iti. Egh kamaghin fogham, bizir aghuir God uan gumazamizibar aningamiba, da bar ekevegha pin ko. ¹⁹ Egh ia kamaghin fogham, Godin gavgavim zurara en navibar aven ikia ingara en akurvasi, e nighnizir gavgavim an itiba. Gavgavir kam, guizbangira bar ekefe, e guizbangira an gavgavim tuisiva avegham. Gavgavir en aven ingarir kamra, dughiar KraiS ovegezimin, God gavgavir kam in KraiS gamizi, a ua dikafi. Egha a inigha uan Nguibamin ghua a isa uan agharir guvimin amadaghan anefa. ²¹ Kamaghin KraiS Godin Nguibamin ikia egha duar gavgaviba itiba bar, ko gumazir dapaniba, ko gavmanin gumaziba, ko atriviba, a bar men gavgavibagh afiragha me gatifa. Egha Ziar KraiS uan ingangarim bagha in izim a ziar manaba, manaba bar dagh afira, dughiar kam in ziaba ko dughiar tighar izamimin ziaba bar. ²² God biziba bar dagh amizima da KraiS in apengan iti. Egha a gamizi, a sios bagha biziba bar dar dapanimin oto. ²³ Sios mati KraiS in namnam. Ezi KraiS biziba bar dar aven ikia bar dagh izifa. Egha KraiS uan sios in aven ikia bar a gizifa.

E gumazamizir ariaghreziba, God e gamizi e KraiS ko angamra iti

2 Ia fomira Godin akam barazi puvatigha arazir kurabagh amuava, kamaghin ian duaba guizbangira aremezi moghin iti, mati gumazamizir ariaghreziba. ² Faragha zuir dughiamin, ia nguazir kam in arazir kurabar gin zui. Egha ia duar kurar overiamin itibar atrivim, ia an akam baregha an gin zui. Duar kurar kam, gumazamizir Godin akam barazi puvatizibar navir averiabar aven ingari. ³ Fomira e bar moghira men min ami, egha uan navir ghurimin ifongiamin gin zui. E uan nivafizir agorogem ko uan nighnizir kurabar gin zui. Dughiar kam in e nguazimin itir gumazamizibar min amima, kamaghin God bar en arazir kuraba bagh ivezir kuram e daningasa nighnizim gami. ⁴ Guizbangira, en arazir kuraba e gamizi en duaba guizbangira aremezi moghin iti, mati gumazamizir ariaghreziba. Ezi God bar e gifongez, an apanguvir dafam bar e avara. Kamaghin an e gamizi e KraiS ko angamra iti. God uan apanguvimin tuavimra, a en akura. ⁶ A kamagh sua, e KraiS Iesus ko Godin Nguibamin atrivimin ikiam. Kamaghin an e gamizi e KraiS ko poroghav ikia, a ko ua dikafi. ⁷ A kamagh sua, a uan apanguvir bar dafam, tighar izamin dughiar gumazamiziba bar men akaghasa. Eghti me fogh suam, a KraiS Iesus in ingangarimin tuavimin a bar me gifonge. Kamaghin an arazir aghuir kam in e gami. ⁸ Ia nighnizir gavgavim Godin itima, ezi a uan apanguvimin tuavimra ian akurvasi. Kar ia uari amizir puvatizir bizim. Puvat. God pura ia ganingi. Kar ian ingarimin ivezim puvat. Kamaghin bizir kam bagh gu-

mazitam uabi uan ziam fan marki. ¹⁰ God fomira e bagha, ingangarir aghuir e gin damuamiba, a dagh nighnigha da ati. A kamagh sua, e ingangarir kabar amuasa, egha kamaghin an e gamizi, e KraiS Iesus ko poroghav ikia datirighin gumazamizir igiabar otifi.

KraiS apanim gamir arazim a givazi, ezi Judaba ko Kantrin Igharazibar Gumaziba ikizir vamira iti

¹¹ Ia Kantrin Igharazibar otivir gumaziba, ia kamaghin fo, Judaba, uan gumazibar mikarzir mogomebar aghori. Egha me kamaghin ia dibori, ia gumazir mikarzir mogomebar aghorir puvatiziba. Arazir kam kamakin, gumaziba uari uan mikarzir mogomebar aghori. Eghti ia deravira nighnigh, ia fomira Kantrin Igharazibar Gumazibar min ike. ¹² Dughiar kam ia KraiS in saghon iti. Ia Israelin gumazamizibar azenan iti, kamaghin ia nguibar igharazibar gumazibar min iti. God uan adarasi ko akam akirigha, egha uan gumazamiziba akar gavgavir dikirizim me ganingi. Ezi ia akar gavgavir dikirizir kam in aven itir puvat. Ia nguazir kam in ikiava God gifozir puvatigha, egha ia bizir aghuir mizuai iti tam itir puvat. ¹³ Ia faragha saghon iti, ezi datirighin KraiS in ghuzim ia ruegha egha ian akua izezi, ezi ia KraiS Iesus ko poroghav ikia, Godin boroghin iti.

¹⁴ KraiS uabi e gamizi e navir amirizim ikiava deravira uari inigha iti. Fomira Judaba ko Kantrin Igharazibar Gumazamiziba uarir apanim gami. Ezi arazir kam a divazimin min men tongin ikia me abiki. Ezi KraiS uan ovevemin tuavimin divazir kam anakariaghatigha egha apanir arazir kam agifa. Ezi Judaba ko Kantrin Igharazibar Gumaziba ikizir vamiram oto. ¹⁵ KraiS, Moses Osirizir Araziba, ko akar gavgaviba, ko arazir me anogorogheziba sara bar da gifa. A ghaze, a kamaghin damigh, ikizir pumuning damuti, aning a ko porogh ikiva egh ikizir igiar vamiran otogham. A tuavir kam in an e gamizi e navir vamira iti. ¹⁶ KraiS ter ighuvimin aremegha egha tuavir kam in ikizir pumuning gamizi aning ikizir vamiran oto. Egha uam aning inigha God bagha ize. Egha an ovever tuavir kamra me uarir apanim gamir arazim anegifa. ¹⁷ Kamaghin KraiS izeghava akar aghuim gumazamiziba bar me mikira ghaze, ia navir vamira iki. A, gumazamizir Godin saghon itiba bar, akar aghuim me mikiri. ¹⁸ Kamaghin KraiS in ingangarimin tuavimra e bar, Judaba ko Kantrin Igharazibar Gumaziba, Godin Duam en akurvazima e uari akuvagha Afeziamin boroghin izi.

E KraiS in adarasi, e mati Godin Dipenimra

¹⁹ Kamaghin amizi, datirighin ia Kantrin Igharazibar Gumaziba, ia ua kamaghin nighnighan marki egh suam, ia nguibar igharazibar gumazamiziba o nguiba-puvatizir gumazamiziba. Puvat. Ia Godin adarasi ko uaghara ghu, egha uaghan Godin gumazamizibar tongin itir marasi. ²⁰ Ia uaghan mati God ingarizir dipenimin min iti. Gumazim dipenim ingarasa ter

akiniba kuazizi moghin, God aposelba ko uan akam inigha izir gumaziba me amisevezi me an tuivigha ingangarim gami. Ezi Krai Iesus, a uabi dipenir guarimin min iti. ²¹ Dipenir guarim a dipenir agharim bar a gupuzi moghin, Krai bar e isafuragha e gamima e aghua, ghuava God baghavira itir dipenimin oto. ²² Ia uaghan Krai ko poroghav iti, ezi God igharaz darazi ko ia isafuragha ia gamizi, ia guizin Godin Dipenimin min oto. Ezi Godin Duam dipenir kamin aven iti.

Pol Kantrin Igharazibar Gumazibar tongin akar aghuim akunamin ingangarim gami

3 God guizbangira deravira ia gami. Ezi bizir kam bagha ki Pol, ki Krai Iesusin ingangarim gamua egha ia Kantrin Igharazibar Gumaziba ian akurvagha, kamaghin ki kalabusin iti. Egha ki ia bagha God ko migei. ² Ia ti oreghama, God apanguvim ikia ia bagha ingangarir kam na ganingi. ³ Egha God uan nighnizir mogomem azenan aneka, egha na gamizi, ki a gifo. Ki mong an gun osiri, ⁴ eghti ia migirigiar ki osirizar ganiva fogh suam, ki Krai amizir ingangarimin nighnizir mogomem, ki bar a gifo. ⁵ Faragha zuir dughiaba, God gumamaziziba nighnizir mogomer kamin me mikemezir puvati. Ezi datirighin God uan Duamin tuavimin uan aposelin a baghavira itiba ko an akam inigha izir gumazibar akazi an azenim giri. ⁶ Nighnizir mogomer kam a kamakin: Akar aghuimin aven Kantrin Igharazibar Gumaziba ko Judaba uaghara, God uan bizir aghuiba isa bar moghira me ganidi. Me uari ko ikia mati nivafizir vamiran aven iti. Me bar moghira, Krai Iesusin ingangarimin tuavimin, bizir God e bagha akam akiriziba e da iniam.

⁷ Godin apanguvimin tuavimin, a bizir aghuir kam pura na ganingi, egha a na gamizi an gavgavim nan aven ingari, ezi ki akar aghuimin ingangarir gumazimin oto. ⁸ Ki, Godin gumamazizibar abuan itir gumazim, ki bar an gin iti. Ezi God bar nan deragha Kantrin Igharazibar Gumaziba akar aghuim akunasa ingangarir ekiar kam na ganingi. Akar aghuir kam, a Kraisin bizir aghuibar gun migei. Bizir aghuir kaba, gumaziba dagh nighnigh da tuisighiva avegham. ⁹ God biziba bar dar ingari, egha faragha zuir dughiaba uan nighnizir mogomem men ghuara. Egha iza datirighin a uan nighnizir mogomem aghurasa, ingangarir kam na ganingi, eghti ki gumamaziziba bar me damuti me God damuamin araziba bar dagh fogham. ¹⁰ God kamagh sua, datirighin dughiar kam a uan sios damuti, eghti sios, enselba ko duar gavgavir overiamin itibar amuti, eghti da an fozozir aghuimin tuavir aviriba dagh fogham. ¹¹ God fomira bizir kam damuasa nighniki egha datirighin en Ekiam Krai Iesusin ingangarimin an a gamizi an oto. ¹² E Krai ko poroghav ikia nighnizir gavgavim an iti, egha tuavir kamin e Godin boroghin mangasa gavgavigha, atiatir puvati. ¹³ Ki pamtem ia gakaghori, ia osimtizir ki ia bagha aterir kam, ia a ginighnigh osiman marki. Guizbangira ki ian dabirabar aghuarim bagha osimtizir kam ateri.

Pol Efesusin nguibamin itir sios bagha God ko migei

¹⁴ Ki bizir Afeziam amizir kabagh nighnigha, egha an damazimin uan tevimning apiri. ¹⁵ A uan Nguibamin itir ikiziba ko nguazimin itir ikiziba bar, a bar men Afeziam. Egha vaghvagha ziaba me gariki. ¹⁶ Ezi ki bizir kam bagha Godin azangsigha ghaze, God bizir aghuir an Nguibamin otivir taba ia daning, eghti an Duam gavgavim ia daningti, ian navir averiaba gavgavigham. ¹⁷ Ki kamaghin Godin azangsis, ian nighnizir gavgavimin tuavimin Krai zurara ian navir averiabar ikiam. Eghti igharaz darazigh ifongezir arazim, a ian navir averiabar aven iki gavgavigh ia damuti, eghti ia tuivigh gavgavigh, mati nguazim temer bibar suirazi temem tughav gavgavigha aghui. ¹⁸ Egh ia Godin gumamazizir igharaziba ko, gavgavim iniva deravira fogham, Krai gumamazizibagh ifongezir arazim bar ekeveggha, bar pin ghuavanaga, bar ruarvagha, egha bar vin uaghiri. ¹⁹ Guizbangira God gumamazizibagh ifongezir arazim a gumazibar fozozim bar a gafira. Eghti ia guizbangira arazir kam gifogham. Eghti bizir aghuir God gizivaziba, uaghan bar ia gizivagham.

²⁰ Godin gavgavim en navir averiabar ingari, ezi gavgavir kam bar en nighnizibagh afira. Bizir God damuasa e an azangsis, o bizir e God damuasa e nighniziba, da mati pura biziba, an gavgavim bar dagh afira. ²¹ Kamaghin dughiaba bar, e siosin aven itir gumamaziziba Krai Iesus ko poroghiv iki, zurazurara Godin ziam fam! Bar guizbangira.

E mati Kraisin nivafizimin min iti, kamaghin e Godin arazibar gin mangam

(Sapta 4-6)

E Kraisin adarasi, e Kraisin nivafizimin min iti

4 Ki Pol, ki Ekiamin ingarim gamua, kamaghin ki kalabuziamin iti. Ki fo, God ian diagha ghaze, ia an arazir bar pin itibar gin mangi. Kamaghin amizi, ki mighighavira ia migia ghaze, ia bar deraghvira Godin arazir kabar girara mangi. ² Ia igharaz darazir apengan iki, egh men asughasugh, egh dughorir amirizimin iki, egh osimtizir me ia gariziba, da ateriva, egh tuavir kamin bar me gifongegh. ³ Godin Duam e gamima e navir amirizim iti. Egha tuavir kamin arazir navir vamiran ikiamim e ganingi. Ezi arazir kam benimin min e ikegha gavgavizi e ikizir vamiran iti. Kamaghin amizi ia arazir kam an suiragh gavgavigh. ⁴ E fo, e uari inigha nivafizir vamiran min iti. Ezi Godin Duar vamira iti. Ezi kamaghira, God ian diagha ghaze, a bizir vamira ia a daningam, eghti ia a baghvira mizuamam. ⁵ Ezi en Ekiar vamira iti. Ezi nighnizir gavgavir arazir vamira iti. Ezi rurir arazir vamira iti. ⁶ Ezima Godin vamira iti. A bar moghiram en Afeziam. A gumamaziziba bar me gatifa, egha a men tongin ingara egha men aven iti.

⁷ E fo, Krais vaghvagha bar en apangkufi. Egha kamaghira uan apanguvir ekiamin abaragha an mirara, a bizir bar aghuim vaghvagha e ganingi. ⁸ Godin Akinafarim kamaghin mikeme,

“A bar pin ghuavanabogha,
kalabuziar bar avirim inigha uabin gin ghu.

Egha bizir bar aghuiba pura gumazamizibagh aningi.”

⁹ Akar kam, “A ghuavanabo,” a kamaghin en akazi e fo, Krais a faragha nguazir bar vin mar itim giraghu.

¹⁰ Egha gumazir faragha iraghuzir kam, a uaghan pin ghuavanaga, uabi isi biziba bar dagh izivaghasa, kamaghin an overiar bar pin itimin ghuavanabo. ¹¹ Gumazir kamra a “bizir bar aghuiba pura gumazamizibagh aningi.” A bizir aghuir kaba me ganingi, marazi an aposelin ingangarim me ganingi. Egha marazi, Godin akam inigha izir gumazimin ingangarim me ganingi. Egha marazi, Godin akar aghuim akunamin ingangarim me ganingi, egha marazi, Godin gumazamizibar ganamin ingangarim me ganingi, egha marazi, gumazamizibar God ifongezir arazibar men sure damuamin ingangarim me ganingi. ¹² Krais kamaghin ifonge, e Godin gumazamiziba a en akuraghti e a bagh ingangarir aghuibar amuam. Eghti kamaghin e Kraisin nivafizimin otogh gavgavigh deravira ikiam. Kamaghin a bizir aghuir kaba e ganingi. ¹³ Eghti ingangarir kam mamaghira iki mangiti en nighnizir gavgavim bar gavgavighti bizir kam e damuti e bar moghira navir vamira ikiamin arazim inigh, egh e Godin Otaram guizbangira bar a gifogham. Kamaghin damighti e Kraisin gin zuir darorir kamin aven, e tugh gavgavighiva aghung mangi, gumazir aruabar avaghiva egh e guizbangira Kraisin min otogham.

¹⁴ E ua boribar min ikian kogham. Ia fo, gumazir ifavariba, me gumazibagh ifara me gamima me tuavir kurabar zui. Eghti men migirigiar ifavariba uaghan ia munamangan kogham, mati ongarim ko aminim kurim givai. ¹⁵ E men migirigiar ifavariba baraghan kogham. E igharaz darazigh ifongezir arazim damuva egh guizin akabar me mikimam. Eghiva e Kraisin mirara aghungiva a ko poroghiv ikiti an en dapanimin ikiam. ¹⁶ A en dapanimin itima en soroghafariba ko damaziba ko nivafizimin bizir maba sara dar min iti. Egha an e gamima e nivafizimin aven bar uari isavsuir. Ezi mati nivafizimin aven itir tevir agiriba ko aghariba uari isavsuighizi moghin, an e gamima e uari isavsuiki, egha bar uarigh ifongezir arazim gami. E vaghvagha uan ingangarir aghuim gamua, kamaghin nivafizir kam uabi aghua ghua gavgafi.

Kraisin adarazi arazir igiabar gintigh

¹⁷ Kamaghin amizi, ki Ekiamin ziamin akar mam pamtem kamaghin ia mikimasa. Ia uam gumazir Ekiam gifozir puvatizibar arazibar gintighan marki. Men nighniziba, mingariba puvati. ¹⁸ Egha men nighniziba mati me mitatemin iti. Egha me fofoziba bar puvatigha

† (4:9) Fofozir gumazir maba, akar kam giragha ghaze, “A faragha nguazir kam bar an vin izaghiri.”

men naviba bar gavgafi, kamaghin me Godin ikirimirimin azenan iti. ¹⁹ Me arazir kurabagh amuavira ikiava egha datirighin uam aghumsiziba puvati. Me bar uari isa arazir kurabagh aningi, egha me arazir mizirizir avirir igharazibar amusi bizitam men suiraghan kogham.

²⁰ Ezi ki ghaze, ia Kraisin guizin akam baraghizir dughiamin, me bizir kurar kabar ian sure gamizir puvati. ²¹ Ia guizbangira Kraisin akam baregha gifa. Ezi ia an gin zuir darasi, me guizin akamin ian sure gamigha gifa. Guizin akar kam, a Iesusin aven iti.

²² Ia fomira uan navir ghuribar arazibar gin zuima da ia gamima ia arazir ifavariba ko arazir kurabar amuasa navim dikava, egha ia gasighasisi. Ezi datirighin ia navir ghurim ateghiva mati gumazim korotiar ghurim sue. ²³ Egh ian nighniziba ko navibagh iragha bar igiabar otifigh. ²⁴ Ia navir igiaba inigh mati gumazim korotiar igiam aru. God uabi navir igiar ian aven itibagh amizi ia an min otifi. Eghti gumaziba bar ian gan fogham, ia Godin damazimin deragha egha a baghvira iti.

²⁵ Kamaghin ia ifavarir arazim atakigh. E bar moghira Kraisin nivafizimin soroghafariba ko an bizibar min iti. Kamaghin amizima, ia vaghvagh Kraisin adarazi guizin akabara me mikim.

²⁶ Egh ia atar, ia uaribagh ganigh, egh ia arazir kuratam damighan kogham. Ian adarim ikivira ikiti aminim piran marki. ²⁷ Ian adarim zuamira givaghan koghti, kamaghin ia Satan bagh tiam kuighti a ian nighnizibagh asighasigham. Ia kamaghin damuan marki.

²⁸ Okimakiar gumaziba uam okiman marki. Me uari uan dafaribar ingangarir aghuibar amu. Egh uaghan gumazamizir onganarazibar akurvaghisi, ingariva bizir taba inigh me daning.

²⁹ Eghti akar mizirizir kuraba ian akabar otivan marki. Ia gumazamizibar akurvaghamin akabara ia dav kim. Akar aghuir igharaz darazi gavgavim me daningamibara, dar ian akabar otiv. Egh akar ia migeir kaba, da gumazamizir ia barazibar akurvaghamin.

³⁰ Eghti ia Godin Duam osimtizim a daningan marki. Ia fo, God ia an gumazamizibar otivasa, a uan Duam ia ganingi. Eghti a ian akaghti ia fogh suam, ia guizbangira an gumazamizibara, egh dughiar a uam ia iniamimin a ia damighti ia bar firighregham. ³¹ Ia arazir kurar kaba atakigh: navir kurar igharazi tavin itir arazim, ko aningagharim, ko adarir arazim, ko pamtem dagarvagha uari adoghadozir arazim, ko akar kuraba uari gasir arazim, ko igharaz darazir aghuaghuazir arazir maba sara. ³² Egh ia arazir aghuibar Kraisin adarasi me damu, egh men apangkuv. Egh uaghan uari uan arazir kuraba gin amang, mati God Kraisin ingangarimin tuavimin, ian arazir kuraba gin amadi.

E angazangarimin aven daruam

5 Ia God bar ifongezir boriba, kamaghin ia an amir arazibar gin mangi. ² Ian arazir ia amiba, arazir gumazamizibagh ifongezir arazim gisin tugh, mati

Krais bar e gifuegha e bagha uabi anigha areme. Kamaghin an ovevem mati ofan mughuriar aghuir God ifongezim. ³ Ia Godin gumamazizibara. Kamaghin ia, gumamaziziba tintiniba uari bakia uari isava akuir arazim, ko arazir miziriziba, ko igharaz darazir bizibar ganiva dagh ifongamin araziba, ia arazir kabar amuan marki. Egh uaghan ia arazir kabar migirigiaba tong ian tongin otivan marki. ⁴ Egh ia akar miziriziba ko akar onganiba ko asuir migirigiar kurabar amuan marki. Kar uaghan ia damuamin araziba puvati. Arazir ia damuamimra kara, ia God minabi. ⁵ Ia kamaghin fogh, gumamazizir tintiniba uari isava akuir arazim gamiba, ko gumamazizir arazir mizirizibagh amiba, ko gumamazizir marazir bizibar gara ifuer arazim gamiba, (Arazir kam mati ia uari isa God ganidi moghin ia uari isa bizir ifongezibagh anidi), ezi gumamazizir kamaghin amiba, me God ko Krais Ativir Gumamazizibar tongin ikian kogham.

⁶ Ia tav ateghti a ia gifar ia damuti, ia akar ifavaribar gin mangan marki. Arazir kurar kaba bagh Godin aningagarim gumamazizir an akamin gin zuir puvatziba me bativam. ⁷ Kamaghin, ia ifavarir gumazir kaba tong men poghan marki.

⁸ Ia faragha mitatemin aven ike, egha datirighin ia Ekiamin gumamazizibar otivigha, egha angazan-garimin aven iti. Kamaghin ia gumamazizir angazan-garimin aven itibar min daru. ⁹ (Angazangarim arazir aghuiba ko Godin damazimin derazir araziba ko guizin akamin arazibagh ami, da otifi.) ¹⁰ Ia, arazir God damuti a bar akongeghamiba, ia da buri dagh fogh dar amu. ¹¹ Ia arazir mitatemin itibagh amir gumamazizibar poghan marki. Men arazir kinir kaba, da gumamazizibar akurvazir puvati. Eghti ia men arazibar amuti, da azenan otogh, mati angazangarim dagh isirazi moghin, eghti me fogh suam, arazir me amiba, da ikufi. ¹² Me amir arazir mogomeba, ki dar gun mikiman kogham. Ki dav mikiman bar aghumsiki. ¹³ Angazangarim bizibagh isiraghti, da azenim girighi, gumamaziziba fogh suam, bizir kabar mingariba kamakin. ¹⁴ Bizitam bar azenim girigh egh a guizbangira angazangarimin min otogham. Kamaghin, marazi ghaze,

“Ni aremezir gumazim,
ni ua dikafigh, mozim ategh
egh uam azenan izi.

Eghti Kraisin angazangarim ni gisiragham.”

¹⁵ Kamaghin, ia uan daroriba deravira dar gan. Ia gumamazizir onganibar min daruan marki. Ia fofoziba itir gumamazizibar min daru. ¹⁶ Datirighin ia Godin arazibar amuamin dughiam iti. Ezi e datirighin itir dughiam, a gumamaziziba arazir kurabagh amir dughiam, a dughiar kuram. Kamaghin amizi, ia deravira gan, dughiar kam pura mangi givaghan kogham. Dughia vaghvagh ia arazir aghuibar amu. ¹⁷ Kamaghin ia arazir onganibar amuan marki. Egh arazir God damuti a bar akongeghamiba, ia da buri dagh fogh dar amu. ¹⁸ Ia wainin dipar avirim ramiva on-

ganan marki, arazir kam ia gasighasigham. Ia Godin Duam ateghti a ia gizifagh.

¹⁹ Egh ia uariv kimsi, Ighiabar Akinafarimin aven itir ighiaba ko, Godin ziam fer ighiaba ko, Godin Duam ian navir averiabagh atizir ighiaba, ia uariv kim. Egh ia ighiabar amuva, Ekiamin ziam fiva, uan navir averiabar aven, ziar ekiam a daning. ²⁰ Egh ia zurara, en Ekiam Krais Iesusin ziamin, bizir otiviba bar, da bagh God Afeziam minabi.

Pol poroghamibav gei

²¹ Ia Kraisin apengan iti, kamaghin ia uarira uarir apengan ikiva uari baragh.

²² Ia amizir paba itiba, ia Kraisin apengan ikiava a barazi moghin, ia uan pabar apengan ikiva me baragh. ²³ E fo, Krais uan siosin dapanimin iti moghin, paba uan amuibar dapanibar iti. Ezi Krais uabi siosin Akurvazir Gumazim, ezi sios Kraisin nivafizimin min iti.

²⁴ Sios Kraisin apengan iti moghin, ia amuiba uaghan zurara uan pabar apengan iki.

²⁵ Paba, ia uan amuiba bar me gifongegh, mati Krais uan sios gifongegha a bagha uabi isava a ganigha a bagha areme. ²⁶ Krais kamaghin ifonge, an akamin tuavimin, a uan sios isi dipamin a rueghti a Godin damazimin zuegham. ²⁷ A kamagh sua, a sios damighti an an damazimin bar aghungigh, egh bar zueghiva, arazir kuratam puvatigh, egh duar kuriba ko seghsariba puvatighiva, egh bizir kurar maba sara uaghan puvatigham. Kamaghin Krais a bagha uabi isa a ganingi. ²⁸ Ezi kamaghira ia gumaziba uan nivafizibagh ifongezim moghin, ia uan amuibagh ifongegh. Gumazir uan amuim gifongezim mati a uabi gifonge.

²⁹ E fo, tav uabi uan nivafizimin apanim gamir pu. Puvati, a dagheba a ganigava an akurvasi, mati Krais siosin akurvasi. ³⁰ E fo, erara, e Kraisin nivafizimin aven itir soroghafariba ko bizibar min iti. ³¹ Godin Akinafarimin aven itir osizirim kamaghin migei, “Kamaghin, gumazim uan ameboghfeziaba ategh mangi,

uan amuimin porogh egh

aning nivafizir vamiram otogham.”

³² Akar mogomer kam, a mingarir ekiam iti. Ezi ki uabi kamaghin nighnisi, a Krais uan sios ko aning geghari.

³³ Ezi akar kam a uaghan ia migia ghaze, ia gumaziba vaghvagh uarigh ifongezim moghin uan amuibagh ifongegh. Eghti ia amuiba vaghvagh uan pabar apengan iki me baragh.

Pol boriba ko ameboghfeziabav gei

6 Ia boriba, arazir aghuir ia damuamimra kara, ia Ekiam ko porogh egh uan ameboghfeziabar akaba da baragh. ² Godin Akinafarim ghaze, “Ia uan ameboghfeziabar apengan ikiva men akabar gin mangi.” Akar gavgavir kam, an akar gavgavibar tongin ikia, egha dar faraghavira akar dikirizim sara iti. ³ Akar dikirizir kam kamakin, “Ia kamaghin damuti, ian

dabirabim bar deraghti ia nguazir kam dughiar ru-
arimîn an ikiam.”

⁴Ia afeziaba, ia uan boribar nighnizibagh asighasigh
me damuti, me ataran marki. Egh ia deravira men
ganiva Ekiamîn damazimîn men kuariba iniva men
araziba akiriva, Ekiamîn arazibar men sure damu.

Pol ingangarir gumazir kiniba ko men gumazir ekiar men garibav gei

⁵Ia ingangarir gumazir kiniba, ia uan gumazir ekiar
ian garibar men atiatingiva, men akaba baraghiva
men apengan iki. Egh ia ifaran kogh, egh navir zuruz-
imîn ingangarim damu, mati ia Kraisin akam baragha
an ingangarim gami. ⁶Ia fo, ian gumazir ekiar ian gari-
ba ian gan suam, ia ingangarim deraviram a gamizi
me ia gifonge. Egha ia kamaghin nighnighan marki,
me ian garir dughiabara, ia ingangarir aghuim
damuam. Puvati. Ia Kraisin ingangarir gumazir kini-
bara, kamaghin ia God ifongezi moghin ia uan nigh-
niziba bar da isi ingangarim daningiva a damu. ⁷Kam-
aghin ia ingangarir gumazir kinibar min ingangarim
damuva, ian naviba bar akongegh suam, e uan gu-
mazir ekiar en gariba me baghavira ingangarim gamir
puvati, e Ekiam bagha ingangarim gami. ⁸Iaingan-
garir gumazir kinibar min iti, o ia tavin apenganingan-
garim gamir puvatiziba, ia kamaghin fogh, gumaza-
mizir ingangarir aghuibagh amiba, Ekiam da bagh
ivezir aghuiba bar vaghvagh me daningam.

⁹Kamaghira ia, men garir gumazir ekiaba, ia uaghan
arazir aghuiba uan ingangarir gumazir kiniba me
damu. Ia atiatir araziba me damuan marki. Ia zurara
bizir kam ginighnigh, ia ko ian ingangarir gumazir kini-
ba, ia bar Gumazir Ekiar Ian Garir vamira iti, egha a
uan Nguibamin pin iti. An arazir vamira gisin tugh
gumazamiziba bar me tuisisi.

Kraisin adarasi mati midorozir gumaziba

¹⁰Nan migirigiar abuananaba, ezi ki kamaghin miki-
masa, ia Ekiamîn poroghti an gavgavir ekiam ia
damuti ia tuivigh gavgavigham. ¹¹God ia ganidir mi-
dorozir biziba, ia bar dar aghuigh dar suikigh. Kam-
aghin ia tugh gavgavigh Satanin ifavarir nighnizir
kuraba da munasam. ¹²Ia deravira nighnigh, e gu-
mazamizir igharaziba ko uariv sozir puvati. E duar ku-
rar overiamin itiba ko uariv sosi. Duar gavgavir gu-
mazamizibagh ativiba, ko aser gavgaviba itiba, ko
nguazir kamîn garir adariaba, duar kurar kaba dughiar
mitater kamîn aven ingarima e da ko uariv sosi. ¹³Ka-

maghin ia God ia ganingizir midorozir bizibar suigh
dar aghuigh. Egh arazir kuraba otivamin dughiam, ia
tugh gavgavigh uan apanim munasi, mangi midoroz-
im givaghamin dughiam, ia tugh gavgavigh mam-
aghira ikiam. ¹⁴Ia tugh gavgavighsi, Godin guizin
akam benimîn min uan ivariam gikegh. Egh arazir
aghuir ia zuraram amiba evarimîn pizir korotiamîn min
anerugh. ¹⁵Egh ia Akar Aghuim anakunsi zurara bar
ifongegh, ezi arazir kam mati ia dagarir asuabar min
da zui. Akar Aghuim kam kamakin, God e ko navir
vamira ikiasa. ¹⁶Egh dughiaba bar ia oramin min nigh-
nizir gavgavim uaghan an suiragh, eghti gumazir ku-
ram, Satan, a barir avim itiba ia gasavamangiti, eghti
ia orar kamîn amodoghin barir avir kaba mungam.
¹⁷Ia God ian akurazir arazim ginighnigh, egh nighnizir
kam mati ia dapanir asuar gavgavimîn min anerughiti
a ian dapaniba avegham. Eghti Godin akam, an Duam
ia ganingizir midorozir sabamin min ia an suiragh. ¹⁸Ia
bizir kabar amuva, egh God ko mikim. Egh a ian akur-
vaghisi ia an azangsigh. Ia zurara, Godin Duam ian
navibagh inivti, ia God ko mikim. Egh angamra iki gan,
egh dughiatam God ko migeir arazim ataghraghan
marki, egh zurara Godin gumazamiziba bar me bagh a
ko mikim.

¹⁹Egh ia uaghan na bagh God ko mikim suam, God
uan akam na danighti, eghti ki anakunsi, ki atiatingan
koghiva, egh bighvira mikimam. Egh Akar Aghuimîn
nighnizir mogomem aghuram. ²⁰Ezi ki Akar Aghuim
gumazamizir igharazibav kimasas, ki Kraisis Iesusin abuir
gumazimîn iti, kamaghin ki datirighin kalabusin iti.
Eghti ia God ko mikim suam, ki an Akar Aghuimîn gun
mikimsi, a gavgavim na danighti, ki atiatingan koghiva
bighvira Akar Aghuim mikimam.

God deravira Efesusin itir Kraisin adarazir amuasa, Pol an azangsisi

²¹Tikikus, a mati en aveghbuar e bar ifongezim, a
Ekiam baghavira ikiava an ingangarim gami. A na ba-
tivar bizibar gun ia mikimam. Eghti ia fogham, ki man-
maghin iti. ²²Ki kamagh sua, an en ikirimirir e itimin
gun ia mikimiva gavgavim ian navibar aningam. Kam-
aghin, ki ia bagha anemadi. ²³Ki ia bagha God ko
migia ghaze, God en Afeziam ko en Ekiam Kraisis Iesus,
aning navir amirizim ko igharaz darazigh ifongezir
arazim, ko nighnizir gavgavim sara, Kraisin adarazi me
daning. ²⁴Eghtima, gumazamizir en Ekiam Kraisis Iesus
gifuegha mamaghira itiba, Godin apangkuvim bar me
ko iki.

Akar faragh zuim

Pol fomira kurimin ongarimin ghua faragha Yuropin danganimin otogha, egha a Mesedonian Provinsin aven itir nguibam Filipain ghua, akar aghuim akuri (Aposel 16:8-15). A gin ghua nguibar igharazimin itima me a kalabus gati. Ezi a kalabusin ikia orazima gumazir maba Kraisin adarazir Filipain itibar nighnizir gavgavibagh asighasighasava ami. E Pol Filipaiba bagha amadazir akinafarir kamın gara fo, bizir kaba Pol gamima an osemezir puvati. Puvati. A nighnizir gavgavim Iesusin ika, egha a bar akuegha iti.

Pol faragha bar dagiabar otefe, ezi Filipaiba an akurvaghasa dagiaba a bagha da amada. Kamaghin, Pol akinafarir kamın Filipaiba me a gamizir bizim bagha me minabi. A uaghan men nighnizir gavgaviba, gavgavim dar aningasa. Me Pol mikim suam, a kalabusin ikiama, egh me nighnizir aviribar amuva egh osimam.

Pol bizir aghuir God me ganingizimin me migei, kar ikirmirir igiar me Kraisi Iesus ko porogha inizim. A ghaze, me Moses Osirizir Arazibar gin ghua bizir aghuir kam inizir puvati. Me nighnizir gavgavimra Iesusin ikia egha a ini Pol kamagh sua, Filipaiba Kraisin arazibar gin mangam. Kraisi kamaghin nighnizir puvati, a uabi gumazir ekiam, egha a uabi uan ifongiamin gin zuir puvati. A uabi dikabiragha egha God a ganingizir ingangarir kam a gami. Pol kamaghin migei, gumazamizir bar Kraisi ko poroghav itiba, me Godin navir amirizim isi, egha me bar akueghavira iti.

E akinafarir kamın gara fo, Pol Filipain nguibamin itir siosin gumazamiziba bar me gifonge.

Filipain gumazamiziba bar deravira Pol ko ingarima a bar akonge

(Sapta 1-4)

1 Pol ko Timoti, Kraisi Iesusin ingangarir gumazimning, ga, ia Godin gumazamizir Filipain nguibamin itiba bagha akinafarir kam osiri, ia Kraisi Iesusin poroghav itiba. Ia ko ian tongin itir gumazir dapaniba ko ian tongin itir akurvazir gumaziba, bar ia bagha osiri. ² E ghaze, God en Afeziam, ko Ekiam Kraisi Iesus, aning ian apangkuvighiva, egh ia damuti ia navir amirizimin iki.

Pol God ko migiava a minabi

³ Dughiabar ki ia ginighnigha, egha ia bagha uan God minabi. ⁴ Dughiar faragha zuimin ghua iza datirikin, ia nan akurvagha na ko akar aghuimin ingangarim gami. Kamaghin amizi, dughiar ki ia bagha God ko migeiba, ki zurara bar akonge. ⁶ Ezi ki kamaghin fo, God uabi ingangarir kam ia ganiga, egha ian navir averiabar aven ingar mangi, Kraisi Iesus Ua Izamin Dughiamin ingangarir kam a givagham.

⁷ Ki uan navir averiamin aven bar ia gifuegha ia ginighnighavira iti. Datirighin dughiar ki kalabusin itim, ko dughiar faragha ki pura itim, ki akar aghuim deragha a migia gumazamizibagh amima me fo, akar aghuim a bar guizbangira, egha nighnizir gavgavim an iti. God uan apangkuvimin ingangarir kam na ganingizima, ia bar nan akurvagha na ko ingari. Kamaghin amizi, bar deragha ki nighnizir aghuir kam ian iti.

⁸ God kamaghin fo, Kraisi Iesusin apangkuvim uabi nan navim gamima ki bar ian ganasa bar ifonge.

⁹ Ezi ki zurara kamaghin God ko migia ghaze, arazir igharazir darazigh ifongezim, a ian ikiva aghungiva

ekeveghiva mangvira iki. Eghti ia fofozir ekiam ikiva, egh ian nighniziba bar dikirimigham. ¹⁰ Ki ghaze, ia deravira araziba bar dar gan da asavsuighiva arazir aghuibar gin mangi. Eghti Kraisi Ua Izamin Dughiamin, ia Godin damazimin bar zuegh ikiti arazir kuratam ian poroghan kogham. ¹¹ Eghti arazir aghuir Kraisi Iesus amizir otiviba, da bar ia gizivagham. Eghti gumazamiziba dar ganiva ziar ekiam God daningiva egh an ziam fam. Kamaghin, ki ia bagha God ko migei.

Pol kalabusin iti, ezi bizir kam akar aghuimin akurvasi

¹² Nan adarasi, ki ia foghasa, na batozir bizir kaba da akar aghuimin anogozir puvati. An akar aghuim gamima a ghuavira iti. ¹³ Kamaghin midorozir gumazir Romın atrivimin dipenimin gariba ko gumazir igharaziba sara, me bar kamaghin fogha gifa, ki Kraisin ingangarim gamizi, bizir kam bagha me na isa kalabus gati. ¹⁴ Ezi en aveghbuar aviriba oraki, ki kalabusin iti, ezi me na ginighnisi. Ezi bizir kam gavgavim men navibagh anidima me nighnizir gavgavim Ekiamin iti. Egha me atiatir arazim ataghragha egha bar gavgavigha Godin akam akura ghuavira iti.

¹⁵ Guizbangira, marazi gumazibar garima, me ziar ekiam na ganidima, ezi men naviba nan ikuvigha na dikabinasa. Egha kamaghin me Kraisin akam akuri. Ezi marazi me nighnizir aghuiba ikiava akam akuri. ¹⁶ Gumazir kaba me fo, God ingangarim na ganiga na misefe, ingangarir kam an akar aghuim deragha an gun migeir ingangarim, ezi bizir kamın ki kalabusin iti. Kamaghin amizi me bar na gifonge, egha akam akuri. ¹⁷ Ezi gumazir igharaziba, ki faragha migeir gumaziba, me uari ziar ekiaba iniasa, egha Kraisin akam akuri. Me guizin nighnizir aghuiba puvatigha kamaghin ami. Me kamaghin nighnisi, ki kalabusin itir dughiamin me uam osimtizir taba na darighasa. ¹⁸ Ezi a pura bizim. Me nighnizir aghuim iti, o nighnizir kuram iti, gumazir

kaba zurara Kraisin akam akuri. Ezi bizir kam bagha ki bar akonge. Egh bar akuegh mamaghira ikiam.

Pol ghaze, an angamra ikiva Filipain gumazamizabar akurvagham

¹⁹ Ki bar fo, ia zurara nan akurvaghasa God ko migei, ezi Krai Iesusin Duam gavgavim na ganidi. Ezi tuavir kamın God nan akurvagham, eghti ki kalabus ategh azenan izam. Ki bizir kam gifo, egh ki bar akueghiva mamaghira ikiam. ²⁰ Egha nan nighnizir bar ekiam kamakin, ki arazir derazir puvatizitam damuva an aghumsizim inian kogham. Puvati. Nan nighnizim kamakin, datirighin ko gin ki atiatingan koghiva tugh gavgavighiva arazir aghuibara damuam, ki zurara ami moghin. Ezi ki angamra ikiam o ki aremegham, bizir ki amiba bar, ziar ekiam Krai daningam. ²¹ Nan nighnizim kamakin, ki nguazir kamın itir ikirimirimın iki, Krai baghavira ikiam. O ki aremeghiva, nan ovevem nan ikirimirir kam gafiragham. ²² Egh ki angamra nguazir kamın ikivira ikiva, kamaghin ki gumazamizir aviribar akuragham. Egh ki tuavir manamin mangam? Ki fozir puvati. ²³ Nighnizir pumuning na getui. Ki bar ifonge, ki aremegh Krai ko ikiam. Nighnizir kam a bar dera. ²⁴ Egh ki ia baghava nighnigha, ian akuraghasa, kamaghin ki angamra ikiam. ²⁵ Ki kamaghin ifonge, ki ua mangi ia batoghiva ia ko ikiam, eghti ia Krai Iesusin poroghiv ikiva egh ki ia ko ikiamin bizim bagh ia na bagh bar akuegham. Kamaghin ki bar fo, ki ian akurvaghamin ingangarim ikiavira iti. Eghti ki ikiva ia ko ingariva, egh ian akurvaghtima ia nighnizir gavgavim ikiva egh bar akuegham.

Filipain gumazamiziba, God deravira me gamima ezi me uaghan mizaziba isi

²⁷ Ezi bar bizir ekiam kara, ian daroriba Kraisin akar aghuim mikemezi moghin an gin mangiva bar deragh iki. Ki kamaghin ifonge, ki izi ian ganam, o ki saghon ikiva ia baragham, egh ki fogh suam, ia tuivigha gavgavigha egha navir vamira iti. Egha ia uari inigha nighnizir vamiran ingarava, gumazamizabar nighniziba fema me nighnizir gavgavimın akar aghuimın iti. Kamagh sua, ki ghaze, ia deravira daru iki. ²⁸ Kamaghin, ian apaniba ia damuti ia atiatingan marki. Ia zurara uan nighnizir gavgavim men akakaghsi gavgafigh. Kamaghin me fogham, me ovengam, eghti Godra, a uabi ian akurvagham. ²⁹ Ia fogh, God deravira ia gamuava ingangarim ia ganingizima, ia Kraisin ingangarim gami. Ingangarir kam, a nighnizir gavgavimra Kraisin itir pu. Puvati. Ia uaghan ingangarir kam damuva Kraisin ziam bangin mizaziba iniam. ³⁰ Fomira ia nan garima ki midorozir kamın aven iti. Ezi datirighin ia nan akam barasi, ki misoghavira iti. Ezi ia na ko e midorozir kamın aven ikia, kamaghin, ia mizaziba isi.

E bar navir vamira ikiva egh igharaz darazi deravira me damuam

² Krai ti ian naviba gavgavim dagh anidi? A ti bar ia gifuegha ia gamima ia navir amirizimın iti? Ia ti Godin Duam ko poroghav iti? Egha ia ti igharazi darazir apangkuvigha deravira me gami? Egh kamaghin, ia arazir aghuibar amu, eghti nan agorogem bar izivagham. Ia bar nighnizir vamira iki, egh igharaz darazigh ifongezir arazir vamiran gin mangi. Ia bar navir vamira ikiva bizir vamira bagh nighnigh. ³ Ia uarira uarigh nighnighan kogham, egh uaghan ziar ekiaba inisi ingaran marki. Puvati. Ia bar uari dikabiragh, egh kamagh mikim suam, igharaz darazi ian pin iti. ⁴ Ia uarira uan bizibara ganan marki. Puvati. Ia uaghan vaghvagh gumazamizir igharazibar bizibar ganiva egh men akurvagh.

Krai bar uabi dikabirazima, God a fe

⁵ Ia, nighnizir Krai Iesus suirazir kamra, ia uaghan nighnizir kamra suiraghtima a ian iki. ⁶ A guizbangira God, egha an arazir Godin min itimin suighasa nighnizir puvati. Bar puvati. ⁷ A uabi arazir kam bar anetegha, egha pura ingangarir gumazir kinimin min oto. A nguazir kamın gumazimın otozi gumazamiziba an garima, a guizin gumazimın iti. ⁸ Egha a uabi dikabiragha egha Godin akam baragha bar an gin ghua dughiar an aremezim. Guizbangira a gumazir bar kuramin mirara, a ter ighuvimin areme. ⁹ Ezi bizir kam bagha God Iesus fegha a isa bar pin aneti. Egha God ziar bar aghuir mam a ganingi, ezi ziar kam a bar zibagh afira. ¹⁰ God kamaghin ifonge, Godin nguibamin itiba ko nguazir kamın itiba ko nguazimın apengan itiba, me bar moghira Iesusin damazimın uan tevibar pirighiva egh an apengan ikiva an ziam fam. ¹¹ Egh me bar azenan an gun kamaghin mikim suam, "Krai Iesus, an Ekiam!" Eghiva tuavir kamra, me ziar ekiam God en Afeziam daningam. God kamagh sua, ziar bar aghuir kam Iesus ganingi.

E angazangarimın min gumazamizabar tongin ikiam

¹² Kamaghin amizi, nan namakar aghuiba, ia zurara nan akaba barasi, ezi datirighin ia uaghan kamaghin damu. Ezi ki ia ko itir dughiamin ia orasi, dera. Ki datirighin ian saghon ti, kamaghin ia deravira nan akabar gin mangi. E fo, God ian akura, egha a ian navir averiabar ingaravira iti. Egha a uabi ian nighniziba fema ia a ifongezir arazibagh ami, ezi an arazir kabar amuasa gavgavim ia ganigavira iti. Kamaghin amizi, ia datirighin Godin atiatingiva akongiva egh puvira ingariva, egh akurvazir aghuir God ia bagha atizir kam, a iniam.

¹⁴ God kamaghin ifonge, ia an borir bar aghuibara ikiam, egh arazir kuratam ian puvatighti, ia navir averiabar aven bar zuegham. Egh ia akar angamra itimin suiraghiva, egh mati overiamin itir mikoveziba isia taghtasi moghin nguazir kamın gumazamizabar tongin

ikiam. Kar gumamazir arazir aghuiba ategha arazir kurabagh amiba. Kamagh sua bizir ia bar amiba, ia nimira iki dar amu. Ia akar aviribav kimiva egh akabar uariv soghan marki. Ia kamaghin damigham, Krai Ua Izamin Dughiamin, ki ian araziba bagh bar akuegham. Egh ki kamaghin fogham, ingangarir dafar ki ian tongin amizir kaba, ki pura dagh amizir puvati.

¹⁷ Ian nighnizir gavgavim, a mati ofan mam ia isa God ganidi. Ki foghan kogham, me ti na misueghti ki aremeghti me nan ghuzim ingeghiva wainin ofan min a inighiva ian ofan kam sarama a ingegham. Bizir kam otoghti, ki bar akuegham. Ki guizbangira ia ko, e bar moghira bar akuegham. ¹⁸ Ezi kamaghira ia uaghan bar akongegh. Ia guizbangira na ko, e bar akuegham.

Pol Timoti amadaghtima a Filipain mangasa migei

¹⁹ Ekiam Iesus a ifueghtima, ki zuamira Timoti amadaghti a ia bagh izam. Ki ghaze, a ua izi ian gun na mikimam, eghti nan navim bar deragham. Kamaghin, ki anemangasa. ²⁰ Gumazir igharazitam Timotin min amua na ko itir puvati. A na ko navir vamira ikia egha zurara ian akurvaghamin tuavibagh nighnisi. ²¹ Ezi gumazir maba bar uan bizibara nighnisi, me Krai Iesusin ingangarim ginighnizir puvati. ²² Ezi Timoti uan ingangarir aghuim ian akazi, ia a gifogha gifa. Ia kamaghin fo, an akar aghuimin ingangarimin nan akurvasi, mati borim uan afeziamin akurvasi. ²³ Kamaghin amizi, ki tong mizuam egh ganigham, bizir tizimra na batogham. Eghti ki foghiva ki zuamira anemadaghtima a ia bagh mangigham. ²⁴ Ezi nan nighnizir gavgavim kamakin, Ekiam tuavim atigham, eghti dughiar ovezim ki uaghan mangi ian ganam.

Pol Epafroditus Filipain anemangasa migei

²⁵ Ki kamaghin nighnigha ghaze, ki ti en aveghbuam Epafroditus amadaghtima a ia bagh izam. A na ko ingarava, egha uaghan nan akurvagha misosi. Ia faragha, a nan akurvaghasa, ia anemadazi a ize. ²⁶ A bar ian apangkuvigha egha ian ganasa bar ifonge. A fo, ia an arimariar akam baraki, ezi bizir kam a gamima a bar oseme. ²⁷ Guizbangira, a faragha aria, egha atam aremeghai. Ezi God an apangkufi. Ezi ki fo, God osimtizir bar ekiam na avaraghan God aghua. Kamaghin amizi, God anarira apangkuvir puvati, a uaghan nan apangkufi. Kamaghin an a gamizima a ua dera. ²⁸ Ezi bizir kam bagha ki Epafroditus amangasa bar ifonge, eghti ia an ganigh ua bar akuegham. Eghti ki uaghan osemeghan kogham. ²⁹ Kamaghin, ia Ekiamin ziamin Epafroditus inisi bar akongegh. A, ingangarir ia na bagh damuan koghamim, an a gami. Kamaghin, a Kraisin ingangarim gamuava egha atam areme. A deravira ikiasa uabi ginighnizir puvati. Egha uan arimariam aduegha egha ingangarim gamuavira iti. Kamaghin amizima, ia ziar ekiam a daningiva uaghan an miraram amir gumaziba sara ziar ekiam me daning.

Gumazir nighnizir gavgavim Kraisin itim, a Godin damazimin dera

3 Nan adarasi, ki uan migirigiam a givasa kamaghin ia migei, ia Ekiam ko poroghav ikia, egh ia bar akongegh. Ki fo, ki faragh osirizir akaba, da ian akurvasi. Kamaghin, ki ua ia bagha akar kabara osiran amirazir puvati.

² Ia arazir kurabagh amir gumaziba bagh gan, me afiar atiabar min arazir mizirizibagh ami. Gumazir kaba ghaze, e bar Israelin arazimin gin mangi uan mikarziba aghoriva dagh asighasigham. ^{†3} Erara guizbangin mikarzipar aghorir arazimin gin zuir darasi. Me pu. Erara Godin Duamin akurvazimin uari isa God ganigha egha Krai Iesus ko poroghav ikia egha bar akonge. E fo, arazir gumaziba uan mikarzipar amiba, da tong men akuragham kogham, egh e nighnizir gavgavim dar itir puvati. Kamaghin amizi, e fo, erara guizbangin mikarzipar aghorir arazimin gin zuir darasi. ^{††4} Ia oragh. Arazir gumaziba uan mikarzipar amiba, da en akurvaghti, eghti kamaghin ki uabi ki deravira ikiam. Gumazitam uan mikarzipar otivizir biziba bagh nighnighiva nighnizir gavgavim dar ikiti, ki kamaghin ia mikimasa, nan otivizir biziba, an otivizir biziba bar dagh afira. ⁵ Nan amebam na bate, ezi 7 plan dughiba givazi, me namba 8in dughiamin nan mikarzipar mogomem atu. Nan afeziam ko amebam, aning Israelin gumazim ko amizim, ezi ki Israelin gumazir mam. Ki Bejaminin adarazir gumazir mam. Ki Hibrun akam migei, ezi nan inazafeziaba uakan. Egha ki Farisin gumazimra, egha Moses Osirizir Arazibar bar deravira dar gin zui. ⁶ Ki fomira bar gavgavigha Godin ingangarim damuasa bar ifonge, kamaghin ki Kraisin adarazigh asighasigha egha mizazim me ganidi. Ezi gumaziba Moses Osirizir Arazibagh nighnighava, egha nan arazibar tuisighava, me fo, ki osimtizitam nan itir puvati.

⁷ Ki fomira uan amir bizibagh nighnigha ghaze, ki ziar ekiam iti. Egha datirighin ki Kraisin tuavimin gin zui. Egha a na bagha amir bizibagh nighnigha ghaze, ki faragha amizir biziba, da bar pura biziba. ⁸ Ki Judan bizibara migeir pu. Puvati. Ki Krai Iesus gifo a nan Ekiam, ezi ki fofozir kam ginighnigha ghaze, a guizbangin bizim, ezi nguazir kamin biziba bar pura mineziba. Ki Kraiisa gin mangasa ifonge. Egha bizir igharaziba bar da ategha, egh ki Kraisin suiraghiva, ⁹ egh a ko bar porogh ikiam. Ki Moses Osirizir Arazibar gin ghua, gumazir aghuimin otivasa nighnizir pu. Puvati. Ki tuavir

† (3:2) Gumazir maba ti gumamazibav migia ghaze, dughiar me Kraisin anavin otozim, me Israelin arazibar gin mangiva, gumaziba uan mikarzipar mogomebar iniba aghoram. Pol bar gumazir kabar migirigiar kamin aghua, egha kamaghin Filipaiba deravira me bagh ganasa migirigiar gavgavim me ganingi. †† (3:3) Fomira Israelba mikarzipar mogomeba dar ghoris, ezi arazir kam men akagha ghaze, me Godin adarazir otifi. Datirighin e mikarzipar mogomebar ghorir puvati. Akar kam, "mikarzipar aghorir arazimin gin zuir darasi," an akar isin zuim ghaze, "me Godin adarasi." Egha datirighin, guizbangin Godin adarasi, me Kraisin adarasi. Ezi akar kam, "guizbangin mikarzipar aghorir arazimin gin zuir darasi," kar e Kraisin adarasi.

igharazimîn ghua Godin damazimîn derazir gumazimîn otogham, nighnizir gavgavim Kraisin itir tuavim. E nighnizir gavgavim Kraisin itima, God uabi ghaze, e an damazimîn dera. ¹⁰ Ezi ki Krai bar a gifoghasa. Krai mozimîn ua dikafi, egha a gavgavir ekiam iti, ezi ki an gavgavir kam gifoghasa. Egh ki a ko mizaziba isir arazimîn aven ikiam. Egh ki, nighnizir a suiragha ikia ovegezir kamra, ki uaghan an suiraghasa. ¹¹ Egha kamaghin ki nighnisi, God uaghan na damighti ki mozimîn ua dikavighiva angamra ikiam.

Pol ivezir aghuim iniasa pamten ivemari

¹² Ki kamaghin nighnizir puvati, ki Krai Iesusin arazim inigha gifa, egha ki gumazir aghuimîn otogha gifa. Puvati. Ki zurara ingangarir gavgavim gamua arazir kamîn suisi, mati Krai nan suirazi moghin. ¹³ Nan adarasi, ki nighnisi, ki arazir kam tighar a iniam. Ezi ki nighnizir vamira iti, ki fomira itir biziba gin amadagh, egh gin na bativamin bizim inisi a bagh mighin ingaram. ¹⁴ Kamaghin ki ivemarim givaz naghin otoghiva egh ivezir aghuim iniasa, egha ki ivemaravira iti. Ivezir aghuir kam a kara. Krai Iesusin ingangarimîn tuavimîn, God nan dia. Eghti ki an Nguibamin mangiva a ko bar deravira ikiam.

¹⁵ Eghti e gumazir Kraisin arazibar gin ghua gumazir aruabar nighniziba itiba, e bar nighnizir ki gun mikesizir kamîn gin mangam. Egh ia nighnizir igharazim ikiti, God ian nighnizir derazir puvatizir kam, ian akagham. ¹⁶ Ezi nighnizir aghuiba e da inigha gifa, e pamtemîn dar suiragham. Bizir kam a bizir ekiam.

¹⁷ Nan adarasi, ia bar nan arazibar gin mangi. Egh ia bar deravira gumazir en arazibar gin zuibar arazibar gan, egh men arazir aghuiba gin mangi. ¹⁸ Ia fo, gumazir aviriba Kraisin ter ighuvimîn apanimîn iti. Ki dughiar aviriba men arazibar gun ia mikeme, egha datirighin ua ia migei, egha teriba nan damaziba azui. ¹⁹ Me uan mikarzarib arazibar gin mangasa bar ifonge, ezi bizir kam mati men godin min iti. Me aghumsizir arazibar amuasa bar akonge, egha zurara nguazir kamîn bizibara nighnisi. Kamaghin, gumazir kaba helin mangiti God me gasigasigham. ²⁰ Ezi eia, e Godin Nguibamin gumamaziziba. E, Ekiam Krai Iesus en Akurvazir Gumazim, a pin munagh ikegh izighriva uam e iniam, ezi e a baghavira mizuai. ²¹ Krai uan gavgavimîn a bizibar amuti da bar an apengan ikiam. Egh gavgavir kamra an en mikarzar apengtizir oveavira itir kaba dar amighti, da mikarzar igiabagh avagham. Egh Kraisin mikarzar aghuir angazangarimîn itimîn miraram otogham.

E bar akueghiva navir vamira ikiva egh nighnizir aghuiba iniam

4 Kamaghin, nan adarasi, ia Ekiam ko poroghiv iki tuivigh gavgafigh. Ki uan navim isa ia ganing! Ki ian saghon ikia, ia bagha puvira nighnisi! Ki ian arazir aghuiba gun igharaz darasiv gei! Egha ki ia bagha bar akonge, nan namakar aghuiba!

² Ki ghaze, Yuodia ko Sintike, gua oragh. Gua virara Ekiamin amizimning, gua navir vamira ikiasa, kamagh sua ki gua gakaghori. ³ Ezi ni bar guizin na ko ingarir gumazim, ki ni migei, ni amizir kamningin akuragh. Aning na ko, e akar aghuimîn ingangarim ateri. Ezi Klemen ko, na ko ingarir gumazir maba, me uaghan e ko ingari. Gumamazizir kabar ziaba, akinafarir God gumamazizir ikirimirir zurara itim iniamin ziaba osirizim, da an aven iti. †

⁴ Ia Ekiam ko porogh iki egh zurara bar akongegh. Ki ua migei, ia bar akongegh.

⁵ Ia gumamaziziba bar men asughasugh, eghti me ian arazir aghuir kamîn ganigh. Ia nighnigh, Ekiam roghira izi. ⁶ Ia bizitam bagh nighnighiv osiman marki. Ia zurara uan osimtiziba bagh God ko mikim. Ia God ko mikim a minabiva, egh a ian akurvaghsi ia an azang. ⁷ Eghti kamaghin God ia damuti ia navir amirizimîn ikiam. Egh ia Krai Iesus ko poroghiv deragh ikiam, eghti tuavir kamîn Godin navir amirizim deravira ian naviba ko nighnizibagh eghuvti da bar deravira ikiam. God navir amirizir e ganingizir kam, a bar bizir aghuim, ezi navir amirizir kam gumazibar fozim bar a gafira.

⁸ Nan adarasi, ki migirigiar abuananam ia mikimasa. Ia zurara arazir kabagh nighnigh: guizin araziba, arazir aghuariba, God ko gumazibar damazimîn derazir araziba, arazir zuruziba, gumaziba ifongezir bizir diriba, arazir gumaziba gara bar akongeziba. Ia fo, arazir aghuir pin itiba ko arazir me gara feba, da iti. Arazir aghuir kabara, ia dagh nighnigh. ⁹ Arazir ki ian sure gamizi ia foziba, ko nan migirigiar ia iniziba, ko nan akar ia oraghiziba, ko ia nan gari ki amir araziba, ia bar dar amu. Eghti Godin navir amirizim e ganingizim, a ia ko ikiam.

Filipain gumamaziziba bizir aghuiba Pol bagha da amadazima a bar me minaba

¹⁰ Dughiar ruarim givazi, datirighin ia ua nan akurvaghasa nighnisi, ezi kamaghin ki Ekiam ko poroghav ikia a minabava, bar akonge. Guizbangira, ia faragha na ginighnighavira ikiava, egha ia nan akurvaghamin tuaviba puvati. ¹¹ Ki bizitamîn otevezir puvatigha egha migirigiar kam gamir pu. Puvati. Bizir manatam na batoghti, ki nighnizir aviribar amuan kogham. Ki bizitam uam a iniamin nighnizim ategha, egha nimira ikia bar akongezir arazim gifos. ¹² Ki onganarazibagh ami, o ki bizir aviriba iti, ki pura nimira iti. Ki arazir pura nimira itimîn fozim a ini. Ki dagher aviriba iti, o mitiriam nan azi, ki bizir aviriba iti, o biziba puvati, bizir kaba mar na bativ, ezi ki navir amirizim sara zurara nimira iti. ¹³ Krai zurara gavgavim na ganidi, ezi an akurvazimîn ki biziba bar dar amuamin gavgavim iti.

¹⁴ Ezi ia na ko nan osimtizim ateras nighnisi, egha ia arazir aghuir kam gami. Ezi kamaghin ki ia nan akurazir arazim bagha bar akonge. ¹⁵ Ezi ia Filipain gu-

† (4:3) *Akinafarir kam, Godin Nguibamin iti. Ezi God an aven gumamazizir a ua inizibar ziaba osiri. Gumamazizir kaba, me God ko an Nguibamin zurara ikiam.*

mazamiziba, ia uari kamaghin fo, dughiar ki faragha akar aghuim akuribar, ki Masedonian Provins ataki, dughiar kamın siosin igharazitam dagiaba na ganıga, nan akurazir puvati. Ia uarira arazir kam gami.

¹⁶ Dughiar ki Teselonikan itim, ki biziba puvatizi, ia dughiar mabar nan akurvasi. ¹⁷ Ia kamaghin nigh-nighan marki, ki bizir aghuiba ia na daningasa ki ian azangsisı. Puvati. Ki ian arazir aghuim mangvira ikiasa, ki ifonge. Eghti God izevir aghuim ia daningam. ¹⁸ Ezi akınafarir kamın aven, ki ia na gamizir biziba bagha ia minabi. Ia na bagha biziba inigha Epafroditusin dafarim gatizi a da inigha izezi ki da ini. Egha datirighin ki bizitam otevezir puvati, ki mong bar izifa. Ia na ganingizir biziba, da mati mughuriar aghuim zuir ofa ia God ganidi. God ofan kamın gara a gifuegha bar akonge. ¹⁹ Nan God a bizir aviriba bar iti. Egh ia otevezir biziba, a bar dar ganıva, egh Kraıs İesusin ingangarir amiz-

imin tuavimin, a uan bizir aghuibar avirimin amodoghın, a biziba isi ia daningam.

²⁰ God, a God en Afeziam, ezi e an ziam zurara a fi mamaghıra ikiam. Bar guizbangıra!

Pol Filipain gumazamizibav gıa ghaze, Afeziam ia ko iki.

²¹ Eghti, Godın gumazamizir Kraıs İesus ko poroghav itiba, ia me vaghvagh kamaghin me mikimam, Pol ghaze, Afeziam ia ko iki. En aveghbuar na ko itiba, me ia bagha akam amaga ghaze, Afeziam ia ko iki. ²² Kagh itir Godın gumazamiziba bar, me ia migıa ghaze, Afeziam ia ko iki. Atirivim Sısarın dipenimin aven ingarir darazi, me akar kam ia daningasa mighigha na migei.

²³ En Ekiam Kraıs İesusin apangkuvim vaghvagh ian duaba ko iki.

Akar Faragha Zuim

Kolosi, a nguibar ekiar mam, Esian Provinsin iti. Egha a Efesusin nguibam mong an boroghin iti. Pol uabi Kolosin nguibamin sios gamizi an otozir puvati. Pol Efesusin ikiava egha gumaziba amadazi, me ghua provinsin kamın nguibar mabar siosin ingangarim gamua, egha uaghan Kolosin ghu.

Pol kamaghin oraki, gumazir maba Kolosibar nighnizir gavgavibagh asighasighasa. Kamaghin, a men nighnizir gavgaviba gavgavim dar aningasa, kamaghin an akinafarim osirigha me bagha anemada. A kamaghin migei, Krai biziba bar dar dapanim. Krai uabira uam e iniam, eghti tuavir igharaziba en akurveghan kogham. Tuavir kaba e inigh Kraisin saghuiamın mangam. Kraisrama, God bar bizibar ingarizi da otifi. Egh Kraisin ingangarimın God ua biziba bar da iniasa. Krai en aven iti, ezi e gumazamizir igiabar otivigha egha Kraisin arazibara gin zui. Egha Pol akinafarir kam osirigha gumazir pumuning ganingi, ezi aning a inigha Kolosin ghu. Gumazir faragha itim, a Tikikus. An girara itir gumazim, a Onesimus, gumazir kam Pol Filemon bagh osirizir akinafarimın an gun mığirigiar aviribagha ami.

Krai a biziba bar dar dapanim, ezi Godin ikirimirir aghuim ko an arazir aghuiba bar a gizifa

(Sapta 1:2-3:4)

1 Ki Pol, God uan ifongiamın gin ghua Krai Iesusin aposelin ikiasa na mife. Ezi ki ko en aveghbuam Timoti, ga ia bagha akinafarir kam osiri. Ia Godin gumazamizir Kolosin nguibar ekiamın itiba, ia gan adarasi, nighnizir gavgavim Kraisin ikia a ko poroghav itir darasi. Ga, e uan Afeziam God ko mığia ghaze, a ian apangkuvigh egh ian navibar amuti ia navir amirizimın iki.

Ga ia bagha nighnigha God minabavira iti

3 Ga ian arazir aghuim baragha kamaghin fo, ia nighnizir gavgavim Krai Iesusin ikiava egha ia Godin gumazamiziba bar, me gifonge. Kamaghin amizi, dughia-ba bar ga ia bagha God ko mığiava, ia ginighnigha God minabavira iti. A en Ekiam Krai Iesusin Afeziam.

5 E fo, guizin akam, an akar aghuim, a faragha ia bagha ghuzima ia kamaghin oraki, bizir aghuir God ia daningamiba da An Nguibamin iti, egh ia da bagh mizuamiva egh da iniam. Egha ia nighnizir gavgavim bizir kamın iti. Kamaghin, ia guizbangira nighnizir gavgavim Krai Iesusin ikiava egha Godin gumazamiziba bar, me gifonge. **6** Ezi nguazir kamın danganiba bar, me akar aghuir kamın akurazi gumazamizir aviriba nighnizir gavgavim an ikiava an gin zuima akar aghuimın dagher aghuiba otiva ghuavira iti. Ezi ia uaghan, arazir kamra ian tongin oto. Ia dughiar faragha Godin apangkuvimın eghaghanim baregha ia bar guizbangira a gifozim, dughiar kam iza datirighin arazir kamra ian tongin otogha, ian ingaravira iti.

7 Epafra akar aghuir kam ian sure gami, ezi ia a gifo. Epafra, a ingangarir gumazir bar aghuir ga bar ifongezim, a ga ko ingarir mav. A ga gisin ian akuravagha, egha bar deravira Kraisin ingangarim gami.

8 Egha Epafra ga mığia ga geghari, Godin Duam ia gamima ia Godin gumazamiziba deraghavira me gifonge.

Pol Kolosin gumazamiziba gavgavim me daningasa God ko migei

9 Bizir kam bagha, ga fomira ian araziba baragha iza datirikin, ga zurara ia bagha God ko migei. Ga kamaghin an azangisi, Godin Duam fofozir aghuiba ko nighnizir aghuiba ia daningti, eghti nighnizir kaba bar ia gizivagham. Eghti bizir kamın ia Godin ifongiam bar a gifogham. **10** Kamaghin ia Ekiamın gumazamizibar mın ikiva an arazibar amutima, a ia amir araziba dagh ifuegham. Egh ia ingangarir aghuir igharagha garir aviribar amuam. Egh ia uaghan God gifogham, eghti fofozir kam bar mangiva ekevegham. **11** Ezi ga kamaghin God ko migei, an gavgavir ekiar aghuimın, God gavgaviba bar ia daningam, eghti ia tuivigh gavgavigh egh osimtiziba ateram, egh nimira ikiva osimtiziba gifvaghamin dughiam mizuam. Egh ia bar akueghiva, egh en Afeziam minabagh. A ia gamizima ia arazir aghuibar gin zui, egh ia bizir aghuir a ia bagha miseveziba da iniam. Ia Godin gumazamiziba ko da iniam, kar Godin Nguibamin angangarimın aven itir darasi. **13** Faragha mitarmemın gavgavim e ikezima e an apengan itima, ezi God en akuragha e inigha uan Otirimın gavgavimın apengan e atizi an en Atrivim iti, Otarir kam a bar a gifonge. God uan Otirimın ingangarimın e gamizi e firaghire, egha tuavir kamra an en arazir kuraba da gin amada. †

Pol Kraisin araziba ko an ingangaribar gun migei

15 E Godin ganighan kogham, ezi Krai an mirara gari. Krai an Otarir ivariam, a God ingarizir bizir kaba a bar dar dapanim. **16** Ezi Kraisin agharimın, God uan nguibamin itir biziba ko nguazimın itir biziba bar dar ingari. Kar bizir e gariba ko garir puvatizir biziba, da enselin gavgaviba ko duar gavgaviba ko aseba ko

† (1:13-14) Akar kam, "mitarmemın gavgavim," an mingarimra kara: Satan ko bizir an ativazi an apengan itiba, kar tintinimın duar kuraba, aseba, adariaba, ko arazir kuraba bar moghira.

adariaba, bizir gavgaviba itiba. God Krai ko, aning bizir kaba bar dagh ami, ezi da bar Krai baghavira iti. ¹⁷ Ezi bizir kaba tighar otivam, Krai fomira iti. Egha a biziba bar dagh amima da deravira uari isasuigha bar deravira ingari. ¹⁸ Krai, a siosin dapanim, ezi sios an nivafizim. Egha a uabi ikirimirir igiamin faragha zuir gumazim. Krai Godin Otari ivariam, egha a faragha ovevem in ua dikafi. God ghaze, Krai uabi biziba bar dar dapanimin ikiam. Kamagh sua, a Krai gamizi, a ua dikafi, ¹⁹ God kamaghin ifonge, an ikirimirir aghuim ko an araziba ko an gavgaviba Otari kam gizivagham, kamaghin God uabi Kraisin aven iti. Kamaghin amizi, Krai Godin mirara gari.

²⁰ Bizir God ingariziba, da an saghon ikegha apanir arazir a gami. Ezi God kamaghin ifonge, a bizir kaba bar dar amuti da ua a ko navir vamira ikiam. A ghaze, a Kraisin ingangarimin arazir kam damuam. Ezi kamagh sua a Krai ataghizima a ter ighuvimin areme. Ezi an ghuzim irezi tuavir kamin en apanir araziba a da gifa. Egha bizir a ingariziba a bar ua da inizi da uam a ko iti, bizir an Nguibamin itiba ko nguazimin biziba uakan.

²¹ Iarara, ia fomira arazir kuraba ko nighnizir kurabagh amuavira iti. Kamaghin ia Godin saghon ikiva uan nighnizibar aven an apanim gami. ²² Ezi God kamaghin ifonge, a ia inigh uabida izam. Eghti ia an gumazamizibar min ikiva, egh an damazimin bar zueghiva, arazir kuratam ian ikian kogham. Kamagh sua datirighin Godin Otari angamra gumazir mikarzim sara areme, ezi tuavir kamin God uam e ko navir vamira iniz. ²³ Ezi dipenir guarim dipenimin suirazi moghin, ia nighnizir gavgavimin suiragh bar tuivigh gavgavigh iki. Ia akar aghuim bareghava dughiar kam ia fo ia bizir aghuiba iniam, egha ia dav zuava nighnizir gavgavim iti. Egh ia akongiva nighnizir gavgavim ataghraghan marki. Ezi ki Pol, ki akar aghuir kamin ingangarir gumazim, egha e gumazamizir nguazimin itiba bar me bagha anakuri.

Pol sios bagha ingangarim gami

²⁴ Ezi datirighin ki ian akurvaghasa mizazim ini. Krai siosin akurvaghasa inizir mizaziba, da givazir puvati. Ki da givasava ami. Ezi ki siosin akurvaghasa ifonge, a Kraisin nivafizimra. Bizir kam bagha ki bar akonge. ²⁵ God uabi, ian akurvaghasa na misefe, egha ingangarir kam na ganingi, ezi ki siosin ingangarir gumazimin oto. Ezi ki deravira Godin akam akurir ingangarim nan iti. ²⁶ Dughiar fomira itibar iza datirighin, akar kam bar modo, ezi gumazamiziba bar a gifozir puvati. Egha datirighin a Godin gumazamizibar damazibar azenim giri. ²⁷ Ezi Godin nighnizim kamakin, a uabi akar aghuir modozir kam e an gumazamiziba, an en aka, eghti e fogham, akar modozir kam a guizbangira bar dera, egha Kantrin Igharazibar Gumazamiziba bar men akuragham. Akar modozir kam kamakin, Krai ian navir averiabar aven iti, ezi ia fo, a ia inighti ia a ko mangiva Godin Nguibamin ikiva, egh ia an bizir aghuiba iniam, egha ia bizir kam bagha mizuai. ²⁸ Ezi e

Kraisin akar aghuim bar vaghvagh gumazamizibav kiri. E kamaghin ifonge, me Krai ko porogh ikiva fofozir aghuitamin oteveghan koghiva, eghti e me inigh Godin damazimin mangam. Kamagh sua, e nighnizir aghuim ko fofozir aghuimin gin ghua men sure gamua, egha akar gavgavim me ganidi. ²⁹ Kamaghin ki, Krai na ganingizir gavgavir ekiam, a nan akurvazima, ezi tuavir kamin ki osimtiziba sara ingangarir dafar kam gami.

E nighnizir gavgavim ikiva egh akar ifavariba batogham

² Ki ia foghasa, ki akurvazir ingangarir dafam ia ko Laodisian nguibamin itir gumazamiziba bagha a gami, egha uaghan nan guamin ganizir puvatizir igharaziba sara. ² Ki kamaghin ifonge, ki gavgavim men navibar aningti me atiatingan kogham, egh ki me damuti me uari gifueghiva uari inigh ikiam, egh me fofozir aghuim inighti nighnizir aghuir kam me damuti men nighnizir gavgavim bar ekevegham. Egh kamaghin me Godin akar modozimin mingarim deraghvira a gifogham, a Krai, a uabi akar modozir kamin mingarim. Kamagh sua ki ingangarir kam gami. ³ Godin fofozir aghuim ko nighnizir aghuim bar pin kogha Krai gizivagha modogha iti, mati dagiaba dagiabar dipenimin iti. Ezi Krai uabira fofozir aghuir kam en aka.

⁴ Ezi ki ghaze, tav ia gifariva egh akar amirizibar ia mikimiva ia apezaperan kogham. Kamagh sua, ki akar kam ia migei. ⁵ Ki uabi uan mikarzimin ia ko itir puvati, egha ki ia ginighnighavira iti. Kamaghin ki akurvazir ingangarir dafar kam ia bagha a gami. Egha ki ian gari- ma, ia uari inigha tuivighav ikiava deragha ingara egha nighnizir gavgavim Kraisin iti. Bizir kamin ki bar akonge.

E Kraisin porogh egh an tuivigh gavgavigham

⁶ Ezi ia Krai Iesus en Ekiam ia a inigha gifa, egh kamaghin ia a ko daruva an poroghiv iki. ⁷ Egh ia a gisin tuivigh gavgavigh, mati temem biba sara nguazimin tugha gavgafi. Uaghan mati dipenim dipenir akinir gavgavibagh isin tughav iti. Ia nighnizir gavgavim akar aghuir Epafra ian sure gamizir kamin iti, egh kamaghin ian nighnizir gavgavim aghung mangvira iki. Egh zurara God minabivira iki.

⁸ Ia bar deragh uari bagh gan, gumazitam fofozir ifavariba ko akar kinitabar gun ia mikimtima ia an nighnizibar gin mangan marki, eghti da ia ikirarighan kogham. Gumazir kaba, inazir afeziaba ko duar kurar overiam ko nguazim gativaziba, me me da fofozir kaba ini. Ezi fofozir kaba da Kraisin izezir puvati.

⁹ Ia fo, Krai a en mirara gumazimin oto, ezi Godin ikirimirim ko araziba ko an gavgaviba bar a gizifa. ¹⁰ Egha a duar gavgaviba ko bizir gavgaviba itiba bar, dar dapanim. Ezi ia Kraisin poroghav itima, kamaghin God ia gamima ia guizbangira angamra ikiavira iti.

¹¹ Ezi ia Kraisin poroghav ikia, egha mati uan mikarzir mogomebar ghorir arazim ini. Ezi arazir kam, gumazitam uan dafarimin a gamizima an otozir pu. Puvati. Kraiss uabi mikarzir mogomebar aghorir arazir kam ati. Kraisin arazir kam in e, navir ghurimin gavgavir e iki-aghari ghizim, anetughavkinigha a gin amadagha, egha firiaghiri. Kar guizbangira mikarzibar aghorir arazim. ¹² Ezi dughiar e ruezimin e Kraiss ko poroghav itima, God Kraiss ko e sara mozim gati. Ezi e fo, God uan gavgavir ekiamin amodoghin ingarava Kraiss mozim in a gamizi a ua dikafi. Ezi e nighnizir gavgavim an ingangarir gavgavir kam in itima, ezi dughiar e ruezimin, God Iesus ko e gamizima e uaghan ua dikafi.

¹³ Ia faragha uan arazir kurabagh amir arazim bagha gumazir aremezibar moghin iti. Ia navir ghurimin arazibar gin ghua, eghti Kraiss ian navir ghurimin araziba tighar da atughuvkinighiva da gin amadagham, kamaghin ia gumazir aremezibar min ami. Ezi datirighin God ia gamima ia Kraiss ko angamra iti. Ezi God en arazir kuraba bar a da gin amada.

¹⁴ Moses Osirizir Araziba, akam e gasaragha, en arazir kuraba aghurigha azenim gati, egha e gamima e an akam ko an gavgavimin apengan iti. Ezi e gasir akar kaba God bar da batoke, egha uaghan Moses Osirizir Araziba isa Iesusin ter ighuvimin a gafu, egha tavir kam in Moses Osirizir Arazibar gavgavim a gifa.

¹⁵ Ezi Kraiss ter ighuvimin duar gavgaviba ko bizir gavgaviba itiba, a dar gavgaviba deghavkinigha da gifa. God ter ighuvimin, kamaghin gumazamiziba bar men aka, a bar da dikabiragha da ikegha dagh amima da pura bizir kinibar min otifi.

E Kraiss koma areme, ezi nguazir kam in araziba en akuranghan kogham

¹⁶ Kamaghin amizi, ia tav ateghtima an akaba ia gasan marki, egha ia mikim suam, ia dagheba ko dipaba apir arazibar gin zuir puvati, o ia Godin ziam fer dughiabar gin zuir puvati, o iakinir igiabar isar araziba ko Sabatin dughiabar arazibar dar gin zuir puvati.

¹⁷ Arazir kaba, da bizir gin izamibar nedazir kiniba, ezi Kraiss a uabi guizbangin bizim. ¹⁸ Eghti gumazitam bizitam irebamin min bizimin ganigh, egha kamaghin a uabira uan ziam fiti, ia an akam baraghan marki. Gumazir kam suam, ia uarigh ifariva uari dikabiniva egha enselbar ziaba fi. Eghti ia an akam baraghan marki. Gumazir kam a uan nighnizim ko navir ghurimin arazibar gin ghua, egha pura migia ghaze, ki uabi bar fo. Eghti ia gumazir kamagh amitam ateghti a ia dikabiragha, ian ivezir aghuim okiman kogham. ¹⁹ Egha a Kraissin suirazir puvatigha anetaki, Kraiss en dapanim, e an nivafizim. E an poroghav ikia dagheba isa egha a ko nivafizir agiribar min uari isasuiragha iti. Nivafizir kam Kraissin apengan itima an a gamima a God ifongezim moghin aghua gavgafi.

²⁰ Ezi ia Kraiss ko poroghav ikia a ko areme, kamaghin ia duar kurar overiam ko nguazim gativaziba bar ada ategha uam adar apengan itir puvati. Egha tizim sua ia nguazir kam in itir gumazibar min aruavira iti? Egha tiz-

im sua ia nguazir kam in arazibagh amuavira iti? Arazir kaba kamakin, ²¹ "Ia bizir kabar suighan marki," egha "Dagher kabar aman marki," egha uaghan "Bizir igharazir maba sara suighan marki." ²² Ezi bizir kaba, e dar ingangaribagh amima da zuamira ikufi. Arazir kaba, gumazibara uari dagh amuava da arigha egha en sure gami. ²³ E bar fo, arazir kaba me dav kim suam, da nighnizir aghuibar gin zui. Da guizbangira bar puvati. Arazir kaba ghaze, ia uari uan ifongiamin gin mangiva mighighvira lotun arazibar amu. Egha ghaze, ia uarigh ifariva uari dikabin. Egha ghaze, ia Godin ingangarim damuva uan mikarzim mizazir kuram a daning. Egha arazir kaba da en mikarzibar akuragh navir ghurimin araziba dikabiragha da givaghan kogham. Bar puvatigham.

E Kraiss ko ua dikavigha ikirimirir igiamin iti

3 God ia gamizima ia Kraiss ko ua dikavigha ikirimirir igiamin iti. Egha bizir kam bagha, ia Godin Nguibamin pin itir biziba bar dagh ifongegh, da Kraiss itir naghin iti. Kraiss, Godin agharir guvimin amadaghan uan atrivir dabirabimin aperaghav iti. ² Ezi ia bizir pin itiba baghivira nighnigh, egha nguazimin itir bizibagh nighnighan marki. ³ Ia fo, ia aremegha gifa, ezi ian ikirimirir angamra itim Kraiss ko ikiava egha Godin poroghav ikia egha modoghav ikia tighar azenimin otivam. ⁴ Ezi Kraissa, a guizbangira ian ikirimirir angamra itimin mingarim. Eghti Kraiss uamategh izamin dughiam, ia uaghan a ko an angazangarir gavgavir ekiamin aven otivam.

Kraiss en aven itima ezi e gumazamizir igiabar otifi

(Sapta 3:5-4:18)

Ikirimirir ghurim koma ikirimirir igiam

⁵ Kamaghin ami, ia nguazimin itir arazir kurar ian navir averiamin itiba bar da gifagh. Bizir kaba, gumazamiziba uari bakia uari ko akuir arazim, ko arazir miziriziba, ko afiar araziba, ko arazir kurabar amuasa naviba dikavir arazim, koma gumazir igharazibar bizibar gara da ifuer arazim. Bizibar gara dagh ifuer arazir kam, mati uari isa ifavarir godbar aningizir arazimin min ami. ⁶ Ezi bizir kaba bagha God uan aningagharamin ivezir bar kuram gumazir arazir kabagh amiba me bagha anetizima a iti. Kar gumazir Godin akam iriaghriazibar ivezir kuram. A izam. ⁷ Ia faragha arazir kurar kabar gin zuima, da ia gativagha ia iki-aghariki.

⁸ Ezi datirighin ia arazir kaba uam adar amuan marki. Arazir kaba: adariba, ko aningaziba, ko navir kuraba ko akar kuraba uari gasir araziba, koma migirigiar mizirizir ian akatoribar otiviba, ⁹ ko uarigh ifarir arazim, ia arazir kabar amuan marki. Ia fo, ia navir

ghurimîn araziba ategha ¹⁰ egha gumazir igiabar otifi, mati gumazim korotiar ghurim sueghava korotiar igiam aru. Ezi God, gumazir ian ingarizi ia gumazir igiabar otivizir kam, a kamaghin ifonge, a ia damuti ia bar deraviram a gifogham. Kamagh sua a ia gamuavira itima ia an miraram otivavira iti. ¹¹ Kamaghin amizi, datirighin bibiziba puvati. Ia ua kamaghin nighnighan marki, e Judaba ko Kantrin Igharazibar Gumaziba, o e mikarzir mogomeba aghore, o daghorezir puvati, o igharazir darazir akabav gei, o nguibar atiabar gumaziba, o e pura ingangarir gumazibar iti o e firiaghrezir gumaziba. E kamaghin nighnighan kogham. E fo, Kraiss uabira iti, egha Kraiss uabi bar en aven iti.

E igharazibagh ifongezir arazim damuam

¹² God ua baghavira ia misevezi, ia an gumazamizibar otivigha gifa, ezi a bar ia gifonge. Kamaghin amizi, ia arazir kabar amu: Ia gumazamizibar apangkuv, egh arazir aghuibar gumazir igharazibar amu, egh ia uari dikabiragh, egh gumazibar asughasugh, egh dighorim amirazir arazim damu. ¹³ Egh ian tongin tav arazir kuratam igharazitav damightima an an osemeghiva, egh ia zuamira uari uarir aningaghan marki, egh uari uan arazir kuraba gin amang. Ia fo, Ekiam ian arazir kuraba gin amada, ezi kamaghira ia uaghan uarira uan arazir kuraba gin amang. ¹⁴ Egh ia bar uarigh ifongegh. Arazir kam a bar arazir igharazibagh afira. Arazir kam, an arazir aghuir igharazibagh amima da bar deraviram otiva, uari isa ingari. ¹⁵ Kraiss navir amirizim ia ganingi, egha ia gamizima ia navir vamira iti, ezi navir amirizir kam ian navir averiabar ikiva ia gativaghiva nighnizir aghuiba ia daningam. Ia fo, navir amirizir kam bagha God ian diazima ia bar uari inigha nivafizir vamiran min oto. Egh zurara God minabi. ¹⁶ Egh Kraissin akam ian navir averiabar iki gavgafigh. Eghti ia vaghvagh nighnizir aghuiba ko fofozibar gin mangiva uarira uarir sure damuva egh akuravazir akam uari daning. Egh Ighiabar Akinafarimin aven ighiabar amuva, egh Iesusin ziam fer ighiabar amuva, egh Godin Duam ian navir averiabagh atizir ighiabar amu. Dughiar ia ighiabar amuamim, ia uan navir averiabar God minabi. ¹⁷ Ezi bizir manaba ia dagh ami, migirigiaba o ingangariba, ia bizir kaba bar Ekiam Iesusin ziamin dar amu. Egh an ziamin ia God Afeziam minabi.

Pol, Kraissin arazibar gin mangasa, poroghamiba ko boribav gei.

¹⁸ Ia amuiba vaghvagh, ia uan pabar akaba baragh egh men apengan iki. Kar Ekiam ifongezir arazim. ¹⁹ Ezi ia paba vaghvagh, ia uan amuiba bar deraghvira me damuva egh bar me gifongegh. Egh pura ingangarir amizir kinimin min me damuan marki. ²⁰ Ia boriba, ia zurara uan amebaba ko afeziabar akaba baraghiva dar gin mangi. Ia fo, Ekiam ian arazir kam bagh bar akuegham. ²¹ Ia afeziaba uan boriba

mighi me amir biziba bagh mikimiva men nighnizibar amuti me ataran marki. Ia kamaghin damuti, borim osemeghiva kamaghin mikim suam, ki bizitam damuan kogham. Marki. Ki aghua.

Pol ingangarir gumaziba ko gumazir ekiar men garibav gei

²² Ia ingangarir gumaziba vaghvagh, ia uan gumazir ekiar ian garibar akaba baragh, egh biziba bar dar amu. Egh ia kamaghin nighnighan marki, "E suam, dughiar me en gara itibar, e me apezeper ingangarir aghuibar amuti me e gifuegham." Puvati. Ia Ekiamin atiating, egh dughuiba bar uan navir averiabar aven deravira nighnigh, guizbangira ingangarim damu. ²³ Ezi ia amir biziba bar, ia uan gavgaviba sara dar amu. Kar, ia gumaziba bagha ingarir puvati. Ia Ekiam bagha ingangarim gami. ²⁴ Ia bizir kam ginighnigh, ia Ekiam Kraissin ingangarir gumazamiziba, a uabira ian garir gumazir bar ekiam. Egha ia fo, Ekiam ivezir aghuir uan gumazamiziba bagha atizim, a gin ia daningam. ²⁵ Ia fo, God gumazamizir vabara a men garir puvati, a bar gumazamizibar gara men araziba ko navir averiabar deravira dar gara tuavir vamira me tuisisi. Kamaghin amizi, gumazir arazir kurabagh amizim, a uan arazir kurar an amizim bagh ivezir kuram ini-am.

4 Ia ingangarir gumazibar garir gumazir ekiaba, ia kamaghin fogh, ia uaghan gumazir ian garir ekiam a Godin Nguibamin pin iti. Kamaghin amizi, ia uan ingangarir gumaziba deravira men ganiva Godin damazimin derazir arazimin me damuva arazir aghuibar me damu.

E God ko migeir arazim pamtem a damuva egh deraghvira daruam

² Ia God ko mikim mamaghira ikiva, ia deraghvira ganiva nighnighiva God ko mikim, egh God minabivira iki. ³ Ia God ko mikimiva egh uaghan e bagh kamaghin azangsigh, an e bagh tiam kuightima e Kraissin akam akunam. Akar kam a fomira modoghav iti. Ia fo, ki akar kam akunizi, me a baraghan aghuagha na isa kalabus gati. ⁴ Ia God ko mikim egh suam, a nan akuraghti ki God ifongezir moghira, deraghvira akar kam akunam.

⁵ Ezi ia, nighnizir gavgavim Kraissin itir puvatizir darasi, ia nighnizir aghuibar gin mangiva egh arazir aghuibar me damu. Egh ia dughuiba vaghvagh Kraissin arazibar men akakagsivira damuvira iki. ⁶ Ia zurara akar aghuir singtizibav kimtima, gumaziba da baragh dagh ifuegham. Kamaghin ia bar deravira foghiva gumaziba vaghvagh men akaba ikarvagh.

Pol Tikikus ko Onesimus aning amadazi aning Kolosin zui

⁷ Tikikus e ko ingangarir gumazir mam, a en aveghbuar aghuir e bar ifongezim, egha a guizbangira Ekiamin ingangarir gumazir bar aghuim. A nan ingan-

gariba bar dar gun ia mikimam. ⁸ Ezi bizir kam bagha, ki ia bagha anemada. Ki ghaze, ia fogham, e manmaghin iti, eghti akar kam gavgavim ian navibar amuti ia ua bar akuegham. Kamagh sua, ki Tikikus amadazi, a ia bagha zui. ⁹ Eghti Onesimus, a Tikikus ko izam, a guizbangira en guizin aveghbuar bar aghuir e bar ifongezim, a dughiaba bar Godin ingangarim gami. A ian mav. Eghti aning bizir kagh otiviziba bar dar gun ia mikimam. †

Pol Kolosiba bagha akinafarim amaga ghaze, Afeziam ia ko iki.

¹⁰ Aristarkus, a na ko kalabusin iti, egha ghaze, Afeziam ia ko iki. Ezi Mak, Barnabasin imurim, a uaghan akam amaga ghaze, Afeziam ia ko iki. (Egh a izi ian tongin otoghti ia a inigh uan dipenimin mangi. Ki ia Mak iniassa, ia bagha akar kam amadagha gifa.) ¹¹ Ezi Iesus, an ziar mam Jastus, a uaghan ghaze, Afeziam ia ko iki. Judan tongin itir gumazir kabara, me na ko ikia God Gumazamizibagh Ativir Ingangarim gamuava egha me bar deraghavira nan akurvasi.

¹² Epafras uaghan ia ginighnigha ghaze, Afeziam ia ko iki. A uaghan ian mav, egha Krai Iesusin ingangarir gumazim. A zurara ia bagha pamten God ko migiavira iti, egha ghaze, God ian akurvaghti, ia tuivigh gavgav-

† (4:9) Onesimus a pura Filemonin ingangarir gumazim. Ni akar Filemon akinafarir Pol a bagha osirizimin aven itimin gan.

igh, egh fofozir aghuitam oteveghan koghiva, egh Godin ifongiam bar a gifoghiva an gin mangam. ¹³ Ezi ki kamaghin ia mikimasa, a bar akurvazir dafam ia bagha a gamuava egha uaghan Laodisian nguibamin itir darasi ko Hierapolisin nguibamin itir darasi, me bagha a gami. ¹⁴ Ezi Luk, a doktan e bar ifongezim, a Demas ko aning ghaze, Afeziam ia ko iki. ††

¹⁵ Eghti ia Laodisian itir siosin mikim suam, Pol ghaze, Afeziam ia ko iki. Egh ia Nimfa ko siosin an dipenimin uari akuvim sara, bar me mikim suam, Pol ghaze, Afeziam ia ko iki. ¹⁶ Egh ia akinafarir kam uari tongin a dipon, egh gin Laodisian itir sios bagh anemadagh, eghti me uaghan uarir tongin a diponam. Egh uaghan akinafarir ki Laodisiaba bagha amadazim, me ia bagh anemadaghti, ia a inighiva uarir tongin a diponam. ¹⁷ Egh ia kamaghin Arkipusin mikemegh, "Ni, Ekiam ni ganingizir ingangarim, ni deravira a damuva bar anegifagh."

¹⁸ Ki Pol, ki uan dafarimningin akar abuananam ia bagha an osira ghaze: God deravira ia damu. Ki kalabusin ikiavira iti, ezi ia na gin amangan marki. Ki ia bagha God ko migia ghaze, Godin apangkuvim ia ko iki. ‡

†† (4:14) Gumazir aviriba nighnigha ghaze, Lukin kamrama, akinafarir pumuning osiri, mam Luk Osirizir Akar Aghuim, egha igharazim Aposelbar Ingangariba. ‡ (4:18) Ni 1 Korin 16:21in gan.

Akinafarir Faragh Zuim

Tesalonikan nguibam, a Mesedonian Provinsin nguibar ekiar mam. Dughiar Pol Filipai ataghizim, a Tesalonikan ghugha nguibar kamın siosin mam okore (Ap 17:1-9). Egha Judabar garima, gumazamizir avirim Polin akam gin ghua egha Kraisin adarazir otifi, ezi Judaba navir kuramin Polin ikiava a gamizi, a Tesalonikan nguibam ataki. Egha gin Pol ghua Korinin nguibamin itima, a ko ingarir gumazim Timoti iza bizir Tesalonikan Kraisin adarazir otivizibar gun Pol migei.

Ezi Pol Timotin akam baregha, egha Tesalonikan sios nighnizir gavgaviba gavgavim me daningasa, a ko Sailas ko Timoti akinafarir kam an osirigha me bagha anemada. Fofozir gumazir avirim ghaze, akinafarir kam ti Pol osirizir akinafarir Godin Akinafarimin aven itibar faragha zuim. Ezi akinafarir kam Pol Tesalonikabar nighnizir gavgaviba ko arazir aghuiba bagha bar akonge.

Tesalonikan gumazamizir kaba, Kraisi manmaghin ua izamin bizim, me ti deravira fozir puvati. Me kamaghin foghasa, gumazir Kraisi tighar ua izamin dughiamin ovengeziba, me uaghan zurara itir ikirmirir aghuim iniam, o puvatigham? Eghti Kraisi dughiar manamra izam? Pol men azangsiziba ikiarvagha kamaghin migei, me arazir aghuibar gin mangiva, Ekiam izamin dughiam bagh uari akir iki.

Pol a ko ingarir darazi, me Tesalonikan itir sios ginighnisi

(Sapta 1-3)

1 Ki Pol, ko Sailas ko Timoti, e Tesalonikan itir sios bagha akinafarir kam osiri, me God Afeziam ko Ekiam Kraisi Iesusin poroghav itir gumazamiziba: Godin apangkuvim ko navir amirizim ia ko iki.

Pol Tesalonikan itir siosin nighnizir gavgavim bagha bar akonge

² E zurazurara God minabaghava ia bagha God ko migei. ³ E ian arazibagh nighnigha e fo, ia nighnizir gavgavim Godin itima, bizir kam ia gamima ia ingangarir aghuibagh ami. Egha ia igharazibagh ifuegha, ezi bizir kam ia gamima, ia pamtem ingari. Egha ia en Ekiam Kraisi Iesusin mizua iti, egha ia uan naviba gavgavim dagh anighavira iti. E ian arazir kaba Godin damazimin dagh nighnisi. Kamaghin amizi bizir kaba bagha e God minabavira iti.

⁴ En adarasi, e kamaghin fo, God bar moghira ia gifongegha, egha ua baghavira ia amisevegha gifa.

⁵ Akar aghuir e inigha ia bagha izezim, an akar kinimin min ia bagha izezir puvati. A Godin Duam ko gavgavim sara ize, kamaghin amizi, ia guizbangira fo, akar kam a bar guizin akam. E ian tongin ikiava ian akuraghasava amizir arazim, ia uari a gifo. ⁶ Egha ia Godin akam inizi, ezi osimtizir aviriba ia batifi, ezi ia Ekiamin araziba ko en arazibar gin zuima, Godin Duam ian navibagh amima ia bar akonge. ⁷ Kamaghin ia arazir aghuim Masedonia ko Akaiian Provinsin itir Kraisin adarazi, bar men aka. Eghti me ian arazimin ganiva an gin mangam.

⁸ Ezi Ekiamin akar ia kunizim, a dibiarimin araremin min bar ghu. Egha a Masedonia ko Akaiara ghuzi puvati, ian nighnizir gavgavir Godin itir kamın eghaghanim, nguibaba bar a baraki. Kamaghin amizi, marki e ua

me mikiman kogham. ⁹ Ezi dughiar e ia bagha iziba, me uari bizir otivizibar gun e geghari. Egha ia godin ifavariba ategha navibagh iragha guizbangira Godin gin zuir arazibar me geghari. A guizbangira ko zurara itir God. ¹⁰ Ezi ia an Otarinin mizuai, a Godin Nguibam ategh uamategham. Otarir kam aremezima God a gamizi, a ua dikafi. A Iesus, an en akurvasi, egh dughiar Godin aningagharim izamim, an en akuragham.

Pol Tesalonikan nguibamin ikiava amizir ingangarim migei

2 En adarasi, ia uari fo, ingangarir e ian tongin ikiava amizim, a pura ghuzi puvati. ² Ia fo, e tighar ia bagh izamin dughiam, e Filipain nguibar ekiamin ikia mizaziba isi, ezi me en ziabagh asighasisi. Ezi dughiar e ia bagha izezim, en God en naviba gavgavim dagh aningizima, ezi e uan apanir avirir kabar atiatir puvati. E tughavavigha Godin akar aghuim ia mikiri.

³ Egha e ia nighnizir gavgavim Kraisin ikiasava, e ia migia, egha pazav akatamin ia mikemezi puvati, egha e nighnizir zuezir puvatizitam sara ia migia ia gifarazir puvati. ⁴ Bar puvati. En nighnizim a igharagha iti. God en navir averiabagh fogha givagha, egha a uabi ifongegha akar aghuim akunamin ingangarim e ganingi. E gumazamiziba en ingangarim gifueghasa, e akam akurir puvati. Godra en navir averiabar gari. Ezi e kamagh sua, a uabira e amir ingangarim gifongegh. ⁵ Ia fogha gifa, God en garava e gifozima e kamaghin ia migei, e akar ifavaritamin ia gifarazir puvati, egha e ian bizibagh ifuegha egha ia apezepera migeir puvati. ⁶ E, ia ko gumazamizir igharazibar damazimin ziam iniasa ingangarir puvati.

⁷ E guizbangira Kraisin aposelbar min iti. Kamaghin e ti ifuegha, egha uarir akurvaghasava biziba bagha ia migiai. Egha e ingangarir ekiam ia daningan aghua. E bar nimira ia ko ikiava ian asughasusi. Kamaghira amebam uan borir aghiriba asughasugha deragha men gari moghin e deravira ian gari. ⁸ Ia bar

guizbangira en namakaba, kamaghin amizima, e guizbangira bar ia gifonge, egha Godin akar aghuim ia mikimasa, egha e uaghan uan ikirimirim ian akurvaghasa.

⁹ En adarasi, ia uari en ingangarir ekiam e ia ko ikia Godin akar aghuir kunizim gifo. E ghaze, e daghebar uarir akurvaghsi osimtizir ekiam ia daningan kogham. Egha e dimagariba ko aruebar bar puvira ingari.

¹⁰ Ia fo, ezi God uaghan fo, arazir manam e ia gami, ia nighnizir gavgavim Kraisin itir gumazamiziba. E Godin damazimin derazir arazir aghuibagh amua, egha arazir kuratam gamizir puvati. ¹¹ Ia fo, afeziam uan boribagh amir arazibar mirara e uaghan vaghvagh dar ia gami. ¹² Egha e ian nighnizir gavgavim damuti ia tugh gavgavighamin migirigabagh ami. Egha ia osimtiziba aterir dughiamin e agharim ia ganidi. Egha e ikirimirir aghuir God uabi ifongezimin gin mangasa ia migei. God Bizibagh Ativir Dughiam oto, ezi a ian dia ghaze, ia dughiar kamin aven izi nan apengan ikiva na ko pin iki, dabirabir aghuarim nan Nguibamin a iniam.

Kraisin adarazi nighnizir gavgavim ikia, osimtiziba at-era tugh gavgafi

¹³ Ia en akam baregha Godin akam inigha egha gumazibar akamin min a inizir puvati, ia guizbangira Godin akamra ini. Ezi akar kam bar pamten ia gumazamizir nighnizir gavgavim Kraisin itibar navir averiabar ingari. Kamaghin amizima e bizir kam bagha zurara God minabi. ¹⁴ En adarasi, Godin siosin Judian Provin-sin itiba, me Kraisi Iesusin adarasi, bizir me batozibara, da uaghan ia batifi. Ian nguibamin gumazibara osimtizir ekiaba ia ganidi moghira, Judian itir siosba, Judaba osimtiziba me garisi. ¹⁵ Judaba, Ekiam Iesus koma Godin akam inigha izir gumazibav soghezima me ariaghira, egha uaghan e batosi. Egha God ifongezir arazibar aghuaghava, me gumazamiziba bar, men apanimin iti. ¹⁶ Egha me God ua gumazamizir kaba inian me aghuagha, egha kamaghin e Kantrin Igharazibar Gumaziba akam e me mikiman me aghuagha, egha en tuaviba apiri. Kamaghira me zurara arazir kurabagh amima, da ghua bar ekefe, ezi datirighin Godin aningazim men izegha gifa.

Pol ua Tesalonikabar ganasa bar ifonge

¹⁷ En adarasi, Judaba kaghira e arizima, e dughiar bar otevimin ia ataki, egha e ian garir puvati, ezi en nighniziba ia ko iti. Ezi e ua mangi ian ganasa bar ifuegha egha tuaviba buriavira iti. ¹⁸ E ia bagh izasa; ki Pol guizbangira dughiar aviribar izasa ingari, ezi Satan en tuaviba apiri. ¹⁹ Eghti en Ekiam Iesus uamateghamin dughiam, bizir tizim e damighti e an damatuzimin bar akuegh egh a mizuam iki tugh gavgavigham? E bizir tizim inigh mangi an akagh suam e ingangarir aghuim gami? E ghaze, iarara. E ia baghavira bar akuegham. ²⁰ Guizbangira, e ia baghavira bar akuegham. Ezi iarara e gamima e bar akueghavira iti.

Pol Tesalonikaba gavgavim me daningasa Timoti amada

3 E ia bagha nighnighavira ikia ghua, gin e ghaze, e sughsughan kogham. Egha akam misuegha ghaze, ga Atensin ikiam. ² Egha Timoti amadazima a ia bagha izi. Timoti a en aveghbuam. Egha a Godin ingangarir gumazir Kraisin akar aghuim akurim. Ga gavgavim ia daningiva, egha ian nighnizir gavgavimin akurvaghasa ga anemada. ³ E kamaghin aghua, osimtiziba ko mizazir ia isir kaba ia damuti ia nighnizir aviribar amuam. Ia uari fo, God uabi osimtizir kamagh gariba aterasa e amisefe. ⁴ E faragha ia ko ikia egha kamagh ia migiavira iti, osimtizitaba e bativam. Ezi ia datirighin deragha kamaghin fo, dughiar kurar kam e bato. ⁵ Bizir kam baghava, ki sughsughan aghuagha, egha ki Timoti ian nighnizir gavgavim gifoghasa ia bagha anemadazi a izi. Ki kamagh atiati, gumazir kuram Satan ian nighnizir gavgavibar amuti, da ireghti, en ingangarim pura mangigham.

Timoti migirigiar aghuim inigha izezima Pol bar akonge.

⁶ Ezi Timoti ia ategha egha datirighira iza e batogha, akar aghuim e migia ghaze, ia nighnizir gavgavim Godin ikiava God ko gumazir igharazibagh ifonge. Egha a kamaghin migia ghaze, ia zurara e ginighnigha egha ian naviba bar en dera. Egha ia en ganasava ami moghin e uaghan ian ganasava ami. ⁷ Kamaghin amizima, en adarasi, dughiar e osimtiziba aterima nighnizir aviriba e bativimin, e kamaghin oraki, ia nighnizir gavgavir Godin itim ikiavira iti; ezi bizir kam gavgavim e ganingi. ⁸ E kamaghin fo, ia Ekiam bagha tugh gavgavizima, ezi e kagh uaghan, en dabirabim datirighin bar dera. ⁹ E ia ginighnigha egha e uan Godin damazimin guizbangira bar akonge. Kamaghin amizi, e ia bagha God bar minabavira iti. ¹⁰ Egha dimagariba ko aruebar, God ko pamtem migiavira ikia ghaze, God en amamangatighi e uari izi ian ganam. Eghti ian nighnizir gavgavim oteveghti, e ua ian akurvaghiva ian nighnizir gavgavim damutima, a gavgavigham.

Pol God ko migei

¹¹ E kamagh sua, en God en Afeziam uabi ko Iesus en Ekiam, e bagh tuavim azeneghti e ia bagh izam. ¹² E kamagh sua, Ekiam ia damighti arazir igharazir darazigh ifongezim bar moghira ia gizifagh egh fasfagh. E bar ia gifongezim moghira, ia vaghvagh Godin gumazamiziba ko gumazamizir igharaziba bar me gifongegh. ¹³ Eghti God gavgavim ia daningti, gumazamizir en Ekiam Iesusin damazimin zueziba bar, a ko uamateghti, en God en Afeziam ian gantima ia an damazimin zuegh arazir kuraba puvatigham.

Tesalonikabar arazir aghuiba men ikirimirimin aven otogh egh gavgafigh

(Sapta 4-5)

E gumazamiziba uari bakia uari ko akuir arazim damuam kogham

4 Kamaghin, en adarazi, e God ifongezir araziba bar ian akagha ghaze, arazir kaba ia dar amu. Arazir kaba, ia datirighin guizbangira dagh ami. E datirighin Ekiam Iesusin ziamin gavgavimin ia gak-aghora ghaze, ia arazir kabar amu mamaghira iki. ² E Ekiam Iesusin ziamin ian sure gamizir akaba, ia dagh fo.

³ God kamaghin ifonge, ia bar uari isiva a danigh egh an damazimin zuegh. Egh gumazamiziba tintinibar uari isava akuir arazim gitagham. ⁴ Egh ia vaghvagh uan amuibar ikiva deravira men gan. Egh Godin damazimin zuezir araziba ko a ifongezir arazibar amu. ⁵ Ia uan mikarzin ifongiabara, dar gin mangan marki, mati God gifozir puvatizir gumaziba amir araziba. ⁶ Kamaghin ia uan aveghbuaba osimtiziba me darigh egh me gifar arazir kurabar men amuibar amuan marki. E fomira akar gavgavim ia migia ghaze, gumazir arazir kurar kabanagh gamiba, God gin ivezir kuram me daningam. ⁷ E fo, God arazir miziriziba bagha en diazir pu. Bar puvati. A en diagha ghaze, ia nan gumazamizibara, kamaghin ia arazir zuezibara damu. ⁸ Kamaghin amizi, ni tina akar kaba akirim dagh asara, ni akirim gumazim gasarazir puvati, ni God akirim a gasara, Godin kamra uan Duam ia ganingi.

E arazir aghuibar amuti da gavgavika

⁹ Ki Kraisin adarasi uarigh ifongezir arazimin ki ia bagh osiran kogham. Ki fo, God uabi ia uarigh ifueghamin arazim bagha ian sure gami. ¹⁰ Ezi ia Provins Masedonian itir Kraisin adarasi uarigh ifongezir arazibar bar me gami. En adarasi, e ia arazir kam damu mangi mamaghira ikiasa e ian azangsis.

¹¹ Ki kamagh sua, ia bizitamin oteveghan kogham, eghti gumazir Kraisin azenan itiba ian ganiva egh kamaghin mikim suam, Kraisin adarasi arazir aghuibagh ami. Bizir kam bagh ia uan dabirabir amirizim damuti a deraghsi, puvira uari bagh ingar. Egh uan agharibar uari ingar egh ia uari uarir akurvagh, kamaghira e fomira ia mikemes.

Ekiam uamategh iziva e akuvagh

¹³ En adarasi, e kamagh sua, ia bar deravira Kraisin gumazamizir ovengeziba bativamin bizim gifogh. Ia

† (4:4) Marazi ghaze, vezin kam kamaghin ghu: "Ia uan ifongiaba ko nighnizir kurar ian navir averiabar aven itiba, ia deraghvira da bagh uarir gan. Egh Godin damazimin zuezir araziba ko a ifongezir arazibar amu."

gumazir igharazir nighnizir gavgavim Godin itir puvatizibar min pamten osemegh ikian marki. Me ua dikavamin dughiam mizuair puvati. ¹⁴ E kamaghin nighnizir gavgavim iti. Iesus aremegha ua dikafi. Kamaghin amizi, en nighnizir gavgavim kamaghin, God gumazir nighnizir gavgavim an ikiava ovengezibar amighti, me ua dikavigh egh Iesus ko ua izam.

¹⁵ Ekiamin akam e kamaghin ia mikeme, Ekiam uamateghtima e gumazamizir angamra itiba, gumazir ariaghrezibar faragh mangan kogham. Puvati. ¹⁶ Ekiam pamtem mikimti, an enselin faragha zuimin tiarim mikimti, eghti Godin sigham sara arangam. Eghti Ekiamra uan nguibam ategh izighiritima gumazamizir Iesusin poroghav ikiava ariaghreziba faragh ua dikavigham. ¹⁷ Dughiar kam in gin e gumazamizir angamra ikiavira itiba, e gumazamizir kaba ko ghuariabar tongin mavanangam, egh e bar Ekiam overiamin a bativam. Kamaghin e bar Ekiam ko zurazurara ikiam. ¹⁸ Egh ia akar kam Godin gumazamizir igharazibav kim, egh gavgavim uari daning.

E Ekiam izamin dughiam bagh uari akir ikiam

5 En adarasi, e bizir otivamin dughiatam diborogh ia bagh an osirighan kogham. ² Ia uari fogha gifa, Ekiam Izamin Dughiam okimakiar gumazim dimangan izi moghin zuamirama otogham. A izamin dughiam, ia a gifoghan kogham. ³ Gumazamiziba kamaghin mikimam, "Datirighin dughiar amirizim e batozi, e deravira iti." Eghti bizir me gasighasighamim bar zuamira me batogham, mati mizazir amizir naviba adaiba borim batasa isir mizaziba. Men tav osimtizir kam gitagh ari mangan kogham.

⁴ Kamaghin amizi en adarasi, ia mitatem in itir puvati, egh ia, dughiar kam okimakiar gumazimin min iziti, ia an ganigh digavir kuram damuan kogham. ⁵ Ia fo, ia bar aruem ko angazangarimin gumazamiziba. E dimagarim ko mitatem in adarasi puvati. ⁶ Kamaghin amizi, e gumazir igharazibar min daku ikian kogham. En damaziba kuighreghtima e deraghvira nighnigham. ⁷ E fo, gumazir akuiba me dimagaribar akui. Ezi gumazir dipar kuraba apa onganiziba, dimagaribar da api. ⁸ Ezi e aruemin adarazi, kamaghin e deraghvira nighnigham. E nighnizir gavgavim Godin itir arazim ko igharaz darazigh ifongezir arazim nigham. Egh bizir kamning inighiva midorozir korotiamin min uan evariba ikeghti da e apazagham. Egh Godin mizuam iki an akurvazir arazim inigh, e midorozir dapanir asuamin min anerughti an e apazagham. ⁹ God, uan aningharimin aven mangasa e amisevezir puvati. A en Ekiam Kraisi Iesusin ingangarimin en akurvaghasa e amisefe. ¹⁰ Iesus en akurvaghassava e bagha areme. Kamaghin amizi, e ovenge, o e angamra iti, e a ko angamra ikiam. ¹¹ Kamaghin amizi, ia uari vaghvagh akar aghuibar uariv kim egh gavgavim uari daning, mati ia datirighin ami moghin.

God uan adarazir akuraghti me arazir aghuibar amuam

¹² En adarasi, e kamaghin ian azangsisi, ia gumazir ian akurvagha ia ko ingaribar apengan iki. Ekiam ian gumazir dapanibar ikiasa me amisefe, eghti me ian araziba akiramin migirigiabar amuam. ¹³ Ia men ingangarir me amir kam ginighnigh, egh naviba bar men deraghiva me gifongeghiva egh men apengan iki. Egh ia bar uari inigh navir amirizimin iki.

¹⁴ En adarasi, e kamaghin ian azangsighasa, ia gumazamizir amirizibar araziba akiriva, egh gumazamizir atiatiabar naviba gavgavim me daningiva, egh gumazamizir gavgaviba puvatiziba akurvagh, egh ia gumazamiziba bar dughorir amirizim men iki.

¹⁵ Ia deravira gan, gumazitam arazir kurabar ia damutima, ia an arazir kuraba ikaravaghan marki. Ia zurara arazir aghuibar Godin gumazamizibar amusi gavgavigh, egh uaghan gumazamizir igharaziba sara.

¹⁶ Egh ia zurara bar akongegh, ¹⁷ egh ia God ko zurara mikimvira iki. ¹⁸ Bizir tizim ia bato, God minabivira iki. God kamagh sua, ia gumazamizir Krais Iesusin poroghav itiba ia arazir kaba bar, dar amu.

¹⁹ Eghti Godin Duam bizitam damusi ia mikimtima, ia an anogoroghan marki. ²⁰ Eghti ia Godin akam inigha izir gumazibar akam me ia mikimtima ia navir kuram men ikian marki. ²¹ Egh ia bar deravira araziba ko akaba bar, da tuisigh. Egh arazir aghuibara, ia dar suigh. ²² Egh arazir kuraba ia bar da atakigh.

²³ God uabi navir amirizimin mingarim, a ia damightima ia uari isi bar a daning, egh an damazimin bar zuegham. Eghti a ian duaba ko, mikarziba ko, ikirimiriba bar moghira deraghvira dar ganti, da deraghvira ikiva en Ekiam Krais Iesus izamin dughiamin ia arazir kuratam Godin damazimin bar puvatigham. ²⁴ Godin ian diazim, a uan akabar gin ghua bizibagh amima da guizin otifi. Kamaghin e fo, a guizbangira bizir kabar amuam.

²⁵ En adarasi, ia e bagh God ko mikimti, a en akuraka.

²⁶ Ia Kraisin gumazamiziba, vaghvagh uan dafaribar suigh.

²⁷ Ki Ekiamin ziamin akinafarir kam Kraisin gumazamiziba bar me bagh a dipon me mikimasa ia gakhagori.

²⁸ En Ekiam Krais Iesusin apangkuvim bar moghira ia ko iki.

Akar Faragha Zuim

Gumazamizir Tesalonikan nguibamın itiba, me ti nighnizir aviribagha amua ghaze, bizir manamra Kraiș ua izamin dughiamın otivam. Marazi ghaze, Ekiamın Dughiam otogha gifa. Kamaghın amizi, Pol ko Sailas ko Timoti Tesalonikabar nighniziba akirasa akinafarir kam osiri.

Pol kamaghın miġei, dughiar kam tiġhar otivam. Gumazamiziba faragh Godın akaba batoghiva egh akirim God gasaragham. Eghti arazir kuram otogh gavgavighivira ikiam. Eghti ġin Godın araziba adoghadozir gumazir mam azenaram otogham, egh a Kraișin apanim damuam.

Pol gumazamizibav ġia ghaze, me nighnizir gavgavimın tugh gavgavigh egh osimtiziba ater. Pol kamagh sua, me uarira uarir akurvaghși pamtem ingar, mati a uabi a ko ingari darasi me ami moghın. Me ingangaribar amuși amırvaghan marki. Egh me igharazi darazir akurvaghși amırvaghan marki.

Ekiam Izamin Dughiam ġin otogham

(*Sapta 1-2*)

1 Ki Pol, ko Sailas ko Timoti, e Tesalonikan itir sios bagha akinafarir kam osiri, me God en Afeziam ko Ekiam Kraiș Iesusin poroghav itir gumazamiziba.

² God en Afeziam ko Ekiam Kraiș Iesusin apangkuvim ia damightima, ia navir amirizim iki.

Tesalonikaba osimtiziba ko mızazibar dughiamın tuiv-igha gavgafi

³ En adarasi, e zurara ian ziaba diġoniva ia bagh God minabiva egh God ko mikimam. E fo, ian nighnizir gavgavim bar moghira gavgafi, ezi ia bar moghira vaghvagha bar uarigh ifonge, ezi arazir kam ekiva ghuavira iti. Kamaghın bar derazi, e ia bagha God minabi. ⁴ Kamaghın amizima, e tintinibar Godın siosbar ghuegha egha ian ziaba fe. E arazir kurar apaniba ia gamiba bar dar gun me miġiava, egha osimtiziba sara me miġei. Egha e kamaghın miġei, "Godın gumazamiziba me uan nighnizir gavgavimın tugh gavgavigha, osimtiziba ko mızaziba ateri."

God arazir aghuimın e tuisisi

⁵ Ezi bizir ia bativir kaba, God kamaghın en aka, an arazir aghuim gamua egha en araziba tuisisi. Ia kamaghın ifonge, God Bizibagh Ativamin Dughiam otogham. Kamaghın amima, ia mızaziba isi. Eghti God suam, ia dera egh ia inigh dughiar kamın aven mangam. ⁶ Godın arazir aghuim a kamaghın damuam, gumazir osimtiziba ia ġariziba, a ua men osimtiziba ikarvagham. ⁷ Egh ian osimtizir datirighın ia ateriba God da givagham, egh avughșazim ia daningiva egh uaghan e daningam. Dughiar kamın Ekiam Iesus uan enselin bar gavgavim itiba ko Godın Nguibam ategh azenara otogham, eghti e avughșam. An avir bar gavgavim mızariaba sara izam. ⁸ Egh God ġifozir puvatiziba ko en Ekiam Iesusin akar aghuimın ġin zuir puvatiziba, Iesus ivezir kuram me ikarvagham. ⁹ Kamaghın amir gumaziba ivezir kurar kam inigh; bar ikuvigh ma-

maghira ikiam. Egh me Ekiamın saghon ikiva, egh uaghan an gavgavimın angazangarir ekiamın saghon ikiam. ¹⁰ Ezi Dughiar God atizim, Ekiam ua izitima an gumazamizir nighnizir gavgavim an itiba, me an ziam fiva, egh ziar ekiam a daning a bagh bar akuegham. Ia Godın akar e ian tongın kunizim, ia nighnizir gavgavim an iti. Kamaghın amizi, ia dughiar kamın uaghan me ko ikiam.

Pol God ko mikimti a Tesalonikaba gavgavim me daningam

¹¹ Ezi e bizir kabagh nighnigha zurara ia bagha e uan God ko miġei, eghti a ian akurvagham. E kamagh sua, a ia damuti arazir aghuir a damuasa ian diaziba, ia dar amuam. E a ko mikimtima, a gavgavim ia daningam. Eghti ia, arazir aghuir ia damuasa ifongeziba bar, ia dar amuam. Eghti Godın gavgavim ian nighnizir gavgavim damuti, an ekeveghti ia arazir aghuir aviribar amuam. ¹² Ezi arazir kamın ia Ekiam Iesusin ziam fitima a uaghan ian ziaba fam. En God ko Ekiam Kraiș Iesus ian apangkuvigh egh bizir kabar amuti da quizbangın otivam.

Godın araziba adoghadozir gumazim otogham

2 En adarasi, e bizitam ia mikimasa, en Ekiam Kraiș Iesus a uamategh izam, eghti e a ko uari akurvagham. E kamagh sua, ia bar deravira akar kam baragh. ² Gumazir taba ti ia miġia ghaze, Ekiam Izamin Dughiam otogha gifa. Gumazir mamın nighnizim ghaze, Godın Duam ti uan akar kam a ganingizi an an gun miġei. O gumazir mam Godın akam akura akar kam gun miġei. O gumazir mam ghaze, e osirizir akinafarir mam, akar kam an iti. Ezi ia akar kam managh a baraki, ia zuamira diġavir kuram damighiva egh okam nighnighan marki. ³ Ia gumazitamın ganti a uan akatam o arazir an amitamın ia gifaran marki. Ia oragh! Dughiar kam puram otoghan kogham. Puvati. Faragh gumazir avirim Godın akaba batoghiva egh akirim God gasaragham. Eghti Godın araziba adoghadozir gumazir mam azenara otogham, gumazir kam God helin a gasighașigham. ⁴ Bizir gumaziba ziaba feba ko dar bora ghaze men godba o men aseba, a dar apanimın ikiam. Egh a uabira uan ziam fi-

va egh a bizir kaba bar da dikabiragham. Egh a Godin Dipenimin aven daperagh ikiva kamaghin mikimam, "Ki uabira God."

⁵ Ia fo, ki ia ko itir dughiam, ki bizir kabar gun ia mikeme. Ia ti okinighnighiz, o? ⁶ Ia fo, bizir mam gumazir kamin tuavim apirima an azenaram otivan kogham. A gin God a bagha atizir dughiamra, an azenim giram. ⁷ Ia fo, datirighin Godin araziba adoghadozir arazir kam averara ingari iti. A modogh averara iki mangiti, gumazir an tuavim apirizim, sivagh mangiti, an azenaram otogham. ⁸ Egh Godin araziba adoghadozir gumazir kam dughiar kamin azenim giram. Eghti Ekiam Iesus uan akamin a giveragh a misueghtima an aremegham. Ekiam uan angazangarim ko gavgavir ekiam sara iziva, egh uan angazangarim ko gavgavir kamra a gumazir kam bar a gasighasigham. ⁹ Godin araziba adoghadozir gumazir kam, a Satanin gavgavimin azenan otogham. Egh Satanin ifavarir arazimin, a digavir kuram gamir arazir aviriba ko arazarazir igharaziba ko mirakelin ifavarir igharagha gariba, dar amuam. ¹⁰ An arazir kurar avirir igharazibar amu, ovevem in tuavimin gin zuir gumazibagh ifaram. Me guizin akam gifongeghan aghua, ezi God men akuragham kogham. Kamaghin amizima, gumazamizir kaba bar arighregham. ¹¹ God kamagh sua, gumazir nighnizir gavgavim guizin akamin itir puvatigha arazir kurabagh amua bar akongeziba, me nighnizir gavgavim akar ifarimin ikiva, Godin kotin ivezir kuram iniam. Kamaghin amizima, God men nighnizibagh amizima, me paza nighnisi.

God ua ia iniasa ia misefe

¹³ En darasi, ia Ekiam bar ifongeziba, God faragha inizir gumazamizibar tongin ikiasa ia misefe. God uan Duamin gavgavimin ian navir averiamin ingarima, ia a baghavira itir gumazamiziba, egha ia guizin akam nighnizir gavgavim an iti. Ezi tuavir kamin God ian akurvaghasa. Kamaghin amizi, e zurara God ia bagh a minabagham. ¹⁴ God kamagh sua, ia uan Ekiam Kraisi Iesusin angazangarir ekiamin aven a ko ikiasa a ifonge. Egha a uan akar aghuir e ia mikemezir kamin ian dia. ¹⁵ Kamaghin ami, en adarasi, ia bar tuivigh gavgafigh. Eghti Godin akar e ia mikemeziba, o akar ian sure damuasa osiriziba, ia dar gin mangi.

¹⁶ E kamaghin God ko migia ghaze, en Ekiam Kraisi Iesus ko God en Afeziam bar e gifonge. Egha en apangkuvigha en navibagh amima, da dera, egh mamaghira ikiam. Egha en akurvazima en nighnizir gavgavim ikiava Godin mizuai, eghti an arazir aghuimin e damuam. ¹⁷ Egh a gavgavim ian navibar aning, egh ian akurvaghti ia arazir aghuiba bar, dar gin mangiva egh akar aghuibav kimam.

Tesalonikaba gumazir ingangaribar amiraz-ibar arazibar kirigh

(Sapta 3)

Ia God ko mikimti, an en akuragham

3 En adarasi, en akar abuananam, a kamakin. Ia God ko mikimtima, an en akuragham, eghti Ekiamin akam zuamira nguibaba bar a dar mangiti gumazamiziba a iniva an gin mangi, nighnizir gavgavim an ikiam, mati ia faragha a inizi moghin. ² Ia God ko mikimtima a gumazir kurabar dafaribar e inigh, kar arazir kurabagh amir gumaziba. Ia fo, gumazir maba nighnizir gavgavim Ekiamin itir puvati.

³ Ezi Ekiam guizin arazibagh ami, eghti ia bar nighnizir gavgavimra an iki. A gavgavim ia daningiva, egh ia geghuvti, Satan paza ia damighan kogham. ⁴ Ezi Ekiam e gamizima e bar deravira kamaghin fo, ia arazir e ia mikemeziba, bar dagh amuavira iti. Egh gin ia kamaghira damuam.

⁵ E kamagh sua, Ekiam ian faragh mangi, ian navibar amuti, ia fogh suam, God guizbangira ia gifonge. A ian navibar amuti, ia Kraisin arazimin gin mangiva osimtiziba ateriva tugh gavgavigham.

Gumazamiziba bar, ingangaribar amu

⁶ En adarasi, en Ekiam Kraisi Iesusin ziamin e akar gavgavim migia kamaghin ia migei, en marazi pura amirvagh a ikia, akar e ia ganingizimin gin zuir puvati. Ia me vaghvagh men saghon iki. ⁷ Ia fo, ia en arazibar gin mangi. Dughiar e ia ko itiba, e pura apiaghav itir puvati. ⁸ E pura ian dafaribar dagher taba inizir puvati. E dagh ivesi. E kamagh sua, e osimtiziba ia darighan kogham. Kamaghin e puvira ingari, arueba ko dimagariba. ⁹ God ghaze, e dagheba bagh ian azaraghtima, ia en akurvaghham. Ezi e ian azarazir pu. E ghaze, e arazir aghuim ian akaghtima ia an gin mangam. Ezi e kamaghin ian azangsizir puvati.

¹⁰ Ia fo, dughiar e ia ko itibar, e akar gavgavim ia ganingi: gumazim ingangaribar amuan aghuaghti, ia dagheba a daningan kogham.

¹¹ Ezi e datirighin orazi, ian marazi pura iti. Me ingangaritam gamir puvati. Me pura gumazir igharazibar biziba tintinibar dav gei. Kar men biziba puvati. ¹² Ezi datirighin Ekiam Kraisi Iesusin ziamin e akar gavgavir kam kamaghin gumazir kabav gei, me bar deravira daperaghiva, egh ingariva, egh me daghebar uarira uarir akurvagh.

¹³ Ezi en adarasi, ia arazir aghuibar amuva dar amirvaghan marki.

¹⁴ Eghti gumazitam akar e akinafarir kamin osirizibar gin mangan koghtima, ia deraviram an gan. Ia kamagh sua, gumazir kam uan arazir kam gifoghiva egh aghumsigh, kamaghin ia an saghon iki. ¹⁵ Ia apanimin

a ginighnighan marki, ia aveghbuamin min a damuva, egh arazir aghuibar amusi an sure damu.

Pol uan akar abuananam me ganidi

¹⁶ Ekiam a navir amirizimin mingarim, a zurara ia damuti ia navir amirizimin biziba bar ikiam. Ekiam bar moghira ia ko ikiam.

¹⁷ Ki Pol, ki uan dafarimin osira ghaze, Afeziam ia ko iki. Nan akinafariba bar, osizirir abuananam ki zurara uan ziam kamaghin an osiri. Kar ki kamaghin osiri.

¹⁸ En Ekiam Krai Iesusin apangkuvim bar moghira ia ko ikiam.

Akar Faragha Zuim

Timoti, Kraisin adarazir gumazir igiar mam, a Listran nguibar Galesian Provinisin itimîn ize. An amebam, a Judan amizim, ezi an afeziam a Grighin gumazim. Pol Timoti inizima, an a koma aruava Godin ingangarim gami. (Ni Aposel 16:1-3in gan). Egha Timoti gin Efesusin nguibar ekiamin itir siosin gumazir dapanimin oto. Ezi Pol akinafarir kam a bagha an osiri.

Akinafarim faragha migeir bizim, a kamakin, Timoti deravira ua bagh ganigh, gumazitaba gumazamizibar nighnizir gavgavibagh asighasighan maraghe. Gumazir kaba me nighnizir igharaziba ikia ghaze, nguazir kamin itir biziba da derazir puvati. Kamaghin, gumazim guizbangin ikirimirir aghuim inisiva, dagher taba ateghiva egh amuimin ikian marki.

Bizir igharazir ekiam akinafarim migeir mam, a siosin ingangarim deraviram an ganam. Egha a uaghan migia ghaze, siosin gumazir dapaniba ko siosin ingangarir gumaziba, me arazir aghuibar amu.

Akinafarimin akar abuananaba, Pol Timoti migia ghaze, a Krai Iesusin ingangarir gumazir aghuimra iki, egh arazir aghuibar vaghvagh siosin gumazamizibar amu.

Timoti uabi uan araziba deraghvira dar ganiva, egh siosin gumazamiziba uaghan men gan

(Sapta 1-6)

1 Ki Pol, ki Krai Iesusin aposel. God, en Akurvazir Gumazim, ko Krai Iesus, gumazir e ganasa mizuaim, aning na misevezima ki aposelin oto.

² Timoti, ni na ko nighnizir gavgavim ikiava, egha mati guizbangira nan otarim. Ezi ki akinafarir kam ni bagha an osiri. God en Afeziam ko Krai Iesus en Ekiam, aningin apangkuvim koma kuarkuvim, ni damuti ni navir amirizimin iki.

E ifavarir akaba bar a da baraghan kogham

³ Ki fomira Masedonian Provinisin ghughava, egha dughiar kamin ki akar gavgavir mam ni ganingi, egha datirighin ki akar kamra ua kamaghin ni mikimasa. Ki ghaze, ni Efesusin Nguibar Ekiamin ikiva egh gumazir maba migirigiar gavgavim me daning suam, me gumaziba Godin akamin men sure damuva, akar ifavarir taba me damuvira ikian marki. ⁴ Egh me pura eghaghanir araziba ko men ovavibar ziar migirigiar me zurara migiavira itiba, da atakigh. Akar kaba men nighnizibagh amima me onganighava tintiniba uariv gia uari adosi. Akar kaba me damuti, me nighnizir gavgavim Godin ikian kogham, egh God e damuamin bizim me deragh a gifoghan kogham. ⁵ Nan akar gavgavir kamin mingarimra kara, e bar uarigh ifuegham. E fo, e guizin nighnizir gavgavim Iesusin ikia, navir zuruzim ikia, egha uan araziba deravira da tuisigha arazir aghuibar gin zui. Eghti bizir kaba e damuti, e bar uarigh ifuegham. ⁶ Marazi arazir kam ataki, egha datirighin me onganigha pura akar mingariba puvatizibav gei. ⁷ Egha me igharaz darazi Godin Arazibar men sure damuasa. Egha me ghaze, men migirigiaba bar guizbangira. Ezi akar me gun migeim, an mingarim

me uari a gifozir puvati, egha me uari uan akam deragha a gifozir puvati.

⁸ E kamaghin fo, Moses Osirizir Arazir God a Ganingiziba, da bar dera. Eghti gumazitam bar deragh Godin Arazir kabar gin mangiti, Arazir Kaba an deragham. ⁹ Ezi e uaghan kamaghin fo, God uan Araziba isa gumazamizir aghuiba bagha da aningizir pu. Puvati, a gumazamizir arazir kurabagh amiba bagha, da me ganingi. Gumazamizir akaba batoziba, ko akaba barazir puvatiziba, ko gumazir akirim ragha God gasaraziba, merara God me bagha uan Araziba aningi. Kar gumazamizir Godin ziam fer puvatiziba, ko gumazir Godin aghuaziba, ko gumazir uan amebaba ko afeziaba misoghezi me aremeziba, ko gumazir igharaz darazi misozima me ariaghreziba, ¹⁰ ko arazir mizirizibagh amiba, ko gumazir uarira uari isava akuiba, ko gumazir gumaziba okiava me gamima me pura ingangarir gumazibar otiviba, ko gumazir ifariba, ko gumazir kotin aven ifariba, merara God me bagha uan Araziba da aningi. Egha uaghan gumazamizir Godin guizin akamin apaniba, God me bagha uan Araziba da aningi. ¹¹ Ezi guizin akar kam, a God an gun mikimasa na ganingizir akam, an akar aghuir kamin mirara ghu. Ezi akar aghuir kam e migia ghaze, God angazangarir ekiamin aven ikia, egha gavgavir ekiam iti. A bar derazima gumaziba ko amiziba an ziam fe.

God Polin apangkuvizima, Pol a minabi

¹² En Ekiam Krai Iesus ingangarim bagha gavgavim na ganigha ghaze, ki an ingangarim damuam. Egha ingangarir kam damuasa na amisefe. Ezi kamagh sua, ki a minaba. ¹³ Guizbangira, fomira ki dibovir akabar an ziam gasighasiki, egha ki an apanim gamuava, egha akar kurabar a mikeme. Ezi a fo, ki deragha a gifozir puvatigha, egha nighnizir gavgavim an itir puvati, egha arazir kabagh ami. Kamaghin amizima a nan apangkufi. ¹⁴ Ezi Krai Iesus en Ekiamin apangkuvim bar na gizivazima, egha a na gamima, ki nighnizir gavgavim an ikiava egha gumazamizir nighnizir gavgavim Krai Iesusin itiba, bar me gifonge.

¹⁵ Krais Iesus, gumazamizir arazir kurabagh amiba men akuraghasa nguazir kamın ize. Ezi men tongin, kon arazir kuraba bar men arazir kurabagh afira. Ezi akar kam a guizbangira, gumaziba a baregh nighnizir gavgavim an iki. ¹⁶ Ezi Krais Iesus kamagh sua ifonge, gumazamiziba bar kamaghin fogh, a gumazir arazir kurabagh amiba a men asughasugha nimira me gamua zui. Kamagh amizima a faragha nan apangkufi, ezi ki an abanimin min iti, eghti a na gamizir biziba men akaghti me dar ganiva, nighnizir gavgavim an ikiva, egh ikirimirim ikia mamaghira itim iniam. ¹⁷ Ezi an Atrivir Zurara Itim. An oveghan kogham, ezi e gumazamiziba an ganighan kogham. A uabira bar guizbangin God. Kamaghin amizi, e zurara bar an ziam fiva a mikim suam, God ni bar ekevegha bar dera. Bar guizbangira.

Pol Timoti migia ghaze, ni nighnizir gavgavir Iesusin itim, an suiragh gavgafigh

¹⁸ Nan otarim Timoti, ki fo, Godin akam inigha izir gumazim fomira nin arazibar gun mikeme. Ezi ki akar kam ginighnigha, egha bizir ni damuamiba bar dar gun ni migei. Ki kamaghin ifonge, ni nighnizir gavgavim Iesusin ikiva an suiragh gavgavigh, uan araziba deravira da tuisigh arazir aghuibar gin mangi. Ki kamagh sua, ni Godin akam inigha izir gumazim ni ganingizir akar kabar gin mangi, egh tuavir kamın ni midorozir aghuim misoghiva nighnizir gavgavimın aven tugh gavgafigh. Bizir kam bagha, ki akar kam ni ganidi. Ezi gumazir maba, me uan araziba deragha da tuisigha, egha arazir aghuibar gin mangan aghuagha da batosi. Egha tuavir kamın me uan nighnizir gavgavibagh asighasiki. ²⁰ Ezi men tongin Himeneus ko Aleksanda kamaghin ami. Ezi ki kamaghin ifonge, aning ua Godin ziam gasighasighan markiam. Aning kamaghin foghasa, ki aning isa Satanin agharim gati.

E gumazamizibar akurvaghsi God ko mikimiva an azangsigham

2 Ki mighighavira ia migei, faragh damuamin bizim a kamakin, ia gumazamiziba bagh God ko mikimiva a minabiva egh an azangsighiva, egh a gumazamiziba bar men akurvaghsi a gakaghon. ² Egh uaghan atriviba ko gavmanba da bagh Godin azangsigh. Kamaghin, e bar deragh ikiva navir amirizibar ikiva, egh God baghavira itir arazibar amuva God ifongezir araziba bar dar gin mangam. ³ God ko migeir arazir kam, a Godin damazimin bar dera. God, en Akurvazir Gumazim, arazir kam gifonge. ⁴ A kamagh sua, a bar gumazamiziba men akurvagham. Eghti me bar guizin akamin mingarim gifogham. ⁵ E fo, Godin vamira iti. Ezi abuir gumazir vamira iti, a God ko en tighin iti. A gumazir kamra, Krais Iesus. ⁶ Dughiar God inabazimin, Krais Iesus gumazamiziba bar me bagha uabi isa God ganigha aremegha egha ua me givese. Ezi arazir kamın God kamaghin en aka, a uan gumazamiziba bar moghira ua me iniam. ⁷ Egha ingangarir kam bagha,

God aposel ko akam akunamin gumazimin ikiasa na misefe. Ki guizbangira migei, ki ifarir puvati. A Kantrin Igharazibar Gumazibar sure damuasa ingangarim na ganingi, eghti me nighnizir gavgavim Kraisin ikiva egh guizin akam gifogham.

⁸ Ki kamaghin ifonge, nguazir kamın gumazamiziba bar dafariba fiva God ko mikim. Ki kamagh sua, me bar uari isiva God daningiva zuegh ikiva, egh aningagharir arazim ko adoghadozir arazim atakigh. Me arazir kam damuva, God ko mikim.

Ingangarir aghuim damuamin arazim, a guizin amizibar kurukazim

⁹ Ki kamaghin ifonge, amiziba korotiar aghuibar aghuti, da men tugh tigham. Eghti men korotiaba, igharaz darazi men ganiva nighnizir kuraba ko aghum-sizir nighniziba ikian kogham. Me uan dapanir ariziba mighivira da asingan marki, egh uan mikariziba, manmaniaba ko gol ko korotiar bar pin koziba, puram azenan dar kurukan marki. ¹⁰ Amizir Godin akamin gin mangasa ifongeziba, me arazir aghuibar amu. Arazir kaba, kar guizin men kurukazim.

¹¹ Egh amiziba bar uari dikabiragh egh nimira ikiva Godin akam baragh. ¹² Ki kamaghin amizibar amamangatizir puvati, me uari uari fiva gumazibar faraghfaragh mangi, egh Godin akamin men sure damuan kogham. Amiziba uan akaba dukuaghiva nimira iki akaba baragh. ¹³ Ia oragh! God faragha Adamın ingari, egha gin Evan ingari. ¹⁴ Ezi Adam akar ifavariba nighnizir gavgavim a dar itir puvati. Amizimra akar ifavariba nighnizir gavgavim a dar iti, egha arazir kuram gami. ¹⁵ Amiziba boriba batir ingangarim damuva, egh nighnizir gavgavim zurara Kraisin ikiva egh uari isiva a daningiva egh zuegh iki, egh me igharaz darazigh ifongegh, egh me arazir aghuibar gin mangiti, God men akuragham. †

Siosin gumazir dapaniba arazir aghuibar amu

3 Akar kam a bar guizbangira, gumazitam siosin gumazir dapanitamın ikisi a ingangarir aghuim gifonge. ² Siosin gumazir dapanim, an arazir aghuibar gin mangi, eghti me arazir kuratam bagh an ganiva avegham. An amuir vamira iki. Egh an dabirabim bar moghira deragh, navir ghurimin araziba dikabiragh, egh arazir aghuibara damu ziar aghuim iniva, egh a gumazir igharaziba isi dipenimin mangiva, egh deravira gumazibar sure damu. ³ A wainin dipar aviribar amiva onganon marki. A zuamira aningaghiva gumazibav soghan kogham, a men asughasugh. Egh biziba bagh gumaziba adoghan marki, egh a dagiaba baghivira ikian marki. ⁴ Egh deravira uan dipenimin itir darasi men gan, egh boribav kimtima me deravira an akaba baragh dar gin mangi. ⁵ (Gumazim uan amuiroghboriba deraghvira men ganon kogh, manmaghin a Godin siosin ganamin ingangarim iniam?)

† (2:15) Grighin akam, vezin kamın deragha bigha mikemezir puvati.

Bar puvati.)⁶ Gumazir datirighira nighnizir gavgavim Iesusin itim, a Godin siosin ganan kogham. A kamaghin nighnigh suam, a gumazir aghuim, egh uan ziam fam. Eghti God ivezir kuram Satan ganingizi moghin a ivezir kuram a daningam.⁷ Siosin gumazir dapanim, siosin azenan itir gumaziba a mikim suam, a ziar aghuim iti. A ziar aghuim ikian koghtima, gumaziba akar kurabar a mikimti, an aghumsighiva, egh Satanin azuazimin aven mangigham.

Siosin ingangarir gumaziba arazir aghuibar gin mangi

⁸ Kamaghira siosin ingangarir gumaziba, gumazibar damazibar me ziar aghuim iki. Egh me mizer pumuningin ikian marki, egh wainin dipar aviribar amiva onganan marki. Egh dagiaba bagh bar ikuvigh ifar da inian marki.⁹ Me uan araziba deraghvira da tuisigh arazir aghuibar gin mangi, egh guizin akar e nighnizir gavgavim an itimin suiragh gavgafigh.¹⁰ Ia faragh me isi ingangaritam datigh, ganigh. Eghti men ingangarim deraghti, me siosin ingangarir gumazibar ikiam.

¹¹ Kamaghira, amiziba uaghan, gumazibar damazibar me ziar aghuim iki. Egh me igharaz darazi girakirangin me mikiman marki. Egh men dabirabim bar moghira deragh, egh me guizin deraghvira ingangarir me inizibar amu.

¹² Eghti siosin ingangarir gumazim an amuir vamira iki. Egh a uan boriba ko an dipenimin itir darazi deragh men gan.¹³ Egh gumazir deravira ingariba, me ziar aghuiba iniam. Egh me atiatingan kogh uan nighnizir gavgavir Kraiss Iesusin itimin gun mikimam.

Godin arazibar akar mogomem, a bizir bar ekiam

¹⁴ Ki gurumra izi ian ganasa ifonge, egha migirigiar kam ia bagha an osiri.¹⁵ Egh kamaghin, ki zuamira izeghan koghti, ia migirigiar kabar ganiva egh ia arazir aghuibagh fogham, arazir e Godin adarazi damuamiba. E Godin adarasi, e Godin zurara itimin sios. Egha siosin aven itir darasi, erara, e dipenir akinibar min gavgavigh guizin akam gupughiva tugh gavgavigham.¹⁶ E guizbangira fo, Godin arazibar akar mogomem, a bar bizir ekiam. Ezi akar God en akazir kam, a kamakin,

A guizin gumazimin oto, ezi gumazamiziba an gani.

Ezi Godin Duam kamaghin en aka, an araziba bar dera,

Ezi enselba an gani.

Ezi gumaziba ghua an akamin gun bar gumazibav kiri.

Ezi nguazimin itir gumazamiziba nighnizir gavgavim an iti.

Ezi God a inigha uan Nguibamin ghuavanabozi a ziar ekiam ini.

Akar ifavariba Godin gumazamizibar nighnizibagh asighasisi

⁴ Godin Duam guizbangira kamaghin migei, Dughiar Gin Izamim, gumazir taba uan nighnizir gavgaviba ategham. Egh me ifavarir duaba ko duar kurabar akaba baragh men gin mangam.² Eghti ifavarir gumaziba, me gumaziba akar ifavaribar men sure damuam. Men arazir aghuibar gin mangamin nighniziba ariaghire mati avim dar isi, egha me ua uan arazir aghuiba ko kurabagh fozir puvati.³ Me gumaziba amuiba ikian men anogoroke. Egha me, dagher God e bagha ingarizir maba, me ghaze ia dar aman marki. Dagher kaba, God ghaze, gumazamizir guizin akam gifogha nighnizir gavgavim an itiba, merara dagher kaba iniam. Egh dagheba iniva dar amiva God minabagh.⁴ E fo, God ingarizir biziba bar, da bar dera. Ezi e bizir kurabar min a dar ganan kogham. Puvati. E Godin minabagh da iniam.⁵ E fo, e daghebar amis, e God ko migeir arazim ko Godin akamin gun migeir arazim damuti, God arazir kammin daghebar amuti, da Godin bizibar miraram otogham.

Timoti Kraissin ingangarir gumazir aghuimin iki

⁶ Egh ni akar gavgavir kam Godin gumazamizibar aningiva, egh ni Kraiss Iesusin ingangarir gumazir aghuimin ikiam. Egh ni, guizin akar e inizir nighnizir gavgavim an itim, ko fozir aghuir ni gin zuiba, da ni damuti, tuavir kammin ni gavgavir ekiam iniam.⁷ Egh ni eghaghanir kiniba ko eghaghanir kuraba akirim ragh a dagh asaragh. Egh ni deravira Godin arazibar sure damuam.⁸ Ni fo, e uan mikarzaribar amuti da gavgavighsi, e ingariva bizir maba sara damuti en mikarzariba gavgavigham. Eghti e Godin arazibar sure damuti da en ikiti e gavgavigham, da bar en akurvaghvira ikiam. Egh da e datirighin itir ikirimirim ko ikirimirir gin iniamimin en akurvaghham.

⁹ Ezi akar kam a bar guizbangira. Gumaziba bar a baraghiva nighnizir gavgavim an ikiam.¹⁰ Godin ikia mamaghira itim, a gumazamiziba bar men Akurvazir Gumazim, egha an nighnizir ekiam kamakin, a gumazamizir nighnizir gavgavim an itiba men akura. E nighnizir gavgavim an ikia, egha bizir e fogha iniamiba bagha mizua iti. Kamaghin amizima, e zurara bar puvira ingari.

¹¹ Ni gumazamiziba akar gavgavir kam me mikimiva egh men sure damuti me dar gin mangi.¹² Marazi nin gara ghaze, ni gumazir igiam. Egh gumazitam kamaghin ni mikiman markiam, kar gumazir kinim. Eghti ni nighnizir gavgavim itiba bagh ababanimin uabi atigh. Egh arazir aghuibar amuti, me nin arazibar ganiva, egh nin gin mangam. Nin arazir aghuibara kara: nin akar aghuiba, ko nin daroriba, ko nin arazir igharaz darazigh ifongezim, ko nighnizir gavgavimin arazim, ko Godin damazimin zuegha itir arazim.

† (4:9) E fozir puvati, a manmaghin mikimasa, "akar kam a guizbangira," ves 8in itir akam, o ves 10in itir akam?

¹³ Datirighin tugh mangi ki izamin dughiam, ni Godin Akinafarimin akabar gan me mikim, egh Godin akabar me mikin, egh dar mingarimin men sure damu, egh uan gavgavim isi ingangarir kabar aning. ¹⁴ Ni fo, fomira siosin gumazir dapaniba uan dafariba isa nin dapanim gariki. Ezi dughiar kam Godin akam inigha izir gumazir mam akamin gun ni mikeme, ezi tuavir kamin God bizir aghuimin min uan gavgavim isa ingangarir bagha ni ganingi. Ezi ki ni migei, ni gavgavir kam ataghraghan marki, ni a sara Godin ingangarim damuvira iki.

¹⁵ Ni uan ingangarir kaba ni deravira dar gan. Egh ni bar uabi isi ingangarir kam daningiva a damuti a deragh otogh. Eghti gumazamiziba bar nin ingangarir arazibar gan fogham, da bar dera. ¹⁶ Egh ni bar deragh uan arazibar ganiva, egh uaghan ni gumazamizibar sure gamir ingangarimin gan. Ni kamaghin damu gavgavightima, eghti tuavir kamin God nin akuragham, egh gumazamizir nin akam baraziba uaghan men akuragham.

Pol ghaze, Timoti gumazamiziba uan adarazir min me damu

5 Ni gumazir aruabar atar pamten me mikiman marki. Puvati, ni uan afeziamin min aghumra me mikimiva me fi. Egh ni gumazir igiaba, ni uan aveghbuabagh ami moghin, deragh me damu. ² Egh ni amizir aruaba, ni uan amebam gami moghin, arazir kamra deragh me damu. Egh ni amizir igiaba, ni uan buaramizibagh ami moghin, deragh me damu. Kar arazir bar Godin damazimin zuezim.

Tina amizir odiaribar ganam?

³ Eghti amizir odiaritam bar uabira ikitima, ni bar arazir aghuimin a damu. ⁴ Eghti amizir kam boriba ko igiaba ikiti, ni borir kabar akurvaghti, me deraghvira kamaghin fogh suam, men ingangarir faragh Godin damazimin damuamim a kara, me bar deraghvira uan amebamin ganam. Egh arazir kamin, me uan amebam ko afeziamin akurvazim ko ingangarir dafar aning fomira me gamiziba ikarvagham. God arazir kam bar a gifonge. ⁵ Ezi amizir odiarim bar uabira iti, ezi tav an garir puvati, a kamaghin ami, a nighnizir gavgavim Godin ikiava egha bizir aghuir a fogha iniamiba mizua iti. Egha a zurara arueba ko dimagaribar God ko migiava, egha uabin akurvaghasa an azangsis. ⁶ Ezi amizir odiarir uan mikarzim isa pura tintinimin bizir igharazibagh amim, an angamra ikiava, egha navir averiamin aven, a mati aremegha gifa. ⁷ Eghti ni akar gavgavir kam uaghan, gumazamiziba me daning, eghti me arazir aghuibar amuti, kamaghin gumazir igharaziba men gan akar kuraba me mikiman kogham. ⁸ Ni oragh. Gumazitam uan anababar ganan kogh, egh uaghan uan adarazir ganan koghiva, gumazir kam guizbangira uan nighnizir gavgavim ataki. An arazir kurar kam, a gumazir gavgavim puvatiziba, men arazir kurabagh afira.

⁹ Ezi ni amizir odiaribar ziaba akinafarimin aven da osirisi, ni amizir kamaghin amiba men ziaba osir: Amizir 60 plan azeniba tugh ghuavanadiba, ko amizir deravira pamin ikezim, ¹⁰ ko amizir ingangarir aghuiba bagha ziar ekiam itim. Ingangarir aghuibar akara, uan boriba deravira dar garava, dagheba nguibar gumazibagh anidi, Godin adarazir dagariba ruava, egha gumazir osimtiziba itibar akurvagha, egha uaghan ingangarir aghuir igharaziba dagh ami. Kamaghin amir amizibara, men ziaba osir. ††

¹¹ Ezi amizir odiarir bar ghurizir puvatiziba, ni men ziaba akinafarir kamin da osiran marki. E fo, men naviba ua pabar ikisi dikavti eghti men arazir kam, a men arazir Kraisin baghavira itim gafiragham. ¹² Egh tuavir kamin me akar dikirizir me faragha amizim ateghiva, egh me fogham, Godin damazimin men arazim ikufi.

¹³ Egha arazir mam me uaghan a gami. Me amirizir arazim gamuava pura dipenibagh arui. Me amirvazir arazimra amir puvati, me gumazamiziba amir arazibar akaba baragha dagh ifuava, egha aruava girakirangin me migei. Me uaghan akar e mikiman koghamibav gei. ¹⁴ Ezi ki kamaghin nighnisi, amizir odiarir igiaba ua pabar ikiva egh boriba bati egh uan paba ko boribar gan. Egh me kamaghin damuti, en apniba men arazir me amibar ganiva, egh akar kurabar e mikiman kogham. ¹⁵ Ni fo, amizir kabar maba me tuavir aghuim ategha, egha Satanin gin zui.

¹⁶ Ezi amizir nighnizir gavgavim Kraisin ititam, an nguibamin amizir odiariba uaghan ikiti, amizir kam uabi men gan. A kamaghin damuti, siosin gumazamiziba men ganamin osimtiziba puvatigham. Egh siosin gumazamiziba, me amizir bar uarira itibar ganam.

E siosin gumazir dapanir ingangarir aghuim gamiba, e deravira men ganam

¹⁷ Ia, siosin gumazir dapanir ingangarir aghuim gamiba, ia ziar ekiam ko ivezir aghuim me daning. Bizir kaba faragh da iniamiba, kar gumazir dapaniba, me ingangarir dafam gamua Godin akam akura, egha God ifongezir arazibar gumazamizibar sure gami. ¹⁸ E fo, Godin Akinafarim kamaghin migei, "Ia, bulmakau raizin iniba tuir dughiamin, ia an akam ikeghiva damisi an anogoroghan marki." Ezi e fo, "Ingangarir gumazim, a uan ivezim iniam." ¹⁹ Eghti gumazitam kamaghin mikim suam, gumazir dapanitam arazir kuram gami, eghti ni akar kam baragham marki. Eghti, gumazir pumuning, o pumuning ko mizezim, an ganigh bar moghira akar kamra mikimti, ni me baragh. ²⁰ Eghti

† (5:9) E fozir puvati, me tizim bagha amizir odiaribar ziaba akinafarimin aven da osiri. Fofozir gumazir maba ghaze, amizir odiarir maba akam akirigha ghaze, me Godin ingangarim damuva egh ua pabar ikian kogham. Ezi Kraisin adarasi ti amizir kabar ziaba osiri. Egha me amizir kaba daghebar men akurvasi. †† (5:10) Ni Jon Osirizir Akar Aghuim 13:1-17in gan. Dughiar kamin, men arazimra kara, gumazamiziba izi nin dipenimin otoghti, ni fogh, tuavimin mineziba men dagaribagh amima da mize, eghti ni men dagariba ruegh. Arazir kam, kar ingangarir amizir kiniba ko ingangarir gumazir kinibar ingangarimra. Ezi Iesus uan suren gumazibav gia ghaze, ia uari ingangarir gumazir kinibar min ikiam. Ni Matyu 20:25-28in gan.

gumazi dapanitaba arazir kuram damighti, ni gumaziba bar men damazimin me akirigh. Eghti kamaghin igharaz darazi me uaghan atiatingam.

Timoti deragh uan arazibar gan

²¹ Ezi ki Godin damazim ko Krai Iesusin damazim ko Godin enselbar damazibar, ki bar deragha kamaghin ni migei, ni bar deravira ingangarir ki ni mikemezir kabar amu. Egh ni ingangarim damuva, ni gumazir ekiaba ko namakabara me isi uabin toroghan marki. Ni arazir vamira gumaziba bar, me damu.

²² Egh ni zuamira Godin ingangarim damusi gumazitaba amsiva dafariba me gisin darighan marki. Eghti gumazir kabar arazir kuraba, dar osimtizim nin ikian kogham. Ni ua bagh ganiva, egh ni Godin damazimin bar zuegh ikiam.

²³ Ni pura dipar kinibar aman marki. Ni wainin dipar muziarir taba sara damiti, da nin navimin akuragham. Eghti arimariar zurara ni bativir kam, a givagham.

²⁴ Gumazir mabar arazir kuraba, bar azenara itima, me dar gara ghaze, men araziba bar ikufi. Ezi mati men arazir kurar kaba da faragha ghua kotin otifi. Ezi gumazir igharazibar arazir kuraba da mueghav iti. Egh gin da aghurighiram. ²⁵ Ezi kamaghira arazir aghuiba uaghan azenan otifi, ezi me dar gari. Ezi arazir aghuir maba zuamira azenan otivir puvati, da uaghan mongegh mamaghira ikian kogham.

Ingangarir gumazir kiniba arazir aghuibara damu

6 Gumazir igharazibar apengan itir ingangarir gumaziba, me bar uan gumazir ekiar men gariba deragh me damuva, ziar ekiaba me daningiva egh men apengan iki. Eghti gumazir ekiar men gariba, Godin ziam ko en suren migirigiaba, akar kurabar dav kiman kogham. ² Eghti ingangarir gumazitam in garir gumazir ekiatam a nighnizir gavgavim ikiti, an inganganir gumazir kam kamaghin mikiman marki, a nan mav, kamaghin ki an akaba batogham. Puvati, a kamaghin nighnigh suam, gumazir kam ki an akurvaghsi ingangarim damuam, a nighnizir gavgavim itima, ki bar a gifonge. Egh nighnizir kam a damuti, a ingangarir aghuim damuam. Timoti, ni gumazimiziba akar kaba me mikiniva men sure damu.

Dagiabagh ifongezir arazim, an arazir kurar guar aviribar mingarim

³ Gumazitam akar igharizitam ian sure damuva, egh kamaghin mikim suam, En Ekiam Krai Iesusin guizin akam ko Godin gin zuir arazimin suren migirigiaba, da guizin akaba pu, ⁴ gumazir kam uan nighnizibara ifuegha uabira uabi fe, egha bizitam gifozir puvati. A nighnizir kuram ikia, ariava onganizi moghin, akabar gumazibagh afighasa, egha pura bizir muziariba bagha akabar uari adoghadosi. Akar kamaghin amiba, da gumazibagh amima men naviba gumazir igharaziba bagha men derazir puvati, egha uari abigha, egha gumazibar ziabagh asighasigha, egha nighnizir

kurabar igharaz darazigh amuava, ⁵ egha me zurara pura uarir atari. Ezi gumazir arazir kabagh amiba, men nighniziba derazir puvati, ezi me bar ongan, egha guizin akam gifozir puvati. Me ghaze, Godin gin zuir arazim, mati biziba isir tuavim.

⁶ Guizbangira, e God e ganidir biziba bagh bar akueghiva, egh an arazibar gin mangiti, eghti God bar bizir aghuir aviriba e daningam. ⁷ E fo, en amebaba e batezi e nguazir kamin otozir dughiamin, e bizitam suiragha izezir puvati. Egh dughiar e ovegh mangamim, e uaghan bizitam suiraghamangan kogham. ⁸ Kamaghin e dagheba ko iniba ikiva, egh suam, "Kabanang, en tughati." ⁹ Ezi gumazir dagiaba iniasa bar ifongeziba, Satan me gifara men nighnizibagh etui, mati asizim azuazim gupuzi moghin, men naviba, arazir onganir avir osimtiziba anidibar amusi dikavti, bizir kam bar me damu egh me gasighasighti me bar ikuvigham. ¹⁰ Ezi dagiabagh ifongezir arazim, an arazir kurar guar aviribar mingarim. Gumazir maba dagiaba baghavira ifonge, ezi arazir kam me gamima, me uan nighnizir gavgaviba ataghrasi. Egha me osimtizir kurar ekiam isa, mati afuzim navim okoreghava vongin oto.

Pol akar gavgavir aghuibar Timoti migei

¹¹ Ezi no, ni Godin gumazimra, ni bizir kurar kaba akirim ragh dagh asaragh. Egh ni arazir aghuibar amuva, egh guizin Godin araziba iniva, egh nighnizir gavgavim ikiva, egh igharaz darazigh ifongezir arazim ikiva, egh arazir tughavavigha osimtiziba bar da ateramim ikiva, egh gumazibar asughasughamin arazim iki. Ni arazir kaba bar pamtem dar suiraghamangan gin mangi. ¹² Gumazir Krai nighnizir gavgavim an itim, a mati gumazir deragha misozimin min, uan nighnizir gavgavimin aven tughavavigha. Kamaghin ki ni migei, ni uan nighnizir gavgavimin aven tughavavighiva, bar deragh misogh. Fomira ni uan nighnizir gavgavir Kraisin itimin gun gumazamizir aviribar damazimin migeima me ni baraki. Dughiar kamin God ikirimirir aghuir mamaghira itim iniasa nin dia. Eghti ni deragh misoghiva, ikirimirir kamin suigham. ¹³ Godin biziba bar dagh amizi da angamra itim, ko Krai Iesus, gumazir Pontius Pailatin damazimin deragha bighavira uabin gun mikemezim, ki aningin damazimin akar gavgavim ni migei. ¹⁴ Ni akar gavgavir ni inizir kam, ni bar deraviram an gin mangi. Ni migirigiar kuratam, o bizitam damuan marki, eghti me akar kuratam ni mikiman kogham. Egh ni bar deragh akar kamin gin mangiva en Ekiam Krai Iesus ua izamin dughiamin tugham. ¹⁵ A dughiar God atizimin otogham. God uabira, gumaziba an ziam fe. Egha uabira, biziba bar dar gari da an apengan iti. An Atriviba bar men Atrivir Ekiam, egha a Gumazir Ekiaba Bar men Gumazir Ekiam. ¹⁶ A uabiram oveghan kogham. An angazangarir ekiamin aven iti, ezi e an boroghin mangighan kogham. Tav an ganizir puvati. Eghti gumazitam an ganighan kogham. Kamaghin amizima, e zurara an zi-

am fam, egh mikim suam, an gavgavim ikivira ikiam. Bar guizbangira!

**Gumazir dagiar aviriba itiba, me nighnizir gavgavim
Godin iki, egh gumazamizibar akurvagh**

¹⁷ Gumazir dagiar aviriba ikia nguazir kamin itiba, ni kamaghin me mikim, me uari uan ziaba fan marki. Egh me uan bizir pura ikuviba me nighnizir gavgavim dar ikian marki. Me guizbangira nighnizir gavgavim Godra iki. An e damuti, e bar akongehasa, a bizir aghuir aviriba e ganidi. ¹⁸ Ni kamaghin me mikimam, me arazir aghuir aviribar amuva egh igharaz darazir akurvagh. Egh me zurara bizir aviriba gumazamizir biziba puvatiziba aning. Egh me uan dagiabagh nighnigh suam, kar en bizimra puvati. Guizbangira, me bizir maba isiva igharaz darazir akurvagh. ¹⁹ Egh me kam-

aghin damuva, me mati gumazim gin uan dabirabim bagha bizir aviriba arisi. Egh me gin iniamin dabirabim uari bagh anerkir, egh ikirimirir guizbangira itim ini-am.

Pol migirigiar abuananaba Timoti ganidi

²⁰ Timoti, ni bar deravira ingangarir God ni ganingizir kamin gan. Egh pura akar Godin nighnizimin gin zuir puvatiziba akirim ragh dagh asaragh. Egh ni gan fogh, gumazir kaba ifara ghaze, e Godin fofozim ikiava, egha men nighniziba ko Godin nighniziba uari adosi. Ni gumazir kaba bar men saghon iki. ²¹ Gumazir maba fofozir kamin gin ghuava, egha me nighnizir gavgavimin tuavim ataki.

Godin apangkuvim ni ko iki.

Akinafarir Faragha Zuim

Timoti, Pol ko ingangarir gumazim, egha Pol arazir aghuibar an akaghtima, a dar gin mangasa, kamaghin akinafarir akam Timoti bagha an osiri. Pol ghaze, Timoti uan nighnizir gavgavim in amirvaghan marki. Egh Krai Iesusin akar aghuim akurir arazim ataghiraghan marki. Egh Godin akaba bar dar gin mangi. Eghti gumaziba mizaziba ko osimtiziba a darigham, eghti a gavgavigh ingangarir God a ganingizim damuvira ikiam.

Timoti gumazir nighnizir aghuiba puvatiziba, me paza migeir akaba baraghan marki. Akar kamagh gariba gumazir orazibar dabirabibagh asighasisi.

Timoti bar deragh Polin arazibagh nighnighiva egh darara gin mangi. Arazir kabanang, pamtem nighnizir gavgavim itir arazim, ko navir amirizim itim, ko bar igharaz darazigh ifongezim, ko osimtizir aviriba aterim.

Timoti, ni guizin Godin ingangarir gumazimin ikisi, ni mighi ingar

(Sapta 1-4)

1 Ki Pol, ki Krai Iesusin aposel. God uabi uan ifongiamin gin ghua, aposelin ikiasa na misefe. A fomira akar dikirizim gamua ghaze, e Krai Iesus ko poroghiv ikiva, egh ikirimirir zurara itimin ikiam. God bizir kamin gun mikimamin ingangarim na ganingi. ² Timoti, ni guizbangira mati nan otarim, ezi ki akinafarir kam ni bagha an osiri. God en Afeziam ko en Ekiam Krai Iesus, aningin apangkuvim ko kuarkuvim ni damuti, ni navir amirizimin iki.

Pol Timoti migia ghaze, ni akar aghuim akunsi aghum-sighan marki

³ Nan ovaviba Godin ingangarim gamua uan araziba deravira da tuisigha arazir aghuibar gin zui. Ezi ki uaghan kamaghira Godin ingangarim gami. Egha ki arueba ko dimagaribar ki God ko migia zurara ni ginighnisi, egha God minabi. ⁴ Ki nin temeribagh nighnighavira ikia ua nin ganasa bar ifonge, egh kamaghin ki bar akuegham. ⁵ Ki kamaghin fo, ni guizbangira nighnizir gavgavim Kraisin iti. Ezi arazir kamra nin in-aghaim, Lois ko nin amebam Yunis, aning nighnizir gavgavim iti. Ezi ki fo, ni uaghan nighnizir gavgavir kam iti. ⁶ Egha ki ua nighnizir kam ni ganidi, ni God ni ganingizir bizir aghuim damuti, a nin iki bar gavgafigh, mati gumazim avim givima, an mizariam bar ekefe. Ni fo, ki fomira uan dafarim isa nin dapanim gatizi, God gavgavim isa bizir aghuimin min ni ganingi. Ki datirighin gavgavir kam bagha ni migei. ⁷ Ni fo, Duar God e ganingizir kam, an e damuti e atiatingan kogham. Godin Duam gavgavim e ganidi, egha en akurvazima e igharaz darazigh ifonge. Egha e gamima, e uaghan deravira uan ikirimirimim gari.

⁸ Kamaghin amizima, ni e uan Ekiamin akam akunsi aghumsighan kogham. Egh ni uaghan nan aghumsighan marki, ki an kalabuziar gumazim. Egh, ni Godin gavgavim in amodoghin na ko akar aghuim akunamin ingangarim bagh osimtizim iniam. ⁹ God en akuragha

egha en diagha ghaze, e an gumazamizibara. An en arazir aghuiba bagha en diazir puvati. Fomira dughiar biziba tighar otivamimin, God uabi uan ifongiamin gin ghua en dia. Egha Krai Iesusin ingarimin a en apangkuvigha e gamizima e an gumaziba ko amizibar otifi. ¹⁰ Ezi datirighin Krai Iesus, a Gumazir ua en Akurvazim, a bar azenim girigha gifa. Ezi an ingangarimin, Godin apangkuvim uaghan en azenim giri. Krai Iesus, ovevem in gavgavim gasighasiki. Ezi an akar aghuimin tuavimin, a gumazamiziba bar me gamima me ikirimirir zurara itim gifo. ¹¹ Ezi God kamaghin ifonge, ki akar aghuimin ingangarim damuasa. Kamaghin, an aposelin ingangarim, ko akam akurir ingangarim, ko gumazamizibar sure damuamin ingangarim bagha, a na misefe. ¹² Ezi kamaghin amizima ki osimtizir kaba ateri, egha ki aghumsizir puvati. Ki, gumazir ki nighnizir gavgavim an itim, ki a gifogha gifa. Ezi ki fo, a ingangarir a nan dafarim gatizir kam a deraghviram an ganam, egh mamaghira iki mangiva dughiar Krai otoghamimin tugham. Bizir kam bagha ki aghumsizir puvati.

¹³ Ni guizin akar ki ni ganingizir kabagh nighnighvira iki, egh ni arazir kamra gun mikimiva gumaziba ko amizibar sure damu. Egh Krai Iesus ko porogh ikiva, egh bar nighnizir gavgavim an ikivira ikiva, bar uan navim isi igharaz darazir aningiva me gifongegh. Arazir kamin, ni an gun me mikim. ¹⁴ Eghti akar aghuir God isa nin dafarim gatizim, ni bar deravira an gan. A bar bizir aghuim, kamaghin ni bar deragh an gan. Eghti Godin Duar en aven itim, a ingangarir kam bagh nin akuragham.

¹⁵ Ni kamaghin fo, Esian Provinsin gumaziba bar na ategha gifa. Ezi Figelus ko Hermogenes uaghan na ataki.

¹⁶ Ki Ekiam ko migia ghaze, an Onesiforus ko an amuiroghboriba men apangkuvigham. A fo, Onesiforus dughiar aviriba nan navim gamima ki bar akonge. Egha ki kalabusin itima a nan aghumsizir puvati. ¹⁷ A Rom in nguibar ekiamin ghughava, na buriagharuaviava, ghua bar gin na bato. ¹⁸ Ki God ko migia ghaze, Ekiam Godin Kotiamin Dughiamin an apangkuvigham. Ni fo, Onesiforus Efesusin nguibar ekiamin ikia nan akurvagha ingangarir aviribagh ami.

Timoti bar deragh Krai Iesusin midorozir gumazimin iki

2 Nan otarim Timoti, ni zurara Krai Iesusin apangkuvimin amamangatightima a nin akuraghti ni bar gavgavigham. ² Ni fo, ki fomira gumazir aviribar damazimin akar mabav kemezi, ni da baraki. Egh akar kabara ni da isiva gumazir deravira Godin ingangarim damuamibar aningigh. Eghti gumazir kaba, uaghan gumazir igharazibar sure damuamin fofozim ikiam.

³ Ni, Krai Iesusin midorozir gumazir aghuir mamim, ni e ko osimtizim ateram. ⁴ Ni midorozir gumazimin arazim a gifo. Gumazitam a midorozir ingangarim gami, a ingangarir igharazibagh amir puvati. Bar puvati. An garir gumazir ekiaba an ingangarim gifueghasa, a midorozir ingangarir aghuimram ami. ⁵ Kamaghira, gumazitam igharaz darazi ko ivemariva egh me gafiragh faragh otivsi, egh a ivemarimin arazibar gin mangiva, egh bizir aghuitam iniam. A ivemarimin arazibar gin mangan koghiva, a bizir aghuitam inighan kogham. ⁶ Eghti gumazitam puvira uan azenimin ingariva an opariva an ganiva, egh a faragh gumazir mabagh itaghiva uan daghebar amam. ⁷ Ni akar ki mikemezir kabagh nighnigh, eghti Ekiam nin akuraghtima ni akar kabar mingariba bar dagh fogham.

⁸ Egh ni zurara Krai Iesus ginighnigh. An aremegha ua dikafi, an Atrivim Devitin ovavimra. Ezi akar aghuir kamra, ki an gun migei. ⁹ Ezi akar aghuir kam bangin gumaziba nan gara ghaze, kar gumazir kuram. Egha me osimtiziba na garis, egha na isa kalabus gati. Eghti Godin akam, a kalabusin ikeghan kogham. ¹⁰ Ki kamaghin ifonge, gumazamizir God ua bagha miseveziba, uaghan Krai Iesus ko poroghiv iki Godin Akurvazim iniva, ikirimirir aghuir zurara itim iniam. Kamaghin, ki gavgavim uan navim ganigava egha me bagha osimtizir kaba bar ada ateri. ¹¹ Kar guizin akam, e nighnizir gavgavim an ikiam:

“E Krai ko aremeghiva, egh a ko ikirimirir kamin ikiam.

¹² Egh e gavgavighvira ikiva osimtiziba bar a da ater, egh uaghan a ko atrivimin ikiam.

E akirim ragh a gasaraghti, a uaghan akirim ragh e gasaragham.

¹³ Eghti e an gin angisi a ko akam akirigh, egh gin uan akar kamin gin mangan koghti, a uan akar an amizimin gin mangvira ikiam. A uabi uan akam giraghan kogham. Bar puvati.”

Timotin ingangarim God gamima a bar akonge

¹⁴ Ni gumazamizibav kimvira ikitima me akar kam ginighnigh. Egh Godin damazimin mighivira me mikim suam, me pura akar muziariba bagh uari adoghadoghan marki. Arazir kam gumazitam akuraghan kogham. Egha a gumazir orazibagh

asighasisi. ¹⁵ God nin ingangarim gan fueghsi, ni pamtem ingar. Ni ingangarir gumazir aghumsizir puvatizimin min ikiva, egh deravira guizin akam bighvira ma a mikim. ¹⁶ Marazi mizer kinibav gia akar Godin nighnizimin gin zuir puvatizibav gei. Eghti ni akar kaba akirim ragh dagh asaragh. Ni fo, akar kaba gumazibagh amima me Godin saghon ghuavira ikia ghua bar an saghuamin iti. ¹⁷ Gumazir kabanang uan akar kamin gumazibar sure gami. Ezi men akar kam, mati duam, a gumazimin namnam ikia an isiava anepava a gasighasisi. Men tongin ikia akar kabav geir gumazimning, Himeneus ko Filetus. ¹⁸ Aning guizin akamin tuavim ataki, egha kamaghin migei, “E aremegh ua dikavigha gifa, kamaghin e gin ua dikavighan kogham.” Ezi me akar kamin gumazamizir mabar nighnizir gavgaviba dagh asighasisi. ¹⁹ Ezi God mati gumazim dipenimin ingari moghin, a uan siosin ingarasa egha dipenir akinir gavgaviba akunizi da tugha ikia gavgafi. Egha dipenir akinir kabar a kamaghin osiri, “Ekiam bar uan gumazamizibagh fo.” Egha ua kamaghin osiri, “Gumazamizir Ekiamin ziam itiba, me bar arazir kuraba akirim ragh a dagh asaragh.”

²⁰ E fo, dipenir ekiar mamim averiam, itarir maba iti, me silva ko golin a dar ingari, egha maba me tememin dar ingari, egha maba me nguazimin dar ingari. Maba, ingangarir aghuim bagha dar ingari, egha maba, me ingangarir kiniba bagha dar ingari. ²¹ Kamaghin amizi, gumazitam uan arazir kuraba ateghiva, egh Godin damazim zuegham, a itarir me ingangarir aghuim bagha amizimin min otogham. A God baghavira itir gumazimin ikiam, egh guizbangira uan Ekiamin akurvaghham. Egh a ingangarir aghuir guar aviribar amusi ikiam.

²² Kamaghin amizi, ni ifongiar kurar gumazir igiabar navibar otiviba ni akirim ragh dagh asaragh. Egh ni, arazir aghuiba, ko nighnizir gavgavim, ko igharazir darazir ifongezir arazim, ko navir amirizimin arazim, arazir kabanang ni bar pamtem dar suiragh dar gin mangi. Ni, gumazir Godin damazimin zueziba, me Ekiamin ziam fer gumazamiziba, ni me ko ikiva arazir kabar amu. ²³ Marazi akar onganiba ko akar kiniba gamua uari adoghadosi. Ezi ni akar kabanang akirim ragh dagh asaragh. Ni fo, akar kaba da gumazibagh amima me akaba uari adosi. ²⁴ Godin ingangarir gumazim igharaz darasi ko uari adoghan kogham. Puvati, a bar men asughasugh deravira me damuam. Egh men tisan aghuimin ikiam. Eghti me an akaba batoghti, an aghumra ikiam. ²⁵ Egh a gumazir akaba batoziba men asughasugh me akirvaghsi mangvira ikiam. Egh a kamaghin damuti, God men akuraghti me ti uan navibagh iraghiva, egh guizin akam gifogham. ²⁶ Satan fomira me gifara me gamizi me an azuazimin aven ikia egha an ifongiamin gin zui. Egh me guizin akam gifogh, men nighnizir aghuariba uamategham, egh Satanin azuazim ategh ua firighregham.

Dughiar Abuananaba, gumaziba arazir kurabar amuam

3 Ezi ni bizir kam gifogh, Dughiar Abuananaba, osimtizir bar kuraba otivam. ² Gumaziba vaghvagh uari baghivira nighnigham, egh me dagiaba baghiva bar kuvigham. Egh me uari uan ziaba fiva, egh igharaz darazir gan suam me pura biziba, egh igharaz darazir ziaba gasighasighiva, egh me uan ameboghfeziabar akaba baraghan kogham. Egh gumazamizir arazir aghuibar me gamiba, me me minabaghan kogham. Me Godin aghuaghham. ³ Egh me namakabagh ifongezir arazim gifogham kogham. Egh igharaz darasi ko uarir atariva, egh me adariba givan tuaviba puvatigham. Me akar kurabav kimiva igharaz darazi girakirangin me mikimam. Egh me uan navir ghurimin araziba dikabiniva avegham, egh pura gumazibav soghiva me gasighasigham. Egh me arazir aghuibar apanimin ikiam. ⁴ Egh me uan namakaba paz me damuam. Egh me deraghvira nighnighan kogh, egh atamra uan nighnizir kurabar gin mangam. Egh me uarira uarigh nighnigh suam, erara gumazir ekiaba, e bar pin iti. Egh me uan nivafizir agorogeban gin mangisi, egh God gifueghan kogham. ⁵ Egh me pura ifar mikim suam, me Godin gin zui. Egha guizbangira me Godin gavgavim akirim ragha a gasara. Ni gumazir kamaghin amibar saghon iki. ⁶ Ezi men marazi tuaviba buria dipenibar aven ghua amizir nighnizir aghuiba puvatizibar me apezepera, egh kalabuziabar min me gamima me men apengan iti. Amizir onganir kaba me arazir kurar avirim gami, egha dar osimtiziba me taragha uaghiri. Ezi men naviba me gaghavkirima me arazir kurar mingariba puvatizibar amuasa ifonge. ⁷ Egha amizir kaba me sure damuasa bar ifonge, egha me guizin akam gifogham kogham. ⁸ Fomira Janes ko Jambres aning Mosesin apanimin iti moghin, gumazir kaba guizin akamin apanim gami. Ezi men nighniziba deragha ingarir puvatizima me nighnizir gavgavim Godin itir puvati. ⁹ Eghti men arazir kam bar ekevegham kogham. Gumaziba bar men arazir kabar ganigh fogh suam, da bar ikuvigha ongani, mati gumaziba fomira Janes ko Jambres aningin arazibar gara ghaze, da bar ikuvigha ongani.

Timoti mighivira Godin akamin suiragh

¹⁰ Ezi ni na ko ikiava, egha nan arazir ki manmaghin gumazamizibar sure gamim, ni a gifo. Ni nan dabirabar arazim ni a gifo, egha uaghan nan arazibar mingarim sara. Ni fo, ki nighnizir gavgavim Godin iti, egha zurara uan navim gavgavim a ganiga ingangarim gami. Egha ki igharaz darazigh ifuegha, egha tugha gavgavigha osimtiziba ateri. ¹¹ Ni arazir kurar gumazamiziba na gamiziba, ni dagh fo, egha uaghan mizazir ki Antiok ko Aikoniam ko Listran ikia iniziba sara. Ezi ni fo, me nguibar ekiar kabar arazir bar kurabar na gami. Ezi

† (3:8) Judaba kamaghin eghara ghaze, Janes ko Jambres, kar Mosesin dughiamin ikezir Isipin Atrivimin ganganir gumazimningin ziamning. Ni Kisim Bek 7:22 ko 9:11 in gan.

Ekiar osimtizir kabar aven nan akurazima ki deravira iti. ¹² Bar guizbangira, gumazir Krai Iesus ko iki Godin arazibar gin mangasa ifongeziba, me bar, gumaziba pazi me damuam. ¹³ Eghti gumazir kuraba ko ifavarir gumaziba, gumazamizibagh ifar mangvira iki. Eghti Satan uaghan me gifaram, eghti men araziba bar kuvigham.

¹⁴ Ezi nirara, ni mighivira guizin akar kamın suiragh, akar ni a inigha nighnizir gavgavim an itim. Guizbangira, ni bar deravira e gifo, e gumazamizir akar kamın nin sure gamiziba. ¹⁵ Egha ni fo, dughiar ni aghirimira itim, ni faragha Godin Akinafaribar fofozim ini. Akinafarir kaba da nighnizir aghuiba ni ganidima, ni nighnizir gavgavim Krai Iesusin ikiva, ni Godin Akurvazim iniam. ¹⁶ E fo, Godin Duam uabi, Godin Akinafarimin aven itir akaba dagh amizi da otifi. Ezi akar kam a bar bizir aghuim, a guizin akamin en sure gamuava, egha gumazamizir nighniziba derazir puvatizibar akirava, egha en daroriba akirava, egha arazir Godin damazimin derazibar en sure gami. ¹⁷ Kamaghin, akar kaba e Godin gumazamiziba, da e gamima e arazir aghuiba bar da inigha ingangarir aghuibar amuasava ami.

Timoti Godin akam akunsi bar gavgafigh

4 Krai Iesus uamategh izi atrivimin ikiamin dughiam, a en araziba kotiamin da tuisigham, gumaziba ko amizir ikiavira itiba ko ariaghreziba uakan. Kamaghin ki Godin damazim ko Krai Iesusin damazimin mighighavira kamaghin ni migia ghaze, ² ni Godin akam akunsi bar gavgafigh. Gumaziba akam baraghasa ifonge, o a baraghan aghua, ni zurara Kraisin akam akunsi pamtem ingar. Egh ni men navibagh inivsi akar gavgavibar me mikim, egh me uan arazir kuraba akirsi me mikimiva, egh me Godin arazibar gin mangisi me mikim. Egh ni asughvira me damuva egh deravira God ifongezir arazibar men sure damu. ³ E fo, dughiam izitima, gumazamiziba ua guizin akam baraghsi ifueghan kogham. Men kuariba akar igharaziba baraghsi bar ikuvigham. Egh me uari bagh tisan aviriba inighti, me akar me oraghasa ifongezibar men sure damuam. ⁴ Kamaghin me guizin akam akirim ragh a gasaragham. Egh me pura eghaghanir kinir igharaziba baragham. ⁵ Eghti ni uabi, ni zurara deravira nighnigh ikiva osimtiziba ko mizaziba ater. Egh akar aghuim akurir ingangarim damu. God gumaziba ko amizibar akurvaghamin ingangarim ni ganingi. Kamaghin ni ingangarir kam deraviram a damu.

Pol ovengamin dughiam roghira ize

⁶ Ezi ki uabi, nan ovevemın dughiam roghira ize. Eghti nan ghuzim mati wainin dipar me God ganidimin min, abuan irasava ami. Nan dughiar ki mangamim a roghira izegha gifa. ⁷ Ki pamtem ingara akar aghuim deraviram anakuri, mati ivemarir gumazim pamtem ivemari. Egha ingangarir God na ganingizim ki anegi-

fa, mati ivemarir gumazim uan ivemarim anegifa. Egha ki nighnizir gavgavir Godin itim, ki pamtem an suiragha mamaghira iti. ⁸ Ezima ivezir aghuim a na mizuai iti, mati ivemarir gumazim an ivezir aghuim a mizuai. Ezi ivezir aghuir kam a kamakin, God na mikim suam, ni nan damazimin dera. Ekiam arazir aghuimra gin mangiva gumaziba ko amiziba kotiamin aven men araziba tuisigham. Egh Dughiar Krai Otoghamim, a ivezir aghuir kam na daningam. Egh a narara daningan kogham. Puvati. A ivezir aghuir kam isi, gumazimizir a mizua a uamategh izamin dughiam gifongeziba, a bar me daningam.

Timoti zuamira Pol bagh izi

⁹ Ni damu, zuamira na bagh izi. ¹⁰ Ni oragh! Demas, a nguazir kam in biziba bagha bar ifuegha, kamaghin a na ategha gifa, egha a Tesalonikan nguibamin ghu. Ezi Kresens Galesian Provinsin ghu, ezi Taitus Dalmesian Distrighin ghu. ¹¹ Luk uabira na ko iti. Kamaghin amizima ni Mak batoghiva a inighiva a ko izi. A gumazir aghuir ingangaribar nan akurvazim. ¹² Ni fo, ki Tikikus amadazima an Efesesin nguibamin ghu. ¹³ Ni izisi, nan azenan azuir korotiar ruarim inigh izi. Ki Troasin nguibamin ikia Karpusin dipenimin anetaki. Egh akinafarir righiziba sara inigh. Bar bizir ekiam, ni akinafarir me asizir inibar ingariziba da inigh izi.

¹⁴ Aleksander, gumazir ainin bizibar ingarim, a bar paza na gami. Ekiam gin an arazir kurar an amizir kam ikaragham. ¹⁵ Eghti ni uaghan gumazir kam bagh gan. A bar guizbangira en akabar apanim gami.

¹⁶ Ki faragha Kotin tugha akaba ikarvazima gumazitam na ko tugha nan akamin akurazir puvati. Gumaziba bar na ataki. Ki God ko mikimtima, a men arazir kurar kam ginighnighan kogham. ¹⁷ Ezi Ekiam uabi nan boroghin ikia gavgavim na ganidi. Kamaghin amizima ki akar aghuim bar anekurima, Kantrin Igharazibar Gumaziba, me bar a barasi. Ezi ki ovengasava amima God nan akura, mati a laionin akamin ua na ini. ¹⁸ Ezi Ekiam me na damuamin arazir kuraba, a nan akuragham. Egh a deravira na damuva nan aku uan Nguibar a ikiava atrivimin itimin mangam. Eghti e an ziam fi mamaghira ikiam. Bar guizbangira.

¹⁹ Ni nan akam isi, Prisila ko Akwila, ko Onesiforusin amuiroghboribar aning suam, Afeziam ia ko iki. ²⁰ Erastus Korinin nguibamin ikiavira iti. Ezi Trofimus areima ki anetaghizima a Miletusin nguibamin iti. ²¹ Ni damu, zuamira na bagh izi. Ni suighsuightima, amozim ko aminir orangtizimin dughiam otogham.

Yubulus ko Pudens ko Linus ko Klodia ko Rom in nguibamin itir Kraisin adarasi, me akam amaga ghaze, Afeziam ni ko iki.

²² Ekiam nin duam ko iki. Egh an apangkuvim bar moghira ia ko iki.

Akar Faragha Zuim

Taitas a Judan gumazim puvati. Ezi a Kraisin gin ghua, Polin akuragha an Aposelin ingangarim gami. Ezi Pol ti, Taitas Kritin arighatizimin siosin ingangaribar ganasa, an aneti.

Akinafarir kamın faragha zuir akam kamaghin migei, Kritin araziba derazir puvati. Kamaghin amizi, gumazim siosin gumazir dapanimin otivisi, a bar arazir aghuibar gin mangi. Egha Pol gin gumazamizir okoroaba vaghvagh men sure damuasa Taitas migei. Kar gumazir ghuriba ko amizir ghuriba, ko gumazir igiaba ko ingangarir gumazir kiniba.

Ezi akinafarimin akar aboananaba kamaghin migei, Taitas gumazamizibar sure damuti, me navir vamiran ikiva, egh arazir aghuibar igharazibar amu. Eghti me akam adariba ko akaba uariv misoghan kogham.

Taitus Kritin arighatizimin damuamin ingangarim

(*Sapta 1-3*)

1 Ki Pol, ki Godin ingangarir gumazim, egha Kraisi Iesusin aposel. Ki, God ua bagha misevezir gumazir nighnizir gavgavir an itiba, gavgavim me daningasa, God na amada. Egh men akuraghti me guizin akam gifogh egh Godin arazim gin mangam. ² Ki me damuti, me nighnizir gavgavim Godin ikiva, egh God me daningamin zurara itir ikirimirir aghuarim mizuumam. Fomira fomira nguazir kam otozir puvatizir dughiam, an akar dikirizim e ganigha givagha ghaze, a ikirimirir kam e daningam. A Godin ifarir puvatizim. ³ Egha a uabi inabazir dughiamin an migirigiam bar azenim giri. God en Akurvazir Gumazim, a uabi na amiseveghe akar gavgavim na ganiga egha kamaghin uan akam akurir ingangarim na ganingi.

⁴ Taitus, ki ni bagha akinafarir kam osiri. Ni na ko nighnizir gavgavir vamira iti, kamaghin ni guizbangira nan otarimin min iti. Ki kamaghin Afeziamin azai, Afeziar Ekiam God ko Kraisi Iesus, en Akurvazir Gumazimin apangkuvim ko navir amirizim ni ko iki.

Taitus, ni Godin ingangarir gumazir aruaba amisefegh

⁵ Ki kamaghin nighnisi, ni uan ingangarir otevir ni amua givazir puvatiziba a givagh, egh ki ni mikemezir moghin ni vaghvagh nguibar ekiabar siosbar gumazir dapaniba amisiv. Egha kamagh sua, Kritin arighatizimin ni ataki. ⁶ Siosin gumazir dapaniba, me gumazamizibar damazibar deraghvira ikiam. Egh me amuir vabara iki. Egh men boriba nighnizir gavgavim Kraisin iki, egh gumazamizibar damazimin arazir kurabar amu mangvira ikian markiam. Egh uan afeziaba ko amebabar akaba munasan kogham. ⁷ E fo, Kraisin adarazir garir gumazir dapanim, a Godin ingangaribar garir gumazim. Kamaghin amizi a deraghvira daru, a gumazamizibar damazimin deraghvira iki, a kamaghin nighnighan marki suam, a ziar ekiam inisi me gatavagh men ganam. Egh a zuamram aningaghan marki. Egh dipar onganir aviribar aman marki. Egh a tintinibar gu-

mazibav soghan marki, egh a ua baghivira dagiar aviriba inisi, nighnighan marki. ⁸ A uan dipenimin izir gumazamiziba deraghvira men gan. Egh arazir aghuiba bar dagh ifongegh, egh navir ghurimin araziba dik-abiragh. An arazir aghuibar amuva, Godin damazimin zuezir arazibara gin tigh. Egh a uan ikirimirim deraviram an gan. ⁹ Egh a gumazamizibar sure damuti, me nighnizir gavgavim guizin akabar ikiti, da men naviba fiti, me guizin akar kabar gin mangi. Egh a uaghan gumazir guizin akaba batoziba, pamtemin me mikimtima, me suam, a guizbangira migei. A kamaghin damusi, a guizin akar e an sure gamizim, an an suiragh gavgafigh.

Kritin arighatizimin gumazir aviriba ikia gumazir maba nighnizir gavgavibagh asighisisi

¹⁰ E fo, Kritin arighatizimin itir darasi, gumazir akar aghuiba munasir aviriba iti. Me pura akar aviribav gia, gumazibar nighnizibagh ifari. Gumazir kaba men aviriba, me Judaba, me gumazibar mikarzir mogomebar iniba aghorasa gavgafi. Kamaghin amizi ni Godin ingangarir gumazir aruaba amisefegh. ¹¹ Gumazir kurar kaba arazir kuram damuva gumazamizibar biziba ko men dagiaba uari bagh da iniasa. Kamaghin amizi, me arazir e damuan koghamibar men sure gami. Egha arazir kamın me gumazamizir mabar men adarasi sara, men nighnizir gavgavibagh asighisisi. Kamaghin amizi ni me mikemeghti me akar katam mikiman marki. ¹² Fomira, Kritin gumazir fofozir mam, anarira kamaghin mikeme, "Kritin gumaziba, me zurara ifarir gumaziba, me gumazir bar kuraba. Me puv damasavira nighnigha ikiava, bar ingangaribar amira. Me mati asizir atiaba." ¹³ Akar kam guizbangira. Kamaghin amizi, me nighnizir gavgavim Godin ikiva, egh uaghan Judabar eghaghanir aviriba baraghan koghiva, egh guizin akamin munasir gumazibar migeir akar gavgaviba, da baraghan koghsi, kamaghin ni men araziba akirsi, akar bar gavgavimra me mikim. ¹⁵ Gumazamizir Godin damazimin zueziba, me ghaze, dagheba ko biziba bar uaghan zuegham, eghti me da iniam. Egh gumazamiziba Godin damazimin zuezir puvatizir arazibar gin tigh, egh me nighnizir gavgavim Iesusin ikian koghti, bizitam zueghan kogham. Men nighniziba ko naviba Godin damazimin bar zuezir pu-

vati, egha uan araziba deravira da tuisigha arazir aghuibar gin mangan aghua. ¹⁶ Men akaba kamaghin migia ghaze, "Ki God gifo." Ezi men araziba men akak- agha ghaze, me akirim ragha God gasaragha gifa. God bar me gifongezir puvati. Me Godin akaba munasir gumaziba, egha me bar arazir aghuitam damighan kogham.

Gumazir ghuriba bar deravira arazir God ifongezibar gin mangi

2 Ezi no, ni gumazamizibar sure damu suam, me arazir guizin akaba ko zuiba bar dar amu. ² Egh ni gumazir ghuribar sure damu suam, me dipar onganir aviribar ami onganan marki. Egh me arazir aghuibar amuti, igharaz darazi me mikim suam, me bar dera. Eghti me navir ghurimin araziba dikabin. Me Godin guizin akam deraviram a gifogh, egh arazir bar igharaz darazigh ifongezim damu, egh tugh gavgavigh osimtiziba bar a da ateram.

³ Egh ni uaghan amizir ghuribar sure damu suam, me God ifongezir arazimin daru. Me akar kurabar igharaz darazi girakirangin me mikiman marki. Me dipar onganir aviriba amiti da me ikirarighan kogham. Me igharaz darasi arazir aghuibar amusi, men sure damu. ⁴ Kamaghin me amizir igiaba kamaghin me mikimiva tuavir uan paba ko boribagh ifongezir arazim men akakagh. ⁵ Eghti amizir igiaba uan navir ghurimin araziba dikabin, egh me Godin damazimin bar zuegh ikiam. Egh me arazir bar deravira uan dipenibar ganamim gifogham. Egh igharaz darazir akur- vaghamin arazim damu. Egh vaghvagh uan pabar apengan iki. Igharaz darazi akar kurabar Godin akamin mikiman koghsi, amizir ghuriba amizir igiabar sure damuti, me navir ghurimin araziba dikabin.

Taitus arazir aghuibar amuti, gumazir igiaba an gin mangam

⁶ Kamaghira ni uaghan gumazir igiavav kim, men naviba fiti, me uan navir ghurimin araziba dikabinam. ⁷ Arazir tizir ni amiba, ni uabi ni arazir aghuibara damu, eghti gumazir igiaba nin arazibar gan dar gin tigham. Egh nin ingangarir ni gumazamizibar sure gamim, ni me gifaran marki, egh ni dibovir akabav mikim ifaghatan marki. Ni zurara guizin akabagh nigh- nigh deraviram akam kun. ⁸ En apaniba akar kuratamin e damighan koghiva, me uan nighnizir kuramin aghumsighsi, kamaghin ni bar deraviram akabav kimtima, gumaziba akar ikvutizitam an apighan kogham.

Ingangarir gumaziba me men garir gumazir ekiabar akaba deravira dar gin mangi

⁹ Ni kamaghin ingangarir gumazamizibar sure damu suam, me men garir gumaziba bar men apengan iki, egh me ingangarir aghuir men garir gumaziba ifueghamibar amu. Egh me akar kurabar men garir gumaziba ikarvaghan marki. ¹⁰ Egh me men garir gu-

mazibar biziba okiman marki. Bizir me bar moghira amiba, men garir gumaziba dar ganiva egh me akar e kurir kamin ziam fam. A God en Akurvazir Gumazimin akam. Me akar kamin ziam fisi, ingangarir gumaziba bar deravira men garir gumazibar akabar gin mangiva arazir aghuimra men akagh.

E Godin arazimin gin tigh egh Kraisin Dughiam mizua- mam

¹¹ E fo, Godin apangkuvim azenim girigha givazi, gumazamiziba bar an gari. God uan apangkuvir kamin en akurvasi. ¹² God uan apangkuvir kamin en sure gamua ghaze, e God aghuazir araziba ataghraghiva egh nguazir kamin arazir ifongeziba ataghragham. Egh uaghan navir ghurimin araziba dikabiniva egh arazir God ifongezir aghuibar amuasa, en sure gami. Guizbangira e nguazir kamin gumazamizibar tongin iti, ezi God uan apangkuvimin tuavimin a ifongezir arazibar gin mangasa, en sure gami. ¹³ Dughiar e nguazir kamin itim, e bizir e damightima e bar akueghamim bagha mizuai. A kamakin, e Krais Iesusin angazangarim ko gavgavir ekiam sara izamin dughiam bagha mizuai. An en Godin Gavgavim ko en Akurvazir Gumazim. ¹⁴ Krais kamaghin ifonge, a uam e ini- va egh a en arazir kuraba adangasa. Eghti e bar zuegh an gumazamizibar min ikiam. Egh e arazir aghuibar amusi bar ifongegham. Bizir kam bagha, a uabi uan mikarzim anigha, areme.

¹⁵ Kamaghin akar kabara ni zurara gumazamizibar sure damu. Egh ni akar kabar gin mangisi men naviba fi. Egh akaba batoziba men arazir kuraba akirsi, me mikim. Akar kaba Godin gavgavim sara pamtem me mikim. Ni pura men ganti, me nin aghuagh ni iriaghriaghan marki.

E arazir aghuibar amuam

3 Ni Godin gumazamizibav kim suam, me gavman- ba ko atrivibar apengan iki, egh me men akabar gin mangi. Egh me zurara ingangarir aghuibar amusivira iki. ² Egh me akar kuratamin gumazitamin girakirangin a mikiman marki. Me zurara nimira ikiva, arazir aghuimin gumazamizibar amu. Me guizin uari abirir arazim, gumazamiziba bar men akakagh.

³ Ni fo, e faragha uaghan nighnizir aghuiba pu- vatigha, egha e akaba batosi. Satan e gifarazima, e Godin tuavimin zuir puvati. Kamaghin ami, e nivafizir kam ifongezir arazibar gin tigha nguazir kamin arazibar gara dar amuasa naviba dikafi. Egha dar ingan- garir gumazir kinibar min iti. E nighnizir kuraba ko arazir kurabar igharaz darazigh amuava igharaz darazir biziba bagha naviba isiava arui. Gumaziba en apanim gamima, e uaghan men apanibagh ami. ⁴ Ezi God, en Akurvazir Gumazim, a bar e gifonge, egha en apangkuvigha arazir aghuimin e gami. Ezi dughiar an arazir kam azenim girizi, ⁵ an en akura. An en arazir aghuir e uari amizibagh nighnizir puvati, egha en aku- ra. Puvati. An apangkuvimra, an en akura. An e rue, ezi

tuavir kamın a en akura. Dughiar kamın a uan Duam e ganingizi, ezi an Duam e gamizi, e an borir bar igiabar mın otifi. ⁶ Krais Iesus, a Gumazir en Akurvazim, an ingangarımın God uan Duamın gavgavir aviriba bar e ginge. ⁷ God kamaghın ifonge, Krais en apangkuvigha e gamima e Godın damazımın gumazamizir aghuibar otifi. E an boribagh ava, egh gın bizir aghuir an e bagha inabaziba iniam. Kamaghın e ikirimirir aghuir an e bagha inabazim mizuai iti. ⁸ E nighnizir gavgavim akar kamın ikiam. Kı kamaghın ifonge, nighnizir gavgavim Godın itir darazi, me arazir aghuibar amu gavgavigh mamaghıra ikiam. Kamaghın nı pamtemın bizir kabav kimasa kı ifonge. Bizir kaba da bar deragha gumazamiziba bar men akurvası.

⁹ Egh nı, gumazir Moses Osirizir Arazibar mıgırıgıaba bagha uari adoziba, nı da baraghan markı. Gumazir onganir adariba ko adoghadoziba bagha bar ifongezi-ba, ko uan ovavibar ziaba bagha uari adoziba, nı bar dagh itagh. E fo, akar kaba arazir aghuibar gın mangısi bar en akuraghan kogham. ¹⁰ Gumazitam, a Kraısın adarazir navir vamıran itir arazim, a bibizir arazim damuti, eghti nı an nighnizim akırsı mıgırıgıatamın a mıkim. Nı faragh an mıkimti an oraghan koghti, nı gın uam an mıkimti an uam oraghan koghti, nı bar ane-takigh. ¹¹ Nı fo, gumazir kamaghın amim, an nighnizim

ikuvizi a pazava amir gumazim, egha an arazir kurabagh ami. Ezi an arazir kurabara, akam a gasa ghaze, nı bar ikufi.

Taitus izi Polin ganigh

¹² Kı aminir gavgavim ko orangtizımın dughiamın Nikopolisin nguibar ekiamın ikiasa. Kamaghın amizi, kı Artemas o Tikikus amadaghtıma aningın tav, nı bagh izitima, nı na bagh Nikopolisin nguibar ekiamın izisi bar gavgafigh. ¹³ Nı Senas, a gavman osirizir arazibar fofozir gumazim, ko Apolos deraviram aningın gan. Nı aning inigh daruamin bizibar, aningın akurvagh. Eghti aning tuavımın daruamin dughiamın bizitamın oteveg-han kogham. ¹⁴ Kı kamaghın ifonge, en gumazamiziba biziba bar puvatizibar akurvagh, egh me pura uan ikirimirim ko dughıaba makunan markı. Kamaghın amizıma, me gumazamizir igharazibar akurvaghamin arazımın fofozim inighıva an suiragh gavgafigh.

¹⁵ Gumazamizir na ko itiba, me nı bagha akam amaga ghaze, Afeziam nı ko iki. Ezi nı, nighnizir gavgavim Iesusın ikia e gifongezir darazi, nı kamaghın me mıkim suam, Afeziam ia ko iki. Godın apangkuvim bar ia ko iki.

Akar Faragha Zuim

Filemon, a gumazir aruar mam. Egha a Kolosin nguibamîn Kraisin adarazir mav. An ingangarir gumazir kinir mam, an ziam Onesimus, a uan gumazir aruam ategha, ara ghua nguibar igharazimin iti. Egha nguibar kamîn Onesimus Pol batogha a Kraisin gin zuir gumazimîn oto.

Ezi dughiar kamîn Pol kalabusin ikia, egh mangi Filemonin ganan ibura. Egha akinafarir kam osirigha Onesimus ganiga Onesimus amadazi, a ua uan gumazir aruam bagha ghu. Pol akinafarir kam kamaghin Filemonin mikeme, a uan ingangarir gumazir kinimîn ataran marki. A ghaze, datirighin ingangarir gumazir kam a Kraisin gin zuir gumazimîn oto. Filemon uan aveghbuamin mîn uam a inigh.

Filemonin ingangarir gumazir kinim ara ghugha gin navim girazima, Pol anemadazi-ma a ua Filemon bagha ghu

1 Ki Pol, ki Krai Iesus bangin kalabusin iti, egha ki e uan aveghbuam Timoti ko, ga akinafarir kam ni Filemon bagha an osiri.

Ni en namakar aghuimra, egha e ko ingangarir vamiram ami. ² Ga uaghan, e uan amizim Apia ko Arkipus, e ko Godin ingangarimin midorozir gumazir mam, ga aning bagha osiri. Ga uaghan, nin dipenimin uari akuvir gumazamizir Kraisin adarasi, ga me bagha uaghan osiri. ³ E God ko migia ghaze, God en Afeziam ko Ekiam Krai Iesusin apangkuvim ko navir amirizim ia ko iki.

Filemonin arazir aghuim Pol gamima a bar akonge

⁴ Ki uan God ko migiava, egha ni ginighnigha zurara ni bagha God minabi. ⁵ Me zurara kamaghin na migei, ki orasi, ni bar Godin gumazamizibagh ifonge, egha ni nighnizir gavgavim Ekiam Iesusin iti. Kamaghin amizi, ki ni bagha God minabi. ⁶ E ni ko, e uari inigha ikia, nighnizir gavgavim Kraisin iti. Egha ki God ko migia ghaze, an e nighnizir gavgavibar amuti da fofozir aghuim damuti an ekevegham. Eghti e fogham, e Krai ko poroghav ikia egha bizir aghuiba an agharimin da isi. Egh e deravira vaghvagh dagh fogham. ⁷ Nan namakar aghuim, ni igharaz darazigh ifonge, ezi arazir kam Godin gumazamizibar naviba fema me bar akonge. Ezi bizir kam na gamima ki bar akonge, egha nan navim gavgavim a ganidi.

Pol ghaze, Filemon ua Onesimus inightima a guizbangiram an aveghbuamra iki

⁸ Ezi bizir ki ifongezir mam iti, ni a damigh. Ki Kraisin ziamin ni mikemeghtima ni a damuamin gavgavim iti. Ezi kamaghin ki nin arazir aghuibagh fo, ni Kraisin adarazigh ifongezir arazim gifo, eghti ki akar gavgavim ni danigan kogham. Ezi igharaz darazigh ifongezir arazim ga isa uaningin suira, kamaghin amizima ki nimira ni mikimasa. Ki Pol, ki Krai Iesusin abuir gumazim, egha datirighin ki a bangin kalabusin iti. ¹⁰ Ki kamagh sua nin azangisi, ni arazir aghuibar nan otarim Onesimus damu. Ki kalabusin itir dughiamin,

Onesimus na bagha ize, ezi ki an akurazima a nighnizir gavgavim Kraisin iti. Egha a guizbangira mati nan otarimin oto. ¹¹ A fomira ingangarir aghuir tam gamima a nin akurazir pu. Egha datirighin ingangarir aghuim damuti a virara gan akuragham. ^{††}

¹² Ezi ki datirighin uam Onesimus ni bagha anemadi, nan navim uaghan a ko zui. ¹³ Dughiar kam ki Kraisin akar aghuim bangin kalabusin ikia, ghaze, Onesimus nin danganim inigh nan akurvaghti deragham. Ki kamagh sua, a na ko ikiasa ki bar ifonge. ¹⁴ Ezi ki ghaze, ni faragh bizir kam gifuegh mikimiva an amamangatighan koghtima, ki bizir kam damuan kogham. Kamaghin ami, Onesimus na ko ikiasa, ki a migeir puvati. Ezi bizir tizim ni a damuasa, ki mighighvira ni gakhvagh na damu, kamaghin ni uan ifongiamin gin mangiva a damu.

¹⁵ Ezi guizbangira, Onesimus mong dughiar otevimin nin saghon iti. Ezi e foghan kogham, ni ti uam a inighti, a ni ko iki mamaghira ikiasa, kamagh sua a dughiar otevimin saghuim iti. ¹⁶ Ezi datirighin ni pura ingangarir gumazir kinimîn a ginighnighan marki. Bar puvati. A pura nin ingangarir gumazir kinim, egha datirighin a bar nin aveghbuamra, ezi ni bar a gifuegham. Ki uabi an garima a Kraisin anav, ezi ki uan navim isava a ganingi. Kamaghin ki fo, ni bar a gifuegham. Ni an arazir a pura ingangarir gumazir kinim min ikiava amim gifuegham. Egh Ekiamin aven ni aveghbuamin min an ganiva bar a gifuegham.

¹⁷ Kamaghin ni nan gara ghaze, ga uaning inigha Kraisin ingangarim gami, ezi ki ni migei, ni arazir ni na isi moghira, ni ua Onesimus inigh. ¹⁸ Ezi a bizir kurar manam ni gami, o a pura bizir tam ini, kamaghin nan ziam atighti ki dagh ikarvagh. ¹⁹ Ki Pol, ki uan dararimin akar kam osiri. Egh ki uabi nin akurazima, ni navim gira, ezi kar ni ikarvaghamin bizim. Ezi ki bizir kam mikiman aghua.) ²⁰ Nan aveghbuam, ki kamaghin ifonge, ni Ekiamin ziamin arazir aghuir kamîn nan

† (10) Gumazir aviriba ghaze, Onesimus a pura Filemonin ingangarir gumazir kinimin ike, egha a gin ara Pol bagha ghu. Egha a Pol ko itir dughiamin a Kraisin anavin oto. Egha dughiar kamîn arazim a kamakin, ingangarir gumazir kinimîn arimangigham, eghti gumazir ekiar men garim, a midorozir gumazibav mikemeghti, me ingangarir gumazir kam isi temer ighuvimîn a gafugham, eghti an aremegham. †† (11) Grighin akamin, ziam Onesimus, an akar kam ko magh ghu, "Ingangarir aghuim gami."

akuragh. Ga Kraisin gumazimningin min iti. Kamaghin ni nan navim feghti ki bar akuegham! ²¹ Ki guizbangira fo, ni nan akamin gin mangam, egha ki ni bagha aki-nafarir kam osiri. Ki fo, arazir ni Onesimus damuamim, a ki damuasa ni mikemezir arazim bar a gafiragham. ²² Ezi ki akar mam ua iti. Nan nighnizir gavgavim kara, God ian azangsziba baregham, egh na ateghtima ki ua ia bagh izegham. Eghti ni na bagh uan dipenimin danganitam akirighti, ki a dakuam.

Pol ko ingangarir vamiram amiba, me Filemon bagha akam amaga ghaze, Afeziam ni ko iki.

²³ Epafra ni bagha akam amaga ghaze, Afeziam ni ko iki. A uaghan kalabusin iti, egha ga virara Krai Iesus bangin kalabuziar gumazimning. ²⁴ Na ko ingarir darasi, Mak ko Aristarkus ko Demas ko Luk, me uaghan ghaze, Afeziam ni ko iki.

²⁵ En Ekiam Krai Iesusin apangkuvim vaghvagh ian duaba ko iki.

Akar Faragha Zuim

Judabar marazi faragha uan naviba iragha Kraisin gin zui, egha datirighin uan nighnizir gavgavim ataghraghasava ami. Kamaghin, akinafarir kam gumazir mam me bagha an osiri. E fozir pu, tinaram an osiri, akinafarimin aven gumazim uan ziam diborozir puvati. Marazi ghaze, Pol, o Barnabas, or Apolos men tav ti an osiri. Gumazir maba me dikabira egha osimtiziba me ganidi. Akinafarir kam men nighnizir gavgaviba gavgavim dar aningasa, kamaghin amizi a ingangarir ekiar God Krai Jesus gamizim me mikimasa. Kraira guizbangin Godin arazim en akakasi.

Ezi Akinafarir kam bizir ekiar pumuming ko mizezim migei. 1. Iesus a guizbangira Godin Otirim. Dughiar Iesus nguazimin itim, an osimtizir aviriba ko mizaziba inis. Ezi arazir kamın God Iesus gamizi a gumamazibar akurvaghamin faragha zuir gumazim (2:10). Egha Iesus akam inigha izir gumazir fomira itiba ko enselba ko Moses gafira. 2. God uabi Iesus amisevezi a ofa gamir gumazimin iki mamaghira ikam, egh a Judan Godin ofa gamir gumazibagh afira. 3. Iesus a Godin Nguibamin ofa gamir gumazir dapanir ekiamin iti, egha gumazir nighnizir gavgavir an itiba, a ua me iniam. Moses Osirizir Araziba dar gun migei, da pura Iesus amizir ingangarir ekiar kamın nedaziba. Akinafarir kam gumamazibar nighnizir gavgavim, gavgavim dar aningasa. Kamaghin amizi, an Israelin gumamazir fomira itibar nighnizir bar gavgavimin akaba iti (sapta 11). A ghaze, marki, osimtizir manam me bato, me uan nighnizir gavgavim suiraghvira iki mangiva ovengegh. Me Iesusin gan egh an arazibar gin mangi, egh me osimtiziba ko mizazir me isiba batogh.

Iesus, a enselbagh afira

(Sapta 1-2)

God e mikimasa uan akam isa uan Otirim ganingi

1 Fomira God dughiar aviriba ko tuavir aviribar uan akam isa an akam inigha izir gumazibagh aningizi, me en inazir afeziabav keme. ² Ezi datirighin dughiar kam, kar dughiar abuananaba, God e mikimasa uan akam isa uan Otirim ganingi. God biziba bar da iniasava Otirir kam a misefe. Otirir kamın agharimin, God fomira overiam ko nguazimin ingari. ³ Ezi Otirir kamra Godin angazangarim en akagha ghaze, God a bar dera. Egha uaghan a Godin mirara gari. An akam bar gavgafi, egha akar kamra a bar bizibagh amima, da gavgavighavira iti. Egha an arazir kuraba gin amadir ingangarim a givagha, egha gumamazibagh amima me zuegha iti. Egha a gin Godin Nguibamin ghuavanaboghava Pin Tir Atrivir Ekiamin agharir guvimin boroghin apera.

Godin Otirim enselbagh afira

⁴ Afeziam ziam uan Otirim ganingi. Ezi ziar kam a bar dera, egha enselbar ziam gafira. Ezi kamaghin an Otirim gamizima a enselbar ekiamin oto, ezi me an apengan iti. ⁵ Egha God dughiatam uan enselin tam kamaghin a mikemezir puvati, "Ni nan Otirim, ezi datirighin ki nin Afeziam." O a enselin tamin mikemezir puvati, "Ki an Afeziam, ezi a nan Otirim." Bar puvati. ⁶ Egha dughiar God ua uan Otirir ivariam nguazir kamın anemangasa egha uaghan ghaze, "Godin enselba bar an apengan ikiva egh an ziam fam."

⁷ Egha God kamaghin enselbav keme, "A uan enselbagh amima da aminimin min otifi, egha uan ingangarir gumazibagh amima me avir mizariabar min otifi."

⁸ Egha Otirim bagha kamaghin migei, "God, ni Atrivimin iki mamaghira iki!

Ni uan gumamazibagh ativagha egha arazir aghuibar me gami.

⁹ Ni arazir aghuibagh ifonge, egha arazir kuraba bar dar aghua.

Ezi bizir kam bagha, nin God uabi, borem ni gingegha ni amisefe, mati gumazir ziar ekiam itim.

Ezi ni ko Godin Nguibamin itir darasi, nin ziar ekiam men ziaba bar dagh afira.

Ezi bizir kam ni gamima ni bar akonge. Kamaghin nin bar akongezir arazim men bar akongezir arazim gafira."

¹⁰ Egha God uan Otirim kamaghin a migei, "Ekiam, ni fomira nguazir kamın ingari.

Egha ni uabi uan dafaribar overiam ko bizir pin itibar ingari.

¹¹ Bizir kaba bar givagham, eghti ni ikivira ikiam. Overiam ko nguazim, aning bar kuvigham, mati inim ghurigha bar biaghire.

¹² Ni aning righam, mati gumazim atuim riki.

Ni aning damighti aning igharagh otogham, mati gumazim korotiar ghuriba suagharisi.

Ezi ni, kamaghira iti, ni igharagha garir puvati. Nin dughiam givaghan kogham."

¹³ Fomira God kamaghin uan Otirimra kamaghin a mikeme, "Ni nan agharir guvimin daperagh, eghti ki nin apaniba isi nin apengan dar atika." Egha God dughiatamin akar katam enselin tam mikemezir puvati. Bar puvati.

¹⁴ Ezi guizbangira enselba me duaba, egha me Godin ingangarim gami. Ezi God gumazir a ua iniamibar akurvaghassa me amadima, me arui.

God en akurazir arazim, a bizir bar ekiam

2 Godin Otarim ziar ekiam isi, kamaghin amizi, akar e oraghizir kamnagh, e bar mighiviram an suiragham. E ireghan koghsi, e akar kam deraghvira an suiragh gavgavigh ikiam. ² Fomira God en inazir afeziaba mikimasa, uan akam isa enselbagh aningi, egha kamaghira tuavir kamin a kamaghin men aka, akar kam a guizbangira. Ezi gumazitam akar kamin gin zuir puvatigha a batogha, egha a ivezir kuram ini. Egha an ivezir kuram, an arazir kurar an amizibar mirara a inis. ¹³ Ezi datirighin, God en akurazir arazim, a bizir bar ekiam. Egh e akirim ragh Godin akurvazir arazim gasaraghiva, e manmaghin arazir kuramin ivezim gitagham. E bar puvatigham. Ekiam uabi faragha en akurvaghassa mikeme, ezi gumaziba an akam baraki. Ezi me kamaghin migia en aka, akar kamnagh a guizbangira. ⁴ Dughiar kamin, God mirakelin igharagha gariba ko digavir kuram gamir arazibagh amua uan ifongiamin gin ghua Godin Duamin bizir aghuiba tuiragha gumazamiziba ganidi. Ezi arazir kamin a kamaghin en aka, an Otaramin akar kam a bar guizbangira ghu.

Iesus, a uabi en akurvaghamin gumazim

⁵ E nguazir igiar God gin damuti izamim ginighnigh, egh fo, God nguazir igiar kam gativasa, enselbav kezir puвати. Bar puвати. ⁶ Ezi Godin Akinafarimin aven akar mam kamaghin iti,

“O God! E gumazamiziba e tiziba, ezi ni e ginighnisi?
E pura biziba.

Ezi manmagh sua ni bar deraghavira en gari?

⁷ Ni en ingarizi, dughiar otevimra e enselbar apengan iti;

ezi ni e fegha egha ziar ekiam e ganingi.

⁸ Egha ni gavgavim e ganingizi,

kamaghin bizir ni ingariziba bar en apengan ikitima e bar dagh ativagham.”

Godin akar kamnagh ghaze, God gumazamiziba gamizi, biziba bar men apengan ikiti me dagh ativagham. Akar kamin mingarim a kamakin, God bizir a ingariziba bar da isa en apengan dariki. Ezi e fo, datirighin e garima, biziba bar en apengan itir puвати. ^{††9} Ezi e Iesus gifo, a ziar ekiam ini. God kamagh sua, a bar en apangkuvighti, tuavir kamin Iesus gumazamiziba bagh aremegham. Egha kamaghin bar dughiar ote-

† (2:2) Me akar dikirizir gavgavir God Moses ganingizim migei. Ni Uam E Ini (Kisim Bek) 19-20in gan. Uam E Iniamin Akinafarimin akam, enselin migirigiaba puвати, ezi Judaba kamaghin nighnizir gavgavim iti, God akar gavgavir dikirizim enselbar dafarimin God ganingi. Ia Aposel 7:38 ko 7:53, ko Galesia 3:19in gan. †† (2:8) Akar Ighiabar Akinafarimin aven itim, a gumazamiziba bar me migei. Ezi gumazir Hibrun Akinafarimin Osirizim, a Iesus ginighnigha ghaze, a gumazimin min otogha egha gumazamiziba bar men danganim ini. Ezi kamaghin Ighiabar Akinafarimin, a bizir guizin Iesus batozibav gei.

vimin an enselbar apengan ike. Egha mizazir dafam inigha areme, ezi bizir kam bagha God ziar ekiam a ganiga a ghufe. ¹⁰ E fo, God a biziba bar dar mingarim, egha a biziba bar dar ingari. Egha kamaghin ifonge, Iesus uan borir aviriba me inigh egh men aku Godin Nguibamin mangam, eghti me Iesus ko ziar ekiam iniam. God kamaghin ifonge, Iesus gumazamizibar akurvaghamin ingangarim damuam, kamaghin amizi a Iesus ataghizima a mizazim isi. Ezi mizazir kam Iesus gamima a gumazamizibar akurvaghamin gumazir bar faragha zuimin otogha, egha tuavim men aka. Arazir God a gamir kam, a bar dera.

¹¹ E fo, gumazir kam Iesus, a gumazamiziba gamizi me Godin gumazamiziba min ikia egha me bar zue. A me ko afeziar vamira iti. Kamaghin amizi a kamaghin an aghumsizir puvatigha me dibora ghaze, “Nan aveghbuaba ko buaramiziba.” ¹² Egha a kamaghin God migei,

“Ki nin ziamin gun uan adaraziv kemegham.

Eghti me uari akuvti

ki ghiabar amu nin ziam men tongin a fam.”

¹³ Egha a ua ghaze, “Ki ni baghivira iki orarkitima God damuasa amir biziba mikemezi moghin damuam.” Egha ua ghaze, “Ia gan, ki borir God na ganingiziba me ko iti.” ‡

Iesus en akurvaghassa gumazimin min oto

¹⁴ Kamaghin amizi, borir kaba, me guizbangira gumazamizibara. Kamaghin Iesus uaghan men min ikia guizin gumazimin oto. A kamagh sua, an aremegh egh arazir kamin a Satan bar a gasighasigham, a gumazir gumazamizibagh amima me ariaghirir gavgavim itim. Gumazamiziba nguazir kamin ikiava ovevemini atiatu. Ezi men atiatir kam me ikiagharisi. Kamaghin amizi, Iesus me firasa, bizir kam bagha, a gumazimin min otogha egha areme. ¹⁶ Guizbangira, Iesus ingangarir kam enselbar akurvaghassa a gamizir pu. Puвати. An Abrahamin boriba akurvaghassa a gami. ¹⁷ Kamaghin, a uan doziba ko buaramizibar mirara oto. A kamagh sua, a men ofa gamir gumazir ekiabar dapanimin iki, egh Godin akamin gin mangiva apangkuvim gumazamizibar ikiva Godin ingangarim damuva, egh ingangarir kamin gumazamizibar arazir kurabar gin amangam. Kamaghin a gumazamizibar min oto. ¹⁸ Ezi Satan a gifarasa arazir kuraba bagha a gakaghori, ezi an osimtiziba ateri. Kamaghin amizi, dughiar Satan gumazamizibagh ifaramibar, Iesus men akurvaghamin fofozim iti.

‡ (2:13) Ezi Iesusin akar Aisaia 8:17, 18in izezim. Gumazir Hibrun Akinafarim Osirizim, en akaghti e fogham, Iesus gumazir igharaziba ko magh gari, me an aveghbuaba ko an boriba. Ezi gumazamizir Godin mizuaiba bizibagh amima, ezi Iesus uaghan orarti.

Iesusin ziar ekiam, a bar Mosesin ziar ekiam gafira

(Sapta 3:1-4:13)

Iesusin ziar ekiam, a Mosesin ziar ekiam gafira

3 Kamaghin ami, Kraisin adarasi, God uaghan Uan Nguibamin mangasa, a ian dia. Ia deravira Iesus ginighnigh, e nighnizir gavgavim an ikia, egha an ziamin gun migia ghaze, a God misevegha amadazir abuir gumazim, egha uaghan Ofa Gamir Gumazir Ekiabar Dapanim. ² God anemisevegha ingangarir kam a ganingizi, a Godin gumazamiziba bagha ingari. Moses fomira Godin gumazamiziba bagha deravira ingariz moghira, a ingari. ³ E fo, gumazir dipenimin ingarim, a ziar ekiam isi, ezi an ziar ekiam, an dipenimin ziar ekiam gafira. Ezi kamaghira God ziar ekiam Iesus ganingi, ezi an ziar ekiam, Mosesin ziar ekiam gafira. ⁴ Ezi dipeniba bar, gumaziba dar ingari. Ezi Godra, a biziba bar dar ingari. ⁵ Moses a Godin ingangarir gumazimin iti, egha Godin akamin gin ghua Godin gumazamiziba bagha deravira ingari. A bizibar gun mikimamin ingangarim iti, akar God gin a mikimamiba. ⁶ Ezi Kraisa a Godin Otarim, a Godin gumazamizibagh ativagh men ganam. Egha guizbangira Godin akamin gin ghua egha ingangarir kam deravira a gami. Eghti e atiatangan koghiva, nighnizir gavgavim ikiva egh bizir aghuir e iniamiba e dav zuamam, egh kamaghin damuva, e uaghan Godin Dipenimin min ikiam.

Gumazir akaba batoziba, me aghuvsazim inian kogham

⁷ E Godin gumazamiziba, egha uaghan an dipenimin min iti, kamaghin ami, e Godin Duamin akam baragham. A kamaghin mikeme,

"Eghti datirighin ia Godin tiarim baraghiva, egh ia an akamin aghuaghan marki,

mati ian inazir afeziaba fomira an akaba batogha egha orazir puvati.

Me gumaziba puvatizir danganimin ikia God damuti a irasa an akam batosi.

⁹ God ghaze, Me danganir kam in ikia na damuti ki irasava me nan akam batoghavira iti.

Me garima, ki 40 plan azenibar arazir aghuiba me bagha dagh ami.

¹⁰ Kamaghin amizi, ki bar gumazamizir kabar aningaghe, egha ghaze,

'Me nan gin mangan aghua, egha uaghan nan akam baragham aghua.'

¹¹ Ki men aningaghegha bar guizbangira akar gavgavim gamua ghaze,

'Me nan aghuvsazir danganimin aven mangighan kogham.

Bar puvati!"

¹² Kraisin adarasi, ia uari bagh deravira gan, ian tongin tav nighnizir kuratam a navir averiamin ikiti a nighnizir gavgavim ategh, egh kamaghin akirim ragh Godin ikia mamaghira itim gasaraghan markiam. ¹³ Ezi ia kamaghin damuan marki, ia kamaghin damu, ia zurara dughibar ia vaghvagh Godin gumazamizir igharaziba ko ia, akar aghuim uari daning uarir akuravagh egh uan naviba gavgavim dar aning. Kamaghin arazir kuram tav gifaraghti, a Godin gin zuir tuavim ateghan kogham. Godin Akinafarim ghaze, "Datirighin," ezi e fo, e datirighin ingangarir kam damuam. ¹⁴ Ia fo, dughiar e faragha nighnizir gavgavim Godin itim, en nighnizir gavgavim bar gavgafi. Egh e uan nighnizir gavgavibar amuti da gavgavigh iki maghira mangi dughiar e ovengamimin otogham. E kamaghin damuva, e bar Kraisa ko poroghiv iki a ko ingar ikiam. ¹⁵ E fo, Godin Akinafarim kamaghin migei, "Datirighin ia Godin tiarim baraghiva, egh ia an akamin aghuaghan marki,

mati ian inazir afeziaba fomira an akaba batogha egha orazir puvati."

¹⁶ Fomira te Godin tiarim baregha, egha an gin zuir puvati, egha an akam batosi? Kar gumazamizir Moses inigha Isipin ghuziba. Merara arazir kam gami. ¹⁷ Ezi God 40 plan azenibar ten aningaghe? A gumazamizir arazir kurabagh amiziba, me danganir gumaziba puvatizimin ariaghrezir gumaziba, merara, a men aningaghe. ¹⁸ God fomira guizbangira akar gavgavim akira ghaze, "Me nan aghuvsazir danganimin aven mangan kogham." Akar kam, a te ganingi? Kar gumazamizir an akam barazir puvatiziba. A me baghivira migei. ¹⁹ Kamaghin e fo, gumazir kaba me nighnizir gavgavim Godin ikian aghua. Ezi bizir kam bagha me Godin aghuvsazir danganimin aven mangan ibura.

Godin gumazamiziba aghuvsazim iniam

4 Datirighin, God uaghan e inigh aghuvsazir danganimin aven mangasa akam akiri. Ezi kamaghin ia uari bagh deravira gan, ian tav atam akuigh egh danganir kam in aven mangighan kogham. ² E Akar Aghuim baraki, mati fomira Israelba a baraki. Egha Israelba me puram akam a baraki, egha nighnizir gavgavim an itir puvati. Ezi bizir kam bagha akar aghuir me oraghizir kam, a men akurazir puvati. ³ Ezi e gumazamizir nighnizir gavgavim Godin itim, an e ateghti ma e an aghuvsazir danganimin mangam. A fomira nguibar kam ginighnigha egha a mikemezir moghira, "Ki aningaghegha akar gavgavim akira ghaze, 'Me nan aghuvsazir danganimin aven iziva na ko aghuvsazim inian kogham.'"

Guizbangira, God Mosesin dughiamin akar kam migei, ezi e fo, bar fomira dughiar a nguazir kam in ingarizim, a nguazir kam in ingarasa nighniziba a dagh amigha gifa. ¹⁴ Godin Akinafarimin aven akar otevir mam iti, a

† (4:3) *Israelia Isip ataghizir dughiam, God Moses ko Josua me inigh Kenanin Nguazimin mangasa a ifonge, eghti nguazir kam me dapiagh avughsam in danganimin otogham. Ezi gumazir Hibrun Akinafarim osirizim kamaghin en aka, God avughsizir danganir igharaz-*

namba sevenin dughiam migei, "Dughiar namba seven, God garima an ingangariba bar gifa, ezi a dughiar kamın avughse." ⁵ Ezi miğirigiar otevir kamra e faragha a baraki, a ua miğia ghaze, "Me nan aghuvsazir danganimin aven mangighan kogham." ⁶ E kamaghın bizir kam gifo, Godin aghuvsazir danganir kam a ikiavira iti, ezi gumazamizir taba an aven mangam. Ezi gumazamizir faragha Akar Aghuim baraghiziba, me nighnizir gavgavim an itir puvati, kamaghın amizi me aven ghuezir puvati. ⁷ Ezi gumazir kabar ğin, azenir aviriba ghua gifa, ezi God uan akam isa Devit ganingı, ki Godin Akinafarimin aven itir akar kamın gun mike-megha gifa. A ghaze,

"Datirighın ia Godin tiarim baraghıva,
egh ia an akamin aghuaghan marki."

Devitin dughiamın, God ghaze, "Datirighın," egha kamaghın en aka, a dughiar igharazim ginaba. Dughiar a inabazir kam, gumazamiziba an aghuvsazir danganir kamın aven mangam. ⁸ Josua ti fomira aghuvsazim gumazamizibagh aningizi, ezi God ğin dughiar igharazitam ginabaghan koghai. ⁹ Kamaghın amizi e fo, Godin gumazamizibar aghuvsazim a ikivira ikiam, a mati Sabatin aghuvsazir dughiam. ¹⁰ E fo, gumazim Godin aghuvsazir danganimin aven ghua, a uan ingangarim a ğivagha aghuvsı, mati fomira God uan ingangarim a ğivaghava aghuvsı moghin.

¹¹ E kamaghın aghua, gumazitam uam akaba batozir arazimin ğin mangam, me fomira amizi moghin, egh a uan aghuvsazir danganimin aven mangighan koghıva, egh arighiregham. Kamaghın ami e aghuvsazir danganimin aven mangısi pamtemin ingaram.

¹² Godin Akam an angamra ikia, egha a pamtemin ingara iti. A bar ghumigha, egha a midorozir sabar ghumtizir pumuning itim gafira. Ezi akar kam, sabar ghumtizimin min, a bar gumazimin namnam okoregha bar aven ghua, duam ko navir averiam uaning bativi naghın oto, egha uaghan aghariba uari isasurazir naghın, ko agharibar aven itir ovim, aning uaning bativi naghın oto. Egha a bar en nighniziba ko en navir averibar aven itir ifongıabagh fogha da tuisısi. ¹³ Ezi bizir God ingariziba, tam Godin damazimin modoghan kogham. Bar puvati. Ezi biziba bar kuighrighıva egh Godin damazimin bar azenara ikiam. Eghtı Godra arazir e amiba tuisıghtıma e dar a geghanam.

Iesus Godin Nguibamin ikia, en Ofa Gamir Gumazir Ekiabar Dapanimin min ikia, egha Akar Dikirizir Gavgavir Igiamin abuir gumazimin min iti

(Sapta 4:14-10:38)

Iesus Ofa Gamir Gumazir Ekiabar Dapanim

¹⁴ Ezi e Ofa Gamir Gumazir Ekiabar Dapanir mam iti, ezi a bar Godin Nguibamin aven ghu. A Iesus, Godin Otarim. Kamaghın amizi, e nighnizir gavgavir e gun miğeir kamın suiragh gavgavıgham. ¹⁵ E uari arazir kuraba dikabinamin gavgavıba puvati. Egh e kamaghın nighnighan kogham, Ofa Gamir Gumazir Ekiabar Dapanir kam, en nighnizibagh fogh en kuarkuvighan kogham. Puvati. Satanin ifavarir arazir e bativiziba, da uaghan bar a bativıgha gifa. Ezi an arazir kuratam gamizir puvati. ¹⁶ Kamaghın amizıma, e atiatingan koghıva Godin atrivir dabirabimin boroghin mangam, Godin apangkuvim a gizıfa. E a bagh mangıtıma God en kuarkuvıgh en apangkuvıgham. Egh e osımtizitam ikıtı an apangkuvim en akuragham.

Iesus, en Ofa Gamir Gumazir Ekiabar Dapanim, an en akura

5 Ia nighnıgh. Ofa Gamir Gumazir Ekiabar Dapanıba bar, God vaghvagha men adarazir tongin me amısefe. God men mav amısevezıma, a gumazamizıba bagha Godin ofa gami. Egha uaghan bizir aghuıba isa God ganıdi. Egha arazir kuraba bagha ofa gamıma God arazir kuraba ğin amadı. ² Egha a uabı a Godin damazimin bizıbar amuamin gavgavıba puvati. Kamaghın amizi, a gumazir fofozıba puvatıgha pazav amıba, a men asughasusı. ³ Egha a uabı a bizıbar amuamin gavgavıba puvati, kamaghın amizi a gumazamizıbar arazir kuraba ko a uan arazir kuraba sara ğin amangsi ofabar amu.

⁴ Ezi gumazıtım Ofa Gamir Gumazir Ekiabar Dapanimin ikıasa uabı uabı amısevegħa egha zıar ekıam inızir pu. Puvati. God uabıra an diazıma a ingangarir kam ini. God fomira Aronın diazı moghin. ⁵ Ezi tuavir kamra, Kraıs a uaghan kamaghın ami. A uabı uan zıam fer puvati, egha Ofa Gamir Gumazir Ekiabar Dapanmin otozir puvati. Puvati. God uabı ingangarir kam damuasa anemısefe. Egha God kamaghın a miğei, "Nı nan Otarım; datirighın, ki nın Afezıam." ⁶ Egha uan Akinafarimin aven itir akar igharazir mam, a ghaze, "Nı ofa gamir gumazim, Melkisedekin min iki mamaghıra ikiam." ⁷ Ezi dughiar Iesus nguazimin itim, a pamtemin God ko miğia egha diav azi. A fo, an ovengan koghsı, God an akuraghamin gavgavim iti. Kamaghın ami a uabı uan ifongıam dikabıragħa egha Godin apengan ikia, an akam barası. Ezi God an dımdıam a barası. ¹⁸ Guızbangıra Iesus a Godin Otarım, egha a mıazım

im iti, kar Godin Nguibam, guızbangıra an avughısızir danganim, eghtı gumazamizir nighnizir gavgavim an itıbarama nguıbar kamın aven mangam.

ini. Ezi tuavir kamra a Godin akamin gin zuir arazim an a gifo. ⁹ Egha a uan ingangarir a damuamiba, a bar da gifa. Ezi God anemisevegha ghaze, "Ni Ofa Gamir Gumazir Ekiabar Dapanimin ikiam, egh Melkisedekin min ikiam." Ezi a gumazamizir an akam baragha egha an gin zuiba, a men akurvazir gumazimin oto. Egh a men akurvaghti me deravira iki mamaghira ikiam.

E borir aghiribar min ikian kogham

¹¹ E fo, Iesus Ofa Gamir Gumazir Ekiabar Dapanimin oto, ezi e migirigiar aviriba akar kamın iti, e dar gun ia mikimasa. Ezi ia oraghan aghua. Kamaghin amizima, e akar kamın mingarim ia mikiman ibura. ¹² Ia fomira Kraisin adarazir otivigha gifa, ezi kamaghin ia gumazamizibar Godin akam men sure gamighai. Puvati, ian nighniziba oteveghavira iti, kamaghin gumazir igharaziba, Godin akar faraghavira ian sure gamiziba, me ua ian sure damuam. Ia dagher gavgaviba iniam firin, ia otem apavira iti. ¹³ Ezi tina otem apavira iti, a borir aghirimira iti. Egha an arazir aghuimin akar mingarim gifozir puvati. ¹⁴ Ezi dagher gavgaviba, da gumazir aruabar daghem. Ezi gumazir kaba, me dughiar aviribar araziba tuisisi, arazir manam dera ezi arazir manam ikufi. Egha datirighin me deravira fofoghava egha me nighnizir dikiriaba iti.

E deraghvira tuivigh gavgavigh Godin mizuamti, a deravira e damuam

6 E datirighin gumazir aruabar min akaba baragh egh da bagh mangam, egh Kraisin adarazir migirigiar faragha iniziba ataghragham. E kamaghin damu, mati kar dipenir akiniba dughiar aviribar da kunvira ikiam, egh e kamaghin damuvira iki dipenim okoreghan kogham. Kamaghin amizi, migirigiar arazir oveghamiba ategh naviba igheghamiba ko, migirigiar nighnizir gavgavim Godin ikiamiba ko, rurir migirigiaba ko dafariba gumazibagh isin arizir migirigiaba ko, gumazamizir ovegha ua dikavizibar migirigiaba ko, God gumazamizibar araziba tuisighti an akar kam zurara ikivira ikiamin migirigiaba, e migirigiar kaba da ateghti da ikiam. ^{†3} God en amamangatightima, e kamaghin damuam.

⁴ Gumazir maba, Godin angazangarimin aven ikegha egha akurvazir aghuarir Godin Nguibamin izezim inigha ghaze, a bar dera, egha igharaz darazi ko, Godin Duam inis. Egha Godin akam baregha fo, a bar dera. Egha Godin gavgavimin aven ghua deragha an

† (5:7) Ezi Iesus Getsemanin azenimin ikia, egha osimtizir a bativamim batoghasa God ko migei. Matyu 26:36-46 ko Mak 14:32-42 ko Luk 22:39-46in gan. Migirigiar kabar God Iesus a ko migeir migirigiaba baraki. Guizbangira God Iesus ataghizi an areme, egha God ovevem ataghizi an an suirazir puvati. God a gamizi ua mozimin dikavizi, a ziar ekiam a ganigha egha a gamizi an Ofa Gamir Gumazir Ekiabar Dapanimin oto. Ni uaghan Aposel 2:24 ko Hibru 2:29 ko Fillpai 2:6-11in gan. † (5:11) Ni Hibru sapta 7in gan. †† (6:1-2) Ezi rurir guar aviribagh isir arazimin akar kam, a Grighin akamin deragha otozir puvati. Gumazir maba kamaghin nighnisi, akar kam Kraisin adarazir rurir migeir puvati. A Judabar arazir me gin ghua ruasa Godin damazimin zuezir akam migei.

gani, gavgavir kamnagh dughiar aghuir gin izamimin a misevegh azenimin otogham. Egh kamaghin amizir gumazim, akirim ragh God gasaragh man tuavitamin iziva navim uam agiragham? Bar puvati. A kamaghin amua, mati a uan navir averiamin aven a Godin Otirim uam a isa ter ighuvim gafugha, a uam a gurazi gumaziba ua dibovibar a migei. Kamaghin gumazir uan nighnizir gavgaviba ataghragir kaba, me ua naviba giraghamin tuaviba puvati.

⁷ Amozim dughiar aviribar izava nguazimin aven zui. Eghti nguazim daghebar amuti dagher aghuiba otivam, egh gumazir me me bagha da oparizibar akurvagham. Eghti God nguazir kam deragh a damuam.

⁸ Eghti ogheba ko ikarizir ataghatarir kuraba an ikiti, kamaghin a nguazir kuram. A dughiar ruarim ikeghan kogham, eghti God suam, ni ikufi, ni bar isigham.

⁹ Namakar aghuiba, e migirigiar gavgavir kaba ia gami. Egha e ia ginighnigha kamaghin fo, ia tuavir aghuimin gin mangam, a tuavir God ian akurvazim.

¹⁰ God a gumazir kuram puvati, a ingangarir aghuir ia amizibagh fo, ia God gifongezir arazimra Godin gumazamizibar akagha men akurvasi, egha ia kamaghin amuavira iti. Egh a bizir kaba bakinighnighan kogham.

¹¹ E kamaghin bar ifonge, ia bizir aghuir ia fogha iniamiba mizuam iki, kamaghin ia God gifongezir arazimin gin zui moghin, ia bar moghira tuivigh gavgavighvira iki, mangiti ikirimir kam givagham. ¹² Ia amiraghamiragham marki. Ia gumazir nighnizir gavgavim ikia egha zuamira amirazir puvatizibar min iki. Egh bizir God fomira uan boribar aningasa akam akiriziba, ia da iniam.

E nighnizir gavgavim Godin akar dikirizimin iti

¹³ God fomira akar dikirizim Abraham daningasa, a fo, gumazitam ekevegha a gafirazir puvati, egha a uabi uan ziam dibora ghaze, bar guizbangira. ¹⁴ Egha ghaze, "Ki guizbangira ni migei, ki deragh ni damuva ni damighti nin ovaviba bar avirasemegham." ¹⁵ Abraham a mizuava zuamira amirazir pu, ezi God, gin bizir an akar dikirizimin mirara Abraham daningasa mikemeziba, a ganingi.

¹⁶ Gumazim gavgavim uan akam daningsi, a gumazir a gafirazimin ziam dibora ghaze, bar guizbangira. A kamaghin damighti, gumazitam anedueghan kogham.

¹⁷ God fomira, gumazamiziba uan akar dikirizim me ganingizi, me fo, me gin an akam akirizir biziba iniam. Dughiar kam a deraghvira kamaghin men akaghasa ifongegha ghaze, nighnizir kam uam an otekinighan kogham. Kamaghin amizi, a gavgavim uan akar dikirizim ganiga uan ziam dibora ghaze, bar guizbangira.

¹⁸ Egha datirighin akar pumuning iti, kar Godin akar dikirizim, koma Godin arazir uan ziam diborim, aning otekinighan kogham. God uabi ifarir puvati. Kamaghin e gumazamizir ara ghua Godin boroghin mongeziba, e Godin akar dikirizim ginighnigh egh e uan naviba gavgavim dar aning, egh bizir aghuir e fogha iniamiba mizuamvira ikiam. ¹⁹ Egha e bizir aghuir e fogha iniamiba bagha mizuair arazir kam, a en

akuragha en ikirimirimin suiragha gavgavim e ganidi, mati angka kurimin suirazi a gavgavigha danganir vamiran iti. E Iesus mizuaima a ghua me inir ekiam Godin Dipenimin gurazimin girakirangin ghua Bar Anogoroghezir Danganimin aven oto. ²⁰ Iesusra e bagha faraghavira aven ghugha Ofa Gamir Gumazir Ekiabar Dapanimin oto. Egha Melkisedeghin min Ofa Gamir Gumazimin otogha, egh a zurara ikiam. †

Melkisedek a ziar bar ekiam iti

7 Ia fo, Melkisedeghin kamnang, a Salemin nguibamin atrivim, egha a Godin Bar Pin Kozimin ofa gamir gumazim. Ezi dughiar mam Abraham atrivir pumuning ko pumuning ko misogha me abini. Egha a uamategha izima, Melkisedek tuavimin a batogha egha a bagha God ko migia ghaze, God bizir aghuiba a bagh dar amuam. ² Ezi Abraham bizir a midorozimin iniziba, a bar a da tuirazi, da 10 plan pozibar otifi, ezi a pozir mam isa Melkisedek ganingi. (Ia nighnigh, Melkisedeghin ziamin mingarim a kamakin, Arazir Aghuibar Atrivim. Egha a uaghan Salemin atrivim, ezi an ziar kamin mingarim kamakin, Navir Amirizimin Atrivim.) ³ Ezi Godin Akinafarimin aven, me Melkisedeghin ameboghfeziabar ziaba osirizir puvati, egha an ovavitamin ziam osirizir puvati. Egha uaghan amebam a batezir dughiam ko an ovengezir dughiam me aning osirizir puvati. A Godin Otarimin min ikia Ofa Gamir Gumazimin ikia mamaghira iti. ††

⁴ Ia Melkisedeghin kam ginighnigh, a ziar bar ekiam iti! En inazir afeziar faragha zuim Abraham, a bizir bar aghuir a midorozimin iniziba bar da tuirazi, pozir 10 plan otozi a pozir mam isa Melkisedek ganingi. ⁵ E fo, Livain ovaviba me Godin ofa gamir gumazibar otifi. Ezi Moses Osirizir Araziba ghaze, Israelin gumaziba, me uan biziba tuiraghiva pozir 10 plan otoghti Livain gumaziba pozitam me dam a iniam. Livaiba me uaghan Israelbar marasi. Egha me uaghan Abrahamin ovaviba. Ezi Israelba uan biziba tuiragha maba isa uan marazigh aningizi me da ini. ⁶ Melkisedek a Livain adarazir ovavimin otozir puvati. Ezi Abraham uan biziba tuiragha 10 plan pozibar otozi a Melkisedek pozir mam a dam a ini. Egha Melkisedek, a bagha God ko migia ghaze, God bizir aghuiba a bagh dar amuam. Gumazir kam Abraham, a Godin akar dikirizim ini. ⁷ E kamaghin fo, gumazim God ko migia ghaze, God bizir

† (6:20) Ezi azeniba bar aruer vamiran dughiar vamiran Israelian ofa gamir gumazir ekiabar dapanim ingangarir ekiar mam iti. Ana asizibar ghuzim inigh, egh arazir kuraba gin amangsi Godin Averpenimin Bar Anogoroghezir Danganimin aven mangam. Danganir kam God uabi an aven iti. Ofan Ingangarimin Akinafarim 16 ko Hibrun Akinafarim 9:1-7in gan. Ezi datirighin Iesus guizin Ofa Gamir Gumazir Ekiabar Dapanimin oto. Egha Godin Dipenir an Nguibamin itimin a gumazamizibar arazir kuraba a givasa ingangarim gami. Hibrun 4:14 ko 8:2in gan. †† (7:3) Melkisedek ameboghfeziaba puvatizir akamin mingarim kamakin, Godin Akinafarimin an ameboghfeziabar migirigiatam itir puvati. Ezi an amebam a batezir dughiam ko an aremezir dughiam, Godin Akinafarimin aven migirigiatam itir puvati. Kamaghin amizi, gumazir Hibrun Akinafarim osirizim ghaze, Iesus ofa gamir gumazimin ikia zurara mamaghira iti, ezi Melkisedek purama an ababanim gami.

aghuiba gumazir igharazim damuam, a gumazir bar ekiam. Ezi bizir aghuiba iniamin gumazim, an an apengan iti. ⁸ Ezi Livaiba me Israelin bizir akuar maba isi, kar gumazir ovengamiba. Ezi Melkisedekra, gumazir Abrahamin bizir akuaba inizim, Godin Akinafarim ghaze, an ovever akatam itir puvati, a ikivira ikiam. ⁹ E kamaghin mikim suam, Livai uabi, gumazir Israelin bizir akuaba inizim, a uaghan Abrahamin ovavimin ikia, egha a tuavir kamin uan bizir akuaba isa Melkisedek ganingi. ¹⁰ Guizbangira, Livai tighar otivamin dughiamin, a uan ovavim Abrahamin mikarizimin aven iti. Ezi Melkisedek tuavimin Abraham batozi Abraham bizir kaba isa Melkisedek ganingi. Kamaghira e mikim suam, Livai uaghan uan biziba isa Melkisedek ganingi.

Ofa Gamir Gumazir Ekiabar Dapanir igiam, a fomira itir Godin ofa gamir gumazibagh afira

¹¹ Fomira Israelin gumazamiziba, Moses Osirizir Araziba ini, ezi arazir kam kamaghin migei, Livain gumaziba Godin ofa gamir ingangarim damu. Eghtima Livain gumazibar ofa gamir ingangarim, a gumazamizibar amuti me bar deraghvira ikiti, manmagh sua God ghaze, ofa gamir gumazir igharazim gin otivam? A Melkisedeghin min ikiam. Egh Aronin min puvatigham.

¹² Eghti Godin ofa gamir gumazibar araziba iragh igharagh otivtima, eghti Moses Osirizir Araziba uaghan iragh igharagh otivam. ¹³ Ezi en Ekiam, gumazir Godin Akinafarim an gun mikemezim, a anabar igharazimin mav. Ezi an anabamin adarazir tav dughiatamin Godin ofa gamir ingangarim gamizir puvati. ¹⁴ Ezi e bar fo, en Ekiam a Judan anabamin adarazir aven oto. Ezi Moses ofa gamir gumazibar ingangarim migia, anabar kamin adarazi mikemezir puvati.

¹⁵ Ezi ofa gamir gumazir igharazim otozi e an gari, a Melkisedeghin miraram oto. Egh e kamaghin deraghvira fogham, a Livain ofa gamir gumaziba bar me gafira. ¹⁶ Gumazir kam ofa gamir gumazimin oto; me nguazir kamin arazibar gin ghua an anabam ginighnigha ingangarir kam a ganingizir pu. Puvati. An ikirimirir aghuimin gavgavim zurara ikiti bizitam a gasighasighan kogham. Gavgavir kam a gamizima a ofa gamir gumazimin oto. ¹⁷ E fo, Godin Akinafarim kamaghin migia ghaze,

“Ni ofa gamir gumazimin iki mamaghira ikiam.

Ni Melkisedeghin min ofa gamir gumazimin ikiam.”

¹⁸ Kamaghin e fo, arazir ghurir kam, gavgaviba puvatigha egha a deragha en akurvazir puvati. Egha a bizitam gamima a derazir puvati. Kamaghin amizi, God anegifa. Egha God datirighin tuavir bar aghuir mam kui. Tuavir kamra kara, e bizir aghuir e fogha iniamiba bagha mizuai. Ezi tuavir kam Moses Osirizir Arazibagh afira. E tuavir kamin mangi Godin boroghira mangam.

²⁰ Ezi uaghan, dughiar God gumazir kam amisevezi an ofa gamir gumazimin otozim, a pura anemisevezir puvati. A uabi uan ziam dibora ghaze, bar guizbangira, egha anemisefe. Ezi me ofa gamir gumazir igharaziba amiseveghasa, gumazitam uan akam gavgavim gan-

ga Godin ziam diborozir puvati. ²¹ God uabi guizbangira mikemezima, tuavir kamin Iesus ofa gamir gumazimin oto. God kamaghin mikeme, "Ekiam bar guizbangira mikemegha akar dikirizim gamua ghaze,

'Ni ofa gamir gumazimin iki mamaghira ikiam,' egh uan nighnizim giraghan kogham."

²² Godin akar dikirizir kam kamaghin en akazi e fo, Iesus Akar Dikirizir Gavgavir kam deragh an ganiva a damighti, a guizbangira otogham. E fo, Akar Dikirizir Gavgavir kam a bar deragha, egha Akar Dikirizir Gavgavir Ghurim gafira.

²³ Fomira, gumazir avirim Godin ofa gamir gumazibar otifi. Egha me ariaghiri, egha uan ingangarim gamir puvati. Bizir kam bagha, gumazir aviriba ofa gamir gumazibar otifi. ²⁴ Ezi Iesus angamra ikia mamaghira ikiavira iti. Kamaghin a Godin ofa gamir ingangarim gamua mamaghira ikiavira iti. Eghti tav an min ofa gamir gumazimin otogham kogham. ²⁵ An angamra ikia mamaghira ikia egha gumazamiziba bagha Godin azangisi. An ingangarimin tuavimin a me inigha Godin boroghira zui. Kamaghin, datirighin ko zurara, a men akurvagh.

²⁶ Guizbangira, Ofa Gamir Gumazir Ekiabar Dapanir kam e bagha ingara bar deravira en akurvasi. A God ifongezir arazibara, dar gin zui. Egha arazir kuratam an itir puvati. A Godin damazimin bar zue. Ezi God a isa uan Nguibam bar pin aneti, ezi an arazir kurabagh amir gumazamizibar saghon iti. ²⁷ Fomira ofa gamir gumazir ekiabar dapanir igharaziba, me dughiabar zurara ofabagh ami. Me faragha uan arazir kuraba gin amangasa ofabagh ami. Egha gin me gumazamizibar arazir kuraba gin amangasa ofabagh ami. Ezi Iesus kamaghin amir puvati. Bar puvati. A dughiar bar vamiran, e bagha uan mikarzim isa ofan min God ganigha egha aremegha gifa. ²⁸ E fo, me Moses Osirizir Arazibar gin ghua, gumazir gavgaviba puvatiziba amisevima me ofa gamir gumazir ekiabar dapanibar otifi. Ezi God akar dikirizim gamua uan ziam dibora ghaze, bar guizbangira, egha uan Otaram amisefe. Akar dikirizir kam, a Moses Osirizir Arazibar dughiamin gin otogha dagh afira. Ezi Ofa Gamir Gumazir Ekiabar Dapanir kam, a gumazir bar aghuim. Egha a en akurvaghamin gumazir bar faraghavira zuimin oto. Egh a iki mamaghira ikiam.

Iesus, en Ofa Gamir Gumazir Ekiabar Dapanim, a Godin Nguibamin iti

8 Ezi migirigiar e amizir kamnagh an mingarim kamakin, e Ofa Gamir Gumazir Ekiabar Dapanir mam iti, a Godin Nguibamin ikia Godin atrivir dabirabimin agharir guvim gaperaghav iti. ² Egha an Anogorozezir Danganimin ikia Ofa Gamir Gumazir Ekiabar Dapanimin ingangarim a gami, danganir kam a guizbangira Godin Averpenim, dipenir gumaziba an ingarizir puvatizim, Ekiam uabi an ingari.

³ E fo, Ofa Gamir Gumazir Ekiabar Dapaniba bar, me asiziba ko biziba isi ofa damuasa me me amisefe. Ka-

maghin en Ofa Gamir Gumazir Ekiabar Dapanir kam, a uaghan bizitam isi ofan min God daningam. ⁴ Nguazir kamin ofa gamir gumaziba, me Moses Osirizir Arazibar gin ghua biziba isava ofan min God ganidi. Kamaghin Iesus ti nguazimin ikiava egha ofa gamir gumazimin ikian koghai. Ezi puvati, a Godin Nguibamin iti.

⁵ Ezi me nguazimin ikia ofa gamir ingangarim gamima ingangarir kam guizbangira Godin Nguibamin itir ingangarimin nedazim ko ababanim gami. Arazir kam uaghan Moses bato. A Godin Averpenimin ingarasava amima, God kamaghin a migei, "Ni Averpenimin ingarsi, ni mighsiamin ikia ganizir ababanimra, an gin mangiva deragh an ingar." ⁶ Ezi Iesus ofa gamir ingangarim inizima, ezi an ingangarim nguazimin itir ofa gamir gumazibar ingangaribagh afira. God, Akar Dikirizir Gavgavir faragha zuim, Israelbagh anigha akar mabar akiri. Egha gin Akar Dikirizir Gavgavir igharazim gamua egha akar bar aghuibar akiri, ezi akar dikirizir kam, Akar Dikirizir Gavgavir faragha zuim bar a gafira. Kamaghin amizi Iesus God ko gumazamizibar abuir gumazimin ikiava Akar Dikirizir Gavgavir Igham gavgavim a ganingi. Ezi a Akar Dikirizir Gavgavir Ghurim gafira.

Akar Dikirizir Gavgavir Igham akar gavgavir dikirizir ghurim bar a gafira

⁷ Ezi Akar Dikirizir Gavgavir faragha zuim, a ti derazi God Akar Dikirizir Gavgavir Igham gamighan koghai.

⁸ Egha God uan gumazamizibar arazir kuraba apigha kamaghin migei,

"Ki ian Ekiam, egha kamaghin ia migei.

Dughiar ki misevezim otoghti, ki Akar Dikirizir Gavgavir Ighamin ingar egh Israel ko Judan gumazamiziba, me ko a damuam.

⁹ Eghti Akar Dikirizir Gavgavir Igham, ki fomira men ovaviba ko amizir Akar Dikirizir Gavgavim, an an min mangan kogham.

Dughiar kamin, ki kantri Isipin me inigha deravira men akuava azenan ize.

Ezi me ua nan Akar Dikirizir Gavgavir kamin gin zuir puvati. Ezi ki akirim ragha me gasara.

¹⁰ Ki ian Ekiam, egha kamaghin ia migei, gin izamin dughiam otoghti, ki Israel ko Akar Dikirizir Gavgavim damighti, eghti a kamaghin mangam:

Ki uan araziba men nighnizibar arigh, egh da isiva men navir averiabar dar osiram.

Egh ki men Godin ikitima me nan gumazamizibar ikiam.

¹¹ Me bar na gifogham, gumazir ziaba puvatiziba ko gumazir ziar ekiaba itiba.

Kamaghin dughiar kamin, tav uan adarasi ko uan namakaba sure damuan kogh suam, 'Ni Ekiam gifogh.'

¹² Eghti ki men arazir kuraba gin amadagh, egh ua dagh nighnighan kogham."

¹³ Akar Dikirizir Gavgavir Igham kam, God an gun migia egha maghira Akar Dikirizir Gavgavir faragha zuim gamizima a ghurigha bar gifa. E fo, bizitam

ghurighiva a bar dughiar otevimin ikegh bar gi-vagham.

Ofa gamir gumazir ekiabar dapaniba fomira asizibar ghuzibara ofabagh ami

9 E fo, God Akar Dikirizir Gavgavir faragha itim, Israelbagh aniga Godin ziam fer araziba sara me ganingi. Egha ghaze, me Godin Dipenir gumaziba ingarizimin aven an ziam fam. ² Me Godin Averpenir mam ingarizima danganir pumuning iti. Averpenir kamın aven itir danganir me faragha aven mangamim, a lamın mam ko bret itir dakozir Godin damazimin itimin iti. Danganir kam me kamagh a dibori, "Anogoroghezir Danganim." ³ Egha me inir bar ekiam, birimin min Anogoroghezir Danganimin girakirangin anegura. Ezi inir kamın girakirangin danganir igharazir mam uam uaghan iti, me kamagh a dibori, "Bar Anogoroghezir Danganim." ⁴ Ezi danganir kamın aven bizir maba iti, dara kara: Altan pauran aghuim dapongtima a mughuriar aghuim mangamim, me golin anevara, ko Godin Akar Dikirizir Gavgavimin Bok-siam. Me Boksiar kam golin bar anevara. Egha Boksiamin aven me golin minner manan daghem itim a gati. Egha me Aron fomira suiragha aruir aghorim a gati, aghorir kam biam uam an oto. Egha me Dagiar Godin Akar Dikirizir Gavgavir Osizirim itimning, me uaghan aning Boksiar kam gati. ⁵ Ezi Boksiar kamın asuam, a danganir gumazamizibar arazir kuraba gin amadim. Ezi enselin min garir bizimning Boksiam gisin ikia, egha aningın aviziba an asuam avara. Bizir kamning Godin danganimin ababanim gamua ghaze, God gumazamiziba ko iti. Ezi datirighin ki bizir kabar mingariba bar dar gun mikemeghan kogham.

⁶ Me kamagh bizibar ingarigha egha dughiaba bar ofa gamir gumaziba Godin Averpenimin azenan itir danganimin aven ghua egha uan ingangaribagh ami. ⁷ Ezi Ofa Gamir Gumazir Ekiabar Dapanim uabira Bar Anogoroghezir Danganim, bar aven itir danganimin aven zui. An azenibar dughiar vabarama aven zui. Egha a purama aven zuir puvati. A asizibar ghuzim inigha egha aven zui. Egha ghuzir kamın a uan arazir kuraba gin amangasa ofa gamua, egha gumazamizir deragha nighnizir puvatizibar arazir kuraba, da gin amangasa ofabagh ami. ⁸ Ezi kamaghin, Godin Duam arazir kamın bizir mam en aka, Godin Averpenimin azenan itir danganim ikiavira itima, ezi tuavir e Bar Anogoroghezir Danganimin aven mangamim an en piri. ^{†9} Godin Averpenimin eghaghanir kam, a bizir datirighin e bativamibar ababanim gami. Averpenir kamın aven, me asiziba ko bizir guar bar avirir aghuiba ofabar min God ganiga egha an ziam fe. Ezi bizir kaba bar gumazir Godin ziam febar navir averiatam akirighan kogham, eghti me kamaghin fogh suam, me arazir kuraba puvati. Bar puvati. ¹⁰ Bizir Godin ofa

† (9:4) *Daghem mana, kar God fomira Israelian gumazamizir nguazir kinimin aruizibagh aningizir daghem. (Ni Uam E Iniamin Akinafarim 16 ko Ighiabar Akinafarim 78:24in gan.)* †† (9:8) *Grighin akam deragha bizir kaba abigha dar gun mikemezir puvati.*

gamir kaba, da dagheba apir arazim ko dipaba apir arazim ko arazir avirir gumazibara amuti me zueghamin arazimra. Da nivafizimin bizibara. God ofa gamir arazir kaba gumazibagh aningi, ezi me dar gin zui, eghti God gin bar moghira biziba akirighiti bizir igiaba otivam.

Krais uabi uan ghuzim isava ofa gami

¹¹ Ezi datirighin Krais otogha gifa, egha bizir aghuir otivigha givazibar Ofa Gamir Gumazir Ekiabar Dapanimin iti. An Averpenir aghuir kamın aven ghua e bagha ingari. Averpenir kam Averpenir faragha ikezim bar a gafira. Gumazitam dipenir kam uan dafarimningin an ingarizir puvati. Bar guizbangira kar nguazir kamın bizim puvati. ¹² Ezi Krais bulmakaun apurim ko memen ghuzitam inigha egha Bar Anogoroghezir Danganimin aven ghuzir pu. Puvati. A uabi uan ghuzim isava ofa gamigha egha dughiar vamirama danganir kamın aven ghua. Egha en akurazi, e ikirimirir aghuarir zurara itim ini. ¹³ E fo, gumazamiziba Godin damazimin mizeghtima, eghti ofa gamir gumaziba memen ghuzim ko bulmakaun apurimin ghuzim ko bulmakaun nguzir aborozir bar isizimin sirim inigh, egh gumazamizibagh isin a kavkinam. Me kamaghin damighti, arazir kam Godin damazimin mizezir araziba batueghti gumazamiziba ua zuegham. ¹⁴ Ezi Kraisin ghuzim asizibar ghuzim bar a gafira! Krais arazir kuratamin osimtizitam an itir pu. Bar puvati. Godin Duar zurazurara itimin gavgavimin, a ofan min uabi isa God ganingi. Kamaghin amizi, an ghuzim en nivafizibarama amizi da zuezir pu. Puvati. A en navir averiamin aven itir arazir kuraba a givazima, e kamaghin fo, e Godin damazimin bar zuegha iti. Kamaghin amizi, e ua arazir ghurir angamra itir puvatizir kabar gin mangan kogham, egh e Godin zurara angamra itimin ingangarim damuam.

Kraisin ghuzim, Akar Dikirizir Gavgavir Igiar gavgavim a ganingi

¹⁵ Kraisin ghuzim e gamizima e Godin damazimin bar zue. Egha an aremegha gumazamizibagh ivezegha men arazir kurar me Akar Dikirizir Gavgavir faragha ikezimın dughiamin amiziba, da gin amada. Kamaghin, Iesus Akar Dikirizir Gavgavir Igiar kam gavgavim a ganiga egha an abuir gumazimin iti. Kamaghin amizi, gumazamizir Godin dimdiam baregha an gin zuiba, me God fomira uan boribar aningasa mikemezir ikirimirir kam iniam. God kamaghin akam akira ghaze, me zurazurara ikivira ikiam.

¹⁶ Gumazim nighnigh suam, a gin aremegham, egh suam gumazir manam an biziba iniam, egh an akinafarim osirigham. Kar mati an Akar Dikirizir Gavgavim. Eghti borim Akar Dikirizir Gavgavir kamın gin mangi, egh afeziam a ginabazir biziba iniam. Eghti gumaziba deragh fogh suam, afeziam aremegha gifa, egh me biziba bar an borimin tegham. ¹⁷ E fo, gumazir akam akirizir kam angamra ikivira ikitima, an Akar Dikirizir

Gavgavim pura iki ingangariba puvatigham. Eghti gumazir kam aremegham, eghti Akar Dikirizir Gavgavir kam gavgavim iki daghem otogham. ¹⁸ Ezi kamaghira, me asizim misoghezi an aremezi me an ghuzim in-gegha, egha tuavir kamra Akar Dikirizir Gavgavir faragha ikezim gamizima, a gavgafi. ¹⁹ Dughiar kamin, Moses faragha Godin akar gavgaviba bar, gumazamiziba bar dar gun me mikeme. Akar kaba, da Moses Osirizir Arazibar aven iti. Egha a gin bulmakaun apuribar ghuzim ko memebar ghuzim inigha egha dipam sarama da ivere. Egha a, isopin temer agharir me benir aghevimin ikezim, benir kam me sipsipin arizibar an ingari, Moses a inigha egha ghuzim gati. Ezi an anesigha egha temer agharir kamin ghuzir muziarim inigha egha akar gavgavimin itir Akinafarim ko gumazamiziba bar me gisin akavamadi. ²⁰ Egha a kamaghin migei, "Kar ghuzir Akar Dikirizir Gavgavir kam gavgavim a daningamim. God akar gavgavim ia ganiga ghaze, ia Akar Dikirizir Gavgavir kamin gin mangi." ²¹ Kamaghira Moses ghuzir muziarim inigha Godin Averpenim ko Godin ziam fer bizibagh isin akavamadi. ²² Guizbangira, e ti kamagh mikim suam, Moses Osirizir Araziba ghaze, ghuzimra bizibar amighti, da Godin damazimin bar zuegham. Eghti me bizitam misuegh an ghuzim inigh a ingeghan koghti, God gumazamizibar arazir kuraba gin amadaghan kogham.

Krais arazir kuraba gin amangasa, uabira uabin ofa gami

²³ Ezi bizir Godin Averpenimin itir kaba, ada pura Godin Nguibamin itir bizibar ababaniba. Ezi me asizir ghuzibar isa a dagh amima da zuegha Godin damazimin zue. Eghti Godin Nguibamin itir guizin bizibar amightima ada zueghsi, ofan bar aghuim iki, asizibar ofabagh afiragh. ²⁴ E fo, Krais gumaziba uan dafaribar ingarizir Anogoroghezir Danganimin aven ghuzir pu, danganir kam, a pura guizin Godin Dipenimin ababanim. Puvati. A guizbangira Godin Nguibamin aven ghu. Egha datirighin an e bagha God ko mikimasa, Godin damazimin tughav ikia en akurvasi. ²⁵ E fo, azeniba bar, Ofa Gamir Gumazir Ekiabar Dapanim asizibar ghuziba isa egha Bar Anogoroghezir Danganimin aven zui. Ezi Iesus kamagh amizir puvati, a Godin Nguibamin ghugha egha ofan min uabi uabi isa God ganingi. Egha a dughiar aviribar a gamizir puvati. ²⁶ A dughiar aviribar kamaghin damuvira iki, egh a dughiar aviribar mizaziba ini mamaghira ikiam, dughiar God nguazir kam ingarizi iza datirikin. Kamaghin puvati. Datirighin dughiar abuananamin dughiam, Krais dughiar bar vamiran nguazimin ize, egha gumazamizibar arazir kuraba gin amangasa ofan min uabira uabi isa God ganingi.

²⁷ Gumaziba bar dughiar vamiran ovegh egh gin Godin kotiamin otivam. ²⁸ Kamaghira, Krais gumazir aviribar arazir kurabar osimtiziba aterasa, dughiar vamiran ofan min uabi isa God ganigha areme. Egh gin a dughiar namba zin ua izam, egh dughiar kamin an arazir kuraba gin amangasi izan kogham. Puvati. A

gumazir a mizua itiba guizbangira men akurvagh me iniam.

Ofan fomira me amiba, da arazir kuraba da gin amadir puvati

10 Moses Osirizir Arazibar aven, e pura guizin bizir gin otivamibar ababaniba ko nedazibar gari. Ezi a guizbangin deravira bizir kabar en akazir puvati. Moses Osirizir Araziba ghaze, me ofan kamaghin garibara, zurara azeniba bar dar amu. Kamaghin amizi e fo, gumazamizir Godin boroghin zuiba, Moses Osirizir Arazibar gin mangi ofan kabar amigh, eghti ofan kaba me akirighti me deraghviram otoghan kogham. Puvati. ² Ezi ofan kamaghin garim gumazamizibagh amizi me bar zuegha, egha me uam ofabagh amuan koghai. Egha asizibar ofan vamirama, God bagha ingarir gumazibagh amizi me zuegha, egha me uan navir averiabar aven ua kamaghin nighnighan koghai, e arazir kuraba iti. ³ Ezi puvati. Zurara azeniba bar asizibar ofan kaba me gamima me ua uan arazir kurabagh nighnisi. ⁴ Bizir kamin mingarim kamakin: bulmakaun apuriba ko memen ghuziba, da arazir kuraba gin amadaghan kogham. Bar puvati.

⁵ Ezi bizir kam bagha, Krais nguazir kamin izasava amir dughiamin a kamaghin Godin migia ghaze, "Ni guizbangira, asizibar ghuziba ko bizir ofan min me ni ganidiba, ni bizir kabagh ifongezir puvatigha da inian aghua.

Kamaghin ni mikarzir mam na daningasa an ingari. ⁶ Asizir me tuazi bar isiziba, ko arazir kuraba gin amadir ofaba,

da ni gamima ni dar agorogem itir puvati.

⁷ Ezi ki kamaghin migei, 'God, kira kara. Fomira Moses nan gun Akinafarimin aven osirizir moghin.

Datirighin ki izegha gifa, egha nin ifongiamin gin mangasava ami."

⁸ A faragha ofabav gei, ofan kaba, Moses Osirizir Arazibar amuasa mikeme. A kamaghin migei, "Ni asizibar ghuziba ko, bizir me ofan min ni ganidiba ko, asizir altan tuezi da bar isiziba ko, arazir kuraba gin amadir ofaba, ni bar dagh ifongezir puvatigha da inian aghua." ⁹ Egha a gin kamaghin migei, "God, kira kara. Datirighin ki izegha gifa, egha nin ifongiamin gin mangasava ami." Kamaghin amizima God ghaze, ofa gamir arazir ghuriba, da gavgaviba puvatighava, gifa. Ezi ofa gamir arazir igiam, an danganim inigha gavgavim ikia ingari. ¹⁰ Krais Iesus a Godin ifongiamin gin ghua, egha dughiar bar vamira uabi uan mikarzim isa ofan min en arazir kuraba bagha God ganingi. Ezi arazir kamin an e gamizi, e Godin damazimin zuegha an gumazamizibar otifi.

Kraisin ofa, a guizbangira arazir kuraba gin amangam

¹¹ Godin ofa gamir gumaziba bar, me zurara tuivava ofabagh ami. Egha me ofan magh gariba, dughiar aviribar dagh ami. Ezi ofan kaba, da arazir kuratam gin amadir puvati. ¹² Ezi Krais arazir kuraba gin amangasa

uabi uan mikarzim dughiar vamiran a isa ofan min God ganingi. An ofan kamin gavgavim ikivira iki ingar mangvira ikiam. A kamaghin amigha givagha, egha a Godin agharir guvimin amadaghan aperaghav ikia mamaghira iti. ¹³ Egha a, God an apaniba isi an apengan darighamin dughiam, mizua iti. ¹⁴ An ofan vamira gamua egha tuavir kamin gumazamizir Godin damazimin zueziba, a me akirizi me bar deraviram otogha, egh iki mamaghira ikiam.

¹⁵ Ezi Godin Duam uaghan bizir kam gun e mikeme. A faragha ghaze,

¹⁶ "Ekiam kamaghin migia ghaze, 'Gin izamin dughiam otoghti, ki me ko Akar Dikirizir Gavgavim damighiti, eghti a kamaghin mangam.

Ki uan araziba isiva men navir averiabar atigh, egh da men nighnizibar da osiram.'

¹⁷ Egha gin a ua ghaze, 'Ki men arazir kuraba gin amadagh egh ua dagh nighnighan kogham.'"

¹⁸ E kamaghin ganigha fo, God arazir kuraba gin amadazi, kamaghin ua arazir kuraba gin amangamin ofaba, da ua ingangariba puvati.

E guizbangira nighnizir gavgavim ikiva egh Godin boroghira mangam

¹⁹ Kamaghin amizi, nan adarasi, Iesusin ghuzim en arazir kuraba da gin amadagha gifa. Egh tuavir kamin e Bar Anogoroghezir Danganimin aven mangi egh atiatingan kogham. ²⁰ Iesus aremegha egha ua angamra iti, egha kamaghira e bagha tuavir igiar kam kui, tuavir ikia mamaghira itim. A tuavir kamin inir ekiar kamin girakirangin ghua danganir kamin aven ghu, inir kam a danganir kamin tiar akamin min guraghav iti. Ezi inir kam, a mati an mikarzim in ovevemra. Eghti e tuavir kamin danganir kamin aven mangam. †

²¹ E Ofa Gamir Gumazir Ekiabar Dapanim iti, ezi a Godin gumazamiziba bar men gara me gatifa. ²² A uan ghuzim isa en navir averiaba kavkinigha dar akirizi, e kamaghin fo, e arazir kuraba puvatigha Godin damazimin bar zue. Egha a dipar bar dikiriamin en mikarziba rue. Kamaghin amizima e ifavarir arazir en navir averiabar itiba e bar da ateghiva, egh okam nighnighan koghiva nighnizir gavgavim Godin iki, egh an boroghin mangam. ²³ E fo, bizir God ingarasa akam akiriziba, a bar guizbangira dar ingaram. Kamaghin amizi, e uan nighnizir gavgavibar gun migia ghaze, bizir aghuir e fogha iniamiba bagha muza iti. Egh e uan nighnizir gavgavimin suiragh bar gavgavigham. ²⁴ E vaghvagh Godin gumazamizir igharazibagh nighnighiva egh me damuti men naviba dikav, egh me igharazigh ifuegh arazir aghuibar me damuam. ²⁵ Ezi e Godin gumazamiziba, e uari akuvir arazim ataghraghan kogham, mati gumazir maba ami moghin. Kamaghin marki. E

† (10:20) Bar Anogoroghezir Danganir kam, kar God uabi itir danganim. Fomira Ofa Gamir Gumazir Ekiabar Dapanimra danganir kamin an an aven zui. Ezi datirighin Iesus amizir ingangarimin, e bar moghira Godin boroghin mangam. Kamaghin amizi me Iesusin mikarzim abighizi a ter ighuvimin ovengezi, inir ekiar Bar Anogoroghezir Danganimin itim tongira bighiaghriha akuar pumuning oto. Ni Mak 15:38in gan.

fo, Dughiar Ekiam Gumazamiziba Tuisighamim, a roghira izasava ami. Kamaghin ami, e vaghvagh pamtem ingariva, egh igharaz darazir akuravagh egh gavgavim me daningam.

E Godin Otarim akirim ragh a gasan kogham

²⁶ Ia oragh. E guizin akam gifogh a inigh, egh gin mikim suam, marki, egh uan ifongiabar gin mangi arazir kurabar amuvira ikiam, eghti kamaghin ua ofa damuamin tuavir igharaziba pu. Puvati. ²⁷ Ezi bizir e damuamir mam kamaghin iti: E atiatir kuram damuva Godin Kotiamin Dughiam ko, avir bar puvira isim mizuamam. Avir kam Godin apanibar isiva egh me gasighasigham. ²⁸ E fo, gumazitam Moses Osirizir Arazitam baraghan aghuaghham, eghti gumazir 2 pla o 3 pla an ganigh egh an gun mikemegham, eghti me an apangkuvan marki, me a misueghti an aremegh. ²⁹ Ia manmaghin gumazir akirim ragha Godin Otarim gasarazim ginighnisi? Gumazir kam a bar osimtizir ekiam iniam. Egh an ivezir kuram, gumazir Moses Osirizir Araziba batoghezimin ivezir kuram, bar a gafiraghham. Kraisin ghuzim Akar Dikirizir Gavgavir Igiam gamima a gavgafi. Ezi ghuzir kam gumazir kam gamizima a zuegha Godin gumazimin oto. Egha datirighin gumazir kam a Kraisin ghuzim migia ghaze, a pura bizim. Egha a, Godin Duar apangkuvim en itim, an tiragha akaba a gasi. ³⁰ Ezi e fo, God kamaghin mikeme, "Arazir kuraba ikarvaghamin ingangarim, ka nan bizim. Ki uabi men arazir kuraba ikarvagh egh ivezir kuraba me daningam." Egha ua kamaghin migei, "Ekiam uabi uan gumazamizibar araziba tuisigham." ³¹ Kamaghin, Godin ikia mamaghira itim, a tavin suiragh ivezir kuram a daningam, eghti gumazir kam guizbangira an atiatigham.

E nighnizir gavgavimin suiragh gavgavigham

³² Ia dughiar faragha ghuzim uam a ginighnigh, dughiar ia Akar Aghuimin angazangarim inigha nighnizir gavgavimin an itim. Dughiar kamin me osimtizir ekiaba ia garizima, ezi ia mizazir aviriba ini. Egha ia tuivigha gavgavizi osimtizir kaba ia dikabirazir puvati. ³³ Ezi dughiar maba me gumazamizibar damazibar ia afima ia tuivav iti, ezi me dibovir akabar ia migia egha paza ia gami. Egha dughiar mabar osimtizir kamagh gariba aterir gumaziba, ia men puegha me ko iti. ³⁴ Egha dughiar me ian marazi isa kalabus gatizim, ia men kuarkuvigha egha deravira me gami. Ezi dughiar me ian biziba suiragha inigha ghuzim, ia pura men gara bar akuegha iti. Ia kamaghin guizbangira fo, ian bizir ia gin iniamiba Godin Nguibamin ia mizua ikia mamaghira iti.

³⁵ Kamaghin, ia arazir aghuir ia faragha amizibagh nighnigh, egh ia uan nighnizir gavgavir kam deragh an suiragh egh bizir kinimin min pura a makunan marki. Egh ia kamaghin damuva ivezir aghuir ekiam iniam. ³⁶ Ia Godin ifongiamin gin mangiva, egh bizir aghuir a fomira ia daningasa akam akiriziba, ia da in-

isi, egh ia tuivigh gavgafigh iki. ³⁷ Guizbangira, Godin Akinafarim kamaghin mikeme, "Dughiar bar oveghevezimin gumazir izamim, a izam. A bar zuamira izegham. ³⁸ Ezi nan damazimin derazir gumaziba, me nighnizir gavgavim nan iki, kamaghin me angamra ikivira ikiam. Eghti men tav uan nighnizir gavgavim ategh akirim ragh na gasaraghti, eghti ki a gakueghan kogham." ³⁹ Ezi eia, e gumazamizir akirim ragh God gasaragh ovengamiba pu. Bar puvati. E nighnizir gavgavim Godin iki egh ikirimirir aghuarir zurara itim iniamiba.

E nighnizir gavgavim Godin ikiva tugh gavgavigham

(Sapta 11-13)

Nighnizir gavgavimin mingarim

11 Nighnizir gavgavimin arazim a kamakin. E guizbangira kamaghin fo, bizir aghuir God e daningasa mikemezi e dav zuai itiba, e guizbangira da iniam. Egha e bar fo, bizir en damaziba ganizir puvatiziba, da guizbangira gin otivam. ² Gumazir fomira itiba, me nighnizir gavgavim Godin iti, ezi God me gakuegha, egha gumazir aghuiba me garisi. ³ E nighnizir gavgavim ikia, egha e fo, God uan akamin overiam ko nguazim ingarizi da otifi. Ezi kamaghin, e garir biziba, God bizir e ganighan koghamimin, bar dar ingari.

Abel ko Enok ko Noa, me nighnizir gavgavim Godin iti

⁴ Abel nighnizir gavgavim Godin ikia, egha bizir kam bagha God bagha ofa gami. An ofa Godin damazim bar deragha, egha Kenin ofa gafira. Abel nighnizir gavgavim Godin iti, ezi bizir kam bagha God Abelin bizir aghuir an a ganidim bagha ifonge. Ezi bizir kam kamaghin en aka, God a migia ghaze, a gumazir aghuim. Abel an aremegha gifa. Ezi an nighnizir gavgavir kamin a datirighin akamin gun e migiavira iti. ⁵ Ezi Enok uaghan nighnizir gavgavim Godin iti. Ezi bizir kam bagha God a inigha uan Nguibamin ghuvanabozi an aremezir puvati. Ezi gumaziba a buria, egha me an apizir pu. Puvati, God a inigha ghuavanabo. Godin Akinafarim ghaze, God tighar Enok iniamin dughiamin, an araziba bar Godin damazimin derazi an a bagha bar akonge. ⁶ Ezi gumazir nighnizir gavgavim Godin itir puvatizim, a Godin ifongiamin gin mangan koghti an a bagh bar akongeghan kogham. Guizbangira, gumazir Godin boroghira mangasava amim, a nighnizir gavgavim kamaghin iki, God a iti. Egh a nighnizir gavgavim kamaghin iki, God deravira gumazamizir a buribagh ami.

⁷ Ezi Noa uaghan kamaghira nighnizir gavgavim Godin iti. Ezi God bizir gin otivamibar gun a mikeme. Kar bizir Noa tighar ganamiba. Egha a nighnizir gavgavim Godin akamin ikia, egha bizir kam bagha a kurir mammin ingari. Egha uan amuiroghboriba ko, me kurimin aven ghuzi bizitam me gasighasizir pu, ezi me deravira iti. Ezi Noan nighnizir gavgavir kam, a nguazimin itir gumazamizir igharaziba bar, men arazir kura-ba da aghurigha azenim gati. Noa nighnizir gavgavim Godin itima, God bizir kamin a migia ghaze, a nan damazimin bar gumazir aghuim. Ezi God bar gumazir nighnizir gavgavim an itiba, a bar kamaghin me gami.

Abraham ko Sara nighnizir gavgavim Godin iti

⁸ Ezi uaghan Abraham nighnizir gavgavim Godin iti. Egha bizir kam bagha God an diazir dughiamin, Abraham Godin akamin gin ghua, egha uan nguibam ataki. Egha a nguibar God a daningasa akam akirizimin ghu, kar guizin an nguibamra. Ezi Abraham fozir puvati, a managh mangam. Egha a nighnizir gavgavim ikia egha a zui. ⁹ A nighnizir gavgavim ikia ghua nguazir kamin apera, nguazir God fomira a daningasa akam akirizim. Egha a nguazir kam gaperagha mati nguibar igharazimin gumazim. An Averpenim gaperaghav iti, moghin Aisak ko Jekop uaghan uan averpenibagh aperaghav iti, gumazir kamning God nguazir kam ginighnigha egha uaghan akar kam aning bagha anekiri. ¹⁰ Abraham zurara nighnizir gavgavim ikia egha nguibar ekier gavgavigha itir kamin ganasa egha muza iti. Nguibar ekier kam, God uabira tuavir an ingaramibagh nighnigha egha a uabi an ingari. [†] ¹¹ Ezi Sara uaghan nighnizir gavgavim Godin iti. A guizbangin bar ghurigha boritam batan kogham. Egha a nighnizir gavgavim iti. Egha borim batamin gavgavim ini. Sara kamaghin nighnisi, "God na migia ghaze, 'Ni boritam batam,' egh akam akiri. Ki fo, God guizbangira mikeme." ¹² Kamaghin, gumazir kam Abraham a ghurigha egha aremeghasava ami, egha a ovavir borir aviribar afeziamin oto. Ezi an ovaviba otiva bar aviraseme, mati overiamin mikoveziba, o ongarimin dadarimin gigiba. Gumazitam da mengiva avegham. ¹³ Ezi gumazir kaba me nighnizir gavgavim Godin ikia ghua me ovengezir dughiamin tu. Ezi dughiar me nguazimin itim, me bizir aghuir God me daningasa akam akiriziba, da inizir pu. Puvati. Egha me tuivigha, mati bizir men saghuiamin itibar gari, egha bar akuegha dar gari. Egha aghumsizir puvatigha kamaghin migei, "E nguazir kamin ikia, mati kantrin igharazimin gumazamiziba, egha iza dughiar otevimin nguazir kamin iti."

¹⁴ E fo, gumazamizir kamaghin migeiba, me guizbangira kamaghin migia ghaze, me uari bagh nguibatam buriam. ¹⁵ Egha me nguazir me ategha izezir kamra ginighnighavira ikia, egha me uam an ghueghai. ¹⁶ Egha me uan nguazir ghurim ginighnizir

[†] (11:10) Nguibar ekier kam Jerusalem, a Godin Nguibamin iti. Ni Hibru 12:2in gan egh fogh.

pu. Puvati. Me nguazir igharazir iniasava amim, a bar deragha egha nguazir me ataghizim bar a gafira. A Godin Nguibamira. God me bagha nguibar kam akirizi a iti, eghti me an ikiam. Egha gumazir kaba kamaghin God migia ghaze, "Ni en God." Ezi, God men akar mikemezir kam in aghumsighizir puvati.

¹⁷ Ezi God kamaghin Abraham ko akam akira ghaze, "Aisakin aven, nin ovavir boriba otivam." Egha dughiar God Abrahamin nighnizir gavgavim tuisighamimin, a kamaghin Abraham migei, "Ni uan otarir vamira misueghiva egh ofan min a isi God daningigh." Ezi Abraham nighnizir gavgavim Godin ikia, egha Aisak isa God daningasava ami. ¹⁹ Abraham kamaghin nighnisi, "Aisak aremeghti, God uan a damighti a ua dikavigham." Ezi bar guizbangira, e bizir otozir kam, akar isin zuimin kamaghin a mikimam, Abraham Aisak ua mozimin a inis.

Aisak ko Jekop ko Josep nighnizir gavgavim Godin iti

²⁰ Kamaghira Aisak nighnizir gavgavim Godin ikia egha Jekop ko Iso akam akira ghaze, God gin izamin dughiamin, deravira gua damuam.

²¹ Ezi kamaghira Jekop a nighnizir gavgavim Godin ikia, egha an aremeghasava amir dughiamin, a Josepin otarimning migia ghaze, God deravira gua damu. Egha a uan fidizir zurara suiagha aruim gisin aviragha Godin ziam fe.

²² Ezi kamaghira Josep nighnizir gavgavim God ikia, egha dughiar an ovengamimin a kamaghin migia ghaze, Israelba gin kantri Isip ategh egh mangam. Egha me migia ghaze, me manmaghin an kuam damuam.

Moses nighnizir gavgavim Godin iti

²³ Ezi Mosesin afeziam ko amebam aning nighnizir gavgavim Godin ikia, egha dughiar amebam Moses batezimin, aning an garima a borir bar dirim. Aning atrivimin akam batoghan atiatingizir puvati, kamaghin amizi aning iakinir 3 plan a modo.

²⁴ Ezi kamaghira Moses nighnizir gavgavim Godin ikia, egha dughiar a gumazimin otozimin, a me kamaghin a diponan aghua, Isipin Atrivimin guivimin borim. Puvati. ²⁵ A kamaghin nighnisi, a dughiar otvimin agorogem bagh arazir kurabar arazimin gin mangan aghua. Egha a Godin gumazamiziba ko, osimtiziba ko mizaziba iniasa ifonge. ²⁶ A ghaze, a Kraiss, God Ua E Iniasa Misevezir Gumazimin ziam bangin, me paza a damuti an aghumsizim iniam. Bizir kam a bar bizir ekiam, egha a Isipin dagiaba ko kurukaziba ko biziba bar dagh afira. Egha a ivezir aghuir God gin a daningamim ginighnighavira ikia, egha a tugha gavgafi. †

† (11:26) Migirigiar otevir kam, "Krais," an mingarim kamakin, "Gumazir God Ua E Iniasa Misevezir Gumazim." Ezi gumazir Hibrun Akinafarim osirizim a nighnizir pumuning ikia ofa an osiri. An nighnizir farazim kamakin, Israelin gumazamiziba bar God uabi ua bagha me ginaba. A ghaze, Moses aghumsizim ini, egha God ingan-garim damu, egh Israelbar akurvagham, God gumazamizir kaba me

²⁷ Egha Moses nighnizir gavgavim Godin ikia egha a dikavigha Isip ataki. Isipin atrivim an aningaghe, ezi an atrivir kam in atiatir puvati. Guizbangira, e gumaziba uan damazibar Godin garir puvati. Ezi arazir kamra Moses a gami, mati a uan damazimningin Godin gani, egha bar gavgavigha a ghu. ²⁸ Ezi Enselin Ovevem Inigha Izim, otarir ivariabav soghasava ami, ezi Moses Enselin arazir kam apirsi, a Israelba akam me ganiga ghaze, me sipsipin ghuzim isi uan tiar akaba bar dar aghefegh. Dughiar kam in Moses nighnizir gavgavim Godin ikia, egha arazir kam me ganingi, ezi tuavir kam in God Israelbagh Itazir Dughiamin Isar Ekiam gamizi, an oto.

Israelin aviriba, me pamten nighnizir gavgavim Godin iti

²⁹ Ezi Israelba me nighnizir gavgavim Godin ikia, egha me Ongarir Aghevim abigha a giregha mati me nguazir misingizimin zui. Ezi Isipba men gin zuima dipam me avarazi me dipam amegha ariaghire.

³⁰ Ezi Israelba me nighnizir gavgavim Godin ikiava, egha me 7 plan aruebar Jerikon nguibamin dagiar divazir ekiamin azenan a gighuagha arui. Ezi divazim bar akaraghire.

³¹ Ezi gumaziba isava akuir amizir mam, an ziam Raha, a nighnizir gavgavim Godin ikia, egha a gumazir moga garir pumuningin akuragha aning inigha uan dipenimin ghu. Kamaghin amizi, God gumazamizir an akam batogheziba misoghezi, a me ko aremezir puvati.

³² Ki nighnizir gavgavimin eghaghanir aviriba ia mikemegha gifa, egh datirighin akar manam uam an gun ia mikimam? Ki ti Gidion ko Barak ko Samson ko Jepta ko Devit ko Samuel, ko Godin akam nigha izir gumazibar eghaghanimin mikimamin dughiba puvati.

³³ Gumazir kaba me nighnizir gavgavim Godin ikia, egha me kantrin igharaziba ko misogha egha bar men midorozir gumaziba dikabini. Me arazir aghuim gamua, egha me bizir God me daningasa akam akiriziba ini. Egha me Laionbar akaba dikumi. ³⁴ Egha me avir dafabagh amizi da mungue. Ezi midorozir sababa itir gumaziba me me misoghasa amuava avenge, me men ara ghue. Egha me gavgavir ekiaba puvatigha, gin me gavgavim isi. Egha me midorozir gumazir gavgavibar otivigha, egha igharaz darazir modorozir gumaziba gintigha me misogha me abini. ³⁵ Ezi gumazir aremezir maba, me ua dikafi, ezi men amiziba ua me ini. Ezi apaniba gumazir maba kalabus gatigha, egha men mikarzibagh asighasigha ghuav itima, me ariaghire. Men apaniba ghaze, me akirim ragh God gasaragham, eghtima me me ateghti me mangam. Ezi me men apanibar akaba batoke. Me ghaze, me aremegh, ua mozimin dikavigh egh me ikirimirir aghuim iniam. Eghti ikirimirir igiar kam bar deragh nguazir kam in ikirimirir bar a gafiragham. Kamaghin amizi,

amisevezi, me Kraissin min iti. Ezi an nighnizir mam ua kamakin, Guizbangira Mosesin dughiamin, Kraiss Iesus otozir puvati. Ezi Moses amizir ingangarir kam, mati a Kraissin ziamrama aghumsizim ini.

apaniba me misoghezi, me ariaghire. ³⁶ Ezi apaniba marazi osimtiziba me garigha dibovir akabar me migia, me fozorogha egha senbar me ikia, me isa kalabusin me ariki. ³⁷ Apaniba dagiabar marazigh inifi. Egha maba, apaniba soba inigha egha men namnaba abizi me akuabagh iri. Marazi, apaniba midorozir sababar me misozima me ariaghiri. Ezi gumazir nighnizir gavgavim itir maba, me sipsipin iniba ko memen iniba, me inibar min da ikegha zui. Egha me onganarazibagh amua ikia biziba bar puvati. Ezi gumaziba osimtiziba ko mizaziba me ganiga paza me gami.

³⁸ Nighnizir gavgavim in itir gumazir kaba, men araziba bar dera, ezi nguazir kam in gumaziba arazir aghuibar me damuan firin, egha men ikufi. Kamagh in amizi me tintinbar ghua, gumaziba puvatizir danganibar ko mighsiaba puram arua, egha dagiar toriba ko nguazim in aven itir mozibar aven iti.

³⁹ Gumamazir kaba bar, nighnizir gavgavim God in iti, egha ziar aghuiba God in damazim in da ini. Egha me nguazim in itir dughiam in, me bizir aghuir God me daningasa akam akiriziba me da inizir puvati. ⁴⁰ Me tizim bagha da inizir pu? God fomira bizir bar aghuim e bagha anekirizi a ikia bizir faragha itiba bar dagh afira. God kamagh in nighnigha ghaze, gumamazir faragha itir kaba deragh otogh en faragh mangan, an aghua. Puvati. E me ko uari inigh deravira ikiasa, a ifonge.

E Iesusin ganiva egh nighnizir gavgavim in an ikiam

12 Ezi gumamazir fomira itiba, me ghuariam in min e okarigha tuivaghav ikia, egha nighnizir gavgavim in arazim en akakasi. Kamagh in amizi, bizir en tuaviba pirima e uan ivemarim deragha a gamir puvatiziba, ko arazir kurar en suiraziba sara, e bar ada ataghragham. Egh e naviba gavgavigh egh e ivemarir ekiar God e bagha atizir kam in ivemaram. ² E Iesusra ganam, an en nighnizir gavgavim in mingarim, egh an en nighnizir gavgavim damighti, a gin deraghviram otogham. Iesus fo, a bar deravira God in akam in gin mangi egh a gin bar deravira ikiva bar akuegh mamaghira ikiam. Egha a bizir kam ginighnigha egha gavgavigha ikia egha osimtiziba atera ter ighuvim in ovenge. Gumamaziba kamagh in nighnigha ghaze, gumazir ter ighuvim in ovengezim, a bar gumazir arazir kurabagh amim, egha aghumsizir ekiam isi. Ezi Iesus aghumsizim ginighnizir puvatigha, egha areme. Egha datirigh in a God in agharir guvim in atrivir dabirabim in aperaghav iti.

God e akirmighasa egha osimtiziba e ganidi

³ Ia bar deraghvira Iesus ginighnigh. Gumazir arazir kurabagh amiba fomira bar puvirama Iesusin apanim gami. Ezi a bar tughav gavgafi. Ia bizir kam ginighnigh egh tugh gavgavighsi amirvaghan marki, egh uan nighnizir gavgavim ataghraghan marki. ⁴ Guizbangira, ia arazir kuram abinasava midorozim gami, ezi midorozir kam in ian tav ovegha ghuzitam irezir puvati. ⁵ Ia ti God ian naviba gavgavim dar aningasa ia ganin-

gizir migirigiaba da bakinighnighiz, o? A ia dibora ghaze, ia an boribara, egha ghaze,

“Nan boriba, ia fo, Ekiam gumazir a ifongeziba a me akirmisi.

Egh a gumazitam inigh egh uan borim in min a diponiva,

egh uaghan a fozorogham.

Kamagh in, Ekiam ni akirsi bizitam ni damightima,

eghti ni kamagh in nighnighan marki, kar pura bizim.

Egh uaghan osiman marki.”

⁷ Ia tuivigh gavgavigh, egh God in amamangatighi a ia akirmigh. Osimtizim ia batoghti ia kamagh in fogh, mati afeziam uan boribagh amir arazimra, God uaghan ia gami. Borir manatam itima an afeziam anekirimizir pu? Puvati. ⁸ God uan boriba bar da akirmisi. Eghti a ia akirmighan koghti, ia datirigh in fogh, ia guizbangrama an boriba puvati. Ia pura tuavim in otivizir boriba. ⁹ Ia bizir kam ginighnigh, en afeziar nguazim in itiba, e akirmizima e men ziaba fe. Kamagh in en duabar Afeziam, e bar guizbangira an apengan ikiva egh angamra ikivira ikiam. ¹⁰ En afeziar nguazim in itiba, dughiar bar otevirbar me ifongezimogh in en araziba akirmisi. Ezi God kamagh in nighnisi, e guizin an damazim in zueghavira itir arazimra inigh an miraram otogham. Kamagh in a en akurvaghasa, e akirmisi. ¹¹ Afeziam e akirmighasa osimtizim e ganingi, ezi e ghaze, osimtizir kam bar e itarazima e ikia bar akongezir puvati. Egha en navir averiaba bar osemi. Eghti an e akirmigh givaghtima, an dagher aghuir en otivamibara kara: e God in damazim in arazir aghuibara amuam, eghti en navir averiaba amiragh ikiam.

E tuivigh gavgavighsi aghariba kinkinam

¹² Eghti ian aghariba gavgaviba puvatigh egh pura guighiv ikitima, ia da feghiva egh ingangarim damu. Eghti ian suem aremegh pura ikiti, ¹³ eghti ia a feghiva tuavir aghuim in daruvira iki. Ia kamagh in damighti ian sueba bar ikuvighan kogham. Puvati. Ada ua deragham.

¹⁴ Ia, gumamaziba bar me ko, dabirabir aghuim damuva, navir amirizim in arazim baghiva mighighvira ingar aghariba kinkin. Egh ia uari isi God daningsi, egh God in damazim in zuezir arazim bagh mighighvira ingar. Gumazir God in damazim in zuezir araziba puvatizim, an Ekiam in ganam kogham. ¹⁵ Ia bar deraghvira uari bagh gan, ian tav irigh egh ua God in apanguvir kam ateghan kogham. Eghti ian tav ua temer ovizir misozim in min otogh osimtiziba Kraisin adarazir aningan kogham. ¹⁶ Egh ian tav poroghamiba uari bakia uari ko akuir arazim damuan marki. Egh tav Iso fomira amizir arazim in min, God akirim ragh a gasaraghan marki. A uan afeziam Aisakin otarir ivariamra, egh bizir aghuir aviriba iniam firin, egha dagher otevir vamira bagha pura uan bizir aghuiba bar da isa uan dozim in agharim gati. ¹⁷ Ia fo, a gin uamategha uan afeziam in bizir aghuir kaba iniasa migei. Ezi God ghaze, puvati.

Iso bizir aghuiba iniasa zurarama aziava, egha a navim gighan tuaviba puvati.

E Godin Nguibamin itir Jerusalem otogha gifa

¹⁸ Ia uan dafaribar suighamin biziba ia da bativizir puvati, mati Israelba fomirama ami. Me iza Sainain Mighsiamin boroghin ikia, egha maburan avim ko mitarmer bar pizimin gara aminir bar gavgavim ko ¹⁹ sighamin ararem baragha egha gumazir mamintiarim barasi. Gumazamiziba tiarir kam baragha egha bar atiatigha kamaghin Moses migei, "E uam oraghan aghua." ²⁰ Ia fo, God akar gavgavim me ganingizi ezi me bar an atiatigha baraghan aghua. Akar kam kamaghin migei, "Gumazitam o asizitam mighsiar kamin mangi puram an suiragham, eghti ia dagiaba isi a ginivightima an aremegh." ²¹ Ezi bizir me ganizir kam me bar an atiatingi, ezi Moses uaghan atiatigha ghaze, "Ki uaghan bar atiatigha egha puvira nisi."

²² Ia bizir kamaghin garitam otizir pu. Puvati. Ia Saionin Mighsiam ko Godin zurara itimin nguibar ekiamin otogha gifa, kar Jerusalem nguibar Godin Nguibamin itim. Egha ia tausen tausenpla enselba batifi, me uari akuvagha bar akuegha iti. ²³ Ia Godin borir ivariabar iviriar ekiam batogha gifa, kar Godin Nguibamin itir Akinafarimin ziaba osirigha givazi darasi. Ia Godin kam batogha gifa, a gumazamiziba bar araziba tuisighamin Jas. Ia, gumazir fomira Godin damazimin deragha egha aremegha, egha bar deraviram otiviziba, ia men duaba batifi. ^{†24} Ia Iesusra bato, abuir gumazir God ko en tighin itim, egha Akar Dikirizir Gavgavir Igiar gami. Egha ia Iesusin ghuzimin otifi, a fomira akar gavgavir dikirizir igiar kam gavgavim a daningasa akavkini. Ezi ghuzir kamra akar aghuim e mikiri, egha fomira Abelin ghuzim akam akunizi moghin amir pu. Puvati. Iesusin ghuzim akar bar aghuim akuri, ezi akar kam Abelin ghuzimin akam gafira.

E deraghvira uari bagh ganam

²⁵ Kamaghin, ia deragh gan, egh ia uan kuaribav konegh Gumazir Migeimin akam baraghan aghuaghan marki. Fomira nguazir kamin God akar gavgavim gumazamizibagh aningi. Ezima me an akam baraghan aghua, egha gin me uan arazir kurabar ivezir kuram gitazir puvati. Egha God datirighin uan Nguibamin ikia egha akar bar gavgavim e ganingi. E akirim ragh a gasaragh egh e uan arazir kuramin ivezir kuram gitaviragham, o? Bar puvati. ²⁶ Fomira itir dughiamin, Godin akam nguazim gamizima mikimkizim an otos. Ezi datirighin a kamaghin akar dikirizim e

† (12:23) E fo, Iesus, a Godin borir ivariam. Ni Hibru 1:6in gan. Gumazir Hibrun akinafarim osirizim, dughiar aviribar kamaghin migia ghaze, God bizir aghuiba uan borir ivariabar aningasa. Ni Hibru 6:12 ko 9:15in gan. Judabar arazim kamakin, borir ivariabara uan afeziamin bizir aviriba isi. Ni Hibru 12:16in gan. Akinafarir kam osirizir gumazim kamaghin migia ghaze, God bizir aghuiba uan gumazamizibar aningasa egha me dibora ghaze, "Me Godin borir ivariba."

ganigha ghaze, "Ki ua nguazim damighti mikimkizim an otogham, eghti nguazimra puvati, ki nguazim ko overiam virara kamaghira aning damigham." ²⁷ God dughiatam uam a damuasa mikeme, kamaghin e fo, God nguazim ko overiam damuti mikimkizim aning batoghtima aning akonghtima, bizir a ingariziba ua ikian kogham. Eghti bizir akongiva givaghan koghamiba, darara ikivira ikiam.

²⁸ Bizibagh Ativamin Danganir e inizir kam, an akongin kogham. Kamagh amizi e danganir kam bagh an minabagham. E fo, en God mati avir puvira bizibagh asighasizim. Kamaghin ami, e an atiatingiva an apengan iki, egh an minabagh a uabi ifongezir arazimin gin mangi an ziam fam.

E vaghvagh igharaz darazigh ifuegham

13 Ia Kraisin adarasi, ia vaghvagh uarigh ifongegh mamaghira iki, mati ia uan adarazigh ifongezim moghin. ² Ia nighnighiva, egh nguibar igharazimin gumaziba ian bighan izamin dughiamin, ia me inigh uan dipenibar mangi. Ia fo, fomira gumazamizir maba ghaze, me gumazir kiniba isa uan dipenibar ghua egha men gari. Ezi gumazir me inigha izir kaba, me enselba. Me ghaze, me guizin gumazibar gari, ezi puvati, me enselbara gari. ³ Ia Godin gumazamizir kalabusin itibagh nighnigh, mati ia me ko kalabusin iti. Egh ia uaghan gumazir men apaniba paza me gamizibagh nighnigh. Ia fo, ia nguazir kamin ikiavira iti, ezi apaniba uaghan ti arazir kamra ia damuam.

⁴ Ia bar kamaghin fogh, gumazim ko amizim uaning ikia poroghamimning otizir arazim, a bizir bar aghuim, egha Godin damazimin dera. Ezi ia poroghamiba bar deravira uan arazibar gan. Eghti God gin ivezir kuram isi, gumazamizir uari bakivira akuiba ko afiar arazibagh amir gumazamiziba, me daningam.

⁵ Ia dagiar aviriba ikisi ifueghan marki. Ezi ia kamaghin nighnigh, bizir ia suiragha givazim, a ian tughtizir puvati. Ia fo, God kamaghin e mikemegha gifa,

"Ki ia ateghti bizitam paza ia damuan kogham. Bar puvati.

Guizbangira, ki ia ateghan kogham."

⁶ Kamaghin amizi, e gavgavim uan navibar aning egh mikim suam,

"Ekiam nan akurvazir gumazim, eghti ki atiatighan kogham.

Gumaziba bizitamin na damighan kogham."

E Iesusin gin mangisi aghumsighan kogham

⁷ Ia uan siosin gumazir apanibagh nighnigh, me fomira Godin akamin gun ia mikeme. Ia men arazir aghuiba ko men ovevem ginighnigh. Egh men nighnizir gavgavimin arazim, ia uaghan an gin mangi.

⁸ Kraisi Iesusin arazim a fomira kamaghira ikia datirighin ikia, egh a gin zurara kamaghira ikiam. ⁹ Ia akar aghuimin min zuir puvatizir akar igharaziba

ateghti, da ian nighnizibagh asighasighti, eghti ia Godin gin zuir tuavir aghuim ataghraghan marki. Kamaghin deragh, e Godin apangkuvim amamangatighti a gavgavim en navir averiabar aningam. Ezi dagheba apir arazim gavgavim en navir averiabar aningan kogham. Ezi arazir kam gumazamizibar darorimin akurvazir puvati.

¹⁰ Ezi e Godin ofa gamir danganir mam iti. Ezi Judabar Averpenimin aven ofa gamizir gumaziba, God me anogoroghezima, me ofa gamir danganir kam in dagheba aman kogham. ¹¹ Ofa gamir gumazir ekiabar dapanim, an asizibar ghuzim inigha Bar Anogoroghezir Danganir kam in aven ghua, egha arazir kuraba gin amangasa ofa gami. Egha asizir kabar kuaba inigha gumazamiziba itir naghin azenan ghua saghon a da tuezi da migiri. ¹² Kamaghira, Iesus uaghan nguibar ekiamin azenan mizazim ini. A ghaze, a uan ghuzimin gumazamizibar amighti me Godin damazimin zuegh egh Godin gumazamizibar otivigham, kamaghin an areme. ¹³ Kamaghin amizi, e uaghan a bagh nguibamin azenan mangiva, egh a in izir aghumsizim e uaghan a iniam. ¹⁴ E fo, nguazir kam in e nguibar zurara ikia ititam itir puvati. Egha e nguibar gin otivamim bagha mizuai. ¹⁵ Kamaghin, e Iesusin ingangarimin tuavimin, e zurara ziar ekiam isi ofan min God daning mamaghira ikiam. Eghti en akar toriba zurara an ziam fi suam, an en Ekiam. ¹⁶ Egh ia arazir aghuibar gumazamizibar amu. Egh me bizir taba oteveghti ia bizir taba men akurvaghsi me daning. Ofan kamaghin gariba, God bar dagh ifonge. Kamaghin amizi, ia arazir kabar amusi okinighnighan marki.

† (13:12) Moses Osirizir Araziba ghaze, gumazamiziba Godin ofa damuasa inigha izir asiziba, ofa gamir gumaziba da api. Me asizir gumazamizibar arazir kuraba gin amangsi, dughiar ekiabar ofa gamiba, me dar aman kogham. Ni Wok Pris 6:24 ko 24:30 ko 16:27 in gan. Datirighin, ofan dughiar ekiar kam, Iesus amizir ofan kam an danganim ini. Ni Hibru 9:7, 14 in gan. †† (13:13) Gumazir maba ti, Kraisin gin zuir darazir amighti, me Moses Osirizir Arazibar aven itir dagheba apir arazimin gin mangasa. (Ni ves 9 in gan.) Ezi gumazir Hibrun akinafarim osirizim ghaze, Kraisin gin zuir darazi, Judaba itir nguibabar ikian markiam. Me kamaghin nighnighan marki, Moses Osirizir Araziba me damuti, me Godin damazimin zuegham. Puvati. Iesusin ingangarimrama me zuegha gifa. Kamaghin amizi, me a ko ikisi aghumsighan kogh, egh anarira gin mangam.

God e damuti e deravira ikiam

¹⁷ Ian gumazir dapaniba ian akurvasa egha zurara ian gari. Egh me gin ingangarir me amizibar gun God ko mikimam. Kamaghin amizi, ia men akaba baragh egh men apengan iki. Egh ia kamaghin damuti, eghti me bar akuegh uan ingangarim damuam. Ia kamaghin damuan koghti, me osimtizim sara ian ganam, eghti bizir kam ian akuraghan kogham. ¹⁸ Ia e baghiva God ko mikimvira iki. E kamaghin bar fo, e dughiar zurara arazir aghuibara amuasa bar ifonge. E uan araziba bar deravira da tuisigha arazir aghuibar gin ghua egha en navir averiaba osimtiziba Godin damazimin puvati. ¹⁹ Ki mighira ia gakaghori, ia na bagh God ko mikim suam, a nan akuragh na amadaghti ki zuamira ia bagh izam.

²⁰ Ki ia bagha God ko migei, Godin Navir Amirizimin Mingarim, a en Ekiam Iesus ovevem in a gamizi a ua dikafi. Iesus, Sipsipbar Garir Gumazir Gavgavim Itim, a uabi ofan min aremegha uan ghuzimin Akar Dikirizir Gavgavir kam, gavgavim a ganingizima, eghti a iki mamaghira ikiam. ²¹ Ezi ki ia bagha Godin kam ko migia kamaghin azangsi, a ian akuragh gavgavim ia daningti, ia arazir aghuiba bar dar amu, egh an ifongiamin gin mangam. Eghti Kraisin Iesusin ingangarimin tuavimin, a en navir averiabar aven ingarti, e a ifongezir arazibar amuam. Egh e zurazurara ziar ekiam a daning mamaghira ikiam. Bar guizbangira.

Akar abuananaba

²² Nan adarasi, akar ki ia bagha osirizir kam, a ruarazir puvati. Kamaghin, ia nimira iki, egh akar ki ia naviba gavgaviba a dar aningasa osirizir kam, ia deraviram a baragh. ²³ Ki kamaghin ia mikimasa ifonge, me kalabusin en aveghbuam Timoti firi, ezi a ua kalabusin itir puvati. Egh a zuamira na bagh izegh, egh ga uaghara mangi ian ganam.

²⁴ Ia uan gumazir dapaniba ko Godin gumazamiziba bar me mikim suam, ki ghaze, God deraghvira me damu. Ezi Kantri Italin itir Kraisin adarasi uaghan akam ia bagha anemadagha ghaze, God deraghvira ia damu.

²⁵ Ki kamaghin God ko migia ghaze, Godin apangkuvim a bar moghira ia ko iki.

Akar Faragha Zuim

Jemsin Akinafarim akar aghuir aviriba iti. Jems Godin gumazamiziba arazir aghuibar gin mangasa, egha men sure damuasa akar aghuir avirir kaba osiri. A gumazamizibar akurvaghti me nighnizir aghuiba ko fofozim iniva, egh deravira an akam ginighnighasa an akar isin zuir aviriba osiri.

Jems mighighavira migia ghaze, gumazir nighnizir gavgavim Iesusin itim, a pura ikian kogham. Puvati. An arazir aghuibar igharaz darazir amuam, eghti arazir kam kamaghin men akagham, a nighnizir gavgavim iti.

E osimtizibar tuivigh gavgavighiva egh deravira God ko ikiam

(*Sapta 1:1-18*)

1 Ki Jems, ki God ko Ekiam Krai Iesusin ingangarir gumazim. Ki ia 12 plan Israelin itir anababa bagha akinafarir kam osiri. Kar ia gumazamizir uan nguibam ategha ghua kantrin igharazibar iti. Ki dughiar aghuim ia ganidi. †

Osimtiziba, da gavgavim e ganidi

² Nan adarasi, ia fo, osimtizir ia bativiba, da ian nighnizir gavgavibar amuti ia tuivigh gavgavigh egh osimtiziba ater mangvira ikiam. Kamaghin amizi, osimtizir aviriba ia bativtima ia kamaghin nighnigh suam, ia bar akongegh. ⁴ Egh ia zurara tuivigh gavgavigh egh osimtiziba ater. Eghti arazir kam ian iki gavgavigh mamaghira ikiam. Kamaghin ia deravira ikiva, egh ia Godin bizitam in oteveghan kogham. Puvati. Ian araziba bar deraghiva, egh ia Godin arazibar aghung mangi gumazamizir aruabar min otogham.

Gumazim nighnizir aghuibar otevegh, a God ko mikim

⁵ Ezi ian tav nighnizir aghuibar otevegh, a Godin azangsightima, God a daningam. God pura biziba gumaziba bar me ganidi, an atarir puvati. Kar Godin bizibar anogorozir puvatizim, me an azangsightima a me daningasa bar ifonge. ⁶ Eghti gumazim God ko mikimiva, a nighnizir gavgavim iki, a nighnizir pumuning ikian marki, egh suam, "God ti bizitam na danigam, o puvatigham?" E fo, gumazim nighnizir pumuning iti, a mati aminim ongarim givav amadima a pura tintinibar dikafi. ⁷ Gumazir kam kamaghin nighnighan marki, Ekiam bizitam a danigham. Puvati. ⁸ Gumazir kamin nighnizim bar tuiraghrizi, an arazir an amiba, da tuavir vamiran itir puvati.

Jems onganaraziba ko gumazir bizir aviriba itiba akam me ganidi

⁹ Ezi nighnizir gavgavim itir gumazim, onganarazibagh amua iti, a Godin damazimin ziar ekiam iti. Kamaghin, a bar akuegh iki. ¹⁰ Ezi nighnizir gavgavim itir

† (1:1) 12 plan Israelin anabar kaba, da Godin gumazamizir nguazir kamin bar an tibar ababanim gami.

gumazim, bizir aviriba iti, a fo, God gin a dikabiraghti an akimarir atiabar min aremegham. Kamaghin, a uaghan bar akuegh iki. ¹¹ E fo, aruem anaga pamtem gara temem gisirazima a midii. Ezi tememin akimarir aghuiba suaghira, egha dar ganganim bar ikufi. Ezi kamaghira gumazir bizir aviriba itim, a uan ingangarim damuvira ikiva an tongin aremegham.

God arazir aghuibar e gami, egha arazir kurabar amuasa e abirir puvati

¹² Gumazim osimtiziba ateriva, egh uaghan osimtiziba bar dar aven tugh gavgavigh, uan nighnizir gavgavim ateghan koghti, God ivezir aghuim a daningtima a zurara itir ikirimirir aghuim iniam. Ivezir aghuir kam, God akar dikirizim gamua ghaze, gumazir bar a gifongeziba, a me daningam. Kamaghin, gumazir kam bar akongegh.

¹³ Kamaghin gumazitam bizitam an navim abiraghtima an arazir kuratam damigham, a kamaghin miki-man marki, "God na abirazima ki arazir kam gami." Puvati. E fo, gumazitam God abiraghtima an arazir kuratam damighan kogham, eghti God gumazitam abiraghtima an arazir kuratam damighan kogham.

¹⁴ Ezi en navir kuraba vaghvagha arazir kurabar amuasa e gifarava e apezeperava e gakaghori. ¹⁵ Ezi navir digavir kam, a mati amizim navim adai, egha gin arazir kuram gamizima an oto, mati borimin min a bate. Ezi arazir kuram ghua ekevezir dughiam, an ovevem gamizima an oto. ¹⁶ Nan adarasi, ia gumazitam ateghti a ia gifaran marki. ¹⁷ Bizir bar aghuir e isiba, ko bizir ikuvir puvatiziba, da bar Godin Nguibamin pin izaghiri. God Afeziam a biziba bar overiam dar ingari, a bizir aghuir kaba e bagha da amadi da izaghiri. Ezi Afeziar kam a uan araziba raghrarizir puvati. A bizitam in nedazimin min aruem a gisirazi an otevegha ruarazir puvati. A kamaghira iti. ¹⁸ God kamagh sua, a biziba bar dar ingari, egha e gamizi e bar dar faragh mangam. Kamaghin God uabi uan ifongiamin gin ghuava en Afeziamin oto, a uan guizin akamin e gamizima e otifi.

E nighnizir gavgavim guizbangira Godin ikiva, e uaghan arazir aghuibar amuam

(Sapta 1:19-5:6)

E akar aghuim baragh, egh uaghan an gin mangam

¹⁹ Nan adarasi, ia deravira bizir kam gifogh. Ia bar zuamira kuariba arigh akaba baragh, egh ia zuamira mikiman marki, egh zuamira ataran marki. ²⁰ E fo, atarir gumazim, Godin damazimin arazir aghuibagh amima da otivir puvati. ²¹ Kamaghin amizi ia bar arazir miziriziba ko arazir kurar otiviba, ia bar ada muna-madagh. Egh ia bar uari dikabiragh egh akar God ian navir averiamin dikarazim inigh. Eghti akar kam ian akuragham. ²² Egh akar ia inizir kam, ia an mirara mangi. Ia puram orarazir kinim damuan marki. Puvati. Ia pura orarazir kinimin damuam, kamaghin ia uarira uarigh ifari. ²³ Gumazitam pura Godin akam baregh, egh an gin zuir puvati, a mati gumazim ganganimin uan guamin gari. ²⁴ Egha a deravira uan guamin ganigha, egha ua ghugha okinighniki, an guam man-maghira gari. ²⁵ Ezi Godin akar bar deravira itim e gamima e firighiri. Eghti gumazitam deravira akar kam ginighnigh, egh pura akam baragh zuamira okinighinighan kogh, egh bar an akamin gin mangiti, gumazir kam, God an ingangaribar amuti da bar deraviram otivam.

²⁶ Ezi gumazitam kamaghin nighnigh suam, "Ki Godin gumazir bar aghuim, egha guizbangira an ziam fe," egha migirigiar aghuibar uan mizemin dav geir puvati, kamaghin a uabira uabi gifari. Ezi kamaghin an nighnizir gavgavim ko Godin ziam fer arazim pura bizim. ²⁷ Guizbangin nighnizir gavgavir God Afeziamin damazimin deragha osimtiziba puvatizim, a kamakin: E borir ameboghfeziaba ovengezibar akurvaghiva, amizir odiarir men paba ovengeziba sarama akurvagh, egh men osimtiziba ateram. Ezi uaghan bizir mam, e uari uan daroriba deravira dar ganam, eghti nguazir kam in araziba e damuti e Godin damazimin mizeghan kogham.

E arazir amir vamiran, bar gumazibar amuam

2 Nan adarasi, ia nighnizir gavgavim en Ekiam Kraisin Iesusin iti, a bizir aghuir Godin Nguibamin itibar Ekiam. Ia gumazir ziaba itiba deravira me damu egh gumazir ziaba puvatiziba akirim ragh me gasan marki. Ia amir arazir vamiran bar me damu. ² Eghti gumazitam kurukazir bar aghuim damigh, egh golin ring uan dafarim datigh, egh God ko migeir dipenimin aven mangam, eghti gumazir onganarazim korotiar bibizibar kurukegh egh uaghan God ko migeir dipenimin aven mangam, ³ eghti kurukazir bar aghuim gamizir gumazim ia deravira a damuva, egh a mikim suam, "Aruam, ni izi dabirabir aghuir kam daperagh,"

egh ia onganarazibagh amir gumazim kamaghin a mikim suam, "Ni munagh tugh," o "Ni nan dagarimning boroghin magh vazim daperagh," ⁴ ia arazir kam kamaghin a gami. Mati ia uan nighnizibar aven igharazi darazi abigha men araziba tuisisi. Egha ia deravira nighnigha gumazibar araziba arazir vamiran me tuisizir pu. Puvati. Ia mati jasbar min otivigha nighnizir bar kurabar gumaziba tuisisi.

⁵ Nan adarasi, ia oragh. Nguazimin itir gumazibar damazibar itir gumazir onganaraziba, gumazir kaba God me amisevegha ghaze, me nighnizir gavgavimin arazimin iti. A fomira gumazamizir bar a gifongeziba bagha akam akira ghaze, a bar me gativagh men ganam. Kamaghin a gumazir onganarazir kaba misevegha ghaze, me God Bizibagh Ativamin Dughiamin aven ikiam. ⁶ Ezi ia akar aghumsiziba onganarazibagh anidi. Ia nighnigh! Tina ia dikabira egha osimtiziba ia garisi, egha ia mikirvagh kotiarabir zui? Kar gumazir dagiaba bar izivaziba arazir kabagh ami. ⁷ Ezi God Iesusin ziar aghuim ia gati, ezi tina ziar aghuir kam gasighasisi? Dagiar aviriba itir gumazir kabara.

⁸ God en atrivir ekiam, egha an Akinafarimin an akar ekiar mam e ganiga ghaze, "Ni uabi uabi gifongezim moghin, ni igharaz darazigh ifongegh." Egh ia akar kam guizbangira a baragh an gin mangi, kamaghin ia arazir aghuim damuam. ⁹ Ezi ia arazir aghuim gumazir mam gamua egha igharazim akirim a gasara, kamaghin ia arazir kuram gami. Ezi Moses Osirizir Araziba kamaghin ia migei, ia an akamin gin zuir puvati.

¹⁰ Eghti gumazitam Moses Osirizir Araziba bar dar gin mangiva, egh arazir vamira abighiva, kamaghin an arazir kuram gami. A mati gumazir Moses Osirizir Araziba bar da bighizim. ¹¹ E fo, God kamaghin migei, "Ia poroghamiba uari bakeir arazim damuan marki." Egha a uaghan kamaghin migei, "Ia gumazibav soghtima me arimighiran marki." Eghti ia poroghamiba uari bakeir arazim damuan koghiva, egh ia gumazir mam misueghti an aremegham, kamaghin ia Moses Osirizir Araziba abizir gumazibar otifi.

¹² Ia fo, Godin arazim en arazir kuramin gavgavim a givagh, eghiva e damuti e firighirigham. Egh gin God uan arazir kam ginighnighiva egh en araziba tuisigham. Kamaghin, ia gumazir Godin Arazimin apengan itibar akaba ko araziba zurara dar amu. ¹³ E fo, gumazitam igharaz darazir apanguvir puvati, eghti God kotiamin a tuisighamin dughiamin God uaghan an apanguvighan kogham. Ezi gumazim igharaz darazir apangukufi, Godin kotiamin a tuisighamin dughiamin a Godin apanguvimin ganam.

Nighnizir gavgavim arazir aghuim sara zuir puvati, a pura bizim

¹⁴ Nan adarasi, gumazitam suam, "Ki nighnizir gavgavim Kraisin iti," egha an arazir aghuibagh amir puvati, kamaghin an nighnizir gavgavim pura bizim. Kamaghin nighnizir gavgavir kam an akuragham, o puvati? Bar puvati. ¹⁵ Ezi Kraisin adarazir aveghbuatam o buaramizitam, korotiaba ko dagheba puvati, ¹⁶ eghti

ian tav kamaghin a mikim suam, "Ni navir amirizimin iki. Ni mangiva inim ikeghiva uan mikarzim avaragh. Egh mangi dagher aviribar amiva egh navim izifagh." Eghti akar kam manmaghin an akuragham? Ia uari koro tiaba ko dagheba an akurvaghtima a deravira ikiam. ¹⁷ Ezi nighnizir gavgavim arazim uaghan kamaghira ghu. Nighnizir gavgavim pura ikia, egha arazir aghuiba sara suir puvati, egha nighnizir gavgavir kam, an aremezi moghin iti.

¹⁸ Tav kamaghin mikimam, "Gumazir maba nighnizir gavgaviba iti, ezi gumazir igharaziba arazir aghuibagh ami." Ki kamaghin nin akam ikaragham, "Ni nighnizir gavgavim ikia egha arazir aghuibagh amir puvati, kamaghin ki manmaghin nin nighnizir gavgavim gifogham? Ki arazir aghuibar amuam, eghti arazir kabara nan nighnizir gavgavim nin akagham." ¹⁹ Ni nighnizir gavgavim kamaghin ikia ghaze, "Godin vamira iti." A dera. Duar kuraba uaghan nighnizir gavgavir kam ikia, egha agoa atiati.

²⁰ Ni gumazir onanim! Ni nighnizir gavgavimra ikia va egha arazir aghuibagh amir puvati, kamaghin nin nighnizir gavgavim a pura bizim. Ni ti akar kam mingarim gifoghasa, o? Ia oragh. ²¹ Fomira en ovavim Abraham uan otarim Aisak isa ofa gamir danganimin anetigha egha Godin ofa gami moghin a gami. Ezi dughiar kam God an arazim ganigha egha Abraham migia ghaze, ni nan damazimin dera. ²² Ia bizir kam ginighnigh. Abrahamin nighnizir gavgavim ko an arazir aghuim voroghira ghu. Ezi arazir aghuir kam bar an nighnizir gavgavim gamima a guizbangira gavgafi. ²³ Godin Akinafarim kamaghin migei, "Abraham, a nighnizir gavgavim Godin itima, God an ganigha a dibora ghaze, a nan damazimin derazir gumazim." Egha God kamaghin a dibori, "Nan roroam." Ezi akar kam mingarim, God a gamizima me Akinafarim an osiri, Abraham uan otarim Aisak gamizir dughiamin arazir kam, a bar azenan oto. ²⁴ Ezi datirighin ia fo, gumazitam pura nighnizir gavgavim iti, God, "gumazir Godin damazimin derazim" a diborir puvati. Bar puvati. A gumazir arazir aghuim gamim ginighnigha, egha an nighnizir gavgavimra ginighnizir puvati, egha bizir kam bagha God a dibora ghaze, a nan damazimin dera.

²⁵ Ezi tuavir kamra, arazir kurabagh amir amizim Rahap, moga garir gumazir Josua amadazimningin akuragha aning amadazima aning tuavir igharazimin ghu. Kamaghin amizima God amizir kam migia ghaze, ni nan damazimin dera. ²⁶ E fo, gumazimin duam an mikarzim averiamin itir puvati, an aremegha gifa. Ezi kamaghira, gumazim pura nighnizir gavgavim iti, egha an arazir aghuibagh amir puvati, kamaghin gumazir kam nighnizir gavgavim an aremezi moghin iti.

E uan migirigiaba deravira dar ganam

3 Nan adarasi, dughiar God gumamazibar araziba tuisighamin, e gumazir, gumamazibar sure gamir ingangarim iniziba, God bar deravira en ingangariba tuisigham. Kamaghin amizima, ian tarazira God

ifongezir arazibar gumamazibar sure damuamin ingangarim inighan kogham. ² Dughiar aviribar e bizir vabara damuasa nighnigha, egha e paza dagh ami. Bizir kaba bar e batifi. Ezi gumazitam dughiatamin paza migeir puvati, a bar gumazir aghuimra, egha a uan mikarzim bar deravira an gari.

³ E ainin otevim isava hozin akam gighufa, eghti ainin otevir kam a damuti a en akam baraghiva deravira mangam. Ezi arazir kam e bar deravira men ganti, me en gin mangam. ⁴ Ezi ia kuribagh nighnigh. Kuriba bizir bar ekiaba, ezi aminir ekiar gavgaviba dagh ivaima, da ongarim gisin ivemari. Ezi dar stiaba bar sufi. Ezi dar stian suizir gumazim managh mangisi ifongegha, egha a stia gighavkirima kurim tuavir kepten ifongezimin zui. ⁵ Ezi kamaghira, mizem uaghan bar suvigha en mikarzim avin iti. Egha a zurara bar puvira ifaghati, egha uabi uan ziam puv a fe. E fo, avir muziarimra avir ekiam damighti a bar ekeveghiva egh ruarimin isitima temebara bar isigham! ⁶ Ezi mizem uaghan mati avim, egha a en mikarzir otevir muziarir mam. Egha a uaghan arazir kurar aviribagh ami da otifi. A en mikarzibagh amima da mize, egha arazir kurar aviribagh amima da en ikirimiribar otifi, mati avir mizarir ekiaba. Avir kam a uabi helin avim.

⁷ E fo, gumaziba asizir atiaba bar moghira da isava dar dai, kuaraziba ko asizir davaragharuiba ko ongarimin avin itir biziba bar. Egha me bizir kabar dava egha me dar gari da men apengan iti. ⁸ Gumazitam uabi uan mizem damightima an an apengan ikeghan kogham. Bar puvati. En mizeba zurara akar kurabav gei. Mati imezir kuraba gumazibagh amima da ariaghiri, da en akabagh izifa.

⁹ E uan mizebar Ekiamin ziam fe, a en Afeziam. God gumamazibar ingarizima me an mirara otifi, ezi e uan mizebar e akar kurabav giava gumamazir igharazibagh asighasisi. ¹⁰ Ekiam fer akaba ko akar kuraba, aning virara mizer vamiram otifi. Nan adarasi, arazir kam a ikian kogham. ¹¹ Mozir dipatam, dipar aghuim ko ongarir pam, uaning veregh ikiam ti? Puvati! ¹² Nan adarasi, fighin temem olivin tememin min bam, o? Puvati! O wainin temem a fighin temem min bam, o? Puvati! Kamaghira dipar apir aghuim ongarir dipam ko ikiva otivan kogham.

Gumazim Godin izezir fofozim ikiva, an arazir aghuibar amuam

¹³ Ezi gumazitam ian tongin fofozir aghuim ko nighnizir aghuim iti, o? Kamaghin amir gumazitam ikiva, an dabirabim bar deragh. A fofozir aghuimin arazibar gin mangiva gumazibar asughasughiva egh uabi uan ziam fan kogham. Eghti gumaziba an arazir aghuir an amibar ganam. ¹⁴ Eghti ia igharaz darazi navir bar kuraba men ikiva, egh zurara uan ziaba fisi tuaviba buriam, kamaghin ia uan fofozim ko nighnizir aghuiba bagh bar akueghan marki. Ia ifaragh egh uan arazibar guizin akam dikabiraghan marki. ¹⁵ Ezi fofozir kam a Godin Nguibamin ikegha izir pu. Puvati, kar nguazir kam bizim. A navir ghurimin oto. Ezi Satan, an afezi-

am. ¹⁶ Ia oragh. Gumaziba navir kuraba gumazir igharazibar iti, egha me zurara uan ziaba fasa tuaviba buri, gumazir kaba me navir vamira itir puvati. Me arazir kuraba bar dagh ami.

¹⁷ Ezi gumazir fofozir aghuir Godin Nguibamin izezim iniziba, me arazir kabagh ami: Faragha zuir arazim, me zurara nighnizir zuezibar gin zui. Egha me igharaz darazi ko navir vamiran iti, egha gumazibar asughasusi. Egha me gumazir igharazibar akaba barasi. Me igharaz darazir apanguva egha arazir aghuubar me gami. Egha me arazir kamra gumaziba bar me gami. Egha me arazir aghuubar gin ghua ifarir puvati. Me bar guizbangira dar gin zui. ¹⁸ Ezi kamaghin e navir vamira iti, kar mati e dagher anabam akara. Ezi navir vamiran arazimin tuavimin, arazir aghuiba en dabirabimin otifi, mati dagher aghuiba azenimin aghui.

Gumazir nguazimin arazibagh ifongezim, a Godin apanim

4 Bizir mingarir manaba adariba ko midorozibagh amima da ian tongin otifi? Mikarzimn agorogemn araziba ian navibar iti, egha da ian mikarzibar aven ikia ia ko misosi, kamaghin amizima arazir kamn da akam adariba ko midorozibagh amima da otifi. Ti kamaghin puvati, o? ² Ia biziba iniasa bar ifonge, egha ia da isir puvati. Kamaghin amizima ia gumazibav sozima da ariaghiri. Ia biziba iniasa dagh agoava, egha ia da isir puvati. Egha ia puv atara misosi. Ia biziba iniasa ia God ko migeir puvati, ezi bizir kam bagha ia da isir puvati. ³ Egha ia biziba iniasa God ko migei, egha ia da isir puvati. Ian nighniziba derazir puvatizima ia God ko migei. Ia bizir ian mikarzimn agorogem itiba bagha nighnisi. Kamaghin, ia biziba isir puvati.

⁴ Ia God ataki, mati amizim uan pam ategha ghua gumazir igharaziba isava akui. Ia orakigh! Gumazim nguazimin arazibagh ifonge, a Godin apanim. Ezi ia ti bizir kam gifozir puvati, o? Gumazim nguazimin arazibar namakam gami, a Godin apanimin oto. ⁵ Godin Akinafarim kamaghin migei, "Duar God en navir averiabagh atizir kam, e God uabin apengara ikiasa a bar ifonge." Ia ti ghaze, akar kam ti pura bizim? Puvati. ⁶ God en apanguvavira iti. Kamaghin amizi, Godin Akinafarim kamaghin migei, "God zurara gumazir uan ziaba feba a me dikabiri, egha gumazir uan ziaba dikabiriba God men apanguva egha bar deravira me gami."

⁷ Kamaghin amizima ia uari dikabiragh egh Godin apengan iki. Ia Satan munasaraghti, eghti a ia ategh arimangigham. ⁸ Eghti ia Godin boroghira mangiti, God ian boroghira izam. Ia gumazir kuraba, ian naviba bar zuegh iki, mati gumazim uan dafariba ruezida bar zue. Ezi ia gumazir nighnizir pumuning itiba, ia nighnizir kurar ian navimin itiba da atakigh. ⁹ Ia naviba bar osemegh egh pamtem arangiva aziam. Ia gumazir datirighin atiba, ia uan akazim ategh, egh ia arang. Ia gumazir bar akongeziba, ia uan agoroger kam ategh, naviba bar osemegh azi iki. ¹⁰ Ia Godin damazimin bar

uari dikabiragh iki. Ia kamaghin damuti, God ia fegham.

E akaba igharaz darazigh asan kogham

¹¹ Nan adarasi, ia Godin gumazamizir igharaziba akar kurabar me mikiman marki. Gumazim akar kuramin igharazitav mikeme, o akam a gasi, an akar kuramin Moses Osirizir Arazibav gei, egha a Moses Osirizir Araziba iria. Ezi ia Moses Osirizir Araziba iria, ia mati gumazim Moses Osirizir Arazibar apengan itir pu. Puvati. Ia mati jasin min oto. ¹² God uabira Moses Osirizir Araziba anidi, egha a uabira jas. A uabira gumazamizibar akurvagh, o me gasighasigham. Kamaghin ia te, ia jasin min gumazamizir igharaziba tuisisi?

E kamaghin mikim suam, Ekiam ifueghtima, e bizir e nighnizibar amuam

¹³ Ia oragh, ian tina suam, "Datirighin, o gurumzaraghan e nguibar ekiar mamn mangighiva dagiar ingangarim azenir vamiran a damigham. Egh arazir kamn e dagiar aviriba iniam." ¹⁴ Ia zurara kamaghin migia, egha ia fozir puvati, bizir manam gurumzaraghan otivam. Ian ikirimirim mati migharim, a dughiar otevimra ikegh egh bar givagh. ¹⁵ Kamaghin amizi, ia kamaghin mikim, "Ekiam ifueghtima, e angamra ikiva, egh bizir e nighnizibar amuam." ¹⁶ Ezi ian arazir ia datirighin amim, ia uari uan ziaba fava egha ingangarir ekiabar amuasa dar gun migei. Ia uari fer akar kam, a bar ikufi. ¹⁷ Ia deravira nighnigh! Ia arazir aghuir damuamin tam gifogh, egh ia a damuan koghiva, kamaghin ia arazir kuram gami.

Gumazir bizir aviriba itiba me ivezir kuram iniam

5 Ezi datirighin, bizir aviriba itir gumaziba, ki akam ia mikimasa ifonge. Ia oragh! Ia osimtizir ekiar ia bativamibagh nighnigh, egh ia pamtem dimiva arang iki. ² Ian bizir aghuiba da bar kuvigham. Eghti ian korotiaba barareba dar ghoregham. ³ Eghti ian gol ko silvaba bar mighovegham, eghti mizirizir kam ian arazir kurabar amighti da azenim giregham. Eghti mizirizir kam avimin min ian mikarzibar isiam. Ekiam izamin dughiam bar roghira izi, ezi ia pura biziba ko dagiaba akuvazima da iti. ⁴ Ia deravira oragh, ingangarir gumaziba ian azenibar dagheba isi, ezi ia me gifaragha egha men ivezir mabar anogoroke. Ezi ingangarir gumazir kaba me uan ivezibagh nighnigha egha Godin dia ghaze, a ian arazir kuraba ikarvagh. Ezi ingangarir gumazibar dimdiam, Ekiar Bar Gavgavim Itim, a baraki. ⁵ Ezi dughiar ia nguazir kamn itim, ia bizir aghuir aviriba isava egha ia bar akuegha iti. Egha ia

† (4:11) Moses Osirizir Arazibar aven itir akar otevir kam, Jems ti vezin kamn a giniri. Kar akar Wok Pris 19:18 ko Jems 2:8in itim. †† (5:3) God gumazamizibar arazibar tuisighamin dughiamin, a dagiar aviriba itir gumazibar bizir aghuubar ganiva da tuisighan kogham. Puvati. A men arazibar ganiva da tuisigham. Gumazir kaba, bizir bar kuvigham dar suiki, ezi bizir kam en aka ghaze, me nguazimin itir dughiamin me arazir aghuim gamir puvati. Ezi avir kamn akam ghaze, me ivezir kuram iniam.

dagher aviriba apava bar ekefe. Ezi God ia misoghti ia arimighiramin dughiam, an otogha gifa. ⁶ Ia gumazir aghuibar kotim gamigha egha me misoghezima me ariaghire. Ezi me ian gavgavim munamadir puvati, egha ia ikarvaghera ia misoghezir puvati.

Ia gavgavigh ikiva egh God ko mikim, egh Ekiam mizuamti a ua izam

(Sapta 5:7-20)

E gavgavigh ikiva egh osimtiziba ateriva egh Ekiam mizuamti a izam

⁷ Kamaghin amizima, nan adarasi, ia tuivigh gavgavigh osimtiziba ateriva egh Ekiam mizuamti a ua izam. Ia fo, gumazir azenim itim, a dagher aghuiba an azenimin aghungasa an adav zuai. Egha a gavgavim uan navim ganiga egha aghumra ikiava amozim ko aruem mizuai, aning uan ingangarim faragh a damuam. Eghti a gin dagheba iniam. ⁸ Ezi ia uaghan gavgavim uan navibar aningiva egh aghumra ikiva egh osimtizir ia bativim ater. Ia fo, Ekiam Izamin Dughiam a bar roghira ize. Kamaghin amizima ia tuivigh gavgavigh iki. ⁹ Nan adarasi, ia Godin gumazamizir igharazibar atariva egh akiribar me mikiman marki. Ia fo, ia kamaghin damutima, God jasin min otoghiva ian arazir kuraba tuisigham. Ia oragh, jasin kam a tiar akamin tughav iti! ¹⁰ Nan adarasi, ia fomira Godin akam inigha izir gumazir Ekiamin ziamin akam akuniziba, ia me ginighnigh. Apaniba arazir kurabar me gami, ezi me tuivigha gavgavigha osimtizir kam ater. Ia men arazir kam inigh, egh men gin mangi. ¹¹ Ia oragh. E ghaze, "Gumazir tuivigha gavgavigha osimtiziba ateriba, me bar akuegha egha deravira iti." Ia Jopin eghaghanim gifo, a tughav gavgavigha osimtizir a batoziba a bar da ater. Ezi ia fo, Ekiam gin bar arazir aghuimin a gami. E bar fo, Ekiam en apangkuvavira iti, egha zurara bar deravira e gami.

E guizbangira pin darigh mikiman kogham

¹² Nan adarasi, e damuamin bizir faragha zuim, a kamakin. Dughiar ia akar dikirizim damuamim, ia pura Godin Nguibamin ziam diponan marki, egh guizbangira darigh nguazim o bizir igharazim diponan

marki. Egh ia pura suam, "Ki guizbangira bizir kam damuam." Egh suam, "Ki guizbangira bizir kam damuan kogham." Egh ia uan akamin gin mangi. Ia mikimiva guizbangira pin diboroghti, eghti God ivezir kuram ia danigam.

Godin damazimin derazir gumazim, a God ko migei, an azangsizim bar gavgavir ekiam iti

¹³ Ezi ian tav ti osimtizim ater? Kamaghin a God ko mikim. Ezi ian tav ti bar akonge? An Ekiamin ziam fer ighiabar amu. ¹⁴ Ezi ian tav ti arei? A Kraisin adarazir gumazir dapanibar diaghtima, me izi, a bagh God ko mikimiva, egh Ekiamin ziamin me borem an mikarzim gingegh. ¹⁵ Egh me nighnizir gavgavim Godin ikiva God ko mikimtima, eghti azangsizir kaba an akurvagh a damightima, a ghuamaghegham. Ekiam arimariar gumazir kam uam a fegham. Eghti an amizir arazir kuraba, Ekiam da gin amadagham. ¹⁶ Kamaghin amizima, ia vaghvagh uan arazir kurabar gun Godin gumazamizir igharazibav kim. Eghti God ian akurvaghshi, ia uari bagh God ko mikimtima, eghti God ia damightima ia ua deragham. Ezi gumazir Godin damazimin deraghavira itim God ko migei, an azangsizim bar gavgavir ekiam iti, eghti a igharaz darazir akurvagham.

¹⁷ Elaija en min garir gumazim. Egha a pamtem God ko mikemegha ghaze, amozimin izan kogham. Ezi God amozim tivazima amozim azenir 3 pla ko iakinir 6 plan nguazimin izezir pu. ¹⁸ Egha a gin ua God ko migeima, God amozim amadazima a zaghiri, ezi dagheba uam azenibar aghui.

Gumazim guizin tuavim ateghti, e uam a inigh izam

¹⁹ Nan adarasi, ian tav guizin akamin tuavim ategh pura akar igharazimin gin mangam, eghti ian tav uam a inigh izi guizin akamin tuavim datigham, gumazir kam arazir bar aghuim gami. Ia akar kam deragh a ginighnigh! Ian tav gumazir arazir kurabagh amimin akuraghtima a tuavir kuram ategh ua God bagh izegham, gumazir kam, an arazir kurabagh amir gumazimin duamin akuraghtima an aremeghan kogham. Eghti arazir kamra God arazir kurar aviriba gin amadagham. ††

† (5:17) Elaija, a fomira itir Godin akam inigha izir gumazim.

†† (5:20) Marazi ghaze, Kraisin gin zuir darazi, men marazi Godin guizin akam ataki. Ezi Jems men arazibar kirasa, akinafarir kam osiri.

Akar Faragha Zuim

Pita Kraisin gumazamizir osimtizir ekiam ateriba, gavgavim men nighnizir gavgavibar aningasa, akinafarir kam osiri. A ghaze, Kraisin adarasi ua Krai Iesusin akar aghuim ginighnigh. A kamakin: Iesus aremegha ua dikafi, egha akar dikirizim gamua ghaze, a ua izam. Me akar a dikirizir kam ginighnighiva an otivamin dughiam mizuam iki.

Guizbangira, Kraisin adarasi osimtiziba ateri, ezi bizir otozir kamın, God men nighnizir gavgavibar ganiva fogham, me guizbangira nighnizir gavgavim an iti, o puvati. Eghti me nighnizir gavgavim gavgavigh mam-aghira iki mangiti Krai ua izam. Eghti dughiar kamın me ivezir aghuim iniam.

E guizbangira Godin adarazir otifi, kamaghin e arazir aghuibar amuva egh bizir aghuir e iniamibav zuamam

(Sapta 1:1-2:10)

1 Ki Pita, Krai Iesusin aposel. Ki akinafarir kam Godin gumazamiziba bagha an osiri, ia nguibar igharazibar gumazamizir pura guraghav itibar min, pura tintinimin Pontus ko Galesia, ko Kapadosia, ko Es-ia koma Bitinian Provinsba itiba. ² God kamaghin ifonge, ia Krai Iesusin akam baraghti, an ghuzim ia rueghti ia Godin damazimin zuegham. Egha fomira God Afeziam ia gifo, egha ia misevezi ia an gumazamizibar otifi. Godin Duam ia gamizima ia an gumazamizibar otifi, tuavir kamın a ia misefe. Ezi God bar ian apangkuvigha egha ia gamima ia navir amirizimin iti.

Ikirimirir bar aghuim a Godin Nguibamin ikiava e mizuai

³ E Godin ziam fe, a en Ekiam Krai Iesusin Afeziam! Ezi an apangkuvir ekiam en ikiava Krai Iesus gamizima a ua dikafi, ezi tuavir kamra, God ikirimirir igiam e ganingi. Ezi ikirimirir igiar kam gavgavim e ganingizi, e bizir aghuir e fo e iniaba, e da baghavira mizuai. E God e bagha inabazir biziba bagha mizuavira iti, egha nighnizir gavgavim dar ikiavira iti. ⁴ Ezi God, ikirimirir kam uan Nguibamin e daningasa, egha e amisefe. Ezi ikirimirir kam a ikuvighan kogham. A bar deraghavira ikiva, egh uaghan migoveghan kogham. God uan Nguibamin ia bagha a da ariki. ⁵ Ezi ia Krai nighnizir gavgavim an iti, kamaghin amizima God uan gavgavimin ia pasa, ezi ia deravira iti. Ezi a ua ia iniasa, egh ia damuti ia deragh ekiam. Ezi Godin akurvazir kam, dughiam givaghtima an azenim giram.

⁶ Ia, God damuamin bizir kam a bagh bar akongegh. Ezi datirighin dughiar otevir kam osimtizir aviriba ia bativa, egha mizaziba ia ganidi. ⁷ Arazir kamın God ian nighnizir gavgavibar gan fogham, ia guizbangira nighnizir gavgavim an iti, o puvati. E fo, gol a bizir aghuim, eghti me avimin a tuaghiva, a gifogham, a guizin gol, o puvati. Ezi gol a givaghamin bizim. Ezi en nighnizir gavgavim gol bar a gafira. Kamaghin amizima

arazaraziba ia bativtima, ia fogh, ia nighnizir gavgavim Kraisin iti. Eghti dughiar Krai Iesus ua izamim, a bar ia gakuueghiva, ian ziaba fiva ziar ekiaba ia daningam.

⁸ Ezi ia an ganizir puvati, egha ia a gifuegha uan navi-ba isa a ganingi. Ezi datirighin ia an gari puvati, egha ia nighnizir gavgavim an ikia egha bar akongegh. Agoroger kam a nguazir kamın bizir maba bar dagh afira, e a mikimamin akabagh asa. ⁹ Ezi ian nighnizir gavgavimin mingarim a kamakin, God ian akurvasi. Ezi ia an akurvazim isi.

¹⁰ Akurvazir kamra, fomira Godin akam inigha izir gumaziba an gun mikeme. Me ghaze, God ian apangkuvighiva ian akurvagham. Egha me akar kamın mingarim baghava pamtem ingarava bar deravirama a buri. ¹¹ Egha me pura dughiam bagha gari, a manadozoghin otogham, egh a manmaghin izam. Kraisin Duam men aven ikiava me migia ghaze, Krai faragh mizazim inighiva, eghti bizir aghuarir aviriba gin otivam. ¹² God kamaghin men aka, me uari bagha ingarir puvati, me ia bagha ingari. Ezi God uan nguibamin uan Duam anemadazima a izaghiri, ezi Godin Duamin gavgavimin gumazir akar aghuim akuriba God amizir bizibar gun ia migei. Ezi enselba uaghan bizir kabagh foghasa bar ifonge.

God ghaze, ia nan gumazamizibara

¹³ Kamaghin amizima ia ingarsivira uan nighniziba akir ikiva, egh uan navir ghurimin araziba dikabin. Krai Iesus uamategh izamin dughiamin God uan apangkuvim ia daningam. Ia an apangkuvir ia fogha iniamim, ia pamtem a ginighnighiva a baghivira mizuam iki. ¹⁴ Ia borir akaba barazibar min iki. Fomira ia fozir puvati, egha ia navir ghurimin arazir kurabar gin zui, egh datirighin ia ua dar gin mangan marki. ¹⁵ Ezi Godin akinafarimin osizirim ghaze, "Ki arazir kurabar saghon ikiava, bar zue, eghti ia uaghan nan min arazir kurabar saghon iki, bar zuegh, egh nan gumazamizibara iki." Godin ian diazim, arazir kuratam an itir puvati. Eghti kamaghin ia uaghan, ia amir arazitam ikuvighan marki. Ia, an gumazamizibara.

God bar ivezir ekiamin ua e iniasa a gami

¹⁷ Ia zurara, God ko migiava a diborava ghaze, En Afeziam. Ezi Afeziar kam en ziabagh nighnizir puvatigha e tuisisi. Puvati. An en arazibar gara vagh-

vagha e tuisisi. Eghti ia datirighin nguazir kamın itir dughiamin ia pura guighav itir gumamazibar mın an iki. Egh ia bar Godin apengan iki. ¹⁸ Ezi ia fo, ia uan ovavabar arazir kuraba isava egha dagh amuava dar gin zui. Arazir kaba da dagheba Puvati. Ezi God ia givezegha egha ian arazir kuraba gin amada. God ia givezezir dughiamin, a nguazir kamın bizir ikuvitam aningizir puvati, mati silva ko gol. Puvati. ¹⁹ A Kraisin ghuzimın ia givese, ezi ghuzir kam a bar pin ko. Ezi Kraisa sipipin nguzir mamın mın ami. Ofa gamir sip-sipba, duar kuriba dar mikarzar puvati, ezi Kraisa mati sipipin nguzir mam, an arazir kuraba an itir puvati. ²⁰ Fomira God tighar nguazimın ingaram, a faragha ua ia givezamin ingangarim bagha Kraisa amisefe. Ezi datirighin e itir dughiar abuananaba, God ian akuravaghasa Kraisa bar azenara ian aka. ²¹ A ian akurazima ia God nighnizir gavgavim an iti. God a gamizima a uam ovevemın dikafi, ezima God bar Kraisa isa bar pin aneti. Ezi kamaghin ia nighnizir gavgavim Godin ikiva, egh ia a mikemezir bizir ia fogha iniamiba baghivira mizuam iki.

Ia bar gumamazibagh ifongegh

²² Ia guizin akam baregha an gin zui, egha arazir kamın ia Godin damazimın zue. Egha ia uaghan Godin gumamaziziba guizbangira me gifonge. Egh datirighin ia bar me gifueghiva, bar uan naviba isiva me daningigh. ²³ Egha ia datirighin gumamazizir igiabar otivigha gifa, mati ia dagher biar igiamın mın azenimın oto. Egha ia dagher biar pura ikuvibar mın aghuir puvati. Ezi dagher ovizir kam, a Godin akam, ezi akar kam zurara ingar iki, mamaghira ikiam. ²⁴ E fo, Godin Akinafarim kamaghin migei,

“Gumamaziziba dadabar mın ami, me dughiar ru-arimın nguazimın itir puvati.

Egha men ziaba mati akimariba, me atamra gefi.

Dadaba midii, ezi akimariba iri.

Ezi Godin akam zurara ikia kamaghira iti.”

Akar kam Godin akar aghuim, me ia mikini.

Ekiam a dagiar aghuir angamra itim

2 Ia gumamazizir igiabar otivigha gifa, kamaghin ia arazir kuraba bar, ko akar ifavariba ko, arazir ifavariba ko, biziba bagha navim ikuvir arazim ko, girakirangin migeir araziba, ia bar da atakigh. ² E fo, borir iririvim an otem bagha bar kufi. Kamaghira, ia Godin Duam ia ganingizir daghem baghiva mitiriam ian aghi, bizir kuratam an itir puvati. Guizbangira, Godin arazir a ia gamim, ia a gifo, Ekiam a bar moghira dera. Kamaghin ia Godin Duamin daghem amiva aghungiva egh Godin Duamin aven gumazir aruabar mın ikiam.

† (1:19) Ezi Israelba ofa damuasa sipisip inigha izi, egh arazir kuraba gin amangasa, o ofan igharagha garim, an God damuasa, me sipisipin bar aghuim inigh izi ofa damuam. (Wok Pris 22:17-25in gan) Pita Moses Osirizir Arazir kam ginighnigha, egha migei, Kraisa mati ofa damuamin sipisipin aghuir mam.

⁴ Egh ia Ekiam bagh izi, a dagiar aghuir angamra itimın mın iti. Gumamaziziba an aghua, ezi God a gin-abagha egha an garima a bar pin ko. ⁵ Ezi ia uaghan, dagiar angamra itibar mın. God ia gami, eghti ia dipenimın mın otoghti, an Duam dipenir kamın aven ikiam. Eghti God ua bagh ia miseveghti, ia an ofa gamir gumazibar mın ikiam. Egh ia Kraisa Iesusin zi-amin ia bar ofan mın uari isi God daning. Arazir kam, God bar a gifonge.

⁶ Godin Akinafarim ghaze,

“Ia gan.

Ki dagiar aghuir mam amisevezima a bar pin ko.

Ezi ki datirighin Sionin mighsiamın dagiar kam an-erisi.

Ezi a dipenim aterir dagiamın mın oto.

Ezi gumazir nighnizir gavgavim an itim, an aghumsiz-im inian kogham.”

⁷ Ezi ia nighnizir gavgavim Kraisin itiba, ia fo Kraisa mati dagiar bar aghuim. Ezi nighnizir gavgavim puvatiziba, Godin Akinafarimın me ghaze,

“Dagiar kam, dipenimın ingarir gumaziba, an aghuagha a batoke,

ezi datirighin a dipenim aterir dagiamın oto.”

⁸ Ezi Godin Akinafarim uaghan ghaze,

“Dagiar kam a gumamazibagh amima, me asaghpura daighiri.”

Me akam barazir puvatigha kamaghin, me daighiri. Fomira God fo, bizir kam me bativam.

⁹ Ezi God ia misevegha givazima ia an adarazir otifi. Egha ia atrivimın ofa gamir gumazibar otifi. Ia guizbangira Godin gumamazizibara, egha God baghivira iti. Egh ia Godin gumamazizibar ikiva egh an arazir aghuir a ia gamizibar gun mikimasa, ia misefe. Ia faragha mitarmemın ikezi, a ian diagha uan angazangarir aghuimın ia ati. ¹⁰ Fomira ia pura gumamazizir kinibar mın iti, egha datirighin ia Godin gumamaziziba. Egha fomira ia Godin apangkuvim inizir puvati, egha datirighin ia an apangkuvim inigha gifa.

E igharazibar tongin deraghvira daruam

(Sapta 2:11-3:22)

E Godin ingangarir gumazibar mın ikiam

¹¹ Nan roroaba, ki akar gavgavimın ia migei, ia nguazir kamın ikia mati gumamazizir pura guighav itiba, ko gumazir nguibaba puvatizibar mın iti. Ezi ki ia migei, ia bar navir ghurimın arazir kuraba bar ada atakigh. Arazir kaba ian duaba ko misosi. ¹² Ia bar deraghvira Kraisa azenan itir gumazibar tongin daru. Eghti me akar kuraba ia mikimiva, gin ian arazir aghuibar ganiva, egh me God izamin Dughiamın, an ziam fam.

¹³ Ia Ekiamın gin zui, kamaghin ia gavman osirizir araziba bar da baraghiva dar gin mangi. Atrivir bar ekiam, ia an akam baragh. ¹⁴ Gavmanın gumazir dapani-

ba, a me amisevegha ingangarir kam me ganingi, me gumazir arazir kurabagh amiba me ivezir kuraba me daningam. Egh gumazir arazir aghuibagh amiba, me men ziaba fam. Kamaghin ia uaghan gavman gumazir dapanibar akabar gin mangi. ¹⁵ Gumazir onganiba zurara akar kuraba ia gasi. Ezi God arazir aghuiba ia dar amuasa a ifonge, eghti tuavir kamin ia men akaba minivagham, eghti me mikiman kogham. ¹⁶ Ia bar firiaghrizir gumazibar min iki. Egh kamaghin nighnighan marki, "E datirighin firiaghire, egh mangi arazir kurabar amuam." Puvati. Ia Godin ingangarir gumazamizibar min iki. ¹⁷ Egh ia arazir aghuibar gumaziba bar me damu: Egh uan naviba isiva Godin gumazamizibar aning. Ia uaghan Godin gin mangiva an apengan iki. Egh ia ziar ekiam atrivir ekiam daning.

E Kraisin arazibar gin mangiva, egh mizaziba iniam

¹⁸ Ia pura ingangarir gumaziba, ia uan gumazir ian garir ekiabar apengan ikiva, egh men akaba baragh, egh deraghvira me damu. Ki gumazir ian asughasuziba ko gumazir aghuibara migeir puvati, ia uaghan, gumazir ian gara ian asughasuzir puvatiziba sara, men apengan iki. ¹⁹ E fo, gumazitam Godin gin mangiva ingangarim damuti, me pura mizaziba a daningam, eghti a mizaziba iniam, eghti God an arazir tugha gavgavizim bagh bar ifongeghiva, bar deraghvira a damuam. ²⁰ Egh ia arazir kuram damuti me ia misoghti, ia mizazim inigh tugh gavgavigham, ian arazir kurar kamin ivezir aghuiba puvati. Egh ia arazir aghuim damuti, me ia misoghtima ia mizazim inigh tugh gavgavigham, eghti God arazir aghuim ia damuam.

²¹ Kraisin mizazim inigha ian akura, kamaghin God Kraisin arazir kamin gin mangasa ian dia. Egha a uan arazir amizir kam en aka, eghti e an gin mangam.

²² "Krais arazir kuratam gamizir puvati, egha uaghan akar ifavaritam mikemezir puvati."

²³ Ezi me akar kurabar a migeima, a men akatam ikarazir puvati, egha a mizazim inigha paza me damuasa me migeir puvati. A uabi isa jas ganingi, jas a God. A fo, kar jasin bar deravira bizibar tuisizim. ²⁴ Ezi Kraisin arazir kuraba isa uan mikarzim gatigha, egha ter ighuvimin areme. A kamagh sua, e arazir kuraba bar ada ateghiva, angamra ikiva arazir aghuibar amuam, kamaghin an areme. Me a misoghezima an mizazir dafar kam ia gamima, ia ua dera.

²⁵ Ia bar sipsipbar min tintinibar ghuegha ovenge. Ezi datirighin ia uamategha sipsipbar garir gumazim bagha ize, a ian duabagh eghuvir gumazim.

Akar poroghamibar zuim

3 Ezi kamaghira, amizir pabar itiba ia uan pabar apengan ikiva egh men akaba baragh. Ki kamagh sua, gumazir kataba me nighnizir gavgavim Godin akamin itir puvatighti, ia men amuiba, ia men apengan ikiva, men akaba baraghiva, bar deravira daruti, me ian arazibar ganam. Ia Godin akar aviribar me

mikiman marki, me ian arazir zueziba ko Godin apengan itir arazibar ganiva men tarazi navibagh iragham. Kamaghin, amiziba uan pabar apengan iki. ³ Egh ia pura azenan uan mikarziba asingiva, dapanir ariziba ikiva golin adiariba ko korotiar aghuibar aghuan marki. Puvati. ⁴ Ia uaghan uan navir averiaba sara asing, kurukazir kaba ikuvighan kogham. Kurukazir kaba, kar ikirimirir aghuim ko navir amirizim itir arazim. Arazir kaba Godin damazimin bar dera. ⁵ E fo, fomira itir amiziba, me uari isa God ganiga, egha bizir God me daningamim bagha mizuai. Me arazir kaba uarir kuruka, egha me uan pabar apengan iti. Kamaghira Sara uan pam Abrahamin akam baragha "gumazir ekiam" a garis. Ia arazir aghuibar amuva, egh bizitam in atiatingan kogh, egh mati ia Saran guivibara.

⁷ Ezi kamaghira ia amuiba itir gumaziba, ia nighnizir aghuibar gin mangiva egh uan amuiba ko deraghvira iki. Me gumazibar min gavgavizir puvati. Egh ia deraghvira me damuva, egh men akurvagh. Egh men nighniziba ko men araziba dikabinan marki. Me uaghan ia ko God pura ia daningamin ikirimirir aghuim iniam. Bizitam ia God ko migeir tuavim apiran koghsi, ia uan amuiba ko deraghvira iki.

E zurara arazir aghuiba igharaz darazir amuam

⁸ Ezi ki uan migirigiba kamaghin da givasa, ia bar moghira nighnizir vamira ikiva, egh navir vamira uarir iki. Ia bar Kraisin adarasi ifuegh ikiva, egh men apangkuv, egh uari abirir arazim damu. ⁹ Eghti gumazitam arazir kuratam ia damighti, ia arazir kuramin a ikarvaghan marki. Me akar kuratamin ia mikemeghti, ia akar kuramin me ikarvaghan marki. Ia me ikarvaghamin arazimra kara, ia me bagh God ko mikimtima, an arazir aghuim me damu. God bizir aghuim ia daningasa, kamaghin a ian dia. Ezi kamaghin ia gumazir igharaziba arazir aghuim me damu.

¹⁰ Godin Akinafarim ghaze, "Ekiam gumazir arazir aghuibagh amibar garava, egha men azangsiziba barasi.

Egha gumazir arazir kurabagh amiba, Ekiam me gifongezir puvati.

Kamaghin tina ikirimirir aghuim iniva, dughiar aghuibar gansiva,

egh akar kurabav kiman koghiva, ifavarir akaba atakigh.

An arazir kuraba ategh, arazir aghuibar amu; egh gumazir igharaziba navir amirizimin me ko ikisi, gavgavigh mamaghira iki."

E arazir aghuibar amuva da bagh mizaziba iniam

¹³ Eghti ia arazir aghuibar amusi bar ifueghti, eghti tina arazir kuratam ia damuam? Dughiar aviriba ti puvatigham. ¹⁴ Eghti ia arazir aghuibar amuva da bagh mizaziba iniva, egh ia bar akongegham! "Eghti me atiatingamin bizitam ia damuti, ia men atiatingan marki." ¹⁵ Egh ian navir averiabar, ia Kraisin uabira ia uan Ekiamin min faraghvira anetigh. Eghti me bizir aghuir ia

mizuaire kamin mingarim bagh azaragham, eghti ia zurara men akaba ikarvaghsi nighnigh iki. ¹⁶ Ia arazir aghuibagh amuava Kraisin gin ghuava, ezi me akar kuraba ia migiava, egh gumazir kaba ian arazir aghuubar ganti, da me damuti, me uan akar me mizezimim aghumsizim iniam. Ia me kamaghin damusi, ia nimira men akaba ikarvagh, egh arazir aghuim me damu. Egh ia uan araziba deravira da tuisighiva egh arazir aghuimim gin mangi. ¹⁷ Eghti God ifueghti, e uan arazir aghuiba bagh mizaziba iniam, kamaghin dera. E arazir kuraba bagh mizaziba iniam, kar bizir kuram.

Krais aremegha ua dikavigha uam e ini

¹⁸ E kamaghin fo, Krais uabi ia bagha areme. A Godin damazimim derazir gumazim, egha a Godin damazimim derazir puvatizir gumazamizibar danganim inighava areme. A gumazamiziba bar men arazir kuraba batueghiva egh me inigh God bagh mangasava, dughiar vamira aremegha gifa. A uam aremeghan kogham. Egha a nguazir kamin a gumazir nivafizimim min itima me a misoghezi an areme. Ezi Godin Duam a gamizi a ua dikavigha angamra iti. ¹⁹ Ezi Godin Duam a gamizi, a ghua ovengezibar duar kalabusin itiba, akar aghuim me mikiri. ^{†20} Ezi duar kaba, me fomira Noan dughiamin Godin akaba iriaghiasi. Ezi Noan dughiamin arazir kuram bar azenim girizi ezi God zuamira me ikarazir puvati. A me mizua ghua Noa kurimim ingarigha givazir dughiam. Ezi kurimim aven gumazamizir 8 plara an itima, ezi aperiar dipar ekiam otogha me inigha zuima, God ua men akuragha me inizima me deraghavira iti. ²¹ Ezi dipar kam a rurimim nedazim, kamaghira God datirighin rurimim tuavimim ian akura. Rurim, a mikarzibar miziriziba agevir puvati. Rurim kamaghin ian aka, ia God ko akam akira ghaze, ia uan araziba deravira da tuisighiva, egh arazir aghuubara gin mangi, egh gin aghumsighan kogham. Krais Iesus ovevemim ua dikafi, ezi tuavir kamin God ian akurvasi. ^{††22} Ezi Krais Godin Nguibamin ghugha datirighin Godin agharir guvimim iti. Ezi enselba ko duar kurar gavgaviba ko aser gavgaviba itiba, da bar an apengan iti.

Osimtizir bar ekiam Kraisin adarazi batozi, me mizaziba isi

(Sapta 4-5)

E navir ghurimim araziba ataghragham

4 Kamaghin Kraisin mikarzim mizazim inizi, eghti e uaghan an min nighnizir kamra suiragh gavgavigham. E fo, gumazitam uan mikarzimim mizazim

† (3:19) Fofozir gumazir maba ghaze, duar kaba, da gumazir Noan dughiamin aremezir gumazibar duaba. Ezi marazi ghaze, a duabav gei, o enselin Godin akam iriaziba. Judaba kamaghin nighnizir gavgavim iti, God Noan dughiamin duar kaba isa kalabus gati. ^{††} (3:21) Grighin akam vezin kamin deragha bizir kam migeir puvati.

inighiva, egh an arazir kuraba ategham. ^{‡2} Kamaghin datirighin tugh mangi, ian nivafizimim ikirimirim givaghamin dughiam, ia navir ghurimim arazibar gin mangan marki; ia God ifongezir arazibar gin mangi. ³ Ia fomira dughiar ruarimim navir ghurimim arazibar gin zui. Ia, nighnizir gavgavim puvatizibar arazir kurabar amuasa ifongezi moghin ia fomira arazir kabagh ami. Arazir kaba, dara kara: me afiar arazibagh amuava; arazir mizirizibar amuasa bar kufi; egha dipar onganiba apava onganigha; isar dafabagh amua dagher aviriba apava, egha pura gumazamiziba isa pura pamtemin diava ighiar kurabar arazibagh ami; egha nguazir kamin biziba e God gami moghin uari isa dagh anidi, egha bizir kam gamua aghumsiziba puvati. ⁴ Ezi ia datirighin ua gumazir kurar kaba ko arua, me ko arazir kurar avirir kabagh amir puvati. Ezi me bizir kamin digavir kuram gamigha, akar kurar avirir ia migei. ⁵ Egh me gin uari jasin ekiamin kotin tuivam, egh uari uan arazibar gun a mikimam, me tizim bagha bizir kabagh ami. Jasin kam, a gumazamiziba bar men araziba tuisighasa iti, gumazamizir ovengeziba ko angamra itiba. ⁶ Bizir kam bagha, Iesus gumazir ovengeziba uaghan akar aghuim me mikiri. Men ovevem kamaghin oto, God me tuisighizi, ezi me ariaghire, mati gumaziba bar kamaghin ariaghire. Egh me Godin mirara, men duaba angamra ikiasa, Iesus akar aghuim me mikiri. ^{‡†}

E, God puram e ganingizir bizir aghuiba, deraghvira dar an ingangarim damuam

⁷ Dughiar biziba bar givamim roghira ize. Kamaghin ia God ko mikimsi, ia bar deragh nighnigh, egh navir ghurimim araziba dikabin. ⁸ Ni igharaz tav gifueghti, an arazir kuratam ni damighti, ni zuamira an arazir kurar kam gin amadagham. Kamaghin ia Kraisin adarazi, uan navir averiabar uarira uarigh ifongegh. Arazir kam an araziba bar dagh afira. ⁹ Eghti gumazamizir igharaziba izi ia ko ikitima, ia bar deravira arazir aghuubar me damu. Egh ia men osiman marki. ¹⁰ God uan apangkuvimim bizir guar avirir aghuiba vaghvagh ia ganidi. Kamaghin ia bar vaghvagh Godin ingangarir gumazir aghuubar ikiva, egh ia bizir aghuir God pura ia ganingizibar, ia Godin gumazamizibar akurvagh. ¹¹ Ia kamaghin ifongegh, gumaziba ian arazir amiba bar dar ganiva, Krais Iesusin ziamin me Godin ziam fam. Tina akar aghuim akurir fofozim God a danighti, a deravira Godin akam akun. Eghti tina igharaz darazir akurvazir fofozim, God a danighti, a Godin gavgavimim igharaz darazir akurvagh. Eghti Krais Iesus zurara, atrivimim gavgavim ko ziar ekiam sara, a ko ikivira ikiam. Bar guizbangira.

‡ (4:1) Mizazim isir arazimim akar maba, da uaghan 1 Pita 3:13-22 ^{††} (4:6) Grighin akam vezin kamin bizir kam deragha a migeir puvati. Gumazir maba ghaze, a ti 1 Pita 3:19 itir bizir kamra migei, ezi me kamaghin a gira, "Bizir kam bagha Krais akar aghuim gumazamizir ovengezibav kim. Me gumaziba ariaghiri moghin me areme, men arazir kurabar ivezim. Kamaghin an akar aghuim me mikini, eghti me ikirimirim aghuir zurara itim iniva, duaba min ikiam, mati God uabi."

E Kraisin m̄n mizaziba inisi bar akuegham

¹² Nan namakaba, osimtizir mam avim̄n m̄n ia tuiv-igh gavgavighasa ia batifi. Eghti ia digavir kuram damuan marki, egh suam, bizir igharagha gariba e batifi. ¹³ Ia osimtizir kabar aven Kraisin mizazim isi moghin, ia uaghan mizazim isi. Kamaghin ia bar akongegh. Egh gin ia a uamateghamin dughiamin ia an atrivim̄n angazangarim̄n ganiva ian agorogem pin ikiti, ia guizbangira bar akuegham. ¹⁴ Godin Duar angazangarim itim ia avara. Kamaghin me Kraisin ziam bangin me akar kuraba ia mikimtima, eghti ia bar akuegham. ¹⁵ Ia uari uan osimtiziba bagh mizazim iniam, kamaghin derazir puvati. Ian tongin tav gumazitam misueghtima an aremegham, o a biziba okimam, o a tintinim̄n arazir kurabar amuam, o a tintinim̄n gumazir igharazibar bizibar ganam, me an arazir kaba baghiva osimtizim a darightima, kamaghin derazir puvati. ¹⁶ Ia Kraisin adarazi, eghiva Kraisin ziam bagh ia mizaziba iniva, aghumsighan marki. Kraisin ziam ian iti, kamaghin ia Godin ziam fi. ¹⁷ Dughiar God uan adarazir araziba tuisighamim, an otogha gifa. An gumazamiziba faragh kotiamin otoghtima, eghti gin Godin akar aghuim akirim ragha a gasarazir gumaziba me uaghan kotiamin otoghiva, egh guizbangira bar kuvigham. ¹⁸ Godin Akinafarim ghaze, "Godin damazim̄n derazir gumaziba osimtiziba sara zuima,

God abuan men akurvasi.

Eghti Godin aghuagha arazir kurabagh amiba, me bar ikuvigham."

¹⁹ Kamaghin Godin ifongiamin, gumazir maba mizaziba iniam, egh me bar uari isiva Godin agharim darigh, egh arazir aghuibar amuvira iki God en ingarigha, zurara bar deravira en gari.

Godin ingangarir gumazir dapaniba, ia bar deragh Godin gumazamizibar gan

5 Ki akar mam Godin ingangarir gumazir dapanibav kimasa, ki uaghan ian m̄n Godin ingangarir gumazir aruar mam. Nan damazim̄n, ki uabi Kraisin garima, a mizazim ini. Egh gin Kraisin uan gavgavim ko ziar ekiam sara uamategh izam. Eghti dughiar kamin ki uaghan ia ko, e bar moghira an atrivim̄n angazangarim̄n ganiva an aven ikiam. Ezi kamaghin ki ingarasa Godin ingangarir gumazir dapaniba ia migei. ² Ia Godin gumazamiziba deravira men gan. Me sipsipbar m̄n ian agharim̄n iti. Tav ia ingangarir kam damusi ia bintima, ia ingaran marki. God ingangarir kam ia a damuasa a ifonge. Kamaghin, ia ifueghiva ingangarir kam damu. Ia izezim baghiva akongiva ingangarim damuan marki. Egh ia gumazamizibar akurvaghsi bar ifongegh. ³ Ia gumazir aruabar m̄n ikian

marki, egh Godin gumazamiziba dikabinan marki, gumazamizir kaba God me isa ian agharim gati. Ia arazir aghuibar me damu, eghti me ian arazibar ganiva dar gin mangam. ⁴ Eghti dughiar sipsipbar garir gumazir Ekiam azenim girighti, ia izevir bar aghuim iniam, izevir bar deravira itim, a ikuvighan kogham.

E uari isi God daningam

⁵ Ezi kamaghira ia gumazir igiaba ia gumazir dapanibar akaba baragh egh men apengan iki. Egh ia bar uari abirir arazimin gin mangiva egh uaghan Godin gumazamiziba men apengan iki. Godin Akinafarim kamaghin migei, "God, gumazir uan ziaba feba, a me dikabiri, egha a gumazir uari abiriba, a men apanguva, deraghavira me gami." ⁶ Kamaghin, ia uan ifongiba abiniva egh Godin agharir gavgavim̄n apengan iki. Eghti dughiar God ifongezim a ia fegham. ⁷ God ia ginighnisi, ezi kamaghin osimtizir ia ateriba, ia da isi Godin agharim darigh.

⁸ Ia angamra iki, uari bagh gan. Satan, gumazir ian apanim̄n itir kam, a laionin m̄n tiarim akara di-gharui. A zurara gumazibar amasa, me buriagharui. ⁹ Ia fo, Godin gumazamizir nguazir kamin itiba, me uaghan mizazir ia isir kam isi. Kamaghin ia bar nighnizir gavgavim̄n tugh gavgavigh Satan batogh.

¹⁰ God, an apanguvibar m̄ngarim. Ia Kraisin porozima God ian diazi, ia a ko iki mamaghira ikiam. Egh ia dughiar bar otevim̄n mizaziba iniam, egh gin a uabi ua ia damighti ia ua deragham. Egh gavgavim ian nighnizir gavgavibar aningiva, egh ia damuti ia tuivigh gavgavigh mamaghira ikiam. ¹¹ Ezi God uabira gavgavir ikia mamaghira itim iti. Bar guizbangira.

Akar otevir maba

¹² Sailas nan akuragha, ia bagha akinafarir otevir kam osiri. Ezi ki an garima, a Kraisin baghavira itir aveghbuar aghuim. Ezi akinafarir kam, ki God a uan apanguvim ian akazir arazim ia mikimasa. Ki uabi ki fo, kar guizbangira Godin apanguvim, ezi ki deravira an gun ia migei. Egha ki akar gavgavim ia ganidi, ia nighnizir gavgavim Godin apanguvim̄n ikiva tugh gavgavigh.

¹³ Godin gumazamizir Babilonin † itiba, God me ko ia misevezi, me ia bagha akam amaga ghaze, Afeziam ia ko iki. Nan otarim, Mak, uaghan ia bagha akam amaga ghaze, Afeziam ia ko iki. ††¹⁴ Ia igharaz darazigh ifongezir arazim akaghisi, egh uari uan agharibar suigh. Ia Kraisin adarasi, ia navir amirizim̄n iki.

† (5:13a) Babilon arazir kurabagh amir nguibam. Ezi Pita Romin itir dughiam, Rom tintinim̄n arazir kurabar Godin gumazamizibagh ami, mati Babilon fomira me gamizir arazim moghin. Kamaghin Pita akar isin zuimin Rom dibora ghaze, Babilon. †† (5:13b) Mak guizin Polin otarim puvati. A gumazir ighiar an akurvagha an gin aruim.

Akar Faragha Zuim

Akinafarir kamin akar mingarimra kara. Tisan maba arua Kraisin adarazir nighnizir gavgaviba ko arazir aghuibagh asighasisi. Ezi Pita akinafarir kamin aven migia ghaze, Kraisin adarazi men akaba baraghan marki. Me, akar aposelba men sure gamizibar suiragh gavgafigh. Eghti arazir kamin me God ko Ekiam Krai Iesus deravira aning gifogham. Aposelba uari uan damazibar Iesusin ganigha egha uaghan an gara a barazi, a men sure gami.

Gumazir maba kamaghin migei Iesus ua izan kogham. Ezi akinafarir kam ghaze, a izam. Guizbangira a zuamira izeghan koghamin mingarim kamakin: God gumazitam ovengan aghua. A kamagh sua, gumaziba bar navibagh iragh. Kamaghin amizi a gumazamiziba dughiam me ganiga, egha me mizua ikiavira iti (3:9).

E arazir aghuibar amuti da en navir averiabar iki gavgavigham, eghti e gumazir kurabar akaba batogham

(Sapta 1-3)

1 Ki Saimon Pita, ki Krai Iesusin ingangarir gumazim ko an aposel. Ki, ia gumazamizir nighnizir gavgavir aghuimin itiba, akar kam ia bagha an osiri. Krai Iesus en God, a en Akurvazir Gumazim. Egha a uan arazir aghuimin God nighnizir gavgavir aghuim ia ganingizima, ezi ian nighnizir gavgavir kam, an enanam ko voroghira ghu. ² Ezi datirighin ia God ko en Ekiam Iesus, aningin fozozir aghuim inis. Ezi kamaghin apangkuvir arazim ko navir amirizim ian ekevegh iki.

God ua baghavira e amisefe

³ Krai Iesus a God, an gavgavim a biziba bar e ganingi, da gavgavim e daningtima, e ikirimirir aghuim iniva e God ifongezir arazibar amu ikiam. E Krai gifo, ezi fozozir kam e gamima e God ifongezir arazibagh ami. Ezi a ko itir arazim ko an arazir aghuimin, an en dia. ⁴ Egha bizir bar aghuiba e ganingi, da bar ekefe. Ezi kar bizir a fomira e daningasa akam akiriziba. E nguazir kamin itir gumazamiziba, e navir ghurimin araziba bagha puv aguema, ezi da bar pazav e gami. Ezi Krai bizir aghuir kaba bar e ganingi, ezi tuavir kamin, a ian akuraghti, ia arazir kurar kabagh itaghiva, egh Godin ikirimirim inighiva egh an arazibar amuam.

⁵ Bizir kabanang bagh, ia Godin min ikirimirim ikisi pamten ingar. Ia datirighin nighnizir gavgavim Kraisin iti. Egh uaghan arazir aghuibar gumazamizir igharazibar amu, egh uaghan Godin fozozir arazim deravira a inigh. ⁶ Egh uaghan navir ghurimin araziba da dikabin, egh uaghan tugh gavgavigh osimtiziba ater, egh uaghan God ifongezir arazibar gin mangi. ⁷ Egh uaghan, uan adarazir min, Kraisin adarazir apangkuvigh men akurvagh. Egh uaghan igharaz darazigh ifongezir arazim damu.

⁸ Ezi ia Krai Iesus gifo, en Ekiam. Egh ia arazir kaba inightima da ian iki bar gavgavighi, eghti ian fozozir

kam deravira ingartima, dagher aviriba otivam. ⁹ Ezi gumazitam arazir kaba puvatigham, a bizir saghuiamin tibar ganan kogham, a mati gumazir okavirizim moghin ikiam. Guizbangira, God an arazir kurar a fomira amiziba gin amada, egha a gamizima a zue. Egha datirighin bizir kaba, a da bakinighniki. ¹⁰ Nan adarasi, God ian diagha gifa, egha ia ginabas, ezi ia an gumazamizibar ikiam. Egh kamaghin ia zurara an adarazir ikivira ikiva egh bizir kam akaghsiva, ia bar pamtem ingar. Egh ia kamaghin damuva, ia arazir kuratamin irighan koghiva, egh God ateghan kogham. ¹¹ Eghti a tuavir kam bar ia bagh a kuightima ia God Bizibagh Ativamin Dughiamin aven mangiti a ia bagh bar akuegham. Egh dughiar kamin iki mamaghira ikiam. God Bizibagh Ativamin Dughiam, a bar Krai Iesus en Ekiamin bizim, a en Akurvazir Gumazim. ¹² Ki bizir kaba bagh ia mikimvira ikiam. Ia guizbangira dagh fogha ia guizin akam inigha gifa, egha an tugha gavgafi. ¹³ Ki fo, dughiar bar otevim, ki uan mikarzim suevkinigham. En Ekiam Krai Iesus kamaghin na mikemegha gifa. Kamaghin dughiar ki aven nivafizir kamin ikiavira itim, ki nighnizima a dera, ki ua bizir kaba bagh ia mikimtima, ia ua dagh nighnighvira ikiam. ¹⁵ Kamaghin amizima, ki bar deragh ia mikimasa. Eghti ki gin oveghti, ia dughiar zurara ia bizir ki ia mikemezir kabagh ua dagh nighnighvira ikiam.

Aposelba uan damazibar Godin angazangarimin garima a Kraisin iti

¹⁶ Ezi dughiar e Kraisin akar kamin ia mikemezim, e pura gumazitam in eghaghanitam ko nighnizimin gin ghua ia migeir puvati. E uan Ekiam Krai Iesusin gavgavim ko a ua izamin akamin gun ia mikeme. Ezi e faragha uan damazibara Godin angazangarim ko gavgavimin garima da Krai Iesusin iti, kamaghin amizima e migei. ¹⁷ Ezi God Afeziam ziar ekiam a ganingi, egha angazangarir aghuir kam gamizima an an oto. Ezi God uabi uan Nguibamin ikia angazangarir ekiam kamin aven ikiava egha kamaghin Iesus migia ghaze, "Kar nan Otaram, ki bar a gifonge, egha ki a bagha bar akonge." ¹⁸ Ezi e uari a ko Godin mighsiamin ikia egha

† (1:16) Akar otevir kam a dughiar Iesusin mikarzim igharagha gara otozir bizibav migei. (Mt 17.1-3 ko Mk 9.2-13 ko Lk 9.28-36.)

akar kam barazima a Godin Nguibamin ikegha zaghiri. ¹⁹ Kamaghin amizima e nighnizir gavgavimra Godin akam inigha izir gumazibar akabar iti. Ezi ia uaghan men akabar suiragh gavgavigh, egh deragham. Godin akam inigha izir gumazibar akaba mati lam mitatem in ikia isi. Egha ghua Kraisin angazangarim ian navir ave-riabar aven ikia isi, mati aminim itir mikovezim overi-amin in ikia isima mitatem zuima angazangarim oto. †

²⁰ Fomira Godin akam inigha izir gumazimin akatam, pura gumazitam a mikemezi an a migeir puvati. Godin Duam uabi me gaghuvkirima me Godin izezir akam akuri. Kamaghin bizir ekiam, ia a gifogh a kamakin, Godin akam inigha izir gumaziba, me Godin Akinafarimin osira me uan nighnizibar osirizir puvati.

Ifavarir tisaba Kraisin adarazir nighnizibagh asighasighasa

2 Ezi fomira Godin akam inigha izir gumazir ifavarir maba, me Israelin gumazibar tongin iti. Ezi kamaghira ifavarir tisaba uaghan ian tongin ikiam. Egh me nimira ia gifar, Godin bizir taba ian sure damuam. Egh me mongiva akar ifavaribar amuti, da ian tongin otivam, kar akar ian nighnizir gavgavim gasighasiziba. Ekiam ua me inis, eghti me uamategh akirim ragh, Ekiam gasaragham. Ezi me kamaghin damuva, eghti zuamira God me gasighasigham. ² Eghti gumazir avirim men arazir mizirizir kurabar gin mangam. Eghti bizir kam gumazibar amuti me akar kurabar guizbangin tuavir Godin gin zuimin mikimam. ³ Ezi ifavarir tisan kaba daghar aviriba bagha, kamaghin me eghaghanir ifavarir aviribar amuva, ian daghaba ko biziba iniam. Fomira God me isi kot darighasa dughiam ati, a ghaze, me bar ikuvigham. Ezi God akuir puvati. A fomira me mikemezir moghin egha me gasighasighasa me bagha gara iti.

⁴ Ia fo, bar fomira enselin maba arazir kurabagh ami, ezi God me ataghizir puvati. A senba me kegha helin me akunizima me mitater bar ekiamin aven ti. Egha me kalabusin ikiavira iti, me Godin kotiamin dughiam bagha mizua iti. ⁵ Ezi gumazamizir bar fomira ikeziba, me Godin akam barazir puvati. Ezi a me gasighasiki. An aperiama gamizima an otogha bar me kuavareme. Ezi Noa a gumazir arazir aghuibara gun migeir mam, God a ko 7 plan gumazamiziba bar deragha men garima me deravira iti.

⁶ Ezi God Sodom in nguibam ko Gomoran nguibam migia ghaze, aning uaghan ikuvigham. God aning gaborozu aning bar isigha, averenir kiniba iti. Ezi gin gumazir Godin akaba batoziba, me bizir Sodom ko Gomoran otolim ginighnigh, egh fogham bizir kam gin uaghan me bativam. ⁷ Ezi God Lotin akura, gumazir deravira itim. Egha a, men arazir mizirizibar gara an navim bar a baseme. ⁸ Gumazir aghuir kam Lot men tongin ikia egha men arazir bar kurabar gari. Egha dughiar zurara men akar kuraba barasi. Ezi an navim deragha iti. Ezi a me Godin araziba batozir arazim

† (1:19) Mizarazimin mikovezir kam, kar Kraisi Iesus. Ni gansi Akar Mogomem 22.16in gan.

bagha an navim bar ikufi. ⁹ Ezi kamaghin e bizir Ekiam amizibagh nighnigha, egha e fo, osimtizitam gumazir Godin arazibar gin zui tam batogham, God osimtizir kam uam ada a iniamin tuavim gifo. Ezi God arazir kurabagh amir gumazibagh fo, egha men arazir kuraba ikarvaghamin tuavim gifo, mamaghira iki mangiva Godin Kotin Ekiamin Dughiam otogham. ¹⁰ Egh gumazir taba ivezir kurar bar ekiaba iniam. Kar gumazir poroghamiba uari isava akuava amir arazir bar miziriziba. Egha me Godin akam migia ghaze, a pura bizim.

Ezi gumazir kurar kaba ian tongin iti, gumazir akaba batogha egha uan nighnizibar gin zuiba. Egha me atitir puvatigha akar kurabar enselin Godin Nguibamin itibav gei. ¹¹ Ezi enselba bar gavgavir ekiam ikia, bar gumazir kabagh afira. Egha enselba uari akar kurabar me migeir puvati, egha Ekiamin damazimin akam me gasir puvati.

¹² Ezi ifavarir tisan kaba, me mati asizibar min nighniziba puvati, egha me uan mikarzibar ifongiabar arui. Egha me mati asizir atiabar min nguazimin otifi, eghti gumaziba men suighiva me misoghtima me arighiram. Ezi bizir me fozir puvatizim, me akar kurabar a migei. Ezi arazir kamra mati gumaziba asizir atiaba gasighasizi moghin God me gasighasigham.

¹³ Ezi me amizir arazir kurabar, gumaziba men arazir kaba bagh ua arazir kurabar me ikarvaghamin. Me ghaze, aruebar dagher ekiaba apir arazim ko dipar onganiba apir arazim, kar arazir bar aghuim. Egha me ia koma apava, egha ia gamima ia bar mize, egha ian zibagh asighasisi. Egha me uan ifavarir arazir me amiba bagha bar akonge. ¹⁴ Egha me zurara amizibar gara, arazir kurabar me damuasa nighnisi. Egha me arazir kurar amiba givasa nighnizir puvati. Me gumazir nighnizir gavgavir muziariba itibagh ifarima me arazir kurabagh ami. Egha me igharaz darazir bizibar garava, egha dagh ifongezir arazimin bar me gizifa. Eghti God bar me gasighasigham! ¹⁵ Me tuavir aghuim ategha, bar onganigha tintinibar zui. Me Beorin otarim Balamin tuavimin gin zui. An arazir kuram gamigha, egha uan arazir kurar kam in ivezim iniasa. ¹⁶ Ezi donkiba migeir puvati. Egha donkin mam gumazimin min migei, egha Balamin arazir kuraba bagh an atari. Ezi arazir kam donki Godin akam inigha izir gumazir kam gamima, a uan onganir arazir a damuasa nighnizim ataki.

¹⁷ Gumazir kaba, mati mozir dipaba dakezir moghin iti, egha uaghan mati aminir ekiam ghuariam givava amadima a tintinibar zuima amoziba puvati. Ezi God me bagha danganir bar mitategha bar pighizim akirizima a iti. Eghti me mangiva an ikiam. ¹⁸ Ezi gumazir kaba pura tiariba akara egha uan akar onganir kabav gia ghaze, erara dera. Me gumazamiziba apezeperava me gamima, me naviba dikavava arazir poroghamiba uari isava akuiba, ko nivafizimin arazir kurar igharazibar amuasa nighnisi. Ezi arazir kam in, me gumazamizir datirighira navibagh iragha egha arazir kuraba ataghiziba, me me gamima me gumazir kurar kabar gin zui. ¹⁹ Ezi gumazir kurar kaba kamaghin migei, "Ka-

maghin ia en gin mangiva, egh ia firighregh uan nigh-nizibar ifongezir bizibar amuam." Ezi men arazir kura-ba me gasighasizima, me uari pura ingangarir gumaziba. E fo, gumazitam bizitam a ikirarighiti, a bizir kamin pura ingangarir gumazimin min ikiam. ²⁰ Guizbangira, me en Ekiam Krai Jesus da fofozim inis, en Akurvazir Gumazim. Ezi fofozir kam men akurazi me arazir mizirizir nguazimin itiba bar adagh ita. Egh kamaghin me ua arazir kurabar amuti, da ua me ikirarigh egh bar me gafiragham. Eghti men ikirimirim gin bar moghira bar ikuvigh fomira itir ikirimirim gafiragham. ²¹ Kamaghin me arazir aghuimin tuavim gifozir puvatigha, deraghai. Ezi datirighin me tuavir kam gifo, egha Godin akaba ini, egha uam akirim ragha God gasara. Ezi bizir kam bagh me bar ikuvigham. ²² Ezi bizir men otozir kam, guizin akar otevir mam in aven kamagh migei, "Afiam migha egha ghua ua uan mimiziba api." Ezi uam akar otevir igharazir mam kamaghin migei, "Dam dipam guregha gifa, egha ua ghua behneazim gipoghposi." Aninghin arazim virara bar kufi.

Bar guizbangira Ekiam ua izam

3 Nan roroaba, kar nan namba 2in akinafarim ki datirighin ia bagha an osiri. Ki kamaghin ifonge, akinafarir ki osirizir kamning, ian nighniziba uam a da fe, eghti ia ua bizir kabagh nighnighvira ikiam, egh ian nighniziba bar deravira ikiam. ² Ia ua Godin akam inigha izir gumaziba fomira mikemezir akabagh nighnighasa ki ifonge. Egh ia uaghan Ekiamin akabagh nighnigh, a en Akurvazir Gumazim. Ia uan aposelba da akar kam inis.

³ Ezi ia faragh bizir ekiar kam gifogh, Ekiam ua izamin dughiamin, gumaziba uan navir ghurimin arazibar gin mangiva dibovir akar kurabar ia mikimam. ⁴ Me kamaghin ia dipovam, "Jesus ghaze, a ti ua izam, o? Egha a managh iti? A izan kogham. En ovavir ovengeziba ua dikavan kogham. Ezi biziba fomira nguazim otozir dughiamin iti moghin ikia iza datirikin." ⁵ Me bizir kam gifogha, egha a ginighnighan aghua. Fomira God mikemezi overiam ko nguazim oto. Ezi God dipabav kemezi da iraghuezi nguazim oto. Ezi God dipamra nguazimin ingari. ⁶ Egha gin God mikemezi dipaba uam oto. Ezi aperiam bar nguazir kam avara, ezi nguazim bar ikufi. ⁷ Kamaghira God fomira mikemezir moghin, a datirighin migirigiar igharazim aningi, datirighin overiam ko nguazim ikia avim bagha mizuai, avim otoghiva bar aning kuvaremegham. Ezi nguazim ko overiam Godin Kotiar Ekiam Otivamin Dughiam bagha mizuai. Dughiar kamin gumazamizir akirim ragha God gasaraziba, me bar kuvigham.

⁸ Nan roroaba, ia bizir kam a bakinighnighan marki. Ekiamin nighnizim dughiar vamira mati, azenir aviriba, ezi azenir aviriba mati dughiar vamira. ⁹ Gumazir maba ghaze, Ekiam nimira ingari. Puvati. Ekiam uan akar dikirizimin gin ghua nimira arazibagh amir puvati. God gumazitam ovengan aghua. Gumaziba bar navibagh

iraghasa a ifonge, egha an navim ian ikia ingara egha ia mizua iti.

Nguazir kam ko overiam givagham

¹⁰ Ekiam Izamin Dughiam zuamiram otogham, mati okimakiar gumaziba izi moghin. Eghti dughiar kamin overiam afuaragh pamten tingaghegh bar givagham. Eghti bizir nguazimin itiba sara bar isigh ameregh givagham. Ezi nguazim ko an itir bizir me amiziba ua ikian kogham. ¹¹ E fo, kamaghira biziba bar givagham. Kamaghin ki ian azai, ia arazir manamin gin mangam? Ia uan naviba isi God daning, egh ia bar zuegh iki Godin arazibar gin mangi.

¹² Ezi ia Godin Dughiar Otivamin mizuamiva, egh ia bar puvira ingariva dughiar kamin aviraghti, a zuamira otogham. Eghti dughiar kamra overiam bar isigh givagham, eghti avir bar gavgavir mam otogh bizir God nguazimin amiziba, da bar isiva ameregham. ¹³ Ezi God overiar igiam ko nguazir igiam damuasa akam akiri, eghti Godin arazir aghuimra an aven ikiam. E bizir kamra mizua iti.

E uari bagh ganiva, egh Ekiam bagh mizuamam

¹⁴ Kamaghin, nan roroaba, ia fo bizir kaba da gin izam, ia dar mizuamiva pamtem ingariva egh Godin damazimin zuegh ikiva, Godin damazimin arazir kuratam damuan marki. Egh ia God ko navir amirizimin ikisi pamtem ingar. ¹⁵ Ekiam e bagha amirighavira ingari. Ia fogh, a uam e iniasa, kamaghin an arazir kam gami. Ezi God bar fofozir aghuim en aveghbuam Pol ganingi, ezi a uaghan kamaghira migirigiar kabara ia bagha da osiri. ¹⁶ Polin akinafarir osiriziba, da zurara bizir kabar gun migei. Guizbangira, akar maba akinafarir kabar aven ikiava, egha deravira bigha migeir puvati. Ezi e akar kabar mingarim gifoghasa bar ingangarir dafam gami. Ezi gumazir fofozir muziariba ko nighnizir gavgavir muziariba, me Polin osirizibagh iragha pazava a migei. Egha uaghan Godin akinafarimin itir akar igharaziba sara paza dav gei. Kamaghin me uarira uari gasighasisi, eghti God gin me gasighasigham.

¹⁷ Nan roroaba, ia bizir gin otivamiba ia dagh fo. Gumazir Godin akaba batogha ifariba ia damuti, eghti ia nighnizir gavgavim ia datirighin itim ategh egh iran kogham. Ia iran koghsi, kamaghin bar deravira uari bagh ganiva tuivigh gavgafigh. ¹⁸ Krai Jesus, a en Ekiam, a en Akurvazir Gumazim, a zurara ian apangkufi, ezi ia deravira a gifo. Egh an fofozim ko an apangkuvim ian navibar ikiva aghung mangi. Krai ziar ekiam iti, ezi ia an ziam fi, datirighin iki mamaghira ikiam. Guizbangira.

† (3:10) Grighin akam deragha a migeir puvati. †† (3:12) 2 Pita 3:9 ghaze, Ekiam zuamira izeghan kogham, kamaghin a dughiam gumazamizibar anighti me navibagh iragham. Ezi kamaghin, gumazamiziba uari isi God daning, eghti bizir kam Ekiamin Dughiar izamim aghozagham. Gansi Ap 3.19-21in gan.

Akar Faragha Zuim

Akinafarir kamın, Jon akar mingarir pumuningin migei. A faraghavira, Kraisin adarazir akurvaghti, me Afeziam God ko an Otarim Krai Iesus ko navir vamira ikiam. Egha Jon kamagh sua, me, mitatemin itir darasi ateghtima, me me gifariva egh me gekuti, me God ateghan kogham.

Ezi "mitatemin itir darasi" kamaghin migei, bizir nguazimin kagh itiba, da derazir puvati. Me ghaze, Iesus a Godin Otarim, kamaghin amizima a nguazir kamın gumazimin mın otoghan kogh, egh a nguazimin biziba ko poroghan kogham, e gumazamiziba ami mokın. Me kamaghin migei, gumazim deravira God ko ikisi, a nguazimin bizibagh nighnighan marki. Me ghaze, arazir bar aghuim ko igharazibagh ifongezir arazim, da uaghan nguazimin biziba. Ezi arazir kabar gin mangisi nighnighan marki.

Jon kamagh sua, Kraisin adarsi akar kaba baragh dar gin mangan marki. A ghaze, Iesus a guizin gumazimin oto, ezi gumazamiziba nighnizir gavgavim an iti. Egh me God bar a gifueghiva, gumazamizir igharaziba bar me gifongegh.

E angazangarimin aven daruti, eghti mitatemin aven aruiba e gifaran kogham

(Sapta 1:1-3:10)

Angamra Itir Akam, datirighin azenan oto

1 Gumazir me kamaghin diborim, Angamra Itir Akam, e an gun ia migei. Gumazir kam nguazir kam tighar otivamin dughiam a bar faragha ike, ezi e a baregha, uan damazibar deraviram an garava egha uan dafaribar an suiki. ² God angamra itir ikirimirir e ganingizir gumazir kam en aka, ezi e an ganigha an gun ia migei. Egha gumazir ikirimirir angamra itir kam, a zurazurara ikiam. A faragha Afeziam ko ikegha datirighin God en akazi e an gani. ³ E an ganigha oregha givagha, e ia uaghan navir vamira e ko ikiasa, egha uaghan ia migei. Egh ia ko, eia navir vamira Afeziar Ekiam ko an Otarim Krai Iesus ko ikiam. ⁴ E uari inigh ikiva, en naviba bar akueghasa, e akar kam osiri.

E angazangarimin aven daruam

⁵ E Krai Iesus barazima an akar kam kunizima, ezi e ia mikiri. Akar kam kamaghin mikeme, God, an angazangarim, ezima mitarmetam anepazazir puvati. ⁶ Eghiva e kamaghin mikimam, "E a ko navir vamira iti," egha e mitarmemin daruti, kamaghin en migirigiar kaba, pura migirigiar ifavariba. Egha e guizin akamin gin zuir puvati. ⁷ Ezi God angazangarimin aven iti moghin e angazangarimin aven daruva egh uari ko navir vamira ikiam. Eghti an Otarim Iesusin ghuzim e ruva, en arazir kuraba sara bar da ruam.

⁸ Eghti e suam, "E arazir kuraba puvati," kamaghin e uari uarigh ifari, ezi guizin akam en itir puvati. ⁹ E uan arazir kurabar gun Godin mikimtima, a mikemezi moghin arazir aghuim damuva puram en arazir kuraba gin amangiva egh da ruam. ¹⁰ E suam, "E arazir kurabagh amir puvati," kamaghin e Godin mikim

suam, "A ifarir God." Ezi kamaghin e an akaba barazir puvati. †

Krais en akurvazir gumazim

2 Nan boriba, ia arazir kurabar amuan ki aghuagha, ia bagha akar kam osiri. Eghti tav arazir kuratam damighti, en akurvazim iti. An Afeziam ko ikia e bagha a ko migei. Gumazir kam a Krai Iesus, an araziba bar dera. ² A uabira en arazir kuraba baghava aremezi God en arazir kuraba gin amada. En arazir kurabara puvati, nguazir kamın gumazamiziba bar moghira.

Bar God gifozir gumazim, a Godin akabar gin zui

³ E Godin akabar gin mangiva, egh fogh suam e guizbangira a gifo. ⁴ Gumazitam suam, ki God gifo, egha Godin akabar gin zuir puvati, gumazir kam a ifavarir gumazim. Ezi guizin akam a ko itir puvati. ⁵ Egh gumazitam Godin akamin gin mangiva, a bar God ko gumazir igharazibagh ifueghiva, arazir ifongezir kam an navir averiam gizivaghtima an daghem otivam. Egha e tuavir kamın fo, e bar Godin pueghav iti. ⁶ Gumazitam suam, ki Godin poroghav iti, egh gumazir kam Krai arui moghin daru.

⁷ Nan adarasi, akar ki ia bagha osirir kam, an akar igiam puvati. Akar ghurir ia faragha nighnizir gavgavim Iesusin ikiava oraghizim. ^{††8} Mitatemin dughiam givasava ami, ezi guizin angazangarim datirighin e gisira, ezi ki akar kam ia bagha an osiri. Akar ki ia bagha osirir kam, a uaghan migirigiar igiam. E Iesus amir arazibar gara fo, akar kam guizbangira. Egha ia amir araziba gara fo, akar kam guizbangira.

† (1:10) Godin Akinafarimin aven itir akinafarir otevir aviribar akar kam ikia ghaze, "Gumazamiziba bar moghira arazir kuram gami." Ni Ighiaba 14:3, ko Aisaia 53:6, ko Aisaia 64:6in gan. †† (2:7) Jon ti Iesus mikemezir arazir Jon 13:32in itim migei. A kamakin, ia vaghvagh uarira uarigh ifongegh. Ni 1 Jon 3:23in gan. Me uarigh ifongezir arazimin akam, me fomira Kraisin adarazir otivigha a ini. Kamaghin, kar arazir ghurir me fomiram amim. Iesus uabi migia ghaze, kar arazir bar igiam. Ves 8in Jon uaghan ghaze, Kar uaghan arazir ighiam.

⁹ Gumazitam suam, ki Godin angazangarimin aven iti, egha a uan adarazir aghua, gumazir kam mitatemin aven ikiavira iti. ¹⁰ Gumazitam uan adarazigh ifongegh, gumazir kam angazangarimin aven iti, eghti bizitam a damighti, a irighan kogham. ¹¹ Egh gumazitam uan adarazir aghuaghiva, a mitatemin aven ikia, an aven arui. Mitatem a gamima, a garir puvati. Kamaghin a fozir puvati, a managh zui.

¹² Ia nan boriba, Iesusin ziamin God ian arazir kurabagin amada, ezi kamaghin ki ia bagha akar kam osiri.

¹³ Ia nan afeziaba, ia, fomira ikia iza datirighin itir gumazir kam, ia deraviram a gifo. Ezi kamaghin ki ia bagha akar kam osiri.

Ia gumazir igiaba, ia gumazir kuram, Satan, an gavgavim gafira. Ezi kamaghin ki ia bagha akar kam osiri. Ia nan boriba, ia Afeziar Ekiam gifozi, kamaghin ki ia bagha akar kam osiri.

¹⁴ Ia nan afeziaba, ia, fomira ikia iza datirighin itir gumazir kam, ia deraviram a gifo. Ezi kamaghin ki ia bagha akar kam osiri.

Ia gumazir igiaba, ia tuivigha gavgavizi, Godin akam ian navir averiabar ikia gavgafi. Egha ia gumazir kuram, Satan, an gavgavim gafira. Ezi kamaghin ki ia bagha akar kam osiri.

Ia nguazir kamin arazibagh ifongan marki

¹⁵ Ia nguazir kamin araziba ko an biziba, ia dagh ifongan marki. Gumazitam nguazir kamin arazibagh ifueghiva, egh kamaghin an Afeziar Ekiam deragh a gifueghan kogham. ¹⁶ E fo, nguazir kamin itir gumazibar arazibar kara: navir ghurimin araziba bagha puv aguava, damazimin bizibar gara bar dagh ifonge, egha bizir aviriba ikiava, kamaghin uarira uari fe. Arazir kaba Afeziar Ekiamin izir puvati. Da nguazir kamin araziba. ¹⁷ Nguazir kam ko an itir gumazibar arazir kuraba, da bar givagham. Eghti Godin akamin gin zuir gumaziba, me zurara ikiam.

Ia Kraisin apaniba bagh deravira gan

¹⁸ Nan boriba, dughiar kam dughiar abuananam. Ezi ia oraki, Kraisin apaniba izam. Ia oraghizir moghin, Kraisin apanir aviriba izegha gifa. Kamaghin e fo, kar dughiar abuananam. ¹⁹ Kraisin apanir kaba faragha e ko ikegha, egha e ategha azenan ghue. Egha me guizbangira en adarazi puvati. E fo, me en adarazi amuava, e ko ikiai. Kamaghin me ategha ghuezi, e fo, me en adarazi puvati.

²⁰ Ezi ia, Iesus Godin Duam ia ganingizi a ia avaragha, ia gamima, ia bar guizin akam gifo. ²¹ Ia guizin akam gifo, egha ia fo, akar ifavaritam guizin akamin aven ikegh azenan izeghan kogham. Ezi ia guizin akam gifozi, kamaghin ki ia bagha osiri. ²² Tina ifavarir gumazim? Kar gumazir kamaghin migeim, "Iesus, God Uam E Iniasa Misevezir Gumazim puvati." Gumazir kam, a Kraisin apanim. An Afeziar Ekiam ko an Otarim akirim ragha aning gasara. ²³ Gumazitam akirim ragh Otarim gasaragh, kamaghin an Afeziar

Ekiam ko itir puvati. Gumazitam nighnizir gavgavim Otarimin ikiva uaghan Afeziar Ekiam ko ikiam.

Godin Duam guizin akam ian sure gami

²⁴ Akar ia faraghavira oraghizim, ia an suiraghvira iki. Ia an suiravira ikiti, Otarim ko Afeziar Ekiam ia ko ikivira ikiam. ²⁵ Ezi Iesus akar dikirizim e ganiga ghaze, ia Afeziam ko ikiva, egh ikirimirir aghuir zurara itim iniam.

²⁶ Ki akar kaba ia bagha da osirigha ghaze, gumazir kaba ia gifarasa. ²⁷ Ezi ia, Godin Duam ia avaragha, ia ko iti. Eghti gumazitam ian sure damuan kogham. Godin Duam biziba bar ian sure gami. Godin Duamin akaba guizbangira, da ifari puvati. Godin Duam ian sure gamizi moghin, ia Krai ko iki.

Godin boriba

²⁸ Nan boriba, a izamin dughiamin e an damazimin tuivigh, atiatingiva aghumsighan kogham. Bizir kam bagh, ia tuivigh gavgavigh kamaghira iki.

²⁹ Ia kamaghin fogh suam, Iesus arazir aghuibagh ami, egh ia kamaghin fogh suam, gumazir arazir aghuibagh amiba, me Godin otivizir boriba.

3 Ia nighnigh, Afeziar Ekiam bar e gifuegha en dighorim gami. Egha ziar kam, Godin boriba, e gati. Ezi guizbangira, e an boribara. Nguazir kamin gumazimiziba God gifozir puvati, me kamaghin uaghan e gifozir puvati. ² Nan adarasi, e datirighin Godin boriba. Egha e fozir puvati, e gin manmaghin otivam. God bizir kam tighar en akagham. E kamaghin fo, Krai uamategh nguazir kamin iziti, e uan damazibar deravira an ganam. Egh an min otogham. ³ Gumazir an min otivamin dughiam bagha mizua gariba, me Iesus zuezi moghin me uari zue.

⁴ Gumazir arazir kurabagh amiba, me Godin akaba batosi. Arazir kuram, kar Godin akaba batozir arazim. ⁵ Ia bar fo, Iesus en arazir kuraba gin a mangasa, nguazir kamin ize. Ezi ia fo, an arazir kuratam gamizir puvati. ⁶ E kamaghin fo, gumazitam Krai ko iki, arazir kurabar amuvira ikian kogham. Egh gumazitam arazir kurabar amuvira ikiti, e fogh suam, a guizbangira Kraisin ganigha a gifozir puvati. A guizbangira Krai gifozir puvati, Krai a tina.

⁷ Nan boriba, ia uari bagh gan, gumazitam ia gifaraghti, ia an gin mangan marki. Gumazir arazir aghuibagh amim, a, Iesus Godin damazimin derazi moghin, a Godin damazimin dera. ⁸ Satan faraghavira arazir kurabagh amua iza datirikin. Kamaghin e fo, tina arazir kurabagh ami, a Satanin borim. Godin Otarim Satanin ingangarim gasighasighasa nguazir kamin ize. ⁹ Gumazitam Godin borimin otoghtima, Godin Duam an navir averiamin aven angamra ikiti, eghti an arazir kurabar amuvira ikian kogham. A Godin borimin otoghiva, egh kamaghin an arazir kurabar amuvira ikian kogham. ¹⁰ Tina arazir aghuim gamir pu-

† (2:22) Akar otevir kam "Gumazir God Ua E Iniasa Misevezim," me Grighin akam kamaghin a dibora ghaze, "Krais."

vati, a Godin borim puvati. Egh tina Godin borir igharazibagh ifongezir puvati, a uaghan Godin borim puvati. Kamaghin e fo, te Godin boriba, ezi te Satanin boriba.

E bar moghira Godin borir igharazibagh ifuegham

(Sapta 3:11-5:21)

Iesus igharazibagh ifueghamin arazim en aka

¹¹ Kar akar ia fomira oragha iza datirighin tuzim: E uari gifuega. E Kenin arazim damuan markiam. A Satanin borim, egha uan dozim misoghezi an areme. Egha a tizim bagha uan dozim misoghezi, an areme? An araziba ikuvizima, an dozimin araziba dera. Kamaghin a uan dozim misoghezi an areme. ¹³ Nan adarasi, nguazir kamin itir gumazamiziba ia gifueghan koghtima, ia digavir kuram damuan marki. ¹⁴ E Godin borir igharazibagh ifonge. Kamaghin e fo, e ariaghirir tuavim ategha, ariaghrezir gumaziba puvati, e angamra itir tuavimin zui. Tina Godin borir igharazitam gifongezir puvati, an ariaghirir tuavimin zui. ¹⁵ Tina gumazir igharazitam gifongeghan kogh mati gumazir gumazibav sozim. Ia fo gumazir gumazibav soziba, me ikirimirir aghuir zurara itim inian kogham.

¹⁶ Iesus e gifongegha, egha e bagha uabi maku-nighava aremezi, e kamaghin Godin borir igharazibagh ifueghamin arazim gifo. Egh e uaghan Godin borir igharaziba bagh uari makunam. ¹⁷ Gumazitam nguazir kamin biziba ikiti, Godin borir igharazim biziba puvatighti, an an ganiva, egh an apangkuvan koghiva, egh an akurvazir puvati, gumazir kam Godin ifofer arazim an itir puvati. ¹⁸ Nan boriba, e Godin borir igharaziba pura migeir akabar me gifueghan kogham. Kamaghin marki. Egh guizbangira uan naviba me daningiva, egh arazir aghuiba me damuam.

Godin boriba an damazimin tughiva atiatingan marki

¹⁹ E Godin borir igharazibagh ifongezir arazir kam damuva, e fogh suam, e guizin akamin gin zui. God en navir averiamin itir biziba bar dagh fo, egha an apangkuvir en itim bar ekevegga, egha e uarira uarir apangkuvir arazim gafira. Egh en navir averiaba suam, ia ikufi, dughiar kamin e Godin borir igharazibagh ifongezir arazir kam damuva, e fogh suam, e Godin damazimin navir amirizim iti.

²¹ Nan adarasi, en navir averiaba kamaghin mikiman koghan suam, ia ikufi, eghti e Godin damazimin ati-atingan kogham. ²² E Godin arazibar gin mangiva a ifongezir arazibar amuva, kamaghin e bizitam bagh an azangsighti, an e daningam. ²³ Kar an akar ekiam: e nighnizir gavgavim an Otaram Krai Iesusin iki. Egh an e mikemezir moghin, e uari uarigh ifuegham. ²⁴ Tina an akamin gin mangiva a Godin poroghiv ikiti, God an

poroghiv ikiam. God uan Duam e ganingizi, ezi an Duar kam en akazi, e fo, God e ko iti.

Ia duabar gan da asavsuigh

⁴ Nan adarasi, akam inigha izir gumazir ifarir aviriba nguazir kam garui. Egha kamaghin migei, Godin Duam akam e ganingi. Kamaghin ia nighnizir gavgavim men ikian marki. Egh deravira men araziba ko migirigiaba asavsuigh fogham, da Godin Duam o duar kuraba. ² Tuavir ia Godin Duam gifoghamimra kara: Gumazitam suam, Krai Iesus, a gumazir nivafzimin nguazir kamin ize, gumazir kam Godin Duam an iti. ³ Gumazitam suam, Krai Iesus a guizin gumazim puvati, gumazir kam a duar igharazim iti, Godin Duam puvati. A Krai Iesusin apanimin duam. Ia fomira Kraisin apanim izamin migirigiam baraghizi, a datirighin izegha givagha nguazir kamin iti.

⁴ Nan adarasi, ia guizbangira Godin boriba. Godin Duam ian aven itima, an gavgavim bar ekevegga Satanin gavgavim gafira. Satan, a nguazir kamin gavgavimin gumazir dapanim. Ezi kamaghin ia akam inigha izir gumazir ifaribagh afira. ⁵ Gumazir kaba, me nguazir kamin gumaziba. Ezi men migirigiaba nguazir kamin migirigiaba. Ezi nguazir kamin gumazamiziba me barasi. ⁶ Ezi e, Godin gumazamiziba. Ezi gumazamizir God gifoziba, me en akaba barasi. Ezi God bagha itir puvatizir gumazamiziba me en akaba barazir puvati. Egh tuavir kamin e guizbangira migeir Duam ko migirigiar ifavaribagh amir duam gifogham.

Gumazim God gifueghiva, egh uaghan gumazir igharazibagh ifongegh

⁷ Nan adarasi, God igharaz darazigh ifongezir arazim en akazi. Kamaghin, e uari uarigh ifueka. Gumazir igharazibagh ifongezim, a Godin borim, egha a guizbangira God gifo. ⁸ Kar Godin arazim, a dughiaaba zurara gumazamizibagh ifonge. Ezi e fo, gumazir igharazibagh ifongezir puvatizir gumazim, a bar God gifozir puvati. ⁹ God borir vamira ikiava, e ikirimirir aghuim iniasa a ifuegha, an e bagha nguazir kamin anemada. Tuavir kamin God en akazi, e fo, God guizbangira gumazamizibagh ifonge. ¹⁰ Igharazibagh ifongezir arazimra kara. E kamaghin nighnighan kogham, e faragha God gifonge. Puvati. God faragha e gifuegha, uan Otaram amadazi an en arazir kuraba gin amangasa nguazir kamin izegha areme. ¹¹ Nan adarasi, God arazir kam en aka, a bar e gifonge. Kamaghin, e uaghan bar igharazibagh ifuegham. ¹² Gumazitam dughiatam Godin ganizir puvati. E uari uarigh ifongezir arazim damuti, God angamra en aven ikiti, an ifofer arazim en navir averiabagh izivaghtima an daghem otivam.

¹³ God uan Duam e ganingizima, a vaghvagha en itima, ezi e kamaghin fo, e an poroghav itima, a en poroghav iti. ¹⁴ Ezi e Afeziar Ekiam amizir bizimin gani. A nguazimin itir gumazamizibar akurvaghasa, uan Otaram amada. Ezi e bizir kamin ganigha an gun

migei. ¹⁵ Gumazitam an gun mikim suam, Iesus, Godin Otarim, eghti God gumazir kamın poroghiv ikiti, a Godin poroghiv ikiam. ¹⁶ E kamaghın fo, God e gifuegha, egha an e gifongezir arazim bagha nighnizir gavgavim an iti.

Kar Godin arazim, a dughiaba zurara gumazamiz-ibagh ifonge. Gumazitam gumazir igharazibagh ifueghiva, Godin poroghiv ikiti, God an poroghiv ikiam. ¹⁷ Tuavir kamın, e fo, God e gifongezir, e God ko gumazir igharazibagh ifongezir, ezi ifofer arazir kam bar e gizivaghtima, an daghem otivam. Kamaghın gumaziba bar Godin kotiamın tuivamin dughiam, e atiatingan kogham. E nguazir kamın itir dughiam e Iesusin min ikiam, kamaghın e gin Godin atiatingan kogham.

¹⁸ Gumazir igharazibagh ifongezir gumazim, a Godin atiatir puvati. Atiatir gumazim, a fo, a izevir kuram iniam, ezi nighnizir kam a gamima, an atiati. Eghti gumazim igharazibagh ifongezir arazim a gizivagh daghem otivti, kamaghın a Godin atiatingan kogham. Gumazim atiatingti, e fo, a God a gifongezir arazim deravira a gifozir puvatizi, kamaghın igharazibagh ifongezir arazir an itimin dagheba puvati.

¹⁹ God faragha e gifongezir, ezi e gin a gifonge. Kamaghın e God ko igharazibagh ifongezir gavgavim iti. ²⁰ Gumazitam Godin ganizir puvati. Gumazitam Godin borir a garir igharazibagh ifueghan koghiva, egh a manmaghın Godin a ganizir puvatizim gifuegham? Puvati. An a gifueghan kogham. Ezi e kamaghın fo, gumazitam suam, Ki God gifonge, egh Godin borir igharazim gifueghan koghti, e fo, a gumazir ifarim. ²¹ God akar gavgavir kam e ganingi. Tina God gifueghiva, egh a uaghan Godin borir igharazim gifongegh.

E nighnizir gavgavim Godin Otarimın iti

5 Gumaziba bar nighnizir gavgavir kam iki suam, Iesus, a God Uam E Iniasa Misevezir Gumazim, me Godin boriba. Kar nguazir kamın arazim: Gumaziba bar afeziar mam gifuegha, egha uaghan an boribagh ifonge. ¹² E God gifuegh an akar gavgavibar gin mangiva, kamaghın e fo, e Godin boribagh ifonge. ³ E God gifongezir arazimra kara. E God bar a gifueghiva, kamaghın e an akar gavgavibar gin mangam. Godin boriba bar nguazir kamın arazir kurabar gavgavim gafira, kamaghın amizima an akar gavgavibar gin mangamin tuavim e basemezir puvati. E nighnizir gavgavim Godin iti. Egha en nighnizir gavgavimın tuavimın nguazir kamın arazir kuraba dikabiragha dagh afira.

Nighnizir gavgavir Iesusin itim

⁵ Tinara nguazir kamın arazir kurabar gavgavim gafiragham? Gumazir nighnizir gavgavim Iesusin iki suam, a Godin Otarim. Gumazir kamra. †

⁶ Kraus Iesus, a nguazir kamın ize. Ezi Jon dipamin a ruezima, a gin aremezi an ghuzim ire. Jon dipamra a

ruezir pu. Puvati, a uaghan aremezi an ghuzim ire. Godin Duamra zurara guizin akabar en akakasi. Kamaghira Godin Duam bizir kabar en akakasi. ¹⁷ Ezi God tuavir pumuning ko mizekim en akazi, e fo, Iesus a tina. Tuavir kabara kara. Godin Duam e migei. Ezi Jon Iesus dipamin a rue. Ezi Iesus aremezi an ghuzim ire. ⁸ Tuavir pumuning ko mizekir kaba uari inigha kamaghın e mikeme. Ezi e fo, Iesus a Godin Otarim. ⁹ Gumaziba, me fozir bizibar gun migeima, e nighnizir gavgavim men akabar iti. God uan Otarimın gun migeir biziba, da guizin biziba, ezi gumaziba migeir biziba pura biziba. God migeir biziba dagh afira. ¹⁰ Gumazitam uan navir averiamın nighnizir gavgavim Godin Otarimın ikiva, egh a bar fogh suam, God a mikemezir migirigiam, a guizbangira migirigiam. Gumazitam nighnizir gavgavim Godin migirigiamın ikian kogh, egh God uan Otarimın gun mikemezir akam baraghan aghuaghiva, egha kamaghın mati a Godin migia ghaze, God ifari. ¹¹ God ikirimirir aghuir zurara itim e ganingizi, ezi e fo, migirigiar kam, a guizin migirigiam. Godin Otarimın poroghav itir tuavimın, e ikirimirir aghuir kam iti. ¹² Gumazir Godin Otarimın poroghav itim, a ikirimirir aghuir zurara itim isi. Gumazir Godin Otarimın poroghav itir puvatizim, a ikirimirir aghuir zurara itim isir puvati.

Akar abuananaba

¹³ Ia nighnizir gavgavim Godin Otarimın ziamın itiba, ia ikirimirir aghuir zurara itim iniasa, ki fuegha, kamaghın ki bizir kaba ia bagha da osiri. ¹⁴ E fo, e God ifongezir moghın, e biziba bagh an azangsightima, an en azangsiziba baragham. Kamaghın e Godin boroghın mangisi atiatingiva okam nighnighan kogham. ¹⁵ E fo, an e barasi, kamaghın e bizitam bagh an azangsighiva, fogh suam, an e ganigha gifa.

¹⁶ Godin borir igharazitam arazir kurar helin magiran koghamim damuti, eghti tina foghiva a bagh God ko mikim. Eghti God ikirimirir aghuir zurara itim a daningam. Kar ki arazir kurar gumazim damightima a helin magiran koghamibav gei. Arazir kurar mam iti, a guizbangira gumazibagh amima me helin aven zurara ikiava Godin saghon iti. Ki gumazir arazir kurar kabagh amiba God men akurvaghava ki ia migeir puvati.

¹⁷ Arazir derazir puvatiziba da arazir kuraba. Arazir kurar aviriba ikia, egha maba gumazibagh amima me helin ikia Godin saghon iti. Ezi arazir kurar mam iti, a gumazibagh amima me helin ghuaghirir puvati.

¹⁸ E fo, Godin otivizir boriba me arazir kurabar gin zuir pu. Puvati, Godin otozir Otarim, Iesus, deravira Godin borir igharazibar gari. Ezi Satan, bizitam me damighan kogham. ¹⁹ E fo, e Godin boriba. Egha uaghan fo, nguazimın itir gumazamizir Godin gin zuir

†† (5:6) Grighin akam, vezin kamin deravira bigha mikemezir puvati. A dipam ko ghuzimra mikeme. Ezi gumazir aviriba ghaze, dipam, a Iesus ruezir dipam. Ezi ghuzim, a Iesusin ovevem migei. †† (5:16) Akar kamın mingarim a deraviram otozir puvati. Gumazir maba ghaze, a gumazir ovenghezibav gei. Ezi marazi ghaze, an ovever namba 2in migirigiam. Ni Akar Mogomem sapta 2:11 ko 20:14in gan. Me akar kam "ovevem" a girazi a kamakin, "helin ovenge."

† (4:15) Ni akar 1 Jon 4:2in itimin gan. †† (5:1) Ni akar 1 Jon 2:22 ko 4:2in itimin gan. ‡ (5:5) Ni akar 1 Jon 4:2in gan.

puvatiziba, me Satanin gavgavimın apengan iti. ²⁰ Ezi e uaghan fo, Godin Otarim nguazir kamin izegha, egha e guizin God gifoghasa, a fofozim e ganingi. Ezi e, guizin God uan Otarim Krai Iesus ko, aningin poroghav iti. Krai Iesus, a guizin God. Egha a ikirimirir

aghuir zurara itim e ganingi. ²¹ Kamaghin nan boriba, ia deravira uari bagh gan, godin ifariba o nguazimın itir bizitam ian navir averiabar aven iki guizin Godin danganim inian marki.

Akar Faragha Zuim

Siosin gumazir dapanir mam akinafarir kam osiri. Gumazir aviriba ghaze, a siosin mamın itir gumazamiziba bagha an osiri. A kamagh sua, me bar igharaz darazigh ifueghiva, egh me ifavarir gumaziba bagh gan. Kar gumazir Godin akam gasighasiziba.

E Godin guizin akam mighivira an suiragh, egh gumazir ifariba bagh ganam

1 Ki Kraisin adarazir gumazir dapanim. Ni amizir God inabazim, ki ni ko nin boriba bagha akinafarir kam osiri. Ki guizbangira bar ia gifonge. Ki uabira puvati, gumazamizir guizin akam gifoziba uaghan bar ia gifonge. ¹² Guizin akam en iti, egh a iki mamaghira ikiam. Bizir kam bagha e bar ia gifonge. ³ Guizin akamin arazim ko arazir igharazibagh ifongezim, arazir kamning God ko Iesus ko iti. Kamaghin Afeziam God koma Krai Iesus, Godin Otarim, aning apangkuvir arazim ko kuarkuvir arazim gamua, egha navir amirizimın arazim e ganidi.

E igharaz darazigh ifongezir arazimın gin mangam

⁴ Afeziamın akar gavgavim e mikemezi moghin, nin borir maba guizin akamin gin zui. Ezi ki kamaghin oregha bar akonge. ⁵ Ezi Amizir Aghuim, ki kamaghin nin azangsisı, ia bar uarigh ifongegh. Kar arazir igiam puvati. Arazir kam fomira e ko ikia iza datirikin. ⁶ Arazir uarigh ifongezimra kara: e Godin akar gavgavim baragh an gin mangam. Ia fomira oraghizi moghira an akar gavgavim ghaze, ia uarigh ifongezir arazimın gin mangvira iki.

† (1) Jon akar isin zuim gami. Amizir God inabazim, a siosin mam. Borir kaba, me siosin kamin aven itir gumazamiziba.

Ia Kraisin akamin suiragh gavgafigh

⁷ Ia oragh. E gifarir gumazir aviriba nguazir kam garui. Me nighnizir gavgavim itir puvatigha kamaghin migeir puvati, Krai Iesus a gumazir nivafizimın min oto. Gumazir kamaghin amim, a gumazir ifarim, egha Kraisin Apanim. ^{††8} Kamaghin ia uari bagh ganigh, ia bizir iniasava amiba ia da ataghraghan marki. Kamaghin derazi puvati. Ia uan ivezim bar moghira a inighti, deragham. ⁹ Egh gumazitam Kraisin suren migirigiamın suiragh gavgavighan kogh, egh akar igharazitam uam akar kam giviraghti, God a ko ikian kogham. Ezi gumazir Kraisin suren migirigiamın suiragha gavgavigha mamaghira itim, Afeziam uan Otarim ko aning a ko iti. ¹⁰ Gumazitam ia bagh iziva Kraisin suren migirigiar kam inigh izan koghti, ia a inigh uan dipenimın aven mangan marki. Egh ia kamaghin a mikiman marki, God deravira ni damu. Puvati. ¹¹ Ia fo, gumazitam dughiam gumazir kamaghin amim ganidi, ia fogh suam, a uabi an ingangarir kuramin akurvasi.

Gumazir dapanim men ganasa

¹² Ki bizir aviribar ia mikimasa. Ki ghaze, e uarir gan uariv kim bar akongeghasa ki ifonge, kamaghin ki ia bagh izam. Kamaghin ki ia bagha akinafarimın da osiran aghua.

¹³ Nin avenemebar God inabazim, an boriba ia bagha akam amaga ghaze, Afeziam ia ko iki. [‡]

†† (7) Ni akar 1 Jon 4:2in itimin gan. ‡ (13) Ni akar 2 Jon 1in itimin gan.

Akar Faragha Zuim

Siosin gumazir dapanir mam akinafarir kam gumazir dapanir igharazim bagha an osiri. An ziam Gaius. A fo, Gaius Kraisin gumazamizir igharazibar akurvasi, kamaghin a Gaiusin ziam fe. Egha Gaiusin migia ghaze, ni gumazir kam Diotrefes, a bagh ganigh.

E Godin ingangarim gamir gumazibar akurvagh

¹ Ki Kraisin adarazir gumazir dapanim. Ni Gaius, ki ni bagh akinafarir kam osiri. Ni nan aveghbuamra, ezi ki guizbangira bar ni gifonge. ² Nan namakar aghuim, ki ni bagha God ko migia ghaze, nin duam deravira iti moghin, nin mikarzim bar deravira ikiti, bizir aghuaribara ni bativam. ³ Nighnizir gavgavim Kraisin itir marazi iza nin gun na migia ghaze, ni deravira guizin akamin gin zui. Ezi ki akar kam baregha bar akonge. Ki fo, ni zurara guizin akamin gin zui. ⁴ Ki orazi, nan boriba guizin akamin gin zuima ki bar akonge. Nan agoroger kam bizir mabar agorogeba bar dagh afira.

Gaius ingangarir aghuim gami

⁵ Namakar aghuim, zurara deravira guizin akamin gin ghua egha arazir aghuiba Kraisin adarazigh ami. Egha ni, Kraisin adarazir ni fozir puvatiziba, ni uaghan arazir aghuibar me gami. ⁶ Gumazir kaba nin arazir gumazibagh ifongezimin gun kagh itir siosin migei. Ni God ifongezir moghin, ni bizitaba ua men akuraghti me da inigh tuavir me zuimin mangvira iki, kamaghin dera. ⁷ E fo, me Iesusin ziamin arua ingangarir kam gamuava egha, Krais gifozir puvatizir gumaziba, me men dafaribar biziba isir puvat. ⁸ Ezi e gumazir kamaghin amibar akurvaghsi bar gavgavigham. E ghaze, e me ko bar moghira, guizin akam bagh ingarsi, kamaghin e men akurvagh.

Diotrefes arazir kuram gami

⁹ Ki sios bagha akinafarir mam osiris. Ezi Diotrefes uan ziam fava men gumazir dapanimin ikiasava, kamaghin a nan akamin apengan itir puvat. ¹⁰ Kamaghin ki iziva, an arazir kam aghurigham. An en gun tintinibar me migia akar kurabar en gun me migei. A kamaghiram amir puvat, a uaghan Kraisin adarazi isa uan dipenimin zuir puvat. Ezi igharaz darazi me inigh uan dipenibar mangasava amima, ezi a uaghan men anogorogha siosin aven me batogha, me abisi.

Demitrius arazir aghuim gami

¹¹ Nan namakar aghuim, ni arazir kurabar gin mangan marki, ni arazir aghuibar gin mangi. Gumazir arazir aghuibagh amim, a Godin borim. Ezi gumazir arazir kurabagh amim, a God gifozir puvat.

¹² Gumaziba bar Demitriusin arazir aghuimin gun migei. Ezi guizin akam uaghan an arazir aghuimin gun migei. Ezi ki uaghan an arazir aghuimin gun migei. Ezi ia fo nan migirigiba da guizbangira.

Gumazir dapanim Gaiusin ganasa

¹³ Ki bizir aviriba ni mikimasa, egha ki da osiran aghua. ¹⁴ Ki ghaze, ki gorumra izi ni batogh ga uaningin gan uaningin mikimam. ¹⁵ Navir amirizim ni ko iki. Nin namakar kagh itiba akam amaga ghaze, Afeziam ia ko iki. Eghti ni magh en namakaba vaghvagh kamaghin me mikim suam, Afeziam me ko iki.

Akar Faragha Zuim

Akinafarir kamın akaba, da mong 2 Pitan akaba ko magh ghu. A Godin gumazamizibav kimasa, eghti me Akar Aghuimin apanibar akaba baragh dar gin mangan markiam. Akinafarim kamaghın migei, “E Godin gumazamiziba, a nighnizir gavgavimın arazir vamıram e ganingi. Eghti gumazitam en nighnizir gavgavim batueghıva, akar igiatam atıghan kogham.”

Ia uan nighnizir gavgavıba bagh gan

1 Ki Jut, ki İesusın ingangarir gumazim; egha ki Jemsın dozim. Ia God diazir gumazamizıba, ki ia bagha akınafarir kam osiri. God Afeziam bar ia gifonge, ezi Kraıs İesus uabi ian gari.

² Eghti apangkuvimın arazim ko navir amirizim ko ıgharaz darazi gifongezir arazim bar ia gizıfagh.

Godın akar aghuimın apanıba, me Kraısın adarazir aven ize
(2 Pita 2:1-18)

³ Nan namakar aghuıba, ki faragh ingangarir God ua bar e inizir kamın, akınafarim osirıgha ia mikımasa bar ifonge. Ezi ki datırıghın kamaghın nıghnisi, ki akınafarir ıgharazim osiram. Ia uan nıghnizir gavgavıba bagh bar gavgafıgh. Egh ia Godın akar aghuimın apanıbar akaba batogh. E Godın gumazamizıba, a nıghnizir gavgavimın arazir vamıram e ganingi. Eghti gumazitam en nıghnizir gavgavim batueghıva, akar igiatam atıghan kogham. Bar puvati. ⁴ Gumazir maba muega Kraısın adarazir aven ize. Fomıra fomıra God kamaghın mıgıa ghaze, gumazir kamaghın amıba me an damazimın mitivıgh ovengam. Me akırıba ragha God gasi. Egha me Godın apangkuvimın akabagh iragha dagh amıma, da afiar arazıbar akabar mın oto. Gumazir kaba akırım ragha Atrivir vamıran kam gasara. An en Ekiam Kraıs İesus.

⁵ Ia bizir kabagh fogha gıfa, ezi ki ua ian nıghnizıba fasa. Ia fo, Ekiam fomıra İsipın uan gumazamizıbar akurazıma me İsip ataki. Egha gin gumazamizir nıghnizir gavgavim an itir puvatizıbagh asıghasiki. ⁶ Ia enselin kurar maba, ia dagh nıghnıgh. God me ganıngizir ingangarıba me dar amuan aghua. Egha me uan danganıba ataki. Kamaghın amizıma, Ekiam zurara iki mamaghıra ikiamın senbar me ike. Egha me isava kal-abuziar danganıbar mıtarıngızimın me atı. Ezi me Kotiam Damuamin Dughiar Ekiam mızuai. ⁷ Kamaghıra, fomıra Sodom ko Gomoran gumazıba ko nguıbar ekiar anıngın boroghıra itıbar gumazıba, me uaghan enselba amizir arazimın mırarıba ami. Me uarı isa arazir kurabagh anıga, egha me arazir bar kurar gumazıba ko gumazıba uarı isava akuıbagh ami. Kamaghın amizı God me isava avir zurara isia mamaghıra itim, me akunizı, me ivezir kuram ini. Bizir otıvizir ka-

banagh, ia dagh nıghnıghıva arazir kurabar gin mangan kogham.

⁸ Kamaghıra gumazir kaba ian nıghnizıbagh asıghasıghasa me arazir kurar kabar gin tisi. Me irebar kurabar garıma da men nıghnizıba fema me arazir bar kurar mızırızıbar uan mıkarzıbagh ami. Me Ekiamın akaba barazir puvatıghıva, Godın Nguıbamın itir enselin ekiaba uaghan akar kurabar dav gei. ⁹ Ezi enselin aghuıba, akar kurabar gumazir men apanıbagh amııav geir puvati. Ezi dughiar kamın enselbar faragha zuim Maikel, Mosesın kuam bagha Satan ko anıng uanıng adoghadogha Maikel akar kuratam Satanın mıkememizir puvati. A kamaghın mıgıa ghaze, “Ekiam uabi nın atar ni mıkemeghtıma ni uan akam dıkuagh.” ¹⁰ Gumazir kaba bizıba me dar mıngarıbagh fozir puvati, me puram akar kurabar dav gei. Me matı asızıba nıghnizıba men puvati. Egha me uan nıvafızııbar ifongezir arazıbar gin zui. Ezi men arazir kabara me gasıghasısi. ¹¹ Me bar ikuvıgham! Me Kein aruizi moghın arui. Me ivezim baghavıra nıghnisi, Balam amizı moghın ami. Egha me dagıaba inıasa bar ikufi. Egha me Koran mın Godın akabar gin tızir puvati, egha arazir kam bangın me bar ovegha ikuvıgha gıfa.

¹² Ia uarı ifongezir isar dughııabar, gumazir kaba ızaıva Godın damazimın arazir mızırızir kurabagh ami. Me damasa aghumsızir puvatıgha, kamaghın nıghnizir puvati, e isar ekiamın itı. Egha me uarıra uarıgh nıghnisi. Me matı amozim puvatızir ghuarııabar mın gari, ezi amınım dagh vaima, da tintınııbar zui. Egha me matı temem uan dughııamın ber puvati. Egha me matı temem mısigı gıvazı gumazıba an povım asıaghatı. Me gumazir bar ovegezıba. ¹³ Me matı ongarir fıfızir ekiaba dıpiraghırı. Egha me arazir kurabar amuasa aghumsızir puvatıgha, matı ongarım dıpirı izıma an pıvıpvır mızırızıba pın otıvı moghın men arazir kuraba azenım giri. Egha me matı mıkovézıba pın overıamın uan tuavııar gin tızir puvati. Kamaghın amizı, God me bagha danganııar mıtarııar bar pıghatomezım atı, eghtı me mangı an iki mamaghıra ikiam.

¹⁴ Enok, an Adamın namba sıksın ovavımın borım, a Godın akam inıgha ızir gumazir mamın mın gumazir kabav gıa ghaze, “Ki Ekiamın garıma a uan tausen enselin bar avıravırım ko ızı. ¹⁵ A gumazamizıba bar men arazıba tıısıgham. Gumazir an gin zuir puvatızıba, a me damutı, me bar uan arazir kurar me amızııar osımtızıba ateram. Gumazir arazir kurabagh amıba, me akırım ragha God gasa ghuavıra itı. Kamaghın amizı akar bar kurar ıgharazir me God gamızıba, God da bagh me damutı me bar ivezir kuram inıam.” ¹⁶ Gu-

† (5) Grıghın akınafarir avırır fomıra itıba, me zıar kam, “Ekiam,” osırızir puvati. Me zıar kam, “İesus,” an osiri.

mazir kaba, me bativir biziba me da bagha naviba iku-fi, egha me puv migei. Me uan navibar arazir kurabar gin zui. Me pamtemin diava puv uan ziaba fe. Egha me gumaziba apezeperima me me ifongezir arazibar gin zui.

Ian nighnizir gavgavim gavgavim ian navibar aning

¹⁷ Nan namakar bar aghuiba, ia gin otivamin bizim ginighnigh, en Ekiam Krai Iesusin aposelba an gun mikeme. ¹⁸ Me kamaghin ia migia ghaze, "Dughiar abuananabar, gumazir dibovibagh amiba otivam, egh me Godin arazibar aghuaghiva uan nivafiziba ifongezir arazibar gin mangam." ¹⁹ Gumazir kaba Kraisin adarazi abisi. Me nguazir kam in gumazibar nighnizibar gin zui, ezi Godin Duam men itir puvati. ²⁰ Ezi ia guizin nan adarasi, ia dughiabar zurara uan nighnizir gavgavimin gavgavim uan navibar aning. Nighnizir gavgavir kam, God uabi ia ganingi. Egh ia Godin Duamin gavgavimin zurara God ko mikim. ²¹ God bar ia gifonge. Eghti ia an boroghin ikiti a zurara ia gifuegham. Egh ia zurara e uan Ekiam Krai Iesusin mizuam, eghti a uan apangku-

vim azenim datightima, ia ikirimirir aghuarir zurara itim iniam.

²² Ia, gumazir nighnizir gavgavim oteveziba, ia men apangkuf. ²³ Marazi avimin iti moghin iti, kamaghin amizi, ia zuamram avimin me inigh. Ezi marazi bar navir ghurimin arazibagh ami, egha me bar mize, ezi men korotiaba uaghan bar mize. Eghti dughiar ia men apangkuviba, ia uari bagh gan. Ia Godin damazimin mizezir bizir kaba bar dar saghon iki.

E Godin ziam fam

²⁴ God uabi deraghvira ian ganti ia iran kogham. Eghti a ia inigh mangiti ia an nguibar aghuimin ikiam. Egh ia an damazimin arazir kuraba puvatigh, bar akuegham. ²⁵ Kar Godin vamira ikiava, egha a Krai Iesus en Ekiamin ingangarimin, uam e ini. Eghti e an ziam fam. A en atrivir faragha zuimin ikiava, egha gav-gavir ekiam iti. Egh a biziba bar dar dapanimin ikiam. A dughiaba bar fomira iza kamaghira iti. Egha datirighin a uaghan kamaghira iti. Egh a gin uaghan kamaghira ikiam. Bar guizbangira.

Akar Faragha Zuim

Gumaziba Kraisin adarazigh asighasizir dughiamin, Jon akinafarir kam osiri. Kraisin adarsi kamaghin migia ghaze, Krai Iesus a men Ekiam, egha me nighnizir gavgavim in an iti. Kraisin adarazir nighnizir gavgaviba gavgavigh, egh me osimtizir ekiaba ateghti da me abinan koghasa, kamaghin Jon akinafarir kam osiri. Akinafarir kam a gin otivamin bizibar akar isin zuir aviriba iti. Ezi Kraisin gumazamizir dughiar kam in itiba, me ti akar isin zuir kabagh fo. Ezi nighnizir gavgaviba puvatiziba dagh fozir puvati. Akar isin zuir kabar mingarim, a kamakin. Krai Iesus en Ekiam, eghti an dafarmin God apaniba bar da dik-abiragham. Egh a uaghan Satan dikabiragham. Egh dughiar Iesus uan ingangarim a givamim, God gumazamizir ikia gavgavigha uan nighnizir gavgaviba ataghizir puvatiziba, a ivezir aghuim me daningam. God biziba bar dar ingarightima da igiabar otivigham, eghti me God ko ikiva egh uam osimtiziba puvatigham.

Krais Iesus, nguibar 7 plan aven itir siosba bagha akaba amada

(Sapta 1-3)

1 Akar kam faragha modogha iti, ezi datirighin Krai Iesus a isa azenim gati. God uan ingangarir gumaziba bizir zuamiram otivamiba men akaghasa, egha kamaghin akar kam Iesusin aka. Ezi Iesus uan enselin mam anemadazima, ki Jon, an ingangarir gumazim, akam na daningasa ize, eghti ki Iesusin ingangarir gumazir igharazibav kimam. ² Ezi ki Jon, ki bizir kaba bar dar ganigha gifa, egha Godin akam, a Krai Iesusin gun migeir akam, ki aneghurigha an gun migei, egha ki ghaze, akar kam a guizbangira. ³ Akar kam a Godin akam, a Godin ize, eghti tina akar kam dipontima igharaz darazi oraghti, gumazir kam bar akongegh. Eghti gumazamiziba akar kam baraghi-va egh Godin akar ki osirizimin gin mangiva, me uaghan bar akongegh. Dughiam otivasava amima, God damuasa mikemezir biziba an adar amuam. Kamaghin, gumaziba akar kam diponam.

Jon nguibar 7 plan aven itir siosba bagha akam osiri

⁴ Ki Jon, ki ia gumazamizir 7 plan siosin Esian Provin- sin itiba, ia bagha akar kam osiri. Godin datirighin ikia, fomira ikia, egh gin uamategh izamim, Godin kamra navir amirizim ia daningiva, egh ian apangkuv. Eghti 7 plan duar aghuir Godin ingangarim gamua an atrivir dabirabimin guamin itiba, da uaghan ian apangkuvigh egh navir amirizim ia daning. ⁵ Krai Iesus, a gumazir Godin akaba guizbangira dav geim. Egha a gumazir bar uabira faragha ovevem in ua dikavizim. Egha a nguazimin atriviba bar men ekiam. A uaghan ian apangkuv egh navir amirizim ia daning. A bar e gifonge, egha a uabi uan ghuzimin a en arazir kuraba agivazi e firighire. ⁶ An e gamizima e atrivimin ofa gamir gumazibar itima, ezi God e gativazi e Godin ingangarim gami, God Iesusin afeziam. Zurazurara Krai ziar ekiam ikiva egh biziba bar dar ganamin gavgavim iki. Guizbangira.

⁷ Ia gan, a ghuariabar tongin izaghiasava ami, eghti gumaziba bar uari uan damazibar an ganam. Gumazir a giniviziba, me bar uaghan an ganam. Eghti nguazir kam in kantriba bar, dar gumazamiziba a ginighnigh egh azi naviba bar me basemegham. Are, bizir kam otivam. Guizbangira.

⁸ Gavgaviba bar itir Godin Ekiam kamaghin migei, "Kirara ki faraghavira ikia, egh bar gin ikiva abuan ikivira ikiam." Kar Godin kamnangra, datirighin ikia, fomira ikia, egh gin uamategh izam.

Jon Kraisin gani

⁹ Ki Jon, ki ian aveghbuar mam. Ki ia ko, e Kraisin adarasi. Ki ia ko porogha, mizaziba isa, egha ia ko God Bizibagh Ativir Dughiamin aven ikia Godin apengan iti. Egha ia ko porogha osimtiziba atera tughav gavgafi. Ki Godin akam akura, egha Iesusin gun migeir akam, ki an eghurigha an gun migia ghaze, akar kam a guizbangira. Kamaghin amizi me na batuegha na isa Patmosin Arighatizimin na ati. ¹⁰ Ekiamin dughiamin, Godin Duam na gizivagha pamten nan ingari, ezi nan girakirangin ki tiarir mam barazi a sigham in min pamten kamaghin dei. ¹¹ Tiarir kam kamaghin migei, "Bizir ni garir kaba bar, ni akinafarimin da osirigh, egh 7 plan siosba bagh da amangigh. Siosin Efesusin nguibamin itim, ko Smernan nguibamin itim, ko Pergamum ko Taiataira ko Sardis ko Filadelfia ko Lao- disian nguibamin itiba."

¹² Ezi ki gumazir na migeimin ganasa egha ragha gari, lam in golin 7 pla iti. ¹³ Ezi ki gumazir mam in gari- ma, a lambar tongin tughav iti. A Gumazibar Borimin in gari. A korotiar ruarim aruzima an an sueba avara, ezi a golin letiam uan evarim amighiri. ¹⁴ An dapanarizim bar ghurghurigha mati, sipsipin arizimin in gara, egha mati ghuariar ghurghurim. Ezi an damazimning mati avir mizariar gavgavimin in pamtem isi. ¹⁵ An suemning mati bras, me avir ekiam in a tuazi, a isia dafozi moghin gari. Ezi ki an tiarim barazi, a mati dipar ekiam afora nidi. ¹⁶ A 7 plan mikoveziba uan agharir guvim in dar suira. Ezi mi-

† (1:9) Dughiar gumaziba arazir kurar Romba aghuazibagh amima, me me isi kalabus darighasa. Egha dughiar mabar me me amadima, me arighatizibar ghua iti. Patmos a uaghan kalabuziabar arighatizir kabar mam.

dorozir sabar mam ghumtizer pumuning ikia bar ghumi, an an akamin ikegha azenimin ize. Ezi an guam aruer angazangarir gavgavimin min pamten taghtasi.

¹⁷ Ki an ganigha an suemningin boroghin irigha, gumazir ovengezimin min iti. Ezi a uan agharir guvimin na gisin atigha, egha kamagh migei, "Ni atiatingan marki. Ki gumazir faraghavira ikia, egh bar gin ikiva, egh abuan ikivira ikiam. ¹⁸ Egha ki gumazir angamra itim. Fomira ki areme. Datirighin ni gan, ki zurara angamra ikivira ikiam. Ki Ovevemini ki, koma Gumaziba Ovia Ghua Itir Nguibamin ki, ki aningnin suiragha aningnin ganamin gavgavim iti.

¹⁹ "Kamaghin amizi, ni bizir ni ganizir kabar akaba osirigh, bizir datirighin itiba ko bizir gin otivamiba. ²⁰ Ni 7 plan mikovezir nan agharir guvimin itiba ko 7 plan golin lambar ganigha gifa. Da mati akar mogomem, ezi an mingarim kamakin: 7 plan mikoveziba, da siosin 7 plan garir enselba. Ezi 7 plan lamba, da uari siosin 7 pla."

Efesusin nguibamin itir siosin zuir akam

2 Gumazir kam ua kamaghin migei, "Ni Efesusin itir siosin garir ensel a bagh akataba osirigh. Akar kaba kamakin,

"Ki uan agharir guvimin 7 plan mikovezibar suigha, egha 7 plan golin lambar tongin arui. Egha ki akar kam ni bagha anemadazi a izi. ¹² Ia Kraisin adarasi, ian arazir ia amiba ki bar dagh fo. Egha ki fo, ia pamtem ingarigha, egha tugha gavgafi. Egha gumazir kurabar aghua. Gumazir kaba ia migia ghaze, "E uaghan aposelba." Puvati, me aposelba pu. Ezi ia men migirigibaba tuisigha givagha, egha men nighnizir ifavarim gifogha ghaze, me pura gumazir ifavariba. ³ Gumaziba ian garima, ia nan ziam bangin, me arazir kurabar ia gami. Ezi ki kamaghin ia gifo, ia tugha gavgavigha osimtizer kam aterava an aghuazir puvati.

⁴ Ezi ki adarir akamin kamaghin ia mikimasa, ia igiamra nighnizir gavgavim nan ikia, egha ia bar na gifonge, egha datirighin puvati. ⁵ Ia fomira arazir aghuibagh ami, egha datirighin ia arazir kam ategha ire. Kamaghin amizi, ia uam arazir ia faragha amizim ginighnigh, egh ia uan navibagh iragh, egh arazir mati ia faragha amizibar amu. Ia kamaghin damuan koghti, eghti ki ia bagh iziva egh ian itir lam batuegham. ⁶ Ezi ian arazir aghuir mamra kara, ia Nikolasin adarazir arazibar aghua. Ki uakan, ki men araziba bar dar aghua.

⁷ Eghti tina kuarimning iti, an akar Godin Duam siosbav geiba, a da baragh. Gumazir midorozim gamua apanim abirim, ki an amamangatighti, a ikirimirir aghuim anidir tememin dagheba iniva dar amam. Temer kam, Godin Nguibar Aghuarimin itir dagher azenimin iti."

Smernan nguibamin itir siosin zuir akam

⁸ Gumazir kam ua kamaghin migei, "Ni Smernan nguibamin itir siosin garir ensel bagh akataba osirigh. Akar kaba kamakin,

Ki gumazir bar faraghavira ikia, egh bar gin ikiva abuan ikivira ikiam. Ki fomiram areme, egha datirighin ki angamra iti. Egha ki ni bagha akar kam amadazima a izi. ⁹ Ki osimtiziba ko mizazir ia bativizibagh fo. Egha kamaghin fo, ia biziba bar puvati. Egha ia guizbangira bizir bar aviriba iti. Ezi ki fo, gumazir maba akar kurabar girakirangin ia migei. Gumazir kaba ghaze, me Judan adarasi. Egha me Judan adarazi pu. Puvati. Me guizin Satanin adarasi. ¹⁰ Ia kiranoveghang mizazitaba iniam, egh bizir kam ia damuti ia atiatingan marki. Ia orakigh. God ian nighnizir gavgavim tuisigh egh foghasa, a gavgafi, o puvati. Kamaghin, Satan ia damuti me ian tongin tarazi kalabus darigham. Eghti ia 10 plan dughibar osimtiziba ko mizaziba ateram. Eghti ia nighnizir gavgavir Kraisin itimin suiragh gavgafigh, mamaghira iki mangi, ia aremeghamin dughiam, eghti ki ikirimirir aghuarim ivezir aghuarimin min pura ia daningam.

¹¹ Tina kuarimning iti, akar Godin Duam siosbav geiba, a da baragh. Gumazitam midorozim damuva uan apanim abiraghti ovever namba 2 a gasighasighan kogham. Bar puvati."

Pergamumin nguibamin itir siosin zuir akam

¹² Gumazir kam kamaghin ua na migei, "Egh ni Pergamumin siosin garir ensel bagh akataba osirigh. Akar kaba kamakin,

"Ki midorozir sabar ghumtizer pumuning itim iti, a bar ghumi. Ki akar kam ia bagha anemadazi a izi. ¹³ Ki nguibar ia itir kam bar deragha a gifo, Satanin atrivir dabirabim nguibar kamin iti. Ezi ia nan ziamin tugha gavgavigha, egha ia nighnizir gavgavim nan ikia egha ia nighnizir gavgavir kam modir puvati. Fomira gumazir kam Antipas, a gumazir nan akam kurim, egha ia ko ike. A guizbangira nan akamin gin zui, ezi me ian nguibar Satan itimin a misoghezi an areme. Dughiar kamin ia uaghan akirim ragha na gasarazir puvati.

¹⁴ Ezi ki adarir akar maba ia mikimasa. Ia Pergamumin gumazir maba iti, me Balam sure gamir akabar suiragha gavgavighavira iti. E fo, Balam kamaghin Balakin sure gami, eghti a Israelba tuavir kuramin men akagh me damuti, me arazir kuramin iregham. Ezi Balak Israelbar nighnizibagh amizima, me aseba bagha ofa gamir asiziba apa, egha tintinibar uari koma akuir arazim gami. ¹⁵ Kamaghira, gumazir maba ia ko ikia, egha Nikolasin adarazir akabar gin zui. ¹⁶ Kamaghin amizi ia uan navibagh iragh. Puvatightima, ki kiranoveghang ia bagh izi, egh gumazir kaba uan akamin itir midorozir sabamin me misogham.

† (2:1) Akar kam a siosin ensel bagha zui, egha a siosin gumazamiziba amir araziba, me migei.

†† (2:9) Smernan siosin gumazamiziba, me nguazir kamin biziba bar otevegga, onganarazibagh ami. Egha me Godin Duamin biziba, guizbangira bar izifa.

¹⁷ Tina kuarimning iti, akar Godin Duam siosbav geiba, a da baragh. Eghti gumazitam midorozim damuva apanim abiraghtima, ki manan dagher datirighin muegav itir taba a daningam. Egh ki dagiar ghurghuritam a daningam. Egh dagiar kamin ki ziar igiar mam osirigham, eghti gumazitam ziar kam gifoghan kogham. Gumazir dagiam inizim, anarira a gifogham.”
†

Taiatairan nguibamin itir siosin zuir akam

¹⁸ Gumazir kam kamaghin ua migei, “Ni Taiatairan nguibamin siosin garir ensel a bagh akataba osirigh. Akar kaba kamakin,

‘Ki Godin Otarim, ezi nan damazimning mati avir mizariar gavgavimin min pamten isi, ezi nan suemning mati bras me bar deravira a ruezi moghin isia angazangarim ekefe. Ki akar kam ni bagha anemadazima a izi. ¹⁹ Arazir ia amiba, ki bar dagh fo. Ki fo, ia gumamaziziba bar me gifonge, egha nighnizir gavgavim nan ikia, egha igharaz darazir akurvazir arazibagh ami. Ki fo, osimtiziba ia bativima, ia tugha gavgafi. Ki fo, arazir ia faragha amiziba, da dera, ezi datirighin ian arazir kaba deragha ikia faragha zuir arazibagh afira.

²⁰ Ezi ki adarir akar kam ian iti. Ia amizir kam Jesebelin amamangatizi a ia ko iti. Amizir kam kamagh migia ghaze, a Godin akam inigha izir amizim. Bar puvati, a ifari. Egha nan ingangarir gumazibagh ifara egha gumamaziziba tintinibar uari bakia uari ko akuir arazim ko asizir me asebar ofa gamua apir arazibar men sure gami. ^{††21} A navim giraghasa ki ifonge, egha kamaghin ki anetaghizima a dughiar mabar ike. Ezi puvati, a gumamaziziba tintinibar uari bakia, egha uari ko akuir arazir kam bagh navim giraghan aghua. ²² Ia oragh. Ki ivezir kuram a daningiva arimariar ekiam a daningti a mizazir bar ekiam iniam. Eghti gumazir a bakia a ko arazir kurabagh amiba, me a ko amir araziba bagh navibagh iraghan koghti, ki osimtizir ekiam ko mizazim uaghan me daningam. ²³ An boriba uaghan, ki me misueghti me arimighregham. Eghti siosba bar fogham, gumaziba bar ki men naviba ko nighnizibagh fogha da tuisisi. Egh ki ia amir araziba bagh ivezim vaghvagh ia daningam.

²⁴ Egha ki datirighin ia Taiatairan itir igharaz daraziv gei. Ia amizir kamin akabar gin zuir puvatigha, egha arazir kam, me kamaghin a dibori, “Satanin akar mogomeba,” ia an fozim inizir puvati. Ki kamaghin ia mikimasa, ki osimtizir igharazitam, ia datighan kogham. ²⁵ Ezi bizir ia suighiziba bar, ia bar pamten dar suiragh mighhighvira iki, mangi dughiar ki izamim.

²⁶ Gumazim midorozim damu apanim dikabiragh, egh nan arazibar gin mangiti, biziba bar givaghamin

† (2:17) Manan daghem, Israaelba gumaziba puvatizir dangan-imin aruima, God a isa me ganingi. Ni Kisim Bek 16, ko Ighiam 78:24in gan. †† (2:20) Jesebel, an amizir kurar mamin ziam. Fomira Israaelbar atrivir amizimin ikia, egha arazir bar kurabagh amizim. Ni 1 King 18:4, ko 19:1-2, ko 2 King 9:3-37in gan. Nikolasin adarazir amizir mam iti, Taiatairan gumamazizir maba inizi, me an arazir kurabar gin zui. Ezi bizir kamin, me ti ziar kam Jesebel a gati.

dughiam otoghti, ki gumazir kam gumamazizibar gumazir dapanimin ikiamin gavgavim a daningam.

²⁷ Eghti an atrivimin gavgavim sara men ganiva egh me abighrarigham, mati gumazim nguazir minner mam abiagharisi.

Ingangarir ki a ganingizir kam, mati ingangarir nan afeziam gumamazizibar ganasa na ganingizir ingangarimin mirara ghu. ²⁸ Egh uaghan, ki mikovezir bar mizaragharam otivir kam a daningam.

²⁹ Tina kuarimning iti, egh akar Godin Duam siosbav geiba, a da baragh.”

Sardisin nguibamin itir siosin zuir akam

3 Gumazir kam ua kamaghin migei, “Ni datirighin Sardisin nguibamin itir siosin garir ensel bagh akataba osirigh. Akar kaba kamakin,

‘Ki Godin duar 7 plan gari, egha ki 7 pla mikovezibar suira. Egha ki akar kam ni bagha anemadazima a izi. Ki arazir ia amiba bar dagh fogha gifa. Me ia migia ghaze, “Sardisin itir sios, an angamra iti.” Ezi puvati, ia ariaghregha gifa. ² Ki ia amir arazibar gara ghaze, da nan Godin damazimin tighar deragham. Kamaghin, ia osegh daguraguim atakigh. Ian araziba, bar ovengezir puvati, dar muziariba mong ikiavira iti, ia ua gavgavim dar aning. ³ Akar aghuir ia fomiram oregha inizir kam, ia uam a ginighnigh. Egh ia navibagh iragh, egh bar deraviram an gin mangi. Egh ia osegh daguraguim ateghan koghti, ki okimakiar gumazim izi moghin, ia batogham. Eghti ia dughiar ki izamim a gifoghan kogham.

⁴ Ezi ian gumamazizir maba Sardisin ikiavira iti, me uan korotiabagh amizi da mizezir puvati. Gumazir kabar araziba da derazi, ki me uabin toro, kamaghin me korotiar ghurghuribar aghuigh na ko daruam. ⁵ Gumazitam midorozim damuva apanim abiragh, egh korotiar ghurghurir kamagh garitam arughti ki an ziam akinafarir God gumamazizir ikirimirir zurara itim iniamin ziaba osirizim, ki an ziam angarighan kogham. Puvati. Ki uan afeziam ko an enselbar damazibar gumazir kamin gun mikim suam, a konanam. ⁶ Tina kuarimning iti, an akar Godin Duam siosbav geiba, a da baragh.”

Filadelfian nguibamin itir siosin zuir akam

⁷ Gumazir kam ua kamaghin migei, “Egh ni Filadelfian nguibamin itir siosin garir ensel bagh akataba osirigh. Akar kaba kamakin,

‘Ki dughiba bar God baghavira iti, ezi nan akar dikiriziba da guizbangira otifi. Ezi ki Devitin kin suira, egh bizim ki a kuighti, gumazitam bar uam anesaraghan kogham. Egh bizim ki an tiam asaraghti, gumazitam bar uam a kuighan kogham. Ki akar kam ni bagha anemadazima a izi. ⁸ Ki ia amir araziba bar dagh fogha gifa, ezi ia orakigh. Ki ian damazimin tiam kuizima a iti. Eghti gumazitam uam anesaraghan kogham. Ki kamaghin fo, ian gavgavir muziarim ikiavira iti, ezi ia nan akamin gin ghua, egha nan ziam akirim ragha a

gasarazir puvati. ⁹ Ia Satanin adarazigh fos, me kamagh migia ghaze, me Judan adarasi. Egha me Judan adarazi puvati, me ifavarir gumaziba. Ia orakigh. Ki gumazir kabar amighti me izi ian suebar apengan teviba apirigh, egh me kamaghin fogham, ki bar ia gifonge. ¹⁰ Ia nan akamra gin ghuava egha osimtizer ia bativiba ia dar aven tughavavgavighavira iti. Kamagh amizi, ki ian ganam. God gin nguazimin itir gumazamiziba bar, men nighnizir gavgavim tuisigh egh foghasa, a gavgafiz, o puvati, eghti kamaghin osimtizer ekiamin dughiam otogham. Eghti dughiar kamin ki ian ganti ia deragham.

¹¹ Ki bar zuamira ia batogham. Gumazitam ian ivezir aghuim okemeghan koghsi, kamaghin bizir ia suirazim, ia bar an suiragh gavgafigh. ¹² Gumazitam midorozim damuva apanim abiraghti, ki gumazir kam damighti a nan Godin Dipenimin dipenir akinimin min tughuv ikiam. Eghti a Godin Dipenim ategh uam azenan mangan kogham. Bar puvati. Ki an uan Godin ziam osirigh, egh ki uan Godin Nguibamin ziam osirigham. Jerusalem in igiar kam, a nan God ko ikegh otogh overiam ategh izighram. Ki uabi uan ziar igiam, ki gumazir kamin uaghan an osirigham. ¹³ Tina kuarimning iti, an akar Godin Duam siosbav geiba, a da baragh.”

Laodisian nguibamin itir siosin zuir akam

¹⁴ Gumazir kam ua kamaghin migei, “Ni Laodisian nguibamin itir siosin garir ensel bagh akataba osirigh. Akar kaba kamakin,

“Ki gumazir “guizbangira” migeim. Godin akar dikiriziba ko an akaba bar, ki guizbangira migia, zurara guizin akamrama akuri. Ki God ingarizir biziba bar dar mingarim. Egha akar kam ni bagha anemadazi a izi.

¹⁵ Ki ia amir araziba bar dagh fo. Ki fo, ia orangizir puvati, egha feir puvati. Ia orangigh iki o ia feng ikiasa, ki ifonge. ¹⁶ Ezi puvati. Ia mong, ganadamira fei. Ia bar puvira feir puvati, egha bar orangizir puvati. Kamagh amizi, ki uan akar torimin ian mighasa.

¹⁷ Ia kamagh migia ghaze, “E bizir aviriba ko dagiar aviriba iti. E bizitam in otevir puvati.” Ezi puvati. Ian dabirabim pazavira itima, gumaziba ian garava bar ian apangkufi. Ia bar biziba puvatigha egha damaziba okavigha egha bibiagara iti. Egha ia uari bizir kam gifozir puvati. †

¹⁸ Kamagh amizi, ki nighnizir kam ia daningasa. Nan gol avim bar an isigha an itir bizir kuraba bar da adangi. Kamaghin ia golin kam na dama a givezegh, egh dagiaba avirasemegham. Egh uaghan ia uan mikarzim avisi korotiar ghurghuritam givesegh, eghti gumaziba ian ganti ia bibiagara ikiva, egh aghumsighan kogham. Egh uaghan ia uan damazibar aghusi marasin givesegh, egh ia ganam.

† (3:17) Me uari uan damazibar gari, Laodisiaba bizir aviriba iti. Egha Godin damazimin me bar onganarazibar min iti. Ni Akar Mogomem 2:9in gan.

¹⁹ Gumazir ki ifongeziba, ki men atar men arazibar kiram. Kamagh amizi ia uan araziba akirsi gavgavigh egh uan navibagh iragh.

²⁰ Ia oragh, ki tiar akamin tughav ikia, a gafughafusi. Gumazitam nan tiarim baregh egh tiam kuighti, ki aven mangi a ko ikiam. Egh ki a ko damiti, eghti a na ko damam.

²¹ Gumazitam midorozim damuva apanim abiraghti, ki an amamangatighti a na ko nan atrivir dabirabim dapiam, mati ki fomira uaghan midorozim gamigha uan apanim abiragha, egha ki uan afeziam ko an atrivir dabirabim gaper. ²² Tina kuarimning iti, an akar Godin Duam siosbav geiba, a da baragh.”

Sipsipin Nguzim Godin Nguibamin akinafarim kuizima bizir kuraba nguazimin gumazamiziba batifi

(Sapta 4-11)

Me Godin Nguibamin an ziam fe

4 Ezi ki gin ua garima, Ame! Godin Nguibamin tiar akar mam kuiaghrigha iti. Gumazir ki fomira oraghezim, a faragha pamten sigham in min nan dei, egha datirighin ua kamaghin na migei, “Ni kagh anang, eghti ki bizir gin otivamiba bar nin akakagham.” ² Ezi Godin Duam zuamira maghira na gizivagha bar pamten nan ingari, ezi ki gari, Ame! Atrivir dabirabir mam Godin Nguibamin iti, ezi gumazir mam atrivir dabirabir kam gaper. ^{†3} Gumazir kamin guam dagiar jasper ko dagiar konilian aghevimin min taghtasi. Ezi akianir mam, atrivir dabirabim torim gati, ezi ki akianir kamin gari a emeralin dagiar garimin min taghtasi. ⁴ Ezi 24 plan atrivir dabirabiba, atrivimin dabirabir kam okari. Ezi 24 plan gumazir dapaniba dabirabir kabagh apia. Gumazir dapanir kaba korotiar ghurghuriba aghui, egha golin ingarizir dapanir asuaba uari gaghuigha mati atrivimin golin dapanir asuaba men dapanibar iti. ⁵ Ki gari, onimariba atrivir dabirabimin ikiava otivaghira tintinibar sigha taghtasi, ezi ki orazi niginir ekiam otozi overiam tingaghe. Ezi atrivir dabirabimin guamin 7 pla adeniba isia iti. Egha 7 plan adenir kaba da 7 pla Godin duaba. ⁶ Atrivir dabirabimin guamin bizir mam iti, a mati ongarir ekiam me glasin an ingarizi, a bar zuegha ikia taghtasi.

Ezi bizir angamra itir 4 pla, da atrivir dabirabim okarigha tuivighav iti. Egha 4 plan bizir angamra itir kaba, da damazir aviriba itima da men mikariziba bar da ave, men akiraghariba uakan. ⁷ Bizir angamra faragha itim, a mati laion. Ezi bizir angamra an girara

†† (4:2) Gumazir Jon garir atrivir dabirabim gaperaghav itim, kar God uabi. Egha vezin kamin Jon guizin an ziam dibora ghaze, a God. Ezi gin moghira, Sapta 7:10in akam kamagh migia ghaze, God atrivir dabirabim daperav ikiam. Jon kamagh mikemezir puvati. Jon Godin angazangarir ekiam ko ziar ekiam biaghrigha igharagha otivizibar ganigha, egha a dagh isin akar isin zuimin Godin migei.

itim, a mati bulmakaun apurim. Ezi bizir angamra ikia aningın girara itim, an guam mati gumazir guam. Ezi bizir angamra men girara itim, mati kuarazir bagamin min pin mighava arui. ⁸ Bizir 4 plan angamra itir kaba, me 6 plan aviziba bar vaghvagha men iti. Ezi men mikarziba damazir aviriba da ave, egha uaghan men avizibar apengan iti. Egha arueba ko dimagaribar kamaghın migei,

“Ekiam a God, a gavgavir bar ekiam iti,
egha a bizir kuraba bar dar saghon ikia
a bar zue. A bar zue, a bar zue.

A fomira ikia, egha datirighın ikia,
egh gin uamategh izam.”

Me migirigiar kam gamua mamaghira ikia egha avughsaziba puvati.

⁹ Bizir angamra itir kaba, me gumazir uan atrivir dabirabim gaperaghav itim bagha bar akonge, a gumazir zurara angamra itim. Egha me an ziam fava, egha a minabi. Ezi bizir 4 plan angamra itir kaba zurara dughia bar kamagh amuvira itima, ¹⁰ 24plan gumazir dapanir kaba gumazir atrivir dabirabim gaperazimin guamin tevir akuriba apiri. A gumazir zurazurara itim ezi me an ziam fe. Me uan golin dapanir asuaba asia da isa atrivir dabirabimın guamin boroghın da akuri. Egha kamaghın ighiam gami,

¹¹ “Ni en Ekiam, en God. Ni biziba bar dar ingari. Egha ni uan ifongiamın, biziba bar dar ingarizima da otifi, ezi datirighın biziba bar iti.

Kamaghın, nirara e uari nin itorogha nin ziam bar pin aneti. Gumaziba bar ni bagh bar akuegh, egh nin ziam fiva nin gavgavimın apengan ikiam.”

Akinafarir righizir mam, Jon an gari

5 Gumazir atrivir dabirabim gaperaghav itim, an agharir guvimın ki akinafarir mamın gari, a iti. Akinafarir kam mati akinafarir bar ruarir me righa mighirizim, ezi akinafarir kam osizirim an vuem ko vuem sara iti. Egha me a righa egha 7 plan danganibar me kandelin grisın pamten da mighini. ² Ezi ki enselin gavgavir mamın gari a pamten kamaghın diava azangsisi, “Tina gumazir aghuir God uabin torozim, an akinafarimın itir kandelin grisba adeghiva, egh akinafarir kam onegham?” ³ Overiamın itir gumazitam, o nguazimın itir gumazitam, o nguazimın apengan itir gumazitam, akinafarir kam onegh, egh an aven ganan kogham. ⁴ Ki gari, gumazitam akinafarir kam onegh an aven ganamin gavgaviba puvati. Ezi kamaghın ki puvirama aravira iti. ⁵ Ezi gumazir dapaniba men mav kamaghın na migei, “Ni arangan marki. Ni orakigh. Laionın kam Judan adarazir atrivimın oto, atrivir bar ekiam, an Atrivim Devitin ovavim, egha a midorozim gamua uan apanim abiragha gifa. Kamagh amizi a 7 plan kandelin grisın akinafarim mighiriziba adegh, egh akinafarir kam onegham.”

Jon Sipsipin Nguzimın gari

⁶ Ezi ki gari, sipsipin nguzir mam tughav iti. Me a misoghezi an aremezi moghin gari. An atrivir dabirabim ko 4 plan angamra itir bizibar tongin tughav iti, ezi gumazir dapanibar dabirabiba an okarigha iti. A 7 plan komba ko 7 plan damatuziba iti, kar Godin duar 7 pla. God me amadazima me nguazir kam bar a garui. ⁷ Ezi Sipsipin Nguzim ghua gumazir atrivir dabirabim gaperaghav itimın agharir guvimın, akinafarir kam ini. ⁸ An akinafarir kam inigha givazima, ezi 4 plan bizir angamra itir kaba ko 24 plan gumazir dapanir kaba Sipsipin Nguzimın boroghın tevir akuribar apiri. Gumazir dapaniba vaghvagha gitan min garir biziba ko golin itaribar suiki. Itarir kaba, migharir mughurir aghuim zuim, bar dagh izifa. Bizir kam kamakin, Godin gumamaziziba God ko migeir arazim. ⁹ Egha me ighiar igiar mam kamaghın a gami,

“Me ni misoghezi ni areme, egha nin ghuzimın ni gumamaziziba God bagha me givese.

Ni, anababa bar dar gumamazizir maba, ko nguibabar akaba bar, ko mikarzir igharagha gariba bar, ko kantriba bar dar gumamaziziba, men marazi, ni me givese.

Egha ni me gamizima me atrivimın adarazir otivigha, egha ofa gamir gumazibar min ikia, en God bagha ingari.

Egh me atrivimın iki, egh nguazimın gumamazizibar ganam.

Kamaghın, God ua bagha nin torozi, ni akinafarim inigh egh kandelin grisba adegham.”

Me Sipsipin Nguzimın ziam fe

¹¹ Egha ki ua gara enselin tiarir avirir maba barasi. Men dibobonim handet milienın aviriba ko tausen tausenın aviriba. Me atrivir dabirabim ko bizir angamra itiba ko gumazir dapaniba okarigha tuivighav iti.

¹² Me pamten dia kamaghın ighiam gami,

“Sipsipin Nguzir kam me misoghezi aremezim, e an uari torogha an ziam bar pin aneti.

A ziar ekiam ko bizir aghuir aviriba ko fofozir aghuiba ko gavgavir ekiam iti.

E an ziam fiva egh a bagh bar akongegh egh a minabam.”

¹³ Ezi ki God ingarizir gumaziba ko biziba bar men ighiam barasi, bizir overiamın itiba ko nguazimın itiba ko nguazimın apengan itiba ko ongarimın itiba. Ki orazi da kamagh migei,

“Gumazir uan atrivir dabirabim gapiagherim, ko sipsipin nguzim uaghan, e zurazurara aning minabivira ikiam.

Egh aningın ziar ekiamning fiva, aning bagh bar akongegh egh aningın gavgavir ekiamın apengan iki zurara mamaghira ikiam.”

† (6:6) *Vezi kamin mingarim kamaghın migei, Dagheba bar otevegham eghti daghebar ivezim bar pin ghuavanabogham.*

¹⁴ Ezi 4 plan bizir angamra itiba kamaghin migei, "Guizbangira." Ezi gumazir dapaniba tevir akuriba apirigha aninghin ziamning fe.

Sipsipin Nguzim akinafarimin kandelin grisba adangi

6 Ki Sipsipin Nguzimin gari, a 7 plan kandelin gris in itir akinafarir kamin suiragha egha a kandel gris in namba wan adangi. Ezi ki orazi, 4 plan bizir angamra itir kabar mav kamaghin migei, ezi an tiarim mati ararim dagaravagha, a kamaghin migei, "Ni izi!" ² Ezi ki ua gara egha hoziar ghurghurir mam in gari, gumazim barirpimin suiragha a gaperera. Me atrivimin dapanir asuar mam a ganingi, ezi a midorozim gamua uan apanim abirazi moghin zui, egha midorozir aviribagh amua uan apaniba abira ghuavira iti.

³ Ezi Sipsipin Nguzim akinafarimin kandelin gris in namba 2 adangi, ezi ki orazi, bizir angamra itir namba 2 kamaghin migei, "Ni izi!" ⁴ Ezi hoziar igharazim azenan izi, an aghefe. Me gavgavim hoziar kam gaperazir gumazim ganingi, kar gavgavir nguazimin gumazamizibar dughiar aghuim a givamim, eghti gumaziba igharaz daraziv soghtima me arimighiram. Ezi me midorozir sabar ekiam mam ingangarir kam damuasava a ganingi.

⁵ Ezi sipsipin nguzim akinafarimin kandelin gris in namba 3 adangi, ezi ki orazi bizir angamra itir namba 3 kamagh migei, "Ni izi!" Ezi ki ua gara, egha hoziar pizimin gari. Ezi gumazir a gaperaghav itim a skelin mam uan dafarimin an suira. ⁶ Ezi ki orazi, mati gumazimin tiarim bizir angamra itir 4 plan kabar tongin migia, egha migirigiar kam kamaghin migei, "Ia mangi uan ingangarim damuti, eghti dagheba bar oteveg-ham. Kamaghin, gumazim dughiar vamiran ivezim inigh, a witin miner muziarir vavira o balin miner muziarir 3 plara givezam. Egh ia olivin temeaba ko wainin beniba gasighasighan marki, eghti olivin borem ko wain ikivira ikiam."

⁷ Ezi Sipsipin Nguzim akinafarimin kandelin gris in namba 4 adangizima, ki orazi bizir angamra itir namba 4 kamagh migei, "Ni izi!" ⁸ Ezi ki ua gara hoziar iangurimin gari. Ezi gumazir a gaperazim, an ziam Ovevem. Ezi Nguibar Gumaziba Ovia Ghua Itim, an Ovevem in girara izi. God gavgavim kamaghin aning ganingi, aning nguazimin itir gumazamiziba 4 plan okuruabar me tuiragh, egh okuruar kabar aven aning okuruar vavira, aning a misueghti an aremegham. Aning gumazamiziba midorozir sabamin me misueghti, me arimighiram, eghti aning mitiriar ekiam damighti an otoghti me arimighiram, eghti aning arimariar ekiabar amuti da otiv me damuti me arimighiram, eghti aning ruarimin itir asizir atiaba amangti da mangi me misoghti me arimighiram.

⁹ Ezi Sipsipin Nguzim akinafarimin kandelin gris in namba 5 adangizima, ki gari, gumazamizir ovengezibar duaba Godin ofa gamir danganim apengan iti. Gumazamizir kaba faragha Godin akamin suiragha gavgavigha, egha akar kam akuni, ezi bizir kamin apaniba me misoghezi me ariaghire. ¹⁰ Duar kaba dia

kamaghin migei, "Gavgaviba bar itir Ekiam, ni arazir kuraba bar dar saghon ikia egha bar zue! Ezi nin akar dikiriziba da guizbangira otifi! E ni mizua iti, ni zuamira nguazimin itir gumazamizibar araziba tuisighiva, egh en ghuzimin ivezim ikarvagh!" ¹¹ Egha me gumazamizir kaba vaghvagha korotiar ghurghurir ruariba me ganingi, egha kamagh me migei, "Ia tong orarkiva avughsi iki. Apaniba ian adarazi ko ia ko ingari darazi misueghti me arimighiregham, mati me ia misoghezi mokin. God, gumazamizir apaniba me misueghti arimighiramibar namba gifogha gifa, eghti apaniba gumazamizir kabav sueghti me arimighireghti, God ian ghuzimin ivezim ikarvagham."

¹² Ezi Sipsipin Nguzim akinafarimin kandelin gris in namba 6 adangizima, ezi ki ua gari, mikimkizir dafam nguazimin oto. Ezi aruem isiragha gari puvatizi, overiam ko nguazim mitatangi. Ezi iakinim bar agheveggha ghuzimin min gari. ¹³ Ezi pin itir mikoveziba asiaghira nguazim giri, mati aminim fighin temem givai, ezi fighin ovizir tighar aniamiba suaghiri. ¹⁴ Overiam mati, akinafarir bar dafam me a righa anetizi moghin, a uan danganim ataki. Ezi mighsiaba ko arighatiziba bar uan danganiba ategha, egha sivagha ghue.

¹⁵ Ezi nguazimin atriviba ko gumazir ziaba itiba ko midorozir gumazir dapaniba ko dagiaba itir gumaziba ko gumazir gavgaviba ko pura ingangarir gumazir kiniba ko gumazir firighreziba, me bar moghira ghua marazi dagiar toribar aven mongezi marazi mighsiabar itir dagiar ekiabar girakirangin monge. ¹⁶ Egha me mighsiaba ko dagiar ekiaba kamaghin dar dei, "Ia e avaragh, egh gumazir atrivir dabirabim gaperaghav itimin guamin e modogh, egh ia uaghan Sipsipin Nguzimin aningagharimin e modogh! ¹⁷ E fo, aning aningagharimin dughiar ekiam datirighin otozi aning gumazamizibar arazir kuraba ikarvaghasa. Eghti gumazitam aninghin aningagharim iriagh, angamra ikian kogham!"

144,000 plan Israelin gumazamiziba, God me gin-abazir osizirim, enselba me garisi

7 Bizir kaba givazima, ezi ki gari, enselin 4 plan nguazimin 4 plan apinibar tuivighav iti. Me nguazimin 4 plan aminibar tuaviba apiri, eghti aminim mangi ongarim ko nguazim ko temeaba bar dagh ivangan kogham. ² Ezi ki enselin igharazimin gari, an aruem anadi naghin ikeghav anadi. A Godin zurazurara itimin inabazir osizirim an iti, egha a enselin 4 plan God ongarim ko nguazim gasighasighamin gavgavim aningiziba pamten men dei. ³ A kamaghin migei, "Ia zuamira nguazim ko ongarim ko temebagh asighasighan marki. God uan ingangarir gumazibagh inabas. E faragh uan Godin ingangarir gumaziba, inabazir osizirim e men guabar an osirigh givaghti, ia gin bizibagh asighasigh."

⁴ Ezi ki orazi, me gumazamizir inabazir osizirim isibar dibobonim dibori. Me 144,000 plan gumazamiziba, inabazir osizirim me garisi, me Israelin kantrin aven itir

12 plan anababa, vaghvagha men varazira, osizirim ini. †

⁵ Ezi 12,000 plan Judan anabamin aven itir darasi, me inabazir osizirim ini, ezi 12,000 plan Rubenin anabamin adarasi, ezi 12,000 plan Gatın anabamin adarasi, ⁶ ezi 12,000 plan Aserin anabamin adarasi, ezi 12,000 plan Natalin anabamin adarasi, ezi 12,000 plan Manasen anabamin adarasi, ⁷ ezi 12,000 plan Simeonin anabamin adarasi, ezi 12,000 plan Livain anabamin adarasi, ezi 12,000 plan Isakarın anabamin adarasi, ⁸ ezi 12,000 plan Sebulunin anabamin adarasi, ezi 12,000 plan Josepin anabamin adarasi, ezi 12,000 plan Benjaminin anabamin adarasi. Gumamazizir kaba me God me ginabazir osizirim ini.

Gumamazizir bar avirim Godin ziam fe

⁹ Egha ki gin ua gari, gumamazizir avirim uari akuvagha iti. Gumazitam men avirim mengan iburagham. Gumamazizir kaba, me kantriba bar ko anababa bar ko mikarzir igharagha gariba bar ko nguibabar akaba bar dar gumamaziziba, men marazira izegha iti. Me atrivir dabirabim ko Sipsipin Nguzimin guamin tuivighav iti. Me korotiar ghurghurir ruariba aghui, egha uan agharibar okavir aghuabar suiki. ¹⁰ Me pamten kamaghin dei,

“En Godin uan atrivir dabirabim gaperazim, ko Sipsipin Nguzim, aningra en akuragha en apanim abira.

Ezi e aningın ziamning fe.”

¹¹ Ezi enselba bar ikia, atrivir dabirabim ko 4 plan bizir angamra itiba ko gumazir dapaniba, me me okarigha tuivighav iti. Egha atrivir dabirabimin garava tevir akuriba apira egha uan guaba nguazim misuegħa, egha Godin ziam fe. ¹² Me kamaghin migei, “Guizbangira!

E uan God ziar ekiam a daning, egh a bagħ bar akongegham,

egħ kamagh mikim suam, an fozim bar pin iti.

Egh a minabiva, egh an ziam fam.

A gavgavir ekiam iti, egħti e an gavgavimin apengan ikiam.

Dugħiabar zurara bizir kaba bar mogħirama Godin biziba.

Bar guizbangira!”

Kraisin adarasi, men osimtizim gifa

¹³ Ezi gumazir dapanibar mav kamagh nan azara, “Gumamazizir korotiar ruarir ghurghuriba aghuzir kaba, me taia? Me managhira ikegħa ize?”

¹⁴ Ezi ki an akam kamagh a ikara, “Gumazir ekiam, ni uabi fo.” Ezi a kamagh na migei,

† (7:4) Osizirir kamnagh “Israelin kantrin aven itir 12 plan anababar” gun migei. E Aruamu e ghaze, anabam, kar amebam o amizimin ghuzim. Ezi Israelba me ghaze, anabam, kar afeziamin ghuzim, egha me afeziabar gin zui.

“Gumamazizir kaba me uan apanibar dafaribar osimtiziba ko mizazir ekiaba ini.

Ezi osimtizir dughiam datirighin gifa.

Ezi me uan korotiaba Sipsipin Nguzimin ghuzimin da ruegħa, dagħ amizi, da ghurghuri.

¹⁵ Kamaghin amizi me atrivir dabirabimin guamin tuifi.

Egha dimagariba ko aruebar an dipenimin ikia egha an ingangarim gami.

Ezi Godin atrivir dabirabir kam gaperaghav itim, a uabi me ko iki egh me gegħuvam.

¹⁶ Egħti mitiriaba ua men aghan kogħam, egħti kuariba ua men piran kogħam.

Egħti aruer arizir mikarziba puvira dagħ aboim, ua men mikarzibar isian kogħam.

¹⁷ Sipsipin Nguzim atrivir dabirabimin tongira ikia, egha me gegħufi.

Egha a me inigh nguazimin aven ivemarir dipar atuir danganimin mangam, kar dipar ikirimir zurara itim anidim.

Egh God men temeriba bar men damazibar da dizighiti da misigam, egħti me uam azian kogħam.”

Sipsipin Nguzim akinafarir righizimin kandelin grisin abuananam adangi

8 Ezi Sipsipin Nguzim akinafarimin itir kandelin grisin namba 7 adangi, ezi Godin Nguibamin bizitam bar mozozir pu, ezi migirigiatam otivir puvatigha, ghua mong dughiar ruarim kamaghin tu. ² Ezi gin ki 7 plan enselin gari, me Godin guamin tuifi, egha 7 pla sighaba ini.

³ Ezi enselin igharazim iza ofa gamir danganim boroghin tughav iti. A golin minner mamın suira, minner kam, me an aven paura tuazi a isia migharir mugħuriar aghuim oto. Ezi me pauran avirir maba a ganingı, egħti a Godin gumamazizibar azangszibar sara isafuragh, egh atrivir dabirabimin guamin mangiva golin ofa gamir danganimin God bagħ ofa damuam. ⁴ Ezi pauran isir migharir mugħuriar aghuim ko Godin gumamazizibar azangsziba, da uari inigha enselin Godin damazimin tughav itir kamın dafarim ategħa ghuvanadi. ⁵ Ezi ensel minner migharir mugħuriar aghuim itim suiragħa ghua ofa gamir danganimin ghua avim inigha minem garu, egha minem akunizima a nguazim giri. An anekunigha givazima, arariba dagarvazima maburan niginim oto, ezi overiamin onimariba tagħtagħa tintinibar zui, ezi mikimkizim oto.

Enselin 4 pla sighabagh ivi

⁶ Ezi enselin 7 plan, sighar 7 plan suighizir kaba, me dagħ iviasava ami.

⁷ Namba 1 ensel uan sigham givi, ezi amozir ofizir ekiar dagħabar min gariba ko avim, aning ghuzim sara isafuragħa nguazim giri. Ezi me nguazim ko temeaba 3 plan okuruaba da taira, dar okuruar mam avim bar an

isi. Ezi bizir nguazimin aghuiba bar, da uaghan avim a dar isi.

⁸ Ezi namba 2 ensel uan sigham givi, ezi me, bizir mam mati mighsiar ekiamin min avim an isima, me anekunizi a ghua ongarim giraghu. Ezi ongarim 3 plan okuruaba uabi tuirazi, ezi ongarimin okuruar mam ghuzimin oto. ⁹ Bizir ongarimin angamra itiba, da uaghan me okuruar 3 plan da tuira, ezi dar okuruar kabar mam, da bar ariaghire. Ezi kuriba uaghan, me okuruar 3 plan da tuira, ezi kurir okuruar kabar mam, bar moghira ikufi.

¹⁰ Ezi namba 3 ensel uan sigham givi, ezi mikovezir ekiar mam adenimin min puvira isia, overiam ategha iri. Ezi me faner dipaba okuruar 3 plan da tuira, ezi mikovezir kam dipar okuruar kabar mam gira, egha uaghan dipar atuibagh iri. ¹¹ Mikovezir kam ziam kamakin, Marasinin Bar Puvira Misozim. A dipar okuruar kabar mam girizi, dipar kaba Marasinin Bar Puvira Misozimin oto. Ezi gumazamizir aviriba dipar kam apima a men navibar isizi me ariaghire.

¹² Ezi enselin namba 4 uan sigham givi, ezi me aruem ko iakinim ko mikoveziba 3 plan okuruaba da tuira. Egha me aruemin okuruar mam gasighasigha, egha iakinimin okuruar mam gasighasigha, egha mikovezibar okuruar mam gasighasiki. Kamaghin amizi arueba bar, dughiar mabar aruem isir puvatigha mitatangi, ezi dimagariba bar, dimagarir maba iakinim ko mikoveziba isir puvatigha angazangariba puvati.

¹³ Ezi ki garima, kuarazir bagar mam overiamin pin mighagha arui. Ezi ki a barazi, a kamaghin pamten dia migei, "Iavzika! Nguazimin itir gumazamiziba, Iavzika! Enselin igharazir 3 pla ua uan sighbagh iviam, eghti osimtizir bar ekiaba gumazamiziba me bativam. Iavzika!"

Namba 5 ensel uan sigham givi

⁹ Ezi enselin namba 5 uan sigham givi, ezi ki garima, mikovezir mam overiam ategha nguazim giri. Ezi me mozir torir bar konezimin akamin ki a ganingi. ² Ezi mikovezir kam, mozir torir bar konezimin akam kuizi, ezi migharim torir akamin azenan otiva, egha avir bar ekiamin migharimin min anadi. Egha migharim torir kam anaga aruem ko overiam avarazi, aning mitatangi. ³ Ezi odezir bar avirim migharir kam ategha zaghira, nguazim tintinibar an zui. God tuighakabar gavgavimin min gavgavim dagh aningi, nguazimin itir gumazamizibagh asighasighamin gavgavim. ⁴ God odezir kaba kamagh dav gei, "Ia zuravariba ko nguazimin aghuir biziba ko temer tabagh asighasighan marki. Ia, gumazamizir God inabazir osizirim men guabar itir puvatiziba, me gasighasigh. ⁵ Ki ian amamangati, ia gumazamizir kaba iakinir 5 plara mizazir ekiam me daning. Egh ia me misoghti me arimighiran marki." Ezi odezir kaba, mizazir da gumazamizibagh anidiba, tuighakaba ivir mizazibar mirara ghu. ⁶ Dughiar kam gumazamiziba ovengsi tuaviba buriam, egh me ovengan kogham. Me ovengsi bar ifueghti, eghti ovevem men arimangam.

⁷ Ki odezir kabar gari, da mati hoziaba midorozim damuasava ami. Dar dapanibar, biziba mati golin dapanir asuabar min dar dapanibar iti. Ezi dar guaba mati gumazibar guaba. ⁸ Ezi dar dapanir ariziba ruarigha, amizibar dapanir arizibar min ruari. Ezi dar atariba, laionin ataribar min, ruarigha bar ghumi. ⁹ Bizir maba, siot kapabar min gara, dar evariba ave. Ezi dar aviziba tingagha mati hoziaba karisin aviriba kurvagha midorozim bagha ivemara zui moghin tingazi.

¹⁰ Odezir kaba tuighakabar ipebar min ipeba iti, ezi atarir marasinin mizazir kuraba iziba, dar ipebar iti. Ezi mizazir gavgavir gumazamiziba 5 plan iakinibar me daningamim, a dar ipebar iti. ¹¹ Egha da atrivir mam iti, a dar gari. Atrivir kam, a mozir torir bar konezimin garir ensel. Hibrun akamin me enselin kam ziam dibora ghaze, "Abadon." Ezi Grighin akamin me kamaghin a dibori, "Apoliyon." An mingarim kamakin, gumazir biziba bar dagh asighasizim.

¹² Iavzika, ia orakigh! Osimtizir bar ekiar faragh zuim, a gifa. Ezi osimtizir ekiar pumuning ikiavira iti, aning tighar otivam.

Enselin namba 6 uan sigham givi

¹³ Ezi enselin namba 6 uan sigham givi, ezi ki gumazir mamin tiarim barasi, A, Godin guamin itir golin ofa gamir danganir mamini iti, danganir kam, a mikebar 4 pla iti, ezi da vaghvagha komba iti. Tiarir ki orazir kam, a komin 4 plan tongin otivima, ki a barasi. ¹⁴ A namba 6 enselin sigham suirazim kamaghin a migei, "Enselin 4 plan Yufretisin faner ekiamin kalabusin itiba, ni me ateghti me mangi." ¹⁵ Ezi a 4 plan enselin kaba ataki, eghti me 3 plan okuruabar gumazamiziba tuiragham, egh okuruatam bar a misueghti an arimighiregham. God faragha ghaze, auan kam ko aruer kam ko iakinir kam ko azenir kamini enselin kaba ingangarir kam damuam. Ezi enselin kaba kalabusin ikia uari akirigha ingangarir kam damuasavira dughiar kamini mizua iti. ¹⁶ Ezi midorozir gumazir hoziabagh apiaziba, ki orazima, men dibobonim, 200 milien.

¹⁷ Egha ki irebamin min bizimin gari, hoziaba ko gumazir hoziabagh apiaziba, men ganganim kamakin. Gumaziba siot kapaba aghui, ezi dar ganganim aghevegha, blu gamigha, iangurungi. Hoziabar dapaniba, laionin dapanibar min gari. Ezi avim ko migharim ko salfan dagiar isiba, da hoziabar akabar otivava tintinibar zui. ¹⁸ Egha me gumazamiziba 3 plan okuruabar me tuira, ezi 3 plan bizir bar kuraba, me okuruar mam bar a misoghezima an ariaghire. Bizir 3 plan kabanagh, da avim ko migharim ko salfan dagiar avim, da hoziabar akabar otifi. Bizir 3 plan kabar gavgavim gumazamizir kabagh amima me ariaghiri.

¹⁹ Hoziar kabar gavgavim, dar akaba ko ipebar iti. Dar ipeba kuruzibar min gari, egha dapaniba iti. Hoziaba uan ipebar gumazamiziba mizazir kuram me ganidi.

²⁰ Ezi gumazamizir igharazir me misoghezi, ariaghrezir puvatiziba, me navibagh irazir puvatigha egha, akirim ragha marvir guar me uari ingarizibagh asarazir puvati. Me aseba ko marvir guaba ataghizir

puvati. Marvir guar kaba, gumaziba silva ko gol ko bras ko dagiaba ko temebar dar ingari, da bizibar garir puvatigha akaba barazir puvatigha aruir puvatiziba. Me marvir guabar ziaba fer arazim ataghizir puvati. ²¹ Egha me, gumazir igharazibav sozima me ariaghilir arazim, ko imezibagh amir araziba, ko gumazamiziba tintinibar uari bakia uari ko akuir arazim, ko igharaz darazir biziba okeir arazim, me da bagh navibagh iragh arazir kurar kaba ataghraghan aghua.

Ensel akinafarir righizim Jon ganingizi ananepi

10 Ezi ki garima enselin gavgavir igharazir mam Godin Nguibam ategha izaghiri. A ghuariam ko-rotiamin min aneru, ezi akianir mam an dapanim gisin iti. An guam aruemin min isi, ezi an suemning dipenir akinimningin min gara egha avimin min isi. ² Enselin kam akinafarir righizir muziarim uan dafarimin an suira, ezi akinafarim oneaghrigha iti. Egha a uan suer guvim ongarim gasara, egha suer kiriam nguazim gasara. ³ Egha a bar pamten laionin min itiarim akara dia migei. A diagha givazima, 7 plan arariba dagarvaghya egha an akam ikara. ⁴ Egha 7 plan ararir kaba dagarveghya givazima, ezi ki akar me mikemeziba osirasa. Ezi Godin Nguibamin ki gumazir mam dimdiam barazima, a kamaghin migei, "7 plan ararir dagarvaghizibar akam, ni uan nighnizimin anetightima a iki. Ni an osiran marki."

⁵ Enselin ki ganizir kam an ongarim ko nguazimin tughav ikia, uan agharir guvim overiamin pin a fe. ⁶ Egha ghaze, "Godin zurara itimin ziamin ki guizbangira migei. Godin kam, an overiam ko bizir an itibar ingarigha egha nguazim ko an itir bizibar ingari. Ezi ki kamaghin migei, dughiam datirighin givasava ami. God uam orarkian kogham. Bar puvati. ⁷ Bizir God damuasava amim an akam modoghav iti. Eghti Enselin namba 7 sigham givitima, dughiar kamra bizir modoghav itim guizbangiram otogham. Kar, akar aghuir a fomira uan ingangarir gumazibagh aningizim, me an akam inigha izir gumaziba."

⁸ Ezi gumazir ki Godin Nguibamin faragha oraghizim, a ua kamaghin na migei, "Ni mangi enselin ongarim ko nguazimin tughav itimin dafarimin akinafarir righizir oneghav itim inigh."

⁹ Ezi ki ensel bagha ghua kamaghin a migei, "Ni akinafarir righizir muziarir kam na daningigh." Ezi a kamaghin na migei, "Ni a inighiva, aneremi. A nin navimin aven ni misogham. Egh nin akamin an hanin min bar singigham." ¹⁰ A mikemegha givazima, ki akinafarir righizir muziarim an dafarimin a inighava anepi. Ezi nan akamin a hanin min bar singi. Ki anemegha givazima, a nan navimin aven na misosi. ¹¹ Ezi me kamaghin na migei, "Ni ua God da izezir akamin gun mikim. Akar kam, mikarzir igharagha garir aviriba ko kantrin aviriba ko nguibabar akar aviriba ko atrivir aviriba, bizir me bativamiba ni dar me mikim."

Godin akam inigha izir gumazir pumuning

11 Egha me aghorir bizibar abarim na ganingi, an aghorir suiagharuimin min gari, egha me kamagh na migei, "Ni dikavigh Godin Dipenim ko ofa gamir danganimin apan. Egh ni dipenir kam Godin ziam fer gumazamizibar dibobonim dipon. ² Egh ni Godin Dipenim okarizir danganir divazir ekiamin aven itim, an apanan marki. God Kantrin Igharazibar Gumaziba danganir uari akuvir kam me ganingi. Eghti marazi izi Jerusalem diki mangi 42 plan iakinibar tugham. Kamaghin, ni anetakigh. ¹³ Eghti ki uan akamin gun mikimamin gumazir pumuning amadagh gavgavim aning danightima, aning izi nan akam inigh mangam. Aning osimtizir korotiabar aghuighiva, egh nan akam kun mangiva, 1,260 plan dughiar tugham."

⁴ Gumazir kamning mati olivin temer pumuning ko lammin pumuning nguazir kammin Ekiamin guamin tughav iti. ¹⁵ Eghti gumazitam arazir kurabar aning damusi, damuti, avim aningin akamningin otogh egh aningin apaniba, bar men isigh me gasighasigham. Kamaghin, gumazir manam arazir kuramin aning damusi, egh an ovegham. ⁶ Aning gavgavir overiamin aneghoroghamim iti, eghti aning Godin akamin gun migeir dughiamin, aning mikimti, amozim dughiar kammin izan kogham. Eghti aning gavgavir dipabar amuti da bar ghuzimin otivamim iti. Egha uaghan gavgavir nguazimin gumazamiziba bizir kurar igharazibar amuti da me gasighasighamim iti. Dughiar kammin, aning bizir kabara amuti da aning ifongezi moghin otivam.

⁷ Aning Godin akamin gun migeir ingangarim givaghti mozir torir bar konezimin itir asizir atiam, a torim ategh anangam. Egh an aning ko misoghiva, egh aning abiragh aning misueghti aning aremegham. ⁸ Eghti aningin kuamning nguibar ekiamin tuavir ekiamin irighiv ikiam. E akar isin zuimin a dibora ghaze, Sodom o Isip. Nguibar kamra me fomira gumazir kamningin Ekiam tememin a gafugha a misoghezi an ovege. ⁹ Gumazamizir mikarzir igharagha gariba, men marazi, ko anababar dar gumazamizir maba ko nguibabar akaba bar dar gumazamizir maba ko kantriba bar dar gumazamiziba, men marazi, me dughiar 3 pla ko akuamin aningin kuamningin ganam. Egh aningin kuamning mozim daghuan anogoregham. ¹⁰ Nguazimin gumazamiziba kamaghin mikim suam, Godin akam inigha izir gumazir kamning nguazimin gumazamiziba mizazir bar kuram me ganingi. Kamaghin, me aningin ovevem bar a gifuegham, egh bar ighiabar amu, egh damiva egh uan namakaba bizir aghuiba me daningam.

† (11:2) Akar Mogomem 11:2in faragha itir akam, ni Aposelbar Ingangaribar 21:30in gan. Akar Mogomem 11:2in akar igharazir kam, 42 plan iakiniba, da 1,260 plan dughiba, o 3 plan azeniba givazima uam akuam. Da 42 plan iakiniba ko magh ghue. Ni Daniel 7:25 ko 12:7in gan. Ni akar Kantrin Igharazibar Gumaziba Jerusalem dikabirazimin gansiva Luk 21:24in gan. †† (11:4) Ni Sekaraia 4:1-5, ko 4:10-14, ko Akar Mogomem 1:12in gan.

¹¹ Ezi 3 plan dughiaba ko dughiar akuar kam givazi, God uam aning gamizima, aning ua dikavigha tughav iti, ezi gumazir aning ganiziba bar atiatingi. ¹² Ezi aning orazi tiarir mam Godin Nguibamin kamaghin aning migei, "Gua kagh anang." Ezi aningin apaniba garavira itima, aning Godin Nguibamin ghuavanabo.

¹³ Ezi dughiar kamra mikimkizir dafam otozi, God nguibar ekiamin dipeniba 10 plan okuruabar tuiragha, okuruar mam bar ikufi. Ezi 7,000 plan gumazamiziba ariaghire, ezi ariaghrezir puvatiziba ikiava bar ati-atigha Godin uan Nguibamin itimin ziam fe.

¹⁴ Iavzika, ia orakigh! Osimtizir bar ekiam namba 2, a gifa. Ezi osimtizir bar ekiam namba 3, an otivasa bar roghira izi.

Enselin namba 7 uan sigham givi

¹⁵ Ezi enselin namba 7 uan sigham givima, Godin Nguibamin itir darazi tiariba akara ghaze, "En Ekiam ko an Gumazir a Gumazamiziba Ua Me Iniasa Misevezim,

aning datirighin nguazir kam gativagha an gari.

Egh aning atrivimin iki mamaghira ikiam." †

¹⁶ Ezi 24 plan gumazir dapanir Godin guamin uan atrivir dabirabibagh apiaziba, me tevir akuriba apirigha uan guaba nguazim misueggha Godin ziam fe.

¹⁷ Egha migei,

"Ekiam, ni Godin bar gavgavim itim.

Ni bar fomira ikia egha iza datirighin uaghan iti.

Ni uan gavgavir ekiam inigha egha datirighin atrivimin iti.

Kamagh amizi, e ni minabi.

¹⁸ Kantrin Igharazibar Gumaziba bar puviram atari, ezi nin aningagharim otogha gifa.

God gumazamizir ovengeziba tuisighamin dughiam, otogha gifa.

Kar dughiar nin ingangarir gumazir nin akam inigha izeziba,

me uan ivezir aghuim iniamim.

Gumazamizir nin atiatia egha nin ziamin apengan itiba,

gumazamizir ziaba itiba ko ziaba puvatiziba uakan.

Eghti gumazamizir nguazimin itir gumazibagh asighasiziba,

God uaghan me gasighasigham."

¹⁹ 24plan gumazir dapaniba mikemeggha givazima, Godin Dipenir an nguibamin itim kuiaghrizima, me garima Akar Dikirizir Gavgavim itir Boksiam Godin Dipenimin aven iti. Ezi overiamin onimariba taghtagha tintinibar zuima, niginir dafam otozi, arariba dagarvasi, ezi mikimkizim otozi amozir ofizir ekiam dagiabar min gariba iri.

Satan uan adarazi ko bar ikufi

(Sapta 12-20)

Jon gara, amizim ko kuruzir ekiamin gari

¹² Ezi overiamin pin bizir bar igharagha garim oto. Amizir mam, an aruemin angazangarim korotimin min aneru, ezi iakinim an suemningin apengan iti, ezi dapanir asuar mikovezir 12 pla itim, an dapanimin iti. ² Amizir kam navim asegha borim batasava amua mizazim isava arai.

³ Ezi overiamin bizir igharagha garir igharazim oto, maburan kuruzir aghevur mam, a dapanir 7 pla ikia, egha 10 plan komba ikia, egha 7 plan atrivimin dapanir asuaba vaghavagha an dapanibar iti. ⁴ Kuruzir kam overiamin itir mikovezibar 3 plan okuruabar da taira, egha okuruar mam pamtem uan ipemin dar vigha da makunizima da iza nguazim gire. Kuruzim ghaze, amizim borim bateghtima an anemasa, kamaghin kuruzim amizimin guamin tughav iti. ⁵ Ezi amizim otarim bate, otarir God misevezim, a ainin aghorir gavgavimin suiraghiva gumazamiziba mighivira me gativagham. Ezi an otarim me zuamira a inigha Godin atrivir dabirabimin anefasava a inigha ghuavanabo.

⁶ Ezi amizir kam ara gumaziba puvatizi naghin ghu. Danganir kam God a bagha anakiri, eghti a kagh 1,260 plan dughiabar iki akurvazim ini ikiam. ⁷ Ezi datirighin maburan midorozim Godin Nguibamin pin oto. Maikel uan enselba ko kuruzir kam misosi, ezi kuruzir ekiam uan enselba ko men midorozim ikarvasi. ⁸ Egha kuruzir kam gavgaviba puvatigha egha me Godin Nguibamin uan danganim ataki. ⁹ Ezi Maikelin enselba kuruzir ekiam akunizi a izaghira iri. Kar kuruzir fomira itim, me Satan a garisi egha uaghan an ziar mam, "Gumazir Akam Gumazamizibagh asim." A gumazir nguazimin itir gumazamizibagh ifarim, a datirighin uan enselba ko iza nguazim giri.

¹⁰ Ezi ki Godin Nguibamin tiarir ekiam mam barazi a kamaghin migei, "Gumazir Godin guamin tughha dimagariba ko aruebar en adarazi akam me gasim,

me a isa anakunizi a irigha nguazimin iraghu.

Kamaghin, datirighin God uan gumazamizibar akurvasi,

ezi an gavgavim bar azenim girizi,

A Bizibagh Ativir Dughiam otogha gifa!

Ezi an Gumazir A Gumazamiziba Uam Me Iniasa Misevezim,

uan gavgavim inigha gumazamizibar akazi, me an apengan iti!

¹¹ Kraisin adarazi, dughiar gumaziba me misozima me ariaghirim,

dughiar kammin me uan mikarzibagh

nighnizir pu. Puvati. Me ghaze, pura bizim.

† (11:15) Grighin akamin, Gumazir God Gumazamiziba Ua Me Iniasa Misevezim, me kamagh a dibora ghaze, Kraisin.

Kamaghin, me sipsipin nguzimin ghuzim ko guizin akar me gun migeimin, me Satanin misuegha anebira.

¹² Kamagh amizi, ia Godin Nguibam ko an itir darasi bar, ia bar akongegh!

Ezi gua nguazim ko ongarim guavzika, gua bar ikuvigham.

Satan fo, a ikiamin dughiam bar otefe, kamagh amizi a guan aningaghi gua gasighasighasa gua bagha izaghiri.

Kamaghin amizi, guan aven itir darasi, Iavzika."

¹³ Ezi kuruzim fo, me anekunizi a nguazimin iraghu, egha amizir otarim batezir kamın agira. ¹⁴ God kamagh sua, amizim azenir 3 pla ko akuamin gumaziba puvatizi naghin ikiva egh a kagh akurvazim iniam. Kamaghin, a mighhegh danganir God a bagha dikirizir kamın mangasa, God kuarazir anebar ekiamin avizimning a ganingi. ¹⁵ Kuruzim kamagh sua, aperiar ekiam amizim inigh mangigham. Egha kamaghin uan akamin dipar ekiamin miki, ezi dipar kam aperiar ekiamin min ivegha amizimin gin zui. ¹⁶ Ezi nguazim amizimin akurvagha, akam akarigha dipar kuruzim mighizir kam tui. ¹⁷ Kamagh amizi, kuruzim amizim puviram an atara ghua an borir igharaziba ko misoghasa, me Godin akabar gin zuiba ko Iesusin akamin gun migeiba. ¹⁸ Egha kuruzim ongarir dadarimin tughav iti.

Asizir atiar pumuning oto

13 Ezi ki gari, asizir atiar mam ongarimin otogha anadi. A dapanir 7 pla iti, ezi komın 10 pla an dapanibar iti. Ezi 10 plan atrivimin dapanir asuaba vaghvagha an 10 plan kombar iti. Ezi an dapaniba vaghvagha Godin ziamin tiraghtirazir ziaba dar iti. ² Asizir atiar ki datirighin garir kam, a kaziar atiar ekiar me kamaghin diborim lepat, an a min gari. Ezi an sueba, asizir atiar kurar me kamaghin diborim bea, an an suebar min gari. Egha an akam laionin akamin min gari. Ezi asizir atiar kam, kuruzim uan gavgavim ko atrivir dabirabim ko bizibagh ativamin gavgavir ekiam, a ganingi. ³ Nan ganganimin asizir atiar kamın dapanir mam, me a birazi a duam atigha atam aremeghai, egha an duam ua ikiri. Ezi nguazimin itir gumazamiziba bar digavir kuram gamigha asizir atiar kamın gin zui. ⁴ Gumazamiziba fo, kuruzim uan gavgavim isa asizir atiam ganingi, kamaghin me kuruzimin ziam fe. Egha uaghan asizir atiamin ziam fa ghaze, "Gumazitam asizir atiar kamın min gavgavim itir puvatit! Gumazitam a ko misoghan kogham!"

⁵ God asizir atiamin amamangatizi, an akam God gasava egha Godin ziamin tiraghtirazir gavgavim ikia, ghua 42 plan iakinibar tu. ⁶ Egha uan akamin God ko Godin ziam ko Godin Nguibam, ko an Nguibamin itir darazi sara, men tira. ⁷ Ezi God an amamangatizima, a Godin gumazamiziba ko midorozim gamua, egha me misuegha me abira. God gavgavir ekiam a ganingi, ezi an anababa bar dar gumazamiziba, ko mikarzir

igharagha gariba bar, ko vaghvagha nguibabar akabav geir gumazamiziba, ko kantriba bar dar gumazamiziba, a me gativaghamin gavgavim iti. ⁸ Eghti nguazimin itir gumazamiziba asizir atiar kamın ziam fam. Fomira, nguazir kam tighar otivamin dughiamin, God gumazamizir ikirimirir zurara itim iniamin ziaba akinafarimin aven da osiri. Akinafarir kam, kar me fomira misoghezi aremezir sipsipin nguzimin akinafarim. Eghti gumazamizir kabara, me asizir atiamin ziam fan kogham.

⁹ "Tina kuarimning iti, an oragh.

¹⁰ Eghti God gumazitam kalabusin mangisi an amamangatighti, a kalabusin mangi.

Eghti God gumazitam midorozir sabamin ovengsi an amamangatighti, a midorozir sabamin ovengam.

Bizir kaba otivtima,

Godin gumazamiziba nighnizir gavgavim iki tugh gavgavigh mamaghira iki."

¹¹ Egha ki asizir atiar igharazir mamın garima, a nguazimin anagav oto. Egha an dapanimin komın pumuning sipsipin nguzimin komın min gari. Egha kuruzir ekiam migei moghira migei. ¹² Ezi asizir atiar namba 2in kam, asizir atiar faragha izezimin gavgavimin biziba bar dagh ami. Egha nguazim ko an itir gumazamizibagh amima, me asizir atiar faragha zuimin ziam fe. Asizir atiar kam, faragha duam ikia aremeghasa amua egha duam ua ikiri. ¹³ Ezi namba 2in asizir atiar kam, arazarazir ekiar gumazibar navibagh inivamin aviribagh ami. Egha an amizir arazir mam kamakin, an avim gamizi an overiam ategha izaghira gumazibar damazibar nguazim giri. ¹⁴ Ezi God asizir atiar namba 2in amamangatizi, an arazarazir ekiabagh amizi da asizir atiar faragha zuimin guamin otifi. Ezi an amir arazarazir kabar a nguazimin itir gumazamizibagh ifara me migei, "Ia asizir atiar faragha zuimin marvir guamin ingarigh, an ziam fi." Asizir atiar kam, me midorozir sabamin duam a gatizi, ezi a uam angamra iti. ¹⁵ Ezi God asizir atiar namba 2in amamangatizi an asizir atiar faragha zuimin marvir guar kam gamizi, an angamra ikia bizibav gei. Kamaghin gumazitaba marvir guar kamın ziam fan aghuaghti, a mikemeghti me me misueghti me arimighiram. ¹⁶ Ezi a uaghan gumazamiziba bar uan osizirim men agharir guviba o men guabar arighasa pamten me gaghori. Me, gumazamizir kiniba ko gumazamizir ziaba itiba ko, biziba puvatiziba ko, bizir aviriba itiba ko, pura ingangarir gumazamiziba ko gumazitamın apengan itir puvatizir gumazamiziba, me bar osizirim ini. ¹⁷ Kamaghin, gumazitam osizirir kam ikian kogh, egh uan biziba amangi egh uaghan men bizibagh izevan kogham. Osizirir kam, an asizir atiamin ziam, o an ziamin aven itir mogomer namba. ¹⁸ Gumazim Godin fofozim ikiva, egh deravira bizir kam gifogham. Egh gumazim fofozir aghuim iki, egh deravira asizir atiamin namba tuisighiva a buriam. Kar gumazir mamın ziamın namba. An namba kara, 666. †

Sipsipin nguzimın gumamaziziba ighiar igiam gami

14 Ezi ki ua gari, sipsipin nguzim Sionin Migh-siamin tughav iti. Ezi 144,000in gumamaziziba a ko tuivighav iti. Ezi sipsipin nguzimın ziam ko an afezi-amin ziamin osizirim men guabar iti. ² Ezi ki orazi, tiarir mam Godin Nguibamin migei, an migirigiaba, dipar ekiaba puvira nidi moghin niga, egha arariba dagar-vazi moghin dagarvasi, gumaziba uan gitabav sozi moghin, pamten migei. ³ Egha 144,000in gumamaziziba, me ikia Godin atrivir dabirabim ko 4 plan bizir angamra itiba ko gumazir dapaniba, me men guamin tuivighav ikia ighiar igiar mam gami. Me gumamazizir God ua ivezeziba, merara ighiar igiar kam gifo. Eghti gumazir igharazitam ua ighiar igiar kam gifoghan kogham. ⁴ Ezi gumamazizir 144,000in kaba amizitaba isa da ko akua egha arazir kuratam gamigha Godin damazimin mizezir puvati. Me bar zuegha iti. Me sipsipin nguzim aruir daroribar gara darara gin zui. God nguazimin gumamazizibar tongin 144,000 plan gumamazizir kabanagh ua me givese. Ezi me, God ko sipsipin nguzim uari bagha faraghavira inabazir gumamazizibara. Eghti me aningın adarazir min ikiam. ¹⁵ Men akatoribar ifavaritam otozir puvati. Ezi gumazitam akatam me gasir puvati.

Enselin 3 pla akam akuri

⁶ Ezi ki enselin igharazimin garima an overiamin pin mighhegha zui. A nguazimin itir gumamaziziba bar, gumamazizir kantriba bar dar itiba ko, anababa bar ko, nguibabar akaba bar ko, mikarzir igharagha gariba bar, me bagha zurara itir akar aghuim akunasa mighhegha zui. ⁷ Egha a pamten kamaghin migei, "God gumamazizibar arazibar tuisighamin dughiam bar roghira ize. Kamaghin amizi, ia Godin atiating, egh ziar ekiam a daning. Ia, overiam ko nguazim ko ongarim ko nguazimin aven ivemarir dipabar ingarizir God, an ziam fi."

⁸ Ezi enselin an girara irir mam iza ghaze, "Babilonin Nguibar Ekiam bar ikufi. Guizbangira a ikuvigha givazi gumazitam an itir puvati. Babilonin Nguibar Ekiam kamra gumamazizibagh amizi, me a ko arazir uari bakia akuir arazir kurar gavgavibagh ami, mati me wainin gavgavim me ganingizi, me aneme." ††

† (13:18) Me fomira, Hibrun akam ko Grighin akamin osira, egha nambaba osirir puvati. Me osirir letaba, maba nambabar min iti. Men leta 'a', a mati namba 1, ezi leta 'b' mati namba 2, egha da dibora kamaghira zui. Eghti gumazitam ziatam osirti, ni ziar kamin letabar gan, egh namban ababanir an ziamin mirara zuiba akuvaghiti, an ziam otogham. Ezi fofozir gumazir maba namban kam 666, me nighnizir bar aviribar a gami. Egha fofozir gumazir bar avirim ghaze, Jon ti Sisar Neron migei. A Romın atrivir mam, a faragha Kraisin adarazigh asighasiki. † (14:4) Vezin kam, Grighin akam guizbangira ghaze, me gumamaziziba uari ko akuir arazim gamizir puvati. Ezi fofozir gumazir avirim ghaze, a gumamazizir deravira God ifongezir arazibar gin zuimin akar isin zuim migei. Me arazir kurar guar aviribagh amizir puvati. †† (14:8) Babilonin nguibar ekiam fomira ikuvigha itima, Jon gin Akar Mogomemin akinafarir kam osiri. Kamaghin amizi, fofozir gumazir avirim ghaze, a guizbangira Babilonin migeir puvati. Me ghaze, a Babilon fomira

⁹ Ezi enselin mikezim aningın gin iza egha pamten dia ghaze, "Gumazitam asizir atiar kam ko an marvir guam, aningın ziam fa, egha an namba uan guam o agharimin a iniva, ¹⁰ egh a uaghan wainin igharagha garim aneremam. Wainin kamnang, a Godin aningagharim. Eghti God faragh wainin kam dipatam a gisin a ingeghti an gavgavitaba givaghan kogham. Bar puvati. An aningagharir arazimin, arazir kuraba ikarvazir itarim gingeghtima gumamazizir kaba aneremam. Egha sipsipin nguzimın damazim ko Godin enselbar damazimin, gumamazizir kaba avim ko salfan dagiar avimin mizazir ekiam iniam. ¹¹ Ezi avir mizazim me ganidir kam, an migharim pin ghuavanang mamaghira ikiam. Gumamazizir asizir atiam ko an marvir guamin ziam feba o an namba iniziba, dimagariba ko aruebar avughsan kogham."

¹² Eghti arazir kaba otivtima, Godin gumamaziziba tugh gavgavigh. Me gumamazizir Godin akabar gin zuiba ko nighnizir gavgavim Iesusin ikiavira itiba.

¹³ Ezi ki Godin Nguibamin tiarir mam barazi, a kamagh migei, "Ni akam kamaghin an osirigh. Datirighin iki mangi, gumamazizir nighnizir gavgavim Ekiamin ikia egh gin ovengamiba, me bar akongegh." Ezi Godin Duam uaghan ghaze, "Bar guizbangira. Me amir ingangarir osimtizir kam ategh, egh mangi avughsi. Egh me pura mangan kogham. Puvati. Arazir aghuir me amiziba men gin mangiti God kotiamin dar ganam. Kamagh amizi, me bar akongegh."

God abuan gumamaziziba tuisighamin dughiamin akar isin zuim

¹⁴ Ezi ki gari, ghuariar ghurghurir mam iti, ezi gumazir mam gumazibar otarimin min gara ghuariar ghurghurir kam gaperaghav iti. Ezi golin dapanir asuam an dapanimin iti, ezi an dafarimin a sabar ikizirizir bar ghumtizimin suira. ¹⁵ Ezi enselin igharazir mam Godin Dipenimin ikegha iza, egha gumazir ghuariar ghurghurim gaperaghav itim, tiarir ekiamin an dia ghaze, "Nguazimin dagheba bar anigha gifa, ezi dagher kaba aghoramin dughiam a datirighin oto. Kamaghin amizi ni uan sabar ikizirizim inigh, egh daghebar aghor." ¹⁶ Ezi gumazir ghuariar ghurghurim gaperazim, uan sabar ikizirizim nguazimin a ighengezi, dagher andizir nguazimin itiba dighoraghiri.

¹⁷ Ezi enselin igharazir mam Godin Nguibamin an dipenimin ikegha azenan iza egha uaghan sabar ghumtizir mam iti.

¹⁸ Ezi enselin igharazir mam ofa gamir danganim ategha izi, kar enselin avimin garim. Egha a enselin sabar ghumtizimin suiraghav itimin dia ghaze, "Wainin oviziba anigha gifa. Kamaghin amizi, ni uan sabar ghumtizim inigh nguazimin wainin oviziba kuar egh danganir vamira dar pozim mikin." ¹⁹ Ezi enselin kam

amizir arazir kurabav gei, egh kantrin gavgavir igharaziba, arazibagh amuava egha Godin apanim gamizibar akar isin zuimin migei. Ezi marazi ghaze, a Romın Kantri migei. (Ni 1 Pita sapta 5:13in gan.) Ezi marazi ghaze, ziar kam Babilon, a gumamazizir Kraisin sios ko an apanim gamiba. ‡ (14:14) Ni akar Daniel 7:13in itimin gan.

uan sabam inigha egha nguazimin a ighengezima nguazimin wainin oviziba bar kuaraghire. Ezi a da isa dar pozim mikiri, egha da isa dagiar miner bar ekiamin da akuni. Eghti me da mirmiram. Wainin ovizibar mirmiramin miner ekiar kam, a God gumazamizibar aningaghamin arazim aka. ²⁰ Ezi me dagiar miner ekiar kamin wainin oviziba nguibar ekiamin azenan da mirmiri. Ezi ghuzim dagiar minemin azenan iza, egha aperiemin min ghua 300 kilomitan tu. Ezi ghuzimin konim anaga mitan pumuningin boroghin tu. †

Enselin 7 pla bizir bar kurar 7 plan suiki

15 Ezi ki Godin Nguibamin gari, bizir igharagha garim otifi, ezi ki bar digavir kuram gami. Ki 7 plan enselbar gari, me ikia egha 7 plan bizir bar kurar gumazamizibagh asighasizibar suiki. Eghti 7 plan bizir kurar kaba givaghti, ua igharaziba otivan kogham, kamagh amizi, bizir kurar 7 plan kabanangin gin, Godin aningagharim bar givagham.

² Ezi ki bizir ekiar mam in gari, a mati ongarir ekiam me glas ko avim sarama an ingari. Gumazamiziba faragha asizir atiar kam ko an marvir guam, ko an ziamin namba, me dav sogha da abini. Egha me datirighin ongarir glas in min garir kamin miriamin tu ivighav ikia, egha God me ganingizir gitabar suiki.

^{††3} Egha me Godin ingangarir gumazim, Moses ko sipipin nguzim, me aningin ighiam gamua kamaghin migei,

“Ekiam God, ni gavgaviba bar iti!

Ni arazarazir igharagha garir ekiabagh ami,

ezi e dar gara egha digavir kurabagh ami!

Ni gumazamiziba bar men atrivim!

Nin araziba, da bar deragha egha bar guizbangira!

⁴ Ekiam ni uabira guizbangira God.

Eghti gumazamiziba bar nin atiatigh egh ziar ekiam ni daning.

Nin arazir aghuiba bar azenim girigha gifa,

kamaghin amizi kantriba bar dar gumazamiziba bar izi

ni bagh teviba apir nin ziam fam.”

⁵ Ezi bizir kamin gin ki ua gari, Godin Dipenim, a Godin Nguibamin Averpenim, a kuiaghiri. Kar Godin Akar Dikirizir Gavgavim aven itir Averpenim. ^{†6} Ezi enselin 7 plan kaba, bizir bar kurar 7 plan gumazamizibagh asighasighamibar suigha Godin Dipenim ategha azenan izi. Me inir igiar bar zuruzir dafoziba da ike.

† (14:20) Fofozir gumazir avirim ghaze, nguibar ekiar kam a Jerusalemra. Me Grighin akamin namban kam osiri, “1,600 stadia,” ezi an dibobonim, en 300 kilomitan min ghu. E deravira fozir puvati, e dibori moghin 300 kilomitan namban kam a 1,600in dibobonim ko aning magh ghuzi, o kar bizir igharazimin ababanimin dibobonim.

†† (15:2) Saptan kamin migirigiar avirim, da Moses osirizir eghaghaniba ko magh ghue. Moses Isip bagha asighasighasa aningagharim gamizi an oto. Israelba ongarim a bigha Isipba ategha vongin ongarir dadarimin tuivaghavira ikia, egha Moses Israelba ko me ighiar mam gamua egha ekiamin ziam fe. (Ni Kisim Bek 15in gan.) ‡ (15:5) Migirigiar kam a Bar Anogoroghezir Danganimin gun migei. Godin Akar Gavgavir Dikirizimin Boksiam, a Bar Anogoroghezir Danganimin aven ikia, egha Godin Averpenimin aven iti.

Egha golin letiaba uan evariba kuamigha da ike. ⁷ Ezi 4 plan bizir angamra itibar mav, 7 plan golin itariba inigha enselin 7 pla ganingi. Golin itarir 7 plan kabanagh, zurara itir Godin aningagharir arazim, dagh izifa. ⁸ Ezi Godin Dipenim, an angazangarim ko an gavgavimin migharim, bar a gizifa. Kamaghin gumazitam dipenimin aven mangan kogham. Kamaghira iki mangi 7 plan enselba, 7 plan bizir bar kurar gumazamizibagh asighasighamin ingangarim givagham.

Enselba Godin aningagharir 7 plan itaribar itiba nguazim ginge

16 Ezi ki tiarir ekiar mam barazi, a Godin Dipenimin otogha kamaghin 7 plan enselbav gei, “Ia mangi, Godin aningagharir arazir 7 plan itaribar itiba inigh mangi nguazimin da ingi.”

² Ezi namba 1 ensel uan itarir Godin aningagharim izivazim inigha ghua nguazimin a inge, ezi duar bar igharagha garir kurar gavgaviba, gumazamizir asizir atiamin namba itiba ko an marvir guamin ziam febar, men mikarizibar otifi.

³ Ezi namba 2 ensel uan itarim ongarimin a inge, ezi ongarimin dipam gumazir aremezir kuamin ghuzimin min oto. Ezi bizir angamra an itiba, da bar ariaghire.

⁴ Ezi namba 3 ensel uan itarim faner dipaba ko dipar atuibagh inge. Ezi dipar kaba bar moghira ghuzimin min oto. ⁵ Ezi ki orazi, enselin dipabar garim kamaghin migei,

“God, ni datirighin ikia, egha uaghan faragha ike.

Ni bar guizbangira God.

Nin araziba bar derazi arazir kuratam nin itir puvati.

Ni gumazamizibar arazir kuraba da tuisigha

da ikarvagha ivezir kuram me ganingi,

ezi nin arazir kam a guizin arazim.

⁶ Gumazir kaba nin akam inigha izir gumaziba ko nin gumazamizibav soghezi

men ghuziba irezi me ariaghire.

Ezi ni ghuzim gumazir kurar kabagh aningizi,

eghti me aneremam.

Ghuzir me apir kam, men arazir kurar me amiziba ikarvagham.”

⁷ Ezi ki orazi tiarir mam Godin ofa gamir danganimin aven otogha pamten diagha ghaze,

“Ekiam, ni Godin bar gavgavim itim.

Ni gumazamizibar araziba kotin bar guizbangira da tuisisi,

ezi nin kotiam a bar guizbangira ghua egha bar de-ra.”

⁸ Ezi namba 4 ensel uan itarim aruem ginge, ezi God aruem an amamangatizi an avim pamten isia puvira gumazamizibar isi. ⁹ Aruemin avir gavgavir kam bar puvira isia, egha gumazir kabar mikariziba puvira men isi. Ezi me bar puvira Godin ziam gasighasigha a migei, kar bizir kurar kabar garir Godin gavgavim itim. Egha me uan navibagh iragha an ziam fer puvati.

¹⁰ Ezi enselin namba 5 uan itarim asizir atiamin atrivir dabirabim ginge. Ezi mitatem gumazamizir an gavgavimin apengan itiba avara. Ezi me uan duaba ko mizazir

men mikarzarivar otiviba bagha nighnigha, Godin uan Nguibamin itimin ziam gasighasigha a migei. Ezi mizazir me isim a bar men ikufi, kamaghin me uan mizebagh ivi. Egha me uan arazir kurar me amiba bagha uan navibagh irazir puvati.

¹² Ezi enselin namba 6 uan itarim Yufretisin faner eki-am ginge. Ezi an dipam bar moghira dake, egha aruem anadi naghin atrivir izamiba bagha tuavim ati.

¹³ Ezi ki gari, duar kurar 3 plan mitivibar min gariba, da asizir atiam ko, kuruzir ekiam ko akar ifavaribagh amir gumazimin, da vaghvaghera men akatoribar otifi.

¹⁴ Duar bar kurar kaba arazarazir igharagha garibagh ami da otifi, egha nguazimin itir kantriba bar dar atriviba bagha, tintinibar zui. Me atrivibar amuti me uan midorozir gumaziba inigh izi me akuvasa. Eghti Godin Gavgaviba Bar Itim gumazamiziba tuisighamin dughiar ekiamin, me midorozim damuam.

¹⁵ "Ia orakigh! Ki, okimakar gumazimin min izam, a izir dughiar ia a gifozir puvatizir moghin, ki zuamira otogham. Kamagh amizi, gumazim akuir puvatigha, egha uan korotiaba uabin boroghin da arisi, egh a bibiamra daruan kogham, eghti gumazamiziba an ganti, an aghumsighan kogham. Kamaghin, gumazir kam bar akongegh." ††

¹⁶ Ezi duar kuraba atriviba inigha iza danganir kamin me akufa, me Hibrun akamin kamagh danganir kam dibori, Armagedon. ‡

¹⁷ Ezi namba 7 ensel uan itarim overiamin a inge. Ezi Godin Dipenimin aven tiarir ekiar mam Godin atrivir dabirabimin otogha egha kamaghin pamten migei, "Biziba bar gifa." ¹⁸ Ezi overiamin onimariba taghtagha zuima, niginir dafam overiamin otozi, arariba dagarvasi, ezi mikimkizir ekiam oto. Kar mikimkizir bar ekiam, fomira gumazamiziba otozir dughiamin iza datirighin tu, mikimkizir ekiar katam fomira otozir puvati. ¹⁹ Ezi Babilonin nguibar ekiam biaghregha 3 plan okuruabar otifi, ezi gumazibar nguibaba bar moghira ikufi. God Babilonin nguibar ekiamin arazir kuram ginighnigha, egha a gamizi a uan wainin itarim bar aneme, kar Godin aningagharir arazimin wainin itarim. ²⁰ Ezi arighatiziba bar arav ghue, ezi mighsiatam ua itir puvati. ²¹ Ezi maburan amozir ofiziba dagiabar min izaghiri. Ezi amozir ofizir dagiar kaba vaghvaghera, dar osimtiziba 50 kilogramin iti. Amozir dagiar kaba overiamin izaghira gumazamizibagh isin ira bar me gasighasisi. Bizir kurar kam bagha me Godin ziam gasighasigha migei.

† (16:13) Akar ifavarim akurir gumazim an asizir atiar namba 2in ababanim. A faragha itir asizir atiamin akar ifavarim akurir gumazim. A gumazamizibav geima, me asizir faragh itimin marvir guamin ziam fe. †† (16:15) Ves 15in kam, kar Krai Jesus uabi mikemezir akam. ‡ (16:16) Ziar kam Armagedon kamakin, "Megidonin Mighsiam." Fomira apaniba Israelba ko uariv sogha egha atrivim Josuan misoghezi an areme. Me Megidonin nguibar ekiamin boroghira. (Ni 2 King 23:29-30 ko 2 Stori 35:20-21in gan.) Kamaghin amizi, ziar kam Megido bighavira migeir puvati. Me ghaze, an akar isin zuimin midorozir gumaziba mangamin danganim migei. Egh me mangi bar ikuvigh egh bar ovengam.

Arazir kurabagh amir amizim ivezir kuram isi

¹⁷ Ezi 7 plan enselin itarir 7 plan suighizir kabanaghin mav iza kamaghin na migei, "Ni kagh izi. Eghti ki amizir ivezir kuram iniamim, nin akakaghasa. Amizir kam, arazir kurabagh amir amizim, a dipar aviribagh isin aperaghav itir amizim, a nguibar bar ekiar me dipar aviribar miriabar ingarizim.

² Nguazimin atriviba arazir mizirizir bar kurar aviriba amizir kam ko dagh ami. Ezi nguazimin gumazamiziba uaghan a ko arazir bar mizirizibagh amua, egha gumazim wainin avirim amezi moghin onгани." ††

³ Ezi Godin Duam pamtem nan ingarima, ki irebamin min bizimin gari, ensel na inigha gumaziba puvatizir danganimin ghu. Ezi danganir kamin ki amizir mammin garima an asizir atiar agheviri mam gisin aperaghav iti. Asizir atiar kamin mikarzim osizirir aviriba an iti, ezi osizirir kabanagh Godin ziam gasighasisi. Asizir atiar kam 7 pla dapaniba iti, ezi 10 pla komba an dapanibar iti. ⁴ Amizir kam korotiar aghuibarama aghui, dar danganim aghevimi ko pighaghevimi. Ezi golin digirir bar aghuiba ko, me dagiar aghuibar ingarizir digiriba ko, manmaniar ghurghurir dagiaba pin koziba, amizir kamin mikarzim gizifa. Egha a uan dafarimin golin itarir mam suirazi, itarir kamin aven bar kurigha mughazir araziba ko, gumazamiziba tintinibar uari bakia amir arazir bar mizirizir kuraba, a gizifa. ⁵ Ezi amizir kamin guamin me ziar mam osiri, ziar kamin mingarim modoghav iti. Ezi an mingarim kamakin, "Babilonin nguibar ekiar gavgavim itim, ni nguazimin itir arazir bar kuraba ko amizir gumaziba okia me ko akua arazir mizirizibagh amiba, ni men amebam."

⁶ Ezi ki gari, amizir kam Godin gumazamizibar ghuziba amegha dipar onganiba amezi moghin onгани. Gumazamizir kaba, me nighnizir gavgavim Iesusin ikia an akam akuri, ezi me me misoghezi me ariaghire.

Ki amizir kamin ganigha digavir kuram gamigha pura nighnisi. ⁷ Ezi ensel kamaghin na migei, "Ni tizim bagha digavir kuram gami? Amizir kam ko asizir atiar anetera zuim, a 7 plan dapaniba ko 10 plan komba an iti, aningin akar mogomemin mingarim, ki nin akagham. ⁸ Asizir atiar ni faragha ganizir kam, a faragha ike, egha datirighin ua itir puvati. Egh mozir bar konezim ategh azenan iziti, God a gasighasigham. God tighar nguazimin ingaramin dughiar, a gumazamizir maba men ziaba akinafarir zurara itimin aven da osirizir puvati. Gumazamizir kaba asizir atiar kamin ganigh digavir kuram damuam. Me fo, a fomira ike, egha datirighin itir puvati, egh a gin uamategh otivam.

⁹ "Gumazim Godin fofozir aghuim ikiva, egh bizir kam deragh a gifogham. 7 plan dapanir kaba, kar mighsiar 7 pla, ezi amizim 7 plan mighsiabagh isin

†† (17:2) Gumazamiziba arazir bar mizirizibagh amir arazir kamin akam, a gumazir God ataghizir arazimin ababanim, egha Godin ifavariba ko arazir kurar igharazibar gin zui. Egha Godin damazimin, a mati gumazim uabi uan amuim ategha, ghua gumazamiziba uari isava akua amir arazim gami.

aperaghav iti. ¹⁰ Egha ada uaghan 7 plan atrivibar ababanim gami. 5 pla ariaghregha gifa, ezi vamira atrivimîn ikiavira iti, ezi igharazir abuananam tighar otivam; an otoghiva bar dughiar otevimra ikiam.

¹¹ Asizir atiar kam, a fomira ike, egha datirighîn itir pu-
vati, a namba 8 atrivimîn ababanim. Egha a 7 plan
atrivibar mav, God a gasighasighti a bar givagham.

¹² "Ezi 10 plan komîn ni ganiziba da 10 plan atrivibar
ababaniba. Me tighar atrivibar otivam. Me bizibagh
ativamin gavgavim inigh, asizir atiar kam ko dughiar
bar otevimrama atrivibar ikegham. ¹³ Atrivir kaba nigh-
nizir vamira ikiam, egh uan gavgaviba ko ziar ekiaba
isi asizir atiamra daningam. ¹⁴ Egh me midorozim sip-
sipîn nguzim koma a damuam, eghti sipsipîn nguzim
me gasighasigh me abiragham. Gumazir sipsipîn
nguzim ko itiba, God me amisevegha, egha men diazi-
ma me guizin akamîn gîn ghua tuivigha gavgavigha
midorozir kam gami. Sipsipîn nguzim, a guizbangira
Gumazir Ekiabar Gumazir Ekiam ko Atrivibar Atrivir
Ekiam. Kamaghîn amizi a me abiragham."

¹⁵ Ezi ensel kamaghîn na migei, "Dipar ni ganizir ka-
banang, amizir arazir kurabagh amim dagh isin aper-
aghav iti, dar mingarimra kara: ada mikarzir igharagha
gariba ko, dakoziba bar dar gumazamiziba ko, kantri-
ba bar dar gumazamiziba ko, vaghvagh akabav geir
gumazamiziba. ¹⁶ Asizir atiam ko 10 pla komîn ni ga-
nizir kabanang, arazir kurabagh amir amizimîn apan-
im damuam. Me an biziba bar da inigh egh an korotia-
ba bar da suegh, egh me an mikarzimîn tuziba bar dar
amegh, egh avimîn a daboroghtima a bar moghira
isigham. ¹⁷ God uabi me ganingizir nighnizir kam, a me
damuti biziba otivam. Kamaghîn me nighnizir vamira
iki, egh atrivimîn ikiamin gavgaviba bar da isi asizir ati-
am daningam. Me kamaghîn damu mangiti Godin
akam mikemezir biziba, da guizin otivamin dughiam
otogham. ¹⁸ Ezi amizir ni ganizim, a nguazir kamîn
atriviba bar dar garir nguibar ekiamin ababanim."

Babilon bar moghira ikufi

18 Bizir kamîn gîn ki enselin igharazimîn garima a
Godin Nguibam ategha izaghiri. A bar gavgavir
ekiam iti, ezi an angazangarir gavgavim nguazim bar a
gisira. ² A pamten diagha kamaghîn migei,

"Babilonin nguibar ekiam ikuvigha gifa! A ikufi!
Ezi datirighîn duar kuraba ko adariar mizirizir kura-
ba ko kuarazir miziriziba ko kuarazir kuraba, darara an
iti.

³ Nguazimîn nguibaba bar, me an wainin itarim uari
okia akuava amir arazir kuraba izivazim aneme.

Ezi nguazimîn atriviba a ko arazir mizirizir bar
kurabagh ami.

Ezi biziba amaga dagh ivezir gumaziba, me an afiar
arazir bar ikuvtizibar amodoghîn dagiar aviriba uari
bagha da isi.

Kamaghîn amizi, amizir kam bar ikufi."

† (17:9) Gumaziba Romîn nguibar ekiam, 7 plan mighsiabagh
isin an ingari.

⁴ Ezi ki tiarir igharazir mam Godin Nguibamîn a
barazi, a kamaghîn migei,
"Ia nan gumazamiziba, ia nguibar kam ategh azenan
izi.

Egh an amir arazir kuraba uaghan dar amuan marki.
God an arazir kurabar ikarvaghamin dughiam,
ia uaghan an aven ikian marki!

⁵ A uabi uan arazir kurabar pozim mikirav iti,
da ghuavanaga Godin Nguibamîn oto.

Ezi God an amizir arazir kurabagh nighnighavira iti.

⁶ Egh ia amizir kam gumazamizibagh amizir arazir
kuraba bagh ivezir magh garimra a ikaragh.

An arazir kuraba, da bar aviraseme,
kamaghira ia an arazir kurabar ivezim a isafuraghi-
va bar a daningigh.

Egh dipar onganir gavgavimîn itarim isa a gumaza-
miziba bagha a ingegh,

kamaghira ia dipar gavgavir onganim uam a isa-
furagh a bagh itarim ginegh a daningigh.

⁷ A uabira kamagh uabin migia ghaze,
'Ki atrivir amizim, egha atrivir dabirabim gaperaghav
iti.

Ki amizir odarimîn min itir puvati,
eghti osimtiziba na bativan koghti, ki azian kogham!
A uabi uan ziar gavgavim fa egha arazir mizirizir
aviribagh amua,

egha arazir kurar igharaziba saram ami.
Kamaghîn amizi, ia mizazir kurar ekiam ko osimtizir
bar ekiam a daningigh,
mangi an amir arazibar ikegh mangi tuzi nagham, a
daning.

⁸ Amizir kam Babilon, uan ziar gavgavim kamaghîn a
fe,
kamaghîn amizi dughiar bar otevir vamiran, bizir bar
kuraba bar a bativam.

Bizir kaba, arimariar ekiaba ko osimtizir ekiaba a ba-
tivity

an azitima, mitiriar ekiaba an agham.

Eghti avim an isigham.

Ekiam God an araziba tuisigha givagha ghaze,
'A ikuvigham.'

Godin kam gavgavir ekiam iti.

Kamagh amizi, bizir ikurar aviriba dughiar vamira
bar moghiram a bativam."

⁹ "Nguazimîn atriviba a ko arazir mizirizibagh amua,
egha uaghan a ko arazir ikurar igharagha garibagh
ami. Eghti atrivir kabanagh an ganti avir migharim an
otoghtima, me a bagh naviba osemegh egh a bagh
aziam. ¹⁰ Egha me mizazir ekiar a isir kamîn ganigh,
egh atiatigh saghon tuivigh iki, kamaghîn mikimam,
'Noka, Babilon noka,

ni nguibar ekiar gavgavim itim!

Nin arazir kurabar ivezir kuram dughiar otevimra
ni bagha ize.'

¹¹ "Eghti biziba amaga dagh ivezir gumazir nguaz-
imîn itiba, me Babilon ginighnigh egh a bagh aziva,
egh naviba bar osemegham. Me gari, gumazir men
dagjaba bagh amadir bizibagh ivezamiba ua itir pu-

vati, kamaghin me osemi. ¹² Me dagiaba bagha amadir bizibar kara, gol ko silva ko, dagiar aghuiba ko manmaniar iveziba bar pin koziba; ko inir ghurghurir aghuiba ko inir pighaghevur aghuiba ko inir slika ko inir agheviba, ko men temer mughuriar aghuir igharagha gariba ko bizir me elefanin ataribar ingariziba ko, bizir me temer iveziba bar pin itibar ingariziba ko, bras ko ain ko, dagiar aghuir digiriba itiba. ¹³ Bizir me amaga dagiaba isir igharaziba uaghan iti, adar kara, sinamon ko, apir iriziba ko, pauran migharir mughuriar aghuim gamim ko, grisin igharagha garir mughuriar aghuim zuiba ko, sandan aghuim ko, wain ko, wel ko, plauan aghuim ko witba; men bulmakauba ko, sipsipba ko hoziaba ko dar karisba ko, pura ingangarir gumazir kiniba—me dagiaba bagha men ikirimiriba amadi. Bizir kaba bar, gumazir dagh ivezamiba puvati.

¹⁴ "Gumazir biziba amaga dagh ivezir kaba kamaghin a mikimam, 'Bizir aghuir ni iniasa navim dikavim, datirighin da bar nin saghuiamin ikiam. Bizir bar aghuir avirir iveziba bar pin koziba ko ni asingizir bizir ganganir aghuiba, da bar ovengeghti ni ua dar ganan kogham!' ¹⁵ Eghti gumazir nguibar ekiar kamin uan bizir kaba amaga dagiar aviriba isiba, tuivigh a isir mizazir ekiar kamin ganam. Egh bar atiatigh azi, naviba bar osemegh saghon tuivigh, egh kamagh miki-mam,

¹⁶ 'Noka, Babilonin nguibar ekiam. Noka! A fomira korotiar ghurghurir aghuiba ko inir pighagheviba ko inir aghevur aghuiba aghua, egha uan mikarzim golba ko dagiar aghuiba ko manmaniar bar pin kozibar anedii!

¹⁷ Ezi dagiaba ko dirir aghuir an itir kaba dughiar bar otevimra bar ikufi!

"Eghti kuribar keptenba ko, gumazir kuribagh arua nguibar igharazibagh aruiba ko, kuribar ingangarir gumaziba ko gumazir ongarimin dagiar ingangaribagh amiba, me bar moghira uaghan Babilonin saghon tuivigh ikiam. ¹⁸ Eghti Babilon isiti an migharim otivtima me an gan egh, kamaghin diagh mikimam, 'Nguibar datirighin itir manamra, nguibar ekiar kamin min gari? Bar puvati!' ¹⁹ Egh me uan osimtizim akaghasa nguazir mineminiaba inigh uan dapanibagh isin da kun, egh naviba bar osemegh egh aziva, egh kamaghin dim mikimam,

'Noka, Babilonin nguibar ekiam, noka!

Ongarim garuir kuribar afeziaba, me nguibar ekiar kamin dagiabar, dagiar gumazir ekiabar otifi.

Mevzika! A dughiar otevimrama bar ikufi!

²⁰ 'Ia Godin Nguibamin itir darasi, ia bar akongegh!

Eghti ia Godin gumazamiziba ko aposelba ko Godin akam inigha izir gumaziba, ia bar akongegh!

Arazir kurar nguibar kam ia gamizim baghava,

God a tuisigha givagha, egha uam an arazir kuram ikarvasi.

Kamaghin amizi ia datirighin nguibar kam batozir bizim bagh bar akongegh."

²¹ Ezi migirigiar kaba givazima, enselin gavgavir mam wit mirmirir dagiamin min garir dagiar ekiam ini. Egha dagiar kam fegha a isa ongarimin anekunigha egha kamaghin migei,

"Kamaghira, me Babilonin nguibar ekiam inigh zuamira pamtem anekunighi a bar magirigh bar ikuvighi, eghti me uam a ganan kogham.

²² O Babilon!

Gitan arareba ko marvibar arareba ko, sighaba ko, ararer aghuir igharazir maba ua nin aven otivan kogham.

Eghti fofozir gumazir ingangarir guar igharagha garibagh amiba, me ua nin ikian kogham!

Eghti dagiar witba mirmirimin ararem ua nin aven otivan kogham!

²³ Eghti lamın angazangariba ua nin aven isian kogham.

Eghti gumazamizir uarir ikiasa migeir migirigiaba, da ua nin aven otivan kogham.

Nin gumazir fomira dagiaba bagha biziba amadiba, gumazamizir igharazibar damatuzibar gumazir bar ekiabar otifis.

Ezi ni kantrin igharaziba bar dar gumazamizibagh ifara imezir igharagha garir aviribar ingari.

²⁴ God nguibar kamin gari, me an aven Godin akam inigha izir gumaziba ko an gumazamizibav sozi me ariaghire, ezi a men ariaghrezibar osimtizim ateri.

Ezi nguazimin gumazamiziba, men apaniba me misoghezi me ariaghire, osimtizir kaba bar, Babilonrama a da ateri.

Kamaghin amizi God an osimtizir kaba ikarvagha a gasighasisi."

Babilon bar ikuvizima, Godin gumazamiziba bar akonge

19 Ezi bizir kabar gin ki orazi, niginir dafam, gumazamizir bar avirimin min Godin Nguibamin kamaghin dia migei,

"E Godin ziam feka!

En Godin gavgavim ko ziam itim, a uabira en Akurvazir Gumazim! †

² God gumazamizibar araziba tuisizir arazim, a guizbangira ghua bar dera!

Amizir gumaziba okia me ko akuim, a nguazimin gumazamizibagh amizi me arazir miziriziba a ko dagh ami,

ezi God a isa kot gatigha ghaze, an aremegham. Amizir kam Godin ingangarir gumazibav soghezi me ariaghire,

ezi God an osimtizir kam ikarvagha osimtizir ekiam a ganingi."

³ Ezi me ua kamaghin dia ghaze, "E Godin ziam feka!

† (19:1) Jon akinafarir kam Grighin akam an osiri. Egha ves 19:1in migirigiar otevir mam ko ves 3, ves 4, ves 6 uaghan, dar akar mam, a Hibrun akamin an osiri. Hibrun akamin a kamakin, "Haleluya." Akar kamin mingarim a kamakin, "E Godin ziam feka!"

Nguibar ekiaŕ kamın isir avimın migharim ghua-
vanang

zurara mamaghira ikiam!"

⁴ Ezi 24 plan gumazir dapaniba ko 4 plan bizir
angamra itir kaba tevir akuriba apirigha egha Godin
uan atrivir dabirabimın aperaghav itimın ziam fe. Egha
me kamaghın migei,

"Bar guizbangira!

E an ziam fe!"

⁵ Ezi tiarir mam atrivimın dabirabimın iza kamaghın
migei,

"Ia Godin ingangarir gumamazir an atiativa an
apengan itiba,

ia gumamazir ziaba itiba ko ziaba puvatiziba,
ia bar Godin ziam fi!"

**Sipsipin nguzim amuimın ikiasava amima isar ekiam
oto**

⁶ Ezi ki niginir ekiam barazi mati gumamazir avirim
uari akuvagha migei, egha mati dipar ekiam afora nidi.
Egha araribar mın pamten dagarvagha kamaghın
migei,

"En Ekiam God, Gavgavir Bar Ekiam Itim,
datirighın an atrivimın iti.

Kamaghın amizi, e Godin ziam fam!

⁷ Sipsipin nguzim amuimın ikiamın dughiam otogha
gifa,

ezi an amuim uabi akirigha gifa.

Kamaghın amizi e datirighın naviba deragh egh bar
akongegh, egh an ziam fam! †

⁸ God amizir kam korotiar ghurghurir bar aghuim a
ganingi,

korotiar kam bar zuegha egha an dirim dafogha isi."
(Korotiar ghurghurir kam, a Godin gumamazibar
arazir aghuir me Godin damazimın amiba, dar aba-
banim gami.)

⁹ Ezi ensel kamaghın na migei, "Ni akar kam kam-
aghın an osir: God sipsipin nguzim amuimın ikiamın
dabirabim bagha diazir gumamaziziba, me bar
akongegh!" Egha kamaghın ua na migei, "Akar kaba,
da Godin guizin akaba."

¹⁰ Ezi ki an suemningin tevir akurimning apirigha an
ziam fasa. Ezi a kamaghın na migei, "Ni kamaghın
damuan marki! Ki, ni ko nin aveghbuar nighnizir gav-
gavim Iesus kunizir akabar itiba, ki ia ko e ingangarir
vamiram ami. God uabira, ni an ziam fi."

E fo, akar Iesus kunizimra, a gumazibar nighniziba
fema me Godin akam inigha izi. ††

† (19:7) Sipsipin nguzir kam an amuimın ikiasa, a Kraistra. Ezi
amizir a ikiasa inabazir kam, kar Kraisin sios. Eghti dughiar Krais ua
iziva egh uan sios iniamim, a kamakin, aning uaningin iti. Egh a uan
siosin gumamaziziba me inigh uan Nguibar aghuimın mangam.
Eghti me Krais ko deraghivira iki mamaghira ikiam. †† (19:10)
Grighin akam vezin kam deravira anebigha a migeir puvati. Gumazir
maba kamaghın migirigiar kam geghari, "Ki uaghan ni ko nin avegh-
buaba ko ingangarir gumazir mam. Kar ia ikizir nighnizir gavgavim
Iesusin ikiava an ziamın gun migeim. Ia God uabira an ziam fi." E fo,
Godin Duam akam inigha izir gumazibar, Godin akam kunasa men
naviba fe. A Iesusin ziamın gun mikimasa gumazibar akurvasi.

Jon hozin ghurghurim gaperazir gumazimın gari

¹¹ Ki gari, Godin Nguibam kuiaghrizi, hoziar
ghurghurir mam iti. Gumazir hoziar kam gisin aper-
aghav itim, an ziamning kamakin, "Gumazir dughiba
bar God baghavira itim," ko "Gumazir uan akar dikirizi-
ba migeima da otivim." A gumamazibar araziba der-
avira da tuisigha midorozim fora arazir aghuimra gin
ghua a gami. ¹² Ezi an damazimning mati avir mizariar
gavgavimın mın pamtem isi, ezi atrivimın dapanir
asuar aviriba an dapanimın iti. Ezi an mikarzim ziar
mam an iti, ezi gumazir igharaziba a gifozir puvati. A
uabira ziar kam gifo. ¹³ Ezi korotiar ruarir an aruzim,
ghuzim a gizifa, ezi me ziar kamın a dibori, "Godin
akam." ¹⁴ Ezi Godin Nguibamın midorozir gumaziba
korotiar ghurghurir aghuiba aghuigha hoziar
ghurghuribagh apiagha an gin zui. ¹⁵ Ezi midorozir
sabar ghumtizir mam gumazir men faragha zuir
kamın akamın ikegha, egha azenan izi. A midorozir
sabar kamın nguibar igharaziba me misogh me abi-
nam. Egh a gavgavim itir ainin aghorimın suiragh egh
gumamazibagh ativamin gavgavim ikiam. Egh a,
dagiar mınner bar ekiamın aven me wainın oviziba mir-
miri moghin, gavgavim itir Godin aningagharir arazir
ekiam akagham. ¹⁶ Ezi an korotiar ruarim ko an
suemin, me ziar kam osiri,

"Atrivibar Atrivir Ekiam ko, Ekiabar Gumazir Ekiam."

¹⁷ Ezi ki enselin mamın garima an aruem gisin tughav
iti. Egha overiamın pin mighagha aruir kuarazibar dia
ghaze, "Ia izi uari akuvagh egh dagher ekiaŕ God ia
daningamim bagh mizuam. ¹⁸ Ia atrivibar kuabar tuzi-
ba ko, midorozir gumazibar faragha zuir gumaziba ko
midorozir gumaziba ko, hoziabar kuabar tuziba ko
dagh apiazir gumazibar kuabar tuzibar amam. Egh ia
gumaziba bar men kuabar tuzibar amam, pura ingan-
garir gumazir kiniba ko gumazir firriaghreziba, ko pura
gumaziba ko gumazir ziaba itiba!"

¹⁹ Ezi ki asizir atiar kam ko nguazimın atriviba ko,
men midorozir gumazibar gari, me iza uari akufa. Me
gumazir hoziam gaperazim ko an midorozir gumaziba
ko misoghasa. ²⁰ Ezi a, asizir atiam ko akar ifavaribagh
amir gumazim, an aning kalabus gati. Akar ifavaribagh
amir gumazir kam arazarazir igharagha garir avirim
asizir atiamın damazimın dagh ami. Egha kamaghın a
gumamazibagh ifarima me asizir atiamın osizirim
inigha egha an marvir guamın ziam fe. Asizir atiam ko
akar ifavaribagh amir gumazim, aning angamra iki-
avira itima, ezi me aning isa aning akunizi aning dan-
ganir salfan dagiar avim ikia mamaghira itim giraghu.
²¹ Ezi aningın midorozir gumaziba, gumazir hoziam
gaperazim, uan midorozir sabar an akamın itimın me
misoghezi me ariaghire. Ezi kuaraziba bar men kuabar
tuziba amegha naviba bar izefe.

Satan 1,000 plan azenibar kalabusin ikiam

20 Ezi ki gari, enselin mam Godin Nguibam ategha
zaghira, egha mozir bar konezimın kin suira.

Egha senin ekiam uaghan an suira. ² Egha a kuruzir ekiar kamın suiragha anebira, kar kuruzir bar fomira itim, a Satan, gumazir gumazamiziba bar akam me gasim. Ensel, a Satan 1,000 plan azenibar kalabusin ikiasa, an a isa senin a ike. ³ Egha ensel a isa anekunizi a mozir bar konezim giraghu. Ezi a mozir torimin akam anepirigha anepaghapaki, eghti an azenan izan kogham. Eghti Satan nguazimin itir gumazamiziba ua me gifaran kogh mangi 1,000 plan azeniba givagham. Eghti gin ensel uam a firighti a bar dughiar otevimra ikiam.

⁴ Ezi ki atrivir dabirabibar gari, ezi gumazir dagh apiaghav itiba, God gumazamizibar araziba tuisighamin gavgavim me ganingi. Ezi ki gumazamizir ariaghrezibar duabar gari, da iti. Gumazamizir kaba, nighnizir gavgavim Iesus ikia egha an akam akura egha Godin akam bar pamten an suira, ezi bizir kabanangin men apaniba me misogha men firiba aghorezi me ariaghire. Egha gumazamizir kaba asizir atiam ko an marvir guamin ziam fer puvatigha an namba uan guaba ko uan agharibar a inizir puvati. Ki gari, gumazamizir kaba me ua angamra ikia Krai Iesus ko atrivibar min 1,000 plan azenibar ikiam. ⁵ Eghti gumazamizir igharazir ariaghreziba dughiar kamın bar ua dikavigh angamra ikian kogham. Me ovegh mamaghira iki mangiti 1,000 plan azeniba givagham. Dughiar kam, kar faragha zuir dughiar gumaziba ua dikavamim.

⁶ Eghti, gumazamizir God ua bagha inabazir faragha dikaviziba, me guizbangira bar akuegham. Me Godin gumazamizibara. Ovever namba 2, me iniamin gavgaviba puvati. Me God ko Kraisin ofa gamir gumazamizibar ikiam. Egh Krai ko 1,000 plan azenibar atrivibar ikiam.

Satan a bar ikuvigham

⁷ Eghti 1,000 plan azeniba givaghti, ensel mozir torir bar konezimin akam kuighti, Satan uan kalabus ategham. ⁸ Egh azenan izi nguazir kamın bar an itir gumazamiziba bar me gifarasa, Gok ko Magokin adarazi bar moghira. Satan midorozir ekiam damusi men gumaziba akuvagham. Men midorozir gumazibar dibobonim ongarimin gighimin min otogham. ⁹ Me nguazir kam tintinibar an mangi Godin gumazamiziba uari akuva itir danganim anekiarugham, kar nguibar ekiar God bar ifongezim. Eghti avim overiamin ikegh izighiri midorozir gumaziba bar men isigh me kuvaremegham. ¹⁰ Satan me gifarazi, kamaghin God anekunighti a danganir avim ko salfan dagiar avir bar puvira isir kamın magiram. Asizir atiam ko akar ifavaribagh amir gumazim faraghavira danganir kamın iti, me arueba ko dimagaribar mizazir ekiam ini zurazurara mamaghira ikiam.

Kotiar Bar Ekiam otivam

¹¹ Egha ki atrivir dabirabir ghurghurir ekiamin gari ma a iti, ezi gumazir a gapiagherim, ki an garima a iti. Ezi nguazim ko overiam aning arav ghu, eghti gumazi-

tam uam aningın ganan kogham. ¹² Ezi ki gumazamizir ovegezir ziaba itiba ko ziaba puvatizibar gari, me bar iti. Me atrivir dabirabimin guamin tuivighav iti, ezi akinafarir gumazamizibar araziba itiba kuiaghire. Ezi me akinafarir igharazim uaghan akui, kar akinafarir God gumazamizir ikirimirir zurara itim iniamin ziaba osirizim. Ezi gumazir atrivir dabirabir kam gaperazim akar akinafarir kabar itibar gara gumazamizir ovegezibar araziba tuisisi. ¹³ Ezi ongarimin ariaghrezir gumaziba, ongarim me amadazi me izi. Ezi Ovevem ko Nguibar Ovegeziba Itim, aning ua ovegezir gumazamizir aningın itiba amadazi me izi. Ezi gumazir atrivir dabirabim gaperaghav itim, gumazamiziba amizir araziba bagha vaghvagh men kotiaba baragha me tuisisi. ¹⁴ Egha gin an Ovevem ko Nguibar Ovegeziba Itim akunizi, aning danganir avim bar puvira isim giraghu. Danganir avim bar puvira isir kam, kar namba 2in ovevem. ¹⁵ Eghti gumazamizibar ziaba, akinafarir God gumazamizir ikirimirir zurara itim iniamin ziaba osirizim, men ziaba aven itir puvati, me uaghan me isi danganir avim bar puvira isim, me akunam.

God biziba bar dagh amizi da igiabar otifi

(Sapta 21-22)

Nguazir igiam ko overiar igiam oto

21 Ezi ki datirighin overiar igiam ko nguazir igiamin gari, aning iti. Overiar ghurim ko nguazir ghurim, aning bar moghira arav ghugha ua itir puvati. Ezi ongarim uaghan ua itir puvati. ² Ezi Nguibar God Baghavira Itim, a Jerusalemın igiam, ki an gari. Ki an garima, a Godin damazimin ikegha Godin Nguibam ategha egha izaghiri. A uabi akirigha, kurukazir bar aghuim gami, mati amizim uan pamın ikiasa kuruke. ³ Ezi ki orazi, tiarir mam atrivir dabirabimin iza pamtem migei, "Ia orakigh. Datirighin God gumazamiziba ko ikiavira iti!

Egh men tongin ikiti eghti me an gumazamizibar ikiam.

God uabi me ko iki egh men Godin ikiam.

⁴ Egh a men damazir teriba vaghvagh da adizam.

Bizir faragha itir kurar kabanagh da bar gifa.

Eghti gumazamiziba uam ovengan kogham, egh me ua naviba osimiva egh uam azian kogham, egh ua mizaziba inian kogham."

⁵ Ezi gumazir atrivir dabirabim gaperaghav itim migia ghaze, "Ni oragh! Ki bizibagh amizi, da bar igiabar otifi." Egha a ua kamagh migia ghaze, "Ni akar kabanagh osirigh. Akar kaba da bar guizbangira, eghti gumazamiziba nighnizir gavgavimin dar ikiam."

⁶ Ezi a kamaghin na migei, "Biziba bar otivigha gifa. Ezi kirara, ki faraghavira ikia egh bar gin ikiva abuan ikivira ikiam. Ki biziba bar dar mingarim, egha ingan garir ki amiba ki uaghan bar dagefi. Eghti gumazim

kuarim an pirtı, kı dipar ikirimirir zurara itim anıdim a daningti, an aneremam. Dipar kam nguazimın aven anadi. Dipar a isir kam, an a givezan kogham, a puram a iniam. ⁷ Eghtı gumazitam midorozim damuva uan apanim abiraghtı, kı bizir kaba a daningam. Egh kı an Godın ikiti, a nan borimın ikiam. ⁸ Eghtı gumazir atiatia ua girakirangın zuiba ko, nighnizir gavgavim ataghiziba ko, gumazamizir arazir bar kurar mizirizibagh amiba ko, gumazir gumazibav sozi me ariaghiriba ko, gumazamiziba uari ko akua amir araziba ko, akuzibagh amua egha imezibagh amir gumaziba ko, asebar ziaba feba ko, gumazir ifavariba, me bar uan nguibamın mangam. Kar danganir avim ko salfan dagıar avir bar puvıra isim. Kar ovever namba 2.”

Jon Jerusalemin igiamın gari

⁹ Ezi enselin mam na bagha izi. Faragha enselin 7 pla, me itarir 7 plan bizir bar kuraba aven itiba suiki, kar Godın aningagharir arazir abuananaba. Enselin kam, a men mav. A kamaghın na migei, “Ni iziti, kı sipsipin nguzimın amuir a datirighın ikiamim nın akagham.”

¹⁰ Ezi Godın Duam pamtem nan ingarima, ensel na inigha ghua mighsiar bar ekiamın ghuavanabo. Egha Nguibar Ekiar God Baghavıra Itim, Jerusalem nan aka. Nguibar kam a Godın damazimın ikegha Godın Nguibam ategha izaghiri. ¹¹ Ezi Godın angazangarir ekiam nguibar kam gisira, ezi an angazangarim bar igharagha gari, mati dagıar ivezim bar pin kozimın min gari. A jasper dagıar angazangarimın min gara egha glasin min taghtasi. ¹² Nguibar kamın divazim bar ekevegha bar pin mar iti, ezi tiar akar 12 pla divazir ekiar kamın iti. Ezi 12 plan enselba tiar akar kabar boroghın tuivighav iti, ezi Israelın 12 plan anababar ziaba tiar kabagh isin iti. ¹³ Ezi aruem anadi naghın itir divazir miriam, tiar akar 3 pla an iti. Ezi divazir miriar Notın itim, tiar akar 3 pla an iti. Ezi divazir miriar Sautın itim, tiar akar 3 pla an iti. Ezi aruem uaghiri naghın itir divazir miriam, tiar akar 3 pla an iti.

¹⁴ Nguibar kamın divazim, 12 plan dagıar ekiaba an apengan ikia gavgavim a ganıdi, ezi sipsipin nguzimın aposelbar ziaba dar iti.

¹⁵ Ezi enselin na ko migeim, golın aghorir bizibar abarimın suira, a nguibar kam ko divazir ekiam ko an tiar akabar apanasa. ¹⁶ Nguibar ekiar kamın 4 plan miriabar ababanım voroghıra ghu. Ezi ensel uan golın aghorimın nguibamın abarima an ababanım ghua 2200 kilomitan tu. Ezi nguibamın 4 plan miriaba ko an ruarimın ababanım bar voroghıra ghue, egha boksiar dafamın min gari. ¹⁷ Ensel nguibar ekiamın divazim uaghan an abarazima, ezi divazimın tuirivimın ababanım ghua 65 mitan tu. Ababanır kam gumaziba bizibar abarir ababanımın mirara gari, ezi ensel ababanır

kamra divazir kamın abara a medi. ¹⁸ Nguibamın divazim God dagıar jasper an ingari, egha nguibam uabi a dagıar golrama an ingari, ezi a glasin min isia taghtasi. ¹⁹ Ezi nguibamın divazir mingarim, God dagıar bar igharagha garir bar pin kozibar anesingi. Dagıar kaba digirir aghuiba dar iti, men iveziba bar pin ko. Dagıar faragha zuir bar aghuim, jasper, a divazir mingarimın faragha iti. Ezi namba 2 a sapaian dagıar blupla. Ezi namba 3 a agetin dagıam. Ezi namba 4 a emeralin dagıar garim. ²⁰ Ezi namba 5 a sadonikisin dagıam, a ghurghurigha egha aghefe. Ezi namba 6 a konilian dagıar aghevim. Ezi namba 7 a krisolaitin dagıar iangurim. Ezi namba 8 a berilin dagıar garim. Ezi namba 9 a topasin dagıar iangurir igharagha garim. Ezi namba 10 a krisopresin dagıam. Ezi namba 11 a haiasinın dagıam. Ezi namba 12 a ametisin dagıar pighaghevim. ²¹ Ezi tiar akar 12 plan kaba, da 12 plan manmaniar ghurghurir iveziba bar pin koziba. Tiar akar kaba me manmaniar ghurghurir ekiaba vaghvagha adar ingari. Ezi nguibar kamın aven itir tuaviba me golrama dar ingari, ezi golın kam glasin min taghtasi.

²² Ezi kı gari, nguibar ekiar kamın aven Godın Dipenir gumaziba ingarizi tam itir puvatı. Ekiam, God gavgavim itim, ko sipsipin nguzim, aning uaning Godın Dipenimın danganım ini. ²³ Godın angazangarir gavgavimra angazangarim nguibar ekiar kam ganıdi. Ezi sipsipin nguzim uabi nguibar kamın lamın min iti. Ezi kamaghın nguibar kam angazangariba aningamin arueba ko iakiniba puvatigham. ²⁴ Eghtı nguibaba bar dar gumazamiziba nguibar kamın angazangarimın daruam. Eghtı nguibaba bar dar atriviba uan bizir bar aghuiba inigh an aven izam. ²⁵ Eghtı aruemın me nguibar kamın divazimın tiar akaba aseghan kogham. Dimagariba nguibar kamın puvatigham. Kamaghın tiar akaba kuighreghe mamaghıra ikiam. ²⁶ Eghtı nguibabar atriviba bar men dagıaba ko men bizir digirir aghuiba, me bar ada inigh aven mangam.

²⁷ Eghtı bizir miziriziba ko gumazir arazir kurigha mughazibagh amiba ko, gumazir ifavariba me nguibar ekiar kamın aven mangan kogham. Bar puvatigham, gumazamizir ziar akınafarir zurara itimın aven itiba, akınafarir kam a sipsipin nguzimın akınafarim, merara nguibar ekiar kamın aven mangam.

Jon, temer ikirimirir zurazurara itim anıdim ko dipar faner ikirimirir zurazurara itim anıdim, aningın gari

22 Ezi ensel faner dafar mam nan aka, faner dipar kam a ikirimirir zurara itim anıdi, an angazangarim glasin min taghtasi. Faner dipar kam God ko Sipsipin Nguzimın atrivir dabilirabimın apengan ikegha ivemara ghua, ² nguibar ekiar kamın tuavir torimın uaghiri. Ezi faner kamın miriamningın temer ikirimirir zurara itim anıdiba vong ko vong sara tuivighav iti. Temer kaba 12 plan iakinibar azeniba vaghvagha zurara dagheba be. Eghtı temer kabar dafariba kantriba bar dar gumazamizibar amuti me ua ghuamagham. ³ Eghtı bizir God bar aghuagha egha otogheziba, uamateghe ikian kogham. God ko Sipsipin Nguzimın

† (21:16) Grighın akam kamaghın migei, nguibar kamın ababanım “12,000 stadia.” Ezi en dibobonım e kamaghın a diponam 2200 kilomita. Ezi e fozir puvatı, Jon guizin 2200 kilomitan ababanım migei, o an osirizir namban kam 12,000, a bizir igharazim migei. Efo, Judan gumazibar nighnizimın aven, namba 12, a mingarir ekiam an iti.

atrivir dabilirabim, nguibar kamın ikiam. Eghti an ingangarir gumaziba an ingangarim damuam. ⁴ Egh me an guamın gantima, an ziam men guabar ikiam. ⁵ God, Ekiam angazangarim gumazamizibar aningti, eghti kamaghın dimagarim uam otivan kogham eghti lam ko aruemin angazangariba ua ingangariba puvatigham. Eghti Godın gumazamiziba, me atrivibar mın zurara iki mamaghira ikiam.

Iesus zuamiram otogham

⁶ Ezi enselin kam kamaghın migia ghaze, "Akar kaba da bar guizbangira, eghti gumazamiziba nighnzir gavgavim adar ikiam. God Ekiam uan Duam an akam inigha izir gumazibagh aningizi, a men navir averiaba fema, me an akam akuri. Egh a uan ensel amadazi, a izava an ingangarir gumaziba bar bizir bar zuamirama otivamiba men akagh."

⁷ Ezi Iesus kamagh migei,

"Ia orakigh, Ki bar zuamira ia batogham.

Akinafarir kam, a datirighın ko gın otivamin bizibar gun migeir akaba, da an aven iti.

Eghti gumazamizir akar kabar gın zuiba, me bar akongegh!"

⁸ Ki Jon, ki bizir kabar gara egha akar kaba barasi. Ki dar ganigha egha da baregha, maghira enselin bizir kaba nan akazimın suemningın teviba apirigha an ziam fasa. ⁹ Ezi a kamaghın na migei, "Ni kamaghın damuan marki! Ki uaghan, ni ko Godın akam inigha izir gumaziba, me nın aveghbuaba, e bar ingangarir vamiram ami. Egha gumazir akinafarir kamın akabar gın zuiba, ki me ko ingangarir vamiram ami. God uabira, ni an ziam fi!"

¹⁰ Egha a kamaghın na migei, "God bizibar amuamin dughiam a bar roghira ize. Kamaghın, ni datirighın ko gın otivamin bizibar gun migeir akar akinafarir kamın itim, ni dar ghuangsighan marki. ¹¹ Gumazamizir arazir kurabagh amiba, me dar amu mangvira iki. Eghti gumazamizir arazir mizirizibagh amiba, me dar amu mangvira iki. Eghti gumazamizir arazir aghuibagh amiba, me arazir aghuibar amu mamaghira iki. Ezi gumazamizir God baghavira itiba, me Godın gumazamizibar ikivira iki."

¹² Ezi Iesus kamaghın migei, "Ia orakigh, ki bar zuamira ia batogham. Ki izevir bar ia daningamim inigh izam. Egh gumazamiziba amir araziba bagh, ki vaghvagh iveziba ua me ikarvagh. ¹³ Kirara ki bar

faraghavira ikia egh bar gın ikiva abuan ikivira ikiam. Egha ki biziba bar dar mingarim, egha ingangarir ki amiba ki uaghan bar da agefi.

¹⁴ "Ezi gumazamizir uan korotiaba ruegha itiba, God ghaze, me temer ikirimirir zurara itim anidir kamın daghebar amiva, egha uaghan nguibar ekiar kamın tiar akabar aven mangam. Kamaghın me bar akongegh. ¹⁵ Eghti gumazamizir arazir bar ikurar mizirizibagh amiba ko, akuzibagh amua egha imezibagh amir gumaziba ko, gumazamizir uari okia akuibaba ko, gumazibav sozi me ariaghirir gumaziba ko, gumazamizir asebar ziaba feba ko, gumazamizir ifavarir arazim bar a gifongegha a gamiba, gumazamizir kaba bar moghira Godın nguibar kamın azenan ikiam.

¹⁶ "Ki Iesus, ki uan ensel amadazi a ia bagha iza, egha siosba bagha akar kamın gun me mikeme. Ki Atrivim Devitin ovavim. Kirara, ki mikovezir aminim tiasava amir bar puvira isim."

¹⁷ Ezi Godın Duam ko Sipsipin Nguzimın amuim aning ghaze, "Ekiam Iesus, ni izi!" Eghti gumazamizir uaghan akar kam baraghiziba, me uaghan kamaghın mikimam, "Ni izi!" Eghti gumazitam kuarim an apirti, a izi. Egh dipam amisi, egh dipar ikirimirir zurara itim anidir kam, puram a inigham, iveziba puvati.

Jon akar bar gavgavim gumazamizir akinafarir kamın itir akaba baraghizibagh anidi

¹⁸ Ki Jon, ki gumazamizir akar akinafarir kamın aven itim baraghizibav kımasa, akar kam a datirighın ko gın otivamin bizibar eghaghanim. Ki gumazamizir kaba vaghvagh pamtem me migei, "Gumazitam akar igharazitam uam akar kam gisin a giviraghti, eghti God a ikarvaghiva, arazir bar kurar akinafarir kamın aven itim, God gumazir kamın ivezir kuram ua dagh iviragh. ¹⁹ Eghti gumazitam datirighın ko gın otivamin bizibar akar akinafarir kamın itibar tam adeghti, eghti God an bizir aghuiba a dam ada adegham. Eghti a temer ikirimirir zurara itim anidimın daghetam ramman kogham, egh God baghavira itir nguibamın ikian kogham. Nguibar kam, akinafarir kam an gun migei."

²⁰ Ezi Gumazir Bizir Kabar Gun Migeir Kam, datirighın kamaghın migei, "Bar guizbangira, ki zuamira ia batogham."

Guizbangira! Ekiam Iesus, ni izi!

²¹ Eghti Iesusin apangkuvim Godın gumazamiziba bar moghira me ko iki. Guizbangira!